။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိဓမ္မပိဋကေ

ဝိဘင်္ဂ-မူလဋီကာ

၁. ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

စတုသစ္စဒသော တိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ သမာဟဋာနိ စတုသစ္စံ, စတုသစ္စံ ပဿီတိ စတုသစ္စဒသော။ သတိပိ သာဝကာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ စတုသစ္စဒဿနဘာဝေ အနညပုဗ္ဗကတ္တာ ဘဂဝတော စတုသစ္စဒဿနဿ တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတာယ ဒသဗလေသု စ ဝသီဘာဝဿ ပတ္တိတော ပရသန္တာနေသု စ ပသာရိတဘာဝေန သုပာကဋတ္တာ ဘဂဝါဝ ဝိသေသေန “စတုသစ္စဒသော”တိ ထောမနံ အရဟတီတိ ။ နာထတီတိ **နာထော,** ဝေနေယျာနံ ဟိတသုခံ အာသီသတိ ပတ္ထေတိ, ပရသန္တာနဂတံ ဝါ ကိလေသဗျသနံ ဥပတာပေတိ, “သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၇) ဝါ တံ တံ ဟိတပဋိပတ္တိံ ယာစတီတိ အတ္ထော။ ပရမေန စိတ္တိဿရိယေန သမန္နာဂတော, သဗ္ဗသတ္တေ ဝါ ဂုဏေဟိ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ ပရမိဿရော ဘဂဝါ “နာထော”တိ ဝုစ္စတိ။ “**သဒ္ဓမ္မေ ကရဏံ ကတွာ ကရိဿာမီ**”တိ သောတဗ္ဗဘာဝေ ကာရဏံ ဝတွာ ပုန သဝနေ နိယောဇေန္တော အာဟ “**တံ သုဏာထ သမာဟိတာ**”တိ။ “**ပေါရာဏဋ္ဌကထာနယံ ဝိဂါဟိတွာ ကရိဿာမီ**” တိ ဝါ ဧတေန သက္ကစ္စသဝနေ စ ကာရဏံ ဝတွာ တတ္ထ နိယောဇေန္တော အာဟ “**သဒ္ဓမ္မေ ကရဏံ ကတွာ တံ သုဏာထာ**” တိ။

ဧတ္ထ စ “စတုသစ္စဒသော”တိ ဝစနံ ထောမနမေဝ စတုပ္ပဘေဒာယ ဒေသနာယ သမာနဂဏနဒဿနဂုဏေန, “အဋ္ဌာရသဟိ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ ဥပေတော”တိ စ အဋ္ဌာရသပ္ပဘေဒာယ ဒေသနာယ သမာနဂဏနဂုဏေဟီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာဝုတ္တေန ဝါ နိရတိသယေန စတုသစ္စဒဿနေန ဘဂဝါ စတုဓာ ဓမ္မသင်္ဂဏိံ ဒေသေတုံ သမတ္ထော အဟောသိ, အဋ္ဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မသမန္နာဂမေန အဋ္ဌာရသဓာ ဝိဘင်္ဂန္တိ ယထာဝုတ္တဒေသနာသမတ္ထတာသမ္ပာဒကဂုဏနိဒဿနမေတံ “စတုသစ္စဒသော ဥပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟီ”တိ။ ဧတေန ယထာဝုတ္တာယ ဒေသနာယ သဗ္ဗညုဘာသိတတ္တာ အဝိပရီတတံ ဒဿေန္တော တတ္ထ သတ္တေ ဥဂ္ဂဟာဒီသု နိယောဇေတိ, နိဋ္ဌာနဂမနဉ္စ အတ္တနော ဝါယာမံ ဒဿေန္တော အဋ္ဌကထာသဝနေ စ အာဒရံ ဥပ္ပာဒယတိ, ယထာဝုတ္တဂုဏရဟိတေန အသဗ္ဗညုနာ ဒေသေတုံ အသက္ကုဏေယျတံ ဓမ္မသင်္ဂဏီဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏာနံ ဒဿေန္တော တတ္ထ တဒဋ္ဌကထာယ စ သာတိသယံ ကရဏံ ဇနယတိ, ဗုဒ္ဓါဒီနဉ္စ ရတနာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာဒိဂုဏေ ဝိဘာဝေတိ။

တတ္ထ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပာကဋာနေဝ, အဋ္ဌာရသ ပန ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – “အတီတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ, အနာဂတံသေ။ပေ.။ ပစ္စုပ္ပန္နံသေ။ပေ.။ ဣမေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ, သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ။ပေ. ။ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ။ပေ.။ ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ, နတ္ထိ ဝီရိယဿ, နတ္ထိ သမာဓိဿ, နတ္ထိ ပညာယ, နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ။ ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဒဝါ, နတ္ထိ ရဝါ, နတ္ထိ အဖုဋ္ဋံ, နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္တံ, နတ္ထိ အဗျာဝဋမနော, နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ”တိ။

တတ္ထ **နတ္ထိ ဒဝါ**တိ ခိဍ္ဍာဓိပ္ပာယေန ကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ရဝါ**တိ သဟသာ ကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ အဖုဋ္ဋ**န္တိ ဉာဏေန အဖုသိတံ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္တ**န္တိ တုရိတကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ အဗျာဝဋမနော** တိ နိရတ္ထကော စိတ္တသမုဒာစာရော နတ္ထိ။ **နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ** တိ အညာဏုပေက္ခာ နတ္ထိ။ ကတ္ထစိ ပန “နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနီ”တိ အလိခိတွာ “နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ဝီရိယဿ, နတ္ထိ သတိယာ”တိ လိခန္တိ။

၁. ဓမ္မသင်္ဂဟေ ဓမ္မေ ကုသလာဒိကေ တိကဒုကေဟိ သင်္ဂဟေတွာ တေ ဧဝ ဓမ္မေ သုတ္တန္တေ ခန္ဓာဒိဝသေန ဝုတ္တေ ဝိဘဇိတုံ ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သင်္ခေပေန ဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီနံ ဝိဘဇနံ ဝိဘင်္ဂေါ။ သော သော ဝိဘင်္ဂေ ပကတော အဓိကတော ယသ္သာ ဟင်္ဒိယာ, သာ **“ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏ”** န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အဓိကတော**တိ စ ဝတ္တဗ္ဗဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟိတောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏဿ အာဒိဘူတေ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိ က္လာဒံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နာမ။ နနု န တွောကမေဝ သုတ္တန္တဘာဇနီယန္တိ? သစ္စံ, **က္လတိ**-သဒ္ဒေန ပန အာဒိ-သဒ္ဒတ္ထဇောတကေန ပကာရတ္ထဇောတကေန တ သဗ္ဗံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ သင်္ဂဟေတွာ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဧဝမာဒိ ဧဝံပကာရံ တ က္လာဒံ **သုတ္တန္တဘာဇနီယ** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ ကေဒေသေန သမုဒာယံ နိဒဿေတိ ပဗ္ဗတသမုဒ္ဒာဒိနိဒဿကော ဝိယ။ တတ္ထ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာနံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သင်္ဂါဟကတ္တာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကေဟိ စ အာယတနာဒီဟိ အပ္ပကတရပဒတ္တာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ အာဒိမှိ ဝုတ္တော။

န တတော ဟေဋ္ဌာ တိ ရူပာဒီနံ ဝေဒယိတာဒိသဘာဝတ္တာဘာဝတ ယသ္မိံ သဘာဝေ အတီတာဒယော ရာသိ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ, တဿ ရုပ္ပနာဒိတော အညဿာဘာဝတ စ ဟေဋ္ဌာ ဂဏနေသု သင်္ခတဓမ္မာနံ အနိဋ္ဌာနံ သာဝသေသဘာဝံ, န ဟေဋ္ဌာ ဂဏနမတ္တာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဆဋ္ဌဿ ပန ခန္ဓဿ အဘာဝတ **“န ဥဒ္ဓ”** န္တိ အာဟ။ န ဟိ သ ဝိဘာဂဓမ္မေဟိ နိဿဋ္ဌဿ အတီတာဒိဘာဝရဟိတဿ ဧကဿ နိဗ္ဗာနဿ ရာသဋ္ဌော အတ္ထီတိ။ **“ရာသိမှိ”**တိ သဒ္ဒတ္ထသဟိတံ ခန္ဓ-သဒ္ဒဿ ဝိသယံ ဒဿေတိ။ **“ဂုဏေ ပဏ္ဏတ္တိယံ ရုဠှိယ”** န္တိ ဝိသယမေဝ ခန္ဓ-သဒ္ဒဿ ဒဿေတိ, န သဒ္ဒတ္ထံ။ လောကိယလောကုတ္တရဘေဒဥဟိ သီလာဒိဂုဏံ နိပ္ပဒေသေန ဂဟေတွာ ပဝတ္တမာနော ခန္ဓ-သဒ္ဒော သီလာဒိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ ရာသဋ္ဌံ ဒီပေတီတိ။ ကေစိ ပန “ဂုဏဋ္ဌော ဧတ္ထ ခန္ဓဋ္ဌော”တိ ဝဒန္တိ။ **အရုက္ခန္ဓော** တိ ဧတ္ထ ပန န **ခန္ဓ** -သဒ္ဒော ပဏ္ဏတ္တိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထေ ဝတ္တတိ, တာဒိသေ ပန ပုထုလာယတေ အရုမှိ အရုက္ခန္ဓောတိ ပဏ္ဏတ္တိ ဟောတီတိ ပဏ္ဏတ္တိယံ နိပတတီတိ ဝုတ္တံ။ တထာ ကေဝလောပိ ဝိညာဏေ ပဝတ္တော ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ခန္ဓ-သဒ္ဒော န ရုဠှိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ, သမုဒာယေ ပန နိရုဠှော ခန္ဓ-သဒ္ဒော တဒေကဒေသေ ပဝတ္တမာနော တာယ ဧဝ ရုဠှိယာ ပဝတ္တတီတိ ခန္ဓ-သဒ္ဒော ရုဠှိယံ နိပတတီတိ ဝုတ္တံ။

ရာသိတော ဂုဏတောတိ သဗ္ဗတ္ထ နိဿက္ကဝစနံ ဝိသယဒဿနံ ခန္ဓ-သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိယာ ကာရဏဘာဝံ သန္ဓာယ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ရာသိတော”တိ က္လမမတ္တံ သဒ္ဒတ္ထဝသေနပိ နိယမေတွာ ဒဿေတုံ **“အယဥဟိ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ ပိဏ္ဍဋ္ဌော”**တိအာဒိမာဟ။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ ခန္ဓဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေနပိ ခန္ဓေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ဆဋ္ဌော ကောဋ္ဌာသောတိ။ တသ္မာ “ခန္ဓဋ္ဌော နာမ ရာသဋ္ဌော”တိ ယုတ္တံ။ ယေသံ တ အတီတာဒိဝသေန ဘေဒော အတ္ထိ, တေသံ ရုပ္ပနာဒိလက္ခဏဝသေန တံတံကောဋ္ဌာသတာ ဝုစ္စတီတိ ဘေဒရဟိတဿ နိဗ္ဗာနဿ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေန စ ခန္ဓဘာဝေ န ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တွောဝတာ တိ ဥဒ္ဒေသမတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ။ပေ။ ရူပ** န္တိ ဧဝံ ဝိဘတ္တော။ ကတ္ထာတိ စေ? ကောဒသသု ဩကာသေသု။ က္လတိ-သဒ္ဒေန နိဒဿနတ္တေန သဗ္ဗော ဝိဘဇနနယော ဒဿိတော။ က္လဒဥ စ ဝိဘဇနံ ဩဠာရိကာဒီသု စက္ခာယတနန္တိအာဒိဝိဘဇနေသု ယထာသမ္ဘဝံ ကောဒသသု ဩကာသေသု ယောဇေတဗ္ဗံ, ဧဝံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသုပိ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ပန ကောဒသောကာသေသု ပုရိမေ ဩကာသပဉ္စကေ “စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏ”န္တိ ဆဝိညာဏကာယဝိသေသေန ဝိဘတ္တော, န တတ္ထ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတူတိ ဝိဘဇနံ အတ္ထိ။ တံ ပန ဒွဝယံ မနောဝိညာဏန္တိ ဝုတ္တန္တိ က္လမမတ္တံ ဒဿေတုံ အဋ္ဌကထာယံ **“မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတူ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဟဋ္ဌိနယေန ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဓမ္မပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ ပုန အညေန ပကာရေန ဒဿေတုံ **“အပိစ”**တိအာဒိမာဟ။ **တွော** တိ တေသံ ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ။

၁. ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂. **ယံ ကိဉ္စိ** တိ တွော **ယ**န္တိ သာမညေန အနိယမနိဒ္ဒေသနံ, **ကိဉ္စိ** တိ ပကာရန္တရဘေဒံ အာမသိတွာ အနိယမနိဒ္ဒေသနံ။ ဥဘယေနပိ အတီတံ တ။ပေ။ သန္တိကေ တ အပ္ပံ တ ဗဟုံ တ ယာဒိသံ တ တာဒိသံ တ ယံ ကိဉ္စီတိ နပုံသကနိဒ္ဒေ

ဒေသာရဟံ သဗ္ဗံ ဗျာပေတွာ သင်္ဂဏှာတီတိ အညေသုပိ နပုံသကနိဒ္ဒေသာရဟေသု ပသင်္ဂံ ဒိသွာ တဿ အဓိပ္ပေတတ္တံ အတိစ္စ ပဝတ္တိတော အတိပ္ပသင်္ဂဿ နိယမနတ္ထံ **"ရူပ"**န္တိ အာဟ။ **ယံကိဉ္စိ** တိ သနိပာတံ ယံ-သဒ္ဒံ ကိံ-သဒ္ဒဉ္စ အနိယမေကတ္တဒီပနဝသေန ဧကံ ပဒန္တိ ဂဟေတွာ **"ပဒဒ္ဓယေနပီ"**တိ ဝုတ္တံ။

ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ ဝဒေထ တိ တုမှေဟပိ ရူပံ ရူပန္တိ ဝဒေထ, တံ ကေန ကာရဏေန ဝဒေထာတိ အတ္ထော, အထ ဝါ ကေန ကာရဏေန ရူပံ, တံ ကာရဏံ ဝဒေထာတိ အတ္ထော။ အထေတေသု ဘိက္ခူသု တုဏှီဘူတေသု ဘဂဝါ အာဟ **"ရုပ္ပတီတိ ခေါ"** တိအာဒိ။

ဘိဇ္ဇတိ တိ သီတာဒိသန္နိပါတေ ဝိသဒိသသန္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနတော ပုရိမသန္တာနဿ ဘေဒံ သန္ဓာယာဟ။ ဘေဒေ စ ဝိသဒိသတာဝိကာရာပတ္တီတိ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဝိကာရာပတ္တိ စ သီတာဒိသန္နိပါတေ ဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိယေဝ။ အရူပက္ခန္ဓာနံ ပန အတိလဟုပရိဝတ္တိတော ယထာ ရူပဓမ္မာနံ ဌိတိက္ခဏေ သီတာဒိဟိ သမာဂမော ဟောတိ, ယေန တတ္ထ ဥတုနော ဌိတိပ္ပတ္တဿ ပုရိမသဒိသသန္တာနုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ န ဟောတိ အာဟာရာဒိကဿ ဝါ, ဧဝံ အညေဟိ သမာဂမော နတ္ထိ။ သင္ဃဋ္ဋနေန စ ဝိကာရာပတ္တိယံ **ရုပ္ပန** -သဒ္ဒေါ နိရုဠ္ဟော, တသ္မာ အရူပဓမ္မာနံ သင္ဃဋ္ဋနဝိရဟိတတ္တာ ရူပဓမ္မာနံ ဝိယ ပာကဋဿ ဝိကာရဿ အဘာဝတော စ ''ရုပ္ပန္တိ''တိ ''ရုပ္ပနလက္ခဏာ''တိ စ န ဝုစ္စန္တိ။ ဗြဟ္မာနံပိ ပဟာသာဟိ ရုပ္ပနဉ္စ ဥဒရဂ္ဂိသန္နိပါတေန ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ **ကုပ္ပတီ** တိ ဧတေန ကတ္တုအတ္ထေ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ ဒဿေတိ, **ဃဋ္ဋီယတိ ပီဠီယတီ** တိ ဧတေဟိ ကမ္မတ္ထေ။ ကောပာဒိ ကိရိယာယေဝ ဟိ ရုပ္ပနကိရိယာတိ။ သော ပန ကတ္တုဘူတော ကမ္မဘူတော စ အတ္ထော ဘိဇ္ဇမာနော ဟောတီတိ ဣမ သ္မတ္ထဿ ဒဿနတ္ထံ **"ဘိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော"** တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ **ရုပ္ပတီတိ ရူပ** န္တိ ကမ္မကတ္တုတ္ထေ ရူပပဒသိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ။ ဝိကာရော ဟိ ရုပ္ပနန္တိ။ တေနေဝ ''ဘိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော''တိ ကမ္မကတ္တုတ္ထေန ဘိဇ္ဇတိ-သဒ္ဒေန အတ္ထံ ဒဿေတိ။ ယံ ပန ရုပ္ပတိ ဘိဇ္ဇတိ, တံ ယသ္မာ ကုပ္ပတိ ဃဋ္ဋီယတိ ပီဠီယတိ, တသ္မာ ဧတေဟိ စ ပဒေဟိ ပဒတ္ထော ပာကဋော ကတောတိ။ ''ကေနဋ္ဌေနာ''တိ ပုဋ္ဌာသဘာဂဝသေန **"ရုပ္ပနဋ္ဌေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ န ကေဝလံ သဒ္ဒတ္ထောယေဝ ရုပ္ပနံ, တဿ ပနတ္ထဿ လက္ခဏဉ္စ ဟောတီတိ အတ္ထလက္ခဏဝသေန **"ရုပ္ပနလက္ခဏေန ရူပန္တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ"**တိ အာဟ။

ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ တိ မုဋ္ဌာပတ္တိယာ မုစ္စိတွာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂနံ ဆေဒနဝသေန ဝါ ဆိဇ္ဇိတွာ။ **အစ္စန္တခာရေန သီတောဒကေနာ**တိ အတိသီတဘာဝမေဝ သန္ဓာယ အစ္စန္တခာရတာ ဝုတ္တာ သိယာ။ န ဟိ တံ ကပ္ပသဏ္ဌာနံ ဥဒကံ သမ္ပတ္တိကရံ ပထဝီသန္ဓာရကံ ကပ္ပဝိနာသဥဒကံ ဝိယ ခာရံ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ တထာ ဟိ သတိ ပထဝီ ဝိလီယေယျာတိ။ **အဝီစိမဟာနိရယေ**တိ သဥဿဒံ အဝီစိနိရယံ ဝုတ္တံ။ တေနေဝ **"တတ္ထ ဟီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပေတ္တိ။ပေ။ န ဟောန္တီ**တိ ဧဝံဝိဓာပိ သတ္တာ အတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော ဧဝံဝိဓာယေဝ ဟောန္တီတိ နိယမာဘာဝတော။ ဧဝံ **ကာလကဉ္စိကာဒိသုပိ**တိ။ **သရန္တာ ဂစ္ဆန္တီ** တိ သရိသပ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ။

အဘိသင်္ခတန္တိ ဧတ္ထ သမူဟံ ကတွာတိပိ အတ္ထော။ **ဧတေန သဗ္ဗံ ရူပံ။ပေ။ ဒဿိတံ ဟောတီ** တိ ဧတေန ရူပက္ခန္ဓ-သဒ္ဒဿ သမာနာဓိကရဏသမာသဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနေတဟ **"န ဟိ ရူပတော။ပေ။ အတ္ထီ"** တိ။

၃. ပဏ္ဏိပိတွာ တိ ဧတ္ထ ကောဒသောကာသေသု ရူပံ ပဏ္ဏိပိတွာတိ အတ္ထော။ န ဟိ တတ္ထ မာတိကံယေဝ ပဏ္ဏိပိတွာ မာတိကာ ဌပိတာ, အထ ခေါ ပကရဏပ္ပတ္တံ ရူပန္တိ။

အပရော နယော။ပေ။ ဧတ္ထေဝ ဂဏနံ ဂတ န္တိ ဧတေန **အတီတံသေနာ**တိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနန္တိ ဒဿေတိ။ ယေန ပကာရေန ဂဏနံ ဂတံ, တံ ဒဿေတုံ **"စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ သတိ မဟာဘူတုပာဒါယရူပဘာဝေ အတီတကောဋ္ဌာသေ ဂဏနဿ ကာရဏန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ န ဟိ အတီတံသာနံ ဝေဒနာဒီနံ နိဝတ္တနတ္ထံ ဣဒံ ဝစနံ ''ယံ ရူပ''န္တိ ဧတေနေဝ တေသံ နိဝတ္တိတတ္တာ, နာပိ ရူပဿ အညပ္ပကာရနိဝတ္တနတ္ထံ သဗ္ဗပ္ပကာရဿ တတ္ထ ဂဏိတတ္တာ, န စ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာကာရနိဝတ္တနတ္ထံ အတီတံသဝစနေနေ န တံနိဝတ္တနတောတိ။ အထ ပန ယံ အတီတံသေန ဂဏိတံ, တံ **စတ္တာရော စ။ပေ။ ရူပ** န္တိ ဧဝံ ဂဏိတန္တိ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေတော, ဧဝံ သတိ ဂဏနန္တရဒဿနံ ဣဒံ သိယာ, န အတီတံသေန ဂဏိတပ္ပကာရဒဿနံ, တံဒဿနေ

ပန သတိ ဘူတုပဟာအယရူပပ္ပကာရေန အတီတံသေ ဂဏိတံ တံသဘာဝတ္တာတိ အာပန္နမေဝ ဟောတိ, န စ ဝေဓံသဘာဝ
တာ အတီတံသေ ဂဏိတတာယ ကာရဏံ ဘဝိတုံ အရဟတိ ဝေဓံသဘာဝဿေဝ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတေသု ဂဏိတတ္တာ သု
ခာဒိသဘာဝဿ စ အတီတံသေ ဂဏိတတ္တာ, တသ္မာ ပုရိမနယော ဧဝ ယုတ္တော။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာနိဒ္ဒေသေသုပိ တာ
ဒိသော ဧဝတ္ထော လဗ္ဘတီတိ။

သုတ္တန္တပရိယာယတော တိ ပရိယာယဒေသနတ္တာ သုတ္တဿ ဝုတ္တံ။ **အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော** တိ နိပ္ပရိယာယ
ဒေသနတ္တာ အဘိဓမ္မဿ နိစ္ဆယေန ဒေသော နိဒ္ဒေသောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ကိဉ္စာပိ** တိအာဒီသု အယမဓိပ္ပာ
ယော – သုတ္တန္တဘာဇနီယတ္တာ ယထာ "အတီတံ နန္ဝာဂမေယျာ"တိအာဒီသု အဒ္ဓါနုဝသေန အတီတာဒိဘာဝေါ ဝု
တ္တော, တထာ ဣဓာပိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော (မ. နိ. ၃.၂၇၂, ၂၇၅; အပ. ထေရ ၂.၅၅.၂၄၄) သိယာ။ ဧဝံ သန္တေပိ သုတ္တန္တဘာ
ဇနီယမ္ပိ အဘိဓမ္မဒေသနာယေဝ သုတ္တန္တေ ဝုတ္တဓမ္မေ ဝိစိနိတွာ ဝိဘဇနဝသေန ပဝတ္တာတိ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသေ
နေဝ အတီတာဒိဘာဝေါ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ။

အဒ္ဓါသန္တတိသမယခဏဝသေနာ တိ ဧတ္ထ စုတိပဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ **အဒ္ဓါ** -သဒ္ဒော ဝတ္တတီတိ "အ
ဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန"န္တိအာဒိသုတ္တဝသေန (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝိညာယတိ။ "တယောမေ, ဘိက္
ခဝေ, အဒ္ဓါ။ ကတမေ တယော? အတီတော အဒ္ဓါ, အနာဂတော အဒ္ဓါ, ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓါ"တိ (ဣတိဝု. ၆၃; ဒီ. နိ.
၃.၃၀၅) ဧတ္ထ ပန ပရမတ္ထတော ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနော အဒ္ဓါ **နိရုတ္တိပထသုတ္တ** ဝသေန (သံ. နိ. ၃.၆၂) ခဏပရိစ္ဆိန္
နော ယုတ္တော။ တတ္ထ ဟိ "ယံ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ ဇာတံ ပာတုဘူတံ, 'အတ္ထီ'တိ တဿ သင်္ခါ"တိ (သံ. နိ. ၃.၆၂) ဝိဇ္
ဇမာနဿ ပစ္စုပ္ပန္နတာ တတော ပုဗ္ဗေ ပစ္ဆာ စ အတီတာနာဂတတာ ဝုတ္တာတိ။ ယေဘုယျေန ပန စုတိပဋိသန္ဓိပရိ
စ္ဆိန္နော (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၃) **သုတ္တေသု** အတီတာဒိကော အဒ္ဓါ ဝုတ္တောတိ သော ဧဝ ဣဓာပိ **"အဒ္ဓါဝသေ
နာ"**တိ ဝုတ္တော။ သီတံ သီတဿ သဘာဂေ, တထာ ဥဏှံ ဥဏှဿ။ ယံ ပန သီတံ ဥဏှံ ဝါ သရီရေ သန္နိပတိ
တံ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနံ အနူနံ အနဓိကံ ဧကာကာရံ, တံ ဧကော ဥတူတိ ဝုစ္စတိ။ သဘာဂဥတုနော အနေကန္တသ
ဘာဝတော ဧကဂဟဏံ ကတံ, ဧဝံ အာဟာရေပိ။ **ဧကဝီထိဧကဇဝနသမုဋ္ဌာန** န္တိ ပဥ္စဆဋ္ဌဒွါရဝသေန ဝုတ္တံ။ **သန္တ
တိသမယ**ကထာ ဝိပဿကာနံ ဥပကာရတ္ထာယ အဋ္ဌကထာသု ကထိတာ။

**နိဋ္ဌိတဟေတုပစ္စယကိစ္စံ, နိဋ္ဌိတဟေတုကိစ္စမနိဋ္ဌိတပစ္စယကိစ္စံ, ဥဘယကိစ္စမသမ္ပတ္တံ, သကိစ္စက္ခဏေ ပ
စ္စုပ္ပန္နံ**။ ဇနကော **ဟေတု,** ဥပတ္ထမ္ဘကော **ပစ္စယော,** တေသံ ဥပ္ပာဒနံ ဥပတ္ထမ္ဘနဉ္စ **ကိစ္စံ** ။ ယထာ ဗီဇဿ အ
င်္ကုရုပ္ပာဒနံ ပထဝီအာဒီနဉ္စ တဒုပတ္ထမ္ဘနံ ကမ္မဿ ကဋတ္တာရူပဝိပါကုပ္ပာဒနံ အာဟာရာဒီနံ တဒုပတ္ထမ္ဘနံ,
ဧဝံ ဧကေကဿ ကလာပဿ စိတ္တုပ္ပာဒဿ စ ဇနကာနံ ကမ္မာနန္တရာဒိပစ္စယဘူတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကာနဉ္စ
သဟဇာတပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတာနံ ကိစ္စံ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ **ဟေတုကိစ္စံ** ဒဋ္ဌဗ္
ဗံ, တီသုပိ ခဏေသု **ပစ္စယကိစ္စံ** ။ ပထဝီအာဒီနံ သန္ဓာရဏာဒိကံ ဖဿာဒီနံ ဖုသနာဒိကဉ္စ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စံ သ
ကိစ္စံ, တဿ ကရဏက္ခဏော **သကိစ္စက္ခဏော** ။ သဟ ဝါ ကိစ္စေန သကိစ္စံ, ယသ္မိံ ခဏေ သကိစ္စံ ရူပံ ဝါ အရူပံ
ဝါ ဟောတိ, သော **သကိစ္စက္ခဏော,** တသ္မိံ ခဏေ **ပစ္စုပ္ပန္နံ** ။

၆. ဧတ္တကမေဝ တိ "တေသံ တေသ"န္တိ ဣမိနာ အာမေဍိတဝစနေန အဘိဗျာပနတ္ထေန ဝုတ္တတ္ထမေဝ။
"အပရဿ အပရဿာ"တိ ဒီပနံ **အပရဒီပနံ**။ **ပရိယေသတူ**တိ ဧတေန ပရိယေသနာယ အနိဋ္ဌနာမနိဝတ္တနဿ
အကာရဏဘာဝံ ဒဿေတိ။ ကမ္မဒေါသေန ဟိ စိတ္တဝိပလ္လာသဒေါသေန စ ဂူထဘက္ခဟဏာဒယော ဥမ္မတ္တကာဒ
ယော စ ပရိယေသေယျုံ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသေန စ ယောနကာဒယော န အာရမ္မဏဿ ပရိယေသိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ,
အပရိယေသိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ ပန တေသံ အနိဋ္ဌမိစ္စေဝ နာမန္တိ အတ္ထော။

သမ္ပတ္တိဝိရဟတောတိ ရူပာဒီနံ ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိဘာဝေ ကုသလကမ္မဖလတာ သမိဒ္ဓသောဘနတာ စ သမ္ပတ္တိ, တဗ္ဗိရ
ဟတောတိ အတ္ထော။ တတော ဧဝ တံ န ပရိယေသိတဗ္ဗန္တိ။ သောဘနာနိ စ ကာနိစိ ဟတ္ထိရူပာဒီနိ အကုသလကမ္မနိဗ္
ဗတ္တာနိ န တေသံယေဝ ဟတ္ထိအာဒီနံ သုခဿ ဟေတုဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ တေသံ သင်္ဂဏှနတ္ထံ **"အကန္တ"** န္တိ
ဝုတ္တံ။ တဿ တဿေဝ ဟိ သတ္တဿ အတ္တနာ ကတေန ကုသလေန နိဗ္ဗတ္တံ သုခဿ ပစ္စယော ဟောတိ, အ
ကုသလေန နိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခဿ။ တသ္မာ ကမ္မဇာနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ကမ္မကာရကသတ္တဿ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာ

သိယာ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန **“ကုသလကမ္မဇံ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ”** တိ ဣဒမေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ “အကုသလကမ္မဇံ ဣဋ္
ဌံ နာမ နတ္ထိ”တိ။ တေန အကုသလကမ္မဇမ္ပိ သောဘနံ ပရသတ္တာနံ ဣဋ္ဌန္တိ အနုညာတံ ဘဝိဿတိ။ ကုသလကမ္မ
ဇံ ပန သဗ္ဗေသံ ဣဋ္ဌမေဝါတိ ဝဒန္တိ။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပန ကေသဉ္စိ မနုဿရူပံ အမနာပံ, ယတော တေ ဒိသွာဝ ပ
လာယန္တိ။ မနုဿာ စ ဒေဝတာရူပံ ဒိသွာ ဘာယန္တိ, တေသမ္ပိ ဝိပါကဝိညာဏံ တံ ရူပံ အာရဗ္ဘ ကုသလဝိပါကံ ဥပ္ပ
ဇ္ဇတိ, တာဒိသဿ ပန ပုညဿ အဘာဝါ န တေသံ တတ္ထ အဘိရတိ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကုသလကမ္မဇဿ
ပန အနိဋ္ဌဿာဘာဝေါ ဝိယ အကုသလကမ္မဇဿ သောဘနဿ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေါ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဟတ္ထိအာဒီန
မ္ပိ ဟိ အကုသလကမ္မဇံ မနုဿာနံ အကုသလဝိပါကဿေဝ အာရမ္မဏံ, ကုသလကမ္မဇံ ပန ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌိတံ
ကုသလဝိပါကဿ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန ပန တေမိဿကတ္တာ အပ္ပကံ အကုသလကမ္မဇံ ဗဟုလံ အကုသလဝိပါကုပ္ပတ္
တိယာ ကာရဏံ န ဘဝိဿတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ ဝိပါကံ ပန ကတ္ထစိ န သက္ကာ ဝဉ္စေတုန္တိ ဝိပါကဝသေန
ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ သုဋ္ဌု ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တံ အနုဂန္တွာ သဗ္ဗတ္ထ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု “စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပာနိ ဣဋ္ဌာနီ”တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၆; ၂.၁၅၅;
၃.၁၉၀; သံ. နိ. ၅.၃၀) ဧဝမာဒိနာ ဣဋ္ဌာနေဝ ရူပာဒီနိ “ကာမဂုဏာ”တိ ဝုတ္တာနီတိ? ကာမဂုဏသဒိသေသု ကာမဂုဏတေ
ဟာရတော, သဒိသတာ စ ရူပာဒိဘာဝေနေဝ , န ဣဋ္ဌတာ။ “အနိဋ္ဌာ”တိ ဝါ ဝစနေန အကာမဂုဏတာ ဒဿိတာတိ
ကာမဂုဏဝိသဘာဂ ရူပာဒယော “ကာမဂုဏာ”တိ ဝုတ္တာ အသိဝေ “သိဝါ”တိ ဝေါဟာရော ဝိယ။ သဗ္ဗာနိ ဝါ ဣဋ္ဌာနိ
ဋ္ဌာနိ ရူပာဒီနိ တဏှာဝတ္ထုဘာဝတော ကာမဂုဏာယေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ “ရူပာ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပ”န္တိအာဒိ (ဒီ.
နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ဝိဘ. ၂၀၃)။ အတိသယေန ပန ကာမနီယတ္တာ သုတ္တေသု “ကာမဂုဏာ”တိ ဣဋ္ဌာနိ ရူပာဒီနိ
ဝုတ္တာနီတိ။

ဒွိသုပိ ဟီနပဏီတပဒေသု **“အကုသလကမ္မဇဝသေန ကုသလကမ္မဇဝသေနာ”**တိ ဝစနံ **“တေသံ တေသံ သတ္တာ
န”**န္တိ သတ္တဝသေန နိယမေတွာ ဝိဘဇိတတ္တာ, အယဉ္စေတ္ထ **“တေသံ တေသ”**န္တိ အဝယဝယောဂေ သာမိဝစနံ
ကတွာ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နေသု ကမ္မဇံ ဝိသိဋ္ဌန္တိ **“ကမ္မဇဝသေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ
ပန တေဟိ တေဟီတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ **တေသံ တေသ**န္တိ သာမိဝစနံ, ဝိသယဝိသယီသမ္ဗန္ဓေ ဝါ, န ကမ္မဇဝသေနေဝ
ရူပာဒီနိ ဝိဘတ္တာနိ, သဗ္ဗေသံ ပန ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓာနံ ဝသေန ဝိဘတ္တာနီတိ ဝိညာယန္တိ။ ဧတ္ထ စ ဟာကဋ္ဌေဟိ ရူပာဒိ
ဟိ နယော ဒဿိတောတိ စက္ခာဒီသုပိ ဟီနပဏီတတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

မနာပပရိယန္တ န္တိ မနာပံ ပရိယန္တံ မရိယာဒဘူတံ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဝဒါမီတိ အတ္ထော။ ကိံ ကာရဏန္တိ?
ယသ္မာ တေ ကေစိဿ မနာပာ ဟောန္တိ, ကေစိဿ အမနာပာ, ယဿ ယေဝ မနာပာ, တဿ တေဝ ပရမာ, တသ္
မာ တဿ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေန ကာမဂုဏာနံ ပရမတာ ဟောတိ, န တေသံယေဝ သဘာဝတော။

ဧဝန္တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဝုတ္တနယေန။ ကေသ္မိံယေဝ အဿာဒနကုပ္ပနတော အာရမ္မဏသဘာဝဿေဝ ဣ
ဋ္ဌာနိဋ္ဌာဘာဝတော အနိဋ္ဌံ “ဣဋ္ဌ”န္တိ ဂဟဏတော စ, ဣဋ္ဌံ “အနိဋ္ဌ”န္တိ ဂဟဏတော စ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ နာမ ဟဋ္ဌိ
ယေက္ကံ ပဋ္ဌိဝိဘတ္တံ နတ္ထီ**တိ အတ္ထော။ **သညာဝိပလ္လာသေန စာ** တိအာဒိနာ နိဗ္ဗာနေ ဝိယ အညေသု အာရမ္မဏေ
သု သညာဝိပလ္လာသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။ ပိတ္တုမ္မတ္တာဒီနံ ခီရသက္ကရာဒီသု အသေသုဿုဒသမုဋ္ဌိ
တသညာဝိပလ္လာသဝသေန တိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိယာတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ မနာပပရိယန္တတာ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ။

ဝိဘတ္တံ အတ္ထိ တိ စ ဝဝတ္ထိတံ အတ္ထီတိ အတ္ထော, အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ ဝိဘတ္တံ ပကာသိတန္တိ ဝါ။ တဉ္
စ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ ဝသေန ဝဝတ္ထိတံ ပကာသိတဉ္စ, အညေသဉ္စ ဝိပလ္လာသဝသေန ဣဋ္ဌံ ဣဋ္ဌံ အနိဋ္ဌဉ္စ ဟော
တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ ဝဝတ္ထိတဿ ပနိဋ္ဌာနိဋ္ဌဿ အနိဋ္ဌံ ဣဋ္ဌန္တိ စ ဂဟဏေ န ကေဝလံ သညာဝိပလ္လာ
သောဝ ကာရဏံ, ဓာတုက္ခောဘဝသေန ဣန္ဒြိယဝိကာရာပတ္တိအာဒိနာ ကုသလာကုသလဝိပါကုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေါ
ပီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟိ သီတုဒကံ ဃမ္မာဘိတတ္တာနံ ကုသလဝိပါကဿ ကာယဝိညာဏဿ ဟေတု ဟော
တိ, သီတာဘိဘူတာနံ အကုသလဝိပါကဿ။ တူလပိစုသမ္ဖဿော ဝဏေ ဒုက္ခော နိဝဏေ သုခော, မုဒုတရုဏဟတ္ထ
သမ္ဗာဟနဉ္စ သုခံ ဥပ္ပာဒေတိ, တေနေဝ ဟတ္ထေန ပဟရဏံ ဒုက္ခံ, တသ္မာ ဝိပါကဝသေန အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ ယု
တ္တံ။

ကိစ္စာပီ တိအာဒိနာ သတိပိ သညာဝိပလ္လာသေ ဗုဒ္ဓရူပဒဿနာဒီသု ကုသလဝိပာကဿေဝ ဂူထဒဿနာဒီသု စ အကုသလဝိပာကဿ ဥပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော တေန ဝိပာကေန အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ ဒဿေတိ။ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သညာဝိပလ္လာသေ အာရမ္မဏေန ဝိပာကနိယမဒဿနံ အာရမ္မဏနိယမဒဿနတ္ထမေဝ ကတန္တိ။

အပိစ ဒွတရဝသေနပီတိအာဒိနာ ဒွတရန္တရေ ဒုက္ခဿ သုခဿ စ ပစ္စယဘူတဿ ဒွတရန္တရေ သုခဒုက္ခဝိပာကုပ္ပာဒနတော ဝိပာကေန အာရမ္မဏနိယမဒဿနေန ဧကေသံယေဝ စ ဒွတရေ သမာနဿေဝ မဏိရတနာဒိဖောဋ္ဌဗ္ဗဿ သဏိကံ ဖုသနေ ပောထနေ စ သုခဒုက္ခုပ္ပာဒနတော ဝိပာကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ဒဿိတာတိ ဝိညာယတိ။

ဟေဋ္ဌိမနယော တိ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ ဝိပာကဿ စ ဝသေန ဝဝတ္ထိတံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွတ “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဥညာတ”န္တိ (ဝိဘ. ၆) စ အာဒိနာ ဝုတ္တနယော။ **သမ္မုတိမနာပ** န္တိ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ ဝိပာကဿ စ ဝသေန သမ္မတံ ဝဝတ္ထိတံ မနာပံ, တံ ပန သဘာဝေနေဝ ဝဝတ္ထိတန္တိ အဘိန္ဒိတဗ္ဗတောဝ န ဘိန္ဒတီတိ အဓိပ္ပာယော။ သညာဝိပလ္လာသေန နေရယိကာဒီဟိပိ ပုဂ္ဂလေဟိ မနာပန္တိ ဂဟိတံ ပုဂ္ဂလမနာပံ **“တံ တံ တ ပနာ”**တိအာဒိနာ ဘိန္ဒတိ။ ဝေမာနိကပေတရူပမ္ပိ အကုသလကမ္မဇတ္တာ ကမ္မကာရဏာဒိဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝတော စ “မနုဿရူပတော ဟီန”န္တိ ဝုတ္တံ။

၇. ဩဠာရိကရူပာနံ ဝတ္ထာရမ္မဏပဋိဃာတဝသေန သုပရိဂ္ဂဟိတတာ, သုခုမာနံ တထာ အဘာဝတော ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟိတတာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟတ္တေနေဝ လက္ခဏဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဒသဝိဓ**န္တိ “ဒူရေ”တိ အဝုတ္တဿ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တမ္ပိ ပန ဩဠာရိကတော ဒူရေ ဟောတီယေဝ။

ဟေဋ္ဌိမနယော တိ “ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေ”တိ (ဝိဘ. ၇) ဧဝံ လက္ခဏတော ဒွတဒသဟတ္ထဝသေန ဝဝတ္ထိတဩကာသတော စ ဒဿေတွတ နိယျာတိတနယော။ သော လက္ခဏောကာသဝသေန ဒူရသန္တိကေန သဟ ဂဟေတွတ နိယျာတိတတ္တာ **ဘိန္ဒမာနော** မိဿကံ ကရောန္တော **ဂတော**။ အထ တ **ဘိန္ဒမာနော** တိ သရူပဒဿနေန လက္ခဏတော ယေတပနကေန ဩကာသတောတိ ဧဝံ လက္ခဏတော ဩကာသတော စ ဝိသုံ ကရောန္တော ဂတောတိ အတ္ထော။ အထ တ လက္ခဏတော သန္တိကဒူရာနံ ဩကာသတော ဒူရသန္တိကဘာဝကရဏေန သန္တိကဘာဝံ ဘိန္ဒိတွတ ဒူရဘာဝံ, ဒူရဘာဝဉ္စ ဘိန္ဒိတွတ သန္တိကဘာဝံ ကရောန္တော ပဝတ္တောတိ **“ဘိန္ဒမာနော ဂတော”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓ ပနာ**တိ “တံ တံ တ ပန ရူပံ ဥပဟအယ ဥပဟအယာ”တိ ဣဓ ပုရိမနယေန လက္ခဏတော ဒူရံ ဩကာသတော သန္တိကဘာဝကရဏေန န ဘိန္ဒတိ ဘဂဝတ, န စ ဩကာသဒူရတော ဝိသုံ ကရဏေန, နာပိ ဩကာသဒူရေန တေမိဿကကရဏေနာတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန ကရောတီတိ? ဩကာသတော ဒူရမေဝ ဘိန္ဒတိ။ တေ ပန န ပုဗ္ဗေ ဝုတွတနယေန တိဓာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ န ဟိ ဩကာသတော ဒူရံ လက္ခဏတော သန္တိကံ ကရောတိ, လက္ခဏတော တ ဝိသုံ တေန တ တေမိဿကန္တိ။ ဩကာသတော ဒူရဿ ပန ဩကာသတောဝ သန္တိကဘာဝကရဏံ ဣဓ “ဘေဒန”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣဓ ပန န လက္ခဏတော ဒူရံ ဘိန္ဒတီ** တိ ဧတ္ထာပိ တ န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန တိဓာ ဘေဒဿ အကရဏံ ဝုတ္တံ, လက္ခဏတော သန္တိကဒူရာနံ ပန လက္ခဏတော ဥပဟအယုပဟအယ ဒူရသန္တိကဘာဝေ နတ္ထီတိ လက္ခဏတော ဒူရဿ လက္ခဏတောဝ သန္တိကဘာဝကရဏံ လက္ခဏတော ဒူရဿ အဘေဒနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုရိမနယော ဝိယ အယံ နယော န ဟောတီတိ ဧတ္တကမေဝ ဟိ ဧတ္ထ ဒဿေတီတိ ဘိန္ဒမာနောတိ ဧတ္ထ စ အညထာ ဘေဒနံ ဝုတွတံ, ဘေဒနံ ဣဓ စ အညထာ ဝုတ္တန္တိ။

ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈. စက္ခာဒယော ပသာအ ဩဠာရိကမနောမယတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ ကာယဝေဟာရံ အရဟန္တီတိ တဗ္ဗတ္ထုကာ အဒုက္ခမသုခာ **“ကာယိကာ”**တိ ပရိယာယေန ဝုတ္တာ, န ကာယပသာဒဝတ္ထုကတ္တာ။ န ဟိ စက္ခာဒယော ကာယပသာအ ဟောန္တီတိ။ **သန္တတိဝသေန ခဏာဒိဝသေန စာ** တိ ဧတ္ထ အဒ္ဓာသမယဝသေန အတီတာဒိဘာဝဿ အဝစနံ သုခာဒိဝသေန ဘိန္နာယ အတီတာဒိဘာဝဝစနတော။ န ဟိ သုခာယေဝ အဒ္ဓာဝသေန သမယဝသေန စ အတီတာဒိကာ ဟောတိ, တထာ ဒုက္ခာ အဒုက္ခမသုခာ စ ကာယိကစေတသိကာဒိဘာဝေန ဘိန္နာ။ တေန ဝေဒနာသမုဒယော အဒ္ဓာသမယဝသေန

အတီတာဒိဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ သမုဒါယဿ တေဟိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗတ္တာ, ဝေဒနေကဒေသော ပနေတ္ထ ဂဟိတာတိ တေ သန္တတိခဏေဟိ ပရိစ္ဆေဒံ အရဟန္တိ တတ္ထ တထာပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနံ ဂဟိတတ္တာတိ။ ကေသန္တတိယံ ပန သုခါဒိအနေကဘေဒသဗ္ဘာဝေန တေသု ယော ဘေဒော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတော, တဿ ကေပ္ပကာရဿ ဟာကဋ္ဌဿ ပရိစ္ဆေဒိကာ တံသဟိတတရာလမ္ဗနပ္ပဝတ္တာ, အဝိစ္ဆေဒေန တဒုပ္ပာဒကေကဝိခဝိသယသမာယောဂပ္ပဝတ္တာ စ သန္တတိ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ တဿ ဘေဒန္တရံ အနာမသိတွာ ပရိစ္ဆေဒကဘာဝေန ဂဟဏံ ကတံ။ လဟုပရိဝတ္တိနော တ ဓမ္မာ ပရိဝတ္တနေနေဝ ပရိစ္ဆေဒံ အရဟန္တီတိ သန္တတိခဏဝသေန ပရိစ္ဆေဒော ဝုတ္တော။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာ**တိ ဧတေန ဟေတုပစ္စယကိစ္စဝသေန ဝုတ္တနယံ ဒဿေတိ။

၁၁. ကိလေသဂ္ဂိသမ္ပယောဂတော **သဒရထာ**။ ဧတေန သဘာဝတော ဩဠာရိကတံ ဒဿေတိ, **ဒုက္ခဝိပါကဋ္ဌေနာ**တိ ဧတေန ဩဠာရိကဝိပါကနိပ္ဖာဒနေန ကိစ္စတော။ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တာ ကမ္မပဋိဗဒ္ဓဘူတာ စ ကာယကမ္မာဒိဗျာပာရဝိရဟတော နိရုဿာဟာ ဝိပါကာ, သဥဿာဟာ စ ကိရိယာ အဝိပါကာ။ သဝိပါကာ စ သဂဗ္ဘာ ဝိယ ဩဠာရိကာတိ တဗ္ဗိပက္ခတော အဝိပါကာ **သုခုမာ**တိ ဝုတ္တာ။

အသာတဋ္ဌေနာတိ အမဓုရဋ္ဌေန။ ဧတေန သာတပဋိပက္ခံ အနိဋ္ဌသဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဒုက္ခဋ္ဌေနာ**တိ ဒုက္ခမဋ္ဌေန။ ဧတေန ဒုက္ခာနံ သန္တာပနကိစ္စံ ဒဿေတိ။ "ယာယံ, ဘန္တေ, အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ, သန္တသ္မိံ ဧသာ ပဏီတေ သုခေ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ"တိ (မ. နိ. ၂.၈၈; သံ. နိ. ၄.၂၆၇) ဝစနတော **အဒုက္ခမသုခါ** ဖရဏသဘာဝဝိရဟတော အသန္တာနံ ကာမရာဂပဋိဃာနုသယာနံ အနုသယနဿ အဋ္ဌာနတ္တာ **သန္တာ,** သုခေ နိကန္တိ ပရိယာဒာယ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ ပဓာနဘာဝံ နီတာတိ **ပဏီတာ**တိ။ တထာ အနဓိဂန္တဗ္ဗာ စ ကာမာဝစရဇာတိအာဒိသင်္ကရံ အကတွာ သမာနဇာတိယံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တာဒိကေ သမာနဘေဒေ သုခတော ပဏီတာတိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဥပဗ္ဗူဟိတာနံ ဓာတူနံ ပစ္စယဘာဝေန သုခါ **ခောဘေတိ** ဝိဗာဓိတာနံ ပစ္စယဘာဝေန ဒုက္ခာ စ။ ဥဘယမ္ပိ ကာယံ ဗျာပေန္တံ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **ဖရတိ။ မဒယမာန**န္တိ မဒံ ကရောန္တံ။ **ဆာဒယမာန**န္တိ ကုစ္ဆံ ဥပ္ပာဒေန္တံ, အဝတ္ထရမာနံ ဝါ။ ဃမ္မာဘိတတ္တဿ သီတောဒကဃဋေန အာသိတ္တဿ ယထာ ကာယော ဥပဗ္ဗူဟိတော ဟောတိ, ဧဝံ သုခသမင်္ဂိနောပီတိ ကတွာ **"အာသိဉ္စမာနံ ဝိယာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ကေတ္တနိမိတ္တယေတာ**တိ ပထဝီကသိဏာဒိကေ ကေသဘာဝေ ဧဝ နိမိတ္တေ။ **စရတီ**တိ နာနာဝဇ္ဇနေ ဇဝနေ ဝေဒနာ ဝိယ ဝိပ္ဖန္ဒနရဟိတတ္တာ **သုခုမာ**။

အဓိပ္ပာယေ အကုသလတာယ **အကောဝိဒော။ ကုသလတ္တိကေ။ပေ။ အာဂတတ္တာ**တိ "ကုသလာကုသလာ ဝေဒနာ ဩဠာရိကာ, အဗျာကတာ ဝေဒနာ သုခုမာ"တိ ဧဝံ အာဂတတ္တာ။ ဘူမန္တရဘေဒေ ဒဿေတုံ **"ယမ္ပိ"** တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဣမိနာ နီဟာရေနာ**တိ ဧတေန "ကာမာဝစရသုခတော ကာမာဝစရုပေက္ခာ သုခုမာ"တိအာဒိနာ သဘာတဒိဘေဒေန စ ဩဠာရိကသုခုမဘာဝံ တတ္ထ တတ္ထေဝ ကထေန္တော န ဘိန္ဒတီတိ နယံ ဒဿေတိ။

လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ ကထိတာ, တသ္မာ ကေန္တပဏီတေ ဟီနပဏီတာနံ ဥဒ္ဒဋ္ဌတ္တာ ဧဝမေဝ ကေန္တဟီနေ စ ယထာသမ္ဘဝံ ဟီနပဏီတတာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ အနုညာတံ ဟောတီတိ ဥဘယတ္ထ တဒုဒ္ဓရဏေ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

အကုသလာနံ ကုသလာဒီဟိ သုခုမတ္တာဘာဝတော ဟဋ္ဌိယာ အာဂတဿ အပရိဝတ္တနီယဘာဝေန **"ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတဗ္ဗော"**တိ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ, တံတံတပနဝသေန ကထနေပိ ပရိဝတ္တနံ နတ္ထီတိ န ပရိဝတ္တနံ သန္ဓာယ "ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတဗ္ဗော"တိ ဝုတ္တံ, ဟေဋ္ဌိမနယဿ ပန ဝုတ္တတ္တာ အဝုတ္တနယံ ဂဟေတွာ "တံ တံ ဝါ ပန"တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တန္တိ "ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတဗ္ဗော"တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗဟုဝိပါကာ အကုသလာ ဒေသုဿန္နတာယ **ဩဠာရိကာ,** တထာ အပ္ပဝိပါကာ ကုသလာ။ မန္ဒဒေသတ္တာ အပ္ပဝိပါကာ အကုသလာ **သုခုမာ,** တထာ ဗဟုဝိပါကာ ကုသလာ စ။ ဩဠာရိကသုခုမနိကန္တိဝတ္ထုဘာဝတော ကာမာဝစရာဒီနံ **ဩဠာရိကသုခုမတာ**။ **သာပီ**တိ ဘာဝနာမယာယ ဘေဒနေန အနမယသီလမယာနဉ္စ ပစ္စေကံ ဘေဒနံ နယတော ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သာပီ**တိ တ တိဝိဓာပီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၁၃. ဇာတိအာဒိဝသေန အသမာနကောဋ္ဌာသတာ **ဝိသဘာဂဋ္ဌော** ။ ဒုက္ခဝိပာကတာဒိဝသေန အသဒိသကိစ္စတာ, အသဒိသသဘာဝတာ တ **ဝိသံသဋ္ဌော,** န အသမ္ပယောဂေ။ ယဒိ သိယာ, ဒူရဝိပရိယာယေန သန္တိကံ ဟောတီတိ သံသဋ္ဌေဋ္ဌေန သန္တိကတာ အာပဇ္ဇတိ, န စ ဝေဒနာယ ဝေဒနာသမ္ပယောဂေ အတ္ထိ။ သန္တိကပဒဝဏ္ဏနာယ စ ''သဘာဂဋ္ဌေန သရိက္ခဋ္ဌေန စာ''တိ ဝက္ခတီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

န ဒူရတော သန္တိကံ ဥဒ္ဒရိတဗ္ဗ န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ကိံ ယထာ သန္တိကတော အကုသလတော အကုသလာ ဒူရေတိ ဥဒ္ဓရီယတိ, တထာ တတော ဒူရတော ကုသလတော ကုသလာ သန္တိကေတိ ဥဒ္ဓရိတုံ န သက္ကာတိ? န သက္ကာ။ တထာ ဟိ သတိ ကုသလာ ကုသလာယ သန္တိကေတိ ကတ္ဝာ တတ သန္တိကတော သန္တိကတာ ဓေဝ ဥဒ္ဓရိတာ သိယာ, တထာ စ သတိ သန္တိကသန္တိကတရတာဝစနမေဝ အာပဇ္ဇတိ, ဥပာအယုပာအယ ဒူရသန္တိကတာဝ ဣဓ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ဒူရတော ဒူရုဒ္ဓရဏံ ဝိယ သန္တိကတော သန္တိကုဒ္ဓရဏမ္ပိ န သက္ကာ ကာတုံ ဒူရဒူရတရတာယ ဝိယ သန္တိကသန္တိကတရတာယ စ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ အထ ပန ဝဒေယျ ''န ကုသလာ ကုသလာယ ဓေဝ သန္တိကေတိ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ, အထ ခေါ ယတော သာ ဒူရေ, တသ္သာ အကုသလာယာ''တိ, တဥ္စ နတ္ထိ။ န ဟိ အကုသလာယ ကုသလာ ကအာစိ သန္တိကေ အတ္ထီတိ။ အထာပိ ဝဒေယျ ''ယာ အကုသလာ ကုသလာယ သန္တိကေ, သာ တတော ဒူရတော ကုသလတော ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ''တိ, တဒပိ နတ္ထိ။ န ဟိ ကုသလေ အကုသလာ အတ္ထိ, ယာ တတော သန္တိကေတိ ဥဒ္ဓရိယေယျ, တသ္မာ ဣဓ ဝုတ္တ တသ္သ ဒူရသ္သ ဒူရတော အစ္စန္တဝိသဘာဂတ္တာ ဒူရေ သန္တိကံ နတ္ထီတိ န သက္ကာ ဒူရတော သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိတုံ, သန္တိကေ ပနိဓ ဝုတ္တေ ဘိန္နေ တတ္ထေဝ ဒူရံ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''သန္တိကတော ပန ဒူရံ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗ''** န္တိ။

ဥပာအယုပာအယ ဒူရတော စ သန္တိကံ န သက္ကာ ဥဒ္ဓရိတုံ။ လောဘသဟဂတာယ ဒောသသဟဂတာ ဒူရေ လောဘသဟဂတာ သန္တိကေတိ ဟိ ဝုစ္စမာနေ သန္တိကတောဝ သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိတံ ဟောတိ။ တထာ ဒောသသဟဂတာယ လောဘသဟဂတာ ဒူရေ ဒောသသဟဂတာ သန္တိကေတိ ဧတ္ထာပိ သဘာဂတော သဘာဂန္တရသ္သ ဥဒ္ဓဋတ္တာ, န စ သက္ကာ ''လောဘသဟဂတာယ ဒောသသဟဂတာ ဒူရေ သာ ဧဝ စ သန္တိကေ''တိ ဝတ္တုံ ဒောသသဟဂတာယ သန္တိကဘာဝသ္သ အကာရဏတ္တာ, တသ္မာ ဝိသဘာဂတာ ဘေဒံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ န ပဝတ္တတီတိ သဘာဂဗ္ဗာပကတ္တာ ဒူရတာယ ဒူရတော သန္တိကုဒ္ဓရဏံ န သက္ကာ ကာတုံ။ န ဟိ ဒောသသဟဂတာ အကုသလသဘာဂံ သဗ္ဗံ ဗျာပေတ္ဝာ ပဝတ္တတီတိ။ သဘာဂတာ ပန ဘေဒံ အန္တောဂဓံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တတီတိ ဝိသဘာဂဗျာပကတ္တာ သန္တိကတာယ သန္တိကတော ဒူရုဒ္ဓရဏံ သက္ကာ ကာတုံ။ အကုသလတာ ဟိ လောဘသဟဂတာဒိသဗ္ဗဝိသဘာဂဗျာပိကာတိ။ တေနာဟ **''န ဒူရတော သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗ''** န္တိအာဒိ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၇. စက္ခုသမ္ဖဿဇာ **သညာ**တိ ဧတ္ထ ယဒိပိ ဝတ္ထုတော ဖဿသ္သ နာမံ ဖဿတော စ သညာယ, ဝတ္ထုဝိသိဋ္ဌဖဿေန ပန ဝိသိဋ္ဌသညာ ဝတ္ထုနာ စ ဝိသိဋ္ဌာ ဟောတိ ဖဿသ္သ ဝိယ တသ္သာပိ တဗ္ဗတ္ထုကတ္တာတိ **''ဝတ္ထုတော နာမ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပဋိဃသမ္ဖဿဇာ သညာ** တိ ဧတ္ထာပိ ယထာ ဖဿော ဝတ္ထာရမ္မဏပဋိဃဋ္ဋနေန ဥပ္ပန္နော, တထာ တတော ဇာတသညာပီတိ **''ဝတ္ထာရမ္မဏတော နာမ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ ပဋိဃဇော သမ္ဖဿော, ပဋိဃဝိ ဒေယျော တ သမ္ဖဿော **ပဋိဃသမ္ဖဿော** တိ ဥတ္တရပဒလောပံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိညေယျဘာဝေ ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ, ဝစနာဓီနာ တ အရူပက္ခန္ဓာ, အဓိဝစနံ တ ဧတေသံ ပကာသနံ အတ္ထီတိ ''အဓိဝစနာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, တတောဇော သမ္ဖဿော အဓိဝစနသမ္ဖဿော, သမ္ဖဿောယေဝ တ ယထာဝုတ္တေဟိ အတ္ထေဟိ အဓိဝစနော စ သမ္ဖဿော စာတိ အဓိဝစနသမ္ဖဿော, အဓိဝစနဝိညေယျော တ သမ္ဖဿော အဓိဝစနသမ္ဖဿော, တတော တသ္မိံ တ ဇာတာ **အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ** ။ ပဥ္စဒွာရိကသမ္ဖဿေပိ ယထာဝုတ္တော အတ္ထော သမ္ဘဝတီတိ တေန ပရိယာယေန တတောဇာပိ သညာ **''အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ''** တိ ဝုတ္တာ။ ယထာ ပန အညပ္ပကာရာသမ္ဘဝတော မနောသမ္ဖဿဇာ နိပ္ပရိယာယေန ''အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ''တိ ဝုစ္စတိ, န ဧဝံ အယံ ပဋိဃသမ္ဖဿဇာ အာဝေဏိကပ္ပကာရန္တရသမ္ဘဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ယဒိ ဧဝံ စတ္တာရော ခန္ဓာပိ ယထာဝုတ္တသမ္ဘဝ္သတော ဇာတတ္တာ “အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ”တိ ဝတ္တုံ ယုတ္
တာ, သညာဝ ကသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တာတိ? တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ အတ္တဝသေန အတ္တနော ပတ္တမ္ပိ နာမံ ယတ္ထ ပဝတ္တမာနော
အဓိဝစနသမ္ဖဿဇ-သဒ္ဒော နိရုဠ္ဟတာယ ဓမ္မာဘိလာပေ ဟောတိ, တဿာ သညာယ ဧဝ အာရောပေတ္ဝာ သယံ နိ
ဝတ္တနံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာ”**တိအာဒိ။ အထ ဝါ သညာယ ပဋိဃသမ္ဖဿဇာတိ အညမ္ပိ
ဝိသိဋ္ဌံ နာမံ အတ္ထီတိ အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာနာမံ တိဏ္ဏံယေဝ ခန္ဓာနံ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ တေ ပန အတ္တနော နာမံ
သညာယ ဒတ္ဝာ နိဝတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာ”**တိအာဒိ။ **ပဉ္စဒ္ဝါရိကသညာ ဩ
လောကေတ္ဝာပိ ဇာနိတုံ သက္ကာ**တိ ဣဒံ တေန တေနာဓိပ္ပာယေန ဟတ္ထဝိကာရာဒိကရဏေ တဒဓိပ္ပာယဝိဇာနနနိမိတ္
တဘူတာ ဝိညတ္တိ ဝိယ ရဇ္ဇိတ္ဝာ ဩလောကနာဒီသု ရတ္တတာဒိဝိဇာနနနိမိတ္တံ ဩလောကနံ စက္ခုဝိညာဏဝိသယဿ
မာဂမေ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီတိ တံသမ္ပယုတ္တာယ သညာယပိ တထာဟာကဋ္ဌဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ရဇ္ဇိတ္ဝာ ဩလောကနာဒိဝသေန ဟာကဋ္ဌာ ဇဝနပ္ပဝတ္တာ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ တေိဿာ အာသင္ကာယ နိဝတ္တ
နတ္ထံ **“ပသာဒဝတ္ထုကာ ဧဝ”**တိ အာဟ။ **အညံ စိန္တေန္တ** န္တိ ယံ ပုဗ္ဗေ တေန စိန္တိတံ ဉာတံ, တတော အညံ စိန္တေ
န္တန္တိ အတ္ထော။

သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀. ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌာယ တိ ဧတ္တ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော ဝ။ တတ္ထ ဟိ ပဓာနံ ဒဿိတန္တိ။ ယဒိ ဧဝံ ဥပရိမကောဋ္ဌာယ
တံ န ဒဿိတန္တိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ဥပရိမကောဋ္ဌဂတဘာဝေန ဝိနာ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌဂတဘာဝတဘာဝတော။
ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌ ဟိ သဗ္ဗတ္ထာပိကာတိ။ ဒုတိယေ ကရဏနိဒ္ဒေသော, ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌာယ အာဂတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပုရိ
မေပိ ဝါ “ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌာယာ”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တဉ္စ ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေနာတိ သမ္ဗန္ဓကရဏေန ကရဏနိဒ္ဒေ
သောဝ။ **တံသမ္ပယုတ္တာ သင်္ခါရာ** တိ ဧကူနပညာသပ္ပဘေဒေ သင်္ခါရေ အာဟ။ **ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ** တပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္
တာ။

သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

သမုဂ္ဂမ -သဒ္ဒော သဉ္ဇာတိယံ အာဒိဥပ္ပတ္တိယံ နိရုဠ္ဟော။ တံတံပစ္စယသမာယောဂေ ဟိ ပုရိမဘာဝသင်္ခါတာ ပုရိ
မန္တတော ဥဒ္ဓင်္ဂမနံ **သမုဂ္ဂမော,** သန္ဓိယံ ဝါ ပဋိသန္ဓိယံ ဥဂ္ဂမော **သမုဂ္ဂမော** ။ သော ပန ယတ္ထ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္
ဏာ သမုဂ္ဂစ္ဆန္တိ, တတ္ထေဝ ဒဿိတော။ ဧတေန နယေန အပရိပုဏ္ဏခန္ဓသမုဂ္ဂမော ဧကေကာရစတုဝေကာ
ရေသု သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ။ အထ ဝါ ယထာဓိဂတာနံ ပဉ္စန္နမ္ပိ ခန္ဓာနံ သဟ ဥဂ္ဂမော ဥပ္ပတ္တိ **သမုဂ္ဂမော** ။ တေသ္
မိံ အတ္တေ ဝိကလုပ္ပတ္တိ အသင္ဂဟိတာ ဟောတိ။ ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ဇာတိမန္တဋ္ဌေကလောမံ **ဇာတိဥဏ္ဏာ။ သပ္ပိ
မဏ္ဍာပိန္ဒု**တိ ဧဝံ ဧတ္ထာပိ **ဗိန္ဒု** -သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဧဝံဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂ** န္တိ ဧဝံဝဏ္ဏံ ဧဝံသဏ္ဌာနဉ္စ။ ပဋိဘာ
ဇနံ ဝါ **ပဋိဘာဂေ,** သဒိသတာဘဇနံ သဒိသတာပတ္တီတိ အတ္ထော။ ဧဝံဝိဓော ဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂေ ဧတဿာတိ **ဧဝံဝ
ဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂံ**။

သန္တတိသီသာနိ တိ သန္တတိမူလာနိ, သန္တတိကောဋ္ဌာသာ ဝါ။ အနေကိန္ဒြိယသမာဟာရဘာဝတော ဟိ ပဓာနင်္
ဂံ “သီသ”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝတ္ထုဒသကာဒိကောဋ္ဌာသာ အနေကရူပသမုဒာယဘူတာ “သီသာနီ”တိ ဝုတ္တာနီတိ။

ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောန္တိ တိ ဂဏနာပာရိပူရိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တဿ တဿ ခန္ဓဿ ပရိပုဏ္ဏ
တံ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနပဝေဏိယာ ဝုတ္တတ္တာ “ဥတုစိတ္တာဟာရဇပဝေဏီ စ ဧတ္ထေကံ ကာလံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဟော
တီ”တိအာဒိနာ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ, တံ ပန “ပုဗ္ဗာပရတော”တိ ဧတ္ထ ဝက္ခတီတိ အကထေတ္ဝာ ကမ္မဇပဝေဏီ စ န သဗ္
ဗာ ဝုတ္တာတိ အဝုတ္တံ ဒဿေတုံ ဩပပာတိကသမုဂ္ဂမော နာမ ဒဿိတော။ **ဧဝံ။ပေ.။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္ဏာ ဟော**

န္တီတိ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ဝသေန နယော ဒဿိတော, အပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပန ကာမာဝစရာနံ ရူပာဝစရာနံ ပရိဟီနာယတနသ္သ ဝသေန သန္တတိသီသဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပုဗ္ဗာပရတော တိ အယံ ဝိစာရဏာ န ပဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဥပ္ပတ္တိယံ, အထ ခေါ တေသံ ရူပသမုဋ္ဌာပနေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧဝံ ပနာ”**တိအာဒိ။ **အပစ္ဆာအပုရေ ဥပ္ပန္နေသု** တိ ဧတေန သံသယကာရဏံ ဒဿေတိ။ သဟုပ္ပန္နေသု ဟိ ကြဒမေဝ ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ကြဒံ ပစ္ဆာတိ အဒဿိတံ န သက္ကာ ဝိညာတုံ။ တွေ စ “ပုဗ္ဗာပရတော”တိ ဧတိဿာ ဝိစာရဏာယ ဝတ္ထုဘာဝေန ပဋိသန္ဓိယံ ဥပ္ပန္နာ ပဝတ္တာ ပဥ္စက္ခန္ဓာ ဂဟိတာ။ တတ္ထ စ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသောတိ **“ရူပံ ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတီ”** တိ အာဟ။ အညထာ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္တေ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသေ သတိ ရူပဿ ရူပသမုဋ္ဌာပနက္ခဏေ ကမ္မဿပိ ရူပသမုဋ္ဌာနံ ဝဒန္တီတိ ဥဘယန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ ရူပဟ ရူပသန္တတိဥ္စ ဂဟေတွာ တ အယံ ဝိစာရဏာ ပဝတ္တာတိ **“ရူပံ ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဧဝ ဝိဇ္ဇမာနေ ဂဟေတွာ တ ဝိစာရဏာယ ကရိယမာနာယ အရူပဿ ရူပသမုဋ္ဌာပနမေဝ နတ္ထီတိ ပုဗ္ဗာပရသမုဋ္ဌာပနဝိစာရဏာဝ ကြမ န ဥပပဇ္ဇတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ **ဝတ္ထု ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ ဟောတီ** တိ သဗ္ဗရူပာနံ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တအာ ဟိ တံ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယရဟိတံ အာဟာရာဒီဟိ စ အနုပတ္ထဒ္ဓန္တိ “ဒုဗ္ဗလ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ** တိ ကြဒံ သတိပိ ဘဝင်္ဂဿ ကမ္မဇဘာဝေ သာယံ ဝိပာကသန္တတိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပုရိမဘဝင်္ဂသမုဋ္ဌာပကတော အညေန ကမ္မုနာ ခိတ္တာ ဝိယ အပ္ပတိဋ္ဌိတာ, တတော ပရဥ္စ သမာနသန္တတိယံ အနန္တရပစ္စယံ ပုရေဇာတပစ္စယဥ္စ လဘိတွာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ကြမမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ပဝေဏီ ဃဋ္ဋိယတီတိ စက္ခာဒိဝတ္ထုသန္တတိ ဧကေသံ ဝိဇ္ဇမာနေ ဧဝ အညဿ နိရောဓုပ္ပတ္တိဝသေန ဃဋ္ဋိယတိ, န စုတိပဋိသန္ဓိနိဿယဝတ္ထုန္နံ ဝိယ ဝိစ္ဆေဒုပ္ပတ္တီတိ အတ္ထော။ **အင်္ဂတော** တိ ဈာနင်္ဂတော။ ဈာနင်္ဂါနိ ဟိ စိတ္တေန သဟ ရူပသမုဋ္ဌာပကာနိ, တေသံ အနုဗလအယကာနိ မဂ္ဂင်္ဂါဒီနိ တေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဝိသေသရူပုပ္ပတ္တိဒဿနတော။ အထ တ ယာနိ စိတ္တင်္ဂါနိ စေတနာဒီနိ စိတ္တဿ ရူပသမုဋ္ဌာပနေ အင်္ဂဘာဝံ သဟာယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ဗလအယကေဟိ ဈာနင်္ဂေဟိ အပရိဟီနန္တိ အတ္ထော။ တတော ပရိဟီနတ္တာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေန္တီတိ။ ယော ပန ဝဒေယျ “ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟဇာတဝတ္ထု တဿ ဌိတိက္ခဏေ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ စ ပုရေဇာတန္တိ ကတွာ ပစ္စယဝေကလ္လာဘာဝတော တသ္မိံ ခဏဒ္ဓယေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတူ”တိ, တံ နိတရေန္တော အာဟ **“ယဒိ ဟိ စိတ္တ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသုပိ တေသံ ဓမ္မာနံ ဝတ္ထု ပုရေဇာတံ န ဟောတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗမေဝေတန္တိ အနုဇာနိ, တတ္ထာပိ အေသံ ဒဿေတိ။ ယဒိ တအာ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေယျ, တဝ မတေန ပဋိသန္ဓိစိတ္တမ္ပိ သမုဋ္ဌာပေယျ, တအာ ပန ရူပုပ္ပာဒနမေဝ နတ္ထိ။ ယအာ စ ရူပုပ္ပာဒနံ, တအာ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ တဝ မတေနပိ ပစ္စယဝေကလ္လမေဝ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပုရေဇာတနိဿယာဘာဝတော, တသ္မာ **ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတီ** တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ အင်္ဂ ရူပါနိ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌဟတိ။ ကသ္မာ? အရူပဓမ္မာနံ အနန္တရာဒိပစ္စယဝသေန သဝေကာနံ ပရိပုဏ္ဏဗလာနမေဝ ဥပ္ပတ္တိတော။

အဝိသယတာယာတိ အဂတပုဗ္ဗဿ ကမဿ အာဂန္တုကဿ အဝိသယဘာဝတော။ **အပ္ပဟုတတာယာ**တိ တတ္ထ တဿ အနိဿရဘာဝတော။ **စိတ္တသမုဋ္ဌာနႋပေ။ ဌိတာနီ** တိ ကြဒံ ယေဟာကာရေဟိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပာနံ စိတ္တစေတသိကာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ ပဋိသန္ဓိယံ စိတ္တစေတသိကာ သမတိံသကမ္မဇရူပာနံ ယထာသမ္ဘဝံ ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။

ဝဋ္ဋမူလ န္တိ တဏှာ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ။ စုတိစိတ္တေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပံ တတော ပုရိမတရေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝိယ န ဘဝန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝဋ္ဋမူလဿ ရူပသန္တတ္တာ အနုပ္ပတ္တိ ဝိစာရေတဗ္ဗာ။

ရူပဿ နတ္ထိတာယာတိ ရူပာနံ နိဿရဏတ္တာ အရူပဿ, ဝိရာဂဝသေန ပဟီနတ္တာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗဿ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ရူပဟေကာသေ တ ရူပံ အတ္ထီတိ ကတွာ ရူပပစ္စယာနံ ရူပုပ္ပာဒနံ ဟောတိ, အရူပံ ပန ရူပဿ ဩကာသော န ဟောတီတိ ယသ္မိံ ရူပေ သတိ စိတ္တံ အညံ ရူပံ ဥပ္ပာဒေယျ, တဒေဝ တတ္ထ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ပုရိမရူပဿပိ ဟိ ပစ္စယဘာဝေ အတ္ထိ ပုတ္တဿ ပိတိသဒိသတာဒဿနတောတိ။

ဥတု ပန ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ သမုဋ္ဌာပနတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥတု နာမ စေသ ဒန္ဓနိရောဓော**တိအာဒိ ဥတုဿ ဌာနက္ခဏေ ဥပ္ပာဒနေ ကာရဏဒဿနတ္ထံ အရူပာနံ ဥပ္ပာဒကာလဒဿနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဒန္ဓနိရောဓတ္တာ ဟိ သော ဌိတိက္ခဏေ ဗလဝါတိ တဒါ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ, တသ္မိံ ဓရန္တေ ဧဝ ခိပ္ပနိရောဓတ္တာ သောဠသသု စိတ္တေသု ဥပ္ပန္နေသု ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ စိတ္တံ ဥတုနာ သမုဋ္ဌိတေ ရူပေ ပုန သမုဋ္ဌာပေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **တသ္မိံ ဓရန္တေ ဧဝ သောဠသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တီ**တိ ဧတေန ပန ဝစနေန ယဒိ ဥပ္ပာဒနိရောဓက္ခဏာ ဓရမာနက္ခဏေ ဧဝ ဂဟိတာ, "သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ ရူပ"န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အထုပ္ပာဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ နိရောဓက္ခဏော ဝ ဂဟိတော, "သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုက"န္တိ, သစေ နိရောဓက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ ဥပ္ပာဒက္ခဏော ဂဟိတော, "အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုက"န္တိ, ယဒိ ပန ဥပ္ပာဒနိရောဓက္ခဏာ ဓရမာနက္ခဏေ န ဂဟိတာ, "အဓိကသတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုက"န္တိ။ ယသ္မာ ပန **"တေသု ပဋိသန္ဓိအနန္တရ"**န္တိ ပဋိသန္ဓိပိ တဿ ဓရမာနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နေသု ဂဟိတာ, တသ္မာ ဥပ္ပာဒက္ခဏော ဓရမာနက္ခဏေ ဂဟိတောတိ နိရောဓက္ခဏေ အဂ္ဂဟိတေ အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ ဝက္ခမာနာ, ဂဟိတေ ဝါ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ အဓိပ္ပေတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဩဇာ ခရာတိ သဝတ္ထုကံ ဩဇံ သန္ဓာယာဟ။ သဘာဝတော သုခုမာယ ဟိ ဩဇာယ ဝတ္ထုဝသေန အတ္ထိ ဩဠာရိကသုခုမတာတိ။

စိတ္တဉ္စေတ တိ စိတ္တဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာယ ဝုတ္တံ, တံသမ္ပယုတ္တကာပိ ပန ရူပသမုဋ္ဌာပကာ ဟောန္တီတိ။ ယထာဟ "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁)။ **စိတ္တ**န္တိ ဝါ စိတ္တုပ္ပာဒံ ဂဏှာတိ, န ကမ္မစေတနံ ဝိယ ကေဝလမေဝ အဝိဇ္ဇမာနံ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဉ္စ တံသမ္ပယုတ္တေဟိပိ သမုဋ္ဌိတံ ဟောတူတိ စေ? န, တေဟိ သမုဋ္ဌိတဘာဝဿ အဝုတ္တတ္တာ, အဝစနဉ္စ တေသံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယဘာဝါဘာဝတော။

အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော တိ ကာလပရိစ္ဆေဒတော။ တတ္ထ "သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာ ရူပဿ အဒ္ဓါ, ရူပဿ သတ္တရသမော ဘာဂေါ အရူပဿာ"တိ ဧသော အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒော အဓိပ္ပေတော။ **ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ** တိ ဣဒံ နယဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တတော ပရမ္ပိ ရူပာရူပာနံ သဟုပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော, န ပနေတံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ အသဟုပ္ပတ္တိအဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသုပိ ရူပုပ္ပတ္တိံ သယမေဝ ဝက္ခတီတိ။ ဖလပ္ပတ္တနိဒဿနေန စ ရူပာရူပာနံ အသမာနကာလတံ နိဒဿေတိ, န သဟုပ္ပာဒံ တဒတ္ထံ အနာရဒ္ဓတ္တာ။ သဟုပ္ပာဒေန ပန အသမာနကာလတာ သုခဒီပနာ ဟောတီတိ တံဒီပနတ္ထမေဝ သဟုပ္ပာဒဂ္ဂဟဏံ။

ယဒိ ဧဝံ ရူပာရူပာနံ အသမာနဒ္ဓတ္တာ အရူပံ ဩဟာယ ရူပဿ ပဝတ္တိ အာပဇ္ဇတီတိ တေသာ နိဝါရဏတ္ထမာဟ **"တတ္ထ ကိဉ္စာပိ"** တိအာဒိ။ **ဧကပ္ပမာဏာတ** တိ နိရန္တရံ ပဝတ္တမာနေသု ရူပာရူပဓမ္မေသု နိစ္ဆိဒ္ဒေသု အရူပရဟိတံ ရူပံ, ရူပရဟိတံ ဝါ အရူပံ နတ္ထီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အယဉ္စ ကထာ ပဉ္စဝေါကာရေ ကမ္မဇရူပပ္ပဝတ္တိံ နိဗ္ဗာနပဋိဘာဂနိရောဓသမာပတ္တိရဟိတံ သန္ဓာယ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ပဒေ ပဒ**န္တိ အတ္တနော ပဒေ ဧဝ ပဒံ နိက္ခိပန္တော ဝိယ လဟုံ လဟုံ အက္ကမိတွာတိ အတ္ထော။ **အနောဟာယာ**တိ ယာဝ စုတိ, တာဝ အဝိဇဟိတွာ, စုတိက္ခဏေ ပန သဟေဝ နိရုဇ္ဈန္တီတိ။ ယသ္မိဉ္စဒ္ဓါနေ အညမညံ အနောဟာယ ပဝတ္တိ, သော စ ပဋိသန္ဓိစုတိပရိစ္ဆိန္နော ဥက္ကံသတော ဧတေသံ အဒ္ဓါတိ။ **ဧဝ**န္တိ ဧတေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ အဝကံသတော အဒ္ဓါပကာရံ ကမဉ္စ သင်္ဂဏှာတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧကုပ္ပာဒနာနာနိရောဓတော တိ ဧတံ ဒွယမ္ပိ သဟ ဂဟေတွာ ရူပာရူပာနံ "ဧကုပ္ပာဒနာနာနိရောဓတော"တိ ဧကော ဒဋ္ဌဗ္ဗာကာရော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ။ **ပစ္ဆိမကမ္မဇံ ဌပေတွာ** တိ တဿ စုတိစိတ္တေန သဟ နိရုဇ္ဈနတော နာနာနိရောဓော နတ္ထီတိ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ တဿ ပန ဧကုပ္ပာဒေါပိ နတ္ထိ ဟေဋ္ဌာ သောဠသကေ ပစ္ဆိမဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပတ္တိဝစနတော။ ယဒိ ပန ယဿ ဧကုပ္ပာဒနာနာနိရောဓာ ဒွေပိ န သန္တိ, တံ ဌပေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗမ္ပိ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ဌပေတဗ္ဗံ သိယာ, ပစ္ဆိမကမ္မဇဿ ပန ဥပ္ပတ္တိတော ပရတော စိတ္တေသု ပဝတ္တမာနေသု ကမ္မဇရူပဿ အနုပ္ပတ္တိတော ဝဇ္ဇေတဗ္ဗံ ဂဟေတဗ္ဗဉ္စ တဒါ နတ္ထီတိ "ပစ္ဆိမကမ္မဇံ ဌပေတွာ"တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတော ပုဗ္ဗေ ပန အဋ္ဌစတ္တာလီသကမ္မဇရူပပဝေဏီ အတ္ထီတိ

တတ္ထ ယံ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ, တံ အညဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတီတိ “ကေပ္ပာဒနာနာနိရောဓ”န္တိ ဂဟေတ္ဝာ တတ္ထ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု ဥပ္ပန္နရူပါနိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ ဧဝံ ကေပ္ပာဒနာနာနိရောဓတော ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တဥ္ဘယံ ရူပံ အရူပေန, အရူပဉ္စ တေန ကေပ္ပာဒနာနာနိရောဓန္တိ။ တတ္ထ သင်္ခလိကဿ ဝိယ သမ္ဗန္ဓော ပဝေဏီတိ ကတ္ဝာ အဋ္ဌစတ္တာလီသကမ္မဇိယဝစနံ ကတံ, အညထာ ကေူနပညာသကမ္မဇိယဝစနံ ကတ္ဝာ တဗ္ဗံ သိယာ။

နာနုပ္ပာဒ။ပေ။ ပစ္ဆိမကမ္မဇေန ဒီပေတဗ္ဗာ တိ တေန သုဒီပနတ္တာ ဝုတ္တံ။ တေန ဟိ နယေန သက္ကာ တတော ပုဗ္ဗေပိ ကေဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နရူပံ အညဿပိ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဧဝ နိရုဇ္ဈတီတိ တံ အရူပေန, အရူပဉ္စ တေန နာနုပ္ပာဒံ ကေနိရောဓန္တိ ဝိညာတုန္တိ။ ဥဘယတ္ထာပိ ပန အညဿ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ အညဿ ဌိတိက္ခဏေ, တဿ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဌိတိက္ခဏေ ဧဝ နိရုဇ္ဈနကံ အရူပဉ္စ န သင်္ဂဟိတံ, တံ “နာနုပ္ပာဒတော နာနာနိရောဓတော”တိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ စတုသန္တတိကရူပေန ဟိ နာနုပ္ပာဒနာနာနိရောဓတာဒီပနာ ဧတ္ထ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နဿ ဒဿိတတ္တာ အဒဿိတဿ ဝသေန နယဒဿနံ ဟောတီတိ။ သမတိံသကမ္မဇရူပေသု ဧဝ ဌိတဿပိ ဂဗ္ဘေ ဂတဿ မရဏံ အတ္ထီတိ တေသံ ဧဝ ဝသေန ပစ္ဆိမကမ္မံ ယောဇိတံ။ **အမရာ နာမ ဘဝေယျုံ,** ကသ္မာ? ယထာ ဆန္နံ ဝတ္ထူနံ ပဝတ္တိ , ဧဝံ တဒုပ္ပာဒကကမ္မေနေဝ ဘဝင်္ဂါဒီနဉ္စ တဗ္ဗတ္ထုကာနံ ပဝတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗတ္တာ။ န ဟိ တံ ကာရဏံ အတ္ထိ, ယေန တံ ကမ္မဇေသု ကေစ္စံ ပဝတ္တေယျ, ကေစ္စံ န ပဝတ္တေယျာတိ။ တသ္မာ အာယုဥသ္မာဝိညာဏာဒီနံ ဇီဝိတသင်္ခါရာနံ အနူနတ္တာ ဝုတ္တံ **“အမရာ နာမ ဘဝေယျု”**န္တိ။

“ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ အညဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတိ, ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ အညဿ ဌိတိက္ခဏေ, ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ အညဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတီ”တိ ဣဒံ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အတ္တနော ပနာဓိပ္ပာယံ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ နိရောဓက္ခဏေ, ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နဉ္စ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ, ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ဌိတိက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတီတိ ဒီပေတိယေဝ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ အဉ္ဇနပရိစ္ဆေဒေ “တံ ပန သတ္တရသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတီ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) ဝုတ္တံ။ **ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ ဝိရုဇ္ဈတိ,** ကသ္မာ? စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဿပိ သမာနာယုကတာယ ဘဝိတဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ ပန တေဟိ ယောဇိတံ, တထာ ရူပဿ ကေပ္ပာဒနာနာနိရောဓတာ နာနုပ္ပာဒေကနိရောဓတာ စ နတ္ထိယေဝ။

ယာ ပန တေဟိ ရူပဿ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ ဝုတ္တာ, ယာ စ အဋ္ဌကထာယံ တတိယဘာဏဝါရေ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ, သာ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) အတီတာရမ္မဏာယ စုတိယာ အနန္တရာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ပဋိသန္ဓိံ ဒဿေတုံ “ဧတ္တာဝတာ ကောဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ ဟောန္တိ, တထာ ပဉ္စဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ ဟောန္တိ, အထာဝသေသပဉ္စစိတ္တကေစိတ္တက္ခဏာယုကေ တသ္မိံ ယေဝာရမ္မဏေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဒဿိတေန သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကဘာဝေန ဝိရုဇ္ဈတိ။ န ဟိ သက္ကာ “ဌိတိက္ခဏေ ဧဝ ရူပံ အာပာထမာဂစ္ဆတီ”တိ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟိ သတိ န ရူပဿ ကောဒသ တ ပဉ္စဒသေဝ တ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ, အထ ခော အတိရေကကောဒသပဉ္စဒသစိတ္တက္ခဏာ။ တသ္မာ ယဒိပိ ပဉ္စဒ္ဝါရေ ဌိတိပ္ပတ္တမေဝ ရူပံ ပသာဒံ ဃဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇေယျ, မနောဒ္ဝါရေ ပန ဥပ္ပာဒက္ခဏေပိ အာပာထမာဂစ္ဆတီတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝတံ။ န ဟိ မနောဒ္ဝါရေ အတီတာဒီသု ကိဉ္စိ အာပာထံ နာဂစ္ဆတီတိ။ မနောဒ္ဝါရေ စ ဧဝံ ဝုတ္တံ “ကောဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ, အထာဝသေသပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုကေ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇)။

ယော စေတ္ထ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏော ဝုတ္တော, သော စ အတ္ထိ နတ္ထီတိ ဝိစာရေတဗ္ဗော။ **စိတ္တယမကေ** (ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၁၀၂) ဟိ “ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနန္တိ? ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ, နော စ ဥပ္ပဇ္ဇမာန”န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ “ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂက္ခဏေ စာ”တိ။ တထာ “နုပ္ပဇ္ဇမာနံ နုပ္ပန္နန္တိ? ဘင်္ဂက္ခဏေ နုပ္ပဇ္ဇမာနံ, နော စ နုပ္ပန္န”န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ “ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂက္ခဏေ စာ”တိ။ ဧဝံ “န နိရုဒ္ဓံ န နိရုဇ္ဈမာနံ, န နိရုဇ္ဈမာနံ န နိရုဒ္ဓ”န္တိ ဧတေသံ ပရိပုဏ္ဏဝိဿဇ္ဇနေ “ဥပ္ပာဒက္ခဏေ အနာဂတဉ္စာ”တိ ဝတ္ဝာ “ဌိတိက္ခဏေ”တိ အဝစနံ, အတိက္ကန္တကာလဝါရေ စ “ဘင်္ဂက္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ ဝီတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတ္ဝာ “ဌိတိက္ခဏေ”တိ အဝစနံ ဌိတိက္ခဏာဘာဝံ စိတ္တဿ ဒီပေတိ။ **သုတ္တေသု** ပိ ဟိ “ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယ

တီ’’တိ တသ္သေဝ (သံ. နိ. ၃.၃၈; အ. နိ. ၃.၄၇) ကေသ္သ အညထတ္တာဘာဝတော ‘‘ယဿာ အညထတ္တံ ပညာယတိ, သာ သန္တတိဋ္ဌိတီ’’တိ န န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ, ဝိဇ္ဇမာနံ တ ခဏဒ္ဝယသမင်္ဂိ ဌိတန္တိ။

ယော စေတ္ထ စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒော ဝုတ္တော, သော စ ဝိစာရေတဗ္ဗော ‘‘ယဿ တ ပန သမုဒယသစ္စံ နိရုဇ္ဈတိ, တဿ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? နောတိ ဝုတ္တ’’န္တိ (ယမ. ၁.သစ္စယမက.၁၃၆)။ ယော စ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ရူပနိရောဓော ဝုတ္တော, သော စ ဝိစာရေတဗ္ဗော ‘‘ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ နိရုဇ္ဈန္တီတိ? နောတိအာဒိ (ယမ. ၃.ဓမ္မယမက.၁၆၃) ဝုတ္တ’’န္တိ။ န စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေဝ သန္ဓာယ ပဋိက္ခေပေါ ကတောတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပာဓိကာရဿ အဘာဝတ, အဗျာကတသဒ္ဒဿ စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပေသွေဝ အပ္ပဝတ္တိတော။ ယဒိ **သင်္ခါရယမကေ** ကာယသင်္ခါရဿ စိတ္တသင်္ခါရေန သဟုပ္ပာဒေကနိရောဓဝစနတော အဗျာကတ-သဒ္ဒေန စိတ္တသမုဋ္ဌာနမေဝေတ္ထ ဂဟိတန္တိ ကာရဏံ ဝဒေယျ, တမ္ပိ အကာရဏံ။ န ဟိ တေန ဝစနေန အညရူပာနံ စိတ္တေန သဟုပ္ပာဒသဟနိရောဓပဋိက္ခေပေါ ကတော, နာပိ နာနုပ္ပာဒနာနာနိရောဓာနုဇာနနံ, နေဝ စိတ္တသမုဋ္ဌာနတော အညဿ အဗျာကတဘာဝနိဝာရဏဉ္စ ကတံ, တသ္မာ တထာ အပ္ပဋိက္ခိတ္တာနာနုညာတာနိဝာရိတာဗျာကတဘာဝါနံ သဟုပ္ပာဒသဟနိရောဓာဒိကာနံ ကမ္မဇာဒီနံ ဧတေန စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရောဓော ပဋိက္ခိတ္တောတိ န သက္ကာ ကမ္မဇာဒီနံ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရောဓံ ဝတ္တုံ။ ယမကပါဠိအနုသာရေ ခဏေ စ သတိ ဥပ္ပာဒနန္တရံ စိတ္တဿ ဘိဇ္ဇမာနတာတိ တသ္မိံ ခဏေ စိတ္တံ န စ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ ဝိနဿမာနတ္တာ, နာပိ စ အညဿ ရူပသမုဋ္ဌာပကဿ သဟာယဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နော ဥတု တဒနန္တရဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေယျ။ ဧဝဉ္စ သတိ ရူပာရူပာနံ အာဒိမှိ သဟ ရူပသမုဋ္ဌာပနတော ပုဗ္ဗာပရတောတိ ဣဒမ္ပိ နတ္ထိ, အတိလဟုပရိဝတ္တဉ္စ စိတ္တန္တိ ယေန သဟုပ္ပဇ္ဇတိ, တံ စိတ္တက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝါတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တေနေဝ ဟိ တံ ပဋိသန္ဓိတော ဥဒ္ဓံ အစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ အတ္တနာ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ န ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနန္တရဉ္စ တံ ဌိတိပ္ပတ္တန္တိ တဒနန္တရံ စိတ္တံ တဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ဟောတိ, န သဟဇာတပစ္စယောတိ။ ယဒိ ဧဝံ ‘‘ယဿ ကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ဝစီသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတီတိ? နော’’တိ (ယမ. ၂.သင်္ခါရယမက.၁၂၈), ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒရဟိတာဘာဝတောတိ။ နိပ္ပရိယာယေန ဟိ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဟောတိ, စိတ္တက္ခဏေ ပန အဝိတိဝတ္တော တံ အတ္တနော ရူပသမုဋ္ဌာပနပုရေဇာတပစ္စယကိစ္စံ န ကရောတိ, အရူပဉ္စ တဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော န ဟောတီတိ ဌိတိပ္ပတ္တိဝိသေသာလာဘံ သန္ဓာယ ပရိယာယေန ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ။

တတော ပရံ ပနာတိ ဧတဿ ‘‘ဧတ္ထ ပန ယဒေတ’’န္တိအာဒိကာယပိ သင်္ဂဟကထာယ နိဋ္ဌိတာယ ပုရိမကထာယ သန္နိဋ္ဌာနတော ‘‘တတော ပဋ္ဌာယ ကမ္မဇရူပပဝေဏီ န ပဝတ္တတီ’’တိ ဧတေန သဟ သမ္ဗန္ဓောတိ စုတိတော ပရန္တိ အတ္ထော။

ရူပံ ပန ရူပေန သဟာတိအာဒိနာ ယထာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, တထာ ဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓတော ရူပာနံ အရူပေဟိ, အရူပာနံ ရူပေဟိ စ နတ္ထီတိ ကတ္ဝာ ရူပာနံ ရူပေဟေဝ, အရူပာနဉ္စ အရူပေဟိ ယောဇိတာ။

သရီရဿ **ရူပံ** အဝယဝဘူတန္တိ အတ္ထော, ဃနဘူတော ပုဉ္ဇဘာဝေ **ဃနပုဉ္ဇဘာဝေ,** န တိလမုဂ္ဂါဒိပုဉ္ဇာဝိယ သိထိလသမ္ဗန္ဓာနံ ပုဉ္ဇေတိ အတ္ထော။ **ဧကုပ္ပာဒါဒိတာ** တိ ယထာဝုတ္တေ တယော ပကာရေ အာဟ။

ဟောဋ္ဌာ တိ ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ။ **ပရိနိပ္ဖန္နာဝ ဟောန္တိ** တိ ဝိကာရရူပာဒီနဉ္စ ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ ပရိနိပ္ဖန္နတာပရိယာယော ဝုတ္တောတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ပရိနိပ္ဖန္နနိပ္ဖန္နာနံ ကော ဝိသေသောတိ? ပုဗ္ဗန္တာပရန္တပရိစ္ဆိန္နော ပစ္စယေဟိ နိပ္ဖာဒိတော တိလက္ခဏာဟတော သဘာဝဓမ္မော **ပရိနိပ္ဖန္နော, နိပ္ဖန္နော** ပန အသဘာဝဓမ္မောပိ ဟောတိ နာမဂ္ဂဟဏသမာပဇ္ဇနာဒိဝသေန နိပ္ဖာဒိယမာနောတိ။ **နိရောဓသမာပတ္တိ ပနာ** တိ ဧတေန သဗ္ဗမ္ပိ ဥပာဒါပညတ္တိံ တဒေကဒေသေန ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ

ဒုသ္သနေန ပဟာတဗ္ဗာ တိအာဒီနာ ပဌမံ ပဟာတဗ္ဗာ ပဌမံ ဝုတ္တာ, ဒုတိယံ ပဟာတဗ္ဗာ ဒုတိယန္တိ အယံ **ပဟာနက္ကမော**။ အနုပုဗ္ဗပဏ္ဏတ္တာ ဘူမိယော အနုပုဗ္ဗေန ဝဝတ္ထိတာတိ တာသံ ဝသေန ဒေသနာယ **ဘူမိက္ကမော**။ ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိအာဒိကော (သံ. နိ. ၅.၃၇၂, ၃၈၂, ၃၈၃; ဝိဘ. ၃၅၅) ကောက္ခဏောပိ သတိပဋ္ဌာနာဒိသမ္ဘဝတော **ဒေသနာက္ကမော** ဝ။ အနုကထာဒယော အနုပုဗ္ဗုက္ကံသတော ကထိတာ, ဥပ္ပတ္တိအာဒိဝဝတ္ထာနာဘာဝတော ပန အနာဒီနံ ကမေ ဒေသနာက္ကမဝစနံ။ ဒေသနာက္ကမောတိ စ ယထာဝုတ္တဝဝတ္ထာနာဘာဝတော အနေကေသံ ဝစနာနံ သဟပဝတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော ယေန ကေနစိ ပုဗ္ဗာပရိယေန ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ တေန တေနာဓိပ္ပာယေန ဒေသနာမတ္တသ္သေဝ ကမော ဝုစ္စတိ။ **အဘေဒေန ဟီ**တိ ရူပာဒီနံ ဘေဒံ အကတွာ ပိဏ္ဍဂ္ဂဟဏေနာတိ အတ္ထော။ **စက္ခုအာဒီနမ္ပိ ဝိသယဘူတန္တိ** ကေဒေသေန ရူပက္ခန္ဓံ သမုဒါယဘူတံ ဝဒတိ။ **ဝေန္တိ** ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ''ဆဒ္ဒွတရာဓိပတိ ရာဇာ''တိ (မ. ပ. အဠ. ၂.ရေကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု) ''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ''တိ (မ. ပ. ၁-၂) စ ဝစနတော ဝိညာဏံ **အဓိပတိ**။

ရူပက္ခန္ဓေ **''သာသဝံ ဥပါဒါနိယ''**န္တိ ဝစနံ အနာသဝါနံ ဓမ္မာနံ သဗ္ဗာဝတော ရူပက္ခန္ဓသ္သ တံသဘာဝတာနိဝတ္တနတ္ထံ, န အနာသဝရူပနိဝတ္တနတ္ထန္တိ။ **အနာသဝာဝ ခန္ဓေသု ဝုတ္တာ** တိ ဧတ္ထ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော **ဝေ-**သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အနာသဝ ခန္ဓေသွေဝ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗသင်္ခတာနံ သဘာဂေန ကေဇ္ဈံ သင်္ဂဟော **သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေကသင်္ဂဟော**။ သဘာဂသဘာဂေန ဟိ သင်္ဂယှမာနာ သဗ္ဗသင်္ခတာ ဖဿာဒယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ရုပ္ပနာဒိသာမညေန သမာနကောဋ္ဌာသာ ''သဘာဂ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေသု သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စံ အာယူဟနရသာယ စေတနာယ ဗလဝန္တိ သာ ''သင်္ခါရက္ခန္ဓော''တိ ဝုတ္တာ, အညေ စ ရုပ္ပနာဒိဝိသေသလက္ခဏရဟိတာ ဖဿာဒယော သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏသာမညေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဖုသနာဒယော ပန သဘာဝတ ဝိသုံ ခန္ဓ-သဒ္ဒဝစနီယာ န ဟောန္တီတိ ဓမ္မသဘာဝဝိညုနာ တထာဂတေန ဖဿက္ခန္ဓာဒယော န ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ။ ''ယေ ကေစိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ သသ္သတဝါဒါ သသ္သတံ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ အတ္တာနဉ္စ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဝေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ နိဿာယ ပဋိစ္စ, ဧတေသံ ဝါ အညတရ''န္တိအာဒီနဉ္စ သုတ္တာနံ ဝသေန အတ္တတ္တနိယကဟဏဝတ္ထုဿ ဧတပရမတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ဧတေန စ ဝက္ခမာနသုတ္တဝသေန စ ခန္ဓေ ဝ နိဿာယ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန န ဝတ္တဗ္ဗာ စ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ခန္ဓနိဗ္ဗာနဝဇ္ဇေ ဇဿု သဘာဝဓမ္မဿ အဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အညေသဉ္စ ခန္ဓ-သဒ္ဒဝစနီယာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ သဗ္ဗာဝတော န ပဉ္စတတိ ဇတံ စောဒနံ နိဝတ္တေတုမာဟ **''အညေသဉ္စ တဒဝရောဓတော''** တိ။

ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခတာဝသေန ဝေဒနာယ **အာဗာဓကတ္တံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ရာဂါဒိသမ္ပယုတ္တဿ ဝိပရိဏာမာဒိဒုက္ခဿ ကတ္ထိပုရိသာဒိအာကာရဂ္ဂဟိကာ တံတံသင်္ကပ္ပမူလဘူတာ သညာ **သမုဋ္ဌာနံ**။ ရောဂဿ ပိတ္တာဒီနိ ဝိယ အာသန္နကာရဏံ **သမုဋ္ဌာနံ,** ဥတုဘောဇနဝေသမာဒီနိ ဝိယ မူလကာရဏံ **နိဒါနံ**။ ''စိတ္တသင်္ခဘူတာ စေတသိကာ''တိ စိတ္တံ **ဂိလာနူပမံ** ဝုတ္တံ, သုခသညာဒိဝသေန ဝေဒနာကာရဏာယ ဟေတုဘာဝတော ဝေဒနာဘောဇနဿ ဆာဒါပနတော စ သညာ **အပရာဓူပမာ ဗ္ဗဉ္စနူပမာ** စ, ''ပဉ္စ ဝဓကာ ပစ္စတ္ထိကာတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝစန''န္တိ **အာသိဝိသူပမေ** (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဝဓကာတိ ဝုတ္တာ, ''ဘာရောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝစန''န္တိ **ဘာရသုတ္တေ** (သံ. နိ. ၃.၂၂) ဘာရာတိ, ''အတီတံပဟံ အဒ္ဓါနံ ရူပေန ခဇ္ဇိံ, သေယျထာပဟံ ဧတရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နေန ရူပေန ခဇ္ဇာမိ, အဟဉ္စေဝ ခော ပန အနာဂတံ ရူပံ အဘိနန္ဒေယျံ, အနာဂတေနပဟံ ရူပေန ခဇ္ဇေယျံ။ သေယျထာပေတရဟိ ခဇ္ဇာမီ''တိအာဒိနာ **ခဇ္ဇနီယပရိယာယေန** (သံ. နိ. ၃.၇၉) ခာဒကာတိ , ''သော အနိစ္စံ ရူပံ 'အနိစ္စံ ရူပ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ''တိအာဒိနာ **ယမကသုတ္တေ** (သံ. နိ. ၃.၈၅) အနိစ္စာဒိကာတိ။ ယဒိပိ ဣမသ္မိံ ဝိဘင်္ဂေ အဝိသေသေန ခန္ဓာ ဝုတ္တာ, ဗာဟုလ္လေန ပန ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ တဒန္တောဂဓာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ တိ ဒေသိတံ အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ, ဒေသိတာနိ တ။ ကထာသုခတ္ထံ အနုနာသိကလောပေဟ, နိကာရလောပေဟ တ ကတော။

ဂဟေတုံ န သက္ကာ တိ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟေတုံ န ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ရူပေန သဏ္ဌာနေန ဖလကသဒိသော ဒိဿမာနော ခရဘာဝါဘာဝတော ဖလကကိစ္စံ န ကရောတီတိ **“န သက္ကာ တံ ဂဟေတွာ ဖလကံ ဝာ အာသနံ ဝာ ကာတု”**န္တိ အာဟ။ **န တထာ တိဋ္ဌတီ** တိ နိစ္စာဒိကာ န ဟောတီတိ အတ္ထော, တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ ဝာ နိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပ္ပာဒိအနန္တရံ ဘိဇ္ဇနတော ဂဟိတာကာရာ ဟုတွာ န တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ **ကောဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ဃာတ** တိ ဣဒံ န ဂဏနပရိစ္ဆေဒဒဿနံ, ဗဟုဘာဝဒဿနမေဝ ပနေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဥဒကဗုဗ္ဗုဠ**န္တိ ဥဒကလသိကံ။ ယထာ ဥဒကတလေ ဗိန္ဒုနိပါတဇနိတော တတော ဥဒကဗုဗ္ဗုဠကံ သင်္ကမိတွာ ပုဋံ ကတွာ ပုပ္ဖုဋ္ဌံ နာမ ကရောတိ, ဧဝံ ဝတ္ထုမှိ အာရမ္မဏာပါထဂမနဇနိတော ဖဿော အနုပစ္ဆိန္နံ ကိလေသဇလံ သဟကာရိပစ္စယန္တရဘာဝေန သင်္ကမိတွာ ဝေဒနံ နာမ ကရောတိ။ ဣဒဥ္စ ကိလေသေဟိ မူလကာရဏဘူတေဟိ အာရမ္မဏာသဝသာဒနဘူတေဟိ စ နိဗ္ဗတ္တံ ဝဋ္ဋဂတဝေဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဝာ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဝုတ္တာ, ဦနေဟိပိ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။

နာနာလက္ခဏော တိ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသဖဿာဒီဟိ နာနာသဘာဝေ။ မာယာယ ဒဿိတံ ရူပံ **“မာယာ”**တိ အာဟ။ ပဥ္စပိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အသုဘာဒိသဘာဝ ဧဝ ကိလေသာသုစိဝတ္ထုဘာဝါဒိတောတိ အသုဘာဒိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဧဝ။ တထာပိ ကတ္ထစိ ကောစိ ဝိသေသော သုခဂ္ဂဟဏီယော ဟောတီတိ အာဟ **“ဝိသေသတော စာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတုဝိပလ္လာသပ္ပဟာနကရာတိ တေသံ ဂေစရဘာဝေန ရူပက္ခန္ဓာဒီသု အသုဘာဒိဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။

ခန္ဓေဟိ န ဝိဟညတိ ပရိဝိဒိတသဘာဝတ္တာ။ ဝိပဿကောပိ ဟိ တေသံ ဝိပတ္တိယံ န ဒုက္ခမာပဇ္ဇတိ, ခီဏာသဝေသု ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တေ ဟိ အာယတိမ္ပိ ခန္ဓေဟိ န ဗာဓိယန္တီတိ ။ **ကဗဠီကာရာဟာရံ ပရိဇာနာတီ**တိ “အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော”တိ (သံ. နိ. ၃.၅၆-၅၇) ဝုတ္တတ္တာ အဇ္ဈတ္တိကရူပေ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟန္တော တဿ သမုဒယဘူတေ ကဗဠီကာရာဟာရေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတီတိ အတ္ထော, အယံ ပဟာနပရိညာ။ အဇ္ဈတ္တိကရူပံ ပန ပရိဂ္ဂဏှန္တော တဿ ပစ္စယဘူတံ ကဗဠီကာရာဟာရမ္ပိ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ ဉာတပရိညာ။ တဿ စ ဥဒယဝယာနုပဿီ ဟောတီတိ တီရဏပရိညာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ကာမရာဂဘူတံ အဘိဇ္ဈံ သန္ဓာယ **“အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ”**န္တိ အာဟ။ အသုဘာနုပဿနာယ ဟိ ကာမရာဂပ္ပဟာနံ ဟောတီတိ။ ကာမရာဂမုခေန ဝာ သဗ္ဗလောဘပ္ပဟာနံ ဝဒတိ။ “ဖဿသပစ္စယာ ဝေဒနာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟာရပရိဇာနနေ ဝုတ္တနယေန ဖဿပရိဇာနနဥ္စ ယောဇေတဗ္ဗံ။

သုခတ္ထမေဝ ဘဝပတ္ထနာ ဟောတီတိ ဝေဒနာယ တဏှာယ ပဇဟန္တော **ဘဝောဃံ ဥတ္တရတိ**။ သဗ္ဗံ ဝေဒနံ ဒုက္ခတော ပဿန္တော အတ္တနော ပရေန အပုဋ္ဌံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒိတံ, သုခံ ဝာ ဝိနာသိတံ န ပဿတိ, တတော “အနတ္တံ မေ အစရီ”တိအာဒိအာဃာတဝတ္ထုပ္ပဟာနတော **ဗျာပါဒကာယဂန္ထံ ဘိန္ဒတိ** ။ “သုခဗဟုလေ သုဂတိဘဝေ သုဒ္ဓီ”တိ ဂဟေတွာ ကေသီလကေဝဏာဒီဟိ သုဒ္ဓိံ ပရာမသန္တော သုခပတ္ထနာဝသေနေဝ ပရာမသတီတိ ဝေဒနာယ တဏှာယ ပဇဟန္တော **သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ န ဥပါဒိယတိ** ။ မနောသဥ္စေတနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓောဝ, သညာ ပန တံသမ္ပယုတ္တာတိ သညာသင်္ခါရေ အနတ္တတော ပဿန္တော မနောသဥ္စေတနာယ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတိ ဧဝ, တဥ္စ ပရိဂ္ဂဏှာတိ တီရေတိ စာတိ **“သညံ သင်္ခါရေ။ပေ.။ ပရိဇာနာတီ”** တိ ဝုတ္တံ။

အဝိဇ္ဇာယ ဝိညာဏေ ဃနဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ တံ အနိစ္စတော ပဿန္တော **အဝိဇ္ဇောဃံ ဥတ္တရတိ**။ မောဟဗလေနေဝ သီလဗ္ဗတပရာမာသံ ဟောတီတိ တံ ပဇဟန္တော **သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထံ ဘိန္ဒတိ**။

> “ယဥ္စ ခော ဧတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝုစ္စတိ စိတ္တံ ဣတိပိ မနော ဣတိပိ ဝိညာဏံ ဣတိပိ, တတြာဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော နာလံ နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ, နာလံ ဝိရဇ္ဇိတုံ, နာလံ ဝိမုစ္စိတုံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဒီဃရတ္တံဟေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ အဇ္ဈောသိတံ မမာယိတံ ပရာမဋ္ဌံ ‘ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ’”တိ (သံ. နိ. ၂.၆၁) –

ဝစနတော ဝိညာဏံ နိစ္စတော ပဿန္တော ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ ဥပါဒိယတီတိ အနိစ္စတော ပဿန္တော တံ န ဥပါဒိယတီတိ။

ကမ္မာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၄. ဧဝံ ယာ ကေဝိဓာဒိနာ ဝုတ္တဝေဒနာနံ ဘူမိဝသေန ဇာနိတဗ္ဗတာ, တံ ဝတွာ ပုန သမ္ပယုတ္တတော ဒဿိတ
တာဒိဇာနိတဗ္ဗပ္ပကာရံ ဝတ္တုမာဟ **“အပိစာ”**တိအာဒိ။ **အဋ္ဌဝိဓေန တတ္ထာ** တိ **တတ္ထ** -သဒ္ဒဿ သတ္တဝိဓဘေဒေ
နေဝ ယောဇနာ ဆဗ္ဗိဓဘေဒေန ယောဇနာယ သတိ အဋ္ဌဝိဓတ္တာဘာဝတော။

ပူရဏတ္ထမေဝ ဝုတ္တော တိ ဒသဝိဓတော ပူရဏတ္ထမေဝ ဝုတ္တော, န နဝဝိဓဘေဒေ ဝိယ နယအနတ္ထံ။ ကသ္မာ?
တတ္ထ နယဿ ဒိန္နတ္တာ။ ဘိန္ဒိတဗ္ဗဿ ဟိ ဘေဒနံ နယအနံ, တဉ္စ တတ္ထ ကတန္တိ။ ယထာ စ ကုသလတ္တိ
ကော, ဧဝံ “ကာယသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ အတ္ထိ သုခာ, အတ္ထိ ဒုက္ခာ”တိ ဣဒမ္ပိ ပူရဏတ္ထမေတတိ ဒီပိတံ ဟောတိ
အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ နယဿ ဒိန္နတ္တာ။

ပုဗ္ဗေ ဂဟိတတော အညဿ ဂဟဏံ ဝမုနံ ဂဟဏဝမုနဝသေန, န ပုရိမဂဟိတေ ဌိတေ အညုပစယဝသေန။ ဝမု
န-သဒ္ဒော တ ဆေဒနတ္ထော ကေသဝမုနာဒီသု ဝိယာတိ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတဿ အဂ္ဂဟဏံ ဆိန္ဒနံ ဝမုနံ, ဒုကတိကာနံ ဥ
ဘယေသံ ဝမုနံ ဥဘယဝမုနံ, ဥဘယတော တ ပဝတ္တံ ဝမုနံ ဥဘယဝမုနံ, တဒေဝ ဥဘတောဝမုနကံ, တေန နယနီဟ
ရဏံ **ဥဘတောဝမုနကနီဟာရော** ။ ဝမုနကနယော တ ဝမုနကနီဟာရော, ဥဘယတော ပဝတ္တော ဝမုနကနီဟာရော ဥ
ဘတောဝမုနကနီဟာရော။ တတ္ထ ဒုကမူလကတိကမူလကဥဘတောဝမုနကေသု ဒုဝိဓတိဝိဓဘေအနံယေဝ ဟိ ဝိသေ
သော။ အညေ ဘေအ အဝိသိဋ္ဌာ, တထာပိ ပညာပ္ပဘေဒဇနနတ္ထံ ဓမ္မဝိတက္ကေန ဉာတိဝိတက္ကာဒိနိရတ္ထကဝိတက္က
နိတရဏတ္ထံ ဣမဉ္စ ဟဋ္ဌိ ဝိတက္ကေန္တဿ ဓမ္မုပသံဟိတဟာမောဇ္ဇဇနနတ္ထံ ဧကေကဿ တရဿ ဂဟိတသ္
သ နိယျာနမုခဘာဝတော စ ဒုဝိဓတိဝိဓဘေဒနာနတ္တဝသေန ဣတရေပိ ဘေအ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ အညမညာပေ
က္ခေသု ဧကဿ ဝိသေသေန ဣတရေသမ္ပိ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော။ န ကေဝလံ ဧကဝိဓော, အထ ခေါ ဒုဝိဓော စ။ န စ ဧကေ
ဒုဝိဓော, အထ ခေါ တိဝိဓောပိ။ နာပိ ဧက။ပေ.။ နဝဝိဓော, အထ ခေါ ဒသဝိဓောပီတိ ဟိ ဧဝဉ္စ တေ ဘေအ အညမညာ
ပေက္ခာ, တသ္မာ ဧကော ဘေအော ဝိသိဋ္ဌော အတ္တနာ အပေက္ခိယမာနေ, အတ္တာနဉ္စ အပေက္ခမာနေ အညဘေဒေ ဝိ
သေသေတီတိ တဿ ဝသေန တေပိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တီတိ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သတ္တဝိဓေနာတိအာဒယော အညပ္ပဘေဒနိရပေက္ခာ ကေဝလံ ဗဟုပ္ပကာရတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ သဗ္ဗေဟိ
တေဟိ ပကာရေဟိ **“ဗဟုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဒဿေသီ”** တိ ဝုတ္တံ။ မဟာဝိသယော ရာဇာ ဝိယ သဝိသယေ ဘဂဝတာပိ
မဟာဝိသယတာယ အပ္ပဋိဟတော **ယထာ ယထာ ဣစ္ဆတိ, တထာ တထာ ဒေသေတုံ သက္ကောတိ** သဗ္ဗညုတာနာဝရဏ
ဉာဏယောဂတောတိ အတ္ထော။ ဒုကေ ဝတွာ တိကာ ဝုတ္တာတိ တိကာ ဒုကေသု ပက္ခိတ္တာတိ ယုတ္တံ, ဒုကာ ပန
ကထံ တိကေသု ပက္ခိတ္တာတိ? ပရတော ဝုတ္တေပိ တသ္မိံ တသ္မိံ တိကေ အပေက္ခကာပေက္ခိတဗ္ဗဝသေန ဒုကာနံ
ယောဇိတတ္တာ။

ကိရိယမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနဝသေန လဗ္ဘတီ တိ ဝုတ္တံ, အာဝဇ္ဇနာ ပန စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ န ဟောတိ။ န ဟိ
သမာနဝီထိယံ ပစ္ဆိမော ဓမ္မော ပုရိမဿ ကောစိ ပစ္စယော ဟောတိ။ ယေ စ ဝဒန္တိ “အာဝဇ္ဇနဝေဒနာဝ စက္ခုသဉ္ဇ္
ဇ္ဇနာယ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဧဝံ ဝုတ္တာ”တိ, တဉ္စ န ယုတ္တံ။ န ဟိ “စက္ခုရူပပဋိဃာတော စက္ခုသမ္ဖဿော”တိ ကတ္ထစိ
သုတ္တေ တ အဋ္ဌကထာယံ တ ဝုတ္တံ။ ယဒိ သော စ စက္ခုသမ္ဖဿော သိယာ, စက္ခုဝိညာဏသဟဇာတာပိ ဝေဒနာ စက္ခု
သမ္ဖဿပစ္စယာတိ သာ ဣဓ အဋ္ဌကထာယံ န ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ သိယာ။ ဟဋ္ဌိယဉ္စ “စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ အတ္ထိ
အဗျာကတာ”တိ ဧတ္ထ သင်္ဂဟိတတ္တာ ပုန “စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ အယံ ပနေတ္
ထာဓိပ္ပာယော – အာဝဇ္ဇနဝေဒနံ ဝိနာ စက္ခုသမ္ဖဿဿ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထီတိ တဒုပ္ပာဒိကာ သာ တပ္ပယောဇနတ္
တာ ပရိယာယေန စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တာတိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန စက္ခုသမ္ဖဿဿ ပရတော ဝ
ဝေဒနာ လဗ္ဘန္တိ။

စတုတ္ထိံသစိတ္တုပ္ပာဒဝသေနာ တိ ဧတ္ထ ရူပာရူပာဝစရာနံ အဂ္ဂဟဏံ တေသံ သယမေဝ မနောဒွာရဘူတတ္
တာ။ သဗ္ဗဘဝင်္ဂမနော ဟိ မနောဒွာရံ, စုတိပဋိသန္ဓိယော စ တတော အနညာတိ။ ဣမသ္မိံ ပန စတုဝီသတိဝိဓဘေဒေ စက္ခု

သမ္ပယုတ္တပစ္စယာဒိကုသလာဒီနံ သမာနဝိထိယံ လဗ္ဘမာနတာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ, ဟဒ္ဒိယံ ပန ဧကူနဝိသတိစတုဝိသတိကာ သင်္ခိပိတ္ဝာ အာဂတာတိ ''စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ အနုဟာဒိန္နအနုဟာအနိယော အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကော အဝိတက္ကအဝိစာရော''တိအာဒိနာ နာနာဝိထိဂတာနံ လဗ္ဘမာနတာယ ဝုတ္တတ္တာ ကုသလတ္တိကဿပိ နာနာဝိထိယံ လဗ္ဘမာနတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန သမာနဝိထိယံ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာဒိကတာ ဧကန္တိကာတိ ကတ္ဝာ ဧတ္ထ လဗ္ဘမာနတာ ဒဿိတာ, န ပန အသမာနဝိထိယံ လဗ္ဘမာနတာ ပဋိက္ခိတ္တာ။ တေနေဝ **''တာနိ သတ္တဝိဓာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌတ္ဝာ ကထေတုံ ဝဋ္ဋန္တိ''** တိ အာဟ။ န ဟိ သမာနဝိထိယံယေဝ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိသမတိက္ကမဘာဝနာဟိ လဗ္ဘမာနတာ ဟောတိ။ တိဓာပိ စ လဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယ **''ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌတ္ဝာ ကထေတုံ ဝဋ္ဋန္တိ''**တိ ဝုစ္စတိ။

တောနီတိ ယထာဒဿိတာနိ ကုသလာဒီနိ စိတ္တာနိ ဝဒတိ, ဝေဒနာနိဒ္ဒေသေပိ စ တေသံ္ပ ပုဗ္ဗင်္ဂမဿ စိတ္တဿ ဝသေန ကထေတုံ သုခန္တိ စိတ္တသမ္ဗန္ဓော ကတော။ တေနေဝ ပန စိတ္တာနိ သတ္တဝိဓဘောဒေ တိကဘူမိဝသေန, စတုဝိသတိဝိဓဘောဒေ ဒ္ဝတရတိကဝသေန, တိံသဝိဓဘောဒေ ဒ္ဝတရဘူမိဝသေန, ဗဟုဝိဓဘောဒေ ဒ္ဝတရတိကဘူမိဝသေန ဒီပိတာနီတိ **''တေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌတ္ဝာ ကထေတုံ ဝဋ္ဋန္တိ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကုသလာဒီနံ ဒီပနာ ကာမာဝစရာဒိဘူမိဝသေန ကာတဗ္ဗာ, တာ စ ဘူမိယော တိံသဝိဓဘောဒေ သယမေတဂတာ, န စ သတ္တဝိဓဘောဒေ ဝိယ ဒ္ဝတရံ အနာမဋ္ဌံ, အတိဗ္ဗတ္ဝာ စ ဧတ္ထ သမာနာသမာနဝိထိသု လဗ္ဘမာနတာတိ **တိံသဝိဓေ။ပေ။ သုခဒီပနာနိ ဟောန္တိ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပန တိံသဝိဓေယေဝ ဌတ္ဝာ ဒီပယိံသု, နနု ဒ္ဝတရတိကဘူမိနံ အာမဋ္ဌတ္တာ ဗဟုဝိဓဘောဒေ ဌတ္ဝာ ဒီပေတဗ္ဗာနီတိ? န, ဒီပေတဗ္ဗဋ္ဌာနာတိက္ကမတော။ သတ္တဝိဓဘောဒော ဟိ ဒ္ဝတရဿ အနာမဋ္ဌတ္တာ ဒီပနာယ အဋ္ဌာနံ, စတုဝိသတိဝိဓဘောဒေ အာမဋ္ဌဒ္ဝတရတိကာ န ဘူမိယော အပေက္ခိတ္ဝာ ဌပိတာ, တိံသဝိဓဘောဒေ အာမဋ္ဌဒ္ဝတရဘူမိယော ဝုတ္တာ။ ယေ စ ဌပိတာ, တေ စေတ္ထ တိကာ အပေက္ခိတဗ္ဗရဟိတာ ကေဝလံ ဘူမိဟိ သဟ ဒီပေတဗ္ဗာဝ။ တေနေဒံ ဒီပနာယ ဌာနံ, တဒတိက္ကမေ ပန ဌာနာတိက္ကမော ဟောတီတိ။

ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ တိ ဧတ္ထ ''သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ အနံ ဒေတီ''တိအာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃) နာနာဝိထိယံ ပကတူပနိဿယော ဝုတ္တောတိ ဧကဝိထိယံ ကုသလာဒီနံ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော တဒဘာဝေ အဘာဝတော ဓာတိ ဝိယ ဇရာမရဏဿ ဥပနိဿယလေသေန ပစ္စယောတိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇေယျ, ဣဓ ပန ''ကသိဏရူပဒဿနဟေတုဥပ္ပန္နာ ပရိကမ္မာဒိဝေဒနာ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ''တိ ဝက္ခတိ, တသ္မာ နာနာဝိထိယံ ဂတာနိ တောနိ စိတ္တာနိ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ လဗ္ဘမာနာနီတိ န ဥပနိဿယလေသော ဥပနိဿယကောဋ္ဌိ, ဗလဝဗလတနံ ပန ပရိကမ္မာဒီနံ ဥပနိဿယာနံ သဗ္ဗေသံ အာဒိဘူတော ဥပနိဿယော ဥပနိဿယကောဋ္ဌိ။ ''တလကောဋ္ဌိ န ပညာယတီ''တိအာဒီသု ဝိယ ဟိ အာဒိ, အဝယဝေ တ ကောဋ္ဌိ။ ကသိဏရူပဒဿနတော ပဘုတိ စ ကာမာဝစရကုသလာဒီနံ ဝေဒနာနံ ဥပနိဿယော ပဝတ္တောတိ တံ ဒဿနံ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိ။ ပရိကမ္မာဒီနိ ဝိယ တ န ဗလဝဥပနိဿယော ဒဿနန္တိ တဿ ဥပနိဿယန္တဘာဝေန ဥပနိဿယကောဋ္ဌိတာ ဝုတ္တာ။ ဃာနာဒိဒ္ဝတရေသု တီသု ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ လဗ္ဘမာနတ္တာဘာဝံ ဝဒန္တော ဣဓ သမာနဝိထိ န ဂဟိတာတိ ဒီပေတိ။ ဒဿနသဝနာနိ ဝိယ ဟိ ကသိဏပရိကမ္မာဒီနံ ဃာယနာဒီနိ ဥပနိဿယာ န ဟောန္တီတိ တဒလာဘော ဒီပိတောတိ။ ယဒိပိ တယောကသိဏာ ဖုသိတ္ဝာပိ ဂဟေတဗ္ဗံ, ပုရိမေန ပန သဝနေန ဝိနာ တံ ဖုသနံ သယမေဝ မူလုပနိဿယော ယေဘုယ္ယေန န ဟောတီတိ တဿ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိတာ န ဝုတ္တာ။

အဇ္ဈာသယေန သမ္ပတ္တိဂတော **အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော,** သမ္ပန္နဇ္ဈာသယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝတ္တပ္ပဋိဝတ္တန္တိ** ခုဒ္ဒကဥ္စေဝ မဟန္တဥ္စ ဝတ္တံ, ပုဗ္ဗေ တ ကတံ **ဝတ္တံ,** ပစ္ဆာ ကတံ **ပဋိဝတ္တံ။ ဧဝံ စက္ခုဝိညာဏ** န္တိ အာဒိမှ်ဟိ ဥပ္ပန္နံ အာဟ, တတော ပရံ ဥပ္ပန္နာနိပိ ပန ကသိဏရူပဒဿနကလ္လာဏမိတ္တဒဿနသံဝေဂဝတ္ထုဒဿနာဒီနိ ဥပနိဿယပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝါတိ။ တေန တဒုပနိဿယံ စက္ခုဝိညာဏံ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာဘူတသဘာဝတဒဿနံ **အသမပေက္ခနာ** ။ ''အသ္မိ''တိ ရူပာဒီသု **ဝိနိဗန္ဓဿ** ။ သဘာဝန္တရာမသနဝသေန **ပရာမဋ္ဌဿ,** ပရာမဋ္ဌဝတောတိ အတ္ထော။ အာရမ္မဏာဓိဂဟဏဝသေန အနု အနု ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ ထိရဘာဝံ ကိလေသဿ **ထာမဂတဿ,** အပ္ပဟီနကာမရာဂာဒိကဿ တ။ **ပရိဂ္ဂဟေ ဌိတော** တိ ဝီမံသာယ ဌိတော။ ဧတ္ထ စ **အသမပေက္ခနာယာ**တိအာဒိနာ မောဟာဒီနံ ကိစ္စေန ဟာကဒ္ဓေန တေသံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဝိစာရဏာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ရူပဒဿနေန ဥပ္ပန္နကိလေသသမတိက္ကမဝသေန ပဝတ္တာ ရူပဒဿနဟေတုကာ ဟောတီတိ **''စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ နာမ**

ဇာတာ”တိ အာဟ။ တ္တေ စ စက္ခုသမ္ဖဿဿ စတုဘူမိကဝေဒနာယ ဥပနိဿယဘာဝေ ဝေ ပကာရန္တရေန ကထိ တော, တထာ ‘‘ဘာဝနာဝသေနာ’’တိ တ္တေ စ။

ကလာပသမ္မသနေန **တီဏိ လက္ခဏာနိ အာရောပေတ္ဝာ** ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဒိကာယ **ဝိပဿနာပဋိပာဋိယာ** အာဒိမ္ဟိ ရူပာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟေန ရူပာရမ္မဏံ သမ္မသိတ္ဝာ, တံမူလကံ တ သဗ္ဗံ သမ္မသနံ အာဒိဘူတေ ရူပာရမ္မဏေ ပဝတ္တတီတိ ကတ္ဝာ အာဟ **‘‘ရူပာရမ္မဏံ သမ္မသိတ္ဝာ’’** တိ။ တ္တေ စ နာမရူပပရိဂ္ဂဟာဒိ သဗ္ဗံ သမ္မသနံ **ဘာဝနာ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ရူပာရမ္မဏံ သမ္မသိတ္ဝာ** တိ စ ယထာဝုတ္တစက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏဘူတံ ရူပာရမ္မဏံ ဝုတ္တံ, န ယံ ကိဉ္စိ။ အာရမ္မဏေန ဟိ စက္ခုသမ္ဖဿံ ဒဿေတီတိ။ ဧဝံ ‘‘ရူပာရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသ’’န္တိ တ္တောပိ ဝေ ဒိတဗ္ဗံ။

က္ကဒံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ကာံနိဿိတ န္တိ စက္ခုဒ္ဝာရေ ဝိယ ယောဇနာယ ယထာသမ္ဘဝံ အာဟေဓာတုယာ အညမညဿ စ ဝသေန မဟာဘူတနိဿိတတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဇာတိ။ပေ။ ဗလဝပစ္စယော ဟောတီ တိ ယထာဝုတ္တာနံ ဘယတော ဒိဿမာနာနံ ဇာတိအာဒီနံ ဗလဝပစ္စယဘာဝေန တေသံ ဘယတော ဒဿနေန သဟဇာတဿ မနောသမ္ဖဿဿ, တဿ တ ဒဿနဿ ဒ္ဝာရဘူတဿ ဘဝင် ဂမနောသမ္ဖဿဿ ဗလဝပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဓမ္မာရမ္မဏေ တိ န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေ ဇာတိအာဒိအာရမ္မဏေဝ, အထ ခော သဗ္ဗသ္မိံ ရာကဒိဝတ္ထုဘူတေ ဓမ္မာရမ္မ ဏေ။ **ဝတ္ထုနိဿိတ** န္တိ တ္တေ ဝေဒနာဒိသင်္ခာတဿ ဓမ္မာရမ္မဏေကဒေသဿ ပရိဂ္ဂဟမုခေန ဓမ္မာရမ္မဏပရိဂ္ ဂဟံ ဒဿေတိ။

မနောသမ္ဖဿော တိ ဝိညာဏံ သမ္ဖဿဿ ကာရဏဘာဝေန ဂဟိတံ, တဒေဝ အတ္တနော ဖလဿေဝ ဖလဘာ ဝေန ဝတ္တုံ န ယုတ္တံ ကာရဏဖလသင်္ကရဘာဝေန သောတူနံ သမ္မောဟဇနကတ္တာတိ အာဟ **“န ဟိ သက္ကာ ဝိညာဏံ မနောသမ္ဖဿဇန္တိ နိဒ္ဒိသိတု”**န္တိ, န ပန ဝိညာဏဿ မနောသမ္ဖဿေန သဟဇာတဘာဝဿ အဘာဝတ။ ယသ္မာ တ ယထာ ‘‘တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော’’တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၀, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၄.၆၀) ဝစနတော က္ကန္ဒိယဝိ သယာ ဝိယ ဝိညာဏမ္ပိ ဖဿဿ ဝိသေသပစ္စယော, န တထာ ဖဿော ဝိညာဏဿ, တသ္မာ က္ကန္ဒိယဝိသယာ ဝိယ ဝိညာဏမ္ပိ စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဝစနံ န အရဟတီတိ စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဘာဝေ န ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. စိတ္တုပ္ပာဒရူပဝသေန တံ တံ သမုဒာယံ ဧကေကံ ဓမ္မံ ကတ္ဝာ **“ပဥ္စပဏ္ဏာသ ကာမာဝစရဓမ္မေ”** တိ အာဟ။ **ရဇ္ဇနိဿာ** တိအာဒီသု ရာကဒယော ဆသု ဒ္ဝာရေသု သီလာဒယော စ ပဉ္စ သံဝရာ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗာ, သ မ္မသနံ ပန မနောဒ္ဝာရေ ဧဝ။ ရူပါရူပာဝစရဓမ္မေသု အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာဒိဥပ္ပတ္တိ အတ္ထီတိ တတော သတိသံဝ ရော ဉာဏဝီရိယသံဝရာ စ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ပရိဂ္ဂဟဝစနေန သမ္မသနပစ္စဝေက္ခဏာနိ သင်္ဂဏ္ဟာတိ။ **တေဘယေတ**တိ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဝုတ္တာ။

သမာနေ ဒေသိတဗ္ဗေ ဒေသနာမတ္တဿ ပရိဝဋ္ဋနံ **ပရိဝဋ္ဋော** ။ တီသုပိ ပရိဝဋ္ဋေသု ကတ္ထစိ ကိဉ္စိ ဦနံ အဓိကံ တ နတ္ထီတိ ကတ္ဝာ အာဟ **“ဧကောဝ ပရိစ္ဆေဒော”** တိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အာယတနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၅၂. **ဝိသေသတော**တိ အာယတန-သဒ္ဒတ္ထော ဝိယ အသာဓာရဏတော စက္ခာဒိသဒ္ဒတ္ထတောတိ အတ္ထော။ **အဿာဒေတီ** တိ စက္ခတိ-သဒ္ဒေါ "မဓုံ စက္ခတိ ဗျဉ္ဇနံ စက္ခတီ"တိ ရသသာယနတ္ထော အတ္ထီတိ တဿ ဝသေန အတ္ထံ ဝဒတိ။ "စက္ခုံ ခေါ, မာဂဏ္ဍိယ, ရူပာရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္မုဒိတ"န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၀၉) ဝစနတော စက္ခု ရူပံ အဿာဒေတိ။ သတိပိ သောတာဒီနံ သဒ္ဒာရမ္မဏာဒိရတိဘာဝေ နိရုဠ္ဟတ္တာ စက္ခုမ္ဟိယေဝ စက္ခု-သဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ ပဒုမာဒီသု ပင်္ကဇာဒိသဒ္ဒာ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိဘာဝေတိ စာ**တိ သဒ္ဒလက္ခဏသိဒ္ဓဿ စက္ခတိ-သဒ္ဒဿ ဝသေန အတ္ထံ ဝဒတိ။ စက္ခတီတိ ဟိ အာစိက္ခတိ, အဘိဗျတ္တံ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ နယနဿ စ ဝဒန္တဿ ဝိယ သမဝိသမဝိဘာဝနမေဝ အာစိက္ခနန္တိ ကတွာ အာဟ **"ဝိဘာဝေတိ စာတိ အတ္ထော"** တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဝါ ဓာတူနံ ဝိဘာဝနတ္ထတာ စက္ခု-သဒ္ဒဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ရတ္တဒုဋ္ဌာဒိကာလေသု ကကဏ္ဋကရူပံ ဝိယ ဥဒုမ္ဗရပုပ္ဖံ ဝိယ စ **ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ** ရူပံ **ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ရူပယတီ** ရူပမိဝ ပကာသံ ကရောတိ, သဝိဂ္ဂဟမိဝ ကတွာ ဒဿေတီတိ အတ္ထော။ ဝိတ္ထာရဏံ ဝါ ရူပ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော, ဝိတ္ထာရဏဉ္စ ပကာသနမေဝါတိ အာဟ **"ပကာသေတီ"**တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဝါ ဓာတူနံ ပကာသနတ္ထောယေဝ ရူပ-သဒ္ဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဝဏ္ဏတစကဿ ရူပ-သဒ္ဒဿ **ရူပယတီ**တိ နိဗ္ဗစနံ, ရူပတစကဿ ရူပ္ပတီတိ အယံ ဝိသေသော။

ဥဒာဟရိယတီတိ ဝုစ္စတီတိ-အတ္ထေ ဝစနမေဝ ဂဟိတံ သိယာ, န စ ဝစန-သဒ္ဒေါယေဝ ဧတ္ထ သဒ္ဒေါ, အထ ခေါ သဗ္ဗောပိ သောတဝိညေယျောတိ **သပ္ပတီ** တိ သကေဟိ ပစ္စယေဟိ သပ္ပီယတိ သောတဝိညေယျဘာဝံ ဂမိယတီတိ အတ္ထော။ **သူစယတီ**တိ အတ္တနော ဝတ္ထုံ ဂန္ဓဝသေန အဟာကင္ခံ "ဣဒံ သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓ"န္တိ ပကာသေတိ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ပုပ္ဖာဒိဝတ္ထုံ "ဧတ္ထ ပုပ္ဖံ အတ္ထိ စမ္ပကာဒိ, ဖလမတ္ထိ အမ္ဗာဒီ"တိ ပေသုညံ ကရောန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ရသဂ္ဂဟဏမူလကတ္တာ အာဟာရဇ္ဈောဟရဏဿ ဇီဝိတဟေတုမ္ဟိ အာဟာရရသေ နိန္နတာယ **ဇီဝိတံ အဝှာယတီ**တိ ဇိဝှာ ဝုတ္တာ နိရုတ္တိလက္ခဏေန။ **ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယော** တိ ဝိသေသေန **ကာယော** ဝုတ္တော အနုတ္တရိယဟေတုဘာဝံ အနာဂစ္ဆန္တေသု ကာမရာဂနိဒါနကမ္မဇနိတေသု ကာမရာဂဿ စ ဝိသေသပစ္စယေသု ဃာနဇိဝှာကာယေသု ကာယဿ ဝိသေသတရသာသဝပစ္စယတ္တာ။ တေန ဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အဿာဒေန္တာ သတ္တာ မေထုနမ္ပိ သေဝန္တိ။ **ဥပ္ပတ္တိဒေသော** တိ ဥပ္ပတ္တိကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ကာယိန္ဒြိယဝတ္ထုကာ တ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဗလဝကာမာသဝါဒိဟေတုဘာဝတော ဝိသေသေန **"သာသဝ"**တိ ဝုတ္တာ, တေသံ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **အတ္တနော လက္ခဏံ ဓာရယန္တီ**တိ ယေ ဝိသေသလက္ခဏေန အာယတနသဒ္ဒပရာ ဝတ္တဗ္ဗာ, တေ စက္ခာဒယော တထာ ဝုတ္တာတိ အညေ မနောဂေါစရဘူတာ ဓမ္မာ သာမညလက္ခဏေနေဝ ဧကာယတနတ္တံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာ။ သြဠာရိကဝတ္ထာရမ္မဏမနနသင်္ခါတေဟိ ဝိသယဝိသယိဘာဝေဟိ ပုရိမာနိ ဟာကဋ္ဌာနီတိ တထာ အဟာကဋ္ဌာ စ အညေ မနောဂေါစရာ န အတ္တနော သဘာဝံ န ဓာရေန္တီတိ ဣမဿတ္ထဿ ဒီပနတ္ထော ဓမ္မ-သဒ္ဒေါတိ။

တယမန္တိ တိ အတ္တနော ကိစ္စံ ကရောန္တိစ္စေဝ အတ္ထော။ ဣမဿိဉ္စ အတ္ထေ အာယတန္တိ ဧတ္ထာတိ အာယတနန္တိ အဓိကရဏတ္ထော အာယတန-သဒ္ဒေါ, ဒုတိယတတိယေသု ကတ္တုအတ္ထော။ **တေ စာ**တိ စိတ္တစေတသိကဓမ္မေ။ တေ ဟိ တံတံဒွါရာရမ္မဏေသု အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **အာယာ**တိ။ **ဝိတ္ထာရေန္တီ** တိ ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နတ္တာ လီနာနိ အပာကဋ္ဌာနိ ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ပသာရေန္တိ ပာကဋ္ဌာနိ ကရောန္တိ ဥပ္ပာဒေန္တီတိ အတ္ထော။

ရုဠ္ဟီဝသေန အာယတန-သဒ္ဒဿတ္ထံ ဝတ္တုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **တံ နိဿိတတ္တာ** တိ ဧတ္ထ မနော မနောဝိညာဏာဒီနံ စိတ္တစေတသိကာနံ နိဿယပစ္စယော န ဟောတီတိ တဿ နေသံ ဒွါရဘာဝေ နိဿယဘာဝေ တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အတ္ထတော** တိ ဝစနတ္ထတော, န ဝစနီယတ္ထတော။ ဝစနတ္ထော ဟေတ္ထ ဝုတ္တော "စက္ခတီ"တိ အာဒိနာ, န ဝစနီယတ္ထော "ယံ စက္ခု စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒါယ ပသာဒေါ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၅၉၇) ဝိယာတိ။

တာဝတွဝတောတိ အနုနာသိကဘာဝံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဒွါဒသာယတနဝိနိမုတ္တဿ ကဿစိ ဓမ္မဿ အဘာဝတ အဓိကဘာဝတော စောဒနာ နတ္ထိ, သလက္ခဏဓာရဏံ ပန သဗ္ဗေသံ သာမညလက္ခဏန္တိ ဦနစောဒနာ သမ္ဘဝတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“စက္ခာဒယောပိ ဟိ”** တိအာဒိ။ **အသာဓာရဏန္တိ** စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အသာဓာရဏံ။ သတိပိ အသာဓာရဏာရမ္မဏဘာဝေ စက္ခာဒီနံ ဒွါရဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ ဓမ္မာယတနေ အဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေဟိ တ အသာဓာရဏတံ သန္ဓာယ **“အသာဓာရဏ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

ယေဘုယျသဟုပ္ပတ္တိအာဒီဟိ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိအယုတ္တိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **အဇ္ဈတ္တိကေသု ဟိ** တိ ဧတေန အဇ္ဈတ္တိကဘာဝေန ဝိသယိဘာဝေန စ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ပဌမံ ဒေသေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။ တေသု ဟိ ပဌမံ ဒေသေတဗ္ဗေသု ပါကဋတ္တာ ပဌမတရံ စက္ခာယတနံ ဒေသိတန္တိ။ **တတော ဃာနာယတနာဒီနီ**တိ ဧတ္ထ ဗဟူပကာရတ္တာဘာဝေန စက္ခုသောတေဟိ ပုရိမတရံ အဒေသေတဗ္ဗာနိ သဟ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဧကေန ကမေန ဒေသေတဗ္ဗာနီတိ ဃာနာဒိက္ကမေန ဒေသိတာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ အညထာပိ ဟိ ဒေသိတေသု န န သက္ကာ စောဒေတုံ, န စ သက္ကာ သောဓေတဗ္ဗာနိ န ဒေသေတုန္တိ။ ဂေါစရော ဝိသယော ဧတဿာတိ **ဂေါစရဝိသယော,** မနော။ ကဿ ပန ဂေါစရော ဧတဿ ဝိသယောတိ? စက္ခာဒီနံ ပဉ္စန္နမ္ပိ။ **ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏဝဝတ္ထာနတော** တိ ဧတေန စ စက္ခာဒိအနန္တရံ ရူပာဒိဝစနဿ ကာရဏမာဟ။

ပစ္စယဘေဒေါ ကမ္မာဒိဘေဒေါ။ နိရယာဒိကော အပအာဒိဂတိနာနာကရဏဉ္စ **ဂတိဘေဒေါ**။ ဟတ္ထိအဿာဒိကော ခတ္တိယာဒိကော စ **နိကာယဘေဒေါ**။ တံတံသတ္တသန္တာနဘေဒေါ **ပုဂ္ဂလဘေဒေါ** ။ ယာ စ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထုနံ အနန္တဘေဒတာ ဝုတ္တာ, သောယေဝ ဟဒယဝတ္ထုနော စ ဘေဒေါ ဟောတိ။ တတော မနာယတနဿ အနန္တပ္ပဘေဒတာ ယောဇေတဗ္ဗာ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိတော အာရမ္မဏာဓိပတိအာဒိဘေဒတော စ။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဝိပဿနာ ဝုတ္တာတိ ဝိပဿနုပဂမနဉ္စ ဝိညာဏံ ဂဟေတွာ ကောသီတိဘေဒတာ မနာယတနဿ ဝုတ္တာ နိဒ္ဒေသဝသေန။ နီလံ နီလဿေဝ **သဘာဂံ,** အညံ **ဝိသဘာဂံ,** ဧဝံ ကုသလသမုဋ္ဌာနာဒိဘေဒေသု ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တေဘူမကဓမ္မာရမ္မဏဝသေနာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ စက္ခာဒိဝဇ္ဇံ ဓမ္မာရမ္မဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

သပရိပ္ဖန္ဒကိရိယာဝသေန ဤဟနံ **ဤဟာ**။ စိန္တနဝသေန ဗျာပါရကရဏံ **ဗျာပါရော** ။ တတ္ထ ဗျာပါရံ ဒဿေန္တော အာဟ **“န ဟိ စက္ခု ရူပာဒီနံ ဧဝံ ဟောတီ”**တိ။ ဤဟံ ဒဿေန္တော အာဟ **“န စ တာနီ”**တိအာဒိ။ ဥဘယမ္ပိ ပန ဤဟာ စ ဟောတိ ဗျာပါရော စာတိ ဥပ္ပဋိပါဋိဝစနံ။ **ဓမ္မတာ**တိ သဘာဝေါ, ကာရဏသမတ္ထတာ ဝါ။ ဤဟာဗျာပါရရဟိတာနံ ဒွါရာဒိဘာဝေါ **ဓမ္မတာ**။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထေ **ယ**န္တိ ဧတဿ ယသ္မာတိ အတ္ထော။ ပုရိမသ္မိံ သမ္ဘဝနဝိသေသနံ ယံ-သဒ္ဒေါ။ “သုညော ဂါမောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆန္နေတံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစနန္”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဝစနတော **သုညဂါမော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ** ။ အန္နပါနသမောဟိတန္တိ ဂဟိတေ သုညဂါမေ ယညဒေဝ ဘာဇနံ ပရာမသီယတိ, တံ တံ ရိတ္တကံယေဝ ပရာမသီယတိ, ဧဝံ ဓုဝါဒိဘာဝေန ဂဟိတာနိ ဥပပရိက္ခိယမာနာနိ ရိတ္တကာနေဝ ဧတာနိ ဒိဿန္တီတိ။ စက္ခာဒိဒွါရေသု အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿုပ္ပါဒကဘာဝေန ရူပါဒီနိ စက္ခာဒီနံ **အဘိဃာတကာနီ**တိ ဝုတ္တာနိ။ အဟိသုသုမာရပက္ခိကုက္ကုရသိင်္ဂါလမက္ကဋာ **ဆ ပါဏကာ**။ ဝိသမဗိလာကာသဂါမသုသာနဝနာနိ **တေသံ ဂေါစရာ**။ တတ္ထ ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယေဟိ စက္ခာဒီဟိ ဝိသမဘာဝဗိလာကာသဂါမသုသာနသန္နိဿိတသဒိသုပါဒိန္နဓမ္မဝနဘာဝေဟိ အဘိရမိတတ္တာ ရူပါဒီနမ္ပိ ဝိသမာဒိသဒိသတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဟုတွာ အဘာဝတော တိ ဣဒံ ဣတရေသံ စတုန္နံ အာကာရာနံ သင်္ဂဟကတ္တာ ဝိသုံ ဝုတ္တံ။ ဟုတွာ အဘာဝတာကာရော ဧဝ ဟိ ဥပ္ပါဒဝယတ္တာကာရာဒယောတိ။ တတ္ထ **ဟုတွာ**တိ ဧတေန ပုရိမန္တဝိဝိတ္တတာပုဗ္ဗကံ မဇ္ဈေ ဝိဇ္ဇမာနတံ ဒဿေတိ, တံ ဝတွာ **အဘာဝ**ဝစနေန မဇ္ဈေ ဝိဇ္ဇမာနတာပုဗ္ဗကံ, အပရန္တေ အဝိဇ္ဇမာနတံ, ဥဘယေနပိ သဒါ အဘာဝတော အနိစ္စလက္ခဏန္တိ ဒဿေတိ။ သဘာဝဝိဇဟနံ **ဝိပရိဏာမော,** ဇရာဘင်္ဂေဟိ ဝါ ပရိဝတ္တနံ, သန္တာနဝိကာရာပတ္တိ ဝါ။ သဒါ အဘာဝေပိ စိရဋ္ဌာနံ သိယာတိ တံနိဝါရဏတ္ထံ **“တာဝကာလိကတော”**တိ အာဟ။ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တရဟိတံ **နိစ္စံ,** န ဣတရထာတိ **နိစ္စပဋိက္ခေပတော အနိစ္စံ,** နိစ္စပဋိပက္ခတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဇာတိဓမ္မတာဒီဟိ အနိဋ္ဌတာ **ပဋိပီဠနံ**။ **ပဋိပီဠနဋ္ဌေနာ** တိ စ ယဿ တံ ပဝတ္တတိ, တံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပီဠနတော, သယံ ဝါ ဇရာဒီဟိ ပဋိပီဠနတ္တာတိ အတ္ထော။ ပရိတ္တဋ္ဌိတိကဿပိ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ ဥပ္ပါဒါဒီဟိ အဘိဏှံ

သမ္ပဋိပိဋ္ဌနတ္တာ **"အဘိဏှာဟသမ္ပဋိပီဠနတော"** တိ ပုရိမံ သာမညလက္ခဏံ ဝိသေသေတ္တတ ဝဒတိ, ပုဂ္ဂလဿ ပီဠနတော **ဒုက္ခမံ**။ သုခပဋိပက္ခဘာဝတော ဒုက္ခံ သုခံ ပဋိက္ခိပတိ နိတရေတိ, ဒုက္ခဝစနံ တ အတ္ထတော သုခံ ပဋိက္ခိပတီတိ အာဟ **"သုခပဋိက္ခေပတော"** တိ။

နတ္ထိ ဧတဿ ဝသဝတ္တနကော, နာပိ ဣဒံ ဝသဝတ္တနကန္တိ အဝသဝတ္တနကံ, အတ္တနော ပရဿိ ပရဿ စ အတ္တနိ ဝသဝတ္တနဘာဝေ တ ဝသဝတ္တနကံ, တံ ဧတဿ နတ္ထီတိ အဝသဝတ္တနကံ, အဝသဝတ္တနကဿ အဝ သဝတ္တနကော တ အတ္ထော သဘာဝေ **အဝသဝတ္တနကဋ္ဌော,** ဣဒဉ္စ သာမညလက္ခဏံ။ **ဧတေနာ**တိ ပရဿ အတ္တနိ **ဝသဝတ္တနာကာရေန သုညံ** ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထေ **သုညတော**တိ ဧတဿေဝ ဝိသေသနံ **"အဿာမိကတော"** တိ။ အထ တ "ယသ္မာ တ ခေါ။ပေ။ မာ ဟပုဏာတူ"တိ ဧဝံ စိန္တယမာနဿ ကဿစိ တီသု ဌာနေသု ဝသဝတ္တနဘာ ဝေ နတ္ထိ, သုညံ တံ **ဧတေန** အတ္တနောယေဝ **ဝသဝတ္တနာကာရေနာ** တိ အတ္ထော။ န ဣဒံ ကဿစိ ကာမကာရိယံ, နာပိ ဧ တဿ ကိဉ္စိ ကာမကာရိယံ အတ္ထီတိ **အကာမကာရိယံ**။ ဧတေန အဝသဝတ္တနတ္ထံ ဝိသေသေတ္တတ ဒဿေတိ။

ဝိဘဝဂတိ ဝိနာသဂမနံ။ သန္တတိယံ ဘဝန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ **ဘဝသင်္ကန္တိဂမနံ** ။ သန္တတိယာ ယထာပဝတ္တာကာရဝိဇဟနံ **ပကတိဘာဝဝိဇဟနံ**။ "စက္ခု အနိစ္စ"န္တိ ဝုတ္တေ စက္ခုအနိစ္စ-သဒ္ဒာနံ ဧကတ္ထတ္တာ အနိစ္စာနံ သေသဓမ္မ မာနမ္ပိ စက္ခုဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ ဓေတိဿာ စောဒနာယ နိတရဏတ္တံ ဝိသေသသာမညလက္ခဏတစကာနဉ္စ သဒ္ဒာနံ ဧကဒေသသမုဒာယဗောဓနဝိသေသံ ဒီပေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိမာဟ။

ကိံ ဒဿိတ န္တိ ဝိပဿနာစာရံ ကထေန္တေန ကိံ လက္ခဏံ ဒဿိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ "ကတမာ စာနန္ဒ, အနတ္တသညာ? ဣဓာနန္ဒ, ဘိက္ခု အရညဂတော တ ရုက္ခမူလဂတော တ သုညာကရဂတော တ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ 'စက္ခု အနတ္တာ'တိ။ပေ။ 'ဓမ္မာ အနတ္တာ'တိ။ ဣတိ ဣမေသု ဆသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု အာယတနေသု အနတ္တာနုပ ဿီ ဝိဟရတီ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၆၀) အဝိသေသေသု အာယတနေသု အနတ္တာနုပဿနာ ဝုတ္တာတိ ကာရဏဘူတာနံ စ က္ခာဒီနံ, ဖလဘူတာနဉ္စ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ကာရဏဖလမတ္တတာယ အနတ္တတာယ အနတ္တလက္ခဏဝိဘာဝနတ္ထာယ အာယတနဒေသနာတိ အာဟ **"ဒွတဒသန္နံ။ပေ။ အနတ္တလက္ခဏ"** န္တိ။ ယဒိပိ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏာနိ တ္တေ ဒဿိတာနိ, တေဟိ စ အနတ္တလက္ခဏမေဝ ဝိသေသေန ဒဿိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝေတိ စာ**တိ တ္တေ **ဣတိ**-သဒ္ဒော သမာပနတ္ထော။ **ဣစ္စဿာ** တိ တ္တေ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ယထာသမာပိတဿ အာရောပေတဗ္ဗအေသဿ နိဒဿနတ္တော။ ဧဝ န္တိ "စက္ခု အတ္တာ"တိ ဧဝံ တဒေ သတီတိ အတ္ထော။ **ဣစ္စဿာ** တိ တ **ဣတိ**-သဒ္ဒော "ဣတိ ဝဒန္တဿာ"တိ ပ ရတဒိဿ အေသလက္ခဏာကာရနိဒဿနတ္တော။ **ဧဝန္တိ** အေသဂမနပ္ပကာရနိဒဿနတ္တော။ ရူပေ အတ္တနိ "ဧဝံ မေ ရူပံ ဟောတူ"တိ အတ္တနိယေ ဝိယ သာမိနိဒ္ဒေသာပတ္တီတိ စေ? န, "မမ အတ္တာ"တိ ဂဟိတတ္တာ။ "မမ အတ္တာ"တိ ဟိ ဂဟိတံ ရူပံ ဝသဝတ္တိတာယ "ဧဝံ မေ ဟောတူ"တိ ဣစ္ဆိယမာနဉ္စ တထေဝ ဘဝေယျ, ဣစ္ဆတောပိ ဟိ တဿ ရူပသင်္ခာတော အတ္တာ အဝသဝတ္တိ စာတိ။ **အာဗာဓာယာ**တိ ဧဝံ ဒုက္ခေန။ **ပညာပန္တိ** ပရေသံ ဉာပနံ။ အနတ္တလက္ခဏပညာပနဿ အညေသံ အဝိသယတ္တာ အနတ္တလက္ခဏဒီပကာနံ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏာနဉ္စ ပညာပနဿ အဝိသယတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။

ဧဝံ ပန ဒုပ္ပညာပနတာ ဧတေသံ ဒုရူပဋ္ဌာနတာယ ဟောတီတိ တေသံ အနုပဋ္ဌာနကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော အာဟ **"ဣမာနိ ပနာ"**တိအာဒိ။ ဌာနာဒီသု နိရန္တရံ ပဝတ္တမာနဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဿ **အဘိဏှာဟသမ္ပဋိပီဠနဿ** ။ ဓာတု မတ္တတာယ စက္ခာဒီနံ သမူဟတော ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇနံ **နာနာဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂေ**။ **ဃနေနာ** တိ စတ္တာရိပိ ဃနာနိ ဃနဘာဝေန ဧ ကတ္တံ ဥပနေတွတ ဝဒတိ။ ပညာယေဝ သန္တတိဝိကောပနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယာထာဝသရသတော**တိ အဝိပရီတသဘာဝ တော။ သဘာဝေ ဟိ ရသိယမာနော အဝိရဒ္ဓပဋိဝေဓေန အဿာဒိယမာနော **"ရသော"**တိ ဝုစ္စတိ။ အနိစ္စာဒီဟိ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနံ အညတ္ထ ဝစနံ ရုပ္ပနာဒိဝသေန ပဝတ္တရူပာဒိဂ္ဂဟဏတော ဝိသိဋ္ဌဿ အနိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏဿ သ ဗ္ဗာတ။ န ဟိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒမတ္တေန ကိစ္စသိဒ္ဓိ ဟောတိ, အနိစ္စာဒယော စ ရူပာဒီနံ အာကာရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေ ပနာကာ ရာ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနာ ရူပာဒီနံ အာကာရမတ္တာယေဝတိ ကတွတ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၃၅၀) လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ ခန္ဓာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာတိ အဓိပ္ပာယမတ္တေ ဌာတုံ ယုတ္တံ, နာတိဓာဝိတုံ။ "အနိစ္စ"န္တိ စ ဂဏှန္တော "ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ န ဂဏှာတိ, တထာ ဒုက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေ ဣတရဿာဂဟဏံ။ အနိ

စ္စာဒိဂ္ဂဟဏာနိ စ နိစ္စသညာဒိနိဝတ္တနကာနိ သဒ္ဓာသမာဓိပညိန္ဒြိယာဓိကာနိ တိဝိဓဝိမောက္ခမုခဘူတာနိ။ တသ္မာ ဧတေသံ အာကာရာနံ ပရိဂ္ဂယှမာနာနံ အညမညံ ဝိသေသော စ အတ္ထီတိ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဝုတ္တာနိ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၆၇. နာမရူပပရိစ္ဆေဒကထာ အဘိဓမ္မကထာတိ သုတ္တန္တေ ဝိယ ပစ္စယယုဂဠဝသေန အကထေတွာ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝသေန အဘိညေယျာနိ အာယတနာနိ အဗ္ဗောကာရတော အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ကထိတာနိ။ **အာဂမ္မာ** တိ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ နိဗ္ဗိန္ဒန္တဿ ဝိသင်္ခါရနိန္နဿ ဂေါတြဘုနာ ဝိဝဋ္ဋိတမာနသဿ မဂ္ဂေန သစ္ဆိကရဏေနာတိ အတ္ထော။ သစ္ဆိကိရိယမာနဉှိ တံ အဓိဂန္တွာ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတဉ္စ ပဋိစ္စ အဓိပတိပစ္စယဘူတေ စ တမှိ ပရမဿာသဘာဝေန ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿ စ ဂတိဘာဝေန ပတိဋ္ဌာနဘူတေ ပတိဋ္ဌာယ ခယသင်္ခါတော မဂ္ဂေ ရာဂါဒယော ခေပေတီတိ တံသစ္ဆိကရဏာဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓဂမနာဘာဝတော **"တံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခီယန္တိ"** တိ ဝုတ္တံ။ **သုတ္တတော မုဉ္စိတွာ** တိ သုတ္တပဒါနိ မုဉ္စိတွာ။ အညော သုတ္တဿ အတ္ထော "မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၉၄-၂၉၅) ဝိယ အာဟရိတဗ္ဗော, နတ္ထိ သုတ္တပဒေဟေဝ နီတော အတ္ထောတိ အတ္ထော။

ဧကံ နာမန္တိ စုဏ္ဏိကံ ခုဒ္ဒကံ တ ကရဏံ, **စုဏ္ဏိကရဏ** န္တိ အဗဟုမာနေန ဝဒတိ။ **န တွံ ဧကံ နာမံ ဇာနာသီ**တိ ကိံ တွေကံ တွံဝမေဝ န ဇာနာသီတိ အတ္ထော။ **နနု ဉာတေ**တိ "ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ န ဉာတံ, အဓုနာပိ ဉာတေ နနု သာဓု ဟောတီ"တိ အတ္တနော ဇာနနံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိက္ခေပံ ကရောန္တံ နိဗန္ဓတိ။ **ဝိဘဇိတွာ**တိ အက္ခရတ္ထမတ္တေ အဋ္ဌတွာ တလီနံ အတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ဥဒ္ဓရိတွာ နီဟရိတွာ ကထိတန္တိ အတ္ထော။ **ရာဂါဒီနံ ခယော** နာမ အဘာဝမတ္တော, န စ အဘာဝဿ ဗဟုဘာဝေ အတ္ထိ အတ္တနော အဘာဝတ္တာတိ ဝဒန္တဿ ဝစနပစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ ပုစ္ဆတိ **"ရာဂက္ခယော နာမ ရာဂဿေဝ ခယော"**တိအာဒိ။ ယဒိ ဟိ ရာဂက္ခယော ဒေါသာဒီနံ ခယော န ဟောတိ, ဒေါသက္ခယာဒယော စ ရာဂါဒီနံ ခယာ, အညမညဝိသိဋ္ဌာ ဘိန္နာ အာပန္နာ ဟောန္တီတိ ဗဟုနိဗ္ဗာနတာ အာပန္နာ ဧဝ ဟောတိ, အညမညဝိသေသော စ နာမ နိဿဘာဝဿ နတ္ထီတိ သသဘာဝတာ စ နိဗ္ဗာနဿ။ **နဝ တဏှာမူလကာ** "တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၃; ၃.၃၅၉; အ. နိ. ၉.၂၃; ဝိဘ. ၉၆၃) အာဒယော, တေသု ပရိယေသနာဒယော စ ပရိယေသနာဒိကရကိလေသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဒိယဍ္ဍကိလေသသဟဿံ** နိဒ္ဒေသကထာယံ ဝုတ္တံ။

သင်္ခါရိကတာယ ကာရေတဗ္ဗော တိ အတိသုခုမဿ နိဗ္ဗာနဿ သင်္ခါရိကဘာဝဒေါသာပတ္တိယာ ဗောဓေတဗ္ဗော, နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော တ။ **ဝတ္ထုန္တိ** ဥပါဒိန္နကဖောဋ္ဌဗ္ဗံ မေထုနံ။ အစ္စန္တာဒိနမ္ပိ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တာ, နနု "ကိလေသာနံ အစ္စန္တံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓော နိဗ္ဗာန"န္တိ ဣစ္ဆန္တဿ ကိလေသာနံ ဝိနာသော ကဉ္စိ ကာလံ အပ္ပဝတ္တိ နိဗ္ဗာနံ န ဟောတီတိ? န, အဘာဝသာမညတော။ အစ္စန္တာပဝတ္တိ ဟိ ကဉ္စိ ကာလဉ္စ အပ္ပဝတ္တိ အဘာဝတေယေ တတိ နတ္ထိ ဝိသေသော။ သဝိသေသံ တ ဝဒန္တဿ အဘာဝတာ အာပဇ္ဇတီတိ။ တိရစ္ဆာနဂတေဟိပိ ဟပုဏိတဗ္ဗတ္တာ တေသမ္ပိ ဟကဋ္ဌံ ပိဋ္ဌန္ဓနံ ဝိယ သင်္ခါရိကံ ထူလံ။ ကေဝလံ ပန ကဏ္ဍော ပိဋ္ဌန္ဓိတုံ န သက္ကောတိ, ပိဋ္ဌန္ဓနတောပိ တ ထူလတ္တာ န သက္ကာတိ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တော ဝိယ နိဂ္ဂဏှာတိ။

နိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏေန ဂေါတြဘုက္ခဏေ ကိလေသက္ခယပ္ပတ္တိ ပနဿ အာပန္နာတိ မညမာနော အာဟ **"တွံ အခီဏာသဝေတ"**တိအာဒိ။ နနု အာရမ္မဏကရဏမတ္တေန ကိလေသက္ခယော အနုပ္ပတ္တောတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ စိတ္တဉှိ အတီတာနာဂတာဒိသဗ္ဗံ အာလမ္ဗတိ, န နိပ္ဖန္နမေဝါတိ ဂေါတြဘုပိ မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ယာ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာ ကာတဗ္ဗာ, တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိဿတီတိ? န, အပ္ပတ္တနိဗ္ဗာနဿ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဉာဏာဘာဝတော။ န ဟိ အညဓမ္မာ ဝိယ နိဗ္ဗာနံ, တံ ပန အတိဂမ္ဘီရတ္တာ အပ္ပတ္တေန အာလမ္ဗိတုံ န သက္ကာ။ တသ္မာ တေန ဂေါတြဘုနာ ပတ္တဗ္ဗေန တိကာလိကသဘာဝါတိက္ကန္တဂမ္ဘီရဘာဝေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ကိလေသက္ခယမတ္တတံ တ ဣစ္ဆတော ဂေါတြဘုတော ပုရေတရံ နိပ္ဖန္နေန ကိလေသက္ခယေန။ တေနာဟ **"တွံ အခီဏာသဝေဝ ကိလေသေသု ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ ပညပေသီ"**တိ။ အပ္ပတ္တကိလေသက္ခယာရမ္မဏကရဏေ ဟိ သတိ ဂေါတြဘုတော ပုရေတရစိတ္တာနိပိ အာလမ္ဗေယျုန္တိ။

မဂ္ဂဿ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာန န္တိ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ကတမန္တိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂေ** တိ အာဒိနာ ပုရိမပုစ္ဆာဒ္ဝယမေဝ ဝိဝရတိ။

န စ ကိဉ္စိ တိ ရူပာဒိသု နိဗ္ဗာနံ ကိဉ္စိ န ဟောတိ, န စ ကအာစိ ဟောတိ, အတီတာဒိဘာဝေန န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ, တံ အာဂမ္မ အဝိဇ္ဇာတဏှာဟာနံ ကိဉ္စိ ဧကဒေသမတ္တမ္ပိ န ဟောတိ, တဒေဝ တံ အာဂမ္မ ကအာစိ န စ ဟောတီတိ အတ္ထော ယုတ္တော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉ္ဟာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၁၆၈. န။ပေ။ နဝတ္တဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ တိ ယထာ သာရမ္မဏာ ပရိတ္တာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ကရောန္တိ, ဧဝံ ကိဉ္စိ အာလမ္ဗနတော န နဝတ္တဗ္ဗကောဋ္ဌာသံ ဘဇတီတိ အတ္ထော။

ပဉ္ဟာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာယတနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၇၂. ယဒိပိ ဓာတုသံယုတ္တာဒီသု "ဓာတုနာနတ္တံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ, ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဓာတုနာနတ္တံ? စက္ခုဓာတု။ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတူ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၈၅) အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော အာဂတာ, တာ ပန အဘိဓမ္မေ စ အာဂတာတိ သာဓာရဏတ္တာ အဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တန္တေသွေဝ အာဂတေ တယော ဓာတုဆက္ကေ ဂဟေတွာ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ ဝိဘတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗာ ဓာတုယော** တိ အဋ္ဌာရသပိ။ သုညေ သဘာဝမတ္တေ နိရုဠှတ္တာ **ဓာတု**-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အသမ္ဘိန္နဓာတူ** တိ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ အဗျာပိတဘာဝေတိ အတ္ထော။

၁၇၃. ပထဝီဓာတုဒွယန္တိ အဋ္ဌကထာယံ ပဒုဒ္ဓါရော ကတော, ပါဠိယံ ပန "ဒွေဝယ"န္တိ အာဂတ္တာတိ, အတ္ထော ပန ယထာဝုတ္တောဝ။ **ဒွယန္တိ** ပန ဟဒယေ သတိ အယမ္ပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ ဒွေ အဝယဝါ တေဿာတိ ဒွယံ, ပထဝီဓာတူနံ ဒွယံ **ပထဝီဓာတုဒွယံ,** ဒွိန္နံ ပထဝီဓာတူနံ သမုဒာယောတိ အတ္ထော။ ဒွေ ဝေ တ အဝယဝါ သမုဒိတာ ဒွယံ, **ပထဝီဓာတုဒွယန္တိ**။ "တတ္ထ ကတမာ ပထဝီဓာတု? ပထဝီဓာတုဒွယံ, သော ပထဝီဓာတူ"တိ သင်္ခေပေန ဝိဿဇ္ဇေတိ။ **အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ အတ္ထိ ဗာဟိရာ** တိ ဧတ္ထ **အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရ** -သဒ္ဒာ န အဇ္ဈတ္တိကဒုကေ ဝိယ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနတစကာ, နာပိ အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ ဝုတ္တေဟိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာ-သဒ္ဒေဟိ သမာနတ္ထာ, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓာနိန္ဒြိယဗဒ္ဓတစကာ ပန ဧတေ။ တေန **"သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိယကဇ္ဈတ္တာ** တိ စ န ပစ္စတ္တံ အတ္တနိ ဇာတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခေါ သဗ္ဗသတ္တသန္တာနေသု ဇာတတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိ** ဝစနေန ဟိ သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နတာယ အဇ္ဈတ္တိကဘာဝံ ဒဿေတိ, န ဟဒ္ဒိပုဂ္ဂလိကတာယ။ **သဘာဝတာကာရတော**တိ အာဟာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌေန အတ္တနော ဧဝ သဘာဝဘူတေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရေန။

ကေသာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ တိ ကက္ခဠတာဓိကတာယ ဝုတ္တာ။ **ဟဒ္ဒိယေကော ကောဋ္ဌာသော** တိ ပထဝီကောဋ္ဌာသမတ္တော သုညောတိ အတ္ထော။ မတ္ထလုင်္ဂံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတန္တိ ဣဓ ဝိသုံ န ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမိနာတိ "သေယျထိဒံ ကေသာ"တိအာဒိနာ။ **ကမ္မံ ကတွာ** တိ ပယောဂံ ဝီရိယံ အာယူဟနံ ဝါ ကတွာတိ အတ္ထော။ ဘောဂကာမေန ကသိယာဒီသု ဝိယ အရဟတ္တကာမေန စ ဣမသ္မိံ မနသိကာရေ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ။ **ပုဗ္ဗပလိဗောဓာ**တိ အာဝါသာဒယော ဒီဃကေသာဒိကေ ခုဒ္ဒကပလိဗောဓေ အပရပလိဗောဓာတိ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တာ။

ဝဏ္ဏာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဝသေန မနသိကာရော ဓာတုပဋိကူလဝဏ္ဏမနသိကာရာနံ သာဓာရဏော ပုဗ္ဗဘာဂေတိ နိဗ္ဗတ္တိတဓာတုမနသိကာရံ ဒဿေတုံ **"အဝသာနေ ဧဝံ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော"** တိ အာဟ။ **အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ**တိ ကာရဏဿ စ ဖလဿ စ အဗျာဟရတာယ ဓာတုမတ္တတံ ဒဿေတိ။ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာဒီနမ္ပိ ဧဝမေဝ အဗျာဟရတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ န ဟိ တာနိ, တေသဉ္စ ကာရဏာနိ အာဘုဇိတွာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကရောန္တိ စာတိ။ **လက္ခဏဝသေနာ** တိ "ကက္ခဠံ ခရိဂတ"န္တိအာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ဝေကန္တကံ ဧကော လောဟဇာတိ။ **နာဂနာသိကလောဟံ** လောဟသဒိသံ လောဟဝိဇာတိ ဟလိဒ္ဒိဝိဇာတိ ဝိယ။ တိပုတမ္ဗာဒီဟိ မိဿေတွာ ကတံ ကရဏေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ **ကိတ္တိမလောဟံ။ မောရက္ခာဒီနိ** ဧဝံနာမာနေဝေတာနိ။ **သာမုဒ္ဒိကမုတ္တာ**တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ, သဗ္ဗာပိ ပန မုတ္တာ မုတ္တာ ဧဝ။

၁၇၄. အပ္ပေတီတိ **အာပေါ,** အာဗန္ဓနဝသေန သေသဘူတတ္တယံ ဟပုဏာတိ သိလေသတီတိ အတ္ထော။ **ယူသဘူတော**တိ ရသဘူတော။ **ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ဖာသာနိ တေမေန္တ** န္တိ ဧတ္ထ ယကနံ ဟေဋ္ဌာဘာဂပူရဏေန, ဣတရာနိ တေသံ ဥပရိ ထောကံ ထောကံ ပဂ္ဃရဏေန တေမေတိ။ **ဟေဋ္ဌာ လေဍ္ဍုခဏ္ဍာနိ တေမယမာနေ** တိ တေမကတေမိတဗ္ဗာနံ အဗျာဟရသာမညနိဒဿနတ္ထာယေဝ ဥပမာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န ဌာနသာမညနိဒဿနတ္ထာယ။ သန္နိစိတလောဟိတေန တေမေတဗ္ဗာနံ ကေသဉ္စိ ဟေဋ္ဌာ, ကဿစိ ဥပရိ ဌိတတ္တာ။ ဟိ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေ ဝဏ္ဏိတံတိ, ယကနဿ

ပေဟဥ္စာဘာကေ ''ဌိတံ မယိ လောဟိတ''န္တိ န ဇာနာတိ, ဝက္ကာဒီနိ ''အမှေ့ဟ တေမယမာနံ လောဟိတံ ဌိတ''န္တိ န ဇာနန္တီတိ ဧဝံ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ယထာ ပန ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ နိယမော အတ္ထိ ''ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ, တေသံ ခီရ''န္တိ, ဧဝမိဓ နတ္ထိ။

၁၇၅. **တေဇနဝသေနာ**တိ နိသိတဘာဝေန တိက္ခဘာဝေန။ သရီရဿ ပကတိံ အတိက္ကမိတွာ ဥဏှဘာဘာတေ **သန္တာပေ,** သရီရဒဟနဝသေန ပဝတ္တော မဟာအဟော **ပရိအဟော**။ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ယေန ဇီရီယတီ**တိ ဧကာဟိကာဒိဇရရောဂေန ဇီရီယတိတိပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ သတတရံ တာပေတွာ ဥဒကေ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓဋ္ဌသပ္ပိ **သတဓောတသပ္ပီ**တိ ဝဒန္တိ။ ရသသောဏိတမေဒမံသန္ဟာရုအဋ္ဌိအဋ္ဌိမိဉ္ဇာ **ရသာဒယော**။ ကေစိ န္ဟာရုံ အပနေတွာ သုက္ကံ သတ္တမဓာတုံ အတေစုန္တိ။ **ဟကတိကော**တိ ခောဘံ အပ္ပတ္တော သအာ ဝိဇ္ဇမာနော။ **ပေတဂ္ဂိ** မုခတော ဗဟိ နိဂ္ဂတောဝ ဣဓ ဂဟိတော။

၁၇၆. **တယနဝသေနာ**တိ သဝေဂဂမနဝသေန, သမုဒီရဏဝသေန တ။

၁၇၇. **ဣမိနာ ယသ္မိံ အာကာသေ။ပေ။ တံ ကထိတ** န္တိ ဣဒံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသဿ အကထိတတံ, အဇ္ဈာကာသဿ စ ကထိတတံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။

၁၇၉. သုခဒုက္ခာနံ ဖရဏဘာဘာတေ သရီရဋ္ဌကဥတုဿ သုခဒုက္ခဖောဋ္ဌဗ္ဗသမုဋ္ဌာနပစ္စယဘာဝေန ယထာဗလံ သရီရေကဒေသသကလသရီရဖရဏသမတ္ထတာယ ဝုတ္တော, သောမနဿဒေါမနဿာနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌစိတ္တဇသမုဋ္ဌာပနေန တထေဝ ဖရဏသမတ္ထတာယ။ ဧဝံ တေသံ သရီရဖရဏတာယ ကေဿ ဌာနံ ဣတရံ ပဟရတိ, ဣတရဿ စ အညန္တိ အညမညေန သပ္ပဋိပက္ခတံ ဒဿေတိ, အညမညပဋိပက္ခဿဝိဋ္ဌာရိကပ္ပဝတ္တိ ဧဝ တ တေသံ ဖရဏံ။ ဝတ္ထာရမ္မဏာနိ စ ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိဟေတုဘူတာနိ ဖရဏဋ္ဌာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဥဘယဝတော စ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန အယံ သပ္ပဋိပက္ခတာ ဒဿိတာ သုခဒဿနီယတ္တာ။

၁၈၁. **ကိလေသကာမံ သန္ဓာယာ** တိ ''သင်္ကပ္ပော ကာမော ရာဂေ ကာမော''တိ (မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈) ဧတ္ထ ဝုတ္တံ သင်္ကပ္ပံ သန္ဓာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ သောပိ ဟိ ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိ စာတိ ကိလေသသန္ထဝသမ္ဘဝတော ကိလေသကာမော ဝိဘတ္တော ကိလေသဝတ္ထုသမ္ဘဝတော တ။ **ကာမပဋိသံယုတ္တာ** တိ ကာမရာဂသင်္ခာတေန ကာမေန သမ္ပယုတ္တာ, ကာမပဋိဗဒ္ဓာ တ။ အညေသု စ ကာမပဋိသံယုတ္တဓမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဝိတက္ကေယေဝ ကာမောပပဒေ ဓာတုသဒ္ဒေ နိရုဠှေဟာ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိတက္ကဿ ကာမပ္ပသင်္ကပ္ပဝတ္တိယာ သာတိသယတ္တာ။ သေ နယော **ဗျာပာဒဓာတု** အာဒီသု။ ပရဿ အတ္တနော စ ဒုက္ခာယနံ **ဝိဟိံသာ။ ဝိဟိံသန္တိ** တိ ဟန္တုံ ဣစ္ဆန္တိ။

၁၈၂. ဥဘယတ္ထ ဥပ္ပန္နောပိ အဘိဇ္ဈာသံယောဂေန ကမ္မပထဇနနတော အနဘိဇ္ဈာကမ္မပထဘိန္ဒနတော စ ကာမဝိတက္ကော **''ကမ္မပထဘေဒေ''**တိ ဝုတ္တော ။ **ဗျာပာဒေ ပနာ** တိ ဗျာပာဒဝစနေန ဗျာပာဒဝိတက္ကံ ဒဿေတိ။ သော ဟိ ဗျာပာဒဓာတူတိ။ တထာ ဝိဟိံသာယ ဝိဟိံသာဓာတုယာ စ ဗျာပာဒဝသေန ယထာသမ္ဘဝံ ဟဏာတိဟတာဒိဝသေန စ ကမ္မပထဘေဒေ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဒွီသု တိကေသု။ သဗ္ဗကာမာဝစရသဗ္ဗကုသလသင်္ဂဟကေဟိ ဣတရေ ဒွေဝ ဒွေဝ သင်္ဂဟေတွာ ကထနံ **သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကကထာ။ ဧတ္ထာ** တိ ပန ဧတေသ္မိံ ဆက္ကေတိ ဝုစ္စမာနေ ကာမဓာတုဝစနေန ကာမာဝစရာနံ နေက္ခမ္မဓာတုအာဒီနဉ္စ ဂဟဏံ အာပဇ္ဇတိ။

လဘာပေတဗ္ဗာ တိ စက္ခုဓာတာဒိဘာဝံ လဘာမာနာ ဓမ္မာ နီဟရိတွာ ဒဿနေန လဘာပေတဗ္ဗာ။ စရတိ ဧတ္ထာ တိ စာရော, ကိံ စရတိ? သမ္မသနံ, သမ္မသနဿ စာရော **သမ္မသနစာရော,** တေဘူမကဓမ္မာနံ အဓိဝစနံ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၈၃. စက္ခုသ္မာတိ ဝိသေသကာရဏံ အသာဓာရဏသာမိဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တဉှိ ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံ နီလာဒိသဗ္ဗရူပသာဓာရဏဉ္စ။ **ဝိဒဟတီ**တိ ဇံ ဝေဠ္စ တယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ ဝိနိယုဇ္ဇမာနံ ဝိယ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ **ဝိဒဟတီ**တိ စ ဓာတုအတ္ထော ဧဝ ဝိသိဋ္ဌော ဥပသဂ္ဂေန ဒီပိတောတိ ဝိနာပိ ဥပသဂ္ဂေန ဓာတူတိ ဧသော သဒ္ဒော တမတ္ထံ ဝဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကတ္တုကမ္မဘာဝကရဏအဓိကရဏေသု ဓာတုပဒသိဒ္ဓိ ဟောတီတိ ပဉ္စပိ ဧတေ အတ္ထာ ဝုတ္တာ။ **သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော** သုဝဏ္ဏာဒီနံ ဗီဇဘူတာ သေလာဒယော။

အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယောတိ ဧတ္ထာပိ ဓာတီတိ ဓာတူတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဓာတု-သဒ္ဒော ဧဝ ဟိ ဓာရဏတ္ထောပိ ဟောတီတိ။ ကတ္တုအတ္ထောပိ စာယံ ပုရိမေန အသဒိသောတိ နိဿတ္တသဘာဝမတ္တဓာရဏဉ္စ ဓာတု-သဒ္ဒဿ ပဓာနော အတ္ထောတိ ဝိသုံ ဝုတ္တော။ **ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော**တိ ဧတ္ထ သီဟ-သဒ္ဒော ဝိယ ကေသရိမှိ နိရုဠှော ပုရိသေသု, သေလာဝယဝေသု နိရုဠှော ဓာတု-သဒ္ဒော စ စက္ခာဒီသု ဥပစရိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဉာဏဉ္စ ဉေယျဉ္စ ဉာဏဉေယျာနိ, တေသံ အဝယဝတ တပ္ပဘေဒဘူတာ ဓာတုယော **ဉာဏဉေယျာဝယဝတ** ။ တတ္ထ ဉာဏပ္ပဘေဒါ ဓမ္မဓာတုကေဒေသော, ဉေယျပ္ပဘေဒါ အဋ္ဌာရသာပီတိ ဉာဏဉေယျာဝယဝမတ္တာ ဓာတုယော ဟောန္တိ။ အထ တ ဉာဏေန ဉာတဗ္ဗော သဘာဝေ ဓာတုသဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနော အဝိပရီတတော ဉာဏဉေယျော, န ဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဝိပရီတဂ္ဂဟကေဟိ ဉေယျောတိ အတ္ထော။ တဿ ဉာဏဉေယျဿ အဝယဝတ စက္ခာဒယော။ ဝိသဘာဂလက္ခဏာဝယဝေသု ရသာဒီသု နိရုဠှော ဓာတု-သဒ္ဒော တာဒိသေသု အညာဝယဝေသု စက္ခာဒီသု ဥပစရိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ရသာဒီသု ဝိယ တ စက္ခာဒီသု နိရုဠှော ဝါ။ **နိဇ္ဇီဝမတ္တဿေတံ အဓိဝစန**န္တိ ဧတေန နိဇ္ဇီဝမတ္တပဒတ္ထေ ဓာတု-သဒ္ဒဿ နိရုဠှတံ ဒဿေတိ။ ဆ ဓာတုယော ဧတဿာတိ **ဆဓာတုယော,** ယော လောကေ “ပုရိသော”တိ ဓမ္မသမုဒာယော ဝုစ္စတိ, သော ဆဓာတုရော ဆန္နံ ပထဝီအာဒီနံ နိဇ္ဇီဝမတ္တသဘာတနံ သမုဒာယမတ္တော, န ဧတ္ထ ဇီတေ ပုရိသော တ အတ္ထီတိ အတ္ထော။

စက္ခာဒီနံ ကမော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တောတိ ဣဓ ဧကေကသ္မိံ တိကေ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဓာတူနံ ကမံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဟေတုဖလာနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနဝသေနာ”** တိ။ ဟေတုဖလာနံ အနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနံ ဟေတုဖလဘာဝေဝ။ တတ္ထ **ဟေတူ**တိ ပစ္စယော အဓိပ္ပေတော။ **ဖလ**န္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နန္တိ အာဟ **“စက္ခုဓာတူ”**တိအာဒိ။ မနောဓာတုဓမ္မဓာတူနဉ္စ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော, ဒွတရာဘူတမနောဝသေန တ တဿာ မနောဓာတုယာ။

သဗ္ဗာသံ ဝသေနာ တိ ယထာဝုတ္တာနံ အာဘာဓာတုအာဒီနံ ပဉ္စတိံသာယ ဓာတူနံ ဝသေန။ အပရမတ္ထသဘာဝဿ ပရမတ္ထသဘာဝေသု န ကဒာစိ အန္တောဂဓတာ အတ္ထီတိ အာဟ **“သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာန”** န္တိ။ စန္ဒာဘာသူရိယာဘာဒိကာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဧတီတိ အာဟ **“ရူပဓာတုယေဝ ဟိ အာဘာဓာတူ”**တိ။ **ရူပာဒိပဋိဗဒ္ဓာ** တိ ရာဂဝတ္ထုဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရော သုဘနိမိတ္တန္တိ သန္ဓာယ “ရူပာဒယောတ”တိ အဝတွာ ပဋိဗဒ္ဓဝစနံ အာဟ။ အသတိပိ ရာဂဝတ္ထုဘာဝေ “ကုသလဝိပာကာရမ္မဏာ သုဘာ ဓာတူ”တိ ဒုတိယော ဝိကပ္ပော ဝုတ္တော။ **ဝိဟိံသာဓာတု** စေတနာ, ပရဝိဟေဌနဆန္ဒော တ။ **အဝိဟိံသာ** ကရုဏာ။

ဥဘောပီတိ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုယော။ **ဟီနာဒီသု** ပုရိမနယေန ဟီဠိတာ စက္ခာဒယော **ဟီနာ,** သမ္ဘာဝိတာ **ပဏီတာ,** နာတိဟီဠိတာ နာတိသမ္ဘာဝိတာ **မဇ္ဈိမာ** တိ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ အာဂတဟီနဒုကတောယေဝ နီဟရိတွာ မဇ္ဈိမာ ဓာတု ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိညာဏဓာတု ယဒိပိ ဆဝိညာဏဓာတုဝသေန ဝိဘတ္တာ, တထာပိ “ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန တဿာ ပုရေစာရိကပစ္ဆာစာရိကတ္တာ မနောဓာတု ဂဟိတာဝ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“ဝိညာဏဓာတု။ပေ။ သတ္တဝိညာဏသင်္ဂဟေယေတ”**တိ။ အနေကေသံ စက္ခုဓာတုအာဒီနံ, တာသု စ ဧကေကိဿာ နာနပ္ပကာရတာယ နာနာဓာတူနံ ဝသေန အနေကဓာတုနာနာဓာတုလောကော ဝုတ္တောတိ အာဟ **“အဋ္ဌာရသဓာတုပ္ပဘေဒမတ္တမေတ”** တိ။

“စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယမနောမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာ”တိ အဋ္ဌကထာယံ လိခိတံ။ တတ္ထ န စက္ခာဒီနံ ကေဝလေန ဓာတု-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓော အဓိပ္ပေတော ဝိဇာနနသဘာဝဿ ပဘေဒဝစနတော။ ဝိညာဏဓာတု-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓေ ကရိယမာနေ ဒွေဝ မနောဂဟဏာနိ န ကတ္တဗ္ဗာနိ။ န ဟိ ဒွေဝ မနောဝိညာဏဓာတုယော အတ္ထီတိ။ **“စက္ခု။ပေ။ ကာယမနောဝိညာဏမနောဓာတူ”**တိ တ ဝတ္တဗ္ဗံ အတုလ္လယောဂေ ဒွန္ဒသမာသာဘာဝတော။ အယံ ပနေတ္ထ ပါဌော သိယာ “စက္ခု။ပေ။ ကာယဝိညာဏမနောမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာ”တိ။

ခန္ဓာယတနဒေသနာ **သင်္ခေပဒေသနာ,** ဣန္ဒြိယဒေသနာ **ဝိတ္ထာရဒေသနာ**တိ တဒုဘယံ အပေက္ခိတ္ဝာ **နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ ဓာတုဒေသနာ**။ အထ ဝါ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဝုတ္တဓာတုဒေသနာ **အတိသင်္ခေပဒေသနာ,** အာဘာဓာတုအာဒီနံ အနေကဓာတုနာနာဓာတုအန္တနံ ဝသေန ဒေသေတဗ္ဗာ **အတိဝိတ္ထာရဒေသနာ**တိ တဒုဘယံ အပေက္ခိတ္ဝာ အယံ **"နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ"** တိ။

ဘေရီတလံ ဝိယ စက္ခုဓာတု သဒ္ဒဿ ဝိယ ဝိညာဏဿ နိဿယဘာဝတော။ တောဟိ စ ဥပမာဟိ နိဗ္ဗိတနံ ဘေရီတလဒဏ္ဍာဒီနံ သမာယောဂေ နိဗ္ဗိတနံ သဒ္ဒာဒီနံ ဝိယ နိဗ္ဗိတနံ စက္ခုရူပာဒီနံ သမာယောဂေ နိဗ္ဗိတနံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပဝတ္တိတိ ကာရဏဖလာနံ ဓာတုမတ္တတ္တာ ကာရကဝေဒကဘာဝဝိရဟံ ဒဿေတိ။

ပုရေစရာနုစရာ ဝိယာတိ နိဗ္ဗိဝဿ ကဿစိ ကေစိ နိဗ္ဗိတ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယာတိ အတ္ထော။ မနောဓာတုယေဝ ဝါ အတ္တနော ခဏံ အနတိဝတ္တန္တိ အတ္တနော ခဏံ အနတိဝတ္တန္တာနံယေဝ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အဝိဇ္ဇမာနေပိ ပုရေစရာနုစရဘာဝေ ပုဗ္ဗကာလာပရကာလတာယ **ပုရေစရာနုစရာ** ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **သလ္လမိဝ သူလမိဝ** တိဝိဓဒုက္ခတာ သမာယောဂတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာသာယေဝ ဒုက္ခံ **အာသာဒုက္ခံ,** အာသာဝိဃာတံ ဒုက္ခံ တ။ သညာ ဟိ အဘူတံ ဒုက္ခဒုက္ခမိ သုဘာဒိတော သဉ္ဇာနန္တီ တံ အာသံ တဿာ စ ဝိဃာတံ အာသီသိတသုဘာဒိအသိဒ္ဓိယာ ဇနေတီတိ။ ကမ္မပ္ပဓာနာ သင်္ခါရာတိ **"ပဋိသန္ဓိယံ ပက္ခိပနတော"** တိအာဒိမာဟ။ **ဇာတိဒုက္ခာနုဗန္ဓနတော** တိ အတ္တနာ နိဗ္ဗတ္တိယမာနေန ဇာတိဒုက္ခေန အနုဗန္ဓတ္တာ။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ဟိ ဇာတိဒုက္ခန္တိ။ ပဒုမံ ဝိယ ဒိဿမာနံ ခုရစက္ကံ ဝိယ ရူပမ္ပိ ဣတ္တိယာ ဒိဘာဝေန ဒိဿမာနံ နာနာဝိခုပဒ္ဒဝံ ဇနေတိ။ သဗ္ဗေ အနတ္ထာ ရာဂဒယော ဇာတိအာဒယော စ ဝိသဘူတာ အသန္တာ သပ္ပဋိဘယာ စာတိ တပ္ပဋိပက္ခဘူတတ္တာ အမတာဒိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

မုဋ္ဌိတ္ဝာတပိ အညံ ဂဟေတ္ဝာတ တိ ဧတေန မက္ကဋဿ ဂဟိတံ သာခံ မုဋ္ဌိတ္ဝာပိ အာကာသေ ဌာတုံ အသမတ္ထတာ ဝိယ ဂဟိတာရမ္မဏံ မုဋ္ဌိတ္ဝာတပိ အညံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထတာယ မက္ကဋသမာနတံ ဒဿေတိ။ အဋ္ဌဝေခဝိဒ္ဓေပိ **ဒမထံ** အနုပဂစ္ဆန္တော ဒုဋ္ဌဿော **အဿခဠုင်္ကော** ။ ရင်္ဂဂတော နဋော **ရင်္ဂနဋော** ။

၁၈၄. စက္ခုဥ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ တိအာဒိနာ ဒ္ဝတရာရမ္မဏောသု ကေဝစနုဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသာ ကေနာနာသန္တာနဂတာနံ ကေသန္တာနဂတဝိညာဏပစ္စယဘာဝတော ကေနာနာဇာတိကတ္တာ စ။

သဗ္ဗဓမ္မေသု တိ ဧတ္ထ **သဗ္ဗ**-သဒ္ဒော အဓိကာရဝသေန ယထာဝုတ္တဝိညာဏသင်္ခါတေ အာရမ္မဏသင်္ခါတေ တပဒေသသဗ္ဗသိံ တိဋ္ဌတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မနောဝိညာဏဓာတုနိဒ္ဒေသေ "စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဓာတု, မနောဓာတုယာပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တ"န္တိ စက္ခုဝိညာဏဓာတာနန္တရံ မနောဓာတု ဝိယ မနောဓာတာနန္တရမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တန္တိ ယာဝ အညာ မနောဓာတု ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တာဝ ပဝတ္တံ သဗ္ဗံ စိတ္တံ ဧကတ္တေန ဂဟေတ္ဝာတ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိ အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ ဧဝဥ္စဟိ သတိ မနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ ဥပ္ပန္နာယ မနောဓာတုယာ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ န ဟောတိယေဝ။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတုမနောဓာတုက္ကမနိဒ္ဒဿနဥ္စဟိ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေန စ ပရိစ္ဆိန္နဿ စိတ္တဿ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝဒဿနတ္ထံ, န အနန္တရုပ္ပတ္တိမတ္တေနာတိ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေ ကေတ္တံ ဥပနေတ္ဝာ ဒဿနံ ယုဇ္ဇတိ။ အနုပနီတေပိ ကေတ္တေ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေ ကေသိံ ဒဿိတေ သာမညဝသေန အညမ္ပိ သဗ္ဗံ တံ သဘာဝံ ဒဿိတံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပိ**-သဒ္ဒေန မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပိဏ္ဍနေ စ သတိ "မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ သမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ။ပေ.။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတူ"တိ မနောဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဘဝင်္ဂာနန္တရံ ဥပ္ပန္နံ မနောဓာတုစိတ္တံ နိဝတ္တိတံ ဟောတီတိ စေ? န, တဿာ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝတသိဒ္ဓိတော။ န ဟိ ယံ စောဒိယတိ, တဒေဝ ပရိဟာရာယ ဟောတီတိ။

မနောဓာတုယာပိ မနောဝိညာဏဓာတုယာပီတိ မနဒ္ဒဝယဝစနေန ဒ္ဝိန္နံ အညမညဝိဓုရသဘာဝတာ ဒဿိတာတိ တေနေဝ မနောဓာတာဝဇ္ဇနဿ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝတေ နိဝတ္တိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝုတ္တော ဟိ တဿ မနောဝိညာဏဓာတုဝိဓုရော မနောဓာတုသဘာဝတေ **"သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန ပဌမသမန္နာဟာရော ဥပ္ပဇ္ဇတီ"** တိအာဒိနာ။ **သာသဗ္ဗာပီ**တိ ဇော် မုခမတ္တနိဒဿနံ။ န ဟိ ဇဝနပရိယောသာနာ ဧဝ မနောဝိညာဏဓာတု, တဒာရမ္မဏာဒီနိပိ ပန ဟောန္တိ

ယေတတိ။ ဇဝံ ပဥ္စဝိညာဏဓာတုမနောဓာတုဝိသိဋ္ဌသဘာဝဝသေန သဗ္ဗံ မနောဝိညာဏဓာတုံ ဒဿေတွာ ပုန မနောဒွါရဝသေန သာတိသယံ ဇဝနမနောဝိညာဏဓာတုံ ဒဿေန္တော **“မနစ္ဆဋ္ဌ ပဋ္ဌိစ္စာ”** တိအာဒိမာဟ။ ယဒိ ပန ဆန္နံ ဒွါရာနံ ဝသေန ဇဝနာဝသာနာနေဝ စိတ္တာနိ ဣဓ “မနောဝိညာဏဓာတူ”တိ ဒဿိတာနီတိ အယမတ္ထော ဂယှေယျ, စုတိပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါနံ အဂ္ဂဟိတတ္တာ သာဝသေသာ ဒေသနာ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တေန နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဆဒွါရိကစိတ္တေဟိ တ သမာနလက္ခဏာနိ အညာနိပိ “မနောဝိညာဏဓာတူ”တိ ဒဿိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ပဋ္ဌိစ္စာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ တိ ဧတ္ထ “မနော စ နေသံ ဂောစရဝိသယံ ပစ္စနုဘောတိ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၅၅) ဝိသုံ ကာတုံ ယုတ္တံ, ဣဓ ပန “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ”တိအာဒီသု စ-သဒ္ဒေန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ အာဝဇ္ဇနဿပိ စက္ခာဒိသန္နိဿိတတာကရဏံ ဝိယ **မနစ္ဆ ပဋ္ဌိစ္စာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ** မနောဒွါရသဋ္ဌာတဘဝင်္ဂသန္နိဿိတမေဝ အာဝဇ္ဇနံ ကာတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

ပဉှာပုစ္ဆကံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓာတုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သစ္စဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၈၉. သာသနက္ကမော တိ အရိယသစ္စာနိ ဝုစ္စန္တိ အရိယသစ္စဒေသနာ တ။ သကလဉှိ သာသနံ ဘဂဝတော ဝစနံ သစ္စဝိနိမုတ္တံ နတ္ထီတိ သစ္စေသု ကမတိ, သီလသမာဓိပညာသင်္ခာတံ တ သာသနံ ဧတေသု ကမတိ, တသ္မာ ကမတိ ဧတ္ထာတိ ကမော, ကိံ ကမတိ? သာသနံ, သာသနဿ ကမော **သာသနက္ကမော** တိ သစ္စာနိ သာသနပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ ဝုစ္စန္တိ, တံဒေသနာ စ တဗ္ဗောဟာရေနာတိ။

တထာတိ တံသဘာဝတဝ။ **အဝိတထာ**တိ အမုသာသဘာဝတ။ **အနညထာ**တိ အညာကာရရဟိတာ။ ဒုက္ခဒုက္ခတာတံနိမိတ္တတာဟိ အနိဋ္ဌတာ ပီဠနဋ္ဌော, ဒွိဓာပိ ပရိဒဟနံ, ကိလေသအာဟာသမာယောဂေ တ **သန္တာပဋ္ဌော** တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ ပုဂ္ဂလဟိံသနံ တ **ပီဠနံ,** အတ္တနော ဇေ တိခိဏဘာဝေ သန္တာပနံ **သန္တာပော** တိ။ ဧတ္ထ စ **ပီဠနဋ္ဌော** ဒုက္ခဿ သရသေနေဝ အာဝိဘဝနာကာရော, ကတရေ ယထာက္ကမံ သမုဒယမဂ္ဂနိရောဓဒဿနေဟိ အာဝိဘဝနာကာရာတိ အယံ စတုန္နမ္ပိ ဝိသေသော။ တတ္ရတတ္ရာဘိနန္ဒနဝသေန ဗျာပေတ္တ ဤဟနံ ရာသိကရဏံ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တနံ **အာယူဟနံ,** သမုဒယတော အာဂစ္ဆတီတိ တ အာယံ, ဒုက္ခံ။ တဿ ဤဟနံ ပဝတ္တနံ **အာယူဟနံ,** သရသာဝိဘဝနာကာရော ဧသော။ နိဒအာတိ ဒုက္ခန္တိ **နိဒါနံ,** "ဣဒံ တံ ဒုက္ခ"န္တိ သမ္ပဋိစ္ဆာပေန္တံ ဝိယ သမုဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခဒဿနေန စာယံ **နိဒါနဋ္ဌော** အာဝိ ဘဝတိ။ **သံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌော** နိရောဓမဂ္ဂဒဿနေဟိ, တေ စ သံသာရသံယောဇနမဂ္ဂနိတရဏာကာရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

နိဿရန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာ, သယမေဝ တ နိဿဋံ ဝိသံယုတ္တံ သဗ္ဗသင်္ခတေဟိ သဗ္ဗုပဓိပဋိနိဿဂ္ဂဘာဝတောတိ **နိဿရဏံ**။ အယမဿ သဘာဝေန အာဝိဘဝနာကာရော။ **ဝိဝေကာသင်္ခတာမတဋ္ဌာ** သမုဒယမဂ္ဂဒုက္ခဒဿနာဝိဘဝနာကာရာ, သမုဒယက္ခယအပ္ပစ္စယအဝိနာသိတာ တ။ သံသာရတော နိဂ္ဂမနံ **နိယျာနံ**။ အယမဿ သရသေန ပကာသနာကာရော, ကတရေ သမုဒယနိရောဓဒုက္ခဒဿနေဟိ။ တတ္ထ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒဝသေန နိဗ္ဗာနာဓိဂမောဝ နိဗ္ဗာနနိမိတ္တတာ **ဟေတွဋ္ဌော**။ ပညာပဓာနတ္တာ မဂ္ဂဿ နိဗ္ဗာနဒဿနံ, စတုသစ္စဒဿနံ တ **ဒဿနဋ္ဌော**။ စတုသစ္စဒဿနေ ကိလေသဒုက္ခသန္တာပဝူပသမနေ စ အာဓိပစ္စံ ကရောန္တိ မဂ္ဂင်္ဂဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသူတိ သော မဂ္ဂဿ **အဓိပတေယျဋ္ဌော** တိ။ ဝိသေသတော တ အာရမ္မဏာဓိပတိဘူတာ မဂ္ဂင်္ဂဓမ္မာ ဟောန္တိ "မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ"တိ ဝစနတောတိ သော တေသံ အာကာရော **အဓိပတေယျဋ္ဌော**။ ဧဝမာဒိ အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **အဘိသမယဋ္ဌော** တိ အဘိသမေတဗ္ဗဋ္ဌော, အဘိသမယဿ တ ဝိသယဘူတော အတ္ထော **အဘိသမယဋ္ဌော,** အဘိသမယဿေဝ တ ပဝတ္တိအာကာရော **အဘိသမယဋ္ဌော,** သော စေတ္ထ အဘိသမေတဗ္ဗေန ပီဠနာဒိနာ ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကုစ္ဆိတံ ခံ **ဒုက္ခံ**။ **"သမာဂမော သမေတ"** န္တိအာဒီသု ကေဝလဿ **အာဂမ**-သဒ္ဒဿ **ဧတ**-သဒ္ဒဿ စ ပယောဂေ သံယောဂတ္ထဿ အနုပလဗ္ဘနတော **သံ**-သဒ္ဒဿ စ ပယောဂေ ဥပလဗ္ဘနတော **"သံယောဂံ ဒီပေတီ"**တိ အာဟ, ဧဝံ **"ဥပ္ပန္နံ ဥဒိတ"** န္တိ ဧတ္ထာပိ။ **အယ**-သဒ္ဒော ဂတိအတ္ထသိဒ္ဓော ဟေတု-သဒ္ဒော ဝိယ ကာရဏံ ဒီပေတိ အတ္တနော ဖလနိပ္ဖာဒနေန အယတိ ပဝတ္တတိ, ဧတိ တ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ အယောတိ, သံယောဂေ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ သမုဒယောတိ ဧတ္ထ ဝိသုံ ပယုဇ္ဇမာနာပိ ဥပသဂ္ဂ-သဒ္ဒါ သဓာတုကံ သံယောဂတ္ထံ ဥပ္ပာဒတ္ထဉ္စ ဒီပေန္တိ ကိရိယာဝိသေသကတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဘာဝေ ဧတ္ထ ရောဓဿာတိ နိရောဓော တိ ဧတေန နိဗ္ဗာနဿ ဒုက္ခဝိဝေကဘာဝံ ဒဿေတိ။ သမဓိဂတေ တသ္မိံ တဒဓိဂမဝတော ပုဂ္ဂလဿ ရောဓာဘာဝေ ပဝတ္တိသင်္ခာတဿ ရောဓဿ ပဋိပက္ခဘူတတာယ နိဝတ္တိယာ အဓိဂတတ္တာတိ ဧတသ္မိဉ္စေတ္ထ အဘာဝေ ဧတသ္မိံ ရောဓဿာတိ နိရောဓောတွေဝ ပဒသမာသော။ ဒုက္ခာဘာဝေ ပနေတ္ထ ပုဂ္ဂလဿ, န နိဗ္ဗာနဿေဝ။ အနုပ္ပာဒေါ ဧဝ နိရောဓော **အနုပ္ပာဒနိရောဓော**။ အာယတိဘဝတဒီသု အပ္ပဝတ္

တိ, န ပန ဘဂ္ဂေတိ ဘဂ္ဂတစကံ နိရောဓ-သဒ္ဒံ နိဝတ္တေတုံ အနုပ္ပာဒတစကံ ဂဏှာတိ။ တေသွိံ အတ္တေ ကာရဏော ဖလောပစာရံ ကတွာ နိရောဓပစ္စယော နိရောဓောတိ ဝုတ္တော။ **ပဋိပဒာ စ ဟောတိ** ပုဂ္ဂလဿ **ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ**။ နနု သာ ဧဝ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တီတိ တဿာ ဧဝ သာ ပဋိပဒာတိ န ယုဇ္ဇတီတိ? န, ပုဂ္ဂလာဓိဂမဿ ယေဟိ သော အဓိဂစ္ဆတိ, တေသံ ကာရဏဘူတမဂ္ဂာနဉ္စ ပတ္တိဘာဝေန ပဋိပဒာဘာဝေန စ ဝုတ္တတ္တာ။ သစ္ဆိကိရိယာသစ္စ ဆိကရဏမဂ္ဂာနံ အညတ္တာဘာဝေပိ ဟိ ပုဂ္ဂလသစ္ဆိကိရိယမဂ္ဂဘာဝေဟိ နာနတ္တံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတော။ အထ တ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ နိဋ္ဌာနံ ဖလန္တိ တဿာ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ ပဋိပဒတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဗုဒ္ဓာဒယော အရိယာ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ တိ ဧတ္ထ ပဋိဝိဒ္ဓကာလေ ပဝတ္တံ ဗုဒ္ဓာဒိတေဟာရံ "အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓော"တိ အာဒီသု (သု. နိ. ၄၁၀) ဝိယ ပုရိမကာလေပိ အာရောပေတွာ "ဗုဒ္ဓာဒယော"တိ ဝုတ္တံ။ တေ ဟိ ဗုဒ္ဓာဒယော စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီတိ။ အရိယပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ **အရိယသစ္စာနီ**တိ ဧတ္ထ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အရိယာ ဣမန္တိ** ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗဒ္ဓေန ဧကတ္တံ ဥပနေတွာ "ဣမ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **တသ္မာ** တိ တထာဂတဿ အရိယတ္တာ တဿ သစ္စာနီတိ **အရိယသစ္စာနီ**တိ ဝုစ္စန္တီတိ အတ္ထော။ တထာဂတေန ဟိ သယံ အဓိဂတတ္တာ, တေနေဝ ပကာသိတတ္တာ, တတော ဧဝ စ အညေဟိ အဓိဂမနီယတ္တာ တာနိ တဿ ဟောန္တီတိ။ **အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောပီ**တိ ဧတ္ထ အရိယသာဓကာနိ သစ္စာနိ **အရိယသစ္စာနီ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဥတ္တရပဒလောပော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အရိယာနိ သစ္စာနီတိပီ**တိ ဧတ္ထ အဝိတထဘာဝေန အရဏီယတ္တာ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ အရိယာနိ, အရိယတေဟာရော တ အယံ အဝိသံဝာဒကော အဝိတထရူပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဗာဓနလက္ခဏ န္တိ ဧတ္ထ ဒုက္ခဒုက္ခတန္နိမိတ္တဘာဝေ ဗာဓနာ, ဥဒယဗ္ဗယပီဠိတတာ တ။ ဘတဒီသု ဇာတိအာဒိဝသေန စက္ခုရောဂါဒိဝသေန စ အနေကဓာ ဒုက္ခဿ ပဝတ္တနမေဝ ပုဂ္ဂလဿ **သန္တာပနံ,** တဒဿ ကိစ္စံ **ရသော**။ ပဝတ္တိနိဝတ္တီသု သံသာရမောက္ခေသု ပဝတ္တိ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ပဝတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ ပဘဝတိ တေသ္မာ ဒုက္ခံ ပဋိသန္ဓိ ယံ နိဗ္ဗတ္တတိ ပုရိမဘာဝေန ပစ္ဆိမဘာဝေ ဃဋိတော သံယုတ္တော ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ **ပဘာဝေ**။ "ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနူဟတေ နိဗ္ဗတ္တတီ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုန"န္တိ (ဓ. ပ. ၃၃၈) ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပာဒနံ **အနုပစ္ဆေဒကရဏံ**။ ဘဝနိသ္သရဏနိတရဏံ **ပလိဗောဓော**။ ရာဂက္ခယာဒိဘာဝေန သဗ္ဗဒုက္ခသန္တတာ **သန္တိ။ အစ္စုတိရသ** န္တိ အစ္စုတိသမ္ပတ္တိကံ။ စဝနံ တ ကိစ္စန္တိ တဒဘာဝံ ကိစ္စမိဝ တေဟရိတွာ အစ္စုတိကိစ္စန္တိ အတ္ထော။ အစဝနဉ္စ သဘာဝဿာပရိစ္စဇနံ အဝိကာရတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပဉ္စက္ခန္ဓနိမိတ္တသုညတာယ အဝိဂ္ဂဟံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ အနုသယုပစ္ဆေဒနဝသေန သံသာရစာရကတော နိဂ္ဂမနူပာယဘာဝေ **နိယ္ယာနံ**။ နိမိတ္တတော ပဝတ္တတော စ စိတ္တဿ ဝုဋ္ဌာနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။

အသုဝဏ္ဏာဒိ သုဝဏ္ဏာဒိ ဝိယ ဒိဿမာနံ မာယာတိ ဝတ္ထုသဗ္ဘာတ တဿာ **ဝိပရီတတာ** ဝုတ္တာ။ ဥဒကံ ဝိယ ဒိဿမာနာ ပန မရီစိ ဥပဂတာနံ တုစ္ဆာ ဟောတိ, ဝတ္ထုမတ္တမ္ပိ တဿာ န ဒိဿတီတိ **ဝိသံဝာဒိကာ** ဝုတ္တာ။ မရီစိ မာယာအတ္တာနံ ဝိပက္ခော ဘာဝေ **တစ္ဆာဝိပရီတဘူတဘာဝေ။ အရိယဉာဏဿာ** တိ အဝိတထကဟကဿ ဉာဏဿ, တေန ပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏာနိ ဂယှန္တိ, တေသဉ္စ **ဂောစရ**ဘာဝေ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာအာရမ္မဏဘာဝေ စ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဂ္ဂိလက္ခဏံ** ဥဏှတ္တံ။ တဉှိ ကတ္ထစိ ကဋ္ဌာဒိဥပာဒါနဘေဒေပိ ဝိသံဝာဒကံ ဝိပရီတံ အဘူတံ တ က အာစိ န ဟောတိ။ "ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ, အထော မရဏဓမ္မိနော"တိ (အ. နိ. ၃.၃၉; ၅.၅၇) ဧတ္ထ ဝုတ္တာ ဇာတိအာဒိကာ **လောကပကတိ**။ မနုဿာနံ ဥဒ္ဓံ ဒီဃတာ, ဧကစ္စာနံ တိရစ္ဆာနာနံ တိရိယံ ဒီဃတာ, ဝုဒ္ဓိနိဋ္ဌံ ပတ္တာနံ ပုန အဝဍ္ဎနံ ဧဝမာဒိကာ စာတိ ဝဒန္တိ။ တစ္ဆာဝိပရီတဘူတဘာဝေသု ပစ္ဆိမော **တထတာ,** ပဌမော **အဝိတထတာ,** မဇ္ဈိမော **အနညထတာ**တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကေ န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဏှာပိ ဇာတိ ဝိယ ဒုက္ခနိမိတ္တတာယ ဗာဓိကာတိ? န, ဗာဓကပ ဘဝဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ ဇာတိအာဒီနံ ဝိယ တ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေ ဒုက္ခဒုက္ခတာ စ **ဗာဓကတာ,** န ဒုက္ခ ဿ ပဘဝကတာတိ နတ္ထိ တဏှာယ ပဘဝကဘာဝေန ဂဟိတာယ ဗာဓကတ္တပ္ပသင်္ဂေါ။ တေနာဟ **"ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကေ"**န္တိ။ **ဗာဓကတ္တနိယာမေနာ** တိ ဒုက္ခံ ဗာဓကမေဝ, ဒုက္ခမေဝ ဗာဓကန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာပိ ဗာဓကတ္တာဝဓာရဏေနာတိ အတ္ထော။ **တံ ဝိနာ နာညတော**တိ သတိပိ အဝသေသကိလေသအဝသေသာကုသလသာသဝကုသလမူလာဝသေသသာသဝ ကုသလဓမ္မာနံ ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ န တဏှာယ ဝိနာ တေသံ ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ အတ္ထိ, တေဟိ ပန ဝိနာပိ တဏှာယ

ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ အတ္ထိ ကုသလေဟိ ဝိနာ အကုသလေဟိ, ရူပာဝစရာဒီဟိ ဝိနာ ကာမာဝစရာဒီဟိ စ တဏှာယ ဒုက္ခနိ
ဗ္ဗတ္တကတ္တာ။ **တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ** တိ ဒွိဓာပိ နိယမေန တစ္ဆော နိယျာနဘာဝေ ဧတဿ, န မိစ္ဆာမဂ္ဂသ္
သ ဝိယ ဝိပရီတတာယ, လောကိယမဂ္ဂဿ ဝိယ တ အနေကန္တိကတာယ အတစ္ဆောတိ တစ္ဆနိယျာနဘာဝေ, မဂ္
ဂေ။ တဿ ဘာဝေ တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တံ, တသ္မာ **တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ** ။ သဗ္ဗတ္ထ ဒွိဓာပိ နိယမေန
တစ္ဆာဝိပရီတဘူတဘာဝေ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ဣတိ တစ္ဆာဝိပလ္လာသာ”** တိအာဒိ။

သစ္စ-သဒ္ဒဿ သမ္ဘဝန္တာနံ အတ္ထာနံ ဥဒ္ဒရဏံ, သမ္ဘဝန္တေ တ အတ္ထေ ဝတ္ဝာ အဓိပ္ပေတတ္ထဿ
ဥဒ္ဒရဏံ **အတ္ထုဒ္ဓာရော။ ဝိရတိသစ္စေ** တိ မုသာတဒဝိရတိယံ။ န ဟိ အညဝိရတီသု သစ္စ-သဒ္ဒော နိရုဠှောတိ။ “ဣဒ
မေဝ သစ္စံ, မောဃမည”န္တိ ဂဟိတာ ဒိဋ္ဌိ **ဒိဋ္ဌိသစ္စံ** ။ “အမောသဓမ္မံ နိဗ္ဗာနံ , တဒရိယာ သစ္စတော ဝိဒူ”တိ (သု. နိ.
၇၆၃) အမောသဓမ္မတ္တာ နိဗ္ဗာနံ **ပရမတ္ထသစ္စံ** ဝုတ္တံ။ တဿ ပန တံသမ္ပာပကဿ စ မဂ္ဂဿ ပဇာနနာ ပဋိ
ဝေဓော အဝိတထကာရဏတ္တာ ဒွယမ္ပိ “ဧကဉှိ သစ္စံ န ဒုတိယမတ္ထိ, ယသ္မိံ ပဇာ နော ဝိဝဒေ ပဇာန”န္တိ (သု. နိ.
၈၉၀; မဟာနိ. ၁၁၉) မိဿာ ကထာယ သစ္စန္တိ ဝုတ္တံ။

နေတံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ အာဂစ္ဆေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ တိ ဧတေန ဇာတိအာဒီနံ ဒုက္ခအရိယသစ္စဘာ
ဝေ အဝိပရီတတံ ဒဿေတိ, **အညံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ အာဂစ္ဆေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ** တိ ဣမိနာ ဒုက္ခအရိယ
သစ္စဘာဝဿ ဇာတိအာဒီသု နိယတတံ။ သစေပိ ကထဉ္စိ ကောစိ ဝေံဝိတ္တော အာဂစ္ဆေယျ, ပညာပနေ ပန သဟဓမ္
မေန ပညာပနေ အတ္တနော တဒဿ စ ပညာပနေ သမတ္ထော နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **“အဟမေတံ။ပေ။ ပညာပေဿာမီ
တိ အာဂစ္ဆေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဇာတိအာဒီနံ အနညထတာ အညဿ စ တထာဘူတဿ အဘာ
ဝေယေဝေတ္ထ ဌာနာဘာဝော။ သစေပိ ကောစိ အာဂစ္ဆေယျ, အာဂစ္ဆတု, ဌာနံ ပန နတ္ထီတိ အယမေတ္ထ သုတ္တ
တ္ထော။ သေ နယော ဒုတိယသုတ္တေပိ။ တတ္ထ ပန သမ္ပတ္တတာ ပစ္စက္ခတာ စ **ပဌမတာ,** တံနိမိတ္တတာ **ဒုတိယတာ,**
တဒုပသမတာ **တတိယတာ,** တံသမ္ပာပကတာ **စတုတ္ထတာ**တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

နိဗ္ဗုတိကာမေန ပရိဇာနနာဒီဟိ အညံ ကိဉ္စိ ကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဓမ္မညာဏကိစ္စံ တ ဣတော အညံ နတ္ထိ, ပရိညေယ္
ယာဒီနိ စ ဧတပ္ပရမာနေတတိ **စတ္တာရေဝ ဝုတ္တာနိ** ။ တဏှာယ အာဒိနဝဒဿာဝီနံ ဝသေန “တဏှာဝတ္ထုအာဒီနံ ဧ
တံပရမတာယာ”တိ ဝုတ္တံ။ တထာ အာလယေ ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတေ, သကလဝတ္ထုကာမသင်္ခါတေ, ဘဝတ္တယသင်္
ခါတေ တ ဒုက္ခေ အာသဒဿာဝီနံ ဝသေန “အာလယာဒီနံ ဧတံပရမတာယာ”တိ ဝုတ္တံ။

သဟေတုကေန ဒုက္ခေနာ တိ ဧတေန ဒုက္ခဿ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နတာဒဿနေန အတိသံဝေဂဝတ္ထုတံ ဒဿေတိ။

န ပဋိဝေဓညာဏံ ဝိယ သကိဒေဝ ဗုဇ္ဈတိ, အထ ခေါ အနု အနု ဗုဇ္ဈနတော **အနုဗောဓော,** အနုဿုတကာရပရိဝိတက္က
ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိအနုဂတော တ ဗောဓော **အနုဗောဓော**။ န ဟိ သော ပစ္စက္ခတော ဗုဇ္ဈတိ, အနုဿုတာဒိဝသေန ပန က
ပ္ပေတ္ဝာ ဂဏှာတီတိ။ **ကိစ္စတော**တိ ပရိဇာနနာဒိတော။ တံကိစ္စကရဏေနေဝ ဟိ တာနိ တဿ ဟာကဋ္ဌာနိ။ ဝိဝဋ္ဋာနုပသ္
သနာယ ဟိ သင်္ခါရေဟိ ပတိလီယမာနမာနသဿ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ မဂ္ဂညာဏံ ဝိသင်္ခါရံ ဒုက္ခနိဿရဏံ အာရမ္မဏံ ကတ္
တ ဒုက္ခံ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, ဒုက္ခဂတဉ္စ တဏှပံ ပဇဟတိ, နိရောဓဉ္စ ဖုသတိ အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ, သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီဟိ
သဟ ဥပ္ပန္နံ တံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, န စ သင်္ခါရေ အမုဉ္စိတ္ဝာ ပဝတ္တမာနေန ဉာဏေန ဧတံ သဗ္ဗံ သက္ကာ ကာတုံ နိမိ
တ္တပဝတ္တေဟိ အဝုဋ္ဌိတတ္တာ, တသ္မာ ဧတာနိ ကိစ္စာနိ ကရောန္တံ တံ ဉာဏံ ဒုက္ခာဒီနိ ဝိဘာဝေတိ တတ္ထ သမ္
မောဟနိဝတ္တနေနာတိ **“စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပဿတီ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတီ တိ ကာလန္တရဒဿနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ စေ? န, “ယော နု ခေါ, အာဝုသော,
ဒုက္ခံ ပဿတိ, ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတီ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀) ဧကဒဿိနော အညတ္တယဒဿိတာ
ဝိစာရဏာယ တဿာ သာဓနတ္ထံ ဂဝံပတိတ္ထေရေန ဣမဿ သုတ္တဿ အာဟရိတတ္တာ ပစ္စေကဉ္စ သစ္စေသု
ဒိဿမာနေသု အညတ္တယဒဿနဿ ယောဇိတတ္တာ။ အညထာ အနုပုဗ္ဗာဘိသမယေ ပုရိမဒိဋ္ဌဿ ပစ္ဆာ အဒ
ဿနတော သမုဒယာဒိဒဿိနော ဒုက္ခာဒိဒဿနတာ န ယောဇေတဗ္ဗာ သိယာတိ။ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇမတ္တဒဿန
တော **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ**ပရိယုဋ္ဌာနံ နိတရေတိ။ “လောကသမုဒယံ ခေါ, ကစ္စာန, ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတော

ယာ လောကေ နတ္ထိတာ, သာ န ဟောတီ’’တိ ဝစနတော သမုဒယဒဿနံ ဟေတုဖလပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒဒဿနဝသေန
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ နိဝတ္တေတိ။ ‘‘လောကနိရောဓံ ခေါ။ပေ.။ ပဿတော ယာ လောကေ အတ္ထိတာ, သာ န ဟော
တီ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅) ဝစနတော နိရောဓဒဿနံ ဟေတုနိရောဓာ ဖလနိရောဓဒဿနဝသေန **သဿတဒိဋ္ဌိ** ပရိယုဋ္ဌာနံ
နိတရေတိ။ အတ္တကာရဿ ပစ္စက္ခဒဿနတော မဂ္ဂဒဿနေန ‘‘နတ္ထိ အတ္တကာရေ, နတ္ထိ ပရကာရေ, နတ္ထိ ပုရိသကာ
ရေ’’တိအာဒိကံ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈) **အကိရိယဒိဋ္ဌိ** ပရိယုဋ္ဌာနံ ပဇဟတိ။ ‘‘နတ္ထိ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံ
ကိလေသာယ, အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ။ နတ္ထိ ဟေတု။ပေ.။ ဝိသုဒ္ဓိယာ, အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ သ
တ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ’’တိအာဒိကာ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ စ ဣမိနာ အကိရိယဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သာပိ ဟိ ဝိသုဒ္
ဓိမဂ္ဂဒဿနေန ပဟီယတီတိ။

ဒုက္ခဉာဏံ သမုဒယဖလဿ ဒုက္ခဿ အစုတဒိဘာဝံ ပဿတီတိ **ဖလေ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ** နိဝတ္တေတိ။ ‘‘ဣဿ
သရော လောကံ ပဝတ္တေတိ နိဝတ္တေတိ စာ’’တိ **ဣဿရကာရဏိနော** ဝဒန္တိ, ပဓာနတော အာဝိ ဘဝတိ, တတ္ထေဝ
စ ပတိလီယတီတိ **ပဓာနကာရဏိနော**။ ‘‘ကာလဝသေနေဝ ပဝတ္တတိ နိဝတ္တတိ စာ’’တိ **ကာလတဒိနော**။ ‘‘သဘာဝေနေဝ
သမ္ဘောတိ ဝိဘောတိ စာ’’တိ **သဘာဝတဒိနော။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဏူဟိ လောကော ပဝတ္တတိ, သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေကတဟေ
တူတိ ဧဝမာဒိ အကာရဏပရိဂ္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ရာမုဒကာဠာရာဒီနံ ဝိယ **အရူပလောကေ,** နိဂဏ္ဌာဒီနံ ဝိယ **လောက
ထူပိကာယ အပဝဂ္ဂေ** မောက္ခောတိ ဂဟဏံ ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဓာနဿ အပ္ပဝတ္တိ, ဂုဏဝိယုတ္တဿ အတ္တနော သ
ကတ္တနိ အဝဋ္ဌာနံ, ဗ္ရဟ္မုနာ သလောကတာ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအာတိ ဧဝမာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ **ဂုဏဝိယုတ္တ
ဿာ**တိ ဗုဒ္ဓိသုခဒုက္ခဣစ္ဆာဒောသပယတ္တဓမ္မာဓမ္မသင္ခာရေဟိ နဝဟိ အတ္တဂုဏေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တဿာတိ ကဏာဒ
ဘက္ခတဒော။ ဣန္ဒြိယတပ္ပနပုတ္တမုခဒဿနာဒီဟိ ဝိနာ အပဝဂ္ဂေ နတ္ထီတိ ဂဟေတွာ တထာပဝတ္တာနံ **ကာမ
သုခလ္လိကာနုယောဂေ**။

အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု ဒွာရဒသသု အာယတနေသု ကာမဘဝဝိဘဝတဏှာဝသေန ဒွာဒသ တိကာ **ဆတ္တိံသ
တဏှာဝိစရိတာနိ။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေ** တာ အာဂတနယေန ကာလဝိဘာဂံ အနာမသိတွာ ဝုတ္တာနိ။ ဝီမံသိဒ္ဓိဟာအာဒ
ယော ဗောဓိပက္ခိယာ ကိစ္စနာနတ္တေန ဝုတ္တာ, အတ္ထတော ဧကတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိမုခေန တတ္ထ အန္တောဂဓာ။ **တယော
နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော**တိ လောကိယက္ခဏေ အလောဘမေတ္တာကရုဏာသမ္ပယောဂဝသေန ဘိန္နာ မဂ္ဂက္ခဏေ
လောဘဗျာပာဒဝိဟိံသာသမုစ္ဆေဒဝသေန တယောတိ ဧကောပိ ဝုတ္တော။ သေ နယော သမ္မာတစာဒီသု။ အပ္ပိစ္ဆတာ
သန္တုဋ္ဌိတာနံ ပန ဘာဝေ သမ္မာအာဇီဝသမ္ဘဝတော တေန တေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘဝန္တရေပိ ဇီဝိတဟေတုပိ
အရိယေဟိ အဝီတိက္ကမနီယတ္တာ အရိယကန္တာနံ သမ္မာတစာဒိသီလာနံ ဂဟဏေန ယေန သဒ္ဓာဟတ္တေန တာနိ ပရိ
ဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ, သော သဒ္ဓာဟတ္တော ဂဟိတောယေဝ ဟောတီတိ တတော အနညာနိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဓာဗလာနိ တတ္
ထ အန္တောဂဓာနိ ဟောန္တိ။ **တေသံ အတ္ထိတာယာ** တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဓာဗလဆန္ဒိဒ္ဓိဟာအနံ အတ္ထိတာယ သီလသ္
သ အတ္ထိဘာဝတော တိဝိဓေနပိ သီလေန တေ တယောပိ ဂဟိတာတိ တတ္ထ အန္တောဂဓာ။ **စိတ္တသမာဓိ** တိ စိတ္တိဒ္ဓိ
ဟာဒံ ဝဒတိ။ ‘‘စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ’’န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂) ဟိ စိတ္တမုခေန သမာဓိ ဝုတ္တောတိ သမာဓိမုခေန စိတ္
တမ္ပိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ စိတ္တိဒ္ဓိဟာဒဘာဝနာယ ပန သမာဓိပိ အဓိမတ္တော ဟောတီတိ ဝီမံသိဒ္ဓိဟာအာဒိဝစနံ ဝိယ
စိတ္တိဒ္ဓိဟာဒဝစနံ အဝတွာ ဣမိနာ **‘‘စိတ္တသမာဓိ’’** တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ, ပဿဒ္ဓကာ
ယော သုခံ ဝေဒေတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၉; သံ. နိ. ၅.၃၇၆; အ. နိ. ၃.၉၆; ၁၁.၁၂) ဝစနတော
သမာဓိဥပကာရာ ပီတိပဿဒ္ဓိယော, တသ္မာ သမာဓိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ, ဥပေက္ခာ ပန သမာဓိဥပကာရကတော တံသဒိ
သကိစ္စတော စ, တသ္မာ သမ္မာသမာဓိဝသေန ဧတေသံ အန္တောဂဓတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဘာရော ဝိယ ဝိဃာတကတ္တာ။ **ဒုဗ္ဘိက္ခမိဝ** ဗာဓကတ္တာ။ ‘‘နိဗ္ဗာနပရမံ သုခ’’န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၅, ၂၁၇; ဓ. ပ. ၂၀၃,
၂၀၄) သုခဘာဝတော **သုဘိက္ခမိဝ** ။ အနိဋ္ဌဘာဝတော သာသင်္ကသပ္ပဋိဘယတော စ ဒုက္ခံ **ဝေရီဝိသရုက္ခဘယဩရိမ
တီရူပမံ**။

တထတ္ထေနာ တိ တထသဘာဝေန, ပရိညေယ္ယဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ဧတေန အရိယသစ္စဒွယံ သိယာ ဒုက္ခံ,
န အရိယသစ္စံ, သိယာ အရိယသစ္စံ, န ဒုက္ခန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ အရိယသစ္စ-သဒ္ဒပရာ ဟိ ဒုက္ခာဒိသဒ္ဒာ ပရိ
ညေယ္ယာဒိဘာဝံ ဝဒန္တိ။ တေနေဝ အရိယသစ္စ-သဒ္ဒာနပေက္ခံ ဒုက္ခ-သဒ္ဒံ သန္ဓာယ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသာမညဖလဓ

မ္မာနံ အာဒိပဒသင်္ဂဟော ဝုတ္တော, တဒပေက္ခံ သန္ဓာယ စတုတ္ထပဒသင်္ဂဟော။ သမုဒယာဒီသု အဝသေသကိလေသာဒယော သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ, သင်္ခါရနိရောဓော နိရောဓသမာပတ္တိ စ နိရောဓော, န အရိယသစ္စံ, အရိယမဂ္ဂတော အညာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိ မဂ္ဂေါ, န အရိယသစ္စန္တိ ဣမိနာ နယေန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဒုက္ခံ ဝေဒနီယမ္ပိ သန္တံ ဝေဒကရဟိတံ, ကေဝလံ ပန တသ္မိံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဝတ္တမာနေ ဒုက္ခံ ဝေဒေတီတိ ဝေါဟာရမတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဣတရေသုပိ။

ကိရိယာဝ ဝိဇ္ဇတီ တိ သမုဒယမေဝ ဝဒတိ, တဿ တ ဒုက္ခပစ္စယဘာဝံ။ မဂ္ဂေ အတ္ထီတိ ဝတ္တဗ္ဗေ **“မဂ္ဂမတ္ထီ”**တိ ဩကာရဿ အဘာဝေ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဂမကော**တိ ဂန္တာ။ သာသဝတာ အသုဘတာတိ ကတွာ နိရောဓမဂ္ဂါ **သုဘာ ဧဝ**။ ဒုက္ခာဒီနံ ပရိယာယေန သမုဒယာဒိဘာဝေ စ အတ္ထိ, န ပန နိရောဓဘာဝေ, နိရောဓဿ တ ဒုက္ခာဒိဘာဝေတိ န အညမညသမင်္ဂိတာတိ အာဟ **“နိရောဓသုညာနိ တ”**တိအာဒိ။ **သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတော** တိ ပေါနောဗ္ဘဝိကာယ တဏှာယ ပုနဗ္ဘဝဿ အဘာဝတော။ ယထာ တ ပကတိတာဒီနံ ဝိကာရာဝိဘာဝတော ပုဗ္ဗေ ပဋိပ္ပလီနာ စ ပကတိဘာဝေနေဝ တိဋ္ဌန္တိ, န ဧဝံ သမုဒယသမ္ပယုတ္တမ္ပိ ဒုက္ခံ သမုဒယဘာဝေန တိဋ္ဌတီတိ အာဟ **“သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတော”**တိ။ ယထာ အဝိဘတ္တေဟိ ဝိကာရေဟိ မဟန္တာ ဝိသေသိန္ဒြိယဘူတဝိသေသေဟိ ပကတိဘာဝေနေဝ ဌိတေဟိ ပကတိ သဂဗ္ဘာ ပကတိတာဒီနံ, ဧဝံ န ဖလေန သဂဗ္ဘော ဟေတူတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခသမုဒယာနံ နိရောဓမဂ္ဂါနဉ္စ အသမတာယာ**တိ ဧတံ ဝိဝရန္တော အာဟ **“န ဟေတုသမဝေတံ ဟေတုဖလ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ဣဓ တန္တုသု ပဋော, ကပါလေသု ဃဋော, ဗီရဏေသု ကဋော, ဒွီသု အဏူသု ဒွိအဏုကန္တိအာဒိနာ ဣဓ ဗုဒ္ဓိဝေါဟာရဇနကော အဝိသုံ သိဒ္ဓါနံ သမ္ဗန္ဓော သမဝါယော, တေန သမဝါယေန ကာရဏေသု ဒွီသု အဏူသု ဒွိအဏုကံ ဖလံ သမဝေတံ ဧကီဘူတမိဝ သမ္ဗန္ဓံ, တီသု အဏူသု တိအဏုကန္တိ ဧဝံ မဟာပထဝိမဟာဥဒကမဟာအဂ္ဂိမဟာဝါတက္ခန္ဓပရိယန္တံ ဖလံ အတ္တနော ကာရဏေသု သမဝေတန္တိ သမဝါယဝါဒိနော ဝဒန္တိ။ ဧဝံ ပန ဝဒန္တေဟိ အပရိမာဏေသု ကာရဏေသု မဟာပရိမာဏံ ဧကံ ဖလံ သမဝေတံ အတ္တနော အန္တောဂဓေဟိ ကာရဏေဟိ သဂဗ္ဘံ အသုညန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဧဝမိဓ သမဝါယာဘာဝတော ဖလေ ဟေတု နတ္ထီတိ ဟေတုသုညံ ဖလန္တိ အတ္ထော။

ပဝတ္တိဘာဝတောတိ သံသာရဿ ပဝတ္တိဘာဝတော။ **စတုအာဟာရဘေဒတော**တိ ဣမိနာ စတ္တာရော အာဟာရဘေဒေ တေဟိ ဘိန္နေ တပ္ပစ္စယဓမ္မဘေဒေ စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘေဒေ** ရူပါဒိခန္ဓဝသေန, အာရမ္မဏဝသေန တ။ ဥပါဒါနေဟိ ဥပါဒီယတီတိ ဥပါဒိ, ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ။ နိဗ္ဗာနဉ္စ တံနိဿရဏဘူတံ တဿ ဝူပသမော တံသန္တီတိ ကတွာ တဿ ယာဝ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ, တာဝ သေသတံ, တတော ပရဉ္စ အနဝသေသတံ ဥပါဒါယ **“သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတူ”**တိ ဒွိဓာ ဝေါဟရီယတီတိ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော **ဝိပဿနာ,** ဣတရေ **သမထော”**တိ ဝဒန္တိ။ သီလမ္ပိ ဟိ သမထဿ ဥပကာရကတ္တာ သမထဂ္ဂဟဏေန ဂယှတီတိ တေသံ အဓိပ္ပါယော။ အထ ဝါ ယာနဒွယဝသေန လဒ္ဓေ မဂ္ဂေ **သမထော ဝိပဿနာ** တိ အာဂမနဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သပ္ပဒေသတ္တာ** တိ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧကဒေသတ္တာတိ အတ္ထော။ သီလက္ခန္ဓာဒယော ဟိ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရသီလာဒိသင်္ဂါဟကာ, အရိယမဂ္ဂေါ လောကုတ္တရောယေဝါတိ တဒေကဒေသော ဟောတိ။

ဩနတသဟာယော ဝိယ ဝါယာမော ပဂ္ဂဟကိစ္စသာမညတော။ **အံသကူဋံ ဒတွာ ဌိတသဟာယော ဝိယ သတိ** အပိလာပနဝသေန နိစ္စလဘာဝကရဏသာမညတော။ **သဇာတိတော**တိ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဘေဒေသု သမာနာယ သမာဓိဇာတိယာတိ အတ္ထော။ **ကိရိယတော**တိ သမာဓိအနုရူပကိရိယတော။ တတော ဧဝ ဟိ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ သမာဓိနိမိတ္တာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ သမာဓိပရိက္ခာရာ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) သတိဝါယာမာနံ သမာဓိဿ နိမိတ္တပရိက္ခာရဘာဝေါ ဝုတ္တောတိ။

အာကောဋ္ဋေန္တော ဝိယာ တိ “အနိစ္စံ အနိစ္စ”န္တိအာဒိနာ ပညာသဒိသေန ကိစ္စေန သမန္တတော အာကောဋ္ဋေန္တော ဝိယ “အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေနာ”တိအာဒိနာ **ပရိဝတ္တေန္တော ဝိယ** စ အာဒါယ ဦဟိတွာ ဒိန္နမေဝ ပညာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဒွိန္နံ သမာနကာလတ္တေပိ ပစ္စယဘာဝေန သင်္ကပ္ပဿ ပုရိမကာလဿ ဝိယ နိဒ္ဒေသော ကတော။ **သဇာတိတော**တိ “ဒုက္ခေ ဉာဏ”န္တိအာဒီသု သမာနာယ ပညာဇာတိယာ။ **ကိရိယတော**တိ ဧတ္ထ ပညာသဒိသကိစ္စံ ကိရိယာတိ ဝုတ္တံ, ပုဗ္ဗေ ပန သမာဓိဥပကာရကံ တဒနုရူပံ ကိစ္စန္တိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ “သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ,

အဘိညေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၄၆) ဝစနတော စတ္တာရိပိ အဘိမုခံ ပစ္စက္ခတော ဉာတဗ္ဗာနိ, အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဝါ ဉာဏေန ဉာတဗ္ဗာနီတိ **အဘိညေယျာနိ**။

ဒုရဘိသမ္ဘဝတရန္တိ အဘိသမ္ဘဝိတုံ သာဓေတုံ အသက္ကုဏေယျတရံ, သတ္တိဝိဃာတေန ဒုရဓိဂမန္တိ အတ္ထော။ ဗာဟေပဘာဝသန္နိဋ္ဌိယာနလက္ခဏောဟိ ဝဝတ္ထာနံ **သလက္ခဏဝဝတ္ထာနံ**။ **ဒုရဝကာဟတ္တေန ဂမ္ဘီရတ္တာ**တိ ဩဠာရိကာ ဒုက္ခသမုဒယာ။ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဟိ ဒုက္ခံ အာဟာရာဒီသု စ အဘိလာသော ပာကဋော, ပိဋ္ဌနာဒိအာယူဟနာဒိဝသေန ပန ''ဣဒံ ဒုက္ခံ, ဣဒမဿ ကာရဏ''န္တိ ယာထာဝတော ဩကာဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ **ဂမ္ဘီရာ,** သဏှသုခုမဓမ္မတ္တာ နိရောဓမဂ္ဂါ သဘာဝတော ဧဝ ဂမ္ဘီရတ္တာ **ဒုရဝကာဟာ,** တေနေဝ ဉပ္ပန္နေ မဂ္ဂေ နတ္ထိ နိရောဓမဂ္ဂါနံ ယာထာဝတော အနဝကာဟောတိ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ မဂ္ဂေန အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ တဿ ဖလန္တိ အပဒိဿတီတိ အာဟ **''ဖလာပဒေသတော''**တိ။ ဝုတ္တဥ္စဟိ ''ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ (ဝိဘ. ၇၁၉)။ မဂ္ဂေ ကောပိ နိရောဓဿ သမ္ပာပကဘာဝတော ဟေတူတိ အပဒိဿတီတိ အာဟ **''ဟေတုအပဒေသတော''**တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ (ဝိဘ. ၇၁၉)။ **ဣတိ ဝိဇာနာတိ ဣတိ**-သဒ္ဒေန ဝိဇာနနနက္ကမံ ဒဿေတိ။ **ဧဝံ ပကာရေဟီ**တိ **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန ဝိဇာနနကာရဏဘူတေ နယေ။

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသော

ဇာတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၀. တတ္ထ။ပေ။ **အယံ မာတိကာ**တိ နိဒ္ဒေသတရအာဒိမ္ဟိ ဝုတ္တေ ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသေ တေသံ ဇာတိအာဒီနံ နိဒ္ဒေသဝသေန ဒုက္ခဿ အရိယသစ္စဿ ကထနတ္ထာယ, တေသု တ ဇာတိအာဒီသု တေသဥ္စ ဒုက္ခဗ္ဗေ ဝေဒိတဗ္ဗေ ဇာတိအာဒီနံ နိဒ္ဒေသဝသေန ဒုက္ခဿ အရိယသစ္စဿ ကထနတ္ထာယ ဒုက္ခဒုက္ခန္တိအာဒိကာ ဒုက္ခမာတိကာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ အထ တ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ နိဒ္ဒေသတရေ။ ''ဇာတိပိ ဒုက္ခာ။ပေ။ သံခိတ္တေန ပဥ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ''တိ အယံ ဒုက္ခဿ အရိယသစ္စဿ ကထနတ္ထာယ မာတိကာတိ ယထာဒဿိတဿ ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသဿ မာတိကာဘာဝံ ဒီပေတိ။ တံ ဒီပေတွာ ပုန ယသ္မိံ ပဒဒွယေ ဌတွာ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ကထေတဗ္ဗံ, တဿ နိဒ္ဒါရဏတ္ထံ သဗ္ဗံ ဒုက္ခံ သင်္ကမေန္တော အာဟ **''ဣဒဥ္စဟိ ဒုက္ခံ နာမာ''** တိအာဒိ။

သဘာဝတောတိ ဒုက္ခဝေဒယိတသဘာဝတော။ **နာမတော**တိ တေနေဝ သဘာဝေန လဒ္ဓနာမတော။ တေန န အညေန ပရိယာယေန ဣဒံ ဒုက္ခံ နာမ, အထ ခော ဒုက္ခတ္တာယေတတိ သဘာဝေန နာမံ ဝိသေသေတိ။ အထ တ **နာမတော**တိ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတာယ လဒ္ဓနာမတော။ ယထာ အညေ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တော ဓမ္မာ န သဘာဝတော ဒုက္ခာ, န ဧဝံ ဣဒံ, အထ ခော သဘာဝတော ဒုက္ခာ, ဘူတမေဝေဒံ ဒုက္ခန္တိ ပုရိမေန ဒုက္ခ-သဒ္ဒေန ပဋိမံ ဝိသေသေတိ။ ဝိပရိဏာမဝန္တတာယ သုခံ အနိဋ္ဌမေဝ ဟောတီတိ ဒုက္ခံ နာမ ဇာတံ။ တေနေတဟ **''ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော''**တိ။ ကဏ္ဏသူလာဒီဟိ အဘိဘူတဿ နိတ္ထုနနာဒီဟိ ဒုက္ခာဘိဘူတတာယ ဝိညာယမာနာယပိ ကိံ တဝ ရုဇ္ဇတီတိ ပုစ္ဆိတွာတဝ ကဏ္ဏသူလာဒိဒုက္ခံ ဇာနိတဗ္ဗံ ဟောတီတိ **ပဋိစ္ဆန္နဒုက္ခတာ** တဿ ဝုတ္တာ။ **ဥပက္ကမဿ စ ပာကဋဘာဝတော**တိ ကာရဏာဝသေန ဒုက္ခဝိသေသဿ ပာကဋဘာဝံ ဒဿေတိ။

သဘာဝံ မုဥ္စိတွာ ပကာရန္တရေန ဒုက္ခန္တိ ဝုစ္စမာနံ **ပရိယာယဒုက္ခံ**။ ကထေတဗ္ဗတ္တာ ပဋိညာတံ ယထာ ကထေတဗ္ဗံ, တံပကာရဒဿနတ္ထံ **''အရိယသစ္စဥ္စ နာမေတ''**န္တိအာဒိမာဟ။ **သင်္ခေပေ** သာမညံ, သာမညဥ္စ ဝိသေသ အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တတီတိ တတ္ထ ဉာဏယထာပိ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝိတ္ထာရော ပန** ဝိသေသော ဇာတိအာဒိကော, ဝိသေသော စ ဝိသေသန္တရနိဝတ္တကောတိ ဇာတိအာဒီသု ဇရာဒီနံ သင်္ခိပနံ န သက္ကာ ကာတုန္တိ တတ္ထ ဝိတ္ထာရေနေဝ ကထေတဗ္ဗံ။

၁၉၁. ''အပရဿ အပရဿာ''တိ ဒီပနံ **အပရတ္ထဒီပနံ**။ သာမိအတ္ထေပိ ဟိ အပရတ္ထ-သဒ္ဒော သိဇ္ဈတီတိ။ **တေသံ တေသ**န္တိ တ သာမိဝသေန ဝုတ္တံ အတ္ထံ ဘုမ္မဝသေန ဝတ္တုကာမတာယ အာဟ **''အပရတ္ထဒီပန''**န္တိ,

အပရသ္မိံ အပရသ္မိံ ဒီပနန္တိ အတ္ထော။ အပရသ္သ အပရသ္သ တ ဇာတိသင်္ခါတဿ အတ္တဿ ဒီပနံ **အပရတ္တ ဒီပနံ**။ ပဋ္ဌဂတိဝသေန ဧကောကာယပိ ဂတိယာ ခတ္တိယာဒိဘုမ္မဒေဝတာဒိဟတ္ထိအာဒိဇာတိဝသေန ဇာတိ **ဂတိဇာတိဝသေန**။

တိဏ္ဏာကာရော **တိဏဇာတိ,** သော စ ဥပာဒါနပစ္စယတ္တိတိ **"ပညတ္တိယ"** န္တိ အာဟ။ **တဒုပာဒါနတာ**တိ တံ ပဌမံ ဝိညာဏံ ဥပာဒါယ အယံ ဇာတိ, နာသ္သ ကုတောစိ နိဂ္ဂမနံ ဥပာဒါယ။ ယသ္မာ စ ဇာ, တသ္မာ **သာဝသ္သ ဇာတိ** ပဌမ ဝိညာဏသင်္ခါတာတိ အတ္ထော။ အထ တ တဒုပာဒါယ သဇာတောတိ ဝုစ္စတီတိ **သာဝသ္သ ဇာတိ** ပဌမဝိညာဏသင်္ခါ တာတိ အတ္ထော။ ဝိညာဏမုခေန စ ပဋ္ဌပိ ခန္ဓာ ဝုတ္တာ ဟောန္တီတိ **"ပဋိသန္ဓိယ"**န္တိ အာဟ။ အရိယဘာဝကရဏတ္တာ **အရိယသီလ**န္တိ ဟတိမောက္ခသံဝရော ဝုစ္စတိ။ ဇာတိအာဒီနိပိ လက္ခဏာနိ ဓမ္မာနံ အာကာရဝိကာရာတိ ကတ္ဝာ သဟုပ္ပ ဟာဒကာ သဟာဝိကာရကာတိ ဝုတ္တာ။ **ဇာယနဋ္ဌေနာ** တိအာဒိ အာယတနဝသေန ယောနိဝသေန စ ဒွီဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယိတ္ဝာ ဇာတိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ပုရိမနယေ ပန ဧကေကေနေဝ ပဒေန သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယိ တ္ဝာ ဇာတိ ဒဿိတာတိ အယံ ဝိသေသော။ ကေစိ ပန "ပုရိမနယေ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော, ပစ္ဆိမနယေ ဘာဝနိဒ္ဒေသော က တော"တိ ဝဒန္တိ, "တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဇာတိ"တိ ပန ကတ္တရိ သာမိနိဒ္ဒေသဿ ကတတ္တာ ဥဘယတ္ထာပိ ဘာဝနိဒ္ဒေသောဝ ယုတ္တော။ သမ္မုတ္ယာ ဇာတိ **သဥ္ဇာတိ** ။ ဟာကဋ္ဌာ နိဗ္ဗတ္တိ **အဘိနိဗ္ဗတ္တိ** ။ "တေသံ တေသံ သတ္ တာနံ။ပေ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ"တိ သတ္တဝသေန ပဝတ္တတ္တာ **သမ္မုတိကထာ** ။

တတ္ထ တတ္ထာ တိ ဧစတုတောကာရဘဝေသု ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ, သေသေ ရူပဓာတုယံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ပဥ္စန္နံ, ကာမဓာတုယံ ဝိကလာဝိကလိန္ဒြိယာနံ ဝသေန သတ္တန္နံ နဝန္နံ ဒသန္နံ ပုန ဒသန္နံ ဧကာဒသန္နံ အာယတ နာနံ ဝသေန သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧကဘဝပရိယာပန္နဿ ခန္ဓသန္တာနဿ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိဘူတာ ပဋိသန္ဓိက္ ခန္ဓာတိ အာဟ **"ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ"** တိ။ တမေဝ သန္တာနံ နိယျာတေန္တံ ဝိယ "ဟန္ဒ ဂဏှဟထာ"တိ ပဋိစ္ဆာ ပေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတီတိ **နိယျာတနရသာ** ။ သန္တတိယာ ဇဝ ဥမ္မုဇ္ဇနံ ဟုတ္ဝာ ဂယှတီတိ **ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ ဒုက္ခရာသိဿ ဝိစိတ္တတာ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ, ဒုက္ခဝိသေသာ တ တဒဝယတ, တံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ ဖလတီတိ **ဒုက္ခဝိစိတ္တ တာပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

ပရိယာယနိပ္ပရိယာယဒုက္ခေသု ယံ ဒုက္ခံ ဇာတိ ဟောတိ, တံ ဒုက္ခဘာဝတေယေဝ တဿာ ဒုက္ခဗ္ဗော။ ယဒိ အက္ ခာနေန ဟာပုဏိတဗ္ဗံ သိယာ, ဘဂဝတ အာစိက္ခေယျ။ ဘဂဝတာပိ –

"တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမော နု ခော မဟန္တတရော? ယော စာယံ မယာ ပရိတ္တော ဟာဏိမတ္ တော ဟာသာဏော ဂဟိတော, ယော စ ဟိမဝတ ပဗ္ဗတရာဇာတိ။ အပ္ပမ။ပေ။ ဂဟိတော, ဟိမဝန္တံ ပဗ္ဗတရာဇာနံ ဥပနိဓာယ သင်္ခမ္ပိ န ဥပေတိ, ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေတိ, ဥပနိဓမ္ပိ န ဥပေတိ။ ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယံ သော ပုရိသော တီဟိ သတ္တိသတေဟိ ဟညမာနော တတောနိဒါနံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ, တံ နေရယိကဿ ဒုက္ခဿ ဥပနိဓာယ သင်္ခမ္ပိ။ပေ။ ဥပနိဓမ္ပိ န ဥပေတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၅၀) –

ဥပမာဝသေန ပကာသိတံ **အာပာယိကဒုက္ခံ** ။ သုခုပ္ပတ္တိကာရဏာနိ သုစိနိ ဥပ္ပလာဒီနီတိ ကတ္ဝာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိနိ တရဏေန ဇာတိယာ ဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝံ ဒဿေတိ **"အထ ခော"**တိအာဒိနာ။ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာရဏေ နိဗ္ဗတ္တနေန ဂဗ္ဘပ ရိဟရဏူပက္ကမေန ဝိနာ မာတုကုစ္ဆိသမ္ဘဝမေဝ **ဒုက္ခံ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ** အညာနပေက္ခတ္တာ, ဥပက္ကမနိဗ္ဗတ္ တံ ပန **ပရိဟရဏမူလကံ** ဩက္ကန္တိမတ္တာနပေက္ခတ္တာ။ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

အတ္တနော အဘိမုခံ ကမနံ **အာကမနံ,** ပရိတော သဗ္ဗတောဘာဂေန ကမနံ **ပရိကမနံ** ။ အဓော ခနနံ **ဩခနနံ,** တိရိ ယံ, သဗ္ဗတော တ ခနနံ **နိခနနံ**။ တစ္ဆေတ္ဝာ ခာရပက္ခိပနံ **ခာရာပဋိစ္ဆကံ** ။

သကလသရီရန္ဟာပနံ **နှာပနံ,** ဧကဒေသဓောဝနံ **ဓောဝနံ,** သူရိယာဘိမုခပဝတ္တနေန **အာတာပနံ,** ပဋ္ဌင်္ဂိတာပေန **ပရိတာပနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဗ္ဗောယေဝ တ တာပော ဒွိဓာပိ ဝုတ္တော။

ကုဟိံ နု ပတိဋ္ဌံ လဘေထ, ဇာတိယာ ဝိနာ န တဿ ဒုက္ခဿ ပတိဋ္ဌာနံ အတ္ထီတိ အတ္ထော, ဇာတိယာ တ ဝိနာ သော သတ္တော ကုဟိံ နု ပတိဋ္ဌံ, ကတ္ထ နု ပတိဋ္ဌန္တော တံ ဒုက္ခံ လဘေထာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ တိရစ္ဆာ

နေသု ကထံ ဒုက္ခံ ဘဝေယျ တဟိံ တိရစ္ဆာနေသု ဇာတိံ ဝိနာ။ **န စသ္သာ** တိ န စေ အသ္သ။ နနု နေဝတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော, နနု အာဟာတိ တ။ **ယဒတောတိ** ယသ္မာ နေဝတ္ထိ, တသ္မာ အာဟာတိ အတ္ထော။

ဇရာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၂. ဇီရဏမေဝ **ဇီရဏတာ,** ဇီရဏဿ တ အာကာရော **တာ**-သဒ္ဒေန ဝုတ္တော။

ယထာပုရေ အသလ္လက္ခေန္တေ တိ ကရဝကရဏဉပဌာနာဒီနိ အသလ္လက္ခေန္တေ တံနိမိတ္တံ ဒောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

သတာဒီနန္တိ သတိသုတဝီရိယပညာဒီနံ ဝိပ္ပတသနိမိတ္တံ အတ္တနာ အပသာဒေတဗ္ဗေဟိပိ အတ္တနော ပုတ္တအာဒေဟိ အပသာဒနီယတော။ အဝသဝတ္တင္ဂပစ္စင္ဂတာယ သုစိအသုစိအာဒိဝိစာရဏဝိရဟေန စ ဗာလကုမာရကကာလော ဝိယ ဇိဏ္ဏကာလော ဟောတီတိ အာဟ **"ဘိယျော ဗာလတ္တပ္ပတ္တိယာ"** တိ။

မရဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၃. "ကာလဿ အန္တကဿ ကိရိယာ"တိ ယာ လောကေ ဝုစ္စတိ, သာ စုတိ, မရဏန္တိ အတ္ထော။ စဝနကာ လောယေဝ တ အနတိက္ကမနီယတ္တာ ဝိသေသေန ကာလောတိ ဝုတ္တော, တဿ ကိရိယာ စုတိက္ခန္ဓာနံ ဘေဒပ္ပတ္တိ ယေဝ။ **မစ္စု မရဏန္တိ** ဧတ္ထာပိ သမာသံ အကတ္ဝာ ယော မစ္စု ဝုစ္စတိ ဘေဒော, ယဥ္စ မရဏံ ဟဏဗာကေ, ကွာဒံ ဝုစ္စတိ မရဏန္တိ ဝိသုံ သမ္ဗန္ဓော န န ယုဇ္ဇတိ။

ယဿ ခန္ဓဘေဒဿ ပဝတ္တတ္တာ "တိဿော မတော, ဖုဿော မတော"တိ ဝေဟာရော ဟောတိ, သော ခန္ဓပ္ပဗန္ဓဿ အနုပစ္ဆိန္နတာယ **"သမ္မုတိမရဏ"** န္တိ ဝုတ္တော, ပဗန္ဓသမုစ္ဆေဒော စ **"သမုစ္ဆေဒမရဏ"** န္တိ။ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ ဣမဿိံ ပနတ္ထေ ဒုက္ခသစ္စကထာ ဝဋ္ဋကထာတိ ကတ္ဝာ **"သမ္မုတိမရဏံ အဓိပ္ပေတ"** န္တိ အာဟ။ **တဿေဝ နာမ** န္တိ တဗ္ဘာဝတော တဒေကဒေသဘာဝတော စ မရဏ-သဒ္ဒဗဟုတ္တေ အသမ္မောဟတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **စုတိလက္ခဏ** န္တိ "စဝနတာ"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌတစဝနလက္ခဏမေဝ ဝဒတိ။ သမ္ပတ္တိဘဝခန္ဓေဟိ ဝိယောဇေတီတိ **ဝိယောဂရသံ,** ဝိယောဂကိရိယာဘူတတာယ တ **"ဝိယောဂရသ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ သတ္တဿ ပုရိမဘဝတော ဝိပ္ပဝာသော ဟုတ္ဝာ ဥပဋ္ဌာတီတိ **ဝိပ္ပဝာသပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ။

မရဏန္တိကာ တိ မရဏဿ အာသန္နာ။ ယဒိ မရဏံ န ဘဝိဿတိ, ယထာဝုတ္တံ ကာယိကံ စေတသိကဥ္စ ဒုက္ခံ န ဘဝိဿတီတိ အာဟ **"ဒုဝိန္နမ္ပိ ဒုက္ခာနံ ဝတ္ထုဘာဝေနာ"** တိ။

ဟာပကမ္မာဒိနိမိတ္တ န္တိ ဟာပကမ္မနိမိတ္တံ ဟာပဂတိနိမိတ္တဥ္စာတိ အတ္ထော, ကမ္မမ္ပိ တ ဧတ္ထ "နိမိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ ဥပပတ္တိနိမိတ္တဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော။ တဒုပဋ္ဌာနေပိ ဟိ "အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ"န္တိအာဒိနာ အနုပ္ပကံ ဒောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ **ဘဒ္ဒဿာ** တိ ကလျာဏကမ္မဿာတိ အတ္ထော။ **အဝိသေသတောတိ** "သဗ္ဗေသ"န္တိ ဧတေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗေသ** န္တိ စ ယေသံ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တေယေဝ သဗ္ဗေ ဂဟိတာ **"ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာန"**န္တိ ဝိသေသိတတ္တာ။ သန္ဓီနံ ဗန္ဓနာနိ သန္ဓိဗန္ဓနာနိ, တေသံ ဆေဒနေန နိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခံ **"သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေ တ ကာရဏတ္ထော, သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနမူလကန္တိ အတ္ထော။

အနယဗျသနာပာဒနံ ဝိယာ တိ အနယဗျသနာပတ္တိ ဝိယာတိ အတ္ထော။ တဋ္ဌာဒီဟိ ကတေ ဟိ အနယဗျသနာ ပာဒနေ အန္တောဂဓာ အနယဗျသနာပတ္တိ ဧတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌာန္တိ။

သောကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၄. သုခကာရဏံ **ဟိတံ,** တဿ ဖလံ **သုခံ။ ဉာတိက္ခယော** တိ ဘောဂာဒီဟိ ဉာတီနံ ပရိဟာနိ မရဏဥ္စ။ **အယံ ပန ဝိသေသောတိ** ဘောဂဗျသနာဒိပဒတ္ထဝိသေသံ ရောဂဗျသနာဒီသု သမာသဝိသေသဥ္စ သန္ဓာယာဟ။ ဉာတိဘောဂ

ပညတ္တိမတ္တာ တဗ္ဗိနာသာတတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန အပရိနိပ္ဖန္နတံ သန္ဓာယ **“အနိပ္ဖန္နာနိ”** တိ အာဟ။ အပရိနိပ္ဖန္နတံယေဝ ဟိ သန္ဓာယ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၄၇ အာဒယော) စ ‘‘ဒသ ရူပါနိ အနိပ္ဖန္နာနိ’’တိ ဝုတ္တံ။ **ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယ**ဉ္စ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၉၇၅ ပကိဏ္ဏကကထာ) နိ ‘‘အပရိနိပ္ဖန္နာနိ’’တိ ဝုတ္တာနိ။ **ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ** စ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗသ္သ နိရောဓသမာပတ္တိအာဒိကသ္သ နိပ္ဖန္နတာ ဝုတ္တာတိ အသင်္ခတဝဇ္ဇသ္သ စ နိပ္ဖန္နတာ, နိဗ္ဗာနသ္သ သေဝ အနိပ္ဖန္နတာတိ။

ဓမ္မ-သဒ္ဒေ ဟေတုအတ္ထောတိ အာဟ **“ဒုက္ခသ္သ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာ”** တိ။ **ဈာမန္တိ** ဒမ္ဓံ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တလက္ခဏာဒိကာ အောမနသ္သဝေဒနာ သောကောတိ တသ္သ ပုန လက္ခဏာဒယော န ဝတ္တဗ္ဗာ သိယုံ, တထာပိ အောမနသ္သဝိသေသတ္တာ သောကသ္သ စ ဝိသိဋ္ဌာ လက္ခဏာဒယော ဝတ္တဗ္ဗာတိ **“ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိမာဟ။ ဝိသာရရဟိတံ အန္တော ဧဝ သင်္ကုစိတံ စိန္တနံ, သုက္ခနံ တ **အန္တောနိဇ္ဈာနံ။ ပရိနိဇ္ဈာယနံ** ဒဟနံ။ ဉာတိဗျသနာဒိအနုရူပံ သောစနံ **အနုသောစနံ,** တံ တံ တ ဂုဏံ အာသဇ္ဇ အနုဂန္တွာ သောစနံ တပ္ပနံ **အနုသောစနံ**။

ဇဝနက္ခဏေ တိ မနောဒွါရဇဝနက္ခဏေ။ တထာ ဟိ တံ ဒသ္သေန္တော **“တွေကာ မေ”** တိအာဒိမာဟ။ ကာယဝိညာဏာဒိဝီထိယမ္ပိ ပန ဇဝနက္ခဏေ အောမနသ္သသ္သ ပစ္စယော ဟောတိ ဧဝ။ တေနေဝ **“ဇဝနက္ခဏေ စာ”** တိ အာဟ။ အညထာ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခာနံ ကာယဝတ္ထုကမနောဒွါရပ္ပဝတ္တာနမေဝ ပစ္စယောတိ ဂဏှေယျ တတ္ထ ဝိသေသေန ကာယိကစေတသိကသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိတော။

တုဇ္ဇတီ တိ ‘‘တုဒတီ’’တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗျတ္တယဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၅. အာဒေဝန္တိ ဧတေနာတိ အာဒေဝေ တိ အာဒေဝန-သဒ္ဒံ ကတွာ အသ္သုဝိမောစနာဒိဝိကာရံ အာပဇ္ဇန္တာနံ တဗ္ဗိကာရာပတ္တိယာ သော သဒ္ဒေ ကရဏဘာဝေန ဝုတ္တောတိ။ ဒီဟိပလာပာဒယော ဝိယ တုစ္ဆံ ဝစနံ **ပလာပေ**။ ဂုဏအာဒေသေ ကိတ္တေတိ ဗောဓေတီတိ **ဂုဏအာဒေသကိတ္တနရသော** လာလပ္ပ-သဒ္ဒေ။ အတ္တာနတ္တေ ဟိရိယိတဗ္ဗဇနေ စ အဝိစာရေတွာ ပုဂ္ဂလသ္သ သမ္ဘမဘာဝေ ဟုတွာ ပရိဒေဝန-သဒ္ဒေ ဥပဋ္ဌာတီတိ **“သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနော”**တိ ဝုတ္တော, သောကဝတ္ထုအဝိဃာတေန တ သမ္ဘမော, န ဥတ္တာသသမ္ဘမော, သော စ ပရိဒေဝန-သဒ္ဒေန ဟ ကမ္မော ဟောတီတိ ပရိဒေဝေ **“သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနော”** တိ ဝုတ္တော။

သောကာဘိဘူတော ပရိဒေဝနနိမိတ္တံ မုဋ္ဌိဟေထနာဒီနိ ကရောတိ, ပရိဒေဝနနိမိတ္တမေဝ စ ဉာတိအဗ္ဘတ္ထင်္ဂမနာဒီနိ စိန္တေတီတိ ပရိဒေဝသ္သ ဒုက္ခအောမနသ္သာနံ **ဝတ္ထုဘာဝေ** ဝုတ္တော။

ဘိယျော တိ ယေန ဝိနာ န ဟောတိ, တတော ပရိဒေဝသမုဋ္ဌာပကအောမနသ္သတော, ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဒုက္ခတော တ ဘိယျော, ကဏ္ဍောဋ္ဌတာလုအာဒိသောသဇတောပိ တ ဘိယျောတိ အညဉ္စ ကာယိကံ စေတသိကံ တံနိဒ္ဒနဒုက္ခံ သင်္ဂဏှာတိ။

ဒုက္ခအောမနသ္သနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၆-၇. ကာယိကံ ဒုက္ခံ ကာယိကသ္သ ဒုက္ခသ္သ ဥပနိဿယပစ္စယောတိ **“ဒုက္ခိတသ္သ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဒုက္ခေန အဘိဘူတတ္တာ နက္ခတ္တံ ကီဠိတုံ န လဘာမိတိ ဗလဝအောမနသ္သံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒုက္ခသ္သ အောမနသ္သဝတ္ထုတာ ဟောတိ။

အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏံ သန္ဓာယ **“ပီဠေတီ”**တိ ဝုတ္တံ ကာယိကဒုက္ခံ, တဒုပနိဿယတော တ။

အာဝဋ္ဋန္တိ တိ ပရိဝဋ္ဋန္တိ။ **ဝိဝဋ္ဋန္တိ** တိ ပဗ္ဗာရေ ခိတ္တတ္တမ္ဘော ဝိယ လုဠန္တိ။ မူလစ္ဆိန္နရုက္ခော ဝိယ **ဆိန္နပပါတံ ပပတန္တိ,** ပရိဒယှမာနစိတ္တာ ပုရိမအောမနသ္သုပနိဿယဝသေန **စိန္တေန္တိ,** ဝိဂတေ အောမနသ္သေ

တထာစိန္တနံ နတ္ထီတိ။

ဥပဟယာသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၈. သဗ္ဗဝိသယပ္ပဋိပတ္တိနိတရဏဝသေန သမန္တတော သီဒနံ **သံသီဒနံ,** ဥဋ္ဌေတုမ္ပိ အသက္ကုဏေယ္ယတာ ကရဏဝသေန အတိဗလဝံ, ဝိရူပံ တ သီဒနံ **ဝိသီဒနံ**။ အညံ ဝိသယံ အဂန္တွာ ဉာတိဗျသနာဒီသု ဝိရူပေဟ အာသင္ဂေ တ တွေဝ အဝဗန္ဓတာ **ဗျာသတ္တိ** ။ နိတ္ထုနနကရဏတော **နိတ္ထုနနရသော** ။ ဝိသီဒနံ **ဝိသာဒော**။

သယံ န ဒုက္ခော ဒောသတ္တာ သင္ခာရက္ခန္ဓပရိယာပန္နဓမ္မန္တရတ္တာ တ။ ယေ ပန ဒောမနဿမေဝ ဥပဟယာ သောတိ ဝဒေယျုံ, တေ ''ဥပဟယာသော တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တော, ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တော''တိ (ဓာတု. ၂၄၉) ဣမာယ ပာဠိယာ ပဋိက္ခိပိတ ဗ္ဗာ။ ဝိသာဒပ္ပတ္တိယာ သုခဒုက္ခကာရဏံ အဂဏယိတွာ ဒုက္ခဋ္ဌာနာဒီနိ ကရောန္တာနံ ဥပဟယာသော ကာယိကဒုက္ခဿ သ ဝတ္ထု ဟောတိ, ဝိသာဒနဝသေနေဝ ဉာတိဝိနာသာဒီနိ စိန္တေန္တာနံ ဒောမနဿဿ။ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေယေ ဝ ဥပဟယာသော ဒောမနဿသမ္ပယောဂတော စိတ္တံ ပရိဒဟတိ, အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏဝသေန ကာယံ ဝိသာဒေတိ, တ ဒုဘယကရဏေနေဝ တတော ပရံ တံနိမိတ္တံ ကာယိကံ စေတသိကဥ္စ အဓိမတ္တံ ဒုက္ခံ ဇနယတီတိ ဒုက္ခော ဝုတ္တော။

အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၉. န အပ္ပိယန္တိ တိ န ဂမိယန္တိ, န ပဝေသိယန္တီတိ အတ္ထော။ **အနတ္ထ** န္တိ ဗျသနံ, ဒုက္ခံ တ။ **အဟိတန္** တိ တဿ ဟေတုံ။ ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ အတ္ထံ န ကာမေန္တီတိ **အနတ္ထကာမာ** တိအာဒိ အသမတ္ထသမာသော ပိ ယောဇိတော။ ''အသူရိယပဿာနိ မုခါနီ''တိအာဒီသု ဝိယ ဟိ ယေန သမာသော, န တဿာယံ ပဋိသေဓကော **အ**-ကာ ရောတိ။ ယသ္မိံ ကိသ္မိဥ္စိ နိဗ္ဗာယေ ယောဂက္ခေမ-သဒ္ဒော နိရုဋ္ဌော ဟာ ဒုက္ခယောဂတော ခေမတ္တာ။

သင္ဂတိ အာဒီသု သင္ခာရဝသေန ယံ လဗ္ဘတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ န ဟိ သင္ခာရာနံ ဌာနနိသဇ္ဇာဒယော ဘောဇနာဒိကိ စ္စေသု တ သဟကရဏံ ဝိဇ္ဇတီတိ ပဋိမဒ္ဒဝယံ တဒတ္တဝသေန လဗ္ဘတီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ **ယံ လဗ္ဘတီ** တိ တ ယံ အတ္ထဇာတံ လဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ တေန ယထာ လဗ္ဘတိ သင္ဂတိအာဒီသု အတ္ထော, တထာ ယောဇေတဗ္ ဗော။ ပုဂ္ဂလဿ ဟိ သင္ဂတိ ဂန္တွာ သင္ခာရေဟိ သံယောဂေ ဟောတိ, အာဂတေဟိ စ တေဟိ, ပုဂ္ဂလဿ စ အတ္တ နော ဌာနာဒီသု သင္ခာရေဟိ သဟဘာဝေ ဟောတိ, သဗ္ဗကိရိယာသု စ မိဿီဘာဝေတိ။ **အနတ္ထဘာဝေ** ဥပဒ္ဒဝဘာ ဝေ။

အနိဋ္ဌာနံ အာဟာထဂမနမတ္တံ တံဂဟဏမတ္တဥ္စ **အပ္ပိယသမ္ပယောဂေ,** န ပန ပထဝိဖဿာဒယော ဝိယ အပ္ ပိယသမ္ပယောဂေ နာမ ဧကော ဓမ္မော အတ္ထီတိ အာဟ **''သော အတ္ထတော ဧကော ဓမ္မော နာမ နတ္ထီ''** တိ။ အနိဋ္ဌ ဌာနိ ကဏ္ဍကာဒီနိ အမိတ္တာ စ ဥသုအာဒီဟိ ဝိဇ္ဈနာဒိဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။

ဣဏာတိ ဣမသ္မိံ လောကေ ဒုက္ခံ ဟောတီတိ တ ဣဓ ဣမသ္မိံ ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသေ ဒုက္ခော ဝုတ္တောတိ တ ယော ဇေတဗ္ဗံ။

ပိယဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၀. မိနန္တီ တိ နာဠိယာဒီသု ခေပံ ဝိယ အန္တော ပက္ခိပန္တိ, န ဗဟိ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **အမာ**-သဒ္ဒော သဟဘာဝဒီပကော။ **ဉာယန္တိ တ** အဇ္ဈတ္တိကာဣစ္စေဝ။ ဉာတိဗျသနာဒိကော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ **ဗျသနပစ္စုပ ဋ္ဌာနော**။ သောကုပ္ပာဒနေနေဝ သရီရံ သောသေန္တိ, ကိသံ ကရောန္တိ, အကိသမ္ပိ နိရောဇတာကရဏေန မိလာပေန္တိ, တတော စ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တဒုပ္ပာဒကတာ ဝုတ္တာ။

သောကသရသမပ္ပိတာ တိ ဧတေန စေတသိကဒုက္ခံ ဒဿေတိ, **ဝိတုဇ္ဇန္တီ** တိ ဧတေန ကာယိကံ ဒုက္ခံ။

ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၁. ယသ္မိံ ကာလေ ဇာတိယာ န အာဂန္တဗ္ဗံ, တံ ကာလံ ဂဟေတွာ အာဟ **“ပရိနိဗ္ဗုတေသု စ ဝိဇ္ဇမာနံ ဇာတိ
ယာ အနာဂမန”**န္တိ။ **ယမ္ပိ** တိ ယေနပီတိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ ယဿာပိ ပန **ယံ**-သဒ္ဒေါ ‘‘ဣစ္ဆ’’န္တိ ဧတံ အပေက္ခ
တိ, တဿာပိ အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣစ္ဆာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ယဿာ ‘‘န လဘတီ’’တိ ဧတံ အပေက္ခတိ, တဿာ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌ
ော အလာဘော ဝုတ္တော ဟောတိ။ သော ပနတ္ထတော အညော ဓမ္မော နတ္ထိ, တထာပိ အလဗ္ဘနေယျဣစ္ဆာဝ ဝုတ္
တာ ဟောတိ။ အပါပုဏိတဗ္ဗေသု ပဝတ္တတ္တာ ဧဝ **“အပ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ”** တိ ဝုတ္တာ။ ယတ္ထ ဟိ သာ ဣစ္ဆာ
ပဝတ္တာ, တံ ဝတ္ထုံ အပါပုဏန္တီ ဟုတွာ ဂဏှာတီတိ။

ဆိန္နဘိန္နဂဏေနာ တိ နိလ္လဇ္ဇေန ဓုတ္တဂဏေန, ကပ္ပဋ္ဌိကဂဏေန ဝါ။

ဝိဃာတမယန္တိ စိတ္တဝိဃာတမယံ ဒေါမနဿံ စိတ္တဝိဃာတတော ဧဝ ဥပ္ပန္နံ ဥဗ္ဗန္ဓနဇရာတိသာရာဒိကာယိ
ကံ ဒုက္ခဉ္စ။ **ဣစ္ဆိတာလာဘ** န္တိ အလဗ္ဘနေယျဣစ္ဆမေဝ ဝဒတိ။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၂. ဝိတ္ထိဏ္ဏဿ ဒုက္ခဿ တွေကန္တိ ဒဿနံ ဒုက္ခဿ သင်္ခေပေ, တံ ကာတုံ န သက္ကာ ဝိတ္ထာ
ရဿ အနန္တတ္တာ။ ဒုက္ခဝိတ္ထာရဂတံ ပန ဒေသနာဝိတ္ထာရံ ပဟာယ ယတ္ထ သဗ္ဗော ဒုက္ခဝိတ္ထာရော သမောဓာနံ ဂစ္
ဆတိ, တတ္ထ ဒေသနာယ ဝဝတ္ထာနံ သင်္ခေပေ, တံ ကာတုံ သက္ကာ တာဒိသဿ ဝတ္ထုနော သဗ္ဘာဝါ။

ဒေသံ ဇာနန္တော မဂ္ဂက္ခာယိကပုရိသော **ဒေသကော**။ ဘဂဝါပိ **ဒုက္ခဿ ဒေသကော** ။ **“ဒုက္ခန္တဒေသကေ
နာ”**တိ ဝါ ပါဌော, ဒုက္ခန္တက္ခာယိကေနာတိ အတ္ထော။

ပါဝကာဒယော ယထာ ဣန္ဓနာဒီနိ ဗာဓေန္တိ, ဧဝံ **ဗာဓယမာနာ**။ **မာရဏန္တိကဒုက္ခာဘိဃာတေနာ** တိ ဣမိနာ အတိ
ပါကဋေန ဇာတိဇရာဒုက္ခဝိဃာတဇသောကာဒယော ဒဿေတိ။ **တတော**တိ ပရိဒေဝတော ဥဒ္ဓံ။ ကဏ္ဌ သောသာဒိ သန္ဓိ ဗ
န္ဓစ္ဆေဒနာဒိ ဇနက ဓာတုက္ခောဘ သမာယောဂတော **ကာယဿ အာဗာဓနေ ဒုက္ခံ ဒုက္ခံ** ။ **ယေသု ကေသုစီ**တိ တိဿ
ဿ ဝါ ဖုဿဿ ဝါ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု သဗ္ဗမ္ပိ စက္ခုရောဂါဒိဒုက္ခံ သဗ္ဗသတ္တဂတံ ဧဝံပကာရမေဝါတိ သင်္ခိပိတွာ
ဒဿေန္တောတိ အတ္ထော။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၃. ဥတ္တရပဒလောပံ ကတွာ **“ပုနဗ္ဘဝကရဏံ ပုနောဗ္ဘဝေါ”** တိအာဟ။ ‘‘မနောသမ္ဖဿော’’တိ ဧတ္ထ
မနော ဝိယ စ ပုရိမပဒဿ ဩကာရန္တတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အထ ဝါ သီလဋ္ဌေန ဣက-သဒ္ဒေန ဂမိယတ္ထတ္တာ ကိရိယာဝါ
စကဿ သဒ္ဒဿ အဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ ‘‘အပူပဘက္ခနသီလော အာပူပိကော’’တိ။ ‘‘တဒ္ဓိတာ’’က္ကတိ ဗဟုဝစနနိ
ဒ္ဒေသော ဝိစိတ္တတ္တာ ဝါ တဒ္ဓိတာနံ အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ ဝါ ‘‘ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတီ’’တိအာဒီသု အတ္ထေသု ပေါနော
ဗ္ဘဝိကသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တတ္ထ ကမ္မသဟဇာတာ ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတိ, ကမ္မသဟာယဘူတာ တဒသဟဇာတာ ပုနဗ္ဘဝတ
ယ သံဝတ္တတိ, ဒုဝိဓာပိ ပုနပ္ပုနံ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တေတိ။ တေနေဝါဟ **“ပုနဗ္ဘဝဿ ဒါယိကာပီ”** တိအာဒိ။ **ပေါနောဗ္ဘ
ဝိကာယေဝါတိ နာမံ လဘတီ**တိ ပုနဗ္ဘဝံ ဒါယိကာပိ အဒါယိကာပိ ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတိစ္စေဝ ပေါနောဗ္ဘဝိကာတိ သမာနဝိ
ပါကာတိ နာမံ လဘတိ သမာနသဘာဝတ္တာ တဒနုဘာဝတ္တာ စ။ ဧဝံ ဣတရေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဥပဓိမှိ ယထာနိဗ္ဗ
ဗတ္တေ အတ္တဘာဝေ ဝိပစ္စနကမ္မံ ဧတိဿာတိ **ဥပဓိဝေပက္ကာ** ။ နန္ဒနဋ္ဌေန **နန္ဒီ,** ရဉ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေါ**။ ယော စ နန္ဒိ
ရာဂေါ, ယာ စ တဏှာ, ဥဘယမေတံ ဧကတ္တံ, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ တဏှာ **“နန္ဒိရာဂေန သဒ္ဓိံ အတ္ထတော ဧ
ကတ္တံ ဂတာ”**တိ ဝုတ္တာ။ ရာဂသမ္ဗန္ဓေန **“ဥပ္ပန္နဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ရူပာရူပဘဝရာဂေါ ဝိသုံ ဝက္ခတီတိ ကာမဘ
ဝေ ဧဝ ဘဝပတ္ထနာဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တသ္မိံ တသ္မိံ ပိယရူပေ ပဌမုပ္ပတ္တိဝသေန **“ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တာ, ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တိဝသေန **“နိဝိသတီ”**တိ, ပရိယုဋ္ဌာနာနုသယဝသေန တ ဥပ္ပတ္တိနိဝေသာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **သမ္ပတ္တိယန္တိ** မနုဿသောဘဂ္ဂေ ဒေဝတ္တေ စ။ **အတ္တနော စက္ခုန္တိ** သဝတ္ထုကံ စက္ခုမာဟ, သပသာဒံ တ မံသပိဏ္ဍံ။ **ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒ** န္တိ ပရိသုဒ္ဓနီလပီတလောဟိတကဏှဟသြဒါတဝဏ္ဏပသာဒံ။ **ရဇတပနာဠိကံ ဝိယ** ဆိဒ္ဒံ အဗ္ဘန္တရေ သြဒါတတ္တာ။ **ဟာမဋ္ဋသုတ္တံ ဝိယ** လမ္ဗကဏ္ဏဗဒ္ဓံ။ တုင္ဂာ ဥစ္စာ ဒီဃာ နာသိကာ **တုင္ဂနာသိကာ,** ဇဝံ **လဒ္ဓဝေါဟာရံ** အတ္တနော **ဃာနံ**။ “လဒ္ဓဝေါဟာရာ”တိ တ ဟဋ္ဌော။ တသ္မိံ သတိ တုင္ဂာ နာသိကာ ယေသံ, တေ **တုင္ဂနာသိကာ** ။ ဇဝံ **လဒ္ဓဝေါဟာရာ** သတ္တာ အတ္တနော ဃာနန္တိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ **ဇိဝှာ။ပေ။ မညန္တိ** ဝဏ္ဏာ သဏ္ဌာနတော ကိစ္စတော စ။ **မနံ။ပေ။ ဥဋ္ဌာရံ မညန္တိ** အတီတာဒိအတ္ထဝိစိန္နနသမတ္ထံ။ **အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓါနီ** တိ အဇ္ဈတ္တဉ္စ သရီရဂန္ဓာဒီနိ ဗဟိဒ္ဓာ စ ဝိလေပနဂန္ဓာဒီနိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ**တိ ယဒာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟောတိ, တဒာ ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သာမညေန ဂဟိတာ ဥပ္ပာဒကိရိယာ လက္ခဏဘာဝေန ဝုတ္တာ, ဝိသယဝိသိဋ္ဌာ လက္ခိတဗ္ဗဘာဝေန။ န ဟိ သာမညဝိသေသေဟိ နာနတ္တဝေါဟာရော န ဟောတီတိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ** တိ တ အနိစ္ဆိတော ဥပ္ပာဒော ဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တော။ **ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ နိစ္ဆိတော ဖလဘာဝေန “ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟောတိ, ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ။ သော ဟိ တေန ဥပယောဇိတော ဝိယ ဟောတိ။

သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၄. အနူဟတေတိ အနုဒ္ဓတေ, အပ္ပဟီနေတိ အတ္ထော။

သီဟော ဝေဓကေ ပဋိပဇ္ဇတိ, န ဥသုမ္ဟိ, သုတနော လေဍ္ဍုမ္ဟိ ပဋိပဇ္ဇတိ, န ပဟာရကေ။ ခယဂမနဝသေန **ဝိရဇ္ဇတိ,** အပ္ပဝတ္တိဂမနဝသေန **နိရုဇ္ဈတိ** ။ အနပေက္ခတာယ စဇနဝသေန ဟာနိဝသေန စ **စဇီယတိ,** ပုန ယထာ န ပဝတ္တတိ, တထာ ဒူရခိပနဝသေန **ပဋိနိဿဇ္ဇီယတိ,** ဗန္ဓနဘူတာယ မောစနဝသေန **မုစ္စတိ,** အသံကိလေသဝသေန **န အလ္လီယတိ**။ အာယူဟနံ သမုဒယော, တပ္ပဋိပက္ခဝသေန **အနာယူဟနံ**။

အပညတ္တိ န္တိ အပညာပနံ, “တိတ္တအလာဗု အတ္ထီ”တိ ဝေါဟာရာဘာဝံ တ။ တိတ္တအလာဗုဝလ္လိယာ အပ္ပဝတ္တိံ ကုစ္ဆန္တော ပုရိသော ဝိယ မဂ္ဂေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တဿ တဿာ အပ္ပဝတ္တိနိန္နစိတ္တဿ မူလစ္ဆေဒနံ ဝိယ မဂ္ဂဿ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ တဏှာပဟာနံ။ တဒပ္ပဝတ္တိ ဝိယ တဏှာယ အပ္ပဝတ္တိဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒုတိယူပမာယ ဒက္ခိဏဒ္ဓါတရံ ဝိယ နိဗ္ဗာနံ, စောရဃာတကာ ဝိယ မဂ္ဂေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ပုရိမာ တ ဥပမာ မဂ္ဂေန နိရုဒ္ဓာယ ပိယရူပသာတရူပေသု နိရုဒ္ဓါတိ ဝတ္တဗ္ဗတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ, ပစ္ဆိမာ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ နိရုဒ္ဓာယပိ။

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၅. အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပနတ္ထ န္တိ တိတ္ထိယေဟိ ကပ္ပိတဿ မဂ္ဂဿ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါဘာဝံ ပဋိက္ခေပေတုန္တိ အတ္ထော, အညဿ တ မဂ္ဂဘာဝပဋိက္ခေပေ **အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပော** ။ ပုဂ္ဂလဿ အရိယဘာဝကရတ္တာ အရိယံ ကရောတီတိ **အရိယော,** အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ အရိယံ လဘာပေတီ ဇနေတီတိ **အရိယော**။ အတ္တနော ကိစ္စဝသေန ဖလဝသေန စ အရိယနာမလာဘော ဧဝ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဋ္ဌ အင်္ဂါနိ အဿာတိ အညပဒတ္ထသမာသံ အကတွာ **“အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ သန္တီတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော”** တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ တစာ ဇနံ သင်္ဂဏှာတီတိ တဗ္ဗိပက္ခဝိရတိသဘာဝတ သမ္မာဝါစာ ဘေဒကရမိစ္ဆာဝါစာပဟာနေန ဇနေ သမ္ပယုတ္တေ စ ပရိဂ္ဂဏှနကိစ္စဝတီ ဟောတီတိ **“ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ”** တိ ဝုတ္တာ။ ယထာ စီဝရကမ္မာဒိကော ကမ္မန္တော ဧကံ ကာတဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ နိပ္ဖာဒေတိ, တံတံကိရိယာနိပ္ဖာဒကော တ စေတနာသင်္ခါတော ကမ္မန္တော ဟတ္ထဟာဒစလနာဒိကံ ကိရိယံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဧဝံ သာဝဇ္ဇကတ္တဗ္ဗကိရိယာသမုဋ္ဌာပကမိစ္ဆာကမ္မန္တပ္ပဟာနေန သမ္မာကမ္မန္တော နိရဝဇ္ဇသမုဋ္ဌာပနကိစ္စဝ ဟောတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဧဝ ပဝတ္တ

တီတိ **“သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော”** တိ ဝုတ္တော။ ကာယတစာနံ ခန္ဓသန္တာနဿ စ သံကိလေသဘူတမိစ္ဆာအာဇီဝပ္ပဟာနေန သမ္မာအာဇီဝေ **“ဝေဒာပနလက္ခဏော”** တိ ဝုတ္တော။

အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသာ ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **ပဿတီ** တိ ပကာသေတီတိ အတ္ထော။ ဝေနေဝ ဟိ အင္ဂေန ဝတ္ထု ပစ္စဝေက္ခဏာ ပဝတ္တတီတိ။ **တထေဝတ**တိ အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။

ကိစ္စတောတိ ပုဗ္ဗဘာဂေဟိ ဒုက္ခာဒိဉာဏေဟိ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ ကူဓ နိပ္ဖတ္တိတော, ဣမဿေဝ တ ဉာဏဿ ဒုက္ခာဒိပ္ပကာသနကိစ္စတော။ **တီဏိ နာမာနိ လဘတိ** ကာမသင်္ကပ္ပာဒိပ္ပဟာနကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော။ **သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၇၀၃ အာဒယော) “ဝိရတိစေတနာ သဗ္ဗေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ သိက္ခာပဒာနီ”တိ ဝုတ္တာတိ တတ္ထ ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ ဝသေန **“ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပီ”** တိ အာဟ။ မုသာဝါဒာဒီဟိ ဝိရမဏကာလေ ဝ ဝိရတိယော သုဘာသိတာဒိတစာဘာသနာဒိကာလေ စ စေတနာယော ယောဇေတဗ္ဗာ, **မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိရတိယောဝ** စေတနာနံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ ဧကဿ ဉာဏဿ ဒုက္ခာဒိဉာဏတာ ဝိယ ဧကာယ ဝိရတိယာ မုသာဝါဒာဒိဝိရတိဘာဝေ ဝိယ စ ဧကာယ စေတနာယ သမ္မာဝါစာဒိကိစ္စတ္တယသာဓနသဘာဝဘာဝတ သမ္မာဝါစာဒိဘာဝတသိဒ္ဓိတော, ဝံသိဒ္ဓိယဥ္စ အင်္ဂတ္တယ တ္တာသိဒ္ဓိတော စ။

ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိ ဝေ တိ ယဒိပိ သမာဓိဥပကာရကာနံ အဘိနိရောပနာနုမဇ္ဇနသမ္ပိယာယန ဗျူဟနသန္တသုခာနံ ဝိတက္ကာဒီနံ ဝသေန စတူဟိ ဈာနေဟိ သမ္မာသမာဓိ ဝိဘတ္တော, တထာပိ ဝယာမော ဝိယ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိစတုဝယာမကိစ္စံ, သတိ ဝိယ စ အသုဘာသုခာနိစ္စာနတ္တေသု ကာယာဒီသု သုဘာဒိသညာပဟာနစတုသတိကိစ္စံ, ဧကော သမာဓိ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတီတိ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိစိတ္တေ ဈာနသမာဓိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေပိ, တထာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိစိတ္တေ ဈာနသမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေပီတိ အတ္ထော။

ဝစီဘေဒဿ ဥပကာရကော ဝိတက္ကော သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဝစီဘေဒနိဝတ္တနပဝတ္တနကရာယ သမ္မာဝါစာယပိ ဥပကာရကော ဝေတိ **“သင်္ဂတယ”**န္တိအာဒိမာဟ။ ဝစီဘေဒနိယာမိကာ **ဝာစာ** ကာယိကကိရိယာနိယာမကဿ သမ္မာကမ္မန္တဿ **ဥပကာရိကာ။ ဣဒံ ဝီရိယ**န္တိ စတုသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယံ။ **ဂတိယော**တိ နိပ္ဖတ္တိယော, ကိစ္စာဒိသဘာဝေ ဝာ။ **သမန္ဝေသိတ္ဗတ**တိ ဥပဓာရေတဗ္ဗာ။

ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ ဥဂ္ဂဏ္ဟိတဗ္ဗတတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဋ္ဌံ ကန္တ**န္တိ နိရောဓမဂ္ဂေသု နိန္နဘာဝံ ဒဿေတိ, န အဘိနန္ဒနံ, တန္နိန္နဘာဝေယေဝ စ တတ္ထ ကမ္မကရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကိစ္စတောတိ ပရိညာဒိတော။ **အာရမ္မဏပဋိဝေဓော** တိ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓမာဟ။ **သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရ**န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓော စ ပဋိဝေဓော, န စ သော လောကုတ္တရောတိ? န, ဧကဝလေန ပဋိဝေဓ-သဒ္ဒေန ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓာနံ အဝစနီယတ္တာ, ပဋိဝေဓနိမိတ္တတ္တာ တ ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေန ပဝတ္တံ ဒုက္ခာဒိသု ပုဗ္ဗဘာဂေ ဉာဏံ “ပဋိဝေဓော”တိ ဝုတ္တံ, န ပဋိဝေဓတ္တာ, ပဋိဝေဓဘူတမေဝ ပန ဉာဏံ သန္ဓာယာဟ **“သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရ”**န္တိ။ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဉာဏာနိပိ သဝနဉာဏေ ဧဝ အဝရောဓံ ဂစ္ဆန္တီတိ **“သဝနဓာရဏသမ္မသနဉာဏံ လောကိယ”**န္တိ တိဝိဓမေဝ ဉာဏမာဟ။ ဥဂ္ဂဟာဒီဟိ သစ္စပရိဂ္ဂဏှဟနံ **ပရိဂ္ဂဟော** ။

ပယောဂေတိ ကိရိယာ, ဝယာမော ဝာ။ တဿ မဟန္တတရဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတံ ဒုက္ကရတရတဉ္စ ဥပမာဟိ ဒဿေတိ **“ဘဝဂ္ဂဂဟဏတ္ထ”** န္တိအာဒိနာ။

ပဒဃာတန္တိ ဝေဓ ဂဝမဂ္ဂေ “ပဒ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယေန စုဟယေန ကာရဏေန ကာမဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော တဿ ဂဝမဂ္ဂေတိ တဿ ဃာတော **ပဒဃာတော။ ဥဿုက္ကာပေတဗ္ဗတ** တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ သန္တိဝိသေသယုတ္တံ ကတ္ဗတ, ဝဍ္ဎေတဗ္ဗတတိ အတ္ထော။

ဟင္ဒြိယံ ဝိဘတ္တေသူ တိ ကတရဟင္ဒြိယံ? **ဓမ္မသင်္ဂဟေ** တာဝ အဌ ကသိဏာနိ ဒသ အသုဘာ စတ္တာရော ဗ္ရဟ္မ ဝိဟာရာ စတ္တာရိ အာရုပ္ပာနိ ဝိဘတ္တာနိ, **အာဂမေသု** ဒသ အနုဿတိယော အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ စတုဓာတုဝဝ တ္ထာနဉ္စ ကမ္မာနိ စာတိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘတ္တံ။ **ကမ္မေသု တီသူ**တိ ကာမာဒီသု တီသု ဌာနေသု။

မိစ္ဆာတစာသဍ္ဍာတာယာ တိ ဧတေန ကောယ စေတနာယ ပဟာတဗ္ဗကေတ္တံ ဒဿေတိ။ ကမ္မ အရိယသာဝ ကော သကလ္လာဏပုထုဇ္ဇနကော သေက္ခော။ **ကာယဒ္ဒုတရစီတိက္ကမာ** တိ အာဇီဝဟေတုကတော ဟဏာတိဟတာဒိ တော ဝိသုံ ဝိသုံ ဝိရမဏံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အယံ ပနဿာ တိ မဂ္ဂဘာဝေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ကေတ္တေန ဂဟေတ္ဝတ အဿ မဂ္ဂဿ အယံ ဈာနဝသေန သဗ္ဗသ ဒိသသဗ္ဗာသဒိသကေစ္စသဒိသတာ **ဝိသေသော။ ဟဒကဇ္ဈာနနိယာမေန ဟောတီ** တိ ကမ္မ ဟဒကဇ္ဈာနနိယာမံ ခုရံ ကတ္ဝ တ အာဟ, **အဌသာလိနိယံ** ပန ဝိပဿနာနိယာမံ တတ္ထ သဗ္ဗတအဝိရောဓတော, ကမ္မ ပန သမ္မသိတဇ္ဈာနပုဂ္ဂလဇ္ဈ ဈာသယတဒနိဝတ္တနတော ဟဒကဇ္ဈာနနိယာမံ။ ဝိပဿနာနိယာမော ပန သာဓာရဏတ္တာ ကမ္မဓာပိ န ပဋိက္ခိတ္တောတိ ဒဌဗ္ဗော။ အညေ စာစရိယတအ ဝက္ခမာနာ ဝိဘဇိတဗ္ဗာတိ ယထာဝုတ္တမေဝ တာဝ ဟဒကဇ္ဈာနနိယာမံ ဝိဘဇန္တော အာဟ **"ဟဒကဇ္ဈာနနိယာမေန တာတ"** တိ။

အာရုပ္ပေ စတုက္ကပဉ္စကာ။ပေ။ ဝုတ္တံ အဌသာလိနိယဉ္စ အဓိပ္ပာယော။ နနု တတ္ထ "အာရုပ္ပေ တိကစတုက္ ကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တံ, န "စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာန"န္တိ? သစ္စံ, ယေသု ပန သံသယော အတ္ထိ, တေသံ ဥပ္ပတ္ တိဒဿနေန, တေနတ္ထတော စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ ဧဝမာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သ မုအယဉ္စ အပေက္ခိတ္ဝတ **"တဉ္စ လောကုတ္တရံ, န လောကိယ"** န္တိ အာဟ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ ဟိ လောကိယံ တတ္ ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န စတုက္ကံ ပဉ္စကဉ္စာတိ။ **တတ္ထ ကထ**န္တိ ဟဒကဇ္ဈာနဿ အဘာဝေ ကထံ ဒဌဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **တံဈာနိကာဝ တဿ တတ္ထ တယော မဂ္ဂ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** တဇ္ဈာနိကံ ပဌမဖလာဒိ ဟဒကံ ကတ္ဝတ ဥပရိမဂ္ဂဘာဝနာ ယာတိ အဓိပ္ပာယော, တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကံ ပန မဂ္ဂံ ဘာဝေတ္ဝတ တတ္ထုပ္ပန္နဿ အရူပဇ္ဈာနံ တဇ္ဈာနိကံ ဖလဉ္စ စ ဟဒကံ ကတ္ဝတ ဥပရိမဂ္ဂဘာဝနာယ အညဈာနိကာပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဈာနင်္ဂဒိနိယာမိကာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္ တိ ဟဒကံ, န သမ္မသိတဗ္ဗာတိ ဖလဿပိ ဟဒကတာ ဒဌဗ္ဗာ။

ဒုက္ခညာဏာဒီနံ ရူပာဒိဆဠာရမ္မဏတ္တာ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒီနံ ကသိဏာဒိတံတံကုသလာရမ္မဏာရမ္မဏတ္တာ သမ္မာဝာစာဒီနံ အင်္ဂာနံ တံတံဝိရမိတဗ္ဗာဒိအာရမ္မဏတ္တာ **"ယထာနုရူပ"**န္တိ အာဟ။ **တဒနုရူပဟော**တိ အဝိပ္ပဋိသာရ ကရသီလံ တယာမဿ ဝိသေသပစ္စယောတိ သီလာနုရူပတာ တယာမဿ ဝုတ္တာ သမ္ပယုတ္တဿပိ, သမ္ပယုတ္တ ဿေဝ စ ဝစနတော "သီလဘူမိယံ ပတိဌိတဿာ"တိ အဝတ္ဝတ **"ပတိဌမာနဿာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **စေတသော အသမ္ဘ မောသော**တိ "ကောရက္ခော"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တေန သတာရက္ခေန စေတသော ရက္ခိတတာ။ တေနာဟ **"ကတိ။ပေ။ သု ဝိဟိတစိတ္တာရက္ခဿာ"**တိ။

အာသဝက္ခယညာဏဿ ဝိဇ္ဇာဘာဝေ ဝုတ္တောတိ အာသဝက္ခယသင်္ခါတေ မဂ္ဂေ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတေ ပညာက္ခန္ဓော **ဝိဇ္ဇာ,** သီလဿ စတုန္နဉ္စ ဈာနာနံ စရဏဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ကမ္မတရေ ဒွေဝ ခန္ဓာ **စရဏံ**။ ယန္တိ ဧတေ န နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တီတိ ယာနံ, ဝိပဿနာဝ ယာနံ **ဝိပဿနာယာနံ** ။ သီလံ သမာဓိဿ ဝိသေသပစ္စယော, သမာဓိ ဝိပဿ နာယာတိ သမထဿ ဥပကာရတ္တာ သီလက္ခန္ဓော စ **သမထယာနေန** သင်္ဂဟိတော။ **ဝိပဿနာယာနေန** ကာမေ သု အာဒီနဝံ ဝိဘာဝေန္တော သမထယာနေန နိရာမိသံ ဈာနသုခံ အပရိစ္စဇန္တော အန္တဒ္ဒယကုမ္မဂ္ဂံ ဝိဝဇ္ဇေတိ။ ပညာ ဝိယ မောဟဿ, သီလသမာဓယော စ အေသလောဘာနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကာ အအေသာလောဘေဟိ သာဓေတဗ္ဗတ္တာ။ သီလသမာဓိပညာယောဂတော **အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလ္လာဏံ** ။ သီလာဒီနိ ဟိ သာသနဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာန န္တိ။ ယသ္မိံ ဌိတော မဂ္ဂဓ္ဇော ဖလဓ္ဇော စ အရိယော ဟောတိ, တံ မဂ္ဂဖလသင်္ခါတံ ခန္ဓတ္တယသင်္ဂဟိတံ သာသနံ **အရိယဘူမိ**။

မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၀၆-၂၁၄. **အရိယသစ္စ** -သဒ္ဒော သမုဒယေ ဝတ္တမာနော ပရိညေယျဘာဝရဟိတေ ဧကန္တပဟာတဗ္ဗေ တဏှာဟ သင်္ခာတေ သမုဒယေ ပဝတ္တတိ, န ပဟာတဗ္ဗပရိညေယျေသု အဝသေသကိလေသာဝသေသာကုသလေသု အပ္ပဟာတဗ္ဗေသု စ သာသဝကုသလမူလာဝသေသသာသဝကုသလေသူတိ သပ္ပဒေသော တတ္ထ သမုဒယော ဟောတိ, ကေဝလံ သစ္စသဒ္ဒေ နိပ္ပဒေသောတိ အာဟ **"နိပ္ပဒေသတော သမုဒယံ ဒဿေတု"** န္တိ။ ဒုက္ခနိရောဓာ ပန အရိယသစ္စဒေသနာယံ ဓမ္မတော နိပ္ပဒေသာ ဧဝ။ န ဟိ တတော အညော ဓမ္မော အတ္ထိ, ယော သစ္စဒေသနာယံ ဒုက္ခံ နိရောဓောတိ စ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ, မဂ္ဂေပိ အဋ္ဌင်္ဂိကပဉ္စင်္ဂိကတရေသု အပုဗ္ဗော နတ္ထိ, တသ္မာ သမုဒယမေဝ "နိပ္ပဒေသတော ဒဿေတု"န္တိ ဝဒတိ တဿ သဗ္ဗတ္ထ တီသုပိ တရေသု အပုဗ္ဗဿ ဒဿိတတ္တာ။ အပုဗ္ဗသမုဒယဒဿနတ္တာယပိ ဟိ သစ္စဒေသနာယံ "တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခသမုဒယော? တဏှာ"တိ ဝစနံ ကေဝလာယ တဏှာယ သစ္စ-သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိဒဿနတ္တန္တိ။ ဒေသနာဝသေန ပန တံ တံ သမုဒယံ ဥပေတ္တ ဒုက္ခံ တဿ တဿ ပဟာနဝသေန နိရောဓော အဋ္ဌင်္ဂိကပဉ္စင်္ဂိကသဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလဝသေန မဂ္ဂေ စ အရိယသစ္စဒေသနာယံ န ဝုတ္တောတိ ဒုက္ခာဒီနိ စ တတ္ထ သပ္ပဒေသာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တီတိ တာနိ စ နိပ္ပဒေသာနိ ဒဿေတုံ သစ္စဒေသနာ ဝုတ္တာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ပစ္စယသင်္ခါတ** န္တိ ကမ္မကိလေသဝသေန ဇာတိအာဒိဒုက္ခဿ မူလဘူတန္တိ အတ္ထော။

နိရောဓသစ္စံ။ပေ။ ပဉ္စဟာကာရေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌ န္တိ အရိယသစ္စဒေသနတော သစ္စဒေသနာယ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ "တိဏ္ဏန္နဉ္စ ကုသလမူလာနံ အဝသေသာနဉ္စ သာသဝကုသလာနံ ပဟာန"န္တိ ဣဒံ တေသံ ပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာတဏှာဉပဟာနာနံ ပဟာနဝသေန, အဝိဇ္ဇာဒီသု တ ပဟီနေသု တေသံ အပ္ပဝတ္တိဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ကုသလာ ပဟာတဗ္ဗာတိ။ **ပဟာန**န္တိ စ မဂ္ဂကိစ္စဝသေန တဒဓိဂမနီယံ နိရောဓံ ဒဿေတိ, နိရောဓဿေဝ တ တဏှာဒီနံ အပ္ပဝတ္တိဘာဝတော **ပဟာန**န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယဒိပိ "ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓော ဟောတိ, ဧဝမဿာယံ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၁) လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂပာရိပူရိယာ ဥပနိဿယဒဿနတ္ထံ ဣဒံ ဝုတ္တံ, တထာပိ "ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနာ"တိ ဝစနံ ကာယကမ္မာဒိသုဒ္ဓိယာ ဒူရတရုပနိဿယတံ, စက္ခာဒီသု အသာရဇ္ဇန္တဿ အသံယုတ္တဿ အသမ္မူဠှဿ အာဒီနဝါနုပဿိနော ဝိဟရတော တာယေဝ ဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ ဝိပဿနာယ အာယတိံ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေသု အပစယံ ဂစ္ဆန္တေသု သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဝိဝဋ္ဋနဝသေန, ပေါနော္ဗဝိကတဏှာယ ပဟီယမာနာယ ကိလေသဒူရီဘာဝေန, ကာယိကစေတသိကဒရထသန္တာပပရိဠာဟေသု ပဟီယမာနေသု ပဿဒ္ဓကာယစိတ္တဝသေန ကာယိကစေတသိကသုခေ ပဋိသံဝေဒိယမာနေ "ယာ တထာဘူတဿ ဒိဋ္ဌိ, သာဿ ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌီ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၄၃၁) ဝုတ္တာနံ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာက္ခဏေ ပဝတ္တာနံ ပဉ္စန္နံ သမ္မာဒိဋ္ဌာဒီနံ အင်္ဂါနံ အာသန္နတရုပနိဿယတဉ္စ ဒဿေတီတိ အာသန္နတရုပနိဿယဝသေန ပဉ္စင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ သုခံ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ပဉ္စင်္ဂိကမဂ္ဂဒေသနာယ ပဝတ္တတံ ဒီပေတိ။ တေနာဟ **"ပုဗ္ဗေဝ ခော။ပေ။ သုပရိသုဒ္ဓော ဟောတီတိ ဝစနတော"**တိအာဒိ။ ဧဝမိဒံ **ဝစနတော**တိ နိဿက္ကဝစနံ ဒေသနုဟာယဿ ဉာပကနိဒဿနံ ဟောတိ, **ဝစနတော**တိ တ အတ္တနော ဝစနာနုရူပံ ပဉ္စင်္ဂိကောပိ မဂ္ဂေါ ပဋိပဒါ တေတိ ဘဂဝတာ ဒေသိ တောတိ အတ္ထော။ ကတ္တာတိ? ဒေဝပုရေ, တသ္မာ တံ ဒေသိတနယံ ဒဿေတုံ ပဉ္စင်္ဂိကတရောပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဓမ္မသင် ကဟကေဟိ။ အထ တ "ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနဿာ"တိ ဝစနေနေဝ အဇ္ဈာသယဝိသေသကာရဏနိဒဿနေန ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါပိ ပဋိပဒါ တေတိ ဒေသိတော ဟောတီတိ အာဟ **"ပုဗ္ဗေဝ ခော ပန။ပေ။ ဝစနတော ပန။ပေ။ ဒေသိတော"**တိ, တသ္မာ တံ သုတ္တန္တေ ဒေသိတနယံ ဒဿေတုံ ပဉ္စင်္ဂိကတရောပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဘဂဝတာ ဒေဝပုရေတိ အတ္ထော။

ဈာနေဟိ ဒေသနာပဝေသော, ဘာဝနာပဝေသော တ **ဈာနာဘိနိဝေသော**။ ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ စတုန္နံ စတုန္နံ နယသဟဿာနံ ဒဿနံ ဂဏနာသုခတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန ဟဋ္ဌ ဋ္ဌိတာ, တထာ ဧကေကိဿာ ပဋိပဒါယ သုညတာဒီသု စ ပဉ္စ ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ ယောဇေတ္တ ဟဋ္ဌဂမနံ ကတန္တိ ဝိညာယတိ။ တတ္ထ အဋ္ဌင်္ဂိကတရေ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီသု တသ္မိံ သမယေ သတ္တင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီတိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ, သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကတရေ စ ယထာ ဝိဇ္ဇမာနဓမ္မဝသေနာတိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၂၁၅. **ဧဝံ ပုရိမေသုပိ ဒွီသူ**တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါနိဒ္ဒေသေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကော မဂ္ဂေါ ဝုတ္တော။ တဿ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၀၅) “စတူသု သစ္စေသု ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေန ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏုပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယ ဣဒံ ‘ဒုက္ခေ ဉာဏ’န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ပဋိဝေဓက္ခဏေ ပန ဧကမေဝ ဉာဏံ ဟောတီ”တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ, တထာ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီနဉ္စ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကတာ ဒဿိတာ “အပိစေသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ ဟောတိ, မဂ္ဂက္ခဏေ ဧကက္ခဏာ ဧကာရမ္မဏာ”တိအာဒိနာ စာတိ? သစ္စမေတံ, ဧဝံ ပန အာဂမနဝသေန တတ္ထာပိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဒဿနာဒိမုခေန အရိယောဝ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဒဿိတော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “ပဋိဝေဓက္ခဏေ ပန ဧကမေဝ ဉာဏံ ဟောတီ”တိ မဂ္ဂဉာဏဿ ဧကဿေဝ ဒုက္ခဉာဏာဒိတာ, “မဂ္ဂက္ခဏေ ပန။ပေ.။ ဧကောဝ ကုသလသင်္ကပ္ပော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ သမ္မာသင်္ကပ္ပော နာမာ”တိအာဒိနာ မဂ္ဂသင်္ကပ္ပာဒီနံ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒိတာ စ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, ဟဋ္ဌိယဉ္စ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဥဒ္ဒိသိတွာ တမေဝ နိဒ္ဒိသိတုံ “ဒုက္ခေ ဉာဏ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန သုတ္တန္တဘာဇနီယေပိ ဒွိန္နံ လောကိယတာ, ဒွိန္နံ လောကုတ္တရတာ ဝုတ္တာ “**ဧဝံ ပုရိမေသုပိ ဒွီသူ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေါ

၁. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၁၉. စက္ခုဒွါရေ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတီတိ စက္ခုဒွါရဘာဝေ တံဒွါရိကေဟိ အတ္တနော ဣန္ဒဘာဝံ ပရမိဿရဘာဝံ ကာရယတီတိ အတ္ထော။ တဉှိ တေ ရူပဂ္ဂဟဏေ အတ္တာနံ အနုဝတ္တေတိ, တေ စ တံ အနုဝတ္တန္တီတိ။ ဧသ နယော ဣတရေသုပိ။ ယေန တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ အညာတာဝိနော ဟောန္တိ, သော အညာတာဝိဘာဝေ ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စဇာနနံ။

ကတ္ထစိ ဒွေဝတိ “ဒွိန္နံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အညံ ဗျာကရောတိ။ပေ။ အရိယာယ စ ပညာယ အရိယာယ စ ဝိမုတ္တိယာ။ ယာ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, အရိယာ ပညာ, တဒဿ ပညိန္ဒြိယံ။ ယာ ဟိဿ အရိယာ ဝိမုတ္တိ, တဒဿ သမာဓိန္ဒြိယ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၅၁၆) ဒွေဝ, “တိဏ္ဏံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇေန ဘိက္ခုနာ အညာ ဗျာကတာ။ ပေ။ သတိန္ဒြိယဿ သမာဓိန္ဒြိယဿ ပညိန္ဒြိယဿာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၉), “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာတာဝိန္ဒြိယ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၄၉၃), “တီဏိမာနိ။ ပေ။ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၄၉၂) စ ဧဝမာဒီသု တီဏိ, “ပဉ္စိမာနိ, ဗြာဟ္မဏ, ဣန္ဒြိယာနိ နာနာဝိသယာနိ။ပေ။ စက္ခုန္ဒြိယံ။ပေ။ ကာယိန္ဒြိယ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၂), “ပဉ္စ။ပေ။ သုခိန္ဒြိယံ။ပေ။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၅၀၁ အာဒယော), “ပဉ္စ။ပေ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ပေ။ ပညိန္ဒြိယ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၄၈၆ အာဒယော) စ ဧဝမာဒီသု ပဉ္စ။ တတ္ထ သုတ္တန္တေ ဒုကာဒိဝစနံ နိဿရဏုပါယာဒိဘာဝတော ဒုကာဒီနံ။ သဗ္ဗာနိ ပန ဣန္ဒြိယာနိ အဘိညေယျာနိ, အဘိညေယျဓမ္မဒေသနာ စ အဘိဓမ္မောတိ ဣဓ သဗ္ဗာနိ ဧကတော ဝုတ္တာနိ။

ခီဏာသဝဿ ဘာဝဘူတော ဟုတွာ ဥပ္ပတ္တိတော **“ခီဏာသဝဿေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော”**တိ ဝုတ္တံ။

လိင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဉာပေတီတိ လိင်္ဂံ, လိင်္ဂီယတိ ဝါ ဧတေနာတိ လိင်္ဂံ, ကိံ လိင်္ဂေတိ, ကိဉ္စ ဝါ လိင်္ဂီယတီတိ? ဣန္ဒံ ဣန္ဒော ဝါ, ဣန္ဒဿ လိင်္ဂံ ဣန္ဒလိင်္ဂံ, ဣန္ဒလိင်္ဂဿ အတ္ထော တံသဘာဝတော **ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော,** ဣန္ဒလိင်္ဂမေဝ ဝါ ဣန္ဒြိယ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော **ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော**။ သဇ္ဇိတံ ဥပ္ပါဒိတန္တိ သိဋ္ဌံ, ဣန္ဒေန သိဋ္ဌံ **ဣန္ဒသိဋ္ဌံ**။ **ဇုဋ္ဌံ** သေဝိတံ။ ကမ္မသင်္ခါတဿ ဣန္ဒဿ လိင်္ဂါနိ, တေန စ သိဋ္ဌာနီတိ ကမ္မဇာနေဝ ယောဇေတဗ္ဗာနိ, န အညာနိ။ တေ စ ဒွေဝ အတ္ထာ ကမ္မေ ဧဝ ယောဇေတဗ္ဗာ, ဣတရေ စ ဘဂဝတိ ဧတေတိ **“ယထာယောဂ”**န္တိ အာဟ။ **တေနာတိ** ဘဂဝတော ကမ္မဿ စ ဣန္ဒတ္တာ။ **ဧတ္ထာ**တိ ဧတေသု ဣန္ဒြိယေသု။ **ဥလ္လိင်္ဂေန္တီ**တိ ပကာသေန္တိ ဖလသမ္ပတ္တိဝိပတ္တီဟိ ကာရဏသမ္ပတ္တိဝိပတ္တိအဝဗောဓတော။ “သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၉.၃၅) ဂေါစရကရဏမ္ပိ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ကာနိစိ ဂေါစရာသေဝနာယာ”**တိ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသံ ဂေါစရီကာတဗ္ဗတ္တေပိ “ကာနိစီ”တိ ဝစနံ အဝိပဿိတဗ္ဗာနံ ဗဟုလီမနသိကရဏေန အနာသေဝနီယတ္တာ။ ပစ္စဝေက္ခဏာမတ္တမေဝ ဟိ တေသု ဟောတီတိ။ “တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၇၀) ဘာဝနာ “အာသေဝနာ”တိ ဝုတ္တာတိ ဘာဝေတဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါဒီနိ သန္ဓာယာဟ **“ကာနိစိ ဘာဝနာသေဝနာယာ”**တိ။ **အာဓိပစ္စံ** ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေါ, အသတိ စ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ အတ္တနော ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တမာနေဟိ တံသဟိတသန္တာနေ အညာကာရေန အနုပ္ပဇ္ဇမာနေဟိ လိင်္ဂါဒီဟိ အနုဝတ္တနီယဘာဝေါ, ဣမသ္မိဉ္စတ္ထေ ဣန္ဒန္တိ ပရမိဿရိယံ ကရောန္တိစ စေဝ ဣန္ဒြိယာနိ။ စက္ခာဒီသု ဒဿိတေန နယေန အညေသုပိ တဒနုဝတ္တိသု အာဓိပစ္စံ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဟေဋ္ဌာတိ အဋ္ဌသာလိနိယံ။ **အမောဟော ဧဝ,** န ဝိသုံ စတ္တာရော ဓမ္မာ, တသ္မာ အမောဟဿ ပညိန္ဒြိယပဒေ ဝိဘာဝိတာနိ လက္ခဏာဒီနိ တေသမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ အဓိပ္ပါယော။ **သေသာနိ** အဋ္ဌသာလိနိယံ လက္ခဏာဒီဟိ **သရူပေနေဝ အာဂတာနိ**။ နနု စ သုခိန္ဒြိယဒုက္ခိန္ဒြိယာနံ တတ္ထ လက္ခဏာဒီနိ န ဝုတ္တာနီတိ? ကိဉ္စာပိ န ဝုတ္တာနိ, သောမနဿဒေါမနဿိန္ဒြိယာနံ ပန ဝုတ္တလက္ခဏာဒိဝသေန ဝိညေယျတော ဧတေသမ္ပိ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ ကထံ? ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနုဘဝနလက္ခဏံ သုခိန္ဒြိယံ, ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ, ကာယိကဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ကာယိန္ဒြိယပဒဋ္ဌာနံ ။ အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနုဘဝနလက္ခဏံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ, အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ, ကာယိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ကာ

ယိန္ဒြိယပဒဋ္ဌာနတ္တိ။ တတ္ထ စ ကုသလာဒိဋ္ဌာကာရာနမေဝ အာရမ္မဏာနံ သမ္ဘောဂရသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ဝိပရီတေပိ ကုသလာကာရေန အနိဋ္ဌာကာရေန စ သမ္ဘောဂရသတာတိ။

သတ္တာနံ အရိယဘူမိပဋိလာဘော ဘဂဝတော ဒေသနာယ သာဓာရဏံ ပဓာနဉ္စ ပယောဇနန္တိ အာဟ **"အဇ္ဈတ္တဓမ္မံ ပရိညာယာ"**တိအာဒိ။ အဥ္ဇကထာယံ ကုတ္တိပုရိသိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဒေသနက္ကမော ဝုတ္တော, သော ကုသန္ဒြိယယမကဒေသနာယ သမေတိ။ ဣဓ ပန ကုန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ မနိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဝုတ္တံ, တံ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ အနုပာလကတ္တေန တေသံ မဇ္ဈေ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စ ကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ, သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခံ။ ယာဝ စ ဒုဝိဓတ္တဘာတနုပာလကဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ပဝတ္တိ, တာဝ ဒုက္ခဘူတာနံ ဧတေသံ ဝေဒယိတာနံ အနိဝတ္တီတိ **ဉာပနတ္ထံ** ။ တေန စ စက္ခာဒီနံ ဒုက္ခာနုဗန္ဓတာယ ပရိညေယျတံ ဉာပေတိ။ **တတော အနန္တရံ ဘာဝေတဗ္ဗတ္တာ**တိ ဘာဝနာမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ အညိန္ဒြိယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒဿနာနန္တရာ ဟိ ဘာဝနာတိ။

သတိပိ ပုရေဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေ ကုန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေန သာဓေတဗ္ဗမေဝ ကိစ္စံ **"ကိစ္စ"**န္တိ အာဟ တဿ အနညသာဓာရဏတ္တာ ကုန္ဒြိယကထာယ စ ပဝတ္တတ္တာ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝေန မနိန္ဒြိယဿ **ဝသဝတ္တာပနံ** ဟောတိ, နာညေသံ။ တံသမ္ပယုတ္တာနိပိ ဟိ ကုန္ဒြိယာနိ သာဓေတဗ္ဗဘူတာနေဝ အတ္တနော အတ္တနော ကုန္ဒြိယကိစ္စံ သာဓေန္တိ စေတသိကတ္တာတိ။ "သဗ္ဗတ္ထ စ ကုန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေန သာဓေတဗ္ဗ"န္တိ အယံ အဓိကာရော အနုဝတ္တတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနုပ္ပာဒနေ အနုပတ္တမ္ဘေ စ တပ္ပစ္စယာနံ တပ္ပဝတ္တနေ နိမိတ္တဘာဝတော **အနုဝိဓာနံ**။ ဆာဒေတွာတ ဖရိတွာတ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သုခဒုက္ခဝေဒနာ သဟဇာတေ အဘိဘဝိတွာတ သယမေဝ ဟာကဋ္ဌာ ဟောတိ, သဟဇာတာ စ တဗ္ဗသေန သုခဒုက္ခဘာဝပ္ပတ္တာ ဝိယာတိ အာဟ **"ယထာသကံ ဩဠာရိကာကာရာနုပာပန"**န္တိ။ အသန္တဿ အပဏီတဿပိ အကုသလတဗ္ဗိပာကာဒိသမ္ပယုတ္တဿ မဇ္ဈတ္တာကာရာနုပာပနံ ယောဇေတဗ္ဗံ, သမာနဇာတိယံ တ သုခဒုက္ခေဟိ သန္တပဏီတာကာရာနုပာပနဉ္စ။ ပသန္နပဂ္ဂဟိတဥပဋ္ဌိတသမာဟိတဒဿနာကာရာနုပာပနံ ယထာက္ကမံ သဒ္ဓာဒီနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဂဟိတာနိ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဿေဝ စ ကုန္ဒြိယဿ ကိစ္စံ ဒဿိတံ, တေနေဝ ဖလသမ္ပယုတ္တဿ တံတံသံယောဇနာနံယေဝ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနကိစ္စတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ။ သဗ္ဗက တကိစ္စံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ အညဿ ကာတဗ္ဗဿ အဘာဝတ အမတာဘိမုခမေဝ တဗ္ဗာဝပစ္စယော စ ဟောတိ, န ကုတရာနိ ဝိယ ကိစ္စန္တရပသုတဉ္စ။ တေနာဟ **"အမတာဘိမုခဘာဝပစ္စယတာ စာ"**တိ။

၂၂၀. ဇဝံ သန္တေပိ တိ သတိပိ သဗ္ဗသင်္ဂာဟကတ္တေ ဝီရိယိန္ဒြိယပအာဒီဟိ သင်္ဂဟေတဗ္ဗာနိ ကုသလာကုသလဝီရိယာဒီနိ, စက္ခုန္ဒြိယပအာဒီဟိ သင်္ဂဟေတဗ္ဗာနိ ကာလပုဂ္ဂလပစ္စယာဒိဘေဒေန ဘိန္နာနိ စက္ခာဒီနိ သင်္ဂဏှတ္တိစ စေဝ **သဗ္ဗသင်္ဂာဟကာနိ,** န ယဿာ ဘူမိယာ ယာနိ န ဝိဇ္ဇန္တိ, တေသံ သင်္ဂာဟကတ္တာတိ အတ္တော။ တေန စ အဝိသေသိတတ္တာ သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗဘူမိကတ္တဂဟဏပ္ပသင်္ဂေ တံနိဝတ္တနေန သဗ္ဗသင်္ဂာဟကဝစနံ အဝိဇ္ဇမာနဿ သင်္ဂာဟကတ္တဒီပကံ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ပဥှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၂၂၃. **ဣဓ အနာဘဋ္ဌ** န္တိ ဧကန္တနာရမ္မဏတ္တေန ဘာသိတံ။ **"ရူပမိဿကတ္တာ အနာရမ္မဏာသု ရူပဓမ္မေသု သင်္ဂဟိတ"**န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု မိဿကတ္တာ ဧဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အနာရမ္မဏာသု အသင်္ဂဟိတံ။ န ဟိ အဥ္စိန္ဒြိယာ အနာရမ္မဏာတိ ဝုတ္တာတိ? သစ္စမေတံ, ဇီဝိတိန္ဒြိယဧကဒေသဿ ပန အနာရမ္မဏာသု ရူပဓမ္မေသု သင်္ဂဟိတတံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ, အရူပကောဋ္ဌာသေန ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိတာ အတ္ထီတိ သိယာပက္ခေ သင်္ဂဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အရူပကောဋ္ဌာသေန ပန ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိတာ, ရူပကောဋ္ဌာသေန စ နဝတ္တဗ္ဗတာ အတ္ထီတိ မိဿကဿ သမုဒာယဿေဝ ဝသေန သိယာပက္ခေ သင်္ဂဟိတံ, န ဧကဒေသဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ အနာရမ္မဏံ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗံ န ဟောတီတိ။ "ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ အနာရမ္မဏာ, သတ္တိန္ဒြိယာ အနာရမ္မဏာ"တိ အာဒိဝစနဉ္စ အဝိဇ္ဇမာနာရမ္မဏာနာရမ္မဏာသု နဝတ္တဗ္ဗေသု အနာရမ္မဏတ္တာ နဝတ္တဗ္ဗတံ ဒဿေတိ, န သာရမ္မဏဿေဝ နဝတ္တဗ္ဗတံ, နဝတ္တဗ္ဗဿ တ သာရမ္မဏတံ။ န ဟိ နဝတ္တဗ္ဗ-သဒ္ဒော သာရမ္မဏေ နိရူဠှော။

ယဒိပိ သိယာ, ‘‘တိဿော စ ဝေဒနာ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဣမေ ဓမ္မာ နဝတ္တဗ္ဗာ သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ’’တိ အာဒိ န ဝုစ္စေယျ, အထာပိ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိသမ္ဗန္ဓေ နဝတ္တဗ္ဗ-သဒ္ဒော သာရမ္မဏေသွေဝ ဝတ္တတိ, ‘‘ဒွတ ယတနာ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ’’တိအာဒိံ အဝတွာ ‘‘မနာယတနံ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏံ။ပေ။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏ’’န္တိပိ, ‘‘ဓမ္မာယတနံ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏံ။ပေ။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏ’’န္တိပိ, ‘‘သိယာ အနာရမ္မဏ’’န္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ န ဟိ ပဉှာပုစ္ဆကေ သာဝသေသာ ဒေသနာ အတ္ထီတိ ။ ‘‘အဋ္ဌိန္ဒြိယာ သိယာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ’’တိ ဧတ္ထ စ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ အာကိဉ္စညာယတနကာလေ အရူပဿ ရူပဿ စ အနာရမ္မဏတ္တာ နဝတ္တဗ္ဗတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၂၂၅. "'ကိံဝါဒီ ဘန္တေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ'တိ? 'ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ မဟာရာဇာ'"တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.တတိယသင်္ဂီတိကထာ) မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနကာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော။ တေ ဟိ ဝေနယိကာဒိဘာဝံ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒန္တိ, စီဝရာဒီနံ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဘာဝံ ဝါ သဿတုစ္ဆေဒဝါဒေ ဝါ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒန္တိ "သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ"တိအာဒီနံ ဌပနီယာနံ ဌပနတော ရာဂါဒိက္ခယဿ သဿတဿ ရာဂါဒိကာယဒုစ္စရိတာဒိဥစ္ဆေဒဿ စ ဝစနတော, န ပန ဧကံသတော ဗျာကရဏီယာဒယော ဝါဒေ။ ပဉှေ အပနေတွာ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယမေဝ ဝဒန္တီတိ။ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီနံ မဏ္ဍလံ သမူဟော **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလံ,** ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော ဝါ ဘဂဝတော ပရိသာ **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလန္တိ**ပိ ဝဒန္တိ။ အာစရိယေဟိ ဝုတ္တအဝိပရီတတ္ထဒီပနေန တေ **အနဗ္ဘာစိက္ခန္တေန**။ "အဝိဇ္ဇာ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ ဟေတုပစ္စယော ဟောတီ"တိအာဒိံ ဝဒန္တော ကထာဝတ္ထုမှိ ပဋိက္ခိတ္တေ ပုဂ္ဂလဝါဒါဒိကေ စ ဝဒန္တော သကသမယံ ဝေါက္ကမတိ နာမ, တထာ **အဝေါက္ကမန္တေန**။ ပရသမယံ ဒေါသာရောပနဗျာပါရဝိရဟေန **အနာယူဟန္တေန**။ "က္လာဒမ္ပိ ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗ"န္တိ ပရသမယံ အသမ္ပိဏ္ဍေန္တေနာတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။

"တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည"န္တိအာဒိံ (မ. နိ. ၁.၃၉၆) ဝဒန္တော သုတ္တံ ပဋိဗာဟတိ နာမ, တထာ **အပ္ပဋိဗာဟန္တေန**။ "တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ ယေမေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ, တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၄; ပါစိ. ၄၁၈, ၄၂၉), "သုပိနန္တေ ကတော ဝီတိက္ကမော အာပတ္တိကရော ဟောတီ"တိ စ ဧဝမာဒိံ ဝဒန္တော ဝိနယံ ပဋိလောမေတိ နာမ, တဗ္ဗိပရိယာယေန တံ **အနုလောမေန္တေန**။ ပဋိလောမေန္တော ဟိ ကမ္မန္တရံ ဘိန္ဒန္တော ဓမ္မတဉ္စ ဝိလောမေတိ။ သုတ္တန္တေ ဝုတ္တေ စတ္တာရော **မဟာပဒေသေ,** အဋ္ဌကထာယဉ္စ ဝုတ္တေ သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယဝါဒအတ္တနောမတိ**မဟာပဒေသေ ဩလောကေန္တေန**။ တံဩလောကနေန ဟိ သုတ္တေ ဝိနယေ စ သန္တိဋ္ဌတိ နာတိဓာဝတိ။ **ဓမ္မန္တိ** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပါဠိံ။ **အတ္ထ** န္တိ တဒတ္ထံ။ ဟေတုဟေတုဖလာနိ ဣဓ နာဓိပ္ပေတာနိ။ "ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇာ"တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ပရိဝတ္တိတွာ ပုန "ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏ"န္တိအာဒီဟိ **အပရေဟိပိ ပရိယာယေဟိ နိဒ္ဒိသန္တေန**။ "သင်္ခါရာ ဣမိနာ ပရိယာယေန ဘဝတီတိ ဝုစ္စန္တိ, တဏှာ ဟာ ဣမိနာ ပရိယာယေန ဥပါဒါန"န္တိအာဒိနာ **နိဒ္ဒိသန္တေနာ** တိ ဝဒန္တိ။

သတ္တော တိ သတ္တသုညတာတိ ဝဒန္တိ, သတ္တသုညေသု ဝါ သင်္ခါရေသု သတ္တဝေါဟာရော။ **ပစ္စယာကာရမေဝ စာ**တိ ပစ္စယာကာရော ဧဝ စ, မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

တသ္မာ တိ ဝုတ္တနယေန အတ္ထဝဏ္ဏနာယ ကာတဗ္ဗတ္တာ ဒုက္ကရတ္တာ စ။

ပတိဋ္ဌံ နာဓိဂစ္ဆာမိ တိ ယတ္ထ ဌိတဿ ဝဏ္ဏနာ သုကရာ ဟောတိ, တံ နယံ အတ္တနော ဃေဝ ဉာဏဗလေန နာဓိဂစ္ဆာမီတိ အတ္ထော။ နိဿယံ ပန အာစိက္ခန္တော အာဟ **"သာသနံ ပနိဒ"**န္တိအာဒိ။ ဣဓ **သာသနန္တိ** ပါဠိဓမ္မမာဟ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမေဝ ဝါ။ သော ဟိ အနုလောမပဋိလောမာဒိနာနာဒေသနာနယမဏ္ဍိတော အဗ္ဗောစ္ဆိန္နော အဇ္ဇာပိ ပဝတ္တတီတိ နိဿယော ဟောတိ။ တဒဋ္ဌကထာသင်္ခါတော စ **ပုဗ္ဗာစရိယမဂ္ဂေါ** တိ။

"တံ သုဏာထ သမာဟိတာ"တိ အာဒရဇနနေ ကိံ ပယောဇနန္တိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝုတ္တဉှေတ"** န္တိအာဒိ။ **အဋ္ဌိံ ကတွာ** တိ အတ္ထံ ကတွာ, ယထာ တ န နဿတိ, ဧဝံ အဋ္ဌိဂတံ ဝိယ ကရောန္တော အဋ္ဌိံ ကတွာ။ ပုဗ္ဗကာလတော အပရကာလေ ဘာဝံ **ပုဗ္ဗာပရိယံ**။ ပဉ္စမာရမ္မာဒိတော ပဘုတိ ခဏေ ခဏေ ဉာဏဝိသေသံ ကိလေသက္ခယဝိသေသဉ္စ လဘတီတိ အတ္ထော။

ကမ္မဝိပာကကိလေသဝဋ္ဋာနံ မူလကာရဏတ္တာ အာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ စ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မူလံ။ တတ္ထ ဝလ္လိယာ မူလေ ဒိဋ္ဌေ တတော ပဘုတိ ဝလ္လိယာ ဟရဏံ ဝိယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မူလေ ဒိဋ္ဌေ တတော ပဘုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာတိ ဥပမာသံသန္ဒနာ န ကာတဗ္ဗာ။ န ဟိ ဘဂဝတော ''ဉာဒမေဝ ဒိဋ္ဌံ, ဉာတရံ အဒိဋ္ဌ''န္တိ ဝိဘဇနီယံ အတ္ထိ သဗ္ဗဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ။ မူလတော ပဘုတိ ပန ဝလ္လိယာ ဟရဏံ ဝိယ မူလတော ပဘုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ ကတာတိ ဉာဒမေတ္တ သာမညမဓိပ္ပေတံ, ဗောဓနေယျဇ္ဈာသယဝသေန တ ဗောဓေတဗ္ဗဘာဝေန မူလာဒိဒဿနသာမညဥ္စ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တဿာ တိ –

> ''သ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမာရော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကမန္ဝာယ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော။ပေ။ ရဇနီယေဟိ, သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ပိယရူပေ ရူပေ သာရဇ္ဇတိ, အပ္ပိယရူပေ ရူပေ ဗျာပဇ္ဇတိ, အနုပဋ္ဌိတကာယသတိ စ ဝိဟရတိ ပရိတ္တစေတသော။ သော တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, သော ဧဝံ အနုရောဓဝိရောဓံ သမာပန္နော ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ, သော တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတိ အဘိဝဒတိ အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၈) –

ဧဝံ ဝုတ္တဿ။ ဧဝံ သောတဒ္ဓာရာဒီသုပိ။ **အဘိဝဒတော**တိ ''အဟော သုခံ, အဟော သုခ''န္တိ ဝစီဘေဒကရပ္ပတ္တာယ ဗလဝတဏှာယ ''အဟံ မမာ''တိ အဘိဝဒတော။ တတော ဗလဝတိယာ မောစေတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝေန **အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတော**။ တတောပိ ဗလဝတီ ဥပာဒါနဘူတာ တဏှာ **နန္ဒီ** ။ ဧတ္ထ စ အဘိနန္ဒနာဒိနာ တဏှာ ဝုတ္တာ, နန္ဒိဝစနေန တပ္ပစ္စယံ ဥပာဒါနံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နန္ဒိတာတဒဝိပ္ပယောဂတာဟိ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဘာဝေဟိ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''**န္တိအာဒိကဉ္စ တတ္ထေဝ **မဟာတဏှာသင်္ခယဝိမုတ္တိသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၄၀၂-၄၀၃) ဝုတ္တံ။

ဝိပာကဝဋ္ဋဘူတေ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဖဿာဒယော ကမ္မသမုဋ္ဌာနဉ္စ ဩဇံ သန္ဓာယ **''စတ္တာရော အာဟာရာ တဏှာနိဒာနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဝဋ္ဋူပတ္ထမ္ဘကာ ပန ဣတရေပိ အာဟာရာ တဏှာပဘဝေ တသ္မိံ အဝိဇ္ဇမာနေ န ဝိဇ္ဇန္တီတိ ''တဏှာနိဒာနာ''တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋန္တိ။

တတော တတောတိ စတုဗ္ဗိဓာသု ဒေသနာသု တတော တတော ဒေသနာတော။ **ဉာယပ္ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတီ** တိ **ဉာယော**တိ မဂ္ဂေ, သောယေဝ တ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ''အရိယော စဿ ဉာယော ပညာယ သုဒိဋ္ဌော ဟောတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၄၁) ဝစနတော။ သယမေဝ ဟိ သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ တထာ တထာ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ တာယ တာယ ဒေသနာယ အတ္တနော ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတီတိ။ သမန္တဘဒ္ဒကတ္တံ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိ စ စတုန္နမ္ပိ ဒေသနာနံ သမာနံ ကာရဏန္တိ ဝိသေသကာရဏံ ဝတ္တုကာမော အာဟ **''ဝိသေသတော''**တိ။ **အဿ** ဘဂဝတော ဒေသနာ, **အဿ** ဝါ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒေသနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပဝတ္တိကာရဏဝိဘာဂေ** အဝိဇ္ဇာဒိကော, ကာရဏန္တိ ဝါ ဂဟိတာနံ ပကတိအာဒီနံ အဝိဇ္ဇာဒီနဉ္စ အကာရဏတာ ကာရဏတာ စ။ တတ္ထ သမ္မူဠှာ ကေစိ အကာရဏံ ''ကာရဏ''န္တိ ဂဏှန္တိ, ကေစိ န ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဗုဇ္ဈန္တီတိ တေသံ ယထာသကေဟိ အနုရူပေဟိ ကာရဏေဟိ **သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိသန္ဒဿနတ္ထံ** အနုလောမဒေသနာ ပဝတ္တာ, ဉာတရာသံ တဒတ္ထတာသမ္ဘဝေပိ န တာသံ တဒတ္ထမေဝ ပဝတ္တိ အတ္ထန္တရသဗ္ဘာဝတော။ အယံ ပန တဒတ္ထာ ဧဝေတိ ဧဝံသဒ္ဒါ တဒတ္ထတာ ဝုတ္တာ။ ပဝတ္တိအာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ အာဒိ, တတော သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တတော ဝိညာဏန္တိ ဧဝံ ပဝတ္တိယာ **ဥပ္ပတ္တိက္ကမသန္ဒဿနတ္ထဉ္စ** ။

အနုဝိလောကယတော ယော သမ္ဗောဓိတော ပုဗ္ဗဘာဂေ တံတံဖလပဋိဝေဓော ပဝတ္တော, တဒနုသာရေန တဒနုဂမေန ဇရာမရဏာဒိကဿ ဇာတိအာဒိကာရဏံ ယံ အဓိဂတံ, တဿ သန္ဒဿနတ္ထံ အဿ ပဋိလောမဒေသနာ ပဝတ္တာ, အနုဝိလောကယတော ပဋိလောမဒေသနာ ပဝတ္တာတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ ဒေသေန္တောပိ ဟိ ဘဂဝတ ကိစ္ဆာပန္နံ လောကံ အနုဝိလောကေတွာ **ပုဗ္ဗဘာဂ။ပေ။ သန္ဒဿနတ္ထံ** ဒေသေတီတိ။ အာဟာရတဏှာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓာ, သင်္ခါရာ ဝိဇ္ဇာ အတီတဒ္ဓာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''ယာဝ အတီတံ အဒ္ဓါနံ အတိဟရိတွာ''** တိ, အာဟာရာ တ တဏှာယ

ပဘာဝေတဗ္ဗာ အနာဂတော အဒ္ဓာ, တဏှာဟာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နော, သင်္ခာရာဝိဇ္ဇာ အတီတောတိ။ ပစ္စက္ခံ ပန ဖလံ ဒဿေတုံ တံနိဒာနဒဿနဝသေန ဖလကာရဏပရမ္ပရာယ ဒဿနံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟာရာ ပုရိမတဏှာဟာယ ဥပ္ပာဒိတာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ, တဏှာဟာဒယော အတီတော, သင်္ခာရာဝိဇ္ဇာ တတောပိ အတီတတရော သံသာရဿ အနာဒိဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တောတိ **ယာဝ အတီတံ အဒ္ဓာန** န္တိ ယာဝ အတီတတရံ အဒ္ဓာနန္တိ အတ္ထော ယုတ္တော။

အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဟာရကာ တ စတ္တာရော အာဟာရာ –

‘‘အာဟာရေတီတိ အဟံ န ဝဒါမိ, အာဟာရေတီတိ စာဟံ ဝဒေယျံ, တတြဿ ကလ္လော ပဉှော ‘ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, အာဟာရေတီ’တိ။ ဧဝံ စာဟံ န ဝဒါမိ, ဧဝံ ပန အဝဒန္တံ မံ ယော ဧဝံ ပုစ္ဆေယျ ‘ကိဿ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဝိညာဏာဟာရော’တိ။ ဧသ ကလ္လော ပဉှော, တတြ ကလ္လံ ဝေယျာကရဏံ, ဝိညာဏာဟာရော အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂) –

ဝစနတော တံသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဖဿစေတနာနံ တပ္ပဝတ္တိဟေတုတ္တာ စ ကဗဠီကာရာဟာရဿ။ တေန ဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိတရူပကာယဿ, တဒ္ဓ ကိစ္စန္တဿ ကမ္မဝိညာဏာယူဟနံ ဟောတိ။ ဘောဇနဥ္ဟိ သဒ္ဓါဒီနံ ရာဂါဒီနဉ္စ ဥပနိဿယောတိ ဝုတ္တန္တိ။ တသ္မာ ‘‘တေ ကမ္မဝဋ္ဋသင်္ဂဟိတာ အာဟာရာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ’’တိ ဣမသ္မိံ ပရိယာယေ ပုရိမောယေဝတ္ထော ယုတ္တော။ အတီတဒ္ဓုတော ပဘုတိ ‘‘ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’’တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၃) အတီတေ တတော ပရဥ္စ ဟေတုဖလပဋိပာဋိံ ပစ္စက္ခာနံ အာဟာရာနံ နိဒာနဒဿနဝသေန အာရောဟိတွာ နိဝတ္တနေန ဝိနာ အဗုဇ္ဈန္တာနံ တံသန္ဒဿနတ္ထံ သာ အယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ အတ္ထော။ **အနာဂတဒ္ဓုနော သန္ဒဿနတ္ထ** န္တိ အနာဂတဒ္ဓုနော ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တာနံ အပဿန္တာနံ ပစ္စက္ခံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟေတုံ ဒဿေတွာ ဟေတုဖလပရမ္ပရာယ တဿ သန္ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။

မူလကာရဏဿဒဿံ အပေက္ခိတွာ **‘‘န အကာရဏာ’’** န္တိ နပုံသကနိဒ္ဒေသော ကတော။ အကာရဏံ ယဒိ သိယာ, သုတွာ တံ ပဋိဗာဟိတံ သိယာတိ ဒဿေန္တော သုတ္တံ အာဟရတိ။ **ဝဋ္ဋကထာယ သီသဘာဝေ** ဝဋ္ဋဟေတုနော ကမ္မဿပိ ဟေတုဘာဝေ။ တတ္ထ ဘဝတဏှာယပိ ဟေတုဘူတာ အဝိဇ္ဇာ, တာယ ပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေ ဘဝေ တဏှုပ္ပတ္တိတောတိ အဝိဇ္ဇာ ဝိသေသေန သီသဘူတာတိ **‘‘မူလကာရဏ’’** န္တိ ဝုတ္တာ။ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အပညာယမာနာယ ဥပ္ပာဒဝိရဟတော နိစ္စတံ ဂဏှေယျာတိ အာဟ **‘‘ဧဝဉ္စေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝုစ္စတီ’’** တိအာဒိ။ တေန ဣတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတာ နတ္ထီတိ အပညာယနတော ပုရိမကောဋိအပညာယနံ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။

အဝိဇ္ဇာတဏှာဟာဟေတုကမ္မေန ဖလေသု ဝတ္တဗ္ဗေသု **‘‘သုဂတိဒုဂ္ဂတိကာမိနော’’** တိ ဝစနံ သဒ္ဒလက္ခဏာဝိရောဓနတ္ထံ။ ဒွန္ဒေ ဟိ ပူဇိတဿ ပုဗ္ဗနိပါတောတိ။ သဝရာ ကိရ မံသဿ အဋ္ဌိနာ အလဂ္ဂနတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ တာပေတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ဥဏှောဟာဒကံ ဟယေတွာ ဝိရိတ္တံ သူနံ အဋ္ဌိတော မုတ္တမံသံ ကတိ မာရေန္တိ။ တေနာဟ **‘‘အဂ္ဂိသန္တာပိ’’** စ္စာဒိ။ တတ္ထ ယထာ ဝဇ္ဈော ကတိ စ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတာယ ယထာဝုတ္တံ ဥဏှောဟာဒကပါနံ အာရဘတိ, ဧဝံ ပုထုဇ္ဇနော ယထာဝုတ္တံ ဒုဂ္ဂတိကာမိကမ္မံ။ ယထာ ပန သာ ဥဏှောဟာဒကပါနေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဏှာဝသေန သီတုဒကပါနံ အာရဘတိ, ဧဝမယံ အဝိဇ္ဇာယ မန္ဒတ္တာ ဒုဂ္ဂတိကာမိကမ္မေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဏှာဝသေန သုဂတိကာမိကမ္မံ အာရဘတိ။ ဒုက္ခေ ဟိ အဝိဇ္ဇံ တဏှာ အနုဝတ္တတိ, သုခေ တဏှံ အဝိဇ္ဇာတိ။

ဧဝန္တိ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတတ္တာ တဏှာယ သံယုတ္တတ္တာ စ။ **အယံ ကာယောတိ** သဝိညာဏကကာယော ခန္ဓပဉ္စကံ, ‘‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’’တိ ဝစနတော ဖဿကာရဏဘူတံ ဝုစ္စတီတိ အာယတနဆက္ကံ တ။ **သမုဒါဂတောတိ** ဥပ္ပန္နော။ **ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပ** န္တိ ဗဟိဒ္ဓါ သဝိညာဏကကာယော ခန္ဓပဉ္စကံ, သဠာယတနာနိ တ။ **ဣတ္ထေတ** န္တိ ဣတ္ထံ ဧတံ။ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ စ ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေန ဝတ္တိတာနိ ဒွယနာမာနီတိ အတ္ထော။ **‘‘ဒွယံ ပဋိစ္စ ဖဿော** တိ အညတ္ထ စက္ခုရူပာဒီနိ ဒွယာနိ ပဋိစ္စ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ဝုတ္တာ, ဣဓ ပန အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ။ မဟာဒွယံ နာမ ကိရေတ’’န္တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၉) ဝုတ္တံ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အညတ္ထ ‘‘စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော’’တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၄၃) ‘‘စက္ခုံ စေဝ ရူပာ စ။ပေ။ မနော စေဝ ဓမ္မာ စာ’’တိ ဝုတ္တာနိ ဒွယာနိ ပဋိစ္စ စက္ခုသမ္ဖ

သ္သာဒယော ဝုတ္တာ, ဣဓ ပန ''အယၪ္စေဝ ကာယော''တိ စက္ခာဒိနိဿယေ သေသဓမ္မေ စက္ခာဒိနိဿိတေ စ ဝေ က တွာ ဝုတ္တံ, စက္ခာဒိကာယံ ဧကတ္တေန ''အဇ္ဈတ္တိကာယတန''န္တိ ဂဟေတွာ ''ဗဟိဒ္ဓါ နာမရူပ''န္တိ ဝုတ္တံ, ရူပါဒိ အာရမ္မဏံ ဧကတ္တေနေဝ ဗာဟိရာယတနန္တိ တာနိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ ပဋိစ္စ ဖဿော ဝုတ္တော, တသ္မာ မဟာဒ္ဒယံ နာမေတန္တိ။ ဧဝၪ္စ ကတွာ ''အတ္တနော စ ပရဿ စ ပၪ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဆဟာယတနေဟိ စာပိ အယ မတ္ထော ဒီပေတဗ္ဗော''တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၉) ဝုတ္တံ။ ''အယံ ကာယော''တိ ဟိ ဝုတ္တာနိ သနိဿယာနိ စက္ခု ဒိနိ အတ္တနော ပၪ္စက္ခန္ဓာ, ''ဗဟိဒ္ဓါ နာမရူပ''န္တိ ဝုတ္တာနိ ရူပါဒီနိ ပရေသံ။ တထာ အယံ ကာယော အတ္တနော အဇ္ဈ တ္တိကာနိ အာယတနာနိ, ဗဟိဒ္ဓါ နာမရူပံ ပရေသံ ဗာဟိရာနီတိ။ အညထာ အဇ္ဈတ္တိကာယတနမတ္တေ ဧဝ ''အယံ ကာ ယော''တိ ဝုတ္တေ န အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနေဝ အတ္တနော ပၪ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တီတိ အတ္တနော စ ပရေသၪ္စ ပၪ္စက္ခန္ ဓေဟိ ဒီပနာ န သမ္ဘဝေယျာတိ။ **သဠာယတနာနီ**တိ သဠေဝ သမ္ဘဿကာရဏာနိ, ယေဟိ ကာရဏဘူတေဟိ အာ ယတနေဟိ ဥပ္ပန္နေန ဖဿေန ဖုဋ္ဌော ဗာလော သုခဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန ''ဧတေသံ တ အညတရေန အဝိဇ္ဇာနီဝရဏဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ တဏှာယ သံယုတ္တ သ္သာ''တိအာဒိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တသ္မိဥ္ဟိ သုတ္တေ သင်္ခါရေ အဝိဇ္ဇာတဏှာနိဿိတေ ဧဝ ကတွာ ကာယဂ္ဂဟ ဏေန ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနာနိ ဂဟေတွာ တေသ္မိဥ္စ ကာယေ သဠာယတနာနံ ဖဿံ တံနိဿိတမေဝ ကတွာ ဝေဒနာယ ဝိသေသပစ္စယဘာဝံ ဒဿေန္တေန ဘဂဝတာ ဗာလပဏ္ဍိတာနံ အတီတဒ္ဓါဝိဇ္ဇာတဏှာမူလကော ဝေဒနန္တ ေတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဒဿိတော။ ပုန စ ဗာလပဏ္ဍိတာနံ ဝိသေသံ ဒဿေန္တေန –

> ''ယာယ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ ဗာလဿ ယာယ စ တဏှာယ သံယုတ္တဿ အယံ ကာ ယော သမုဒာဂတော, သာ စေဝ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿ အပ္ပဟီနာ, သာ စ တဏှာ အပရိက္ခီဏာ။ တံ ကိဿ ဟေ တု? န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော အစရိ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တသ္မာ ဗာလော ကာယဿ ဘေဒါ ကာယူပဂေါ ဟောတိ, သော ကာယူပဂေါ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ။ပေ။ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၉) –

ဝေဒနာပဘာဝံ သာဝိဇ္ဇံ တဏှံ ဒဿေတွာ ဥပာဒါနဘဝေ စ တံနိဿိတေ ကတွာ ''ကာယူပဂေါ ဟောတီ''တိအာဒိ နာ ဇာတိအာဒိကေ ဒဿေန္တေန ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုသမုဋ္ဌာနတော ပဘုတိ ဥဘယမူလောဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဝုတ္ တော, တဗ္ဗိပရိယာယေန စ ပဏ္ဍိတဿ ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုပရိက္ခယတော ပဘုတိ ဥဘယမူလကော ပဋိလောမပဋိစ္စသ မုပ္ပာဒေတိ။

ဒုဂ္ဂတိကမိကမ္မဿ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ အဝိဇ္ဇာ **''အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီ''** တိ ဝုတ္တာ, တထာ ဝိသေသပစ္စယော ဝိန္ဒိယဿ န ဟောတီတိ **''ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတီ'** တိ စ။ အတ္တနိ နိဿိတာနံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပဝတ္တနံ ဥပ္ပာဒနံ **အာယတ နံ**။ သမ္မောဟဘာဝေနေဝ အနဘိသမယဘူတတ္တာ **အဝိဒိတံ** အညာတံ **ကရောတီ**။ **အန္တဝိရဟိတေ ဇဝာပေတီ** တိ စ ဝ ဏ္ဏာဂမဝိပရိယာယဝိကာရဝိနာသဓာတုအတ္ထဝိသေသယောဂေဟိ ပၪ္စဝိဓဿ နိရုတ္တိလက္ခဏဿ ဝသေန တီသုပိ ပဒေသု အ-ကာရ ဝိ-ကာရ ဇ-ကာရေ ဂဟေတွာ အညေသံ ဝဏ္ဏာနံ လောပံ ကတွာ ဇ-ကာရဿ စ ဒုတိယဿ အာဂမံ ကတွာ **''အဝိဇ္ဇာ''**တိ ဝုတ္တာ။ ဗျၪ္ဇနတ္ထံ ဒဿေတွာ သဘာဝတ္ထံ ဒဿေတုံ **''အပိစ''**တိအာဒိမာဟ။ စက္ခုဝိ ညာဏာဒီနံ ဝတ္ထာရမ္မဏာနိ ''ဣဒံ ဝတ္ထု, ဣဒမာရမ္မဏ''န္တိ အဝိဇ္ဇာယ ဉာတုံ န သက္ကာတိ အဝိဇ္ဇာ တပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာ ဝုတ္တာ။ ဝတ္ထာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနတော ဧဝ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသဘာဝဿ, ဇရာမရဏာဒီနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပ န္နဘာဝဿ စ ဆာဒနတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဆာဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သင်္ခါရ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန အာဂတာ သင်္ခါရာ **သင်္ခါရ-သဒ္ဒေန အာဂတသင်္ခါရာ** ။ ယဒိပိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါ ရာပိ သင်္ခါရ-သဒ္ဒေန အာဂတာ, တေ ပန ဣဓမိဿာ ဒေသနာယ ပဓာနာတိ ဝိသုံ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ **''ဒုဝိဓာ''**တိ ဧတ္ထ အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရံ သင်္ခါရ-သဒ္ဒေနာဂတံ သန္ဓာယ တတ္ထ ဝုတ္တမ္ပိ ဝဇ္ဇေတွာ သင်္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတ သင်္ခါရာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ''သင်္ခါရ-သဒ္ဒေနာဂတသင်္ခါရာ''တိ တ သမုဒါယော ဝုတ္တော, တဒေကဒေသော စ ဣဓ ဝ ဏ္ဏိတဗ္ဗဘာဝေန ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိ, တသ္မာ ဝဏ္ဏိတဗ္ဗသဗ္ဗသင်္ဂဟဏဝသေန ဒုဝိဓာ ဝုတ္တာတိ ဝေ

ဒိတဗ္ဗာ။ **ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ ဝစီသင်္ခါရော** တိအာဒိနာ ဝိတက္ကဝိစာရအဿာသပဿာသသညာဝေဒနာဝစီသင်္ခါရာဒယော ဝုတ္တာ, န အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရေသု ဝုတ္တာ ကာယသင်္ခါတနာဒယော။

ပရိတဿတီ တိ ပိဟာသတိ။ **ဘဝတီ**တိ ဥပပတ္တိဘဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, **ဘာဝယတီ**တိ ကမ္မဘဝံ။ စုတိ ခန္ဓာနံ မရဏန္တိ **"မရန္တိ ဧတေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ "ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဥပ္ပာဒဒုက္ခာ ဌိတိဒုက္ခာ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) ဝစနတော **ဒွေဝဓာ ခဏတိ။ အာယာသောတိ** ပရိဿမော ဝိသာဒေါ။ ကေဝလ-သဒ္ဒော အသမ္မိဿတစကော ဟောတိ "ကေဝလာ သာလယော"တိ, နိရဝသေသတစကော စ "ကေဝလာ အင်္ဂမဂဓာ"တိ, တသ္မာ ဒွေဝဓာပိ အတ္ထံ ဝဒတိ။ တတ္ထ **အသမ္မိဿ ဿာ**တိ သုခရဟိတဿ။ န ဟိ ဧတ္ထ ကိဉ္စိ ဥပ္ပာဒဝယရဟိတံ အတ္ထီတိ။

တံသမ္ပယုတ္တော, ပုဂ္ဂလံ တ သမ္မောဟယတီတိ **သမ္မောဟနရသာ** ။ အာရမ္မဏသဘာဝဿ ဆာဒနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) ဝစနတော **အာသဝပဒဋ္ဌာနာ** ။ ပဋိသန္ဓိဇနနတ္ထံ အာယူဟန္တိ ဗျာပါရံ ကရောန္တီတိ **အာယူဟနရသာ,** ရာသိကရဏံ တ **အာယူဟနံ**။ နာမရူပဿ ပုရေစာရိကဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ** ။ ပုရိမဘာဝေန သဒ္ဓိ ဃဋ္ဋနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ပဋိသန္ဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ။ ဝိညာဏေန သဟ သမ္ပယုဇ္ဇတီတိ **သမ္ပယောဂရသံ** ။ အညမညံ သမ္ပယောဂဘာဝတော ရူပံ ဝိကိရတီတိ **ဝိကိရဏရသံ**။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ပိသိယမာနာ တဏ္ဍုလာဒယော ဝိကိရန္တိ စုဏ္ဏိ ဘဝန္တီတိ။ နာမဿ ကအာစိ ကုသလာဒိဘာဝေ စ အ တ္တီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **"အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာန"** န္တိ အာဟ။ "အစေတနာ အဗျာကတာ"တိ ဧတ္ထ ဝိယ အနာရမ္မဏတာ တ **အဗျာကတတာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အာယတနလက္ခဏာ** န္တိ ဃဋ္ဋနလက္ခဏံ, အာယာနံ တနနလက္ခဏံ တ။ ဒဿနာဒီနံ ကာရဏဘာဝေ **ဒဿနာဒိရသတာ** ။ အကုသလဝိပာကုပေက္ခာယ အနိဋ္ဌဘာဝတော ဒုက္ခေန က္လတရာယ စ က္လဋ္ဌဘာဝတော သုခေန သင်္ဂဟိတတ္တာ **"သုခဒုက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ"** တိ အာဟ။ ဒုက္ခသမုဒယတ္တာ **ဟေတုလက္ခဏာ တ ဏှာ**ဟာ။ "တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃, ၄၆၀; ဝိဘ. ၂၀၃) ဝစနတော **အဘိနန္ဒနရသာ** ။ စိတ္တ ဿ, ပုဂ္ဂလဿ တ ရူပာဒီသု အတိတ္တဘာဝတော ဟုတွာ ဂယှတီတိ **အတိတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ တဏှာဟာဒဠှဂ္ဂဟ တ္တံ ဟုတွာ ကာမုပာဒာနံ, သေသာနိ ဒိဋ္ဌိ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ **တဏှာဒဠှဂ္ဂဟတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ ကမ္မုပပ တ္တိဘဝဝသေန ဘဝဿ လက္ခဏာဒယော ယောဇေတဗ္ဗာ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန အနုဗောဓာဒိဘာဝဂ္ဂဟဏံ။ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ **အပ္ပဋိပတ္တိ,** အသုဘာဒီသု သုဘာဒိဝိပလ္လာသာ **မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ** ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ တ **အပ္ပဋိပတ္တိ,** ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ **မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ** ။ န အဝိဇ္ဇာယ ဧဝ ဆဒ္ဒတရိကတာ ဆဋ္ဌာရမ္မဏတာ စ, အထ ခော အညေသုပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု အရူပဓမ္မာနန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗေသုပိ"** တိ။ **နောဘ ယကေစရန္တိ** မနာယတနမာဟ။ န ဟိ အရူပဓမ္မာနံ ဒေသဝသေန အာသန္နတာ ဒူရတာ စ အတ္ထိ အသဏ္ဌာနတ္တာ, တ သ္မာ မနာယတနဿ ကေစရော န မနာယတနံ သမ္ပတ္တော အသမ္ပတ္တော တတိ ဝုစ္စတီတိ။

သောကာဒီနံ သဗ္ဗာတ အင်္ဂဗဟုတ္တပ္ပသင်္ဂေ "ဒွတဒသေတ"တိ အင်္ဂါနံ ဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ သော ကာဒယော အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာ, ဖလေန ပန ကာရဏံ အဝိဇ္ဇံ မူလင်္ဂံ ဒဿေတုံ တေ ဝုတ္တာတိ။ ဇရာမရဏဗ္ဘာဟ တဿ ဟိ ဗာလဿ တေ သမ္ဘဝန္တီတိ သောကာဒီနံ ဇရာမရဏကာရဏတာ ဝုတ္တာ။ "သာရီရိကာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဖုဋ္ဌော"တိ (သံ. နိ. ၄.၂၅၂) စ **သုတ္တေ** ဇရာမရဏနိမိတ္တဉ္စ ဒုက္ခံ သင်္ဂဟိတန္တိ တံတံနိမိတ္တာနံ သာဓကဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဇရာမရဏေနေဝ သောကာဒီနံ ဧကသင်္ခေပေ ကတော, တသ္မာ တေသံ ဇာတိ ပစ္စယတာ ယုဇ္ဇတိ။ ဇရာမရဏပစ္စယဘာဝေ ဟိ အဝိဇ္ဇာယ ဧကသင်္ခေပေ ကာတဗ္ဗော သိယာ, ဇာတိပစ္စယာ ပန ဇရာမရ ဏံ သောကာဒယော စ သမ္ဘဝန္တီတိ။ တတ္ထ ဇရာမရဏံ ဧကန္တိကံ အင်္ဂဘာဝေနေဝ ဂဟိတံ, သောကာဒယော ပန ရူပ ဘဝာဒီသု အဘာဝတော အနေကန္တိကာ ကေဝလံ ဟာကဋ္ဌေန ဖလေန အဝိဇ္ဇာနိဒဿနတ္ထံ ဂဟိတာ။ တေန အနာဂတေ ဇာတိယာ သတိ တတော ပရာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဟေတုဟေတုဘူတာ အဝိဇ္ဇာ ဒဿိတာတိ ဘဝစက္ကဿ အဝိစ္ဆေဒေါ ဒ ဿိတော ဟောတီတိ။ သုတ္တဉ္စ သောကာဒီနံ အဝိဇ္ဇာ ကာရဏန္တိ ဧတေဿဝတ္ထဿ သာဓကံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န သော ကာဒီနံ ဗာလဿ ဇရာမရဏနိမိတ္တတာမတ္တဿ။ "အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော"တိ (သံ. နိ. ၄.၂၅၂) ဟိ ဝစနေန အဝိဇ္ဇာ သောကာဒီနံ ကာရဏန္တိ ဒဿိတာ, န စ ဇရာမရဏနိမိတ္တမေဝ ဒုက္ခံ ဒုက္ခန္တိ။

ဥဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဝိဇ္ဇာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၆. **“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဇ္၂ သင်္ခါရာ”တိ ဟိ ဝုတ္တ** န္တိ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယ ဝိသေသနဘာဝေန သင်္ခါရာနဉ္စ ပဓာန ဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ သင်္ခါရာနံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဘာဝဿ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ **ပိတာ ကထီယတိ** “ဒီဃော သာမော, မိ တ္တော ရဿော, ဩဒါတော ဒတ္တော”တိ။

ရသိတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သဘာဝေါ ရသော, အတ္တနော ရသော သရသော, ယာထာဝေါ သရသော ယာထာဝ သရသော, သော ဧဝ လက္ခိတဗ္ဗတ္တာ လက္ခဏန္တိ **ယာထာဝသရသလက္ခဏံ** ။ “ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာ? ဒုက္ ခေ အညာဏ”န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂; မ. နိ. ၁.၁၀၃) သုတ္တေ စတ္တာရော ဝုတ္တာနီတိ **“သုတ္တန္တိကပရိယာယေ နာ”**တိ အာဟ။ **နိက္ခေပကဏ္ဍေ ပနာ** တိအာဒိနာ ဣဓ စတူသု ဌာနေသု ကထိတာယ ဧဝ အဝိဇ္ဇာယ နိက္ခေပကဏ္ဍေ အဋ္ဌ ဌာနေသု ကိစ္စဇာတိတော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေဟိ လက္ခဏတော စ ကထိတတ္တာ တဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန ဝိဘာဝနံ ကရောတိ။ အဟာပေတွာ ဝိဘဇိတဗ္ဗဝိဘဇနဉ္စ်ဟိ **အဘိဓမ္မပရိယာယော**။

ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ **ဇာတိ,** ဥပ္ပတ္တိဌာနံ။ ယဒိပိ နိရောဓမဂ္ဂေ အဝိဇ္ဇာ အာရမ္မဏံ န ကရောတိ, တေ ပန ဇာနိတုံ ကာမဿ တပ္ပဋိစ္ဆာဒနဝသေန အနိရောဓမဂ္ဂေသု နိရောဓမဂ္ဂဂ္ဂဟဏကအာရဏဝသေန စ ပဝတ္တမာနာ တတ္ထ ဥ ပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုစ္စတီတိ တေသမ္ပိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပတ္တိဌာနတာ ဟောတိ, ဣတရေသံ အာရမ္မဏဘာဝေန စာတိ။ သင်္ဃ ကဗလဒေဝကေဏာဒီနံ သဏ္ဌာဒ္ဒိနင်္ဂလာဒီနိ ဝိယ အညသေတာဒီနံ အဝိဇ္ဇာယ ဒုက္ခာဒိဝိသယာနံ အနတ္တကရာနံ လော ဘာဒီနံ နိဝတ္တကော အညာဏာဒိသဘာဝေါ လက္ခဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အတ္ထတ္တ န္တိ ဖလဖလံ။ အာမေဍိတဝစနဉ္စ်ဟိ သဗ္ဗေသံ အတ္ထာနံ ဝိသုံ ဝိသုံ ဟာကဋ္ဌကရဏဘာဝပ္ပကာသနတ္ ထံ။ အတ္ထော ဧဝ တ အတ္ထော **အတ္ထတ္ထော** တိ အတ္ထဿ အဝိပရီတတာဒဿနတ္ထံ အတ္ထေနေဝတ္ထံ ဝိသေသယတိ။ န ဟိ ဉာဏံ အနတ္ထံ အတ္ထောတိ ဂဏှာတီတိ။ ဧဝံ **ကာရဏကာရဏ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တံ အာကာရ**န္တိ အတ္ထတ္ထာဒိအာကာရံ။ **ဂဟေတွာတ**တိ စိတ္တေ ပဝေသေတွာ, စိတ္တေန ပုဂ္ဂလေန တ ဂဟိတံ ကတွ တာ။ ပဋိဝိဒ္ဓဿ ပုန အဝေက္ခဏာ **ပစ္စဝေက္ခဏာ** ။ ဒုစ္စိန္တိတစိန္တိတာဒိလက္ခဏဿ ဗာလဿ ဘာဝေါ **ဗာလ္ယံ။ ပဇာနာတီ**တိ ပကာရေဟိ ဇာနာတိ။ ဗလဝမောဟနံ **ပမောဟော**။ သမန္တတော မောဟနံ **သမ္မောဟော** ။

ဒုက္ခာရမ္မဏတာ တိ ဒုက္ခာရမ္မဏတာယ, ယာယ တ အဝိဇ္ဇာယ ဆာဒေန္တိယာ ဒုက္ခာရမ္မဏာ တံသမ္ပယုတ္တခ မ္မာ, သာ တေသံ ဘာဝေါတိ **ဒုက္ခာရမ္မဏတာ,** အာရမ္မဏမေဝ တ အာရမ္မဏတာ, ဒုက္ခံ အာရမ္မဏတာ ဧတိဿာ တိ **ဒုက္ခာရမ္မဏတာ** ။

ဒုဒ္ဒသတ္တာ ဂမ္ဘီရာ န သဘာဝတော, တသ္မာ တအာရမ္မဏတာ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣတရေသံ သဘာဝတော ဂ မ္ဘီရတ္တာ တအာရမ္မဏတာ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အပိစ ခော ပနာ**တိ မဂ္ဂဿ သင်္ခတသဘာဝတ္တာ တ တောပိ နိရောဓဿ ဂမ္ဘီရတရတံ ဒဿေတိ။

အဝိဇ္ဇာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပုနာတီတိ သောဓေတိ အပုညဖလတော ဒုက္ခသံကိလေသတော စ, ဟိတသုခဇ္ဈာသယေန ပုညံ ကရောတီတိ တံနိပ္ဖာ ဒနေန ကာရကဿဇ္ဈာသယံ ပူရေတီတိ **ပုညော,** ပူရကော ပုဇ္ဇနိဗ္ဗတ္တကော စ နိရုတ္တိလက္ခဏေန **“ပုညော”**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာဓိပစ္စနီကာနံ အတိဒူရတာယ **န ဣဥ္ဇတီ** န စလတီတိ အတ္ထော။ **ကာယဿာ** တိ ဒုတရဿ သာမိ ဘာဝေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ပုညုပဂန္တိ ဘဝသမ္ပတ္တုပဂံ။ **တတ္ထာ** တိ ဝိဘင်္ဂသုတ္တေ (သံ. နိ. ၂.၂)။ တဉ္စ်ဟိ ပဓာနဘာဝေန ဂဟိတန္တိ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၁၀၂) ပန “တယောမေ, အာဝုသော, သင်္ခါရာ”တိ အာဂတန္တိ။ **သဗ္ဗညုဇိနဘာသိတော ပန**

အယံ, န ပစ္စေကဇိနဘာသိတော, ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဒီပနတ္ထံ တေသံ သုတ္တာနံ ဝသေန တေ ဂဟိတာ။ ကထံ ပနေ တေန ဂဟဏေနာယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတီတိ တံဒဿနတ္ထမာဟ **"အဘိဓမ္မေပိ ဟိ သုတ္တေပိ ကောသဒိသာဝ တန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ"**တိ။ **သဗ္ဗညုဘာသိတောတိ** ဟာကဋ္ဌေန သုတ္တန္တေန သဒိသတ္တာ အယမ္ပိ သဗ္ဗညုဘာသိတောတိ ဉာယတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ။

"တေရသာပီ"တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ န ဘာဝနာမယတာ ဟာကဋ္ဌာတိ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိမာဟ ။ ပထဝီ ပထဝီတိအာဒိဘာဝနာ စ ကသိဏပရိကမ္မကရဏံ မဏ္ဍလကရဏဉ္စ ဘာဝနံ ဘဇာပေန္တိ။

အနုဝသေန ပဝတ္တာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ **အနံ**။ တတ္ထ ဗ္ဗာဟရဘူတာ အာယူဟနစေတနာ **အနံ အာရဗ္ဘ အနံ အဓိကိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတီ**တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဣတရေသု။ **သောမနဿစိတ္တေနာ** တိ အနုမောဒနာပဝတ္တိနိဒဿနမတ္တမေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေနပိ ဟိ အနုဿရတိ တေတိ။

အသရိက္ခကမ္ပိ သရိက္ခကေန စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပာကေန ဝေဟပ္ဖလာဒီသု ဝိနာပိ အသညေသု ကဋ္ဋတ္တာရူပံ။ ရူပမေဝ သဖန္ဒနတ္တာ **"သက္ကဋ္ဌန"** န္တိ ဝုတ္တံ ဣဋ္ဌနကရနိဝရဏာဒီနံ အဝိက္ခမ္ဘနတော, ရူပတဏှာဟာသင်္ခာတဿ ဣဋ္ဌနကဿ ကာရဏတ္တာ တ။ တေနေဝ ရူပာရမ္မဏံ နိမိတ္တာရမ္မဏဉ္စ သဗ္ဗမ္ပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိပ္ပရိယာယေန **"အနိဋ္ဌန"** န္တိ န ဝုစ္စတီတိ။ မဟာတုလာယ ဓာရယမာနော နာဋ္ဌိယာ မိနမာနော စ သမုဒ္ဒယမေဝ ဓာရေတိ မိနတိ စ, န ဧကေကံ ဂုဠံ, ဧကေကံ တဏ္ဍုလံ တ, ဧဝံ ဘဂဝါပိ အပရိမာဏာ ပဋ္ဌမကုသလစေတနာယော သမုဒ္ဒယဝသေနေဝ ဂဟေတွာ တ ဧကဇာတိကတ္တာ ဧကမေဝ ကတွာ ဒဿေတိ။ ဧဝံ ဒုတိယာဒယောပီတိ။

"ကာယဒွါရေ ပဝတ္တာ"တိ အဝတွာ **"အာအနဂ္ဂဟဏစောပနံ ဟာပယမာနာ ဥပ္ပန္နာ"** တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝစနဝိသေသမတ္တမေဝ ဒဿေတိ။ ကာယဒွါရေ ပဝတ္တိ ဧဝ ဟိ အာအနာဒိဟာပနာတိ။ ပုရိမေန တ ဒွါရဿ ဥပလက္ခဏဘာဝေ ဝုတ္တော, ပစ္ဆိမေန စေတနာယ သဝိညတ္တိရူပသမုဋ္ဌာပနံ။ တတ္ထ အာကမိုတွာ ဂဟဏံ **အာအနံ,** သမ္ပယုတ္တဿ ဂဟဏံ **ဂဟဏံ,** ဖန္ဒနံ **စောပနံ**။

တ္တော တိ ကာယဝစီသင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ, ကာယဝစီသင်္ခေတနာဂဟဏေ တ။ အဋ္ဌကထာယံ အဘိညာစေတနာ န ဂဟိတာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော န ဟောတီတိ။ ကသ္မာ ပန န ဟောတိ, နနု သာပိ ကုသလာ ဝိပာကဓမ္မာ စာတိ? သစ္စံ, အနုပစ္ဆိန္နတဏှာဟာဝိဇ္ဇာမာနေ ပန သန္တာနေ သဗ္ဗာဟရပ္ပဝတ္တိယာ တဿာ ကုသလတာ ဝိပာကဓမ္မတာ စ ဝုတ္တာ, န ဝိပာကုပ္ပာဒနေန, သာ ပန ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒယန္တီ ရူပာဝစရမေဝ ဥပ္ပာဒေယျ။ န ဟိ အညဘူမိကံ ကမ္မံ အညဘူမိကံ ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒေတီတိ။ အတ္တနာ သဒိသာရမ္မဏဉ္စ တိဋ္ဌာနိကံ တံ ဥပ္ပာဒေယျ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ ရူပာဝစရဝိပာကဿ ကမ္မသဒိသာရမ္မဏဿေဝ ဝုတ္တတ္တာ, န စ ရူပာဝစရဝိပာကော ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏော အတ္ထိ, အဘိညာစေတနာ စ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏာဝ ဟောတိ, တသ္မာ ဝိပာကံ န ဥပ္ပာဒေတီတိ ဝိညာယတိ။ ကသိဏေသု စ ဥပ္ပာဒိတဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိဿ အာနိသံသဘူတာ အဘိညာ။ ယထာဟ "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄-၂၄၅; မ. နိ. ၁.၃၈၄-၃၈၆)။ တသ္မာ သမာဓိဖလသဒိသာ သာ, န စ ဖလံ ဒေတီတိ အနုသီလာနိသံသော တသ္မိံ ဘဝေ ပစ္စယလာဘော ဝိယ သာပိ ဝိပာကံ န ဥပ္ပာဒေတိ။ **ယထာ စ အဘိညာစေတနာ, ဧဝံ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာပိ န ဟောတီ**တိ ဣဒံ ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတေ ဓမ္မေ ဝိသုံ ဥဒ္ဓရိတွာ "တေသံ ဝိပာကေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ (ဝိဘ. ၇၂၅) ဝုတ္တတ္တာ ဝိစာရေ တဗ္ဗံ။

အယံ ပနေတ္ထ အမတဂ္ဂပထာနုဂတော ဝိနိစ္ဆယော – ဒဿနဘာဝနာနံ အဘာဝေပိ ယေသံ ပုထုဇ္ဇနာနံ သေက္ခာနဉ္စ ဒဿနဘာဝနာဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တေသံ တဒုပ္ပတ္တိကာလေ တေဟိ ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာ အကုသလာ "ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ"တိ စ ဝုစ္စန္တိ, ပုထုဇ္ဇနာနံ ပန ဘာဝနာယ အဘာဝ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗစိန္တာ နတ္ထိ။ တေန တေသံ ပဝတ္တမာနာ တေ ဒဿနေန ပဟာတုံ အသက္ကုဏေယျာပိ "ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ"တိ န ဝုစ္စန္တိ။ ယဒိ ဝုစ္စေယျုံ, ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ ကေသဉ္စိ ကေစိ ကအာစိ အာရမ္မဏာရမ္မဏာဓိပတိဥပနိဿယပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဘဝေယျုံ, န စ ပဋ္ဌာနေ "ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ ကေသဉ္စိ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ ဝုတ္တာ။ သေက္ခာနံ ပန ဝိဇ္ဇမာနာ ဘာဝနာယ ပဟာတုံ သက္

ကုဏေယျွာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ။ တေနေဝ သေက္ခာနံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ စတ္တတ္တာ ဝန္တတ္တာ မုတ္တ
တ္တာ ပဟီနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ ဥက္ခေဋိတတ္တာ သမုက္ခေဋိတတ္တာ အဿာဒိတဗ္ဗာ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗာ စ န
ဟောန္တိ, ပဟီနတာယ ဧဝ သောမနဿဟေတုဘူတာ အဝိက္ခေပဟေတုဘူတာ စ န ဒေါမနဿံ ဥဒ္ဒစ္စဉ္စ ဥပ္ပာဒေန္
တီတိ န တေ တေသံ အာရမ္မဏာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝံ ပကတူပနိဿယဘာဝဉ္စ ဂစ္ဆန္တိ။ န ဟိ ပဟီနေ ဥပနိဿာယ
အရိယော ရာကဒိကိလေသေ ဥပ္ပာဒေတိ။

ဝုတ္တဉ္စ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆ
တိ။ပေ.။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ပေ.။ န ပစ္စာဂစ္ဆတီ”တိ (မဟာနိ. ၈၀; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၇), န စ ပုထု
ဇ္ဇနာနံ ဒဿနေန ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျွာ ဣတရေသံ န ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောန္တီတိ သက္ကာ ဝတ္
တုံ “ဒိဋ္ဌိံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိကိစ္ဆံ
အာရဗ္ဘ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာနံ ဥဒ္ဒစ္စာရမ္မဏပစ္စယဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ။ တတ္ထ
ဟိ **ဥဒ္ဒစ္စ**န္တိ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတံ စိတ္တုပ္ပာဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ ကတ္ွာ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသေ “ဒိဋ္ဌိံ ဂရုံ ကတ္ွာ
အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ ဂရုံ ကတ္ွာ ရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၉) တွေကမေဝ ဝု
တ္တံ, န ဝုတ္တံ “ဥဒ္ဒစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ။ တသ္မာ ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ဗာနံ အတီတာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတ္
တေပိ ယာဒိသာနံ တာဟိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာ အာပာဒေတဗ္ဗာ, တေသု ပုထုဇ္ဇနေသု ဝတ္တမာနာ ဒဿနံ အပေက္ခိတ္
တ တေန ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျွာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, သေက္ခေသု ဝတ္တမာနာ ဘာဝနံ အပေက္ခိတ္ွာ တာယ
ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျွာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ။ တေသု ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ သဟာယဝိရဟာ ဝိဟကံ န ဇနယန္
တီတိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗစေတနာယ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေ န ဝုတ္တော, အပေက္ခိတဗ္ဗဒဿနဘာဝနာရ
ဟိတာနံ ပန ပုထုဇ္ဇနေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ သကဘဏ္ဍေ ဆန္ဒရာကာဒီနံ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒဿ စ သံယောဇနတ္တ
ယတဒေကဋ္ဌကိလေသာနံ အနုပစ္ဆိန္နတာယ အပရိက္ခီဏသဟာယာနံ ဝိဟကုပ္ပာဒနံ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုန္တိ ဥဒ္ဒစ္စ
သဟဂတဓမ္မာနံ ဝိဟကော **ဝိဘင်္ဂေ** ဝုတ္တောတိ။

ယဒိ ဧဝံ, အပေက္ခိတဗ္ဗဒဿနဘာဝနာရဟိတာနံ အကုသလာနံ နေဝဒဿနေနနဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗတာ အာပ
ဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, အပ္ပဟာတဗ္ဗာနံ “နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၈) ဝုတ္
တတ္တာ, အပ္ပဟာတဗ္ဗဝိရုဒ္ဓသဘာဝတ္တာ စ အကုသလာနံ။ ဧဝမ္ပိ တေသံ ဣမဿိံ တိကေ နဝတ္တဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇ
တီတိ? နာပဇ္ဇတိ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ ဒဿိတာနံ ဒွတဒသအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။
ယထာ ဟိ ဓမ္မဝသေန သင်္ခတဓမ္မာ သဗ္ဗေ သင်္ဂဟိတာတိ ဥပ္ပန္နတ္တိကေ ကာလဝသေန အသင်္ဂဟိတာပိ အတီတာ န
ဝတ္တဗ္ဗာတိ န ဝုတ္တာ စိတ္တုပ္ပာဒရူပဘာဝေန ဂဟိတေသု နဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝ, ဧဝမိဓာပိ စိတ္တုပ္ပာဒဘာဝေန
ဂဟိတေသု နဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝ နဝတ္တဗ္ဗတာ န ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယတ္ထ ဟိ စိတ္တုပ္ပာဒေ ကောစိ နိ
ယောဂတော နဝတ္တဗ္ဗော အတ္ထိ, တတ္ထ တေသံ စတုတ္ထော ကောဋ္ဌာသော အတ္ထီတိ ယထာဝုတ္တပဒေသု ဝိယ
တတ္ထာပိ ဘိန္ဒိတ္ွာ ဘဇာပေတဗ္ဗေ စိတ္တုပ္ပာဒေ ဘိန္ဒိတ္ွာ ဘဇာပေတိ “သိယာ နဝတ္တဗ္ဗာ ပရိတ္တာရမ္မ
ဏာ”တိအာဒိနာ။ တဒဘာဝ ဥပ္ပန္နတ္တိကေ ဣဓ စ တထာ န ဝုတ္တာ။

အထ တ ယထာ သပ္ပဋိဃေဟိ သမာနသဘာဝတ္တာ ရူပဓာတုယံ တယော မဟာဘူတာ “သပ္ပဋိဃာ”တိ ဝုတ္တာ။
ယထာဟ “အသညသတ္တာနံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ, ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ
ဧကံ မဟာဘူတ”န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၂၂.၉)။ ဧဝံ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပဝတ္တမာနာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗသမာနသဘာဝ “ဘာဝနာ
ယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိ ဝုစ္စေယျုန္တိ နတ္ထိ နဝတ္တဗ္ဗတာပသင်္ဂေါ။ ဧဝဉ္စ သတိ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပဝတ္တမာနာပိ ဘာဝနာယ
ပဟာတဗ္ဗာ သကဘဏ္ဍေ ဆန္ဒရာကဒယော ပရဘဏ္ဍေ ဆန္ဒရာကာဒီနံ ဥပနိဿယပစ္စယော, ရာဂေ စ ရာဂဒိဋ္ဌီနံ
အဓိပတိပစ္စယောတိ အယမတ္ထော လဒ္ဓော ဟောတိ။ ယထာ ပန အဖောဋ္ဌဗ္ဗတ္တာ ရူပဓာတုယံ တယော မဟာဘူတာ
န ပရမတ္ထတော သပ္ပဋိဃာ, ဧဝံ အပေက္ခိတဗ္ဗဘာဝနာရဟိတာ ပုထုဇ္ဇနေသု ပဝတ္တမာနာ သကဘဏ္ဍေ ဆန္ဒရာက
ဒယော န ပရမတ္ထတော ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယတာ န ဝုတ္တာ,
န စ “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ဝုတ္တာ။ ယေ ဟိ ဒဿနေန
ပဟာတဗ္ဗပစ္စယာ ကိလေသာ, န တေ ဒဿနတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တန္တိ, ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပစ္စယဿပိ ပန ဥဒ္ဒစ္စ
သဟဂတဿ သဟာယဝေကလ္လမတ္တမေဝ ဒဿနေန ကတံ, န တဿ ကောစိ ဘာဝေ ဒဿနေန အနုပ္ပတ္တိဓမ္မ

တံ အာဟာဒိတောတိ တဿ ဧကန္တဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ တဿ တာဒိသဿေဝ သတိ သဟာယေ ဝိပါကုပ္ပာဒနဝသေန, အသတိ စ ဝိပါကာနုပ္ပာဒနဝသေန န ဝိရုဇ္ဈတီတိ။

သာပိ ဝိညာဏပစ္စယဘာဝေ ယဒိ အပနေတဗ္ဗာ, ကသ္မာ ‘‘သမဝီသတိ စေတနာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ တဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပန သဗ္ဗာပေတာ ဟောန္တီ’’** တိ။ ယဒိ ဧဝံ, အဘိညာစေတနာယ သဟ ‘‘ဧကဝီသတီ’’တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ? န, အဝစနဿ ဝုတ္တကာရဏတ္တာ, တံ ပန ဣတရာဝစနဿပိ ကာရဏန္တိ သမာနစေတနာဝစနကာရဏဝစနေန ယံ ကာရဏံ အပေက္ခိတွတ ကော ဝုတ္တာ, တေန ကာရဏေန ဣတရာယပိ ဝတ္တဗ္ဗတံ, ယဉ္စ ကာရဏံ အပေက္ခိတွတ ဣတရာ န ဝုတ္တာ, တေန ကာရဏေန ဝုတ္တာယပိ အဝတ္တဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။ အာနေဥ္ဇာဘိသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော ဧတေတိ ဘေအာဘာဝတ ဟာကဗ္ဗောတိ န တဿ သံယောဂေ ဒဿိတော။

သုခသညာယ ဂဟေတွတတိ ဧတေန တဏှာပဝတ္တိံ ဒဿေတိ။ **တဏှာပရိက္ခာရေ**တိ တဏှာယ ပရိတရေ, တဏှာယ ‘‘သုခံ သုဘ’’န္တိအာဒိနာ သင်္ခတေ တ အလင်္ကတေတိ အတ္ထော။ တဏှာ ဟိ ဒုက္ခဿ သမုဒယောတိ အဇာနန္တော ‘‘အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ တ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ’’န္တိ သင်္ခါရေ ပရိက္ခရောတီတိ။ အမရဏတ္ထာတိ ဂဟိတာ ဒုက္ကရကိရိယာ **အမရတပေါ,** ဒေဝဘာဝတ္ထံ တပေါတ, ဒုက္ခတ္တာ တ မရော မာရကော တပေါ **အမရတပေါ**။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌ-သဒ္ဒော ဝိယ မရေသု အမရ-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဇာတိအာဒိပဟာတဒုက္ခဇနနတော **မရုပဟာတသဒိသတာ** ပုညာဘိသင်္ခါရဿ ဝုတ္တာ။ ရမဏီယဘာဝေန စ အဿာဒဘာဝေန စ ဂယှမာနံ ပုညဖလံ **ဒီပသိခါမဓုလိတ္တသတ္ထဓာရာသဒိသံ,** တဒတ္ထော စ ပုညာဘိသင်္ခါရော တံနိဟတလေဟနသဒိသော။

‘‘သုခေါ ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ တရုဏာယ မုဒုကာယ လောမသာယ ဗာဟာယ သမ္ဖဿော’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၆၉) သုခသညာယ **ဗာလော ဝိယ ဂူထကီဠနံ** ကိလေသာဘိဘူတတာယ ကောဓာရတိအဘိဘူတော အသဝသော **မရိတုကာမော ဝိယ ဝိသခါဒနံ** ကရဏဖလက္ခဏေသု ဇိဂုစ္ဆနီယံ ဒုက္ခဉ္စ **အပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ** ။ လောဘသဟဂတဿ တ ဂူထကီဠနသဒိသတာ, ဒေသသဟဂတဿ ဝိသခါဒနသဒိသတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ကာမဂုဏသမိဒ္ဓိယာ သဘာယဿပိ ပိသာစနဂရဿ သုခဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတော ဝိယ အရူပဝိပါကာနံ နိရန္တရတာယ အနုပလက္ခိယမာနုပ္ပါဒဝယာနံ, ဒီဃသန္တာနတာယ အဂယှမာနဝိပရိဏာမာနံ, သင်္ခါရဝိပရိဏာမဒုက္ခဘူတာနမ္ပိ နိစ္စာဒိဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတောတိ တေသံ **ပိသာစနဂရသဒိသတာ, တဒဘိမုခဂမနသဒိသတာ** စ အာနေဥ္ဇာဘိသင်္ခါရဿ ယောဇေတဗ္ဗာ။

တာတတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တရာပေက္ခော နိပါတော, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယောတိ ဣဒံ တာဝ သိဒ္ဓံ, ဣဒံ ပန အပရံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပန သဗ္ဗာပေတာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တန္တိ အဘိညာစေတနာနံ ပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ။ စေတောပရိယပုဗ္ဗေနိဝါသအနာဂတံသဉာဏေဟိ ပရေသံ အတ္တနော စ သမောဟစိတ္တဇာနနကာလေတိ ယောဇေတဗ္ဗာ။

အဝိဇ္ဇာသမ္မူဠှတ္တာ တိ ဘတဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာယ အဝိဇ္ဇာယ သမ္မူဠှတ္တာ။ **ရာဂါဒီနန္တိ** ရာဂဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စဒောမနဿာနံ အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တရာဂါဒိအဿာဒနကာလေသု အဝိဇ္ဇံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒနံ ရာဂဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာယ ဧဝ အဝိဇ္ဇာယ ယောဇေတဗ္ဗံ, အဿာဒနဉ္စ ရာဂေ, တဒဝိပ္ပယုတ္တာ စ ဒိဋ္ဌီတိ အဿာဒနဝသေနေဝ ယထာဝုတ္တံ အဝိဇ္ဇံ ဂရုံ ကရောန္တီ ဒိဋ္ဌိ စ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရာဂါဒီဟိ စ ဟဋ္ဌိယံ သရူပေန ဝုတ္တေဟိ တံသမ္ပယုတ္တသင်္ခါရဿ အဝိဇ္ဇာရမ္မဏာဒိတံ ဒဿေတိ။ အနဝိဇ္ဇာရမ္မဏဿ ပဌမဇဝနဿ အာရမ္မဏာဓိပတိအနန္တရာဒိပစ္စယဝသေနေဝ အဝုတ္တဿ ဝုတ္တဿ စ သဗ္ဗဿ သင်္ဂဟဏတ္ထံ **‘‘ယံ ကိဉ္စီ’’**တိ အာဟ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ သမတိက္ကမဘဝပတ္ထနာဝသေန ဝုတ္တနယေန။

ဧကကာရဏတဒေ အာပဇ္ဇတီ တိ ဒေသပ္ပသင်္ဂေ ဝုတ္တော။ အနိဋ္ဌော ဟိ ဧကကာရဏတဒေ သဗ္ဗဿ သဗ္ဗကာလေ သမ္ဘဝပတ္တိတော ဧကသဒိသသဘာဝပတ္တိတော စ။ ယသ္မာ တီသု ပကာရေသု အဝိဇ္ဇမာနေသု ပရိသေသေန စတုတ္ထေ ဧဝ စ ဝိဇ္ဇမာနေ ဧကဟေတုဖလဒီပနေ အတ္ထော အတ္ထိ, တသ္မာ န နုပပဇ္ဇတိ။

ယထာဖဿံ ဝေဒနာဝဝတ္ထာနတော တိ ''သုခဝေဒနီယံ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခာ ဝေဒနာ''တိ အာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၆၂), ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ။ပေ။ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၄၃) စ သုခဝေဒနီယာဒိစက္ခုသမ္ဖဿာဒိအနုရူပေန သုခဝေဒနာဒိစက္ခုသမ္ဖဿဇာဝေဒနာဒီနံ ဝဝတ္ထာနတော, သမာနေသု စက္ခုရူပာဒီသု ဖဿဝသေန သုခာဒိဝိပရိယာယာဘာဝတော, သမာနေသု စ ရူပမနသိကာရာဒီသု စက္ခာဒိသင်္ဃဋ္ဋန ဝသေန စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဝိပရိယာယာဘာဝတော, အညပစ္စယသာမညေပိ ဖဿဝသေန သုခာဒိစက္ခုသမ္ဖဿဇာဒီနံ ဩဠာရိကသုခုမာဒိသင်္ကရာဘာဝတော စာတိ အတ္ထော။ သုခာဒီနံ ယထာဝုတ္တသမ္ဖဿဿ အဝိပရီတော ပစ္စယဘာတော ဧဝ **ယထာဝေဒနံ ဖဿဝဝတ္ထာနံ,** ကာရဏဖလဝိသေသေန တ ဖလကာရဏဝိသေသနိစ္ဆယော ဟောတီတိ ဥဘယ တ္ထာပိ နိစ္ဆယော ဝဝတ္ထာနန္တိ ဝုတ္တော။ **ကမ္မာဒယော** တိ ကမ္မာဟာရဥတုအာဒယော အဟာကဋ္ဌာ သေမှပဋိကာ ရေနေ ရောဂဝူပသမတော။

''အဿာဒာနုပဿိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီ''တိ ဝစနတော တိ ''သံယောဇနီယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿ သာဒာနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒာနံ, ဥပါဒာနပစ္စယာ ဘဝေ''တိ (သံ. နိ. ၂.၅၃-၅၄) ဣမိနာ သုတ္တေန တဏှာယ သင်္ခါရကာရဏဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာတိ အတ္ထော။ ပုန တဿာပိ အဝိဇ္ဇာ ကာရဏန္တိ ဒဿနတ္ထံ **''အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အာသဝသမုဒယောတိ ဝစနတော''**တိ အာဟ။ တဏှာ တ စတုရု ပါဒါနဘူတာ ကာမဘဝဒိဋ္ဌာသဝ စ သင်္ခါရဿ ကာရဏန္တိ ဟာကဋ္ဌာတိ သုတ္တဒ္ဝယေနပိ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရကာရ ဏဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ **အဿာဒာနုပဿိနော** တိ ဟိ ဝစနေန အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒနကိစ္စာ အဝိဇ္ဇာ တဏှာယ ကာရ ဏန္တိ ဒဿိတာ ဟောတီတိ။ ယသ္မာ အဝိဒ္ဒတ, တသ္မာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကေ အဘိသင်္ခရောတီတိ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါ ရကာရဏဘာဝဿ **ဟာကဋ္ဌတ္တာ** အဝိဒ္ဒသုဘာဝေ သင်္ခါရကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တော ခီဏာသဝဿ သင်္ခါရာဘာဝ တော **အသာဓာရဏတ္တာ** စ။ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ သာဓာရဏာနိ ဝတ္ထာရမ္မဏာဒီနိတိ ပုညာဘတဒိအာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိ ကာ အဝိဇ္ဇာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ အသာဓာရဏံ ကာရဏန္တိ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဌာနဝိရုဒ္ဓော** တိ အတ္ထိတာဝိရုဒ္ဓ ဓော။ ကေစိ ပန ''ပဋိသန္ဓိအာဒီနိ ဌာနာနီ''တိ ဝဒန္တိ, ဧဝံ သတိ ပုရိမစိတ္တံ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဌာနဝိရုဒ္ဓော ပစ္စယောတိ န က္ကာဒံ ကေန္တိကံ သိယာ။ ဘဝင်္ဂမ္ပိ ဟိ ဘဝင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယော, ဇဝနံ ဇဝနဿာတိ, န စ သိပ္ပာဒီနံ ပဋိသန္ဓိအာဒိ ဌာနံ အတ္ထီတိ န တံ ဣမေ အဓိပ္ပေတံ။ ကမ္မံ ရူပဿ နမနရုပ္ပနဝိရောဓာ သာရမ္မဏာနာရမ္မဏဝိရောဓာ စ **သဘာဝဝိရု ဒ္ဓော ပစ္စယော, ခီရာဒီနိ ဒဓိအာဒီနံ** မဓုရမ္ဗိလရသာဒိသဘာဝဝိရောဓာ။ အဝိဇာနနကိစ္စော **အာလောကော** ဝိဇာနနကိစ္စ ဿ **ဝိညာဏဿ,** အမဒနကိစ္စာ စ **ဂုဠာဒယော** မဒနကိစ္စဿ **အာသဝဿ** ။

ကေလောမာဝိလောမာနိ ဒဗ္ဗာယ ပစ္စယော, **ဒဓိအာဒီနိ ဘူတိဏကဿ** ။ ဧတ္ထ စ **အဝီ**တိ ရတ္တာ ဧဠကာ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိပာကာယေဝ တေ စ န, တသ္မာ ဒုက္ခဝိပာကာယပိ အဝိဇ္ဇာယ တဒဝိပာကာနံ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ ပစ္စယတ္တံ န န ယုဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ တဒဝိပာကတ္တေပိ သာဝဇ္ဇတာယ တဒဝိရုဒ္ဓါနံ တံသဒိသာနဉ္စ အပုညာဘိသင်္ခါရာနမေဝ ပစ္စယော, န ဣတရေသန္တိ ဧတေဿ ပသင်္ဂဿ နိတရဏတ္ထံ ''ဝိရုဒ္ဓော စာဝိရုဒ္ဓော စ, သဒိသာသဒိသော တထာ။ ဓမ္မာနံ ပစ္စယော သိဒ္ဓော''တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌံ ကရောန္တော **''ဣတိ အယံ အဝိဇ္ဇာ''**တိအာဒိမာဟ။

အဋ္ဌေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏီနံ ဝိယ ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနံ နိယတိ, နိယတိယာ, နိယတိ ဧဝ တ သင်္ဂတိ သ မာဂမော နိယတိသင်္ဂတိ, တာယ ဘာဝေသု ပရိဏတာ မနုဿဒေဝဝိဟင်္ဂာဒိဘာဝံ ပတ္တာ **နိယတိသင်္ဂတိဘာဝပရိဏတာ** ။ နိယတိယာ သင်္ဂတိယာ ဘာဝေန စ ပရိဏတာ နာနပ္ပကာရတံ ပတ္တာ **နိယတိသင်္ဂတိဘာဝပရိဏတာ** တိ စ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ဧဝေဟိ စ ဝိကပ္ပနေဟိ အဝိဇ္ဇာ အကုသလံ စိတ္တံ ကတ္ဝတ ပုညာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပဝတ္တတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **''သော ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယာ''**တိအာဒိ။

အပရိဏာယကော ဗာလောတိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္ဗုဒ္ဓိဟဒကကလျာဏမိတ္တရဟိတောတိ အတ္ထော။ အရဟတ္ တမဂ္ဂဝသာနံ တ ဉာဏံ သမဝိသမံ ဒဿေတ္ဝတ နိဗ္ဗာနံ နယတီတိ ပရိဏာယကန္တိ ဝုတ္တံ, တေန ရဟိတော **အပရိဏာ ယကော။ ဓမ္မံ ဉတ္ဝတ**တိ သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စတုသစ္စပ္ပကာသကသုတ္တာဒိဓမ္မံ ဉတ္ဝတ, မဂ္ဂဉာဏေနေဝ တ သစ္စဓမ္မပဝရံ နိဗ္ဗာနံ ဉတ္ဝတ, တံဇာနနာယတ္တတ္တာ ပန သေသသစ္စာဘိသမယဿ သမာနကာလမ္ပိ တံ ပုရိမကာလံ ဝိယ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ။

သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိညာဏပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၇. ယထာဝုတ္တသင်္ခါရပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ တံကမ္မနိဗ္ဗတ္တမေဝ ဝိညာဏံ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ **“ဗာတ္တိံသ လောကိယဝိပါကဝိညာဏာနိ သင်္ဂဟိတာနိ ဟောန္တီ”**တိ အာဟ။ **ဓာတုကထာယံ** (ဓာတု. ၄၆၆) ပန ဝိပ္ပယုတ္တေနသင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ –

> “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေန ယေ ဓမ္မာ။ပေ.။ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿေန, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာယ ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ, တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ။ပေ.။ သင်္ဂဟိတာ? တေ ဓမ္မာ အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ ဧကေန ခန္ဓေန ဧကာဒသဟာယတနေဟိ ဧကာဒသဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတာ။ ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတာ? စတူဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ”တိ –

ဝစနတော သဗ္ဗဝိညာဏဖဿဝေဒနာပရိဂ္ဂဟော ကတော။ ယဒိ ဟိ တေတ္ထ ဝိညာဏဖဿဝေဒနာ သပ္ပဒေသာ သိယုံ, “ဝိပါကာ ဓမ္မာ”တိ ဣမဿ ဝိယ ဝိဿဇ္ဇနံ သိယာ, တသ္မာ တတ္ထ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏာဒယော ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ စ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ စတုဘူမကကုသလသင်္ခါရော အကုသလသင်္ခါရော စ ဝုတ္တောတိ သော ဧဝ ဓာတုကထာယံ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘဝေါ ပန **ဓာတုကထာယံ** ကမ္မုပပတ္တိဘဝဝိသေသဒဿနတ္ထံ န အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန ဂဟိတော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ တတ္ထ “ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ”တိ အနုဒ္ဓရိတွာ “ကမ္မဘဝေါ”တိအာဒိနာဝ နယေန ဘဝေါ ဥဒ္ဓဋော။ **ဝိပါကဉှေတ**န္တိ ဝိညာဏဿ ဝိပါကတ္တာ သင်္ခါရပစ္စယတ္တံ သာဓေတိ, တဿ ပန သာဓနတ္ထံ “ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ ဝိပါကာဘာဝတော”တိ ဝုတ္တန္တိ တံ ဝိဝရန္တော **“ဝိပါကဉှာ”** တိအာဒိမာဟ။

ယေဘုယျေန လောဘသမ္ပယုတ္တဇဝနာဝသာနေတိ ဇဝနေန တဒါရမ္မဏနိယမေ သောမနဿသဟဂတာနန္တရံ သောမနဿသဟဂတတဒါရမ္မဏဿ ဝုတ္တတ္တာ သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ပန တိဟေတုကဇဝနာဝသာနေ စ ကဒါစိ အဟေတုကံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ, တသ္မာ **“ယေဘုယျေန”**တိ အာဟ။ **သကိံ ဝါ**တိ “ဒွိရတ္တတိရတ္တာ”ဒီသု ဝိယ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒွိက္ခတ္တုမေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝဒန္တိ။ “ဒွိရတ္တတိရတ္တ”န္တိ ဧတ္ထ ပန ဝါ-သဒ္ဒဿ အဘာဝ ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တေန ဒွိရတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ယုဇ္ဇတိ, “နိရန္တရတိရတ္တဒဿနတ္ထံ ဝါ”တိ။ ဣဓ ပန ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပနတ္ထော ဝုတ္တောတိ သကိံ ဧဝ စ ကဒါစိ ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ **“သကိံ ဝါ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ ဟိ သကိံ တဒါရမ္မဏပ္ပဝတ္တိယာ ဝိစာရေတဗ္ဗတံ ဒဿေန္တော **“စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနာယံ ပနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနာယ**န္တိ ဝိပါကကထာယံ ဗလဝ ရူပါဒိကေ အာရမ္မဏေ ဝုတ္တံ စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ ဟိ ဒွေဝ တဒါရမ္မဏုပ္ပတ္တိဝါရာ အာဂတာ။ ဇဝနဝိသယာနုဘဝနဉှိ တဒါရမ္မဏံ အာသန္နဘာဝတော တသ္မိံ ဝိသယေ ဧကစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုကေ န ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနုရူပါယ ပဋိသန္ဓိယာ**တိ အကုသလဝိပါကဿ အပါယပဋိသန္ဓိ, ကာမာဝစရာဒိကုသလဝိပါကာနံ ကာမရူပါရူပသုဂတိပဋိသန္ဓိယော ယထာကမ္မံ အနုရူပါ။

ပဋိသန္ဓိကထာ မဟာဝိသယာတိ ကတွာ ပဝတ္တိမေဝ တာဝ ဒဿေန္တော **“ပဝတ္တိယံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ အဟေတုကဒွယာဒီနံ ဒွါရနိယမာနိယမာဝစနံ ဘဝင်္ဂဘူတာနံ သယမေဝ ဒွါရတ္တာ စုတိပဋိသန္ဓိဘူတာနဉ္စ ဘဝင်္ဂသင်္ခါတေန အညေန စ ဒွါရေန အနုပ္ပတ္တိတော နိယတံ အနိယတံ ဝါ ဒွါရံ ဧတေသန္တိ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ ဧကဿ သတ္တဿ ပဝတ္တရူပါဝစရဝိပါကော ပထဝီကသိဏာဒီသု ယသ္မိံ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, တတော အညသ္မိံ တဿ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ရူပါဝစရာနံ နိယတာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ **တတ္ရဿာ**တိ ပဝတ္တိယံ ဗာတ္တိံသဝိဓဿ။

ဣန္ဒြိယပ္ပဝတ္တိအာနုဘာဝတော ဧဝ စက္ခုသောတဒွါရဘေဒေန, တဿ စ ဝိညာဏဝီထိဘေဒါယတ္တတ္တာ ဝီထိဘေဒေန စ ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မိဉ္စ သတိ “အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဒဿနံ သဝနံ ဝါ တဒနန္တရံ သမ္ပဋိစ္ဆန”န္တိအာဒိနာ စိတ္တနိယမေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တထာ စ သတိ သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏာနမ္ပိ ဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ ဟောတိ, န ဣန္ဒြိယပ္ပဝတ္တိအာနုဘာဝေန ဒဿနသဝနမတ္တဿေဝ, နာပိ ဣန္ဒြိယာနံ ဧဝ ဒဿနသဝနကိစ္စတာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တ

တော အာဟ **“ဒွတ္တိရဝီထိသောဒေ စိတ္တနိယမတော စာ”** တိ။ ပဌမကုသလေန စေ တဒါရမ္မဏဿ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ, တံ ပဌမကုသလာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဇနကံ အနုဗန္ဓတိ နာမ, ဒုတိယကုသလာဒိအနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဇနကသဒိသံ အနုဗန္ဓတိ နာမ, အကုသလာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဉ္စ ကာမာဝစရတာယ ဇနကသဒိသန္တိ။

ကောဒသ တဒါရမ္မဏစိတ္တာနိ။ပေ။ တဒါရမ္မဏံ န ဂဏှန္တီ တိ တဒါရမ္မဏဘာဝတာယ ''တဒါရမ္မဏ''န္တိ လဒ္ဓနာမာနိ တဒါရမ္မဏဘာဝံ န ဂဏှန္တိ, တဒါရမ္မဏဘာဝေန နပ္ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ အထ တ နာမကေ တ္တံ အာရဗ္ဘ ဇဝနေ ဇဝိတေ တဒါရမ္မဏံ တဿ ဇဝနဿ အာရမ္မဏံ န ဂဏှန္တိ, နာလမ္ဗန္တီတိ အတ္ထော။ **ရူပါရူပဓမ္မေ**တိ ရူပါရူပါဝစရေ ဓမ္မေ။ ဣဒံ ပန ဝတ္တတ **“အဘိညာဉာဏံ အာရဗ္ဘာ”** တိ ဝိသေသနံ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏတာယ ကာမာဝစရသဒိသေသု စေဝ တဒါရမ္မဏာနုပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ မဂ္ဂေ ဝိယ ဘာဝနာယ သိဒ္ဓါ မဟာဗလာ စာတိ တတ္ထ ဇဝနေန ပဝတ္တမာနေန သာနုဗန္ဓနေန န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ တေသု တဒါရမ္မဏံ ပဋိက္ခိတ္တံ။ **လောကုတ္တရဓမ္မေ အာရဗ္ဘာ** တိ ဧတေနေဝ သိဒ္ဓေ **“သမ္မတ္တနိယတဓမ္မေသူ”** တိ ဝိသုံ ဥဒ္ဓရဏံ သမ္မတ္တမိစ္ဆတ္တနိယတဓမ္မာနံ အညမညပဋိပက္ခတာတိ ဗလဝဘာဝေန တဒါရမ္မဏဿ အဝတ္ထုဘာဝဒဿနတ္ထံ။

ဇဝံ ပဝတ္တိယံ ဝိညာဏပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ပဋိသန္ဓိယံ ဒဿေတုံ **“ယံ ပန ဝုတ္တံ”** န္တိအာဒိမာဟ။ **ကေန ကတ္ထာ**တိ ကေန စိတ္တေန ကသ္မိံ ဘဝေ။ ဧကူနဝီသတိ ပဋိသန္ဓိယော တေန တေန စိတ္တေန ပဝတ္တမာနာ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ရူပါရူပဓမ္မာတိ တေန တေန စိတ္တေန သာ သာ တတ္ထ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ။ **တဿာ** တိ စိတ္တဿ သ။

အာဂန္တွာ တိ အာဂတံ ဝိယ ဟုတွာ။ **ကေပကသီဝလီ**တိ ရညော ဟိတာရက္ခေ ကေပကကုလေ ဇာတော သီဝလိ နာမကော။ ကမ္မာဒိအနုဿရဏဗ္ဘာဟရရဟိတတ္တာ **“သမ္မုဠှဿကာလကိရိယာ”** တိ ဝုတ္တာ။ အဗ္ဘာဟရေနေဝ ဟိ တတ္ထ ကမ္မာဒိဥပဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ။ ''ပိသိယမာနာယ မက္ခိကာယ ပဌမံ ကာယဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်္ဂံ နာဝဋ္ဋေတိ အတ္တနာ စိန္တိယမာနဿ ကဿစိ အတ္တိတာယာ''တိ ကေစိ ကာရဏံ ဝဒန္တိ, တဒေတံ အကာရဏံ ဘဝင်္ဂဝိသယတော အညဿ စိန္တိယမာနဿ အဘာဝ အညစိတ္တပ္ပဝတ္တကာလေ စ ဘဝင်္ဂါဝဋ္ဋနဿေဝ အသမ္ဘဝတော။ ဣဒံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ သိယာ – ''တာနိဿ တမှိ သမယေ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၄၈) ဝစနတော တီသု ဇဝနဝါရေသု အပ္ပဝတ္တေသွေဝ ကမ္မာဒိဥပဋ္ဌာနေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အနေကဇဝနဝါရပ္ပဝတ္တိယာ ဟိ အဇ္ဈောလမ္ဗနံ အဘိပ္ပလမ္ဗနဉ္စ ဟောတီတိ။ တသ္မာ ကာယဒွါရာဝဇ္ဇနံ အနာဝဋ္ဋေတွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနမေဝ ကမ္မာဒိအာလမ္ဗဏံ ပဌမံ ဘဝင်္ဂံ အာဝဋ္ဋေတိ, တတော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဿ ဗလဝတ္တာ ဒုတိယဝါရေ ကာယဝိညာဏဝီထိ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ပဝတ္တတိ, တတော ပုရိမဇဝနဝါရဂဟိတေသွေဝ ကမ္မာဒီသု ကမေန မနောဒွါရဇဝနံ ဇဝိတွာ မူလဘဝင်္ဂသင်္ခါတံ အာဂန္တုကဘဝင်္ဂသင်္ခါတံ တ တဒါရမ္မဏံ ဘဝင်္ဂံ ဩတရတိ, တဒါရမ္မဏဘာဝေ တ ဘဝင်္ဂမေဝ။ **တေသ္မိံ ဌာနေ ကာလံ ကရောတီ** တိ တဒါရမ္မဏာနန္တရေန စုတိစိတ္တေန, တဒါရမ္မဏဘာဝေ တ ဘဝင်္ဂသင်္ခါတေနေဝ စုတိစိတ္တေန စဝတီတိ အတ္ထော။ ဘဝင်္ဂမေဝ ဟိ စုတိစိတ္တံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ စုတိစိတ္တံ ဣဓ ''ဘဝင်္ဂ''န္တိ ဝုတ္တန္တိ။ မနောဒွါရဝိသယော လဟုကောတိ လဟုကပစ္စုပဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“အရူပဓမ္မာနံ။ပေ။ လဟုကော”**တိ။ အရူပဓမ္မဿ ဟိ မနောဒွါရဿ ဝိသယော လဟုကပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ။ ဗလဝတိ စ ရူပဓမ္မဿ ကာယဒွါရဿ ဝိသယေ အပ္ပဝတ္တိတွာ မနောဒွါရဝိသယေ ကမ္မာဒိမှိ ပဌမံ စိတ္တပ္ပဝတ္တိဒဿနေန အရူပဓမ္မာနံ ဝိသယဿ လဟုကတာ ဒီပိတာတိ။ ရူပာနံ ဝိသယာဘာဝေပိ တ ''အရူပဓမ္မာန''န္တိ ဝစနံ ယေသံ ဝိသယော အတ္ထိ, တံဒဿနတ္ထမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန လဟုကမ္မာဒီသု စိတ္တပ္ပဝတ္တိတော လဟုဂဟဏီယတာ ဝိသယဿ လဟုကတာ။

ကမ္မာဒီနံ ဘူမိစိတ္တုပ္ပာဒါဒိဝသေန ဝိတ္ထာရတော အနန္တော ပဘေဒေါတိ **“သင်္ခေပတော”** တိ အာဟ။

အဝိဇ္ဇာတဏှာဒိကိလေသေသု အနုပစ္ဆိန္နေသွေဝ ကမ္မာဒိနော ဥပဋ္ဌာနံ, တဒ္ဓာရဗ္ဘ စိတ္တသန္တာနဿ ဘဝန္တရနိန္နပေါဏပဗ္ဘာရတာ ဟောတီတိ အာဟ **“အနုပစ္ဆိန္နကိလေသဗလဝိနာမိတ”** န္တိ။ သန္တာနေ ဟိ ဝိနာမိတေ တဒေကဒေသဘူတံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဉ္စ ဝိနာမိတမေဝ ဟောတိ, န စ ဧကဒေသဝိနာမိတဘာဝေန ဝိနာ သန္တာနဝိနာမိတတာ အတ္ထီတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပန ''ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိနိန္နာယ စုတိယာ ပုရိမဇဝနာနိ အကုသလာနိ, ဣတရာယ စ ကုသလာနီ''တိ နိစ္ဆိနန္တ

တိ။ “နိမိတ္တဿာဒဂဓိတံ တ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌတိ အနုဗျဉ္ဇနဿာဒဂဓိတံ တ။ တသ္မိံ စေ သမယေ ကာလံ ကရောတိ, ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ဒွိန္နံ ဂတီနံ အညတရံ ဂတိံ ဥပပဇ္ဇေယျ နိရယံ တ တိရစ္ဆာနယောနိံ တ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၅) ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အာသန္နံ အကုသလံ ဒုဂ္ဂတိယံ, ကုသလဉ္စ သုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပနိဿယော ဟောတီတိ။

ရာဂါဒိဟေတုဘူတံ ဟီနမာရမ္မဏ န္တိ အကုသလဝိပာကဿ အာရမ္မဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏံ အာဟ။ တမ္ပိ ဟိ သင်္ကပ္ပဝသေန ရာဂဿပိ ဟေတု ဟောတီတိ။ အကုသလဝိပာကဇနကကမ္မသဟဇာတာနံ တ တံသဒိသာသန္နစုတိဇဝနစေတနာသဟဇာတာနဉ္စ ရာဂါဒီနံ ဟေတုဘာဝတော ဝေ ဟီနတာ။ တဥ္ပဟိ ပစ္ဆာနုတာပဇနကကမ္မာနမာရမ္မဏံ ကမ္မဝသေန အနိဋ္ဌံ အကုသလဝိပာကဿ အာရမ္မဏံ ဘဝေယျ, အညထာ စ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ပဝတ္တဿ အကုသလကမ္မဿ ဝိပာကော ကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏော န ဘဝေယျ။ န ဟိ အကုသလဝိပာကော ဣဋ္ဌာရမ္မဏော ဘဝိတုမရဟာတီတိ။ ပဉ္စဒွါရေ စ အာပါထမာဂစ္ဆန္တံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ကမ္မနိမိတ္တံ အာသန္နကတကမ္မာရမ္မဏသန္တတိယံ ဥပ္ပန္နံ တံသဒိသဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အညထာ တဒေဝ ပဋိသန္ဓိအာရမ္မဏူပဋ္ဌာပကံ တဒေဝ စ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ဘဝေယျ, န စ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပစာရဘူတာနိ ဝိယ “တေသ္မိံ တယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗ”န္တိ ပဋိသန္ဓိယာ အာရမ္မဏံ အနုဟဒေန္တာနိ ဝိယ စ ပဝတ္တာနိ စုတိအာသန္နာနိ ဇဝနာနိ ပဋိသန္ဓိဇနကာနိ ဘဝေယျုံ။ “ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ”တိ (ဓ. သ. ၄၃၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ တအာ စ တံသမာနဝီထိယံ ဝိယ ပဝတ္တမာနာနိ ကထံ ကတူပစိတာနိ သိယုံ, န စ အဿာဒိတာနိ တအာ, န စ လောကိယာနိ လောကုတ္တရာနိ ဝိယ သမာနဝီထိဖလာနိ ဟောန္တိ။

> “ပုဗ္ဗေ တဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပာပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ တဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပာပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, မရဏကာလေ တဿ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ, တေန သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၃) –

အာဒိနာ သုတ္တေ မရဏကာလေ သမတ္တာယ သမာဒိန္နာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ သဟဇာတစေတနာယ ပဋိသန္ဓိအနံ ဝုတ္တံ, န စ ဒုဗ္ဗလေဟိ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တ သမတ္တာ ဟောတိ သမာဒိန္နာ။ ဝက္ခတိ စ –

> “သဗ္ဗမ္ပိ ဟေတံ ကုသလာကုသလဓမ္မပဋိဝိဇာနနာဒိစဝနပရိယောသာနံ ကိစ္စံ မနောဒွါရိကစိတ္တေနေဝ ဟောတိ, န ပဉ္စဒွါရိကေနာတိ သဗ္ဗဿပေတဿ ကိစ္စဿ ကရဏေ သဟဇဝနကာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ပဋိက္ခိတ္တာနီ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၆၆)။

တတ္ထ ဟိ “န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီတိ ‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ’တိ (ဓ. ပ. ၁-၂) ဧဝံ ဝုတ္တံ ကောမ္ပိ ကုသလံ တ အကုသလံ တ န ပဋိဝိဇာနာတီ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၆၆) စ ဝုတ္တံ။ ယေဝံ ပဋိဝိဘာဝနပ္ပဝတ္တိယာ သုခံ တ ဒုက္ခံ တ အန္နေဝတိ, တေဝံ သာ ပဝတ္တိ ပဉ္စဒွါရေ ပဋိက္ခိတ္တာ, ကုသလာကုသလကမ္မသမာအနဉ္စ တာဒိသမေဝတိ။ တအာရမ္မဏာနန္တရံ ပန စဝနံ, တဒနန္တရာ စ ဥပပတ္တိ မနောဒွါရိကာ ဧဝ ဟောတိ, န သဟဇဝနကဝီထိစိတ္တေ ပရိယာပန္နာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဣဓ ပဉ္စဒွါရိကတအာရမ္မဏာနန္တရံ စုတိ, တဒနန္တရံ ပဋိသန္ဓိ စ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ အဝသေသပဉ္စဒွါရိကစိတ္တက္ခဏာယုကေ ရူပါဒိမှိ ဥပ္ပန္နံ ပဋိသန္ဓိံ သန္ဓာယေဝ “ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဥပပတ္တိစိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿ ဘင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ, အဝသေသေကစိတ္တက္ခဏာယုကေ စ ဥပ္ပန္နံ သန္ဓာယ “ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဥပပတ္တိစိတ္တံ အတီတာရမ္မဏဿ ဘင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၉.၂၈) ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သုဒ္ဓါယ တ တိ မဟဂ္ဂတကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏာယ ဇဝနဝီထိယာ တအာရမ္မဏရဟိတာယာတိ အတ္ထော။ သာ ပန ဇဝနဝီထိ မဟဂ္ဂတဝိပာကဿ ဥပစာရော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကေစိ ပန တံ ဝီထိံ မဟဂ္ဂတာဝသာနံ ဝဒန္တိ၊ အတီတာရမ္မဏာ ကောဒသဝိဓာ, နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ သတ္တဝိဓာ။

ဓေတနာနုသာရေန အာရုပ္ပစုတိယာပိ အနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု “ပထဝီကသိဏဇ္ဈာနာဒိဝသေန ပဋိလဒ္ဓမဟဂ္ဂတသုဂတိယံ ဌိတဿာ”တိ ဝေမာဒိကေ ဝေ နယေ အယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိ အဝရုဒ္ဓါတိ? န, တတ္ထ ရူပာဝစရစုတိအနန္တရာယ ဝေ ပဋိသန္ဓိယာ ဝုတ္တတ္တာ။ တတ္ထ ဟိ “ပထဝီကသိဏာဒိကံ တ နိမိတ္တံ မဟဂ္ဂတစိ

တ္တံ တ မနောဒ္ဝာရေ အာပာထမာဂစ္ဆတိ။ စက္ခုသောတာနံ တ’’တိအာဒိကေန ရူပာဝစရစုတိယာ ဝေ အနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ ဝုတ္တာတိ ဝိညာယတိ။ အထာပိ ယထာသမ္ဘဝယောဇနာယ အယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိ တတ္ထေဝ အဝရုဒ္ဓာ, အရူပာဝစရစုတိအနန္တရာ ပန ရူပာဝစရပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ, အရူပာဝစရေ စ ဉပရူပရိစုတိယာ ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ ပဋိသန္ဓီတိ စတုတ္ထာရုပ္ပစုတိယာ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ။ တေန တတော တတ္ထေဝ အတီတာရမ္မဏာ ကာမာဝစရေ စ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ ဣတရာဟိ စ ယထာသမ္ဘဝံ အတီတနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ, အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ စ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိ ယောဇေတဗ္ဗာတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဥဒ္ဓရဏံ ကတံ။

ဧဝံ အာရမ္မဏဝသေန ဧကဝိဓာယ ကာမာဝစရသုဂတိစုတိယာ ဒုဝိဓာ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ, ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ဒုဝိဓာ သုဂတိပဋိသန္ဓိ, ကာမာဝစရသုဂတိစုတိယာ ဒွိဝိကေဒွိဝိပ္ပကာရာနံ ကာမရူပာရူပါနံ ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ သုဂတိပဋိသန္ဓိ, ရူပာဝစရစုတိယာ စ တထေဝ ပဉ္စဝိဓာ, ဒုဝိဓာယ အာရုပ္ပစုတိယာ ပစ္စေကံ ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ ကာမာရုပ္ပါနံ ဝသေန အဋ္ဌဝိဓာ စ ပဋိသန္ဓိ ဒဿိတာ, ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ပန ဧကဝိဓာယ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ ဒုဝိဓာ န ဒဿိတာ, တံ ဒဿေတုံ **“ဒုဂ္ဂတိယံ ဌိတဿ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ယထာဝုတ္တာ ပန –

ဒွိဒွိပဉ္စပ္ပကာရာ စ, ပဉ္စာဋ္ဌဒုဝိဓာပိ စ။
စတုဝီသတိ သဗ္ဗာပိ, တာ ဟောန္တိ ပဋိသန္ဓိယော။

‘‘ကာမာဝစရဿ ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၄၃၁, ၄၅၅, ၄၉၈) နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေ ဒဿိတပ္ပကာရေတိ ဉပနိဿယပစ္စယဘာဝမေဝ ဒဿေန္တော **“ဝုတ္တဥ္စေဟတ”** န္တိအာဒိမာဟ။

အာဒိနာ သဟာတိအာဒိနာ ဝိမိဿဝိညာဏေန သဟ။ **သြမတော ဒွေဝ တ တယော တ ဒသကာ ဉပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ အညတ္ထ ဟိ အနေကေ ကလာပာ သဟ ဉပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဗြဟ္မတ္တဘာဝေပိ ဟိ အနေကကဝုတပ္ပမာဏေ အနေကေ ကလာပာ သဟုပ္ပဇ္ဇန္တီတိ တိံသတော အဓိကာနေဝ ရူပါနိ ဟောန္တိ ဂန္ဓရသာဟာရာနံ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ စက္ခုသောတဝတ္ထုသတ္တကဇီဝိတဆက္ကဘာဝေပိ တေသံ ဗဟုတ္တာ။ **အဌကထာယံ** ပန တတ္ထာပိ စက္ခုသောတဝတ္ထုဒသကာနံ ဇီဝိတနဝကဿ စ ဉပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ, **ဟဋ္ဌိယံ** ပန ‘‘ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဌပေတွာ အသညသတ္တာနံ ဒေဝါနံ ပဉ္စာယတနာနိ ပာတုဘဝန္တိ, ပဉ္စ ဓာတုယော ပာတုဘဝန္တီ’’တိ ဝုတ္တံ, တထာ ‘‘ရူပဓာတုယာ ဆ အာယတနာနိ နဝ ဓာတုယော’’တိ သဗ္ဗသင်္ဂဟဝသေန တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနာယတနဓာတုယော ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ **ကထာဝတ္ထုမ္ပိ** စ ဃာနာယတနာဒီနံ ဝိယ ဂန္ဓာယတနာဒီနဉ္စ တတ္ထ ဘာဝေ ပဋိက္ခိတ္တော ‘‘အတ္ထိ တတ္ထ ဃာနာယတနန္တိ? အာမန္တာ, အတ္ထိ တတ္ထ ဂန္ဓာယတနန္တိ? န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ’’တိအာဒိနာ (ကထာ. ၅၁၉), န စ အဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနာနံ ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ဝိယ အဂန္ဓရသာယတနာနံ ဂန္ဓရသာနံ တတ္ထ ဘာဝေ သက္ကာ ဝတ္တုံ ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျတာဝိနိမုတ္တဿ ပထဝီအာဒိသဘာဝဿ ဝိယ ဂန္ဓရသဘာဝဝိနိမုတ္တဿ ဂန္ဓရသသဘာဝဿ အဘာဝတာ။

ယဒိ စ ဃာနသမ္ဘာဒီနံ ကာရဏဘာဝေ နတ္ထီတိ အာယတနာနီတိ တေန ဝုစ္စေယျုံ, ဓာတု-သဒ္ဒော ပန နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတစကောတိ ဂန္ဓဓာတုရသဓာတူတိ အဝစနေ နတ္ထိ ကာရဏံ, ဓမ္မဘာဝေ စ တေသံ ဧကန္တေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗော သဘာဝဓာရဏာဒိလက္ခဏတော အညဿ အဘာဝ, ဓမ္မာနဉ္စ အာယတနဘာဝေ ဧကန္တတော **ယမကေ** (ယမ. ၁. အာယတနယမက.၁၃) ဝုတ္တော ‘‘ဓမ္မော အာယတနန္တိ? အာမန္တာ’’တိ။ တသ္မာ တေသံ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝဘာဝေ ပိ ကောစိ အာယတနသဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။ ယဒိ စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘာဝတော အညော ပထဝီဓာတုအာဒိဘာဝေ ဝိယ ဂန္ဓရသဘာဝတော အညော တေသံ ကောစိ သဘာဝေ သိယာ, တေသံ ဓမ္မာယတနေ သင်္ဂဟော။ ဂန္ဓရသဘာဝေ ပန အာယတနဘာဝေ စ သတိ ဂန္ဓော စ သော အာယတနဉ္စ ဂန္ဓာယတနံ, ရသော စ သော အာယတနဉ္စ ရသာယတနန္တိ ဣဒမာပန္နံ မေတတိ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝေ စ န သက္ကာ နိဝါရေတုံ, ‘‘တယော အာဟာရာ’’တိ (ဝိဘ. ၉၉၃) စ ဝစနတော ကဗဠီကာရာဟာရဿ တတ္ထ အဘာဝေ ဝိညာယတိ။ တသ္မာ ယထာ ဟဋ္ဌိယာ အဝိရောဓော ဟောတိ, တထာ ရူပဂဏနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဝေဥ္စဟိ ဓမ္မတာ န ဝိလောမိတာ ဟောတီတိ။

ဇာတိဥဏ္ဏာယာတိ ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဂဟိတဥဏ္ဏာယာတိပိ ဝဒန္တိ။ **သမ္ဘဝဘေဒေ**တိ အတ္ထိတာဘေဒေ။ နိဗ္ဗာမတဏှဟိကာ ကိရ နိစ္စံ ဒုက္ခာတုရတာယ ကာမံ သေဝိတွာ ဂဗ္ဘံ န ဂဏှာတိ။

ရူပီဗြဟ္မေသု တာဝ ဩပပါတိကယောနိကေသူတိ ဩပပါတိကယောနိကေဟိ ရူပီဗြဟ္မေ နိဒ္ဒိသတိ။ "သံသေဒဇောပပါတီသု အဝကံသတော တိံသာ"တိ ဧတံ ဝိဝရန္တော အာဟ **"အဝကံသတော ပနာ"**တိအာဒိ, တံ ပနေတံ ပါဠိယာ န သမေတိ။ န ဟိ ပါဠိယံ ကာမာဝစရာနံ သံသေဒဇောပပါတိကာနံ အဃာနကာနံ ဥပပတ္တိ ဝုတ္တာ။ **ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဟိ –

> "ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿစိ ဧကာဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ, ကဿစိ ဒသာယတနာနိ, ကဿစိ အပရာနိ ဒသာယတနာနိ, ကဿစိ နဝါယတနာနိ, ကဿစိ သတ္တာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ –

ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ "အဋ္ဌာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ။ တထာ "ဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ တိက္ခတ္တုံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, အဃာနကဥပပတ္တိယာ ဝိဇ္ဇမာနာယ တိက္ခတ္တုဉ္စ "နဝါယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ, န စ တံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဓာတုပါတုဘာဝါဒိပဉှေသု ယမကေပိ ဃာနဇိဝှာကာယာနံ သဟစာရိတာ ဝုတ္တာတိ။

စုတိပဋိသန္ဓီနံ ခန္ဓာဒီဟိ အညမညံ သမာနတာ **အဘေဒေ,** အသမာနတာ **ဘေဒေ**။ နယမုခမတ္တံ ဒဿေတွာ ဝုတ္တံ အဝုတ္တဉ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှိတွာ အာဟ **"အယံ တာဝ အရူပဘူမီသုယေဝ နယော"**တိ။ ရူပာရူပာဝစရာနံ ဥပစာရဇ္ဈာနဗလဝတာယ တတော စဝိတွာ ဒုဂ္ဂတိယံ ဥပပတ္တိ နတ္ထီတိ **"ဧကစ္စသုဂတိစုတိယာ"** တိ အာဟ။ **ဧကစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ**တိ ဧတ္ထ **ဧကစ္စ** ဂ္ဂဟဏဿ ပယောဇနံ မဂ္ဂိတဗ္ဗံ။ အယံ ပနေတ္ထာဓိပ္ပာယော သိယာ – နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီသု ဝုတ္တာ ဧကစ္စေ ဝိနိပါတိကာ တိဟေတုကာဒိပဋိသန္ဓိကာ, တေသံ တံ ပဋိသန္ဓိံ ဝိနိပါတဘာဝေန ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီတိ ဂဟေတွာ သဗ္ဗသုဂတိစုတိယာဝ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ, န ဧကစ္စသုဂတိစုတိယာ ဧဝါတိ တံနိဝတ္တနတ္ထံ ဧကစ္စဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ အပာယပဋိသန္ဓိ ဧဝ ဟိ ဧကစ္စသုဂတိစုတိယာ ဟောတိ, န သဗ္ဗသုဂတိစုတိယာ။ အထ ဝါ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ ဒုဝိဓာ ဧကစ္စသုဂတိစုတိယာ အနန္တရာ ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ စာတိ။ တတ္ထ ပစ္ဆိမံ ဝဇ္ဇေတွာ ပုရိမံ ဧဝ ဂဏှိတုံ အာဟ **"ဧကစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ"**တိ။ **အဟေတုကစုတိယာ သဟေတုကပဋိသန္ဓီ**တိ ဒုဟေတုကာ တိဟေတုကာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒီနံ ဝိယ ဟိ အဟေတုကစုတိယာ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိပိ ဟောတီတိ။

တဿ တဿ ဝိပရီတတော စ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗာတိ "ဧကစ္စသုဂတိစုတိယာ ဧကစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ"တိအာဒီသု ဘေဒဝိသေသေသု "ဧကစ္စဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ဧကစ္စသုဂတိပဋိသန္ဓီ"တိအာဒိနာ ယံ ယံ ယုဇ္ဇတိ, တံ တံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ယုဇ္ဇမာနမတ္တာပေက္ခနဝသေန နပုံသကနိဒ္ဒေသော ကတော, ယောဇေတဗ္ဗန္တိ တဗ္ဘာဝတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာယ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာတိအာဒီသု ပန ဝိပရီတယောဇနာ န ကာတဗ္ဗာ။ န ဟိ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာယ စုတိယာ အရူပဘူမီသု အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ အတ္ထိ။ စတုက္ခန္ဓာယ အရူပစုတိယာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓီတိ ဧတဿ ဝိပရိယာယော သယမေဝ ယောဇိတော။ အတီတာရမ္မဏစုတိယာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓီတိ ဧတဿ စ ဝိပရိယာယော နတ္ထိ ဧဝါတိ။ ဘေဒဝိသေသော ဧဝ စ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿိတော, အဘေဒဝိသေသော ပန ဧကေကသ္မိံ ဘေဒေ တတ္ထ တတ္ထေဝ စုတိပဋိသန္ဓိယောဇနာဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော "ပဉ္စက္ခန္ဓာယ ကာမာဝစရာယ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကာမာဝစရာ။ပေ.။ အဝိတက္ကအဝိစာရာယ အဝိတက္ကအဝိစာရာ"တိ, စတုက္ခန္ဓာယ ပန စတုက္ခန္ဓာ သယမေဝ ယောဇိတာ။ ဧတေနေဝ နယေန သက္ကာ ဉာတုန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒီသု အဘေဒဝိသေသော န ဒဿိတောတိ။ **တတော ဟေတုံ ဝိနာ**တိ တတ္ထ ဟေတုံ ဝိနာ။

အင်္ဂပစ္စင်္ဂသန္ဓီနံ ဗန္ဓနာနိ **အင်္ဂပစ္စင်္ဂသန္ဓိဗန္ဓနာနိ,** တေသံ **ဆေဒကာနံ။ နိရုဒ္ဓေသု စက္ခွာဒီသူ**တိ အတိမန္ဒဘာဝူပဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဉ္စဒွါရိကဝိညာဏာနန္တရမ္ပိ ဟိ ပုဗ္ဗေ စုတိ ဒဿိတာ။ **ယမကေ** စ (ယမ. ၁.အာယတနယမက.၁၂၀) –

> "ယဿ စက္ခွာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ, တဿ မနာယတနံ နိရုဇ္ဈတီတိ? အာမန္တာ။ ယဿ ဝါ ပန မနာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ, တဿ စက္ခွာယတနံ နိရုဇ္ဈတီတိ? သစက္ခုကာနံ အစက္ခုကာနံ စဝန္တာနံ တေသံ မနာယတနံ နိရု

ဇ္ဈတိ, နော စ တေသံ စက္ခာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ။ သစက္ခုကာနံ စဝန္တာနံ တေသံ မနာယတနဥ္စ နိရုဇ္ဈတိ, စက္ခာယတနဥ္စ နိရုဇ္ဈတီ''တိ –

အာဒိနာ စက္ခာယတနာဒီနံ စုတိစိတ္တေန သဟ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ။ လဒ္ဓော အဝသေသော အဝိဇ္ဇာဒိကော ဝိညာဏဿ သ ပစ္စယော ဧတေနာတိ **လဒ္ဓါဝသေသပစ္စယော,** သင်္ခါရော။ အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေ တသ္မိံ ကမ္မာဒိဝိသယေ ပ ဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အာရမ္မဏဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိဌာနဘူတေ တဏှာယ အပ္ပဟီနတ္တာ ဝေ ပုရိမုပ္ပန္နာယ စ သန္တ တိယာ ပရိဏတတ္တာ ပဋိသန္ဓိဌာနာဘိမုခံ ဝိညာဏံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **''တဏှာ နာ မေတီ''**တိ။ **သဟဇာတသင်္ခါရာ** တိ စုတိအာသန္နဇဝနဝိညာဏသဟဇာတစေတနာ, သဗ္ဗေပိ တ ဖဿာဒယော။ တသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဌာနေ ကမ္မာဒိဝိသယေ ဝိညာဏံ **ခိပန္တိ,** ခိပန္တာ ဝိယ တသ္မိံ ဝိသယေ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဿ သ ဟေတုဘာဝေန ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။

တန္တိ တံ ဝိညာဏံ, စုတိပဋိသန္ဓိတအာသန္နဝိညာဏာနံ သန္တတိဝသေန ဝိညာဏန္တိ ဥပနီတေကတ္တံ။ **တဏှာယ နာမိယမာနံ။ပေ။ ပဝတ္တတီ**တိ နမနခိပနပုရိမနိဿယဇဟနာပရနိဿယဿာဒနနိဿယရဟိတပဝတ္တနာနိ သန္တ တတိဝသေန တဿေဝေကဿ ဝိညာဏဿ ဟောန္တိ, န အညဿာတိ ဒဿေတိ။ **သန္တတိဝသေနာ** တိ စ ဝဒန္ တော ''တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည''န္တိ (မ. နိ. ၁.၃၉၆) ဣာဒဥ္စ မိစ္ဆာကဟံ ပဋိက္ခိပတိ။ သတိ ဟိ နာနတ္တနယေ သန္တတိဝသေန ဧကတ္တနယော ဟောတီတိ။ ဩရိမတီရရုက္ခဝိနိဗဒ္ဓရဇ္ဇု ဝိယ ပုရိမဘဝတ္တဘာဝဝိနိဗ န္ဓံ ကမ္မာဒိအာရမ္မဏံ ဒဠှဗ္ဗံ, ပုရိသော ဝိယ ဝိညာဏံ, တဿ မာတိကာတိက္ကမနိစ္ဆာ ဝိယ တဏှာ, အတိက္က မနပယောဂေ ဝိယ ခိပနကသင်္ခါရာ။ ယထာ စ သော ပုရိသော ပရတီရေ ပတိဋ္ဌဟမာနော ပရတီရရုက္ခဝိနိဗဒ္ဓံ ကိဥ္စိ အ ဿာဒယမာနော အနဿာဒယမာနော တ ကေဝလံ ပထဝိယံ သဗလပယောဂေဟေဝ ပတိဋ္ဌာတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ ဘဝန္တရတွ တဘာဝဝိနိဗဒ္ဓံ ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ ပဥ္စတေကာရဘဝေ အဿာဒယမာနံ စတုတေကာရဘဝေ အနဿာဒယမာနံ တ ကေဝလံ အာရမ္မဏသမ္ပယုတ္တကမ္မေဟဝ ပဝတ္တတိ။ တတ္ထ **အဿာဒယမာန** န္တိ ဟပုဏန္တံ, ပဋိလဘမာနန္ တိ အတ္ထော။

ဘဝန္တရာဒိပဋိသန္ဓာနတော တိ ဘဝန္တရဿ အာဒိသမ္ဗန္ဓနတော, ဘဝန္တရာဒယော တ ဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌ ဋ္ဌိတိသတ္တာတသန္တရာ, တေသံ ပဋိသန္ဓာနတောတိ အတ္ထော။ **ကမ္မ**န္တိ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ကမ္မံ။ **သင်္ခါရာ** တိ စုတိအာသ န္နဇဝနဝိညာဏသဟဂတာ ခိပနကသင်္ခါရာ။

သဒ္ဒါဒိဟေတုကာ တိ တတ္ထ ပဋိဃောသော သဒ္ဒဟေတုကော, ပဒီပေ ပဒီပန္တရာဒိဟေတုကော, မုဒ္ဒာ လဥ္ဆန ဟေတုကာ, ဆာယာ အာဒါသာဒိဂတမုခါဒိဟေတုကာ။ **အညတြ အဂန္တွာ ဟောန္တီ** တိ သဒ္ဒါဒိပစ္စယဒေသံ အဂန္တွာ သဒ္ဒါဒိဟေတုကာ ဟောန္တိ တတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝတ, ဧဝမိဒမ္ပိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ န ဟေတုဒေသံ ဂန္တွာ တံဟေတုကံ ဟောတိ တတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝတ, တသ္မာ န ဣာဒံ ဟေတုဒေသတော ပုရိမဘဝတော အာဂတံ ပဋိဃောသာဒယော ဝိယ သ ဒ္ဒါဒိဒေသတော, နာပိ တတ္ထ ဟေတုနာ ဝိနာ ဥပ္ပန္နံ သဒ္ဒါဒီဟိ ဝိနာ ပဋိဃောသာဒယော ဝိယာတိ အတ္ထော။ အထ တ **အညတြ အဂန္တွာ ဟောန္တီ** တိ ပုဗ္ဗေ ပစ္စယဒေသေ သန္နိဟိတာ ဟုတွာ တတော အညတြ ဂန္တွာ တပ္ပစ္စယာ န ဟောန္တိ ဥပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝတ, နာပိ သဒ္ဒါဒိပစ္စယာ န ဟောန္တိ, ဧဝမိဒမ္ပီတိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သေ နယော**တိ ဗီဇင်္ကုရာဒီသု သဗ္ဗဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နေသု ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ဣ ဓာပိ ဟိ ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နဝိညာဏာနံ ဧကန္တမေကတ္တေ သတိ န မနုဿဂတိကော ဒေဝဂတိဘူတော သိယာ, ဧကန္ တနာနတ္တေ န ကမ္မဝတော ဖလံ သိယာ။ တတော ''ရတ္တဿ ဗီဇံ, ရတ္တဿ ဖလ''န္တိအာဒိကဿ ဝိယ ''ဘူတပုဗ္ ဗာဟံ, ဘန္တေ, ရောဟိတဿော နာမ ဣသိ''တိအာဒိကဿ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇) ဝေဟာရဿ လောပေ သိယာ, တသ္ မာ တတ္ထ သန္တာနဗန္ဓေ သတိ ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နေသု န ဧကန္တမေဝ ဧကတာ တ နာနတာ တ ဥပဂန္တဗ္ဗာ။ တတ္ထ စ ဧကန္တဧကတာပဋိသေဓေန ''သယံကတံ သုခံ ဒုက္ခ''န္တိ ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ နိဝါရေတိ, ဧကန္တနာနတာပဋိသေဓေန ''ပရံကတံ သုခံ ဒုက္ခ''န္တိ, ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နဘာဝဝစနေန ''အဓိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိ။ **တတ္ထ** တိ ဧကသန္တာနေ။

စတုမဓုရအလတ္တကရသာဒိဘာဝနာ အမ္ဗမာတုလုင်္ဂာဒိဗီဇာနံ **အဘိသင်္ခါရော** ။ တတ္ထ ဗီဇံ ဝိယ ကမ္မဝတ သတ္ တော, အဘိသင်္ခါရော ဝိယ ကမ္မံ, ဗီဇဿ အင်္ကုရာဒိပ္ပဗန္ဓော ဝိယ သတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏာဒိပ္ပဗန္ဓော, တ

တ္တာပ္ပန္နသ္သ မခုရသ္သ ရတ္တကေသရသ္သ တ ဖလသ္သ တ တသ္သေ၀ ဗီဇသ္သ, တေတာ ဧ၀ စ အဘိသင္ခါရ
တော ဘာတေ ဝိယ ကမ္မကာရကသ္သေ၀ သတ္တသ္သ, တံကမ္မတော ဧ၀ စ ဖလသ္သ ဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗာလသရီ
ရေ ကတံ ဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနံ သိပ္ပသိက္ခနံ ဩသဓပ္ပယောဂေ စ န ဝုမုသရီရံ ဂစ္ဆန္တိ၊ အထ စ တံနိမိတ္တံ ဝိဇ္ဇာဟဋ္ဌ
ဝံ သိပ္ပဇာနနံ အနာမယတာ စ ဝုမုသရီရေ ဟောတိ, န စ တံ အညသ္သ ဟောတိ တံသန္တတိပရိယာပန္နေ ဧ၀ ဝုမုသရီ
ရေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော, န စ ယထာပယုတ္တေန ဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနာဒိနာ ဝိနာ အညတော ဟောတိ တဒဘာဝေ အဘာဝတော။ ဧ
ဝမိဓာပိ သန္တာနေ ယံ ဖလံ, တတံ နာညသ္သ, န စ အညတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **န အညတော**တိ ဧတေန စ သင္ခါရာဘာဝေ
ဖလာဘာဝမေ၀ ဒသ္သေတိ, နာညပစ္စယနိတရဏံ ကရောတိ။

ယမ္ပိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဝဒာမာတိ ဝစနသေသော။ တတ္ထ တ ဥပဘုဥ္ဇကေ အသတိ သိဒ္ဓါ ဘုဥ္ဇကသမ္မုတီတိ သ
မ္ဗန္ဓော။ ဖလတီတိ သမ္မုတိ **ဖလတိသမ္မုတိ** ။

ဧ၀ံ သန္တေပီ တိ အသင္ကန္တိဟတုဘာဝေ, တတ္ထ စ ယထာဝုတ္တအေသပရိဟရဏေ သတိ သိဒ္ဓေတိ အတ္
ထော။ **ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ** တိ ကမ္မာယူဟနက္ခဏတော ပုဗ္ဗေ။ **ပစ္ဆာ စာ** တိ ဝိပစ္စနပဝတ္တိတော ပစ္ဆာ စ။ အဝိပက္ကဝိ
ပာကာ ကတတ္တာ စေ ပစ္စယာ, ဝိပက္ကဝိပာကာနမ္ပိ ကတတ္တံ သမာနန္တိ တေသမ္ပိ ဖလာဝဟတာ သိယာတိ အာသင်္
ကာနိဝတ္တနတ္ထံ အာဟ **"န စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ"** တိ။ **န ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ တ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ တ** တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇမာန
တ္တံ အဝိဇ္ဇမာနတ္တဥ္စ နိဿာယ ဝုတ္တအေသ၀ ပရိဟရတိ။

တဿာ ဟဋ္ဌိဘောဂကိရိယာယ, ဘဏ္ဍကီဏနကိရိယာယ, ဣဏဂဟဏာဒိကိရိယာယ တ ကရဏမတ္တံ **တံကိရိယာ
ကရဏမတ္တံ**။ တဒေ၀ **တဒတ္ထနိယ္ယာတနေ** ပဋ္ဌိဘဏ္ဍအနေ ဣဏအနေ စ ပစ္စယော ဟောတိ, အဖလိတနိယ္ယာတ
နာဒိဖလန္တိ အတ္ထော။

အဝိသေသေနာတိ "တိဟေတုကော တိဟေတုကဿာ"တိအာဒိကံ ဘေဒံ အကတွာတ၀ သာမညတော, ပိဏ္ဍဝသေ
နာတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗတ္ထ ဥပနိဿယပစ္စယော ဗလဝကမ္မဿ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော။ "ဒုဗ္ဗလဥ္ဟိ ဥပနိဿ
ယပစ္စယော န ဟောတိ"တိ ဝက္ခမာနမေဝေတံ ပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယန္တိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ သဗ္ဗပုညာဘိသင်္ခါရံ သဟ သ
ဂ်ဏှဟာတိ။ **ဒွတဒသာကုသလစေတနာဘေအော**တိ ဧတ္ထ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတာ ကဿာ ဂဟိတာတိ ဝိစာရေတဗ္ဗမေတံ။ ဧ
ကဿ ဝိညာဏဿ တထေ၀ ပစ္စယော ပဋ္ဌိသန္ဓိယံ, နော ပဝတ္တေတိ ကေသ္သေ၀ ပစ္စယဘာဝနိယမော ပဋ္ဌိသန္ဓိယံ,
နော ပဝတ္တေ။ ပဝတ္တေ ဟိ သတ္တန္နမ္ပိ ပစ္စယောတိ အဓိပ္ပာယော။ "တထာ ကာမာဝစရဒေဝလောကေပိ အနိဋ္ဌာ ရူ
ပာဒယော နတ္ထိ"တိ ဝုတ္တံ, ဒေတနံ ပန ပုဗ္ဗနိမိတ္တဟတုဘာဝကာလေ မိလာတမာလာဒီနံ အနိဋ္ဌတာ ကထံ န သိယာ။

သေ၀ဝ ဒွဝီသု ဘဝေသူတိ ဧတ္ထ ဧကူနတိံသစေတနာဘေဒမ္ပိ စိတ္တသင်္ခါရံ စိတ္တသင်္ခါရဘာဝေန ကေတ္တံ
ဥပနေတ္တ **"သေ၀တ"**တိ ဝုတ္တံ။ တဒေကဒေသော ပန ကာမာဝစရစိတ္တသင်္ခါရော၀ တေရသန္နံ နဝန္နဥ္စ ပစ္စယော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧကဒေသပစ္စယဘာဝေန ဟိ သမုဒာယော ဝုတ္တောတိ။

ယတ္ထ စ ဝိတ္ထာရပ္ပကာသနံ ကတံ, တတော ဘဝတော ပဋ္ဌာယ မုခမတ္တပ္ပကာသနံ ကာတုကာမော အာဟ
"အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ" တိ။ တေန "ဒွဝီသု ဘဝေသူ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတိယဇ္ဈာနဘူမိဝသေနာ** တိ ဧတေန ကေတ္
တကာယကေတ္တသညီသာမညေန စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိ စ အသညာရုပ္ပဝဇ္ဇာ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ယထာသမ္ဘဝ** န္
တိ ဧကဝီသတိယာ ကာမာဝစရရူပာဝစရကုသလဝိပာကေသု စုဒ္ဒသန္နံ ပဋ္ဌိသန္ဓိယံ ပဝတ္တေ စ, သတ္တန္နံ ပဝတ္တေ ဧဝ။
အယံ ယထာသမ္ဘဝတော။

စတုန္နံ ဝိညာဏာနန္တိ ဘဝတဒယော အပေက္ခိတ္တတ ဝုတ္တံ, စတူသု အနွောဂဓာနံ ပန တိဏ္ဏံ ဝိညာဏာနံ တီသု
ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု စ ပစ္စယဘာဝတေ ယောဇေတဗ္ဗော, အဝိညာဏကေ သတ္တာတသေ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေ အဝိဇ္ဇ
မာနေပိ တဿ သင်္ခါရဟေတုကတ္တံ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိမာဟ။ တေသမ္ပိဥ္စ မုခမတ္တပ္ပကာသနေ ပုညာ
ဘိသင်္ခါရာဒီနံ ဒုဂ္ဂတိအာဒီသု ပဝတ္တိယံ ကုသလဝိပာကာဒိဝိညာဏာနံ ပစ္စယဘာဝတေ ဘဝေသု ဝုတ္တနယေနေ၀ ဝိညာယ
တီတိ န ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

နာမရူပပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၈. သုတ္တန္တာဘိဓမ္မေသု နာမရူပဒေသနာဝိသေသော **ဒေသနာဘေဒော။ တဃော ခန္ဓာ**တိ ဓတံ ယဒိပိ ဟဋ္ဌိယံ နတ္ထိ, အတ္ထတော ပန ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ ကတ္ွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဏ္ဍဇာနဉ္စ အဘာဝကာနန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သန္တတိသီသာနီ** တိ ကလာပသန္တာနမူလာနိ။ ယဒိပိ ဝိကာရရူပာနိ ပဋိ သန္ဓိက္ခဏေ န သန္တိ, လက္ခဏပရိစ္ဆေဒရူပာနိ ပန သန္တီတိ တာနိ အပရိနိပ္ဖန္နာနိ ပရမတ္ထတော ဝိဝဇ္ဇေန္တော အာဟ **"ရူပရူပတော"**တိ။

ကာမဘဝေ ပန ယသ္မာ သေသဩပပာတိကာန န္တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ကာမဘဝေ "ဩပပာတိကာ"တိ ဝုတ္တာ န သန္တိ, ယေန သေသဂ္ဂဟဏံ သာတ္ထကံ ဘဝေယျ, အဏ္ဍဇဂဗ္ဘသေယျကေဟိ ပန ဩပပာတိကသံသေဒဇာ သေ သာ ဟောန္တီတိ သေသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ ဗ္ရဟ္မကာယိကာဒိကေဟိ ဩပပာတိကေဟိ ဝုတ္တေဟိ သေသေ သန္ဓာယ **"သေသဩပပာတိကာန"**န္တိ အာဟ။ တေ ပန အရူပိနောပိ သန္တီတိ **"ကာမဘဝေ"**တိ ဝုတ္တံ, အပ ရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပန နာမရူပံ ယထာသမ္ဘဝံ ရူပမိဿကဝိညာဏနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေန သက္ကာ ဓမ္မဂဏနာတော ဝိညာတုန္တိ န ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အဝကံသတော ဒွေ၀ အဋ္ဌကာနေဝ ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဟောန္တီတိ သသဒ္ဒကာလံ သန္ဓာယ **"ဥက္ကံသတော ဒ္ဝိန္နံ နဝကာန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေတိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ဟိ "ဧကေကစိတ္တက္ခဏေ တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇမာန"န္တိ ဝုတ္တံ။ က္လမေဝ တ ဝုတ္တံ သန္တတိဒွယာဒိကံ သတ္တကပရိယောသာနံ သန္ဓာယာဟ **"ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ သတ္တတိဝိဓ"**န္တိ, တံ ပနုပ္ပဇ္ဇမာနံ ဧကေကစိတ္တက္ခဏေ တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ က္လမိနာဓိပ္ပာယေ န ဝုတ္တံ "ဧကေကစိတ္တက္ခဏေ တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇမာန"န္တိ။ **စတုဒ္ဒိသာ ဝဝတ္ထာပိတာ** တိ အညမညသံသဋ္ဌသီ သာ မူလေန စတူသု ဒိသာသု ဝဝတ္ထာပိတာ အညမညံ အာလိင်္ဂေတွ္ာ ဌိတာ ဘိန္နတဟနိကာ ဝိယ။

ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ စ ပဝတ္တိယ န္တိ ရူပာဇနကကမ္မဇံ ပဉ္စဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလံ သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယဉ္စ သ န္ဓာယာဟ။ တအာ ဟိ တတော နာမမေဝ ဟောတီတိ, ကမ္မဝိညာဏပစ္စယာ ပန သအာပိ ဥဘယံ ဟောတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, ပစ္ဆာဇာတဝိညာဏပစ္စယာ စ ရူပံ ဥပတ္ထဒ္ဓံ ဟောတီတိ။ **အသညေသူ**တိအာဒိ ကမ္မဝိညာဏပစ္စယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, **ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ စ ပဝတ္တိယ**န္တိ ဘဝင်္ဂာဒိဇနကကမ္မတော အညေန ရူပုပ္ပတ္တိကာလံ နိရောဓသမာပတ္တိကာလံ ဘဝ င်္ဂာဒိဉပ္ပတ္တိကာလတော အညကာလဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ယုတ္တံ။ ဘဝင်္ဂာဒိဉပ္ပတ္တိကာလေ ဟိ တံဇနကေနေ ဝ ကမ္မုနာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပံ, သော စ ဝိပာကော ကမ္မဝိညာဏပစ္စယော ဟောတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ သဟဇာတဝိညာဏ ပစ္စယာနပေက္ခမ္ပိ ဟိ ပဝတ္တိယံ ကမ္မေန ပဝတ္တမာနံ ရူပံ နာမဉ္စ န ကမ္မဝိညာဏာနပေက္ခံ ဟောတီတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တေ စ။ သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, ကမ္မဝိညာဏပစ္စယာ စ နာမရူပဉ္စ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ နာမရူပ**န္တိ ဧတ္ထ နာမရူပ-သဒ္ဒော အတ္တနော ဧကဒေသေန နာမ-သဒ္ဒေန နာမ-သဒ္ဒဿ သရူပေဟ, ရူပ-သဒ္ဒေန စ ရူပ-သဒ္ဒဿ, တသ္မာ "သရူပာနံ ဧကသေသော"တိ နာမရူပ-သဒ္ဒဿ ဌာနံ ဣတရေသဉ္စ နာမရူပ-သဒ္ဒာနံ အဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝိပာကတော အညံ **အဝိပာကံ**။ ယတော ဒွိဓာ မတံ, တတော ယုတ္တမေဝ က္လဒန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ကုသလာဒိစိတ္တက္ခဏေ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အကုသလကိရိယစိတ္တက္ခဏေ ဝိယ ဝိပာကစိတ္တက္ခဏေပိ ဝိပာကာဇနကကမ္မသမုဋ္ဌာ နံ သင်္ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိပာကစိတ္တက္ခဏေ ပန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏပစ္စယာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဥဘယဉ္စ ဥ ပလဗ္ဘတီတိ တာဒိသဝိပာကစိတ္တက္ခဏဝဇ္ဇနတ္ထံ **"ကုသလာဒိစိတ္တက္ခဏေ"** တိ ဝုတ္တံ။

သုတ္တန္တိကပရိယာယေနာ တိ ပဋ္ဌာနေ ရူပာနံ ဥပနိဿယပစ္စယဿ အဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ, သုတ္တန္တေ ပန "ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ, အသတိ စ န ဟောတိ, သော တဿ ဥပနိဿယော နိဒာနံ ဟေတု ပဘဝေါ"တိ ကတွ္ာ "ဝိညာဏူပနိသံ နာမရူပ"န္တိ ရူပဿ စ ဝိညာဏူပနိဿယတာ ဝုတ္တာ။ ဝနပတ္ထပရိယာယေ စ ဝနသဏ္ဍာကမနိဂမနဂ

ရဇနပဒပုဂ္ဂလူပနိဿယော ဣရိယာပထဝိဟာရော, တတော စ စီဝရာဒီနံ ဇီဝိတပရိက္ခာရာနံ ကသိရေန စ အပ္ပကသိရေန စ သမုဒာဂမနံ ဝုတ္တံ, န စ ဝနသဏ္ဍာဒယော အာရမ္မဏူပနိဿယာဒိဘာဝံ ဣရိယာပထာနံ စီဝရာဒိသမုဒာဂမနဿ စ ဘဇန္တိ, တသ္မာ ဝိနာ အဘာဝေတ ဧဝ စ သုတ္တန္တပရိယာယတော ဥပနိဿယဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နာမဿ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏံ ကမ္မာရမ္မဏပဋိသန္ဓိအာဒိကာလေ အာရမ္မဏပစ္စယော၀ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ရူပဿေဝ သုတ္တန္တိကပရိယာယတော ဧကော ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော။ သသံသယဿ ဟိ ရူပဿ တံပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုတ္တေ နာမဿ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ။

ပဝတ္တဿ ဟာကဋ္ဌတ္တာ အဟာကဋ္ဌံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ပုစ္ဆတိ **"ကထံ ပနေတ"**န္တိအာဒိနာ။ သုတ္တတော နာမံ, ယုတ္တိတော ရူပံ ဝိညာဏပစ္စယာ ဟောတီတိ ဇာနိတဗ္ဗံ။ ယုတ္တိတော သာဓေတွာ သုတ္တေန တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ကရောန္တော **"ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿပိ ဟီ"** တိအာဒိမာဟ။ **စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿေဝ** တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ ဝိယ။ ယသ္မာ နာမရူပမေဝ ပဝတ္တမာနံ ဒိဿတိ, တသ္မာ တဒေဝ ဝဒန္တေန အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ။ သုညတာပကာသနဥ္ဟိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ နာမရူပမတ္တတာဝစနေနေဝ တ ပဝတ္တိယာ ဒုက္ခသစ္စမတ္တတာ ဝုတ္တာ, ဒုက္ခသစ္စပ္ပကာသနေန စ တဿ သမုဒယော, တဿ စ နိရောဓော, နိရောဓဂါမိ စ မဂ္ဂေါ ပကာသိတော ဧဝ ဟောတိ။ အဟေတုကဿ ဒုက္ခဿ ဟေတုနိရောဓာ, အနိရုဇ္ဈနကဿ စ အဘာဝ, နိရောဓဿ စ ဥပာယေန ဝိနာ အနဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာတိ စ တုသစ္စပ္ပကာသနံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

နာမရူပပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သဠာယတနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၉. **နိယမတော**တိ စ ဣဒံ စတုန္နံ ဘူတာနံ, ဆန္နံ ဝတ္ထူနံ, ဇီဝိတဿ စ ယထာသမ္ဘဝံ သဟဇာတနိဿယပု ရေဇာတဣန္ဒြိယာဒိနာ ဧကန္တေန သဠာယတနဿ ပဝတ္တမာနဿ ပစ္စယဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ရူပာယတနာဒီနံ ပန သဟဇာတနိဿယာနုပာလနဘာဝေ နတ္ထီတိ အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏာရမ္မဏပုရေဇာတာဒိဘာဝေ စ တေသံ န သန္တတိပရိယာပန္နာနမေဝ, န စ စက္ခာဒီနံ ဝိယ ဧကပ္ပကာရေနေဝတိ အနိယမတော ပစ္စယဘာဝော။ **နိယမ တော။ပေ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဧဝန္တိ ဧတ္ထ** **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန တ ရူပာယတနာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဆဋ္ဌာယတ နဥ္စ သဠာယတနဥ္စ သဠာယတနန္တိ** ဧတ္ထ ယဒိပိ ဆဋ္ဌာယတနသဠာယတန-သဒ္ဒာနံ သဒ္ဒတော သရူပတာ နတ္ထိ, အ တ္ထတော ပန သဠာယတနေကဒေသော၀ ဆဋ္ဌာယတနန္တိ ဧကဒေသသရူပတာ အတ္ထီတိ ဧကဒေသသရူပေကသေ သော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထတောပိ ဟိ သရူပာနံ ဧကဒေသသရူပေကသေသံ ဣစ္ဆန္တိ "ဝဂ္ဂေါ စ ကုဋိလော စ ကုဋိလာ"တိ, တသ္မာ အတ္ထတော ဧကဒေသသရူပာနဥ္စ ဧကသေသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ။

အထ တ ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ မနာယတနဥ္စ ဆဋ္ဌာယတနန္တိ တ, မနာယတနန္တိ တ, ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ ဆဋ္ဌာယတန ဥ္စ ဆဋ္ဌာယတနန္တိ တ, မနာယတနဥ္စ မနာယတနဥ္စ မနာယတနန္တိ တ ဧကသေသံ ကတွာ စက္ခာဒီဟိ သဟ "သဠာ ယတန"န္တိ ဝုတ္တန္တိ တမေဝ ဧကသေသံ နာမမတ္တပစ္စယဿ, နာမရူပပစ္စယဿ စ မနာယတနဿ ဝသေန ကတံ အတ္ထတော ဒဿေန္တော အာဟ **"ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ သဠာယတနဥ္စ သဠာယတနန္တိ ဧဝံ ကတေကသေသဿ သာ"**တိ။ ယထာဝုတ္တောပိ ဟိ ဧကသေသော အတ္ထတော ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ သဠာယတနဥ္စာတိ ဧဝံ ကတော နာမ ဟောတီတိ။ သဗ္ဗတ္ထ စ ဧကသေသေ ကတေ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတေကသေသာနံ သဠာယတနာဒိသဒ္ဒဝစနီယတာ သာမညဝသေန ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဗျာကတတာရေ ဝက္ခတီ** တိ ကိဥ္စာပိ အကုသလတာရေ ကုသလတာရေ စ "နာမ ပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတန"န္တိ ဝုတ္တံ, သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ပန ဝိပာကဆဋ္ဌာယတနမေဝ ဂဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယေန အဗျာ ယာကတတာရမေဝ သာဓေဘာဝေန ဥဒာဟဋ္ဌန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပစ္စယနယေ ပန "ဆဋ္ဌာ ဟောတိ တံ အဝကံသတော"တိအာဒိ နာ အဝိဟာကဿပိ ပစ္စယော ဥဒ္ဒဋ္ဌော, သော နိရဝသေသံ ဝတ္တုကာမတာယ ဥဒ္ဒဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣဓ သင်္ဂဟိ တ**န္တိ ဣဓ ဧကသေသနယေန သင်္ဂဟိတံ, တတ္ထ အဗျာကတတာရေ လောကိယဝိပာကဘာဇနီယေ ဝိဘတ္တန္တိ ဝေဒိ တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

နေယျ န္တိ ဥေယျုံ။ **ဥက္ကံသာဝကံသော** တိ ဧတ္ထ သတ္တမာ ပစ္စယဘာဝတော ဥက္ကံသော အဋ္ဌမာ ပစ္စယဘာ တေ, တတော ပန နဝမာ တတော တ ဒသမာတိ အယံ ဥက္ကံသော, အဝကံသော ပန ဒသမာ ပစ္စယဘာဝတော နဝမာ ပစ္စယ ဘာတေ, တတော အဋ္ဌမာ, တတော သတ္တမာတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ပန သတ္တမာ ပစ္စယဘာဝတော ဧဝ ဒွေပိ ဥက္ကံသာဝ ကံသာ ယောဇေတဗ္ဗာ တတော အဝကံသာဘာဝတောတိ။

ဟဒယဝတ္ထုနော သဟာယံ ဟုတွာတိ ဧတေန အရူပေ ဝိယ အသဟာယံ နာမံ န ဟောတိ, ဟဒယဝတ္ထု စ နာမေန သဟ ဆဋ္ဌာယတနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧတ္တကမေဝ ဒဿေတိ, န ပန ယထာ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ နာမမ္ပီတိ အယမေတ္တော အဓိပ္ပေတော။ ဝတ္ထု ဟိ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ဟောတိ, န နာမံ, နာမဥ္စ ဝိပာကဟေ တာဒိပစ္စယော ဟောတိ, န ဝတ္ထူတိ။ ပဝတ္တေ အရူပဓမ္မာ ကမ္မဇရူပဿ ဋ္ဌိတိပ္ပတ္တဿေဝ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, န ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿာတိ ဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာ စ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တာဒယော ဧဝ စက္ခာဒီနံ ယောဇေတဗ္ဗာ။

အဝသေသမနာယတနဿာ တိ ဧတ္ထ ''ပဉ္စက္ခန္ဓဘဝေ ပနာ''တိ ဧတဿ အနုဝတ္တမာနတ္တာ ပဉ္စဝေကာ ရဘဝေ ဧဝ ပဝတ္တမာနံ ပဉ္စဝိညာဏေဟိ အဝသေသမနာယတနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နာမရူပဿ သဟဇာတာဒိသာဓာရ ဏပစ္စယဘာဝေ သမ္ပယုတ္တာဒိအသာဓာရဏပစ္စယဘာဝေ စ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။

သဠာယတနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဖဿပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၀. ''ဆဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော''တိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဟဋ္ဌိ အာရုပ္ပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာတိ **''ဆဋ္ဌာယတန ပစ္စယာ ဖဿောတိ ဟဋ္ဌိအနုသာရတော''**တိ အာဟ။ **အဇ္ဈတ္တန္တိ** သသန္တတိပရိယာပန္နမေဝ ဂဏှာတိ။ တဥ္ဟိ သသ န္တတိပရိယာပန္နကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ တာဒိသဿ ဖဿဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပာဒီနိ ပန ဗဟိဒ္ဓာ အနုပာဒိန္နာနိ စ ဖ ဿဿ အာရမ္မဏံ ဟောန္တိ, န တာနိ စက္ခာဒီနိ ဝိယ သသန္တတိပရိယာပန္နကမ္မကိလေသနိမိတ္တပဝတ္တိဘာဝေန ဖ ဿဿ ပစ္စယောတိ ပဌမာစရိယတဒေ န ဂဟိတာနိ, ဒုတိယာစရိယတဒေ ပန ယထာ တထာ တ ပစ္စယဘာဝေ သတိ န သက္ကာ ဝဇ္ဇေတုန္တိ ဂဟိတာနီတိ။

ယဒိ သဗ္ဗာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ဘဝေယျ, ''သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော''တိ ဧကဿ ဝစနံ ယုဇ္ဇေယျ။ အထာပိ ဧကမ္ဟာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ သမ္ဘဝေယျုံ, တထာပိ သဗ္ဗာယတနေဟိ သဗ္ဗဖဿသမ္ဘဝ တော အာယတနဘေဒေန ဖဿဘေဒေ နတ္ထီတိ တဒဘေဒဝသေန ဧကဿ ဝစနံ ယုဇ္ဇေယျ, တထာ ပန အသမ္ ဘဝတော န ယုတ္တန္တိ စောဒေတိ **''န သဗ္ဗာယတနေဟိ''**တိအာဒိနာ။ အညဿပိ တ အသမ္ဘဝန္တဿ ဝိဓာနဿ ဗောဓေနတ္ထမေဝ **''နာပိ ဧကမှာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ''** တိ ဝုတ္တံ, ''န သဗ္ဗာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ ဘောတီ''တိ ဣဒမေဝ ပန ဧကဖဿဝစနဿ အယုတ္တဒီပကံ ကာရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိဒဿနဝသေန တ ဧတံ ဝုတ္ တံ, နာပိ ဧကမှာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ သမ္ဘောန္တိ, ဧဝံ န သဗ္ဗာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ဘောတိ, တ သ္မာ ဧကဿ ဝစနံ အယုတ္တန္တိ။ ပရိဟာရံ ပန အနေကာယတနေဟိ ဧကဖဿဿ သမ္ဘဝတောတိ ဒဿေန္ တော **''တတ္ရိဒံ ဝိဿဇ္ဇန''** န္တိအာဒိမာဟ။ ဧကောပိ အနေကာယတနပ္ပဘဝေ **ဧကောပနေကာယတနပ္ပဘဝေ** ။ ဆ ဓာပစ္စယတ္တေ ပဉ္စဝိဘာဝယေတိ ဧဝံ သေသေသုပိ ယောဇနာ။ **တထာ စာ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ရူပာဒီနိ ပစ္စုပ္ပန္နဥ္စ ဓမ္မာ ယတနပရိယာပန္နံ ရူပရူပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အာရမ္မဏပစ္စယမတ္တေနာ** တိ တံ သဗ္ဗံ အပစ္စုပ္ပန္နံ အညဥ္စ ဓမ္မာယ တနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ဖဿပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၁. ''သေသာန''န္တိ ဧတ္ထ သမ္ပဋိစ္ဆနဿ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ပဉ္စ ယဒိပိ အနန္တရာဒီဟိပိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, အနန္တရာဒီနံ ပန ဥပနိဿယေ အန္တောဂဓတ္တာ သန္တီရဏတဒာရမ္မဏာနဥ္စ သာဓာရဏဿ တဿ ဝသေန

“ကေဓာ”တိ ဝုတ္တံ။

တေဘူမကဝိပာကဝေဒနာနမ္ပိ သဟဇာတမနောသမ္ဖဿသင်္ခါတော သော ဖဿော အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပစ္စယံ အနုပာဒိန္နမ္ပိ ကေစိ ဣစ္ဆန္တီတိ **“ယာ ပနာ”**တိအာဒိနာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနဖဿဿ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော, တဋ္ဌ မုခမတ္တဒဿနတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန နယေန သဗ္ဗဿ အနန္တရဿ အနာနန္တရဿ စ ဖဿဿ တဿာ တဿာ ဝိပာကဝေဒနာယ ဥပနိဿယတာ ယောဇေတဗ္ဗာတိ။

ဝေဒနာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဏှာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၂. မမတ္တေနာ တိ သမ္ပိယာယမာနေန, အဿာဒနတဏှာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ပုတ္တော ဝိယ ဝေဒနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ခီရာဒယော ဝိယ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတာ ရူပာဒယော, ခီရာဒိအာယိကာ ဓာတိ ဝိယ ရူပာဒိဆဠာရမ္မဏအာယကာ စိတ္တကာရာဒယော ဆ။ တတ္ထ ဝေဇ္ဇော ရသာယနောဇာဝသေန တဒုပတ္ထမ္ဘိတဇီဝိတဝသေန စ မမ္မာရမ္မဏဿ အာယကောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာရမ္မဏပစ္စယော ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ အာရမ္မဏမတ္တမေဝ ဟောတိ, န ဥပနိဿယော ဝိယ ဥပ္ပာဒကောတိ ဥပ္ပာဒကဿ ဥပနိဿယဿေဝ ဝသေန **“ကေဓာတ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဥပနိဿယေန တ အာရမ္မဏူပနိဿယော သင်္ဂဟိတော, တေန စ အာရမ္မဏဘာဝေန တံသဘာဝေ အညောပိ အာရမ္မဏဘာဝေ ဒီပိတော ဟောတီတိ ဥပနိဿယဝသေနေဝ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ တ တိအာဒိနာ န ကေဝလံ ဝိပာကသုခဝေဒနာ ဧဝ, တိဿောပိ ပန ဝေဒနာ ဝိပာကာ ဝိသေသေန တဏှာယ ဥပနိဿယပစ္စယော, အဝိသေသေန ဣတရာ စာတိ ဒဿေတိ။ **ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ** တိ တသ္မာ သာပိ ဘိယျော ဣစ္ဆနဝသေန တဏှာယ ဥပနိဿယောတိ အဓိပ္ပာယော ။ ဥပေက္ခာ ပန အကုသလဝိပာကဘူတာ အနိဋ္ဌတ္တာ ဒုက္ခေ အဝရောဓေတဗ္ဗာ, ဣတရာ ဣဋ္ဌတ္တာ သုခေတိ သာ ဒုက္ခံ ဝိယ သုခံ ဝိယ စ ဥပနိဿယော ဟောတီတိ သက္កာ ဝတ္တုန္တိ။ ‘‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’’တိ ဝစနေန သဗ္ဗဿ ဝေဒနာဝတော ပစ္စယဿ အတ္ထိတာယ တဏှုပ္ပတ္တိပ္ပသင်္ဂေ တံနိတရဏတ္ထမာဟ **“ဝေဒနာပစ္စယာ စာပီ”**တိအာဒိ။

နနု ‘‘အနုသယသဟာယာ ဝေဒနာ တဏှာယ ပစ္စယော ဟောတီ’’တိ ဝစနဿ အဘာဝတ အတိပ္ပသင်္ဂနိဝတ္တနံ န သက္ကာ ကာတုန္တိ? န, ဝဋ္ဋကထာယ ပဝတ္တတ္တာ။ ဝဋ္ဋဿ ဟိ အနုသယဝိရဟေ အဘာဝတော အနုသယသဟိတာယေဝ ပစ္စယောတိ အတ္ထတော ဝုတ္တမေဝတံ ဟောတီတိ။ အထ တ ‘‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ’’တိ အနုဝတ္တမာနတ္တာ အနုသယသဟိတာဝ ပစ္စယောတိ ဝိညာယတိ။ ‘‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’’တိ စ ဧတ္ထ ဝေဒနာပစ္စယာ ဧဝ တဏှာ, န ဝေဒနာယ ဝိနာတိ အယံ နိယမော ဝိညာယတိ, န ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ဟောတိ ဧဝတိ, တသ္မာ အတိပ္ပသင်္ဂေါ နတ္ထိ ဧဝတိ။

ဝုသီမတောတိ ဝုသိတဝတော, ဝုသိတဗ္ရဟ္မစရိယဿသဿာတိ အတ္ထော။ ဝုဿတီတိ တ ‘‘ဝုသီ’’တိ မဂ္ဂေ ဝုစ္စတိ, သော ဧတဿ ဝုတ္ထော အတ္ထီတိ **ဝုသီမာ**။ အဂ္ဂဖလံ တ ပရိနိဋ္ဌိတဝါသတ္တာ ‘‘ဝုသီ’’တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဝုသီမာ**။

တဏှာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥပာဒာနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၃. သဿတော အတ္တာ တိ ဣဒံ ပုရိမဒိဋ္ဌိ ဥပာဒိယမာနံ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ နိဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ သော ဒိဋ္ဌိ ဒဠှီကရဏဝသေန ပုရိမံ ဥတ္တရာ ဥပာဒိယတိ, ဧဝံ ‘‘နတ္ထိ ဒိန္န’’န္တိအာဒိကာပီတိ။ **အတ္တ**ဂ္ဂဟဏံ ပန အတ္တဝါဒုပာဒာနန္တိ န ဣဒံ ဒိဋ္ဌုပာဒာနဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **လောကော စာ**တိ တ အတ္တဂ္ဂဟဏဝိနိမုတ္တံ ဂဟဏံ ဒိဋ္ဌုပာဒာနဘူတံ ဣဓ ပုရိမဒိဋ္ဌိဥတ္တရဒိဋ္ဌိဝစနေဟိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ‘‘ဓမ္မသင်္ဂဟဝိတ္ထာရေ ပန သင်္ခေပတော တဏှာဒဋ္ဌဟတ္

တံ, သင္ခေပတော ဒိဋ္ဌိမတ္တမေဝ, ဝိတ္ထာရတော ပနာ''တိ ဧဝံ ဓမ္မသင္ခေပဝိတ္ထာရတော သင္ခေပံ ဝိတ္ထာရဉ္စ နိဒ္ဒိသာမိ'' ဟိ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မသင္ခေပဝိတ္ထာရေ ... တိ နိဒ္ဒိဿမာနော ဘုမ္မံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပကတိအဏုအာဒီနံ သဿတကာဟပုဗ္ဗင်္ဂမော, သရီရဿ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂာဟပုဗ္ဗင်္ဂမော စ တေသံ သာမိဘူတော ကောစိ သဿတော ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနော တ အတ္တာ အတ္ထီတိ အတ္တဂ္ဂာဟော ကအာစိ ဟောတီတိ **''ယေဘုယ္ယေ နာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယေဘုယ္ယေန ပဌမံ အတ္တတဒုပာဒာနတ္တိအာဒိနာ တ သမ္ဗန္ဓော။

ယဒိပိ ဘဝရာဂဇဝနဝီထိ သဗ္ဗပဌမံ ပဝတ္တတိ ဂဟိတပ္ပဋိသန္ဓိကဿ ဘဝနိကန္တိယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗတ္တာ, သော ပန ဘဝရာဂေ တဏှာဟာဒဋ္ဌဟတ္တံ န ဟောတီတိ မညမာနော န ကာမုပာဒာနဿ ပဌမုပ္ပတ္တိမာဟ။ တဏှာ ကာမုပာ ဒာနန္တိ ပန ဝိဘာဂဿ အကရဏေ သဗ္ဗာပိ တဏှာ ကာမုပာဒာနန္တိ, ကရဏေပိ ကာမရာဂတော အညာပိ တဏှာ ဒ ဋ္ဌဟာဘာဝံ ပတ္တာ ကာမုပာဒာနန္တိ တဿ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈတာ ဝုတ္တာ။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ စိတ္တုပ္ပာဒာ ... **ဝိသယော**။ ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ အာလယော, တတ္ထ ရမတီတိ **အာလယရာမာ**, ပဇာ။ တေနေဝ သာ အာလယရာမတာ စ သကာယန္တာနေ ပရသန္တာနေ စ ဟာကဋ္ဌာ ဟောတီတိ။ ဥပနိဿယဝစနေန အာရမ္မဏာနန္တရပကတူပနိဿယာ ဝုတ္တာတိ အနန္တရပစ္စယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ကတော ဟောတိ။

ဥပာဒာနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘဝပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၄. ဖလတေဟာရေန ကမ္မဘဝေ ဘဝေတိ ဝုတ္တောတိ ဥပပတ္တိဘဝနိဗ္ဗစနမေဝ ဒွဝယဿပိ သာဓာရဏံ က တွာ ဝဒန္တော အာဟ **''ဘဝတီတိ ဘဝေ''**တိ။ **ဘဝံ ဂစ္ဆတီ** ... တိ နိပ္ဖာဒနဖလဝသေန အတ္ထနော ပဝတ္တိကာလေ ဘဝဘိမုခံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော, နိဗ္ဗတ္တနမေဝ တ တ္ထ ဂမနံ အဓိပ္ပေတံ။

သညာဝတံ ဘဝေ သညာဘဝေတိ ဧတ္ထ ဝန္တု-သဒ္ဒဿ လောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တဿ တ အတ္ထေ အကာရံ ကတွာ ''သညာဘဝေ''တိပိ ဟာဌော။ ဧကကိရိယတိ ပသာရီယတိ ဝိတ္ထာရီယတီတိ ဧကာရော, ဧကိရဏံ တ ဧကာ ရော, သော ဧကေသိံ ပဝတ္တတ္တာ **ဧကော ဧကာရော**တိ ဝုတ္တော, ပဒေသပသဋ္ဌုပ္ပတ္တိတိ အတ္ထော။

စေတနာသမ္ပယုတ္တာ ... တာ။ပေ။ သင်္ဂဟိတာ ... တိ အာစယကမိတာယ ကမ္မသင်္ခာတတံ ဒဿေတွာ ကမ္မဘဝေ သ င်္ဂဟိတဘာဝံ ပရိယာယေန ဝဒတိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန စေတနာဝ ကမ္မဘဝေ။ ဝုတ္တဉှိ ''ကမ္မဘဝေ တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဧ ကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တော, ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ သမ္ပ ယုတ္တော''တိ (ဓာတု. ၂၄၄)။ ဥပပတ္တိဘဝေ တီဟိပိ တိကေဟိ ဝုတ္တာ ဥပပတ္တိက္ခန္ဓာဝ။ ယထာဟ ''ဥပပတ္တိဘ ဝေ ကာမဘဝေ သညာဘဝေ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကာဒသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာတူဟိ သင် ဂဟိတော''တိအာဒိ (ဓာတု. ၆၇)။ ယဒိ ဟိ အနုပာဒိန္နကာနမ္ပိ ဂဟဏံ သိယာ, ''ဒွာဒသဟာယတနေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ ဓာ တူဟိ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။

သင်္ခာရဘဝတနံ ဓမ္မဘေဒတော န သင်္ခာရာ ဧဝ ပုန ဝုတ္တာတိ ... **''သာတ္ထကမေဝိဒံ ပုနဝစန''** ... န္တိ ဧတံ န ... ယုတ္တန္တိ စေ? န, ဘဝေကဒေသဘာဝေန သင်္ခာရာနံ ဘဝေတိ ပုန ဝုတ္တတ္တာ။ ပရေန တ ဓမ္မဝိသေသံ အဂဏေတွာ ပုနဝစနံ စောဒိတန္တိ စောဒကာဘိလာသဝသေန **''သာတ္ထကမေဝိဒံ ပုနဝစန''** ... န္တိ ဝုတ္တံ။

ကာမဘာဝဒိနိဗ္ဗတ္တနကဿ ကမ္မဿ ကာမဘဝဒိဘာဝေ ဖလတေဟာရေန အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော။ အနု တောဂဓေ ဝိသုံ အဂဏေတွာ အဗ္ဗန္တရဂတေ ဧဝ ကတွာ ကာမဘဝဒိကေ ကမ္မုပပတ္တိဘဝဝသေန ဒုဂုဏေ ကတွာ တ အာဟ **''ဆ ဘဝ''**တိ။

အဝိသေသေနာတိ ဥပာဒါနဘေဒံ အကတွာတိ အတ္ထော။ ဥပါဒါနဘေဒာကာရဏေနေဝ စ ဒုတိယဒသပ္ပဘေဒဿ သင်္ဂဟဝသေန သင်္ဂဟိတော **"ဆ ဘာဝ"**တိ ဝုတ္တံ။

ကေသီလေန ကုက္ကုရသီလေန စ သမတ္တေန သမာဒိန္နေန ဂုန္နံ ကုက္ကုရာနဉ္စ သဟဗျတာ ဝုတ္တာတိ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဝသေန ရူပါနဘဝါနံ န ကဗ္ဗတီတိ မညမာနာ တေန **ရူပါရူပဘဝ န ဟောန္တီတိ ကေစိ ဝဒန္တိ,** ဝက္ခမာနေန ပန ပကာရေန ပစ္စယဘာဝတော **"တံ န ဂဟေတဗ္ဗ"** န္တိ အာဟ။ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ စ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနံ သီလဗ္ဗတုပါဒါနန္တိ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနေန ရူပါရူပဝစရဈာနာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ န ယုဇ္ဇတီတိ။ ပုရာဏဘာရတသီတာဟရဏပသုဗန္ဓဝိဓိ အာဒိသဝနံ **အသဒ္ဓမ္မသဝနံ။ အာဒိ** -သဒ္ဒေန အသပ္ပုရိသူပနိဿယံ ပုဗ္ဗေ စ အကတပုညတံ အတ္တမိစ္ဆာပဏိဓိတဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **တဒန္တောဂဓာ ဧဝ** တိ တသ္မိံ ဒုစ္စရိတနိဗ္ဗတ္တေ သုစရိတနိဗ္ဗတ္တေ စ ကာမဘဝေ အန္တောဂဓာ ဧဝ တိ အတ္ထော။

အန္တောဂဓာ တိ စ သညာဘဝပဉ္စဝေါကာရဘဝါနံ ဧကဒေသေန အန္တောဂဓတ္တာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဧဝ နိရဝသေသာ ကာမဘဝေ အန္တောဂဓာတိ။ **သပ္ပဘေဒဿာ** တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတိမနုဿာဒိပ္ပဘေဒဝတော။ ကမေန စ အဝတ္တိတ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဿ အဓေ ဘဝပစ္စယဘာဝဝစနံ အတ္တတဒုပါဒါနံ ဝိယ အဘိဏှံ အသမုဒာစရဏတော အတ္တတဒုပါဒါနနိမိတ္တတ္တာ စ။

ဟေတုပစ္စယပ္ပဘေဒေဟီ တိ ဧတ္ထ မဂ္ဂပစ္စယော စ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနာဒီနိ ဟိ မဂ္ဂပစ္စယာ ဟောန္တီတိ။

ဘဝပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇာတိဇရာမရဏာဒိပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၄၅. ဥပပတ္တိဘဝုပ္ပတ္တိယေဝ ဇာတီတိ အာဟ **"န ဥပပတ္တိဘဝေ"** တိ။ ဇာယမာနဿ ပန ဇာတိ ဇာတီတိ ဥပပတ္တိဘဝေပိ အသတိ အဘာဝ ဇာတိယာ ပစ္စယောတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဇာယမာနရူပပဒဋ္ဌာနတာပိ ဟိ ရူပဇာတိယာ ဝုတ္တာ "ဥပစိတရူပပဒဋ္ဌာနော (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၄၁) ဥပစယော, အနုပ္ပဗန္ဓရူပပဒဋ္ဌာနာ သန္တတီ"တိ။

ခန္ဓာနံ ဇာတာနံ ဥညာတတာနုညာတတာစ **ဟီနပဏီတတာ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာဒိဝိသေသံ သင်္ဂဏှာတိ။ အဇ္ဈတ္တသန္တာနဂတတော အညဿ ဝိသေသကာရကဿ ကာရဏဿ အဘာဝ **"အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ"**တိ အာဟ။

တေန တေနာတိ ဉာတိဗျသနာဒိနာ ဇရာမရဏတော အညေန ဒုက္ခဓမ္မေန။ **ဥပနိဿယကောဋိယာ** တိ ဥပနိဿယံ သေန, ဥပနိဿယလေသေနာတိ အတ္ထော။ ယော ဟိ ပဋ္ဌာနေ အနာဂတော သတိ ဘာဝ အသတိ စ အဘာဝ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန ဥပနိဿယော, သော "ဥပနိဿယကောဋီ"တိ ဝုစ္စတိ။

ဇာတိဇရာမရဏာဒိပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘဝစက္ကကထာဝဏ္ဏနာ

၂၄၂. **သမိတန္တိ** သင်္ဂတံ, အဗ္ဗောစ္ဆိန္နန္တိ အတ္ထော။ **ကာမယာနဿာ** တိ ကာမယမာနဿ, ကာမော ယာနံ ဧတဿာတိ ဝါ ကာမယာနော, တဿ **ကာမယာနဿ။ ရုပ္ပတီ** တိ သောကေန ရုပ္ပတိ။

ပရိယုဋ္ဌာနတာယ တိဋ္ဌနသီလော **ပရိယုဋ္ဌာနဋ္ဌာယီ** ။ "ပရိယုဋ္ဌာယိနော"တိ ဝါ ပါဌော, တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာတီ တိ ပရိယုဋ္ဌံ, ဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌံ, တေန တိဋ္ဌတီတိ **ပရိယုဋ္ဌဋ္ဌာယီ** တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဉ္စ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီ** တိ "မာလာ မိလာယန္တိ, ဝတ္ထာနိ ကိလိဿန္တိ, ကစ္ဆေဟိ သေဒာ မုစ္စန္တိ, ကာယေ ဝေဝဏ္ဏိယံ ဩက္ကမတိ, ဒေဝေ ဒေဝါသနေ နာဘိရမတီ"တိ (ဣတိဝု. ၈၃) ဝုတ္တာနိ ပဉ္စ မရဏပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီတိ အတ္ထော။ တာနိ ဟိ ဒိသွာ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓသင်္ခာတေ ဥပပတ္တိဘဝေ ဘဝဆန္ဒဗလေန ဒေဝါနံ ဗလဝသောကော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ **ဗာလော**တိ အဝိဒွာ။ တေန

အဝိဇ္ဇာယ ကာရဏဘာဝံ ဒဿေတိ။ **တိဝိဓန္တိ** တဿာရုပ္ပကထာသဝနကမ္မကာရဏာဒဿနမရဏကာလကမ္မောပဋ္ဌာနနိမိတ္တာနံ သောကာဒိဒုက္ခံ။ **အာသဝေ သာဓေန္တီ** တိ အာသဝေ ဂမေန္တိ ဗောဓေန္တီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ သတီတိ အဝိဒိတာဒိတာယ အနာဒိဘာဝေ သတိ။ **အာဒိမတ္တကထန**န္တိအာဒိ တေဿ အတ္ထီတိ အာဒိမံ, ဘဝစက္ကံ။ တဿ ဘာဝေ အာဒိမတ္တံ, တဿ ကထနံ အာဒိမတ္တကထနံ။ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော တ **မတ္တ**-သဒ္ဒော, သတိ အနာဒိဘာဝေ အဝိဇ္ဇာ အာဒိမ္ပတိ မဇ္ဈေ ပရိယောသာနေ စ သဗ္ဗတ္ထ သိယာတိ အာဒိမတ္တာယ အဝိဇ္ဇာယ ကထနံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ **အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေနာ** တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပာဒနေန ကထနေန, အပ္ပဟာနေန တ, အတ္တနော သန္တာနေ သန္နိဟိတဘာဝကရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ကမ္မာဒီနီ** တိ ကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋာနိ။ ဝဋ္ဋကာရဏဘာဝေန ပဓာနတ္တာ ''ပဓာနဓမ္မော''တိ အဝိဇ္ဇာ ကထိတာ။ ဝဒတီတိ **ဝဒော**။ ဝေဒေတိ, ဝေဒိယတီတိ တ **ဝေဒေယျော,** သုခါဒိံ အနုဘဝတိ, သဗ္ဗဝိသယေ တ ဇာနာတိ, ''သုခိတော''တိအာဒိနာ အတ္တနာ ပရေဟိ စ ဇာနာတိ ဉာယတိ ဓာတိ အတ္ထော။ **ဗ္ရဟ္မာဒိနာ တ အတ္တနာ တ** တိ **တ**-သဒ္ဒော စ-သဒ္ဒတ္ထော။ တေနာဟ **''ကာရကဝေဒကရဟိတ''**န္တိ စ-သဒ္ဒတ္ထသမာသံ။

ဒွါဒသဝိဓသုညတာသုညန္တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဒွါဒသဝိဓာနံ သုညတာယ သုညံ, စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ တ သုညတံ ဇေဝံ ကတွာတ ဒွါဒသင်္ဂတာယ ဒွါဒသဝိဓာတိ တာယ ဒွါဒသဝိဓာယ သုညတာယ သုညန္တိ အတ္ထော။

ပုဗ္ဗန္တာဟရဏတော တိ ပုဗ္ဗန္တတော ပစ္စုပ္ပန္နဝိပာကဿ အာဟရဏတော ပရိစ္ဆိန္နဝေဒနာဝသာနံ တေဝံ ဘဝစက္ကန္တိ အတ္ထော။ ဘဝစက္ကေကဒေသောပိ ဟိ ဘဝစက္ကန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝေဒနာ တ တဏှာသဟာယာယ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒနာတော အဝိဇ္ဇာ, တတော သင်္ခါရာတိ သမ္ဗဇ္ဈနတော ဝေဒနာဝသာနံ ဘဝစက္ကန္တိ ယုတ္တမေတံ, ဧဝံ တဏှာမူလကေ စ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဒွိန္နမ္ပိ ဟိ အညမညံ အနုပ္ပဝေသော ဟောတီတိ။ အဝိဇ္ဇာဓမ္မသဘာဝံ ပဋိစ္စာဒေတွာတ ဝိပရီတာဘိနိဝေသံ ကရောန္တီ ဒိဋ္ဌိစရိတေ သံသာရေ နယတိ, တေသံ တ သံသာရံ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိံ နယတိ ပဝတ္တေတီတိ **''သံသာရနာယိကာ''**တိ ဝုတ္တာ။ **ဖလုပ္ပတ္တိယာ** တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ ဝိညာဏာဒိပစ္စုပ္ပန္နဖလုပ္ပတ္တိ ဟိ က္လဓ ဒိဋ္ဌာ, အဒိဋ္ဌာနဉ္စ ပုရိမဘဝေ အတ္တနော ဟေတူနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ ဖလံ အဇနေတွာတ အနုပစ္ဆိဇ္ဇနံ ပကာသေတိ။ အထ တ ပုရိမဘဝစက္ကံ ဒုတိယေန သမ္ဗန္ဓံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒနာသင်္ခါတဿ ဖလဿ ဥပ္ပတ္တိယာ တဏှာဒီနံ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒံ ပကာသေတိ, တသ္မာ ဖလုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘူတာယ ပဌမဿ ဘဝစက္ကဿ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒပ္ပကာသနတောတိ အတ္ထော။ သင်္ခါရာဒီနမေဝ တ ဖလာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဟေတူနံ ဖလံ အဇနေတွာတ အနုပစ္ဆေဒမေဝ, ဝိညာဏာဒိဟေတူနံ တ သင်္ခါရာဒီနံ အနုပစ္ဆေဒမေဝ ပကာသေတိ ပဌမံ ဘဝစက္ကံ, န ဒုတိယံ ဝိယ ပရိယောသာနမ္ပီတိ **''ဖလုပ္ပတ္တိယာ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒပ္ပကာသနတော''** တိ ဝုတ္တံ။ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ဧတ္ထ အပရိပုဏ္ဏာယတနကလလရူပံ ဝတွာတ တတော ဥဒ္ဓံ ''နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ သဠာယတနပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''အနုပုဗ္ဗပဝတ္တိဒီပနတော''**တိ။ ''ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ''တိ ဧတ္ထ န အာယတနာနံ ကမေန ဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''သဟုပ္ပတ္တိဒီပနတော''** တိ။

ဟေတုအာဒိပုဗ္ဗကာ တယော သန္ဓိ ဧတေဿာတိ **ဟေတုဖလဟေတုပုဗ္ဗကတိသန္ဓိ,** ဘဝစက္ကံ။ ဟေတုဖလဟေတုဖလဝသေန စတုပ္ပဘေဒော အင်္ဂါနံ သင်္ဂဟော ဧတေဿာတိ **စတုဘေဒသင်္ဂဟံ** ။ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ဂဟေ အာကိရီယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ **အာကာရာ,** အတီတဟေတုအာဒီနံ တ ပကာရာ **အာကာရာ**။ ကိလေသကမ္မဝိပာကာ ဝိပာကကိလေသကမ္မေဟိ သမ္ဗန္ဓာ ဟုတွာတ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တန္တီတိ တေသု ဝဋ္ဋနာမံ အာရောပေတွာတ **''တိဝဋ္ဋ''** န္တိ ဝုတ္တံ, ဝဋ္ဋေကဒေသတ္တာ တ ''ဝဋ္ဋာနိ''တိ ဝုတ္တာနိ။

သန္ဓီနံ အာဒိပရိယောသာနဝဝတ္ထိတာ တိ သန္ဓီနံ ပုဗ္ဗာပရဝဝတ္ထိတာတိ အတ္ထော။

''ယာ ကာစိ တ ပန စေတနာ ဘဝတေ, စေတနာသမ္ပယုတ္တာ အာယူဟနသင်္ခါရာ'' တိ က္လဒံ က္လမိဿာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏဘာဇနီယေ ဝုတ္တာယ **ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂဋ္ဌကထာယ** (ပဋိ၊ မ. ၁.၄၇) ဝသေန ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ ဟိ ''စေတနာ ဘဝတေ''တိ အာဂတာတိ။ ဘဝနိဒ္ဒေသေ ပန **''သာတ္ထတော''** တိ ဧတ္ထ ''စေတနာဝ သင်္ခါရာ, ဘဝေ ပန စေတနာသမ္ပယုတ္တာပီ''တိ ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ ဝသေန ဒဿိတံ။ ''တတ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော? ကုသလာ စေတနာ ကာမာဝစရာ''တိ အာဒိနာ ဟိ သင်္ခါရာနံ စေတနာဘာဝေ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. ၂၂၆) ဝုတ္တောတိ။ တတ္ထ **ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂဋ္ဌကထာယံ**

“စေတနာသမ္ပယုတ္တာ ဝိပာကဓမ္မတ္တာ သဝိပာကေန အာယူဟနသင်္ခါတေန သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စေန သင်္ခါ ရာ”တိ ဝုတ္တာ။ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. ၂၄၇) “သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ”တိ ဘဝဿ ပစ္စယဘာဝေန ဘဝဂါ မိဘာဝတော ကမ္မသံသင်္ခါတသဟာယတာယ ကမ္မဘာဝတော စ ဥပပတ္တိဘဝံ ဘာဝေတီတိ ဘဝေါတိ ဝုတ္တာ, ဥပပတ္တိ ဘဝဘာဝနကိစ္စံ ပန စေတနာယ သာတိသယန္တိ **ပဋိသမ္ဘိဒါအဋ္ဌကထာယံ** စေတနာ “ဘဝေါ”တိ ဝုတ္တာ, ဘဝဘိသင်္ခရဏ ကိစ္စံ စေတနာယ သာတိသယန္တိ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ** “ကုသလာ စေတနာ”တိအာဒိနာ စေတနာ “သင်္ခါရာ”တိ ဝုတ္တာ, တ သ္မာ တေန တေန ပရိယာယေန ဥဘယံ ဥဘယတ္ထ ဝတ္တုံ ယုတ္တန္တိ နတ္ထေတ္ထ ဝိရောဓော ။ **ဂဟဏန္တိ** ကာမုပာ အနံ ကိစ္စေနာဟ။ **ပရာမသနန္တိ** ဣတရာနိ။ **အာယူဟနာဝသာနေတိ** တီသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု ဝုတ္တဿ အာယူဟန ဿ အဝသာနေ။

ဒုဝီသု အတ္ထဝိကပ္ပေသု ဝုတ္တေ အာယူဟနသင်္ခါရေ **“တဿ ပုဗ္ဗဘာဂ”** တိ အာဟ, တတိယေ ဝုတ္တေ **“တံ သမ္ပယုတ္တာ”**တိ။ ဒဟရဿ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဘဝင်္ဂဗဟုလာ ယေဘုယ္ယေန ဘဝန္တရဇနကကမ္မာယူဟနသမတ္ထာ န ဟောတီတိ **“ဣဓ ပရိပက္ကတ္တာ အာယတနာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကမ္မကရဏကာလေ သမ္မောဟော** တိ ဧတေန ကမ္မဿ ပစ္စယဘူတံ သမ္မောဟံ ဒဿေတိ, န ကမ္မသမ္ပယုတ္တမေဝ။

ကမ္မာနေဝ ဝိပာကံ သမ္ဘရန္တိ ဝဍ္ဎေန္တီတိ **ကမ္မသမ္ဘာရာ,** ကမ္မံ တ သင်္ခါရာဘဝ, တဒုပကာရကာနိ အဝိဇ္ဇာတ ဏှုပာဒါနာနိ **ကမ္မသမ္ဘာရာ,** ပဋိသန္ဓိအယကော တ ဘဝေ ကမ္မံ, တဒုပကာရကာ ယထာဝုတ္တအာယူဟနသင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာဒယော စ **ကမ္မသမ္ဘာရာ**တိ ကမ္မဉ္စ ကမ္မသမ္ဘာရာ စ ကမ္မသမ္ဘာရာတိ ဧကသေသံ ကတွာ **“ကမ္မသမ္ဘာရာ”**တိ အာဟ။ **ဒသ ဓမ္မာ ကမ္မ** န္တိ အဝိဇ္ဇာဒယောပိ ကမ္မသဟာယတာယ ကမ္မသရိက္ခကာ တဒုပကာရကာ စာတိ “ကမ္မ”န္တိ ဝုတ္တာ။

သင်္ခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စာတိ သင်္ခေပေ, ကမ္မံ ဝိပာကော စ။ ကမ္မံ ဝိပာကောတိ ဧဝံ သင်္ခိပီယတီတိ တ သင်္ခေပေ, အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စ။ သင်္ခေပဘာဝသာမညေန ပန ဧကဝစနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗံ။ သင်္ခေပသဒ္ဒေါ တ ဘာဂကောဋ္ဌာသနန္တိ ကမ္မဘာဂေ **ကမ္မသင်္ခေပေ** ။

ဧဝံ သမုပ္ပန္န န္တိ ကမ္မတော ဝိပာကော။ တတ္ထာပိ အဝိဇ္ဇာတော သင်္ခါရာတိ ဧဝံ သမုပ္ပန္နံ, တိသန္ဓိအာဒိဝသေန တ သမုပ္ပန္နံ ဣဒံ ဘဝစက္ကန္တိ အတ္ထော။ **ဣတ္တရ** န္တိ ဂမနဓမ္မံ, ဝိနဿနဓမ္မန္တိ အတ္ထော။ တေန ဥပ္ပာဒဝယ ဝန္တတာဒီပကေန **အနိစ္စ**-သဒ္ဒေန ဝိကာရာပတ္တိဒီပကေန **စလ**-သဒ္ဒေန စ အဒီပိတံ ကာလန္တရဋ္ဌာယိတာပဋိက္ခေပံ ဒီ ပေတိ, **အဓုဝန္တိ** ဧတေန ထိရဘာဝပဋိက္ခေပံ နိဿာရတံ။ ဟေတူ ဧဝ သမ္ဘာရာ **ဟေတုသမ္ဘာရာ**။ “ဌာနသော ဟေတု သော”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ တ ဌာနံ, အညမ္ပိ တဿ တဿ သာဓာရဏံ ကာရဏံ **သမ္ဘာရော,** အသာဓာရဏံ **ဟေတု**။ **ဧဝေန္တိ** ဧဝံ ဟေတုတော ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝေ ဟေတုနိရောဓာ စ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒေ ဓမ္မေ စ တံနိရောဓာယ ဒေသိတေ သတီတိ အတ္ထော။ ဗြဟ္မစရိယံ ဣဓ **ဗြဟ္မစရိယိဓ။ သတ္တေ စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ ဧဝံ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ ဝိဇ္ဇတိ, သသ္သ သတုစ္ဆေဒေါ စ န ဟောန္တီတိ သမုစ္စယတ္ထော။ ဧဝဉ္စ ဟိ ဟေတုအာယတ္တေ ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝေ သတ္တော နုပလဗ္ဘ တိ, တသ္မိဉ္စ ဥပလဗ္ဘန္တေ သဿတော ဥစ္ဆေဒေါ တ သိယာ, နုပလဗ္ဘန္တေ တသ္မိံ နေဝုစ္ဆေဒေါ န သဿတ န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သစ္စပ္ပဘဝတော တိ သစ္စတော, သစ္စာနံ တ ပဘဝတော။ **ကုသလာကုသလံ ကမ္မ**န္တိ ဝဋ္ဋကထာယ ဝတ္တမာနတ္တာ တာ သာသဝန္တိ ဝိညာယတိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ စေတနာ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာတိ ဝိသေသံ အကတွာ သဗ္ဗမ္ပိ တံ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ “သမုဒယသစ္စ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ “တဏှာ စ။ပေ။ အဝသေသာ စ သာသဝ ကု သလာ ဓမ္မာ”တိ ဟိ စေတနာစေတနာသမ္ပယုတ္တဝိသေသံ အကတွာ ဝုတ္တတ္တာ, အရိယသစ္စဝိသေသံ တ အကတွာ သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ဝတ္ထုသု တိ အာရမ္မဏေသု, စက္ခာဒီသု တ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗေသု ဝတ္ထုသု။ **သောကာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနတ္တာ** တိ တေသံ ကာရဏတ္တာ, တေဟိ သိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ သဟိတေဟိ သင်္ခါရေဟိ ပစ္စယော စ ဟောတိ ဘဝန္တရဟေတုဘာ တယာတိ အဓိပ္ပာယော။ စုတိစိတ္တံ တ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အနန္တရပစ္စယော ဟောတီတိ **“ပစ္စယော စ ဟောတိ ဘဝန္တ တရဟေတုဘာတယာ”**တိ ဝုတ္တံ ။ တံ ပန စုတိစိတ္တံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရရဟိတံ ဘဝန္တရဿ ပစ္စယော န ဟောတီတိ တ

ဒ္ဓ သဟာယဒဿနတ္ထမာဟ **“သောကာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနတ္တာ”** တိ။ **ဒုဝိဓာ**တိ အတ္တနော ယေဝ သရသေန ဓမ္မန္တရ
ပစ္စယဘာဝေန စာတိ ဒုဝိဓာ။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ တိ ဧတေန သင်္ခါရာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒဿနေန “ကော နု ခော အဘိသင်္ခရောတီတိ
သေ နော ကလ္လော ပဉှော”တိ ဒဿေတိ။ တေနေတံ ကာရကဒဿနနိဝါရဏန္တိ။ **ဧဝမာဒိဒဿနနိဝါရဏ** န္တိ ဧ
တေန “သောစတိ ပရိဒေဝတိ ဒုက္ခိတော”တိအာဒိဒဿနနိဝါရဏမာဟ။ သောကာဒယောပိ ဟိ ပစ္စယာယတ္တာ အဝသဝ
တ္တိနောတိ “ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက။ပေ.။ သမ္ဘဝန္တီ”တိ ဧတေန ဝုတ္တန္တိ။

ဂဏ္ဍဘေဒပီဠကာ ဝိယာ တိ ဂဏ္ဍဘေဒနတ္ထံ ပစ္စမာနေ ဂဏ္ဍေ တဒုပ္ပိ ဥပရိ ဇာယမာနခုဒ္ဒကပီဠကာ ဝိယ, ဂ
ဏ္ဍဿ တ အနေကဓာဘေဒေ ပီဠကာ ဝိယ။ **ဂဏ္ဍဝိကာရာ** သူနတာသရာဂပုဗ္ဗဂဟဏာဒယော။

ပဋ္ဌာလာဘိဘူတစက္ခုကော ရူပာနိ န ပဿတိ, ကိဉ္စိပိ ပဿန္တော စ ဝိပရီတံ ပဿတိ, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတော ဒုက္
ခာဒီနိ န ပဋိပဇ္ဇတိ န ပဿတိ, မိစ္ဆာ တ ပဋိပဇ္ဇတီတိ **ပဋလံ ဝိယ အဝိဇ္ဇာ** , ကိမိနာ ဝိယ အတ္တနာ ကတတ္တာ ဝဋ္ဋဿ
အတ္တနော ယေဝ ပရိဗ္ဗမနကာရဏတ္တာ စ **ကောသပ္ပဒေသာ ဝိယ သင်္ခါရာ,** သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟံ ဝိနာ ပတိဋ္ဌံ အလဘမာ
နံ **ဝိညာဏံ** ပရိဏာယကပရိဂ္ဂဟံ ဝိနာ ပတိဋ္ဌံ အလဘမာနော **ရာဇကုမာရော ဝိယာ**တိ ပရိဂ္ဂဟေန ဝိနာ ပတိဋ္ဌာလာဘော
ဧတ္ထ သာမညံ။ **ဥပပတ္တိနိမိတ္တ** န္တိ ကမ္မာဒိအာရမ္မဏမာဟ။ **ပရိကပ္ပနတော** တိ အာရမ္မဏကရဏတော, သမ္ပယု
တ္တေန တ ဝိတက္ကေန ဝိတက္ကနတော။ ဒေဝမနုဿမိဂဝိဟင်္ဂာဒိဝိဝိဓပ္ပကာရတာယ **မာယာ ဝိယ နာမရူပံ,** ပတိဋ္ဌာဝိ
သေသေန ဝုမိုဝိသေသာပတ္တိတော **ဝနပ္ပဂုမ္ဗော ဝိယ သဠာယတနံ** ။ အာယတနာနံ ဝိသယိဝိသယဘူတာနံ အညမညာဘိ
မုခဘာဝတော **အာယတနဃဋ္ဋနတော** ။ ဧတ္ထ စ သင်္ခါရာဒီနံ ကောသပ္ပဒေသပရိဏာယကာဒီဟိ ဒုဝိဟိ ဒုဝိဟိ သဒိသ
တာယ ဒွေဝ ဒွေဝ ဥပမာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဂမ္ဘီရော စေ ဟုတ္ဝာ ဩဘာသတိ ပကာသတိ ဒိဿတီတိ **ဂမ္ဘီရာဝဘာသော။ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတ
ဋ္ဌော**တိ ဇာတိပစ္စယာ သမ္ဘူတံ ဟုတ္ဝာ သဟိတဿ အတ္တနော ပစ္စယာနုရူပဿ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာဂတဘာဝေ, အနုပ္ပဗ
န္ဓောတိ အတ္ထော။ အထ တ သမ္ဘူတဋ္ဌော စ သမုဒာဂတဋ္ဌော စ **သမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော** ။ “န ဇာတိတော ဇရာမရ
ဏံ န ဟောတိ, န စ ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဟောတီ”တိ ဟိ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတဋ္ဌော ဝုတ္တော။ **ဣတ္ထဉ္စ ဇာတိတော
သမုဒာဂစ္ဆတီ**တိ ပစ္စယသမုဒာဂတဋ္ဌော, ယာ ယာ ဇာတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနုရူပဟာတုဘာဝေတိ
အတ္ထော။

အနုလောမပဋိလောမတောတိ ဣဓ ပန ပစ္စယုပ္ပာအ ပစ္စယုပ္ပန္နုပ္ပာဒသင်္ခါတံ အနုလောမံ, နိရောဓာ နိရောဓသ
င်္ခါတံ ပဋိလောမဉ္စာဟ။ အာဒိတော ပန အန္တဂမနံ အနုလောမံ, အန္တတော စ အာဒိဂမနံ ပဋိလောမမာဟာတိ။ “ဣမေ စ
တ္တာရော အာဟာရာ ကိံနိဒာနာ”တိအာဒိကာယ (သံ. နိ. ၂.၁၁) ဝေမဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမဒေသနာယ, “စက္ခုံ ပဋိ
စ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ”တိအာဒိကာယ (သံ. နိ.
၂.၄၃-၄၄; ၂.၄.၆၀) အနုလောမဒေသနာယ စ **ဒုဝိသန္ဓိတိသင်္ခေပံ,** “သံယောဇနီယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒာနု
ပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒာန”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၅၃-၅၇) **ဧကသန္ဓိဒုဝိသင်္
ခေပံ**။

အဝိဇ္ဇာဒီနံ သဘာဝေ ပဋိဝိဇ္ဈိယတီတိ **ပဋိဝေဓော**။ ဝုတ္တဉှိ “တေသံ တေသံ တ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနံ
ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေ ပဋိဝေဓော”တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။ အပုညာဘိ
သင်္ခါရေကဒေသော **သရာဂေ,** အညော **ဝိရာဂေ,** ရာဂဿ တ အပဋိပက္ခဘာဝတော ရာဂပ္ပဝဍ္ဎကော သဗ္ဗောပိ
အပုညာဘိသင်္ခါရော **သရာဂေ,** ဣတရော ပဋိပက္ခဘာဝတော **ဝိရာဂေ**။ “ဒီဃရတ္တဉှေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝ
တော ပုထုဇ္ဇနဿ အဇ္ဈောသိတံ မမာယိတံ ပရာမဋ္ဌံ ‘ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ”တိ (သံ. နိ.
၂.၆၂) အတ္တပရာမာသဿ ဝိညာဏံ ဝိသိဋ္ဌံ ဝတ္ထု ဝုတ္တန္တိ ဝိညာဏဿ **သုညတဋ္ဌော** ဂမ္ဘီရော, အတ္တာ ဝိဇာနာ
တိ သံသရတီတိ သဗ္ဗာဟာရတာသင်္ကန္တိအဘိနိဝေသဗလဝတာယ **အဗ္ဗာဟာရဋ္ဌအသင်္ကန္တိပဋိသန္ဓိပာတုဘာဝဋ္ဌ
ဋ္ဌာ** စ ဂမ္ဘီရာ, နာမဿ ရူပေန, ရူပဿ စ နာမေန အသမ္ပယောဂတော **ဝိနိဗ္ဘောဂေ,** နာမဿ နာမေန **အဝိနိဗ္ဘ**

ဘောကေ ယောဇေတဗ္ဗော။ ကေပုပ္ပာဒေကနိရောဓေဟိ အဝိနိဗ္ဘောဂေ အဓိပ္ပေတေ ရူပဿ စ ရူပေန လဗ္ဘတိ။ အထ တ ကေစတုတေကာရဘာဝေသု နာမရူပာနံ အသဟာဝတ္တနတော အညမညဝိနိဗ္ဘောဂေ, ပဥ္စတေကာရဘာဝေ သဟာဝတ္တနတော အဝိနိဗ္ဘောဂေ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဓိပတိယဋ္ဌော နာမ ကုန္ဒိယပစ္စယဘာဝေါ။ “လောကောပေသော ဒွတရာပေသာ ခေတ္တမ္ပေတ”န္တိ (ဓ. သ. ၅၉၈-၅၉၉) ဝုတ္တာ **လောကာဒိအတ္ထာ** စက္ခာဒီသု ပဉ္စသု ယောဇေတဗ္ဗာ။ မနာယတနဿပိ လုဇ္ဇနတော မနောသမ္ဖဿာဒီနံ ဒွတရခေတ္တဘာဝတော စ တေ အတ္ထာ သမ္ဘဝန္တေဝ။ အာဟာထဂတာနံ ရူပာဒီနံ ပကာသနယောဂ္ဂတာလက္ခဏံ ဩဘာသနံ စက္ခာဒီနံ **ဝိသယိဘာဝေါ,** မနာယတနဿ ဝိဇာနနံ။ **သင္ဃဋ္ဋနဋ္ဌော** ဝိသေသေန စက္ခုသမ္ဖဿာဒီနံ ပဥ္စန္နံ, ကုတရေ ဆန္နမ္ပိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဖုသနဥ္စ ဖဿဿ သဘာဝေါ, သင္ဃဋ္ဋနံ ရသော, ကုတရေ ဥပဋ္ဌာနာကာရော။ **အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌော** ရသဝသေန ဝုတ္တော, **ဝေဒယိတဋ္ဌော** လက္ခဏဝသေန။ အတ္တာ ဝေဒယတီတိ အဘိနိဝေသဿ ဗလဝတာယ **နိဇ္ဇီဝဋ္ဌော** ဝေဒနာယ ဂဟိတော။ နိဇ္ဇီတယ ဝေဒနာယ ဝေဒယိတံ နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတံ, နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတမေဝ အတ္ထော **နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတဋ္ဌော** ။

အာအနဋ္ဌော စတုန္နမ္ပိ ဥပာအနာနံ သမာနော, **ဂဟဏဋ္ဌော** ကာမုပာအနဿ, ကုတရေသံ တိဏ္ဏံ **အဘိနိဝေသာ** ဒိအတ္ထော။ “ဒိဋ္ဌိကန္တာရော”တိ ဟိ ဝစနတော ဒိဋ္ဌီနံ **ဒုရတိက္ကမနဋ္ဌောပိ** တိ။ ဒဋ္ဌဟာဂဟဏတ္တာ တ စတုန္နမ္ပိ **ဒုရတိက္ကမနဋ္ဌော** ယောဇေတဗ္ဗော။ **ယောနိဂတိဋ္ဌိတိနိတသေသုခိပနန္တိ** သမာသေ ဘုမ္မဝစနဿ အလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တသ္မာ တေန အာယူဟနာဘိသင္ခရဏပအာနံ သမာသော ဟောတိ။ ဇရာမရဏင္ဂံ မရဏပ္ပဓာနန္တိ မရဏဋ္ဌာ **ဧဝ ခယာဒယော** ဂဟိတာ ဒဿိတာ။ နဝနတနဥ္ဟိ ပရိက္ခယေန ခဏ္ဍိစ္စာဒိပရိပက္ကပ္ပဝတ္တိ ဇရာတိ, **ခယဋ္ဌော** တ ဇရာယ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နဝဘာတပဂမော ဟိ ခယောတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တောတိ။ **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ဒွိန္နမ္ပိ။ သန္တတိဝသေန တ ဇရာယ ခယဝယဘာဝေါ, သမ္မုတိခဏိကဝသေန မရဏဿ ဘေဒဝိပရိဏာမတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

အတ္ထနယာ တိ အတ္ထာနံ နယာ။ အဝိဇ္ဇာဒိအတ္ထေဟိ ကေတ္တာဒီ သေန ဘာဝေန နီယန္တိ ဂမ္မေန္တီတိ ကေတ္တာဒယော တေသံ နယာတိ ဝုတ္တာ။ နီယန္တီတိ ဟိ နယာတိ။ အတ္ထာ ဧဝ တ ကေတ္တာဒိဘာဝေန နီယမာနာ ဉာယမာနာ **“အတ္ထနယာ”**တိ ဝုတ္တာ။ နီယန္တိ ဧတေဟီတိ တ နယာ, ကေတ္တာဒီဟိ စ အတ္ထာ “ကေ”န္တိအာဒိနာ နီယန္တိ, တသ္မာ ဧကတ္တာဒယော အတ္ထာနံ နယာတိ **အတ္ထနယာ** ။ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေန ဗီဇံ ရုက္ခဘာဝံ ပတ္တံ ရုက္ခဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ ဧကတ္တေန ဝုစ္စတီတိ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေါ ကေတ္တံ, ဧဝမိဓာပိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ **သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေါ ကေတ္တ** န္တိ ဒဿေတိ။

ဘိန္နသန္တာနဿေတ တိ သမ္ဗန္ဓရဟိတဿ နာနတ္တဿ ဂဟဏတော သတ္တန္တရော ဥစ္ဆိန္နော သတ္တန္တရော ဥပ္ပန္နောတိ ဂဏှာဟန္တော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမုပာဒိယတိ။

ယတော ကုတောစီတိ ယဒိ အညသ္မာ အညဿုပ္ပတ္တိ သိယာ, တလိကတော တေလဿ, ဥစ္ဆုတော ခီရဿ ကသ္မာ ဥပ္ပတ္တိ န သိယာ, တသ္မာ န ကောစိ ကဿစိ ဟေတု အတ္ထီတိ **အဟေတုကဒိဋ္ဌိံ,** အဝိဇ္ဇမာနေပိ ဟေတုမ္ဟိ နိယတတာယ တိလကဝိသုက္ကသောဏိတာဒီဟိ တေလခီရသရီရာဒိနိ ပဝတ္တန္တီတိ **နိယတိတဒဥ္စ ဥပာဒိယတီတိ ဝိညာတဗ္ဗံ ယထာရဟံ**။

ကသ္မာ? ယသ္မာ ကုဒဥ္ဟိ ဘဝစက္ကံ အပအာလေတွတ သံသာရဘာယမတီတော န ကောစိ သုပိနန္တရေပိ အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဒုရဘိယာန**န္တိ ဒုရတိက္ကမံ။ **အသနိဝိစက္ကမိတ** တိ အသနိမဏ္ဍလမိဝ။ တဥ္ဟိ နိမ္မထနမေဝ, နာနိမ္မထနံ ပဝတ္တမာနံ အတ္ထိ, ဧဝံ ဘဝစက္ကမ္ပိ ကေန္တံ ဒုက္ခုပ္ပာဒနတော **“နိစ္စနိမ္မထန”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဉာဏာသိနာ အပအာလေတွတ သံသာရဘယံ အတီတော နတ္ထီတိ တေဿ သာဓကံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတ”**န္တိအာဒိ။ တန္တုနံ အာကုလကံ တန္တာကုလကံ, တန္တာကုလကမိဝ ဇာတာ **တန္တာကုလကဇာတာ,** ကိလေသကမ္မဝိပာကေဟိ အတိဝိ ဇဋ္ဋိတာတိ အတ္ထော။ ဂုဏာယ သကုဏိယာ နီဍံ **ဂုဏာဂုဏ္ဍိကံ** ။ ဝမိုအဘာဝတော **အဟယံ** ဒုက္ခဂတိဘာဝတော **ဒုဂ္ဂတိံ** သုခသမုဿယတော ဝိနိပာတတ္တာ **ဝိနိပာတဥ္စ** စတုဗ္ဗိဓံ **အပာယံ,** “ခန္ဓာနဥ္စ ပဋိပာဋိ”တိ

အာဒိနာ ဝုတ္တံ **သံသာရဋ္ဌ နာတိဝတ္တတိ** ။ သံသာရော ဧဝ တ သဗ္ဗော ဣဓ ဝမိုအပဂမာဒီဟိ အတ္ထေဟိ အဟယာဒိ နာမကော ဝုတ္တော ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓဘာဝတော။

ဘဝစက္ကကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၄၃. ပထဝီအာကာသာ ဝိယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ မဟာပတ္ထဋဝိတ္ထာရိတာနံ အတ္ထာနံ ပရိကပ္ပဝသေန ကထိတော။ တဉ္ဟိ အပတ္ထဋံ အဝိတ္ထတဥ္စ ပထဝိံ အာကာသဥ္စ ပတ္ထရန္တော ဝိတ္ထာရယန္တော ဝိယ စ ဧကေကစိတ္တာဝရုဒ္ဓံ အကတွာ သဗ္ဗသတ္တသဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏဘာဝသေန ပတ္ထဋဝိတ္ထတံ ကတွာ သုတ္တန္တဘာဇနီယေန ဘဂဝတာ ဒသ္သေတိ။ တတ္ထ **နာနာစိတ္တဝသေနာ** တိ အသဟဇာတာနံ သဟဇာတာနဉ္စ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာနံ နာနာစိတ္တဂတာနံ ဒသ္သိတဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ နဝ မူလပဒါနိ ဧတေသန္တိ **နဝမူလပဒာ,** နယာ။ ''ဧကေကေန နယေန စတုန္နံ စတုန္နံ တရာနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ''တိ ဝုတ္တံ, ဧတ္ထ ''ဧကေကေန စတုက္ကေနာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ နယစတုက္ကတရာ ဟိ ဧတ္ထ ဝဝတ္ထိတာ ဒသ္သိတာနံ စတုက္ကာနံ နယဘာဝတော။

၁. ပစ္စယစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

အဝိဇ္ဇံ အင်္ဂံ အင်္ဂဟေတုံ ကတွာ ပရံ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော''တိအာဒိနိ ပစ္စယသဟိတာနိ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာနီတိ အာဟ **''န, တဿ အနင်္ဂတ္တာ''** တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **နိဒ္ဒေသေ** (ဝိဘ. ၂၂၆) ''တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ''တိ အဝိဇ္ဇံ ဝိသုံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ''တတ္ထ ကတမော အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော''တိအာဒိနာ တံတံပစ္စယဝန္တော သင်္ခါရာဒယော ဝိဿဇ္ဇိတာတိ။ တီသု ပကာရေသု ပဌမပဌမတရော ဒုတိယတရာဒီသု ပဝိသန္တော ပစ္စယဝိသေသာဒိသဗ္ဗနာနတ္တသာဓာရဏတ္တာ တေ တရဝိသေသေ ဂဏှာတီတိ **''သဗ္ဗသင်္ဂါဟကော''** တိ ဝုတ္တော။ ပဌမတရော ဧဝ ဟိ န ကေဝလံ ဆဋ္ဌာယတနမေဝ, အထ ခေါ နာမဥ္စ ဖဿဿ ပစ္စယော, နာမံ တ န ကေဝလံ ဆဋ္ဌာယတနဿ သေဝ, အထ ခေါ ဖဿဿာပီတိ ပစ္စယဝိသေသဒဿနတ္ထံ, ယေန အတ္ထဝိသေသေန မဟာနိဒါနသုတ္တဒေသနာ ပဝတ္တာ, တံဒဿနတ္ထဥ္စ ဆဋ္ဌာယတနင်္ဂံ ပရိဟာပေတွာ ဝုတ္တောတိ တဿ ဒုတိယတရေ စ ပဝေသော ဝုတ္တော, န သဗ္ဗင်္ဂသမောရောဓတော။

ယတ္ထာ တိ တရစတုက္ကေ ဧကေကတရေ စ။ **အညထာ**တိ သုတ္တန္တဘာဇနီယတော အညထာ သင်္ခါရောတိ ဝုတ္တံ။ **အဝုတ္တ** န္တိ ''ရူပံ သဠာယတန''န္တိ, တေသုပိ စ တရေသု စတူသုပိ သောကာဒယော အဝုတ္တာ သုတ္တန္တဘာဇနီယေသု ဝုတ္တာ။ တတ္ထ စ ဝုတ္တမေဝ ဣဓ ''ဆဋ္ဌာယတန''န္တိ အညထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗဋ္ဌာနသာဓာရဏတော တိ ဝုတ္တနယေန သဗ္ဗတရသာဓာရဏတော, သဗ္ဗဝိညာဏပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝသာဓာရဏတော တ။ ဝိနာ အဘာဝေန ဝိညာဏဿ ခန္ဓတ္တယမ္ပိ သမာနံ ဖလံ ပစ္စယော စာတိ အာဟ **''အဝိသေသေနာ''**တိ။ ''တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော''တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; သံ. နိ. ၂.၄၃) ဝစနတော ပန ဝိညာဏံ ဖဿဿ ဝိသေသပစ္စယောတိ တဿ ဖဿော ဝိသိဋ္ဌံ ဖလံ, သတိပိ ပစ္စယသမ္ပယုတ္တာနံ အာဟာရပစ္စယဘာဝေ မနောသဉ္စေတနာယ ဝိညာဏာဟာရဏံ ဝိသိဋ္ဌံ ကိစ္စန္တိ သင်္ခါရော စဿ ဝိသိဋ္ဌော ပစ္စယော။ **အစိတ္တက္ခဏမတ္တာနီ** တိ စိတ္တက္ခဏပ္ပမာဏရဟိတာနိ။ **တဿတ္ထော** တိ တဿ ဝုတ္တဿ အဝိဇ္ဇာဒိကဿ အတ္ထော သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟေတုကာဒီနီတိ ဧတ္ထ ယသ္မိံ စတုက္ကေ ဟေတုက-သဒ္ဒော ဝုတ္တော, တံ ဟေတုက-သဒ္ဒသဟစရိတတ္တာ ''ဟေတုက''န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟေတု-သဒ္ဒော ဂတိသူစကော အဝိဂတတာ စ ဝိဂတတာနိတရဏဝသေန ဂတိ ဧဝ ဟောတီတိ ဟေတုကစတုက္ကံ အဝိဂတပစ္စယဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။

တိဏာ စတုဏာ ပဥ္စဏာ တတိ တ-သဒ္ဒေ “ဆဏာ တ”တိပိ ဝိကပ္ပေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သမာဓိ ဟိ သာဓာရဏောဟိ တိ ဟိ ဈာနိန္ဒြိယမဂ္ဂပစ္စယေဟိ စ ပစ္စယောတိ။ **ဥပာဒန် ဘဝဿ မဂ္ဂပစ္စယေန စာတိ သတ္တဓာ** တိ ကာမုပာဒာနဝဇ္ဇာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ ကာမုပာဒာနံ ပန ယထာ ဘဝဿ ပစ္စယော ဟောတိ, သော ပကာရော တဏှာယံ ဝုတ္တော ဧဝာတိ န ဝုတ္တော။

ဣမဿိံ စတုက္ကေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယာ ဟောန္တိ တိ ဝစနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ အဋ္ဌော ဟိ န ကတ္ထစိ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ယထာသကေဟိ ပစ္စယော န ဟောတိ, သဟဇာတပစ္စယဝသေနေဝ ပန ဣမဿ စတုက္ကဿ ဝုတ္တတ္တာ သောယေဝေတ္ထ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ။ **ပဌမတရော**တိ ပဌမစတုက္ကောတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ဘာဝဒီနံ တထာ အဘာဝ**န္တိ ယဒိ သဟဇာတပစ္စယဝသေနေဝ ပဌမစတုက္ကော ဝုတ္တော, ဘဝေ ဇာတိယာ, ဇာတိ စ မရဏဿ သဟဇာတပစ္စယော န ဟောတီတိ ယထာ အဝိဂတစတုက္ကာဒီသု “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ဘဝဟေတုကာ”တိအာဒိ န ဝုတ္တံ ဘာဝဒီနံ အဝိဂတာဒိပစ္စယတာယ အဘာဝတော, ဧဝမိဓာပိ “ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ”တိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ပစ္စယဝစနမေဝ ဟိ တေသံ သဟဇာတသုစကံ အာပန္နံ အဝိဂတစတုက္ကာဒီသု ဝိယ ဣဓ ပစ္စယဝိသေသသူစကဿ ဝစနန္တရဿ အဘာဝတ, န စ တံ န ဝုတ္တံ, န စ ဘာဝဒယော သဟဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ န သဟဇာတပစ္စယဝသေနေတယံ စတုက္ကော ဝုတ္တော။ **သေသပစ္စယာနဥ္စ သမ္ဘဝ** န္တိ ဣဒံ “ဘာဝဒီန”န္တိ ဧတေန သဟ အယောဇေတွာ သာမညေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ သဟဇာတေန သဟ သေသပစ္စယဘာဝဿ သမ္ဘဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အယမ္ပေဟတ္ထ အတ္ထော – ပစ္စယဝိသေသသူစကဿ ဝစနန္တရဿ အဘာဝတ သဟဇာတတော အညေ ပစ္စယဘာဝ အဝိဇ္ဇာဒီနံ န သမ္ဘဝ န္တိတိ သဟဇာတပစ္စယဝသေနေတယံ စတုက္ကော အာရဒ္ဓောတိ ဝုစ္စေယျ, န စ တေ န သမ္ဘဝန္တိ, တသ္မာ နာယံ တထာ အာရဒ္ဓောတိ။

“မဟာနိဒါနသုတ္တန္တေ ကောဒသင်္ဂကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဝုတ္တော” တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ပန “နာမရူပပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, နာမပစ္စယာ ဖဿော”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၉၇) ဒွိက္ခတ္တုံ အာဂတေ နာမရူပေ ဧကေဓာ ဂဟိတေ နဝင်္ဂကော, ဒွိဓာ ဂဟိတေ ဒသင်္ဂကော ဝုတ္တော, အညတ္ထ ပန ဝုတ္တေသု အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရေသု အဒ္ဓတ္တယဒဿနတ္ထံ ယောဇိယမာနေသု ကောဒသင်္ဂကော ဟောတီတိ ကတွာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **မဟာနိဒါနသုတ္တန္တဒေသနာယ ပရိဂ္ဂဟတ္ထ**န္တိ တတ္ထ ဟိ စက္ခာယတနာဒီနိ ဝိယ ရူပေ ဆဋ္ဌာယတနဉ္စ နာမေ အန္တောဂဓံ ကတွာ ဖဿဿ နိရုဝသေသရူပပစ္စယံ ဝိယ နိရုဝသေသနာမပစ္စယဉ္စ ဒဿေတုံ **“နာမရူပပစ္စယာ ဖဿော”** တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓာပိ တတ္ထ ဒဿိတဝိသေသဒဿနေန တံဒေသနာပရိဂ္ဂဟတ္ထံ ဧကစိတ္တက္ခဏိကေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဆဋ္ဌာယတနံ နာမန္တောဂဓံ ကတွာ “နာမပစ္စယာ ဖဿော”တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ရူပပ္ပဝတ္တိဒေသံ သန္ဓာယ ဒေသိတတ္တာ “ဣမဿာ”တိ ဝစနသေသော, န ပုရိမာနန္တိ, တေနေဝ **“အယဉ္စ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။

ယောနိဝသေန ဩပပာတိကာနန္တိ စေတ္ထ သံသေဒဇယောနိကာပိ ပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဩပပာတိကသင်္ဂဟံ ကတွာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပဓာနာယ တ ယောနိယာ သဗ္ဗပရိပုဏ္ဏာယတနယောနိံ ဒဿေတုံ **“ဩပပာတိကာန”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သင်္ဂဟနိဒဿနဝသေနေဝ ဟိ **ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ** ပိ (ဝိဘ. ၁၀၀၉) “ဩပပာတိကာနံ ပေတာန”န္တိ အာဒိနာ ဩပပာတိကဂ္ဂဟဏမေဝ ကတံ, န သံသေဒဇဂ္ဂဟဏန္တိ။ ဧကစိတ္တက္ခဏေ ဆဟာယတနေဟိ ဖဿဿ ပဝတ္တိ နတ္ထိ, န စေကဿ အကုသလဖဿဿ ဆဋ္ဌာယတနဝဇ္ဇံ အာယတနံ သမာနက္ခဏေ ပဝတ္တမာနံ ပစ္စယဘူတံ အတ္ထိ, အာရမ္မဏပစ္စယော စေတ္ထ ပဝတ္တကော န ဟောတီတိ န ဂယှတိ, တသ္မာ “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ ဒဿနတ္ထံ **“ယသ္မာ ပနေသော”** တိအာဒိမာဟ။

ပုရိမယောနိဒွယေ သမ္ဘဝန္တမ္ပိ ကေသဉ္စိ သဠာယတနံ ကလလာဒိကာလေ န သမ္ဘဝတီတိ **“သဒါ အသမ္ဘဝ တော”**တိ အာဟ။ ပစ္ဆိမယောနိဒွယေ ပန ယေသံ သမ္ဘဝတိ, တေသံ သဒါ သမ္ဘဝတီတိ။ **ဣတော**တိ ဣမသ္မာ စတုက္ကတော, နယတော တ, ယော ဝိသေသော။

ပစ္စယစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဟေတုစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၂၄၄. **ဇာတိကၡဏမတ္တေ ဧဝ အဘာဝတော** တိ တတော ဥဒ္ဓံ ဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **အဝိဂတပစ္စယနိယမာဘာဝတော** ဘဝေ ဥပာဒါနဟေတုကဂ္ဂဟဏံ န ကတံ, **အဘာဝတော အဝိဂတပစ္စယဿ** ဇာတိအာဒီသု ဘဝဟေတုကာဒိဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန ယာဝ ဝတ္ထု, တာဝ အနုပလဗ္ဘမာနဿ ဝိညာဏဿ ဝတ္ထု အဝိဂတပစ္စယော ဟောတိ ဝိညာဏတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တနကမ္ပိ, ဧဝံ ဥပာဒါနံ ဘဝသင်္ဂဟိတာနံ ဇာတိအာဒီနံ, ဘဝေါ စ ဇာတိယာ အဝိဂတပစ္စယော သိယာ။ အထ န သိယာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓေ ဇာတိအာဒီနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ ဝိညာဏံ နာမဿ, နာမဉ္စ အတက္ခဏိကာသမ္ဘူတ ဆဋ္ဌာယတနဿ အဝိဂတပစ္စယော န သိယာတိ ဣဓ ဝိယ တတ္ထာပိ ဟေတုကဂ္ဂဟဏံ န ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တသ္မာ ယာဝ ဥပာဒါနံ, တာဝ ဇာတိအာဒီနံ အနုပလဗ္ဘော, ဇာတိကၡဏမတ္တေ ဧဝ ဘဝဿ အဘာဝေါ စ ကာရဏန္တိ န သက္ကာ ကာတုံ။ သင်္ခတလက္ခဏာနံ ပန ဇာတိအာဒီနံ အသဘာဝဓမ္မာနံ ဘဝေန သင်္ဂဟိတတ္တာ အသဘာဝဓမ္မဿ စ ပရမတ္ထတော ဘဝန္တရဿ အဘာဝတော ဟေတုအာဒိပစ္စယာ န သန္တီတိ ဘဝဿ ဥပာဒါနံ န နိယမေန အဝိဂတပစ္စယော, ဘဝေါ ပန ဇာတိယာ, ဇာတိ ဇရာမရဏဿ နေဝ အဝိဂတပစ္စယောတိ အဝိဂတပစ္စယနိယမာဘာဝတော အဘာဝတော စ အဝိဂတပစ္စယဿ ဘဝာဒီသု ဟေတုကဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ ယုတ္တံ။

နနု ဧဝံ "နာမံ ဝိညာဏဟေတုကံ ဆဋ္ဌာယတနံ နာမဟေတုက"န္တိ ဝစနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ န ဟိ နာမသင်္ဂဟိတာနံ ဇာတိအာဒီနံ အဝိဂတပစ္စယော အညဿ အဝိဂတပစ္စယဘာဝေါ စ အတ္ထိ အသဘာဝဓမ္မတ္တာတိ? န, တေသံ နာမေန အသင်္ဂဟိတတ္တာ။ နမနကိစ္စပရိစ္ဆိန္နဉ္ဟိ နာမံ, တဉ္စ ကိစ္စံ သဘာဝဓမ္မာနမေဝ ဟောတီတိ သဘာဝဓမ္မဘူတာ ဧဝ တယော ခန္ဓာ "နာမ"န္တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ တတ္ထ ဟေတုကဂ္ဂဟဏံ ယုတ္တံ, ဣဓ ပန ဘဝတီတိ ဘဝေ, န စ ဇာတိအာဒီနိ န ဘဝန္တိ "ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ သမ္ဘဝတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သမ္ဘဝတီ"တိ ယောဇနတော , တသ္မာ သင်္ခါရဏတော သင်္ခါရေ ဝိယ ဘဝနတော ဘဝေ ဇာတိအာဒီနိ သင်္ဂဟိတာနီတိ နိယမာဘာဝတာဘာဝေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ ဟေတုကဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ။

ကေစိ ပနာတိအာဒိနာ ရေဝတတ္ထေရမတံ ဝဒတိ။ **အရူပက္ခန္ဓာ ဟိ ဣဓ ဘဝေ**တိ **အာဂတာ**။ ဝုတ္တဉ္ဟိ "တတ္ထ ကတမော ဥပာဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ, ဌပေတွာ ဥပာဒါနံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော"တိ (ဝိဘ. ၂၄၉)။

"ဝတ္တဗ္ဗပဒေသာဘာဝတော" တိ ဝုတ္တံ, သတိပိ ပန ပဒေသေ ဥပာဒါနံ ဝိယ သဘာဝတနိ ဇာတိအာဒီနိ န ဟောန္တီတိ ဌပေတဗ္ဗဿ ဘဝန္တရဿ အဘာဝတော ဧဝ ဌပနံ န ကာတဗ္ဗန္တိ ယုတ္တံ။ ဇာယမာနာနံ ပန ဇာတိ, ဇာတာနဉ္စ ဇရာမရဏန္တိ "ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ (ဝိဘ. ၂၂၅) ဝုတ္တံ။ ယထာ ပန "နာမပစ္စယာ ဖဿော တိ တတ္ထ ကတမံ နာမံ? ဌပေတွာ ဖဿံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမ"န္တိ (ဝိဘ. ၂၅၉), "နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနန္တိ အတ္ထိ နာမံ အတ္ထိ ရူပံ။ တတ္ထ ကတမံ နာမံ? ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နာမံ။ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ? စတ္တာရော မဟာဘူတာ ယဉ္စ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု ဝတ္တတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပ"န္တိ (ဝိဘ. ၂၆၁) စ ယံ နာမရူပဉ္စ ဖဿဿ သဠာယတနဿ ပစ္စယော, တဿ ဝတ္တဗ္ဗပဒေသော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, ဧဝံ ယော ဘဝေါ ဇာတိယာ ပစ္စယော, တဿပိ ဌပေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗဝိသေသေ သတိ န သက္ကာ ဝတ္တဗ္ဗပဒေသော နတ္ထီတိ ဝတ္တုန္တိ။

ဟေတုစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အညမညစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. နိပ္ပဒေသတ္တာ ဘဝေန ဥပာဒါနံ သင်္ဂဟိတန္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဥပာဒါနဿ ဝိသုံ ဌိတဿ အဘာဝတ "ဘဝပစ္စယာပိ ဥပာဒါန"န္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ပန ဘဝေ နိပ္ပဒေသော"** တိအာဒိမာဟ။ ဧဝံ သတိ "နာမပစ္စယာပိ ဝိညာဏ"န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, နာမံ ပန ပစ္စယုပ္ပန္နဘူတံ ပစ္စယဘူတဉ္စ သပ္ပဒေသမေဝ ဂဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ ပန "နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတနံ, နာမပစ္စယာ ဖဿော"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၁၅၀-၁၅၄) ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဌပေတွာ နာမံ ဂဟိတံ, ဧဝံ "ဘဝပစ္စယာပိ ဥပာဒါန"န္တိ ဣဓာပိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဌပေတွာ ဘဝဿ ဂဟဏံ န န

သက္ကာ ကာတုံ, တသ္မာ ဥပဟာအနသ္သ အဝိဂတပစ္စယနိယမာဘာဝတော ဝိယ အညမညပစ္စယနိယမာဘာဝတော ဘဝေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန အတ္ထီတိ ''ဘဝပစ္စယာပိ ဥပဟာအန''န္တိ န ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အညမညပစ္စယော တိ စေတ္ထ သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိပစ္စယော အဓိပ္ပေတော သိယာ။ ''နာမရူပ ပစ္စယာပိ ဝိညာဏ''န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ, န စ ဝတ္ထု အကုသလဝိညာဏဿ အညမညပစ္စယော ဟောတိ, ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တော ပန ဟောတီတိ။ တထာ ''ဆဋ္ဌာယတနပစ္စယာပိ နာမရူပ''န္တိ ဝုတ္တံ, န စ ဆဋ္ဌာယတနံ စက္ခာယတနုပစယာဒီနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ စ အညမညပစ္စယော ဟောတိ, ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တော ပန ဟောတီတိ။

အညမညစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ခါရာဒိမူလကနယမာတိကာဝဏ္ဏနာ

၂၄၇. **''အပုဗ္ဗဿ အညဿ အဝိဇ္ဇာပစ္စယဿ ဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော ဘဝမူလကနယော န ဝုတ္တော''**တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ ''ဆဋ္ဌာယတနပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''တိအာဒိကာ ဆဋ္ဌာယတနာဒိမူလကာ စ န ဝတ္တဗ္ဗာ သိယုံ။ ''နာမပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''တိ ဧတ္ထ ဟိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ဗေ စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမန္တိ ဝုတ္တာတိ။ တတ္ထာယံ အဓိပ္ပာယော သိယာ – နာမဝိသေသာနံ ဆဋ္ဌာယတနာဒီနံ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝတော ဝတ္တဗ္ဗောတိ ဆဋ္ဌာယတနာဒိမူလကာ ဝုတ္တာ။ ယဒေဝ ပန နာမံ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော, တဒေဝ ဘဝပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာတိ ဧတ္တာပိ ဝုစ္စေယျ, န ဝတ္တဗ္ဗဝိသေသော ကောစိ, တသ္မာ အပုဗ္ဗာဘာဝတော န ဝုတ္တောတိ။ ဘဝဂ္ဂဟဏေန စ ကမ္မ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘူတာ သဘာဝဓမ္မာ ဂဏှေယျုံဥ, န ဇာတိအာဒီနီတိ အပုဗ္ဗာဘာဝတော န ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာတိပိ ဝုတ္တံ သိယာ''**တိ ဝုတ္တံ, ယထာ ပန ''နာမပစ္စယာ ဖဿော''တိ ဝုတ္တေ ''ဖဿပစ္စယာ ဖဿော''တိ ဝုတ္တံ န ဟောတိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဌပေတွာ ပစ္စယဿ ဂဟဏတော, ဧဝမိဓာပိ န သိယာ, တသ္မာ ဘဝနဝသေန သဘာဝဓမ္မာသဘာဝဓမ္မေသု သာမညေန ပဝတ္တော ဘဝ-သဒ္ဒောတိ န သော အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယောတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တေန ဘဝမူလကနယော န ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''ဥပဟာအနပစ္စယာ ဘဝေ''တိ ဧတ္ထ ဝိယ ဘဝေကဒေသေ ဝိသုံ ပုဗ္ဗေ အဂ္ဂဟိတေ ဘဝ-သဒ္ဒော ပစ္စယသောဓနေတ္ထံ အာဒိတော ဝုတ္တမာနော နိရုဝသေသဗောဓကော ဟောတိ, န နာမ-သဒ္ဒော။ ဧဝံသဘာဝတ ဟိ တော နိရုတ္တိယောတိ ကြမိနာတ အဓိပ္ပာယေန **''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာတိပိ ဝုတ္တံ သိယာ''** တိ အာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ကြမိနာဝ အဓိပ္ပာယေန ''ဘဝဿ နိပ္ပဒေသတ္တာ ဘဝပစ္စယာပိ ဥပဟာအနန္တိ န ဝုတ္တ''န္တိ အယမတ္ထော အညမညပစ္စယတာရေ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ **ပစ္ဆိန္နတ္တာ** တိ ဧတေန ဇာတိဇရာမရဏာနံ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝေ အနုညာတော ဝိယ ဟောတိ။ ဇာယမာနာနံ ပန ဇာတိ, န ဇာတိယာ ဇာယမာနာ, ဇီယမာနမီယမာနဥ္စ ဇရာမရဏံ, န ဇရာမရဏဿ ဇီယမာနမီယမာနာတိ ဇာတိအာဒီနိ ကေစိတ္တကုစ္စဏေ န အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော ဟောန္တိ, တသ္မာ အသမ္ဘဝတော ဧဝ တမ္ပျူလကာ နယာ န ဂဟိတာ, ပစ္ဆေဒေပိ ပန အတ္ထီတိ **''တတ္ထ ပစ္ဆိန္နတ္တာ''** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ **''အပိစာ''**တိအာဒိမာဟ။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၄၈-၂၄၉. **ဥပဟာအနဿ ဥပဟာအနပစ္စယတ္တံ အာပဇ္ဇေယျာ** တိ နနု နာယံ ဒေါသော။ ကာမုပဟာအနဥ္ဟိ ဒိဋ္ဌုပဟာအနဿ, တဥ္စ ကြတရဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ? သစ္စံ, ကာမုပဟာအနဿ ပန တဏှာဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ နာမေ ဝိယ ဝိသေသပစ္စယတ္တာဘာဝတ စ ဥပဟာအနဂ္ဂဟဏေန တဏှာပစ္စယာ ဘဝဿ စ ပစ္စယဘူတာ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဂဟိတာတိ အယံ ဒေါသော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ ဥပဟာနဋ္ဌာနေ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ပစ္စယော စ ကေမေဝ, တသ္မာ ''နာမပစ္စယာ ဖဿော, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ ဧတေသံ နိဒ္ဒေသေသု ဝိယ ''ဥပဟာအနပစ္စယာ ဘဝေ''တိ ဧတဿ နိဒ္ဒေသေ ပစ္စယော ဝိသုံ န ဝိဘတ္တော။ သတိပိ တ ဘဝဿ ပစ္စယဘာဝေန ကာမုပဟာအနဿပိ ဂဟဏေ ''ဌပေ

တ္တ ဥပဟာအန''န္တိ အဝုစ္စမာနေ ကာမုပဟာအနံ ကာမုပဟာအနသ္သ, ဒိဋ္ဌိ စ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယောတိ အာပဇ္ဇေယ္ယာတိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာနိတရဏတ္ထံ **"ဌပေတွ္တ ဥပဟာအန"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေတိ။

၂၅၂. စက္ခာယတနာဒိဥပတ္ထမ္ဘကသ္သ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပသ္သ ဇနကံ ဝိညာဏံ စက္ခာယတနုပစယာဒီနံ ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ တဒဇနကမ္ပိတိ အဓိပ္ပာယေန **"ယသ္သ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပသ္သာ"** တိအာဒိမာဟ။ **တာသမ္ပိ ဟီ** တိ ဥတုအာဟာရဇသန္တတီနမ္ပိ ဟိ ဥပတ္ထမ္ဘကသမုဋ္ဌာပနပစ္ဆာဇာတပစ္စယဝသေန ဝိညာဏံ ပစ္စယော ဟောတိ တေတိ အတ္ထော။

၂၅၄. **ယထာနုရူပ**န္တိ မဟာဘူတသင်္ခါတံ ပဋ္ဌန္နံ သဟဇာတာဒိပစ္စယော, ဝတ္ထုသင်္ခါတံ ဆဋ္ဌသ္သ ပုရေဇာတာဒိပစ္စယော, နာမံ ပဋ္ဌန္နံ ပစ္ဆာဇာတာဒိပစ္စယော, ဆဋ္ဌသ္သ သဟဇာတာဒိပစ္စယောတိ သော ယထာနုရူပတာ။

၂၆၄. **ယသ္သာ** တိ ယသ္သ ပစ္စယုပ္ပန္နသ္သ နာမသ္သ ဝိညာဏသ္သ သမ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေ ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၂၇၂. ''ဖသ္သပစ္စယာပိ နာမ''န္တိ ဖသ္သပစ္စယဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗသ္သေဝ နာမသ္သ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေန ပဝတ္တိ ဒသ္သိတာတိ **"ဌပေတွ္တ ဖသ္သ"** န္တိ ပုန ဝစနေ ကောစိ အတ္ထော အတ္ထီတိ န ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေန္တော **"တထာပီ"**တိအာဒိမာဟ။

၂၈၀. ယသ္မာ အဓိမောက္ခောပိ နတ္ထိ, တသ္မာ ဥပဟာအနဋ္ဌာနံ ပရိဟီနမေဝါတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဗလဝကိလေသေန ပန ပဒုပ္ပရဏသ္သ ကာရဏံ တဏှာယ အဘာဝေ ဒေမနသ္သသဟဂတေသု ဝုတ္တော တေတိ တသ္သ တေန သမ္ဗန္ဓော ယောဇေတဗ္ဗော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ တတိယစိတ္တာဒီသု ''တဏှာပစ္စယာ အဓိမောက္ခော''တိအာဒိမှိ ဝိသ္သဇ္ဇနမေဝ ဝိသေသံ ဒသ္သေတွ္တ ဟဋ္ဌိ သံခိတ္တာ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍာဒီသု။

အကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုသလာဗ္ယာကတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၉၂. **ပသာအေ**တိ သဒ္ဓာ။

၃၀၆. ''အလောဘော နိအနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယာ''တိအာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၃.၃၄) သဗ္ဗာဟရာနိ ကုသလမူလာနိ သင်္ခါရာနံ နိအနာနိ ဟောန္တိ, န ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တေသု ဝိပာကေသု အလောဘာဒိသဟဂတကမ္မပဋိဗိမ္ဗဘူတာ ဝိယ ပဝတ္တမာနာ အလောဘာဒယောတိ ပဋ္ဌဝိညာဏေသု ဝိယ နိအနရဟိတတာ **သောတပတိတတာ**တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကိရိယမ္ပေ ကိရိယမတ္တတ္တာ ကမ္မနိအနရဟိတာက္ကစ္စေဝ ပရိဟီနာဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတိယစတုတ္ထတရာ အသမ္ဘဝတော တေ တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ကိံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ စက္ခာယတနုပစယာဒီနံ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယာ န ဟောန္တီတိ? ဟောန္တိ, တဒုပတ္ထမ္ဘကသ္သ ပန စိတ္တသမုဋ္ဌာနသ္သ အသမုဋ္ဌာပနံ သန္ဓာယ **"အသမ္ဘဝတော"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဟဇာတပစ္ဆာဇာတဝိညာဏသ္သ ပန ဝသေန တအပိ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, ပစ္ဆာဇာတသဟဇာတနာမသ္သ သဟဇာတပုရေဇာတဘူတစက္ခာဒိရူပသ္သ စ ဝသေန နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနဥ လဗ္ဘတီတိ တတိယစတုတ္ထတရာ န န သမ္ဘဝန္တီတိ။

ကုသလာဗ္ယာကတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဝိဇ္ဇာမူလကကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၃၄. **သမ္မောဟဝသေနာ** တိ ကုသလဖလေ အနိစ္စာဒိတာယ သဘာဝေ သာဒုရသဝိသရက္ခဗီဇသဒိသေ တံနိဗ္ဗတ္တကကုသလေ စ အနာဒီနဝဒသ္သိတာဝသေန။ သမတိက္ကမတ္ထံ ဘာဝနာ **သမတိက္ကမဘာဝနာ,** တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝသေ

န သမတိက္ကမဘူတာ တ ဘာဝနာ **သမတိက္ကမဘာဝနာ** ။

တထာ ဣဓ န လဗ္ဘန္တီ တိ အဝိဇ္ဇာယ ဝေ သင်္ခါရာနံ အဝိဂတာဒိပစ္စယတ္တာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဝိညာဏာဒီနံ ပန သင်္ခါရာဒယော အဝိဂတာဒိပစ္စယာ ဟောန္တီတိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ သင်္ခါရဟေတုကန္တိအာဒိနာ ယောဇနာ န န သက္ကာ ကာတုန္တိ အဝိဂတစတုက္ကာဒီနိပိ န ဣဓ လဗ္ဘန္တိ။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တံ နာမန္တိအာဒိနာ ဟိ ယထာလာဘယောဇနာယ နယော ဒဿိတောတိ။

အဝိဇ္ဇာမူလကကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုသလမူလကဝိပာကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၄၃. "နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီ" တိ ဝုတ္တံ, ကိံ ကုသလမူလံ အကုသလမူလဉ္စ ကမ္မပစ္စယော ဟောတီတိ? န ဟောတိ, ကမ္မပစ္စယဘူတာယ ပန စေတနာယ သံသဋ္ဌံ ကမ္မံ ဝိယ ပစ္စယော ဟောတိ။ တေန ဧကီဘာဝမိဝ ဂတတ္တာတိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ ကုသလာကုသလမူလေဟိ ဝိနာ ကမ္မံ ဝိပာကံ န ဇနေတီတိ တာနိ ဝိပာကဿ ပရိယာယေန ဥပနိဿယောတိ ဝုတ္တာနိ, ဧဝံ ကမ္မေန ဧကီဘူတာနိ သံသဋ္ဌာနိ ဟုတ္ွာ ကမ္မဇာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ ပရိယာယေန တေသံ ကမ္မပစ္စယတာ ဝုတ္တာ။ **သောတိ** သော ကုသလမူလပစ္စယော အကုသလမူလပစ္စယော စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကုသလာကုသလဝိပာကာနံ ဝိယ ကိရိယာနံ ဥပဟာဒကာနိ အဝိဇ္ဇာကုသလာကုသလမူလာနိ စ န ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဥပနိဿယတံ န လဘန္တီ"**တိ။ မနသိကာရောပိ ဇဝနဝီထိပဋိပါဒကမတ္တတ္တာ ကုသလာကုသလာနိ ဝိယ အဝိဇ္ဇံ ဥပနိဿယံ န ကရောတိ, အဝိဇ္ဇူပနိဿယာနံ ပန ပဝတ္တိအတ္ထံ ဘဝင်္ဂါဝဋ္ဋနမတ္တံ ဟောတိ, ပဟီနာဝိဇ္ဇာနဉ္စ ကိရိယာနံ အဝိဇ္ဇာ နေဝုပဟာဒိကာ, အာရမ္မဏမတ္တမေဝ ပန ဟောတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ "ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃), "ဝိပာကဓမ္မဓမ္မော နေဝဝိပာကနဝိပာကဓမ္မဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၃.၁၀၃) စ ဧဝမာဒီသု ကိရိယာနံ အကုသလာ ဥပနိဿယပစ္စယဘာဝေန န ဥဒ္ဓဋာတိ။ အပိစ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိ ဧတဿ ဝသေန အဝိဇ္ဇာမူလကော ကုသလနယော ဝုတ္တော, "သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ"န္တိ ဧတဿ ဝသေန ကုသလာကုသလမူလကော ဝိပါကနယော, ကိရိယာနံ ပန နေဝ သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန, န စ ဝိညာဏဂ္ဂဟဏေန ဂဟဏံ ဂစ္ဆတီတိ တံမူလကော ကိရိယာနယော န လဗ္ဘတီတိ န ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အနေကဘေဒတောတိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ မူလပဒာနံ ဧကစိတ္တက္ခဏိကာနံ ကိရိယန္တေ ပဋ္ဌမနယေ သဟဇာတာဒိအနေကပစ္စယဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ တေသံ ပစ္စယာနံ ဝသေန နတာဒိမူလပဒာနံ နယာနံ ဝသေန, အနေကပ္ပကာရတော စတုန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေနာတိ တ အဓိပ္ပာယော။ **ကုသလာကုသလာနံ ပန ဝိပါကေ စာ**တိ ဧတ္ထ ကုသလာကုသလေသု ကုသလာကုသလာနံ ဝိပါကေ စာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပုရိမပစ္ဆိမေသု ဟိ နယေသု ယထာ ပစ္စယာကာရော ဝုတ္တော, တံဒဿနတ္ထံ "အနေကဘေဒတော ဧကဓာတ"တိ ဝုတ္တံ, န စ ပစ္ဆိမနယေ ကုသလေ အနေကဘေဒတော ပစ္စယာကာရော ဝုတ္တော, အထ ခော **"ဧကဓာတ"**တိ။ **ဧကဓာတ**တိ စ မူလပဒေကပစ္စယတာဝသေန, ဧကဿေဝ တ နယဿ ဝသေန ဧကပ္ပကာရေနာတိ အတ္ထော, ပဌမစတုက္ကဿေဝ ဝသေနာတိ တ အဓိပ္ပာယော။ **ဓမ္မပစ္စယဘေဒေ**တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝဘေဒေ ဇရာမရဏာဒီနံ ဓမ္မာနံ ဇာတိအာဒိပစ္စယဘေဒေ, တံတံစိတ္တုပ္ပာဒသမယပရိစ္ဆိန္နာနံ တ ဖဿာဒီနံ ဓမ္မာနံ ဧကက္ခဏိကာဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယဘေဒေ။ ပရိယတ္တိအာဒီနံ ကမော **ပရိယတ္တိ။ပေ။ ပဋိပတ္တိက္ကမော** ။ ပစ္စယာကာရေ ဟိ ဟာဋ္ဌပရိယာပုဏနတဒတ္ထသဝနဟာဋ္ဌအတ္ထစိန္တနာနိ "ဇရာမရဏံ အနိစ္စံ သင်္ခတံ။ပေ။ နိရောဓဓမ္မ"န္တိအာဒိနာ ဘာဝနာပဋိပတ္တိ စ ကမေန ကာတဗ္ဗာတိ **ကမ**-ဂ္ဂဟဏံ ကရောတိ။ **တတော**တိ ဉာဏပ္ပဘေဒဇနကတော ကမတော။ အညံ ကရဏီယတရံ နတ္ထိ။ တဒာယတ္တာ ဟိ ဒုက္ခန္တကိရိယာတိ။

ကုသလမူလကဝိပာကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၃၅၅. **တယော သတိပဋ္ဌာနာ** တိ သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရံ ကရောတိ, န ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တဿ သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထဒဿနံ။ **အာဒီသု ဟိ သတိဂေါစရောတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာနံ သမုဒယော, နာမရူပသမုဒယာ စိတ္တဿ သမုဒယော, မနသိကာရသမုဒယာ ဓမ္မာနံ သမုဒယော''တိ (သံ. နိ. ၅.၄၀၈) သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တာနံ သတိဂေါစရာနံ ဒီပကေ သုတ္တပ္ပဒေသေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဇဝံ ပဋိသမ္ဘိဒါဟဋ္ဌိယမ္ပိ အဝသေသဟဋ္ဌိပ္ပဒေသဒဿနတ္ထော အာဒိ-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနာဒီနိပိ ကရောန္တဿ ရူပာဒီနိ ကသိဏာဒီနိ စ သတိယာ ဌာနံ ဟောတီတိ တံနိဝာရဏတ္ထမာဟ **''ပဓာနံ ဌာန''**န္တိ။ **ပ**-သဒ္ဒော ဟိ ပဓာနတ္ထဒီပကောတိ အဓိပ္ပာယော။

အရိယောတိ အရိယံ သေဋ္ဌံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမာဟ။ **တတ္ထာ** တိ တေသုမိ သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ္တေတိ အတ္ထော။ သုတ္တေကဒေသေန ဟိ သုတ္တံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဟိ –

''တယော သတိပဋ္ဌာနာ ယဒရိယော။ပေ။ အရဟတီတိ ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သတ္ထာ သာဝကာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အနုကမ္ပကော ဟိတေသီ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ 'ဣဒံ ဝော ဟိတာယ ဣဒံ ဝော သုခာယာ'တိ။ တဿ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ, န သောတံ ဩဒဟန္တိ, န အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေန္တိ, ဝေါက္ကမ္မ စ သတ္ထုသာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ အနတ္တမနော ဟောတိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ယဒရိယော။ပေ။ အရဟတိ။

''ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ သတ္ထာ။ပေ။ ဣဒံ ဝော သုခာယာတိ။ တဿ ဧကစ္စေ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ။ ပေ။ ဝတ္တန္တိ။ ဧကစ္စေ သာဝကာ သုဿူသန္တိ။ပေ။ န စ ဝေါက္ကမ္မ သတ္ထုသာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ အတ္တမနော ဟောတိ, န စ အတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ န စေဝ အနတ္တမနော ဟောတိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ အတ္တမနတဉ္စ အနတ္တမနတဉ္စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ။ပေ။။

''ပုန စပရံ။ပေ။ သုခာယာတိ။ တဿ သာဝကာ သုဿူသန္တိ။ပေ။ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော အတ္တမနော စေဝ ဟောတိ, အတ္တမနတဉ္စ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၃၁၁) –

ဇဝံ ပဋိဃာနုနယေဟိ အနဝဿုတတာ, နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာ, တဒုဘယဝီတိဝတ္တတာ သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါနမေဝ ကိရ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာ ဟောတိ, န ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီနန္တိ။

ပ-သဒ္ဒော အာရမ္ဘံ ဇောတေတိ, အာရမ္ဘော စ ပဝတ္တီတိ ကတွာ အာဟ **''ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော''**တိ။ သတိယာ ကရဏဘူတာယ ပဋ္ဌာနံ ပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ **သတိပဋ္ဌာနံ**။ အန-သဒ္ဒဥပဟိ ဗဟုလံ-ဝစနေန ကမ္မတ္ထံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ, တထေဝ ကတ္တုအတ္ထမ္ပိ ဣစ္ဆန္တီတိ ပုန တတိယနယေ **''ပတိဋ္ဌာတီတိ ပဋ္ဌာန''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပ-သဒ္ဒော ဘုသတ္ထံ ပက္ခန္ဒနံ ဒီပေတီတိ **''ဩက္ကန္တိတွာ ပက္ခန္ဒိတွာ ဝတ္တတီတိ အတ္ထော''**တိ အာဟ။ ပုန ဘာဝတ္ထေ သတိ-သဒ္ဒံ ပဋ္ဌာန-သဒ္ဒဉ္စ ဝဏ္ဏေန္တော **''အထ ဝာ''**တိအာဒိမာဟ။ တေန ပုရိမတ္ထေ သတိ-သဒ္ဒော ပဋ္ဌာန-သဒ္ဒော စ ကတ္တုအတ္ထောတိ ဝိညာယတိ။

ဝိသေသေန ကာယော စ ဝေဒနာ စ အဿာဒဿ ကာရဏန္တိ တပ္ပဟာနတ္ထံ တေသံ တဏှာဝတ္ထူနံ ဩဠာရိ
ကသုခုမာနံ အသုဘဒုက္ခတာဒဿနာနိ မန္ဒတိက္ခပညေဟိ တဏှာစရိတေဟိ သုကရာနီတိ တာနိ တေသံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ
တိ ဝုတ္တာနိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသေသကာရဏတ္တာ စိတ္တဓမ္မေသု အနိစ္စာနတ္တတာဒဿနာနိ နာတိပဘေဒအတိပဘေဒဂ
တေသု တေသု တပ္ပဟာနတ္ထံ မန္ဒတိက္ခာနံ ဒိဋ္ဌိစရိတာနံ သုကရာနီတိ တေသံ တာနိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေတိ။ တိက္ခော
သမထယာနိကော ဩဠာရိကာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော တတ္ထ အဋ္ဌတွာ တတ စျာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဝေဒနံ ပရိဂ္
ဂဏှာတီတိ အာဟ **"ဩဠာရိကာရမ္မဏေ အသဏ္ဌဟနတော"** တိ။ ဝိပဿနာယာနိကဿ သုခုမေ စိတ္တေ ဓမ္မေ
သု စ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတီတိ တဒနုပဿနာနံ တံဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတာ ဝုတ္တာ။

တေသံ တတ္ထာ တိ ဧတ္ထ **တတ္ထ** -သဒ္ဒဿ ပဟာနတ္ထန္တိ ဧတေန ယောဇနာ။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ သဝိသေသာ
ကာယေ လဗ္ဘန္တီတိ ဝိသေသေန ကာယော ကာမောဃဿ ဝတ္ထု, ဘဝေ သုခဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝဿာဒော ဟောတီ
တိ ဘဝောဃဿ ဝေဒနာ, သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေန စိတ္တေ အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ ဒိဋ္ဌောဃဿ စိတ္
တံ, ဓမ္မဝိနိဗ္ဘောဂဿ ဓမ္မာနံ ဓမ္မမတ္တတာယ စ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတ္တာ သမ္မောဟော ဟောတီတိ အဝိဇ္ဇောဃဿ ဓမ္မာ,
တသ္မာ တေသု တေသံ ပဟာနတ္ထံ စတ္တာရောဝ ဝုတ္တာ, ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတီတိ ဒုက္ခ
ဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခာရဒုက္ခဘူတာ ဝေဒနာ ဝိသေသေန ဗျာပာဒကာယဂန္ထဿ ဝတ္ထု, စိတ္တေ နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေ
န သဿတဿ အတ္တနော သီလေန သုဒ္ဓီတိအာဒိပရာမသနံ ဟောတီတိ သီလဗ္ဗတပရာမာသဿ စိတ္တံ, နာမရူပပရိစ္
ဆေဒေန ဘူတံ ဘူတတော အပဿန္တဿ ဘဝဝိဘဝဒိဋ္ဌိသင်္ခာတော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ တဿ ဓမ္
မာ။ပေ.။ သုခဝေဒနာဿာဒဝသေန ပရလောကနိရပေက္ခော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိပရာမာသံ ဥပ္ပာဒေတီတိ ဒိဋ္ဌုပာဒါန
ဿ ဝေဒနာ။ သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေန သရာကဒိစိတ္တေ သမ္မောဟော ဟောတီတိ မောဟာဂတိယာ စိတ္တံ, ဓမ္မသ
ဘာဝါနဝဗောဓေန ဘယံ ဟောတီတိ ဘယာဂတိယာ ဓမ္မာ။ပေ.။ အဝုတ္တာနံ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထုဘာဝေ ယောဇေတဗ္
ဗော။

"အာဟာရသမုဒယာ ကာယသမုဒယော, ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော (သံ. နိ. ၅.၄၀၈), သင်္ခာရပစ္စယာ ဝိညာ
ဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒာ. ၁) ဝစနတော ကာယာဒီနံ သမုဒယဘူတာ ကဗဠီကာရာ
ဟာရဖဿမနောသဉ္စေတနာဝိညာဏာဟာရာ ကာယာဒိပရိဇာနနေန ပရိညာတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **"စတုဗ္ဗိဓာဟာရပ
ရိညတ္ထ"**န္တိ။ **ပကရဏနယော**တိ တမ္ဗပဏ္ဏိဘာသာယ ဝဏ္ဏနာနယော။ နေတ္တိပေဋကပ္ပကရဏေ ဓမ္မကထိကာနံ
ယောဇနာနယောတိပိ ဝဒန္တိ။

သရဏဝသေနာတိ ကာယာဒီနံ ကုသလာဒိဓမ္မာနဉ္စ ဓာရဏတာဝသေန။ သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ သတီတိ ဣ
မသ္မိံ အတ္ထေ ဧကတ္တေ နိဗ္ဗာနေ သမာဂမော **ဧကတ္တသမောသရဏံ** ။ တဒေဝ ဟိ ဒဿေတုံ **"ယထာ ဟီ"**တိ
အာဒိမာဟ။ ဧကနိဗ္ဗာနပ္ပဝေသဟေတုဘူတော ဝါ သမာနတာယ ဧကော သတိပဋ္ဌာနသဘာဝေ ဧကတ္တံ, တတ္ထ သ
မောသရဏံ တံသဘာဂတာ **ဧကတ္တသမောသရဏံ** ။ ဧကနိဗ္ဗာနပ္ပဝေသဟေတုဘာဝံ ပန ဒဿေတုံ **"ယထာ ဟီ"**တိ
အာဒိမာဟ။ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ သရဏေကတ္တသမောသရဏာနိ သဟ သတိပဋ္ဌာနေကဘာဝဿ ကာရဏတ္တေန ဝု
တ္တာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ, ပုရိမသ္မိံ ဝိသုံ။ **သရဏဝသေနာ**တိ ဝါ ဂမနဝသေနာတိ အတ္ထေ သတိ တဒေဝ ဂမနံ သမောသရဏ
န္တိ သမောသရဏေ ဝါ သတိ-သဒ္ဒတ္ထဝသေန အဝုစ္စမာနေ ဓာရဏတာဝ သတီတိ သတိ-သဒ္ဒတ္ထန္တရာဘာဝါ ပုရိမံ
သတိဘာဝဿ ကာရဏံ, ပစ္ဆိမံ ဧကဘာဝဿာတိ နိဗ္ဗာနသမောသရဏေပိ သဟိတာနေဝ တာနိ သတိပဋ္ဌာနေကဘာ
ဝဿ ကာရဏာနိ။

စုဒ္ဒသဝိဓေနာ တိ ဣဒံ **မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၂ အာဒယော; မ. နိ. ၁.၁၀၅ အာဒယော) ဝုတ္တာနံ
အာနာပာနပဗ္ဗာဒီနံ ဝသေန။ တထာ **ပဉ္စဝိဓေန ဓမ္မာနုပဿန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ ဥဋ္ဌာနကဘာဏ္ဍသဒိသ
တာ တံတံသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာနုဘာဝဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဘိက္ခုဂေါစရာ ဟိ ဧတေ** ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ "ဂေါစရေ, ဘိက္ခဝေ,
စရထ သကေ ပေတ္တိကေ ဝိသယေ"တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၂; ဒီ. နိ. ၃.၈၀)။

ကာယာနုပဿနာဒိပဋိပတ္တိယာ ဘိက္ခု ဟောတီတိ ဘိက္ခုံ "ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတီ"တိအာဒိနာ ဒဿေတိ ဘိ
က္ခုမှိ တံနိယမတော။ တေနာဟ **"ပဋိပတ္တိယာ ဝ ဘိက္ခုဘာဝဒဿနတော"** တိ။

သမံ စရေယျာ တိ ကာယာဒိဝိသမစရိယံ ပဟာယ ကာယာဒီဟိ သမံ စရေယျ။ ရာဂါဒိဝူပသမေန **သန္တော,** ကာန္ဒြိယဒမနေန **ဒန္တော,** စတုမဂ္ဂနိယမေန **နိယတော,** သေဋ္ဌစာရိတာယ **ဗြဟ္မစာရီ** ။ ကာယဒဏ္ဍာဒိသြရောပနေန **နိဓာယ ဒဏ္ဍံ**။ သော ဧဝရူပေ ဗာဟိတပာပသမိတပာပဘိန္နကိလေသတာဟိ **ဗြာဟ္မဏော** ဒိသမဏော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာယာနုပဿနာဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အသမ္မိဿတော တိ ဝေဒနာဒယောပိ ဧတ္ထ သိတာ, ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓါတိ ကာယေ ဝေဒနာဒိအနုပဿနာပသင်္ဂေပိ အာပန္နေ တဒမိဿတောတိ အတ္ထော။ အဝယဝီကပဟာသမညာတိဓာဝနသာရာအနာဘိနိဝေသနိဿေဓနတ္ထံ ကာယံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေဟိ, တာနိ စ ကေသာဒီဟိ, ကေသာဒိကေ စ ဘူတုပာဒာယရူပေဟိ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇန္တော **"တထာ န ကာယေ"**တိ အာဒိမာဟ။ ဟသာအဒိနဂရာဝယဝသမူဟေ အဝယဝီတဒိနောပိ အဝယဝီကဟံ န ကရောန္တိ။ နဂရံ နာမ ကောစိ အတ္ထော အတ္ထိတိ ပန ကေသဉ္စိ သမညာတိဓာဝနံ သိယာတိ ဣတ္ထိပုရိသာဒိသမညာတိဓာဝနေ နဂရနိဒဿနံ ဝုတ္တံ။

ယံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ တ ပုရိသံ တ, နနု စက္ခုနာ ဣတ္ထိပုရိသဒဿနံ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, "ဣတ္ထိံ ပဿာမိ, ပုရိသံ ပဿာမီ"တိ ပန ပဝတ္တသညာယ ဝသေန **"ယံ ပဿတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ မိစ္ဆာဒဿနေ တ ဒိဋ္ဌိယာ ယံ ပဿတိ, န တံ ဒိဋ္ဌံ, တံ ရူပာယတနံ န ဟောတိ, ရူပာယတနံ တ တံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ တ တံ ကေသာဒိဘူတုပာဒာယသမူဟသင်္ခာတံ ဒိဋ္ဌံ န ဟောတိ, ဒိဋ္ဌံ တ ယထာဝုတ္တံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ န ပဿတီ** တိ ယံ ရူပာယတနံ, ကေသာဒိဘူတုပာဒာယသမူဟသင်္ခာတံ တ ဒိဋ္ဌံ, တံ ပညာစက္ခုနာ ဘူတတော န ပဿတီတိ အတ္ထော။

န အညဓမ္မာနုပဿီ တိ န အညသဘာဝါနုပဿီ, အသုဘာဒိတော အညာကာရာနုပဿီ န ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပထဝီကာယန္တိ** ကေသာဒိပထဝိံ ဓမ္မသမူဟတ္တာ ကာယောတိ ဝဒတိ, လက္ခဏပထဝိမေဝ တ အနေကပ္ပဘေဒသကလသရီရဂတံ ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ သမူဟဝသေန ဂဟေတွာ ကာယောတိ ဝဒတိ, ဧဝံ အညတ္ထာပိ။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ တိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဓမ္မာနံ **ဃဋိတာရမ္မဏံ** ကေတော အာရမ္မဏဘာတေ နတ္ထီတိ အတ္ထော, အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ တ ဃဋိတာရမ္မဏံ ဣဒံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **တီသု ဘဝေသု ကိလေသာနန္တိ** ဘဝတ္တယဝိသယာနံ ကိလေသာနန္တိ အတ္ထော။

သဗ္ဗတ္ထိက န္တိ သဗ္ဗတ္ထ ဘဝံ။ သဗ္ဗသ္မိံ လီနေ ဥဒ္ဓဋ္ဌေ စ စိတ္တေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ, သဗ္ဗေ တ လီနေ ဥဒ္ဓဋ္ဌေ စ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ အတ္ထိကာ တောယာတိ **သဗ္ဗတ္ထိကာ** ။ **အန္တောသင်္ခေပေ** တိ အန္တောသြလီယနာ ကောသဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။

အဝိသေသေန ဒွီဟိပိ နီဝရဏပ္ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ကတွာ ပုန ဧကေကေန ဝုတ္တပ္ပဟာနဝိသေသံ ဒဿေတုံ **"ဝိသေသေနာ"**တိ အာဟ, "ဝိနေယျ နီဝရဏာနီ"တိ အဝတွာ အဘိဇ္ဈာဒေမနဿဝိနယဿ တ ပယောဇနံ ဒဿေန္တော **"ဝိသေသေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ ကာယာနုပဿနာဘာဝနာယ ဥဇုဝိပစ္စနီကာနံ အနုရောဓဝိရောဓာဒီနံ ပဟာနဒဿနဉှိ တေဿ ပယောဇနန္တိ။ **ကာယဘာဝနာယာ**တိ ကာယာနုပဿနာဘာဝနာ အဓိပ္ပေတာ။ **တေနာ**တိ အနုရောဓာဒိပ္ပဟာနဝစနေန။

သဗ္ဗတ္ထိကကမ္မဋ္ဌာနံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မေတ္တာ မရဏဿတိ အသုဘဘာဝနာ စ။ သတိသမ္ပဇညေန ဧတေန ယောဂိနာ ပရိဟရိယမာနံ တံ သဗ္ဗတ္ထိကကမ္မဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ သတိသမ္ပဇညဗလေန အဝိစ္ဆိန္နဿ တဿ ပရိဟရိတဗ္ဗတ္တာ, သတိယာ တ သမထော ဝုတ္တော သမာဓိက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတတ္တာ။

ကာယာနုပဿနာဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာနုပဿနာဒိဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ကေဝလံ ပနိဓာတိအာဒိနာ ဣမေ တေ့ကံ ဝေဒိတဗ္ဗတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ။ **အဒ္ဒမဒက္ခိ** တိ ဒွေဝပိ ဧကတ္ထာ။ **သမ္မဒ္ဒသော** တိ သမ္မာ ပဿကော။

သုခဒုက္ခတောပိ စာတိ သုခာဒီနံ ဌိတိဝိပရိဏာမဉာဏသုခတာယ, ဝိပရိဏာမဋ္ဌိတိအညာဏဒုက္ခတာယ စ ဝုတ္တတ္တာ တိဿောပိ စ သုခတော တိဿောပိ စ ဒုက္ခတော အနုပဿိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

ရူပာဒိအာရမ္မဏဆန္ဒာဒိအဓိပတိဉာဏာဒိသဟဇာတကာမာဝစရာဒိဘူမိနာနတ္တဘေဒအနံ ကုသလာကုသလတဗ္ဗိပာကကိရိယာနာနတ္တဘေဒဿ စ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သသင်္ခါရိကာသင်္ခါရိကသဝတ္ထုကာဝတ္ထုကာဒိနာနတ္တဘေဒအနဉ္စ ဝ သေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သုညတာဓမ္မဿာ** တိ ''ဓမ္မာ ဟောန္တိ, ခန္ဓာ ဟောန္တီ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၁) သုညတာ တရေ အာဂတသုညတာသဘာဝဿ ဝသေန။ **ကာမဉ္စေတ္ထာ** တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ပဟီနတ္တာ ပုန ပဟာနံ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စောဒနံ ဒဿေတိ, မဂ္ဂစိတ္တက္ခဏေ တ ဧကတ္တ ပဟီနံ သဗ္ဗတ္ထ ပဟီနံ ဟောတီတိ ဝိသုံ ဝိသုံ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ။ တတ္ထ ပုရိမစောဒနာယ နာနာပုဂ္ဂလပရိဟာရော, ပစ္ဆိမာယ နာနာစိတ္တက္ခဏိကပရိဟာရော။ လောကိယဘာဝနာယ ဟိ ကာယေ ပဟီနံ န ဝေဒနာဒီသု ဝိက္ခမ္ဘိတံ ဟောတိ။ ယဒိပိ န ပဝတ္တေယျ, န ပဋိပက္ခဘာဝနာယ တတ္ထ သာ အဘိဗျာဒေမနဿဿ အပ္ပဝတ္တိ ဟောတီတိ ပုန တပ္ပဟာနံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝါတိ။ ဉဘယတ္ထ တ ဉဘယံ သမ္ဘဝတော ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧကတ္ထ ပဟီနံ သေသေသုပိ ပဟီနံ ဟောတီ**တိ မဂ္ဂသတိပဋ္ဌာနဘာဝနံ, လောကိယဘာဝနာယ တ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဝတ္တိမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ''ပဉ္စပိ ခန္ဓာ လောကော''တိ ဟိ စတူသုပိ ဝုတ္တန္တိ။

ဝေဒနာနုပဿနာဒိဉဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဉဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကာယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၅၆. သဗ္ဗပ္ပကာရဝစနေန ဉဒ္ဒေသေ ဒဿိတာ အဇ္ဈတ္တာဒိအနုပဿနာ ပကာရာ စ ဂဟိတာ။ တတ္ထ အန္တောဂဓာ စုဒ္ဒသ ပကာရာ, ကာယဂတာသတိသုတ္တေ ဝုတ္တာ ကေသာဒိဝဏ္ဏကသိဏာရမ္မဏစတုက္ကဇ္ဈာနပ္ပကာရာ, လောကိယာဒိပ္ပကာရာ စာတိ တေပိ ဂဟိတာ ဧဝ။ နိဒ္ဒေသေ ဟိ ကေပ္ပကာရနိဒ္ဒေသေန နိဒဿနမတ္တံ ကတန္တိ, သဗ္ဗပ္ပကာရဂ္ဂဟဏဉ္စ ဗာဟိရေသုပိ ဧဒေသသမ္ဘဝတော ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တိရိယံ တစပရိစ္ဆိန္န န္တိ တွေ နနု ကေသလောမနခာနံ အတစပရိစ္ဆိန္နတာ တစဿ စ အတ္ထီတိ? ယဒိပိ အတ္ထိ, တစပရိစ္ဆိန္နဗဟုလတာယ ပန တစပရိစ္ဆိန္နတာ န န ဟောတိ ကာယဿာတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တစော ပရိယန္တော အဿာတိ တစပရိယန္တောတိ ဝုတ္တောတိ ဧတေန ပန ဝစနေန ကာယေကဒေသဘူတော တစော ဂဟိတော ဧဝ။ တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ စ ကေသာဒယော တဒနုပဝိဋ္ဌမူလာ တစပရိယန္တာဝ ဟောန္တီတိ ဒွတ္တိံသာကာရသမူဟော သဗ္ဗောပိ ကာယော တစပရိယန္တောတိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''ပူရံ နာနပ္ပကာရဿာ'' တိ ဝုတ္တံ, ကေ ပန တေ ပကာရာ? ယေဟိ နာနပ္ပကာရံ အသုစိ ဝုတ္တန္တိ ကေသာလောမာတိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေန္တော အာဟ **''တေ ကေသာဒယော အာကာရာ''**တိ။ အာကာရာ ပကာရာတိ ဟိ ဧကော အတ္ထော။

နိသိန္နဿ ယာဝ အပရိပ္ဖန္ဒနိသဇ္ဇာမူလကံ ဒုက္ခံ ဉပ္ပဇ္ဇတိ, ယာဝတာ ဉဋ္ဌာတိ တ, တာဝ ဧကော **နိသဇ္ဇတရော**။ ယေန ဝိဓိနာ ဉဂ္ဂဟေ ကုသလော ဟောတိ, သော သတ္တဝိဓော ဝိဓိ **''ဉဂ္ဂဟကောသလ္လ''** န္တိ ဝုစ္စတိ, တံနိဗ္ဗတ္တံ တ ဉာဏံ။

ပထဝီဓာတုဗဟုလဘာဝတော မတ္ထလုင်္ဂဿ ကရီသာဝသာနေ တန္တိအာရောပနမာဟ။ တွေ ပန **မံသံ။ပေ။ ဝက္ကံ။ပေ။ ကေသာ**တိ ဧဝံ ဝက္ကပဉ္စကာဒီသု အနုလောမသဇ္ဈာယံ ဝတွာ ပဋိလောမသဇ္ဈာယော ပုရိမေဟိ သမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တော။ သွတယံ ယေ ပရတော ဝိသုံ တိပဉ္စာဟံ, ပုရိမေဟိ ဧကတော တိပဉ္စာဟန္တိ ဆပဉ္စာဟံ သဇ္ဈာယာ ဝက္ခမာ

နာ, တေသု အာဒိအန္တဒွယ္သနဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနုလောမပဋိလောမသဇ္ဈာယေပိ ဟိ ပဋိလောမသဇ္ဈာယော အန္တိမောတိ။ သဇ္ဈာယပ္ပကာရန္တရံ တ တေမှိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဟတ္ထသင္ခလိကာ** အင်္ဂုလိပန္တိ။ **လက္ခဏပဋိဝေဓသ္သော**တိ အသုဘလက္ခဏပဋိဝေဓသ္သ, ဓာတုလက္ခဏပဋိဝေဓသ္သ တ။

အတ္တနော ဘာဂေ သဘာဂေ, သဘာဂေန ပရိစ္ဆေဒေ **သဘာဂပရိစ္ဆေဒေ,** ဟေဋ္ဌုပရိတိရိယန္တေဟိ သကကောဋ္ဌာသိကကေသန္တရာဒီဟိ စ ပရိစ္ဆေဒေတိ အတ္ထော။

ဓာတုဝိဘင်္ဂေ (မ. နိ. ၃.၃၄၂ အာဒယော) ပုက္ကုသာတိသုတ္တံ။ **သာဓာရဏဝသေနာ**တိ ဇွေတ္တေကေနေဝ သိဒ္ဓေ **သဗ္ဗ**-ဂ္ဂဟဏံ ဝဏ္ဏကသိဏဝသေန စတုက္ကဇ္ဈာနိကသမထသာဓာရဏတ္တသ္သ စ ဒဿနတ္ထံ။

ဩက္ကမနဝိသ္သဇ္ဇနေ န္တိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝဇ္ဇေတဗ္ဗေ မဂ္ဂေတိ အတ္ထော။ **ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ** တိ ဇတ္ထ ကာယာနုပဿနံ ဟိတွတ သုဘာဒိဝသေန ဂယှမာနာ ကေသာဒယောပိ ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏာနေဝတတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကဋ္ဌိဋ္ဌာနေယေဝ ဥဋ္ဌဟိတွတ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဇေတ္ထ ကတာယ ဥက္ကဋ္ဌိယာ ကမေန သဗ္ဗတာလေသု ပတိတွတ ဥဋ္ဌဟိတွတ ပရိယန္တတာလံ အာဒိတာလဥ္စ အဂန္တွာ တတော တတော တတ္ထ တတ္ထေဝ ကတာယ ဥက္ကဋ္ဌိယာ ဥဋ္ဌဟိတွတတိ အတ္ထော။

အဓိစိတ္တ န္တိ သမထဝိပဿနာစိတ္တံ။ **အနုယုတ္တေနာ** တိ ယုတ္တပယုတ္တေန, ဘာဝေန္တေနာတိ အတ္ထော။ **သမာဓိနိမိတ္တံ** ဥပလက္ခဏာကာရော သမာဓိယေဝ။ **မနသိ ကာတဗ္ဗ** န္တိ စိတ္တေ ကာတဗ္ဗံ, ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သမာဓိကာရဏံ တ အာရမ္မဏံ သမာဓိနိမိတ္တံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဌာနံ အတ္ထီတိ ဝစနသေသော, တံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေယျ, ဧတဿ သံဝတ္တနဿ ကာရဏံ အတ္ထီတိ အတ္ထော။ တံ တ မနသိကရဏံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေယျာတိ ဧတဿ ဌာနံ ကာရဏန္တိ အတ္ထော။ **န စ ပဘင်္ဂု** တိ ကမ္မနိယဘာဝူပဂမနေန စ ပဘိဇ္ဇနသဘာဝန္တိ အတ္ထော။

အာလိမ္ပေတိ တိ အာဒီပေတိ ဇာလေတိ။ **တဥ္စ** တိ တံ ပိဠန္ဓနဝိကတိသင်္ခာတံ အတ္ထံ ပယောဇနံ။ **အဿာ** တိ သုဝဏ္ဏကာရဿ **အနုဘောတိ** သမ္ဘောတိ သာဓေတိ ။ **အဿ** တ သုဝဏ္ဏဿ **တံ** အတ္ထံ သုဝဏ္ဏကာရော **အနုဘောတိ** ဟာပုဏာတိ။

အဘိညာယ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိဉာဏေန သစ္ဆိကရဏီယဿ ဣဒ္ဓိဝိဓပစ္စနုဘဝနာဒိကဿ **အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ**။ ပစ္စက္ခံ ယဿ အတ္ထိ, သော သက္ခိ, သက္ခိနော ဘဗ္ဗတာ **သက္ခိဘဗ္ဗတာ,** သက္ခိဘဝနတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သက္ခိ စ သော ဘဗ္ဗော စာတိ တ **သက္ခိဘဗ္ဗော** ။ အယဥှိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဘဗ္ဗော, တတ္ထ စ သက္ခီတိ သက္ခိဘဗ္ဗော, တဿ ဘာဝေ **သက္ခိဘဗ္ဗတာ,** တံ ဟာပုဏာတိ။ **အာယတနေ**တိ ပုဗ္ဗဟေတာဒိကေ ကာရဏေ သတိ။

သီတိဘာဝန္တိ နိဗ္ဗာနံ, ကိလေသဒရထဝူပသမံ တ။ **သမ္ပဟံသေတိ** တိ သမပဝတ္တံ စိတ္တံ တထာပဝတ္တိယာ ပညာယ တောသေတိ ဥတ္တေဇေတိ။ ယဒာ တ နိရဿာဒံ စိတ္တံ ဘာဝနာယ န ပက္ခန္ဒတိ, တဒာ ဇာတိအာဒီနိ သံဝေဂဝတ္ထူနိ ပစ္စဝေက္ခိတွတ **သမ္ပဟံသေတိ** သမုတ္တေဇေတိ။

တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ, ကထံ? **ဒွေဝ ကေသာ ဧကတော နတ္ထိ** တိ။ **အာသယော**တိ နိဿယော, ပစ္စယောတိ အတ္ထော။

နခာ တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ တိ ဝိသုံ ဝဝတ္ထိတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ဒွေ နခါ ဧကတော နတ္ထိ"**တိ အာဟာတိ။

သုခုမမ္ပိ တိ ယထာဝုတ္တသြဠာရိကစမ္မတော သုခုမံ အန္တောမုခစမ္မာဒိ။ ကောဋ္ဌာသေသု တ တစေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ယံ ဒုရူပလက္ခဏီယံ, တံ "သုခုမ"န္တိ ဝုတ္တံ။ တဥှိ ဝုတ္တနယေန တစံ ဝိဝရိတွတ ပဿန္တဿ ပာကဋံ ဟောတီတိ။

တာလဂုဠပဏ္ဍုလံ နာမ ပက္ကတာလဖလလသိကံ တာလပဋ္ဋိကာယ လိမ္ပိတွာ သုက္ခာပေတွာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတပဏ္ဍုလံ။

ဧဝံ တိမတ္တာနီတိ ဧဝံ-မတ္တ-သဒ္ဒေဟိ ကေပ္ဖကဋ္ဌိကာဒီနိ အဝုတ္တာနိပိ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကီဠာကေဠုကာနိ** သုတ္တေန ဗန္ဓိတွာ အညမညံ ဃဋ္ဋေတွာ ကီဠနကေဠုကာနိ။

တတ္ထ ဇင္ဃဋ္ဌိကဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနန္တိ ဇဏ္ဏုကဋ္ဌိမှိ ပဝိသိတွာ ဌိတဋ္ဌာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တေန** အဋ္ဌိနာ **ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ** ယံ **ကဋိဋ္ဌိနော,** တံ **အဂ္ဂဆိန္နမဟာပုန္နာဂဖလသဒိသံ။ သီသကပဋ္ဋဝေဌကံ** ဝေဌေတွာ ဌပိတသီသမယံ ပဋ္ဋကံ။ သုတ္တကန္တနသလာကာဝိဒ္ဓာ ကေဠုကာ ဝဋ္ဋနာတိ ဝုစ္စန္တိ, ဝဋ္ဋနာနံ အာဝလိ **ဝဋ္ဋနာဝလိ** ။ **အဝလေခနသတ္ထကံ** ဥစ္ဆုတစာဝလေခနသတ္ထကံ။

ဝက္ကဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နန္တိ ဝက္ကပရိယန္တဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ။

သက္ခရသုဓာဝဏ္ဏာန္တိ မရုမ္ဗေဟိ ကတသုဓာဝဏ္ဏံ။ “သေတသက္ခရသုဓာဝဏ္ဏာ”န္တိ စ ပါဌံ ဝဒန္တိ, သေတသက္ခရာဝဏ္ဏံ သုဓာဝဏ္ဏဉ္စာတိ အတ္ထော။

ယတ္ထ အန္နပါနံ နိပတိတွာ တိဋ္ဌတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဝိသမစ္ဆိန္နကလာပေ ဝိသမံ ဥဒကံ ပဃ္ဃရတိ, ဧဝမေဝ သရီရံ ကေသကူပါဒိဝိဝရေဟိ ဥပရိ ဟေဋ္ဌာ တိရိယဉ္စ ဝိသမံ ပဃ္ဃရတီတိ ဒဿေတုံ **ဝိသမစ္ဆိန္န**-ဂ္ဂဟဏံ ကရောတိ။

အတိကဋ္ဋုကအစ္စုဏှာဒိကော **ဝိသဘာဂါဟာရော** ဥဏှပါကကာလေ ပဝတ္တမာနာနံ ဓာတူနံ ဝိသဘာဂတ္တာ။

ကေတ္တာရမ္မဏဗလေနေဝ တတိ ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏေန သုသမာဟိတစိတ္တေန ဥပဋ္ဌိတဿ နာနာရမ္မဏဝိပ္ဖန္ဒနဝိရဟေန ကေသာဘာဝဿ အာရမ္မဏဿ ဝသေန။ တဉှိ ကေတ္တာရမ္မဏံ ဥပဋ္ဌဟမာနမေဝ အတ္တနိ အဘိရတိံ, သာတိသယံ ဖရဏပီတိံ, ကြဋ္ဌာကာရာနုဘာဝနဉ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပါဒေတိ။ န ဟိ အဘိရတိသောမနဿေဟိ ဝိနာ အနတိက္ကန္တပီတိသုခဿ ကေတ္တုပ္ပဋ္ဌာနံ အတ္ထီတိ။

အဝိသေသတော ပန သာဓာရဏဝသေနာတိ ပဋိကူလဓာတုဝဏ္ဏာဝိသေသံ အကတွာ သမထဝိပဿနာသာဓာရဏဝသေနာတိ အတ္ထော။ **တိဝိဓေနာ**တိ အနုလောမာဒိနာ ဝက္ခမာနေန။ **ဆ မာသေ**တိ အဒ္ဓမာသေ ဦနေပိ မာသပရိစ္ဆေဒေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနေ သဇ္ဈာယေ ဆ မာသာ ပရိစ္ဆေဒကာ ဟောန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနဿ မာသန္တရဂမနနိဝါရဏဉှိ ဆမာသဂ္ဂဟဏံ, န သကလဆမာသေ ပရိဝတ္တဒဿနတ္ထံ။ **အာစရိယာ**တိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။

လက္ခဏန္တိ ဓာတုပဋိကူလလက္ခဏံ။ ဇနံ န အရဟန္တီတိ **အဇညာ,** ဇနေ ပဝေသေတုံ အယုတ္တာ ဇိဂုစ္ဆနီယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဋ္ဋိဟဋ္ဋိယာ အဋ္ဌီနီတိ ပဋ္ဋိဟဋ္ဋိယာ အဋ္ဌီနိ ကောဋ္ဋိယာ ဌိတာနိ။ န ဧတ္ထ ကောစိ အတ္တာ နာမ အတ္ထိ, အဋ္ဌီနိ ဧဝ အဋ္ဌိပုဉ္ဇမတ္တော ဧတေယံ သင္ဃာတောတိ ဒဿေတိ ။ **အနေကသန္ဓိယမိတော**တိ အနေကေဟိ သန္ဓီဟိ ယမိတော သမ္ဗဒ္ဓော သော အဋ္ဌိပုဉ္ဇောတိ ဒဿေတိ။ **န ကေဟိစီ**တိ ယမေန္တ အတ္တာနံ ပဋိသေဓေတိ။ **စောဒိတော** ဇရာယ မရဏာဘိမုခဂမနေန စောဒိတော။

မဟာဘူတံ ဥပါဒါရူပေန ပရိစ္ဆိန္နံ “နီလံ ပီတံ သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓ”န္တိအာဒိနာ။ **ဥပါဒါရူပံ မဟာဘူတေန** တန္နိဿိတဿ တဿ တတော ဗဟိ အဘာဝါ။ ဆာယာတပါနံ အာတပပစ္စယဆာယုပ္ပါဒကဘာဝတော အညမညပရိစ္ဆေဒကတာ။ ရူပက္ခန္ဓဿ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ တဒန္တောဂဓာနံ စက္ခာဒိအာယတနဒွါရာနံ ဝသေန တံတံဒွါရိကာ အရူပိနော ခန္ဓာ

ဟာကဥ္စာ ဟောန္တိ, အာယတနာနိ စ ဒွာရာနိ စ အာယတနဒွာရာနီတိ တ အတ္ထော။ တေန ရူပာယတနာဒီနဥ္စ ဝသေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သပ္ပစ္စယာ တိ သပ္ပစ္စယဘာဝတ, ပစ္စယာယတ္တံ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သမာနော တ သဒိသော ယုတ္တော ပစ္စယော သပ္ပစ္စယော, တသ္မာ **သပ္ပစ္စယာ** ။

တွေကော တိ ယထာဝုတ္တေန အာကာရေန ပဂုဏော ကောဋ္ဌာသော။ ဥဂ္ဂဟော၀ **ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ** ။ ဝဏ္ဏာဒိမုခေန ဟိ ဥပဋ္ဌာနံ တွေ သန္ဓိယတိ သမ္ဗဇ္ဈတီတိ "သန္ဓိ"တိ ဝုစ္စတိ။

ဥပဋ္ဌာတိ တိ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဥပဋ္ဌာတီတိ အတ္ထော။ **ပဉ္စင္ဂသမန္နာဂတေ** တိ နာတိဒူရနာစ္စာသန္နဂမနာဂမန သမ္ပန္နန္တိ ကောင့္, ဒိဝါ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ ရတ္တိံ အပ္ပသဒ္ဒံ အပ္ပနိဂ္ဃောသန္တိ ကော်, အပ္ပဍံသမကသဝါတာတပသရီ သပသမ္ဖဿန္တိ ကော်, တသ္မိံ ခော ပန သေနာသနေ ဝိဟရန္တဿ အပ္ပကသိရေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ စီဝရ။ပေ.။ ပရိက္ခာရော တိ ကော်, တသ္မိံ ပန သေနာသနေ ထေရာ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ ဗဟုဿုတာတိ ကော် (အ. နိ. ၁၀.၁၁)။ **ပဉ္စင္ဂသမန္နာဂတေ နာ**တိ အပ္ပာဗာဓာသာဌေယ္ယသဒ္ဓာပညာဝီရိယေဟိ ပဓာနိယင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန။

ဥဋ္ဌာနကအာယ န္တိ တေဟိ ခေတ္တေဟိ ဥဋ္ဌာနကံ, တေဟိ အာတဗ္ဗဉ္စန္တိ အတ္ထော။ တွေ စ အဋ္ဌကုမ္ဘအာ ယကခေတ္တံ ဝိယ မုခဓောဝနကိစ္စံ, သောဠသကုမ္ဘအာယကံ ဝိယ ခာဒနဘုဥ္ဇနကိစ္စံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ လဟုကဂရုကဘာဝတော။ တတော ပန ယံ ဒုက္ခံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တံ အညဥ္စ ဒွတ္တိံသာကာရမနသိကာရေန စ နိဝတ္တတီတိ အာဟ **"ခွေဝ က မ္မံ ကာတဗ္ဗ"**န္တိ။ **တွောဝတာ** တိ ကောဒိဝသံ တိံသ တရေ မနသိကာရဥ္ဇပနေန။

သဟဿုဒ္ဓာရံ **သာဓေတ္ဝာ**တိ သဟဿဝမိုတံ ဣဏံ ယောဇေတွာ။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗောတိ **ဥဒ္ဓာရော** တိ ဟိ ဝမို ဝုစ္စတီတိ။ **သုဒ္ဓစိတ္တေနာ** တိ ဝိက္ခေပဟိဒိကိလေသဝိရဟိတစိတ္တေန။ ကေသာဒီသု တစေ ရဇ္ဇန္တာ သုစ္ဆဝိစမ္မံ တ စောတိ ဂဟေတွာ "သုဝဏ္ဏာဒိဝဏ္ဏော မေ တစော"တိအာဒိနာ ရဇ္ဇန္တိ။

တေသု ဒွေဝ ကေမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇမာနာ နာမ န ဟောန္တိ တိ ယထာ တထာ တ ပလာယန္တီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ရာ ကဒိဝတ္ထုဘာဝေန ဒွတ္တိံသာကာရာနံ စောရသဒိသတာ အနတ္ထာဝဟတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကမ္မမေဝ ဝိသေသာဓိဂမဿ ဌာနန္တိ **ကမ္မဋ္ဌာနံ** ဘာဝနာ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **"မနသိကရောန္တဿ အပ္ပနံ ဟာပု ဏာတီ"**တိ။ ကမ္မဿ တ ဘာဝနာယ ဌာနံ အာရမ္မဏံ အပ္ပနာရမ္မဏာဘာဝူပဂမနေန အပ္ပနံ ဟာပုဏာတီတိ ဝုတ္တံ။

မာနဇာတိကောတိ တေန လဒ္ဓုနသမတ္ထတာယောဂေန ဥပသမရဟိတတံ ဒဿေတိ။ စိတ္တမ္ပိ ဟိ တထာ နာနာရမ္မဏေသု ဝမိုတံ ဥပသမရဟိတန္တိ ဒဿေတဗ္ဗန္တိ။

ဟတ္ထေ ဂဟိတပဥ္စာဝတ္ထု ဟာကတိကမေတ တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တတံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ ဟိ ဝုတ္တံ –

> "မာလကတ္ထေရော ကိရ ဒီဃဘာဏကအဘယတ္ထေရံ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ 'အာဝုသော အဘယ, ဣမံ တာဝ ပဉှံ ဥဂ္ဂဏှာဟီ'တိ ဝတွာ အာဟ 'မာလကတ္ထေရော ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသေသု ဒွတ္တိံသပဌမဇ္ဈာနလာဘီ, သစေ ရတ္တိံ ကော်, ဒိဝါ ကော် သမာပဇ္ဇတိ, အတိရေကမုမာသေန ပုန သမ္ပဇ္ဇတိ။ သစေ ပန ဒေဝ သိကံ ကေမေဝ သမာပဇ္ဇတိ, အတိရေကမာသေန ပုန သမ္ပဇ္ဇတီ'"တိ။

ဣဒံ ပန **ကော် မနသိကရောန္တဿ ကော် ဟဋ္ဌိယေက္ကံ မနသိကရောန္တဿ ဒွတ္တိံသာ** တိ တေသ္သ သာဓနေ တ္တံ နိဒဿနဝသေန အာနီတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အနုပဟဒိန္နကပဏ္ဏေ ဌိတာနိ တိ တေန စေတိယပဗ္ဗတတသိ မဟာတိဿတ္ထေရော ဝိယ, သင္ဃရက္ခိတတွ ထေရုပဋ္ဌာကသာမဏေရော ဝိယ စ အနုပဟဒိန္နကပဏ္ဏေ ဌပေတွာ ဂဟေတုံ သက္ကောန္တဿ ဒသဝိဓာသုဘဝသေန ဇီဝမာနကသရီရေပိ ဥပဋ္ဌိတေ ဥပစာရပ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "အတ္ထိဿ ကာယေ"တိ ပန သတ္တ

ဝသေန ကေသာဒီသု ဂယှမာနေသု ယထာ ''ဣမသ္မိံ ကာယေ''တိ သတ္တ-ဂ္ဂဟဏရဟိတေ အပဟံကာရဝတ္ထုမှိ ဝိဒ္ဓံ သ္တာဟံကာရေ သအ သန္ဓိဟိတေ ဟာကင္ဓေ စ အတ္တနော ကာယေ ဥပဋ္ဌာနံ ဟောတိ, န တထာ တတ္ထာတိ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာ အာဒီနတနုပဿနာဝ တတ္ထ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''အသုဘာနုပဿနာသင်္ခာတာ ပန ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ''**တိ။

၃၅၇. အာဒိမှိ သေဝနာ **အာသေဝနာ,** ဝမုနံ **ဘာဝနာ,** ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ **ဗဟုလီကမ္မန္တိ** အယမေတေသံ ဝိသေသော။

၃၆၂. **ဝတ္ထုပရိညာယာ**တိ အဘိဇ္ဈာဒေမနဿာနံ ဝတ္ထုဘူတဿ ကာယဿ ပရိဇာနနေန။ **အပ္ပိတာ** တိ ဂမိတာ, သာ စ ဝိနာသိတတာတိ အာဟ **''ဝိနာသိတာ''**တိ။ အပ္ပဝတ္တိယံ ဌပိတာတိပိ **အပ္ပိတာ** တိ အယမတ္ထော နိရုတ္တိသိဒ္ဓိယာ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိဂတန္တာ ကတာ** တိ ဣအနိ ကာတဗ္ဗော အန္တော ဧတေသံ နတ္ထီတိ ဝိဂတန္တာ, ဧဝံဘူတာ ကတာတိ အတ္ထော။ ကမ္မမေဝ ဝိသေသာဓိဂမဿ ဌာနံ **ကမ္မဋ္ဌာနံ,** ကမ္မေ ဝာ ဌာနံ ဘာဝနာရမ္ဘော **ကမ္မဋ္ဌာနံ,** တဉ္စ အနုပဿနာတိ အာဟ **''အနုပဿနာယ ကမ္မဋ္ဌာန''** န္တိ, အနုပဿနာယ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ကာယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၆၃. သမ္ပဇာနဿ ဝေဒိယနံ **သမ္ပဇာနဝေဒိယနံ** ။ **ဝတ္ထုန္တိ** သုခာဒီနံ အာရမ္မဏမာဟ, တေန ဝတ္ထု အာရမ္မဏံ ဧတိဿာတိ **ဝတ္ထုအာရမ္မဏာ** တိ သမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝေဟာရမတ္တံ ဟောတီ** တိ ဧတေန ''သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမီ''တိ ဣဒံ ဝေဟာရမတ္တေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။

ဝီရိယသမာဓိံ ယောဇေတွာတိ အဓိကာနဝီရိယဿ အဓိမတ္တတာယ တဿ သမတာယ ဥဘယံ သဟ ယောဇေတွာ။ **သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ** တိ လောကုတ္တရပဋိသမ္ဘိဒါဟိ သဟ။ လောကိယာနမ္ပိ တ သတိ ဥပ္ပတ္တိကာလေ တတ္ထ သမတ္ထတံ သန္ဓာယ **''သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟီ''** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သမသီသီ**တိ တရသမသီသီ ဟုတွာ ပစ္စဝေက္ခဏတရဿ အနန္တရတရေ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓေပမနသိကာရဝသေန** မဟာသတိပဋ္ဌာနေ, **ဝိတ္ထာရမနသိကာရဝသေန** ရာဟုလောဝဒအတုဝိဘင်္ဂါဒီသု။

ဖဿပဉ္စမကေယေဝ တိ ဧဝ-သဒ္ဒေန ဝုတ္တေသု တီသုပိ မုခေသု ပရိဂ္ဂဟဿ သမာနတံ ဒဿေတိ။ နာမရူပဝဝတ္ထာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ နိရဝသေသရူပပရိဂ္ဂဟဿ ဒဿနတ္ထံ **''ဝတ္ထု နာမ ကရဇကာယော''**တိ အာဟ, န စက္ခာဒီနိ ဆဝတ္ထူနီတိ။ ကရဇကာယဿ ပန ဝတ္ထုဘာဝသာဓနတ္ထံ ''ဣဒဉ္စ ပန မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထ သိတံ, ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၅; မ. နိ. ၂.၂၅၂) သုတ္တံ အာဘတံ။

ဖဿဝိညာဏာနံ ပာကဋတာ ကေသဉ္စိ ဟောတီတိ ယေသံ န ဟောတိ, တေ သန္ဓာယာဟ **''ဖဿဝသေန တ ဟိ။ ပေ.။ န ပာကဋံ ဟောတီ''**တိ။ တေသံ ပန အဥေသဉ္စ သဗ္ဗေသံ ဝေနေယျာနံ ဝေဒနာ ပာကဋာတိ အာဟ **''ဝေဒနာဝသေန ပန ပာကဋံ ဟောတီ''**တိ။ **သတဓောတသပ္ပိ** နာမ သတတရံ ဝိလာပေတွာ ဝိလာပေတွာ ဥဒကေ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတသပ္ပိ။

ဝိနိဝတ္တေတွာ တိ စတုက္ခန္ဓသမုဒါယတော ဝိသုံ ဥဒ္ဓရိတွာ။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တာဒီသု ကတ္ထစိ ပဌမံ ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝတွာ ပစ္ဆာ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေဒနာဝသေန ဝိနိဝတ္တေတွာ ဒဿိတံ။ ကတ္ထစိ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဧဝ ဝေဒနာဝသေန အရူပရာသိတော, ဉာတပရိညာယ ပရိညာတတော တ ရူပါရူပရာသိတော တ ဝိနိဝတ္တေတွာ ဒဿိတံ။ တတ္ထာပိ ယေသု ပဌမံ ဉာတပရိညာ ဝုတ္တာ, တေသု တဒန္တောဂဓံ ။ ယေသု န ဝုတ္တာ, တေသု စ ဝေဒနာယ အာရမ္မဏမတ္တံ သံခိတ္တံ ဟဒ္ဒိအနာရုဠှံ ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ရူပကမ္မဋ္ဌာနဿ ပဌမံ ကထိတတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

‘‘မနောဝိညေယျာနံ ဓမ္မာနံ ကုသလာနံ ကုသလာနံ’’န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၆) နယေန ဝုတ္တံ ဆဂေဟသ္သိတသော မနသ္သံ ပဉ္စကာမဂုဏေသု အဿာဒါနုပဿိနော ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ပဉ္စကာမဂုဏာမိသနိဿိတာ ဆ ဂေဟဿိတသောမနဿဝေဒနာ”**တိ။

ဝေဒနာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၆၅. ကိလေသသမ္ပယုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ ကေဟိစိ ကိလေသေဟိ ဝိပ္ပယောဂေပိ သတိ ယေဟိ သမ္ပယုတ္တာ, တေဟိ သံကိလေသဘာဝေန သဒိသေဟိ သံကိလိဋ္ဌတ္တာ ကုသလေဟိပိ န ဝိသုဒ္ဓတာ ဟောတီတိ အာဟ **“န ပစ္ဆိမပဒံ ဘဇန္တီ”**တိ။ ဒုဝိဓန္တိ ဝိသုံ ဝစနံ သရာဂသဒောသေဟိ ဝိသိဋ္ဌဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ အဝိပဿနုပဂတ္တာ **“ကွစိ ပြကာသောဝ နတ္ထီ”**တိ ဝုတ္တံ။

စိတ္တာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မာနုပဿနာနိဒ္ဒေသော

က. နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၆၇. ကဏှပတသုက္ကာနံ ယုဂနဒ္ဓတာ နတ္ထီတိ ပဇာနနကာလေ အဘာဝတ **“အဘိဏှသမုဒာစာရဝသေနာ”**တိ အာဟ။

သုဘမ္ပိ တိ ကာမစ္ဆန္ဒောပိ။ သော ဟိ အတ္တနော ဂဟဏာကာရေန ‘‘သုဘ’’န္တိ ဝုစ္စတိ, တေနာကာရေန ပဝတ္တမာနကဿ အညဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿ နိမိတ္တတ္တာ **“နိမိတ္တ”** န္တိ စာတိ။ အာကင္ခိတဿ ဟိတသုခဿ အနုပဟယဘူတော မနသိကာရော **အနုပဟယမနသိကာရော။ တတ္ထာ** တိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ အာရမ္မဏဘူတေ စ ဒုဝိဓေပိ သုဘနိမိတ္တေ။

အသုဘမ္ပိ တိ အသုဘဈာနမ္ပိ။ တံ ပန ဒသသု အသုဘေသု ကေသာဒီသု စ ပဝတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေသာဒီသု ဟိ သညာ အသုဘသညာတိ ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တေ ဝုတ္တာတိ။ ဧတ္ထ စတုဗ္ဗိဓဿပိ အယောနိသောမနသိကာရဿ ယောနိသောမနသိကာရဿ စ ဒဿနံ နိရဝသေသဒဿနတ္ထံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေသု ပန အသုဘေ သုဘန္တိ အသုဘန္တိ စ မနသိကာရော ကုစာဓိပ္ပေတော, တဒနုကူလတ္တာ တ ကုတရေပီတိ။

ဘောဇနေ မတ္တညုနော ထိနမိဒ္ဓာဘိဘဝဘာဝတ ပြတာရံ အလဘမာနော ကာမရာဂေ ပဟီယတီတိ ဝဒန္တိ။ ဘောဇနနိဿိတံ ပန အာဟာရေပဋိကူလသညံ, တဗ္ဗိပရိဏာမဿ တဒာဓာရဿ တဿ စ ဥပနိဿယဘူတဿ အသုဘတာဒိဒဿနံ, ကာယဿ စ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာဒိဒဿနံ သော ဥပ္ပာဒေတီတိ တဿ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတေဝ, အဘိဓမ္မပရိယာယေန သဗ္ဗောပိ လောဘော ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏန္တိ အာဟ **“အရဟတ္တမဂ္ဂေနာ”** တိ။

ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏာန န္တိ အတ္တဂရုအတိပ္ပိယသဟာယမဇ္ဈတ္တဝသေန ဩဒိဿကတာ, သီမာဘေဒေ ကတေ အနောဒိဿကတာ, ဧကဒိသာဖရဏဝသေန ဒိသာဖရဏတာ မေတ္တာယ ဥဂ္ဂဟဏေ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိဟာရရစ္ဆာဂါမာဒိဝသေန ဝာ ဩဒိဿကဒိသာဖရဏံ, ဝိဟာရာဒိဥဒ္ဒေသရဟိတံ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဝသေန အနောဒိဿကဒိသာဖရဏန္တိ ဧဝံ တ ဒွိဓာ ဥဂ္ဂဟံ သန္ဓာယ **“ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဥဂ္ဂဟော စ ယာဝ ဥပစာရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဥဂ္ဂဟိတာယ အာသေဝနာ **ဘာဝနာ**။ တတ္ထ ‘‘သဗ္ဗေ သတ္တာ ပါဏာ ဘူတာ ပုဂ္ဂလာ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ’’တိ ဧတေသံ ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ, ဧကေကသ္မိံ ‘‘အဝေရာ ဟောန္တု, အဗျာပဇ္ဇာ, အနီဃာ, သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တူ’’တိ စတုဓာ ပဝတ္တိတော ဝီသတိဝိဓာ တ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ, ‘‘သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော ပုရိသာ အရိယာ အနရိယာ ဒေဝာ မနုဿာ ဝိနိပါတိကာ’’တိ သတ္တောဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ သတ္တဝိဓာ, အဋ္ဌဝီသတိဝိဓာ

တ ဩမိသောဖရဏာ မေတ္တာ, ဒသဟိ ဒိသာဟိ ဒိသောဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ ဒသဝိဓာ စ ဒိသာဖရဏာ မေတ္တာ, ဧကေကာယ တ ဒိသာယ သတ္တာဒိက္ကတ္တိအာဒိအဝေရာဒိယောဂေန အသီတာဓိကစတုသတပ္ပဘေဒာ အနောဓိသောဩမိသောဖရဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာယဝိနာမနာတိ ကာယဿ ဝိဝိဓေန အာကာရေန နာမနာ။

အတိဘောဇနေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော တိ အတိဘောဇနေ ထိနမိဒ္ဓဿ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော, ''ဧတ္တကေ ဘုတ္တေ ထိနမိဒ္ဓဿ ကာရဏံ ဟောတိ, ဧတ္တကေ န ဟောတီ''တိ ထိနမိဒ္ဓဿ ကာရဏာကာရဏဂ္ဂါဟောတိ အတ္ထော။ ဓုတင်္ဂါနံ ဝီရိယနိဿိတတ္တာ အာဟ **''ဓုတင်္ဂနိဿိတသပ္ပာယကထာယပီ''** တိ။

ကုက္ကုစ္စမ္ပိ ကတာကတာနုသောစနဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဥဒ္ဓစ္စေန သမာနလက္ခဏံ အဝူပသမသဘာဝမေဝါတိ စေတသော အဝူပသမော **''ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စမေဝ''**တိ ဝုတ္တော။

ဗဟုဿုတဿ ဂန္ထတော စ အတ္ထတော စ အတ္တာဒီနိ ဝိစိနန္တဿ စေတသော ဝိက္ခေပေါ န ဟောတိ ယထာဝိဓိပဋိပတ္တိယာ ယထာနုရူပပတိကာရပ္ပဝတ္တိယာ ကတာကတာနုသောစနဉ္စာတိ **''ဗာဟုသစ္စေနပိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတီ''**တိ အာဟ။ ဝုဗုသေဝိတာ စ ဝုဗုသီလိတံ အာဝဟတီတိ စေတောဝူပသမကရတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပ္ပဟာနကာရိတာ ဝုတ္တာ။ ဝုဗုတံ ပန အနပေက္ခိတ္ဝာ ဝိနယဓရော ကုက္ကုစ္စဝိနောဒကာ ကလျာဏမိတ္တာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနီယာ, ဝိစိကိစ္ဆာယ ဌာနီယာ **ဝိစိကိစ္ဆာဌာနီယာ**။ ဌာတဗ္ဗာတိ တ ဌာနီယာ, ဝိစိကိစ္ဆာ ဌာနီယာ ဧတေသူတိ **ဝိစိကိစ္ဆာဌာနီယာ**။

ကာမံ ဗဟုဿုတတာပရိပုစ္ဆကတာဟိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာပိ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ, တထာပိ ရတနတ္တယဝိစိကိစ္ဆာမူလိကာ သေသဝိစိကိစ္ဆာတိ ကတ္ဝာ အာဟ **''တီဏိ ရတနာနိ အာရဗ္ဘာ''** တိ။ ဝိနယေ ပကတညုတာ ''သိက္ခာယ ကင်္ခတီ''တိ (ဓ. သ. ၁၀၀၈; ဝိဘ. ၉၁၅) ဝုတ္တာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဟာနံ ကရောတီတိ အာဟ **''ဝိနယေ စိဏ္ဏဝသီဘာဝဿပီ''** တိ။ **ဩကပ္ပနိယသဒ္ဓာသင်္ခာတအဓိမောက္ခဗဟုလဿာ** တိ အနုပဝိသနသဒ္ဓာသင်္ခာတအဓိမောက္ခေန အဓိမုစ္စနဗဟုလဿ။ အဓိမုစ္စနဉ္စ အဓိမောက္ခုပ္ပာဒနမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဒ္ဓာယ တ နိန္နတာ **အဓိမုတ္တိ** ။

နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

ခန္ဓာဒိပဟဋ္ဌိယာ အတ္ထော ခန္ဓာဒီနံ အတ္ထောတိ ကတ္ဝာ အာဟ **''ခန္ဓ။ပေ။ ဝိပဿနာနံ အတ္ထသန္နိဿိတပရိပုစ္ဆာဗဟုလတာ''**တိ။ တေန ဟဋ္ဌိမုတ္တကပုစ္ဆာ န တထာ ပညာသံဝတ္တနိကာ, ယထာ အတ္ထပဋိပုစ္ဆာတိ ဒဿေတိ။

မန္ဒတ္တာ အဂ္ဂိဇာလာဒီသု အာပောဓာတုအာဒီနံ ဝိယ ဝီရိယာဒီနံ သကိစ္စေ အသမတ္ထတာ ဝုတ္တာ။

ပတ္တံ နီဟရန္တော ဝ တံ သုတွ္ဝာ တိ ဧတ္တ ပစ္စာဘိညတ္တာ ဒိဗ္ဗသောတေန အဿောသီတိ ဝဒန္တိ။

ပသာဒသိနေဟာဘာဝေနာတိ ပသာဒသင်္ခာတဿ သိနေဟဿ အဘာဝေန။ **ဂဒ္ရဘပိဋ္ဌေ** လူခရဇော လူခတရော ဟုတွ္ဝာ ဒိဿတီတိ အတိလူခတာယ တံသဒိသေ။

သံဝေဇနပသာဒနေဟိ တေဇနံ တောသနဉ္စ **သမ္ပဟံသနာ** တိ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမထဝိပဿနာသုဒ္ဓဝိပဿနာဝသေန ပဌမဿ ဣတရေသဉ္စ ကထိတတ္တာတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သတိ ကာယာနုပဿနာ နာမာ**တိ အာဂမနဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ တာဝ ဒေသနာ ပုဂ္ဂလေ တိဋ္ဌတီ**တိ ကာယာနုပဿီအာဒီနံ အာဂမနဝသေန ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တာ သတိပဋ္ဌာနဒေသနာ ပုဂ္ဂလေ တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ န ဟိ သက္ကာ ဧကဿ အနေကသမင်္ဂိတာ ဝတ္တုံ ဧကက္ခဏေ အနေကသတိသမ္ဘဝာဘာဝပသင်္ဂါ, ပုဂ္ဂလံ ပန အာမသိတ္ဝာ သကိစ္စပရိစ္ဆိန္နေ ဓမ္မေ ဝုစ္စမာနေ ကိစ္စဘေဒေန ဧကိဿာပိ သတိယာ အနေကနာမတာ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ကာယေ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ယထာ ဟိ ပုဂ္ဂလကိစ္စံ ဓမ္မာ ဧတေတိ ဓမ္မဘေဒေန ကာယာနုပဿီအာဒိပုဂ္ဂလဘေဒော ဟောတိ, န ဧဝံ ဓမ္မဿ ဓမ္မော ကိစ္စန္တိ န ဓမ္မဘေဒေန တဿ ဘေဒော, တသ္မာ ဧကာဝ သတိ စတုဝိပလ္လာသပ္ပဟာနဘူတာ မဂ္ဂေ သမိဒ္ဓာ အနတ္ထန္တရေန တပ္ပဟာနကိစ္စဘေဒေန စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၇၄. အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ “ကထဉ္စ ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ? ဣဓ ဘိက္ခု ယသ္မိံ သမယေ။ပေ။ ဒန္ဓာဘိညံ ကာယေ ကာယာနုပဿီ, ယာ တသ္မိံ သမယေ သတိ”တိအာဒိနာ အာဂမနဝသေန ဝိသေသိတာနိ သတိပဋ္ဌာနာနိ ပုဂ္ဂလေ ဌပေတ္ဝာ ဒေသေတ္ဝာ ပုန “တတ္ထ ကတမံ သတိပဋ္ဌာနံ? ဣဓ ဘိက္ခု ယသ္မိံ သမယေ။ပေ။ ဒန္ဓာဘိညံ။ ပေ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သတိ”တိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလံ အနာမသိတ္ဝာ အာဂမဝိသေသနဉ္စ အကတ္ဝာ စတုကိစ္စသာဓကေက သတိဝသေန သုဒ္ဓိကသတိပဋ္ဌာနနယော ဝုတ္တောတိ အယမေတ္ထ နယဒ္ဝယေ ဝိသေသော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၉၀. ကာရဏပ္ပဓာနာ တိ “အနုပ္ပန္နပာပကာနုပ္ပာဒါဒိအတ္ထာ”တိ ဂဟိတာ တထေဝ တေ ဟောန္တီတိ တံ အတ္ထံ သာဓေန္တိယေဝါတိ တေသု အတ္ထေသု ဒီပကော သမ္မာ-သဒ္ဒေါတိ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထေသု အနုပ္ပန္နပာပကာနုပ္ပာဒါဒိနော ကာရဏဘူတာ, ပဓာနကာရဏဘူတာတိ အတ္ထော။ သမ္မာသဒ္ဒေသု ဥပာယယောနိသောအတ္ထဒီပကတံ သန္ဓာယ **“ဥပာယပ္ပဓာနာ ယောနိသောပဓာနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ပဋိပန္နကော** တိ ဘာဝနမနုယုတ္တော။ ဘုသံ ယောဂေါ ပယောဂေါ, ပယောဂေါဝ ပရက္ကမော **ပယောဂပရက္ကမော** ။ **တောနီ**တိ “ဝါယမတီ”တိအာဒီနိ “အာသေဝမာနော ဝါယမတီ”တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

အနုပ္ပန္နာတိ အဝတ္တပ္ပဝတ္တံ အာပန္နာန န္တိ ဘူမိလဒ္ဓာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတာဝိက္ခမ္ဘိတာသမုဃ္ဃာတိတုပ္ပန္နာနံ။

၃၉၁. ဓမ္မစ္ဆန္ဒော တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝိရိယစ္ဆန္ဒာ ဝိယ န အညော ဓမ္မော, အထ ခော ဆန္ဒနိယသဘာဝေ ဝေါတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သဘာဝစ္ဆန္ဒော”** တိ။ တတ္ထ “ယော ကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၁၀၃) တဏှာ ဆန္ဒောတိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, “သဗ္ဗေဝ နု ခော, မာရိသ, သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧကန္တဝါဒါ ဧကန္တသီလာ ဧကန္တဆန္ဒာ ဧကန္တအဇ္ဈောသာနာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၆၆) ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိ, ပမာဒနိဒ္ဒေသေ “နိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ နိက္ခိတ္တဓုရတာ”တိ ဝိရိယန္တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။

၃၉၄. ဝါယမတိ ဝိရိယံ အာရဘတီတိ ပဒဒွယဝသေနပိ နိဒ္ဒေသော ဝိရိယနိဒ္ဒေသောယေဝါတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ “ဝိရိယနိဒ္ဒေသေ”တိ။

၄၀၆. သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေတိ သဗ္ဗမဂ္ဂါနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ **ပုရိမသ္မိံ** န္တိ “အနုပ္ပန္နာ မေ ကုသလာ ဓမ္မာ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တေယျု”န္တိ ဧတ္ထာပိ **“သမထဝိပဿနာဝ ဂဟေတဗ္ဗာ”** တိ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ, တံ ပန မဂ္ဂါနုပ္ပန္နတာယ ဘာဝတော အနုပ္ပဇ္ဇမာနေ စ တသ္မိံ ဝဋ္ဋာနတ္ထသံဝတ္တနတော န ယုတ္တန္တိ ပဋိက္ခိပတိ။

မဟန္တံ ကာရဏံ ဟောတီ, တသ္မာ “သင်္ဃကရဏေန ယထာရုစိ ဝိနိဒ္ဒိတုံ န သက္ကာ”တိ သင်္ဃေန သဟ န နိက္ခမိ။ **အတိမန္ဒာနိ နော** တိ နနု အတိမန္ဒာနီတိ အတ္ထော။ သန္တသမာပတ္တိတော အညံ သန္တဿမနကာရဏံ ဗလဝံ နတ္ထီတိ **“တတော ပရိဟီနာ သန္တဿမ္ပိ တုံ န သက္ကောန္တိ”** တိ အာဟ။ န ဟိ မဟာရဇ္ဇုမှိ ဆိန္နေ သုတ္တတန္တု သန္ဓာရေတုံ သက္ကောန္တီတိ။ သမထေ ဝတ္ထုံ ဒဿေတွာ တေန သမာနဂတိကာ ဝိပဿနာ စာတိ ကမိနာ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ဧဝံ ဥပ္ပန္နာ သမထဝိပဿနာ။ပေ။ သံဝတ္တန္တီ”** တိ။

တတ္ထ အနုပ္ပန္နာန န္တိ ဧတ္ထ တတ္ထ ဒုဝိဓာယ သမ္မပ္ပဓာနကထာယ, **တတ္ထ** တ ဟဋ္ဌိယံ “အနုပ္ပန္နာန”န္တိ ဧတေသု အယံ ဝိနိစ္ဆယောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတေယေဝါ**တိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဥပ္ပန္နာယေဝ။

စုဒ္ဒသ မဟာဝတ္တာနိ ခန္ဓကေ ဝုတ္တာနိ အာဂန္တုကအာဝါသိကဂမိကအနုမောဒန ဘတ္တဂ္ဂ ပိဏ္ဍစာရိက အာရညိက သေနာသန ဇန္တာဃရဝစ္စကုဋိ အာစရိယဥပဇ္ဈာယသဒ္ဓိဝိဟာရိကအန္တေဝါသိကဝတ္တာနိ စုဒ္ဒသ။ တတော အညာနိ ပန ကဒါစိ တဇ္ဇနီယကမ္မကတာဒိကာလေ ပါရိဝါသိကာဒိကာလေ စ စရိတဗ္ဗာနိ ဒွာသီတိ ခုဒ္ဒကဝတ္တာနီတိ ကထိတာနိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ န ဟိ တာနိ သဗ္ဗာသု အဝတ္ထာသု စရိတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ မဟာဝတ္တေ အဂဏိတာနိ။ တတ္ထ “ပါရိဝါသိကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝတ္တံ ပညာပေဿာမီ”တိ အာရဘိတွာ “န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ပေ။ န ဆမာယံ စင်္ကမန္တေ စင်္ကမေ စင်္ကမိတဗ္ဗ”န္တိ (စူဠဝ. ၇၆) ဝုတ္တာနိ ပကတတ္တေ စရိတဗ္ဗဝတ္တာဝသာနာနိ ဆသဋ္ဌိ, တတော ပရံ “န, ဘိက္ခဝေ, ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခုနာ ပါရိဝါသိကဝုဍ္ဎတရေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ, မူလာယပဋိကဿနာရဟေန, မာနတ္တာရဟေန, မာနတ္တစာရိကေန, အဗ္ဘာနာရဟေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ဧကစ္ဆန္နေ အာဝါသေ ဝတ္ထဗ္ဗ”န္တိအာဒီနိ (စူဠဝ

ဝ. ၈၂) ပကတတ္တော စရိတဗ္ဗေဟိ အနညတ္တာ ဝိသုံ ဝိသုံ အဂဏေတ္ဝာ ဟရိတသိကဝုမုတရာဒီသု ပုဂ္ဂလန္တရေသု စ ရိတဗ္ဗတ္တာ တေသံ ဝသေန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ကေကံ ကတ္ဝာ ဂဏေတဗ္ဗာနိ ပဉ္စာတိ ကေသတ္တတိ ဝတ္တာနိ, ဥက္ခေပနီယကမ္မကတဝတ္တေသု ဝတ္တပညာပနဝသေန ဝုတ္တံ "န ပကတတ္တဿ ဘိက္ခုနော အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ။ ပေ.။ နဟာနေ ပိဋ္ဌိပရိကမ္မံ သာဒိတဗ္ဗ"န္တိ (စူဠဝ. ၇၅) ဣဒံ အဘိဝါဒနာဒီနံ အသာဒိယနံ ဧကံ, "န ပကတတ္တော ဘိက္ခု သီလဝိပတ္တိယာ အနုဒ္ဓံသေတဗ္ဗော"တိအာဒီနိ (စူဠဝ. ၅၁) စ ဒသာတိ ဧဝံ ဒ္ဝါသီတိ ဟောန္တိ။ ဧတေသ္ဝေဝ ကာနိစိ တဇ္ဇနီယကမ္မကတာဒိဝတ္တာနိ, ကာနိစိ ဟရိတသိကာဒိဝတ္တာနီတိ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ဒ္ဝါသီတိဝတ္တာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣဓ ဝိဟာကာနုဘာဝနဝသေန တအာရမ္မဏံ, အဝိပက္ကဝိပါကဿ သဗ္ဗထာ အဝိဂတတ္တာ ဘဝိတ္ဝာ ဝိဂတမတ္တဝသေန ကမ္မဉ္စ **"ဘုတ္ဝာ ဝိဂတုပ္ပန္န"**န္တိ ဝုတ္တံ, **န အဋ္ဌသာလိနိယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁) ဝိယ ရဇ္ဇနာဒိဝသေန အနုဘုတ္ဝာပဂတံ ဇဝနံ, ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ နိရုဒ္ဓတာဝသေန ဘူတာပဂတသင်္ခါတံ သေသသင်္ခတဉ္စ "ဘူတာပဂတုပ္ပန္န"န္တိ, တသ္မာ ဣဓ ဩကာသကတုပ္ပန္နံ ဝိပာကမေဝ ဝဒတိ, န တတ္ထ ဝိယ ကမ္မမ္ပီတိ။ **အနုသယိတကိလေသာ**တိ အပ္ပဟီနာ မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗာ အဓိပ္ပေတာ။ တေနာဟ **"အတီတာ တ။ပေ.။ န ဝတ္တဗ္ဗာ"** တိ။ တေသဉှိ အမ္ဗတရုဏောပမာယ ဝတ္တမာနာဒိတာ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ။

အာဟတခီရရုက္ခော ဝိယ နိမိတ္တဂ္ဂဟဝသေန အဓိဂတံ အာရမ္မဏံ, အနာဟတခီရရုက္ခော ဝိယ အဝိက္ခမ္ဘိတတာယ အန္တောဂဓကိလေသံ အာရမ္မဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, နိမိတ္တဂ္ဂဟကာဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသာ တ ပုဂ္ဂလာ အာဟတာနာဟတခီရရုက္ခသဒိသာ။ **ပုရိမနယေနေဝ**တိ အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နေ ဝိယ "ဣမသ္မိံ နာမ ဌာနေ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ အသမုဂ္ဃာတိတတ္တာ"တိ ယောဇေတ္ဝာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

ဟဋ္ဌိယန္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါဟဋ္ဌိယံ (ပဋိ. မ. ၃.၂၁)။ မဂ္ဂေန ပဟီနကိလေသာနမေဝ တိဓာ နဝတ္တဗ္ဗတံ အဟာကဋ္ဌံ ဟကဋ္ဌံ ကာတုံ အဇာတဖလရုက္ခော အာဘတော, အတီတာဒီနံ အပ္ပဟီနတာဒဿနတ္ထမ္ပိ **"ဇာတဖလရုက္ခေန ဒီပေတဗ္ဗ"**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ အစ္ဆိန္နေ ရုက္ခေ နိဗ္ဗတ္တိရဟာနိ ဖလာနိ ဆိန္နေ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာနိ န ကဒာစိ သသဘာဝါနိ အဟေသုံ ဟောန္တိ ဘဝိဿန္တိ စာတိ အတီတာဒိဘာဝေန န ဝတ္တဗ္ဗာနိ, ဧဝံ မဂ္ဂေန ပဟီနကိလေသာ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယထာ စ ဆေဒေ အသတိ ဖလာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ, သတိ စ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ ဆေဒဿ သာတ္ထကတာ, ဧဝံ မဂ္ဂဘာဝနာယ စ သာတ္ထကတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၄၂၇. ပဉှာပုစ္ဆကေ ယံ ဝုတ္တံ **"ဝီရိယဇေဋ္ဌိကာယ ပန အညဿ ဝီရိယဿ အဘာဝါ န ဝတ္တဗ္ဗာနိ မဂ္ဂါဓိပတီနီတိ တ န မဂ္ဂါဓိပတီနီတိ တ"**တိ, တတ္ထ "မဂ္ဂါဓိပတီနီ"တိ န ဝတ္တဗ္ဗတာယ ဧဝ အညဿ ဝီရိယဿ အဘာဝေ ကာရဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဆန္ဒဿ ပန စိတ္တဿ တ နမဂ္ဂဘူတဿ အဓိပတိနော တအာ အဘာဝါ "န မဂ္ဂါဓိပတီနီ"တိ န ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ ဝုတ္တံ။ ဆန္ဒစိတ္တာနံ ဝိယ နမဂ္ဂဘူတဿ အညဿ ဝီရိယာဓိပတိနော အဘာဝါတိ တ အဓိပ္ပာယော။ သမ္ပယုတ္တာနံ တအာ မဂ္ဂသင်္ခါတအဓိပတိဘာဝတော တ "န မဂ္ဂါဓိပတီနီ"တိ နဝတ္တဗ္ဗတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၃၁. **ဣဒ္ဓိ** -သဒ္ဒဿ ပဌမော ကတ္တုအတ္ထော, ဒုတိယော ကရဏတ္ထော ဝုတ္တော, **ပါဒ**-သဒ္ဒဿ ဧကော ကရဏမေဝတ္ထော ဝုတ္တော။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာဝ ဣဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, န စ ဣဇ္ဈန္တီ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကရဏေန ပါဒေန သမာနာဓိကရဏာ ဟောတီတိ **“ပဌမေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒော”** တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, တထာ ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေန သာဓေတဗ္ဗာ စ ဝုဒ္ဓိသင်္ခာတာ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကိရိယာကရဏေန ပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဒွိန္နံ ကရဏာနံ န အသမာနာဓိကရဏတာ သမ္ဘဝတီတိ **“ဒုတိယေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒော”** တိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, တသ္မာ ပဌမေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒော, ဒုတိယေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒောတိ ဧဝံ ယောဇနာ ယုဇ္ဇတိ။

“ဆန္ဒံ စေ။ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဆန္ဒသမာဓိ”တိ ဣမာယ ပါဠိယာ ဆန္ဒာဓိပတိ သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓီ**တိ အဓိပတိ-သဒ္ဒလောပံ ကတွာ သမာသော ဝုတ္တောတိ ဝိညာယတိ, အဓိပတိ-သဒ္ဒတ္ထဒဿနဝသေန ပန **“ဆန္ဒဟေတုကော ဆန္ဒာဓိကော ဝါ သမာဓိ ဆန္ဒသမာဓီ”**တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဓာနဘူတာ**တိ ဝီရိယဘူတာတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ သင်္ခတသင်္ခါရာဒိနိဝတ္တနတ္ထဉှိ ပဓာနဂ္ဂဟဏန္တိ။ အထ ဝါ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ **သင်္ခါရော,** သဗ္ဗံ ဝီရိယံ။ တတ္ထ စတုကိစ္စသာဓကတော အညဿ နိဝတ္တနတ္ထံ ပဓာနဂ္ဂဟဏန္တိ **ပဓာနဘူတာ** သေဋ္ဌဘူတာတိ အတ္ထော။ စတုဗ္ဗိဓဿ ပန ဝီရိယဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ **အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ ဒုဝိဓတ္တာယပိ ဣဒ္ဓိယာ အဓိဋ္ဌာနတ္ထေန။ **ပါဒဘူတ**န္တိ ဣမိနာ ဝိသုံ သမာသယောဇနာဝသေန ပန ယော ပုဗ္ဗေ ဣဒ္ဓိပါဒတ္ထော ပါဒ-သဒ္ဒဿ ဥပါယတ္ထတံ ဂဟေတွာ ယထာယုတ္တော ဝုတ္တော, သော ဝက္ခမာနာနံ ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂါနံ ကတ္တုကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ, ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ ဝါ ဝုတ္တေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ ဣဒ္ဓိပါဒေဟိ သာဓေတဗ္ဗာယ ဣဒ္ဓိယာ ကတ္တိဒ္ဓိဘာဝံ, ဆန္ဒာဒီနဉ္စ ကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒနိဒ္ဒေသေ “ဝီရိယသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတ”န္တိ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝီရိယံ အာဂတံ။ တတ္ထ ပုရိမံ သမာဓိဝိသေသနံ “ဝီရိယာဓိပတိ သမာဓိ ဝီရိယသမာဓီ”တိ, ဒုတိယံ သမန္နာဂမင်္ဂဒဿနံ။ ဒွေဝယေဝ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ သမန္နာဂမင်္ဂါနိ သမာဓိ ပဓာနသင်္ခါရော စ, ဆန္ဒာဒယော သမာဓိဝိသေသနာနိ, ပဓာနသင်္ခါရော ပန ပဓာနဝစနေနေဝ ဝိသေသိတော, န ဆန္ဒာဒီဟီတိ န ဣဓ ဝီရိယာဓိပတိတာ ပဓာနသင်္ခါရဿ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝီရိယဉ္စ သမာဓိံ ဝိသေသေတွာ ဌိတမေဝ သမန္နာဂမင်္ဂဝသေန ပဓာနသင်္ခါရဝစနေန ဝုတ္တန္တိ နာပိ ဒွိဟိ ဝီရိယေဟိ သမန္နာဂမော ဝုတ္တော ဟောတီတိ။ ယသ္မာ ပန ဆန္ဒာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌော သမာဓိ, တထာ ဝိသိဋ္ဌေနေဝ စ တေန သမ္ပယုတ္တော ပဓာနသင်္ခါရော သေသဓမ္မာ စ, တသ္မာ သမာဓိဝိသေသနာနံ ဝသေန စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသနဘာဝေါ စ ဆန္ဒာဒီနံ တံတံအဝဿယနဝသေန ဟောတီတိ **“ဆန္ဒသမာဓိ။ပေ။ ဣဒ္ဓိပါဒ”** န္တိ ဧတ္ထ နိဿယတ္ထေပိ ပါဒ-သဒ္ဒေ ဥပါယတ္ထေန ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ တေနေဝ ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ”တိအာဒိနာ ဆန္ဒာဒီနမေဝ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ။ ပဉှာပုစ္ဆကေ စ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိ”တိအာဒိနာဝ (ဝိဘ. ၄၆၂) ဥဒ္ဒေသံ ကတွာပိ ပုန ဆန္ဒာဒီနံယေဝ ကုသလာဒိဘာဝေါ ဝိဘတ္တောတိ။ ဥပါယိဒ္ဓိပါဒဒဿနတ္ထမေဝ ဟိ နိဿယိဒ္ဓိပါဒဒဿနံ ကတံ, အညထာ စတုဗ္ဗိဓတာ န ဟောတီတိ အယမေတ္ထ ပါဠိဝသေန အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၃၂. **ရထဓုရေ**တိ ရထဿ ပုရတော။ **ဟီနဇာတိကော** စဏ္ဍာလော ဥပဋ္ဌာနာဒိဂုဏယောဂေပိ သေနာပတိဋ္ဌာနာဒီနိ န လဘတီတိ အာဟ **“ဇာတိံ သောဓေတွာ။ပေ။ ဇာတိံ အဝဿယတီ”** တိ။ **အမန္တနီယော** တိ ဟိတာဟိတမန္တနေ န အရဟော။

ရဋ္ဌပါလတ္ထေရော ဆန္ဒေ သတိ ကထံ နာနုဇာနိဿန္တီတိ သတ္တပိ ဘတ္တာနိ အဘုဉ္ဇိတွာ မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဆန္ဒမေဝ အဝဿာယ လောကုတ္တရဓမ္မံ နိဗ္ဗတ္တေသီတိ အာဟ **“ရဋ္ဌပါလတ္ထေရော ဝိယာ”**တိ။

မောဃရာဇတ္တေရော ဝီမံသံ အဝသ္သယီတိ တသ္သ ဘဂဝတ "သုညတော လောကံ အဝေက္ခသ္သု"တိ (သု. နိ. ၁၁၂၅) သုညတာကထံ ကထေသိ, ပညာနိသ္သိတမာနနိဂ္ဂဟတ္ထဉ္စ ဒုဝိက္ခတ္တုံ ပုစ္ဆိတော ပဉှံ န ကထေသိ။ တတ္ထ ပုနပ္ပုနံ ဆန္ဒုပ္ပာဒနံ တောသနံ ဝိယ ဟောတီတိ ဆန္ဒသ္သ ဥပဋ္ဌာနသဒိသတာ ဝုတ္တာ, ထာမဘာဝတော ဝီရိယသ္သ သူရတ္တသဒိသတာ, "ဆဒ္ဒတရာဓိပတိ ရာဇာ"တိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၁ ဧရကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု) ဝစနတော ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ စိတ္တသ္သ ဝိသိဋ္ဌဇာတိသဒိသတာ။

အဘေဒတောတိ ဆန္ဒာဒိကေ တယော တယော ဓမ္မေ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ, ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိပါဒေ အမိဿေတွာ တ က ထနန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဆန္ဒဝီရိယာဒယော ဝိသေသေန ဣဇ္ဈန္တိ တေယာတိ ဣဒ္ဓီတိ ဝုစ္စန္တိ, ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓီတိ အဝိသေသေန သမာဓိပဓာနသင်္ခါရာပီတိ။

ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒသမာဓိဒ္ဓိပါဒအာဒယော ဝိသိဋ္ဌာ, ဟာအေ သဗ္ဗိဒ္ဓီနံ သာဓာရဏတ္တာ အဝိသိဋ္ဌော, တသ္မာ ဝိသိဋ္ဌေ သေဝ ပဝေသံ အဝတွာ အဝိသိဋ္ဌေ စ ပဝေသံ ဝတ္တုံ ယုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ သဗ္ဗတ္ထ **"ဟာဒေ ပတိဋ္ဌာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ"**တိ အာဟ။ **တတ္ထေဝ** တိ ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရဣဒ္ဓိပါဒေသု, စတူသု ဆန္ဒာဒိကေသွေဝါတိ အတ္ထော။ "ဆန္ဒဝတော ကော သမာဓိ န ဣဇ္ဈိဿတီ"တိ သမာဓိဘာဝနာမုခေန ဘာဝိတာ သမာဓိဘာဝိတာ။

တ္တေ ပနာ တိ ဘေဒကထာယံ အဘေဒကထနတော အဘိနဝံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ယေ ဟိ တယော ဓမ္မာ အဘေဒ ကထာယံ ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိပါဒအေတွေဝ ဝုတ္တာ, တေ ဧဝ ဘေဒကထာယံ ဣဒ္ဓိပိ ဟောန္တိ ဣဒ္ဓိပါအပိ, သေသာ ဣဒ္ဓိပါအ ဧတေတိ ဇံ အဘိနတဘာဝံ ဒဿေန္တော **"ဆန္ဒော သမာဓီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဣမေ ဟိ တယော။ပေ။ န ဝိနာ,** တသ္မာ သေသာ သမ္ပယုတ္တကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ တေသံ တိဏ္ဏံ ဣဇ္ဈနေန ဣဒ္ဓိ နာမ ဘဝေယ္ယုံ, န အတ္တနော သဘာဝေနာတိ တေ ဣဒ္ဓိပါအ ဧဝ ဟောန္တိ, န ဣဒ္ဓီတိ ဧဝမိဒံ ပုရိမဿ ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ တိဏ္ဏံ ဣဒ္ဓိတာ ဣဒ္ဓိပါဒတာ စ ဝုတ္တာ, သေသာနဉ္စ ဣဒ္ဓိပါဒတာဝ, တံ သဗ္ဗံ သာဓေတုံ **"ဣမေ ဟိ တယော။ပေ။ န ဝိနာ"**တိ အာဟ။ တေန ယသ္မာ ဣဇ္ဈန္တိ, တသ္မာ ဣဒ္ဓိ။ ဣဇ္ဈမာနာ စ ယသ္မာ သမ္ပယုတ္တကေဟိ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ, န ဝိနာ, တသ္မာ သမ္ပယုတ္တကာ ဣဒ္ဓိပါအ, တဒန္တောဂဓတ္တာ ပန တေ တယော ဓမ္မာ ဣဒ္ဓိပါအပိ ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ သမ္ပယုတ္တကာနမ္ပိ ပန ခန္ဓာနံ ဣဒ္ဓိဘာဝပရိယာယော အတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"သမ္ပယုတ္တကာ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ စတူသု ခန္ဓေသု ဧကဒေသသ္သ ဣဒ္ဓိတာ, စတုန္နမ္ပိ "ဣဒ္ဓိယာ ဟာအေ ဣဒ္ဓိပါအေ"တိ ဣမိနာ အတ္ထေန ဣဒ္ဓိပါဒတာ, ပုနပိ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ "ဣဒ္ဓိ ဧဝ ဟာအေ ဣဒ္ဓိပါအေ"တိ ဣမိနာ အတ္ထေန ဣဒ္ဓိပါဒတာ စ ဒ သ္သိတာ, န အညသ္သာတိ ကတွာ အာဟ **"န အညသ္သ ကသ္သစိ အဓိဝစန"** န္တိ။ ဣမိနာ "ဣဒ္ဓိ နာမ အနိပ္ဖန္နာ"တိ ဣဒံ တဒံ ပဋိသေဓေတိ။

ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂနံ ပဋိလာဘဿေဝ စ ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိပါဒတာဝစနံ အပုဗ္ဗန္တိ ကတွာ ပုစ္ဆတိ **"ကေနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ, ကေနဋ္ဌေန ဟာအေ"**တိ။ ပဋိလာဘော ပုဗ္ဗဘာဂကေ စာတိ ဝစနသေသော။ ဥပာယော စ ဥပာယဘာဝေနေဝ အတ္တနော ဖလဿ ပတိဋ္ဌာ ဟောတီတိ အာဟ **"ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနေဝ ဟာအေ"** တိ။ **ဆန္ဒောယေဝ။ပေ။ ဝီမံသာဝ ဝီမံသိဒ္ဓိပါအေတိ ကထိတံ,** တသ္မာ န စတ္တာရော ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိယာ သမာနကာလိကာ နာနာက္ခဏိကာ တ ဣဒ္ဓိပါအ, ဇေဋ္ဌကဘူတာ ပန ဆန္ဒာဒယော ဧဝ သဗ္ဗတ္ထ ဣဒ္ဓိပါအတိ အယမေဝ တေသံ အဋ္ဌကထာစရိယာနံ အဓိပ္ပာယော။ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဟိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ စ သမာဓိဝိသေသနဝသေန ဒဿိတာနံ ဥပာယဘူတာနံ ဣဒ္ဓိပါအနံ ဟာကဋ္ဌကရဏတ္ထံ ဥတ္တရစူဠ ဘာဇနီယံ ဝုတ္တန္တိ။ **ကေစီ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိထေရာ ကိရ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၄၄. အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ "ဣဒ္ဓိပါအေတိ တထာဘူတသ္သ ဖဿော။ပေ။ ပဂ္ဂဟော အဝိက္ခေပေါ"တိ (ဝိဘ. ၄၄၇) ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိပါဒတ္ထဒဿနတ္ထံ ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပ ဝုတ္တာ, စိတ္တပညာ စ သင်္ခိပိတွာတိ။ **စတ္တာရိ န ယသဟာသ္သာနိ ဝိဘတ္တာနီ**တိ ဣဒံ သာဓိပတိတရာနံ ပရိပုဏ္ဏာနံ အဘာဝတ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ န ဟိ အဓိပတီနံ အဓိပ

တယော ဝိဇ္ဇန္တိ, ကေကသ္မိံ ပန ဣဒ္ဓိပါဒနိဒ္ဒေသေ ကောကော အဓိပတိတရော လဗ္ဘတီတိ သောဠသ သောဠသ နယသတာနိ လဗ္ဘန္တိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

နနု စ စတ္တာရောပိ အဓိပတယော ဧကက္ခဏေ လဗ္ဘန္တိ, အညမညဉ္စ ပန အဓိပတယော န ဘဝန္တိ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ န မဂ္ဂါဓိပတိနော”တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ရာဇပုတ္တောပမာပိ ဟိ ဧတမတ္ထံ ဒီပေတီတိ? န, ဧကက္ခဏေ ဒုတိယဿ အဓိပတိနော အဘာဝတော ဧဝ, “န မဂ္ဂါဓိပတိနော”တိ ဝုတ္တတ္တာ ရာဇပုတ္တောပမာ အဓိပတိံ န ကရောန္တီတိ ဣမမေဝတ္ထံ ဒီပေတိ, န အဓိပတီနံ သဟဘာဝံ။ တံ ကထံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ? ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ။ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ဟိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ပဋ္ဌာ. အဋ္ဌ. ၁.၃) ဝုတ္တာ “ကသ္မာ ပန ယထာ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ‘ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာန’န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ ‘အဓိပတီ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာန’န္တိ အဝတွာ ‘ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာန’န္တိအာဒိနာ နယေန ဒေသနာ ကတာတိ? ဧကက္ခဏေ အဘာဝတော”တိ။ သတိ စ စတုန္နံ အဓိပတီနံ သဟဘာဝေ “အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂိဿ ဝီမံသာဓိပတေယျံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တဿာ”တိ ဝိသေသနံ န ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ အဝီမံသာဓိပတိကဿ မဂ္ဂဿ အဘာဝတော။ ဆန္ဒာဒီနံ အညမညာဓိပတိကရဏဘာဝေ စ “ဝီမံသံ ဌပေတွာ တံသမ္ပယုတ္တော”တိအာဒိနာ ဆန္ဒာဒီနံ ဝီမံသာဓိပတိကတ္တဝစနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တထာ “စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ သိယာ မဂ္ဂါဓိပတိနော, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ မဂ္ဂါဓိပတိနော”တိ (ဓ. သ. ၁၄၂၉) ဧဝမာဒီဟိပိ အဓိပတီနံ သဟဘာဝော ပဋိက္ခိတ္တော ဟောတိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ပဌမနယဝဏ္ဏနာ

၄၆၆. ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာ ဩဃတရဏသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁) –

“ကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, အဘိသင်္ခာရဝသေန အာယူဟနာ။ တထာ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ ပတိဋ္ဌာနံ, အဝသေသကိလေသာဘိသင်္ခာရေဟိ အာယူဟနာ။ တဏှာဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, ဒိဋ္ဌိဝသေန အာယူဟနာ။ သဿတဒိဋ္ဌိယာ ပတိဋ္ဌာနံ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ အာယူဟနာ။ လီနဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, ဥဒ္ဓစ္စဝသေန အာယူဟနာ။ ကာမသုခါနုယောဂဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, အတ္တကိလမထာနုယောဂဝသေန အာယူဟနာ။ သဗ္ဗာကုသလာဘိသင်္ခာရဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, သဗ္ဗလောကိယကုသလာဘိသင်္ခာရဝသေန အာယူဟနာ”တိ –

ဝုတ္တေသု ပကာရေသု ဣဓ အဝုတ္တာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သမ္မပ္ပဝတ္တေ ဓမ္မေ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ, ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ, တအာကာရော ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ **ပဋိသင်္ခါနလက္ခဏော ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ**။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “ပဋိသင်္ခာ သန္တိဋ္ဌနာ ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ”တိ ဥပေက္ခာကိစ္စာဓိမတ္တတာယ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝုတ္တာ။ အနုက္ကမနိက္ခေပေ ပယောဇနံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမကာရဏဘာဝတော။

၄၆၇. ဗလဝတီ ဧဝ သတိ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ ကတွာ ဗလဝဘာဝဒီပနတ္ထံ ပညာ ဂဟိတာ, န ယဿ ကဿစိ သမ္မာရဏသတိ, ကုသလုပ္ပတ္တိကာရဏဿ ပန သရဏံ သတီတိ ဒဿေန္တော **“ဝတ္ထုံ တ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဝတ္တုသီသေ ဌတွာ** တိ “အဟော ဝတ မေ ဓမ္မံ သုဏေယျုံ, သုတွာ စ ဓမ္မံ ပသီဒေယျုံ, ပသန္နာ စ မေ ပသန္နာကာရံ ကရေယျု”န္တိ ဧဝံစိတ္တော အဟုတွာ “သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော။ပေ။ ဝိညူဟိ, အဟော ဝတ မေ ဓမ္မံ သုဏေယျုံ, သုတွာ စ ဓမ္မံ အာဇာနေယျုံ, အာဇာနိတွာ စ ပန တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇေယျု”န္တိ ဓမ္မသုဓမ္မတံ ပဋိစ္စ ကာရုညံ အနုဒ္ဒယံ အနုကမ္ပံ ဥပာဒာယ မဟာကဿပတ္ထေရေန ဝိယ ဘာသိတန္တိ အတ္ထော။ **ဝိမုတ္တာယတနသီသေ**တိ “န ဟေဝ ခော သတ္ထာ, အပိစ ခော ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေသွာမီ”တိ ဧဝံ ဝိမုတ္တိကာရဏပဓာနဘာဝေ ဌတွာ။ စိရကတဝတ္တာဒိဝသေန တံသမုဋ္ဌာပကော အရူပကောဋ္ဌာသော ဝုတ္တော, ဘာဝတ္ထတ္တာ ဧဝ တ ကတဘာသိတ-သဒ္ဒါ ကိရိယာဘူတဿ အရူပကောဋ္ဌာသဿ တစကာတိ ကတွာ အာဟ **“ကာယဝိညတ္တိံ။ပေ။ ကောဋ္ဌာသ”** န္တိ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပကတာ ပုရိမာနံ ဆန္နံ အတ္တနော အတ္တနော အနန္တရိကဿ, ပရေသံ သဗ္ဗေသံ တ တံတံပရိယာယေန သမုဋ္ဌာပနဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ကာမလောကဝဋ္ဋာမိသာ** တိ တဏှာ တအာရမ္မဏာ ခန္ဓာတိ ဝဒန္တိ, ပဉ္စကာမဂုဏိကော စ ရာဂေ တအာရမ္မဏဥ္စ **ကာမာမိသံ,** “သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ”တိအာဒိနာ လောကဂ္ဂဟဏ ဝသေန ပဝတ္တော သဿတုစ္ဆေဒသဟဂတော ရာဂေ တအာရမ္မဏဥ္စ **လောကာမိသံ,** လောကဓမ္မော တ, ဝဋ္ဋဿာဒဝသေန ဥပ္ပန္နော သံသာရဇနကော ရာဂေ တအာရမ္မဏဥ္စ **ဝဋ္ဋာမိသံ** ။ မဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂတ္တာ **ပုဗ္ဗဘာဂ**။

ပဌမနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယနယဝဏ္ဏနာ

၄၆၈-၄၆၉. အဘိညေယျာ ဓမ္မာ နာမ “သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ, ဒွေ ဓာတုယော, တိဿော ဓာတုယော, စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနာနိ, ဆ အနုတ္တရိယာနိ, သတ္တ နိဒ္ဒသဝတ္ထူနိ, အဋ္ဌာဘိဘာယတ

နာနိ, နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နိဇ္ဇရဝတ္ထူနီ''တိ ဧဝံပဘေဒအ ဓမ္မာ , ''သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၄၆) ဒသ္သိတာ ခန္ဓာဒယော စ။ **တနုန္တိ** ဝိနန္ဓနံ ဘတတဒိနံ, ဂမနံ တ ပိယရူပသာတရူပေသု။

စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ ဥပ္ပန္နဝီရိယံ ဝိပဿနာသဟဂတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တွော်ကေနာ** တိ ''လောကိယ လောကုတ္တရမိဿကာ ကထိတာ''တိ တွော်ဝတာ။ **လောကိယန္တိ ဝဒန္တော န ကိလမတီ** တိ ကာယဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဿ လောကိယတ္တာ အစောဒနီယောတိ အတ္ထော။ **အလဗ္ဘ။ပေ.။ ပဋိက္ခိတ္တာ** တိ ရူပာဝစရေ အလဗ္ဘမာနကံ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဥပဟာအယ လဗ္ဘမာနာပိ အဝိတက္ကအဝိစာရာ ပီတိ ပဋိက္ခိတ္တာ, ''ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ''တိ န ဝုတ္တောတိ အတ္ထော။ ကာမာဝစရေ တ အလဗ္ဘမာနကံ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပီတိံ ဥပဟာအယ လဗ္ဘမာနကာဝ ပီတိဗောဇ္ဈင်္ဂဘူတာ ပဋိက္ခိတ္တာ, အဝိတက္ကအဝိစာရော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ န ဝုတ္တောတိ အတ္ထော။

အဇ္ဈတ္တဝိမောက္ခ န္တိ အဇ္ဈတ္တဓမ္မေ အဘိနိဝိသိတွာ တတော ဝုဋ္ဌိတမဂ္ဂေ ''အဇ္ဈတ္တဝိမောက္ခော''တိ ဣဓ ဝုတ္တော တိ အဓိပ္ပာယော။ **န တရေတဗ္ဗော** တိ ဝိပဿနာဟဒကေသု ကသိဏာဒိဈာနေသု သတိအာဒီနံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတ္တာ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ အနုဒ္ဓရန္တာ ပန ဝိပဿနာ ဝိယ ဗောဓိယာ မဂ္ဂဿ အာသန္နကာရဏံ ဈာနံ န ဟောတိ, န စ တထာ ဧကန္တိကံ ကာရဏံ, န စ ဝိပဿနာကိစ္စဿ ဝိယ ဈာနကိစ္စဿ နိဋ္ဌာနံ မဂ္ဂေတိ ကတွာ န ဥဒ္ဓရန္တိ။ တတ္ထ ကသိဏဇ္ဈာနဂ္ဂဟဏေန တဒာယတ္တာနိ အာရုပ္ပာနိပိ ဂဟိတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ အသုဘဇ္ဈာနာနံ အဝစနံ အဝိတက္ကာဝိစာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

ဒုတိယနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယနယဝဏ္ဏနာ

၄၇၀-၄၇၁. တဒင်္ဂသမုစ္ဆေဒနိဿရဏဝိဝေကနိဿိတတံ ဝတွာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတတ္တဿ အဝစနံ ''သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၈၂; ဝိဘ. ၄၇၁) ဣဓ ဘာဝေတဗ္ဗာနံ ဗောဇ္ဈင်္ဂာနံ ဝုတ္တတ္တာ။ ဘာဝိတဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဟိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ ဖလဗောဇ္ဈင်္ဂာ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝုတ္တာတိ။ ဝေဿဂ္ဂ- သဒ္ဒော ပရိစ္စာဂတ္ထော ပက္ခန္ဒနတ္ထော စာတိ ဝေဿဂ္ဂဿ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ **ယထာဝုတ္တေနာ** တိ တဒင်္ဂသ မုစ္ဆေဒပ္ပကာရေန တန္နိန္နဘာဝရမ္မဏကရဏပ္ပကာရေန စ။ **ပရိဏာမေန္တံ** ဝိပဿနာက္ခဏေ, **ပရိဏတံ** မဂ္ဂက္ခ ဏေ။

တတိယနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၇၂. **ဥပေက္ခနဝသေနာ** တိ သဘာဝနိဒ္ဒေသတံ ဒဿေတိ, ဟာပနဝဍ္ဎနေသု ဗျာပာရံ အကတွာ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခနဝသေနာတိ အတ္ထော။ **လောကိယဥပေက္ခနာယ အဓိကာ ဥပေက္ခနာ အဇ္ဈုပေက္ခနာ** တိ အယမတ္ထော ဣဓ လောကုတ္တရာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာတိ ယုတ္တောတိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၉၀. အဘိဓမ္မေ လောကုတ္တရစိတ္တဘာဇနီယေပိ “တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ပေ.။ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ၃၃၇) ဝုတ္တတ္တာ ဣဓာပိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ အဘိဓမ္မာနုရူပံ ဒေသနံ က ရောန္တော “အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ”တိ အရိယောပပဒတံ န ကရောတိ။

၄၉၂. တသ္မိံ သမယေ တိ လောကိယကာလေန ဧတေသံ အတိရေကကိစ္စံ ဒဿေတိ။ ဝိရတိဥပ္ပာဒနေန မိစ္ဆာဝါ စာဒီနိ ပုဂ္ဂလံ ပဇဟာပေန္တီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌာဒီနိ ပဉ္စ **“ကာရာပကင်္ဂါနိ”** တိ ဝုတ္တာနိ။ သမ္မာဝါစာဒိကိရိယာ ဟိ ဝိရတိ, တ ဉ္စ ဧတာနိ ကာရာပေန္တီတိ။ **ဝိရတိဝသေနာ**တိ ဝိရမဏကိရိယာဝသေန, န ကာရာပကဘာဝေန ကတ္တုဘာဝေန စာတိ အ တ္ထော။ **ဣမံ။ပေ.။ ကိစ္စာတိရေကတံ ဒဿေတု** န္တိ လောကုတ္တရက္ခဏေပိ ဣမာနေဝ ပဉ္စ သမ္မာဝါစာဒိတ္တယဿ ဧကက္ခဏေ ကာရာပကာနီတိ ဒဿေတုန္တိ အတ္ထော။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဒသ, တပ္ပစ္စယာ အကုသလာ စ ဒသာတိ ဝီ သတိ အကုသလပက္ခိယာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ ဒသ, တပ္ပစ္စယာ စ ကုသလာ ဒသာတိ ဝီသတိ ကုသလပက္ခိယာ စ မဟာစတ္တာ ရီသကသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၁၃၆) ဝုတ္တာတိ တဿ ဧတံ နာမံ။

ပုညဘာဂိယာတိ ပုညကောဋ္ဌာသေ ဘဝါ, ပုညာဘိသင်္ခါရေကဒေသဘူတာတိ အတ္ထော။ ခန္ဓောပဓိံ ဝိပစ္စတိ, တ တ္ထ ဝါ ဝိပစ္စတီတိ **ဥပဓိဝေပက္ကာ** ။

ပဉ္စင်္ဂိကမဂ္ဂံ ဥဒ္ဒိသိတွာ တတ္ထ ဧကေကံ ပုစ္ဆိတွာ တဿ တဿေဝ သမယဝဝတ္ထာနံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇ နံ **“ဟာပေတွာ ပုစ္ဆိတွာ ဟာပေတွာ ဝိဿဇ္ဇန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ သဟ ပန ပုစ္ဆိတွာ ပဉ္စန္နမ္ပိ သမယဝဝတ္ ထာနံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနေ “တတ္ထ ကတမာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာ”တိအာဒိကော ပဋိနိဒ္ဒေသော ဧကေကာ ဝိဿဇ္ဇန ပဋိနိဒ္ဒေသတ္တာ န ဟာပေတွာ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ နာမ ဟောတီတိ။ တတ္ထ ပဉ္စင်္ဂိကတာရေဝ ဧဝ ဟာပေတွာ ပုစ္ဆာဝိ ဿဇ္ဇနံ သမ္မာဒိဋ္ဌာဒီသု ကာရာပကင်္ဂေသု ဧကေကမုခါယ ဘာဝနာယ မဂ္ဂုပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝါစာဒီနိ ဟိ ပုဗ္ဗသုဒ္ဓိယာ သိဇ္ဈန္တိ, န မဂ္ဂဿ ဥပစာရေနာတိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဈာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

မာတိကာဝဏ္ဏနာ

၅၀၈. ဈာနသ္သ **ပုဗ္ဗဘာဂကရဏီယသမ္ဘာရ** ဟတိမောက္ခသံဝရာဒိ။ အသုဘာနုသ္သတိယော လောကုတ္တရဇ္ဈာနာ နိ စ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ နတ္ထီတိ **သဗ္ဗပ္ပကာရ** -ဂ္ဂဟဏံ ကရောတိ, **သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဟီ** တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁) ဝစနေန သမဏဘာဝကရပုဗ္ဗဘာဂကရဏီယသမ္ဘာရသမ္ဘာရန္နသ္သပိ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ သိက္ခာပဒေသု နာမကာယာဒိဝသေန ဝုတ္တေသု ဝစနာနတိက္ကမဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗေသု, အဝီတိက္ကမနဝိရတိစေတနာသဒ္ဓါတေသု တ သိက္ခာကောဋ္ဌာသေသု ပရိပူရဏဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗေသု သာ သာ ဘိက္ခုသိက္ခာဒိကာ သိက္ခာပဒေကဒေသဘူတာ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ အာဟ **“သိက္ခာပဒေသူတိ ဣဒမသ္သ သိက္ခိတဗ္ဗဓမ္မပရိဒီပန”** န္တိ။

သန္တောသာဒိ ဝသေန ဣတရီတရသန္တောသံ, တဿ စ ဝဏ္ဏဝါဒိတံ, အလဒ္ဓါ စ အပရိတဿနံ, လဒ္ဓါ စ အ ဂဓိတပရိဘောဂန္တိ ဧတေ ဂုဏေ ဒဿေတိ။ ဈာနဘာဝနာယ ကာရကောတိ ပရိဒီပနံ **ကာရကဘာဝပရိဒီပနံ**။ **အရညန္တိ** အာဒိနာ သေနာသနဿ ပဘေဒံ, **အပ္ပသဒ္ဒ** န္တိအာဒိနာ နိရာဒီနဝတံ, **ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပ** န္တိ အာနိသံသံ ဒီပေတီတိ အာဟ **“သေနာသနပ္ပဘေဒေ။ပေ။ ပရိဒီပန”** န္တိ။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၀၉. ကမ္မတ္တေဟိ ဒိဋ္ဌိ-သဒ္ဒါဒီဟိ သာသနံ ဝုတ္တန္တိ **“ဒိဋ္ဌတ္တာ ဒိဋ္ဌိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဘာဝဋ္ဌေနာ** တိ အဝိပရီတဋ္ဌေန။ သိက္ခိယမာနော ကာယာဒီနိ ဝိနေတိ, န အညထာတိ အာဟ **“သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဝိနယော”** တိ, ဝိနယော တ သိက္ခိတဗ္ဗာနိ သိက္ခာပဒာနိ, ခန္ဓတ္တယံ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ ဝိနယော ဝိယာတိ ဝိနယောတိ ဒဿေတိ။ သတ္ထု အနုသာသနဘူတံ သိက္ခတ္တယန္တိ အာဟ **“အနုသိဋ္ဌိအနုဝသေနာ”** တိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာ တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယတ္တာ။ တိဿော ဟိ သိက္ခာ သိက္ခန္တဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပရိပူ ရတီတိ။ ‘‘တသ္မာတိဟ တွံ ဘိက္ခု အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ’’တိ (သံ. နိ. ၅.၃၆၉) ဝစနတော သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂမံ သိက္ခတ္တယံ။ တေသ္ဝိဓ္ဓ အတ္ထဒ္ဒဝ ယေ ဖလကာရဏောပစာရေဟိ သိက္ခတ္တယံ ‘‘ဒိဋ္ဌိ’’တိ ဝုတ္တံ, ကုသလဓမ္မေဟိ တ အတ္တနော ဧကဒေသဘူတေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဘဂဝတော ဝိနယနကိရိယတ္တာ ဝိနယော သိက္ခတ္တယံ, တံ ပန ဝိနယနံ ဓမ္မေနေဝ အဝိသမသဘာဝေန, ဒေသနာဓမ္မေန တ ပဝတ္တံ, န ဒဏ္ဍာဒိနာတိ **“ဓမ္မဝိနယော”**တိ ဝုတ္တံ။

အနဝဇ္ဇဓမ္မတ္တ န္တိ ပရမာနဝဇ္ဇနိဗ္ဗာနတ္တံ, အကုပ္ပစေတောဝိမုတ္တိအတ္ထံ တာ။ ဓမ္မေသု အဘိညေယျာဒီသု အဘိဇာနနာဒိကာရဏံ သိက္ခတ္တယန္တိ တံ **“ဓမ္မဝိနယော”**တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ဣမိဿာ ဣမသ္မိ’’န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနံ နိ ယမကရဏံ ဟောတိ, ဧဝ-သဒ္ဒလောပေဟ တ ကတောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“နိယမော ကတော”**တိ။

၅၁၀. **ဘိက္ခုကောတိ** အနညတ္တေန **က**-ကာရေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတန္တိ **“ဘိက္ခုနဓမ္မတာယာ”** တိ အတ္ထမာဟ။ **ဘိက္ခု ကောတိ** ပန ဟဋ္ဌေ ဘိက္ခတီတိ ဘိက္ခုကောတိ အတ္ထော။ **ဇလ္လိကံ** ရဇမိဿံ မလံ, အမိဿံ **မလမေဝ**။ **ဘိန္နပဋ္ဋဓ ရောတိ** နိဗ္ဗစနံ ဘိန္နပဋ္ဋဓရေ ဘိက္ခု-သဒ္ဒဿ နိရုဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တံ။

ယဿ ဘာဝေတဗ္ဗော ပဟာတဗ္ဗော စ ဩဓိ အဝသိဋ္ဌော အတ္ထိ, သော ဩဓိသော, အရဟာ ပန တဒဘာဝတ ဩဓိ ရဟိတောတိ **“အနောဓိသော ကိလေသာနံ ပဟာနာ ဘိက္ခူ”** တိ ဝုတ္တော။ ဩဓိ-သဒ္ဒော တ ဧကဒေသေ နိရုဠှောတိ

သဗ္ဗမဂ္ဂ သဗ္ဗကိလေသာ စ အရဟတာ ဘာဝိတာ ပဟီနာ စ “ဩခိ”တိ န ဝုစ္စန္တိ။ **ပဟာနာ**တိ ဣဒဥ္စ နိဗ္ဗစနံ ဘေဒနပ ရိယာယဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သေက္ခော တိအာဒိနာ ဘိက္ခု-သဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနံ အတ္ထံ ဂဏ္ဍဝသေန ဒဿေတိ, ပေဟဍ္ဍာ ပန “သမညာယ ပဋိညာ ယာ”တိ ပညာယနဝသေန, “ဘိက္ခုတီ”တိအာဒိနာ နိဗ္ဗစနဝသေန ဒဿိတော။

သေက္ခော ဘိက္ခူတိ သတ္တ သေက္ခာ ကထိတာ, ဘိန္နတ္တာ ဟပကာနံ။ပေ။ ဘိက္ခူတိ ခီဏာသတေဝ ကထိ တောတိ ဣဒံ ဒ္ဓဝယံ “သေက္ခောတိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန သဒ္ဓိံ သတ္တ အရိယာ, ဘိန္နတ္တာတိ ဣမိနာ ပန စတ္တာ ရော ဖလဋ္ဌာ”တိ ဣမိနာ ဒ္ဓဝယေန န သမေတိ, တဒိဒံ နိပ္ပရိယာယဒဿနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“သေသဋ္ဌာနေသု ပု ထုဇ္ဇနကလျာဏကာဒယော ကထိတာ”**တိ ဝုတ္တံ, နနု ပဋိညာယ ဘိက္ခုသီလောပိ ဝုတ္တောတိ? ဝုတ္တော, န ပန ဣဓာ ဓိပ္ပေတော သဗ္ဗပ္ပကာရရဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တကဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

ဘဂဝတော ဝစနံ ဥပသမ္ပဒာကမ္မကရဏဿ ကာရဏတ္တာ ဌာနံ, တဒနုရူပံ **ဌာနာရဟံ,** အနူနဉတ္တိအနုဿာဝနံ ဥပ္ပဋိပဟဋိယာ စ အဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

၅၁၁. နိပ္ပရိယာယတော သီလံ သမာအနဝိရတိအဝီတိက္ကမနဝိရတိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ အနဘိဇ္ဈာဒိနိ သ န္ဓာယ စေတသိကသီလဿ ပရိယာယသီလတာ ဝုတ္တာ။ **နဂရဝဍ္ဎကီ** ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယောတိ ဝဒန္တိ။ **စတုဗ္ဗိဓော အာ ဟာရော** အသိတာဒိနိ, ဘက္ခိတဗ္ဗဘုဉ္ဇိတဗ္ဗလေဟိတဗ္ဗစုဗိတဗ္ဗာနိ တ။

ဟတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ပိဟိတိန္ဒြိယော ဟောတိ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ဣန္ဒြိယသံဝရာဟာရတ္တာ, ဟ တိမောက္ခသံဝရော တ ဣန္ဒြိယသံဝရဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ။ ဣတိ ဟတိမောက္ခသံဝရေန ပိဟိတိန္ဒြိယော “ဟတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော”တိ ဝုတ္တော။ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန “သံဝုတော”တိ ဧတဿ ပိဟိတိန္ဒြိယောတိ အ တ္ထမာဟ။ **ဟတိမောက္ခေန စ သံဝရေန စာ** တိ ဣဒံ ဟတိမောက္ခတော အညံ သီလံ ကာယိကအဝီတိက္ကမာဒိဂ္ဂဟ ဏေန ဂဟိတန္တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒုတိယော ပနတ္ထော ဒ္ဓဝိန္နမ္ပိ ဧကတ္ထတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။

၅၁၃. သဗ္ဗမ္ပိ ဒုဿီလျ န္တိ ဣမိနာ အဘိဇ္ဈာဒယော စ ဂဟိတာတိ သန္ဓာယာဟ **“မနသာပိ အာစရတိ ဧဝ, တ သ္မာ တံ ဒဿေတု”**န္တိ။ **တတ္ထာ** တိ ကာယိကဝီတိက္ကမာဒိဝသေန ဝုတ္တေသု အနာစာရေသု။ **ဂရုဘဏ္ဍဝိဿဇ္ဇ နမာပဇ္ဇတီ**တိ ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

အရောပိမောတိ သင္ဃိကဘူမိယံ ဥဋ္ဌိတော ဝုတ္တော။ **ဖာတိကမ္မ**န္တိ ဂရုဘဏ္ဍန္တရဘူတံ ကမ္မံ။ **ဒဏ္ဍကမ္မ** န္တိ ယထာဝုတ္တံ ဟတ္ထကမ္မမာဟ။ သိနာယန္တိ ဧတေနာတိ **သိနာနံ,** စုဏ္ဏာဒိ။

သစ္စာလိကေန ပိယတဒိ “စာဋျု”တိ ဝုစ္စတိ, စာဋျံ အတ္တာနံ ဣစ္ဆတီတိ စာဋျကာမော, တဿ ဘာဝေ **စာဋျကမ္ ယတာ။ မုဂ္ဂသူပသ္သ အပ္ပဝိသနဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ** သဗ္ဗာဟာရေဟိ အဝိရုဒ္ဓတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရိဘဋ္ဌတိ ဓာရေ တိ, ပေါသေတိ တတိ **ပရိဘဋ္ဌော,** အထ တ ပရိတရဘူတော ဘဋ္ဌော သေဝကော **ပရိဘဋ္ဌော**။

ဘဏ္ဍာကရိကကမ္မံ ဂိဟီနံ ကရိယမာနံ ဝုတ္တံ။ ပိဏ္ဍာတ္တံ ပဋိပိဏ္ဍာအနံ, ပိဏ္ဍံ ဒတ္ဍတ ပဋိပိဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ တ **ပိ ဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍံ**။ သင္ဃဘောဂစေတိယဘောကနံ အယောနိသော ဝိစာရဏံ **သင္ဃုပ္ပာဒစေတိယုပ္ပာဒပဋ္ဌပနံ,** အတ္တနော သန္တကေ ဝိယ ပဋိပဇ္ဇနန္တိ ကေစိ။

၅၁၄. ကတေ စရန္တိ တွောတိ ကေစရော, ကေစရော ဝိယာတိ **ကေစရော,** အဘိဏှပ္ပံ စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ ကတေ တ စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ, တေဟိ စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ **ကေစရော**။ အယုတ္တော ကေစရော **အကေစရော**တိ တဒညော ယုတ္တော “ကေစရော”တိ ဝုတ္တော။

တ-သဒ္ဒေ ဝိဓုနနတ္တောပိ ဟောတီတိ ကတ္ဝာ တ အာဟ **"ဝိနိဒ္ဓုတကိဗ္ဗိသာနိ တ"** တိ။

၅၁၅. အဝရော ပစ္ဆိမာ မတ္တာ ဧတေသန္တိ **ဩရမတ္တကာနိ။ သံယမကရဏီယာနီ**တိ ကာယတစာသံယမမတ္တေန ကတ္တဗ္ဗပဋိကမ္မာနိ, ဝိကိုဝိပိတဗ္ဗာနိ တ။ ''ပုန န ဧဝံ ကရောမီ''တိ စိတ္တေန သံဝရမတ္တေန, ဣန္ဒြိယသံဝရေနေဝ တ ကရဏီယာနိ **သံဝရကရဏီယာနိ**။ ဒိဝိဝိဟာရဇနပဒတသီ **ဒိဝိဝိဟာရတသီ**။ မနသ္သ အဓိဋ္ဌာနမေဝ **အဓိဋ္ဌာနာဝိကမ္မံ** ။ ဒေသနာ ဣမ **"ဝုဋ္ဌာနာဝိကမ္မ"** န္တိ အဓိပ္ပေတာ။ တတ္ထ ''စိတ္တုပ္ပာဒကရဏီယာနိ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓာနိ''တိ ဝစန တော ဟာတိမောက္ခသံဝရဝိသုဒ္ဓတ္ထံ အနတိက္ကမနီယာနိ အနာပတ္တိဂမနီယာနိ ဝဇ္ဇာနိ ဝုတ္တာနီတိ အာစရိယသ္သ အဓိပ္ပာယော။ **စတုဗ္ဗိဓသ္သာ** တိ အတ္တာနုတဒပရာနုတဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယသ္သ။

၅၁၆. ''ဣမ ဘိက္ခု''တိ ဘိက္ခု ဧဝ အဓိပ္ပေတောတိ သန္ဓာယ **"သေသသိက္ခာ ပန အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန သိက္ခာ-သဒ္ဒသ္သ အတ္ထဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တာ"**တိ အာဟ။ ဘိက္ခုဂ္ဂဟဏံ ပန အဂ္ဂပရိသာမုခေန သဗ္ဗဏ္ဌာနနိဗ္ဗတ္တကာနံ စတုန္နမ္ပိ ပရိသာနံ ဒသ္သနတ္ထံ ကတံ။ ဂုဏတော တ ဘိက္ခု အဓိပ္ပေတောတိ သဗ္ဗာပိ သိက္ခာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သဗ္ဗေန သိက္ခာသမာအနေနာ** တိ ဧတ္ထ ယေန သမာအနေန သဗ္ဗာပိ သိက္ခာ သမာဒိန္နာ ဟောန္တိ, တံ ဧကမ္ပိ သဗ္ဗ သမာအနကိစ္စကရတ္တာ သဗ္ဗသမာအနံ နာမ ဟောတိ, အနေကေသု ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **သဗ္ဗေန သိက္ခိတဗ္ဗာကာ ရေနာ**တိ အဝီတိက္ကမဒေသနာဝုဋ္ဌာနဝတ္တစရဏာဒိအာကာရေန။ ဝီတိက္ကမနဝသေန သေသသ္သပိ နိဿေသတာက ရဏံ သန္ဓာယ **"ဘိန္နသ္သပိ"** တိအာဒိမာဟ။

၅၁၇. အာဝရဏီယေဟိ စိတ္တပရိသောဓနေဘာဝနာ ဇာဂရိယာနုယောဂေတိ ကတ္ဝာ အာဟ **"ဘာဝန"**န္တိ။ **သုပ္ပပ ရိဂ္ဂဟာက**န္တိ ''သုပ္ပပရိဂ္ဂဟာကံ နာမ ဣဒံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဣတော ပရဋ္ဌ နတ္ထိ, အယမေတသ္သ ပစ္စယော''တိအာဒိ နာ ပရိဂ္ဂဟာကံ။

၅၂၀-၅၂၁. ယုတ္တော တိ အာရဒ္ဓမာနော။ သာတစ္စံ နေပက္ကဋ္ဌ ပဝတ္တယမာနော ဇာဂရိယာနုယောဂံ အနုယုတ္ တော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတိ။

၅၂၂. လောကိယာယပိ။ပေ။ အာဟာတိ ဣဒံ ဝိပဿနာဘာဝနာယ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဧကေသိံ အာရမ္မဏေ သဟ နပ္ပဝတ္တန္တိ, ပဝတ္တမာနာနိပိ ဣန္ဒြိယဗလာနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေသ္ဝေဝ အန္တောဂဓာနိ ဟောန္တိ။ ပီတိသမ္ဗောဇ္ ဈင်္ဂဂ္ဂဟဏေန ဟိ တဒုပနိဿယဘူတံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သဒ္ဓာဗလဋ္ဌ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ ''သဒ္ဓူပနိသံ ဟမောဇ္ဇ''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၃) ဝုတ္တတ္တာ။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပဋ္ဌေဝ ဝိပဿနာက္ခဏေ ပဝတ္တန္တီတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅၂၃. သမန္တတော, သမ္မာ, သမံ တ သာတ္ထကာဒိပဇာနနံ သမ္ပဇာနံ, တဒေဝ **သမ္ပဇညံ။ တေနာ** တိ သတိသမ္ပယု တ္တတ္တာ ဧဝ ဥဒ္ဒေသေ အဝုတ္တာပိ သတိ နိဒ္ဒေသေ ''သတော''တိ ဣမိနာ ဝုတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

သာတ္ထကာနံ အဘိက္ကမာဒီနံ သမ္ပဇာနနံ **သာတ္ထကသမ္ပဇညံ။ ဧဝံ သပ္ပာယသမ္ပဇညံ** ။ အဘိက္ကမာဒီသု ပန ဘိက္ခာစာရဂေါစရေ အညတ္တာပိ စ ပဝတ္တေသု အဝိဇဟိတေ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခာတေ ဂေါစရေ သမ္ပဇညံ **ဂေါစရသမ္ ပဇညံ**။ အဘိက္ကမာဒီသု အသမ္မုယှနမေဝ သမ္ပဇညံ **အသမ္မောဟသမ္ပဇညံ** ။

ဒွေဝ ကထာတိ ဝစနကရဏာကရဏကထာ န ကထိတပုဗ္ဗာ။ ဝစနံ ကရောမိ ဧဝ, တသ္မာ သုဗ္ဗစတ္တာ ပဋိဝစနံ ဒေမိ တိ အတ္ထော။

ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေတ တိ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂေနေဝ, ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဓာနံ ကတ္ဝာ တေတိ အတ္ထော။ တေန ''ပတ္တမ္ပိ အစေတန''န္တိအာဒိနာ ဝက္ခမာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ယထာပရိဟရိယမာနံ တ အဝိဇဟိတတ္တာတိ ဒဿေတိ။ ''တသ္မာ''တိ တေ သ္သ ''ဓမ္မကထာ ကထေတဗ္ဗာယေဝတာတိ ဝဒန္တိ''တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **ဘယေ**တိ ပရစက္ကာဒိဘယေ။

အဝသေသဋ္ဌာနေ တိ ယာဂုအဂ္ဂဟိတဋ္ဌာနေ။ **ဌာနစင်္ကမနမေတ** တိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗိရိယာပထဝသေန ဝုတ္တံ, န ဘောဇနာဒိကာလေ အဝသ္သံ ကတ္တဗ္ဗနိသဇ္ဇာယပိ ပဋိက္ခေပဝသေန။

ထေရော အရုစိရိယော –

"တသ္မာတိဟ တေ, ဗာဟိယ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ, သုတေ မုတေ ဝိညာတေ။ ယတော ခော တေ, ဗာဟိယ, ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ, သုတေ မုတေ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ, တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တေန, ယတော တွံ, ဗာဟိယ, န တေန။ တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထ, ယတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထ။ တတော တွံ, ဗာဟိယ, နေဝိဓ န ဟုရံ န ဥဘယမန္တရေန။ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ"တိ (ဥဒါ. ၁၀) –

ဇေတ္တကေန အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။

ခါဏုအာဒိပရိဟရဏတ္တံ, ပတိဋ္ဌိတဟဒပရိဟရဏတ္တံ တ ပဿေန ဟရဏံ **ဝီတိဟရဏန္တိ** ဝဒန္တိ။ ယာဝ ပတိဋ္ဌိတဟဒေ, တာဝ အာဟရဏံ **အတိဟရဏံ,** တတော ပရံ ဟရဏံ **ဝီတိဟရဏန္တိ** အယံ တ ဇေတေသံ ဝိသေသော။ **အဝီစိန္တိ** နိရန္တရံ။

ပဌမဇဝနေပိ။ပေ။ န ဟောတီတိ ကြဒံ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိယံ ကြတ္တိပုရိသောတိ ရဇ္ဇနာဒီနံ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ အာဝဇ္ဇနတေဋ္ဌဗ္ဗနာနံ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနတေဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန ကြဋ္ဌေ ကြတ္တိရူပာဒိမ္ဟိ လောဘော, အနိဋ္ဌေ စ ပဋိဃော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မနောဒွါရေ ပန ကြတ္တိပုရိသောတိ ရဇ္ဇနာဒိ ဟောတိ, တဿ ပဉ္စဒွါရဇဝနံ မူလံ, ယထာဝုတ္တံ တ သဗ္ဗံ ဘဝင်္ဂာဒိ။ ဧဝံ မနောဒွါရဇဝနဿ မူလဝသေန **မူလပရိညာ** ဝုတ္တာ။ **အာဂန္တုကတာဝကာလိကတာ** ပန ပဉ္စဒွါရဇဝနဿေဝ အပုဗ္ဗတိတ္တရတာဝသေန။ **မဏိသပ္ပော** သီဟဋ္ဌဒီပေ ဝိဇ္ဇမာနာ ဧကာ သပ္ပဇာတီတိ ဝဒန္တိ။ **စလနန္တိ** ကမ္ပနံ။

အတိဟရတီတိ ယာဝ မုခါ အာဟရတိ။ **ဝီတိဟရတီ**တိ တတော ယာဝ ကုစ္ဆိ, တာဝ ဟရတိ, ကုစ္ဆိဂတံ တ ပဿတော ဟရတိ။ **အလ္လတ္တဉ္စ အနုပာလေတီ** တိ တယုအာဒီဟိ အတိဝိသောသနံ ယထာ န ဟောတိ, တထာ ပာလေတိ။ **အာဘုဇတီ**တိ ပရိယေသနဇ္ဈောဟရဏဇိဏ္ဏာဇိဏ္ဏတာဒိံ အာဝဇ္ဇေတိ, ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ တံတံဝိဇာနနနိပ္ဖာဒကော ယေဝ ဟိ ပယောဂေ **"သမ္မာပယောဂေ"**တိ ဝုတ္တောတိ။ အထ တ "သမ္မာပဋိပတ္တိမာဂမ္မ အဗ္ဘန္တရေ အတ္တာ နာမ ကောစိ ဘုဇနကော နတ္ထိ"တိအာဒိနာ ဝိဇာနနံ **အာဘုဇနံ**။

အဋ္ဌာနေ တိ မနုဿာမနုဿပရိဂ္ဂဟိတေ အယုတ္တေ ဌာနေ ခေတ္တဒေဝတာယတနာဒိကေ။ **တုမ္ဗတော** ဝေဠုနာဠိ အာဒိဥဒကဘာဇနတော။ **တန္တိ** ဆဍ္ဍိတံ ဥဒကံ။

ဂတေတိ ဂမနေတိ ပုဗ္ဗေ အဘိက္ကမပဋိက္ကမဂ္ဂဟဏေန ဂမနေပိ ပုရတော ပစ္ဆတော စ ကာယဿ အတိဟရဏံ ဝုတ္တန္တိ ကြမ ဂမနမေဝ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဝက္ခမာနော တ ဇေတေသံ ဝိသေသော။

ဇေတ္တကေနာ တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ တ စတုန္နံ ကြရိယာပထာနံ ပဝတ္တနဝစနမတ္တေန ကေစရသမ္ဗဇညံ န ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ ပန သုတ္တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဘူတံ ဟောတီ** တိ စင်္ကမနဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာသု ဧဝ ပဝတ္တေ ပရိဂ္ဂဏှာဟန္တဿ သုတ္တေ ပဝတ္တာ အပာကဋာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

ကာယာဒိကိရိယာမယတ္တာ အာဝဇ္ဇနကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္တာ စ ဇဝနံ, သဗ္ဗမ္ပိ တ ဆဒွါရပ္ပဝတ္တံ **ကိရိယာမယပဝတ္တံ** နာမ, ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဝစီသင်္ခါရဝိရဟာ "တုဏှီဘာဝေ"တိ ဝုစ္စတိ။

၅၂၆. **ဥပဟာသနဋ္ဌာန** န္တိ ကြဿာသာနံ ဝိယ ဥပဟာသနဿ သိက္ခာယောဂကရဏဿ ကမ္မဋ္ဌာနဥပဟာသနဿ ဌာနန္တိ အတ္ထော။ တမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ယောဂပထ"**န္တိ အာဟာတိ။ **သီသံ ခေဝတီ**တိ ကြဋ္ဌာအာသယ္ဗာ

ဘုဇ်သွတံ ဉာပယတိ, မိစ္ဆာပဋိပန္နေဟိ တ ပက္ခိတ္တံ အယသရဇံ ဓောဝတိ။

၅၂၉. **ဝိနယပရိယာယေန** အဒိန္နာအနဟရာဇိကေ အာဂတံ။ **သုတ္တန္တပရိယာယေန** အာရညကသိက္ခာပဒေ ''ပဉ္စဓနု သတိကံ ပစ္ဆိမ''န္တိ အာဂတံ အာရညိကံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ။ န ဟိ သော ဝိနယပရိယာယိကေ အရညေ ဝသနတော ''အာရည ကော ပန္တသေနာသနော''တိ သုတ္တေ ဝုတ္တောတိ။

၅၃၀. **''နိတုမ္ဗ''န္တိပိ ''နဒီကုဉ္ဇ''န္တိပိ ယံ ဝဒန္တိ,** တံ ကန္ဒရန္တိ အပဗ္ဗတပဒေသေပိ ဝိဒုဂ္ဂနဒီနိဝတ္တနပဒေ သံ **ကန္ဒရ** န္တိ ဒဿေတိ။

၅၃၁. **ဘာဇေတ္ဝာ ဒဿိတ** န္တိ ဇာတေန ဘာဇေတဗ္ဗတံ အနွေ နိဒ္ဒေသဿ ကာရဏံ ဒဿေတိ။

၅၃၃. ရဟဿ ကိရိယာ ရဟဿံ, တံ အရဟတိ တဿ ယောဂ္ဂန္တိ **ရာဟဿေယျကံ** ။ ဝိစိတ္တာ ဟိ တဒ္ဓိ တာတိ။ ရဟသိ တ သာဓု ရဟဿံ, တဿ ယောဂ္ဂံ **ရာဟဿေယျကံ** ။

၅၃၆. **ပဏီဟိတော**တိ သုဋ္ဌု ဌပိတော။

၅၃၇. **ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာန** န္တိ ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနသဘာဝံ, ကာယာဒီသု သုဋ္ဌု ပဝတ္တိယာ နိယျာနသဘာဝယုတ္ တန္တိ အတ္ထော။ ကာယာဒိပရိဂ္ဂဟဏံ ဉာဏံ တ ပရိဂ္ဂဟော, တံ-သမ္ပယုတ္တတာယ ပရိဂ္ဂဟိတံ နိယျာနဘူတံ ဉပဋ္ဌ ဌာနံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။

၅၄၂-၅၄၃. **ဝိကာရပ္ပတ္တိယာ** တိ စိတ္တဿ ဝိကာရာပတ္တိဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကဝသေနာ** တိ သတ္တသင်္ခါရဂတသဗ္ဗကောဓသင်္ဂာဟိကဝသေန။ သဗ္ဗသင်္ဂဟဏဉ္စ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဿပိ အဓိပ္ပေတတ္တာ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၅၄၆. **ဣဒံ သန္ဓာယာ** တိ ''ဒွေဝ ဓမ္မာ''တိ သန္ဓာယ။ ဧကဝစနေန ''ထိနမိဒ္ဓ''န္တိ ဥဒ္ဒိသိတ္ဝာပိ နိဒ္ဒေသေ ''သန္တာ''တိ **ဝစနဘေဒော,** ဗဟုဝစနံ ကတန္တိ အတ္ထော။ **နိရောဓသန္တတာယာ** တိ ဝစနံ အင်္ဂသန္တတာယ, သဘာ ဝသန္တတာယ တ သန္တတာနိတရဏတ္ထံ။

၅၅၀. ထိနမိဒ္ဓဝိကာရဝိရဟာ တပ္ပဋိပက္ခသညာ **အာလောကသညာ** နာမ ဟောတိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ ''အယံ သညာ အာလောကာ ဟောတီ''တိ။

၅၅၃. ''ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ''တိအာဒီနိ, ''အာလောကာ ဟောတီ''တိအာဒီနိ စ **''စတ္တတ္တာတိအာဒီနိ''** တိ ဝု တ္တာနိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ နိဒ္ဒေသပဒာနိ သင်္ဂဟေတ္ဝာ တတ္ထ ယာနိ ယေသံ ဝေဝစနာနိ, တာနေဝ သန္ဓာ ယ **''အညမညဝေဝစနာနီ''**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဋိမုဥ္စတော** တိ ဇာတေန သာရမ္ဘံ အဘိဘဝံ ဒဿေတိ။ နိရာဝရဏာ ဟုတ္ဝာ အာဘုဇတိ သမ္ဗဇာနာတီတိ **နိရာဝရဏာဘောဂ,** တံသဘာဝတ္တာ **ဝိဝဋ္ဋာ**။

၅၅၆. ''ဝိကာလော နု ခော, န နု ခော''တိ အနိစ္ဆယတာယ ကတာဝတ္တုဖ္ဗာစာရမူလကော ဝိပ္ပဋိသာရော **ဝတ္ထုဇ္ဇ ဈာစာရော** ကာရဏာတေဟာရေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၆၂. **ကိလိဿန္တီ** တိ ကိလေသေန္တီတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, သဒ္ဒရထဘာဝေန သယမေဝ တ ကိလိဿန္တိ။ န ဟိ တေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကိလေသရဟိတာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။

၅၆၇. **ဣမေဝ** စ ဝိဘင်္ဂေ ''ဥပေတော ဟောတီ''တိအာဒိ **တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တမေဝ** ။

၅၈၈. **နိဒ္ဒေသဝသေနာ** တိ ''တတ္ထ ကတမာ ဥပေက္ခာ? ယာ ဥပေက္ခာ''တိအာဒိနိဒ္ဒေသဝသေန။ ''ဣမာယ ဥပေက္ခာ ယ ဥပေတော ဟောတီ''တိအာဒိ **ပဋိနိဒ္ဒေသဝသေနာ** တိ ဝဒန္တိ။ ''တတ္ထ ကတမာ။ပေ။ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဥပေတော

ဟောတီ''တိ ဧတေန ပုဂ္ဂလော နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတိ, ''သမုပေတော''တိအာဒိနာ ပဋိနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ယာဝ တ ''သမန္နာဂ တော''တိ ပဒံ, တာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌော, ''တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခကော''တိ ဣမိနာ ပဋိနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ တေသံ ဝသေန နိဒ္ဒေသပဋိနိ ဒ္ဒေသာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ပကာရေနာ**တိ ဥပေက္ခာယ ''ဥပေက္ခနာ''တိအာဒိဓမ္မပ္ပကာရေန ''ဥပေတော သမုပေ တော''တိအာဒိပုဂ္ဂလပ္ပကာရေန စ ဥပေက္ခကသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဌပေန္တော **ပဋ္ဌပေန္တိ**။ ''ဥပေက္ခာ''တိ ဧတဿ အတ္ထဿ ''ဥပေက္ခနာ''တိ **ကာရဏံ**။ ဥပေက္ခနာဝသေန ဟိ ဥပေက္ခာတိ။ တထာ ''ဥပေတော သမုပေတော''တိ ဧတေ သံ ''ဥပာဂတော သမုပာဂတော''တိ **ကာရဏန္တိ** ဧဝံ ဓမ္မပုဂ္ဂလဝသေန **တဿ တဿတ္ထဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တ္တာ ဝိဝရန္တိ,** ''ဥပေက္ခကော''တိ ဣမဿေဝ တ အတ္ထဿ ''ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဥပေတော ဟောတီ''တိအာဒိနာ **ကာရဏံ ဒဿေန္တာ**။ ''ဥပေက္ခနာ အဇ္ဈုပေက္ခနာ သမုပေတော''တိအာဒိနာ ဗျဉ္ဇနာနံ ဝိဘာဂံ **ဒဿေန္တာ ဝိဘ ဇန္တိ**။ ဥပေက္ခက-သဒ္ဒန္တောဂဓာယ တ ဥပေက္ခာယ တဿေဝ စ ဥပေက္ခက-သဒ္ဒဿ ဝိသုံ အတ္ထဝစနံ ''ယာ ဥပေက္ခာ ဥပေက္ခနာ''တိအာဒိနာ, ''ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဥပေတော ဟောတီ''တိအာဒိနာ စ **ဗျဉ္ဇနဝိဘာဂေ**။ သဗ္ဗထာ အညာတတာ **နိကုဇ္ဇိတဘာဝေ,** ကေနစိ ပကာရေန ဝိညာတေပိ နိရဝသေသပရိစ္ဆိန္ဒနာဘာဝေ **ဂမ္ဘီရဘာဝေ**။

၆၀၂. ဥပရိဘူမိပ္ပတ္တိယာ တိ ဣဒံ ''ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ''တိ ဧတ္ထေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိညာဏဉ္စာယတ နာဒီနိပိ တ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒီနံ ဥပရိဘူမိယောတိ သဗ္ဗတ္ထာပိ န န ယုဇ္ဇတိ။

၆၁၀. ဝိညာဏဉ္စာယတနနိဒ္ဒေသေ ''အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ တံယေဝ အာကာသံ ဝိညာဏေန ဖုဋံ မနသိ ကရောတိ အ နန္တံ ဖရတိ, တေန ဝုစ္စတိ အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ ဧတ္ထ **ဝိညာဏေနာ**တိ ဧတံ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ, တံယေဝ အာကာသံ ဖုဋံ ဝိညာဏံ မနသိ ကရောတီတိ ကိရ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ အယံ တ ဧတဿ အတ္ထော – တံယေဝ အာကာ သံ ဖုဋံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိညာဏေန မနသိ ကရောတီတိ။ အယံ ပနတ္ထော ယုတ္တော – တံယေဝ အာကာသံ ဝိ ညာဏေန ဖုဋံ တေန ဂဟိတာကာရံ မနသိ ကရောတိ, ဧဝံ တံ ဝိညာဏံ အနန္တံ ဖရတီတိ။ ယဉှိ အာကာသံ ပဌမာရုပ္ပသမ င်္ဂိ ဝိညာဏေန အနန္တံ ဖရတိ, တံ ဖရဏာကာရသဟိတမေဝ ဝိညာဏံ မနသိကရောန္တော ဒုတိယာရုပ္ပသမင်္ဂီ အနန္တံ ဖရတီတိ ဝုစ္စတီတိ။

၆၁၅. တံယေဝ ဝိညာဏံ အဘာဝေတီတိ ယံ ပုဗ္ဗေ ''အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ မနသိ ကတံ, တံယေဝါတိ အတ္ထော။ တဿေဝ ဟိ အာရမ္မဏဘူတံ ပဌမေန ဝိယ ရူပနိမိတ္တံ တတိယေနာရုပ္ပေန အဘာဝေတီတိ။

နိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၆၂၃. အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ပဉ္စကနယဒဿနေ ''ပဉ္စ ဈာနာနီ''တိ စ, ''တတ္ထ ကတမံ ပဌမံ ဈာန''န္တိ စ အာဒိနာ ဥဒ္ဒ ဓေဋံ။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံယေဝ စတုန္နံ ပဌမတတိယစတုတ္ထပဉ္စမဈာနာနံ ဒဿနတော, ဒုတိယဿေဝ ဝိသေသဒဿနတော စ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၆၄၀. လောကုတ္တရာပနေတ္ထာ တိ ဧတေသု တီသုဈာနေသု ''လောကုတ္တရာ သိယာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ''တိ ဧဝံ ကော ဋ္ဌာသိကာ ပန မဂ္ဂကာလေ, ဖလကာလေ တ လောကုတ္တရာဘူတာ ဧတေတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရိစ္ဆိန္နကာသကသိဏာ လောကကသိဏာနာဟနဗ္ဗဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထာနိ **သဗ္ဗတ္ထပာဒကစတုတ္ထေ** သင်္ဂဟိတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။

ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝေ မဂ္ဂံ ဘာဝယိံသု, ဖလံ သစ္ဆိကရိံသူ တိ, **ဘာဝေဿန္တိ သစ္ဆိကရိဿန္တီ** တိ စ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလာနံ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကုသလတော တေရသသု ဟိ စတုတ္ထေသု အယံ ကထာ ပဝတ္တာ,

န စ ကုသလစတုတ္ထေန အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတိ။

“ကိရိယတော တေရသန္န”န္တိ ဧတ္ထ လောကုတ္တရစတုတ္ထံ ကိရိယံ နတ္ထီတိ “ဒွါဒသန္န”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ကုသလတော တ တေရသသု သေက္ခဖလစတုတ္ထံ အန္တောဂဓံ ကတွာ “ကိရိယတော တေရသန္န”န္တိ အသေက္ခစတုတ္ထေန သဟ ဝဒတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗတ္ထပါဒကဉ္စေတ္ထ ခီဏာသဝါနံ ယာနိ အဘိညာဒီနိ သန္တိ, တေသံ သဗ္ဗေသံ ပါဒကတ္တာ **သဗ္ဗတ္ထပါဒက**န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ တေသံ ဝဋ္ဋံ အတ္ထီတိ။ ပရိစ္ဆန္နာကာသကသိဏစတုတ္ထာဒီနိ ဝိယ တ နဝတ္တဗ္ဗတာယ သဗ္ဗတ္ထပါဒကသမာနတ္တာ **သဗ္ဗတ္ထပါဒကတာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

မနောသဉ္စာရာ နာမ သညာဝေဒနာ, စတ္တာရောပိ တ ခန္ဓာ။ **နိမိတ္တံ အာရဗ္ဘာ**တိ ဧတ္ထ “နိမိတ္တံ နိဗ္ဗာနဉ္စာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

“အဇ္ဈတ္တော ဓမ္မော အဇ္ဈတ္တဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၂၀.၂၈) ဧတ္ထ “အဇ္ဈတ္တာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ဝုတ္တတ္တာ န စေတောပရိယဉာဏံ ဝိယ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ ပရသန္တာနဂတမေဝ ဇာနာတိ, သသန္တာနဂတမ္ပိ ပန အဟာကဋ္ဌံ ရူပံ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိယ အဟာကဋ္ဌံ ကမ္မံ ဝိဘာဝေတိ။ တေနာဟ **“အတ္တနော ကမ္မဇာနနကာလေ”**တိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဈာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၆၄၂. **သဗ္ဗဓိ** တိ ဒိသာဒေသောဓိနာ အနောဓိသောဖရဏံ ဝုတ္တံ, **သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တ** န္တိ သတ္တောဓိနာ။ တေနာဟ **“အနောဓိသော ဒဿနတ္ထ”** န္တိ။ **တထာ-သဒ္ဒေါ ဣတိ-သဒ္ဒေါ တ န ဝုတ္တော** တိ “မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ”တိ ဧတဿ အနုဝတ္တကံ တံ ဒွယံ တဿ ဖရဏန္တရာဒိဒ္ဒွာနံ အဒ္ဒွာနန္တိ ကတ္ဝာတ န ဝုတ္တံ, ပုန “မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

၆၄၃. **ဟိရောတ္တပ္ပာနုပာလိတာ မေတ္တာ န ပရိဟာယတိ** အာသန္နသပတ္တဿ ရာဂဿ သိနေဟဿ စ ဝိပတ္တိယာ အနုပ္ပတ္တိတောတိ အဓိပ္ပာယော။

၆၄၅. **အဓိမုစ္စိတ္ဝာ** တိ သုဋ္ဌု ပသာရေတွာတတိ အတ္ထော။ တံ ဒဿေန္တော **“အဓိကဘာဝေနာ”**တိအာဒိမာဟ, ဗလဝတာ တ အဓိမောက္ခေန **အဓိမုစ္စိတ္ဝာ** ။

၆၄၈. **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ** တိ “သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗ”န္တိ ဧတေသံ “သဗ္ဗေန သိက္ခာသမာဒာနေန သဗ္ဗံ သိက္ခံ, သဗ္ဗေန သိက္ခိတဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗံ သိက္ခ”န္တိ စ **ဈာနဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၅၁၆) အတ္ထော ဝုတ္တော။ ဣဓ ပန သဗ္ဗေန အဝဓိနာ အတ္တသမတာယ သဗ္ဗသတ္တယုတ္တတာယ စ သဗ္ဗံ လောကံ, သဗ္ဗာဝဓိဒိသာဒိဖရဏာကာရေဟိ သဗ္ဗံ လောကန္တိ စ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။

၆၅၀. **ပစ္စတ္ထိကဝိဃာတဝသေနာ** တိ မေတ္တာဒီနံ အာသန္နဒူရပစ္စတ္ထိကာနံ ရာဂဗျာပာဒီနံ ဝိဃာတဝသေန။ **ယံ အပ္ပမာဏံ, သော အဝေရောတ** သော အဝေရဘာဝေတိ အယံ တ တဿ အတ္ထောတိ။

၆၅၃. နိရယာဒိ **ဂတိ,** စဏ္ဍာလာဒိ **ကုလံ,** အန္ဓာဒီနံ အလာဘိတာ **ဘောဂေါ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာဒိ ဂဟိတံ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉ္ဟာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၆၉၉. **ဣမသ္မိံ ပန။ပေ။ ကထိတာ**တိ ဣမိနာ ဣမသ္မိံ ဝိဘင်္ဂေ ကထိတာနံ လောကိယဘာဝမေဝ ဒဿေန္တော ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီဟိ ဝိသေသေတီတိ န အညတ္ထ လောကုတ္တရာနံ အပ္ပမညာနံ ကထိတတာ အနုညာတာ ဟောတိ။

ပဉ္ဟာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၇၀၃. ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ တိ သမ္ပယောဂဝသေန ဥပနိဿယဝသေန စ ဩကာသဘာဝေန။ ပိဋ္ဌပူဝဩဒနကိဏ္ဏ နာနာသမ္ဘာရေ ပက္ခိပိတွာ မဒ္ဒိတွာ ကတာ **သုရာ** နာမ။ မဓုကာဒိပုပ္ဖပနသာဒိဖလဥစ္ဆုမုဒ္ဒိကာဒိနာနာသမ္ဘာရာနံ ရသာ စိရပရိဝါသိတာ **မေရယံ** နာမ, အာသဝေတိ အတ္ထော။

၇၀၄. တံသမ္ပယုတ္တတ္တာ တိ ဝိရတိသမ္ပယုတ္တတ္တာ, ဝိရတိစေတနာသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဝါ။

ကမ္မပထာ စေတိ အသဗ္ဗသာဓာရဏေသု ဈာနာဒိကောဋ္ဌာသေသု ကမ္မပထကောဋ္ဌာသိကာ စေတိ အတ္ထော။ သုရာပာနမ္ပိ "သုရာပာနံ, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတံ။ပေ။ နိရယသံဝတ္တနိက"န္တိ (အ. နိ. ၈.၄၀) ဝိသုံ ကမ္မပထဘာဝေန အာဂတန္တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သတိ ကောဒသ ကမ္မပထာ သိယုံ, တသ္မာသ္သ ယထာဝုတ္တေသ္ဝေဝ ကမ္မပထေသု ဥပကာရက တ္တသဘာဂတ္တဝသေန အနုပဝေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သတ္တက္ကတ္ထိပုရိသာရမ္မဏတာ တထာဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ "ပဉ္စ သိက္ခာပဒာ ပရိတ္တာရမ္မ ဏာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ "သဗ္ဗာပိ ဟိ ဧတာ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝေရစေတနာဟိ ဧဝ ဝိရမန္တီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၀၄) စ ဝက္ခတီတိ။

ကေရုပသီလကော ပကတိဘဒ္ဒော။ **ကာကဏိကမတ္တဿ အတ္ထာယာ** တိအာဒိ လောဘဝသေန မုသာကထနေ ဝုတ္တံ။ ဒေါသဝသေန မုသာကထနေ စ နိဋ္ဌပ္ပတ္တော သင်္ဃဘေဒေ ဂဟိတော။ ဒေါသဝသေန ပရဿ ဗ္ယသနတ္ထာ ယ မုသာကထနေ ပန တဿ တဿ ဂုဏဝသေန အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ ယောဇေတဗ္ဗာ, မန္ဒာဓိမတ္တဗျသ နိစ္ဆာဝသေန စ။ နိဿဂ္ဂိယထာဝရဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိမယာ သာဟတ္ထိကာဏတ္တိကေသ္ဝေဝ ပဝိသန္တီတိ ဒွေဝ ဧဝ ဂဟိ တာ။

ပဉ္စပိ ကမ္မပထာ စေတိ စေတနာသင်္ခါတံ ပရိယာယသီလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဝိရတိသီလံ ပန မဂ္ဂကောဋ္ဌာသိကန္တိ။ **စေတသံ ပနာ**တိ သေသသီလာနံ။

၇၁၂. "ကောဋ္ဌာသဘာဝေနာ"တိ ဝုတ္တံ, "ပတိဋ္ဌာနဘာဝေနာ"တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ။ တွေ့ ပန သိက္ခာပဒတရေ ပဟီ နပဉ္စဘာဗ္ဗဋ္ဌာနဿ အရဟတော ဝိရမိတဗ္ဗဝေရဿ သဗ္ဗထာ အဘာဝတ ကိရိယေသု ဝိရတိယော န သန္တီတိ န ဥဒ္ဒိ ဋ္ဌာ, သေက္ခာနံ ပန ပဟီနပဉ္စဝေရတ္တေပိ တံသဘာဂတာယ ဝေရဘူတာနံ အကုသလာနံ ဝေရနိဒ္ဒနာနံ လောဘာဒီနဉ္စ သဗ္ ဘာဝတ ဝိရတီနံ ဥပ္ပတ္တိ န န ဘဝိဿတိ။ အကုသလသမုဋ္ဌိတာနိ စ ကာယကမ္မာဒီနိ စေတသံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ ဝေရာ နေဝ, တေဟိ စ စေတသံ ဝိရတိယော ဟောန္တေဝ, ယတော နဖလဘူတဿပိ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယဿ အင်္ဂဋ္ဌိကတာ ဟောတိ။ သိက္ခာတရေ စ အဘာဝေတဗ္ဗတာယ ဖလဓမ္မာပိ န သိက္ခိတဗ္ဗာ, နာပိ သိက္ခိတသိက္ခဿ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကိရိယဓမ္မာတိ န ကေစိ အဗ္ယာကတာ သိက္ခာတိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၇၁၄. သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေနာ တိ သမ္ပတ္တေ ပစ္စုပ္ပန္နေ အာရမ္မဏေ ယထာဝိရမိတဗ္ဗတော ဝိရတိဝသေနာတိ အတ္ထော။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

၁. သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ

၇၁၈. **ဧသေဝ နယော**တိ သင်္ခေပေန ဒဿေတွာ တမေဝ နယံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ “**ဓမ္မပ္ပဘေဒဿ ဟီ**”တိအာဒိမာဟ။ နိရုတ္တိပဋိဘာနပ္ပဘေဒါ တဗ္ဗိသယာနံ အတ္ထာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နာဒိဘေဒေဟိ ဘိန္နတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

“**ယံ ကိဉ္စိ ပစ္စယသမုပ္ပန္န**”န္တိ ဧတေန သစ္စဟေတုဓမ္မပစ္စယာကာရဝါရေသု အာဂတာနိ ဒုက္ခာဒီနိ ဂဟိတာနိ။ သစ္စပစ္စယာကာရဝါရေသု နိဗ္ဗာနံ, ပရိယတ္တိဝါရေ ဘာသိတတ္ထော, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝိပါကော ကိရိယဉ္စာတိ ဧဝံ ပါဠိယံ ဝုတ္တာနမေဝ ဝသေန ပဉ္စ အတ္ထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တထာ ဓမ္မာ စ။

ဝိဒဟတီတိ နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒီနံ သာဓာရဏံ နိဗ္ဗစနံ, တဒတ္ထံ ပန ဝိဘာဝေတုမာဟ “**ပဝတ္တေတိ စေဝ ပာပေတိ စာ**”တိ။ တေသု ပုရိမော အတ္ထော မဂ္ဂဝဇ္ဇေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘာသိတမ္ပိ ဟိ အဝဗောဓနေဝသေန အတ္ထံ ပဝတ္တေတီတိ။ မဂ္ဂေ ပန နိဗ္ဗာနံ ပါပေတီတိ တသ္မိံ ပစ္ဆိမော။

ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေတိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒေါ သဘာဝဝါစကောတိ ကတွာ အာဟ “**ယာ သဘာဝနိရုတ္တီ**”တိ, အဝိပရီတနိရုတ္တီတိ အတ္ထော။ **တဿာ အဘိလာပေ**တိ တဿာ နိရုတ္တိယာ အဝစနဘူတာယ ပညတ္တိယာ အဘိလာပေတိ ကေစိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ဧဝံ သတိ ပညတ္တိ အဘိလပိတဗ္ဗာ , န ဝစနန္တိ အာပဇ္ဇတိ, န စ ဝစနတော အညံ အဘိလပိတဗ္ဗံ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အတ္ထိ, အထာပိ ဖဿာဒိဝစနေဟိ ဗောဓေတဗ္ဗံ အဘိလပိတဗ္ဗံ သိယာ, ဧဝံ သတိ အတ္ထဓမ္မဝဇ္ဇံ တေဟိ ဗောဓေတဗ္ဗံ န ဝိဇ္ဇတီတိ တေသံ နိရုတ္တိဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ။ “ဖဿောတိ စ သဘာဝနိရုတ္တိ, ဖဿံ ဖဿာတိ န သဘာဝနိရုတ္တီ”တိ ဒဿိတောဝါယမတ္ထော, န စ အဝစနံ ဧဝံပကာရံ အတ္ထိ, တသ္မာ ဝစနဘူတာယ ဧဝ တဿာ သဘာဝနိရုတ္တိယာ အဘိလာပေ ဥစ္စာရဏေတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တသ္မိံ သဘာဝနိရုတ္တာဘိလာပေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဝုတ္တတ္တာ နိရုတ္တိသဒ္ဒါရမ္မဏာယ သောတဝိညာဏဝီထိယာ ပရတော မနောဒွါရေ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပဝတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ “နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ”တိ စ ဝစနံ သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆာ ဇာနနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ။ ဧဝံ ပန အညသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေ အညံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏန္တိ ဝုတ္တန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ ယထာ ပန ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ မနုဿာမနုဿာဒိသဒ္ဒပ္ပဘေဒနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ တံ တံ သဒ္ဒဝိဘာဝကံ, ဧဝံ သဘာဝါသဘာဝနိရုတ္တိနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒါရမ္မဏံ တံဝိဘာဝကဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဝုစ္စမာနေ န ပါဠိဝိရောဓော ဟောတိ။ **တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာ**တိ စ ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဒါရမ္မဏံ ပစ္စဝေက္ခဏံ ပဝတ္တယန္တဿာတိ န န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တမ္ပိ ဟိ ဉာဏံ သဘာဝနိရုတ္တိံ ဝိဘာဝေန္တံယေဝ တံတံသဒ္ဒပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ တံတံပဘေဒနိစ္ဆယဟေတုတ္တာ နိရုတ္တိံ ဘိန္ဒန္တံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ စ ပဘေဒဂတမ္ပိ ဟောတီတိ။ **သဘာဝနိရုတ္တီ**တိ မာဂဓဘာသာ အဓိပ္ပေတာတိ တတော အညံ သက္ကဋ္ဌနာမာဒိသဒ္ဒံ သန္ဓာယ “**အညံ ပနာ**”တိ အာဟ။ **ဗျဉ္ဇန**န္တိ နိဟတပဒမာဟ။

ကထိတံ အဋ္ဌကထာယံ။ **ဗောဓိမဏ္ဍ** -သဒ္ဒေါ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓဋ္ဌာနေ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဗောဓိရုက္ခဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ။ **သုဝဏ္ဏသလာက**န္တိ သေဋ္ဌသလာကံ, ဓမ္မဒေသနတ္ထံ သလာကံ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော, **န ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ဌိတေန** ပတရိတံ, တသ္မာ ပဋိသမ္ဘိဒါတော အညေနေဝ ပကာရေန ဇာနိတဗ္ဗတော န သက္ကဋ္ဌဘာသာဇာနနံ ပဋိသမ္ဘိဒါကိစ္စန္တိ အဓိပ္ပာယော။

က္ကဒံ ကထိတန္တိ မာဂဓဘာသာယ သဘာဝနိရုတ္တိတာဉာပနတ္ထံ က္ကဒံ က္ကအနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ကထိတန္တိ အတ္ထော။ **ဆဒ္ဒန္တတရဏ** (ဇာ. ၁.၁၆.၉၇ အာဒယော) -**တိတ္တိရဇာတကာ** ဒီသု (ဇာ. ၁.၄.၇၃ အာဒယော) တိရစ္ဆာနေသု စ မာဂဓဘာသာ ဥဿန္နာ, န ဩဋ္ဌကာဒိဘာသာ သက္ကဋ္ဌံ တ။

တတ္ထ တိ မာဂဓသေသဘာသာသု။ **သေသာ ပရိဝတ္တန္တိ** ဧကန္တေန ကာလန္တရေ အညထာ ဟောန္တိ ဝိနဿန္တိ စ။ မာဂဓာ ပန ကတ္ထစိ ကအာစိ ပရိဝတ္တန္တီပိ န သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗအာ သဗ္ဗထာ စ ပရိဝတ္တတိ, ကပ္ပဝိနာသေပိ တိဋ္ဌတိယေဝတိ **"အယမေဝေကာ န ပရိဝတ္တတီ"** တိ အာဟ။ **ပပဉ္စော** တိ စိရာယနန္တိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝစနမေဝ စေတဿ ဝိသယော, တေနေဝ "နေလင်္ဂော သေတပစ္ဆာဒော"တိ ကထံ ပုစ္ဆိတော စိတ္တော ဂဟပတိ ""ကိံ နု ခော ဧတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဘာသိတ'န္တိ? 'ဧဝံ ဂဟပတီ'တိ။ 'တေန ဟိ, ဘန္တေ, မုဟုတ္တံ အာဂမေထ, ယာဝဿ အတ္ထံ ပေက္ခာမီ'""တိ (သံ. နိ. ၄.၃၄၇) အာဟာတိ ဝဒန္တိ။

သဗ္ဗတ္ထကဉာဏ န္တိ အတ္ထာဒီသု ဉာဏံ။ တဥ္ဟိ သဗ္ဗေသု တေသု တီသု စတူသုပိ တ ပဝတ္တတ္တာ, ကုသလကိရိယဘူတာယ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာယ ဓမ္မတ္တဘာဝတော တီသု ဧဝ တ ပဝတ္တတ္တာ **"သဗ္ဗတ္ထကဉာဏ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ က္ကမာနိ ဉာဏာနိ က္ကဒမတ္တဇောတကာနီတိ သာတ္ထကာနံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗတ္တာ သဗ္ဗော အတ္ထော ဧတဿ သာတိပိ သဗ္ဗတ္ထကံ, သဗ္ဗသ္မိံ ခိတ္တန္တိ တ။ သေက္ခေ ပဝတ္တာ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဝိသအာ ဟောန္တီတိ ဝဒန္တိ။ ပုဗ္ဗယောဂေ ဝိယ ပန အရဟတ္တပ္ပတ္တိ အရဟတောပိ ပဋိသမ္ဘိဒာဝိသဒတာယ ပစ္စယော န န ဟောတီတိ ပဋ္ဌန္နမ္ပိ ယထာယောဂံ သေက္ခာသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒာဝိသဒတ္တကာရဏတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ပုစ္ဆာယ ပရတော ပဝတ္တာ ကထာတိ ကတွတ အဌကထာ **"ပရိပုစ္ဆာ"**တိ ဝုတ္တာ။ **ပဋိပတ္တိံ ပူရေတဗ္ဗံ မညိဿန္တီ**တိ ပဋိပတ္တိဂရုတာယ လာဘံ ဟီဠေန္တေန သတတသဟဿဂ္ဃနကမ္ပိ ကမ္ဗလံ တသိယာ ကောဋ္ဌေတွတ ပရိဘဏ္ဍကရဏံ မယာ ကတံ အာဝဇ္ဇိတွတ လာဘဂရုနော ပရိယတ္တိဓရော ဓမ္မကထိကာဝ ဘဝိတုံ န မညိဿန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ထေရဿ ကင္ခုပ္ပတ္တိယာ ပုဗ္ဗေ အဝိသဒတံ ဒဿေတွတ အရဟတ္တပ္ပတ္တဿ ပဥ္ဟာဝိသဇ္ဇနေန အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဝိသဒတာ ဒဿိတာ။ **တိဿတ္ထေရော** အနန္တရံ ဝုတ္တော တိဿတ္ထေရော ဧဝါတိ ဝဒန္တိ။

ပဘေဒေ နာမ မဂ္ဂေဟိ အဓိဂတာနံ ပဋိသမ္ဘိဒာနံ ပဘေဒဂမနံ။ **အဓိဂမော** ဧဝဟိ ပဋိလာဘော, တသ္မာ သော လောကုတ္တရော, ပဘေဒေ ကာမာဝစရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **န ပန တထာ**တိ ယထာ အဓိဂမဿ ဗလဝပစ္စယော ဟောတိ, န တထာ ပဘေဒဿာတိ အတ္ထော။ က္ကအနိ ပရိယတ္တိယာဒီနံ အဓိဂမဿ ဗလဝပစ္စယတ္တာဘာဝံ, ပုဗ္ဗယောဂဿ စ ဗလဝပစ္စယတ္တံ ဒဿေန္တော **"ပရိယတ္တိသဝနပရိပုစ္ဆာ ဟိ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပဋိသမ္ဘိဒာ နာမ နတ္ထီ** တိ ပဋိသမ္ဘိဒာဓိဂမော နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ က္ကအနိ ယံ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော **"က္ကမေ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ ပုဗ္ဗယောဂမဓိဂမာ ဟိ ဒွေပိ ဝိသဒကာရဏာတိ "ပုဗ္ဗယောဂေ ပဘေဒဿ ဗလဝပစ္စယော ဟောတီ"တိ ဝုတ္တန္တိ။

သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သစ္စဝါရာဒိဝဏ္ဏနာ

၇၁၉. ဟေတုဝါရေ ကာလတ္တယေပိ ဟေတုဖလဓမ္မာ "အတ္ထာ"တိ ဝုတ္တာ, တေသဥ္စ ဟေတုဓမ္မာ "ဓမ္မာ"တိ, ဓမ္မဝါရေ ဝေနေယျဝသေန အတီတာနဥ္စ သင်္ဂဟိတတ္တာ "ဥပ္ပန္နာ သမုပ္ပန္နာ"တိအာဒိ န ဝုတ္တန္တိ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာ "အတ္ထာ"တိ ဝုတ္တာ, တံနိဗ္ဗတ္တကာ စ "ဓမ္မာ"တိ က္ကဒမေဝေတံ ဒွိန္နမ္ပိ ဝါရာနံ နာနတ္တံ။

သစ္စဝါရာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၇၂၅. အဝုတ္တတ္တာ တိ “တေသံ ဝိပာကေ ဉာဏ”န္တိ သာမညေန ဝတ္ွတ ဝိသေသေန အဝုတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ တ္တေ စ ကိရိယာနံ အဝိပာကတ္တာ ဓမ္မဘာဝေ န ဝုတ္တောတိ။ ယဒိ ဧဝံ ဝိပာကာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထဘာဝေ စ န ဝတ္တဗ္ဗောတိ? န, ပစ္စယုပ္ပန္နတ္တာ။ ဧဝ္ဖေ ကုသလာကုသလာနမ္ပိ အတ္ထဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ။ နပ္ပဋိသိဒ္ဓေ ဓော, ဝိပာကဿ ပန ပဓာနဟေတုတာယ ဟာကဋ္ဌတ္တာ ဓမ္မဘာဝေဝ တေသံ ဝုတ္တော။ ကိရိယာနံ ပစ္စယတ္တာ ဓမ္မဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ စေ? နာယံ ဒေါသော အပ္ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ, ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓဿ ပန အဟေတုတ္တာ ဓမ္မဘာဝေ န ဝုတ္တော။ အပိစ “အယံ ဣမဿ ပစ္စယော, ဣဒံ ပစ္စယုပ္ပန္န”န္တိ ဧဝံ ဘေဒံ အကတ္ွတ ကေဝလံ ကုသလာကုသလေ ဝိပာကကိရိယဓမ္မေ စ သဘာဝတော ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ စ ဟောတီတိပိ တေသံ အတ္ထဓမ္မတာ န ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ကုသလာကုသလတရေသု စ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ကုသလာကုသလာနံ ပစ္စယဘာဝံ သတ္တိဝိသေသံ သနိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတံ ပဿန္တီ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗာပေက္ခာ ဟောတီတိ တံသမ္ဗန္ဓေနေဝ “တေသံ ဝိပာကေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဝုတ္တံ။ သဘာဝဒဿနမတ္တမေဝ ပန အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ ကိစ္စံ နိပ္ဖန္နဖလမတ္တဒဿ္ွ သနတောတိ တဿာ နိပ္ဖာဒကာနပေက္ခတ္တာ ဝိပာကတရေ “တေသံ ဝိပစ္စနကေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ န ဝုတ္တန္ွ တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဘာဝပညတ္တိယာ တိ န သတ္တာဒိပညတ္တိယာ, အဝိပရီတပညတ္တိယာ တ။ **ခေါဘေတ္ွတ**တိ လောမဟံသဇနနသာဓုကာရအနာဒီဟိ ခေါဘေတ္ွတ။ **ပုန ဓမ္မဿဝနေ ဇာနိဿထာ** တိ အပ္ပဿုတတ္တာ ဒုတိယတရံ ကထေန္တော တဒေဝ ကထေဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။

၇၄၆. ဘူမိဒဿနတ္ထ န္တိ တ္တေ ကာမာဝစရာ လောကုတ္တရာ စ ဘူမိ “ဘူမီ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, စိတ္တုပ္ပာဒ တတိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ပဉ္ဟပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၇၄၇. ပစ္စယသမုပ္ပန္နဥ္စ အတ္ထံ ပစ္စယဓမ္မဥ္စာ တိ ဝစနေဟိ ဟေတာဒိပစ္စယသမုပ္ပန္နာနံ ကုသလာကုသလရူပာနမ္ပိ အတ္ထပရိယာယံ, ဟေတာဒိပစ္စယဘူတာနံ ဝိပာကကိရိယရူပာနမ္ပိ ဓမ္မပရိယာယဥ္စ ဒဿေတိ။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ ကာမာဝစရဝိပာကာရမ္မဏတာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏတာ စ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာရမ္မဏတ္တေ န ယုဇ္ဇတိ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာနံ ကာမာဝစရလောကုတ္တရကုသလေသု ကာမာဝစရကိရိယာလောကုတ္တရဝိပာကေသု စ ဥပ္ပတ္တိတော။ သဗ္ဗဉာဏာရမ္မဏတာယ သတိ ယုဇ္ဇေယျ, “ယေန ဉာဏေန တာနိ ဉာဏာနိ ဇာနာတီ”တိ (ဝိဘ. ၇၂၆) ဝစနတော ပန န သဗ္ဗဉာဏာရမ္မဏတာတိ ကထယန္တိ။ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ပန “ဉာဏေသု ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ အဝိသေသေန ဝုတ္ွတတ္တာ သဗ္ဗဉာဏာရမ္မဏတာ သိယာ။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေပိ စိတ္တုပ္ပာဒဝသေန ကထနံ နိရဝသေသကထနန္တိ ယထာဒဿိတဝိသယဝစနဝသေန “ယေန ဉာဏေန တာနိ ဉာဏာနိ ဇာနာတီ”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တံ အညာရမ္မဏတံ န ပဋိသေဓေတီတိ။ ယထာ စ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယာနံ န နိရဝသေသေန ကထနံ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ, ဧဝံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယဿပီတိ။ ဧဝံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ သဗ္ဗဉာဏဝိသယတ္တာ “တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ သိယာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ သိယာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ”တိ (ဝိဘ. ၇၄၉) ဝုတ္တာ။

ယဒိပိ “သိယာ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂာရမ္မဏာ”တိ (ဝိဘ. ၇၄၉) ဝစနတော အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝုတ္တပဋိသမ္ဘိဒါသ္ွေဝ ပဉ္ဟပုစ္ဆကနယော ပဝတ္တော။ န ဟိ မဂ္ဂေ ပစ္စယုပ္ပန္နော န ဟောတိ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ စ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏဝိသယာ ဧဝ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဝုတ္တာတိ န တဿာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏတာတိ။ ဧဝမ္ပိ ဒွေဝပိ တော ဟာဋ္ဌိယော ဝိရုဇ္ဈန္တိ, တာသု ဗလဝတရာယ ဌတ္ွတ ဣတရာယ အဓိပ္ပာယော မဂ္ဂိတဗ္ဗော။ ကုသလာကုသလာနံ ပန ပစ္စယုပ္ပန္နတ္တပဋိဝေဓေပိ ကုသလာကုသလဘာဝပဋိဝေဓဝိနိမုတ္တော နတ္ထီတိ နိပ္ပရိယာယာ တတ္ထ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဧကန္တဓမ္မဝိသယတ္တာ, တထာ ဝိပာကကိရိယာနံ ပစ္စယဘာဝပဋိဝေဓေပိ ဝိပာကကိရိယဘာဝပဋိဝေဓဝိနိမုတ္တော နတ္ထီတိ နိပ္ပရိယာယာ တတ္ထ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဧကန္တိကအတ္ထဝိသယတ္တာ။ ကိဉ္စ ပန ဉာဏံ အပ္ပဋိဘာနဘူတံ နတ္ထိ

ဥယ္ယပ္ပကာသနတောတိ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ဉာဏေ နိပ္ပရိယာယာ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ နိပ္ပရိယာယပဋိသမ္ဘိဒါသု ပဉှာပုစ္ဆကဿ ပဝတ္တိယံ ဒွေဝပိ ဟဋ္ဌိယော န ဝိရုဇ္ဈန္တိ။

သဒ္ဒာရမ္မဏတ္တာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ တိ ဧတ္ထ ပရဿ အဘိလာပသဒ္ဒာရမ္မဏတ္တာတိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ န ဟိ သဒ္ဒာရမ္မဏတာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏတာယ ကာရဏံ သဒ္ဒဿ အဇ္ဈတ္တဿ စ သဗ္ဘာတတိ။ အနုဝတ္တမာနော စ သော ဧဝ သဒ္ဒေါတိ ဝိသေသနံ န ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

១៥. ញាណវិភង្គោ

១. ឯកកមាតិកាទិវណ្ណនា

៧៦១. ឯកកាសង្ខេន សម្ពយុត្តា ខេម្ម អារម្មណាន្តបិ **ញាណស្ស វត្ថុ។ យាថាវកវត្ថុវិភាវនា** តិ ន ហេតាទិអវិតថេកប្បការវត្ថុវិភាវនា។ យថា ឥទំ ន ហេតុ, តថា ឥទំ អញ្ញម្បិ ហិ វេហេតព្វំ អវិតថ សាមញ្ញយុត្តំ ញាណារម្មណំ យាថាវកវត្ថុ។ យាថាវកេន ច អវិតថសាមញ្ញេន វត្ថុវិភាវនា **យាថាវក វត្ថុវិភាវនា**។

ទុកានុរូបបេហីតិ ទុកមាតិកានុរូបបេហីតិ វទន្តិ។ ឯសានុទុកស្ស បន ទុកមាតិកំ អនិស្សាយ វុត្តត្តា ទុកភាវានុរូបបេហីតិ វត្តព្វំ។ ឥទំ **តិកានុរូបបេហី**តិ ឯត្ថាបិ ឧទ្ធព្វំ។ ឯសានុទុកេ បន **អត្ថោ** តិ ផលំ, អនេកត្ថត្តា ធាតុសទ្ទានំ តំ ឥនេតីតិ **អត្ថធាបិកា,** ការណភាវា បញ្ញា។ ធាបិតោ ឥនិតោ អត្ថោ ឥតិស្ស សាតិ **ធាបិតត្ថា,** ការណបញ្ញាសង្ខាតិ ផលប្បការនភូតា ផលសម្ពយុត្តា បញ្ញា។

១០. ទសកមាតិកាវណ្ណនា

៧៥០. "ឥតស្សោ ខោ ក្លមា, សារិបុត្តា, យោនិយោ។ កតមា។បេ។ យោ ខោ មំ, សារិបុត្តា, ឥទំ ធានៈ"ន្ត តិ (ម. និ. ១.១៥២) ឯវមាទិនា **ឥតុយោនិបរិច្ឆេទកញាណំ** វុត្តំ, "និរយញ្ចាហំ, សារិបុត្តា, បធានាមិ"តិអាទិនា (ម. និ. ១.១៥៣) **បញ្ចគតិបរិច្ឆេទកំ។ "សំយុត្តកេ អាគតានិ តេសត្តតិ ញាណានិ, សត្តសត្តតិ ញាណានី"** តិ វុត្តំ, តត្ថ បន និទានវគ្គេ សត្តសត្តតិ អាគតានិ ឥតុឥត្តារីសញ្ច, តេសត្តតិ បន បដិសម្ភិទាមគ្គេ សុតមយាទីនិ អាគតានិ ទិស្សន្តិ, ន សំយុត្តកេតិ។ **អញ្ញានិបី**តិ ឥតេន ក្លេខ ឯកោទិវសេន វុត្តំ, អញ្ញត្ថ ច "បុព្វន្ត តេ ញាណ"ន្តិអាទិនា, ព្រហ្មជាលាទីសុ ច "តយិទំ តថាគតោ បធានាតិ 'ក្លមានិ ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ ឥទំ គហិតានី'តិ"អាទិនា វុត្តំ អនេកញាណប្បភេទំ សង្គណ្ហាតិ។ យាថាវបដ្ឋិវេខតោ សយញ្ច អកម្មិយំ បុគ្គលញ្ច តំ សមត្ថំ ខេយ្យេសុ អធិបលំ ករោតីតិ អាហ **"អកម្មិយង្ខេន ឧបត្ថម្ភកង្ខេន ចា"** តិ។

សេដ្ឋដ្ឋានំ សព្វញ្ញុតំ។ បដ្ឋិធានវសេន សព្វញ្ញុតំ អភិមុខំ គច្ឆន្តិ, អដ្ឋ ត បរិសា ឧបសង្កមន្តីតិ **អា សភា,** ពុទ្ធា។ **ក្លាទំ បនា**តិ ពុទ្ធានំ ឋានំ សព្វញ្ញុតមេវ វទតិ។ **តិដ្ឋមានោត** តិ អវទន្តោបិ តិដ្ឋមានោវ បដ្ឋិធានាតិ នាមាតិ អត្ថោ។ **អដ្ឋសុ បរិសាសុ** "អភិធានាមហំ, សារិបុត្តា, អនេកសតំ ខត្តិយបរិសំ។បេ។ តត្រ វត មំ ភយំ វា សារជ្ជំ វា ឯស្សតីតិ និមិត្តមេតំ, សារិបុត្តា, ន សមនុបស្សាមិ"តិ (ម. និ. ១.១៥១) ឯវមាទិនា ទ ស្សិតអកម្មិយញាណយុត្តោ ទសពលោហន្តិ **អភីតនាទំ នទតិ។ សីហនាទសុត្តេន** ខន្ធកវគ្គេ អាគតេន។

"ទេវមនុស្សានំ ឥតុឥក្កំ វត្តតី"តិ (អ. និ. ៤.៣១) សុត្តសេសេន សប្បុរិសូបស្សយាទីនំ ផលសម្ពត្តិ បវត្តិ, បុរិមសប្បុរិសូបស្សយាទិ ឧបនិស្សាយ បច្ឆិមសប្បុរិសូបស្សយាទីនំ សម្ពត្តិ បវត្តិ ត វុត្តាតិ **អាទិ**-សទ្ទេ ន តត្ថ ច ឥក្ក-សទ្ទស្ស គហណំ វេទិតព្វំ។ បដ្ឋិវេខនិដ្ឋត្តា អរហត្តមគ្គញាណំ បដ្ឋិវេខោតិ **"ផលក្ខ ណោ ឧប្បន្នំ នាមា"**តិ វុត្តំ។ តេន បដ្ឋិលទ្ធស្សបិ ទេសនាញាណស្ស កិច្ចនិប្ផត្តិបរស្ស ពុទ្ធនមត្ថេន ហោ តីតិ **"អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញស្ស សោតាបត្តិផលក្ខណោ បវត្តំ នាមា"** តិ វុត្តំ។ តតោ បរំ បន យាវ បរិ និព្វានា ទេសនាញាណប្បវត្តិ តស្សេវ បវត្តិតស្ស ធម្មឥក្កស្ស ឋានន្តិ វេទិតព្វំ, បវត្តិតឥក្កស្ស ឥក្ក កវត្តិនោ ឥក្ករតនដ្ឋានំ វិយ។

សមាទីយន្តីតិ **សមាទានានិ,** តានិ បន សមាទិយិត្វា កតានិ ហោន្តីតិ អាហ **"សមាទិយិត្វា កតាន"**ន្ត តិ។ **កម្មមេវ ត កម្មសមាទាន**ន្តិ ឥតេន សមាទាន-សទ្ទស្ស អបុព្វត្ថាភាវំ ទស្សេតិ មុត្តគត-សទ្ទេ គត-សទ្ទស្ស វិយ។

အဂတိကမိနိန္တိ နိဗ္ဗာနကမိနိံ။ ဝုတ္တဉှိ "နိဗ္ဗာနဉ္စာဟံ, သာရိပုတ္တ, ပဇာနာမိ နိဗ္ဗာနကမိနိဉ္စ ပဋိပဒ"န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၃)။

ဟာနဘာဂိယဓမ္မန္တိ ဟာနဘာဂိယသဘာဝံ, ကာမသဟဂတသညာဒိဓမ္မံ တ။ **တံ ကာရဏန္တိ** ပုဗ္ဗေဝ ကတာဘိသင်္ခာရာဒိံ။

"ဏ္ဍာနီ"တိ ဧတ္ထ "ဏ္ဍမိနာ အနုက္ကမေန ဝုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ"တိ ဏ္ဍမိနာ သဟ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ကိလေသာဝရဏံ တဒဘာဝဉ္စာတိ **ကိလေသာဝရဏာဘာဝံ**။ ကိလေသက္ခယာဓိဂမဿ ဟိ ကိလေသာဝရဏံ **အဋ္ဌာနံ,** တဒဘာဝေ **ဌာနံ**။ အနဓိဂမဿ ကိလေသာဝရဏံ **ဌာနံ,** တဒဘာဝေ **အဋ္ဌာန** န္တိ။ တတ္ထ တဒဘာဝဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတံ "အတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိကာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဌိတိံ တဗ္ဗိပရီတာယ ဌာနာဘာဝဉ္စ အဓိဂမဿ ဌာနံ ပဿန္တေန ဏ္ဍမိနာ ဉာဏေန အဓိဂမာနဓိဂမာနံ ဌာနာဋ္ဌာနဘူတေ ကိလေသာဝရဏတဒဘာဝေ ပဿတိ ဘဂဝတိ ဏ္ဍမမတ္တံ သာဓေန္တော အာဟ **"လောကိယသမ္မာဒိဋ္ဌိဋ္ဌိတိဒဿနတော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဌာနာဘာဝဒဿနတော စာ"** တိ။ ဧတ္ထ စ အဓိဂမဋ္ဌာနဒဿနမေဝ အဓိပ္ပေတံ ဥပရိ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေနေဝ ဝိဟာကာဝရဏာဘာဝဒဿနာဒိကဿ ဝက္ခမာနတ္တာ။ ဏ္ဍမိနာ ပန ဉာဏေန သိဇ္ဈနတော ပဿေနေ ဏ္ဍတရမ္ပိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓာတုဝေမတ္တဒဿနတော** တိ ရာဂာဒိနံ အဓိမတ္တတာဒိဝသေန တံသဟိတာနံ ဓာတူနံ ဝေမတ္တတာဒဿနတော, "အယံ ဏ္ဍမိဿာ ဓာတုယာ အဓိမတ္တတ္တာ ရာဂစရိတော"တိအာဒိနာ စရိယာဟေတူနံ တ, ရာဂာဒယော ဧဝ တ ပကတိဘာဝတော ဓာတူတိ ရာဂာဒိဝေမတ္တဒဿနတောတိ အတ္ထော။ **ပယောဂံ အနာဒိယိတွာတ**တိ သန္တတိမဟာမတ္တအင်္ဂုလိမာလာဒီနံ ဝိယ ကာမရာဂဗ္ယာပာဒာဒိဝသေန ပယောဂံ အနာဒိယိတွာ။

(၁.) ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၁. န ဟေတုမေတတိ ဧတ္ထ စ န ဟေတူ ဧတတိ အတ္ထော, ဗုဒ္ဓနသိလိဋ္ဌတာဝသေန ပန ရဿတ္တံ မ-ကာရော စ ကတော "အဒုက္ခမသုခာ"တိ ဧတ္ထ ဝိယ။ **ဏ္ဍမိနာပိ နယေနာ**တိ ဧတ္ထ ပုရိမနယေန ဟေတုဘာဝာဒိပဋိက္ခေပေ, ပစ္ဆိမနယေန နဟေတုဓမ္မာဒိကောဋ္ဌာသသင်္ဂဟောတိ အယံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **စုတိ**ဂ္ဂဟဏေန စုတိပရိစ္ဆိန္နာယ ဧကာယ ဇာတိယာ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, **ဘဝ**ဂ္ဂဟဏေန နဝဓာ ဝုတ္တဘဝဿ။ တဒန္တောဂဓတာယ တတ္ထ တတ္ထ **ပရိယာပန္နတာ** ဝုတ္တာ။ **ဥပ္ပန္နံ မနောဝိညာဏဝိညေယ္ယမေတ** တိ "န ရူပံ ဝိယ ဥပ္ပန္နာ ဆဝိညာဏဝိညေယ္ယာ"တိ ရူပတော ဧတေသံ ဝိသေသနံ ကရောတိ။

၇၆၂. ကပ္ပတော ကပ္ပံ ဂန္တွာပိ န ဥပ္ပဇ္ဇတီ တိ န ကအာစိ တထာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ န ဟိ ခီရာဒီနံ ဝိယ ဧတေသံ ယထာဝုတ္တလက္ခဏဝိလက္ခဏတာ အတ္ထီတိ ဒဿေတိ။

၇၆၃. သမောဓာနေတွာတတိ လောကေ ဝိဇ္ဇမာနံ သဗ္ဗံ ရူပံ သမောဓာနေတွာ။ ဧတေန မဟာတ္တေပိ အဝိဘာဝကတ္တံ ဒဿေန္တော သုခုမတ္တာ န ဝိဘာဝေဿတီတိ တဒပထံ ဆိန္ဒတိ။ **စက္ခုပသာဒေ** မမ ဝတ္ထုမ္ဟီတိ အတ္ထော။ **ဝိသယော**တိ ဏ္ဍသ္သရိယဋ္ဌာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၇၆၄. အဗ္ဗောကိဏ္ဏာ တိ အဗ္ဗဝဟိတာ, အနန္တရိတာတိ အတ္ထော။ ဝဝတ္ထိတာနမ္ပိ ပဋိဟဋ္ဌိနိယမော ဧတေန ပဋိက္ခိတ္တောတိ အတ္ထော။ **အနန္တရတာ**တိ အနန္တရပစ္စယတာ ဧတေန ပဋိက္ခိတ္တာတိ အတ္ထော။

၇၆၅. သမနန္တရတာ တိ စ သမနန္တရပစ္စယတာ။

၇၆၆. အာဘုဇနတောတိ အာဘုဂ္ဂကရဏတော, နိဝတ္တနတော ဏ္ဍစ္စေဝ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ "ပဉ္စ ဝိညာဏာ အနာဘောဂ"တိ အာဘောဂသဘာဝတ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော, "ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ နတ္ထိ အာဝဋ္ဋနာ တ"တိအာဒီသုပိ အာဝဋ္ဋနဘာဝေ တတိအာဒိနာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

န ကဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီ တိ ဝေတ္တ န သဗ္ဗေ ရူပာဒိဓမ္မေ ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ ယထာဓိပ္ပေတဓမ္မဒဿ နတ္ထံ **“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာတိ ဧဝံ ဝုတ္တ”** န္တိ အာဟ။

ရူပာဒီသု အဘိနိပတနံ တေဟိ သမာဂမော တေသန္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ **“ရူပာဒီနံ အဘိနိပါတမတ္တ”**န္တိ။ ကမ္မတ္ထေ တ သာမိဝစနံ။ ဝိညာဏေဟိ အဘိနိပတိတဗ္ဗာနိ ဟိ ရူပာဒီနီတိ။ **ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီ** တိအာဒီသု ဟိ အယံ အဓိပ္ပာယော – အာရမ္မဏကရဏေန ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနိ ရူပါဒီနိ ဌပေတွာ ကုသလာကုသလစေတနာယ တံသမ္ပယုတ္တာန ဉ္စ ယထာဝုတ္တာနံ သဟဇပုဗ္ဗင်္ဂမဓမ္မေန ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနံ ပဋိဝိဇာနနံ ဧတေသံ နတ္ထီတိ။ ဝေဉ္စ ကတွာ **“ဒဿနာဒိမတ္တတော ပန မုတ္တာ အညာ ဧတေသံ ကုသလာဒိပဋိဝိညတ္တိ နာမ နတ္ထီ”** တိ ကိစ္စန္တရံ ပဋိသေဓေတိ။

အဝိပါကဘာဝေန အညံ အဗျာကတသာမညံ အနိတရေန္တော ကုသလာကုသလဂ္ဂဟဏဉ္စ ကရောတီတိ စဝနပရိယောသာနဉ္စ **ကိစ္စံ** ။ ပိ-သဒ္ဒေန သဟဇဝနကာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ပဉ္စဒွါရေ ပဋိသေဓေနေ အယံ အဓိပ္ပာယော သိယာ – “မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန။ပေ။ ပသန္နေန ဘာသတိ တ ကရောတိ တ”တိ (ဓ. ပ. ၁-၂) ဧဝံ ဝုတ္တာ ဘာသနကရဏကရာ, တံသဒိသာ စ သုခဒုက္ခုပ္ပာဒကာ ဖလဝန္တော ဆဠဒွါရိကာ ဧဝ ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ န တေသံ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေန ပဋိဝိဇာနနံ အတ္ထိ, ဒုဗ္ဗလာနံ ပန ပုဗ္ဗင်္ဂမပဋိဝိဇာနနံ တတ္ထ န ပဋိသိဒ္ဓံ “န ကာယကမ္မံ န ဝစီကမ္မံ ပဋ္ဌပေတီ”တိ ဝိညတ္တိဒွယဇနကသ္သေဝ ပဋ္ဌပနပဋိက္ခေပေန ဒုဗ္ဗလဿ မနောကမ္မဿ အနုညာတတ္တာ။ တထာ ကာယသုစရိတာဒိကုသလကမ္မံ ကရောမီတိ, တဗ္ဗိပရီတံ အကုသလံ ကမ္မံ ကရောမီတိ စ ကုသလာကုသလသမာအနံ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေန န ဟောတိ။ တထာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တာ “ပဉ္စဒွါရိကစုတိ စ န ပဉ္စဒွါရိကစိတ္တေဟိ ဟောတိ စုတိစိတ္တဿ အတံဒွါရိကတ္တာ”တိ။ ယာ ပနာယံ ဟဋ္ဌေ “ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ အညတြ အဘိနိပါတမတ္တာ”တိ, တဿာ ရူပာဒီနံ အာပာထမတ္တံ မုဉ္စိတွာ အညံ ကဉ္စိ ဓမ္မသဘာဝံ န ပဋိဝိဇာနာတီတိ အယမတ္ထော ဒိဿတိ။ န ဟိ ရူပံ ပဋိဂ္ဂဏှာတုန္တမ္ပိ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပန္တိ စ ဂဏှာတီတိ။ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒယော သပိ ရူပနီလာဒိအာကာရပဋိဝိဇာနနံ နတ္ထီတိ ကိဉ္စိ ဓမ္မဿ ပဋိဝိဇာနနံ ပဋိက္ခိတ္တံ, ပဉ္စဟိ ပန ဝိညာဏေဟိ သာတိသယံ တဿ ဝိဇာနနန္တိ “အညတြ အဘိနိပါတမတ္တာ”တိ န ဝုတ္တံ။ ယဿ ဟဋ္ဌေယံ ဗဟိဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ, တတော အညံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒံ ဣစ္ဆန္တေဟိ ပဉ္စဒွါရဇဝနေန ပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏဿ သဟုပ္ပတ္တိ ပဋိသိဒ္ဓါ။ **ရူပာရူပဓမ္မေ** တိ ရူပာရူပာဝစရဓမ္မေတိ အတ္ထော။

ပဉ္စဒွါရိကစိတ္တေန န ပဋိပုဇ္ဇတီ တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ရူပာဒီနံ အာပာထဂမနေ နိဒ္ဒါပဋိဗောဓော ဟောတီတိ? န, ပဌမံ မနောဒွါရိကဇဝနဿ ဥပ္ပတ္တိတောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“နိဒ္ဒါယန္တဿ ဟိ”** တိအာဒိ။ **ပလောဘေတွာ** သစ္စသုပိနေန။

အဗျာကတောယေဝ အာဝဇ္ဇနမတ္တသ္သေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတောတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ ဝဒန္တေဟိ မနောဒွါရေပိ အာဝဇ္ဇနံ ဒွဝတ္တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဇဝနဋ္ဌာနေ ဌတွာ ဘဝင်္ဂံ ဩတရတီတိ အဓိပ္ပေတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဿာ ဧဝ ဝသေနာတိ တဿာ ဝသေန ကောဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထု ဟောတီတိ စ, ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ စ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၂.) ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၇. အတ္ထ-သဒ္ဒော အညတြ သဘာဝံ ဂဟေတွာ အဓိကရဏောသု ပဝတ္တမာနော အဓိကရဏဝသေန လိင်္ဂပရိဝတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဇာပိတာ စ သာ အတ္ထာ စာတိ **ဇာပိတတ္ထာ** တိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၃.) တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၈. **ပညာပရိဏာမိတေသူ**တိ ပညာယ ပရိပာစိတေသု။ ''ယောဂဝိဟိတေသူတိ ဣဒ္ဓိ ဝိသယဝိသေသနမတ္တမေဝ, တသ္မာ ယာနိ ပညာယ ဝိဟိတာနိ အပေဟသုံ ဟောန္တိ ဘဝိဿန္တိ စ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ယောဂဝိဟိတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ သိ ကွိတ္တ ကာတဗ္ဗံ **သိပ္ပံ,** ဣတရံ **ကမ္မံ** ။ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ဝဍ္ဍကီကမ္မ** န္တိ စ အသိကွိတ္တတပိ ကာတဗ္ဗံ ထူလကမ္မံ **"ကမ္မ"**န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပညာ ဧဝ တ တတ္ထ တတ္ထ **"ကမ္မံ သိပ္ပ"** န္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **နာဂမဏ္ဍလံ** နာမ မဏ္ဍလံ ကတ္တ သပ္ပေ ဝိဇ္ဇာယ ပက္ကောသိတ္တ ဗလိံ ဒတ္တ ဝိသာပနယနံ။ **ပရိတ္တံ** ရက္ခာ, ယေန ''ဖူ''တိ မုခတတံ ဒတ္တ တ ဝိသံ အပနယန္တိ, သော ဥဏ္ဏနာဘိအာဒိမန္တော **ဖုဓမနကမန္တော** ။ ''အ အာ''တိအာဒိကာ မာတိကာ ''က ကာ''တိ အာဒိကော တပ္ပဘေဒော စ **လေခာ**။

ကုသလံ ဓမ္မံ **သကံ,** ဣတရံ **နောသကံ**။ စတုန္နံ သစ္စာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာနံ တပ္ပဋိဝေဓပစ္စယဘာဝေန **အနုလောမနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုဗ္ဗေ ''ယောဂဝိဟိတေသု တ ကမ္မာယတနေသူ''တိအာဒိနာ ပညာ ဝုတ္တာ, ပုန တသ္မာ ဝေဝစနဝသေန ''အနုလောမိကံ ခန္တိ''န္တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယေန **"အနု။ပေ။ ပညာဝေဝစနာနီ"**တိ အာဟ။ တတ္ထ စ **ဝေရူပိန္တိ** ယထာဝုတ္တကမ္မာယတနာဒိဝိသယံ ကမ္မဿကတသစ္စာနုလောမိကသဘာဝံ အနိစ္စာဒိပဝတ္တိအာကာရဉ္စာတိ အတ္ထော။ ယထာဝုတ္တာ စ ဘူမိသဘာဝပဝတ္တိအာကာရနိဒ္ဒေသာ ခန္တိအာဒီဟိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ယသ္မာ ပညာယ ဓမ္မာ နိဇ္ဈာနပဇာနနကိစ္စသင်္ခာတံ ဩလောကနံ ခမန္တိ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ, သာ ပညာ ဓမ္မာနံ နိဇ္ဈာနက္ခမနံ တေသ္မာ အတ္ထီတိ **ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တီ** တိ အတ္ထော။

၇၆၉. အသံဝရံ မုဉ္စတီတိ သမာအနသမ္ပတ္တဝိရတိသမ္ပယုတ္တစေတနာ **"သီလံ ပူရေန္တဿ မုဉ္စစေတနာ"**တိ ဝုတ္တာ။ ပုဗ္ဗာပရပညာယ စ အနသီလမယတာဝစနတော မုဉ္စအပရစေတနာဝသေန ''အာရဗ္ဘာ''တိ, ပုဗ္ဗစေတနာဝသေန ''အဓိကိစ္စာ''တိ စ ဝတ္တုံ ယုတ္တန္တိ ''အဓိကိစ္စာ''တိပိ ဟာဌော ယုဇ္ဇတိ။

၇၇၀. ပဉ္စသီလဒသသီလာနိ ဝိညာဏဿ ဇာတိယာ စ ပစ္စယဘူတေသု သင်္ခါရာဘဝေသု အန္တောဂဓာနီတိ **"ဥပဟာ အာ တ"**တိအာဒိကာယ ဓမ္မဋ္ဌိတိပဋိယာ သင်္ဂဟိတာနိ။ ဘဝနိဗ္ဗတ္တကသီလဿ ပညာပနံ သတိပိ သဝနေ န တထာဂတဒေသနာယတ္တန္တိ ဘိက္ခုအာဒီနမ္ပိ တံ ဝုတ္တံ။

အဓိပညာယ ပညာတိ အဓိပညာယ အန္တောဂဓာ ပညာ။ အထ တ အဓိပညာနိဗ္ဗတ္တေသု, တဒဓိဋ္ဌာနေသု တ ဓမ္မေသု အဓိပညာ-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တတ္ထ ပညာ **အဓိပညာယ ပညာ**။

၇၇၁. အဟာယုပ္ပာဒနကုသလတာ အဟာယကောသလ္လံ သိယာတိ မညမာနော ပုစ္ဆတိ **"အဟာယကောသလ္လံ ကထံ ပညာ နာမ ဇာတာ"**တိ။ တံ ပန ပရဿ အဓိပ္ပာယံ နိဝတ္တေန္တော **"ပညတယေဝ ဟီ"**တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ရုပာယာ**တိ တတ္ရ တတ္ရ ဥပာယဘူတာ။ ဌာနေ ဥပ္ပတ္တိ ဧတဿာတိ **ဌာနုပ္ပတ္တိယံ** ။ ကိံ တံ? ကာရဏဇာနနံ, ဘယာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏေ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ လဟုဥပ္ပဇ္ဇနကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၄.) စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၉၃. **န ပရိတဿတီ** တိ ''အပိ နာမ မေ တဏ္ဍုလာဒီနိ သိယု''န္တိ န ပတ္ထေတိ, တဒဘာဝေန တ န ဥတ္တသတိ။

၇၉၆. **အပရပ္ပစ္စယေ** တိ ပရေန နပတ္တိယာယိတဗ္ဗေ။ **ဓမ္မေ ဉာဏ** န္တိ သစ္စဝိသယံ ဉာဏံ။ အရိယသစ္စေသု ဟိ ဓမ္မ-သဒ္ဒော တေသံ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာတိ။ သင်္ခတပဝရော တ အရိယမဂ္ဂေ တဿ စ ဖလံ **ဓမ္မော,** တတ္ထ ပညာ တံသဟဂတာ **ဓမ္မေ ဉာဏံ** ။ န အညဉာဏုပ္ပာဒနံ **နယနယနံ,** ဉာဏဿေဝ ပန ပဝတ္တိဝိသေသောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ ကိစ္စ"** န္တိ။ တတ္ထ စ **ဣမိနာ ဓမ္မေနာ** တိ မဂ္ဂဉာဏေနာတိ ဝုတ္တံ, ဒုဝိဓမ္ပိ ပန မဂ္ဂဖလ ဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏာယ စ မူလံ, ကာရဏဉ္စ နယနယနဿာတိ ဒုဝိဓေနပိ တေန ဓမ္မေနာတိ န န ယုဇ္ဇတိ, တထာ စတု

သစ္စဓမ္မသ္မႋ ဉာတတ္တာ, မဂ္ဂဖလသင္ခါတသ္မႋ စ ဓမ္မသ္မႋ သစ္စပဋိဝေဓသမ္ပယောဂံ ဂတတ္တာ နယနံ ဟောတိ
တိ တေန ဣမိနာ ဓမ္မေန ဉာဏဝိသယဘာဝေန, ဉာဏသမ္ပယောဂေန တ ဉာတေနာတိ စ အတ္ထော န န ယုဇ္ဇတိ။

ယဒိပိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ အဘိဇာနန္တိ, တထာပိ ပစ္စုပ္ပန္နေ သသန္တတိပရိယာပန္နေ သဝိသေသေ အဘိနိဝေသော ဟောတီတိ အာဟ **"န တညေဝ ဣမ"**န္တိ။ ဒိဋ္ဌေန အဒိဋ္ဌေန နယတော **နယနဉာဏံ,** အဒိဋ္ဌသ္မႋ ဒိဋ္ဌတာယ ကာရဏဘူတတ္တာ **ကာရဏဉာဏံ,** အနုရူပတ္တတစကော တ ကာရဏ-သဒ္ဒေါတိ ဓမ္မေ ဉာဏသ္မႋ သ အနုရူပဉာဏန္တိ အတ္ထော။

သမ္မုတိမှိ ဉာဏ န္တိ ဓမ္မေ ဉာဏာဒီနံ ဝိယ သာတိသယသ္မႋ ပဋိဝေဓကိစ္စသ္မႋ အဘာဝတ ဝိသယောဘာသနမတ္တဇာနနသာမညေန ဉာဏန္တိ သမ္မတေသု အန္တောဂဓန္တိ အတ္ထော။ သမ္မုတိဝသေန တ ပဝတ္တံ **သမ္မုတိမှိ ဉာဏံ,** အဝသေသံ ပန ဣတရဉာဏတ္တယဝိသဘာဂံ ဉာဏံ တဗ္ဗိသဘာဂသာမညေန သမ္မုတိဉာဏမှိ ပဝိဋ္ဌတ္တာ **သမ္မုတိ ဉာဏံ** နာမ ဟောတီတိ။

၇၉၇. **ကိလေသမူလကေ စာ**တိ နီဝရဏမူလကေ စ ကာမဘာဝဓမ္မေ။

၇၉၈. **သာ ဟိသ္မႋ** တိ ဧတ္တ **အသ္မႋ** တိ ယော "ကာမေသု ဝီတရာဂေ ဟောတီ"တိ ဖဝံ ဝုတ္တော, အသ္မႋ ပဥ္စမဇ္ဈာနသမင္ဂိသ္မႋတိ အတ္ထော။ **သေ့ဝတ**တိ ဧတေန ကာမေသု ဝီတရာဂဘာဝနာဝတ္ထသ္သေဝ ပဥ္စမဇ္ဈာနသမင္ဂိသ္မႋ သ ဂဟဏေ ပဝတ္တေ တသ္မႋ တတော ပရံ အဝတ္ထံ ဒသ္သေတုံ **"ကာမေသု ဝီတရာဂေ သမာနော"**တိ ဝုတ္တံ။ စတုတ္ထမဂ္ဂပညာ ဆဠဘိညာဘာဝပ္ပတ္တိယာ တံ **ပဋိဝိဇ္ဈတိ** နာမ, ဣတရာ တဒုပနိသ္သယတ္တာ။ ယထာနုရူပံ တ အာသဝက္ခယဘာဝတော, ဖလေ တ အာသဝက္ခယေ သတိ ယထာနုရူပံ တံနိဗ္ဗတ္တနတော စတူသုပိ မဂ္ဂေသု ပညာ **ဆ ဠံ့ အဘိညံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ**တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၇၉၉. **ကာမသဟဂတာ**တိ ဝတ္ထုကာမာရမ္မဏာ။ **စောဒေန္တီ** တိ ကာမာဘိမုခံ တန္နိန္နံ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **တဒနုဓမ္မတာ**တိ တဒနုဓမ္မာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တာ**-သဒ္ဒသ္မႋ အပုဗ္ဗတ္ထာဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"တဒနုရူပသဘာဝတ"**တိ။ နိကန္တိ, နိကန္တိသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒံ တ **"မိစ္ဆာသတီ"**တိ ဝဒတိ။ "အဟော ဝတ မေ အဝိတက္ကံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ"တိ အဝိတက္ကာရမ္မဏာ **အဝိတက္ကသဟဂတာ**။

၈ဝဝ. အဓိဂမဘာဝေန အဘိမုခံ ဇာနန္တသ္မႋ **အဘိဇာနန္တသ္မႋ,** အဘိဝိသိဋ္ဌေန တ ဉာဏေန ဇာနန္တသ္မႋ, အနာရမ္မဏဘူတမ္ပိ တံ ဌာနံ ဟာကဋ္ဋံ ကရောန္တသ္မႋာတိ အတ္ထော။

၈ဝ၂. ဝသိတာပဉ္စကရဟိတံ ဈာနံ **အပ္ပဂုဏံ**။ ဧတ္ထ စတသ္သော ပဋိပဒါ စတ္တာရိ အာရမ္မဏာနီတိ ပညာယ ပဋိပဒါ ရမ္မဏဒ္ဒေသေန ပညာ ဧဝ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာတိ သာ ဧဝ ဝိဘတ္တာတိ။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၅.) ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈ဝ၄. **ပဉ္စင္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ** တိ သမာဓိအင္ဂဘာဝေန ပညာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာတိ။ ပီတိဖရဏတာဒိဝစနေန ဟိ တမေဝ ဝိဘဇတိ, "သော ဣမမေဝ ကာယံ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၁.၄၂၇) နယေန ပီတိယာ သုခသ္မႋ စ ဖရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပီတိဖရဏတာသုခဖရဏတာဟိ အာရမ္မဏေ ဌတ္ွတ စတုတ္ထဇ္ဈာနသ္မႋ ဥပ္ပဟာဒနတော **"ဟအာ ဝိယာ"**တိ တာ ဝုတ္တာ။

ဒုတိယပဉ္စကေ စ **"ပဉ္စဉာဏိကော"**တိ သမာဓိမုခေန ပဉ္စဉာဏာနေဝ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ လောကိယသမာဓိသ္မႋ ပစ္စနီကာနိ နီဝရဏပဥ္စမဇ္ဈာနနိကန္တိအာဒီနိ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ အညေ ကိလေသာ တရေတဗ္ဗာ, ဣမသ္မႋ ပန အရဟတ္တသမာဓိသ္မႋ ပဋိပ္ပသ္သဒ္ဓသဗ္ဗကိလေသတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တရေတဗ္ဗဉ္စ အတ္ထီတိ မဂ္ဂာနန္

တရံ သမာပတ္တိက္ခဏေ စ အပ္ပယောဂေနေဝ အဓိဂတတ္တာ စ ဋ္ဌပိတတ္တာ စ, အပရိဟာနိဝသေန ဋ္ဌပိတတ္တာ တ **န သ သင္ခါရနိဂ္ဂယ္ဟဟတရိတဂတော။ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ**တိ ဧတေန အပ္ပဝတ္တမာနာယပိ သတိယာ သတိဗဟု လတာယ သတော ဧဝ နာမာတိ ဒဿေတိ။ **ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေနာ** တိ ဧတေန ပရိစ္ဆိန္နသတိယာ သတောတိ။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၆.) ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၅. ဝိသုဒ္ဓိဘာဝံ ဒဿေန္တော **"ဒူရ။ပေ။ ရမ္မဏာယာ"** တိ အာဟ။ သောတဓာတုဝိသုဒ္ဓီတိ စ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ တတ္ထ ဉာဏံ **သောတဓာတုဝိသုဒ္ဓိယာ ဉာဏံ** ။ "စေတောပရိယဉာဏ"န္တိ ဣဒမေဝ အတ္ထဝသေန **"ပရစိတ္တေ ဉာဏ"** န္တိ ဥဒ္ဒဋ္ဌန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စုတူပပာတဉာဏဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေကဒေသတ္တာ **"ဝဏ္ဏဓာတု အာရမ္မဏာ"**တိ ဝုတ္တံ။ မုဒ္ဓပ္ပတ္တေန စုတူပပာတဉာဏသင္ခါတေန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန သဗ္ဗံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏန္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၇.) သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၆. တဒေဝ ဉာဏန္တိ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ဝိပဿနာရမ္မဏဘာဝေန သဟ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏေနာ** တိ ဆပိ ဉာဏာနိ သင္ခိပိတွာ ဝုတ္တေန ဉာဏေန။ **ခယဓမ္မန္တိအာဒိနာ** ဟိ ပကာရေန ပဝတ္တဉာဏဿ ဒဿနံ, ဉာဏဝိပဿနာဒဿနတော ဝိပဿနာပဋိဝိပဿနာဒဿနမတ္တမေဝတိ န တံ အင်္ဂန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဟဋ္ဌိယံ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဉာဏဝစနေန အင်္ဂါနံ ဝုတ္တတ္တာ **နိရောဓဓမ္မန္တိ ဉာဏ** န္တိ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန ပကာသေတွာ ဝုတ္တံ ဝိပဿနာဉာဏံ သတ္တမံ ဉာဏန္တိ အယမတ္ထော ဒိဿတိ။ န ဟိ ယမ္ပိ တံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, တမ္ပိ ဉာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော ဟောတိ တံဉာဏဂ္ဂဟဏေ တေသံ ဉာဏဘာဝဒဿနဿ အနဓိပ္ပေတတ္တာ, "ခယဓမ္မံ။ပေ။ နိရောဓဓမ္မ"န္တိ ဧတေသံ သမ္ဗန္ဓာဘာဝပ္ပသင်္ဂတော စာတိ။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၈.) အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၈. ဝိဟာရိတဗ္ဗဋ္ဌေနာ တိ ပစ္စနီကဓမ္မေ, ဒုက္ခံ တ ဝိဓိန္ဒိတွာ ပဝတ္တေတဗ္ဗဋ္ဌေန။

အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၁၀.) ဒသကနိဒ္ဒေသော

ပဌမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၉. အဝိဇ္ဇမာနံ ဌာနံ **အဋ္ဌာနံ,** နတ္ထိ ဌာနန္တိ တ **အဋ္ဌာနံ** ။ သေ **"အနဝကာသော"**တိ ဣတ္ထာပိ နယော။ တဒတ္ထ နိဂမနမတ္တမေဝ ဟိ "နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ ဝစနန္တိ။ အသုခေ သုခန္တိ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ ဣဓ သုခတော ဥပဂမနသာ သ ဌာနန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ ဒဿေန္တော **"ကေန္တ။ပေ။ အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေနာ"** တိ ပဓာနဒိဋ္ဌိမာဟ။ ဘေအနုရူပဿ သာ ဝနံ **အနုသ္သာဝနံ,** ဘေအနုရူပေန တ ဝစနေန ဝိညာပနံ။

လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ စ သော ဧဝ ဧကကမ္မနိဗ္ဗတ္တိတော ဘဝင်္ဂပ္ပဗန္ဓော ဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဗန္ဓော စ, နာညောတိ အာဟ **"အပိ ပရိဝတ္တလိင်္ဂ"** န္တိ။ **အယံ ပဌေဟာ**တိ ဉာပနိစ္ဆာနိဗ္ဗတ္တာ ကထာ။

သင်္ဂါမစတုက္ကံ သပတ္တဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗတ္ထ စ ပုရိမံ အဘိသန္ဓိစိတ္တံ အပ္ပမာဏံ, ဝဓကစိတ္တံ ပန တအာရမ္မဏာ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အာနန္တရိယာနာနန္တရိယဘာဝေ ပမာဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပုထုဇ္ဇနသ္သေဝ တံ ဒိန္နံ ဟောတိ**။ ကသ္မာ? ယထာ ဝဓကစိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏမ္ပိ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒနဝသေန အာရမ္မဏံ ကတ္တ ပဝတ္တတိ, န ဧဝံ စာဂစေတနာ။ သာ ဟိ စဇိတဗ္ဗံ အာရမ္မဏံ ကတ္တ စဇနမတ္တမေဝ ဟောတိ, အညသကကရဏဥ္စ တဿ စဇနံ, တသ္မာ ယဿ တံ သကံ ကတံ, တဿေဝ ဒိန္နံ ဟောတီတိ။

သဏ္ဌာ။ပေ။ ကပ္ပဝိနာသေယေဝ မုစ္စတီ တိ ဣဒံ ကပ္ပဋ္ဌကထာယ န သမေတိ။ တတ္ထ ဟိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ကထာ. အဋ္ဌ. ၆၅၄-၆၅၇) ဝုတ္တံ “အာဟယိကောတိ ဣဒံ သုတ္တံ ယံ သော ဧကံ ကပ္ပံ အသီတိဘာဂေ ကတ္တ တတော ဧကောဘာဂမတ္တံ ကာလံ တိဋ္ဌေယ္ယ, တံ အာယုကပ္ပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”န္တိ။ **ကပ္ပဝိနာသေယေဝ** တိ ပန အာယုကပ္ပဝိနာသေယေဝတိ အတ္ထေ သတိ နတ္ထိ ဝိရောဓော။ တ္ထေ စ **သဏ္ဌာဟန္တေ** တိ ဣဒံ သေ္တဝ ဝိနဿိဿတီတိ ဝိယ အဘူတပရိကပ္ပဝသေန ဝုတ္တံ။ **ကေဒိဝသမေဝ ပစ္စတိ** တတော ပရံ ကပ္ပာဘာဝေန အာယုကပ္ပဿပိ အဘာဝ တောတိ အဝိရောဓတော အတ္ထယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပကတတ္တော တိ အနုက္ခိတ္တော။ **သမာနသံတသကောတိ** အပဟရာဇိကော။

ကိံ ပန တန္တိ ယော သော “နိယတော”တိ ဝုတ္တော, တံ ကိံ နိယမေတီတိ အတ္ထော။ တဿေဝ ပန ယထာပုစ္ဆိ တဿ နိယတဿ မိစ္ဆတ္တသမ္မတ္တနိယတဓမ္မာနံ ဝိယ သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနတံ ယထာပုစ္ဆိတဥ္စ နိယာမကဟေ တုံ ပဋိသေဓေတ္တ ယေန “နိယတော”တိ “သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိကော”တိ စ ဝုစ္စတိ, တံ ယထာဓိပ္ပေတကာရဏံ ဒ ဿေတုံ **“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ”** တိအာဒိမာဟ။ ဇာတဿ ကုမာရဿ ဝိယ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတဿ **နာမမတ္တ မေတံ** နိယတသတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိကံ, နိယတာနိယတဘေဒံ နာမန္တိ အတ္ထော။ ယဒိ ပုဗ္ဗဟေတု နိယာမကော, သော တာပန္နော စ နိယတောတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတော ဥဒ္ဓံ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ ဥပနိဿယဘာဝတော ပုဗ္ဗဟေတုကိစ္စံ, တ တော ပုဗ္ဗေ ပန ပုဗ္ဗဟေတုကိစ္စံ နတ္ထီတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ **ဥပနိဿယဘာဝတေ အာပဇ္ဇတိ** ။ ယဒိ ဟိ တသ္သ သပိ ပုဗ္ဗဟေတု ဥပနိဿယော သိယာ, သော စ နိယာမကောတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ဧဝ နိယတော သိယာ, တဥ္စ အနိဋ္ဌံ, တသ္မာဿ ပုဗ္ဗဟေတုနာ အဟေတုကတာ အာပန္နာတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“ဣစ္စဿ အဟေတု အပ္ပစ္စယာ နိဗ္ဗတ္တိ ဟပုဏာတီ”**တိ။

ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ, တေနေဝ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိနိယမေ သတိ သတ္တမဘာတဒိတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တနကဿ ဒုက္ခဿ မူလဘူတာ ကိလေသာ တေနေဝ ခီဏာတိ ဥပရိ တယော မဂ္ဂ အကိစ္စကာ ဟောန္တီတိ အ တ္ထော။ ယဒိ ဥပရိ တယော မဂ္ဂ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိကံ နိယမေန္တိ, တတော စ အညော သောတာပန္နော နတ္ထီ တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ အကိစ္စကတာ နိပ္ပယောဇနတာ အာပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ အထ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒိပ္ပဟာ နံ ဒဿနကိစ္စံ, တေသံ ပဟာနေန သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိတာယ ဘဝိတဗ္ဗံ။ သာ စုပရိမဂ္ဂေဟိ ဧဝ ဟောတီတိ သတ္တမ ဘတဒိတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တိတော တေန ဝိနာ ဝုဋ္ဌာနေ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒိပ္ပဟာနေန စ တေန ဝိနာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပဌမမဂ္ဂေန စ အနုပ္ပဇ္ဇိတ္တတော ကိလေသာ ခေပေတဗ္ဗာ ဟောန္တိ”** တိ။ **န အညော ကောစိ နိယမေတီ**တိ နာမ ကရဏနိမိတ္တတော ဝိပဿနာတော အညော ကောစိ နိယာမကော နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ ဝိပဿနာဝ နိယမေတီတိ စ နာမကရဏနိမိတ္တတံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ **“ဣတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဂဟိတနာမမတ္တမေဝ တ”** န္တိ။

န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ တိ “န မေ အာစရိယော အတ္ထိ, သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတိ”တိအာဒိံ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅) ဣမိဿာ လောကဓာတုယာ ဌတ္တ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ “ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, အတ္ထေတရဟိ အညေ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ ဘဂဝတာ သမသမာ သမ္ဗောဓိယန္တိ ဧဝံ ပုဋ္ဌာဟံ, ဘန္တေ, နောတိ ဝဒေယျ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁) ဝတ္တ တဿ ကာရဏံ ဒဿေတုံ “အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ဧကိဿ္သ သာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၉) ဣမံ သုတ္တံ ဒဿေန္တေန ဓမ္မသေနာပတိ နာ စ ဗုဒ္ဓက္ခေတ္တဘူတံ ဣမံ လောကဓာတုံ ဌပေတ္တ အညတ္ထ အနုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

“ယော ပန ဘိက္ခု”တိအာဒိနာ ဝုတ္တာနိ သိက္ခာပဒါနိ **မာတိကာ,** တာယ အနုရူပါတာယ နိဒ္ဒေသသင်္ခါတေ ပါတိမောက္ခေ ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒါကမ္မေသု စ **သာသနံ တိဋ္ဌတိ** တိ အတ္ထော။ ပါတိမောက္ခေ တ အန္တောဂဓာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒာ စ တဒုဘယာဘာဝေ ပါတိမောက္ခာဘာဝတော, တသ္မာ ပါတိမောက္ခေ, တာသု စ **သာသနံ တိဋ္ဌတိ** တိ ဝုတ္တံ။ **ဩသက္ကိတံ နာမာ** တိ ပစ္ဆိမပဋိဝေဓသီလဘေဒဒွယံ ဧကတော ကတွာ တတော ပရံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။

တာတိ ရသ္မိယော။ **ကာရုညန္တိ** ပရိဒေဝနကာရုညံ။

အနုစ္ဆရိယတ္တာ တိ ဒွီသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု အစ္ဆရိယတ္တာဘာဝဒေသတောတိ အတ္ထော။ **ဝိတဒဘာဝတော** တိ ဝိတအဘာဝတ္တံ ဒွေ ဝ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။

ဧကံ ဗုဒ္ဓံ ဓာရေတီတိ **ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ**။ ဧတေန ဧဝံသဘာဝတ ဧတေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ယေန ဒုတိယဗုဒ္ဓဂုဏေ ဓာရေတုံ အသမတ္ထာ အယံ လောကဓာတူတိ ဒဿေတိ။ ပစ္စယဝိသေသနိပ္ဖန္နာနည္ဟိ ဓမ္မာနံ သဘာဝဝိသေသော န သက္ကာ ဓာရေတုန္တိ။ သမံ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတီတိ **သမုပါဒိကာ,** ဥဒကဿောပရိ သမံ ကမိနီတိ အတ္ထော။ **ဒွဝိန္နမ္ပိ** တိ ဒွေဝပိ, ဒွိန္နမ္ပိ တ သရီရဘာရံ။ **ဆာဒေန္တ** န္တိ ရောစယမာနံ။ **သကိံ ဘုတ္တောတ** တိ ဧကမ္ပိ အာလောပံ အဇ္ဈောဟရိတွာတဝ မရေယျာတိ အတ္ထော။

အတိဓမ္မဘာရေနာတိ ဓမ္မေန နာမ ပထဝီ တိဋ္ဌေယျ, သာ ကိံ တေနေဝ စလတီတိ အဓိပ္ပါယော။ ပုန ထေရော “ရတနံ နာမ လောကေ ကုဋ္ဌမ္ပိ သန္ဓာရေန္တံ အဘိမတဍ္ဍ လောကေန အတ္တနော ဂရုသဘာဝတာယ သကဋ္ဌဘင္ဂဿ ကာရဏံ အတိဘာရဘူတံ ဒိဋ္ဌံ။ ဧဝံ ဓမ္မော စ ဟိတသုခဝိသေသေဟိ တံသမင်္ဂိနံ ဓာရေန္တော အဘိမတော စ ဝိညူဟိ ဂမ္ဘီရာပ္ပမေယ္ယဘာဝေန ဂရုသဘာဝတ္တာ အတိဘာရဘူတော ပထဝီစလနဿ ကာရဏံ ဟောတီ”တိ ဒဿေန္တော **“ဣဓ, မဟာရာဇ, ဒွေ ဝ သကဋ္ဌာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဧကဿာ** တိ ဧကသ္မာ, ဧကဿ တ သကဋ္ဌဿ ရတနံ, တသ္မာ သကဋ္ဌတော ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ **ဩသာရိတန္တိ** ပဝေသိတံ အာဟဋ္ဋံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

သဘာဝပကတိကာတိ အကိတ္တိမပကတိကာတိ အတ္ထော။ **ကာရဏမဟန္တတ္တာ** တိ မဟန္တေဟိ ပါရမိတာကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ နိဗ္ဗတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပထဝီအာဒယော မဟန္တာ အတ္တနော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကေကာဝ, ဧဝံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောပိ မဟန္တော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကော ဧဝ။ ကော စ တဿ ဝိသယော? ယာဝတကံ ဉေယျံ, ဧဝံ အာကာသော ဝိယ အနန္တဝိသယော ဘဂဝါ ဧကော ဧဝ ဟောတီတိ ဝဒန္တော လောကဓာတုဝန္တရေသုပိ ဒုတိယဿ အဘာဝံ ဒဿေတိ။

ပုဗ္ဗဘာဂေ အာယူဟနဝသေန **အာယူဟနသမင်္ဂိတာ** သန္နိဋ္ဌာနစေတနာဝသေန **စေတနာသမင်္ဂိတာ** စ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သန္တတိခဏဝသေန တ။ **ဝိပါကာရဟန္တိ** ဒုတိယဘဝါဒီသု ဝိပစ္စနပကတိတံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **စလတီ**တိ ပရိဝတ္တတိ။ သုနခေဟိ ဝဇနသီလော **သုနခဝဇိကော**။

ပဌမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၀. ဂတိတော အညာ ဂတိသမ္ပတ္တိ နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **“သမ္ပန္နာ ဂတိ”** တိ အာဟ။ မဟာသုဒဿနာဒိသု ရာဇကာလော ပဌမကပ္ပိကာဒိသု မနုဿကာလော စ **ကာလသမ္ပတ္တိ**။

ဧကန္တံ ကုသလဿေဝ ဩကာသော တိ ဣဒံ ယဒိပိ ကောစိ ကာယသုစရိတာဒိပယောဂသမ္ပတ္တိယံ ဌိတံ ဗာဓေယျ, တံ ပန ဗာဓနံ ဗာဓကေဿေဝ ဣဋ္ဌာဒိနိမိတ္တေန ဝိပရီတဂ္ဂါဟေန ဇာတံ။ သာ ပယောဂသမ္ပတ္တိ သဘာဝတော သုခဝိပါကဿေဝ ပစ္စယော, န ဒုက္ခဝိပါကဿာတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မက္ခဒ္ဓော ဘတ္တပုဋံ ဗန္ဓိတွာနေ မုဋ္ဌိတ္

တ ဘုဒ္ဓိတုံ န ဇာနာတိ, ယတ္ထ တ တတ္ထ တ ဘိန္ဒိတ္ဝာ ဝိနာသေတိ, ဧဝံ အနုပာယညုပိ ဘောဂေ။ **သုသာနေ ဆဍ္ဍေတွ္ဝာ**တိအာဒိနာ ဃာတေတွ္ဝာ ဆဍ္ဍိတဿ ဝုဍ္ဍာနာဘာဝေ ဝိယ အပာယဝေါ ဝုဍ္ဍာနာဘာဝေါတိ ဒဿေတိ။

''ပစ္စရီ''တိပိ **ဥဠုမ္ပဿ** နာမံ, တေန ဝုတ္တံ ကထာ ''မဟာပစ္စရီ''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥဒကေ မရဏံ ထလေ မရဏန္တ ကေမေတ**တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု သက္ကေန ''သမုဒ္ဒရက္ခံ ကရိဿာမိ''တိ ဝုတ္တန္တိ? သစ္စံ ဝုတ္တံ, ဇီဝိတဿ လဟုပရိဝတ္တိတံ ပကာသေန္တေဟိ ထေရေဟိ ဧဝံ ဝုတ္တံ, လဟုပရိဝတ္တိတာယ ဇီဝိတဟေတု န ဂမိဿာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ **ဥဒကေ**တိ နာဂဒီပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, **ထလေ**တိ ဇမ္ဗုဒီပံ။

ထေရော န ဒေတီတိ ကထမပၢံ ဇေတေန ဉာတော, ကေနစိ ကိဉ္စိ အာစိက္ခိတံ သိယာတိ သညာယ န အဒာသိ။ တေနေဝ ''မယမ္ပိ န ဇာနာမာ''တိ ဝုတ္တံ။ **အပရဿာ** တိ အပရဿ ဘိက္ခုနော ပတ္တံ အာဒာယ။ပေ.။ ထေရဿ ဟတ္ထေ ဌပေသီတိ ယောဇနာ။ **အနာယတနေ**တိ နိက္ကာရဏေ, အယုတ္တေ တ နဿနဋ္ဌာနေ။ **တုဝံ အတ္တာနံ ရက္ခေယျာသိ,** မယံ ပန မဟလ္လကတ္တာ ကိံ ရက္ခိတ္ဝာ ကရိဿာမ, မဟလ္လကတ္တာ ဧဝ စ ရက္ခိတုံ န သက္ခိဿာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ အနာကမိတ္တာ တ ထေရော အတ္တနာ ဝတ္တဗ္ဗံ ဇာနိတ္ဝာ ဩဝဒတိ။

သမ္မာပယောဂဿ ဂတမဂ္ဂေ တိ သမ္မာပယောဂေန နိပ္ဖာဒိတတ္တာ တဿ သဉ္ဇာနနကာရဏန္တိ အတ္ထော။

ဘူတမတ္ထံ ကတ္ဝာ အဘူတောပမံ ကထယိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **မနုဿာ** တိ ဘဏ္ဍာကရိကာဒိနိယုတ္တာ မနုဿာ မဟန္တတ္တာ **သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ နာသက္ခိံသု** ။

ဒုတိယဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၁. အဍ္ဎိတာ တိ ဂတာ။ **ပေစ္စာ** တိ ပုန, မရိတ္ဝာတိ တ အတ္ထော။ **ဥဿန္နတ္တာ** တိ ဝိတက္ကဗဟုလတာယ ဥဿန္နတ္တာတိ ဝဒန္တိ, သူရတာဒီဟိ တ **ဥဿန္နတ္တာ။ ဒိဗ္ဗန္တိ** တိ ကီဠန္တိ။

သဒ္ဓိဝကာဋ္ဌသုတ္တသင်္ဃာတရေရုဝမဟာရေရုဝတာပနမဟာတာပနအဝီစိယော **အဋ္ဌ မဟာနိရယာ** ။ ဧကေကဿ စတ္တာရိ ဒွာရာနိ, ဧကေကသ္မိံ ဒွာရေ စတ္တာရော စတ္တာရော ဂူထနိရယာဒယောတိ ဧဝံ **သောဠသ ဥဿဒနိရယေ** ဝဏ္ဏယန္တိ။

သက္ကသုယာမာဒယော ဝိယ **ဓမ္မေဌကဒေဝရာဇာ** ။ ပဇာပတိဝရုဏဤသာနာဒယော ဝိယ ဒုတိယာဒိဌာနန္တရကာရကော **ပရိစာရကော ဟုတွ္ဝာ**။

တတိယဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုတ္ထဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၂. ကပ္ပော တိ ဒွေဝဓာဘူတဂ္ဂေ။ တတ္ထ စ ဗီဇာဒိဓာတုနာနတ္တဝသေန ခန္ဓာဒိဓာတုနာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၃. အဇ္ဈာသယဓာတူ တိ အဇ္ဈာသယသဘာဝေါ။ ယထာ ဂူထာဒီနံ ဓာတုသဘာဝေါ ဧသော, ယံ ဂူထာဒီဟေဝ သံသန္ဒတိ, ဧဝံ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဿေဝေသ သဘာဝေါ, ယံ ဒုဿီလာဒယော ဒုဿီလာဒိကေဟေဝ သံသန္ဒန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဘိက္ခုပိ အာဟံသူ** တိ အညမညံ အာဟံသု။ အာဝုသော ဣမေ မနုဿာ ''ယထာသဘာဝေန ပရိဘုဉ္စ

ထာ''တိ ဝဒန္တာ အမှေဟ သဘာကသဘာဂေ ဝိဒိတွာတ ဟီနဇ္ဈာသယပဏီတဇ္ဈာသယတံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာတ ဓာတုသံယုတ္တကမ္မေ ဥပနေန္တိ တသ္သ ပယောဂံ ဒဠှကြာမာတိ အတ္ထော, ဧဝံ သဘာဂဝသေနေဝ အဇ္ဈာသယဓာတုပရိစ္ဆိန္ဒနတော အဇ္ဈာသယဓာတုသဘာဂဝသေန နိယမေတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဉ္စမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဋ္ဌဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

စရိတန္တိ ဣဓ ဒုစ္စရိတံ သုစရိတန္တိ ဝုတ္တံ။ အပ္ပရဇံ အက္ခံ ဧတေသန္တိ **အပ္ပရဇက္ခာ** တိ အတ္ထော ဝိဘာဝိတော, အပ္ပရဇံ အက္ခိမှိ ဧတေသန္တိ **အပ္ပရဇက္ခာ** တိပိ သဒ္ဒတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ တတ္ထ စ အာသယဇာနနာဒိနာ ယေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ ပရောပရေဟိ သတ္တာ ကလျာဏပာပါသယာဒိကာ ဟောန္တိ, တေသံ ဇာနနံ ဝိဘာဝေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာတ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တအာသယာနုသယဉာဏာနံ ဝိသုံ အသာဓာရဏတာ, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တနာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏာနံ ဝိသုံ ဗလတာ စ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။

၈၁၅. ယဒရိယာတိ ယေ အရိယာ။ **အာဝသိံသူတိ** နိဿာယ ဝသိံသု။ ကေ ပန တေ? ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ဟောတိ ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော ဧကာရက္ခော စတုရာပဿေနော ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော သမဝယသဋ္ဌေသနော အနာဝိလသင်္ကပ္ပော ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခါရော သုဝိမုတ္တစိတ္တော သုဝိမုတ္တပညော''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈; အ. နိ. ၁၀.၁၉) ဧဝံ ဝုတ္တာ။ ဧတေသု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနပစ္စေကသစ္စပနောဒနသေနာသမဝယသဋ္ဌနာနိ ''သင်္ခါယေကံ ပဋိသေဝတိ အဓိဝါသေတိ ပရိဝဇ္ဇေတိ ဝိနောဒေတီ''တိ (မ. နိ. ၂.၁၆၈) ဝုတ္တေသု အပဿေနေသု ဝိနောဒနဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စာနေဝ, ဣတရေ စ မဂ္ဂေနေဝ သမိဇ္ဈန္တိ။ တေနာဟ **''တေဉ္စဟိ သုတ္တံ။ပေ။ ဒီပေတီ''** တိ။

၈၁၆. အာရမ္မဏသန္တာနာနုသယနေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာရမ္မဏာနုသယနေန **အနုသေတိ။ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာ** တိ ဧတေန သမန္တတော ဝေဌေတွာတ ဝိယ ဌိတဘာဝေန အနုသယိတတံ ဒဿေတိ။ ဘဝဿပိ ဝတ္ထုကာမတ္တာ, ရာဂဝသေန တ သမာနတ္တာ **''ဘဝရာဂါနုသယော။ပေ။ သင်္ဂဟိတော''** တိ အာဟ။

၈၁၈. ''ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ တိက္ခိန္ဒြိယာ, ဣတရေ မုဒိန္ဒြိယာ''တိ ဧဝံ ဣန္ဒြိယဝိသေသဒဿနတ္ထမေဝ အဓိမုတ္တိဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ **''တိက္ခိန္ဒြိယမုဒိန္ဒြိယဘာဝဒဿနတ္ထ''** န္တိ။

၈၁၉. ပဟာနက္ကမဝသေနာ တိ တတ္ထ ပဟာတဗ္ဗပဇဟနက္ကမော ပဟာနက္ကမောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ယဿ ပဟာနေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တံ တေနေဝ ပဟာနေန ပဌမံ ဝုစ္စတိ, တတော အပ္ပဟာတဗ္ဗန္တိ အယံ တ ပဟာနက္ကမော။

၈၂၀. မဂ္ဂဿ ဥပနိဿယဘူတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ **ဥပနိဿယဣန္ဒြိယာနိ** ။

၈၂၆. နိဗ္ဗုတိဆန္ဒရဟိတတ္တာ **အစ္ဆန္ဒိကဌာနံ ပဝိဋ္ဌာ** ။ ယသ္မိံ ဘဝင်္ဂေ ပဝတ္တမာနေ တံသန္တတိယံ လောကုတ္တရံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တံ တဿ **ဟဒယံ**။

ဆဋ္ဌဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၂၈. နိဒ္ဒာယိတွာတ တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိတွာတ ပဋိဗုဒ္ဓေါ သမာပတ္တိံ သမာပန္နော့မှီတိ အတ္ထော။ နီဝရဏာဒီဟိ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တသန္တတိ ဧဝ **စိတ္တမဉ္ဇူသာ,** သမာဓိ တ, ကမ္မဋ္ဌာနံ တ။ **စိတ္တံ ဌပေတု** န္တိ သမာပတ္တိစိတ္တံ ဌပေတုံ။ သညာဝေဒယိတာနံ အပဂမော ဧဝ **အပဂမဝိမောက္ခော** ။

သညာမနသိကာရာနံ ကာမာဒိဒုတိယဇ္ဈာနာဒိပက္ခန္ဒနာနိ **''ဟာနဘာဂိယဝိသေသဘာဂိယဓမ္မာ''** တိ ဒဿိတာနိ, တေဟိ ပန ဈာနာနံ တံသဘာဝတာ ဓမ္မ-သဒ္ဒေန ဝုတ္တာ။ ပဂုဏဘာဝတေအာနံ **ပဂုဏတေအာနံ**။ တဒေဝ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝု

ဌဟိတ္တတ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိအဓိဂမသ္သ ပစ္စယတ္တာ **“ဝုဋ္ဌာနံ နာမ”** တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘တေအနမ္ပိ ဝုဋ္ဌာနံ, တမ္ဟာ တမ္ဟာ သမာဓိမ္ဟာ ဝုဋ္ဌာနမ္ပိ ဝုဋ္ဌာန’’န္တိ ဣမာယ ဝုဋ္ဌာနပာဠိယာ အသင်္ဂဟိတတ္တာ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ **“ဟဋ္ဌိမုတ္တကဝုဋ္ဌာနံ နာမ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယေ ပန ‘‘နိရောဓတော ဖလသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာန’’န္တိ ပာဠိ နတ္ထီတိ ဝဒေယျုံ, တေ ‘‘နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဖလသမာပတ္တိယာ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော’’တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဣမာယ ပာဠိယာ ပဋိသေဓေတဗ္ဗာ။

သတ္တမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒသမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၃၁. ရာဂါဒီဟိ စေတသော ဝိမုတ္တိဘူတော သမာဓိ **စေတောဝိမုတ္တိ**။ ပညာဝ ဝိမုတ္တိ **ပညာဝိမုတ္တိ**။ **ကမ္မန္တရဝိပါကန္တရမေဝါ**တိ ကမ္မန္တရဿ ဝိပါကန္တရမေဝါတိ အတ္ထော။ စေတနာစေတနာသမ္ပယုတ္တကဓမ္မေ နိရယာဒိနိဗ္ဗာနကမိနိပဋိပဒါဘူတေ ကမ္မန္တိ ဂဟေတွာ အာဟ **“ကမ္မပရိစ္ဆေဒမေဝါ”**တိ။ **အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ** အဋ္ဌမနဝမဗလာနိ ဝိယ, တံသဒိသံ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ဝိယ ဝိကုဗ္ဗိတုံ။ တေန ဒသဗလသဒိသတံ ဥ တရေတိ, ဈာနာဒိဉာဏံ ဝိယ တ အပ္ပေတုံ ဝိကုဗ္ဗိတုဥ။ ယဒိပိ ဟိ ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ သတ္တမဗလန္တိ တဿ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ ဝုတ္တာ, တထာပိ ဈာနာဒီဟိ ဝိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာ နတ္ထီတိ ဈာနာဒိသဟဂတံ ဉာဏံ တဒန္တောဂဓံ ကတွာ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဈာနာဒိကိစ္စံ ဝိယ န သဗ္ဗံ ဗလကိစ္စံ ကာတုံ သက္ကောတီတိ ဒဿေတုံ **“တဥဟိ ဈာနံ ဟုတွာ အပ္ပေတုံ ဣဒ္ဓိ ဟုတွာ ဝိကုဗ္ဗိတုဥ န သက္ကောတီ”**တိ ဝုတ္တံ, န ပန ကဿစိ ဗလဿ ဈာနဣဒ္ဓိဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒသမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဉာဏဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၇. ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေါ

၁. ဧကကမာတိကာဒိဝဏ္ဏနာ

၈၃၂. ''တေတ္တိံသတိ တိကာ''တိ ဝုတ္တံ, တေ ပန **ပဉ္စတိံသ** ။ တထာ ''ပုရိသမလာဒယော အဋ္ဌ နဝကာ''တိ ဝုတ္တံ, တေ ပန **အာဃာတဝတ္ထုအာဒယော နဝ**။ ယေ ''ဒွေဝ အဋ္ဌာရသကာ''တိအာဒိမှိ ဝုတ္တာ, တေ ဧဝ ''ဣတိ အတီတာနိ ဆတ္တိံသာ''တိအာဒိနာ တယော ဆတ္တိံသကာ ကတာတိ အာဟ **''ဆ အဋ္ဌာရသကာ''** တိ, ဒွတ္တသဋ္ဌိ ပန ဒိဋ္ဌိဂတာနိ အညတ္ထ ဝုတ္တဘာဝေနေဝ ဣဓ နိက္ခိတ္တာနီတိ န ဂဟိတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။

ဧကကမာတိကာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၁.) ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၄၃-၈၄၄. အတ္တိ ပဋိစ္စ နာမာ တိ ယထာ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ''တိအာဒီသု နိဿယာဒိပစ္စယဘာဝေန ပဋိစ္စာတိ ဝုတ္တံ, န တထာ ဣဓ ခတ္တိယာဒိဇာတိနံ ပဋမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနာနံ နိဿယာဒိပစ္စယတ္တဿ အဘာဝတာ။ ယေသု ပန ခန္ဓေသု သန္တေသု ခတ္တိယာဒိသမ္မုတိ ဟောတိ, တေသံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နတာဝ ခတ္တိယာဒိဇာတိယာ အတ္ထိတာ, သာ ဣဓ ပဋိစ္စ-သဒ္ဒေန ဝိဘာဝိတာတိ အတ္ထော။ **ဧကိဿာ သေဏိယာ** တိ အသမ္ဘိန္နာယာတိ အတ္ထော။

ပဥ္စဟာဝိသ္ဗဇ္ဇနာဒိကိရိယာသု ပုရတော ကရဏံ **ပုရေက္ခာရော။ နိက္ခေပရာသိ** တိ နိဓာနရာသိ။ **ပတ္ထဋ္ဌာကိတ္တိနော** တိ ဝိတ္ထိဏ္ဏာကိတ္တိနော။ **ရတ္တညုမဒော** တိ ပုရာဏညုတာမဒောတိ ဝဒန္တိ၊ စိရရတ္တိဇာတေန, စိရရတ္တိပဗ္ဗဇိတေန တ ဇာနိတဗ္ဗဿ, ရတ္တိနမေဝ တ ဇာနနမဒော။ **ဥပဋ္ဌာပကမာနော** တိ အာဏာကရဏမာနော။ အာဏာကရဏဥဟိ ဝိဓာရဏံ ဣဓ **''ယသော''**တိ ဝုတ္တန္တိ။ ပရိမဏ္ဍလတ္တဘာဝနိဿိတော မာနော **ပရိဏာဟမဒော**။ သရီရသမ္ပတ္တိဟာရိပူရိယာ မဒော **ဟာရိပူရိမဒော**။

၈၄၅. ဝတ္ထုနာ ဝိနာပိ ဝတ္တဗ္ဗတာယ **အဝတ္ထုကံ,** န ဝတ္ထုနော အဘာဝတာ။

၈၄၆. စိတ္တဿ တေဿဇ္ဇန န္တိ စိတ္တဿ သတိတော မုစ္စနံ, ကာယဒုစ္စရိတာဒီသု ပက္ခန္ဒနံ တ **တေဿ သက္ကော။ ပတိဋ္ဌာဘာဝတေ**တိ ကုသလကရဏေ အဋ္ဌာနံ, အနုဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ပမာဒသင်္ခါတဿ **အတ္တဿ** ကာယဒုစ္စရိတေ စိတ္တဿ တေဿဂ္ဂေ ဟဏာတိဟတေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယံ ကောဓေ ဥပနာဟေတိ ဧဝမာဒိကော ပရိယာယော အပရိယန္တော, တဒတ္ထတပ္ပရိယာယပ္ပကာသကော တေဿဂ္ဂနိဿဂ္ဂါဒိကော ဗျဉ္ဇနပရိယာယော စာတိ သဗ္ဗံ တံ သင်္ခိပိတ္ဝာ ဧဝရူပေတိ ဣဒံ အာကာရနိဒဿနံ သဗ္ဗပရိယာယဿ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ကတန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ပရိယန္တာဘာဝတော''** တိ။ **ဝိဿဋ္ဌာကာရော** တိ သတိယာ ပစ္စနီကဘူတေ စတ္တာရော ခန္ဓေ ဒဿေတိ။

၈၄၇. စိတ္တဿ ထဒ္ဓတာ တထာပဝတ္တစိတ္တမေဝာတိ ဝဒန္တိ, မာနဝိသေသော တ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥပသင်္ကမနေ ဝန္ဒိတဗ္ဗံ ဟောတီတိ **ပရိယန္တေနေဝ စရတိ** ။

၈၄၈. ''အာပတ္တိံ အာပန္နောသီ''တိ ဝုတ္တေ ''အာဝုသော, တွံ အာပန္နောသီ''တိအာဒိနာ တေန ဝုတ္တံ တဿေဝ ဥပရိ ခိပနဝသေန **''ပဋိပ္ဖရိတ္ဝာ''** တိ ဝဒန္တိ။ ''တသ္မိံ နာမ ဒလိဒ္ဒေ, အကုသလေ တ ဣဒံ ကရောန္တေ အဟံ ကသ္မာ န ကရောမီ''တိ ဧဝံ ဣဓ ပဋိပ္ဖရဏံ ယုတ္တံ။ ကရဏဿ ဥတ္တရကိရိယာ **ကရဏုတ္တရိယံ။ အကုသလပက္ခော သော** တိ သာရမ္ဘောတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၄၉. အတိစ္စ ဣစ္ဆတီတိ အတိစ္ဆော, တဿ ဘာဝေ အတိစ္ဆတာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ စ္ဆ-ကာရလောပံ ကတွာ **''အတိစ္ဆတာ''** တိ ဝုတ္တံ။ **အတိစ္ဆတာ** တိ စ သာ ဧဝ ဝုစ္စတီတိ။ တတ္ထာပိ နေရုတ္တိကဝိဓာနေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိ

တဗ္ဗာ။ ယထာလဒ္ဓံ တ အတိက္ကမိတွာ အတ္ထ အတ္ထ ကုစ္ဆနံ **အတိစ္ဆတာ,** သာ ဧဝ ရ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ **“အတိစ္ဆတာ”** တိ ဝုတ္တာ။

အတိစ္ဆ န္တိ အတိစ္ဆံ, အတ္ထ တ ကုစ္ဆန္တော။ ကေန? **အတိလောဘေန** အတိလောဘမိစ္ဆာသင်္ခါတေန **အတိလောဘမဒေန** စ။ အတ္တနော ဟိတံ **အတ္တာ** တိ ဝုတ္တံ။ **ဟာယတိ** ဇီရတိ, အာဒိတ္တော တ **အတ္တာ,** ပတ္တော တ **အတ္တာ,** နံ ဇီရတိ စန္ဒကိန္နရီ ပတ္တယိတွာတ အသိတာဘူဒေဝိယာ ဝိဟီနော ဝိယ။

ကုစ္ဆာဟတသ္မာ တိ ကုစ္ဆာယ ဥပဒ္ဒုတဿ, မုဒ္ဒိတဿ တ။

အတိဟီဠယာနောတိ အဝမညမာနော။ **မလကန္တိ** ဧဝံနာမကံ ဇနပဒံ, အဇ္ဈောကာသံ တ။ **ကောဒဏ္ဍကေန** တိ ကုဒဏ္ဍကေန ရဿဒဏ္ဍကေန။ ဂဒ္ဒုလေနာတိ စ ဝဒန္တိ။ **ရုဟိရမက္ခိတင်္ဂေါ** တိ ရုဟိရသိန္နင်္ဂေါ။

၈၅၀. ဇာနန္တဿေဝ ဘိယျော ဘိယျော စောဒေန္တော ဝိယ **သမ္မာဝေတုကာမော ဟောတိ။ ပစ္စယေ** တိ ဥပဟအနာဒိပစ္စယေ။

၈၅၁. ယေ ပတိရူပေန ဝဍ္ဎေန္တိ, တေ **ဂဏ္ဌိကာ,** ဒုရာစာရေန တ ဂဏ္ဌိဘူတာ။ **ဂဏ္ဌိကပုတ္တာ နာမ ဂဏ္ဌိကာဧဝ ဟောန္တိ, တေန** သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ဂဏ္ဌိကဘာဝေန **“ထေရော။ပေ။ ဒီဃစင်္ကမေ ဝိဟရတီ”** တိ ဝဒန္တိ။

ဝင္ကတိ ဘန္တေ တိ အယမ္ပိ ဧကော ပကာရော, လာဘိနာ ဧဝ ပန သက္ကာ ဉာတုန္တိ အတ္တနော သမာပတ္တိလာဘိတံ သူစေတီတိ အတ္ထော။ **ပဋ္ဌတ္တယံ** နာမ ဥပရိပဏ္ဏာသကေ ဒုတိယသုတ္တံ (မ. နိ. ၃.၂၁ အာဒယော)။ တဿ ဂမ္ဘီရတ္တာ ဝဒတိ **“ပဋ္ဌတ္တယံ သြလောကေန္တဿာ”** တိ။

၈၅၂. **သိင်္ဂ** န္တိ သိင်္ဂါရံ။ တဥ္ဟိ ကုသလဿ ဝိဇ္ဈနတော သမာသေဝိတတာယ သီသေ ပရိက္ခတံ သုနိခတံ ဝိသာဏံ ဝိယ, ထိရတ္တာ စ သိင်္ဂံ ဝိယာတိ သိင်္ဂံ, တံ ပနတ္ထတော ရာဂေါ။

၈၅၃. တေမနကရဏတ္တေ **တိန္တိဏ** -သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ခီယနန္တိ** စ ယေန လောဘေန ပရံ မမန္တိ ဝဒန္တံ ခီယတိ, သော ဝုတ္တော။ **ခီယနံ** ဘဏ္ဍနန္တိ စ ဝဒန္တိ။ **တိန္တိဏ** န္တိ တ လောလုပ္ပမိစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သညာ-သဒ္ဒအော ဟိ ဧသော လောလုပ္ပတစကောတိ။

၈၅၄. **ဦရုပ္ပမာဏာပိ** တိ ဧတေန မဟန္တဃနဘာဝေန အပူတိတံ ဒဿေတိ။ **အထတ**တိအာဒိနာ စီဝရမဏ္ဍနာဒီနံ ဝိသေသနာနိ ‘‘ကုမဿ တ ပူတိကာယဿ ဗာဟိရာနံ တ ပရိက္ခာရာနံ မဏ္ဍနာ’’တိအာဒီနီတိ ဒဿေတိ။ စီဝရေန ဟိ မဏ္ဍနာ **စီဝရမဏ္ဍနာ,** စီဝရဿ တ မဏ္ဍနာ **စီဝရမဏ္ဍနာ,** ဧဝံ **ပတ္တမဏ္ဍနာ သေနာသနမဏ္ဍနာ** စာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဦနဋ္ဌာနပူရဏံ ဆဝိရာဂသုသဏ္ဌာနာဒိကရဏဉ္စ စီဝရာဒီသု ကာယေ စ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တဒဟုဇာတ အရကော ဝိယ ဟောတီ**တိ အရကစာပလ္လံ န မုဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။

၈၅၅. သဒိသာ အနုရူပာ ဘတ္တိ သဘာဂေ, န သဘာဂေ အသဘာဂေ, မာနထဒ္ဓတာ, ဝိရောဓော တ။ တေနဿ မာတာဒီသု ဝတ္တနံ **အသဘာဂဝုတ္တိတာ** ။ ဧဝံဝိဓာနံ မာနာဓိကာနံ အကုသလာနမိဒံ နာမံ။

၈၅၆. **ပရိတဿိတာ** တိ သင်္ကမ္ပနာ, ဥက္ကဏ္ဌိတဿ တ တဿ တဿ တဏှာယနာ။

၈၅၇. ကုသလကရဏေ ကာယဿ အဝိပ္ဖာရိကတာ လီနတာ **ဇာတိအာလသ္သံ,** န ရောဂဥတုဘောဇနာဒီဟိ ကာယဂေလညံ **တန္ဒီ** နာမ, အထ ခော ပကတိအာလသ္သန္တိ အတ္ထော။ **ကာယာလသိယန္တိ** နာမကာယဿ အာလသိယံ, တဒေဝ ရူပကာယဿာပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၅၈. အစ္စသနာဒီဟိ ဥပ္ပန္နဓာတုက္ခောဘနိမိတ္တံ အာလသိယံ **ဝိဇမ္ဘိတာ** ။

၈၅၉. ဘတ္တနိမိတ္တေန ဥပပ္ပန္နံ အာလသ္သံ **ဘတ္တသမ္မဒော** ။

၈၆၀. ဣမေဟိ ပနာတိ စိတ္တဿ အကလ္လတာဒီဟိ။ သဗ္ဗတ္ထ **ကိလေသဝသေနာ**တိ ထိနမိဒ္ဓကာရဏာနံ ရာကဒီနံ ဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၆၁. သမ္မာအာဇီဝတော အပေတော ကတောတိ **အပကတော**။ သော အာဇီဝုပဒ္ဒဝေန ဥပဒ္ဒုတောတိ ကတ္ွာ အာဟ **"ဥပဒ္ဒုတဿာတိ အတ္ထော"** တိ။

တိဝိဓမ္ပိ တံ တတ္ထ အာဂတံ တဿ နိဿယဘူတာယ ဣမာယ ဟဒ္ဒိယာ **ဒဿေတု** န္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဟာပဏိကာနီတိ အာပဏာတော ဆဍ္ဍိတာနိ။ **နန္တကာနီ** တိ အန္တရဟိတာနိ, စီရာနိ တ။ ဂိလာနဿ ပစ္စယဘူတာ ဘေသဇ္ဇသင်္ခာတာ ဇီဝိတပရိက္ခာရာ **ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာ** ။ **ပူတိမုတ္တ**န္တိ ပုရာဏဿ အပုရာဏဿ စ သဗ္ဗဿ ဂောမုတ္တဿေတံ နာမံ။ ပူတိဘာဝေန ဆဍ္ဍိတေသဇ္ဇေပိ ဧသေဝ။

အဂဗ္ဘိကာ ဧကေဒွတရာ ဒီဃသာလာ ကိရ **ဥဒ္ဒဏ္ဍော** ။ ကုဋ္ဋိတရဇဘူတာယ ဟပိဋ္ဌတာယ နိရတ္ထကကာယဝစီဝိပ္ဖန္ဒနိဂ္ဂဟဏံ ကောရဇံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ကောရဇိကော, အတိဝိယ ကောရဇိကော **ကောရဇိကကောရဇိကော**။ အတိပရိသင်္ကိတောတိ ဧသေဝ။ **မုခသမ္မာဝိတော**တိ ကောရဇိကကောရဇိကာဒိဘာဝေန ပဝတ္တဝစနေဟိ အတ္တနော မုခမတ္တေန အဍ္ဍေဟိ သမ္မာဝိတော။ သော ဧဝရူပေ ဧဝရူပတာယ ဧဝ အတ္တာနံ ပရံ ဝိယ ကတ္ွာ **"အယံ သမဏော"**တိအာဒိံ ကထေတိ။

ပဏိဓာယာတိ "အရဟာတိ မံ ဇာနန္တူ"တိ စိတ္တံ ဌပေတ္ွာ, ပတ္ထေတ္ွာ တ။ **အာဟာထကစ္ဆာယီ** တိ မနုဿာနံ အာဟာထဋ္ဌာနေ သမာဓိ သမာပန္နော ဝိယ နိသီဒန္တော အာဟာထကေ ဇနဿ ဟာကဋ္ဌာနေ ဈာယီ။

အညံ ဝိယ ကတ္ွာ အတ္တနော သမီပေ ဘဏနံ **သာမန္တဇပ္ပိတံ** ။ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ကတ္ွာ **"အဌပနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကုဟာနံ ကုဟော, တဿ အယနာ ပဝတ္တိ **ကုဟာယနာ,** ကုဟဿ တ ပုဂ္ဂလဿ အယနာ ဂတိကိရိယာ **ကုဟာယနာ**။

၈၆၂. ပုဋ္ဌဿာ တိ "ကော တိဿော, ကော ရာဇပူဇိတော"တိ ပုဋ္ဌဿ။ **နဟနာ**တိ ဗန္ဓနာ ပရိဝေဌနာ။

၈၆၃. နိမိတ္တေန စရန္တော ဇီဝန္တော နိမိတ္တကာရကော နေမိတ္တိကော, တဿ ဘာတေ **နေမိတ္တိကတာ** ။ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ ပကာသနံ **ဩဘာသော**။ ကော ပန သောတိ? "အဇ္ဇ ဘိက္ခူနံ ပစ္စယာ ဒုလ္လဘာ ဇာတာ"တိအာဒိကာ **ပစ္စယပဋိသံယုတ္တကထာ** ။ ဣစ္ဆိတဝတ္ထုဿ သမီပေ ကထနံ **သာမန္တဇပ္ပာ** ။

၈၆၄. ဗဟိ ဆဍ္ဍနံ **ဥက္ခေပနာ** ။ ပရပိဋ္ဌိမံသခာဒနသီလော ပရပိဋ္ဌိမံသိကော, တဿ ဘာတေ **ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ** ။

၈၆၅. နိကတ္တုံ အပ္ပေန လာဘေန ဗဟုကံ ဝဉ္စေတ္ွာ ဂဟေတုံ ဣစ္ဆနံ နိဇိဂီသနံ, တဿ ဘာတေ **နိဇိဂီသနတာ**။ တဿေဝ ဣစ္ဆနဿ ပဝတ္တိအာကာရော, တံသဟဇာတံ တ ဂဝေသနကမ္မံ။

၈၆၆. ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ ဟောက္ခရံ ဝဏ္ဏဟောက္ခရန္တိ ဥတ္တရပဒလောပေ ပုဗ္ဗပဒဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဝဏ္ဏဟာရိပူရိ တ **ဝဏ္ဏဟောက္ခရတာ** ။ "အတ္ထဇာပိကာ"တိ ထွေ ဝိယ ဇပ-သဒ္ဒော ဥပ္ပတ္တိတစကောတိ အာဟ **"ပဝတ္တေတီ"**တိ။

၈၆၇. သေယ္ယသဒိသမာနာ ဥန္နတိဝသေန ပဝတ္တာတိ ဥဘာယတ္ထာပိ **"မာနံ ဇပ္ပေတီ"** တိ ဝုတ္တံ။

၈၆၈. ဟီနမာနော ပန ဩနတိဝသေန ပဝတ္တိတော ကေဝလေန မာနသဒ္ဒေန နိဒ္ဒေသံ နာရဟတီတိ တံနိဒ္ဒေသေ **“ဩမာနံ ဇပ္ပေတီ”**တိ (ဝိဘ. ၈၇၄) ဝုတ္တံ။

၈၇၂. ရာဇဘောဂေန ရဇ္ဇသုခါနုဘဝနကော ရာဇနိဿိတော **ရဇ္ဇိယော** ။

၈၇၉. **ပုဂ္ဂလံ အနာမသိတွာ** တိ ယထာ သေယျဿ သေယျမာနာဒိနိဒ္ဒေသေသု ‘‘ပရေဟိ သေယျံ အတ္တာနံ ဒဟတီ’’တိ သေယျာဒိပုဂ္ဂလော မာနုပ္ပာဒကော အာမဋ္ဌော, ဧဝမေတဿ သေယျမာနဘာဝေပိ မာနုပ္ပာဒကပုဂ္ဂလဝိသေသံ အနာမသိတွာ ‘‘ပရေ အတိမညတီ’’စ္စေဝ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ ပရေ အတိက္ကမိတွာ မညနဉှိ ယဿ ကဿစိ အတိမာနောတိ။

၈၈၀. ပုရိမမာနဿ ဥပရိမာနော **မာနာတိမာနော, အတိ**-သဒ္ဒော ဥပရိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပုရိမမာနံ တ အတိက္ကန္တော မာနော **မာနာတိမာနော**။

၈၈၁. ပက္ခိဇာတီသု တယသော အန္တော လာမကောတိ ကတွာ **“ကာကဇာတိ ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။

၈၈၂. ထေရော ကိရ အောသစရိတော အဟောသိ, တသ္မာ အာဒိတောဝ ‘‘တုမှေဟ အဓိဏာသတ’’တိ အဝတွာ ဥပာယေန ကထေသီတိ ဝဒန္တိ, အောသစရိတတ္တာ တ ခိပ္ပံ တတိယပဒတရေ ဝိရာဂံ ဥပ္ပာဒေသီတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၈၃. **မာနံ အနုဂတစ္ဆန္ဒော** တိ မာနသမ္ပယုတ္တဆန္ဒော, မာနသဘာဝံ အနုဂတော မာနစ္ဆန္ဒော တ။

၈၈၄. ‘‘ဝိလမ္ဗန’’န္တိ စ ကုတ္တိပုရိသသမ္မာနနာဒိကိရိယာဒိဝိလမ္ဗနပဋိသံယုတ္တံ ကတ္တဗ္ဗံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယုတ္တမုတ္တသိလိဋ္ဌ ပဋိဘာနံ **ဝိလမ္ဗနပဋိဘာနံ** ။

၈၈၇. အမရတာဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော, အတ္တနော အမရဏတ္ထာယ ဒေဝဘာဝတ္ထာယ တ ဝိတက္ကော **အမရဝိတက္ကော** ။

၈၈၈. ပရေသု အနုဒ္ဒယာ ရာဂဝသေန အနုဒ္ဒယကရဏံ ဧတဿာတိ ပရာနုဒ္ဒယော, တဿ ဘာဝေ **ပရာနုဒ္ဒယတာ,** ပရေသု တ အနုဒ္ဒယဿေဝ သဟနန္ဒိတာဒိကဿ ဘာဝေ **ပရာနုဒ္ဒယတာ,** တာဒိသော ရာဂေ။ **တတ္ထာ** တိ ပရာနုဒ္ဒယတာယ သံသဋ္ဌဝိဟာရေန ဒဿိတာယာတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။

၈၉၀. အနဝညတ္တိံ ပတ္ထေန္တော အနဝညတ္တတ္ထမေဝ ကာမဂုဏေ စ ပတ္ထေတီတိ အာဟ **“ပဉ္စကာမ။ပေ။ နိဿိတော ဟုတွာ”**တိ။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၂.) ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၉၁. **ဥပနယ္ဟတီ**တိ ဗန္ဓတိ။ အ-ကာရော အနန္တရတ္တတစကော, မရိယာဒတစကဿ တ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ကတွာ ‘‘အဋ္ဌုပနာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ **“အနန္တရဋ္ဌုပနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဋ္ဌမုပ္ပန္နဿ ပဝတ္တာကာရော မရိယာအ, တံ အနတိက္ကမိတွာ တဿေဝ ဒဠှီကရဏဝသေန ဌပနာ **မရိယာဒဋ္ဌပနာ။ ပကတိဋ္ဌပနာ** မတ္တမေဝ, ဝိသေသနရဟိတာတိ အတ္ထော။

၈၉၂. နိဋ္ဌုရိယံ ခေဋ္ဌဟတနံ, နိဋ္ဌုရိယံ ဝိယ **နိဋ္ဌုရိယံ။ ဒဿေတွာ** တိ ဒန္တေဟိ ဆိန္ဒိတွာ။ တေန ပန ဒဿနံ **ပဠာသော**တိ ဒဿေတိ။ **ပဠာသဿ အာယနာ** တိ ယုဂဂ္ဂဟပ္ပဝတ္တိ။ သမဘာဝဒဟနံ **ဇယော,** တဿ အာဟရဏတော **အာဟာရော။ ခုရံ န ဒေတီ**တိ ဟမောကွံ န ဒေတိ။

၈၉၄. ကာယေန စေတိယင်္ဂဏာဒိဝတ္တံ ကရောတိ "ဇဝံ ဝတ္တသမ္ပန္နော သဒ္ဓော ကထံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ ကရိ ဿတီ"တိ ပရေသံ ဉာပနတ္ထံ။ **အတိစ္စာ** တိ အစ္စယံ ကတွာ။ **အာသရန္တီ** တိ အာဂစ္ဆန္တိ, ပုန ပဋိစ္ဆာဒနေ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ ကောနာမေဝံ ကရောတီတိ တေစ္ဆိန္ဒ္ဒနစ္ဆာဒနာ တ **တေစ္ဆာဒနာ** ။

န သမ္မာ ဘာသိတာတိ ယော န သမ္မာ ဘာသတိ, သော **သဗ္ဗော**တိ ဒဿေတိ။ **ကုစ္ဆိ တ ပိဋ္ဌိ တ ဇာနိတုံ န သက္ကာ** တိ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနေနေဝ စိတ္တာနုရူပကိရိယာဝိရဟတော "ဇဝံစိတ္တော ဇဝံကိရိယော"တိ ဇာနိတုံ န သက္ကာတိ အတ္ထော။

အဇော ဧဝ **အဇာမိကော။ နေလကော**တိ တရုဏဝစ္ဆော။ ယထာ သော ယက္ခော တာဒိသံ ရူပံ ဒဿေတွာ "အဇာ"တိ သညာယ အာဂတာဂတေ ခါဒတိ, ဧဝမယမ္ပိ တံတံသဒိသဂုဏသမ္ဘာဝနေန တေ တေ ဝဉ္စေတိ။ တေနေတံ သာ ဋ္ဌေယျံ မာယာတော ဗလဝတရာ ဝဉ္စနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ **"ပရိက္ခတ္တတာ"** တိ ဝုတ္တံ။

၉၀၈. သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ အဘာဝေပိ ယံ သံယောဇနံ ဟောတိ, တံ ဗဟိဒ္ဓါ သံယောဇနတော ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇန ဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝိသေသနဘူတံ **ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနံ နာမ** ။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၃.) တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၀၉. အကုသလမူလာနေဝ ဝဋ္ဋမူလာနီတိ တေဟိ ကထိတေဟိ ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရော ကထိတော ဟောတီတိ အာဟ **"တီဟိ။ပေ။ ကထိတော"**တိ။

၉၁၉. သဿတော လောကောတိအာဒိဒဿနမေဝ ဗြဟ္မစရိယံ မောက္ခသမ္ဘာပကံ ဥတ္တမစရိယန္တိ ဒိဋ္ဌိဂတိ ကေဟိ သမ္မတန္တိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌိဂတိကသမ္မတဿာ"** တိ။ ရူပာရူပာဝစရဝိပာကေသု သာတိသယော ဘဝရာဂေါတိ အ ဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ **"မဟာဗြဟ္မာန"** န္တိ။

၉၂၀. ကထံဝိဓန္တိ ကေနာကာရေန သဏ္ဌိတန္တိ အတ္ထောတိ ကတွာ အာဟ **"အာကာရသဏ္ဌာန"** န္တိ။ **မာနဋ္ဌပ နာ**တိ သေယျာဒိဝသေန မာနေန ဌပနာ, မာနသင်္ခါတာ တ ဌပနာ။

၉၂၁. စေတသော ဥတ္တာသော ဒေမနဿံ, ဒေသော တ, တံသမ္ပယုတ္တာ တ စေတနာဒယော။

၉၂၂. ဒေသနာသုခတာယာတိ တိဏ္ဏံ အဒ္ဓါနံ ဝသေန ဝိစိကိစ္ဆာယ ဒေသနာ သုခါ "ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆတီ"တိ, န ပန တထာ မောဟေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝဏ္ဏာဒိဘေဒံ သုတ္ဝာ** တိ ကေစိ ကိရ ဝဒန္တိ "ခတ္တိယဇီတေ ပဏ္ဍုဝဏ္ဏော။ က သ္မာ? သော ဟိ ပုဗ္ဗဏှေ ရမတိ, ပုဗ္ဗဏှေ စ ဆာယာ ပဏ္ဍုဝဏ္ဏာ။ ဗြာဟ္မဏဝေဿသုဒ္ဒဇီတ ဩဒါတပီတကာ ဠဝဏ္ဏာ။ တေ ဟိ မဇ္ဈန္ဟိကသာယနှဟရတ္တီသု ဩဒါတပီတကာဠဆာယာ ကာဠတမကာလေသု ရမန္တီ"တိ တေသံ ဝဏ္ဏ ဘေဒံ, "ဟ္ဃာပိ ပရိမဏ္ဍလော"တိအာဒိနာ ကထေန္တာနံ သဏ္ဌာနဘေဒဉ္စ သုတွာ။

၉၂၃. ပုရိသပုဂ္ဂလော တိ ပဒဒွယံ ကေပဒံ ကတွာ ဇာနန္တာနံ ဝသေနာယံ သမ္ဗုတိကထာ ပဝတ္တာ, ပဒန္တရမေဝ တ ဣဒံ ပုဂ္ဂလတစကန္တိ ဒဿေန္တော **"အယံ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ အထ တ ပုရိသောတိ ဝုတ္တော စ ပုဂ္ဂလော ဧဝ, န ပုရိသိန္ဒြိယယုတ္တောတတိ ဒဿနတ္ထမ္ပိ **"ပုရိသပုဂ္ဂလော"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဋ္ဌသု အာဗာဓေသု** တိ ပိတ္တသေမှတတတသမုဋ္ဌာနဥတုဝိပရိဏာမဇဩပက္ကမိကဝိသမပရိဟာရဇသန္နိပာတဇကမ္မသမုဋ္ဌာနေသု။ **ပုဗ္ဗေ ကတန္တိ** ပုရာဏတရကမ္မံ ဣစ္ဆန္တီတိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဥ္စ ကိရ ပဋိက္ခိပန္တိ။ **အာဏတ္တိမူလကေန တ** တိ ယောပိ အာဏာပေတွာ ဝဓဗန္ဓာဒိဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေတိ, တမ္ပိ တံမူလကံ န ဟောတိ, ဣဿရနိမ္မာနမူလမေဝတိ အဓိပ္ပာယော။

၉၂၄. မောဟဿ အနုဒဟနံ အဟကာရဏတာယ ဝုတ္တံ, သဘာဝတောပိ ပန အသမ္ပဋိဝေဓေ သမ္ပဋိဝေဓသုခဿ သ ပစ္စနီကဘူတော ဒုက္ခော တေတိ အနုဒဟနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝေဠွ ကတွာ "ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ အညာဏ

ဒုက္ခာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) ဝုတ္တာ။

၉၂၆. ပုထုနိမိတ္တာရမ္မဏေသူ တိ သုဘနိမိတ္တာဒိဝသေန ပုထုနိမိတ္တသဘာဝေသု အာရမ္မဏေသု, ပုထုသဘာဝေသု တ သုဘနိမိတ္တာဒိအာရမ္မဏေသု။ ကောသဇ္ဇပမာဒနိဒ္ဒေသေသာနံ သမာနတ္တေပိ အဝိပ္ဖာရိကတာသင်္ခာတာ လီနဝုတ္တိတာ **ကောသဇ္ဇံ,** သတိတေသ္သဂ္ဂသင်္ခာတံ ပမဇ္ဇနံ **ပမာဒေ**ာတိ အယံ ဝိသေသောတိ။

၉၃၁. သဂရုတသန္တိ သဿြတ္တပ္ပတသမာဟ, **သဇေဌကတသ** န္တိ သဟိရိတသံ။ အနာဒိယနာ **အနဒ္ဒာ** ဿြတဒ အဂ္ဂဟဏံ, အစိတ္တီကာရောတိ အတ္ထော။ သုက္ခာကဋ္ဌသ္သ ဝိယ အနလ္လတာ, အမုဒုတာ တ **အနဒ္ဒာ။ အသီလ္လ** န္တိ အသုခသီလတာ အမုဒုတာ ဧဝ။

၉၃၄. ဥဟာရမ္ဘော ဒေသသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေ သိယာ။

၉၃၆. ''ဣဓ ဟသာဏံ ကရောတိ''တိအာဒိနာ ဌပနတ္တေပိ ကရောတိ-သဒ္ဒေ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ **''ကရောတီတိ ဌပေတီ''**တိ။ တတ္ထ စာယံ အာဝဇ္ဇနာ အကုသလာနံ အာသန္နကာရဏတ္တာ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုသု ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တဒနုကူလကိစ္စတ္တာ တ။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၄.) စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၃၉. ဣတီတိ နိဒဿနေ နိပါတော တိ ဧဝံ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ ဒဿေတိ။ **ဘတဘဝဟေတူတိပီတိ** တေ့ထ ဘဝန္တိ ဇာယန္တိ ဧတေနာတိ **ဘဝေ,** သပ္ပိအာဒိဘေသဇ္ဇံ။ ဘဝေ ဧဝ ပဏီတတရော အဘိဝုဒ္ဓေ **အဘဝေ**။ ဘာဝနာရာမတာအရိယဝံသပ္ပဟေယ္ယတ္တာ တ ပုရိမတဏှာဟာတ္တယဝဇ္ဇာ သဗ္ဗာ တဏှာဟာ ''ဘဝဘဝဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝေယာယာတိ ဆန္ဒာဒိအဂတိယာ။ **န ဂစ္ဆန္တီ** တိ န ပဝတ္တန္တိ, တံ တံ ကိရိယံ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **ဣမိနာ** တိ ဆန္ဒာဒိနာ အဂတိဂမနေန။ ဆန္ဒာဒီသု ယေန နိန္နော, တေန ဂမနံ **ယထာနိန္နဂမနံ** ။

''ရာဇာ''တိအာဒိနာ ရာဇာဒိနိမိတ္တော ဝိယ ဦမိအာဒိနိမိတ္တော စိတ္တုတ္ရာသော **ဦမိအာဒိဘယံ,** ''ဦမိဘယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ကောဓုပာယာသဿေတံ အဓိဝစန''န္တိအာဒိဝစနတော (မ. နိ. ၂.၁၆၂; အ. နိ. ၄.၁၂၂; ဣတိဝု. ၁၀၉) ကောဓုပာယာသဿြဒရိကတ္တပဉ္စကာမဂုဏမာတုကမာ တ။ တတ္ထ ပဉ္စကာမဂုဏမာတုကမဂ္ဂဟဏေန တန္နိဿိတဆန္ဒရာဂဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဿြဒရိကတ္တဥ္စ လောဘောဝ။ ဥက္ကေ့ပနီယာဒိကမ္မံ **ဝိနယဒဏ္ဍံ** ။

''အထ ခော တိမ္ဗရုကော ပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ဘဂဝတာ။ပေ။ ဧတဒဝေစ 'ကိံ နု ခော, ဘော ဂေါတမ, သယံကတံ သုခဒုက္ခ'န္တိ? မာ ဟေဝံ တိမ္ဗရုကာတိ ဘဂဝတ အဝေစာ''တိအာဒိနာ နိအနဝဂ္ဂေ (သံ. နိ. ၂.၁၈) အာဂတတ္တာ **''တိမ္ဗရုကဒိဋ္ဌိ''**တိ ဝုတ္တာ။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၅.) ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၄၀. အာဂန္တွာ ပန န ဒေန္တီ တိ အာဂမနဿ ပစ္စယာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၉၄၁. အဝဒေဟနတောတိ ပူရဏေန မံသူပစယဟေတုတာယ စ ဥပစယနတော။ ဂိမှဟကာလေ ဘုဥ္ဇိတွ့တ သယန္တဿ သုခံ ဟောတီတိ တံ ဥတုသုခံ **''သေယျသုခ''** န္တိ ဝုတ္တံ, သယနိရိယာပထသုခန္တိ အတ္ထော။ **ဝတ**န္တိ ဓုတင်္ဂါနိ။ **တပော**တိ ခန္တိကဝတ္တာနိ, ဝီရိယံ တ။ သီလဂ္ဂဟဏေန ခန္တိကဝတ္တမေထုနဝိရတီနံ ဂဟိတတ္တာ တပဗ္ရဟ္မစရိယ

ဂဟဏံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, အညသီလတော ဝိသေသေတုံ တပဗ္ဗဟ္မစရိယာနံ ဒေဝတ္တကာရဏတ္တဂ္ဂဟဏဿ ဒဿနတော, ဗာဟိရာနဉ္စ ဝိနိဗန္ဓဿ ပဝတ္တိဒဿနတော စ။ တေသဉှိ အဝိဟိံသာဒိကေဝတာဒိဒုက္ကရကာရိကာမေထုနဝိရတိယော ယထာက္ကမံ သီလာဒီနိ, တာနိ စ တေ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ စရန္တီတိ။ **အညထာ စ** သဒ္ဒါရုစိအာဒီဟိ "ယတော ခော ဘော အယံ အတ္တာ ရူပီ စာတုမဟာဘူတိကော မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၈၅) ဝိကပ္ပေတုံ။

၉၄၂. ဗျသနေသု ဉာတိဘောဂရောဂဗျသနဂ္ဂဟဏေန တံနိမိတ္တာ သောကာဒယော ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒဿနသဝနေသု ပဋိကူလတာ **ဒဿနသဝနပဋိကူလတာ**။ ဧတ္ထ စ အာဒီနဝေဟိ ပဉ္စဟိ တေသံ ကာရဏဘူတာ အက္ခန္တိယေဝ ဘိန္ဒိတွာ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အက္ခန္တိမူလကာ တ အပ္ပိယတာဒိဟေတုဘူတာ ဒုက္ကဋဒုဗ္ဘာသိတတာဒိ ဒေါသာ။

မိစ္ဆာဇီဝနိမိတ္တံ မရဏကာလေ ဥပ္ပန္နဘယံ **"အာဇီဝကဘယ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ "အာဇီဝိကာဘယ"န္တိ ပန ပါဠေ ပစ္စယာနုပ္ပတ္တိံ ပဿတော အာဇီဝိကနိမိတ္တော စိတ္တုတြာသောတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ သိလောကန္တိ တပ္ပဋိပက္ခာ အသိလောကံ အကိတ္တိ။ တေနာဟ **"ဂရဟဘယ"**န္တိ။

၉၄၃. **ဥပ္ပိလာဝိတ**န္တိ ဥဒဂ္ဂတာသင်္ခါတော အဝူပသမဘာတေ, အဝူပသမဟေတုဘူတော တ ပီတိယာ အာကာရော။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၆.) ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၄၄. "ကောဓနော ဟောတိ ဥပနာဟီ"တိအာဒိနာ ကောဓာဒိဟေတုကာ ဥပနာဟာဒယော ကောဓာဒီနံ သဟာယကာရဏဘာဝေန သုတ္တန္တေ ဝုတ္တာတိ ကောဓာဒယော ဧဝ **ဝိဝါဒမူလာနိ,** တေနေတ္ထ တေ ဧဝ ဝုတ္တာ။ **သန္ဒိဋ္ဌိပရာမသိတာ** အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယံ အဘိနိဝိဋ္ဌတာ။

၉၄၅. **အပ္ပတိဿယော**တိ ပတိဿယဘူတေဟိ ဂရူဟိ ဝိရဟိတော။ **အပ္ပမာဒလက္ခဏ**န္တိ သတိအဝိပ္ပဝါသံ ကုသလာနုယောဂသာတစ္စံ တ။

ယုတ္တပယုတ္တတာတိ တန္နိန္နတာဝသေန သုဋ္ဌု ယုတ္တတာ။ **ဂဏသင်္ဂဏိကာ**တိ ကိလေသဝသေန ပဝတ္တာ သင်္ဂဏိကာ။ ဣတ္ထိပဋိသံယုတ္တကထာသဝနေ ဣတ္ထိသဒ္ဒသဝနေ စ အဿာဒေါ **သဝနသံသဂ္ဂေါ**။ ဣတ္ထိယာ ကဿစိ အနုဂ္ဂဟဏဿာဒေါ **ပရိဘောဂသံသဂ္ဂေါ**။

၉၄၆. **သောမနဿေန သဒ္ဓိံ ဥပဝိစရန္တီတိ သောမနဿုပဝိစာရာ**တိ အကုသလသောမနဿသဟဂတာ ရူပဝိစာရာဒယော ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တထာ **ဥပေက္ခုပဝိစာရာ** စ။ **တံသမ္ပယုတ္တော တ**တိ ဧတေန ဝိစာရဂ္ဂဟဏေန ဝိတက္ကောပိ ဂဟိတောတိ ဝိတက္ကပ္ပဝတ္တနေန "ဥပဝိတက္ကေတီ"တိ ဣဒမ္ပိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။

၉၄၇. **အညာဏသမ္ပယုတ္တာ**တိ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တေသု ဥပေက္ခာ မောဟောတိ ဝဒန္တိ, လောဘသမ္ပယုတ္တုပေက္ခာပိ ပန ဂေဟဿိတာ န န ဟောတိ။

၉၄၈. **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကော** "အဓိစ္စ သမုပ္ပန္နော အတ္တာ ဥပ္ပန္နော ဘဝိဿတီ"တိ ဂဏှန္တော သဿတဒိဋ္ဌိကော ဟောတီတိ ဧဝရူပဿ ဒိဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဿေန္တော **"အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဿေဝ"**တိ အာဟ။ **န သော ဇာတော**တိ ဧတ္ထ "ဇာတူ"တိ အယံ နိပါတော ဥ-ကာရဿ ဩ-ကာရံ ကတွာ ဇာတောတိ ဝုတ္တော, တေန တ သမာနတ္ထံ နိပါတန္တရံ ဧတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗာသဝဒိဋ္ဌိ**တိ **သဗ္ဗာသဝပရိယာယေန** အာဂတာ ဒိဋ္ဌိ။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၇.) သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၅၁. ဒွတသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု သတ္တကသ္သ အညသ္သ အဘာဝတ သတ္တ ဥစ္ဆေဒတအာ ဧဝ ဣ္ကေ တထာ အဝတ္တ "သတ္တ ဒိဋ္ဌိ"တိ ဝုတ္တာ။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၈.) အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၅၂. "ကမ္မံ ခော မေ ကတ္တဗ္ဗံ ဘဝိသ္သတီ"တိအာဒိနာ ဩသီဒနာကာရေန ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ **ကောသဇ္ဇကာရဏာနိ,** ကောသဇ္ဇမေဝ တ ကောသဇ္ဇဝတ္ထုကာရဏတာယ **ကောသဇ္ဇကာရဏာနီ** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ **မာသာစိတံ မညေ** တိ ဧတ္ထ အာစိတ-သဒ္ဒော တိန္တ-သဒ္ဒသ္သ, မညေ-သဒ္ဒော စ ဝိယ-သဒ္ဒသ္သ အတ္ထံ ဝဒတီတိ အဓိပ္ပာယေန "တိန္တမာသော ဝိယာ"တိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝိတော, မာသစယော ဝိယာတိ တ အတ္ထော။

၉၅၇. ဖရတီတိ ဖုသတိ, ဃဋ္ဋေတီတိ အတ္ထော။ **အညေန ကာရဏေနာ**တိ "အဇ္ဇ တယာ ဝိကာလေ ဘုတ္တံ, တေန တဝံ အာပတ္တိ အာပန္နောသီ"တိ ဝုတ္တော "ဟိယ္ယော မယာ ကာလေ ဘုတ္တံ, တေနာဟံ အနာပန္နော"တိအာဒိနာ အညေန အယုတ္တေန ကာရဏေန အညံ ယုတ္တံ ကာရဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတီတိ အတ္ထော။ ပုစ္ဆိတတ္တတော ဗဟိဒ္ဓါ ယထာ တံ န အလ္လီယတိ, တထာ ကထာယ အပနယနံ ဝိက္ခိပနံ **ဗဟိဒ္ဓါ အပနာမနာ** ။

၉၅၈. အသညီတအာတိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဒိဋ္ဌိယော ဒဿေတိ။ ယေဟိ တ အဘိနိဝေသေဟိ အသညီ အတ္တာနံ ဝဒန္တိ, တေ **အသညီတအာ။ အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တ** န္တိ အာကာသာဒိံ။

အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၉.) နဝကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၀. ဒသမသ္သ အဝုတ္တတ္တာ **"သတ္တေသု ဥပ္ပတ္တိဝသေနေဝ ကထိတာနီ"** တိ ဝုတ္တံ။

၉၆၃. သုခဝိနိစ္ဆယ န္တိ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗသုခသန္နိဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **အဇ္ဈတ္တံ သုခ** န္တိ သေဝိတဗ္ဗံ နေက္ခမ္မသုခံ။ **ဝိနိစ္ဆယာတိ ဒွေ ဝိနိစ္ဆယာ** တိ ဣ္ကဒံ –

"သာတံ အသာတန္တိ ယမာဟု လောကေ၊
တမူပနိသ္သာယ ပဟောတိ ဆန္ဒော။
ရူပေသု ဒိသွာ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စ၊
ဝိနိစ္ဆယံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေ"တိ။ (သု. နိ. ၈၇၃; မဟာနိ. ၁၀၂) –

ဧတသ္သ နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တံ။

ဣ္ကဓ ဝိနိစ္ဆယောတိ ဝုတ္တော တိ ဣ္ကမိသ္သာ ဝိဘင်္ဂပာဠိယာ ယော ဆန္ဒရာဂသ္သ ပစ္စယဘာဝေန ဝိနိစ္ဆယ-သဒ္ဒေန ဝုတ္တော, **သက္ကပဉှေပိ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၇) ဆန္ဒသ္သ နိဒာနဘာဝေန ဝိတက္က-သဒ္ဒေန သော ဧဝ အာဂတောတိ ဧဝံ ဝိတက္ကသ္သ ဝိနိစ္ဆယဘာဝံ တဿေဝ ဣ္ကဓ ဂဟိတတဉ္စ ဒဿေတိ။ **ဗလဝသန္နိဋ္ဌာန** န္တိ ဗလဝတိယာ တဏှာယ အာရမ္မဏသ္သ နိဋ္ဌပေတဝ္တ ဂဟဏံ။

၉၆၄. သတိပိ အညေသဠ္ဌ သင္ခတဘာဝေ အဟန္တ္ဘ် အသ္မိတိ စ သာတိသယာ မာနသ္သ သင္ခတတာတိ ကတ္တ **“သင္ခတ”** န္တိ မာနော ဝုတ္တော။ သေယ္ယာဒိဝသေန “အဟမသ္မိ”တိ အတ္တနော သင္ခရဏံ တ **သင္ခတံ** ။ ဧတ္ထ “ဘဝိသ္သန္တိ”တိအာဒိကာ ပဝတ္တိ တဏ္ဟာဒိဋ္ဌိနံ ဝိသေသဝတီတိ တာသမ္ပိ ဣဉ္ဇိတာဒိဘာဝေ ဝုတ္တော။

နဝကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(၁၀.) ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၀. ဇာလက္ခိပသံဝိဓာနာဒိကုသလတာသင္ကပ္ပနံ **ဥပာယစိန္တာ,** တသ္သာ မိစ္ဆာဘာဝပဋိစ္ဆာဒနဘာဝေန ပဝတ္တော တဒာကာရော **မောဟော ဥပာယစိန္တာဝသေန ဥပ္ပန္နော** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာကတေ ပန ပာပေ အနာဒီနဝဒဿနဝသေန ပဝတ္တာ သညာ, သင္ကပ္ပော တ **ပစ္စဝေက္ခဏာ,** တသ္သာပိ မိစ္ဆာဘာဝပဋိစ္ဆာဒကံ တဒာကာရံ, အနာဒီနဝ ဒဿနံ တ **ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန ဥပ္ပန္နော မောဟော** တိ။ **ဝိမုတ္တသညိတာ**တိ အဓိမာနသမ္ပယုတ္တံ, တိတ္ထိယာနံ တ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ဝိမုတ္တတာသဥ္ဉနံ။ “ဝိမုတ္တောမှိ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေါ **မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ** တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ဖလံ ဝိယ ဝိမုတ္တန္တိ ဂဟိတေ ပန ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တေ ဒိဋ္ဌိ **မိစ္ဆာဉာဏံ,** သမာဓိ စ **မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ** တိ ယုတ္တံ သိယာ။

ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၃. **သမူဟကဟတော**တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌီနံ သာဓာရဏဂ္ဂဟဏတောတိ ဝဒန္တိ။ “ဣတ္ထံ ဧဝံ အညထာ”တိ ပန ဝိသေသံ အကတ္တာ ဂဟဏံ **သမူဟကဟော**တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အညံ အာကာရ**န္တိ ပရသန္တာနဂတံ အာကာရံ။ **အတ္ထိ** တိ သဒာ သံဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **သီဒတီ**တိ ဝိနဿတိ။ **သံသယပရိဝိတက္ကဝသေနာ**တိ “ကိံ နု ခေါ အဟံ သိယံ, န သိယ”န္တိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကဝသေန။ **ပတ္ထနာကပ္ပနဝသေနာ** တိ “အပိ နာမ သာဓု ပနာဟံ သိယ”န္တိ ဧဝံ ပတ္ထနာယ ကပ္ပနဝသေန။

သုဒ္ဓသီသာ တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌီနံ သာဓာရဏသီသာ ဝိသေသသ္သ အနိဿိတတ္တာ “သုဒ္ဓသီသာ”တိ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိသီသေဟိ ဒိဋ္ဌိယာ တဏှာ ဒဿိတာ, သီသသီသမူလကေဟိ မာနဒိဋ္ဌီဟိ သယမေဝ စာတိ အာဟ **“ဧဝမေတေ။ပေ။ တဏှာ ဝိစရိတမေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ”**တိ။ ဒိဋ္ဌိမာနေသုပိ **“တဏှာဝိစရိတာနီ”**တိ ဝစနဠ္ဌ အညမညံ ဝိပ္ပယောဂီနံ ဒိဋ္ဌိမာနာနံ တဏှာယ အဝိပ္ပယောဂီနံ တံမူလကတ္တာဝ တပ္ပဓာနတာယ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၉၇၄. **အဝဏ္ဏရီ** တိ နိပာတော နာနာဘာဝေ ဝတ္တတီတိ အနာနာကရဏံ အနဝဏ္ဏရိ, တံ ကတ္တ, အဝဏ္ဏရိ တ အကတ္တ အနဝဏ္ဏရိ ကတ္တတိ ဧဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတ္တ”** တိ။ “အနဝကာရိံ ကရိတ္တ”တိ တ ပာဌော, တတ္ထ အဝကိရဏံ ဝိက္ခေပနံ သမူဟဿ ဧကဒေသာနံ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇနံ အဝကာရိ, တံ အဝကာရိံ ဝိနိဗ္ဘောဂံ အကတ္တ, ပဉ္စပိ ခန္ဓေ သမူဟတော ဧကတ္တေနေဝ ဂဟေတ္တ အတ္တတော အဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇိတ္တ အသ္မိတိ ဆန္ဒမာနဒိဋ္ဌိယော ပဋိလဘတီတိ အတ္ထော။ **အသိတဗ္ဗာဘင္ဂိတာယာ** တိ အတ္တေန ကာဇေန စာတိ ဧတေန ပရိက္ခာရေန, အသိတဗ္ဗယာဘင္ဂီဟိ လဝနဝဟနကိရိယာ တ “အသိတဗ္ဗာဘင္ဂိ”တိ ဝုတ္တာ။

၉၇၆. **အဝကာရိံ ကရိတ္တ**တိ ရူပာဒီနိ အတ္တတော ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇိတ္တ ဣမိနာ ရူပေန။ပေ။ ဣမိနာ ဝိညာဏေန အသ္မိတိ ဆန္ဒံ ပဋိလဘတီတိ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဣမိနာတိ ဧတဿ အတ္တတော အဝိနိဗ္ဘုတ္တေန ရူပာဒိနာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အတ္တတော ဟိ အဝိနိဗ္ဘုတ္တာနိ အဗဟိကတာနိ အဟမိစ္စေဝ ဂဟိတာနိ ရူပာဒီနိ ဥပာဒာယ ဥပဂန္တ္တာ ပဝတ္တာ တဏှာ **“အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပာဒာယာ”** တိ ဝုတ္တာ, အတ္တတော စ ဝိနိဗ္ဘုတ္တာနိ ဗဟိကတာနိ ဥပဂန္တ္တာ ပဝတ္တာ **“ဗာဟိရဿ ဥပာဒာယာ”** တိ။ **ခဂ္ဂေန တ ဆတ္တေန တ အဟံ နိစ္စော** တိ အဘိမင်္ဂလသမ္မတေန ခဂ္ဂါဒိနာ မမ ဝိနာသော နတ္ထီတိ မညတီတိ အတ္ထော။ **ဧကေကဿာ** တိ ဣဒံ အနာဒိမ္ဟိ အနန္တေ စ သံသာရေ ဧကေကဿ အတီ

တာနာဂတေသု ဆတ္တိံသာယပိ သမ္ဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, **ဧကေကဿ တ ပုဂ္ဂလဿ ယထာလာဘဝသေနာ** တိ က္ကဒမ္ပိ အနိဿိတတဏှာမာနဒိဋ္ဌိံ ကတွတ ပုထုဇ္ဇနဿ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နေ ကဿစိ သမ္ဘာဝဒဿနတ္ထံ။

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၈. ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေါ

၁. သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကတရဝဏ္ဏနာ

၉၇၈. ''ပဉ္စက္ခန္ဓာ''တိအာဒိနာ **ခန္ဓာဒီနံ** ဓာတုသမ္ဘဝပရိယာပန္နဟတုဘာဝ ဘူမန္တရတိသု ဓာတူသုဥပ္ပာဒကအာ နာဒိကုသလ ကမ္မတဗ္ဗိဟကအဘိညေယျာဒိအာရမ္မဏဒုကဒ္ဒဝယဒိဋ္ဌာဒိကုသလတ္တိကာဒိတိကပဉ္စကရူပလောကိယဒု ကဒ္ဒဝယဘေဒဘိန္နာနံ နိရဝသေသတော သင်္ဂဟိတတ္တာ ဒုတိယတရာဒီနဥ္စ တ္တေ အနုပ္ပဝေသတော သဗ္ဗသာမညေန ဝုတ္တော ပဌမော **သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကတရော** နာမ, ဒုတိယော **ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနတရော နာမာ** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပန ''ကာမဓာတုယာ ကတိ ခန္ဓာ ကတိ အာယတနာနီ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၉၉၁) တေသံ အတ္ထိတာ ဧဝ ဝုတ္တာ, ကိရိယာဝိ သေသဿ အပ္ပယောဂေ ''အတ္ထိ ဘဝတိ သံဝိဇ္ဇတီ''တိ သာမညကိရိယာယ ဝိညေယျဘာဝတော, တေနာယံ ''သမ္ ဘတသမ္ဘဝဒဿနတရော''တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တော, စတုတ္ထော စ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနတ ရောတိ တတ္ထ ဟတုဘာတဟတုဘာဝဝစနတော။

၉၇၉. ယထာပုစ္ဆ န္တိ ပုစ္ဆာနုရူပံ အဝိတထဗျာကရဏံ ပရေဟိ ကတမ္ပိ သဗ္ဗညုဝစနံ ဝိညာယ ကတတ္တာ **သဗ္ဗညုဗျာကရဏမေဝ** နာမ ဟောတိ, ကော ပန တအေ သဗ္ဗညုနာ ဧဝ ကတေတိ အဓိပ္ပာယော။

၂. ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိတရဝဏ္ဏနာ

၉၉၁. ကာမဓာတုသမ္ဘူတာနဉ္စ တိ ကက္ခိယာ ရူပဓာတုဂတာနံ ကာမာဝစရသတ္တာနဉ္စာတိ အတ္ထော။ **ဃာနာယတနာဒီနံ အဘာဝေနာ**တိ တ္တေ ယဒိ တဒဘာဝေန ဂန္ဓာယတနာဒီနိ အာယတနာဒိကိစ္စံ န ကရောန္တိ, အသည သတ္တေသု စက္ခာယတနဿ အဘာဝေန ရူပာယတနံ အာယတနာဒိကိစ္စံ န ကရေယျ။ တတော ''အသညသတ္တာနံ ဒေဝတနံ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဒ္ဒွတယတနာနိ ဟတုဘဝန္တိ''တိအာဒိဝစနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ကာမာဝစရာဒိဩကာသာ တ တ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသတ္တာနံ, တတ္ထ ပရိယာပန္နဓမ္မာနံ တ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ''ဓာတူ''တိ ဝုစ္စန္တိ, တထာ ယေသု ကာမာဝစရာဒိသတ္တနိကာယေသု ကာမာဝစရာဒိသတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပတ္တိ တ္တောတိ သတ္တုပ္ပ ပတ္တီတိ ဝုစ္စမာနာ တေ သတ္တနိကာယာ စ, န ပနေတ္ထ အပရိယာပန္နောကာသော အပရိယာပန္နသတ္တနိကာယော စ အ တ္ထိ, ယော ''ဓာတူ''တိ ဝုစ္စေယျာတိ ကမ္မတ္တံ ဒဿေန္တော **''ဩကာသဝသေန တ သတ္တုပ္ပတ္တိဝသေန တ အပရိယာပန္နဓာတု နာမ နတ္ထီ''**တိ အာဟ။ **သတ္တုပ္ပတ္တိဝသေနာ** တိ ကမိနာ တ ဩကာသသတ္တလောကဒ္ဒဝယံ သဟ ဂဟေတ္တွတ တာဒိသာယ အပရိယာပန္နဓာတုယာ အဘာဝံ ဒဿေတိ, သတ္တဘာဝေန တ ဥပ္ပတ္တိ သတ္တုပ္ပတ္တိ, သတ္တ တာတသဝသေန တံတံဘဝဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပာဒိန္နကက္ခန္ဓာ တံတံပရိယာပန္နာနံ သဒိသာဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ဓာတူတိ ဝုစ္စန္တီတိ ဧဝံ အပရိယာပန္နဓာတု နတ္ထီတိ အတ္ထော။

၃. ပရိယာပန္နာပရိယာပန္နတရဝဏ္ဏနာ

၉၉၉. ဘဝဝသေန ဩကာသဝသေန စ ပရိစ္ဆိန္နာ တိ တတ္ထ အညတ္ထ စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပာဒိန္နကက္ခန္ဓာ တံတံ ပရိယာပန္နာ သဗ္ဗေ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၆. ဥပ္ပာဒကကမ္မအာယုပ္ပမာဏတရော

(၁.) ဥပ္ပာဒကကမ္မဝဏ္ဏနာ

၁၀၂၁. ခန္ဓာဒီနံ ဓာတုသမ္ဘတဒိဝသေန ပဘေဒံ ဝတ္တဲ့ ယေ သတ္တာ ဓာတုပ္ပဘေဒဝန္တော, ယဥ္စ တေသံ ဥပ္ပာဒ ကကမ္မံ, ယော စ တဿ ဝိပာကော, တေသံ ဝသေန ပဘေဒံ ဒဿေတုံ **''တယော ဒေဝာ''**တိအာဒိကော ဆဋ္ဌတရော အာရဒ္ဓေါ။ ခန္ဓာဒယော ဧဝ ဟိ ဓာတုတ္တယဘူတဒေဝဝသေန အနာဒိကမ္မဝသေန တံတံအာယုပ္ပမာဏပရိစ္ဆိန္နဥပာဒိန္န ကက္ခန္ဓဝသေန စ ဘိန္နာတိ။ စတုအောဏံ **အမ္ဗဏံ,** ဆအောဏန္တိ ဧကော။

(၂.) အာယုပ္ပမာဏဝဏ္ဏနာ

၁၀၂၄. တယောပိ ဇနာတိ တယော ဇနသမူဟာတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၀၂၅. အာဘာတိ သောဘနာ ပဘာ။

၁၀၂၆. ကဋ္ဌနုပိဏ္ဍော ဝိယ သင္သိရိကာ **ကဋ္ဌနုပိဏ္ဍသသ္သိရိကာ**။ တတ္ထ ပန သောဘနပဘာယ ကိဏ္ဏာ သုဘာကိဏ္ဏာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ အန္တိမဏ-ကာရဿ ဟ-ကာရဉ္စ ကတွာ **"သုဘကိဏှာ"**တိ ဝုတ္တာ, အထ ပန သုဘေန ကိဏ္ဏာ သုဘကိဏ္ဏာ။ ပုရိမပဒေသုပိ ပရိတ္တံ သုဘံ ဧတေသန္တိ **ပရိတ္တသုဘာ,** အပ္ပမာဏံ သုဘံ ဧတေသန္တိ **အပ္ပမာဏသုဘာ**တိ သုဘ-သဒ္ဒေန သမာသော ယောဇေတဗ္ဗော ဟောတိ။

၁၀၂၇. အာရမ္မဏမနသိကာရာ ပုဗ္ဗဘာဂေန ကထိတာ တိ ဈာနက္ခဏေ တတော ပဋ္ဌာ တ ပရိတ္တာဒိကသိဏာရမ္မဏဘာဝနာယ အာဝဇ္ဇနေန စ ဈာနဿ အာရမ္မဏမနသိကာရနာနတ္တတာ န ဟောတိ, ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာယ ပန ပုဗ္ဗဘာဂဝဇ္ဇနေန စ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာယ ဝသေန ဟိ ဈာနံ ပရိတ္တပထဝီကသိဏာဒီသု တံတံအာရမ္မဏံ ဟောတိ, ပုဗ္ဗဘာဂေန တံတံကသိဏာဝဇ္ဇနေန တံတံမနသိကာရန္တိ။ ဆန္ဒာဒယော ပန အပ္ပနာက္ခဏေပိ ဝိဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ **ပဏိဓီ**တိ န တဏှာပဟာပတ္ထနာ, အထ ခေါ ဆန္ဒပတ္ထနာဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အဓိမောက္ခော** နိစ္ဆယော။ **အဘိနီဟာရော** စိတ္တပ္ပဝတ္တိယေဝ။ ယဒိ ပန ဘဝဆန္ဒဘဝပတ္ထနာဒယော တံတံဘဝဝိသေသနိယာမကာ အဓိပ္ပေတာ။ **"အပ္ပနာယပိ ဝဋ္ဋန္တိ"**တိ ဧတဿ အပ္ပနာယ ပဝတ္တာယ တတော ပဋ္ဌာပိ ဝဋ္ဋန္တီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သညာဝိရာဂာဒီဟိ ပန ဝိသေသိယမာနံ အာရမ္မဏံ တထာ တထာ တတ္ထ ပဝတ္တော မနသိကာရော စ ဘဝဝိသေသနိယာမကော ပုဗ္ဗဘာဂေဝ ဝဋ္ဋတီတိ **"အာရမ္မဏမနသိကာရာ ပုဗ္ဗဘာဂေန ကထိတာ"** တိ ဝုတ္တံ။

ဝိပုလာ ဖလာတိ ဝိပုလသန္တသုခာယုဝဏ္ဏာဒိဖလာ။ **သုဋ္ဌု ပဿန္တိ** ပညာစက္ခုနာ မံသဒိဗ္ဗစက္ခူဟိ စ။

၁၀၂၈. "ယာဝ န တံ ပာပကမ္မံ ဗျန္တိ ဟောတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၅၀) ဝစနတော **"ကမ္မမေဝ ပမာဏ"**န္တိ အာဟ, အဗ္ဗုဒာဒိအာယုပ္ပမာဏပရိစ္ဆေဒေ ပန ကမ္မဝသေနေဝ ကတောတိ အဓိပ္ပာယော။

နိလီယနောကာသဿ အဘာဝ တိ သမာနဇာတိကေန အစ္ဆရာဂဏေန သဗ္ဗဒာ ပရိတရိယမာနဿ ကာမဂုဏာ ကိဏ္ဏဿ တဗ္ဗိရဟိတဋ္ဌာနဿ အဘာဝတောတိ အတ္ထော။

ကိံ နိယမေတီတိ ကိံ ဈာနံ ဥပပတ္တိံ နိယမေတီတိ အတ္ထော။ **နဝ ဗြဟ္မလောကေ** တိ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒယော နဝပိ သောဓေတွာ။ **မတ္ထကေ** တိ ဝေဟပ္ဖလေသူတိ အတ္ထော။ **သေဋ္ဌဘဝေ နာမာ** တိ တတော ပရံ အဂမနတော ဥတ္တမဘဝတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနေဝ **ဘဝသီသာနီ**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣမေသု တီသု ဌာနေသူ**တိ ဝေဟပ္ဖလာဒိဋ္ဌာနာနိ ဧဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝေဟပ္ဖလတော ပန ပုရိမေသု နဝသု နိဗ္ဗတ္တအနာဂါမီ အရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇတီတိ ကတွာ "ရူပဓာတုယာ စုတဿ အရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကဿစိ သတ္တ အနုသယာ အနုသေန္တိ, ကဿစိ ပဉ္စ, ကဿစိ တယော အနုသေန္တီ"တိ (ယမ. ၂.အနုသယယမက.၃၁၁) ဣဒံ ဝုတ္တံ, န ဝေဟပ္ဖလာဒီသု ဥပပန္နံ သန္ဓာယာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော သိယာ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ **"နဝသု ဗြဟ္မလောကေသု နိဗ္ဗတ္တအရိယသာဝကာနံ တတ္ထုပပတ္တိယေဝ ဟောတိ, န ဟေဋ္ဌုပပတ္တိ"**တိ, ဧတေန ဟေဋ္ဌုပပတ္တိ ဧဝ နိတရိတာ, န တေသွေဝဝ ဥပရူပရိ ဝေဟပ္ဖလေ စ ဥပပတ္တိ အရူပဓာတူပပတ္တိ စ။ **"ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တော အနာဂါမီ နဝ ဗြဟ္မလောကေ သောဓေတွာ မတ္ထကေ ဌိတော ပရိနိဗ္ဗာတီ"**တိ ဣဒမ္ပိ အနုပုဗ္ဗေန အာရောဟန္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ န ဧတေန တဿ မတ္ထကံ အပ္ပတ္တဿ အရူပဓာတုံ ဥပပတ္တိ နိတရိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ယော တ အညတ္ထ တတ္ထ တ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ စဝိတွာ တတ္ထ ဥပပန္နော အဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂေ အရိယသာဝကော, တံ သန္ဓာယ အယံ အဋ္ဌကထာ ဝုတ္တာ။ တေနေဝ **"နဝသု ဗြဟ္မလောကေသု နိဗ္ဗတ္တအရိယသာဝကာ**

န”န္တိ, **“ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တော အနာကာမီ”** တိ, **“ဣမေသု တီသု ဌာနေသု နိဗ္ဗတ္တအနာကာမိနော”** တိ စ သမ္ဗန္ဓော။ ဗတ္တ နိဗ္ဗတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ တဿ ပန ယေန တတ္ထ ဥပပန္နော, တသ္မိံ ရူပရာဂေ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ပုန ဘတဘိလာသော န ဘဝိဿတီတိ အရူပရာဂုပစ္ဆေဒော စ ဘဝိဿတိယေဝ။ ယော ပန ပုထုဇ္ဇနော တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ အရူပေဟိ ဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂေ ဥပ္ပန္နေ မဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တဘဝတဒိနဝဒဿနဝသေန အနိဝတ္တိတဘဝတဘိလာသော, တဿ ဝသေန ယမကပာဠိ ပဝတ္တာတိ တ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေတော သိယာ။

အာယုပ္ပမာဏဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အဘိညေယ္ယာဒိတရဝဏ္ဏနာ

၁၀၃၀. “ရူပ္ပနလက္ခဏံ ရူပံ, ဖုသနလက္ခဏော ဖဿော”တိအာဒိနာ သာမညဝိသေသလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ **သလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ** ဒိဋ္ဌိကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိယော **ဉာတပရိညာ,** တတော ပရံ ယာဝ အနုလောမာ **တီရဏပရိညာ,** ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဂ္ဂ **ပဟာနပရိညာ**။

တတ္ထ တတ္ထာ တိ ခန္ဓာဒီနံ တာဝ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု ပဉှာပုစ္ဆကတရေ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝုတ္တံ, ဟေတုအာဒီနဉ္စ ခန္ဓာဒီသု အန္တောဂဓတ္တာ တတ္ထ တတ္ထ ပဉှာပုစ္ဆကတရေ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝုတ္တမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အဘိညေယ္ယာဒိတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ လီနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ

ဝိဘင်္ဂ-မူလဋီကာ သမတ္တာ။

။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိဓမ္မပိဋကေ

ဝိဘင်္ဂ-အနုဋီကာ

၁. ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

စတုသစ္စန္တောဂဓတ္တာ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ကထာယံ "စတုသစ္စဒသော"တိ နိပ္ပဒေသတော သစ္စာနိ ဂဟိတာနီတိ နိပ္ပဒေသတော ဧဝ တဒတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော **"စတ္တာရိ သစ္စာနီ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သမာဟဋ္ဌာနီ**တိ သမာနီတာနိ, စိတ္တေန ဧကတော ဂဟိတာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **"သမာဟဋ္ဌာနီ"**တိ စ ဧတေန သမာဟာရေ အယံ သမာသောတိ ဒဿေတိ။ တေနေဝဿ ကတေကတ္တဿ စတုသစ္စန္တိ နပုံသကနိဒ္ဒေသော "တိဝဋ္ဋ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ ပတ္တာဒိပက္ခေပေန ဟိဿ န ဣတ္ထိလိင်္ဂတာ ယထာ ပဉ္စပတ္တံ, စတုယုဂံ, တိဘုဝနန္တိ, တံ စတုသစ္စံ ပဿိ အဒက္ခိ, ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈီတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနန္တပရိမာဏေသု အနညသာဓာရဏေသု မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒီသု ဗုဒ္ဓဂုဏေသု သံဝိဇ္ဇမာနေသု သာဝကေဟိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ စ သာဓာရဏေန စတုသစ္စဒဿနေန ဘဂဝန္တံ ထောမေတီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"သတိပိ သာဝကာန"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **"အနညပုဗ္ဗကတ္တာ"**တိ ဣမိနာ သာဝကေဟိ, **"တတ္ထ စာ"** တိအာဒိနာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ စ ဘဂဝတော စတုသစ္စဒဿနဿ အသာဓာရဏတံ, နိရတိသယတဉ္စ ဒဿေတိ။ **ပရသန္တာနေသု ပသာရိတဘာဝေန သုပာကဋတ္တာ** တိ ဒေသနာနုဘာဝေန ဝေနေယျသန္တာနေသု စတုသစ္စဒဿနဿ ဝိတ္ထာရိတဘာဝေန ယာဝ ဒေဝမနုဿေသု သုပ္ပကာသိတတ္တာ။ နာထသဒ္ဒံ လောကေ ယာစနုပတာပိဿရိယာသီသာသု ပဌန္တီတိ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"နာထတီတိ နာထော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဘဂဝါ စတုသစ္စဒဿနာနုဘာဝေန အတ္တနော ဟိတသုခါသီသာယ ကိလေသဗျသနုပတာပနဿ, ဟိတပဋိပတ္တိယာစနဿ စ မတ္ထကံ ပတ္တော, တသ္မာ တံ တေနေဝ ပကာသိတန္တိ အတ္ထုဒ္ဓါရံ အနာမသိတွာ ပဒုဒ္ဓါရဝသေန နာထသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဝေနေယျာနံ ဟိတသုခံ အာသီသတီ"**တိအာဒိမာဟ။ "စတုသစ္စဒသော"တိ ဣမိနာ အနညသာဓာရဏော ဘဂဝတော ဉာဏာနုဘာဝော ပကာသိတောတိ "နာထော"တိ ဣမိနာ အနညသာဓာရဏံ ကရုဏာနုဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **"ဝေနေယျာန"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရမေန စိတ္တိဿရိယေန သမန္နာဂတော ဘဂဝါ နာထောတိ ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။ တထာ ပရမေန စိတ္တိဿရိယေန သမန္နာဂတော သဗ္ဗသတ္တေ ဂုဏေဟိ ဤသတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **စိတ္တိဿရိယေနာ** တိ အရိယိဒ္ဓိအာဒိနာ စိတ္တေ ဝသီဘာဝေန။ **ဂုဏေဟိ ဤသတီ**တိ ပရမုက္ကံသဂတေဟိ အတ္တနော သီလာဒိဂုဏေဟိ ဓမ္မေန ဣဿရိယံ ဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံဘူတော ယသ္မာ သဗ္ဗာဘိဘူ နာမ ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **"အဘိဘဝတီ"**တိ။ တထာ စာဟ "သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ။ အဘိဘူ အနဘိဘူတော, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၃; ဒီ. နိ. ၁.၁၈၈)။ ဒုဝိဓေနာပိ ဣဿရိယတ္ထံ နာထသဒ္ဒံ ဒဿေတိ။

အဋ္ဌာရသပ္ပဘေဒာယ ဒေသနာယ ထောမနမေတတိ ယောဇနာ။ **သမာနဂဏနဂုဏေဟီ**တိ သမာနဂဏနေဟိ ဂုဏေဟိ ကရဏဘူတေဟိ။ **ယထာဝုတ္တေန နိရတိသယေန စတုသစ္စဒဿနေနာ** တိ သဗ္ဗညုတညာဏဿ, ဒသဗလေသု ဝသီဘာဝဿ စ ပဒဋ္ဌာနဘူတေန။ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓေန ဟိ အဘိနီဟာရာနုရူပံ ရူပါရူပဓမ္မေသု ဆတ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခပ္ပဝတ္တေန သာတိသယံ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနပ္ပဘေဒေန မဟာဝဇိရဉာဏသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓဝေဏိကေန သမ္မသနေန သမ္ဘူတေန ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗောဓိယံ ပတိဋ္ဌိတောဝ ကုသလာဒိဘေဒေန, ဖဿာဒိဘေဒေန စ ဓမ္မေ ဝိဘဇန္တော စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍာဒိဝသေန ဓမ္မသင်္ဂဟံ စတုဓာ ဒေသေတုံ သမတ္ထော အဟောသိ။ တထာ အတီတံသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏတာဒိဗုဒ္ဓဓမ္မသမန္နာဂတော ဘဂဝါ အတီတာဒိဘေဒတော ခန္ဓာဒိကေ ဝိဘဇိတွာ ဒေသေတုံ သမတ္ထော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ယထာဝုတ္တေန။ပေ။ ဝိဘင်္ဂ"** န္တိ။ **"သဗ္ဗညုဘာသိတတ္တာ"** တိ ဝတွာ ပုန **"အသဗ္ဗညုနာ ဒေသေတုံ အသက္ကုဏေယျတံ ဒဿေန္တော"**တိ ဧတေန ဓမ္မသင်္ဂဏီဝိဘင်္ဂါနံ အနွယတော ဗျတိရေကတော စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတတညေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာဒိဂုဏေ** တိ ဗုဒ္ဓရတနဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ, ဓမ္မသင်္ဃရတနာနံ သွာက္ခာတတာ, သုပ္ပဋိပန္နတာတိ ဧဝမာဒိဂုဏေ ပကာသေတိ။

နနု စ "စတုသစ္စဒသော"တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ဂုဏာ ဝိဘာဝိတာတိ? သစ္စံ, တေနေဝ ဓမ္မသင်္ဃာနမ္ပိ ဂုဏာ ဝိဘာဝိတာ ဟောန္တိ တပ္ပဘဝဿ အနညထာဘာဝတော, တဒုပဒေသေန တ ဓမ္မော, တဒာဓာရော စ သင်္ဃော ဝုတ္တော ဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဗုဒ္ဓါဒီနံ။ပေ။ ဝိဘာဝေတီ"**တိ။

အတီတံသေတိ အတီတကောဋ္ဌာသေ, ပုဗ္ဗန္တေတိ အတ္ထော။ **အပ္ပဋိဟတ**န္တိ နပ္ပဋိဟတံ, ဉာဏဿ ပဋိဃာတော နာမ အညာဏံ, သဗ္ဗမ္ပိ တ ကိလေသဇာတံ။ တံ ယသ္မာ ဘဂဝတော သဟ တသနာယ ပဟီနံ, တသ္မာဿ အတီတံသေ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနေန ဉာဏံ အပ္ပဋိဟတန္တိ ဝုစ္စတိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ကိံ ပနေတာနိ ဟဋ္ဌိယေကံ့ ဝိသုံ ဉာဏာနိ, ဥဒါဟု အတီတာဒီသု ပဝတ္တနကဉာဏာနိ ဝေ? တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏာနိ နာမ ဟဋ္ဌိယေကံ့ ဘဂဝတော တီဏိ ဉာဏာနေဝာတိ ဝဒန္တိ။ ဧကံယေဝ ဟုတွာ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ နာမ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ။ **သဗ္ဗံ ကာယကမ္မ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ကတ္တဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ။ **ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမ** န္တိ ဉာဏပုရေစာရိကံ။ **ဉာဏာနုပရိဝတ္တ** န္တိ ဉာဏဿ အနုပရိဝတ္တနကံ, သဗ္ဗံ ကာယပယောဂံ ပဝတ္တေန္တော ဘဂဝတ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဉာဏသဟိတမေဝ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဆန္ဒဿာ** တိ ကတ္တုကမျတာယ, မဟာကရုဏာသမာယောဂတော သတ္တာနံ ဧကန္တဟိတေသိတာယ ဟိတကိရိယာဆန္ဒဿာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မဒေသနာယာ**တိ ဓမ္မကထာယ။ အပရိက္ခယာပရိမေယျပဋိဘာနတာယ ဟိ ဘဂဝတော ကရုဏာသမ္ပတ္တိယာ စ ဓမ္မဒေသနာ နိရန္တရံ ပဝတ္တိယမာနာပိ န ကအာစိပိ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ, အညဒတ္ထု ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎတေဝ။ **ဝီရိယဿာ** တိ ပရဟိတပဋိပတ္တိယံ ဥဿာဟဿ။ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ ဖလဝိမုတ္တိယာ။ တေ့ စ သမာဓိအာဒီနံ အဟာနိ တံတံပဋိပက္ခဿ သတသနပဟီနတ္တာ အနညသာဓာရဏတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဆန္ဒာဒီနံ ပန မဟာကရုဏာသမာယောဂတောပိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

၁. တေ ဧဝ ဓမ္မေ တိ တေ ဧဝ ကုသလာဒိကေ တိကဒုကေဟိ သင်္ဂဟိတေ ဓမ္မေ။ သုတ္တန္တေ ခန္ဓာဒိဝသေန ဝုတ္တေ ခန္ဓာဒိဝသေန ဝိဘဇိတုန္တိ ယောဇနာ။ နနု သုတ္တန္တေ ပဋိသမ္ဘိဒာဝသေန တေ န ဝုတ္တာတိ? ယဒိပိ သရူပတော န ဝုတ္တာ, “ဇရာမရဏေ ဉာဏံ, ဇရာမရဏသမုဒယေ ဉာဏ”န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၃၃) ပန ဟေတုဟေတုဖလာဒီသု ဉာဏဝိဘာဂဿ ဝုတ္တတ္တာ အတ္ထတော ဝုတ္တာ ဧဝ ဟောန္တိ, ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ (ပဋိ. မ. ၂.၃ဝ) တ ပဋိသမ္ဘိဒာနံ အာဂတတ္တာ သုတ္တန္တေ ပဋိသမ္ဘိဒာဝသေနပိ တေ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဧဝ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ သုတ္တန္တေ။ **သင်္ခေပေနာ** တိ သမာသေန။ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသမတ္တေနေဝ ဟိ သုတ္တန္တေ ခန္ဓာဒယော ဒေသိတာ, န ပဋိနိဒ္ဒေသာဒိနာတိ သင်္ခေပေန တေ တတ္ထ ဝုတ္တာတိ ဝုတ္တာ။ **တတ္ထာ** တိ တ ဓမ္မသင်္ဂဟေ။ တတ္ထာပိ ဟိ “တသ္မိံ ခော ပန သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၅၈) ခန္ဓာဒယော သင်္ခေပေန ဝုတ္တာတိ။ ဝိဘဇိယန္တိ တေ့, ဧတေန တ ခန္ဓာဒယော တိ ဝိဘင်္ဂေါ, တေ ဧဝ ပကိရိယန္တိ ပဋ္ဌပီယန္တိ တေ့, ဧတေန တတိ ပကရဏံ, ဝိဘင်္ဂေါ စ သော ပကရဏဉ္စာတိ **ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏံ။ အာဒိသဒ္ဒတ္ထဇောတကေနာ**တိ “ဣတိ တ, ဣတိ ဧဝရူပါ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၃) ဝိယ အာဒိသဒ္ဒဿ အတ္ထဒီပကေန။ **ပကာရတ္ထဇောတကေနာ** တိ “ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပဋိဘယော ဗာလော, အပ္ပဋိဘယော ပဏ္ဍိတော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁) ဝိယ ပကာရတ္ထဝိဘာဝကေန။ **“ဧကဒေသေန သမုဒါယံ နိဒဿေတီ”**တိ ဧတေန “ရူပက္ခန္ဓော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိ တေ့ ဣတိသဒ္ဒဿ နိဒဿနတ္ထတံ ဒဿေတိ။ နိဒဿနတ္ထောပိ ဟိ ဣတိ-သဒ္ဒော ဒိဋ္ဌော ယထာ “အတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယမေကော အန္တော”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉ဝ)။ ပရိသမာပနတ္တော တ “တသ္မာတိဟ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မဒါယာဒါ ဘဝထ, မာ အာမိသဒါယာဒါ။ အတ္ထိ မေ တုမှေသု အနုကမ္ပာ ‘ကိန္တိ မေ သာဝကာ ဓမ္မဒါယာဒါ ဘဝေယျုံ, နော အာမိသဒါယာဒါ’တိ” (မ. နိ. ၁.၂၉) ဧဝမာဒီသု ဝိယ။ ပရိသမာပနဥ္ဟတံ သုတ္တန္တဘာဇနီယဿ ဧကဒေသဒဿနေန ယဒိဒံ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိ တာဝ တဒတ္ထဿ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ **တတ္ထာ** တိ ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏေ။ **“နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာန”** န္တိ တေ့ ယဒိ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာနံ။ပေ။ အပ္ပကတရပဒတ္တာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ အာဒိမှိ ဝုတ္တော, နနု သဟ နိဗ္ဗာနေန သဗ္ဗဓမ္မသင်္ဂဟကတ္တာ, သဗ္ဗဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ စ အာယတနာဒီဟိ ခန္ဓေဟိ စ အပ္ပကတရပဒတ္တာ သစ္စဝိဘင်္ဂေါ အာဒိမှိ ဝတ္တဗ္ဗောတိ ? န, တတ္ထာပိ ဒုက္ခသစ္စဝိဘင်္ဂေ ဧကဒေသေန ခန္ဓာနံ ဧဝ ဝိဘဇိတဗ္ဗတော။ ယထာဟ “တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ? ဇာတိပိ ဒုက္ခာ။ပေ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”တိ (ဝိဘ. ၁၉ဝ; ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; မ. နိ. ၁.၁၂ဝ; ၃.၃၇၃)။ ဣဓ ပန အနဝသေသတောဝ ခန္ဓာ ဝိဘဇိယန္တီတိ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာနံ။ပေ။ အပ္ပကတရပဒတ္တာ ခန္ဓာနံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ အာဒိမှိ ဝုတ္တော။

အပိစ ရူပသမ္မူဠှာ အရူပသမ္မူဠှာ ဥဘယသမ္မူဠှာတိ တိဝိဓာ ဗောဓနေယျပုဂ္ဂလာ, တထာ သံခိတ္တရုစိနော ဝိတ္ထာရရုစိနော နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရရုစိနော, တိက္ခိန္ဒြိယာ မုဒိန္ဒြိယာ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာတိ စ။ တေသု အရူပသမ္မူဠှာနံ ဥပကာရာယ ခန္ဓဒေသနာ, ရူပသမ္မူဠှာနံ အာယတနဒေသနာ, ဥဘယသမ္မူဠှာနံ ဓာတုဒေသနာ။ တထာ သံခိတ္တရုစီနံ ခန္ဓဒေသနာ, နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရရုစီနံ အာယတနဒေသနာ, ဝိတ္ထာရရုစီနံ ဓာတု

ဒေသနာ။ တိက္ခိန္ဒြိယာနံ ခန္ဓဒေသနာ, မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာနံ အာယတနဒေသနာ, မုဒိန္ဒြိယာနံ ဓာတုဒေသနာတိ ဣ
မိနာ ပယောဇနေန အနုက္ကမေန စ ခန္ဓာယတနဓာတုဝိဘင်္ဂါနံ ဒေသနာက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တံ ပနေတံ ခန္ဓာ
ဒိတ္တယံ ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုမုခေနေဝ ဉာယမာနံ ယထာဘူတာဝဗောဓာယ ဟောတိ, နာညထာတိ ဒသ္
သနတ္ထံ သစ္စဝိဘင်္ဂဒေသနာ ပဝတ္တာ။ သော စ ယထာဘူတာဝဗောဓော ဝိသေသတော ဣန္ဒြိယသန္နိဿ
ယေနာတိ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂဒေသနာ။ ဣန္ဒြိယာနဉ္စ ဣန္ဒြော တံတံပစ္စယဓမ္မဘူတာနံ ယထာသကံ ပစ္စယုပ္ပ
န္နေသု ပစ္စယဘာဝဝိသေသေနေတတိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂသန္ဒဿနီ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂဒေသနာ။
ပစ္စယာကာရဿ ခန္ဓာဒီနဉ္စ အဝိပရီတသဘာဝတဝဗောဓော သတိပဋ္ဌာနာဒီသု သမ္မာမနသိကာရေနာတိ သတိပဋ္
ဌာနသမ္မပ္ပဓာနဣဒ္ဓိပါဒဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂဒေသနာ။ သ္ဝတယံ သတိပဋ္ဌာနာဒီသု သမ္မာမနသိကာရော
ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ ဟောတီတိ ဈာနအပ္ပမညာဝိဘင်္ဂဒေသနာ, သာ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဧတ္တကေ သီလေ ပတိဋ္
ဌိတဿ သမ္ဘဝတီတိ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဒေသနာ, ယထာဝုတ္တာယ စ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဣမေ အာနိသံသာတိ
ပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏဝိဘင်္ဂဒေသနာ, တေ စိမေ ဉာဏဝိသေသာ ဣမေသု ကိလေသေသု ပဟီယန္တေသု စ သမ္ဘဝ
န္တိ, နာညထာတိ ကိလေသဝိဘင်္ဂဒေသနာ, ဧဝံ ဝိတ္ထာရတော ဒေသိတေ ခန္ဓာဒိကေ သင်္ခေပတောပိ ဇာနန္တဿ
အတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတိ ဧတတိ ဒဿနတ္ထံ ပရိယောသာနေ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဒေသနာ ပဝတ္တာတိ ဧဝမေတေသံ
အဋ္ဌာရသန္နံ မဟာဝိဘင်္ဂါနံ ဒေသနာက္ကမကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ရူပါဒီနန္တိ ရူပဝေဒနာသညာသင်္ခါရဝိညာဏာနံ။ **ဝေဒယိတာဒိသဘာဝတ္တာဘာဝတ** တိ ယထာက္ကမံ အနုဘဝနသ
ဉ္ဇာနနာဘိသင်္ခရဏာဒိသဘာဝတ္တာဘာဝတ။ န ဟိ ရူပံ ဝေဒယိတာဒိသဘာဝံ, ဝေဒနာဒိ ဝာ ရုပ္ပနာဒိသဘာဝံ။ ယတော ရူ
ပါဒီနံ ဝေဒနာသမဝရောဓနေန "စတ္တာရော ခန္ဓာ"တိအာဒိနာ သင်္ခိပိတ္ဝာ ခန္ဓာ ဝါ ဒေသေတဗ္ဗာ သိယုံ။ **ရုပ္ပနာဒိတော
အညဿာဘာဝတ**တိ ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိသဘာဝတော အညဿ အတီတာဒိကေ ဂဟေတ္ဝာ ရာသိဝသေန ဝတ္တဗ္ဗဿ
သံခိတ္တဿ သဘာဝဿ အဘာဝတ။ န ဟိ စေတသိကာဒိဘာဝတေ ဝေဒနာဒီနံ သဘာဝတော။ **ဟေဋ္ဌာ ဂဏနေသူ** တိ ပဉ္စ
တော ဟေဋ္ဌာ ဂဏနေသု။ **အနိဋ္ဌာန** န္တိ အပရိယောသာနံ။ ရူပါဒီသု ဟိ ကတိပယေ, ကေမ္ပိ ဝာ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ ဝုစ္စမာ
နာ ခန္ဓဝသေန ဒေသနာ အနဝသေသသင်္ခတဓမ္မသင်္ဂါဟိနီ န သမ္ဘဝတိ။ **ခန္ဓဿာ** တိ ရာသဋ္ဌဿ ခန္ဓဿ။ တေ
နေတဟ **"န ဟီ"**တိအာဒိ။ **သဝိဘာဂဓမ္မေဟီ** တိ သပ္ပဘေဒဓမ္မေဟိ။

"သဒ္ဒတ္ထသဟိတံ ခန္ဓသဒ္ဒဿ ဝိသယံ ဒဿေတီ" တိ ဧတေန ရာသိသဒ္ဒဿ ဝိယ ရာသဋ္ဌေ ခန္ဓသဒ္ဒ
ဿ တစကဘာဝေန ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ ပရိယာယန္တရဘာဝတော။ ဂုဏာဒီသု ပန ကေဝလံ တဗ္ဗိသယပယောဂဘာဝေ
နေဝ ပဝတ္တိ, န တစကဘာဝေနာတိ အာဟ **"ဂုဏော။ပေ။ န သဒ္ဒတ္ထ"** န္တိ။ **ခန္ဓသဒ္ဒော** တိ သီလာဒိသဒ္ဒေ သန္နိဓာပိ
တော ခန္ဓသဒ္ဒော။ တေနေတဟ **"သီလာဒိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ ရာသဋ္ဌံ ဒီပေတီ"** တိ။ **ကေစီတိ ဓမ္မသိရိတ္ထေရံ** သန္ဓာယ ဝဒ
တိ။ **ဧတ္ထာ** တိ "သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) ဧတ္ထ။ န ကေဝလဉ္စ သော ဧဝ, အဋ္ဌကထာစရိ
ယေဟိပိ ဧတ္ထ ဂုဏတ္ထတာ ဣစ္ဆိတာ ဧဝ။ တထာ ဟိ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** "သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓောတိအာဒီသု
ဂုဏဋ္ဌေနာ"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅) ဝုတ္တံ။ နနု စ ကေဝလောပိ ခန္ဓသဒ္ဒော "တိဏ္ဏံ ခေါ, မာဏဝ, ခန္ဓာနံ ဝဏ္ဏတဒီ, န
ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, တီဟိ ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတော"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) စ အာဒီသု
သီလာဒိတစကော ဒိဿတိ? န, တတ္ထာပိ အဓိကာရာဒိဝသေန ဒကဝသေနေဝဿ သီလာဒီသု ပဝတ္တိဒဿနတော။ **န ခ
န္ဓသဒ္ဒော ပညတ္တိသဒ္ဒဿ အတ္ထေ ဝတ္တတီ**တိ နိရုတ္တိတေဟာရာဒိသဒ္ဒာ ဝိယ ပညတ္တိပရိယာယော န ဟော
တီတိ အတ္ထော။ **အာရုက္ခန္ဓောတိ ပညတ္တိ ဟောတီ** တိ တဿ ခန္ဓသဒ္ဒဿ ပညတ္တိဝိသေသပ္ပဝတ္တိတံ ဒဿေ
တိ။ **ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ခန္ဓသဒ္ဒော** တိ "ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော"တိ (ယမ. ၁.ခန္ဓယမက.၃၂) ဧတ္ထ ဝုတ္တော
ခန္ဓသဒ္ဒော။ **သမုဒာယေ နိရုဠ္ဟော**တိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နဿ ပညာယ အဘိသံယူဟနေန ရာသိကတေ ဝိညာဏသမူ
ဟေ နိရုဠ္ဟော။ **တာယ ဧဝ ရုဠ္ဟိယာ ပဝတ္တတီ** တိ တာယ သမုဒာယေ နိရုဠ္ဟတာယ တဒဝယဝေ ဧကေသ္မိမ္ပိ ဝိညာဏေ
ပဝတ္တတီတိ။ ဧတ္ထ စ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေ နိရုဠ္ဟော ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန ကုသလဘာဝတေ ဝိယ ဉာဏဝိပ္ပ
ယုတ္တေ ဝိညာဏသမုဒာယေ နိရုဠ္ဟော တဒေကဒေသေပိ ရုဠ္ဟိယာ ပဝတ္တတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ကိဉ္စိ နိမိတ္တံ
ဂဟေတ္ဝာ သတိပိ အညသ္မိံ တန္နိမိတ္တယုတ္တေ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဝိသယေ သမ္မုတိယာ စိရကာလတာဝသေန နိမိတ္တာ
ဝိရဟေပိ ပဝတ္တိ ရုဠ္ဟိ နာမ, ယထာ မဟိယံ သေတီတိ မဟိံသော, ဂစ္ဆန္တီတိ ကတေတိ, ဧဝံ ခန္ဓသဒ္ဒဿာပိ ရုဠ္ဟိ
ဘာဝတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ရာသိတော ဂုဏတောတိ သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မတ္တေ တ နိဒ္ဒေသက္ကမေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိယမေတ္ဝတတိ** ဝဝတ္ထပေတ္ဝတာ။ **ပိဏ္ဍာဗ္ဗေ** တိ သင်္ဂဟေတ္ဗာ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပဌမေ ခန္ဓာ ဝုတ္တာ, ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ စ ခန္ဓဋ္ဌေ နိဗ္ဗာနဿ ဝသေန ဆဋ္ဌေနာပိ ခန္ဓေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ **ခန္ဓဋ္ဌော နာမ ရာသဋ္ဌောတိ ယုတ္တံ။ "ယေသံ တ အတီတာဒိဝသေန ဘေဒော အတ္ထိ"**တိအာဒိနာ အတီတာဒိဝိဘာဂဘိန္နေသု ရုပ္ပနာဒိသဘာဝဓမ္မေသု ဝိသုံ ဝိသုံ ကောဋ္ဌာသဘာဝေန ဂယှမာနေသု တဗ္ဗိဘာဂရဟိတဿ ဧကဿ နိဗ္ဗာနဿ ရာသဋ္ဌတာ ဝိယ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌတာပိ န သမ္ဘဝတီတိ ဒဿေတိ။ ဧတေန ပညတ္တိယာပိ ခန္ဓေသု အဂ္ဂဟဏေ ကာရဏံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဖဿာဒိကေ ဝိယ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ အနဝရောဓေတွာ ဝေဒနာသညာ ဝိသုံ ခန္ဓဘာဝေန ဂဟိတာတိ? ဝိတဒမူလတာဒိဝိသေသသဒ္ဒနတ္ထံ။ ဂဟဋ္ဌာနဉ္ဟိ ဝိတဒကာရဏံ ကာမဇ္ဈောသာနံ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ "ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ကာမဟေတု ကာမနိဒါနံ ကာမာဓိကရဏံ ကာမာနမေဝ ဟေတု မာတာပိ ပုတ္တေန ဝိဝဒတိ, ပုတ္တောပိ မာတရာ ဝိဝဒတီ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၆၈, ၁၇၈)။ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ယေ ဒိဋ္ဌိမုဂ္ဂယှ ဝိတဒယန္တိ, 'ဣဒမေဝ သစ္စ'န္တိ (သု. နိ. ၈၃၈; မဟာနိ. ၆၇) စ တဒယန္တီ"တိ အာဒိ။ တေသု ကာမဇ္ဈောသာနံ ဝေဒနဿာဒေန ဟောတိ, ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသော သညာဝိပလ္လာသေန။ သညာဝိပလ္လာသေန ဟိ စိတ္တဝိပလ္လာသော, စိတ္တဝိပလ္လာသေန ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာပပဉ္စာနံ ဝိပလ္လာသောတိ။ တထာ ဝေဒနာနုဂိဒ္ဓော ဝိပလ္လတ္ထသညော စ သံသရတိ။ ဝေဒနာနုဂိဒ္ဓဿ ဟိ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ, တတော စ တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒာနန္တိ အာဝဋ္ဋတိ ဘဝစက္ကံ။ ဝိပလ္လတ္ထသညိဿ စ "သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ"တိ (သု. နိ. ၈၈၀) ဝစနတော ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာပပဉ္စာနံ အနုပစ္ဆေဒတော သံသာရဿ အနုပစ္ဆေဒောဝ။ ဣတိ ဝိတဒကာရဏာနံ ကာမဇ္ဈောသာနဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသာနံ ကာရဏဘာဝတော သံသာရဟေတုဘာဝတောတိ ဣမဿ ဝိတဒမူလတာဒိဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ အနဝရောဓေတွာ ဝေဒနာသညာ ဝိသုံ ခန္ဓဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဩဠာရိကာဒိဝသေနာတိ ဝိဘဇနကိရိယာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော အတီတာဒယော ဩဠာရိကာဒိဝိဘာဂါတိ ဝုတ္တံ။ **ဣတိသဒ္ဒေ နာ**တိ "ဥပာဒါယရူပ"န္တိ ဧဝံ အဌကထာယံ ဝုတ္တဣတိသဒ္ဒေန။ **နိဒဿနတ္ထေနာ** တိ ဥဒါဟရဏတ္ထေန။ **သဗ္ဗော** တိ သကလော ဧကဒေသသု ဩဠာရိကာဒိသု ဝိဘတ္တော ဝိဘဇနနယော။ **ဣဒဉ္စ ဝိဘဇန** န္တိ "စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ။ပေ.။ ဥပါဒါယရူပ"န္တိ ဧဝံ ဝိဘတ္တံ ဣဒဉ္စ ဝိဘဇနံ။ **ဩဠာရိကာဒီသု**တိ ဩဠာရိကသုခုမဟီနပဏီတဒူရသန္တိကေသု။ **စက္ခာယတနန္တိအာဒိဝိဘဇနဉ္စ** တိ "စက္ခာယတနံ။ပေ.။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ပေ.။ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ရူပ သဒ္ဒေါ ဂန္ဓာ ရသာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဧဝံ ပဝတ္တံ ဝိဘဇနဉ္စ။ **ယထာသမ္ဘဝ** န္တိ ယထာရဟံ။ ကောဒသသု ဩဠာရိကာဒိသု ယံ ယတ္ထ ဝိဘဇနံ ယုတ္တံ, တံ တတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧဝံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသုပိ** တိ ယထာ ရူပက္ခန္ဓေ ယထာသမ္ဘဝံ ကောဒသသု ဩဠာရိကာဒိသု ဝိဘဇနံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဧကာဒသသု ဩဠာရိကာဒိသု ဝိဘဇနံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော တာဝ ပုရိမေ ဩဠာရိကပဉ္စကေ သုခါဒိဝေဒနာတ္တိကဝသေန ဝိဘတ္တော, ဣတရသ္မိံ ကုသလတ္တိကဝေဒနာတ္တိကသမာပန္နဒုကသာသဝဒုကဝသေန။ သညာက္ခန္ဓော ပန ပုရိမေ ဩဠာရိကပဉ္စကေ ဆဖဿဒ္ဒွါရဝသေန, ဣတရသ္မိံ ဩဠာရိကဒုကေ ပဋိဃသမ္ဖဿဒုကဝသေန စေဝ ယထာဝုတ္တကုသလတ္တိကာဒိဝသေန စ ဝိဘတ္တော။ သေသေသု ကုသလတ္တိကာဒိဝသေနေဝ။ တထာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ပဋိဃသမ္ဖဿဒုကော ပနေတ္ထ နတ္ထေဝ။ စေတနာယ ဧဝ စေတ္ထ နိဒ္ဒေသော သင်္ခါရက္ခန္ဓမ္မာနံ စေတနာပ္ပဓာနဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တထာ ဟိ သာ "သင်္ခါရက္ခန္ဓော"တိ ဝုတ္တာ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝိဘဇနေ ပဋိနိဒ္ဒေသေ။ **တံ ပန ဒွဝယန္တိ** မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုဒွယံ။ ယဉ္ဟိ သတ္တဝိညာဏဓာတုဒေသနာယံ "မနောဓာတု, မနောဝိညာဏဓာတူ"တိ ဒွယံ ဒေသိတံ, တံ ဆဝိညာဏကာယဒေသနာယံ "မနောဝိညာဏ"န္တေဝ ဝုစ္စတီတိ။

ဟာပိနယေနာတိ ခန္ဓဝိဘင်္ဂဟာပိနယေန။ **အညေန ပကာရေနာ**တိ ဓမ္မသင်္ဂဟေ, တဒဋ္ဌကထာယဉ္စ အာဂတေန ပကာရန္တရေန။

၁. ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂. ‘‘ကိစ္စိ’’တိ ပဒံ ‘‘ကေစ္စ’’န္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထန္တိ အာဟ **‘‘ကိစ္စီတိ ပကာရန္တရဘေဒံ အာမသိတ္ဝာ အနိယမနိဒ္ဒေသော’’**တိ။ **ဥဘယေနာ**တိ ပကာရဘေဒံ အနာမသိတ္ဝာ အာမသိတ္ဝာ စ အနိယမဒ္ဒေသနဝသေန ပဝတ္တေန ‘‘ယံ ကိစ္စိ’’တိ ပဒဒ္ဝယေန။ **အဓိပ္ပေတတ္ထ** န္တိ ရူပံ။ **အတိစ္စာ** တိ အတိက္ကမိတ္ဝာ။ **ပဝတ္တိတော**တိ ပဝတ္တနတော။ **နိယမနတ္ထ** န္တိ နိဝတ္တနတ္ထံ။

‘‘ကိစ္စာ’’တိ ဧတ္ထ ကိံ-သဒ္ဒော ပုစ္ဆာယံ ဟေတုအတ္ထဒီပကော, ကရဏေ စေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ, စ-သဒ္ဒော ဝစနာ လင်္ကာရောတိ အာဟ **‘‘ကေန ကာရဏေန ဝဒေထာ’’**တိ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ကာရဏတ္ထေ ပဝတ္တံ ကိံ-သဒ္ဒံ ‘‘ဝဒေထာ’’တိ ကိရိယာပဒသမ္ဗန္ဓေနေဝ ဥပယောဂဝသေန ပရိဏာမေတ္ဝာ ဝဒတိ **‘‘တံ ကာရဏံ ဝဒေထာ’’**တိ။

ပုရိမသန္တာနသ္သ ဘေဒ န္တိ ပုရိမသန္တာနသ္သ ဝိနာသံ, ဝိနာသာပဒေသေန စေတ္ထ သန္တာနေ ဝိသဒိသုပ္ပာဒမေဝ ဒသ္သေတိ။ တေနေတဟ **‘‘ဝိသဒိသသန္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနတော’’** တိ။ နနု စ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ ဝိရောဓိပစ္စယသမတယေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ အတ္ထီတိ? သစ္စံ အတ္ထိ, သာ ပန န ဟာကဋ္ဌတရာ, ဟာကဋ္ဌတရာ စ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ တေနေတဟ **‘‘သီတာဒိသန္နိပာတေ’’**တိ။ တထာ စာဟ ဘဂဝတ ‘‘သီတေနပိ ရုပ္ပတိ, ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတီ’’တိအာဒိ (သံ. နိ. ၃.၇၉)။ ဣအနိ ဘေဒ-သဒ္ဒော ဥဇုကမေဝ ဝိကာရာပတ္တိံ ဝဒတီတိ ဒဿေန္တော **‘‘ဘေဒော စာ’’**တိအာဒိမာဟ ။ **ဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိယေဝ,** န ဥပ္ပန္နသ္သ အညထာဘာဝတေတိ အဓိပ္ပာယော။ တေန **ကာပိလိယံ** ပရိဏာမတာဒံ ပဋိက္ခိပတိ။ ယဒိ ပုရိမသန္တာနတော ဘေဒော ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ ရုပ္ပနံ, ဧဝံ သန္တေ လက္ခဏသ္သ အတိပ္ပသင်္ဂော သိယာတိ စောဒနံ မနသိ ကတ္ဝာ အာဟ **‘‘အရူပက္ခန္ဓာန’’**န္တိအာဒိ။ ဧတ္ထ **သီတာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယထာ ဥဏှာဟဇိဃစ္ဆာဒယော သင်္ဂယှန္တိ, ဧဝံ အာဟာရာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ယေနာ**တိ ယေန သီတာဒီဟိ သမာဂမေန။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ရူပဓမ္မေသု။ အာဟာရာဒိကသ္သ တ ဌိတိပ္ပတ္တသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယထာ ရူပဓမ္မာနံ ဌိတိက္ခဏေ သီတာဒီဟိ သမာဂမော ဟောတိ, ဧဝံ အရူပက္ခန္ဓာနံ အညေဟိ သမာဂမော နတ္ထိ အတိလဟုပရိဝတ္တိတော, တသ္မာ အရူပဓမ္မာ ရူပဓမ္မာနံ ဝိယ ဟာကဋ္ဌသ္သ ဝိကာရသ္သ အဘာဝတော ‘‘ရုပ္ပန္တိ’’တိ, ‘‘ရုပ္ပနလက္ခဏာ’’တိ စ န ဝုစ္စန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ‘‘ရုပ္ပတီ’’တိ ပဒသ္သ ကတ္တုကမ္မသာဓနာနံ ဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတုံ အဋ္ဌကထာယံ ‘‘ကုပ္ပတိ ဃဋ္ဋီယတိ ပီဠီယတိ ဘိဇ္ဇတီ’’တိ ဝုတ္တန္တိ တဒတ္ထံ ဝိဝရန္တော **‘‘ကုပ္ပတီတိ ဧတေနာ’’** တိအာဒိမာဟ။ **ကောပာဒိကိရိယာ**တိ ကောပသင်္ဃဋ္ဋနပီဠနကိရိယာ။ ကောပ-သဒ္ဒော စေတ္ထ ခောဘပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကတ္တုဘူတော ကမ္မဘူတော စ အတ္ထော** တိ ကတ္တုကမ္မသာဓနာနံ ဝသေန ဝုစ္စမာနော ဘူတုပာဒာယရူပသင်္ခာတော အတ္ထော။ **ကမ္မကတ္တုတ္ထေန ဘိဇ္ဇတိ-သဒ္ဒေနာ** တိ ယဒာ ကမ္မကတ္တုတ္ထော ရုပ္ပတိ-သဒ္ဒော, တဒာ ဘိဇ္ဇတိ-သဒ္ဒောပိ တဒတ္ထော ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ယဒာ ကမ္မတ္ထေ ‘‘ရုပ္ပတီ’’တိ ပဒံ, တဒာ ‘‘သီတေနာ’’တိအာဒီသု ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ယဒာ ပန ‘‘ရုပ္ပတီ’’တိ ပဒံ ကတ္တုအတ္ထေ ကမ္မကတ္တုအတ္ထေ တ, တဒာ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **‘‘ယံ ပန ရုပ္ပတီ’’** တိ အာဒိနာ ‘‘ကုပ္ပတီ’’တိအာဒီနံ ကတ္တုကမ္မတ္ထာနမ္ပိ အတ္ထဝစနာနံ ဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ ယဒိပိ အတ္ထ-သဒ္ဒော ‘‘ပီဠနဋ္ဌော’’တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၁၇; ၂.၈) သဘာဝပရိယာယောပိ ဟောတိ, ‘‘ကေနဋ္ဌေနာ’’တိ ပနေတ္ထ အဘိဓေယျပရိယာယော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **‘‘ကေနဋ္ဌေနာတိ ပုစ္ဆာသဘာဂဝသေန ရုပ္ပနဋ္ဌေနာ’’** တိ, ရုပ္ပနသဒ္ဒာဘိဓေယျဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ **‘‘န ကေဝလံ သဒ္ဒတ္ထောယေဝ ရုပ္ပန’’** န္တိ။ **တသ္သ အတ္ထသ္သာ** တိ တသ္သ ဘူတုပာဒာယပ္ပဘေဒသ္သ သဘာဝဓမ္မသ္သ။ ရုပ္ပနလက္ခဏဉ္ဟိ နာမေတံ အနိစ္စတာဒိ ဝိယ ကက္ခဠတ္တာဒိတော အညန္တိ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပညတ္တိဝိသေသော ဟိ တန္တိ, ကက္ခဠတ္တာဒီနံယေဝ ပန အရူပဓမ္မဝိဓုရော သဘာဝဝိသေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မုစ္ဆာပတ္တိယာ တိ မုစ္ဆာယ မောဟသ္သ အာပဇ္ဇနေန။ **ကပ္ပသဏ္ဌာနံ ဥဒက** န္တိ ကပ္ပသဏ္ဌာပကမဟာမေဃဝုဋ္ဌံ ဥဒကံ။ **တထာ**တိ တပ္ပကာရတာယ ခါရဘာဝေ **သတိ** ဥဒကေန ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလေ ဝိယ **ပထဝီ ဝိလီယေယျ** ။ လောကန္တရိယသတ္တာနံ ပန ဟာပကမ္မဗလေန အခါရေပိ ခါရေ ဝိယ သရီရသ္သ ဝိလီယနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တေနေတာ**တိ သဥဿဒနိဿယနိရယသ္သ ဝုတ္တတ္တာ ဧဝ။ န ဟိ အဝီစိမှိ ပဥ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိကမ္မကာရဏံ ကရောန္တိ။

၃. ပကရဏပ္ပတ္တံ ရူပံ ပက္ခိပိတ္ဝာ မာတိကာ ဌပိတာတိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓော။ **မဟာဘူတာ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ** တပ္ပကာရဘာဝေန အတီတံသေ ဂဏနံ ဂတန္တိ ဝုတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **‘‘န ဟိ’’**တိအာဒိနာ ဓမ္မန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ ပကာရန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ စ ဘူတုပာဒာယဂဟဏသ္သ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ **တံဒဿနေ** တိ ဂဏနန္တ

ရဒသ္သနေ။ **တံသဘာဝတ္တာ** တိ ဘူတုပဟာအယသဘာဝတ္တာ။ **"န စာ"**တိအာဒိနာ ဘူတုပဟာအယသဘာတေ အတီတံသဂဏိတတာယ တံသဘာဝသ္သပိ အညထာ ဂဏိတတ္တာ, အတံသဘာဝသ္သ စ တထာ ဂဏိတတ္တာ အကာရဏန္တိ ဒသ္သေတိ။ **"အဇ္ဈတ္တ။ပေ။ လဗ္ဘတီ"** တိ တေန ဒုတိယနယေ န ကေဝလံ ယထာဝုတ္တော ဝ အေသော, အထ ခေါ အဇ္ဈာပိ တောပိ အေသောတိ ဒသ္သေတိ။ တဒေတံ ပန အကာရဏံ ကာရဏဘာဝသ္သေ ဝ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ န ဟေတ္ထ ဘူတုပဟာအယရူပဘာတေ အတီတံသေ ဂဏနသ္သ ကာရဏန္တိ အဓိပ္ပေတံ, ယတော ယထာဝုတ္တအေသာပတ္တိ သိယာ။

"ကိန္တိ" တိ တ္တေ **"ကိ"**န္တိ ပုဗ္ဗေ ယံ "ရူပ"န္တိ သာမညတော ဂဟိတံ, တသ္သ သရူပပုစ္ဆာ။ **ဣတိ-**သဒ္ဒေါ နိဒသ္သနတ္ထော, န ကာရဏတ္ထော။ တေနသ္သ ယံ ရူပံ အတီတံ နိရုဒ္ဓံ။ပေ။ အတီတံသေန သင်္ဂဟိတံ အတီတကောဋ္ဌာသေ ဂဏနံ ဂတံ, တံ ကိန္တိ စေ? **"စတ္တာရော စ။ပေ။ ရူပ"** န္တိ ဘူတုပဟာအယဝိဘာဂဒသ္သနမုခေန ဝိသေသံ နိဒသ္သေတိ။ ယတ္တကာ ဟိ ဣမေ ဝိသေသာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စက္ခာယတနာဒယော, တေသမိဒံ နိဒသ္သနန္တိ။ န စေတ္ထ ပုရိမနယတော အဝိသေသော။ တတ္ထ ဟိ ရူပသ္သ ဘူတုပဟာအယတာမတ္တသဘာဝဒသ္သနတာ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ "အတီတရူပမ္ပိ ဘူတာနိ စေတ"တိအာဒိ။ ဣမေ ပန ဘူတုပဟာအယေန နိဒသ္သနဘူတေန ရူပသ္သ သဗ္ဗဝိသေသဝိဘာဝနတာ ဒသ္သိတာ။ ဝေဠု ကတ္တ အဇ္ဈာပိတအေသောပိ စေတ္ထ အနောကာသော ဝ, ယံ ရူပံ အဇ္ဈတ္တံ။ပေ။ ဥပာဒိန္နံ, ကိန္တိ? စတ္တာရော စ။ပေ။ ရူပန္တိ တဒညဝိသေသနိဒသ္သနသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ စာဟ **"ဝေ ံ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။

ပရိယာယဒေသနတ္တာ တိ သဘာဝတော ပရိယာယနံ ပရိဝတ္တနံ ပရိယာယော, ဥဇုကံ အပ္ပဝတ္တိတိ အတ္ထော။ ပရိယာယေန, ပရိယာယဘူတာ တ ဒေသနာ တ္တောတိ ပရိယာယဒေသနံ, သုတ္တန္တံ။ သုတ္တန္တဉှိ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေန ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ လေသတော လဗ္ဘမာနသဘာဝကထနံ, န ဥဇုနိပ္ပဒေသဘာဝကထနန္တိ ပရိယာယဒေသနံ နာမ။ တေနေဝ တံ "ယထာနုလောမသာသန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိဓမ္မော ပန ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ ဥဇုနိပ္ပဒေသကထနန္တိ နိပ္ပရိယာယဒေသနံ နာမ, ယတော "ယထာဓမ္မသာသန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **နိစ္ဆယေန ဒေသော** တိ ဝဝတ္ထာနတော ကထနံ။ တထာ **ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တာ** ဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၇၂ အာဒယော) ဝိယ အတီတာဒိဘာတေ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဘာတေ အဒ္ဓာဝသေန ဣဓာပိ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနီယတ္တာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော သိယာတိ ယောဇနာ။

သန္နိပတိတ န္တိ သမာဂတံ။ **သန္တာနဝသေနာ**တိ ပုဗ္ဗာပရဝသေန။ ပုဗ္ဗေနာပရသ္သ သမပ္ပမာဏတာယ **အနူနံ အနဓိကံ,** တတော ဧဝ **ကောကာရံ**။ ပဝတ္တိကာလဝသေန တ **အနူနံ အနဓိကံ,** သမာနသဘာဝတာယ **ကောကာရံ**။ တေန ဝိသဘာဂဥတုနာ အနန္တရိတတံ ဒသ္သေတိ။ **ဝေ ံ အာဟာရေပီ**တိ တ္တေ ဝိသဘာကဟာရေန အနန္တရိတော အနေကတရံ အနေကဒိဝသမ္ပိ ဘုတ္တော သဘာဂေကောဟာရံ နာမ။ "တတော ပုဗ္ဗေ ဝိသဘာဂဥတုအာဟာရသမုဋ္ဌာနံ အတီတံ, ပစ္ဆာ အနာဂတ"န္တိ ဟိ ဝုတ္တန္တိ။ "ကောဟာရသမုဋ္ဌာန"န္တိ ပန ဝုတ္တတ္တာ ကေသ္သေဝ အာဟာရသ္သ ယောဇနာ ယုတ္တရူပာတိ အပရေ။ **ပဋ္ဌဒ္ဒတရဝသေနာ** တိ တ္တေ ပဋ္ဌဒ္ဒတရာဝဇ္ဇနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တအရမ္မဏံ, ယာဝ ဇဝနံ, ယာဝ တ တေဒ္ဓ ဌဗ္ဗနံ, တာဝ ပဝတ္တာ စိတ္တသန္တတိ ကောဝိထိ။ **ကေဇဝနသမုဋ္ဌာန** န္တိ ကေဇဝနတရသမုဋ္ဌာနံ။ တ္တေ စ သမယံ အနာမသိတွတဝ သန္တတိဝသေန, သန္တတိဉ္စ အနာမသိတွတဝ သမယဝသေန အတီတာဒိဝိဘာဂေ ဂဟေတဗ္ဗော။

တေသန္တိ ဟေတုပစ္စယာနံ။ **ကလာပသ္သာ** တိ ရူပကလာပသ္သ။ **ကမ္မာနန္တရာဒီ** တိ ကမ္မာဒိ, အနန္တရာဒီတိ ပစ္စေကံ အာဒိ-သဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပဌမေန အာဒိသဒ္ဒေန ဥပနိဿယပစ္စယသ္သ အာဟာရာဒိနော စ ဒုတိယေန သမနန္တရာနန္တရူပနိဿယာဒိနော သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စိတ္တုပ္ပာဒသ္သ စေတ္ထ ကမ္မာနန္တရာဒိပစ္စယဝသေန, ဣတရသ္သ ကမ္မာဒိဝသေနေဝ ဇနကဘာဝေ ယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တထာ စိတ္တုပ္ပာဒသ္သ ပုရေဇာတဝသေန, ဣတရသ္သ ပစ္ဆာဇာတဝသေန, ဥဘယေသမ္ပိ သဟဇာတဝသေန ဥပတ္ထမ္ဘနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **"ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗ"**န္တိ။ **ဥပ္ပာဒက္ခဏေ** တိ ဟေတုကိစ္စက္ခဏေ။ ဟေတုကိစ္စံ နာမ တသ္သ တသ္သ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗသ္သ ဥပ္ပတ္တိကရဏံ, တဉ္စ တသ္မိံ ခဏေ ဥပ္ပန္နဖလတ္တာ တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတော နိဋ္ဌိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတရံ ပန တီသုပိ ခဏေသု ပစ္စယကိစ္စံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။

၆. အနိဋ္ဌနာမနိဝတ္တနတ္ထာ တိ အနိဋ္ဌနာမနိဝတ္တိယာ အကာရဏဘာဝဒသ္သနေန ဣဋ္ဌနာမလာဘာပနသ္သ အကာရဏဘာဝံ ဒသ္သေတိ။

ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိဘဝေ တိ သမ္ပတ္တိယုတ္တေ သမ္ပန္နေ ဒေဝမနုဿဘဝေ။ **သမိဒ္ဓသောဘနတာ**တိ အဘိဝုဒ္ဓသောဘနတာ။ **တတော ဧတ**တိ သမ္ပတ္တိဝိရဟတော ဧဝ, အသမ္ပန္နတ္တာ ဧတတိ အတ္ထော။ **တေသံယေဝ ဟတ္ထိအာဒီနံ သုခဿ ဟေတုဘာဝံ န ဂစ္ဆန္တိ** သာရဏာဒိဝသေန ဒုက္ခပစ္စယတ္တာ။ **တေသန္တိ** ဟတ္ထိရူပာဒီနံ။ **"တဿ တဿေဝ"**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရတိ။ အကုသလေန အတ္တနာ ကတေန နိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ကမ္မံ ယသ္မိံ သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ, တတ္ထေဝ သုခဒုက္ခာနံ ပစ္စယော ဟောတိ, န အညတ္ထ, တသ္မာ။ **အဋ္ဌကထာယံ ပနာ**တိ ဧကေစ္စမတဒဿနံ။ တတ္ထ **"အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ"** တိ ယသ္မာ ပဋိသေဓဝဓေန ကုသလကမ္မဇဿ ဣဋ္ဌဘာဝေ နိယတော, တသ္မာ "ကုသလကမ္မဇမေဝ ဣဋ္ဌ"န္တိ ဧဝံ အနိယမေတ္ထ "ကုသလကမ္မဇံ ဣဋ္ဌမေဝ"တိ ဧဝမေတ္ထ နိယမော ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"အကုသလကမ္မဇမ္ပိ"** တိ အာဒိမာဟ။ ကိန္တိ အကုသလကမ္မဇံ သောဘနံ, ယံ ပရေသံ ဣဋ္ဌံ နာမ သိယာ? ယဒိ ဒုဂ္ဂတိယံ ကေသဉ္စိ တိရစ္ဆာနာနံ သဏ္ဌာနာဒိသမ္ပတ္တိ သုဂတိယံ သတ္တာနံ အကုသလနိဿန္ဒေန ဝိရူပရူပတာ ဝိယ ကုသလနိဿန္ဒေန, ကထံ တဿာ အကုသလကမ္မဇတာ။ အထ ပန ယံ ကေသဉ္စိ အမနာပမ္ပိ သမာနံ ရူပံ မနာပံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဧဝမ္ပိ ယထာ ကေသဉ္စိ တိရစ္ဆာနာဒီနံ ကုသလကမ္မဇံ မနုဿာဒိရူပံ အမနာပတော ဥပဋ္ဌဟန္တမ္ပိ ကုသလဝိပါကဿ သေဝ အာရမ္မဏဘာဝတော အတ္ထတော ဣဋ္ဌမေဝ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ အကုသလကမ္မဇံ ကေသဉ္စိ မနာပံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တမ္ပိ အကုသလဝိပါကဿေဝ အာရမ္မဏဘာဝတော အတ္ထတော အနိဋ္ဌမေဝ နာမ ဟောတိ, ဧဝဉ္စေတံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အညထာ "အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ကာယဒုစ္စရိတဿ ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပော ဝိပါကော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ"တိအာဒိအဋ္ဌာနပာဠိယာ (မ. နိ. ၃.၁၃၁) ဝိရောဓော သိယာ။ တေနေတပ **"ကုသလကမ္မဇဿ ပနာ"** တိ အာဒိ။ **သဗ္ဗေသ** န္တိ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ ။ **ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော** တိ ယထာ "ကုသလကမ္မဇံ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထီ"တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ကိဉ္စာပိ "အကုသလကမ္မဇံ ဣဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ"တိ အဋ္ဌကထာယံ န ဝုတ္တံ, တေန ပန နယဒဿနေန အကုသလကမ္မဇဿ အဘာဝေ ဝုတ္တော ဧဝ ဟောတီတိ သော သံဝဏ္ဏနာဝသေန နိဒ္ဒါရေတွာ ဝတ္တဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတေန ကုသလကမ္မဇမေဝ ဣဋ္ဌန္တိ ပုရိမပဒာဝဓာရဏဿ ဂဟေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။

ဣဒါနိ **"ဟတ္ထိအာဒီနမ္ပိ"** တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **ကုသလဝိပါကဿာ** တိ ဧတ္ထာပိ ကုသလဝိပါကဿေဝ အာရမ္မဏန္တိ အတ္ထော။ **မနုဿာန** န္တိ စ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတရေသမ္ပိ စ အကုသလကမ္မဇံ အကုသလဝိပါကဿေဝ, ကုသလကမ္မဇဉ္စ ကုသလဝိပါကဿေဝ အာရမ္မဏန္တိ ဒဿိတောတယံ နယောတိ။ ကသ္မာ ပန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌမိဿိတေ ဝတ္ထုမှိ မနာပတာဝ သဏ္ဌာတီတိ အာဟ **"ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန။ပေ။ သဏ္ဌာ ဝတွာ"**န္တိ။ **သုဋ္ဌု ဝုတ္တ** န္တိ "ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ ဧကန္တတော ဝိပါကေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒတီ"တိ ဝဒန္တေဟိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏဝတ္ထာနံ သမ္မဒေဝ ဝုတ္တံ။ **တံ အနုဂန္တွာ** တိ ဝိပါကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏဝတ္ထာနံ အနုဂန္တွာ။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု, သဗ္ဗေသု တ အာရမ္မဏေသု။

"အနိဋ္ဌာ"တိ ဝစနေနေဝ တေသံ ဣဋ္ဌတာ နိဝတ္တိတာတိ အာဟ **"သဒိသတာ စ ရူပာဒိဘာဝေနေဝ"**တိ။ ဣဋ္ဌာနေဝ ရူပာဒီနိ ကာမဂုဏာတိ သုတ္တေ ဝုတ္တာနီတိ မိတ္တပဋိပက္ခော အမိတ္တော ဝိယ ဣဋ္ဌပဋိပက္ခာ အနိဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ **"အနိဋ္ဌာတိ။ပေ။ တေဟာရော ဝိယာ"** တိ။ **သဗ္ဗာနိ တ** တိ တတ္ထ "ပိယရူပံ သာတရူပ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ဝိဘ. ၂၀၃) ဝစနတော ကထံ အနိဋ္ဌာနံ ရူပာဒီနံ ကာမဂုဏဘာဝတပတ္တီတိ စေ? တေသမ္ပိ ဝိပလ္လာသဝသေန တဏှာဝတ္ထုဘာဝတော ပိယရူပဘာဝဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ "စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပါနိ ဣဋ္ဌာနိ"တိအာဒိသုတ္တပဒံ (မ. နိ. ၁.၁၆၆; ၂.၁၅၅; ၃.၅၇; သံ. နိ. ၅.၃၀) နီယတီတိ အာဟ **"အတိသယေနာ"**တိအာဒိ။

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဝသေန ဟဒ္ဒိယံ ဟီနဒုကနိဒ္ဒေသော ပဝတ္တောတိ ဒဿေတုံ **"ဒွီဟိပိ ဟီနပဏီတပဒေဟိ"**တိ အာဒိမာဟ။ **အဝယဝယောဂေ သာမိဝစနံ,** န ကတ္တရီတိ အဓိပ္ပာယော။ "တေသံ တေသံ သတ္တာန"န္တိ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပေ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ကဿ ကမ္မဇဝသေန အတ္ထော ဝုတ္တော, န စတုသန္တတိဝသေနာတိ အာဟ **"သတ္တသန္တာန။ပေ။ ဝုတ္တ"**န္တိ။ ပဓာနတ္တာ ဟိ ကမ္မဇဝသေန အတ္ထံ ဝတွာ သေသေသု "ဧဝံ ဥတုသမုဋ္ဌာနာဒီသုပိ"တိ အဋ္ဌကထာယံ အတိဒေသော ကတော ။ **"တေဟိ တေဟီတိ တေသံ အတ္ထော"** တိ ဣမိနာ "တေသံ တေသ"န္တိ ကတ္တရိ သာမိဝစနံ အာသင်္ကတိ။ တထာ သတိ ဝိသယေ တ သာမိဝစနေ လဒ္ဓဂုဏံ ဒဿေတိ **"န ကမ္မဇဝသေနေတ"**တိအာဒိနာ, ကမ္မဇဂ္ဂဟဏာဥ စေတ္ထ ဥပလက္ခဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မရိယာအဘူတန္တိ ဥတ္တမမရိယာအဘူတံ။ တေနေတဟ **“ယသ္သ ယေဝ မနာဟ, တသ္သ တေဝ ပရမာ”** တိ။ **တေသန္တိ** ကာမဂုဏာနံ။ **သဘာဝတောတိ** လက္ခဏတော။

“ကေသိဉ္စိယေဝ အဿာဒနကုဇ္ဈနတော” တိအာဒိနာ “ယဿာ တေဃေဝ ရူပာဒယော ဧကော အဿာဒေတီ”တိ အာဒိကံ သုတ္တန္တဝိဝရဏံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဘာဝေ ပဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ ဟောတီ** တိ နိ ဗ္ဗာနေ ဝိယ အနိဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ သညာဝိပလ္လာသေန အဒေ္ဓသုပိ အာရမ္မဏေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ အဓိ ပ္ပာယော။

ဝိဘာဂေ နာမ အသင်္ကရော, ဝိတ္ထာရော စာတိ **“ဝိဘတ္တ”** န္တိ ပဒဿ **“ဝဝတ္ထိတံ, ပကာသိတ”** န္တိ စ အ တ္ထမာဟ။ **အဒ္ဓေသန္တိ** အတိအမုဒလိဒ္ဒါနံ။ **ဣဋ္ဌံ ဣဋ္ဌံ, အနိဋ္ဌဥ္စ ဟောတီ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေန အနိဋ္ဌံ, ဣဋ္ဌဥ္စ ဟောတီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အနိဋ္ဌံ ဣဋ္ဌ** န္တိ ဣဋ္ဌဿ “အနိဋ္ဌ”န္တိ, အနိဋ္ဌဿ “ဣ ဋ္ဌ”န္တိ ဂဟဏေ ယထာသင်္ချံ ယောဇနာ။ **ဣန္ဒြိယဝိကာရပတ္တိအာဒိနာ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခာ ရာဒီ သင်္ဂဏှာတိ။ ပုရေတရံ ပဝတ္တစိတ္တာဘိသင်္ခါရဝသေနာပိ ဟိ ဝိနာဝ သညာဝိပလ္လာသံ ဣဋ္ဌံ “အနိဋ္ဌ”န္တိ, အနိဋ္ဌဥ္စ “ဣဋ္ဌ”န္တိ ဂဏှာတီတိ။

တေန ဝိပာကေနာတိ တေန ကုသလာကုသလဝိပာကေန။ **အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ** န္တိ ယတ္ထ တံ ဥပ္ပဇ္ဇ တိ, တဿ ဗုဒ္ဓရူပာဒိကဿ ဂူထာဒိကဿ စ အာရမ္မဏဿ ယထာက္ကမံ ဣဋ္ဌတံ အနိဋ္ဌတဥ္စ နိဒဿေတိ။ **ဝိဇ္ဇ ဓမာနေပိ သညာဝိပလ္လာသေ အာရမ္မဏေန ဝိပာကနိယမဒဿနန္တိ** ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ကုသလဝိပာကောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ အကုသလဝိပာကောတတိ ဧဝံ အာရမ္မဏေန ဝိပာကနိယမဒဿနံ။ **အာရမ္မဏနိယမဒဿနတ္ထ** န္တိ ယံ ကုသလဝိပာကဿ အာရမ္မဏံ, တံ ဣဋ္ဌံ နာမ။ ယံ အကုသလဝိပာကဿ အာရမ္မဏံ, တံ အနိဋ္ဌံ နာမာတိ ဒဿန တ္ထံ။ အာရမ္မဏေန နိယာမိတော ဟိ ဝိပာကော အတ္တနော ဥပကာရကဿ အာရမ္မဏဿ နိယာမကော ဟောတီတိ။

ဒုတရန္တရေ ဒုက္ခဿ ပစ္စယဘူတဿ အာရမ္မဏဿ ဒုတရန္တရေ သုခဝိပာကုပ္ပာဒနတော, ဒုတရန္တရေ သု ခဿ ပစ္စယဘူတဿ အာရမ္မဏဿ ဒုတရန္တရေ ဒုက္ခဝိပာကုပ္ပာဒနတော ဝိပာကေန အာရမ္မဏနိယမဒဿနေန ဝိ ပာကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ဒဿိတာတိ ယောဇနာ။

၇. ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟဒွေန ကာရဏဘူတေန လက္ခဏဿ ဣန္ဒြိယာဒိသဘာဝဿ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတာ, ဧဝံ သုပရိဂ္ဂဟဒွေ န လက္ခဏသုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **“ဒူရေ”တိ အဝုတ္တဿာ** တိ လက္ခဏတော “ဒူရေ”တိ အကထိတဿ။ **ဝုတ္တမ္ပိ** တိ လက္ခဏတော “ဒူရေ”တိ ဝုတ္တမ္ပိ သုခုမရူပံ။

“ဘိန္ဒမာနော” တိ သမ္ဘိန္ဒမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **“မိဿကံ ကရောန္တော”** တိ။ ယသ္မာ ပန ဘေ ဒနံ ဝိဘာဂကရဏမ္ပိ ဟောတိ, တသ္မာ ဒုတိယဝိကပ္ပေ “ဘိန္ဒမာနော”တိ ပဒဿ **“ဝိသုံ ကရောန္တော”** တိ အတ္ထမာ ဟ။ တတိယဝိကပ္ပေ ပန **ဘိန္ဒမာနော** တိ ဝိနာသေန္တောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“သန္တိကဘာဝံ ဘိန္ဒိတွာ ဒူရဘာ ဝံ, ဒူရဘာဝဥ္စ ဘိန္ဒိတွာ သန္တိကဘာဝံ ကရောန္တော”**တိ။ န ဟိ သက္ကာ သန္တိကဿ တဗ္ဘာဝံ အဝိနာသေတွာ ဒူရဘာဝံ ကာတုံ, တထာ ဣတရဿာပိ။ သန္တိကဘာဝကရဏေန န ဘိန္ဒတိ န ဝိနာသေတိ, န စ ဩကာသဒူရတော လက္ ခဏတော ဒူရံ ဝိသုံ ကရဏေန ဘိန္ဒတိ ဝိဘာဂံ ကရောတိ, နာပိ ဩကာသဒူရေန လက္ခဏတော ဒူရံ တေမိဿကကရဏေ န ဘိန္ဒတိ သမ္ဘိန္ဒတီတိ ယောဇနာ။ **“တိဏ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”** တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ **“န ဟီ”**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ ဝိသုံ ကရောတိ, တေမိဿကံ ကရောတီတိ ကရောတိ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **“ဧတ္ထာပိ”** တိအာဒိနာ ယထာ “ဩကာသတော ဒူရမေဝ ဘိန္ဒတီ”တိ ဧတ္ထ ဩကာသတော ဒူရဿ ဩကာသတော သန္တိကဘာဝကရဏံ အ ဓိပ္ပေတန္တိ ဝိနာသနံ ဘေဒနံ, ဧဝံ “န လက္ခဏတော ဒူရံ ဘိန္ဒတီ”တိ ဧတ္ထာပိ လက္ခဏတော ဒူရဿ လက္ခဏ တော သန္တိကဘာဝကရဏံ အဘေဒနံ အဝိနာသနန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ တေမိဿကကရဏဝိဘာဂကရဏတ္ထ တံ သန္ဓာယာဟ **“ဘိန္ဒမာနောတိ ဧတ္ထ စ အညထာ ဘေဒနံ ဝုတ္တ”** န္တိ။ ပစ္ဆိမနယေ ဝိနာသနတ္ထမေဝ သန္ဓာယ **“ဘေဒနံ ဣမ စ အညထာ ဝုတ္တ”** န္တိ အတေစ။

ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈. စက္ခာဒယော ပသာဒါတိ ဩဠာရိကတ္တဘာဝပရိယာယပန္နာ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာပသာဒါ, မနောမယတ္တဘာဝပရိယာယပန္နာ စက္ခုသောတပ္ပသာဒါ စ။ **ကာယတေဟာရံ အရဟန္တီ**တိ ကာယန္တောဂဓတ္တာ ကာယေကဒေသတ္တာ စ ကာယောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ **ကာယော**တိ ဟိ အတ္တဘာဝေါပိ ဝုစ္စတိ ''သက္ကာယဒိဋ္ဌိ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၁; ၃.၁၅၅), ကရဇကာယောပိ ''သော ဣမမှာ ကာယာ အညံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနာတီ''တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၃.၁၄)။ **တဗ္ဗတ္ထုကာ**တိ စက္ခာဒိနိဿိတာ ကာယိကာတိ ပရိယာယေန ဝုတ္တာ, နိပ္ပရိယာယေန ပန စေတသိကာဝ။ ယထာဟ ''ယံ တသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာစက္ခုဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇံ စေတသိကံ နေဝ သာတံ နာသာတံ စေတောသမ္ဖဿဇံ အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒယိတ''န္တိအာဒိ (ဓ. သ. ၁၅၂)။ **''န ဟိ စက္ခာဒယော ကာယပ္ပသာဒါ ဟောန္တီ''**တိ ဣမိနာ ကာယပသာဒနိဿိတာ ဝေဒနာ နိပ္ပရိယာယေန ကာယိကာတိ ဒဿေတိ။ **ကာယိကစေတသိကာဒိဘာဝေနာ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကုသလာကုသလာဗျာကတာဒိဘာဝံ သင်္ဂဏှာတိ။ **တေနာ**တိ သုခါဒိဝေဒနေကဒေသဿ အဒ္ဓါသမယဝသေန အတီတာဒိဘာဝတာဘာဝေန။ ကေစိ ပနေတ္ထ ''ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတနယတ္တာ ဟာကဋ္ဌတ္တာ အဒ္ဓါဝသေန, ကေမုဟုတ္တာ ဒိပုဗ္ဗဏှဟာဒီသု ဥတုအာဒိနာ ရူပဿ ဝိယ ဝေဒနာယ ဝိဘာဂေ န ဂယှတီတိ သမယဝသေန စ အတီတာဒိဘေဒေ န ဒဿိတော''တိ ဝဒန္တိ။ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တာနမ္ပိ ဝေဒနာနံ စိတ္တေန သမူဟတော ဂဟေတဗ္ဗတံ သန္ဓာယာဟ **''ဝေဒနာသမုဒယော''**တိ။ **တေဟီ**တိ အဒ္ဓါသမယဝသေန အတီတာဒိဘာဝေဟိ။ **တတ္ထာ**တိ တေသုံ ဝိဘင်္ဂေ။ **တေ**တိ ''ဝေဒနေကဒေသာ''တိ ဝုတ္တာ ကာယိကစေတသိကာဒိဘာဝေန ဘိန္နာ သုခါဒိဝေဒနာဝိသေသာ။ ယဒိ ဝေဒနေကဒေသာ ဧတ္တ ဂဟိတာ, ခဏပရိစ္ဆိန္နာဝ တေ ဂဟေတဗ္ဗာ, န သန္တတိပရိစ္ဆိန္နာတိ အာဟ **''ကေသန္တတိယံ ပနာ''**တိအာဒိ။ **တေသူ**တိ သုခါဒိဘေဒေသု။ **ဘေဒေ**တိ ဝိသေသော။ **တဿာ**တိ သုခါဒိဝိသေသဿ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ **''တံသဟိတတဒုပ္ပာဒကာ''**တိ ဧတ္ထာပိ တံ-သဒ္ဒေန သုခါဒိဝိသေသော ပစ္စာမဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သန္တတိ ပရိစ္ဆေဒိကာ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သန္တတိခဏဝသေနေဝ ပရိစ္ဆေဒော ဝုတ္တော,** န အဒ္ဓါသမယဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

''ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာ''တိ နိဋ္ဌိတဟေတုကိစ္စာ အနိဋ္ဌိတပစ္စယကိစ္စာတိ ဝုတ္တာ, တံ ပန အတိက္ကန္တဟေတုပစ္စယကိစ္စန္တိ ဧဝံ ဝုတ္တဿ နယဿ ဥပလက္ခဏန္တိ အာဟ **''ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာတိ ဧတေန ဟေတုပစ္စယကိစ္စဝသေန ဝုတ္တနယံ ဒဿေတီ''**တိ။ ဧတ္ထ ကုသလာကုသလကိရိယဝေဒနာနံ ရူပဿ ဝိယ, ဝိပါကာနံ ဝိယ စ အယံ နာမ ဇနကဟေတူတိ နိပ္ပရိယာယေန န သက္ကာ ဝတ္တုံ, ပရိယာယေန ပန အနန္တရပစ္စယဘူတော ဟေတူတိ ဝတ္တဗ္ဗော။

၁၁. သန္တာပနကိစ္စန္တိ ပရိဍဟနကိစ္စံ။ **ဇာတိအာဒိသင်္ကရ**န္တိ ဇာတိသဘာဝပုဂ္ဂလလောကိယလောကုတ္တရတော သင်္ကရံ သမ္ဘေဒံ အကတွာ။ **သမာနဇာတိယ**န္တိ ဧကဇာတိယံ။ သုခတော တဇ္ဇာတိယာ အဒုက္ခမသုခာ ပဏီတာတိ ယောဇေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သမာနဘေဒေ**တိ ဘူမန္တရာဒိသမာနဝိဘာဂေ။ **ဥပဗ္ဗူဟိတာနံ ဓာတူန**န္တိ ဥဋ္ဌာရရူပသမုဋ္ဌာပနေန ပဏီတာနံ ရူပဓမ္မာနံ။ **ဝိဗာဓိတာန**န္တိ နိပ္ပီဠိတာနံ မိလာပိတာနံ။ **ဥဘယ**န္တိ သုခါဒိဒွယံ။ ဧတ္ထ စ ခေါဘနာ, အာလုဠနာ စ ကာယိကသုခဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိသန္ဒနာ ဈာနသုခဿ။ မဒယနာ ကာမသုခဿ။ တထာ ဆာဒနာ။ အာသိဉ္စနာ သဗ္ဗဿ။ ဆာဒနာ အာသိဉ္စနာ တ သဗ္ဗဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သဘာဝတဒိဘေဒေန စာတိ သဘာဝပုဂ္ဂလလောကိယာဒိဘေဒေန စ။ ဧကန္တပဏီတေ လောကုတ္တရေ ဟီနပဏီတာနံ ပဋိပုဂ္ဂနံ ဝသေန ဟီနပဏီတတာ။ ဧကန္တဟီနေ အကုသလေ ဆန္ဒာဒိဝသေန ဟီနပဏီတတာ, ဩဠာရိကသုခုမတာ စ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** ''ယာ ဩဠာရိကာ, သာ ဟီနာ။ ယာ သုခုမာ, သာ ပဏီတာ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၁)။ အကုသလာဒီသု အောသသဟဂတာဒိအန္တရဘေဒဝသေန ဥဟာအယုဟာအယ ဩဠာရိကသုခုမတာ တံတံတပနဝသေန ဝုစ္စတိ, န ကုသလာကုသလာဒိဝသေနာတိ အာဟ **''တံတံတပနဝသေန ကထနေပိ ပရိဝတ္တနံ နတ္ထိ''**တိ။ **အောသုဿန္နတာယာ**တိ ကိလေသာဓိကတာယ။ **တထာ**တိ အောသုဿန္နတာယ။ ကထံ ပန ကုသလေသု အောသုဿန္နတာ? ဥပနိဿယဝသေန, ကိလေသာဓိကေဟိ သန္တာနေ ပဝတ္တမာနာ ကုသလာ ဓမ္မာ ကိလေသေဟိ သမ္မာဓပ္ပတ္တိယာ တိဏာဒီဟိ သမ္မာဓပ္ပတ္တာနိ ဝိယ သဿာနိ ဝိပုလဖလဥဋ္ဌာရဖလာ န ဟောန္တီတိ။ **တထာ**တိ မန္ဒအောသတာယ။ ကုသလာနံ မန္ဒအောသတာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဩဠာရိကသုခုမနိက္ခန္တိ** ဧတ္ထ အန္တောဂဓဝိသေသံ နိက္ခန္တိယာ ဩဠာရိက

သုခုမတာသာမည်ံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟေတ္ထ ဩဠာရိကသာမညေန ဩဠာရိကောဠာရိကတရောဠာရိကတမာ နိကန္တိယော ဂယှန္တိ, တထာ သုခုမသုခုမတရသုခုမတမာ သုခုမတာသာမညေန ဂယှန္တီတိ။ သုခုမတမနိကန္တိဝတ္ထုန္တိ စေတ္ထ ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ ဝိပဿနာဉာဏဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၃. ယဒိ သိယာတိ ယဒိ အသမ္ဘဝယောဂေ ဝိသံသဇ္ဇော သိယာ။

သန္တိကတော အကုသလတောတိ အကုသလဘာဝေန သန္တိကတော လောဘသဟဂတာဒိအကုသလဝေဒယိတတော။ **အကုသလာ**တိ ဒောသသဟဂတာဒိအကုသလဝေဒနာ **ဒူရေတိ ယထာ ဥဒ္ဒရီယတိ။ တတော ဒူရတော ကုသလတော**တိ တတော အကုသလတော ဒူရတော ကာမာဝစရာဒိကုသလဝေဒယိတတော **ကုသလာ** ကာမာဝစရာဒိကုသလဝေဒနာ။ **"န သက္ကာ"**တိ ဝုတ္တံ ဥဒ္ဓရိတုံ အသက္ကုဏေယျတံ **"တထာ ဟိ သတိ"**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဒူရတော သန္တိကုဒ္ဓရဏံ ဝုတ္တနယေန သန္တိကတော သန္တိကုဒ္ဓရဏမေဝ ဟောတိ, တထာ သတိ အတ္ထဝိသေသော န ဟောတိ, ဥပာဒါယုပာဒါယ ဒူရသန္တိကတာ ဣစ္ဆ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ သန္တိကတော သန္တိကုဒ္ဓရဏဉ္စ န သက္ကာ ကာတုံ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော, အနဓိပ္ပေတတ္တာ စာတိ အဓိပ္ပာယော။

နနု စ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန အတ္ထေဝ အတ္ထဝိသေသောတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"ဒူရဒူရတရတာယ ဝိယ သန္တိကသန္တိကတရတာယ စ အနဓိပ္ပေတတ္တာ"**တိ။ **ယာ**တိ အကုသလဝေဒနာ။ **တတော**တိ ကုသလဝေဒယိတတော။ **ဣမ ဝုတ္တဿ ဒူရဿာ** တိ ဣမသ္မိံ ဝေဒနာက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ "အကုသလာ ဝေဒနာ ကုသလာဗျာကတာဟိ ဝေဒနာဟိ ဒူရေ"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၁၃) ဝုတ္တဿ ဒူရဿ။ **ဒူရတော အစ္စန္တဝိသဘာဂတ္တာ** တိ ယတော ယံ "ဒူရေ"တိ ဝုတ္တံ, တတော အစ္စန္တဝိသဒိသတ္တာ တဿ ဝသေန **ဒူရေ သန္တိကံ နတ္ထီတိ န သက္ကာ ဒူရတော သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိတုံ**။ အယမေ့ဟတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ဟေဋ္ဌာ ယာ ဝေဒနာ ယာယ ဝေဒနာယ ဒူရေတိ ဝုတ္တာ, သာ ဧဝ တဿာ ကေနစိပိ ပရိယာယေန သန္တိကေတိ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ။ **သန္တိကေ** တိ ဝုတ္တဝေဒနံယေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဘိန္နေ** တိ လောဘသဟဂတာဒိဝသေန ဝိဘတ္တေ။ **တတ္ထေဝ** တိ "သန္တိကေ"တိ ဝုတ္တအတ္ထေ ဧဝ။ ကထံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – "အကုသလာ ဝေဒနာ အကုသလာယ ဝေဒနာယ သန္တိကေ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တအကုသလာယ ဝေဒနာယမေဝ လောဘသဟဂတာဒိဝသေန ဝိဘတ္တာယ ဒူရဘာဝေါပိ လဗ္ဘတိ။ ဧဝံ သေသေသုပီတိ။

ယဒိ သန္တိကတော ဒူရံ လဗ္ဘတိ, ယဒဂ္ဂေန ဒူရံ လဗ္ဘတိ, တဒဂ္ဂေန ဒူရတော သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိယေယျာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"ဥပာဒါယုပာဒါယ ဒူရတော စ သန္တိကံ န သက္ကာ ဥဒ္ဓရိတု"** န္တိအာဒိ။ တဿတ္ထော – ယံ သန္တိကတော ဒူရံ လဗ္ဘတိ, ယဒိပိ တံ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန လဗ္ဘတိ, တထာပိ ယံ တတ္ထ သန္တိကံ လဗ္ဘတိ, တံ သဘာဂဋ္ဌေနေဝ လဗ္ဘတီတိ သန္တိကတောဝ သန္တိကံ ဥဒ္ဓဋံ သိယာတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန ဒူရတာ, သဘာဂဋ္ဌေန စ သန္တိကတာ ဣစ္ဆိတာ, တသ္မာ။ **လောဘသဟဂတာယ ဒောသသဟဂတာ** ဝိသဘာဂတာယ ဒူရေ သမာနာ ကထံ သန္တိကေ ဘဝေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ နနု တာသံ အကုသလသဘာဂတာ လဗ္ဘတေဝါတိ တတ္ထ ဥတ္တရမာဟ **"ဝိသဘာဂတာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဘေဒံ အဂ္ဂဟေတွာ န ပဝတ္တတီ** တိ ဘေဒံ ဝိသေသံ အသဒိသတံ ဂဟေတွာ ဧဝ ပဝတ္တတိ ဝိသဘာဂတာ။ **ဒူရတာယာ**တိ ဣဓာဓိပ္ပေတာယ ဒူရတာယ သဘာဂဿ အဗ္ဗာပကတ္တာ ဒူရတော သန္တိကုဒ္ဓရဏံ န သက္ကာ ကာတုံ။ သတိ ဟိ သဘာဂဗျာပကတ္တေ သိယာ သန္တိကတာတိ ဒူရတော သန္တိကုဒ္ဓရဏံ သက္ကာ ကာတုန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **"န ဟိ"**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ပာကဋံ ကရောတိ။ **သဘာဂတာ**တိ သာမည်ံ။ **ဘေဒန္တိ** ဝိသေသံ။ **အန္တောဂဓံ ကတွာ** တိ အဘိဗျာပေတွာဝ။ **ဝိသဘာဂဗျာပကတ္တာ သန္တိကတာယာ** တိ ဣဓာဓိပ္ပေတ ဝိသဘာဂံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တနတော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသန္တိကတာယ သန္တိကတော ဒူရုဒ္ဓရဏံ သက္ကာ ကာတုံ။ တမေဝတ္ထံ **"အကုသလတာ ဟိ"**တိအာဒိနာ ပာကဋံ ကရောတိ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၇. **တဿာပီ** တိ သညာယပိ။ **တဗ္ဗတ္တုကတ္တာ** တိ စက္ခုဝတ္ထုကတ္တာ။ **ပဋိဃဝိညေယျော** တိ ယထာဝုတ္တပဋိဃတော ဝိဇာနိတဗ္ဗော ပဋိဃဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော။ **ဥတ္တရပဒလောပံ ကတွာ**တိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပံ ကတွာ။

ဝိညေယျဘာဝေ, န ဥပ္ပတ္တိယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝစနန္တိ** သဒ္ဒော, နာမန္တိ အတ္ထော။ **ဝစနာဓီနာ**တိ ဂဟေတဗ္ဗတံ ပတိ သဒ္ဒာဓီနာ, နာမာယတ္တဂဟဏာတိ အတ္ထော။ ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **နာမရူပဒုကေ** (ဓ. သ. မူလဋီ. ၁၀၁-၁၀၈) ဝုတ္တမေဝ။ အဓိဝစနံ ပညတ္တိပကာသကံ ဉာပကံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **အဓိဝစနာ** ယထာ အရိသသောတိ။ **တတောဧဝ**တိ အဓိဝစနသင်္ခာတတော အရူပက္ခန္ဓတော ဇာတော။ အရူပက္ခန္ဓပရိယာပန္နတ္တာ ဖဿောပိ ယထာဝုတ္တော အတ္ထော သမ္ဘဝတီတိ ဒဿေတုံ **"သမ္ဖဿောယေဝ တ"** တိအာဒိမာဟ။ န ကေဝလံ မနောဒွါရိကဖဿောဝ, အထ ခော ပဉ္စဒွါရိကဖဿောပိ "ဝိညေယျဘာဝေ ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ အဓိဝစနာ"တိအာဒိဝုတ္တပ္ပကာရော အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ **ဣတီ**တိ တသ္မာ။ **တေန ပရိယာယေနာ**တိ မနောသမ္ဖဿဇပရိယာယေန။ **တတောဇာပီ**တိ ပဉ္စဒွါရိကဖဿဇာတာပိ။ **အညပ္ပကာရာသမ္ဘဝတော** တိ ပဋိဃသမ္ဖဿဇပရိယာယဿ အသမ္ဘဝတော။ **အာဝေဏိကံ** ပဋိဃသမ္ဖဿဇတာ။ **ပကာရန္တရံ** အဓိဝစနသမ္ဖဿဇတာ။

ယဒိ ဧဝန္တိ ယဒိ ပဉ္စဒွါရိကဖဿောဟိ ဥပ္ပန္နသညာ ပရိယာယတော နိပ္ပရိယာယတော စ "အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ စတ္တာရောပိ အရူပိနော ခန္ဓာ ဧဝံ ဝတ္တုံ ယုတ္တာ။ ဧဝံ သန္တေ သညာဝ ကသ္မာ "အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ"တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"တိဏ္ဏံ ခန္ဓာန"** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **တိဏ္ဏံ ခန္ဓာန** န္တိ ဝေဒနာသင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓာနံ။ **အတ္ထဝသေနာ** တိ "ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ အဓိဝစနာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တအတ္ထဝသေန အန္ဝတ္ထတာဝသေန။ **အတ္တနော ပတ္တမ္ပိ နာမ** န္တိ "အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ"တိ ဧဝံ အတ္တနော အနုပ္ပတ္တမ္ပိ နာမံ။ **ဓမ္မာဘိလာပော**တိ သဘာဝနိရုတ္တိ။ ပုဗ္ဗေ စတုန္နံ အရူပက္ခန္ဓာနံ သာဓာရဏောပိ အဓိဝစနသမ္ဖဿဇတေဟာရော ရူဠှိဝသေန သညာယ ဧဝ ပဝတ္တောတိ ဝတ္ဝာ ဣတိ သော တဒညာရူပက္ခန္ဓသာဓာရဏော သညာယ နိဝေသိတောတိ ဒဿေတုံ **"အထ တ"**တိအာဒိမာဟ။ **ရဇ္ဇိတ္ဝာ ဩလောကနာဒီသူ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကုဇ္ဈိတ္ဝာ ဩလောကနာဒိ ဝိယ ရဇ္ဇိတ္ဝာ သဝနာဒိပိ သင်္ဂယှတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တထာသောတာဝဓာနာဒိနောပိ ရတ္တတာဒိဝိဇာနနနိမိတ္တတာသမ္ဘဝတော။ စက္ခုသမ္ဖဿဇာသညာယ ပန ဟာကဋ္ဌဘာဝံ နိဒဿနဝသေန ဒဿေတုံ **"ဩလောကနံ စက္ခုဝိညာဏဝိသယသမာဂမေ"**တိအာဒိမာဟ။

ဩလောကနဿ အဟာကဋ္ဌဘာဝေ ရတ္တတာဒိဝိဇာနနံ န ဟောတိ, ဟာကဋ္ဌဘာဝေ စ ဟောတီတိ အာဟ **"ပသာဒဝတ္ထုကာ တေ"**တိ။ **"အညံ စိန္တေန္တော"** န္တိ ယံ ပုဗ္ဗေ တေန ကထိတံ, ကာယေန တ ပကာသိတံ, တတော အညံ ကိဉ္စိ အတ္ထံ စိန္တေန္တံ။ တေနေတဟ **"ဉာတ"**န္တိ။

သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀. **"ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာတိ ဧတ္ထာ"** တိ ဣဒံ ပဠမံ "ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ"တိ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တဿ ဟိ ဘုမ္မဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"တတ္ထ ဟိ ပဓာနံ ဒဿိတ"** န္တိ။ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာဝ ပဓာနံ ဒဿိတန္တိ ဣမမတ္ထံ ဂဟေတ္ဝာ **"ယဒိ ဧဝ"**န္တိအာဒိနာ စောဒေတိ။ ဣတရော "ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ ပဓာနမေဝ ဒဿိတ"န္တိ ဧဝမေတ္ထ နိယမော ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"ဥပရိမကောဋ္ဌိဂတဘာဝေနာ"**တိအာဒိနာ တံ ပရိဟရတိ။ ပဓာနဿေဝ ဒဿနံ။ ပဓာနေ ဟိ ဒဿိတေ အပ္ပဓာနမ္ပိ အတ္ထတော ဒဿိတမေဝ ဟောတီတိ။ တေနာဟ **အဋ္ဌကထာယံ** "တံသမ္ပယုတ္တသင်္ခါရာ ပန တာယ ဂဟိတာယ ဂဟိတာဝ ဟောန္တီ"တိ။ ယံ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယံ လဗ္ဘတိ, တံ ဥပရိမကောဋ္ဌိယမ္ပိ လဗ္ဘတိ ဧတေတိ အာဟ **"ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိ ဟိ သဗ္ဗဋ္ဌာပိကာ"** တိ။ ဒုတိယေ ကရဏနိဒ္ဒေသတံ ဒဿေတုံ **"အာဂတာတိ သမ္ဗန္ဓော"** တိ အာဟ။ အာဂမနကိရိယာ ဟိ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ ကရဏဘာဝေန တတ္ထ ဝုတ္တာတိ။ ယထာ စ အာဂမနကိရိယာယ, ဧဝံ ဝစနကိရိယာယပိ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ ကရဏဘာဝတော သမ္ဘဝတီတိ ဒဿေတုံ **"ပုရိမေပိ တ"**တိအာဒိမာဟ။ **"ကေ္လသပညာသပ္ပဘေဒေ"** တိ ဣဒံ လောကိယစိတ္တုပ္ပာဒေ ဟဋ္ဌိအာဂတာနံ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာနံ ဥပရိမကောဋ္ဌိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယေတပနကဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ ဥပရိမကောဋ္ဌိယာ ဂယှမာနာယ "တေပညာသာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, လောကုတ္တရစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန ပန "သတ္တပညာသာ"တိ။

သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

သမုဂ္ဂမ-ပဒဿ တတ္ထဝတော ပရိယာယတော စ အတ္ထံ ဒဿေတိ **“သဉ္ဇာတိယံ အာဒိဥပ္ပတ္တိယ”** န္တိ။ ဘေဒတော ပန သမာယောဂေ ဥဂ္ဂမန္တိ။ တတ္ထ ကေန သမာယောဂေ, ကုတော, ကထဉ္စ ဥဂ္ဂမန္တိ ဝိစာရဏာယံ အာဟ **“တံတံပစ္စယသမာယောဂေ”**တိအာဒိ။ **တတ္ထေတ** တိ ပဉ္စတေကာရဘာဝေ ဧဝ။ တတ္ထ ဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္ဏာ သမုဂ္ဂစ္ဆန္တိ။ **ယထာဓိဂတာနံ** အဓိဂတပ္ပကာရာနံ, ပဋိသန္ဓိကာနန္တိ အတ္ထော။ ဩပပာတိကသမုဂ္ဂမေနေဝ စေတ္ထ သံသေဒဇသမုဂ္ဂမောပိ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ပဉ္စက္ခန္ဓပရိယာပန္နာနံ တဒာ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ တတ္ထ သံသေဒဇာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဗတ ဝဓုန္တိ, ကေတရေ န ဝဓုန္တီတိ ကေဒမေတေသံ နာနာကရဏံ။ သုခုမဇာတိယလောမာ ဧဝ ကိရ ကေစိ ဋ္ဌေကာ ဟိမဝန္တေ ဝိဇ္ဇန္တိ, တေသံ လောမံ သန္ဓာယ **“ဇာတိမန္တဋ္ဌေကလောမ”** န္တိ ဝုတ္တံ အတိသုခုမတ္တာ တေသံ လောမာနံ။ ကေစိ ပန “အဇဟာကတိကေဋ္ဌကာဒီဟိ သင္ကရရဟိတာနံ တေသံ ဋ္ဌေကဝိသေသာနံ နိဗ္ဗတ္တေဋ္ဌကဿ လောမံ **ဇာတိဥဏ္ဏာ,** တမ္ပိ တင္ခဏနိဗ္ဗတ္တဿာ”တိ ဝဒန္တိ။ ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဂဟိတဿာတိ အပရေ။ **ဧဝံသဏ္ဌာန** န္တိ ဇာတိဥဏ္ဏံသုနော ပဂ္ဃရိတွာ အဂ္ဂေ ဌိတတေလဗိန္ဒုသဏ္ဌာနံ။ **ဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂေ** တိ ရူပပဋိစ္ဆန္နော သဏ္ဌာနပဋိစ္ဆန္နော စ။

သန္တတိမူလာနီ တိ တသ္မိံ ဘဝေ ရူပသန္တတိယာ မူလဘူတာနိ။ **အနေကိန္ဒြိယသမာဟာရဘာဝတော** တိ ယထာရဟံ စက္ခာဒိအနေကိန္ဒြိယသင်္ဃာတဘာဝတော။ **ပဏ္ဏနဂ္ဂ** န္တိ ဥတ္တမင်္ဂံ သိရော။

န တဿ တဿ ခန္ဓဿ ပရိပုဏ္ဏတံ, တံတံခန္ဓေကဒေသဿေဝ ဝုတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကာမာဝစရာန** န္တိ ကာမာဝစရသတ္တာနံ။ **ပရိဟီနာယတနဿာ** တိ ပရိဟီနဿ စက္ခာဒိအာယတနဿ ဝသေန။ တတ္ထ ဒုတိယံ အန္ဓဿ စက္ခုဒသကဝသေန, ဗဓိရဿ သောတဒသကဝသေန, အန္ဓဗဓိရဿ ဥဘယဝသေန **သန္တတိသီသဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ**။ နပုံသကဿ ပန ဘာဝဟာနိ ဝုတ္တာ ဧဝ။ တထာ အန္ဓဗဓိရာဃာနကဿ စက္ခုသောတဃာနဝသေန။ တံ ပန ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌိယာ ဝိရုဇ္ဈတိ။ တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ရူပာဝစရာနံ ပန စက္ခုသောတဝတ္ထုဇီဝိတဝသေန စတ္တာရိ သန္တတိသီသာနီတိ ကေတရေသံ ဝသေန သန္တတိသီသဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တေသန္တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ။ **ဝတ္ထုဘာဝေနာ**တိ ဝိစာရဏာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန။ **ပဋိသန္ဓိယံ ဥပ္ပန္နာ ပဝတ္တာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ**တိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပဝတ္တိက္ခဏေ စ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဒဿေတိ။ **ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော** တိ “ပဉ္စသု ခန္ဓေသူ”တိ အယံ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော။ **အညထာ**တိ နိဒ္ဓာရဏေ အနဓိပ္ပေတေ။ **“ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထေ”** တိ ကေဒံ ဝိသယာဒိအတ္ထာနံ ကေဓာသမ္ဘဝတော ဝုတ္တံ။ **ဥဘယန္တိ** ရူပာရူပံ။ **ရူပာရူပသန္တတိ** န္တိ ရူပသမုဋ္ဌာပကံ ရူပသန္တတိံ အရူပသန္တတိဉ္စ။ “ဝတ္ထု ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ ဟောတီ”တိ ကေဒံ န ပဋိသန္ဓိက္ခဏံ ဧဝ, နာပိ ဝတ္ထုရူပံ ဧဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သဗ္ဗရူပာနံ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”** န္တိ။ **“တဒါ ဟီ”**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ကာရဏဝစနံ။ တတ္ထ **တ**န္တိ ရူပံ။ “ကမ္မက္ခိတ္တတ္တာ”တိ ကေဒံ န ကမ္မဇတာမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခော ကမ္မဇဿ ပဋ္ဌမုပ္ပတ္တိယံ အပတိဋ္ဌိတတံ သန္ဓာယာတိ ဒဿေန္တော **“သတိပိ”**တိအာဒိမာဟ။ **တတော ပရ**န္တိ တတော ပဋိသန္ဓိတော ပရံ။ သဒိသသန္တာနေ ယထာ ပတိဋ္ဌိတံ, န တထာ ဝိသဒိသသန္တာနေတိ အာဟ **“သမာနသန္တတိယ”**န္တိ။

အင်္ဂဘာဝ န္တိ ကာရဏဘာဝံ။ တေနေတဟ **“သဟာယဘာဝ”**န္တိ။ **တေသံ ဓမ္မာန** န္တိ ယေဟိ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နံ, တေသံ ပဋိသန္ဓိယံ စိတ္တစေတသိကဓမ္မာနံ။ **တဒါ**တိ ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂက္ခဏေ စ ရူပုပ္ပာဒနမေဝ နတ္ထိ။ အနန္တရာဒိပစ္စယလာဘေန ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ စိတ္တဿ ဗလဝဘာဝတော, န ကေတရတ္ထ။ တေနာဟ **“ယဒါ စ ရူပုပ္ပာဒနံ, တဒါ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ”**တိ။

ယေဟာကာရေဟီတိ အာဟာရိန္ဒြိယပစ္စယာဒိအာကာရေဟိ။ **ယထာသမ္ဘဝံ ပစ္စယာ ဟောန္တီ** တိ ဖဿာဒယော အာဟာရာဒိဝသေန ယထာရဟံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ **ပဋ္ဌာနေ** “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ, ကဋတ္တာ စ ရူပာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၉)။

စုတိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ, စုတိစိတ္တေန တ ကာရဏာဘူတေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ။ **တတော ပုရိမတရေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝိယာ**တိ ယထာ စုတိစိတ္တတော အာသန္နေဟိ ပုရိမတရေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပံ ဘဝန္တရေ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ စုတိစိတ္တေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ အနုပစ္ဆိန္နေပိ ဝဋ္ဋမူလေတိ အကာရဏံ ဝဋ္ဋမူလာဝူပသမော စုတိစိတ္တဿ ရူပုပ္ပာဒနေတိ ဒဿေတိ။

အရူပဿာ တိ အာရုပ္ပဿ။

ဥတုနာတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နေန ဥတုနာ။ **သမုဋ္ဌိတေ ရူပေ** တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ရူပေ သမုဋ္ဌိတေ ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ **ဥပ္ပာဒနိရောဓက္ခဏာ** တိ ယထာဝုတ္တေသု သောဠသသု စိတ္တေသု အာဒိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ, သောဠသမစိတ္တဿ နိရောဓက္ခဏေ စာတိ ဝဒန္တိ, ရူပဿေဝ ပန ဥပ္ပာဒနိရောဓက္ခဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဓရမာနက္ခဏေ တေ တိ တဿ ဥတုနော ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ ဧဝ ယဒိ ဂဟိတာ, **"သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ ရူပ"န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ** သောဠသဟေဝ စိတ္တေဟိ တဿ ဓရမာနတာယ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ **ဥပ္ပာဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ**တိ ဥတုနော ဓရမာနက္ခဏေ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ နိရောဓက္ခဏော အထ ဂဟိတော, **"သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကံ ရူပ"**န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ဥပ္ပာဒက္ခဏာသဟိတေန စ ဧကေဿ စိတ္တက္ခဏဿ ဂဟိတတ္တာ။ **"အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုက"** န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ နိရောဓက္ခဏဿ ဗဟိကတတ္တာ။

ဧဝံ ဥပ္ပာဒနိရောဓက္ခဏေသု ဂဟိတေသု အဂ္ဂဟိတေသု စ သောဠသသတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ, တတော အဓိကစိတ္တက္ခဏာယုကတာ စ သိယာတိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ဌိတပက္ခံ ဒဿေန္တော **"ယသ္မာ ပနာ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တဿ ဓရမာနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နေသု** တိ တဿ ဥတုနော ဓရမာနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နေသု သောဠသသု စိတ္တေသု ပဋိသန္ဓိပိ ယသ္မာ ဂဟိတာ, တသ္မာ ဥတုနော **ဥပ္ပာဒက္ခဏော ဓရမာနက္ခဏေ ဂဟိတောတိ နိရောဓက္ခဏေ အဂ္ဂဟိတေ** "ရူပေ ဓရန္တေယေဝ သောဠသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ, တံ ပန သတ္တရသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) ဧဝံ အဋ္ဌကထာယံ ဝက္ခမာနာ အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ အဓိပ္ပေတာ။ ဂဟိတေ တ နိရောဓက္ခဏေ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ အဓိပ္ပေတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တေ္တ စ **"အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ"** တိ ဣဒံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏော ဂဟိတောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာယံ** "ဒွေ ဘဝင်္ဂါနိ, အာဝဇ္ဇနံ, ဒဿနံ, သမ္ပဋိစ္ဆနံ, သန္တီရဏံ, ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ, ပဉ္စ ဇဝနာနိ, ဒွေ တဒါရမ္မဏာနိ, ဧကံ စုတိစိတ္တန္တိ ပဉ္စဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ ဟောန္တိ, အထာဝသေသေကစိတ္တက္ခဏာယုကေ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇), တထာ တဒါရမ္မဏပရိယောသာနာနိ, "ဧကံ စုတိစိတ္တံ, တဒါသနေ တသ္မိံယေဝ ဧကစိတ္တက္ခဏဋ္ဌိတိကေ အာရမ္မဏေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) စ ဝက္ခတိ။ တသ္မာ ရူပဿ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာယပိ အတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတိယေဝ။ တေနာဟ **"သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ အဓိပ္ပေတာ"** တိ။ တထာပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘဝင်္ဂစလနဿ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝတိ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဩဇာယ သဘာဝသုခုမတာ ဥပာဒါရူပဘာဝတော။ တေ္တ စ မာတရာ အဇ္ဈောဟဋ္ဌာ ဩဇာ ဗာဟိရဋ္ဌုန္နံ ဝိယ ဂဗ္ဘမလ္လိနာ တသ္မိံ သန္တာနေ ဩဇဋ္ဌမကရူပုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပပဝေဏိယာ ဩဇာယ ဝိယ သေသတိသန္တတိဩဇာယ ရူပုပ္ပာဒနန္တိ ဥဒရိယေ ဩဇာ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတိ ဥတုသမုဋ္ဌာနဘာဝတော, ဥပာဒိန္နကဋ္ဌာနေ ဧဝ ပန သမုဋ္ဌာပေတိ, ရသဟရဏီဟိ ဂန္တွာ ကာယာနုသဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စိတ္တဋ္ဌေတ တိ တေ္တ စ-သဒ္ဒေန ပဋိယောဂီနံ ကမ္မမေဝ သမုစ္စိနောတိ, န စိတ္တေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ ကတွာ အာဟ **"စိတ္တဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာယ ဝုတ္တ"** န္တိ။ **"စိတ္တုပ္ပာဒံ ဂဏှာတိ** 'စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ'တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁) ဝိယ, **န ကမ္မစေတနံ ဝိယ ကေဝမ္မမေတာ"**တိ ဝုတ္တေ "ယထာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ ဟေတုအာဒယော စိတ္တသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ သမုဋ္ဌာပကာဝ, ဧဝံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဿ ကမ္မသမ္ပယုတ္တာပီ"တိ ဓောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဿ ပရိဟာရံ ဝတ္တုံ **"ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ"** တိအာဒိမာဟ။

ရူပသ္မာ တိ ရူပက္ခဏာသ္မာ, ရူပသ္မာ တ အဒ္ဓုနော။ **နယဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ** ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဧဝ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ကေက္ခဏေ ဟာတုဘာဝတေတိ ဣမသ္မ အတ္ထဿ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနေတဟ **"တတော ပရမ္ပိ ရူပာရူပာနံ သဟုပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော"**တိ။ ယထာ စ ''ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တေ''တိ နိယမော န ဂဟေတဗ္ဗော, ဧဝံ ''ကေက္ခဏေ ဧဝ ဟာတုဘာဝတေ''တိပိ နိယမော န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"န ပနေတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **တံဒီပနတ္ထမေဝာတိ** အသမာနကာလတာဒီပနတ္ထမေဝ, န သဟုပ္ပာဒဒီပနတ္ထံ။ အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒကထာ ဟိ အယန္တိ။

ယဒိ ဧဝန္တိ ယထာ ဖလပတ္တာနိ, ဧဝံ ရူပာရူပဓမ္မာ ယဒိ ဒန္ဓလဟုပရိဝတ္တိနော။ **အသမာနဒ္ဓတ္တာ** တိ အတုလ္ယကာလတ္တာ။ **နိစ္စိဒ္ဒေသု** တိ နိဗ္ဗိဝရေသု။ တေန နိရန္တရုပ္ပတ္တိံ ဧဝ ဝိဘာဝေတိ။ **အယန္တိ** အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒကထာ။ စိတ္တဇရူပာဒီနံ န တထာ နိရန္တရဘာဝေန ပဝတ္တိ, ယထာ ကမ္မဇရူပာနန္တိ အာဟ **"ကမ္မဇရူပပ္ပဝတ္တိံ သန္ဓာယာ"** တိ။ ကမ္မဇရူပာနံ တ ဣတရေသံ မူလဘာဝတော ပဓာနန္တိ **"ကမ္မဇရူပပ္ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ"** တိ ဝုတ္တံ။ အစိတ္တုပ္ပာဒကတ္တာ အဇ္ဈာဗဇ္ဈတာယ နိရောဓသမာပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနပဋိဘာဂတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပဒေ ပဒံ အက္ကမိတ္ဝာ** တိ လကုဏ္ဍုကဟာဒတာယ အတ္တနော အက္ကန္တပဒသမီပေ ပဒံ နိက္ခိပိတ္ဝာ။ ယော ဟိ သီဃပဒဝိက္ကမော လကုဏ္ဍကဟာအော, သော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"လဟုံ လဟုံ အက္ကမိတ္ဝာတိ အတ္တော"** တိ။ **သဟောဝ နိရုဇ္ဈန္တီ** တိ ရူပံ ကမ္မဇမိဓာဓိပ္ပေတန္တိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ဥတုဇံ ပန စုတိတော ဥဒ္ဓမ္ပိ ပဝတ္တတိ ဧဝ။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ** န္တိ ''ရူပသ္မ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာ, အရူပသ္မ တတော ကေဘာဂေ''တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၀ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ) ဧဝံ ဝုတ္တံ အဒ္ဓာနပ္ပကာရံ။

ကေပ္ပာဒတော တိ သမာနုပ္ပာဒတော။ သမာနတ္တော ဟိ အယံ ကေ-သဒ္ဒော။ **ကော ဒဋ္ဌဗ္ဗာကာရော** တိ ကော ဉာတပရိညာယ ပဿိတဗ္ဗာကာရော။ ဧဝဥ္ဟိ သောဠသာကာရာ သိယုံ, ဣတရထာ ဝီသတိ, တတော အဓိကာ တ ဧတေ အာကာရာ ဘဝေယျုံ။ **တဿာ** တိ ပစ္ဆိမကမ္မဇဿ။ **ဟေဋ္ဌာ သောဠသကေ** တိ ပရိယောသာနသောဠသကဿ အနန္တရာတီတသောဠသကေ။ **ပစ္ဆိမဿာ** တိ တတ္ထ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ။ နာနာနိရောဓဘာဝံ ဝိယ ကေပ္ပာဒဘာဝမ္ပိ ပစ္ဆိမကမ္မဇဿ ဧပနေ ကာရဏံ အနိစ္ဆန္တော **"ယဒိ ပနာ"**တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ **"သဗ္ဗမ္ပီ"** တိအာဒိနာ တတ္ထ အတိပ္ပသင်္ဂံ ဒဿေတိ။ **ဝဇ္ဇေတဗ္ဗံ** နာနုပ္ပာဒံ ကေနိရောဓံ။ **ဂဟေတဗ္ဗံ** ကေပ္ပာဒနာနာနိရောဓံ။ ဉဘယမ္ပိ **တအာ နတ္ထိ** အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ တေနေတဟ **"ကမ္မဇရူပဿ အနုပ္ပတ္တိတော"** တိ။ **တတော ပုဗ္ဗေ** တိ ပစ္ဆိမကမ္မဇရူပုပ္ပဇ္ဇနတော သြရံ။ **အည ဿာ**တိ ယဿ စိတ္တဿ ဉပ္ပာဒက္ခဏေ ဉပ္ပန္နံ, တတော အညဿ စိတ္တဿ။ ဌိတိက္ခဏေ ဉပ္ပန္နဿ ဧ ကုပ္ပာဒတာ, ဘင်္ဂက္ခဏေ ဉပ္ပန္နဿ နာနာနိရောဓတာ စ နတ္ထီတိ အာဟ **"ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု ဉပ္ပန္နရူပာနိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ"**တိ။ **တေနာ**တိ ရူပေန။ **"သင်္ခလိကဿ ဝိယ သမ္ဗန္ဓော"** တိ ဧတေန အဝိစ္ဆိန္နသမ္ဗန္ဓော ဣဓ ''ပဝေဏီ''တိ အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေတိ။ **အညထာ**တိ ဝိစ္ဆိန္နမာနမ္ပိ ဂဟေတ္ဝာ ''ပဝေဏီ''တိ ဝုစ္စမာနေ။ န ဟိ ရူပဓမ္မာနံ အရူပဓမ္မာနံ ဝိယ အနန္တရပစ္စယဘာဝေ အတ္ထီတိ ရူပဓမ္မာနံ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဉပ္ပန္နရူပဓမ္မေ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ **"အဋ္ဌစတ္တာလီသာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေသံ ပန ဂဟဏေ ကေူနပဉ္စာသာဝ သိယာတိ အာဟ **"ကေူနပဉ္စာသကမ္မဇိယဝစနံ ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ"**တိ။

သုဒီပနတ္တာ တိ သုခဒီပနတ္တာ, နယဒဿနဘာဝေန တ သုဋ္ဌု ဒီပနတ္တာ။ တေနေတဟ **"ဧတေန ဟိ နယေနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တန္တိ** ရူပံ။ **တေနာ**တိ ရူပေန။ **ဉဘယတ္ထာ** တိ ပစ္ဆိမကမ္မဇရူပပ္ပဝတ္တိယံ, တတော ပုဗ္ဗေ စ။ **အည ဿာ**တိ ကေဿ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ဉပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ တတော အညဿ စိတ္တဿ။ **တဿာ** တိ ရူပဿ။ ဧ တ္ထ စ ပစ္ဆိမကမ္မဇရူပပ္ပဝတ္တိယံ နိရုဇ္ဈနကန္တိ ဝုတ္တံ တတော ပုရေတရပ္ပဝတ္တံ ရူပံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စတုသန္တတိကရူပေနာ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တသင်္ဂဟဂမနဒဿနံ။ **တတ္ထာ** တိ တေသုံ နာနုပ္ပာဒေကနိရောဓတာဒီပနေ။ **ဌိတိက္ခဏေ** တိ အရူပဿ ရူပဿ စ ဌိတိက္ခဏေ ဉပ္ပန္နဿ ရူပဿ စ အရူပဿ စ ဒဿိတတ္တာ။ **အဒဿိတတ္တာ** တိ ယထာ ဧဝ တတ္ထ, ဧဝံ တတ္ထ ဝိဘာဝိတ္ဝာ အဒဿိတတ္တာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပစ္ဆိမကမ္မဇေန ဒီပနာယံ သမတိံသကမ္မဇ ရူပဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ အာဟ **"သမတိံသ။ပေ။ ယောဇိတ"**န္တိ။ တတော ကမ္မတော ဇာတာ **တံကမ္မဇာ,** တေသု။ သင္ခရောတီတိ သင်္ခါရော, ဇီဝိတဥ္စ တံ သင်္ခါရော စာတိ **ဇီဝိတသင်္ခါရော,** အာယု။ ဇီဝိတေန သင်္ခရီယန္တီတိ **ဇီဝိတသင်္ခါရာ,** ဉသ္မာဒယော။

အညသ္သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ တိ ယသ္သ စိတ္တသ္သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ အညသ္သ တတော သတ္တရသမသ္ သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ, ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ အညသ္သ ဌိတိက္ခဏေတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော”** တိ က္လာဒံ ဟာဋ္ဌိယာ ဝိရုဇ္ဈန္တမ္ပိ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတဘာဝဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယောတိ အတ္ထော။ **ကသ္မာ** တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ သန္ဓာယ ဟာဋ္ဌိ ပဝတ္တာ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ကမ္မဇရူပန္တိ သာ တာယ ကေန ကာရဏေန ဝိရုဇ္ဈတီတိ အာဟ **“စတု။ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗတ္တာ”** တိ, နိပ္ဖန္နသ္သာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **အဋ္ဌကထာယံ** “ယော စာယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနသ္သ။ပေ။ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနသ္သာပိ အယမေဝ ခဏနိယမော”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏက ကထာ)။ **ဧတေဟီ**တိ ယထာနီတော ယမကပာဠော, “ကာယသင္ခာရော စိတ္တသမုဋ္ဌာနော”တိအာဒိကော အဋ္ဌကထာပဒေ သောတိ ဧတေဟိ ။ **နတ္ထိယေဝ** ဧကုပ္ပာဒဧကနိရောဓဒီပနတောတိ အဓိပ္ပာယော။ တေန ဟိ ဝုတ္တံ “ယေန စိတ္တေန သဒ္ဒိံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တရသမေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတီ”တိအာဒိ။

ပုန **“ဧတေဟီ”**တိ က္လမိနာ ဧကုပ္ပာဒနာနာနိရောဓနာနုပ္ပာဒဧကနိရောဓဒီပနဝသေန ပဝတ္တာ အဋ္ဌကထာပဒေသော ဂ ဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဉဘယတ္ထာပိ တ ဧတေဟိ အာစရိယေဟီတိ အတ္ထော။ တတိယော ဘာဂေ, တေန အဓိကာ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ **တတိယ။ပေ။ ယုကတာ** ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတိယ ဘာဂေ**တိ စ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ က္ခဏေ ဥပာအာယ ဘင္ဂက္ခဏော အဓိပ္ပေတော။ ယသ္မိံ ဧကာဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ, အဝသေသပဉ္စစိတ္တက္ခ ဏာယုကေ, ယသ္မိံ ပဉ္စဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ, အဝသေသဧကစိတ္တက္ခဏာယုကေ တသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဉဘယဋ္ဌေတံ ယထာက္ကမံ မနောဒ္ဝာရေ ပဉ္စဒ္ဝာရေ စ အာပာထဂတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ခော ပနေဝံ သက္ကာ ဝိညာတုံ ဧကစိတ္တက္ခဏာတီတံ အာရမ္မဏံ သန္ဓာယ **ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေန္တော **“န ဟိ သက္ကာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ပဉ္စဒသာ**တိ အတိရေကပဉ္စဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီ တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“တသ္မာ”** တိအာဒိနာ ယတ္ထ ခဏေကဒေသံ အဂ္ဂဟိတန္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, တမေဝ ဒသ္သေ တိ။ ဧဝံ တာဝ န ရူပံ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကံ, နာပိ တတိယဘာကဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ, အထ ခော သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကမေဝတိ ဒသ္သိတံ ဟောတိ။

> ကသ္မာ ပနေတ္ထ ရူပမေဝ သမာနေပိ အနိစ္စသင်္ခတာဒိဘာဝေ စိရာယုကံ ဇာတန္တိ? ဒန္ဓပရိဝတ္တိဘာဝ တော။ အရူပဓမ္မာ ဟိ သာရမ္မဏာ စိတ္တပုဗ္ဗင်္ဂမာ, တေ ယထာဗလံ အတ္တနော အာရမ္မဏဝိဘာဝနဝသေန ပဝ တ္တန္တီတိ တဒတ္ထနိပ္ဖတ္တိသမနန္တရမေဝ နိရုဇ္ဈနတော လဟုပရိဝတ္တိနော။ တေနာဟ ဘဂဝါ, “နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပသ္သာမိ ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ, ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တ”န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈)။ ရူပဓမ္မာ ပန အနာရမ္မဏာ, တေ အာရမ္မဏဝသေန အရူပဓမ္မေဟိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗာ။ သာ စ နေသံ တေ ဟာရာနုဂုဏာ ဝိဘာဝေတဗ္ဗတာ အတ္တနော ဒန္ဓပရိဝတ္တိတာယ, တေသဉ္စ လဟုပရိဝတ္တိတာယ သောဠသဟိ သတ္တရသဟိ တ စိတ္တက္ခဏေဟိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ ရူပမေဝေတ္ထ စိရာယုကံ ဇာတံ။ ကိဉ္စ – လဟုဝိညာဏဝိသယ သင်္ဂတိမတ္တာဓီနဝုတ္တိတာယ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိမတ္တဘာဝတော ဝိညာဏသ္သ စ လဟုပရိဝ တ္တိတာ, ဒန္ဓမဟာဘူတပ္ပစ္စယတာယ ပန ရူပသ္သ ဒန္ဓပရိဝတ္တိတာ။ နာနာဓာတူသု တထာဂတသ္သေဝ ယထာဘူတဉာဏံ, တေန စ ရူပမေဝ ပုရေဇာတပစ္စယော ဝုတ္တော, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော စ တသ္သေဝာတိ န ဧ တ္ထ အနိစ္စသင်္ခတာဒိဘာဝသာမညေန ရူပာရူပံ သမာနာယုကံ ပရိကပ္ပေတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တနယေန ရူပမေဝ စိရာယု ကန္တိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ယထာ စ ရူပသ္သ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ, တတိယဘာကဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ တ န ဟောတိ, တံ ဒသ္သေတုံ တ ယံ တယံ အဋ္ဌကထာယံ စိတ္တသ္သ ဌိတိက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒော ဝုတ္တော, တတ္ထ ဌိတိက္ခဏ မေဝ တာဝ စိတ္တသ္သ အနနုဇာနန္တော **“ယော စေတ္ထ။ပေ။ ဝိစာရေတဗ္ဗော”** တိ ဝတ္ွာ ယမကေ ဥပ္ပန္နုပ္ပဇ္ဇမာ နဝာရာဒိပာဠိံ အာဟရန္တော **“စိတ္တယမကေ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပရိပုဏ္ဏာဝိသဇ္ဇနေ** တိ ဉဘယမ္ပိ ယမကပဒံ အပာပေတွာ ကတဝိသဇ္ဇနေ။ **ဥပ္ပာဒက္ခဏေ အနာဂတဉ္စာ** တိ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ စ စိတ္တံ, အနာဂတဉ္စ စိတ္တံ န နိရုဇ္ဈံ, နိရုဇ္ဈမာနန္တိ အတ္ထော။ **ဌိတိက္ခဏာဘာဝံ စိတ္တသ္သ ဒီပေတီ** တိ ဥပ္ပန္နုပ္ပဇ္ဇမာနဝါရာဒီသု “ဌိတိက္ခ ဏေ”တိ အဝစနံ စိတ္တသ္သ ဌိတိက္ခဏံ နာမ နတ္ထီတိ က္လမမတ္ထံ ဒီပေတိ ဗောဓေတိ။ န ဟိ ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓ မ္မေ လဗ္ဘမာနသ္သ အဝစနေ ကာရဏံ ဒိသ္သတီတိ အဓိပ္ပာယော။ န ကေဝလမဘိဓမ္မေ အဝစနမေဝ စိတ္တသ္သ ဌိတိ က္ခဏာဘာဝဇောတကံ, အပိစ ခော သုတ္တန္တမ္ပာဋ္ဌိပီတိ ဒသ္သေန္တော **“သုတ္တေသုပီ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အည**

ထတ္တံ နာမ ပုဗ္ဗာပရဝိသေသော။ **ခဏဒ္ဓဝယသမင်္ဂီ ဠိတ** န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နသ္သ ဌိတဘာဝမာဟ။ အညထတ္တံ ပန သန္တာနေဃေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတ္တ စ ကေစိ "ယထာဘူတော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကိံ တထာဘူတောဝ ဘိဇ္ဇတိ, ဥဒာဟု အညထာဘူတော? ယဒိ တထာဘူတောဝ ဘိဇ္ဇတိ, န ဇရတာယ သမ္ဘဝေါ။ အထ အညထာဘူတော, အညော ဧဝ သောတိ သဗ္ဗထာပိ ဌိတိက္ခဏသ္သ အဘာဝေဝေယေတ"တိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ကေဓမ္မာဓာရဘာဝေပိ ဥပ္ပာဒနိရောဓာနံ အညောဝ ဥပ္ပာဒက္ခဏော, အညော နိရောဓက္ခဏော။ ဥပ္ပာဒာဝတ္ထဥ္ဟိ ဥပာဒာယ ဥပ္ပာဒက္ခဏော, နိရောဓာဝတ္ထံ ဥပာဒာယ နိရောဓက္ခဏော။ ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာယ စ ဘိန္နာ နိရောဓာဝတ္ထာတိ ဧကသ္မိံယေဝ သဘာဝဓမ္မေ ယထာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, အညထာ အညောဝ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အညော ဓမ္မော နိရုဇ္ဈတီတိ အာပဇ္ဇေယ္ယ, ဧဝံ နိရောဓာဝတ္ထာယ ဝိယ နိရောဓာဘိမုခာဝတ္ထာယပိ ဘာဝိတဗ္ဗံ။ သာ ဌိတိ, ဇရတာ စာတိ သမ္မုဋ္ဌိတ္တဗ္ဗမေတံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ ဌိတိက္ခဏော န ဝုတ္တောတိ? ဝိနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရောဓေန နယဒဿနဝသေန ဟဋ္ဌိ ဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိဓမ္မဒေသနာပိ ဟိ ကဒာစိ ဝိနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရောဓေန ပဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ ရူပဿ ဥပ္ပာဒော "ဥပစယော, သန္တတီ"တိ ဘိန္ဒိတွာ ဒေသိတော။ ပေတုသမ္ပယုတ္တဒုကာဒိဒေသနာ စေတ္ထ နိဒဿိတဗ္ဗာ။

"ယဿ တ ပနာ"တိအာဒိ ပုစ္ဆာဝစနံ။ တဿ **"နော"**တိ ဝိဿဇ္ဇနံ။ **သမုဒယသစ္စံ နိရုဇ္ဈတိ** တိ စိတ္တုပ္ပာဒဿ နိရောဓက္ခဏေ ဝုတ္တော။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယဒိ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ, တံ ဒုက္ခသစ္စန္တိ ကတွာ "နော"တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာ, ဝုတ္တဉ္စေတံ။ တသ္မာ ဝိညာယတိ "စိတ္တဿ နိရောဓက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒော နတ္ထီ"တိ။ တယိဒမကာရဏံ။ အရူပလောကဉ္ဟိ သန္ဓာယ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ တ "နော"တိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ အယဉ္ဟိ ယမကဒေသနာယ ပကတိ, ယဒိဒံ ယထာသမ္ဘဝယောဇနာ။ ဧတေန "န စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေတ"တိအာဒိဝစနံ ပဋိက္ခိတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ ပစ္စာသတ္တိဉာယေန ယံ သမုဒယသစ္စံ နိရုဇ္ဈတိ, တေန ယံ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ စိတ္တစေတသိကတပ္ပဋိဗဒ္ဓရူပသင်္ခါတံ, တဿ တဒာ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထီတိ "နော"တိ ဝိဿဇ္ဇနံ, န သဗ္ဗဿ။

သဟုပ္ပာဒေကနိရောဓဝစနတော တိ "ယဿ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ, တဿ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတီတိ? အာမန္တာ"တိ (ယမ. ၂.သင်္ခါရယမက.၇၉) ဧဝံ သဟုပ္ပာဒသဟနိရောဓဝစနတော။ **တေန ဝစနေနာ**တိ "ယဿ ကာယသင်္ခါရော"တိအာဒိဝစနေန။ **အညရူပာနန္တိ** ကမ္မဥတုအာဟာရဇရူပာနံ။ **သဟုပ္ပာဒသဟနိရောဓာဒိကာန** န္တိ ဧတေ ထာယံ ယောဇနာ – အပ္ပဋိက္ခိတ္တသဟုပ္ပာဒသဟနိရောဓအေနနုညာတနာနုပ္ပာဒနာနာနိရောဓအနိတရိတအဗ္ဘာကတဘာတနံ ကမ္မဇာဒီနန္တိ။ **ဧတေနာ**တိ "ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိအာဒိကေန (ယမ. ၃.ဓမ္မယမက.၁၆၃) ဟဒေနေ, "န စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေတ"တိ ယုတ္တိဝစနေန စ။ **ယမကဟဋ္ဌိအနုသ္သရဏော** တိ ယထာဒဿိတစိတ္တယမကဟဋ္ဌိယာ ယထာရုတဝသေနေဝ အနုဿရဏော ဝိဇ္ဇမာနေ။ **ဘိဇ္ဇမာနတာ** တိ စိတ္တဿ ဘိဇ္ဇမာနတာ နာမ နိရုဇ္ဈမာနတာ ဌိတိယာ အဘာဝတော။ **သဟာယဘာဝံ နာပိ ဂစ္ဆတိ** နိဿယတ္တိဘာတဒိနာ ပစ္စယဘာတဘာဝတော။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ ဟိ အနန္တရာဒိပစ္စယလာဘေန စိတ္တဿ ဗလဝတာ။ **ဝေဠု သတိ** တိ ဧဝေ ဥတုနာပိ ဘဝင်္ဂစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ယေဝ ရူပသမုဋ္ဌာပနေ သတိ။ **တံစိတ္တက္ခဏေ** တိ တဿ စိတ္တဿ ခဏေ, ခဏဒ္ဓဝယေပီတိ အတ္ထော။ **တေနေတ** တိ အတိလဟုပရိဝတ္တိဘာဝေနေဝ။ အထ တ **တေနေတ**တိ ဒန္ဓပရိဝတ္တိကတာယ ရူပဿ သကလံ ကေစိတ္တက္ခဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဘာဝေနေဝ။ **တန္တိ** စိတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝိယ သဟဇာတရူပဓမ္မာနမ္ပိ သဟဇာတာဒိပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ **"ပဋိသန္ဓိတော ဥဒ္ဓံ"** န္တိ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ စိတ္တံ သဟဇာတာဒိပစ္စယော ဟောတိယေဝတိ ဝုတ္တံ **"အစိတ္တသမုဋ္ဌာနာန"** န္တိ။ **တဒနန္တရ** န္တိ ယေန စိတ္တေန သဟုပ္ပန္နံ, တဿ စိတ္တဿ အနန္တရံ။ **တန္တိ** ရူပံ။ **တဒနန္တရံ စိတ္တ** န္တိ သဟုပ္ပန္နစိတ္တာနန္တရံ စိတ္တံ။ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ယဒိ သကလံ စိတ္တက္ခဏံ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ဟောတိ, စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ ရူပဿ ဥပ္ပာဒာရမ္ဘောတိ အာဟ **"န, စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒာရမ္ဘာဘာဝတော"**တိ။ **စိတ္တက္ခဏေ** တိ အတ္တနာ သဟုပ္ပန္နစိတ္တဿ ခဏေ။ **တန္တိ** ရူပံ။ **ရူပသမုဋ္ဌာပနပုရေဇာတပစ္စယကိစ္စ** န္တိ ရူပသမုဋ္ဌာပနကိစ္စဉ္စ ပုရေဇာတပစ္စယကိစ္စဉ္စ။ **ဌိတိပ္ပတ္တိဝိသေသာလာဘန္တိ** ဌိတိပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓဗ္ဗော ယော ဝိသေသော, တဿ အလာဘံ။ **ဣဒံ ဝုတ္တ** န္တိ "ယေန သဟုပ္ပဇ္ဇတိ, တံစိတ္တက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ"တိ ဣဒံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။

ယံ ယဒ္ဒ သမ္ဗန္ဓိဘာဝေန ဝုတ္တံ, တံ ဒူရေ ဌိတမ္ပိ တေန သမ္ဗန္ဓနီယန္တိ အာဟ **“တတော ပရံ။ပေ။ တေန သဟ သမ္ဗန္ဓော”**တိ။ တသ္မာ “တတော”တိ ဧတ္ထ တံသဒ္ဒေန စုတိ ပစ္စာမသတီတိ ဝုတ္တံ **“စုတိတော ပရန္တိ အတ္ထော”**တိ။

နတ္ထီတိ ကတ္ဝာတိ ယဒိပိ ယထာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, တထာ ဧကေပုဗ္ဗာဒေကနိရောဓတော ရူပာနံ အရူပေဟိ, အရူပာနဉ္စ ရူပေဟိ နတ္ထိ။ ယထာ စ အမ္ဟေဟိ ဝုတ္တံ, တထာ အတ္ထေတတိ အဓိပ္ပာယော။

စတုတ္ထဿ ပကာရဿ ဝုစ္စမာနတ္တာ **“တယော ပကာရေ အာဟာ”**တိ ဝုတ္တံ။

“တေသံယေဝ ရူပာနံ ကာယဝိကာရော”တိအာဒိနာ ပရိနိပ္ဖန္နာနံ ဝိကာရာဒိဘာဝံ ဒဿေတွာ “သဗ္ဗံ ပရိနိပ္ဖန္နံ သင်္ခတမေဝ”တိ ဝဒန္တေန ပရိနိပ္ဖန္နတာပရိယာယော ဒဿိတော။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တပရိစ္ဆိန္နော** တိ ဟေတုဘာဝဝိဒ္ဓံသဘာဝပရိစ္ဆိန္နော, ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နော တ။ “အယံ ဒတ္တော နာမ ဟောတူ”တိအာဒိနာ နာမကရဏံ **နာမဂ္ဂဟဏံ။ သမာပဇ္ဇနံ** နိရောဓသမာပတ္တိယာ သမထဝိပဿနာနုက္ကမေန နာမကာယဿ နိရောဓမေဝ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သတ္တကသိဏာဒိပညတ္တိယာ ပညာပနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **နိပ္ဖာဒိယမာနော** တိ သာဓိယမာနော။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ

ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒီသု ဒေသနာက္ကမောပိ လဗ္ဘတေတတိ **“စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိအာဒိကော ဒေသနာက္ကမောတ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အနုပုဗ္ဗုက္ကံသတော** တိ အနသိလကာမာဒီနတဒိဒဿနနေက္ခမ္မကထာနံ အနုက္ကမေန ဥက္ကဋ္ဌဘာဝတော ကထာနံ အနုပုဗ္ဗုက္ကံသတာ ဝုတ္တာ။ တေန ဥက္ကံသက္ကမော နာမာယံ ဝိသုံ ကမောတိ ဒဿေတိ။ တထာပိ အနာဒီနံ ဒေသနာက္ကမာဝရောဓနေ ကာရဏမာဟ **“ဥပ္ပတ္တိအာဒိဝဝတ္ထာနာဘာဝတော”** တိ။ တတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဟာနပဋိပတ္တိဘူမိက္ကမေ သင်္ဂဏှာတိ။ “စက္ခုအာဒီနမ္ပိ ဝိသယဘူတ”န္တိ က္ကမိနာ ပဉ္စရူပိန္ဒြိယကေစရတာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ကေဒေသေနာ”**တိအာဒိ။ **ကေဒေသေနာ**တိ ဗာဟိရောဠာရိကာယတနေဟိ။ **တ္ထော** တိ “ယံ ဝေဒယတိ, တံ သဉ္ဇာနာတီ”တိ တေသမ္ပိ ပဒေ ဝုတ္တနယေန။

တံသဘာဝတာနိဝတ္တနတ္ထ န္တိ အနာသဝဓမ္မသဘာဝတာနိဝတ္တနတ္ထံ။ **အနာသဝ ခန္ဓေသွေဝ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော** သာသတနမ္ပိ ခန္ဓေသု ဝုတ္တတ္တာ။ နနု စ အနာသဝဓမ္မာ ခန္ဓေသု အဝုတ္တောပိ အတ္ထီတိ? သစ္စံ အတ္ထိ, ခန္ဓာဓိကာရေ ခန္ဓပရိယာပန္နာ ဧဝ အနာသဝ ဂယှန္တီတိ နာယံ ဒောသော။

ယထာ ဖဿာဒယော ဝိသေသတော တဒနုဂုဏဝုတ္တိတာယ သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏသဘာဝတတိ သင်္ခာရက္ခန္ဓေ သမဝရုဒ္ဓါ, န ဧဝံ ဝေဒနာသညာဝိညာဏာနီတိ ရူပဓမ္မာ ဝိယ တာနိ ဝိသုံ ခန္ဓဘာဝေန ဝုတ္တာနိ။ တေန ဖဿာဒီနံ ဝိသုံ ခန္ဓသဒ္ဒဝစနီယတာဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ **“ဖုသနာဒယော ပနာ”**တိအာဒိ။ **ဣတိအာဒီနဉ္စ သုတ္တာန**န္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “ရူပေ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတိ ရူပံ ဥပာဒာယ ရူပံ အဘိနိဝိဿ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သံယောဇနာဘိနိဝေသဝိနိဗန္ဓာ။ ဝေဒနာယ။ပေ။ သညာယ။ သင်္ခါရေသု။ ဝိညာဏေ သတိ ဝိညာဏံ ဥပာဒာယ ဝိညာဏံ အဘိနိဝိဿ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သံယောဇနာဘိနိဝေသဝိနိဗန္ဓာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅၈), တထာ “အဟံ ရူပံ, မမ ရူပန္တိ ပရိယုဋ္ဌဋ္ဌာယီ ဟောတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁) စ ဧဝမာဒီနံ သုတ္တပဒာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တေနာ**တိ အတ္တနာ ဒဿိတသုတ္တေန။ **ဝက္ခမာနသုတ္တဝသေန စာ** တိ “ရူပေ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတီ”တိအာဒိကဿ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ ဝသေန။ **“ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန န ဝတ္တဗ္ဗာ”** တိ တေန နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာပိ ဒိဋ္ဌ ခန္ဓေ ဧဝ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဂေဝ ခန္ဓာရမ္မဏာတိ ဒဿေတိ။

ဝေဒနာကာရဏာယာတိ ဝေဒနာယာတနာယ။ **ဆာအာပနတော**တိ ရောစာပနတော။ **ဗာဟုလ္လေနာ** တိ ဗဟုလဘာဝေန။ ဥပာဒာနက္ခန္ဓာ ဟိ ဗာဟုလ္လပ္ပဝတ္တိကာ, န ဣတရေ။

ပုဒ္ဓံ ကတ္ဘတတိ စ ဆတ္တာသဒိသံ ပုဒ္ဓံ ဗန္ဓံ ကတ္ဘတ။ **ဝတ္ထုမ္ဟိ** တိ စက္ခာဒိဝတ္ထုမ္ဟိ။ **ဝဋ္ဋဂတဝေဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ**။ သာ ဟိ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗာဝေ ဌိတာ။ **ဦနေဟိ**တိ ဝတ္ထုနာ, ကိလေသေဟိ စ ဦနေဟိ။

မာယာယာတိ ဣန္ဒဇာလာဒိမာယာယ ပယောဂေ မာယာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"မာယာယ ဒဿိတံ ရူပံ 'မာယာ'တိ အာဟာ"**တိ။ **ဝတ္ထုဘာတဒိတော**တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အာရမ္မဏာသမ္ပယုတ္တာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကတ္ထစီ** တိ ရူပက္ခန္ဓာဒိကေ။ **ကောစိ ဝိသေသော**တိ အသုဘာဒိကော၀။

တဿာ တိ အဇ္ဈတ္တိကရူပဿ။ ယဿ ကာမရာဂပ္ပဟာနမုခေန သဗ္ဗရာဂပ္ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ, တံ သန္ဓာယာ ဟ **"ကာမရာဂမုခေန တ သဗ္ဗလောဘပ္ပဟာနံ ဝဒတီ"** တိ။ **ယောဇေတဗ္ဗ** န္တိ ဝေဒနာယ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟန္တော တဿာ သမုဒယဘူတေ ဖဿေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတီတိ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ။ ပရိညတ္တယဿ ယောဇနာ ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ။

တတောတိ ဒုက္ခုပ္ပာဒနသုခဝိနာသနာနံ အဒဿနတော။ **ဘိန္ဒတီ** တိ ဝိနာသေတိ။ **တန္တိ** မနောသဉ္စေတနာဟာရံ ဉာတတီရဏပရိညာဟိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ တီရေတိ။

တံ ပဇဟန္တော တိ အဝိဇ္ဇံ ပဇဟန္တော။ **ပရာမဋ္ဌ** န္တိ ပရာမာသသဉ္ဇာတာယ ဒိဋ္ဌိယာ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟိတံ။ **ဝိညာဏံ နိစ္စတော ပဿန္တော ဒိဋ္ဌုပ္ပာဒနံ ဥပာဒိယတီ**တိ အယမတ္ထော ''တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ, အနည''န္တိအာဒိသုတ္တပဒေဟိ (မ. နိ. ၁.၃၉၆) ဒီပေတဗ္ဗော။

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၄. **တံ ဝတ္ဘတ**တိ တံ ဘူမိဝသေန ဇာနိတဗ္ဗတံ ''သဗ္ဗာပိ စတုဘူမိကဝေဒနာ''တိအာဒိနာ ဝတ္ဘတ။ **သမ္ပယုတ္တတော ဒဿိတတာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဟေတုဇာတိဘူမိက္ကန္ဒိယဝတ္ထုသမ္ဗန္ဓဇဘေဒတော ဒဿိတတံ အန ဝသေသတော သင်္ဂဏှာတိ။

ယဒိပိ တံ-သဒ္ဒော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဿ သာမညတော ပဋိနိဒ္ဒေသော, တထာပိ အနန္တရမေဝ ပစ္စာမသိတုံ ယုတ္တော ဣတရတ္ထ အသမ္ဘဝတောတိ အာဟ **"အဋ္ဌ။ပေ.။ ယောဇနာ"** တိ။ **"အဋ္ဌဝိဓတ္တာဘာဝတော"** တိ ဣမိနာ တံ အသမ္ဘဝံ ဒဿေတိ။

ပူရဏတ္ထမေဝ ဝုတ္တော, အပုဗ္ဗတာဘာဝတောတိ အတ္ထော။

ဂဟဏဝမုနဝသေနာ တိ ဂဟဏဿ ဝမုနဝသေန။ **ဂဟဏန္တိ** စေတ္ထ ကထနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တဿ ဝမုနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ အဝုတ္တဿ ကထနံ။ တေနာဟ **"ပုဗ္ဗေ ဂဟိတတော အညဿ ဂဟဏံ ဝမုန"** န္တိ, တတော ဧဝ စ **"ပုရိမဂဟိတေ အညုပစယဝသေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **"ဝမုနသဒ္ဒော ဆေဒနတ္ထော"** တိ ဣဒံ ယထာ အသိတ ''သိတ''တိ, ဒိဋ္ဌေ ''အဒိဋ္ဌ''န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နယနီဟရဏ**န္တိ နီယတီတိ နယော, ဒေသနာ, တဿ နီဟရဏံ ပဝတ္တနံ။ **ဝမုနကနယော**တိ ယထာဝုတ္တဝမုနကဝသေန ပဝတ္တော ဒေသနာနယော။ **အညေ ဘေဒာ**တိ ဧကဝိဓစတုဗ္ဗိဓာဒယော ဘေဒာ။ ယဒိ အဝိသိဋ္ဌာ, ကသ္မာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"တထာပီ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပညာပ္ပဘေဒဇနနတ္ထ** န္တိ ဓမ္မဝိသယာယ ပဘေဒဂတာယ ပညာယ ဝိနေယျာနံ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ, ဝိဇ္ဇာဌာနာဒိဝသေန ဝိနေယျာနံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာယ ဥပ္ပာဒနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ အဘိညေယျဓမ္မဝိဘာဂတာယ သမ္မာသနတရဿ ဝိသယဘာဝတော ဝုတ္တံ **"ဧကေကဿ တရဿ ဂဟိတဿ နိယျာနမုခဘာဝတော"**တိ။ **ဣတရေပိ ဘေဒာ ဝုတ္တာ** တိ ဒုဝိဓတိဝိဓဘေဒာနံ ယံ နာနတ္တံ, တဿ ဝသေန ဣတရေ ဘေဒာ အနာနတ္တာပိ ယထာဝုတ္တကာရဏတော ဝုတ္တာ။ **"န ကေဝလ"**န္တိအာဒိနာ ဘေဒာနံ အညမညပေက္ခတံ ဒဿေတ္ဘတ **"တသ္မာ"** တိအာဒိနာ တေသံ ဝိသိဋ္ဌတံ ဒဿေတိ။

ယထာ ဒုကမူလကာဒီသု ဘေဒာ ဂဏနာနုပုဗ္ဗိယာ ပဝတ္တာ ပဘေဒန္တရာပေက္ခာ, န ဧဝမေတေ။ ဧတေ ပန သတ္တဝိဓာဒိဘေဒာ ပဘေဒန္တရနိရပေက္ခာ ကေဝလံ ဗဟုဝိဓဘာဝသာမညေနေဝ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ **"အညပ္ပဘေဒနိရပေက္ခာ"**တိအာဒိနာ။ ဒုကတိကပဒတ္ထာနံ ယထာရဟံ အပေက္ခိတဗ္ဗာပေက္ခကဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ ယထာ ဒုကေ ဌပေတ္ဝာ ဝုတ္တာ တိကာ တတ္ထ ပက္ခိတ္တာ နာမ ဇာတာ, ဧဝံ တိကဒုကပဒတ္ထာနံ အပေက္ခိတဗ္ဗာပေက္ခကဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ ဒုကေ ဝတ္ဝာ ဝုတ္တေသုပိ တိကေသု တေ ပက္ခိတ္တာ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ပရတော။ပေ.။ ယောဇိတတ္တာ"**တိ။

သမာနဝီထိယန္တိ ဧကဝီထိယံ။ **စက္ခုသင္ဖဿနာယာ** တိ စက္ခုရူပပဋိဃာတေန။ **သောတိ** စက္ခုရူပပဋိဃာတော။ **တဒုပ္ပဟဒိကာ**တိ တဿ စက္ခုသမ္ဖဿဿ ဥပ္ပာဒိကာ။ **သာ**တိ အာဝဇ္ဇနဝေဒနာ။ နနု စ ဝေဒနာပစ္စယော ဖဿော ဝုတ္တော, န ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာတိ? န, ဝေဒနာသီသေန စိတ္တုပ္ပာဒဿ ဂဟိတတ္တာတိ။ **တပ္ပယောဇနတ္တာ** တိ စက္ခုသမ္ဖဿပယောဇနတ္တာ။ ပယောဇယတီတိ **ပယောဇနံ,** ဖလံ။

ရူပာဝစရာရူပာဝစရာနံ ဝိပာကာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေ ဟိ ဣဓ အဂ္ဂဟိတာ။ တေနေတဟ **"တေသံ သယမေဝ မနောဒွာရဘူတတ္တာ"**တိအာဒိ။ **တတော**တိ ဘဝင်္ဂတော။ **စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာဒိကုသလာဒီန** န္တိ ဧတ္ထ ပုရိမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''သောတသမ္ဖဿပစ္စယာ''တိ ဧဝမာဒယော သင်္ဂဟိတာ, ဒုတိယေန အကုသလာဒယော။ ''ကာမာဝစရအဋ္ဌကုသလစိတ္တဝသေနာ''တိအာဒိနာ ကုသလာဗျာကတာနမ္ပိ ကာမာဝစရာနံယေဝ ယောဇိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သမာနဝီထိယံ လဗ္ဘမာနတာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ"** တိ။ ဝေဒနာပီတိသနိဒဿနတ္တိကဝဇ္ဇာနံ ဧကူနဝီသတိယာ တိကာနံ ဝသေန **ဧကူနဝီသတိစတုဝီသတိကာ**။ ယဒိ အသမာနဝီထိယမ္ပိ ကုသလာဒီနံ လဗ္ဘမာနတာ ယောဇေတဗ္ဗာ, အထ ကသ္မာ သမာနဝီထိယံယေဝ ယောဇိတာတိ အာဟ **"အဋ္ဌကထာယံ ပနာ"**တိအာဒိ။ **တေနေတ**တိ အသမာနဝီထိယံ အပ္ပဋိက္ခိတ္တတ္တာယေဝ။

စိတ္တသမ္ဘန္ဓော တိ စိတ္တေန သမ္ဗန္ဓော စိတ္တသမ္ဗန္ဓံ ကတ္ဝာ စိတ္တသီသေန ဝေဒနာယ ကထနံ။ **တိကဘူမိဝသေနာ**တိ ကုသလတ္တိကာဒိတိကဝသေန, ကာမာဝစရာဒိဘူမိဝသေန စ။ **ဒွာရတိကဝသေနာ**တိ စက္ခာဒိဥပ္ပတ္တိဒွာရဝသေန, ကုသလတ္တိကာဒိတိကဝသေန စ။ **ယတ္ထ ကတ္ထစီ** တိ ဒီပေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ ဝိသေသာဘာဝတော သတ္တဝိဓဘေဒာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ။ န စ ဒွာရံ အနာမဋ္ဌန္တိ ယောဇနာ။ တေန သတ္တဝိဓဘေဒတော တိံသဝိဓဘေဒေ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ ယဒိပိ ဥဘယတ္ထ ဘူမိယော အာဂတာ, ရူပာဝစရာဒိဘူမိအာမသနေန ပန အသမာနဝီထိယံ လဗ္ဘမာနတာ ဒဿိတာတိ အာဟ **"အတိဗ္ယတ္တာ စ တေ့ သမာနာသမာနဝီထိသု လဗ္ဘမာနတာ"** တိ။ **သုခဒီပနာနိ ဟောန္တိ** ဒွာရဘူမိအာမသနမုခေန ဝေဒနာကၡန္ဓဿ ဝိဘတ္တတ္တာ။ **န ဘူမိယော အပေက္ခိတ္ဝာ ဌပိတာ** တိ ကထေတဗ္ဗဘာဝေန ဘူမိယော အပေက္ခိတ္ဝာ န ဌပိတာ, ဘူမိဝိဘာဂေန န ကထိတာတိ အတ္ထော။ **အပေက္ခိတဗ္ဗရဟိတာ** တိ ဒွာရဘူမိနံ အဂ္ဂဟိတတ္တာ အာကင်္ခိတဗ္ဗဒွာရာဒိဝိသေသရဟိတာ။

"ဥပနိဿယကောဋိယာ" တိ ဧတ္ထ နိပ္ပရိယာယတော ပရိယာယတော စ ဥပနိဿယကောဋိဒဿနမုခေန ဣဓာဓိပ္ပေတဥပနိဿယကောဋိံ ဒဿေတုံ **"သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥပနိဿယာန** န္တိ ဝေဒနာယ ဥပနိဿယဘူတာနံ။ **ဒဿန** န္တိ စက္ခုဝိညာဏံ, ဒိသ္ဝာ တ ဂဟဏံ။ **ဥပနိဿယန္တဘာဝေနာ** တိ လာမကူပနိဿယဘာဝေန။ ယဒိ ဃာယနာဒီနိ ဥပနိဿယော ဘဝေယျုံ, ပကတူပနိဿယာနေဝ သိယုံ။ ပကတူပနိဿယော စ နာနာဝီထိယံယေဝတိ တဒလာဘဝစနံ ဣဓ နာနာဝီထိဇောတကန္တိ ဒဿေတိ **"ဃာနာဒိဒွာရေသူ"**တိအာဒိနာ။ **ကသိဏပရိကမ္မာဒီနန္တိ** ကသိဏပရိကမ္မသမာပတ္တိနိဗ္ဗတ္တနဝိပဿနာဝမုနာဒီနံ။ **တဒလာဘော**တိ ဥပနိဿယာလာဘော, သော စ ဃာယနာဒီဟိ ပရေသံ ပဋိပတ္တိယာ ဇာနိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ အန္တိမဘဝိကဗောဓိသတ္တာဒီနံ သဝနေန ဝိနာ တံဖုသနံ သိယာ မူလူပနိဿယောတိ **"ယေဘုယျေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။

သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော တိ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော။ **တေနာ**တိ ''ဧဝံ စက္ခုဝိညာဏ''န္တိ ဝစနေန။ **တဒုပနိဿယ** န္တိ တတော ပရံ ဥပ္ပန္နကသိဏရူပဒဿနာဒီနံ ဥပနိဿယဘူတံ။

ထာမဂမနံ နာမ ကာမရာဂါဒီနံယေဝ အာဝေဏိကော သဘာဝေါတိ အာဟ **“အပ္ပဟီနကာမရာဂါဒိကဿ တ”** တိ။ “ရာဂေ ဥပ္ပန္နေ”တိအာဒိနာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏေ ရာဂပဋိဃာနံ ဥပ္ပတ္တိဝိစာရဏာဝ ဝုတ္တာ, န နေသံ ကိစ္စဝိသေသောတိ ကိစ္စဝိသေသေန ဝုတ္တေ ဒဿေန္တော **“အသမပေက္ခနာယာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ပဝတ္တာ** ဝေဒနာတိ အတ္ထော။ **ပကာရန္တရေနာ** တိ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပန္နကိလေသာနံ သမတိက္ကမနသင်္ခါတေန ပကာရန္တရေန။ **တထာ ဘာဝနာဝသေနာ**တိ တေ္တ **တထာ**-သဒ္ဒေန စက္ခုသမ္ဖဿဿ စတုဘူမိကဝေဒနာယ ဥပနိဿယဘာဝေ ဧဝ ပကာရန္တရေန ကထိတောတိ ဣမမေဝတ္ထံ အာကမုတိ။ ဘာဝနာယေဝေတ္ထ **ပကာရန္တရံ** ။

သဗ္ဗံ သမ္မသနံ ဘာဝနာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န နီဝရဏပ္ပဟာနပရိညာဝ။

အညမညဿ စာတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမဟာဘူတေသု ဣတရီတရဿ, အာပေါဓာတုယာ စ ဝသေန။

တေသန္တိ ဓာတိအာဒီနံ, ကမ္မတ္ထေ စေတံ သာမိဝစနံ။ သဟဇာတဿ မနောသမ္ဖဿဿ ဗလဝပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဿ တ ဒဿနဿာ** တိ တဿ တ ဓာတိအာဒိကေ ဘယတော ဒဿနဝသေန ပဝတ္တဿ ကာမာဝစရညာဏဿ။

တဒေဝ အတ္တနော ဖလဿေဝ ဖလဘာဝေနာ တိ “မနောသမ္ဖဿော”တိ ဖဿဿ ကာရဏဘာဝေန ယံ ဝုတ္တံ, တဒေဝ ဝိညာဏံ အတ္တနော ဖလဿ ဖလဘာဝေန ဝုတ္တဿ ဖဿဿ “စက္ခုသမ္ဖဿဇ”န္တိအာဒိနာ ဖလဘာဝေန ဝတ္တုံ န ယုတ္တံ။ “မနောသမ္ဖဿော”တိအာဒိနာ လဒ္ဓမာနောပိ ဝိညာဏံ ပဋိစ္စ ဖဿဿ ပစ္စယဘာဝေ ဟေတုဖလသင်္ကရပရိဟရဏတ္ထံ န ဝုတ္တောတိ ဝတ္တုံ ယဒိပိ ဖဿော ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ, န ပန ဖဿဿ ဝိယ ဝိညာဏံ သော တဿ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတီတိ ဝိညာဏဿ စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိတာ န ဝုတ္တာတိ ဒဿေတုံ **“ယသ္မာ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. တံ တံ သမုဒယန္တိ တံ တံ စိတ္တုပ္ပာဒသင်္ခာတဓမ္မသမုဒယံ, အနဝသေသရူပဓမ္မသမုဒယဉ္စ။ **ယထာသမ္ဘဝန္တိ** စောပနံ ပတ္တော သံဝရော ဆဋ္ဌဒ္ဝါရေ, ဣတရော ဆသုပီတိ ဧဝံ ယထာသမ္ဘဝံ။ **တတောတိ** အဘိဇ္ဈာဒေမနဿာဒိတော။ **ယထာယောဂန္တိ** ယော သံဝရိတဗ္ဗော, တဒနုရူပံ။

ကတ္ထစီ တိ တေ ဧဝ ပရိဝဇ္ဇေ သာမညေန ဝဒတိ။ **ကတ္ထစီ** တိ တ တေသု ပရိဝဇ္ဇေသု ကိဿိဉ္စိပိ ပဒေသေ။ **ကိဉ္စိပိ** အပ္ပကမ္ပိ။ **ဧကောဝ ပရိစ္ဆေဒော,** န အာယတနဝိဘင်္ဂါဒီသု ဝိယ နာနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အာယတနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၅၄. **အသာဓာရဏတော**တိ အာဝေဏိကတော။ တံ နေသံ အသာဓာရဏဘာဝံ ဝိပက္ခဝသေန ပတိဋ္ဌာပေတုံ သာဓာရဏံ ဥဒာဟရဏဝသေန ဒဿေတိ **“အာယတနသဒ္ဒတ္ထော ဝိယာ”** တိ။ အထ တ စက္ခာဒိအတ္ထော ဧဝ စက္ခာဒိသဒ္ဒဝိသေသိတော အာယတနတ္ထောတိ တံ တာဒိသံ အာယတနတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“အာယတနသဒ္ဒတ္ထော ဝိယ အသာဓာရဏတော”**တိ။

ယဒိ ဝိသယဿာဒနတ္ထော စက္ခု-သဒ္ဒေါ, သောတာဒီနမ္ပိ အယံ သမညာ သိယာတိ အတိပ္ပသင်္ဂံ ပရိဟရန္တော **“သတိပိ”**တိအာဒိမာဟ။ ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ **စက္ခတီ** တိ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ သမဝိသမံ အာစိက္ခတိ, အာစိက္ခန္တံ ဝိယ, ဝိဘာဝေန္တံ ဝိယ တ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ရူပမိဝ** စက္ခုဝိညေယျံ ဝိယ **သဝိဂ္ဂဟမိဝ** သဗိမ္ဗကံ ဝိယ ဝဏ္ဏတ စကော ရူပ-သဒ္ဒေါ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ဝိတ္ထာရဏံ တ ရူပသဒ္ဒဿ အတ္ထော”** တိ။

ဝစနမေတတိ သဝိညတ္တိကသဒ္ဒမေဝ။ **ဂမီယတီ**တိ ဥပနီယတိ။ အဇ္ဈောဟရဏဿ ရသဂ္ဂဟဏမူလတာဝစနေန ရသဿ ပရမ္ပရာယ ဇီဝိတဟေတုတံ ဒဿေတိ။ ရသနိမိတ္တဉ္ဟိ **ရသဂ္ဂဟဏံ,** ရသဂ္ဂဟဏနိမိတ္တံ **အဇ္ဈောဟရဏံ,** တံနိမိတ္တံ **ဇီဝိတ**န္တိ။ ရသဂ္ဂဟဏမူလတာ စ အဇ္ဈောဟရဏဿ ယေဘုယျတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒိဿတိ အပဒိဿတိ ဧတေန ဖလန္တိ ဒေသော, ဟေတူတိ အာဟ **“ဥပ္ပတ္တိဒေသောတိ ဥပ္ပတ္တိကာရဏ”** န္တိ။ **တထာ**တိ စက္ခာယတနာဒိပ္ပကာရေန။ **မနောကေစရဘူတာ**တိ မနသော ဧဝ ကေစရဘူတာ။ **သာမညလက္ခဏေနေတ** တိ အနုဘဝနာဒိဝိသေသလက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ ဓမ္မဘာဝသင်္ခါတသာဓာရဏလက္ခဏေနေဝ ။ **ဧကာယတနတ္တံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တတ္တာ** ဒွါဒသ ဧကသဘာဝတ္တာ ဘိန္ဒိတွာ ဝစနေ ပယောဇနာဘာဝတော။ ဒွါရာလမ္ဗနဝိဘာဂဒဿနတ္ထာ ဟိ အာယတနဒေသနာတိ။

ပုဗ္ဗန္တတော တိ ပုရိမဘာဂတော ဟကဘာဝတော။ ဟကဘာဝတော ဟိ သဘာဝဓမ္မာနံ ပုဗ္ဗန္တော, ဝိဒ္ဓံသဘာဝတော အပရန္တော။

နိတသဋ္ဌာနာဒီသု အာယတန-သဒ္ဒေါ န အာယတနတ္ထာဒီသု ဝိယ ပဒတ္ထဝိဝရဏမုခေန ပဝတ္တော, အထ ခော တသ္မိံ တသ္မိံ ဒေဝဃရာဒိကေ နိရုဠှတာယ ဧဝမတ္ထောတိ အာဟ **“ရုဠှိဝသေန အာယတနသဒ္ဒဿတ္ထံ ဝတ္တု”**န္တိ။ **မနော**တိ ဒွါရဘူတမနော ။ **နိဿယဘာဝေ** တိ ဧတ္ထ နိဿယသဒ္ဒေါ နိဿယော, သဒိသတာ စ ဖလဿ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဝစနီယတ္ထော** ဘာဝတ္ထော။

တာဝတွဝတောတိ တတ္တကတော။ **ဦနစောဒနာ**တိ ဒွါဒသတော ဦနာနိ ကသ္မာ န ဝုတ္တာနီတိ စောဒနာ။ ယဒိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အသာဓာရဏံ ဓမ္မဇာတံ ဓမ္မာယတနံ, ဧဝံ သန္တေ စက္ခာဒီနမ္ပိ ဓမ္မာယတနဘာဝေ သိယာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“သတိပိ”**တိအာဒိ။ **ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေဟိ** တိ န အာရမ္မဏဘာဝေနေဝ အသာဓာရဏံ, အထ ခော ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေဟိ အသာဓာရဏံ သမ္ဘဝတီတိ ဝစနသေသော။

ယေဘုယျသဟုပ္ပတ္တိအာဒီဟီ တိ ယေဘုယျေန စက္ခာယတနာဒီနိ ကဿစိ ကဒာစိ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ “ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿစိ ဧကာဒသာယတနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အာယတနာနံ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော တာဝ န ယုဇ္ဇတိ, န ပဟာနက္ကမော ကုသလာဗျာကတာနံ အပ္ပဟာတဗ္ဗတော, န ပဋိပတ္တိက္ကမော အကုသလာနံ, ဧကစ္စအဗျာကတာနဉ္စ အပ္ပဋိပဇ္ဇနီယတော, န ဘူမိက္ကမော အမေကာဒသန္နံ အာယတနာနံ ဧကန္တကာမာဝစရတ္တာ, ဣတရေသံ စတုဘူမိပရိယာပန္နတ္တာ, ဧကစ္စဿ လောကုတ္တရဘာဝတော စ။ ဧဝံ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိအယုတ္တိယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု အတ္တဘာဝဿ ပညာပနာ, တေ “မယှံ စက္ခု”န္တိ အာဒိနာ အဓိကသိနေဟဝတ္ထုဘူတာ စက္ခာဒယော ယထာ အဇ္ဈတ္တိကတာယ, ဧဝံ ဒဿနာဒိကိစ္စကရဣန္ဒြိယတာ စ ပ

ဓာနာတိ အာဟ **“အဇ္ဈတ္တိကဘာဝေန, ဝိသယိဘာဝေန စာ”** တိ။ **ဈာနာဒိက္ကမေနာ** တိ ဈာနံ ဇိဝှာ ကာယောတိ ဣမိနာ ကမေန။

ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ တ စက္ခာဒီနိ ပဌမံ ဝုတ္တာနိ, မနော ပန ကိဉ္စိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ , ကိဉ္စိ ယာဝနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏန္တိ ပစ္ဆာ ဝုတ္တံ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေသုပိ ဥပဟာအရူပာရမ္မဏာနိ စတ္တာရိ ပဌမံ ဝုတ္တာနိ, တတော ဘူတရူပာရမ္မဏံ။ ဥပဟာအရူပာရမ္မဏေသုပိ ဒူရတရေ ဒူရေ, သီဃတရံ သီဃဉ္စ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနဒီပနတ္ထံ စက္ခာဒီနံ ဒေသနာက္ကမော။ စက္ခုသောတဒွယဉှိ ဒူရကေစရန္တိ ပဌမံ ဝုတ္တံ။ တတ္ရာပိ စက္ခု ဒူရတရကေစရန္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဝုတ္တံ။ ပဿန္တောပိ ဟိ ဒူရတရေ နဒိသောတံ န တဿ သဒ္ဒံ သုဏာတိ။ ဃာနဇိဝှာသုပိ ဃာနံ သီဃတရဝုတ္တီတိ ပဌမံ ဝုတ္တံ။ ပုရတော ဌပိတမတ္တဿ ဟိ ဘောဇနဿ ဂန္ဓော ဂယှတီတိ။ ယထာဌာနံ တ တေသံ ဒေသနာက္ကမော။ ဣမသ္မိံဉှိ သရီရေ သဗ္ဗုပရိ စက္ခုဿ အဓိဋ္ဌာနံ, တဿ အဓော သောတဿ, တဿ အဓော ဃာနဿ, တဿ အဓော ဇိဝှာယ, တထာ ကာယဿ ယေဘုယျေန, မနော ပန အရူပီဘာဝတော သဗ္ဗပစ္ဆာ ဝုတ္တော။ တံတံကေစရတ္တာ တဿ တဿာနန္တရံ ဗာဟိရာယတနာနိ ဝုတ္တာနီတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထောတိ ဧဝမ္ပိ ဣမေသံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတောတိ ဟဒယဝတ္ထုဘေဒတော။ ယဉှိ ဟဒယဝတ္ထုံ နိဿာယ ဧကံ မနောဝိညာဏံ ပဝတ္တတိ, န တဒေဝ နိဿာယ အညံ ပဝတ္တတိ။ **နိဒ္ဒေသဝသေနာ** တိ သင်္ခေပဝိတ္ထာရနိဒ္ဒေသဝသေန။ **ယောဇေတဗ္ဗံ** “ကုသလသမုဋ္ဌာနံ ကုသလသမုဋ္ဌာနဿ သဘာဂ”န္တိအာဒိနာ။

သဘာဂတေတိ ဝိသယိဝိသယဘာဂတေ, တဒဘိနိဗ္ဗတ္တိယဉ္စ ယောဂ္ဂတာ။ **ကာရဏသမတ္ထတာ** တိ ကာရဏဘူတာ သမတ္ထတာ ပစ္စယဘာဝတော။ **ဒွါရာဒိဘာဝတေ**တိ ဒွါရာရမ္မဏေ ဒွါရဝုတ္တိဘာဝတော။ **ဣမသ္မိံ အတ္ထေ** တိ အနန္တရံ ဝုတ္တအတ္ထေ။ **ယသ္မာ** တိ ယာယ ဓမ္မတာယ ယေန ဒွါရာဒိဘာဝေန ကာရဏဘူတေန။ **သမ္ဘဝနဝိသေသန** န္တိ ကိရိယာယ ပရာမသနမာဟ။ **ယံ** သမ္ဘဝနံ, ဓမ္မတာဝသေနာတိ အတ္ထော။ **ရိတ္တကာနေတ** တိ ဓုတာဒိဘာဝရိတ္တကာနေဝ။ ဝိသမာဒီသု အဇ္ဈာသယော ဧတေသန္တိ ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယာနိ, ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယာနိ ဝိယ ဟောန္တီတိ **ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယာနိ,** စက္ခာဒီနိ။ **ဝိသမဘာဝ။ပေ။ ဝနဘာဝေဟီ**တိ ဝိသမဘာဝတဒိသန္နိဿိတအဟိအာဒိသဒိသုဟာဒိန္နဓမ္မေဟိ စက္ခာဒီဟိ, ဝနသန္နိဿိတမက္ကဋသဒိသေန စိတ္တေန စ အဘိရမိတတ္တာ။ **ဝနဘာဝေ**တိ ဟိ ဝနဇ္ဈာသယောတိ အတ္ထော။

ပုရိမန္တဝိဝိတ္တတာ တိ ပုဗ္ဗဘာဂဝိရဟော။ ဥပ္ပာဒတော ပုရိမကောဋ္ဌာသော ဟိ ဣဓ ပုရိမန္တော။ **အပရန္တေ** တိ အပရဘာဂေ, ဘင်္ဂတော ဥဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နော ဟိ သဘာဝဓမ္မော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “အနိဓာနဂတာ ဘဂ္ဂါ, ပုဉ္ဇော နတ္ထိ အနာဂတေ”တိ (မဟာနိ. ၁၀)။ **သဒါ အဘာဝတေ**တိ န သဒါ အဘာဝပတိဋ္ဌာပနံ သဗ္ဗကာလမ္ပိ နတ္ထီတိ, အထ ခေါ ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နတ္တာ သဒါဘာဝပဋိက္ခေပေါဟောတိ အာဟ **“အနိစ္စလက္ခဏ”** န္တိ။ **သဘာဝဝိဇဟန**န္တိ ဘင်္ဂုပ္ပတ္တိမာဟ ။ ဝိပရိဝတ္တနံ ဥပ္ပာဒဇရာဝတ္ထာဟိ သန္တာနံ ဝိနာ န ဝိကာရာပတ္တီတိ အာဟ **“သန္တာနဝိကာရာပတ္တိ တ”** တိ။

ဇာတိဓမ္မတာဒီဟီတိ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာဒိသဘာဝတာဟိ။ **အနိဋ္ဌတာ** တိ န ဣဋ္ဌတာ, ဒုက္ခတာတိ အတ္ထော။ **ပုရိမံ သာမညလက္ခဏ**န္တိ “ပဋိပီဠနဋ္ဌေနာ”တိ ပုဗ္ဗေ သာမညတော ဝုတ္တံ ဒုက္ခလက္ခဏံ။ ပစ္စယဝသေန ဒုက္ခနာကာရေန ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ ဒုက္ခနံ ပုဂ္ဂလဿေဝ ဝသေန ဒုက္ခမတာတိ အာဟ **“ပုဂ္ဂလဿ ပီဠနတော ဒုက္ခမ”** န္တိ။ **ဒုက္ခဝစန**န္တိ “ဒုက္ခ”န္တိ သတ္တု ဝစနံ။

“နတ္ထိ ဧတဿ ဝသဝတ္တကော” တိ ဣမိနာ နတ္ထိ ဧတဿ အတ္တာတိ အနတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ, **“နာပိ ဣဒံ ဝသဝတ္တက”** န္တိ ဣမိနာ ပန န အတ္တာတိ အနတ္တာတိ။ **အတ္တနော**တိ နိယကဇ္ဈတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ပရသ္မိံ** န္တိ တတော အညသ္မိံ။ **ပရဿ စ အတ္တနီ** တိ ဣတောပိ ဧသေဝ နယော။ **တံ ဧတဿ နတ္ထီ** တိ တံ ယထာဝုတ္တပရပရိကပ္ပိတံ ဝသဝတ္တကံ ဧတဿ စက္ခာဒိနော နတ္ထိ, ဧတေန စတုကောဋိကသုညတာယ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “သုညံ တံ ဧတေန ဝသဝတ္တနာကာရေနာ”တိ ဣမိနာ ဥဘယထာပိ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေ ဒဿိတဗ္ဗေ တတ္ထ တာဝ ဧကံ

ဒဿေတုံ **“ပရဿာ”** တိအာဒိံ ဝတွာ ပုန **“အထ တ”**တိအာဒိနာ ဣတရံ ဒဿေတိ။ သာမိ ဧဝ သာမိကော, န သာမိကော **အဿာမိကော** တိ ဧဝံ အတ္ထေ ဂယှမာနေ “အဿာမိကတော”တိ ပဒဿ သုညဝိသေသနတာယ ပယောဇနံ နတ္ထိ။ **ကာမကာရိယန္တိ** ယထာကာမကရဏီယံ။ **အဝသဝတ္တနတ္ထံ ဝိသေသေတွာ ဒဿေတိ** သမာသဒွယတ္ထသင်္ဂဟတော။

သသန္တာနေ ဓမ္မာနံ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ ဣဓ ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနံ နာမာတိ အာဟ **“သန္တတိယံ ဘာဝန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ”**တိ။ တထာ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိယံ ပုရိမာကာရဝိဂမော ပကတိဘာဝဝိဇဟနန္တိ အာဟ **“သန္တတိယာ ယထာပဝတ္တာကာရဝိဇဟန”**န္တိ။ ဘဝတီတိ တ ဘာဝေါ, အဝတ္ထာဝိသေသော, တဿ သင်္ကမနံ **ဘာဝသင်္ကန္တိ**။ သဘာဝဓမ္မော ဟိ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ ဌိတိက္ခဏဉ္စ ပတွာ ဘိဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာယ ဇရာဝတ္ထံ, တတော ဘင်္ဂါဝတ္ထံ သင်္ကမတီတိ ဝုစ္စတိ။ တထာ သင်္ကမတော စ အတ္တလာဘက္ခဏတော ဥဒ္ဓံ ဇရာမရဏေဟိ တံသဘာဝပရိစ္စာဂေါ ပကတိဘာဝဝိဇဟနန္တိ ခဏဝသေန စေတံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပုဗ္ဗာပရဝသေနာ** တိ စ ခဏာနံ ပုဗ္ဗာပရဝသေနာတိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ **ဧကတ္ထတ္တာ** တိ သမာနာဓိကရဏတ္တာ, န ပန ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝတနံ ဧကတ္တာ။ “စက္ခုံ အနိစ္စ”န္တိ ဝုတ္တေ “အနိစ္စံ စက္ခု”န္တိပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ “ယံ စက္ခု, တံ အနိစ္စံ, ယံ အနိစ္စံ, တံ စက္ခု”န္တိ အာပန္နမေတတိ အာဟ **“အနိစ္စာနံ သေသဓမ္မာနမ္ပိ စက္ခုဘာဝေ အာပဇ္ဇတီ”** တိ။

တေဟိ စ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏေဟိ စ **အနတ္တလက္ခဏမေဝ ဝိသေသေန ဒဿိတံ** “ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၁၅, ၄၅, ၇၆, ၈၅; ၂.၄.၁, ၂; ပဋိ. မ. ၂.၁၀) ဝိယ။ **အဝသလက္ခဏာကာရနိဒဿနတ္ထော**တိ အဝသဿ လက္ခိတဗ္ဗာကာရနိဒဿနတ္ထော။ **ဧဝံ ဒုက္ခေနာ** တိ ဧဝံ နာနပ္ပကာရေန အက္ခိရောဂါဒိဒုက္ခေန အာဗာဓတာယ။ **အနတ္တလက္ခဏဒီပကာန** န္တိ အနတ္တတာပညာပနဿ ဇောတကာနံ ဥပာယဘူတာနံ။ န ဟိ ဃဋဘေဒကဏ္ဍကဝေဓာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနာ အနိစ္စဒုက္ခတာ သတ္တာနံ ဧကန္တတော အနတ္တတာဓိဂမဟေတူ ဟောန္တိ။ ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓတာအဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနာဒိဝသေန ပန လဗ္ဘမာနာ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ စက္ခာဒီနိ ကမ္မာဒိမဟာဘူတာဒိပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တီနိ, တတော ဧဝ အဟုတွာ သမ္ဘဝန္တိ, ဟုတွာ ပဋိဝေန္တီတိ အနိစ္စာနိ, အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠိတတ္တာ ဒုက္ခာနိ, ဧဝံဘူတာနိ စ အဝသဝတ္တနတော အနတ္တကာနီတိ ပရိဂ္ဂဟေ ဌိတေဟိ သမုပစိတဉာဏသမ္ဘာရေဟိ ပဿိတုံ သက္ကာ။

ကထံ ပနေတေသံ ဟုတွာ အဘာဝေါ ဇာနိတဗ္ဗောတိ? ခဏေ ခဏေ အညထတ္တဒဿနတော။ တံ ကထံ ဉာယတီတိ? ယုတ္တိတော။ ကာ ပနေတ္ထ ယုတ္တီတိ? ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ ယဒိ စက္ခာဒီနံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ န သိယာ, ဗဟိပစ္စယဘေဒေ ယဒိဒံ ပစ္ဆာ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ, တံ န သိယာ။ ယဿ ဟိ တာဒိသံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ နတ္ထိ, တဿ အသတိ ဗဟိပစ္စယဝိသေသေ ကထံ ပစ္ဆာ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ ဘဝေယျ, ဘဝတိ စ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ တသ္မာ အတ္ထိ နေသံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ ယံ သဏိကံ သဏိကံ ဝဍ္ဎေန္တံ ပစ္ဆာ ပါကဋတရံ ဇာယတီတိ။ တထာ ဟိ သရီရဿ တာဝ အာနာပါနာနံ အနုဝတ္တနတော ပရိဿမတော စ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ အနုဝတ္တိတာ ဟိ အဿာသပဿာသာ တတာ တရေနု တရေနု ပဝတ္တနတော။ ယဒိ ဟိ အဿာသိတေ တ ပဿသိတေ တ သရီရဿ ကောစိ ပစ္ဆာ ဝိသေသော န သိယာ, န နေသံ ကောစိ ဘေဒေါ သိယာ, ဒိဋ္ဌော စ သော။ တသ္မာ အဿသိတံ သရီရံ အညထာ ဟောန္တံ ကမေန တာဒိသံ အဝတ္ထံ ပါပုဏာတိ။ ယာ ပဿာသဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ပဿသိတေ စ ပုန တထေဝ အဿာသဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ အာနာပါနာနံ အနုဝတ္တနတောပိ သရီရဿ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ အညထတ္တသိဒ္ဓိ။ တထာ ပရိဿမောပိ အသတိ ဝိသေသေ ပစ္ဆာ သရီရဿ န သိယာ, ယေနာယံ ဣရိယာပထန္တရာဒီနိ သေဝနေန ပရိဿမဝိနောဒနံ ကရောတိ။

အထ တ ရူပါဒိဘေဒတောပိ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ ရူပဂန္ဓရသဖဿာဒီနဉ္ဟိ ဝိသေသေန ယော သရီရေ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓေသု စ ခီရူဒကဝတ္ထပုပ္ဖဖလောသဓိဓညာဒီနံ ပစ္ဆာ ဝိသေသော ဂယှတိ, သော အသတိ ဗဟိပစ္စယဝိသေသေ နေသံ ဇရာဒိအဝတ္ထာသု ဝဏ္ဏဗလာဒိဘေဒေ, ရသဝီရိယဝိပါကာနုဘာဝဘေဒေ စ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ ဝိနာ ကထမုပလဗ္ဘေယျ။ ယံ ပန တံ ဓမ္မတာရူပံ သိလာဒိ, တတ္ထ ကထန္တိ? တဿာပိ သီတုဏှသမ္ဖဿဘေဒတော အတ္ထေဝ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ တံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ ဝိနာ န ယုဇ္ဇတီတိ။ သတိ စ ရူပါဒိဘေဒေ သိဒ္ဓေါဝ တံနိဿယမဟာဘူတဘေဒေါပိ။ န ဟိ နိဿယမဟာဘူတဘေဒေန ဝိနာ နိဿိတဘေ

အေ သမ္ဘဝတီတိ။ ဧဝံ တာဝ ရူပဓမ္မာနံ ဝိသေသဂ္ဂဟဏတော ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ, တတော စ ဟုတွာ အဘာဝသိဒ္ဓိ။

အရူပဓမ္မာနံ ပန အာရမ္မဏာဒိဘေဒေန ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ အာရမ္မဏေ အရူပဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ တေ ဘိဇ္ဇန္တိ, န အညံ သင်္ကမန္တိ, အာရမ္မဏဓမ္မာ စ ယထာသကံ ခဏ တော ဥဒ္ဓံ န တိဋ္ဌန္တီတိ။ သွတယမတ္ထော ပဒီပာဒိဥဒာဟရဏေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အညော ဧဝ ဟိ ခဏေ ခဏေ ရူ ပာဒယော ပဒီပဇာလာယ, တထာ ခီရဓာရာဒီသု ပတန္တိသု, တယုမ္ပဟိ စ ပဟာရန္တေ သမ္ဘဝ္တာနိ။ ယထာ စေ တေသံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ, ကိမင်္ဂ ပန စိတ္တစေတသိကာနံ။ ကိစ္စ သဒ္ဒဘေဒတော, သဒ္ဒဝိသေသ တောပိ တန္နိမိတ္တာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ, တတော ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ ပဂုဏဥ္ဟိ ဂ န္ထံ သီဃံ ပရိဝတ္တေန္တဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ သဒ္ဒာနံ ဘေအေ ဒိဋ္ဌော။ န ဟိ ကာရဏဘေဒေန ဝိနာ ဖလ ဘေအေ အတ္ထိ။ ယထာ တံ တဒိတသဒ္ဒာနံ, ဧဝံ အာရမ္မဏဘေဒေန အရူပဓမ္မာနံ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ။ တေနေဝ နေသံ ခဏေ ခဏေ အညထတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇာတိဘူမိသမ္ပယုတ္တဓမ္မဘေဒေန ဝိသေသဂ္ဂဟဏေပိ ဧသေဝ န ယော။ ဧဝံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဝိသေသဂ္ဂဟဏတော ခဏေ ခဏေ အညထတ္တသိဒ္ဓိ။ ယတော ဟုတွာ အဘာဝတော စက္ခာဒီနိ အနိစ္စာနီတိ သိဒ္ဓါနိ, အနိစ္စတ္တာ ဧဝ အဘိဏှဟသမ္ပဋိပီဠနတော ဒုက္ခာနိ, တတော စ အဝသဝတ္တ နတော အနတ္တကာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅, ၄၅, ၇၆, ၈၅; ၂.၄.၁, ၂; ပဋိ. မ. ၂.၁၀)။

နိရန္တရံ ပဝတ္တမာနဿာ တိ အဘိဏှဟသဒ္ဒတ္ထံ ဝိသေသေတွာ ဝဒတိ။ **ဓာတုမတ္တတာယာ**တိ ဓာတုမတ္တဘာ ဝေန။ **သမူဟတော**တိ သသမ္ဘာရစက္ခာဒိပိဏ္ဍတော။ **''စက္ခာဒီန''** န္တိ ဣဒံ ''သမူဟတော''တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ သမ္ဗ န္ဓေ သာမိဝစနံ, ''ဝိနိဗ္ဘုဇန''န္တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ ကမ္မတ္ထေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စတ္တာရိပိ ဃနာနိ** တိ သန္တတိသမူ ဟကိစ္စာရမ္မဏဃနာနိ။ **ပဝတ္တရူပာဒိဂ္ဂဟဏတော** တိ ရုပ္ပနာဒိဝသေန ပဝတ္တစ္စ တံ ရူပာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စာတိ ပဝတ္တ ရူပာဒိဂ္ဂဟဏံ, တတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အနိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏဿ သဗ္ဘာတ** တိ ရူပဝေဒနာဒိဉာဏတော ဘိန္နဿ အ နိစ္စာဒိဉာဏဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ။ တေန သတိပိ ရူပာဒိအတ္တာနံ အနိစ္စာဒိဘာဝေ ရုပ္ပနာဒိဘာဝတော အနိစ္စာဒိဘာ ဝဿ ဘေဒမာဟ။ ဣအနိ တမေဝ ဘေဒံ ဉာတတီရဏပရိညာဝိသယတာယ ပာကဋံ ကာတုံ **''န ဟိ''**တိအာဒိမာဟ။ **နာတိ ဓာဝိတုန္တိ** ဣဓ လက္ခဏလက္ခဏဝန္တာ ဘိန္နာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ ခန္ဓာရမ္မဏတာဝ စနေန အဘိန္နာတိ အညမညဝိရောဓာဟဒနေန အတိဓာဝိတုံ န ယုတ္တံ။ ကသ္မာတိ စေ? ဝုတ္တံ **''တေ ပနာကာရာ''**တိ အာဒိ။ အဓိပ္ပာယောပိ စေတ္ထ လက္ခဏာနံ ရူပာဒိအာကာရမတ္တတာဝိဘာဝနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ''အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္ တာ''တိ ဟိ သင်္ခါရေ သဘာဝတော သလ္လက္ခေန္တော်ယေဝ လက္ခဏာနိ စ သလ္လက္ခေတီတိ။ ယထာ အနိစ္စာဒိတော အနိစ္စတာဒီနံ ဝုတ္တနယေန ဘေအေ, ဧဝံ အနိစ္စတာဒီနမ္ပိ သတိပိ လက္ခဏဘာဝသာမညေ နာနာဉာဏဂေစရတာယ, နာနာပဋိပက္ခတာယ, နာနိန္ဒြိယာဓိကတာယ စ ဝိမောက္ခမုခတ္တယဘူတာနံ အညမညဘေအေတိ ဒဿေန္တော **''အနိစ္ စန္တိ စ ဂဏှာတော''**တိအာဒိမာဟ။ တံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၅၅. ပစ္စယယုဂဠဝသေနာတိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရပစ္စယဒွယဝသေန။ **အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝသေန အဗ္ဗော ကာရတော**တိ အဇ္ဈတ္တိကဝသေန စေဝ ဗာဟိရဝသေန စ အသင်္ကရတော။

၁၆၇. ဝိသင်္ခါရနိန္နဿာ တိ နိဗ္ဗာနပေါဏဿ။ **ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿာ** တိ သမုစ္ဆေဒပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တီဟိ သမုခေန, တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန စ သုဋ္ဌု ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿ ပရမဿာသဘာဝေန, ဂတိဘာဝေန စ ပတိဋ္ဌ ဠာနဘူတော။ ''နိဗ္ဗာနံ အရဟတော ဂတီ''တိ (ပဋိ. ၃၃၉) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဌိတိဘာဝေနာ**တိ စ ဟဒ္ဒော။ **တံသဏ္ဌိကရဏာဘာ ဝေ**တိ တဿ နိဗ္ဗာနဿ သဏ္ဌိကရဏာဘာဝေ။ **နီတော**တိ ဟပိတော, ပကာသိတောတိ အတ္ထော။

စုဏ္ဏိတ န္တိ ဘေဒိတံ။ **တွမေဝ ကိံ န ဇာနာသီ**တိ ကိံ တွံ န ဇာနာသိယေတတိ အတ္ထော။ “ကိံ တွံ ကေံ နာနံ ဇာနာသိ, ကိံ တွံ န ဇာနာသိ တေ”တိ ဧဝံ ဝိကပ္ပေံ ကရောန္တိ ပရတိဒိ **“နနု ဉာတေ”**တိအာဒိနာ သကတဒိ နိဗန္ဓတိ။ **ဝိဘဇိတွတ**တိ “ရာကဒိနံ ခီဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ”တိ ဘာဝတ္ထံ ဝိဘဇိတွတ။ ရာကဒိနံ ခယာ န ဟောန္တီတိ ယောဇနာ။ သ သဘာဝတာ စ နိဗ္ဗာနဿ အာပန္နာ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

နိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏေန ကာရဏဘူတေန။ ဟေတုအတ္ထေ ဟိ က္လာဒံ ကရဏဝစနံ။ ကိလေသက္ခယမတ္တတံ တ နိဗ္ဗာနဿ က္လစ္ဆတော ကိလေသက္ခယေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။

ဧဝံ ကိလေသက္ခယမတ္တေ နိဗ္ဗာနေ ခေပေတဗ္ဗာ ကိလေသာ ဗဟုဝိဓာ နာနပ္ပကာရာ, မဂ္ဂေ စ ဩဓိသော ကိလေသေ ခေပေတိ။ သွတယံ “ကတမံ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွတ ကတမေ ကိလေသေ ခေပေတီ”တိ ပုရိမပုစ္ဆာဒွဝယမေဝ ဝဒတိ။ **တဒေတ**တိ ယံ “အဝိဇ္ဇာတဏှာဟာနံ ကိဉ္စိ ကေဒေသမတ္တမ္ပိ”တိ ဝုတ္တံ, တဒေဝ။

ဧတ္ထ စ ယာယံ “ကိလေသက္ခယော ဝ နိဗ္ဗာန”န္တိ နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝတာစောဒနာ, တတ္ရာယံ အာဂမ တော ယုတ္တိတော စဿ ဘာတဘာဝဝိဘာဝနာ။ တဥှိ ဘဂဝတာ –

“အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင္ခတ”န္တိ (ဥအ. ၇၃; က္လတိဝု. ၄၃)။

“အတ္ထိ , ဘိက္ခဝေ, တအာယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ န အာပေါ န တေဇော န တယော”တိ (ဥအ. ၇၁) –

စ အာဒိနာ, တထာ –

“ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုဗောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော”တိ (မ. နိ. ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇-၈) –

“အသင္ခတဉ္စ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အသင္ခတကမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ, အနတံ, အနာသဝံ, သစ္စံ, ဟာရံ, နိပုဏံ, သုဒုဒ္ဒသံ, အဇဇ္ဇရံ, ဓုဝံ, အပလောကိတံ, အနိဒဿနံ, နိပ္ပပဉ္စံ, သန္တံ, အမတံ, ပဏီတံ, သိဝံ, ခေမံ, တဏှာက္ခယံ, အစ္ဆရိယံ, အဗ္ဘုတံ, အနီတိကံ, အနီတိကဓမ္မံ, နိဗ္ဗာနံ, အဗျာပဇ္ဈံ, ဝိရာဂံ, သုဒ္ဓိံ, မုတ္တိံ, အနာလယံ, ဒီပံ, လေဏံ, တာဏံ, သရဏံ, ပရာယဏဉ္စ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ ပရာယဏကမိနိဉ္စ ပဋိပဒ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၃၇၇) –

ဧဝမာဒီဟိ စ သုတ္တပဒေဟိ “အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ, အသင္ခတာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၇), သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ အသင္ခတာ စ ဓာတူ”တိအာဒီဟိ (ဓ. သ. ၁၁၉၂, ၁၁၉၈, ၁၂၀၀) အဘိဓမ္မပဒေသေဟိ စ ပရမတ္ထဘာဝေနေဝ ဒေသိတံ။ န ဟိ သဘာဝဝိရဟိတဿ အဘာဝမတ္တဿ ဂမ္ဘီရာသင္ခတာဒိဘာဝေ အဗျာကတဓမ္မာဒိဘာဝေ စ ယုတ္တော, ဝုတ္တော စ သော။ တသ္မာ န အဘာဝမတ္တံ နိဗ္ဗာနံ။

အပိ စာယံ အဘာဝဝတဒီ ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော – ယဒိ ကိလေသာဘာဝေ နိဗ္ဗာနံ, သွတယမဘာဝေ ကော တသိယာ အနေကော တ? ယဒိ ကော, ကေနေဝ မဂ္ဂေန ကတော သစ္ဆိကတော စ ဟောတီတိ ဥပရိမာနံ မဂ္ဂာနံ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ။ န ဟိ ကေံ အနေကေဟိ ကမ္မပ္ပဝတ္တေဟိ သာဓေတဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌံ။ အထ သိယာ ကော ဝ သော ကိလေသာဘာဝေ, န ပန မဂ္ဂေဟိ ကာတဗ္ဗော, အထ ခော သစ္ဆိကာတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ သတိ သုဋ္ဌုတရံ မဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ ကိလေသာနံ အပ္ပဟာနတော။ အကရောန္တော စ မဂ္ဂေ ကိလေသာဘာဝံ တဿ သစ္ဆိကိရိယာယ ကမတ္ထံ သာဓေယျ, အထ မဂ္ဂါနံ သံယောဇနတ္တယပ္ပဟာနာဒိပဋိနိယတကိစ္စတာယ ပဟာယကဝိဘာဂေန ကိလေသာဘာဝဘေဒော, ဧဝံ သတိ ဝိနာ သဘာဝဘေဒံ ဗဟုဘာဝေ နတ္ထီတိ ဗဟုဘာဝတာပဒေသေနဿ သသဘာဝတာ အာပန္နာ။ အထာပိ သိယာ “ယေသံ အဘာဝေ, တေသံ ဗဟုဘာဝေန ဗဟုဘာဝေပစာရော”တိ, ဧဝံ သတိ ယေသံ အဘာဝေ, တေသံ သဘာဝတာယ သသဘာဝေပစာရောပိ သိယာ။ တထာ တေသံ ကိလေသသင္ခတာဒိတာယ ကိလေသသင္ခတာဒိဘာဝေ စ သိယုံ, န စေတံ ယုတ္တန္တိ န တေသံ ဗ

ဟုဘာဝေါပစာရော ယုတ္တော။ ဧကဘာဝေါပိ စဿ အသဘာဝတာယ ဧဝ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ စေ? န, အဘာဝသာမညတော, အဘာဝသာမညေန အဘေဒသာမညာယ ဧကတ္တနိဒ္ဒေသော။ သတိ စ ဧကတ္တေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဒေါသာနတိဝတ္တိ။

ဗဟုဘာဝေ စ သသဘာဝတာ သိဒ္ဓါ။ ယဒိပိ သိယာ ယထာ ဗဟုဘာဝေါ သသဘာဝတံ, ဧဝံ သာမညေန သသဘာဝတာ ဗဟုဘာဝံ န ဗျဘိစရေယျာတိ သသဘာဝပက္ခေပိ နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ? တံ န, ကသ္မာ? တထာ သာမညာဘေဒတော။ န ဟိ ဧဝံ ဝတ္တုံ လဗ္ဘာ ယထာ ခရဘာဝေါ သသဘာဝတံ န ဗျဘိစရတိ, ဧဝံ သသဘာဝတာပိ ခရဘာဝံ န ဗျဘိစရေယျာတိ။ ဧဝဉှိ သတိ တဒညသဗ္ဗဓမ္မာဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ သိယာ, တသ္မာ ဗဟုဘာဝေါ သသဘာဝတာပေက္ခော, န သသဘာဝတာ ဗဟုဘာဝါပေက္ခာတိ န သသဘာဝဿ နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝါပတ္တိ။ "ဧကဉှိ သစ္စံ န ဒုတီယမတ္ထိ (သု. နိ. ၈၉၀; မဟာနိ. ၁၁၉), ဧကာ နိဋ္ဌာ န ပုထုနိဋ္ဌာ"တိအာဒိဝစနတော။

အပိ စေတ္ထ ကိလေသာဘာဝေါ နာမ ရာဂါဒီနံ သမုစ္ဆေဒေါ အစ္စန္တပ္ပဟာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော။ တဿ စ ဧကတ္တေ ဧကေနေဝ မဂ္ဂေန သာဓေတဗ္ဗတာ ကိစ္စဝိသေသာဘာဝတောတိ ဒဿနာဒိမဂ္ဂဝိဘာဂေါ န သိယာ။ ဣစ္ဆိတော စ သော ဩဓိသောဝ ကိလေသာနံ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ သော စ မဂ္ဂဝိဘာဂေါ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ နာတိတိက္ခတိက္ခတိက္ခတရတိက္ခတမဘာဝေန ဧကသ္မိမ္ပိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနယောဂ္ဂဘာဝေ သစ္ဆိကိရိယာဝိသေသေန ဟောတီတိ နိဗ္ဗာနဿ သသဘာဝတာယယေဝ ယုတ္တော။ အဘာဝေါ ပန ကိလေသာနံ မဂ္ဂေန ကာတဗ္ဗော သိယာ "မာ မဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ အဟောသီ"တိ, န သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။ ကော ဟိ တဿ သဘာဝေါ, ယော တေန သစ္ဆိကရိယေယျ။ သော စ ကိလေသာဘာဝေါ ဧကေနေဝ မဂ္ဂေန သာဓေတဗ္ဗော သိယာ, န စတူဟိ "မာ စတုဘာဝနိဗ္ဗာနတာပတ္တိ, နိဗ္ဗာနဝိသေသာပတ္တိ စ အဟောသီ"တိ။ တတော ဒဿနာဒိမဂ္ဂဝိဘာဂေါ န သိယာတိ သဗ္ဗံ အာဝတ္တတိ။

ယဒိ စ အဘာဝေါ ဘာဝဿ သိယာတိ တဿ ဘာဝဓမ္မတာ ဣစ္ဆိတာ, ဧဝံ သတိ ယထာ သင်္ခတဓမ္မဿ တဿ ဇရာမရဏာဒီနံ ဝိယ သင်္ခတဓမ္မတာပိ အာပန္နာ, ဧဝံ ဗဟူနံ ကိလေသာနံ ဓမ္မဿ တဿ ဗဟုဘာဝါဒိပ္ပသင်္ဂေါပိ ဒုန္နိဝါရောတိ အတံသဘာဝဿ အသင်္ခတဿေကဿ သသဘာဝဿ နိဗ္ဗာနဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ "ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော"တိ (သံ. နိ. ၄.၃၁၅, ၃၃၀) ဝုတ္တန္တိ? ခယေန အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ။ ခယော ဟိ အရိယမဂ္ဂေါ။ ယထာဟ "ခယေ ဉာဏံ, အနုပ္ပာဒေ ဉာဏ"န္တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၄၂)။ တေန ရာဂါဒိက္ခယပရိယာယေန အရိယမဂ္ဂေန အဓိဂန္တဗ္ဗတော "ပရမတ္ထံ ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ ဒုဒ္ဒသံ ဒုရနုဗောဓံ နိဗ္ဗာနံ ရာဂါဒိက္ခယော"တိ ဝုတ္တံ။ ရာဂါဒိပ္ပဟာနမုခေန ဝါ တထာ ပတ္တဗ္ဗတော, ယထာ အညတ္ထာပိ ဝုတ္တံ "မဒနိမ္မဒနော ပိပါသဝိနယော"တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀)။

အပိစ ယထာ ပရိညေယျတာယ သဥတ္တရာနံ ကာမာနံ ရူပါနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ ပညာယတိ, ဧဝံ သသဘာဝါနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေန တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စ တန္နိဿရဏံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ကိဉ္စ ဘိယျော – သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ အပိ အနုလောမဉာဏံ ကိလေသေ တဒင်္ဂဝသေန ပဇဟတိ, န သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟိတုံ သက္ကောတိ။ တထာ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ဉာဏံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေနေဝ ကိလေသေ ပဇဟတိ, န သမုစ္ဆေဒဝသေန။ ဣတိ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဿ, သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏဿ စ ဉာဏဿ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေ အသမတ္ထဘာဝတော တေသံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနကရဿ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ တဒုဘယဝိပရီတသဘာဝေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ တထာ "အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ"န္တိ (ဥဒါ. ၇၃; ဣတိဝု. ၄၃) ဣဒံ နိဗ္ဗာနဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝဇောတကံ ဝစနံ အဝိပရီတတ္ထံ ဘဂဝတာ ဘာသိတတ္တာ။ ယဉှိ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ အဝိပရီတတ္ထံ ယထာ တံ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ, သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၇-၂၇၉; ထေရဂါ.

၆၇၆-၆၇၈; နေတ္တိ. ၅), တထာ နိဗ္ဗာန-သဒ္ဒော ကတ္ထစိ ဝိသယေ ယထာဘူတပရမတ္ထဝိသယော ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဘာဝတော သေယျထာပိ သီဟ-သဒ္ဒော။ အထ ဝါ အတ္ထေဝ ပရမတ္ထတော အသင်္ခတာ ဓာတု ဣတရတဗ္ဗိပရီတဝိမုတ္တိသဘာဝတ္တာ သေယျထာပိ ''ပထဝီဓာတု ဝေဒနာ စာ''တိ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ ယုတ္တိတောပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉ္စဟပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၁၆၈. ကိဉ္စိ တိ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ။ **အာလမ္ဗနတော** တိ အာရမ္မဏကရဏတော။

ပဉ္စဟပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာယတနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၇၂. အဘိဓမ္မေ စ အာဂတာတိ ဣမသ္မိံ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ အဘိဓမ္မဘာဇနီယပဉှာပုစ္ဆကေသု, နိက္ခေပကဏ္ဍဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂါဒီသု စ ဒေသနာရုဠှာ။ ယထာ ပန သုတ္တန္တေ အဘိဓမ္မေ စ အာဂတာ ခန္ဓာဒယော သုတ္တန္တေ ဒေသိတနိယာမေန ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု သုတ္တန္တဘာဇနီယဝသေန ဝိဘတ္တာ, ဧဝမိဓာပိ စက္ခုဓာတာဒယော သုတ္တန္တဘာဇနီယဝသေန ဝိဘဇိတဗ္ဗာ သိယုံ။ တတ္ထ ခန္ဓာဒီနံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကော အဘိဓမ္မဒေသနာဝိသိဋ္ဌော သုတ္တန္တေ အာဂတော အညော ဒေသေတဗ္ဗာကာရော နတ္ထီတိ တေ ရူပက္ခန္ဓာဒိဝသေနေဝ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဒေသိတာ, ဓာတူနံ ပန သော အတ္ထီတိ တေ တိဏ္ဏံ ဓာတုဆက္ကာနံ ဝသေန ဣမေ ဒေသိတာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"သုတ္တန္တေသုဝ॥ပေ॥ ဝိဘတ္တာနီ ဝေဒိတဗ္ဗ"**န္တိ။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ "သဗ္ဗာ ဓာတုယော ဆဟိ ဆဟိ ဓာတူဟိ သင်္ခိပိတွာ"တိ။

ကထံ ပန ဆသု ဆသု ဓာတူသု အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ သမဝရောဓောတိ? သဘာဝနိဿယဒွါရာရမ္မဏာသမ္ပယောဂသာမညတော။ တတ္ထ ပဌမဆက္ကေ တာဝ ပထဝီတေဇောဝါယောဓာတုယော သဘာဝတော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု။ အာပောဓာတုအာကာသဓာတုယော ဓမ္မဓာတုကေဒေသော။ ဝိညာဏဓာတု သတ္တဝိညာဏဓာတုယော။ စတုဓာတုဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဒာယတ္တဝုတ္တိကာ နိဿယာပဒေသေန, ဝိညာဏဓာတုယာ ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေန တ အဝသိဋ္ဌာ ရူပဓာတုယော သမဝရုဒ္ဓါ, ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန တံသမ္ပယောဂတော ဓမ္မဓာတုကေဒေသောတိ ဧဝံ သဗ္ဗဓာတုသမဝရောဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒုတိယေ ဆပိ ဓာတုယော သဘာဝတော, ဓမ္မာယတနေကဒေသော, တံသမ္ပယောဂတော သတ္တဝိညာဏဓာတုယော, ယထာရဟံ တေသံ နိဿယဒွါရာရမ္မဏဘာဝတော အဝသိဋ္ဌဓာတုယော သမဝရုဒ္ဓါ။ တတိယဆက္ကေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝမေတ္ထ ဆသု ဆသု ဓာတူသု အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ သမဝရောဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ "သဗ္ဗာ ဓာတုယော ဆဟိ ဆဟိ ဓာတူဟိ သင်္ခိပိတွာ"တိ။

သုညောတိ အတ္တသုညော, တေန သသဘာဝတာယ စ ဣမေ ဓာတုတေဟာရောတိ အာဟ **"သုညေ သဘာဝမတ္တေ နိရုဠှော ဓာတုသဒ္ဒော"**တိ။ တံတံဘူတဝိဝိတ္တတာ ရူပပရိယန္တော ဝ အာကာသောတိ ယေဟိ ဝိဝိတ္တော, ယေသဉ္စ ပရိစ္ဆေဒေါ, တေဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌတာ တေသံ ဗျာပကဘာဝေ သတိ န ဟောတီတိ အာဟ **"စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ အဗျာပိတဘာဝေ"**တိ။ ပရိစ္ဆိန္နဝုတ္တိနိ ဟိ ဘူတာနီတိ။

၁၇၃. အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ကောစိ နတ္ထီတိ ပုရိမတ္ထံ အသမ္ဘာဝေန္တော **"ဒွေဝ ဧဝ တ"**တိ အာဒိနာ သမုဒါယေန ဝိနာ ဒုတိယတ္ထမာဟ။ **ပစ္စတ္တံ အတ္တနိ ဇာတတ**န္တိ ဟဒ္ဒိုပုဂ္ဂလိကတံ။

ဟဒ္ဒိုယေကျော ကောဌာသောတိ တ လောမာဒိက္ကတရကောဌာသေဟိ အသမ္မိဿော ဝိသုံ ဧကော ပထဝီကောဌာသောတိ အတ္ထော။

ပယောဂန္တိ ဘာဝနာပယောဂံ။ **ဝီရိယ**န္တိ ဘာဝနာနိပ္ဖာဒကံ ဥဿာဟံ။ **အာယူဟန**န္တိ တာဒိသံ စေတနံ။

ဓာတုပဋိကူလဝဏ္ဏမနသိကာရာနန္တိ ဓာတုမနသိကာရပဋိကူလမနသိကာရဝဏ္ဏမနသိကာရာနံ။ **အဇ္ဈာဟရတာယာ**တိ "အဟမေတံ နိပ္ဖာဒေမိ, မမ သော နိပ္ဖာဒနာ"တိ စေတနာရဟိတတာယ။ **ကရောန္တီ**တိ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာနိ ဥပ္ပာဒေန္တိ။

လက္ခဏဝသေနာတိ သဘာဝဝသေန။ သော ပန ယသ္မာ ပထဝီဓာတုယာ ကက္ခဠဋ္ဌရတာ ဟောတီတိ အာဟ **"ကက္ခဠံ ခရိဂတန္တိအာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ"**န္တိ။

ဝေကန္တကန္တိ နာမ သဗ္ဗလောဟစ္ဆေဒနသမတ္ထံ လောဟံ။ တထာ ဟိ တံ ဝိကန္တတိ ဆိန္ဒတီတိ ဝိကန္တံ, ဝိကန္တမေဝ ဝေကန္တကန္တိ ဝုစ္စတိ။ **လောဟသဒိသ**န္တိ လောဟာကာရံ လောဟမလံ ဝိယ ဃနသဟိတံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ တာ

ပေတ္တတ တာဋ္ဋိတံ ပန ဆိန္နံ ဆိန္နံ ဟုတ္တတ ဝိသရတိ, မုဒု မဋ္ဌံ ကမ္မနိယံ တ န ဟောတိ, တေန **“လောဟဝိဇာတီ”**တိ ဝုစ္စတီတိ။ **တိပုတမ္ဗာဒီဟီ** တိ တိပုတမ္ဗေ မိဿေတွတ ကတံ **ကံသလောဟံ,** သီသတမ္ဗေ မိဿေတွတ ကတံ **ဝဋ္ဋလောဟံ,** ဇသဒတမ္ဗေ မိဿေတွတ ကတံ **အာရကူဋံ**။ ယံ ပန ကေဝလံ ဇသဒဓာတုဝိနိဂ္ဂတံ, ယံ “ပိတ္တလ”န္တိပိ ဝဒန္တိ, တံ ကူဋ နာမိပ္ပေတံ, ယထာဝုတ္တမိဿကမေဝ ပန ဂဟေတွတ **“ကိတ္တိမ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

နိဒဿနမတ္တ န္တိ မုတ္တာနံ ဇာတိတော အနေကဘေဒတ္တာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဟတ္ထိကုမ္ဘံ ဝရာဟအဋ္ဌံ ဘုဇင်္ဂသီသံ ဝလာဟကူဋံ ဝေဠုပဗ္ဗံ မစ္ဆသိရော သင်္ခော သိပ္ပီတိ အဋ္ဌ မုတ္တာယောနိယော။ တတ္ထ **ဟတ္ထိကုမ္ဘဇာ** ပီတဝဏ္ဏာ ပဘာဟီနာ။ **ဝရာဟအဋ္ဌဇာ** ဝရာဟအဋ္ဌဝဏ္ဏာဝ။ **ဘုဇင်္ဂသီသဇာ** နီလာဒိဝဏ္ဏာ သုဝိသုဒ္ဓာ, ဝဋ္ဋလာ စ။ **ဝလာဟကဇာ** ဘာသုရာ ဒုဗ္ဗိဘာဂရူပာ ရတ္တိဘာဂေ အန္ဓကာရံ ဝိဓမန္တာ တိဋ္ဌန္တိ, ဒေဝူပဘောဂာ ဧဝ ဟောန္တိ။ **ဝေဠုပဗ္ဗဇာ** ကာရဖလသမာနဝဏ္ဏာ, န ဘာသုရာ, တေ စ ဝေဠူတေ အမနုဿကေစရေ ဧဝ ပဒေသေ ဇာယန္တိ။ **မစ္ဆသီသဇာ** ပာဋီနပိဋ္ဌိသမာနဝဏ္ဏာ, ဝဋ္ဋလာ, လဃဝတော စ ဟောန္တိ ပဘာဝိဟီနာ, တေ စ မစ္ဆာ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေယေဝ ဇာယန္တိ။ **သင်္ခဇာ** သင်္ခောရစ္ဆဝိဝဏ္ဏာ, ကောလပ္ပမာဏာပိ ဟောန္တိ ပဘာဝိဟီနာဝ။ **သိပ္ပိဇာ** ပန ပဘာဝိသေသယုတ္တာဝ ဟောန္တိ နာနာသဏ္ဌာနာ။ ဧဝံ ဇာတိတော အဋ္ဌဝိဓာသု မုတ္တာသု ယာ မစ္ဆသင်္ခသိပ္ပိဇာ, တာ သာမုဒ္ဒိကာ။ ဘုဇင်္ဂဇာပိ ကာစိ သာမုဒ္ဒိကာတိ ဝဒန္တိ, ဣတရာ အသာမုဒ္ဒိကာ။ တေန ဝုတ္တံ **“သာမုဒ္ဒိကမုတ္တာတိ နိဒဿနမတ္တမေတံ, သဗ္ဗာပိ ပန မုတ္တာ မုတ္တာ ဧဝ”**တိ။ ဗဟုလတော တ အဋ္ဌကထာယံ ဧဝံ ဝုတ္တံ “မုတ္တာတိ သာမုဒ္ဒိကမုတ္တာ”တိ။ ဗဟုလဉှိ လောကေ သာမုဒ္ဒိကာဝ မုတ္တာ ဒိဿန္တိ။ တတ္ထာပိ သိပ္ပိဇာဝ, ဣတရာ ကဒါစိ ကာစိတိ။

၁၇၄. **ဣမ နတ္ထိ** နိယမော ကေဝလံ ဒ္ရဝဘာဝဿေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

၁၇၅. **နိသိတဘာဝေနာ**တိ သန္တာပနာဒိဝသပ္ပဝတ္တေန တိခိဏဘာဝေန။ ဥဿာကာရဉှိ နိသာနံ ဣမ နိသိတဘာတော။ **ဟကတိကော**တိ သာဘာဝိကော ကာယုဿာတိ အဓိပ္ပေတော။ **သအာ**တိ သဗ္ဗကာလံ ယာဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပဝတ္တတိ။ **ပေတဂ္ဂိ** နိဇ္ဈာမတဏှိကပေတဂ္ဂိ။ **ဣဓာ**တိ ဗာဟိရတေဇောဓာတုကထာယံ။

၁၇၆. **တယနံ** ဗီဇနံ, တံ ပန ထာမသာ ပဝတ္တီတိ အာဟ **“သဝေဂဂမနဝသေနာ”**တိ။ **သမုဒီရဏံ** အလ္လပရိသောသနံ, ဘူတသင်္ဃာတဿ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေ တ။

၁၇၇. ဘိတ္တိစ္ဆိဒ္ဒာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနံ အဇ္ဈောကာသံ နိဿာယေဝ ပရိစ္ဆေအာကာသဿ ပရိကမ္မကရဏန္တိ အာဟ **“အဇ္ဈောကာသဿ စ ကထိတတ”** န္တိ။

၁၇၉. **သုခဒုက္ခဖောဋ္ဌဗ္ဗသမုဋ္ဌာပနပစ္စယဘာဝေနာ** တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗတ္တကဘူတေန ပစ္စယဘာဝေန။ ကဿ ပန သော ပစ္စယဘာဝေတိ အာဟ **“သရီရဋ္ဌကဥတုဿာ”** တိ။ **ပစ္စယဘာဝေနာ**တိ စ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝစနံ။ တေန ဟိ ကာရဏဘူတေန သုခဒုက္ခဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ ယထာဝုတ္တသမတ္ထတာ ဟောတီတိ။ **“တထေတ”**တိ ဣမိနာ “ယထာဗလံ သရီရေကဒေသသကလသရီရ”န္တိ ဣဒံ အနုကမုတိ။ **ဝေန္တိ** အတ္တနော ဖလူပစာရသိဒ္ဓေန ဖရဏပ္ပကာရေန။ **ဧတေသန္တိ** သုခာဒီနံ။ **“ဩဠာရိကပ္ပဝတ္တိ ဧဝ တ ဖရဏ”** န္တိ ဣမိနာ နိရုပစာရံ ဧတေသံ ဖရဏဋ္ဌံ ဒဿေတိ။ **ဥဘယဝတော**တိ သုခဒုက္ခဝတော, သောမနဿဒောမနဿဝတော စ, ဖရဏာဖရဏဋ္ဌာနဝတော တ။

၁၈၁. **ဧတ္တ ဝုတ္တံ သင်္ကပ္ပ** န္တိ ဧတသ္မိံ “သင်္ကပ္ပော ကာမော”တိအာဒိကေ (မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈) နိဒ္ဒေသပဒေသေ ဝုတ္တံ သင်္ကပ္ပံ။ တတ္ထ ဟိ ကိလေသကာမောဝ “သင်္ကပ္ပရာဂေါ ပုရိသဿ ကာမော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၆.၆၃; ကထာ. ၅၁၃) ဝိယ။ ဝတ္ထုကာမဿ တထာ တထာ သင်္ကပ္ပနတော ပရိကပ္ပနတော “သင်္ကပ္ပော”တိ ဝုတ္တော, န ဝိတက္ကောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော ဝုတ္တော။ ဣမိကာယံ ပန ဝိတက္ကဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“သောပိ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ရာပိ ပုရိမော ဧဝတ္တော အဓိပ္ပေတောတိ စေ, သမ္ပိဏ္ဍနတ္တော ပိ-သဒ္ဒော နိရတ္ထကော သိယာ, “ကိလေသသန္ထဝသမ္ဘဝတော”တိ စ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ပရတော စ “ဗျာပာဒဝစနေန ဗျာပာဒဝိတက္ကံ ဒဿေတီ”တိ ဝက္ခတိ။ **ကိလေသကာမော ဝိဘတ္တော** ကိလေသသမ္ပယုတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကာမပဋိဗဒ္ဓာ** တိ ဧတ္တ **ကာမ**-သဒ္ဒေန ဝတ္ထုကာမာပိ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၁၈၂. ဥဘယတ္ထ ဥပ္ပန္နော တိ သတ္တေသု, သင်္ခါရေသူတိ ဥဘယတ္ထ ဥပ္ပန္နော, သတ္တာကာရော, သင်္ခါရာကာရောတိ တ အာရမ္မဏဿ ဥဘယာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပ္ပန္နော။ ကမ္မပထဝိသေသော, ကမ္မပထဝိနာသကော စ ကမ္မပထဘေဒေါတိ ဒဿေတုံ **"အဘိဇ္ဈာသံယောဂေနော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဝိပါကံသာယ ဝိပါကံသာဝိတက္ကံ ဒသ္သေတီတိ ယောဇနာ။ **ဝိပါကံသာယာ**တိ စ ဝိပါကံသာဝစနေနာတိ အတ္ထော။ **ယထာသမ္ဘဝံ ဟဏာတိဟာတာဒိဝသေနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဒိန္နာဒာနမုသာတာဒပေသုညဖရုသတစာသမ္ဖပ္ပလာပေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဗ္ဗ။ပေ။ သင်္ဂဟကေဟိ** ကာမနေက္ခမ္မဓာတူဟိ။ **ဒွေဝ ဒွေဝ**တိ ဗျာပါဒဝိဟိံသာဓာတုယော, အဗျာပါဒအဝိဟိံသာဓာတုယော စ။ **"တွော္ထာတိပနာ"**တိအာဒိနာ သံကိလေသတေအနာနံ သင်္ကရဘာဝဿ အနိဋ္ဌာပဇ္ဇနဿ စ ဒဿနေန ပုရိမံယေဝ အတ္ထံ ဗ္ဗယတိရေကမုခေန သမ္ဘာဒေတိ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၁၈၃. အာဝေဏိကတ္တော အတိသယတ္တော စ ဝိသေသသဒ္ဒော ဟောတီတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **"ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံ, နီလာဒိသဗ္ဗရူပသာဓာရဏဉ္စ"**တိ ဝုတ္တံ။ အသာဓာရဏကာရဏေနာပိ ဟိ နိဒ္ဒေသော ဟောတိ ယထာ "ဘေရိသဒ္ဒော, ယဝင်္ကုရော"တိ။ အတိသယကာရဏေနပိ ယထာ "အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ကမ္မသမာအနာနံ ဌာနသော ဟေတုသော ဝိပာကံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (ကထာ. ၃၅၅; ပဋိ. မ. ၂.၄၄)။ **ဓာတုအတ္ထော ဧတ** တိ "ဓာတု"က္ကတိ က္ကမဿ ဓာတုသဒ္ဒဿေဝ အတ္ထော။ ဓာတုဝစနီယော ဟိ အတ္ထော ဥပသဂ္ဂေန ဇောတီယတိ။

ပုရိမေန အသဒိသော ဝိဓာနဓာရဏတ္တာနံ ဟာကမ္မော ဘေဒေါတိ။ **ဝိသဘာဂလက္ခဏာ** ဝိသဒိသသဘာဝ **အဝယဝ**ဘာဂ, တေသု။

ယထာသမ္ဘဝ န္တိ ကိရိယာမနောဓာတု ဥပနိဿယကောဋိယာ, ဝိပာကမနောဓာတု ဝိပာကမနောဝိညာဏဿ အနန္တရာဒိနာပိ, က္ကတရဿ သဗ္ဗာပိ ဥပနိဿယကောဋိယာဝ။ ဓမ္မဓာတု ပန ဝေဒနာဒိကာ သဟဇာတာ သဟဇာတာဒိနာ, အသဟဇာတာ အနန္တရာဒိနာ, ဥပနိဿယေန အာရမ္မဏာဒိနာ စ မနောဝိညာဏဿ ပစ္စယောတိ ဧဝံ မနောဓာတုဓမ္မဓာတူနံ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဒုတရဘူတမနောပိ သုတ္တေ "မနောဓာတူ"တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ဒုတရဘူတမနောဝသေန တ"**တိ။ တဿာ မနောဓာတုယာ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေ ယထာ သမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပုရိမနယေနာတိ ဝိသေသနံ ဒုတိယနယဿ ဟီနတ္တိကဝသေနေဝ ဝိဘတ္တတ္တာ။ နာနာဓာတူနဉ္စ စက္ခုဓာတုအာဒီနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

န ဟိ ဒွေဝ မနောဝိညာဏဓာတုယော သန္တိ အဋ္ဌာရသဓာတုဝိဘာဂဒဿနေတိ အဓိပ္ပာယော။ ခန္ဓာယတနဓာတိန္ဒ္ရိယာနံယေဝ ဝသေန သင်္ခေပဒိဝိဘာဂဒဿနံ တေသံ ဗဟုလံ ပရိညေယျဓမ္မသင်္ဂဏှနတော။ သစ္စဒေသနာ ပန အတိသံခိတ္တဘာဝတောယေဝေတ္ထ ဗဟိကတာ။

နိဒ္ဒိဝသ္သာ တိအာဒိ ဝိသေသတော သတ္တသုညတာဒီပနတ္တာ ဓာတုဒေသနာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ပုရိမနယော အညေသမ္ပိ ကမဝုတ္တီနံ ဓာတူနံ သမ္ဘဝတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တောတိ **"မနောဓာတုယေဝ တ"**တိအာဒိနာ ဒုတိယနယော ဝုတ္တော။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇမာနေပိ ပုရေစရာနုစရဘာဝေ** တိ ပုရေစရာနုစရာဘိသန္ဓိယာ အဘာဝေပိ ကေဝလံ အနန္တရပုဗ္ဗကာလအနန္တရာပရကာလတာယ မနောဓာတု ပုရေစရာနုစရာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဝုတ္တာ။

"အညံ အင်္ဂဟေတ္ဝတ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထတာယာ" တိ ဧတေန ဝိညာဏဿ ကေန္တသာရမ္မဏတာဒဿနေန "အာရမ္မဏေန ဝိနာ သယမေဝ နီလာဒိအာဘာသံ စိတ္တံ ပဝတ္တတီ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တိတံ ဝိညာဏတာဒံ ပဋိသေဓေတိ။

၁၈၄. ဧကနာနာသန္တာနဂတာနန္တိ ဧကသန္တာနဂတာနံ အဘိန္နသန္တာနဂတာနံ ဒွါရာနံ, နာနာသန္တာနဂတာနံ ဘိန္နသန္တာနဂတာနံ အာရမ္မဏာနန္တိ ယောဇနာ။ **ဧကနာနာဇာတိကတ္တာ**တိ စက္ခာဒိဧကဇာတိကတ္တာ ဒွါရာနံ, နီလာဒိအနေကဇာတိကတ္တာ အာရမ္မဏာနံ။

စက္ခာဒိ ဧကမ္ပိ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပါဒိ ပန အနေကမေဝ သံဟတန္တိ ဣမဿ တ အတ္ထဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ စက္ခုရူပါဒီသု ဝစနဘေဒေါ ကတော။ ကိံ ပန ကာရဏံ စက္ခာဒိ ဧကမ္ပိ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပါဒိ ပန အနေကမေဝါတိ? ပစ္စယဘာဝဝိသေသတော။ စက္ခုံ ဟိ စက္ခုဝိညာဏဿ နိဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောန္တံ အတ္ထိဘာဝေနေဝ ဟောတိ တသ္မိံ သတိ တဿ ဘာဝတော, အသတိ အဘာဝတော, ယတော တံ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုစ္စတီတိ။ တံနိဿယတာ စဿ န ဧကဒေသေန အလ္လီယနဝသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ အရူပဘာဝတော, အထ ခော ဂရုရာဇာဒီသု သိဿရာဇပုရိသာဒီနံ ဝိယ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ။ ဣတရေ စ ပစ္စယာ တေန တေန ဝိသေသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သွာယံ ပစ္စယဘာဝေါ န ကေသဉ္စိ န သမ္ဘဝတီတိ ဧကမ္ပိ စက္ခု စက္ခုဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ”တိ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။

ရူပံ ပန ယဒိပိ စက္ခု ဝိယ ပုရေဇာတအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ ပုရေတရံ ဥပ္ပန္နံ ဟုတွာ ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေယေဝ ဥပကာရကတ္တာ, တထာပိ အနေကမေဝ သံဟတံ ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ အာရမ္မဏဘာဝတော။ ယဉှိ ပစ္စယဓမ္မံ သဘာဝဘူတံ, ပရိကပ္ပိတာကာရမတ္တံ ဝါ ဝိညာဏံ ဝိဘာဝေန္တံ ပဝတ္တတိ, တဒညေသဉ္စ သတိပိ ပစ္စယဘာဝေ သော တဿ သာရမ္မဏသဘာဝတော ယံ ကိဉ္စိ အနာလမ္ဗိတွာ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထဿ ဩလုဗ္ဘ ပဝတ္တိကာရဏတာယ အာလမ္ဗနီယတော အာရမ္မဏံ နာမ။ တဿ ယသ္မာ ယထာ ယထာ သဘာဝူပလဒ္ဓိ ဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယလာဘော, တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနံ တဿ သဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ သာ စဿ ဣန္ဒြိယာဓီနဝုတ္တိကဿ အာရမ္မဏသဘာဝူပလဒ္ဓိ န ဧကဒွိကလာပဂတဝဏ္ဏဝသေနေဝ ဟောတိ, နာပိ ကတိပယကလာပဂတဝဏ္ဏဝသေန, အထ ခော အာဘောဂါနုရူပံ အာပါထဂတဝဏ္ဏဝသေနာတိ အနေကမေဝ ရူပံ သံဟစ္စကာရိတာယ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ “ရူပေ စာ”တိ ဗဟုဝစနေန နိဒ္ဒိသိ။

ယံ ပန “ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ, တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁) ဝုတ္တံ, တံ ကထန္တိ? တမ္ပိ ယာဒိသံ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယော, တာဒိသမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ကီဒိသံ ပန တန္တိ? သမုဒိတန္တိ ဟာကဋ္ဌောယမတ္ထော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ယဒေကေ ဝဒန္တိ “အာယတနသလ္လက္ခဏဝသေန စက္ခုဝိညာဏာဒယော သလ္လက္ခဏာရမ္မဏာ, န ဒဗ္ဗသလ္လက္ခဏဝသေနာ”တိ, တံ ယုတ္တမေဝ ဟောတိ။ န စေတ္ထ သမုဒာယာရမ္မဏတာ အာသင်္ကိတဗ္ဗာ သမုဒာယာဘောဂဿေဝ အဘာဝတော, သမုဒိတာ ပန ဝဏ္ဏဓမ္မာ အာရမ္မဏပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ကထံ ပန ပစ္စေကံ အသမတ္ထာ သမုဒိတာ အာရမ္မဏာ ဟောန္တိ, န ဟိ ပစ္စေကံ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကောန္တာ အန္ဓာ သမုဒိတာ ပဿန္တီတိ? နယိဒမေကန္တိကံ ဝိသုံ အသမတ္ထာနံ သိဝိကာဝဟနာဒီသု သမတ္ထတာယ ဒဿနတော။ ကေသာဒီနဉ္စ ယသ္မိံ ဌာနေ ဌိတာနံ ပစ္စေကံ ဝဏ္ဏံ ဂဟေတုံ န သက္ကာ, တသ္မိံယေဝ ဌာနေ သမုဒိတာနံ တံ ဂဟေတုံ သက္ကာတိ ဘိယျောပိ တေသံ သံဟစ္စကာရိတာ ပရိဗျတ္တာ။ ဧတေန ကိံ စက္ခုဝိညာဏဿ ပရမာဏုရူပံ အာရမ္မဏံ, ဥဒါဟု တံသမုဒါယောတိအာဒိကာ စောဒနာ ပဋိက္ခိတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ “သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စာ”တိ အာဒီသုပိ အယမေဝ နယော။

ဧဝမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတီတိ “မနောဓာတုယာပီ”တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ ဇဝနပရိယောသာနာ မနောဝိညာဏဓာတုယေဝ သမ္ပိဏ္ဍီယတိ, အထ ခော တဒါရမ္မဏဘဝင်္ဂသင်္ခါတာပိ သမ္ပိဏ္ဍီယတီတိ ဧဝမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတိ, သမ္ဘဝတီတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ သတီ**တိ ဧဝံ အညမနောဓာတုပ္ပဝတ္တိယာ ဩရံ ပဝတ္တစိတ္တာနံ မနောဝိညာဏဓာတုတာဒဿနေ သတိ။ သတိပိ မနသော သမ္ဘူတဘာဝေ မနောဓာတုယာ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ န ဟောတိယေဝ တံ သဘာဝဿေဝ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ။ ဣဓာနိ တမေဝတ္ထံ **“ပဉ္စဝိညာဏဓာတုမနောဓာတူ”**တိ အာဒိနာ ပါကဋံ ကရောတိ။ **တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေနာ**တိ ပဉ္စဝိညာဏဓာတူဟိ ဝိသဒိသသဘာဝေန။ **ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေန စာ**

တိ မနောဓာတုကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုအာဒီဟိ ပရိစ္ဆိန္နေန ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနေန စ။ ကွာအနိ ကေတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိနာပိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ သမ္ဘဝံ ဒဿေတုံ **“အနုပနီတေပိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သာမညဝသေနာ**တိ သဒိသတာဝသေန။ **တဿာ** တိ ဘဝင်္ဂါနန္တရံ ဥပ္ပန္နစိတ္တဿ။ **အမနောဝိညာဏဓာတုဘာတသိဒ္ဓိတော**တိ မနောဓာတုဘာတသိဒ္ဓိတော။ န ဟိ “မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဂာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ။ပေ.။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတူ”တိ ကွဒံ ဝစနံ ဘဝင်္ဂါနန္တရံ ဥပ္ပန္နစိတ္တဿ မနောဓာတုဘာဝံ သာဓေတိ။ သိဒ္ဓေ ဟိ မနောဓာတုဘာဝေ တံ တဿ နိဝတ္တကံ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ မနောဝိညာဏဓာတုယာ ပန ဥပ္ပန္နဿ စိတ္တဿ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝဒီပကံ ဝစနံ တာဒိသာယ မနောဓာတုယာပိ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝမေဝ ဒီပေယျာတိ ကထံ တဿာ နိဝတ္တကံ သိယာတိ အာဟ **“န ဟိ ယံ စောဒီယတိ, တဒေဝ ပရိဟာရာယ ဟောတီ”**တိ။

ယဒိ ဇဝံ ပဉ္စဒ္ဂါတရာဝဇ္ဇနဿ မနောဝိညာဏဓာတုဘာတပတ္တိ တေတိ စောဒနံ မနသိ ကတ္ဂာ အာဟ **“မနောဓာတုယာပီ”**တိအာဒိ။ ပဉ္စဝိညာဏေဟိ မနောဓာတူဟိ စ ဝိသိဋ္ဌော သဘာဝေ **ပဉ္စဝိညာဏ။ပေ.။ သဘာဝေ,** တဿ ဝသေန။ **စုတိပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါန** န္တိ တဒာရမ္မဏမ္ပိ ဘဝင်္ဂန္တောဂဓံ ကတ္ဂာ ဝုတ္တံ။ **ဇဝနာဝသာနာနီ**တိ တ ဇဝနာရမ္မဏတ္ဂာ တဒာရမ္မဏမ္ပိ ဂဟိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝါဟ **“ဆဒ္ဂါရိကစိတ္တေဟိ တ”** တိအာဒိ။

ဝိသုံ ကာတုံ ယုတ္တ န္တိ အာဝဇ္ဇနမ္ပိ ယဒိပိ ရူပာဒိဝိသယံ ဟောတိ, ဇဝနံ ဝိယ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ ပန န ဟောတီတိ ဒေိသေ ဌာနေ ဝိသုံ ကာတဗ္ဗမေဝ။ **မနော စာ**တိ **စ**-သဒ္ဒော “မနဉ္စ ပဋိစ္စာ”တိအာဒီသု ဝိယ န သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, အထ ခော ဗျတိရေကတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ တိ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူနံ “ပဉ္စပဏ္ဏာသ ကာမာဝစရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ရဇ္ဇန္တဿ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၅၀; ၁၆၈) ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေ ဒဿိယမာနေ “စိတ္တုပ္ပာဒရူပဝသေန တံ တံ သမုအယံ ဧကေကံ ဓမ္မံ ကတ္ဂာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၁၅၀) တဒတ္ထဿ ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာဒီသု ဝုတ္တနယတ္တာ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓာတုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သစ္စဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၈၉. သစ္စဝိနိမုတ္တံ **နတ္ထိ** ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုသန္ဒဿနဝသေန ပဝတ္တနတော။ **သစ္စေသု ကမတိ**
တိ သစ္စေသု ဝိသယဘူတေသု ပဝတ္တတိ။ ဒေသေတဗ္ဗတ္ထဝိသယာ ဟိ ဒေသနာတိ။ **ဧတေသု ကမတီ**တိ ဧတေသု အရိ
ယသစ္စေသု ပရိညာဒိကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တတိ။ “သီလသမာဓိပညာသင်္ခာတ”န္တိ ဝုတ္တံ အတ္ထသဘာဝံ ကမန
ကိရိယာယ ကတ္တုဘာဝေန ဂဟိတန္တိ ဟာကဋ္ဌတရံ ကတွာ ဒဿေတုံ **“ကိံ ကမတီ”**တိ ပုစ္ဆတိ။ **တဗ္ဗောဟာရေနာ**
တိ တဒုပစာရေန။ ဧတေန နိပ္ပရိယာယေန အတ္ထသဘာဝံ သာသနံ, ပရိယာယေန ဝစနသဘာဝန္တိ ဒဿေတိ။

တံသဘာဝတတိ ဒုက္ခာဒိသဘာဝတ။ **အမုသာသဘာဝတ**တိ ဗာဓနာဒိဘာဝေန ဘူတသဘာဝတ။ **အညာကာရရဟိတာ**တိ အ
ဗာဓနာဒိအာကာရဝိဝိတ္တာ။ **ဒ္ဝိဓာ**တိ ဒုက္ခဒုက္ခတာတန္နိမိတ္တတာဟိ။ ရာဂါဒိကိလေသပရိဠာဟော **ကိလေသအာဟော**။
သင်္ခာရနဿ အဝိပ္ပဟာရိကတာကရဏံ **ပုဂ္ဂလဟိံသနံ။ အတ္တနော ဧဝ တိခိဏဘာဝေ** တိ သင်္ခတဓမ္မဿ အတ္တနော
သဘာဝေနေဝ ရုဇာဝဟတိက္ခဘာဝေ။ **သရသေနေဝ**တိ သဘာဝေနေဝ။ သမ္ပိဏ္ဍကဿ သမုဒယဿ, ကိလေသ
သန္တာပရဟိတဿ မဂ္ဂဿ, အဝိပရိဏာမဿ နိရောဓဿ ဒဿနေန ယထာသင်္ချံ ဒုက္ခဿ သင်္ခတသန္တာပဝိပ
ရိဏာမဋ္ဌာ အာဝိ ဘဝန္တီတိ အာဟ **“ဣတရေ ယထာက္ကမံ သမုဒယမဂ္ဂနိရောဓဒဿနေဟိ အာဝိဘဝနာကာ
ရာ”**တိ။ **ဖ္လာပေတွာ** တိ ဘတဒီသု နာနာရမ္မဏေသု စ ဝိသဋ္ဌာ ဟုတွာ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ **“ဉီဟနံ ရာသိ
ကရဏ”**န္တိ ဝတွာ ပုန တဒတ္ထံ ဝိဝရတိ **“ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တန”** န္တိ။ ကေတေကာရဘာဝေပိ ဟိ ရာသိဘူတမေဝ ဒုက္ခံ နိဗ္ဗ
တ္တတိ အနေကဓမ္မသမူဟတော , ပင္ဂဝေ စတုပဋ္ဌတေကာရဘာဝေသု။ ဧတ္ထ စ ဖ္လာပနတ္ထံ အာကာရံ, တဿ စ ယ-
ကာရာဂမံ ကတွာ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထံ **အာယူဟန**န္တိ ပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **နိဒအာတီ**တိ ဒုက္ခဿ ကေန္တကာရဏတ္တာ တံ နိဒ
ဿေန္တံ ဝိယ ဇနေတီတိ ဒဿေန္တော **“ဣဒံ တံ ဒုက္ခ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဒုက္ခ။ပေ။ အာဝိ ဘဝတိ** ရောဂဒဿနေန
ဝိယ ရောဂနိဒာနံ။ **သံယောဂ။ပေ။ ဒဿနေဟိ** တိ သံယောဂဋ္ဌော ဝိသံယောဂသဘာဝဿ နိရောဓဿ, ပလိဗောဓဋ္ဌေ
ဌော နိယျာနသဘာဝဿ မဂ္ဂဿ ဒဿနေန အာဝိ ဘဝတီတိ အတ္ထော။ **တေ**တိ သံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌော။

ဧတ္ထာ တိ ဧတသ္မိံ အာရမ္မဏဘူတေ သတိ။ သမုဒယတော ဝိဝေကော **ဝိဝေကဋ္ဌော** ။ နိရောဓော စ တဏှာဟာက္
ခယဘာဝတော သမုဒယတော ဝိဝိတ္တော, တသ္မာ အဝိဝေကဘူတဿ သမုဒယဿ ဒဿနေန နိရောဓဿ ဝိဝေက
ဋ္ဌော အာဝိ ဘဝတိ, နိဗ္ဗာနာဓိဂမဟေတုဘူတဿာပိ မဂ္ဂဿ သပ္ပစ္စယတာယ သင်္ခတဘာဝံ ပဿတော အပ္ပစ္စ
ယဿ နိရောဓဿ အသင်္ခတဋ္ဌော အာဝိ ဘဝတိ, တထာ မရဏဓမ္မတာယ ဒုက္ခံ ဝိနဿန္တံ ပဿတော အမရဏဓ
မ္မဿ နိရောဓဿ အမတဋ္ဌော အာဝိ ဘဝတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“ဝိဝေကာ”**တိအာဒိနာ။ **ဣတရေ သမုဒယနိ
ရောဓဒုက္ခဒဿနေဟီ**တိ ဧတ္ထ သမုဒယဒဿနေန “နာယံ ဟေတု နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ, အယံ ပန ဟေတူ”တိ ဟေတုဋ္ဌေ
ဌော အာဝိ ဘဝတိ။ တထာ ပရမဂမ္ဘီရဿ နိပုဏတရဿ ဒုဒ္ဒသဿ နိရောဓဿ ဒဿနေန ဒဿနဋ္ဌော သုခုမ
ရူပဒဿနေန စက္ခုနော ဝိယ, ဒုက္ခဒဿနေန ပန အနေကရောကတုရကပဏဇနေဒဿနေန ဣဿရဇနဿ ဥဋ္ဌာရဘာ
တေ ဝိယ မဂ္ဂဿ အာဓိပတေယျဋ္ဌော အာဝိ ဘဝတိ။

တေ ပနေတေ ဟေတုဋ္ဌာဒိကေ သရူပတော ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒဝသေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။
တတ္ထ **ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒဝသေနာ** တိ သမုဒယပ္ပဟာနဝသေန။ **“မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ”တိ ဝစနတော** တိ ယသ္မာ
သတိပိ ဈာနာဒီနံ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ “ဈာနာဓိပတိနော ဓမ္မာ”တိ ဧဝမာဒိ န ဝုတ္တံ, “မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ” ဣစ္
စေဝ ပန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သာတိသယော မဂ္ဂဓမ္မာနံ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ။ တေနာဟ **“ဝိသေသတော တ အာရ
မ္မဏာဓိပတိဘူတာ မဂ္ဂဓမ္မာ ဟောန္တီ”**တိ။ **သော တေသံ အာကာရော**တိ ယော မဂ္ဂင်္ဂါနံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္
ခဏဝသေန ပဝတ္တဓမ္မာနံ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယတာသင်္ခာတော အာကာရော, သော မဂ္ဂဿ အာဓိပတေယျဋ္ဌေ
ဌော။ ပုရိမော ပန အာဓိပတေယျဋ္ဌော သဟဇာတာဓိပတိဝသေန ဝုတ္တော။ **အဘိသမေတဗ္ဗဋ္ဌော** တိ ယထာဝုတ္တပီဠ
နာဒိအတ္ထမေဝ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာယ ဧကေဇ္ဈံ ကတွာ ဝဒတိ။ တေန အဘိသမယသဒ္ဒံ ကမ္မတ္ထံ ဒဿေတိ။ **အဘိ**

သမယသ္သာတိ ဉာဏဿ။ **ပဝတ္တိအာကာရော**တိ ပရိဇာနနာဒိဝိသေသာကာရော။ သော ဟိ မဂ္ဂက္ခဏေ အသမ္မောဟ တော သိဒ္ဓေ, ပစ္ဆာ ပစ္စဝေက္ခဏာဒိနာ ပာကဋော ဟောတိ။ အာကာရောပိ ဉာဏေန အရဏီယတော **အတ္ထော** တိ ဝုစ္စတီတိ ကတွာ တတိယနယော ဒဿိတော။ **ပီဠနာဒိနာ ဒဿိတော** ဝိသယဝိဘာဂေနပိ ဝိသယိဝိဘာဂေါ ဟောတိ ယထာ ''ရူပသညာ, သဒ္ဒသညာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၅၇)။

ကုစ္ဆိတံ ခန္တိ ဂရဟိတံ ဟုတွာ အသာရံ။ **''သမာဂမော''**တိအာဒိနာ အနုဝယတော ဗျတိရေကတော စ **သံ**-သဒ္ဒဿ သံယောဂတ္ထဇောတကတ္တမာဟ။ ''ဥပ္ပန္နံ ဥဒိတ''န္တိအာဒီသု ကေဝလဿ **ပန္န** -သဒ္ဒဿ, **က္လတ**-သဒ္ဒဿ စ ပယောဂေ ဥပ္ပတ္တိအတ္ထဿ အနုပလဗ္ဘနတော, **ဥ**-သဒ္ဒဿ စ ပယောဂေ ဥပလဗ္ဘနတော သော ဥပ္ပတ္တိအ တ္ထံ ဒီပေတီတိ အာဟ **''ဇဝံ ဥပ္ပန္နံ ဥဒိတန္တိ ဝုတ္တော''** တိ။ **ဝိသုံ ပယုဇ္ဇမာနာ** တိ အာဂမ-က္လတ-ပဒေဟိ ဝိနာ ပယုဇ္ဇ မာနာ။ **သဓာတုကန္တိ** အန္တောနီတေန ဓာတုနာ သဓာတုကံ။ တေနေဝ တေ ''ဥပသဂ္ဂာ''တိ စ ဝုတ္တာ။

ဒုက္ခဝိဝေကဘာဝန္တိ ဒုက္ခဝိဝိတ္တတံ။ **နိဝတ္တိယာ** တိ နိဗ္ဗာနဿ။ **နိဝတ္တေတွာ** တိ အနုပ္ပာဒသဒ္ဒေန ဝိသေသနဝသေန နိဝတ္တေတွာ။ နိရောဓပစ္စယတာ နိရောဓဿ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယတာ။ **ပုဂ္ဂလသတ္တိ ကိရိယာဓမ္မဘာဝေဟီ**တိ ပုဂ္ဂလဓမ္မဘာဝေန သတ္တိကရဏဓမ္မဘာဝေန စ။ **ဖလန္တိ** အရိယဖလံ။ **တသ္သာ** တိ နိဗ္ဗာနဘူ တာယ ဖလသင်္ခါတာယ **ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ** အဘိသမယဘူတာယ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ ပဋိပဒတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပဋိဝိဇ္ဈနကာလေ နိပ္ပရိယာယေန ဗုဒ္ဓာဒိသမညာတိ အာဟ **''ပဋိဝိဒ္ဓကာလေ ပဝတ္တာ''** န္တိ။ **တတော ဧတတိ** တေန ပကာသိတတ္တာ ဧဝ။

တန္နိမိတ္တဘာဝေ တိ ဇာတိအာဒိ ဝိယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ဒုက္ခဿ ကာရဏဘာဝေ, န သမုဒယသစ္စံ ဝိယ ပ ဘဝဘာဝေန။ ဥဒယဗ္ဗယပီဠိတဘာဝေ သင်္ခါရဒုက္ခတာ။ **ပဝတ္တနမေတ** တိ ပဝတ္တိ ဧဝ။ **ကိစ္စံ ရသော** တိ ရသဿ ကိစ္စ တ္ထတံ ဒဿေတိ။ **ပဝတ္တိနိဝတ္တီသူ** တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **အဝိကာရတာ** ဝိကာရာဘာဝေ နိစ္စတာ။

မရီစိမာယာအတ္တာန န္တိ မရီစိယာ မာယာယ အတ္တနော စ **အရိယဉာဏသ္သာ** တိ အရိယာနံ ဉာဏဿ။ တေန အရိယာနံ မဂ္ဂဉာဏာနုသာရေန ပဝတ္တနကဉာဏမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''အဝိတထကဟကသ္သာ''** တိ အာဒိ ။ **တေသန္တိ** ပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနံ။ တတ္ထ ပဋိဝေဓဉာဏဿ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာ ဂေါစရဘာဝေ, က္လတ ရဿ အာရမ္မဏဘာဝေ။ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာ, အာရမ္မဏဘာဝေ တ ပဋိဝေဓဉာဏဿ ဂေါစရဘာဝေ, က္လတရဿ အာရမ္မဏဘာဝေဝ။

ဗာဓကပ္ပဘဝဘာဝေနာ တိ ဗာဓကဿ ဥပ္ပာဒကဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ န တဏှာယ ဗာဓကဘာဝေန ဂဟိတာ ပဝတ္တိပဝတ္တိဟေတူနံ အသင်္ကရဝသေန ဗောဓနတော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေပိ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ ယုဇ္ဇ တေဝ ။ ယဒိပိ ဇဝံ ''ဒုက္ခမေဝ ဗာဓကေ''န္တိ နိယမာနုပပတ္တိ, သမုဒယဘာဝပ္ပသင်္ဂေ စာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဇာတိအာဒီနံ ဝိယ တ''**တိအာဒိ။ ဗာဓကတ္တဿ ဗာဓကတ္တေ စ နိယမောတိ အာဟ **''ဒွဝိဓာပိ ဗာဓကတ္တာဝဓာရ ဏေနာ''**တိ။ ယထာ ဟိ ဗာဓကတ္တဿ ဒုက္ခေ နိယတတာ, ဇဝံ ဒုက္ခဿ စ ဗာဓကတ္တေ နိယတတာတိ။ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယေ တဏှာယ ဧဝ သမုဒယဘာဝဿ ဒဿိတတ္တာ တဏှာယဝသေန နိယမံ ဒဿေန္တော **''န တဏှာယ ဝိနာ''**တိအာဒိမာဟ။ သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ ဟေသာတိ။ **''ကုသလေဟိ ဝိနာ''**တိအာဒိနာ ဒုက္ခဟေတုတာယ တဏှာ ယ ပဓာနဘာဝမာဟ။ တထာ ဟိ သာ ကမ္မဝိစိတ္တတာယ ဟေတုဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီ ဝိသေသေန ကမ္မဿ သဟကာရိကာရ ဏံ ဟောတီတိ။ **ဒွဝိဓာပိ နိယမေနာ**တိ မဂ္ဂေဝ နိယ္ယာနံ, နိယ္ယာနမေဝ စ မဂ္ဂေါတိ ဒွိပ္ပကာရေန နိယမေန။

ဝစီသစ္စံ သစ္စတစာ, တံသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ စာတိ အာဟ **''ဝိရတိသစ္စေတိ မုသာဝါဒဝိရတိယ''** န္တိ။ ကေစိ ပန ''ဝိရတိသစ္စံ သမာအနဝိရတီ''တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ န သမာအနမတ္တံ ဝိရတိသစ္စံ, အထ ခေါ သမာအနာဝိသံဝါဒနံ။ တံ ပန ပဋိညာသစ္စတ္တာ မုသာဝါဒဝိရတိယေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **''န ဟိ အညဝိရတီသု သစ္စသဒ္ဒေါ နိရူဋ္ဌော''** တိ။ သတိပိ ဒုက္ခသမုဒယာဝဗောဓေ ယာဝဒေဝ နိရောဓမဂ္ဂဓိဂမတ္ထာ ပညာဘာဝနာတိ ပဓ္ဓိမဒွဝယဿေဝ သစ္စတ္ထံ သာ တိသယံ, တဒဓိဂမဿ စ အဝိတဒဟေတုကံ သုတ္တေ ဝိဘာဝိတံ ဒဿေန္တော **''တဿ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ။

ဌာနံ နတ္ထီ တိ အတ္တနော တဒပတိဋ္ဌာပနကာရဏံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေနေဝ သတ္တာနံ ဇာတိအာဒီနံ ပတ္တိ သမ္ဘဝိဘာဝေတ စ ဇာယတီတိ အာဟ **“သမ္ပတ္တတာ, ပစ္စက္ခတာ စ ပဌမတာ”** တိ။ ဘဂဝတော ဒေသနာက္ကမေနေဝ တ ပဌမာဒိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပရိဇနနာဒီဟီတိ ပရိညာပပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဟိ, နိဿက္ကဝစနဠ္ဓေတံ အညသဒ္ဒပေက္ခာယ။ **ဓမ္မ ဉာဏကိစ္စ**ဿ သဘာဝဓမ္မာဝဗောဓကေိစ္စံ။ **ပရိညေယျာဒီနိ တေပပွရမာနေတ** တိ က္လတော ပရံ နေယျံ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။

ဒုက္ခာဒီနံ အရိယသစ္စဘာဝဿ အနုရူပံ ယုတ္တံ, အာစရိယပရမ္ပရာဂတံ တ သဝနံ **အနုဿတေ** ။ သုတာနုသာရေန, အညထာ တ ကက္ခဋ္ဌဖုသနာဒိအနိစ္စာဒိသဘာဝသာမညာကာရပရိဂ္ဂဏှဟနံ **အာကာရပရိဝိတက္ကော** ။ ယထာဝိတက္ကိတာကာရဿ ဒိဋ္ဌိသင္ခာတာယ ဒဿနဘူတာယ ပညာယ နိဇ္ဈာနက္ခမနံ ရောစနံ **ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ** ။ **အာဒိစ္စ ဝိယ ပဘာယ နိရောဓံ ဖုသတိ** သစ္ဆိကရောတိ ကိလေသန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတိ။ **စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပဿတီ** တိ ဝုတ္တံ “ယော, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ ပဿတီ”တိအာဒိနာ။

ကာလန္တရဒဿန န္တိ နာနာဘိသမယံ ဝဒတိ။ **ကေဒဿိနော** တိ ကေသစ္စဒဿိနော။ **န ယောဇေတဗ္ဗာ သိယာ** တိ ယောဇနာယဥ္စ သဗ္ဗဒဿနံ ဒဿနန္တရပရမန္တိ ဒဿနာနုပရမော အာပဇ္ဇေယျ, သစ္စာနဥ္စ နာနာဘိသမယေ ဒုက္ခဒဿနာဒီဟိ ပဌမမဂ္ဂာဒိပ္ပဟေယျာနံ သံယောဇနတ္တယာဒီနံ ကေဒေသပ္ပဟာနံ အာပဇ္ဇတိ။ တထာ စ သတိ ကေဒေသသောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌတာ, တဒနန္တရဥ္စ ပတ္တဗ္ဗေန ဖလေန ကေဒေသသောတာပန္နတာ စ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ န သစ္စာနံ နာနာဘိသမယော ယုတ္တော။ ယထာ စ နာနာဘိသမယော န ယုတ္တော, ဧဝံ အာရမ္မဏာဘိသမယောပိ။ ယဒိ ဟိ အာရမ္မဏကရဏေန စတုသစ္စာဘိသမယော က္လစ္ဆိတော, န မဂ္ဂေ သယမေဝ အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကရောတီတိ အပရိပုဏ္ဏော သစ္စာဘိသမယော သိယာ။ အညေန မဂ္ဂေန မဂ္ဂေ အာလမ္ဗီယတီတိ ပရိပုဏ္ဏောတတိ စေ? ဧဝံ သတိ ယေန မဂ္ဂေန မဂ္ဂေ အာလမ္ဗိတော, သောပိ အညေန, သောပိ အညေနာတိ အနဝဋ္ဌာနံ သိယာ, တသ္မာ န အာရမ္မဏပဋိဝေဓတော စတုသစ္စာဘိသမယော ယုတ္တော, ဝုတ္တနယေနေဝ ပန ယုတ္တော။ ကိဥ္စ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗံ သမုစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဥ္စ အာလမ္ဗိတ္တ ပရိစ္ဆေဒသမုစ္ဆေဒဘာဝနာ မဂ္ဂဉာဏဿ န ယုတ္တာ တတော အနိဿဋဘာဝတော, သဗ္ဗသင်္ခတဝိနိဿဋံ နိဗ္ဗာနမေဝ ပန အာရမ္မဏတာ ယုတ္တာ။ **အဟေတုကာဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ** ဟေတုဗ္ဗာဟရောဝ ပရမတ္ထတော ကိရိယာတိ ကတွာ။

ပဝတ္တေတီ တိ သဇ္ဇတိ, ပဝတ္တိယာ တ ဟေတု ဟောတိ။ **နိဝတ္တေတီ** တိ သံဟရတိ ပလယံ ဂမေတိ, ပလောကတာဒိဝသေန တ မောက္ခဟေတု ဟောတိ။ **ပဓာနတော**တိ ပကတိတော, ယံ “အဗ္ဗတ္တ”န္တိပိ ဝုစ္စတိ။

“ကာလော ကရောတိ ဘူတာနိ၊ ကာလော သံဟရတီ ပဇာ။
ကာလော သုတ္တေ ဇာဂရတိ၊ ကာလော ဟိ ဒုရတိက္ကမော”တိ။ –

ဧဝံတအာ **ကာလတဒိနော**။ “ကဏ္ဍကဿ တိခိဏတာ, ကပိဋ္ဌဖလာဒီနံ ပရိမဏ္ဍလတာ, မိဂပက္ခိသရီသဟာဒီနံ ဝိစိတ္တဘာဝေတတိ ဧဝမာဒယော ကေန ကာရိတာ? သဘာဝေနေဝ သိဒ္ဓါ, ဧဝံ သဗ္ဗမ္ပိ, န ဧတ္ထ ကဿစိ ကာမကာရော”တိ ဧဝံတအာ **သဘာဝတဒိနော**။ “လောကော နိယတော အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏိသဒိသော , န ဧတ္ထ ကဿစိ ပုရိသကာရော”တိ ဧဝံပဝတ္တတအာ **နိယတိတဒိနော,** –

“ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တန္တိ၊ ယဒိစ္ဆာယ နိဝတ္တရေ။
ယဒိစ္ဆာယ သုခဒုက္ခံ၊ တသ္မာ ယဒိစ္ဆတိ ပဇာ”တိ။ –

ဧဝံပဝတ္တတအာ ယဒိစ္ဆာတဒိသင္ခာတာ **အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိတဒိနော** စ ဧတ္ထ သဘာဝတဒေ ဧဝ အန္တောဂဓာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အဏူဟိ လောကော ပဝတ္တတီ** တိ အာဇီဝကတဒံ သန္ဓာယာဟ။ သော ဟိ အကာရဏပရိဂ္ဂဟော။ ကဏာဒတအော ပန က္လဿရိစ္ဆာဝသေန အဏူနံ သံယောဂဝိယောဂတော လောကဿ ပဝတ္တိနိဝတ္တိံ ဝဒတိ။ **ပဓာနဿ အပ္ပဝတ္တီ** တိ မဟတာဒိဘာဝေန အပရိဏာမော, အနဘိဗ္ဗတ္တိ တ။ “အဟမညော, ပကတိ အညာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တပကတိပုရိသန္တရ

ဇာနနေန အတ္တသုခဒုက္ခမောဟေသု အဝိဘာဂဂ္ဂဟဏေ နိဝတ္တိတေ ကိရ ဝုတ္တနယေန ပဓာနံ နပ္ပဝတ္တတိ, သော ဝိမောက္ခော့တိ ကာပိလာ။ **ဝေမာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဟာဗ္ရဟ္မုနော သမီပတာ, သံယောဂေတိ ဝေမာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကေတ္တာတိ ကေဘာဝတော ကောပိ ဝုတ္တော။ **တယော**တိ ကိစ္စဝိဘာဂေန။ **တာနီ**တိ သမ္မာတစာဒိသီလာနိ။ ဆန္ဒသ္သ သဒ္ဒဟနာနုကူလာပိ ဆန္ဒနဝသေန ပဝတ္တိ ဟောတီတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဒာဗလေဟိ သဒ္ဓိံ ဆန္ဒိဒ္ဓိဟအေ ဝုတ္တော။ တာဒိသေ ကာလေ ဥပေက္ခာနိမိတ္တာနုဗြူဟနေန ဥပကာရာ သမာဓိသ္သ သမတဟိတာဝသေန တာဒိသကိစ္စာဝ ဥပေက္ခာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝိဃာတကတ္တာတိ သံဟရဏီယဝသေန ဝိဟန္တဘာဝတော။

အရိယသစ္စဒ္ဓယ န္တိ သမုဒယမဂ္ဂသစ္စဒ္ဓယံ။ **တေနေတ**တိ ယထာဝုတ္တဒုက္ခာဒိသဒ္ဒာနံ ပရိညေယျာဒိတစကတ္တာ ဝေ။ **အာဒိပဒသင်္ဂဟော** တိ ''ဒုက္ခံ, န အရိယသစ္စ''န္တိ ဣမိနာ စတုက္ကေ အာဒိပဒေ သင်္ဂဟော။ **တဒပေက္ခ** န္တိ အရိယသစ္စသဒ္ဒာပေက္ခံ ဒုက္ခသဒ္ဒံ။ **စတုတ္ထပဒသင်္ဂဟော** တိ ''နေဝ ဒုက္ခံ, န အရိယသစ္စ''န္တိ ဣမိနာ ပဒေန သင်္ဂဟော။ **အဝသေသကိလေသာဒယော**တိ တဏှာဟာဝဇ္ဇကိလေသာ အဝသေသာကုသလာ, သာသတနိ ကုသလမူလာနိ, သာသတ စ ကုသလဓမ္မာ။ တေ ဟိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ သမုဒယဘာဝေန ဝုတ္တာ, န အရိယသစ္စဘာဝေနာတိ အာဟ **''သမုဒယော, န အရိယသစ္စ''**န္တိ။ **အညာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနီ** တိ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဧတ္ထာယံ ယောဇနာ – အတ္ထိ သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ, အတ္ထိ အရိယသစ္စံ, န သမုဒယော, အတ္ထိ သမုဒယော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ, အတ္ထိ နေဝ သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ။ တတ္ထ ပဌမပဒံ ဝုတ္တတ္ထံ။ နိရောဓော အရိယသစ္စံ, န သမုဒယော, တဏှာ သမုဒယော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ သာမညဖလာနိ စ ယဿ ပဟာနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ, တဒဘာဝတော နေဝ သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ။ ဣတရသစ္စဒ္ဓယံ အရိယသစ္စံ တဿ တဿ ပဘာဝကဒ္ဓေန သိယာ သမုဒယော, န ပန ယဿ ပဟာနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ တထတ္တေန။ ဣတရစတုက္က ဒ္ဓယေပိ အာဒိပဒံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ သေသေသု သမုဒယော အရိယသစ္စံ, န နိရောဓော, အသင်္ခတဓာတု နိရောဓော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, သာမညဖလာနိ စ ယဿ သစ္ဆိကိရိယာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ တထတ္တေန နေဝ နိရောဓော, န အရိယသစ္စံ။ ဣတရသစ္စဒ္ဓယံ အရိယသစ္စံ, နိရောဓဓမ္မတာယ သိယာ နိရောဓော, န ပန ယဿ သစ္ဆိကိရိယာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ တထတ္တေန။ တထာ နိရောဓော အရိယသစ္စံ, န မဂ္ဂေါ, အရိယမဂ္ဂေါ မဂ္ဂေါ စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, သာမညဖလာနိ စ ယဿ ဘာဝနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ တထတ္တေန နေဝ မဂ္ဂေါ, န အရိယသစ္စံ။ ဣတရသစ္စဒ္ဓယံ သိယာ မဂ္ဂေါ ဥပပတ္တိမဂ္ဂဘာဝတော, န ပန ယဿ ဘာဝနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ တထတ္တေန။

သန္တ န္တိ သမာနံ။ **ဇဝံ ဣတရေသုပီ**တိ ကာတဗ္ဗာပိ ကိရိယာ ကာရကရဟိတာ ကေဝလံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ တာယ ပဝတ္တမာနာယ ပစ္စယသာမဂ္ဂီ ကိရိယံ ကရောတီတိ ဝေဟာရမတ္တံ ဟောတိ။ နိဗ္ဗုတိဂမကေသုပိ ဧသေဝ နယော။

သာသဝတာ အသုဘတာ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတော။ **ဒုက္ခာဒီန** န္တိ ဒုက္ခသမုဒယမဂ္ဂါနံ။ **သမုဒယာဒိဘာဝေ** တိ ဒုက္ခဿ သမုဒယမဂ္ဂဘာဝေ, သမုဒယဿ မဂ္ဂဒုက္ခဘာဝေ, မဂ္ဂဿ ဒုက္ခသမုဒယဘာဝေ စ, န ပန နိရောဓဘာဝေ ဒုက္ခာဒီနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အညမညသမင်္ဂိတာ** တိ ဒုက္ခာဒီနံ ဣတရီတရသဘာဝယောဂေ။ **တဏှာဟာယာ**တိ အာဓာရေ ဘုမ္မံ။ **ပုနဗ္ဘဝဿ** တိ ပုနဘဝသင်္ခါတဿ အာယတိဒုက္ခဿ။ **ပကတိတဒီန**န္တိ ကာပိလာနံ။ **ဝိကာရာ** တိ မဟတာဒယော ဗုတ္တာ။ **ဝိဘာဝတော**တိ အဘိဗျတ္တိတော, ပရိဏာမတော တ ပုဗ္ဗေ။ **ပဋိပ္ပလီနာ စာ** တိ ပဋ္ဌာ ပကတိယံ ပလယံ ဂတာ ဝေသမ္မံ မုဋ္ဌိတ္တ သတ္တာဒိသမဘာဝေန အဋ္ဌော သမောရုဒ္ဓာ။ တေနာဟ **''ပကတိဘာဝေ နေဝ တိဋ္ဌန္တီ''**တိ။ **ပကတိဘာဝေနေတ**တိ အဗျတ္တဘာဝေနေဝ ။ **သမုဒယဘာဝေနာ**တိ တဏှာသင်္ခါတပဘာဝဘာဝေန။ အညထာ တံသမ္ပယုတ္တအဝိဇ္ဇာဒီနမ္ပိ သမုဒယဘာဝေ လဗ္ဘတေတတိ။ **အဝိဘတ္တေဟိ** တိ ဝေသမ္မဝိရဟေန ပကတိဘာဝံ ဂတေဟိ။ **''ဝိကာရေဟီ''**တိ သာမညတော ဝုတ္တေ **''မဟန္တာ''** တိအာဒိနာ သရူပတော ဒဿေတိ။ တတ္ထ **မဟန္တော** တိ မဟာဗုဒ္ဓိ။ တဥ္ဟိ ကာပိလာ ''မဟာအဇ္ဈာသယော''တိ စ ဝေဟရန္တိ။ ရူပတမ္မတ္တာဒယော ပဉ္စ တမ္

မတ္တာ, အပာ်ကာရော စာတိ ဆ **အဝိသေသာ**။ စက္ခု သောတံ ဃာနံ ဇိဝှာ ကာယော တစာ ဟဏံ ဟအေ ဟယု ဥပတ္တံ မနောတိ ကောဒသိန္ဒြိယာနိ။ ပထဝီ အာပေါ တေဇော တယော အာကာသန္တိ ပဉ္စ **ဘူတဝိသေသာ,** တေဟိ။ **“ပကတိဘာဝေနေဝ ဌိတေဟီ”**တိ ဣမိနာ ‘‘အဝိဘတ္တေဟီ’’တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ။ **သဂဏ္ဍာ** တိ သဗီဇာ အသုညတာ။ **တန္တု သူ**တိ သုတ္တေသု သမဝာယိကာရဏဘူတေသု။ တထာ **ကပာလေသု**။ တိဝိဓေဟိ တေ ကာရဏံ ဝဒန္တိ ဥပာဒါနကာရဏံ နိမိတ္တကာရဏံ သမဝာယိကာရဏန္တိ။ တတ္ထ တုရိဝေမသလာကာဒယော **ဥပာဒါနကာရဏံ**။ တန္တုတယော **နိမိတ္တကာရဏံ**။ တန္တုတေ **သမဝာယိကာရဏန္တိ**။ **ဒွိဝိသု အဏုသူ**တိ ပထဝီဘူတေသု တ အာပေါတေဇောတယောဘူတေသု တ ဒွိသု ပရမာဏူသု။ **ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ**? **ကုလစုဒ္ဒိတေဟာရစနကော**တိ ‘‘ဣဓ တန္တူသု ပဋ္ဌော, ဣဓ ကပာလေသု ဃဋ္ဌော, ဣဓ ဗီရဏေသု ဃဋ္ဌော’’တိအာဒိနာ နယေန ဟေတုဖလာနံ သမ္ဗန္ဓဘူတေန သတ္တာနံ ဣဓဗုဒ္ဓိတေဟာရာ ဇာယန္တိ။ သော ကေဝိသာဏာနံ ဝိယ အဝိသုံ သဟသိဒ္ဓာနံ သမ္ဗန္ဓော **သမဝါယော**။ ခါဏုသေနာနံ ဝိယ ပန ဝိသုံသိဒ္ဓာနံ သမ္ဗန္ဓော **သံယောဂေါ**။ တီသု အဏူသု တိအဏုကံ ဖလံ သမဝေတံ ဇေဘိဘူတမိဝ သမ္ဗန္ဓန္တိ ယောဇနာ။ ‘‘သမဝေတ’’န္တိ တေသ္သ ‘‘ဇေဘိဘူတမိဝ သမ္ဗန္ဓ’’န္တိ ဣဒံ အတ္ထဝိဝရဏံ။ **မဟာပရိမာဏန္တိ** မဟန္တပရိမာဏံ မဟာပထဝီအာဒိကံ ဇေ ဖလံ, ယံ တေ ‘‘ကာရိယံ ဒ္ဝဗ္ဗ’’န္တိ ဝဒန္တိ။ ယေဟိ ကာရဏေဟိ အာရဒ္ဓံ ကာရိယဒ္ဝဗ္ဗံ, တဒန္တောဂဓာနိ ဇေဝ တာနိ ကာရဏာနိ မညန္တီတိ အာဟ **“အတ္တနော အန္တောဂဓေဟိ ကာရဏေဟီ”** တိ။ သတိ သမတယေ ဟေတုမှိ ဖလံ သမဝေတန္တိ ဖလေ ဟေတု သိယာ, တံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သမတယာဘာတ ဖလေ ဟေတု နတ္ထီတိ ဟေတုသုညံ ဖလ”** န္တိ။

အာဟာရဘေဒေတိ ကဗဠီကာရာဒိအာဟာရဝိသေသေ။ **တပ္ပစ္စယဓမ္မဘေဒေ** တိ အဇ္ဈောဟရဏီယဝတ္ထုသင္ခါယတန အဝိဇ္ဇာအဘိသင္ခါရသင္ခါတေ တေသံ ပစ္စယဘူတဓမ္မဝိသေသေ, ဩဇဋ္ဌမကရူပဝေဒနာပဋိသန္ဓိဝိညာဏနာမရူပသင္ခါတေ တ တန္နိဗ္ဗတ္တဓမ္မဝိသေသေ, တေ ပစ္စယာ ဧတေသံ ဓမ္မဝိသေသာနန္တိ **တပ္ပစ္စယဓမ္မဘေဒာ** ။ ရူပာဒိအာရမ္မဏဝသေန တတိ ယောဇနာ။ **ယာနဒ္ဓဝယဝသေနာ**တိ သမထဝိပဿနာယာနဒ္ဓဝယဝသေန။ ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂက္ခဏေ သမထဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဓာဝ, ယထာ ပန သုညတာဒိသမညာ, ဧဝံ သမထဝိပဿနာသမညာပိ အာဂမနတော မဂ္ဂဿ သိယုန္တိ အာဟ **“အာဂမနဝသေန ဝုတ္တော”** တိ။ ယဿ တ ပညိန္ဒြိယံ အဓိကံ, တဿ မဂ္ဂေ ဝိပဿနာ, ဣတရဿ သမထောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သမာဓိဇာတိ သမာဓာနဇ္ဇော၀။ **တတော တေ**တိ သမာဓိအနုဂုဏကိရိယတ္တာဝ။

အာအာယ ဉီဟိတ္တတတိ ဂဟေတွတ ဝိယ တက္ကေတွတ ဝိတက္ကေတွတ။ **ဒွိဝိန္န** န္တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပာနံ။ **ပုရိမကာလဿ ဝိယ နိဒ္ဒေသော** ယထာ ‘‘ဇေ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ’’တိ, ‘‘ဇေ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ’’တိ စ။

ဩကဟိတုန္တိ ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ။ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ **သဏှတ္တံ** ။ သုခုမာယ ပညာယ ဂဟေတဗ္ဗတာယ **သုခုမတ္တံ**။ **ဣတိ** တိ ဣမိနာ ကမေနာတိ အယမတ္ထောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ဣတိသဒ္ဒေန ဝိဇာနနက္ကမံ ဒဿေတီ”**တိ။ **ဧဝံ ပကာရေဟီတိ ဧဝံ-သဒ္ဒေန** ဇောတိယမာနော ဧဝ အတ္ထော **ပကာရ-သဒ္ဒေန** ဝုစ္စတီတိ **“ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝိဇာနနကာရဏဘူတေ နယေ ဒဿေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣတီ**တိ တ နိဒဿနတ္ထော။ တေန ဝုတ္တပ္ပဘေဒေ ပစ္စ စာမသနဝသေန နိဒဿေတိ။ **ဧဝံ-သဒ္ဒော** ဣဒမတ္ထော။ တေန **ဧဝံ ပကာရေဟီ**တိ ဣဒံပကာရေဟိ, ဤဒိသေဟီတိ အတ္ထော။

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသော

ဇာတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၀. “ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသေ” တိ ဣမိနာ ‘‘တတ္ထာ’’တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ။ **ဒုက္ခမာတိကာ**တိ ဒုက္ခဒုက္ခာဒီနံ ဒုက္ခဝိသေသာနံ ဥဒ္ဒေသော။ **ပဒဒွဝယေ**တိ ‘‘ပရိယာယဒုက္ခံ, နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ’’န္တိ တေသမ္ပိ ပဒဒွယေ။

ဒုက္ခုတ္တာယေတ တိ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခတံ ဝဒတိ။ **သဘာဝေန နာမံ ဝိသေသေတီ**တိ အနုဝတ္တသညတံ ဒဿေတိ။ **ပုရိမေန** သဘာဝဒုက္ခတစကေန **ဒုက္ခသဒ္ဒေန** ။ သော ဟိ ဝိသေသနံ အဝစ္ဆေဒကဘာဝတော ပစ္ဆိမံ သဠာရဒုက္ခ၌ ဝိသေသေတိ။ သော ဟိ နိဝတ္တေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗသာဓာရဏတ္တာ အဝစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။ **တေနာ**တိ ဝိပရိဏာမအဓိဌာနာ ဒိပကာရဝိသေသေန။

ဒေသေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ သဌိပနံ ဣဓ သင္ခေပေဟ, သော စ တဗ္ဗိဘာကနံ သာဓာရဏဘာဝတေတိ အာဟ **"သင္ခေပေဟ သာမည"** န္တိ။ **အန္တောကရိတ္ဝတ** တိ အန္တောဂဓေ ကတွတ, သင္ဂဟေတွတ တ။ **ဉာယထာပီ**တိ သင္ခေပတောပိ ဝိတ္ထာရတောပိ။ သာဓာရဏဘာကနံ ဝိဘဇနံ ဝိဘာဂေ, ဝိတ္ထာရောတိ အာဟ **"ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသေသော"**တိ။ **ဝိသေသန္တရနိဝတ္တကော** တိ ဝိဘာဂန္တရာသင္ဂဟကော။

၁၉၁. အပရတ္ထာ တိ ဘုမ္မဝစနံ သာမိအတ္တေ ယထာ ''သဗ္ဗတ္ထ ဟဒက''န္တိ အာဟ **"သာမိအတ္တေပိ ဟိ အပရတ္ထသဒ္ဒော သိဇ္ဈတီ"**တိ။ သိဒ္ဓိ ပန ''ဣတရာဟိပိ ဒိဿတီ''တိ ဣမိနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဿ စ ဝံ သဒ္ဒော သမ္ဘဝတိ, တဿ ဟင်္ဓယံ သာမိဝသေန ဝုတ္တံ အဌကထာယံ ဘုမ္မဝသေန ဒဿိတန္တိ ဒီပေန္တော **"တေသံ တေသန္တိ တ"**တိအာဒိမာဟ။ **အပရဿာ** တိ အပရဿ သတ္တဿ။ မနုဿာဒိဘေအေ ဥပပတ္တိဘတေ ဂတိ, တဗ္ဗိသေသဘူတာ ခတ္တိယာဒိသာမညာဓိဌာနာ ခန္ဓာ ဇာတီတိ ဒဿေန္တော **"ပဠဂတိဝသေနာ"**တိအာဒိမာဟ။

တိဏာကာရောတိ တိဏဝိကပ္ပော, တိဏဝိသေသောတိ အတ္တော။ **ဓေန္တိ** နိဒဿနေ။ တေန ဝုတ္တပ္ပကာရံ ပဌမံ ဝိညာဏဟတုဘာဝံ ပစ္စာမသတိ။ **တဒုဟာအယာ**တိ တတော ပဌာယ။ **အရိယဘာဝကရဏတ္တာ** တိ အရိယဘာဝကာရဏတ္တာ။ ကရောတီတိ ဟိ ကရဏံ။ အရိယသဒိသတ္တာ တ **အရိယသီလံ**။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာနမ္ပိ ဟိ စတုဟရိသုဒ္ဓိသီလံ အရိယသီလသဒိသံ။ **အာကာရဝိကာရာ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇနာဒိအာကာရဝိကတိယော။ **သဟုပ္ပာဒကာ** တိ ဥပ္ပာဒသဟိတာ ဥပ္ပာဒဝတ္တာ ခန္ဓာ။ **အာယတနဝသေနာ**တိ ပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန။ **ယောနိဝသေနာ**တိ အဏ္ဍဇာဒိယောနိဝသေန။ **ဧကေကေနေဝ ပဒေနာ**တိ ယထာ ဒုတိယနယေ ဇာတိအာဒိပဒေသု ဒွီဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏာယတနယောနိဝိဘာဂေန သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယိတွတ ဇာတိ ဒဿိတာ, န ဧဝမိဓ။ ဣဓ ပနေတေသု ဧကေကေနေဝ ပဒေန အဝိဘာဂတော **သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယိတွတ။ ဉာယတ္တာ** တိ ပုရိမပစ္ဆိမနယေသု ဘာဝနိဒ္ဒေသော ဝ ယုတ္တော။ အနဘိဟိတေ ဝိဘတ္တိဝိဓာနံ, နာဘိဟိတေတိ။ **ဟကဠျာ နိဗ္ဗတ္တိ** တိ အဘိဗ္ဗတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ။

ဒွိဝိန္နံ ဒွိဝိန္နံ န္တိ ဧကတေကာရဘဝေ ရူပာယတနဓမ္မာယတနဝသေန ဒွိန္နံ, စတုတေကာရဘဝေ မနာယတနဓမ္မာယတနဝသေန ဒွိန္နံ။ **သေသေ**တိ ပဥ္စတေကာရဘဝေ။ **ပဥ္စန္နံ** န္တိ စက္ခုသောတမနောရူပဓမ္မာယတနဝသေန ပဥ္စန္နံ။ တာနိ ဟိ ရူပဘဝေ ပဥ္စတေကာရေ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကာမဓာတုယံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနန္တိ ယောဇနာ။ **ဝိကလာဝိကလိန္ဒြိယာန** န္တိ အပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ သတ္တာနံ။ ဣန္ဒြိယဝသေနေဝ ဟိ အာယတနာနံ ဝေကလ္လံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဝိကလိန္ဒြိယဿ သတ္တန္နံ နဝန္နံ ဒသန္နံ ပုနပိ ဒသန္နံ, ဣတရဿ ဧကာဒသန္နံ အာယတနာနံ ဝသေန သင္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သတ္တန္န** န္တိ ကာယမနောရူပဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မာယတနဝသေန သတ္တန္နံ။ ဂဗ္ဘသေယ္ယကဉ္စဟိ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **နဝန္န** န္တိ စက္ခုသောတသဒ္ဒာယတနဝဇ္ဇာနံ နဝန္နံ။ အန္ဓဗဓိရဝသေန ဟိဒံ ဝုတ္တံ။ **ဒသန္န** န္တိ စက္ခုသဒ္ဒဝဇ္ဇာနံ။ **ပုန ဒသန္န** န္တိ သောတသဒ္ဒဝဇ္ဇာနံ။ အန္ဓဝသေန, ဗဓိရဝသေန စေတံ ဒွယံ ဝုတ္တံ။ **ဧကာဒသန္န** န္တိ သဒ္ဒဝဇ္ဇာနံ။

တံဒုက္ခဘာဝတေတိ ပရိယာယဒုက္ခဘာဝတော။ **တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိနိတရဏေနာ** တိ ဥပ္ပလပဒုမာဒီသု ဥပ္ပတ္တိပဋိက္ခေပေန အဘာဝကထနေန။ **ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာရဏေ** တိ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘူတေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဌာနေ။

မရဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၃. ခန္ဓဘေဒဿာ တိ ခန္ဓဝိနာသဿ။ **သောတိ** ခန္ဓဘေဒော။ **ပဗန္ဓသမုစ္ဆေဒော** တိ ပဗန္ဓဿ အစ္စန္တသမုစ္ဆေဒော။ **တဗ္ဘာဝတော** တိ သမ္မုတိမရဏဘာဝတော။ **တဒေကဒေသဘာဝတော**တိ တဒဝယဝဘာဝတော။ **တသ္မိ သေဝ နာမန္တိ အသမ္ဘောဟတ္ထံ ဝုတ္တံ** သဗ္ဗဿာပိ ဧကကမ္မနိဗ္ဗတ္တဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒဘာဝတော။ သမ္မုတိမရဏမေဝ ဟိ ဇာတိက္ခယမရဏံ, တံ ပန ဇာတိက္ခယမရဏံ ဥပက္ကမမရဏံ, သရသမရဏန္တိ ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ

သရသမရဏမ္ပိ အာယုက္ခယမရဏံ, ပုညက္ခယမရဏန္တိ ဒုဝိဓံ။ ဧဝမေတေသံ တဒေကဒေသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဥ္စေတ္ထ ဥပက္ကမမရဏံ, တံ အကာလမရဏံ။ သရသမရဏံ ကာလမရဏံ။ မရဏေန သတ္တာ ယထာလဒ္ဓအတ္တဘာဝေန ဝိယုဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **"သမ္ပတ္တိဘဝက္ခန္ဓေဟိ ဝိယောဇေတီ"** တိ။

ကာရဏတ္ထော တိ မူလတ္ထော။ မူလဥ္ဟိ "အာဒီ"တိ ဝုစ္စတိ "ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဥ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ, ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၃၆၉)။ တေနာဟ **"သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒမူလကန္တိ အတ္ထော"** တိ။

ဖလကိရိယာဂဟ္ဏာ ဤဒိသီ ဟေတုကိရိယာတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **"အန္တောဂဓာ"** တိ။ ဗ္ယသနသ္သ ဟိ အာဟာဒကေ ဟိ အာဟာဒနံ အာဟာဒေတဗ္ဗအာပတ္တိယာ သဟေဝ သိဇ္ဈတီတိ။

သောကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၄. သုခံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဧတေနာတိ သုခကာရဏံ **ဟိတံ။ ဘောဂဗျသနာဒိပဒတ္ထဝိသေသ** န္တိ ဘောဂဗ္ယသနံ, သီလဗျသနန္တိ ဧဝံ ဘောဂသီလပဒါနံ ဝသေန အတ္ထဝိသေသံ။ **သမာသဝိသေသ** န္တိ "ရောဂေဟေဝ ဗျသနံ, ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဗျသန"န္တိ သမာနာဓိကရဏဝသေန သမာသဝိသေသံ။ အန္ထပဟနဝတ္တယာနာဒိ ပရိဘာဂဥ္စိတဗ္ဗတော **ဘောကေ**တိ အဓိပ္ပေတော, သော စ ဓမ္မသမူဟဘာဝေန။ **တဗ္ဗိနာသာ** တိ ဉာတိဘောဂဗ္ယသနာနိ ဝုတ္တာနီတိ တေ ဝိကာရဘာဝေန ပညာပေတဗ္ဗတ္တာ **ပဏ္ဏတ္တိမတ္တာ** ။ ပရိနိပ္ဖန္နံ နာမ ခန္ဓပဥ္စကံ။ အတံသဘာဝတ္တာ ပဏ္ဏတ္တိ အပရိနိပ္ဖန္နာ, အနိပ္ဖန္နာ စ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အပရိနိပ္ဖန္နတံ သန္ဓာယ အနိပ္ဖန္နာနီတိ အာဟာ"** တိ။ န ဟိ ပဏ္ဏတ္တိ ကေနစိ နိပ္ဖာဒီယတိ။ အညတ္ထာပိ အပရိနိပ္ဖန္နေ အနိပ္ဖန္နတေဟာရော အာဂတောတိ ဒဿေတုံ **"အပရိနိပ္ဖန္နတံ ယေတ"**တိအာဒိမာဟ။ ကာမဥ္စေတ္ထ အပရိနိပ္ဖန္နံ "အနိပ္ဖန္န"န္တိ ဝုတ္တံ, "နိပ္ဖန္န"န္တိ ပန န ပရိနိပ္ဖန္နမေဝ ဝုစ္စတိ, နာပိ သဗ္ဗော သဘာဝဓမ္မောတိ ဒဿေန္တော **"ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ စာ"** တိအာဒိမာဟ။ နိပ္ဖန္နတာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနိပ္ဖန္နတာ** သဘာဝဓမ္မတ္တေပိ ကေနစိ န နိပ္ဖာဒီယတီတိ ကတ္ဝာ။

သင်္ကုစိတံ စိတ္တန န္တိ ပီတိသောမနဿပဋိပက္ခတော, ဒေသသမ္ပယောဂတော စ အာရမ္မဏေ အနဘိရတိပ္ပဝတ္တိမာဟ။ အန္တော အတ္တနော နိဿယဿ နိဒ္ဒဟနဝသေန တ ဈာနံ စိန္တနံ **အန္တောနိဇ္ဈာနံ** ။ သတိပိ အနုသောစန ဘာဝေ အတ္တနော ကတာကတကုသလာကုသလဝိသယော မနောဝိလေခဘူတော ဝိပ္ပဋိသာရော **ကုက္ကုစ္စံ,** ယထာဝုတ္တ အန္တောနိဇ္ဈာနံ **သောကော**တိ ဥဘိန္နံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

"မနောဒ္ဝတရဇဝနက္ခဏေ" တိ ပရိယုတ္တမန္တောနိဇ္ဈာနံ သန္ဓာယာဟ, ဣတရံ ပန ပဥ္စဒ္ဝါရဇဝနေသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ တေနာဟ **"ကာယဝိညာဏာဒီ"**တိအာဒိ။ **ဒေမနဿဿာ** တိ အသောစနာကာရဿ ဒေမနဿဿ, သောစနာကာရဿာပိ တ နာနာဝီထိကဿ။ တမ္ပိ ဟိ ဒုက္ခမေတတိ။ **အညထာ**တိ မနောဒ္ဝတရဇဝနေ ဧဝ ဂဟိတေ။ **တတ္ထ ထာ**တိ ကာယဝတ္ထုကမနောဒ္ဝတရိကေသု။

ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၅. အာဒေဝနသဒ္ဒံ ကတ္ဝာ တိ အာဒေဝိတ္ဝာ, ဝိလပိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ပုဂ္ဂလဿ သမ္ဘမဘာဝေ** တိ ယဿ သ သတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ အနဝဋ္ဌာနဘာဝေ။ သမ္ဘမံ တ အတ္ထန္တရဂတံ တဿ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ ဟာက ဋ္ဌဘာဝကရဏေနာတိ **သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။

မုဋ္ဌိဟိ ပောထနာဒီနိ **မုဋ္ဌိပောထနာဒီနိ** ။

ယေန ဒေမနဿေန။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဒုက္ခတော** တိ "အတ္တနော ခန္ဓံ မုဋ္ဌိဟိ ပောထေတီ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တဒုက္ခတော။ **တံနိဒာန**န္တိ ပရိဒေဝနိဒာနံ။

ဒုက္ခဒေမနဿနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၆-၇. ကာယဒုက္ခာဘိဘူတဿ ပတိကာရာဘိလာသာယ တာဒိသဒုက္ခာဝဟပယောဂကာလာဒီသု ကာယိကဒုက္ခဿ တဒုပနိဿယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တေေန ဒုက္ခေနာ** တိ အနာထတာဟတ္ထဟာဒဇ္ဈေဒနာဒိဒုက္ခေန။

ဥပဟယာသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၈. ဒုက္ခဠာနနိသဇ္ဇာဒီနိ **ဒုက္ခဠာနာဒီနိ** ။ အေမနဿဿ ဝတ္ထု ဟောတိ ဥပဟယာသောတိ သမ္ဗန္ဓော။

အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၉. အညသာပေက္ခသဒ္ဒော အသမတ္ထသမာသောတိ တံ ဒဿေတိ **"ယေန သမာသော, န တဿာယံ ပဋ္ဌိ သေဓကော အ-ကာရော"**တိ။

ပစ္စိမဒ္ဓဝယ န္တိ "သမောဓာနံ မိဿီဘာတေ"တိ ဣဒံ ပဒဒ္ဓဝယံ။ **တဒတ္ထဝသေနာ** တိ သမောဓာနတ္ထဿ, မိဿီဘာဝတ္ထဿ စ ဝသေန သင္ခာရေသု လဗ္ဘတိ။ အာဂတေဟိ စ တေဟိ သင္ခာရေဟိ ပုဂ္ဂလဿ သံယောဂေ ဟောတီတိ ယောဇနာ။

တံဂဟဏမတ္တန္တိ အာဟာထဂတာရမ္မဏဂ္ဂဟဏမတ္တံ။

ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၁. တံ ကာလန္တိ စုတိစိတ္တနိရောဓတော ဥဒ္ဓံ ကာလံ။ **"ယမ္ပိ"** တိ **ယံ**-သဒ္ဒော ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တန္တိ **ယေနပီတိ အတ္ထော ဝုတ္တော** ။ "ယံ ဣစ္ဆ"န္တိ **ယံ**-သဒ္ဒော ယအာ ဣစ္ဆာပေက္ခော, တအာ "န လဘတီ"တိ ဧတ္ထ အလာဘပဓာနာဘာဝတော ဣစ္ဆာ ဝိသေသီယတီတိ အာဟ **"အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣစ္ဆာ ဝုတ္တာ ဟောတီ"** တိ။ "ဣစ္ဆံ န လဘတိ ယ"န္တိ ဧဝံ ကိရိယာပရာမသနဘူတော **ယံ**-သဒ္ဒော ယအာ "န လဘတီ"တိ ဧတံ အပေက္ခတိ, တတ္ထ ဂုဏဘူတာ ဣစ္ဆာ, ပဓာနဘူတော အလာဘောတိ အာဟ **"တအာ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌော အလာဘော ဝုတ္တော ဟောတီ"** တိ။

ဟိရောတ္တပ္ပရဟိတာ ဆိန္နိကာ, ဓုတ္တိကာတိ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **"ဆိန္နဘိန္နဂဏေနာတိ နိလ္လဇ္ဇေန ဓုတ္တဂဏေနာ"**တိ။ **ကပ္ပဋ္ဌိကာ** သိဗ္ဗိတပိလောတိကဓာရိနော။

အလဗ္ဘနေယျဣစ္ဆ န္တိ အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုသ္မိံ ဣစ္ဆံ။

ဥပာဒါနက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၂. တာဒိသဿ ဝတ္ထုနော သဗ္ဘာတ တိ သာမညတော အနဝသေသဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယာဟ။

အတိဟာကရေန အတိ ဝိယ ပကာသေန ဒုက္ခေနာတိ အတ္ထော။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၃. မနော ဝိယာတိ မနော-သဒ္ဒဿ ဝိယ။ **ဣက-သဒ္ဒေနာ** တိ "ဟေနောဘဝိကာ"တိ ဧတ္ထ **ဣက**-သဒ္ဒေန။ **ဂမိယတ္ထတ္တာ**တိ ဉာပိတတ္ထတ္တာ။ ကရဏသီလတာ ဟိ ဣဓ သီလတ္ထော, သော စ **ဣက**-သဒ္ဒေန ဝုစ္စတီတိ **ကိရိယာတစကဿ** ကရဏသဒ္ဒဿ အဒဿနံ အပ္ပယောဂေ။ ဝုတ္တတ္ထာနဥပ္ပတ္တိ အပ္ပယောဂေ။ သတိ ပစ္စယန္တရသမတယေ ပုနဗ္ဘဝဿ အယိကာ, တဒဘာဝေ အအယိကာတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"အအာယိကာပိ ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတိစ္စေတ"**တိ တံသဘာတနတိဝတ္တနတော။ တေနေတဟ **"သမာနသဘာဝတ္တာ, တအနုဘာဝတ္တာ စာ"** တိ။ တတ္ထ သ

ဘာတေ တဏှာယနံ။ **အာနုဘာတေ** ပစ္စယသမဝါယေ ဖလနိပ္ဖာဒနသမတ္ထတာ။ **ဣတရေသူ**တိ အဝသိဋ္ဌကိလေသာဒီသု။ ပဝတ္တိဝိပါကဒါယိနော ကမ္မဿ သဟာယဘူတာ တဏှာ “ဥပဓိဝေပက္ကာ”တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ “**ဥပဓိမ္ဟိ ယထာနိဗ္ဗတ္တေ**”တိအာဒိ။ **ယထာနိဗ္ဗတ္တေ** တိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ နိဗ္ဗတ္တပ္ပကာရေ။ **နန္ဒနံ** သံဥပ္ပိလာဝနံ အဘိတဿနံ။ **ရဇ္ဇနံ** ဝတ္ထဿ ဝိယ ရင်္ဂဇာတေန စိတ္တဿ ဝိပရိဏာမနံ, ရမာပနံ ဝါ။ **ရာဂသမ္ဗန္ဓေနာ** တိ ရာဂပဒသမ္ဗန္ဓေန “**ဥပ္ပန္နဿာ**” တိ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ **ရူပာရူပဘဝရာဂေ ဝိသုံ ဝက္ခတီ** တိ ဧတ္ထ **ဝက္ခတိ** -ကိရိယာပဒံ ကမ္မတ္ထေ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“**သဝတ္ထုကံ စက္ခုံ**”န္တိ ဣမိနာ သကလံ စက္ခုဒသကမာဟ, ဒုတိယေန သသမ္ဘာရစက္ခုံ။ **ဆိဒ္ဒ** န္တိ ကဏ္ဏဿ ဆိဒ္ဒပဒေသံ။ **ကဏ္ဏဗဒ္ဓ** န္တိ ကဏ္ဏပါဠိံ။ **ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနတော** ရတ္တကမ္ဗလပဋလံ ဝိယ, **ကိစ္စတော** မုဒုသိနိဒ္ဓမဓုရရသဒံ မညန္တိ။ **သာမညေန ဂဟိတာ**တိ ဝိသယေန အဝိသေသေတွာ ဂဟိတာ။ **ဝိသယဝိသိဋ္ဌာ** တိ စက္ခာဒိဝိသယဝိသိဋ္ဌာ။ **ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတီ**တိ သမုဒါယာဝယဝေဟိ ဝိယ သာမညဝိသေသေဟိ န နာနတ္တဝေါဟာရော န ဟောတိ ယထာ “ရုက္ခေ သိံသပါ”တိ။ န ဟိ သဗ္ဗော ရုက္ခော သိံသပါ။ တသ္မာ ကိရိယာဘေဒသဗ္ဘာဝတော “သယာနာ ဘုဉ္ဇန္တိ သခနာ”တိအာဒီသု ဝိယ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ”တိ ဧတ္ထ ကိရိယာယ လက္ခဏတ္ထာ, ဣတရတ္ထ လက္ခိတဗ္ဗတာ စ ဝုတ္တာ။ **ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟောတီ**တိ အနိစ္ဆိတတ္တာ သာသင်္ကံ ဥပ္ပါဒကိရိယာယ အတ္ထိဘာဝမာဟ။ တေန ဥပ္ပါဒေ သတီတိ အယမေတဿ အတ္ထောတိ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ”တိ ဧတ္ထ ဥပ္ပါဒော ဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တော, ဣတရော စ တဿ ဖလဘာဝေနာတိ အာဟ “**သော ဟိ တေန ဥပယောဇိတော ဝိယ ဟောတီ**”တိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ** တိ ဝါ တဏှာယ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနသီလတာ ဥပ္ပဇ္ဇနသဘာဝတာ, ဥပ္ပဇ္ဇနသမတ္ထတာ ဝါ ဝုတ္တာ။ တတ္ထေဝ စဿာ ဥပ္ပဇ္ဇနသီလတာ သက္ကာယတော အညသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တိယာ အဘာဝတော, သမတ္ထတာ ပစ္စယသမဝါယေန, အညထာ အသမတ္ထတာ, ယတော ကဒါစိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **နိဝိသမာနာ နိဝိသတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၄. တဏှာယ ဝိရဇ္ဇနံ ဟလိဒ္ဒိရာဂဿ ဝိယ ပလုဇ္ဇနန္တိ ကတွာ အာဟ “**ခယဂမနဝသေနာ**”တိ။ ဝိစ္ဆိန္နံ နိရုဇ္ဈနန္တိ ဝုတ္တံ “**အပ္ပဝတ္တိဂမနဝသေနာ**” တိ။ စဇနံ ဆဍ္ဍနံ, ဟာပနံ ဝါတိ အာဟ “**အနပေက္ခတာယ စဇနဝသေန, ဟာနိဝသေန ဝါ**”တိ။

တဒပ္ပဝတ္တိ ဝိယာ တိ တဿာ တိတ္တအလာဗုဝလ္လိယာ အပ္ပဝတ္တိ ဝိယ။ အပ္ပဝတ္တိဟေတုဘူတမ္ပိ နိဗ္ဗာနံ တဏှာယ အပ္ပဝတ္တိ ဝိယ ဂယှတီတိ အာဟ “တဒပ္ပဝတ္တိ ဝိယာ”တိ ယထာ “ရာဂက္ခယော”တိ (သံ. နိ. ၄.၃၁၅, ၃၃၀)။ **အပ္ပဝတ္တိဘူတ** န္တိ တဏှာယ အပ္ပဝတ္တိယာ ပတ္တံ, ပတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ နိရုဇ္ဈာယပိ တဏှာယ ပိယရူပသာတရူပေသု နိရုဇ္ဈာတိ ဝတ္တဗ္ဗတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ မဂ္ဂေ, နိဗ္ဗာနဉ္စ တဏှာယ သမုစ္ဆေဒသာဓနံ, တသ္မာ “ပုရိမာ ဝါ ဥပမာ”တိအာဒိနာ ဥပမာဒွယံ ဥဘယတ္ထ ယထာက္ကမံ ယောဇိတံ, ဥဘယဋ္ဌာနိယံ ပန ဥဘယတ္ထာပိ လဗ္ဘတေဝ။

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၀၅. **တိတ္ထိယေဟိ ကပ္ပိတဿ မဂ္ဂဿ** ပကတိပုရိသန္တရဉာဏာဒိကဿ။ **အရိယံ လဘာပေတီ**တိ အရိယံ သာမညဖလံ လဘာပေတိ။

တဗ္ဗိပက္ခဝိရတိသဘာဝါ တိ တဿာ သမ္မာဝါစာယ ဝိပက္ခတော မိစ္ဆာဝါစာယ ဝိရတိသဘာဝါ။ **ဘေဒကရမိစ္ဆာဝါစာ** ပိသုဏဝါစာ, သဗ္ဗာပိ ဝါ မိစ္ဆာဝါစာ ဝိသံဝါဒနာဒိဝသေန ဘေဒကရီတိ အာဟ “**ဘေဒကရမိစ္ဆာဝါစာပဟာနေနာ**”တိ။ ဝိသံဝါဒနာဒိကိစ္စတာယ ဟိ လူခါနံ အပရိဂ္ဂဟကာနံ မုသာဝါဒါဒီနံ ပဋိပက္ခဘူတာ သိနိဒ္ဓဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟ

ကသဘာဝတ သမ္မာဝာစာ တပ္ပစ္စယသုဘာသိတသမ္ပဋိဂ္ဂါဟကေ ဇနေ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ ပရိဂ္ဂဏှာဟန္တိ ပဝတ္တ တီတိ **ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ** ။ တေနာဟ **"ဇနေ, သမ္ပယုတ္တေ စ ပရိဂ္ဂဏှာဟနကိစ္စဝတီ"** တိ။ **စီဝရကမ္မာဒိကော** တာဒိသော ပယောဂေါ။ **ကာတဗ္ဗံ** စီဝရရဇနာဒိကံ။ **နိရဝဇ္ဇသမုဋ္ဌာပနကိစ္စတ** တိ နိရဝဇ္ဇဿ ကတ္တဗ္ဗဿ, နိရဝဇ္ဇာ ကာရေန တ သမုဋ္ဌာပနကိစ္စတာ။ **သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ သမုဋ္ဌာပေန္တော** တိ ဝေ့ သမုဋ္ဌာပနံ မိစ္ဆာကမ္မန္တ ပဋိပက္ခဘူတဿ အတ္တနော ကိစ္စဿ အနုရူပဘာဝေန သမ္ပယုတ္တာနံ ပဝတ္တနမေဝ, ဥက္ခိပနံ တ နေသံ ကာယိက ကိရိယာယ ဘာရုက္ခိပနံ ဝိယ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ, အာဇီဝဿေဝ တ ဝိသောဓနံ **ဝေဒာပနံ**။

ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာ တိ ဒိဋ္ဌိယာ သဟဇပဟာနေကဋ္ဌာ, ပဌမမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေနေဝ တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ "ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌအဝိဇ္ဇာ ဒယော"တိပိ ပာဌော။ တေသွိံ ပဌမေ္ဓ စတုမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သင္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ ဥပရိမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပန ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈော မာနော ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ "အဟ"န္တိ ပဝတ္တိအာကာရတော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနိယော။ **ပကာ သေတီ**တိ ကိစ္စပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **တေနေဝ ဟိ အင္ဂေနာ** တိ တေနေဝ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင္ခါတေန မဂ္ဂင္ဂေန။ တထာ ပဝတ္တိတေန ကရဏဘူတေန, တေန တ ကာရဏေန။ အင္ဂ-သဒ္ဒော ဟိ ကာရဏတ္ထောပိ ဟောတီတိ။ **တတ္ထာ** တိ မဂ္ဂေ, မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒေ တ။

ဣမသ္မေတ တိ အရိယမဂ္ဂပရိယာပန္နသ္မေ။ ယဒိပိ ဝိရမိတဗ္ဗတော ဝိရမန္တဿ စေတနာပိ လဗ္ဘတေဝ, ဝိ ရတိယာ ဧဝ ပန တအ ပဓာနဘာဝေတိ အာဟ **"ဝိရမဏကာလေ တ ဝိရတိယော"**တိ။ **သုဘာသိတာဒီ**တိ အသမ္ဖပ္ပလာ ပာဒိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အပိသုဏာဒိ သင္ဂဟိတာ။ **ဘာသနာဒီ**တိ ဝေ့ ပန ကာယသုစရိတာဒိ။ **အမဂ္ဂင္ဂတ္တာ** တိ အမဂ္ဂ သဘာဝတ္တာ။ တမေဝ စေတနာယ အမဂ္ဂသဘာဝတံ ဒဿေတုံ **"ဧကဿ ဉာဏဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သ မ္မာဝာစာဒိကိစ္စတ္တယံ နာမ မိစ္ဆာဝာစာဒီနံ တိဏ္ဏံ ပဟပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆိန္ဒနံ, မဂ္ဂစေတနာ စ တံသဘာဝ န ဟောတိ တိ န တဿာ မဂ္ဂက္ခဏေ သမ္မာဝာစာဒိဘာဝသိဒ္ဓိ။ **တံသိဒ္ဓိယ**န္တိ ကိစ္စတ္တယသိဒ္ဓိယံ။ ယထာ ပနဿာ ပုဗ္ဗဘာဂေ သုဘာသိတဝာစာဒိဘာဝတေ, ဧဝံ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သိယာ။ ဧဝံ သန္တေ ယထာ တတ္ထ ဧကဿ သမ္မာသင္ကပ္ပဿ တိ ကိစ္စတာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနဉ္စ ဧကေကာနံ စတုကိစ္စတာ, ဧဝံ ဧကာ မဂ္ဂစေတနာ သမ္မာဝာစာဒိကိစ္စတ္တယဿ သာဓိ ကာ ဘဝေယျ, တထာ စ သတိ မဂ္ဂေ သမ္မာဝာစာဒီနိ တီဏိ အင္ဂါနိ န ဘဝေယျုံ, ဆဠင္ဂိကော စ အရိယမဂ္ဂေါ သိ ယာတိ တယိဒမာဟ **"ဧကာယ စေတနာယာ"**တိအာဒိနာ။ ယသ္မာ ပနေတံ နတ္ထိ, တသ္မာ မဂ္ဂပစ္စယတာဝစနတော စ န စေတနာယ မဂ္ဂဘာဝေတိ မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိရတိယောဝ သမ္မာဝာစာဒယော။

ဗျူပဟနံ သုခံ။ **သန္တသုခံ** ဥပေက္ခာ။ သာ ဟိ "ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၄၄; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂) ဝုတ္တာ။ **ဝိတက္ကာဒီန** န္တိ တေယေဝ အဘိနိရောပနာဒယော ဟာကဋ္ဌပရိယာယေန ဝုတ္တာ။

ဝစီသင္ခါရဘာဝတော **ဝစီဘေဒဿ ဥပကာရကော ဝိတက္ကော** ။ **"သာဝဇ္ဇာ။ပေ.။ ဥပကာရကော တေ"** တိ ဣမိ နာ ဝစီဘေဒတံ သမုဋ္ဌာပကစေတနာနံ ဝိယ ဝိရတိယာပိ ဝိသေသပစ္စယော ဝိတက္ကောတိ ဒဿေတိ။ **ဝစီဘေဒနိယာမိ ကာ တစာ**တိ ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိမာဟ။ သာ ဟိ သမ္မာဝာစာဘူတာ မိစ္ဆာဝာစာသု သံယမိနီ။ တတ္ထ ယထာ ဝိသံဝာဒနာဒိ မိစ္ဆာဝာစတော အဝိရတော မိစ္ဆာကမ္မန္တတောပိ န ဝိရမတေဝ။ ယထာဟ – "ဧကံ ဓမ္မံ။ပေ.။ အကာရိယ"န္တိ (ဓ. ပ. ၁၇၆)။ တထာ အဝိသံဝာဒနာဒိနာ သမ္မာဝာစာယ ဌိတော သမ္မာကမ္မန္တမ္ပိ ပူရေတိယေဝတိ အာဟ **"ဝစီဘေဒ။ပေ.။ ဥ ပကာရိကာ"**တိ။ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိနိဋ္ဌာဘာဝတော ယထာ ဂတီတိ နိဗ္ဗတ္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ပဝတ္တိဘာဝတော ရသလက္ခဏာနိ ပီတိ အာဟ **"ကိစ္စာဒိသဘာဝေ တ"** တိ။

အဘိနန္ဒန န္တိ တဏှာဟာဒိဝသေန အဘိနန္ဒနံ။

တစုဂ္ဂတကရဏံ **ဥဂ္ဂဟော,** အတ္ထပရိပုစ္ဆနံ **ပရိပုစ္ဆာ**တိ တဒုဘယံ သဝနာဓိနန္တိ အာဟ **"သဝနဉာဏေ ဧဝ အဝ ရောဓံ ဂစ္ဆန္တီ"**တိ။ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွတ ဂဟဏံ **ပရိဂ္ဂဏှာဟနံ** ။

တဿာ တိ ပယောဂဿ။

သောတိ ကာမဝိတက္ကပ္ပဝတ္တိယာ ကာရဏဘူတော သုဘနိမိတ္တေ အယောနိသောမနသိကာရော။ **တဿာ** တိ ကာမဝိတက္ကဿ။ ဂတံ ဂမနံ ပဝတ္တိ, တဿ ဥပာယောတိ **ဂတမဂ္ဂေါ** ။

ပဟာတဗ္ဗကေတ္ထ န္တိ ပဟာတဗ္ဗတာသာမညံ။

မဂ္ဂဘာဝေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ကေတ္ထေနာ တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ မဂ္ဂဘာဝေန ကေတ္ထေန သာမညတော ဂဟေတွ "အဿာ"တိ ဧကဝစနေန ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ သဗ္ဗဿ မဂ္ဂဿ အညမညံ သဒိသ တာ, တထာ အသဒိသတာ စ ဧကစ္စသဒိသတာ စ **ဈာနင်္ဂဝသေန သဗ္ဗသဒိသသဗ္ဗာသဒိသဧကစ္စသဒိသတာ,** သော ဧဝ ဝိသေသောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိပဿနာနိယာမံ ဓုရံ ကတွာ အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဓ ပနာ**တိ ဣမိဿာ သမ္မောဟ ဝိနောဒနိယံ။ **သမ္မသိ။ပေ။ နိဝတ္တနတော** တိ ပဠမတ္ထေရဝါဒံ ဝဒန္တော တဒနုရူပသယံ ပုရက္ခတွာ ဝဒတီတိ အဓိပ္ ပါယေန ဝုတ္တံ။ ဣတရထာ ဣတရတ္ထေရဝါဒ ဒဿိတာ ဧတတိ။ **ဟဒကရူပနနိယာမ** န္တိ ဟဒကရူပနနိယာမံ ဓုရံ ကတွာ အာဟာတိ ယောဇနာ။ "ဝိပဿနာ ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တဿာ ဣဓ ပဋိက္ခေပတာ အ တ္ထိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ကေစိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ နိယာမေတီတိ ဝဒန္တီ"တိ? နယိဒမေဝံ။ **ဣဓာပီ**တိ ဣဓ ဟဒက ရူပနနိယာမေပိ ဝိပဿနာနိယာမော န ပဋိက္ခိတ္တောတိ အယမေ့ဟတ္ထ အတ္ထော။ တေနေတဟ **"သာဓာရဏတ္တ တာ"**တိ။ "ဣဓ ပနာ"တိ ဣမိနာပိ ပဠမတ္ထေရဝါဒေ သင်္ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝိပဿနာနိယာ မော ဝိသုံ ဂဟိတောတိ? တဒတ္ထယာဝိဓုရတာဒဿနတ္ထံ။ **အညေ စာစရိယတအ**တိ သမ္မသိတရူပနပုဂ္ဂလရူပာသ ယတအ။

"အာရုပ္ပေ တိကစတုက္ကရူပနံ။ပေ။ န လောကိယ" န္တိ ဣဒံ ထေရတဒေ အာဂတံ ပေရာဏဋ္ဌကထာယံ တန္ တိံ ကတွာ ဌပိတန္တိ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဝုတ္တံ အဋ္ဌသာလိနိယန္တိ အဓိပ္ပါ ယော"**တိ။ **ယေသူ**တိ ပန္တိမရူပနဝဇ္ဇာနိ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တတ္ထ ဟိ အရူပုပ္ပတ္တိယံ သံသယော, န ဣတရသ္မိံ။ "စ တုက္ကပဥ္စကရူပန"န္တိ ဝုတ္တေ အဝိသေသတော သာသတနာသံ အပေက္ခိယတိ, နိဝတ္တေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗသာဓာ ရဏဝစနေနေတ္ထ သာသဝတော အဝစ္ဆိန္နတ္ထံ "တဥ္စ လောကုတ္တရ"န္တိ ဝတွာ နိဝတ္တိတမ္မဒဿနတ္ထံ "န လောကိယ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"သမုဒာယဥ္စ။ပေ။ အာဟာ"** တိ။ ဣတရထာ ဗ္ယဘိစာရာဘာဝတော "လောကုတ္တရ"န္တိ ဝိသေသနံ နိရတ္ထကံ သိယာ။ **တယော မဂ္ဂ** တိ ဒုတိယမဂ္ဂါဒယော။ **တရူပနိက** န္တိ တိကစတု က္ကရူပနိကံ သောတာပတ္တိဖလာဒိံ။ **အညရူပနိကာပီ**တိ တိကစတုက္ကရူပနတော အညရူပနိကာပိ စတုက္ကရူပနိ ကာပိ မဂ္ဂ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ပိ-**သဒ္ဒေန တရူပနိကာပိ တိကစတုက္ကရူပနိကာတိ အတ္ထော။ ယဒိ ဧဝံ စတုတေကာရဘာ ဝေပိ ပဥ္စတေကာရဘာဝေ ဝိယ မဂ္ဂဿ တိကစတုက္ကရူပနိကဘာဝေ ဧကနဿ ဈာနင်္ဂါဒိနိယာမောတိ အာဟ **"ဈာ နင်္ဂါဒိနိယာမိကာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တိ"**တိ။ **ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တီ** တိ စ ဟဒကဘူတာ အတ္တနာ အတိ က္ကန္တမဓမ္မဝိရာဂဘာဝေန ဝိပဿနာယ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရကာရိ အရူပသမာပတ္တိ, ဖလသမာပတ္တိ တ။ တေနာဟ **"ဟ ဒက"**န္တိ။ **န သမ္မသိတဗ္ဗာ** တိ န သမ္မသိတဗ္ဗာ သမာပတ္တိ ဈာနင်္ဂါဒိနိယာမိကာ သမ္မသိတဗ္ဗာနံ တိကစတုက္ကဇ္ဈ ဈာနာနံ တတ္ထ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ဣတရတ္ထ စ ဝိသေသာဘာဝတော။ **ဖလဿပီ** တိ စတုတ္ထပဥ္စမရူပနိကဖလဿပိ။

ဒုက္ခဉာဏာဒီနန္တိ ဒုက္ခသမုဒယဉာဏာနံ။ **တံတံကုသလာရမ္မဏာရမ္မဏတ္တာ** တိ ကာမာဝစရာဒီသု ယေန ယေန ကု သလေန သဒ္ဓိံ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ တဿ ကုသလဿ အာရမ္မဏံ အာရမ္မဏံ ဧတေ သန္တိ တံတံကုသလာရမ္မဏာရမ္မဏာ , တဗ္ဘာဝတော။ **တံတံဝိရမိတဗ္ဗာဒိအာရမ္မဏတ္တာ** တိ ဝိသံတဒနဝတ္တုအာဒိ အာရမ္မဏတ္တာ။ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗတော ဧဝ ဟိ ဝိရတီတိ။ **"အင်္ဂါန"** န္တိ ဣဒံ "နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒီန"န္တိ တေ့ ထာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ အဝယဝေန ဝိနာ သမုဒာယာဘာဝတော။ **ဝိသေသပစ္စယော** တိ ဘိန္နသီလဿ, အပရိသုဒ္ဓသီလဿ သ တ သမ္မပ္ပဓာနာသမ္ဘဝတော သမာဓာနဿ ဝိယ တယာမဿ သီလံ ဝိသေသပစ္စယော။ အယဥ္စ အတ္ထော ယဒိ ပိ ပုရိမသိဒ္ဓသီလဝသေန ယုတ္တော, သဟဇာတဝသေနာပိ ပန လဗ္ဘတေတတိ ဒဿေန္တော **"သမ္မာယုတ္တဿာ ပီ"**တိ အာဟ။ သဟဇမေဝ စေတ္ထ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"သမ္မယုတ္တဿေဝ စာ"** တိအာဒိ။ သမ္မောသော ပမာ ဒော, တပ္ပဋိပက္ခော **အသမ္မောသော** အပ္ပမာဒော, သော စိတ္တဿ အာရက္ခာတိ အာဟ **"စေတသော ရက္ခိတ တာ"**တိ။

သီလက္ခန္ဓော စာ တိ စ-သဒ္ဒေန သမာဓိက္ခန္ဓော စ။ ခန္တိပ္ပဓာနတ္တာ သီလဿ အဒေါသသာဓနတာ, နိဝရဏဇ္ဈာနပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿ အလောဘသာဓနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သာသနန္တိ** ပဋိပတ္တိသာသနံ, ''သာသနဗ္ရဟ္မစရိယ''န္တိ စ ဝဒန္တိ။

မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၀၆-၂၁၄. ''ပရိညေယျဘာဝရဟိတေ ကေန္တပဟာတဗ္ဗေ''တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဏှာပဟာယပိ စက္ခာဒီနံ ဝိယ တဏှာပဟာဝတ္ထုတာဝစနေန ပရိညေယျတာ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ ''ရူပတဏှာ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ, ဧတ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧတ္ထ နိဝိသမာနာ နိဝိသတီ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ဝိဘ. ၂၀၃)။ တပ္ပဋိဗဒ္ဓသံကိလေသပ္ပဟာနဝသေန သမတိက္ကမိတဗ္ဗတာ ဟိ ပရိညေယျတာ။ ကေန္တပဟာတဗ္ဗတာ စ န တဏှာယ ဧဝ, အထ ခော အဝသေသာနံ သံကိလေသဓမ္မာနမ္ပိ။ တထာ ဟိ တေသံ သဗ္ဗသော အစ္စန္တပ္ပဟာယိကာ ဒဿနဘာဝနာတိ? သစ္စမေတံ, တထာပိ ယထာ ''ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၉) တဏှာဝဇ္ဇေ ဥပာဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကေ ပရိညေယျဘာဝေ နိရုဠှေဟာ, န တထာ တဏှာယ, တဏှာယ ပန ''ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၀၃; ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၉၁, ၄၆၀; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၄; ပဋိ. မ. ၁.၃၄) သမုဒယဘာဝေ ဝိယ သာတိသယံ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေ နိရုဠှေဟာတိ ဒဿေတုံ **''ပရိညေယျဘာဝရဟိတေ ကေန္တပ္ပဟာတဗ္ဗေ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယဿ အသင်္ဂဟိတော ပဒေသော အတ္ထိ, သော **သပ္ပဒေသော,** ဧကဒေသောတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ**တိ အရိယသစ္စသဒ္ဒေ။ **သမုဒယော**တိ သမုဒယတ္တော။ ''နိပ္ပဒေသတော သမုဒယံ ဒဿေတု''န္တိ သမုဒယဿ ဝေတ္ထ ဂဟဏေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **''ဒုက္ခနိရောဓာ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒုက္ခနိရောဓာ**တိ ဒုက္ခံ, နိရောဓော စ။ **အရိယသစ္စဒေသနာယ** န္တိ အရိယသစ္စဒေသနာယမ္ပိ သစ္စဒေသနာယံ ဝိယ။ **ဓမ္မတော**တိ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မတော နိပ္ပဒေသာ ဧဝ။ ''အဝသေသာ စ ကိလေသာ''တိအာဒိနာ ဒေသနာဘေဒော ဧဝ ဟိ တတ္ထ ဝိသေသော။ တေနာဟ **''န ဟိ တတော အညော''**တိအာဒိ။ **အပုဗ္ဗော နတ္ထီ** တိ ဓမ္မတော အပုဗ္ဗော နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **တဿာ** တိ သမုဒယဿ။ **သဗ္ဗတ္ထ တီသုပိ တရေသု**တိ အဋ္ဌင်္ဂိကပဉ္စင်္ဂိကသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဘေဒေသု မဟာတရေသု, တဒန္တောဂဓေသု စ ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု။ **အပုဗ္ဗဿာ** တိ ''အဝသေသာ စ ကိလေသာ''တိအာဒိနာ တဏှာယ အပုဗ္ဗဿ။ အဝသိဋ္ဌကိလေသာဒီနဥ္ဟိ သမုဒယတာဝစနံ ဣဓ အပုဗ္ဗဒဿနံ။ တဿ ယဒိပိ ဒုတိယတတိယတရေသု ဝိသေသော နတ္ထိ, ပဉ္စသု ပန ကောဋ္ဌာသေသု ဥပရူပရိ အပုဗ္ဗံ ဒဿိတန္တိ ကတ္ဝာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တဥ္ဟိ သမုဒယဝိသေသဒဿနံ, ဣတရံ ပန မဂ္ဂဝိသေသဒဿနံ။ တဿ စ ဓမ္မတော အပုဗ္ဗဘာဝေ ဒဿိတောယေဝ။ ယဒိ ဧဝံ ဒုတိယာဒိကောဋ္ဌာသေသု, ပဌမကောဋ္ဌာသေပိ တ ကသ္မာ တဏှာ ဂဟိတာတိ အာဟ **''အပုဗ္ဗသမုဒယဒဿနတ္ထာယပိ ဟီ''** တိအာဒိ။ **ကေဝလာယာ** တိ တဒညကိလေသာဒိနိရပေက္ခာယ။ **ဒေသနာဝသေန န ဝုတ္တော** တိ န ဓမ္မဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ တသ္မာ ဒုက္ခာဒီနိ တတ္ထ အရိယသစ္စဒေသနာယံ သပ္ပဒေသာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ ပရိယာယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဘိဓမ္မဒေသနာ ပန နိပ္ပရိယာယကထာတိ ကတွာ အဋ္ဌကထာယံ ''နိပ္ပဒေသတော သမုဒယံ ဒဿေတုံ''န္တေဝ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စယသင်္ခါတ** န္တိ ပစ္စယာဘိမတံ ပစ္စယဘူတံ, ပစ္စယကောဋ္ဌာသံ တ။

တေသန္တိ ကုသလဓမ္မာနံ။ **ပစ္စယာနံ ပဟာနဝသေနာ**တိ ဟေတုနိရောဓေန ဖလနိရောဓံ ဒဿေတိ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓကိလေသပ္ပဟာနေန တ ကုသလာနံ ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ''ဓမ္မာပိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ဣတိ ပရိယာယတော ကုသလာနံ ပဟာနံ ဝုတ္တံ, န နိပ္ပရိယာယတော တဒဘာဝတောတိ အာဟ **''န ဟိ ကုသလာ ပဟာတဗ္ဗာ''**တိ။ ယထာ စ ကုသလဓမ္မေသု, အဗျာကတဓမ္မေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **နိရောဓန္တိ** အသင်္ခတဓာတုံ။ **အပ္ပဝတ္တိဘာဝေတိ** ယော နိရောဓော နိဗ္ဗာနဿ တဏှာဒိအပ္ပဝတ္တိဟေတုဘာဝေ, တံ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ကာယကမ္မာဒိသုဒ္ဓိယာ တိ ပုဗ္ဗဘာဂကာယကမ္မဝစီကမ္မအာဇီဝသုဒ္ဓိယာ ဒူရတရူပနိဿယတံ အရိယမဂ္ဂဿ ဒဿေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဉ္စင်္ဂိကံ။ပေ။ ပဝတ္တတံ ဒီပေတိ,** န ပန အရိယမဂ္ဂဿ ပဉ္စင်္ဂိကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဉာပကနိဒဿန န္တိ ဉာပကဘာဝနိဒဿနံ, ဧတေန **“ဝစနတော”**တိ ဣဒံ ဟေတုအတ္ထေ နိဿက္ကဝစနန္တိ ဒဿေတိ။ **ဝစနတော**တိ တ ဤဒိသဿ ဝစနဿ သဗ္ဘာဝတော။ ပဋ္ဌိပအာယ ကေဒေသောပိ **ပဋ္ဌိပအာ တော**တိ အတ္ထော။ **နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဓမ္မသင်္ဂဟကေဟိ** သင်္ဂါယနဝသေန။

စျာနေဟိ ဒေသနာပဝေသော ‘‘လောကုတ္တရံ စျာနံ ဘာဝေတိ’’တိ (ဓ. သ. ၂၇၇) စျာနသီသေန ဒေသနာဝ။ တထာ **ဘာဝနာပဝေသော။ ဟဋ္ဌိဂမနန္တိ** ဟဋ္ဌိပဝတ္တိ ဟ၄ဒေသနာ။ **ယထာဝိဇ္ဇမာနဓမ္မဝသေနာ** တိ တသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ လဗ္ဘ မာနဝိတက္ကာဒိဓမ္မဝသေန။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၂၁၅. တဿာ တိ သုတ္တန္တဘာဇနီယဿ။ **ဧဝံ ပနာ**တိ ‘‘အပိစေသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ’’တိအာဒိပ္ပကာရေန။ **ဝေဠု ကတ္ဝတ** တိ လောကုတ္တရမဂ္ဂဿေဝ မဂ္ဂသစ္စဘာဝဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **တေနာ**တိ တေန ကာရဏေန, အရိယမဂ္ဂဿေဝ ဥဒ္ဒိသိတ္ဝတ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာတိ အတ္ထော။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေါ

၁. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၁၉. စက္ခုန္ဒြိယာဒိတပဒေါ တိ စက္ခုန္ဒြိယာဒိတပဒော။ **တံဒ္ဝါရိကေဟီ**တိ တသ္မိံ ဒ္ဝါရေ ပဝတ္တနကေဟိ စိတ္တေစေတသိကေဟိ။ တေ ဟိ ''တံ ဒ္ဝါရံ ပဝတ္တိဒြဲကာသဘူတံ ဧတေသံ အတ္ထီ''တိ တံဒ္ဝါရိကာ။ နနု စ တဗ္ဗတ္ထုကေဟိ ပိ တံ ဣန္ဒ္ဒံ ကာရေတိ။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ ''တိက္ခေ တိက္ခတ္တာ, မန္ဒေ စ မန္ဒတ္တာ''တိ? သစ္စံ ကာရေတိ, တဗ္ဗတ္ထုကာပိ ပန ဣဓ ''တံဒ္ဝါရိကာ''ဣစ္စေဝ ဝုတ္တာ။ အပရိစ္စတ္တဒ္ဝါရဘာဝံ ယေဝ ဟိ စက္ခု နိဿယဒ္ဓေန ''ဝတ္ထူ''တိ ဝုစ္စတိ။ အထ တ တံဒ္ဝါရိကေသု တဿ ဣန္ဒဋ္ဌော ဟာကဋ္ဌောတိ ''တံဒ္ဝါရိကေဟီ''တိ ဝုတ္တံ။ ဣန္ဒဋ္ဌော ပရေဟိ အနုဝတ္တနီယတာ ပရမိဿရဘာဝေတေတိ ဒဿေန္တော **''တဥဟိ။ပေ။ အနုဝတ္တန္တီ''** တိ အာဟ။ တတ္ထ **တ** န္တိ စက္ခုံ။ **တေ**တိ တံဒ္ဝါရိကေ။ ကိရိယာနိဋ္ဌာနတစီ အာဝီ-သဒ္ဒေ ''ဝိဇိတာဝီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၈; ၂.၃၃; ၃.၁၉၉) ဝိယာတိ အာဟ **''ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စဇာနန''** န္တိ။

''ဆ ဣမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနိ။ ကတမာနိ ဆ? စက္ခုန္ဒြိယံ။ပေ။ မနိန္ဒြိယ''န္တိ (သံ. နိ. ၅.၄၉၅-၄၉၉) ဧဝံ ကတ္ထစိ ဆပိန္ဒြိယာနိ အာဂတာနိ, ကသ္မာ ပန သုတ္တန္တေ ခန္ဓာဒယော ဝိယ ဣန္ဒြိယာနိ ဧကေဇ္ဈံ န ဝုတ္တာနိ, အဘိဓမ္မေ စ ဝုတ္တာနီတိ အာဟ **''တတ္ထ သုတ္တန္တေ''** တိအာဒိ။ **နိဿရဏူပါယဒိဘာဝတော** တိ ဧတ္ထ လောကုတ္တရေသု မဂ္ဂပရိယာပန္နာနိ နိဿရဏံ, ဖလဘာနိ နိဿရဏဖလံ, ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတေန နိဗ္ဗတ္တိတာနိ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနိ နိဿရဏူပါယော, ဣတရေသု ကာနိစိ ပဝတ္တိဘူတာနိ, ကာနိစိ ပဝတ္တိဥပါယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ခီဏာသဝဿ ဘာဝဘူတော တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဝိယ ခီဏာသဝဿေဝ ဓမ္မဘူတော။

ဒွေဝ အတ္ထာ တိ ဣန္ဒလိင်္ဂဣန္ဒသိဋ္ဌာ။ **အတ္တနော ပစ္စယဝသေနာ**တိ ယထာသကံ ကမ္မာဒိပစ္စယဝသေန။ **တံသဟိတသန္တာနေ**တိ ဣတ္ထိန္ဒြိယသဟိတေ, ပုရိသိန္ဒြိယသဟိတေ စ သန္တာနေ။ **အညာကာရေနာ**တိ ဣတ္ထိအာဒိတော အညေန အာကာရေန။ အနုဝတ္တနီယဘာဝေ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ အာဓိပစ္စန္တိ ယောဇနာ။ **ဣမသ္မိံဥတ္တေ** တိ အာဓိပစ္စတ္တေ။

တေသန္တိ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယာဒီနံ တိဏ္ဏံ။ ယာ သုခဒုက္ခိန္ဒြိယာနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသတာ ဝုတ္တာ, သာ အာရမ္မဏသဘာဝေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ဧေစ္စသောမနဿိန္ဒြိယာဒီနံ ဝိယ ပရိကပ္ပဝသေနာတိ ဒဿေန္တော **''ဧတ္ထ စာ''** တိအာဒိမာဟ။

ယဒိပိ ပုရိသိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ရူပကဏ္ဍေပိ (ဓ. သ. ၅၈၄) ဒေသိတံ, တံ ပန ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ, န စ တတ္ထ မနိန္ဒြိယံ ဝတ္တတ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဣဓ ပန အဋ္ဌကထာယံ ဣန္ဒြိယာနုက္ကမော ဝုတ္တော သဗ္ဗာကာရေန ယမကဒေသနာယ သံသန္ဒတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''သော ဣန္ဒြိယယမကဒေသနာယ သမေတီ''** တိ။ **ပုရိမပစ္ဆိမာနံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနန္တိ** စက္ခာဒီနံ ပုရိမာနံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ, ဣတ္ထိန္ဒြိယာဒီနံ ပစ္ဆိမာနံ ဗာဟိရာနံ။ **တေသံ မဇ္ဈေ ဝုတ္တံ** ဥဘယေသံ ဥပကာရကတာဒီပနတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေန ဧဝမ္ပိ ဒေသနန္တရာနုရောဓေန ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ အနုက္ကမံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ဧဝံ ဝုတ္တံ, ပရတော ပန ကိစ္စဝိနိစ္ဆယေ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတနိယာမေနေဝ မနိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ, တဒနန္တရဉ္စ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ ကိစ္စဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေဿတိ။ **သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခံ** သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝေန, ယထာရဟံ တ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဘာဝေန။ **ဒုဝိဓတ္တဘာဝ နုပာလကဿာ**တိ ရူပာရူပဝသေန ဒုဝိဓဿ အတ္တဘာဝဿ အနုပာလကဿ။ ရူပာရူပဝသေန ဒုဝိဓမ္ပိ ဟိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဣဓ ဂဟိတံ။ **''ပဝတ္တီ''** တိ ဧတေန သဟဇာတဓမ္မာနံ ပဝတ္တနရသေန ဇီဝိတိန္ဒြိယေန ဝေဒယိတာနံ ပဝတ္တေတဗ္ဗတံ ဒီပေတိ။ **''ဘာဝနာမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ''** န္တိ ဣမိနာ ဖလဘူတံ အညိန္ဒြိယံ နိဝတ္တေတိ။ ဘာဝနာဂဟဏဉ္စေတ္ထ သက္ကာ အဝတ္တုံ။ ''ဘာဝေတဗ္ဗတ္တာ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ဘာဝနာဘာဝတော ဟာကဋ္ဌော။ **ဒဿနာနန္တရာ** တိ သမာနဇာတိဘူမိကေန အဗျဝဟိတတံ သန္ဓာယာဟ, န အနန္တရပစ္စယံ။

တသ္မာ တိ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝသ္မာ။ **အနညသာဓာရဏတ္တာ** တိ အညေဟိ အနိန္ဒြိယေဟိ အသာဓာရဏတ္တာ။ ဇဝံ သာမတ္ထိယတော ကိစ္စဝိသေသံ ဝဝတ္ထပေတွာ ပကရဏတောပိ တံ ဒဿေတိ **"ဣန္ဒြိယကထာယ စ ပဝတ္တတ္တာ"**တိ။ **အညေသန္တိ** အညေသံ ဣန္ဒြိယသဘာဝတနမ္ပိ သဟဇာတဓမ္မာနံ။ ယေဟိ တေ ဣန္ဒြိယ် ကာရဏေဟိ, တေသံ ဝသဝတ္တာပနံ နတ္ထိ, ယထာ မနိန္ဒြိယဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမသဘာဝတာဘာဝတော သယဥ္စ တေ အညဒတ္ထု မနိန္ဒြိယဿေဝ ဝသေ ဝတ္တန္တိ။ တေနာဟ **"တံသမ္ပယုတ္တာနိပိ ဟိ"** တိအာဒိ။ ယဒိ ဇဝံ ကထံ တေသံ ဣန္ဒြိယတ္တာတိ? "သုခနာဒိလက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တာနံ အတ္တာကာရာနုဝတ္တာပနမတ္တ"န္တိ ဝုတ္တောတယမတ္တော ။ **"စေတသိကတ္တာ"**တိ ဣမိနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ စိတ္တဿ ပဓာနတံ ဒဿေတိ။ တတော ဟိ "စေတသိကာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **သဗ္ဗတ္တာ** တိ ဝသဝတ္တာပနံ သဟဇာတဓမ္မာနုဟာလနန္တိ ဇဝံ ယာဝ အမတာဘိမုခဘာဝပစ္စယတာ စ သမ္ပယုတ္တာနန္တိ တံကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ "အနုပ္ပာဒနေ, အနုပတ္တမ္ဘ စ သတိ"တိ ပဒံ အာဟရိတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ပဒတ္တော သဘ္ဘာဝံ ဖြဘိ စရတီတိ ဇနကုပတ္ထမ္ဘကတ္တာဘာဝေပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တပ္ပစ္စယာန** န္တိ ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တာဒိပစ္စယာနံ ကမ္မာဒီနံ။ **တပ္ပဝတ္တနေ နိမိတ္တဘာဝေ** တိ ဣတ္ထိနိမိတ္တာဒိအာကာရရူပနိဗ္ဗတ္တနေ ကာရဏဘာဝေ။ သတိယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယာဒီနံ တတ္ထ အတ္ထိဘာဝေယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယသ္မိဥ္ဟိ သတိ ယံ ဟောတိ, အသတိ စ န ဟောတိ, တံ တဿ ကာရဏန္တိ။ **"နိမိတ္တဘာဝေ အနုဝိဓာန"** န္တိ ဣမိနာ **အနုဝိဓာန**သဒ္ဒဿ ကမ္မတ္ထတံ ဒဿေတိ။ **သုခဒုက္ခဘာဝပ္ပတ္တာ ဝိယာ**တိ သယံ သုခဒုက္ခသဘာဝပ္ပတ္တာ ဝိယ, သုခန္တာ ဒုက္ခန္တာ စ ဝိယာတိ အတ္တော။ **အသန္တသ္မိ။ ပေ.။ မဇ္ဈတ္တာကာရာနုဟာပနံ** အညာဏုပေက္ခနာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သမာနဇာတိယန္တိ** အကုသလေဟိ သုခဒုက္ခေဟိ အကုသလူပေက္ခာယ, အဗျာကတေဟိ အဗျာကတူပေက္ခာယ, ကုသလသုခတော ကုသလူပေက္ခာယ။ တတ္တာပိ ဘူမိဝိဘာဂေနာယမတ္ထော ဘိန္ဒိတွာ ယောဇေတဗ္ဗော။ တံ သဗ္ဗံ **ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ** ဝုတ္တသြဋ္ဌာရိကသုခုမဝိဘာဂေန ဒီပေတဗ္ဗံ။ **အာဒိသဒ္ဒေနာ** တိ "ကာမရာဂဗျာပာဒါ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တအာဒိသဒ္ဒေန။ သံယောဇနသမ္ဗန္ဓနတော ဒုပနိဿယတာ ဧဝ သန္တာယ အညာတာဝိန္ဒြိယဿ ကိစ္စန္တရာပသုတတာ ဝုတ္တာ, တဿာပိ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကိစ္စတာ လဗ္ဘတေဝ။ အဗျာပိဘာဝတော တ အညာတာဝိန္ဒြိယဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကိစ္စံ န ဝတ္တဗ္ဗံ, တတော အညိန္ဒြိယဿာပိ တံ အဋ္ဌကထာယံ အနုဒ္ဓဋံ။ မဂ္ဂါနန္တရဥ္ဟိ ဖလံ "တာယ သဒ္ဓာယ အဝူပသန္တာယာ"တိအာဒိဝစနတော (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၀၅) ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တတိ, န ဣတရံ။ အညထာ အရိယာ သဗ္ဗကာလံ အပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသဒရထာ သိယုံ။ ဣတရဿ ပန နိဋ္ဌန္တရာဂေသု သတ္တတေဟာရော ဝိယ ရုဠှိဝသေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧတ္ထာဟ – ကသ္မာ ပန ဧတ္တကာနေဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဝုတ္တာနိ, တောနိ ဧဝ စ ဝုတ္တာနီတိ? အာဓိပစ္စတ္ထသမ္ဘဝတောတိ စေ။ အာဓိပစ္စံ နာမ ဣဿရိယန္တိ ဝုတ္တမေတံ။ တယိဒံ အာဓိပစ္စံ အတ္တနော ကိစ္စေ ဗလဝန္တိ အညေသမ္ပိ သဘာဝဓမ္မာနံ လဗ္ဘတေဝ။ ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိကာ ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နာ ။ တသ္မာ တေ တေ ဟိ အနုဝတ္တီယန္တိ, တေ စ တေ အနုဝတ္တန္တီတိ? သစ္စမေတံ, တထာပိ အတ္ထိ တေသံ ဝိသေသော။ သွတယံ ဝိသေသော "စက္ခုဝိညာဏာဒိပ္ပဝတ္တိယဥ္ဟိ စက္ခာဒီနံ သိဒ္ဓမာဓိပစ္စ"န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၁၉) အဋ္ဌကထာယံ ဒဿိတောယေဝ။

အပိစ ခန္ဓပဉ္စကေ ယာယံ သတ္တပညတ္တိ, တဿာ ဝိသေသနိဿယော ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနီတိ တာနိ တာဝ အာဓိပစ္စတ္ထံ ဥပာဒါယ "စက္ခုန္ဒြိယံ။ပေ.။ မနိန္ဒြိယ"န္တိအာဒိတော ဝုတ္တာနိ။ တာနိ ပန ယေန ဓမ္မေန ပဝတ္တန္တိ, အယံ သော ဓမ္မော တေသံ ဌိတိဟေတူတိ ဒဿနတ္ထံ ဇီဝိတံ။ တယိမေ ဣန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓါ ဓမ္မာ ဣမေသံ ဝသေန "ဣတ္ထီ, ပုရိသော"တိ ဝေဟာရီယန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ ဘာဝဒွယံ။ သွတယံ သတ္တသညိတော ဓမ္မပုဉ္ဇော ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနော ဣမာဟိ ဝေဒနာဟိ သံကိလိဿတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝေဒနာပဉ္စကံ။ တတော ဝိသုဒ္ဓတ္ထိကာနံ ဝေဒနသမ္ဘာရဒဿနတ္ထံ သဒ္ဓါဒိပဉ္စကံ။ တတော ဝေဒနသမ္ဘာရာ ဣမေဟိ ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ, နိဋ္ဌိတကိစ္စာ စ ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ အန္တေ အနညာတညဿာမီ တိန္ဒြိယာဒီနိ တီဏိ ဝုတ္တာနိ။ သဗ္ဗတ္ထ "အာဓိပစ္စတ္ထံ ဥပာဒါယာ"တိ ပဒံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓီတိ အညေသံ အဂ္ဂဟဏံ။

အထ ဝါ ပဝတ္တိနိဝတ္တီနံ နိဿယာဒိဒဿနတ္ထမ္ပိ တောနိ ဧဝ ဝုတ္တာနိ။ ပဝတ္တိယာ ဟိ ဝိသေသတော မူလနိဿယဘူတာနိ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ။ ယထာဟ "ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော"တိအာဒိ

(သု. နိ. ၁၇၁)။ တဿာ ဥပ္ပတ္တိ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယေဟိ။ ဝိသဘာဂဝတ္ထုသရာဂနိမိတ္တာ ဟိ ယေဘုယ္ယေန သတ္တကာယဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ “တိဏ္ဏံ ခော ပန, မဟာရာဇ, သန္နိပာတာ ဂဗ္ဘဿာဝက္ကန္တိ ဟောတိ, ဣဓ မာတာပိတရော စ သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ, မာတာ စ ဥတုနီ ဟောတိ, ဂန္ဓဗ္ဗော စ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၈; ၂.၄၁၁; မိ. ပ. ၄.၁.၆)။ အဝဋ္ဌာနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယေန တေန အနုပာလေတဗ္ဗတော။ တေနာဟ “အာယု ဌိတိ ယပနာ ယာပနာ”တိအာဒိ။ ဥပဘောဂေ ဝေဒနာဟိ ။ ဝေဒနာဝသေန ဟိ ဣဋ္ဌာဒိ သဗ္ဗဝိသယုပဘောဂေ။ ယထာဟ – “ဝေဒယတိ ဝေဒယတီတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ ဝေဒနာတိ ဝုစ္စတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉)။ ဧဝံ ပဝတ္တိယာ နိဿယသမုပ္ပာဒဋ္ဌိတိသမ္ဘောဂဒဿနတ္ထံ စက္ခုန္ဒြိယံ ယာဝ ဥပေက္ခိန္ဒြိယန္တိ စုဒ္ဒသိန္ဒြိယာနိ ဒေသိတာနိ။ ယထာ စေတာနိ ပဝတ္တိယာ, ဧဝံ ဣတရာနိ နိဝတ္တိယာ။ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတေန ဟိ နိဗ္ဗတ္တိတာနိ သဒ္ဓါဒီနိ ပဉ္စ ဣန္ဒြိယာနိ နိဝတ္တိယာ နိဿယော။ ဥပ္ပာဒော အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယေန တဿ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ အဝဋ္ဌာနံ အညိန္ဒြိယေန။ ဥပဘောဂေ အညာတာဝိန္ဒြိယေန အဂ္ဂဖလသမုပဘောဂတော။ ဧဝမ္ပိ တာနိ ဧဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဒေသိတာနိ။ ဧတ္တာဝတာ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓိတော အညေသံ အဂ္ဂဟဏံ။ ဧတေနာပိ နေသံ ဒေသနာနုက္ကမောပိ သံဝဏ္ဏိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၂၀. **ကုသလာကုသလဝီရိယာဒီနီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကုသလသမာဓိအာဒီနံ, အဗျာကတဝီရိယာဒီနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပစ္စယာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒေသာရမ္မဏာဒယော ဂဟိတာ, ယထာဝုတ္တဝီရိယာဒီနိ, စက္ခာဒီနိ စ သင်္ဂဏှာတိ။ ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာနိ ဝီရိယိန္ဒြိယာဒိပဒါနိ, စက္ခုန္ဒြိယာဒိပဒါနိ စ။ **တေနာ**တိ “ဧဝံ သန္တေပီ”တိ အာဒိနာ ဘူမိဝိဘာဂကထနေန။ **တန္နိဝတ္တနေနာ**တိ သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗဘူမိကတ္တနိဝတ္တနေန။ **အဝိဇ္ဇမာနသင်္ဂဟကတ္တ**န္တိ တဿံ တဿံ ဘူမိယံ အနုပလဗ္ဘမာနဿ ဣန္ဒြိယဿ သင်္ဂဟကတာ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

ဣဓ ဣမသ္မိံ “သတ္တိန္ဒြိယာ အနာရမ္မဏာ”တိ ဧဝံ ဧကန္တာနာရမ္မဏတ္တေ ဝုစ္စမာနေ **န အာဘဇ္ဇံ** ဇီဝိတိန္ဒြိယံ န ဘာသိတံ။ ဋီကာယံ ပန **အနာဘဇ္ဇ**န္တိ ကတသမာသံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ရူပဓမ္မေသု သင်္ဂဟိတတ**န္တိ “ရူပ”န္တိ ဂဏိတတံ။ **အရူပကောဋ္ဌာသေန** အရူပဘာဝေန သိယာပက္ခေ သင်္ဂဟိတံ။ ကသ္မာ? တဿ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိတာ အတ္ထီတိ။ ယသ္မာ ပန ရူပါရူပမိဿကဿေဝ ဝသေန သိယာပက္ခသင်္ဂဟော ယုတ္တော, န ဧကဒေသဿ, တသ္မာ ဧကဒေသဿ တံ အနိစ္ဆန္တော အာဟ **“အဓိပ္ပာယော”** တိ။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ **“အရူပကောဋ္ဌာသေန ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နဝတ္တဗ္ဗတာ** တိ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတာ။ ကထံ ပန ရူပကောဋ္ဌာသေန သာနာရမ္မဏဿ နဝတ္တဗ္ဗတာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“န ဟိ အနာရမ္မဏ”** န္တိအာဒိ။ **“အဝိဇ္ဇမာနာရမ္မဏာနာရမ္မဏေသူ”**တိ ဣမိနာ “အနာရမ္မဏာ”တိ ဗာဟိရတ္ထသမာသော အယန္တိ ဒဿေတိ ။ **နဝတ္တဗ္ဗေသူ** တိ သာရမ္မဏဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗေသု။ **အနာရမ္မဏတ္တာ** တိ အာရမ္မဏရဟိတတ္တာ။ “နဝိန္ဒြိယာ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ, သိယာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ, သိယာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ ‘ပရိတ္တာရမ္မဏာ’တိပိ ‘မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ’တိပိ ‘အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ’တိပီ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၂၂၃) ဝိယ န သာရမ္မဏဿေဝ နဝတ္တဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။ ယထာ စ န သာရမ္မဏဿေဝ နဝတ္တဗ္ဗတာပရိယာယော, အထ ခော အနာရမ္မဏဿာပီတိ သာရမ္မဏေ နိယမာဘာဝတော။ ဧဝံ နဝတ္တဗ္ဗံ သာရမ္မဏမေဝါတိ အယမ္ပိ နိယမော နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **“နဝတ္တဗ္ဗဿ တ သာရမ္မဏတ”**န္တိ အာဟ။ တဿ န ဒဿေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“န ဟီ”**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ။

တတ္ထ ရူပနိဗ္ဗာနာနံ သုခါဒိသမ္ပယုတ္တဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတာ, န ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေနာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **“အထာပီ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ အထာပိ ဝတ္တတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သိယာ အနာရမ္မဏန္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ**တိ အနာရမ္မဏံ ဓမ္မာယတနံ သာရမ္မဏေဟိ ဝိသုံ ကတွာ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ **နဝတ္တဗ္ဗ** -သဒ္ဒော ယဒိ သာရမ္မဏေသွေဝ ဝတ္တေယျ, န ဧဝံ ဝုတ္တံ, အဝစနေ စ အညံ ကာရဏံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“န ဟိ ပဉှာပုစ္ဆကေ သာဝသေသာ ဒေသနာ အတ္ထီ”**တိ။ တသ္မာ **နဝတ္တဗ္ဗ** -သဒ္ဒော အနာရမ္မဏေသုပိ ဝတ္တတေတိ အဓိပ္ပာယော။ ယာပိ “အဋ္ဌိန္ဒြိယာ သိယာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ”တိ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတာ ဝုတ္တ

တာ, သာ ဇီဝိတိန္ဒြိယသ္သ အာကိဉ္စညာယတနကာလေ ပဉ္စမာရုပ္ပဝိညာဏာဘာဝမတ္တာရမ္မဏတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ, န သာရမ္မဏသ္သေဝ နဝတ္တဗ္ဗတာဒသ္သနတ္ထံ, နာပိ အနာရမ္မဏသ္သ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတာဘာဝဒသ္သနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော **“အဋ္ဌိန္ဒြိယာ သိယာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာတိ ဧတ္ထ စ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သိယာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာတီ** တိ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ တေန အဝသိဋ္ဌပဉ္ဟသင်္ဂဏှဟနေန “သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ ‘အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ’တိပိ ‘ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ’တိပိ ‘အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ’တိပီ”တိ ဣမာယ ပါဠိယာ ဝုတ္တမတ္ထံ ဇီဝိတိန္ဒြိယသ္သ ဒဋ္ဌဗ္ဗော **“ဇီဝိတိန္ဒြိယသ္သ။ပေ။ နဝတ္တဗ္ဗတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ အာဟ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ပဉ္ဟာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၂၂၅. **“ဝုတ္တတ္တာ”** တိ ဣဒံ နိသ္သက္ကံ ကိံ လက္ခဏံ? ဟေတုလက္ခဏံ။ ယဒိ ဧဝံ တံဟေတုကော ဝိဘဇ္ဇဝါဒိဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ။ န ဟိ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိသ္သတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ ဗုဒ္ဓသာဝကာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော အဟေသုန္တိ? နယိဒမေဝံ။ တိဝိဓော ဟိ ဟေတု ဉာပကော, ကာရကော, သမ္ပာပကောတိ။ တေသု ဉာပကဟေတု ဣဓာဓိပ္ပေတော, တသ္မာ တေန မဟာထေရေန “ကိံ ဝါဒီ, ဘန္တေ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ ပုဋ္ဌေန “ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ, မဟာရာဇာ”တိ တဒါ ဝုတ္တဝစနေန ဉာယတိ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော”တိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေတိ **ကိံ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ။ပေ။ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော”**တိ။ “အဟဉ္ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ ရာဂသ္သာ”တိအာဒိံ ဝတွာ “နော စ ခော ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅-၉) ဝေရဉ္ဇဗြာဟ္မဏသ္သ ဘဂဝတာ ဝေနယိကာဒိဘာဝေါ ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တောတိ တံ အနုဝဒန္တာ သာဝကာပိ တထာ ဝဒန္တီတိ အာဟ **“တေ ဟိ ဝေနယိကာဒိဘာဝံ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒန္တိ”** တိ။ **စီဝရာဒီနန္တိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန သောမနသ္သာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တာနိပိ ဟိ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဘာဝေန ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တာနိ။ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိပရိသာ **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလ** န္တိ တေသံ အတ္ထော ယထာ တံ ဩတိဏ္ဏော နာမ ဟောတိ, တံဒသ္သနတ္ထံ **“အာစရိယေ အနဗ္ဘာစိက္ခန္တော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သကသမယဝေါက္ကမာဒိ ဟိ ပရမတ္ထတော တဒေါတာရော။ “အသံကိလိဋ္ဌာပိ အဝိဇ္ဇာ အတ္ထိ အမဂ္ဂဝဇ္ဈာ, ယာယ နိဝုတာ ခီဏာသဝါပိ နာမဂေါတ္တာဒီသု ဧကစ္စံ န ဇာနန္တိ, သာ ကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေသုပိ ပဝတ္တတီ”တိ နိကာယန္တရိယာ။ တံ သန္ဓာယာဟ **“အဝိဇ္ဇာ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ ဟေတုပစ္စယော ဟောတီတိအာဒိံ ဝဒန္တော”**တိ။ ဥပလက္ခဏဉ္စေတံ သဟဇာတကောဋိယာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အကုသလစိတ္တေနပိ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယာ သံကိလိဋ္ဌာ ပညာတိ, အစေတသိကံ သီလံ, အဝိညတ္တိသင်္ခါတံ ရူပဘာဝံ ဒုသ္သီလျန္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ပရသမယာယူဟနံ ပရသမယေ ဗျာဟာရပတ္တိယာ။ ယော တတ္ထ သကသမယေန ဝိရုဒ္ဓေါ အတ္ထော, တသ္သ ဝါ ဒီပနေန သိယာ, ပရသမယေ တဒါရောပနေန ဝါ ။ တေသု ပုရိမံ “အာစရိယေ အနဗ္ဘာစိက္ခန္တော”တိ ဣမိနာ အပနီတန္တိ ဣတရံ ဒသ္သေတိ **“ပရသမယံ။ပေ။ အနာယူဟန္တော”** တိ။ **အသမ္ပိဏ္ဍေန္တော**တိ ဥပစယတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ အာယူဟန-သဒ္ဒော ပန ဥပစယတ္ထော န ဟောတီတိ ကေစိဝါဒေါ န သာရတော ဂဟေတဗ္ဗော။

တဗ္ဗိပရိယာယေနာ တိ ယထာဝိနယံ အဝဋ္ဌာနေန။ သာဝဇ္ဇသ္သ အနဝဇ္ဇတာဒီပနာဒိနာ **ကမ္မန္တရံ ဘိန္ဒန္တော** ဝိနာသေန္တော, အာလောဠေန္တော ဝါ **ဓမ္မတံ** ဓမ္မသဘာဝံ **ဝိလောမေတိ** ဝိပရီတတော ဒသ္သေတိ။ **မဟာပဒေသေ**တိ မဟာအပဒေသေ, ဗုဒ္ဓါဒယော မဟန္တေ မဟန္တေ အပဒိသိတွာ ဝုတ္တာနိ မဟာကာရဏာနိ။ **မဟာပဒေသေ**တိ ဝါ မဟာဩကာသေ, မဟန္တာနိ ဓမ္မသ္သ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ရာယံ ဝစနတ္ထော – အပဒိသီယတီတိ အပဒေသော, ဗုဒ္ဓေါ အပဒေသော ဧတသ္သာတိ ဗုဒ္ဓါပဒေသော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ အတ္ထတော စာယံ မဟာပဒေသော “သမ္မုခါ မေတံ ဘဂဝတော သုတ”န္တိအာဒိနာ ဧကေနပိ အာဘတသ္သ “ဓမ္မော”တိ ဝါ “အဓမ္မော”တိ ဝါ ဝိနိစ္ဆယနေ ကာရဏံ။ ကိံ ပန တန္တိ? တသ္သ ယထာဘတသ္သ သုတ္တောတရဏာဒိ ဧဝ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ စတ္တာရောတိ? ဓမ္မသ္သ ဒွေဝ သမ္ပဒါယော ဘဂဝါ, သာဝကာ စ။ တေသု သာဝကာ သင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလဝသေန တိဝိဓာ။ ဧဝံ “အမုမှာ မယာ အယံ ဓမ္မော ပဋိဂ္ဂဟိတော”တိ အပဒိသိတဗ္ဗာနံ ဘေဒေန စတ္တာရော။ တေနာဟ **“သမ္မုခါ မေတံ ဘဂဝတော သုတ”**န္တိအာဒိ။ နေတ္တိယမ္ပိ ဝုတ္တံ “ဗုဒ္ဓါပဒေသော သင်္ဃာပဒေသော သမ္ဗဟုလတ္ထေရာပဒေသော ဧကတ္ထေရာပဒေသော”တိ။

သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယဝါဒအတ္တနောမတိမဟာပဒေသေ တိ ဧတ္ထ တိသ္သော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ အတ္ထသူစနာဒိအတ္ထေန **သုတ္တံ** ။ ယထာဝုတ္တသ္သ သုတ္တသ္သ အနုလောမတော ယထာဝုတ္တာ ဧဝ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ **သုတ္တာနုလောမံ** ။ ပါဠိယာ အတ္ထကဟာဏေန ဓမ္မတာယံ ပတိဋ္ဌာပနတော အဋ္ဌကထာ **အာစရိယဝါဒေါ**။ နယဂ္ဂါဟေန အနုဗုဒ္ဓိယာ အတ္တနော ပဋိဘာနံ **အတ္တနောမတိ**။ ဧတ္ထ စ သုတ္တအာစရိယဝါ

ဒအတ္တနောမတီနမ္ပိ ကေနစိ အာဘတသ္သ ဓမ္မာဓမ္မာဒိဘာဝဝိနိစ္ဆယနေ ကာရဏဘာဝသဘာဝတော မဟာပဒေသတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သန္ဓိဉ္စာတိ** အပ္ပဋိဗာဟန္တော, အဝိလောမေန္တော စ။ တဗ္ဗိပရိယာယေန အတိဓာဝတိ။ ကေသ့ သ ပဒသ္သ ဧကေန ပကာရေန အတ္ထံ ဝတွာ တသ္သေဝ ပုန ပကာရန္တရေန အတ္ထံ ဝဒန္တော တ အပရေဟိ ပရိယာယေဟိ နိဒ္ဒိသတိ နာမ ယထာ "အဝိဇ္ဇာ ဒုက္ခသစ္စသ္သ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတီ"တိအာဒိံ ဝတွာ ပုန "အယံ အဝိဇ္ဇာ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏ"န္တိ ဝုတ္တာပိ "ဒုက္ခသစ္စသ္သ ဧကဒေသော ဟောတီ"တိအာဒိဝစနံ။ အထ တ ဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တသ္သ အတ္ထသ္သ ပုန ဖလဘာဝေန ဝစနံ တမေဝတ္ထံ ပုနရာဝတ္တေတွာ နိဒ္ဒိသနံ ယထာ "ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ ဝတွာ ပုန "နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန"န္တိ ဝစနံ။ အထ တ "သဗ္ဗမေတံ ဘဝစက္ကံ ကမ္မဉ္စေဝ ဝိပါကော စ။ ကိလေသကမ္မဝိပါကဝသေန တိဝိဓ"န္တိ စ အာဒိနာ ဝုတ္တသ္သေဝတ္ထသ္သ ဒုဝိဓတိဝိဓာဒိဝိဘာဂဒသ္သနံ တမေဝတ္ထံ ပုနရာဝတ္တေတွာ နိဒ္ဒိသနန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သတ္တတေဟာရောတိ "သတ္တော"တိ သမညာ။ ယေ ဟိ ဓမ္မေ သမူဟဘူတေ သန္တာနဝသေန ဝတ္တမာနေ ဥပါဒါယ သတ္တပညတ္တိ, တသ္သာ တတော အညထာနာညထာအစ္စန္တာဘာဝသင်္ခါတေ အန္တေ အနုပဂမ္မ ယာထာဝတော သင်္ဂဟဏံ, ဗောဓနေဉ္စ ဓမ္မတာယံ အကုသလသ္သ ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝန္တိ။ အဝိဇ္ဇာဒိကသ္သ ပစ္စယဓမ္မသ္သ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မံ ပတိ ဟေတုအာဒိနာ ပစ္စယေန ပစ္စယဘာဝေ **ပစ္စယာကာရော,** ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတိ အတ္ထော။

ဝုတ္တနယေနာတိ "အာစရိယေ အနဗ္ဘာစိက္ခန္တေနာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။ ကာမဉ္စေတ္ထ သဗ္ဗာပိ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဣမိနာဝ နယေန ကာတဗ္ဗာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝဏ္ဏနာယ ပန ဂရုတရဘာဝံ ဒသ္သေန္တော ဧဝံ ဝဒတိ။

ဟဋ္ဌိဓမ္မန္တိ တေပိဋကဗုဒ္ဓဝစနံ။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ**န္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဟဋ္ဌိံ။

အတ္ထံ ကတွာတိ ဟိတံ ကတွာ။ ယထာယံ ဟိတာဝဟော ဟောတိ, ဧဝံ ကတွာ။ **အဋ္ဌိံ ကတွာ**တိ တ အတ္တာနံ အတ္ထိကံ ကတွာ။ သုတစိန္တာမယာဒိံ **ဉာဏဝိသေသံ**။ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနာဒိနာ **ကိလေသက္ခယဝိသေသံ**။

ဘဝတီသု အာဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒနတော, ဗလဝူပနိသ္သယတော, ကမ္မသ္သ ဝိသေသဟေတုဘာဝတော စ ဝဋ္ဋသ္သ မူလကာရဏံ အဝိဇ္ဇာ။ ဝိပါကဝဋ္ဋနိမိတ္တသ္သ ကမ္မဝဋ္ဋသ္သ ကာရဏဘူတမ္ပိ ကိလေသဝဋ္ဋံ အဝိဇ္ဇာမူလကန္တိ ဒသ္သနတ္ထံ အဝိဇ္ဇာ အာဒိတော ဝုတ္တာ။ တဏှာပိ ဟိ အဝိဇ္ဇာယ ပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေ ဧဝ ဝိသယေ အသ္သာဒါနုပသ္သိနော ပဝတ္တတိ, န အညထာ။ **မူလာဒိဒသ္သနသာမညတ္တာ**တိ ဝလ္လိယာ မူလမဇ္ဈပရိယောသာနဒသ္သနေန ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသ္သ တံဒသ္သနသာမညတ္တ ယောဇေတဗ္ဗံ, သမန္တစက္ခုနာ သဗ္ဗသ္သ ဒိဋ္ဌတ္တေပိ ဒေသနာကာလေ ဒေသနာဉာဏစက္ခုနာ ဗောဓေတဗ္ဗတာဝသေန ဧကဒေသဒသ္သနသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

ဒိဋ္ဌိသဟိတာယ မာနသဟိတာယ စ တဏှာယ "အဟ"န္တိ, ဣတရာယ "မမ"န္တိ **အဘိဝဒတော**။ "အဘိနန္ဒတော"တိ ဟိ ဣမိနာ သပ္ပီတိကာယ တဏှာယ ပဝတ္တိ ဒသ္သိတာ။ **"အဘိဝဒတော"**တိ ဣမိနာ တတော ဗလဝတရာယ ဒိဋ္ဌိသဟိတာယ မာနသဟိတာယ စ။ **"အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတော"**တိ ဣမိနာ ပန တတောပိ ဗလဝတမာယ ဒိဋ္ဌိသဟိတာယ, ကေဝလာယ စ တဏှာယ ပဝတ္တိ ဒသ္သိတာ။ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပေတွာ ဌာနဉှိ အဇ္ဈောသာနံ။ **တပ္ပစ္စယာ**န္တိ တဏှာပစ္စယံ။ ကထံ ပန နန္ဒိဝစနေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဥပါဒါနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"နန္ဒိတာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **နန္ဒိတာတဒဝိပ္ပယောဂတာဟီ**တိ နန္ဒိဘာဝေန သဘာဝတော တဏှုပါဒါနံ, တာယ နန္ဒိယာ တဏှာယ အဝိပ္ပယောဂေန အဝိနာဘာဝေန ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **"ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဘာဝေနာ"**တိ ဣမိနာ ဒိဋ္ဌိယာပိ နန္ဒိဘာဝမာဟ။

ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဖသ္သာဒယောတိ ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တေ စ ဥပ္ပန္နဖသ္သမနောသဉ္စေတနာဝိညာဏာနိ။ **"ဝိပါကဝဋ္ဋဘူတေ"**တိ စ ဣဒံ ပဝတ္တိဝိသေသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝဋ္ဋူပတ္ထမ္ဘကာ**တိ ဝဋ္ဋတ္တယူပနိသ္သယာ။ **ဣတရေ**တိ အကမ္မဇာ။ **တသ္မိ**န္တိ ယထာဝုတ္တေ အာဟာရစတုက္ကေ။ **ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋန္တီ**တိ တဏှာနိအနူပနိသ္သယတော "တဏှာနိအနာ"တိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇန္တိ။

ယထာ အရိယမဂ္ဂေ အန္တဒ္ဒယဝဇ္ဇိတမဇ္ဈိမပဋိပဒာဘာဝတော ''ဉာယော''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ပီတိ အာဟ **''ဉာယောတိ မဂ္ဂေ, သောယေဝ တ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ''** တိ။ **အတ္တနော ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတိ** အသမ္မောဟပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ။ **သံဝတ္တတီ** တိ စ နိမိတ္တသ္သ ကတ္တုူပစာရဝသေနေတံ ဝုတ္တံ ယထာ ''အရိယ ဘာဝကရာနိ သစ္စာနိ အရိယသစ္စာနီ''တိ။ **ပကတိအာဒယော** ဟေဋ္ဌာ သစ္စဝိဘင်္ဂေ ဟေတုဝိပ္ပဋိပတ္တိကထာယံ ဒဿိ တာ ဧဝ။ **အကာရဏံ ''ကာရဏ''န္တိ ဂဏှာဟန္တိ** ယထာ ကာပိလာဒယော။ **န ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဗုဇ္ဈန္တိ** ယထာ တံ အဥေဗာလပုထုဇ္ဇနာ။ **ဣတရာသန္တိ** မဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ဒေသနာဒီနံ တိဿန္နံ။ **တဒတ္ထတာသမ္ဘဝေပီ**တိ ယထာသကေဟိ ကာရဏေဟိ ပဝတ္တိဒဿနတ္ထတာသမ္ဘဝေပိ။ **အတ္ထန္တရသဗ္ဘာဝတော** တိ ပယောဇနန္တရသဗ္ဘာဝတော။ ဝုတ္တာနိ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၅) ''ဇရာမရဏာဒိကဿ ဒုက္ခဿ အတ္တနာ အဓိဂတကာရဏသန္ဒဿနတ္ထံ။ အာဟာရနိဒာနဝဝတ္ထာပနာနုသာရေန ယာဝ အတီတံ အဒ္ဓါနံ အတိဟရိတွာ ပုန အတီတဒ္ဓတော ပဘုတိ ဟေတုဖလပဋိပာဋိသန္ဒဿနတ္ထံ။ အနာဂတဒ္ဓဟေတုသမုဋ္ဌာနတော ပဘုတိ အနာဂတဒ္ဓသန္ဒဿနတ္ထ''န္တိ တိဿန္နံ ယထာက္ကမံ တီဏိ ပယောဇနာနိ။

တံတံဖလပဋိဝေဓာတိ ဇာတိအာဒီနံ ဇရာမရဏာဒိတံတံဖလာဝဂမော။ **အနုဝိလောကယတော**တိ ပုရိမေ ဝိကပ္ပေ ဝိပဿနာနိမိတ္တံ အနုဝိလောကနံ, ဒုတိယေ ဒေသနာနိမိတ္တံ။ ကာမုပာဒာနဘူတာ တဏှာ မနောသဉ္စေတနာဟာရသင်္ခါတဿ ဘဝဿ, တံသမ္ပယုတ္တာနံ, တန္နိမိတ္တာနဉ္စ သေသာဟာရာနံ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ **''အာဟာရတဏှာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓာ''** တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယာဝ ဝိညာဏံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **အာဟာရတဏှာဒယော** တိ ဧတ္ထ ပစ္စုပ္ပန္နကမ္မဝဋ္ဋပရိယာပန္နေ အာဟာရေ ဂဟေတွာ အဒ္ဓယောဇနံ ကတွာ အနာဂတဝိပါကဝဋ္ဋပရိယာပန္နေ ဂဟေတွာ ယောဇေတုံ ဝုတ္တံ **''အာဟာရာ တ တဏှာယ ပဘာဝေတဗ္ဗာ အနာဂတော အဒ္ဓါ''** တိ။ **ပဘာဝေတဗ္ဗာ**တိ အာယတိံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ **ယုဇ္ဇတီ** တိ ဖလဘူတေ အာဟာရေ ပစ္စုပ္ပန္နေ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတွာ ''တံနိဒါနံ တဏှံ တဿာ နိဒါန''န္တိအာဒိနာ ဖလပရမ္ပရာယ ကာရဏပရမ္ပရာယ စ ဒဿနံ တထာဗုဇ္ဈနကာနံ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယာနုလောမတော, ဓမ္မသဘာဝဝိလောမနတော စ ယုတ္တိယာ သင်္ဂယှတိ။ ယဒိ တဏှာဒယော အတီတော အဒ္ဓါ, တဏှာဂ္ဂဟဏေနေဝ သင်္ခါရာဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာတိ ကိမတ္ထံ ပုန တေ ဂဟိတာတိ အာဟ **''သင်္ခါရာဝိဇ္ဇာ တတောပိ အတီတတရော အဒ္ဓါ ဝုတ္တော သံသာရဿ အနာဒိဘာဝဒဿနတ္ထ''**န္တိ။ **အတီတန္တိ** တ အတီတတာသာမညေန အတီတတရမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဟာရကာ တိ ပုနဗ္ဘဝူပပတ္တိပစ္စယာ။ **ဣတိ ဝစနတော**တိ ဧဝံ ဝုတ္တဝစနသဗ္ဘာဝတော။ ဝိညာဏာဟာရော တာဝ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ ဟေတု, ဣတရေ ပန ကထန္တိ အာဟ **''တံသမ္ပယုတ္တတ္တာ။ပေ။ ကဗဠီကာရာဟာရဿာ''**တိ။ တဿ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဟာရကာ စတ္တာရော အာဟာရာ တိ သမ္ဗန္ဓော။ သဒ္ဓါဒီနံ ဥပနိဿယတာ ပရိစ္စာဂဒိကာလေ, ရာဂဒီနံ ဂဓိတဿ ဘောဇနာဒိကာလေ။ တေန ယထာက္ကမံ ကုသလာကုသလကမ္မဝိညာဏာယူဟနံ ဒဿိတံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဟာရကာ စတ္တာရော အာဟာရာ ဂယှန္တိ, တသ္မာ။ **ပုရိမောယေဝတ္ထော** တိ ''အာဟာရတဏှာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တအတ္ထော။ **အတီတေ**တိ အတီတေ အဒ္ဓနိ။ **တတော ပရန္တိ** တတော အတီတဒ္ဓတော ပရံ ပစ္စုပ္ပန္နေ အနာဂတေ စ အဒ္ဓနိ ''သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ''န္တိအာဒိနာ။ **ပစ္စက္ခာန**န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝပရိယာပန္နတာယ ပစ္စက္ခဘူတာနံ။ **ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟေတု**န္တိ ဧတရဟိ ဝတ္တမာနံ တဏှာဒိကံ အာဟာရာဒီနံ ဟေတုံ။

သုတ္တံ အာဟရတိ ''အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃)။ **ဝဋ္ဋဟေတုနော** တိ ဝိပါကဝဋ္ဋဟေတုနော, သကလဝဋ္ဋဟေတုနော တ။ အကုသလဥ္ဟိ ကမ္မံ ကမ္မဝဋ္ဋဿ ကိလေသဝဋ္ဋဿ စ ပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ **''ဘဝတဏှာယပိ ဟေတုဘူတာ''**တိ ဣမိနာ ကိလေသဝဋ္ဋဿာပိ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝမာဟ။ **ဓေဝဒ္ဓေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝုစ္စတီ''**တိအာဒိနာ ဝဋ္ဋသီသာနမ္ပိ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ သပ္ပစ္စယတာဒဿနာပဒေသေန သဗ္ဗေသမ္ပိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဟေတုဖလပရမ္ပရာဝိစ္ဆေဒဝုတ္တိယာ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အပညာယနံ ဝိဘာဝေတိ။

အဝိဇ္ဇံ တဏှာ အနုဝတ္တတီ တိ ဒုက္ခေ တဏှံ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တိယာ တတော အဝိဇ္ဇာယ ဗလဝဘာဝမာဟ။ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတာ ဟိ သတ္တာ သတိပိ တဏှာပရိတဿိတေ ဓေနုဿာနုတ္တသညိတံ အတ္တကိလမထာနုယောဂဒုက္ခမနုယုဥ္ဇန္တိ။ **တဏှံ အဝိဇ္ဇာ အနုဝတ္တတီ** တိ သုခေ အဝိဇ္ဇံ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တိယာ တတော တဏှာယ ဗလဝဘာဝ

မာဟ။ ယဒိပိ သာဝဇ္ဇသုခာနုဘဝေ ဗလဝတီယေဝ အဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇမာနအာဒီနဝံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တီ တိဋ္ဌတိ, တဏှာပိ ပန တတောပိ ဗလဝတရတာယ သတ္တေ ဝိပုလာနတ္ထသဥ္ဟိတေ အနရိယေ သုခေ နိယောဇေတီတိ အဝိဇ္ဇာယ တဒနုဝတ္တနံ ဝုတ္တံ။

အာယတနဆက္ကံ တ ကာယောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စက္ခာဒိနိဿယေ သေသဓမ္မေ** တိ စက္ခာဒိနိဿယဘူတေ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓေ စ သသန္တာနပရိယာပန္နေ ဓမ္မေ။ **စက္ခာဒိနိဿိတေ ဝေ ကတ္တ** တိ စက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတေ ကတ္တ။ **စက္ခာဒိကာယ** န္တိ စက္ခာဒိဓမ္မသမူဟံ ပရေသံ ပဋ္ဌက္ခန္ဓံ။ **ဖဿေန ဖုဋ္ဌော** တိ အာရမ္မဏံ ဖုသန္တေန ဝိယ ဥပ္ပန္နေန သုခဝေဒနိယေန, ဒုက္ခဝေဒနိယေန စ ဖဿေန ဖုဋ္ဌော။ ဖဿော ဟိ တထာ ဥပ္ပန္နေ တံသမင္ဂီပုဂ္ဂလော ဖုဋ္ဌော တိ ဝေဟာရော ဟောတီတိ။

ယထာ သင္ဂါယတနာနိ ဖဿဿ ဝိသေသပစ္စယော, ဧဝံ ဝေဒနာယပီတိ ဒဿေန္တော **"သင္ဂါယတနာနံ ဝေဒနာယ ဝိသေသပစ္စယဘာဝံ"**န္တိ အာဟ။ **တန္နိဿိတ** န္တိ သင္ဂါယတနနိဿိတံ။ **အတီတဒ္ဓာဝိဇ္ဇာတဏှာမူလကော** တိ အတီတဒ္ဓဘူတအဝိဇ္ဇာတဏှာမူလကော။ **ကာယဿ ဘေဒာ ကာယူပဂေ** တိ ဥဘာယတ္တာပိ ကာယသဒ္ဒေန ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပဥ္စကော ဂဟိတော။ တဒုပဂတာ ဥပပဇ္ဇနံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ။ **ဥဘာယမူလော**တိ အဝိဇ္ဇာတဏှာမူလော။

အနဘိသမယဘူတတ္တာ တိ အဘိသမယဿ ပဋိပက္ခဘူတတ္တာ။ **အဝိဇ္ဇာယာ**တိ အဝိဇ္ဇာယ သတိ။

ဂဟဏန္တိ ဂဟေတဗ္ဗတံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သတိ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရတ္တေပိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ ပဓာနတာယ ဝိသုံ ဝုတ္တာ ကေဗလီဗဒ္ဒညာယေန, တသ္မာ။ **တတ္ထ ဝုတ္တမ္ပိ** တိ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင်ခါရေသု ဝုတ္တမ္ပိ အဘိသင္ခရဏကသင္ခါရံ **ဝဇ္ဇေတ္ဝာ** အဂ္ဂဟေတွာ ဣတရေ သင္ခါရာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဧဝဥ္ဟိ အတ္ထဿ ဥဒ္ဒရဏုဒ္ဒရိတဗ္ဗတာဒ္ဓဝယံ အသင်္ကရတော ဒဿိတံ ဟောတိ။ **"ဣမေ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေနာ"** တိ ဣမိနာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာနံ သတိပိ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရဘာဝေ ယထာဝုတ္တမေဝ ပဓာနဘာဝံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ"တိ တဒေကဒေသော ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ သင်္ဂဏှနဝ သေန သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရေဟိ သင်္ဂဟိတာပိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ ဣမေ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေန ပဓာနာတိ ဝိသုံ ဂဟိတာ, ပုရိမသ္မိံ တေ ဝဇ္ဇေတ္ဝာတိ အယံ ဝိသေသော။ တေနာဟ **"ဝဏ္ဏေတဗ္ဗသဗ္ဗသင်္ဂဟဏဝသေန ဒုဝိဓော ဝုတ္တာ"**တိ။ သာမညတော သင်္ဂယှမာနမ္ပိ ပဓာနဘာဝဇောတနတ္ထံ ဝိသုံ ဂယှတိ ယထာ တံ "ပုညဉာဏ သမ္ဘာရာ"တိ။

ယေန ကုသလာကုသလဓမ္မာ "ဝိပါကဓမ္မာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တံ အာယူဟနံ, ကိံ ပန တန္တိ? အနုပစ္ဆိန္နတဏှာ ဝိဇ္ဇမာနေ သန္တာနေ သဗ္ဗာပာရတာ။ တေနာဟ **"ပဋိသန္ဓိ။ပေ။ အာယူဟနရသာ"**တိ။ စေတနာပဓာနတ္တာ ပန တဿ စေတနာကိစ္စံ ကတ္တ ဝုတ္တံ။ **ရာသိကရဏံ, အာယူဟန**န္တိ စ ရာသိဘူတဿ ရူပါရူပသင္ခါတဿ ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနတော ဝုတ္တံ။ **"အနာရမ္မဏတာ အဗ္ယာကတတာ"** တိ ဣဒံ အဗ္ယာကတဿေဝ အနာရမ္မဏတ္တာ အဗ္ယာကတသမ္ဗန္ဓိနီ အနာရမ္မဏတာတိ ကတ္တ ဝုတ္တံ။ **အာယတနံ, ဃဋ္ဋန**န္တိ စ တံတံဒ္ဒတရိကဓမ္မပ္ပဝတ္တနမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အနနုဗောဓာဒယော အဝိဇ္ဇာပဒနိဒ္ဒေသေ အာဂတာ။ အဝိဇ္ဇာပဒသမ္ဗန္ဓေန **ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ** တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂနိဒ္ဒေသော။ **အသဏ္ဌာနတ္တာ** တိ အဝိဂ္ဂဟတ္တာ။

သောကာဒီနံ သဗ္ဗာတ တိ "ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ အနိဋ္ဌာပေတ္ဝာ တဒနန္တရံ သောကာဒိနမ္ပိ ဝုတ္တာနံ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ တေသံ ဝသေန **အင်္ဂဗဟုတ္တပ္ပသင်္ဂေ** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂနံ ဗဟုဘာဝေ အာပန္နေ။ **ဒ္ဓတဒသေတ**တိ ကထံ ဒ္ဓတဒသေဝ, နနု သောကာဒယောပိ ဓမ္မန္တရဘူတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာယံ ဝုတ္တာတိ? သစ္စံ ဝုတ္တာ, န ပန အင်္ဂန္တရဘာဝေနာတိ ဒဿေန္တော **"န ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖလေနာ**တိ ဖလဘူတေန ဇရာမရဏင်္ဂသင်္ဂဟိ တေန သောကာဒိနာ။ **မူလင်္ဂ ဒဿေတု** န္တိ ဣမာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာယ မူလဘူတံ အဝိဇ္ဇင်္ဂ သောစနာဒီဟိ သမ္မောဟာပတ္တိကထနေန ဒဿေတုံ **တေ** သောကာဒယော ဝုတ္တာ ဘဝစက္ကဿ အဝိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ။ ဇရာမရဏံ ကာရဏံ ဧတေသန္တိ ဇရာမရဏကာရဏာ , သောကာဒယော, တဗ္ဘာဝေ **ဇရာမရဏကာရဏတာ**။ ဇရာမရဏံ နိမိတ္တံ တံ ဧတေသန္တိ **ဇရာမရဏနိမိတ္တံ။ တံ တန္နိမိတ္တာန** န္တိ တွေ တန္တိ သုတ္တံ။ **တန္နိမိတ္တာနံ** ဒုက္ခနိမိတ္တာနံ

သောကာဒီနံ။ **တတော ပရာယာ**တိ အနာဂတေ ဒုတိယတ္တဘာဝတော ပရာယ တတိယတ္တဘာဝတဒီသု ပဋိသန္ဓိယာ။ **ဟေတုဟေတုဘူတာ**တိ ကာရဏဿ ကာရဏဘူတာ။ ပဋိသန္ဓိယာ ဟိ သင်္ခါရာ ကာရဏံ, တေသံ အဝိဇ္ဇာ။ **သုတ္တ** န္တိ “အဿုတတ ပုထုဇ္ဇနော”တိ (မ. နိ. ၁.၂, ၁၇; သံ. နိ. ၂.၆၁; ဓ. သ. ၁၀၀၇) ကြမံ သုတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **အဝိဇ္ဇာ သောကာဒီနံ ကာရဏန္တိ ဒဿိတာ** အဿုတဝတာယ အဝိဇ္ဇာဘိဘဝနဒီပနိယာ တဒုပ္ပတ္တိဝစနတော။ “န သောကာဒီနံ ဗာလသ သ ဇရာမရဏနိမိတ္တတာမတ္တဿ သာဓကံ သုတ္တ”န္တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဋု ကာတုံ **“န စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန န စ ဇရာမရဏနိမိတ္တမေဝ ဒုက္ခံ ဒုက္ခံ, အထ ခော အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တမ္ပေတ္တ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ ဧဝံ ဇရာမရဏေန သောကာဒီနံ ဧကသင်္ခေပံ ကတွတ ဒွတဒသေဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဇရာမရဏန္တာ ဧဝ ဒေသနာ ကတာ, ကိံ တတော ပရာ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ? နော နတ္ထိ, အပ္ပဟီနကိလေသဿ ဟိ ကမ္မတော, ဝိညာဏာဒိပရိယောသာနဘူတာယ စ စုတိယာ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘာဝတော ပဝတ္တိတဒုပရမဘူတံ ဇရာမရဏံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိနိမိတ္တံ။ တံ ပန ကမ္မုပပတ္တိဘဝတော ဇာတိယာ ဒဿိတတ္တာ “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ”တိ ကြမိနာဝ ပကာသိတန္တိ န ပုန ဝုစ္စတိ, န တတော ပရံ ပဝတ္တိယာ အဘာဝတော။ ဧကေကမ္မနိဗ္ဗတ္တဿ စ သန္တာနဿ ဇရာမရဏံ ပရိယောသာနံ။ သတိ ကိလေသဝဋ္ဋေ ကမ္မုနာ တတော ပုနဗ္ဘဝူပပတ္တိ, အသတိ ပန တသ္မိံ “သောဝန္တော ဒုက္ခဿာ”တိ ဇရာမရဏပရိယောသာနာဝ ဒေသနာ ကတာ။ ယသ္မာ ပန န အမရဏာ ဇရာ အတ္ထိ သဗ္ဗေသံ ဥပ္ပတ္တိမန္တာနံ ဟာကာနန္တရဘေဒတော, န စာဇရံ မရဏံ အဟာကဘေအဘာဘတ, တသ္မာ တဒုဘယမေကမင်္ဂံ ကတံ, န နာမရူပံ ဝိယ ဥဘယဌာနေ ဧကေဇ္ဈံ ဥပ္ပတ္တိယာ, သင်္ဌာယတနံ ဝိယ တ အာယတနဘာဝေန ကိစ္စသမတာယ။ ယာ ပနာယံ ဩသာနံ ဂတာ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဒီပိတာ, တာယ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိအာဒိ, ကိလေသကမ္မာဘာဝေ တဒဘာဝတော “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိ ဧဝမာဒိ ဧဝ တ အတ္ထတော ပကာသိတော ဟောတီတိ ဝဋ္ဋတ္တယဿ အနဝဋ္ဌာနေန ပရိဗ္ဗမနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ အထ တ ဇရာဂဟဏေန ပရိပက္ကပရိပက္ကတရာဒိက္ကမေန ဝတ္တမာနံ နာမရူပာဒိ, သောကာဒိ စ ဂဟ္ဟတိ, တထာဿ ပရိဟာကကာလဝတ္တိနီ အဝိဇ္ဇာ စ။ ယထာဟ –

“သ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမာရော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပာကမန္ဝာယ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ စက္ခုဝိညေယျေဟိ ရူပေဟိ။ပေ။ ကာယဝိညေယျေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။ပေ။ ရဇနီယေဟိ။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွတ ပိယရူပေ ရူပေ သာရဇ္ဇတိ, အပ္ပိယရူပေ ရူပေ ဗျာပဇ္ဇတိ, အနုပဋ္ဌိတကာယသတိ စ ဝိဟရတိ ပရိတ္တစေတသော, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ယတ္ထဿ တေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၀၈)။

ဧတ္ထ ဟိ ပရိပက္ကိန္ဒြိယဿ ဆသု ဒွတရေသု သရာကဒိဂ္ဂဟဏေန တဒဝိနာဘာဝိတာယ ဝိမုတ္တိယာ အပ္ပဇာနနေ စ သောကာဒီနံ ပစ္စယဘူတာ အဝိဇ္ဇာ ပကာသိတာ။ အပိစ “ပိယပ္ပဘဝတ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပာယာသာ”တိ ဝစနတော ကာမာသဝဘဝတသဝေဟိ, “တဿ ‘အဟံ ရူပံ, မမ ရူပ’န္တိ ပရိယုဋ္ဌဋ္ဌာယိနော။ပေ။ ရူပဝိပရိဏာမညထာဘာဝတ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပာယာသာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁) ဝစနတော ဒိဋ္ဌာသဝတော, “အဿုတတ”တိအာဒိဝစနတော အဝိဇ္ဇာသဝတော သောကာဒီနံ ပဝတ္တိ ဒီပိတာတိ တေသံ ဟေတုတာယ တဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ အာသဝ။ တေသံ သယဉ္စ ဇရာသဘာဝတာယ ဇရာဂဟဏေန ဂဟ္ဟန္တိ, တတော စ “အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော”တိ ဝစနတော အာသဝနိမိတ္တာယ စ အဝိဇ္ဇာယ ဇရာဂဟဏေန ဂဟဏံ။ တတော စ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိ အာဝဋ္ဋတိ ဘဝစက္ကံ။ အပိစ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ”န္တိ ဝတွတ “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ”တိ ဝဒန္တေနပိ ဘဝစက္ကဿ အနဝဋ္ဌာနတော ပရိဗ္ဗမနံ ဒဿိတံ။ ဧတ္ထ ဟိ ဝိညာဏေန အဝိဇ္ဇာနိဝုတဿ ပုနဗ္ဘဝေ ဒဿိတော, ဇာတိယာ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿ, ဥဘယတ္ထ ဥဘိန္နံ အနုဝတ္တမာနတ္တာတိ အဝိဇ္ဇာတဏှာနိမိတ္တံ ဘဝစက္ကံ အနဝဋ္ဌာနတော ပရိဗ္ဗမတီတိ အယမတ္ထော ဒီပိတောတိ ဇရာမရဏန္တာပိ ဒေသနာ န တတော ပရံ ပဝတ္တိယာ အဘာဝံ သူစေတိ အတဒတ္ထတ္တာ, န စ ပစ္စယန္တရဒဿနတ္ထမေဝ ပုန ဝစနန္တိ သက္ကာ ဝိညာတုံ ဧကေဒေဝ တဒုဘယဒေသနာယ တဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ တထာ ယံ ကမ္မံ အဝိဇ္ဇာဟေတုကံ, တံ တဏှာဟေတုကမ္ပိ။ ယံ တဏှာဟေတုကံ, တံ အဝိဇ္ဇာဟေတုကမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ဒွိန္နံ ဘဝမူလာနံ အညမညာဝိရဟတော။ ယထာ ဟိ တဏှာပစ္စယာ ကာမုပာဒာနဟေတုကံ ကမ္မဘဝသင်္ခါရံ ဝဒန္တော န ဝိနာ ဘဝတဏှာယ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယောတိ ဒဿေတိ။

တထာ တမေဝ အဝိဇ္ဇာပစ္စယံ ဒေသေန္တော န အန္တရေန အဝိဇ္ဇာယ ဘဝတဏှာ ကမ္မဘဝဿ ပစ္စယောတိ။ တတော စ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တာ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယာ သင်္ခါရာဒယော , တဏှုပာဒါနာဒိပစ္စယာ ဘဝါဒယော စ, တထာ တဏှုပါဒါနဟေတုဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ, အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ, ဝိညာဏာဒိပစ္စယာနာမရူပါဒီတိ ဧဝမေတေသံ အင်္ဂါနံ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓော ဒဿိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဝိဇ္ဇာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၆. **ပိတာ ကထီယတီ**တိ အသုကော အသုကဿ ပိတာတိ ပိတုဘာဝေန ကထီယတိ။ ကထိယမာနော စ အသဒ္ဒေ ဟတ္ထံ အဉ္ဉေဟိ မိတ္တဒတ္တေဟိ ဝိသေသေတွာ ကထီယတီတိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဒီဃော။ပေ။ ဒတ္တော”**တိ။

ယာထာဝေတိ အဝိပရီတော။ **ကိစ္စဇာတိတော**တိ ပဋိစ္ဆာဒနကိစ္စတော, ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနတော စ။

ဂဟဏကာရဏဝသေနာတိ ဂဟဏဿ ကာရဏဘာဝဝသေန။ အညသေတာဒီနံ နိဝတ္တကာနီတိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။

ဆာဒေန္တိယာ တိ ဆာဒနာကာရေန ပဝတ္တန္တိယာ။ တထာ ပဝတ္တနဟေတု **တံသမ္ပယုတ္တာ** အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တာ **ဒုက္ခာရမ္မဏာ** ဟောန္တိ။

တသ္မာ တိ သဘာဝတော အဂမ္ဘီရတ္တာ တေသံ ဒုဒ္ဒသဘာဝကရဏီ တဒာရမ္မဏတာ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဣတရေသ**န္တိ နိရောဓမဂ္ဂါနံ။ သမာနေပိ ပဏီတအသံကိလေသိကာဒိဘာဝေ သပ္ပစ္စယတော အပ္ပစ္စယဿ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **“မဂ္ဂဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အဝိဇ္ဇာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

“သောဓေတိ အပုညဖလတော”တိ ဣမိနာ ပုညဿ ဝိပါကဒုက္ခဝိဝိတ္တတံ အာဟ, **“ဒုက္ခတော”**တိ ဣမိနာ စေတောဒုက္ခဝိဝိတ္တတံ, **“သံကိလေသတော”**တိ ဣမိနာ ကိလေသဒုက္ခဝိဝိတ္တတံ။ **“အပုညဖလတော”**တိ တ ဣမိနာ ပုညဿ အာယတိ ဟိတတံ ဒဿေတိ။ **“ဒုက္ခသံကိလေသတော”**တိ ဣမိနာ ပဝတ္တိဟိတတံ ပဝတ္တိသုခတဉ္စ ဒဿေတိ။ **တံ နိပ္ဖာဒနေနာ**တိ ဟိတသုခနိဗ္ဗတ္တနေန။ ပုဇ္ဇဘဝနိဗ္ဗတ္တကော **ပုဇ္ဇနိဗ္ဗတ္တကော** ။

“ဧဝမိဒံ ပုညံ ပဝုတီ”တိအာဒီသု ပုညဖလမ္ပိ ပုညန္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ပုညုပဂန္တိ ဘဝသမ္ပတ္တုပဂ”** န္တိ။

အာဒိဘာဝေနာတိ “ပထဝီ ပထဝီ”တိအာဒိနာ ကသိဏေသု ပဝတ္တဘာဝေနာ။ **ပထဝီ ပထဝီ**တိ တ တ္တေ **ဣတိ**-သဒ္ဒေ အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ။ တေန ဣတရကသိဏာနံ ဂဟဏံ။ **အာဒိဘာဝနာ**တိအာဒိဘူတာ ဘာဝနာ။ သာ ဟိ “ပရိကမ္မ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **မဏ္ဍလကရဏံ** ကသိဏမဏ္ဍလကရဏံ။

အနဝသေနာတိ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂဝသေန။ **စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အနံ** ဒိယျတီတိ ဇတေနာတိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု စိတ္တစေတသိကေသု။ **အနံ အာရဗ္ဘာ** တိ တေဟိ နိဗ္ဗတ္တိယမာနံ ပရိစ္စာဂံ ဥဒ္ဒိဿ။ ယထာ တ သော နိပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ဌပေတွာ။ **အဓိကိစ္စာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ယထာ တ သမ္ပယုတ္တေဟိ နိဗ္ဗတ္တိယမာနာ အနကိရိယာ နိပ္ဖတ္တိဝသေန အဓိကတံ ဟပုဏာတိ, တထာ ကတွာ။ စေတနာဝသေနေဝ ဟိ အနာဒိကမ္မနိပ္ဖတ္တိ။ **ဣတရေသူ**တိ “သီလံ အာရဗ္ဘာ”တိအာဒီသု။

အသရိက္ခကမ္မိ တိ အတ္တနာ အသဒိသမ္ပိ ကဋ္ဌတ္တာ ရူပန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိနာပိ** စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပာကေန။ **ရူပတဏှာဟာသင္ခာတသ္သာ**တိ ''ရူပတဏှာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တရူပတဏှာဟမာဟ။ **ဂုဠ္ဌ** န္တိ ဂုဠ္ဌဖလပရိမာဏံ ခာရဏီယဝတ္ထုံ။ တထာ **တဏ္ဍုလံ** ။

''ဝစနဝိသေသမတ္တမေတ''တိ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော ဝုတ္တောတိ အတ္ထဝိသေသာဘာဝမာဟ **''ကာယဒ္ဝတရေ ပဝတ္တိ ဧဝ ဟိ အာအနာဒိဟပနာ''**တိ။ **ပုရိမေနာ**တိ ''ကာယဒ္ဝတရေ ပဝတ္တာ''တိ ဣမိနာ။ တဥဟိ ပဝတ္တိမတ္တကထနတော ဒ္ဝတရူပလက္ခဏံ ဟောတိ။ **ပစ္ဆိမေနာ** တိ ''အာအနာ''ဒိဝစနေန။

ကာယဝစီသင္ခါရဂ္ဂဟဏေ တိ ဥဒ္ဒေသံ သန္ဓာယာဟ။ **ကာယဝစီသင္ခေတနာဂဟဏေ** တိ နိဒ္ဒေသံ။ **ဝိညာဏသ္သ သာ**တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသ္သ။ သဟဇာတသ္သ ပန အနန္တရသ္သ စ ပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ **''ကုသလာ ဝိပာကဓမ္မာ စာ''**တိ ဣဒံ သေက္ခပုထုဇ္ဇနသန္တာနေ အဘိညာစေတနာ ဣဓာဓိပ္ပေတာ, န ဣတရာတိ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ။ တေန ယထာဝုတ္တအဘိညာစေတနာပိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသ္သ ပစ္စယော သိယာ ကုသလသဘာဝတ္တာ, ဝိပာကဓမ္မတ္တာ တ တဒညကုသလာကုသလစေတနာ ဝိယာတိ ဒဿေတိ။ တယိဒံ လောကုတ္တရကုသလာယ အနေကန္တိကံ။ န ဟိ သာ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသ္သ ပစ္စယော။ အထ ဝိပာကအယိနီတိ ဝုစ္စေယ္ယ, ဧဝမ္ပိ အဟောသိကမ္မေန အနေကန္တိကံ။ န ဟိ တသ္သာ ဝိပာကုပ္ပာဒနံ အတ္ထီတိ အာဟ **''န ဝိပာကုပ္ပာဒနေန ကုသလတာ ဝိပာကဓမ္မတာ စာ''** တိ။ ကေဝလဥဟိ ယာ အဒေသံ ဝိပာကဓမ္မာနံ သဇ္ဇာဟရာ သဥသ္သာဟာ ပဝတ္တိ, တအာကာရာဝသ္သာ အပ္ပဟီနကိလေသေ သန္တာနေ ပဝတ္တီတိ ဝိပာကဓမ္မတာ, အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကုသလတာ စ ဝုတ္တာ။ ဧဝမ္ပိ ယဒိ ဝိပာကဓမ္မာ အဘိညာစေတနာ, ကထံ အဝိပာကာတိ? အသမ္ဘဝတောတိ တံ အသမ္ဘဝံ ဒဿေတုံ **''သာ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဘိညာစေတနာ ဟိ ယဒိ ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒေယ္ယ, သဘူမိကံ တ ဥပ္ပာဒေယ္ယ အညဘူမိကံ တ။ တတ္ထ အညဘူမိကသ္သ တာဝ ဥပ္ပာဒနံ အယုတ္တံ ပစ္စယာဘာဝတော, တထာ အဒဿနတော စ။ တေနာဟ **''န ဟီ''**တိအာဒိ။ သဘူမိကံ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ တ ဥပ္ပာဒေယ္ယ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏံ တ, တေသု အတ္တနော ကမ္မသမာနာရမ္မဏတာယ ရူပာဝစရဝိပာကသ္သ ဒဿိတတ္တာ, ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏတ္တာ စ အဘိညာစေတနာယ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ န ဥပ္ပာဒေယ္ယ။ တထာ ဧကန္တနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတ္တာ ရူပာဝစရဝိပာကသ္သ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏဥ္စ န ဥပ္ပာဒေယ္ယာတိ အယမသမ္ဘဝော။ တေနာဟ **''အတ္တနာ သဒိသာရမ္မဏဥ္စာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တိဋ္ဌာနိက** န္တိ ပဋိသန္ဓိဘဝင္ဂစုတိဝသေန ဌာနတ္တယဝန္တံ။ ''ပထဝီကသိဏံ အာပောကသိဏ''န္တိအာဒိနာ ကုသလေန အဘိန္နံ ကတ္ဝတ ဝိပာကသ္သ အာရမ္မဏံ ဒေသိတန္တိ အာဟ **''စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ''**တိ။ ''ရူပာဝစရတိကစတုက္ကဇ္ဈာနနိ ကုသလတော စ ဝိပာကတော စ ကိရိယတော စ စတုတ္ထသ္သ ဈာနသ္သ ဝိပာကော အာကာသာနဥ္စာယတနံ အာကိဥ္စညာယတနံ ဣမေ ဓမ္မာ နဝတ္တဗ္ဗာ ''ပရိတ္တာရမ္မဏာ''တိပိ 'မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ'တိပိ 'အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ'တိပီ''တိ ဝစနတော ရူပာဝစရဝိပာကော ဧကန္တနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏောတိ အာဟ **''န စ ရူပာဝစရဝိပာကော ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏော အတ္ထီ''**တိ။ သ္ဝတယမသမ္ဘဝတေ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏာယ အဘိညာစေတနာယ ဝိပာကာဘာဝံ သာဓေတိ, န နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာယ ။ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာပိ ဟိ သာ အတ္ထီတိ န ဇ္ဈာပီတိ ဝိပာကာနုပ္ပာဒနေ တသ္သာ အညံ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **''ကသိဏေသု စာ''**တိအာဒိမာဟ။ သမာဓိဝိဇမ္ဘနဘူတာ အဘိညာ သမာဓိသ္သ အာနိသံသမတ္တန္တိ **''သမာဓိဖလသဒိသာ''**တိ ဝုတ္တံ။ တသ္သ တသ္သ အဓိဋ္ဌာနဝိကုဗ္ဗနဒိဗ္ဗသဒ္ဒသဝနာဒိကသ္သ ယဒိစ္ဆိတသ္သ ကိစ္စသ္သ နိပ္ဖာဒနမတ္တံ ပန အဘိညာစေတနာ, န ကာလန္တရဖလာ, ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဝိယ နာပိ ဝိပာကဖလာ, အထ ခော ယထာဝုတ္တအာနိသံသဖလာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကေစိ ပန ''သမာနဘူမိကတော အာသေဝနလာဘေန ဗလဝန္တာနိ ဈာနာနီတိ တာနိ ဝိပာကံ ဒေန္တိ သမာပတ္တိဘာဝတော, အဘိညာ ပန သတိပိ ဈာနဘာဝေ တဒဘာဝတော တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အာဂန္တုကာတတိ ဒုဗ္ဗလာ, တသ္မာ ဝိပာကံ န ဒေတီ''တိ ဝဒန္တိ။ တံ အကာရဏံ ပုနပ္ပုနံ ပရိကမ္မဝသေန အဘိညာယပိ ဝသီဘာဝသဗ္ဘာဝတော။ ယံ ပန ဝဒန္တိ ''ဟာဒကဇ္ဈာနေ အတ္တနာ သမာနသဘာဝေဟိ ဇဝနေဟိ လဒ္ဓာသေဝနေ သမ္ဗဒေဝ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ ပရိသုဒ္ဓတာဒိအင္ဂဋ္ဌသမန္နာဂမေန သာတိသယေ ဇာတေ အဘိညာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, တာသ ဥ္စ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကတ္တာ စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိကော ဧဝ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တေယ္ယ, သော စ ယထာဝုတ္တဂုဏေန ဗလဝတာ ဟာဒကဇ္ဈာနေနေဝ ကတောကာသေန သိဇ္ဈတီတိ အနောကာသတာယ အဘိညာ န ဝိပာကံ ဒေတီ''တိ။ တမ္ပိ အကာရဏံ အဝိပာကဘာဝတော တာသံ။ သတိ ဟိ ဝိပာကအယိဘာဝေ ဝိပာကသ္သ အနောကာသစောဒနာ ယုတ္တာ, အဝိပာကတာ စ တာသံ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

န ဟောတီတိ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော န ဟောတီတိ။ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာပိ အဘိညာစေတနာတော နိဗ္ဗိသေသေန ဝုတ္တာတိ မညမာနော “ဝိပာကေ”တိ စ ဝစနံ န ဝိပာကာရဟတာမတ္တတစကော, အထ ခော ဝိပာကသဗ္ဘာဝတစကောတိ အာဟ **“ဝိစာရေတဗ္ဗ”**န္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “န ဟိ ‘ဝိပာကေ’တိ ဝစနံ ဝိပာကမေဝဝစနံ ဝိယ ဝိပာကာရဟတံ ဝဒတီ”တိ။ တတ္ထ ယံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – ယသ္မာ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ ပဝတ္တိဝိပာကမေဝ ဒေတိ, န ပဋိသန္ဓိဝိပာကံ, တသ္မာ တဿာ ပဝတ္တိဝိပာကဿ ဝသေန ဝိဘင်္ဂေ ဝိပါကော ဥဒ္ဓဋော။ ဥဘယဝိပာကအာယိကာယ ပန စေတနာယ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယော ဝုစ္စတီတိ တဒဘာဝတော ပဋ္ဌာနေ တဿာ သော န ဝုတ္တော။ ယံ ပန အဋ္ဌကထာယံ “ဝိညာဏဿ ပစ္စယဘာဝေ အပနေတဗ္ဗာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ) ဝုတ္တံ, တံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **“ဧဝံ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာပိ န ဟောတီ”**တိ ဣဒမ္ပိ ဝိညာဏဿ ပစ္စယတာဘာဝမတ္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စေဟတ္ထ အညမညံ ဟဋ္ဌီယာ အဋ္ဌကထာယ စ အဝိရောဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တွော တိ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာယ ဝိပာကအာနေ။ **အမတဂ္ဂပထေ** တိ ဧဝံနာမကေ ပကရဏေ။ “ပုထုဇ္ဇနသန္တာနေ အကုသလာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, သေက္ခသန္တာနေ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဝုတ္တတ္တာ **“ပုထုဇ္ဇနာနံ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“န ဝုစ္စန္တီ”** တိ ဣမိနာ ပုထုဇ္ဇနေ ပဝတ္တဗဟိဒ္ဓာသံယောဇနာဒီနံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗပရိယာယာဘာဝံ ဒဿေတိ။ **“ယဒိ ဝုစ္စေယျု”** န္တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ယုတ္တိတော စ အာဂမတော စ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ **ကေသဉ္စိ** တိ သကဘဂ္ဂေ ဆန္နရာကဒီနံ။ **ကေစီ**တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော။ **ကအာစီ**တိ အတီတာဒိကေ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေ။ **စတ္တတ္တာ** တိအာဒိ ပရိယာယဝစနံ။ **ဥပနိဿာယာ** တိ ဥပနိဿယပစ္စယေ ကတွာ။

ဣတရေသန္တိ နဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာနံ။ န စ န ဟောန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧဝဉ္စ ကတွာ** တိ ယထာဝုတ္တဟဋ္ဌိယံ ဥဒ္ဓစ္စဂ္ဂဟဏေန ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေ ဂဟိတော, န ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥဒ္ဓစ္စန္တိ ဧဝမတ္ထေ သတိ။ တန္တိ ဒိဋ္ဌိံ။ “အတီတာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတ္တော”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု အနာဂတာ ဧဝ ပဟာတဗ္ဗာတိ? န, ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ နိပ္ပရိယာယေန အနာဂတာ နာမ, ပဟာတဗ္ဗာ ပန န ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာတိ တေသံ အတီတာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ **ဒဿနံ အပေက္ခိတွာ** တိ ဘာဝိတံ ဒဿနမဂ္ဂံ ဥပနိဓာယ။ **သဟာယဝိရဟာ**တိ ဒဿနပဟာတဗ္ဗသင်္ခါတသဟကာရိကာရဏာဘာဝတော။ **ဝိပာကံ န ဇနယန္တိ** တိ သကလကိလေသပရိက္ခယေ ဝိယ ဧကစ္စပရိက္ခယေပိ တန္နိမိတ္တံ တံ ဧကစ္စံ ကမ္မံ န ဝိပစ္စတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိပါကော ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တော** တိ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဘေဒံ ဒုဝိဓမ္ပိ ဝိပာကံ သန္ဓာယာဟ။

အကုသလာနန္တိ ယထာဝုတ္တဝိသေသာနံ ပုထုဇ္ဇနသန္တာနေ အကုသလာနံ။ **အပ္ပဟာတဗ္ဗာန** န္တိ အပ္ပဟာတဗ္ဗသဘာဝာနံ ကုသလာဒီနံ။ **အပ္ပဟာတဗ္ဗဝိရုဒ္ဓသဘာဝတာ** သာဝဇ္ဇတာ။ **“ဧဝမ္ပီ”** တိအာဒိ အောသက္ကရဒဿနံ။ တေန ယဒိပိ တေသံ အကုသလာနံ ဣမသ္မိံ တိကေ တတိယပဒသင်္ဂဟော န သိယာ, နဝတ္တဗ္ဗတာ ပန အာပဇ္ဇတီတိ ဒီပေတိ။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဓမ္မဝသေန အသင်္ဂဟိတဿ တိကဒုကေသု နဝတ္တဗ္ဗတာပတ္တီတိ အာဟ **“နာပဇ္ဇတီ”** တိ။ ဣအာနိ တံ နဝတ္တဗ္ဗတာနာပဇ္ဇနံ “စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ”တိအာဒိနာ ကာရဏတော, နိဒဿနတော စ ဝိဘာဝေတိ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ တိကေ။ **နိယောဂတော**တိ နိယမတော ဧကန္တတော။ **တေသ**န္တိ ပဒတ္တယသင်္ဂဟိတဓမ္မာနံ။ **ယထာဝုတ္တပဒေသုဝိယာ**တိ ယထာဝုတ္တေသု ပဌမာဒီသု တီသု ပဒေသု။ ယထာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ စိတ္တုပ္ပာအ, ဣတရေ စ ယထာရဟံ ရာသိတ္တယဝသေန ဘိန္ဒိတွာ ဘဇာပိတာ တံတံကောဋ္ဌာသတော ကတာ, ဧဝံ။ **တတ္ထာပိ** တိ စတုတ္ထကောဋ္ဌာသေပိ။ **ဘဇာပေတဗ္ဗေ**တိ နဝတ္တဗ္ဗဘာဝံ ဘဇာပေတဗ္ဗေ။ **တဒဘာဝ**တိ တဿ စတုတ္ထကောဋ္ဌာသဿ အဘာဝ။ **တထာ**တိ နဝတ္တဗ္ဗဘာဝေန။

ဥပ္ပန္နတ္တိကေ အတီတာ, ဣခ ယထာဝုတ္တအကုသလာ န ဝုတ္တာ, အပေက္ခိတဗ္ဗဘာဝေနာရဟိတာပိ တံသဘာတနတိဝတ္တနတော တထာ ဝုစ္စန္တီတိ နဝတ္တဗ္ဗတာပတ္တိအာသံ ပရိဟရန္တော တဿ ဥအာဟရဏံ တာဝ ဒဿေတုံ **“အထ တ ယထာ သပ္ပဋိဃေဟီ”** တိအာဒိမာဟ။ တံသဘာတေ စေတ္ထ သာဝဇ္ဇတာဝိသိဋ္ဌော ဒဿနပဟာတဗ္ဗဘာတဘာတော။ **“ဧဝဉ္စ သတီ”** တိအာဒိနာ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ လဒ္ဓဂုဏံ ဒဿေတိ။ **ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာန** န္တိ ပရိယာယေန နိပ္ပရိယာယေန စ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ, တတ္ထ ပုရိမာနံ အမုဋ္ဌသဘာဝတ္တာ, ပစ္ဆိမာနံ အဝိပာကတ္တာ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယတာ န ဝုတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ စ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေ နတ္ထိ, ဧဝံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာနံ ဝသေန တေသံ ပစ္စယလာဘောပိ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **“န စ။ပေ။ ဝုတ္တ

တာ"တိ ဝတ္တတ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"ယေ ဟိ။ပေ။ ပဝတ္တန္တိ"** တိ။ တတ္ထ **န တေ ဒဿနေတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တန္တီ**တိ ယေ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပစ္စယာ ကိလေသာ, တေ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပက္ခိကာ တေတိ တေသံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗပရိယာယော ဧဝ နတ္ထိ, ကထံ တေသံ ဝသေန ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုစ္စေယျာတိ အတ္ထော။ အထ တ ယေ ပုထုဇ္ဇနသန္တာနေ န ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, န တေ ပရမတ္ထတော ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ။ ယေ ပန တေ သေက္ခသန္တာနေ, န တေသံ ပစ္စယဘူတာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ အတ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ န ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒိ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗပစ္စယာ ကိလေသာ ဒဿနပက္ခိကာ, တပ္ပစ္စယံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗံ သိယာတိ ကထံ တဿ ဧကန္တဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပစ္စယဿာ"**တိအာဒိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သရာဂဝီတရာဂသန္တာနေသု သဟာယဝေကလ္လေန ကမ္မဿ ဝိပာကာဝိပာက ဓမ္မတာ ဝိယ ပုထုဇ္ဇနသေက္ခသန္တာနေသု ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ ဝုတ္တနယေန သဝိပာကာဝိပာကတာ သိဒ္ဓာ, တသ္မာ။ **တဿာ**တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ။ **တာဒိသဿေဝ** တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဘာဝေန ဧကသဘာဝဿ။

ဧတ္ထ စ ယံ "န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗမ္ပိ အတ္ထိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတ"န္တိအာဒိ အမတဂ္ဂပထေ ဝုတ္တံ, တံ အကာရဏံ, ကသ္မာ? တဿ ဧကန္တေန ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ ယထာဟ "ကတမေ ဓမ္မာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော စိတ္တုပ္ပာဒေါ"တိ (ဓ. သ. ၁၅၈၃)။ ယဒိ ဟိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗမ္ပိ အဘဝိဿ, ယထာ အတီတာရမ္မဏတ္တိကေ "နိယောက အနာဂတာရမ္မဏာ နတ္ထီ"တိ ဝတ္ဝာ "ကာမာဝစရကုသလဿ ဝိပာကတော ဒသ စိတ္တုပ္ပာဒာ"တိအာဒိနာ ပုန ဝိဘဇိတ္ဝာ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓာပိ "ကတမေ ဓမ္မာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? နိယောက ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ နတ္ထီ"တိ ဝတ္ဝာ "ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော စိတ္တုပ္ပာဒေါ သိယာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗော 'ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော'တိပိ 'ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော'တိပီ"တိအာဒိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, န စ တထာ ဝုတ္တံ။ ယာ စ တမတ္ထံ ပဋိဟာဒေန္တေန "ယဒိ ဝုစ္စေယျု"န္တိအာဒိနာ ယုတ္တိ ဝုတ္တာ, သာပိ အယုတ္တိ။ ကသ္မာ? ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာရမ္မဏာနံ ရာဂဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စာနံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဘာဝဿေဝ ဣစ္ဆိတတ္တာ။

ယဥ္စ "ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေါ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတုံ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ဥဒ္ဓစ္စဿ အနုဒ္ဓရဏံ ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တံ, တမ္ပိ အကာရဏံ အညထာပိ သာဝသေသဟဒဒဿန တော။ တထာ ဟိ "အတီတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ, အနာဂတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၂) တေသံ ဝိဘင်္ဂေ စေတောပရိယညာဏဂ္ဂဟဏံ ကတ္ဝာ "ပစ္စုပ္ပန္နော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿာ"တိ ဣမဿ ဝိဘင်္ဂေ လဗ္ဘမာနမ္ပိ စေတောပရိယည ာဏဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။

သဟာယဘာဝေ စ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာနံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဿ ဝိပါကအနံ ပတိ ဝိစာရေတဗ္ဗော။ ကိံ အဝိဇ္ဇာဒိ ဝိယ အနာဒိနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဧဝ ဝိကုပ္ပာဒနသမတ္ထတာဟဒနေန ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ သဟကာရိကာရဏံ ဟောန္တိ, ဥဒာဟု ကိလေသော ဝိယ ကမ္မဿ ပဋိသန္ဓိအနေ သတီတိ, ကိဥ္စေတ္ထ – ယဒိ ပုရိမနယော, သောတာပန္နာဒိသေက္ခသန္တာနေ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဿ ကိရိယ ဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ, သဟာယဝေကလ္လေန အဝိပာကသဘာဝတာယ အာဟဒိတတ္တာ ခီဏာတဏှာဟဝိဇ္ဇာမာနေ သန္တာနေ အနာဒိ ဝိယ။ အထ ဒုတိယော, ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာဘိမတဿာပိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ, ပဋိသန္ဓိအနေ သတိ အဟယဂမနီယသဘာဝတနတိဝတ္တနတော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ, တသ္မာ ဟင်္ဂယာ အဌကထာယ စ အဝိရုဇ္ဈနဝသေနေတ္ထ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သာတိ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ။ **ဝိညာဏပစ္စယဘာဝေ**တိ သမ္ပယုတ္တဝိပာကဝိညာဏပစ္စယဘာဝေ။ **ကာရဏံ ဒဿေန္တော** တိ အဝိကလဖလုပ္ပာဒနာဓိကာရေ တဒဘာဝတော ယဒိပိ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယဘာဝေ အပနေတဗ္ဗာ, အဝိဇ္ဇာယ ပန ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဣမံ ကာရဏံ ဒဿေန္တော။ **သဗ္ဗာပီ** တိ ဝီသတိပိ။ တေနာဟ **"ဧကဝီသတီတိ ဝတ္တဗ္ဗ"**န္တိ။ **တန္တိ** ယေန ကာရဏေန သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန အဘိညာစေတနာယ အဂ္ဂဟဏံ, တံ ကာရဏံ။ **ဣတရာဝ**

စနသ္မာပီတိ ဥဒ္ဒစ္စစေတနာဝစနသ္မာပိ။ ကိံ ပန တံ? ဝိညာဏဿ ပစ္စယဘာဝဘာဝတော ဓေ။ **ဘေအဘာဝ**တိ ကာယဝစီ သင်္ခါရဝသေန ဝိဘာဂဘာဝတော။ **သံယောဂေ**တိ တိကန္တရုပဒဝသေန သံယောဇနံ, တထာ သင်္ဂဟောတိ အတ္ထော။

သုခသညာယ ဂဟဏံ အဿာဒနန္တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"သုခသညာယ။ပေ။ ဒဿေတီ"** တိ။ **"သုခသညာယာ"**တိ စ ဣဒံ ကရဏတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ဝိပလ္လာသော ဟိ ဒုက္ခေ သုခသညာ။ ယံ ပန အဋ္ဌကထာယံ "အညာဏေ နာ"တိ ဝုတ္တံ, တံ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝစနံ ဝိပလ္လာသဿာဒနာနံ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတုဘာဝဒဿနတော။ "ရထော သေ တပရိက္ခာရော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄) ပရိတရတ္ထေပိ ပရိက္ခာရသဒ္ဒော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"တဏှာဟာယ ပရိတ ရေ"**တိ။ **တဏှာဟာပရိတရေ**တိ စ တဏှာဟာယ ကိစ္စသာဓနေန သင်္ခါရာနံ သဟကာရိကာရဏဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပ ရိက္ခာရဒ္ဓေ သင်္ခါရဒ္ဓေ ဝိယ ဘူသနဒ္ဓေ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **"သင်္ခတေ အလင်္ကတေ"** တိ အာဟ။ **ပရိက္ခ ရောတိ** ယထာ ဖလအနသမတ္ထာ ဟောန္တိ, တထာ သင်္ခရောတိ။ **အမရဏတ္ထာ** တိ အမတတ္ထာ, နိဗ္ဗာနတ္ထာတိ အ တ္ထော။ **ဒုက္ကရကိရိယာ** တိ ပဉ္စာတပတပပ္ပနာဒိဒုက္ကရစရိယာ။ ဒေဝဘာဝာယ တပဟေ **ဒေဝဘာဝတ္ထံ တပေ** ။ မာရေ တီတိ **မရော** ဟေတုအတ္ထံ အန္တောနီတံ ကတွာ။ အမင်္ဂလမ္ပိ မင်္ဂလပရိယာယေန တေဟရန္တိ မင်္ဂလိကာတိ ဝုတ္တံ **"ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌသဒ္ဒော ဝိယာ"** တိ ယထာ "အသိဝေ သိဝ"တိ။

ပဟာတံ ပတနဒုက္ခသဒိသန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"ဇာတိအာဒိပဟာတဒုက္ခ"**န္တိ။ ကူနူဒုဒ္ဒဗ္ဗဟုမ္မကူဋ္ဌသညိတပဗ္ဗတ သိခရပ္ပဟာတော **မရုပဟာတော**။ တံ ပုညဖလံ အတ္ထော ပယောဇနံ တေသ္မာတိ **တဒတ္ထော** ။

ပရိဗ္ဗာဇိကာယ တရုဏိယာ။ **အသဝသော** အသေရိဝိဟာရိ။ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏေန ပဏ္ဍိတေဟိ **ဇိဂုစ္ဆနီယံ** ။ ရာကဒိပရိဋ္ဌာဟေန, ကဠျကဝိဟကတာယ စ **ဒုက္ခံ** ။ **အာရဘာတိ** ကရောတိ။ သဘာဝဿာပိ ပိသာစနဂရဿ ကာမဂုဏာသ မိဒ္ဓိယာ သုခဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတော ဝိယာတိ ယောဇနာ။ ဘိန္နဇာတိယေန အတေမိဿတာ **နိရန္တရတာ** ။ ဇရာယ မ ရဏေန စ အညထတ္တံ **ဝိပရိဏာမော**။

"န တာတဟံ ဟာပိမ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ"တိ ဝစနတော "တာတ ဇဟိ, တာဝ ဣဒံ ရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇာဟိ"တိအာဒီသု ယဒိ ပိ ပရိမာဏနိယမနကမပဒပူရဏမတ္တာဒီသုပိ **တာဝ**-သဒ္ဒော ဒိဿတိ, ဣဓ ပန ဝက္ခမာနတ္ထာပေက္ခော အဓိပ္ပေ တောတိ ဝုတ္တံ **"တာတတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တရာပေက္ခော နိပာတော"** တိ။ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပန။ပေ။ ဒဿေတီ** တိ ပုဗ္ဗေနာ ပရံ အဋ္ဌကထာယံ အဝိရုဇ္ဈနမာဟ။

ရာကဒိအဿာဒနကာလေသု တိ ရာကဒီနံ အဿာဒနကာလေသု။ "ရာဂဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာယာ"တိ ဧတ္ထ ရာဂ သမ္ပယုတ္တာယ တာဝ အဝိဇ္ဇာယ ယောဇနာ ဟောတု ရာဂဿ အဿာဒနဘာဝတော, ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာယ ပန ကထ န္တိ အာဟ **"တဒဝိပ္ပယုတ္တာ စ ဒိဋ္ဌိ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ။ **တံသမ္ပယုတ္တသင်္ခါရဿာ** တိ ရာကဒိသမ္ပယုတ္တ သင်္ခါရဿ။ **အဝိဇ္ဇာရမ္မဏာဒိတ** န္တိ အဝိဇ္ဇာယ အာရမ္မဏာဒိတံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿ ယပကတူပနိဿယေ, အနန္တရာဒိကေ စ ပစ္စယေ သင်္ဂဏှာတိ။ **အနဝိဇ္ဇာရမ္မဏဿာ** တိ န အဝိဇ္ဇာရမ္မဏဿ အ ဝိဇ္ဇံ အနာရဗ္ဘ ပဝတ္တဿ။ **အာရမ္မဏာဓိပတိအနန္တရာဒိပစ္စယဝစနေသု** တိ အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယ ပစ္စယဝစနေသု အဝုတ္တဿ အနဝိဇ္ဇာရမ္မဏဿ, အနန္တရာဒိပစ္စယဝစနေသု အဝုတ္တဿ ပဌမဇဝနဿ, ဒွီသုပိ ဝု တ္တဿ အဝိဇ္ဇာရမ္မဏဿ ဒုတိယာဒိဇဝနဿာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အနန္တရပစ္စယလာဘိနော အနန္တရာဒိနာ, သဟဇာတ ဿ ဟေတုအာဒိနာ, အသဟဇာတဿ ဥပနိဿယာဒိနာ သင်္ခါရဿ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော ဟောတီတိ အယမတ္ထော **"ယံ ကိဉ္စိ"** တိအာဒိနာ ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သမတိက္ကမဘာဝပတ္ထနာဝသေနာ** တိ အဝိဇ္ဇာသမတိက္ကမတ္ထာ ယ အရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ ဥပ္ပာဒေန္တဿ, အဝိဇ္ဇာသမ္မူဠ္ဟတ္တာ အရူပဘဝသမ္ပတ္တိယော ပတ္ထေတွာ တာနေဝ ဈာနာ နိ နိဗ္ဗတ္တေန္တဿာတိ ပုညာဘိသင်္ခါရေ ဝုတ္တေန နယေန, ဝုတ္တနယာနုသာရေနာတိ အတ္ထော။

ကေကာရဏာတအေ အာပဇ္ဇတိ ယထာ ပကတိက္ကဿရပဇာပတိပုရိသကာလာဒိတအ။ ကေသိဉ္စိယေဝ လောကဿ ကာရဏဘူတေ သတိ တတော သကလာယ ပဝတ္တိယာ အနုဝသေသတော, သဗ္ဗအ စ ပဝတ္တိတဗ္ဗံ အပေက္ခိတဗ္ဗဿ ကာရဏန္တရဿ အဘာဝတော။ န စေတံ အတ္ထိ ကမေနေဝ ပဝတ္တိယာ ဒဿနတော။ ကာရဏန္တရာပေက္ခတာယ ပန ကေကာရဏာတအေ အပဟာတော သိယာ ကေဿ စ အနေကသဘာဝတာဘာဝတ။ ယတ္တကာ တတော နိဗ္ဗတ္တန္တိ,

သဗ္ဗေဟိ တေဟိ သမာနသဘာဝေဟေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ, န ဝိသဒိသေဟိ, ဣတရထာ တဿ ကေဘာတေ ဧဝ န သိယာတိ ဣ
မမတ္ထမာဟ **“သဗ္ဗဿ။ပေ။ ပတ္တိတော စာ”** တိ။ **ဟရိသေသေနာ**တိ ကေတော ကေံ, ကေတော အနေကံ, အနေက
တော ကေန္တိ ဣမေသု **တီသု ပကာရေသု အဝိဇ္ဇမာနေသု** အနုပလဗ္ဘမာနေသု ဟရိသေသဉာယေန။ အနေကတော
အနေကန္တိ ကေသို **စတုတ္ထေ ဧဝ စ** ပကာရေ **ဝိဇ္ဇမာနေ** ။ ယဒိဒံ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, ဖဿပစ္စယာ
ဝေဒနာ”တိအာဒိနာ ကေဟေတုဖလဒီပနံ, တံ တွေ ဒေသနာဝိလာသေန, ဝိနေယျဇ္ဈာသယဝသေန တ ဓမ္မာနံ ပဓာနဟ
ကဋ္ဌာသာဓာရဏဘာဝဝိဘာဝနတ္ထန္တိ ကေဟေတုဖလဒီပနံ **န နုပပဇ္ဇတိ** ဥပပဇ္ဇတိယေဝါတိ ဒဿေတိ **“ယသ္
မာ”**တိအာဒိနာ။

ယထာဖဿ န္တိ သုခဝေဒနီယာဒိစက္ခုသမ္ဖဿာဒိတံတံဖဿာနုရူပန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော
“သုခဝေဒနီယ”န္တိအာဒိံ ဝတွာ **“ဝေဒနာဝဝတ္ထာနတော”** တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“သမာနေသူ”**တိအာဒိ ဝု
တ္တံ။ တတ္ထ **သမာနေသူ**တိ အဝိသိဋ္ဌေသု။ **ဖဿဝသေနာ** တိ သုခဝေဒနီယာဒိဖဿဝသေန။ **ဝိပရိယာယာဘာဝတော**
တိ ဗျတ္တယာဘာဝတော။ န ဟိ ကအာစိ သုခဝေဒနီယံ ဖဿံ ပဋိစ္စ ဒုက္ခဝေဒနာ, ဒုက္ခာဒိဝေဒနီယံ တ ဖဿံ ပဋိစ္စ
သုခဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **သုခာဒိစက္ခုသမ္ဖဿဇာဒီန** န္တိ သုခာဒီနံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒီနဉ္စ ဝေဒနာနံ။ **ဩဠာရိကသုခုမာ
ဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟီနပဏီတာဒိသင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ ယံ ဥပာအယ ယာ ဝေဒနာ “ဩဠာရိကာ, ဟီနာ”တိ တ
ဝုစ္စတိ, န တံယေဝ ဥပာအယ တဿာ ကအာစိပိ သုခုမတာ ပဏီတတာ တ အတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **“ဩဠာရိကသုခုမာဒိသင်္
ကရာဘာဝတော”**တိ။ **ယထာဝုတ္တသမ္ဖဿဿာ** တိ သုခဝေဒနီယာဒိဖဿဿ။ သုခဝေဒနီယဖဿတောယေဝ
သုခဝေဒနာ, န ဣတရဖဿတော။ သုခဝေဒနီယဖဿတော သုခဝေဒနာဝ, န ဣတရဝေဒနာ။ တထာ သေသေသုပီတိ ဥ
ဘယပဒနိယမဝသေန ယထာဖဿံ ဝေဒနာဝဝတ္ထာနံ, ယထာဝေဒနံ ဖဿဝဝတ္ထာနန္တိ ပဒဒွယေန ကာရဏန္တရာ
သမ္ဘိဿတာ ဖလဿ, ဖလန္တရာသမ္ဘိဿတာ စ ကာရဏဿ ဒဿိတာ ပဌမပက္ခေ အသံကိဏ္ဏတာဝဝတ္ထာ
နန္တိ ကတ္ွာ။ ဒုတိယပက္ခေ ပန ပစ္စယဘေဒဘိန္နေန ကာရဏဝိသေသေန ဖလဝိသေသော, ဖလဝိသေသေန စ ကာရဏဝိ
သေသော နိစ္ဆိယတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော သန္နိဋ္ဌာနံ ဝဝတ္ထာနန္တိ ကတ္ွာ။ ပုရိမသ္မိဉ္စ ပက္ခေ ဓမ္မာနံ
အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထာနံ ဝုတ္တံ, ဒုတိယသ္မိဉ္စ ယထာဝဝတ္ထိတဘာဝဇာနနန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ဥတု
အာဒယော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စိတ္တဝိသမာစာရာ ပိတ္တတတာဒယောပိ သင်္ဂယ္ဟန္တိ။ ကေသို အေသေ ကုပိတေ ဣ
တရေပိ ခောဘံ ဂစ္ဆန္တိ။ သန္တေသုပိ တေသု **သေမ္ဟပဋိကာရေန ရောဂဝူပသမတော** သေမ္ဟော ဟကဋ္ဌောတိ အတ္
ထော။

“ဘတေ”တိ ဝုတ္တာနံ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဿ ပကာရဏံ, ကာရဏမေဝ တ တဏှာဟာတိ အာဟ **“တဏှာယ သ
င်္ခါရကာရဏဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ”**တိ။ **တဿာပိ** တိ တဏှာယပိ။ တဏှာ ဟိ ကာမာသဝေ ဘဝါသဝေ စ။
ကာမာသဝဘဝါသဝ ကာမုပာဒါနံ, ဒိဋ္ဌာသဝေ ဣတရုပာဒါနန္တိ အာဟ **“စတုရုပာဒါနဘူတာ ကာမဘဝဒိဋ္ဌာသ
ဝ”**တိ။ တေ စ “ဥပာဒါနပစ္စယာ ဘဝေ”တိ ဝစနတော ဥပာဒါနဉ္စ, “တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါန”န္တိ ဝစနတော တဏှ
ဟာ စ သင်္ခါရဿ ကာရဏန္တိ ဟကဋ္ဌာ။ အနဿာဒနီယေသု အနေကာဒီနဝတေကိဏ္ဏေသု သင်္ခါရေသု အဿာဒာ
နုပဿနာ အဝိဇ္ဇာယ ဝိနာ န ဟောတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဿာဒာနုပဿိနော။ပေ။ ဒဿိတာ ဟောတီ”** တိ။
ခီဏာသဝဿ သင်္ခါရာဘာဝတော တိ ဗျတိရေကေနပိ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရကာရဏဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။ ကေန္တေန ဟိ
ခီဏာသဝတော ဝိဒ္ဒသု။ ဧတေန ဗာလာနံ ဧဝ သမ္ဘဝတော အဝိဇ္ဇာယ အသာဓာရဏတာ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ။ ဝတ္ထာရ
မ္မဏာဒီနိ ဟိ ဣတရေသမ္ပိ သာဓာရဏာနိ။ ဝတ္ထာရမ္မဏတဏှုပာဒါနာဒီနိ ဝိယ အဝိဇ္ဇာပိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ သာဓာ
ရဏကာရဏန္တိ စောဒနံ မနသိ ကတွ္ာ အာဟ **“ပုညာဘိဒီ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အပုညာနေဉ္ဇာဘိ
ဂဟေတဗ္ဗာ။ **ပုညာဘတေ**တိ ပုညာဘိသင်္ခါရဟေတုကော ဥပပတ္တိဘဝေ။ သေ နယော သေသေသု။ တွေ စ ကိစ္စကရ
ဏဋ္ဌာနဘေဒေန ကိစ္စဝတီ အဝိဇ္ဇာ ဘိန္ဒိတ္ွာ ဒဿိတာ။ န ဟိ ယဒဝတ္ထာ အဝိဇ္ဇာ ပုညာဘိသင်္ခါရာနံ ဥပနိဿယော,
တဒဝတ္ထာ ဧဝ ဣတရေသံ ဥပနိဿယောတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ တွေ စ **ဘဝါဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒန** န္တိ အတ္ထတော
ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ တံတံဘဝသင်္ခါတဒုက္ခဟေတုသဘာဝနဘိသမယနိမိတ္တတာ။

ဌာနန္တိ ဓရမာနတာ အဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ **“ဌာနဝိရုဒ္ဓောတိ အတ္ထိတာဝိရုဒ္ဓော”** တိ။ ဌာနာဝိရုဒ္ဓာ စက္ခုရူပာဒ
ယော။ “ပုရိမစိတ္တဉ္စဟိ”တိအာဒိနာ ဌာနဝိရုဒ္ဓော စ ဥဒာဟဋ္ဌောတိ အာဟ **“န ဣဒံ ကေန္တိကံ သိယာ”** တိ။ “စက္ခုရူပာဒ
ယော”တိအာဒိနာ ဟိ ပရတော ဌာနာဝိရုဒ္ဓာ ဥဒာဟရိယန္တီတိ။ ပုရိမသိပ္ပာဒိသိက္ခာ ဟိ ပစ္ဆာ ပဝတ္တမာနသိပ္ပာဒိ

ကိရိယာနံ သမောဓာနာသမ္ဘဝတ ဌာနဝိရောဓောတိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေတုံ **“န စ သိပ္ပာဒီန”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တန္တိ** ပဋိသန္ဓိအာဒိဌာနံ။ **ဣဓာ**တိ ဌာနသဘာဝကိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏေ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အာရမ္မဏဘူမိသန္တာနာဒိဝိရုဒ္ဓ ဂဟေတဗ္ဗာ, တေ စ အနုလောမတော ကေတုဘူသွ, ကေတုဘူတော မဂ္ဂသွ လိင်္ဂပရိဝတ္တနာဒိဝသေန စ ပဝတ္တိယံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နမနရုပ္ပနဝိရောဓာ သဘာဝဝိရုဒ္ဓော ပစ္စယောတိ ယောဇနာ။ တတ္ထ **နမနရုပ္ပန** န္တိ အရူပရူပဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ ကမ္မံ စေတနာသဘာဝံ, ရူပံ ရုပ္ပနသဘာဝန္တိ သဘာဝဝိရုဒ္ဓံ။ **မဓုရမ္ဗိလရသာဒီ** တိ ခီရံ မဓုရရသံ ပိတ္တုပသမနံ မဓုရဝိပာကသဘာဝံ, ဒဓိ အမ္ဗိလရသံ ပိတ္တဗျူဟနံ ကဋုကဝိပာကသဘာဝန္တိ အတော သဘာဝဝိရောဓာ။

ဒဓိအာဒီနီတိ ဒဓိပလာလာနိ။ **ဘူတိဏကဿာ** တိ ဘူတိဏကနာမကဿ ဩသဓိဝိသေသဿ။ **အဝီ** နာမ ဧဠကာ, တာ ပန ယေဘုယ္ယေန ရတ္တလောမကာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ရတ္တာ ဧဠကာ”** တိ။ ဝိပာကာနမ္ပိ ပစ္စယဘာဝတော, အဝိပာကာနမ္ပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝတော န ဝိပာကဓမ္မဝိပာကာပေက္ခာ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာတိ ဝုတ္တံ **“ဝိပာကာယေဝ တေ စ နာ”**တိ။ တေနာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။ **တဒဝိပာကာန**န္တိ တဿာ အဝိဇ္ဇာယ အဝိပာကဘူတာနံ။ **န န ယုဇ္ဇတိ** ယုဇ္ဇတိ ဧဝ ပစ္စယုပ္ပန္နတာမတ္တဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **တဒဝိရုဒ္ဓာန** န္တိ တာယ အဝိဇ္ဇာယ အဝိရုဒ္ဓာနံ။

ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာန န္တိ ကာယပဝတ္တိဂတိဇာတိအာဒီနံ ယထာရဟံ ပုဗ္ဗာပရဘာဝေန ပဝတ္တိ, သာ ပန ကေနစိ အကဋ္ဌာ အကဋ္ဌဝိဓာ ပဋိနိယတသဘာဝတာတိ ဒဿေတုံ နိယတိတဒီနာ ဝုတ္တနိဒဿနံ အာဟရန္တော **“အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏီနံ ဝိယာ”**တိ အာဟ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ **သင်္ဂတီ** တိ အဓိစ္စသမုပ္ပာအေ ယာဒိစ္ဆိကတာ, ယံ သန္ဓာယ ‘‘ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တနံ နိဝတ္တနံ ယဒိစ္ဆာယာ’’တိအာဒိ ဝုစ္စတိ။ **ဘာဝေ**တိ ဓမ္မာနံ သဘာဝသိဒ္ဓိတာ, ယံ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ ‘‘ကဏ္ဍကဿ ကောဋိုတိခိဏဘာဝံ, ကပိဋ္ဌဖလဿ ဝဋ္ဋဘာဝံ, မိဂပက္ခီနံ တ ဝိစိတ္တဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိတံ ကော အဘိသင်္ခရောတိ, ကေဝလံ သဘာဝသိဒ္ဓေါတယံ ဝိသေသော’’တိ။ တေနာဟ ‘‘သဗ္ဗေ သတ္တာ, သဗ္ဗေ ပါဏာ , သဗ္ဗေ ဘူတာ, သဗ္ဗေ ဇီဝ အဝသာ အဗလာ အဝီရိယာ နိယတိသင်္ဂတိဘာဝပရိဏတာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈)။ **ဧတေဟိ ဝိကပ္ပနေဟီ**တိ စုတိအာဒီသု သမ္မူဠှတာယ ‘‘သတ္တော မရတီ’’တိအာဒိဝိကပ္ပနေဟိ ကာရဏဘူတေဟိ။ **အကုသလံ စိတ္တံ ကတ္ဝတ**တိ အယောနိသောမနသိကာရပရိဗျူဟနေန စိတ္တံ အကုသလံ ကတွတ။

သုတ္တာဒိဓမ္မ န္တိ သုတ္တဂေယ္ယာဒိပရိယတ္တိဓမ္မံ။ ပရိယတ္တိဓမ္မဉှိ သမ္မဒေဝ ဇာနန္တော ပဋိပတ္တိဓမ္မံ ပရိပူရေတ္ဝတ ပဋိဝေဓဓမ္မေ ပတိဋ္ဌဟတိ။ **တ**န္တိ တံ ဇာနနံ, နိဗ္ဗာနာဘိသမယောတိ အတ္ထော။

သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိညာဏပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၇. **ယထာဝုတ္တသင်္ခါရပစ္စယာ** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိဝုတ္တပ္ပကာရသင်္ခါရပစ္စယာ။ ဝိညာဏဒယော ဝေဒနာပရိယောသာနာ ဧတရဟိ ဝိပာကဝဋ္ဋဘူတာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“တံကမ္မနိဗ္ဗတ္တမေဝ ဝိညာဏံ ဘဝိတုံ အရဟတီ”**တိ။ အယဥ္စ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဓာတုကထာဟဋ္ဌိယာ န သမေတီတိ ဒဿေန္တော **“ဓာတုကထာယံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဓာတုကထာယံ ဝစနတော သဗ္ဗဝိညာဏဖဿဝေဒနာပရိဂ္ဂဟော ကတော ဓာတုကထာယန္တိ ယောဇနာ။ **သပ္ပဒေသော**တိ သာဝသေသော, ဝိပာကာ ဧတေတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝိညာဏာဒီသု ဟိ ဝိပာကေသုယေဝ အဓိပ္ပေတေသု ယထာ –

> ‘‘ဝိပာကေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ, တေ ဓမ္မာ အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတ္ဝတ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဒွါဒသဟာယတနေဟိ တေရသဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတာ။ ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတာ? န ကေဟိစိ ခန္ဓေဟိ န ကေဟိစိ အာယတနေဟိ ပဉ္စဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ’’တိ (ဓာတု. ၄၇၇) –

ဝိပါကဝိပ္ပယုတ္တာနံ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော ဝိသ္သဇ္ဇိတော, ဧဝမိဓာပိ ဝိသ္သဇ္ဇိတဗ္ဗံ သိယာ။ တေနာဟ **“ဝိပာကာ ဓမ္မာတိ ဣမဿ ဝိယ ဝိဿဇ္ဇနံ သိယာ”**တိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ နိပ္ပဒေသာဝ ဝိညာဏဖဿဝေဒနာ ဂဟိတာ, တသ္မာ။ **တတ္ထာ** တိ ဓာတုကထာယံ။ **အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေနာ**တိ ဣမဿ် ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂေ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန။ တေနာဟ **“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ စာ”** တိအာဒိ။ တေန ယထာဝု

တ္တာအတ္တဝဏ္ဏနာ သုတ္တန္တဘာဇနီယဝသေန ဝုတ္တာတိ ယထာဒဿိတံ ဝိရောဓံ ပရိဟရတိ။ ယဒိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝ သေန ဓာတုကထာပဋ္ဌိ ပဝတ္တာ, အထ ကသ္မာ ''ကာမဘဝေ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကာဒသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာ တူဟိ သင်္ဂဟိတော။ ရူပဘဝေ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ပဉ္စဟာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတော''တိအာဒိနာ (ဓာတု. ၆၇-၆၈) ဥပဟဒိန္နက္ခန္ဓဝသေန ဘဝေ ဝိသ္သဇ္ဇိတောတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **''ဘဝေ ပန။ပေ။ န အဘိဓမ္မ ဘာဇနီယဝသေန ဂဟိတော''**တိ။ **ဝေဠု ကတွာ** တိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန အဂ္ဂဟိတတ္တာ ဝေ။ **တတ္ထာ** တိ ဓာတု ကထာယံ။ **ဝိဟာကဥ္ဆေဟာတတ္တိ ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ ယထာဝုတ္တဗာတ္တိံသဝိဓဝိညာဏံ ဝိပာကံ, တ သ္မာ တံ သင်္ခါရပစ္စယန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ဝိညာဏဿ ဝိပာကတ္တာ''** တိအာဒိမာဟ။

''သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ'' န္တိ ဣဒံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ ဥပေက္ခာသဟဂတကုသလာကုသလဇ ဝနာနန္တရမ္ပိ သောမနဿသဟဂတတအရမ္မဏဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တထာ ဟိ **အဋ္ဌကထာယံ** ''စတုန္နံ ပန ဒုဟေ တုကကုသလစိတ္တာနံ အညတရဇဝနဿ ပရိယောသာနေ အဟေတုကစိတ္တံ တအရမ္မဏဘာဝေန ပတိဋ္ဌာတီ''တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈ ဝိပာကုဒ္ဓါရကထာ) ဝတွာ ''ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ပန သန္တီရဏမ္ပိ တအရမ္မဏမ္ပိ သောမနဿသဟဂ တမေဝ''တိ ဝုတ္တံ။ ကုသလာကုသလဉှိ အဘိက္ကဋ္ဌမ္ပိ အာရမ္မဏံ တထာဘိသင်္ခရဏေန ကအာစိ န မဇ္ဈတ္တံ ကတွ တ န ပဝတ္တတိ, ဝိပာကံ ပန ယထာသဘာဝတောဝ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတိ။ တေနာဟ ''န သက္ကာ ဝိပာကံ ဝဉ္စေ တု''န္တိ။ ကိရိယဇဝနာနံ ပန ဝိသယာဘိသင်္ခရဏဿ ဗလဝဘာဝတော တဒနန္တရာနံ တအရမ္မဏာနံ ယထာဝိသယံ ဝေဒနာဝသေန တဒနုဂုဏတာ ဣစ္ဆိတာ။ ယေ ပန ကိရိယဇဝနာနန္တရံ တအရမ္မဏံ န ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ ဝတ္တဗ္ဗမေ ဝ နတ္ထိ။ ယံ ပန ''ဇဝနေန တအရမ္မဏံ နိယမေတဗ္ဗ''န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ကုသလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ စ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တော ဝိစာရေတဗ္ဗော။ တိဟေတုကဇဝနာဝသာနေ စ ဒုဟေတုကဇဝနာဝသာနေ စာတိ သမုစ္စယတ္ထော **စ**-သဒ္ဒေါ။ ကေစိ ပန ဝိဘာဂံ အကတွာ ''ကုသလဇဝနာဝသာနေပိ အဟေတုကတအရမ္မဏံ ဟောတီတိ 'ယေဘုယျေနာ'တိ ဝု တ္တ''န္တိ ဝဒန္တိ။ လောဘစိတ္တဿ တ သတ္တာနံ ဗဟုလံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော **''ယေဘုယျေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ''သကိံ တ''တိ ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေန ဝုတ္တံ ယထာ ''အဋ္ဌ တ ဒသ တ''တိ ဒဿေတုံ **''ဒွိရတ္တတိရတ္တာဒီသု ဝိယ ဝေဒိ တဗ္ဗ''**န္တိ အာဟ။ **တ-သဒ္ဒဿ အဘာဝတ** တိ သုယျမာနဿ **တ**-သဒ္ဒဿ အဘာဝေန ဝုတ္တံ။ အတ္ထတော ပန တတ္ထာပိ **တ**-သဒ္ဒော လဗ္ဘတေဝ။ တိရတ္တံ ပန တသာဒိကေ လဗ္ဘမာနေ ဒွိရတ္တေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒွိရတ္တ ဂ္ဂဟဏံ ဝိသုံ န ယောဇေတီတိ အဓိပ္ပာယေန **''ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကေဝလံ ''တိရတ္တ''န္တိ ဝု တ္တေ အညတ္တ တသာဒိနာ အန္တရိတမ္ပိ တိရတ္တံ ဂဏှေယျ, ဒွိရတ္တဝိသိဋ္ဌံ ပန တိရတ္တံ ဝုစ္စမာနံ တေန အနန္တရိတမေဝ တိရတ္တံ ဒီပေတီတိ အာဟ **''နိရန္တရတိရတ္တဒဿနတ္ထံ တ''** တိ။ **ဗလဝရူပာဒိကေ အာရမ္မဏေ** တိ အတိမဟတိ ရူပာဒိအာရမ္မဏေ။ **''အဓိပ္ပာယော''** တိ ဧတေန ဧကေစိတ္တက္ခဏာယုကေပိ ဝိသယေ ကအာစိ တအရမ္မဏံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ **''သကိံ ဝေ''**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ ''သဗ္ဗဒွာရေသု တအရမ္မဏေ ဒွေဝ ဧဝ စိတ္တ တတရာ အာဂတာ''တိ ဝုတ္တတ္တာ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗော။ **အနုရူပဟယ ပဋိသန္ဓိယာ**တိ အတ္တ နော အတ္တနော အနုစ္ဆဝိကေန ပဋိသန္ဓာနကိစ္စေန။

''ကတိ ပဋိသန္ဓိယော, ကတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တာနီ''တိအာဒိနာ ပဋိသန္ဓိဝိစာရော ပရတော ဝိတ္ထာရတော ကထိယတီတိ အာဟ **''ပဋိသန္ဓိကထာ မဟာဝိသယာတိ ကတွာ ပဝတ္တိမေဝ တာဝ ဒဿေန္တော''** တိ။ **အဟေတုကဒွယာဒီနန္တိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဟာဝိပာကမဟဂ္ဂတဝိပာကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဒွတရနိယမာနိယမာဝစနန္တိ** ဒွတရဿ နိယတာနိယတာ ဝစနံ, နိယတဒွတရံ အနိယတဒွတရန္တိ တ အဝစနန္တိ အတ္ထော။ **အနုပ္ပတ္တိတော** တိ န ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ယဒိပိ ''အနုရူ ပဟယ ပဋိသန္ဓိယာ''တိ ပဋိသန္ဓိပိ ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတာ, ''ပဝတ္တိယံ ပနာ''တိ အဓိကတတ္တာ ပန ပဝတ္တိယေဝ ပစ္စာမဋ္ဌာ။ ပစ္စ ယုပ္ပန္နဘာဝေန ပဋ္ဌမုဒ္ဒိဋ္ဌာနိ သဗ္ဗာနိပိ လောကိယဝိပာကစိတ္တာနိ အနုတဒေသံ အရဟန္တီတိ အာဟ **''တတ္ရဿာ တိ ပဝတ္တိယံ ဗာတ္တိံသဝိဓဿာ''**တိ။

ယထာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဝိညာဏသင်္ခါတဿ ဗီဇဿ အဘာဝေပိ ရူပဘဝေ စက္ခုသောတိန္ဒြိယပဝတ္တိအာနု ဘာဝတော စက္ခုသောတဝိညာဏာနံ သမ္ဘဝေ, ဇဝံ တေနေဝ ကာရဏေန သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနမ္ပိ တတ္ထ သမ္ဘဝေတိ ဒ ဿေန္တော **''ဣန္ဒြိယပဝတ္တိအာနုဘာဝတော စေ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စက္ခုသောတဒွတရဘေဒေနာ**တိ စက္ခု သောတဒွတရဝိသေသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ** တိ စက္ခုသောတဒွတရဿ။ ဒွတရဝန္တာပေက္ခော ဒွတရ

ဘာတေတိ အာဟ **“ဝိညာဏဝီထိဘေဒအယတ္တတ္တာ”** တိ။ **တသ္မိဉ္စ သတီ** တိ တသ္မိံ ဒွတရဘေဒေ ဝီထိဘေဒေ စ သတိ။ **ဘာတေတိ** ဥပ္ပတ္တိ။ **ဇနကံ အနုဗန္ဓတိ နာမာ** တိ တံသဒိသေ တဗ္ဗောဟာရံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။

ဣဒံ ပန ဝတ္တတာတိ ရူပာရူပာဝစရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ တအာရမ္မဏာနုပ္ပတ္တိံ ဝတ္ဝာ။ **ဘာဝနာယာ**တိ အကုသလ ဘာဝနာယ သံကိလေသဝဓုနေန, သံကိလိဋ္ဌသမာဓာနေနာတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ လောဘာဒေသသဟဂတစိတ္တုပ္ပာ ဒေပိ သမာဓိ “အဝဋ္ဌိတိ အဝိသာဟာရော အဝိက္ခေပေ အဝိသာဟဋ္ဌမာနသတာ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ **အ ဝတ္ထုဘာဝဒသ္သနတ္ထ**န္တိ အဇ္ဈာနဘာဝဒသ္သနတ္ထံ, အနာရမ္မဏဘာဝဒသ္သနတ္ထန္တိ အတ္ထော။

“ကေန ကတ္တာ”တိ ပဒဿ **“ကေန စိတ္တေန ကသ္မိံ ဘဝေ”** တိ သင္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ကျေနဝီသတီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တေန တေန စိတ္တေနာ** တိ တေန တေန အဟေတုကဒွဝယာဒိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ပဝတ္တမာနာ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ရူပာရူပဓမ္မာ ဇောနဝီသတိ ပဋိသန္ဓိယောတိ ယောဇနာ။ **တေန တေန စိတ္တေန** သဟဇာတာဒိပစ္စယတာယ ဟေတုဘူတေန, ကရဏဘူတေန တ။ **တတ္ထ တတ္ထ** ဘဝေ။

အနုသ္သရဏတ္တော ဗ္ဗာဟာရော **အနုသ္သရဏဗ္ဗာဟာရော** ။ **ကေစီတိ ဓမ္မသိရိတ္ထေရံ** သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **တီသု ဇ ဝနတရေသု။ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗ**န္တိ ကမ္မာဒိဥပဋ္ဌာနဿ ပရတော တီဟိ ဇဝနတရေဟိ ပဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေ နာဟ **“အနေက။ပေ။ အဘိပ္ပလမ္ဗနဥ္စ ဟောတီ”** တိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ကေဇဝနတရဿေဝ ကမ္မာဒိဥပဋ္ဌာနေန မရဏံ န သမ္ဘဝတိ, တသ္မာ။ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗဿာ** တိ ပဟာရဖောဋ္ဌဗ္ဗဿ ။ ဘဝင္ဂစိတ္တေ ဝတ္တမာနေ, အန္တရန္တ ရာ ပဥ္စဒွာရဝီထိယာ တ ဝတ္တမာနာယ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသမာယောဂေ ပဌမံ ကာယဒွာရာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိ ယုတ္တာ, တထာပိ ကိသ္မိဥ္စိ စိန္တိယမာနေ တမေတရဗ္ဗ ကေသ္မိံ ဇဝနတရေ ပဝတ္တေ ပစ္ဆာ ကာယဒွာရာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိ သိယာ စိတ္တဿ လဟုပရိဝတ္တိဘာဝတောတိ ကေစိတဒဿ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ နိဒ္ဒာယန္တဿ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသမာယောဂေန ပဗုဇ္ဈနကာလေ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနမေဝ အာဝဋ္ဋေတိ, န ကာယဒွာရာဝဇ္ဇနံ။ “ပဥ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ပဋိဗုဇ္ဈတီ”တိ (ဝိဘ. ၇၅၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဓေံသမ္ပဒံ တ ဇေံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **လဟုကပစ္စုပဋ္ဌာန** န္တိ လဟုဥပဋ္ဌာနံ။ **မနောဒွတရဿ ဝိသ ယော** ကမ္မာဒိကော။ **လဟုကတာ**တိ လဟုပဋ္ဌာနတာ။ **ရူပာနန္တိ** စက္ခာဒိရူပဓမ္မာနံ။ **ဝိသယဘာဝေပီ**တိ ရူပာယတနာဒိဝိ သယသဗ္ဗာဝေပိ။ **ယေသံ ဝိသယော အတ္ထိ** တိ ယေသံ နိပ္ပရိယာယေန ဝိသယော အတ္ထိ။ **တံဒဿနတ္ထမေတ** တိ တေသံ သာရမ္မဏာနံယေဝ ဒဿနတ္ထံ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ။

“ဘူမိစိတ္တုပ္ပာအာဒိဝသေနာ” တိ ဣဒံ ကမ္မံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ကမ္မနိမိတ္တဿပိ ဝသေန လဗ္ဘတေဝ တဿ ဆဋ္ဌာရမ္မဏဘာဝတော။ ဂတိနိမိတ္တဿ ပန ပဘေဒေ နီလာဒိကောယေဝ။

အနုပစ္ဆိန္နေသု မဂ္ဂေန အပ္ပဟီနေသု။ **တဉ္စ** ကမ္မာဒိံ။ **ဘဝန္တရနိန္နာဒိတာ** စိတ္တသန္တာနဿ ဘဝပတ္ထနာယ တထာဘိသင္ခတတ္တာ။ ယသ္မိဥ္ဟိ စိတ္တသန္တာနေ ပုညာဒိစေတနာယ ဝိယ ဘဝပတ္ထနာယ ပရိဘာဝနာ အနုပစ္ဆိန္နာ, တတ္တေဝ ဘဝန္တရပရိယာပန္နစိတ္တုပ္ပတ္တိ။ တံ ပန စိတ္တံ တထာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ တာယ ဝိနာမိတံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝု တ္တံ **“အနုပစ္ဆိန္နကိလေသဗလဝိနာမိတ”** န္တိ။ **သဗ္ဗတ္တာ** တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု။ **ဣတရာယာ**တိ သုဂတိပဋိသန္ဓိနိန္နာ ယ စုတိယာ။ **“နိစ္ဆိန္နန္တိ”** တိ ဝုတ္တဿ နိစ္ဆယဿ နိဗန္ဓံ အာဂမံ ဒဿေန္တော **“နိမိတ္တဿာဒဂဓိတံ တ”**တိအာဒိမာဟ။

အကုသလေ ဟိ ဒုဂ္ဂတူပနိဿယေ နိယမိတေ ကုသလံ သုဂတူပနိဿယောတိ နိယမိတမေဝ ဟောတီတိ။

အနိဋ္ဌံ အာရမ္မဏံ အာဟ ယတော ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ ဒဿိယတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒိ ဧဝံ “ရာဂါဒိဟေတုဘူတ”န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“တမ္ပိ ဟိ။ပေ။ ဟောတီ”** တိ။ **တမ္ပိ** တိ အနိဋ္ဌာရမ္မဏမ္ပိ။ ယသ္မာ ပန ဟီနံ အာရမ္မဏ န္တိ အာရမ္မဏဘူတကမ္မနိမိတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ **“အကုသလဝိပာကဇနကကမ္မသဟဇာတာနံ တ”**တိအာဒိ ဝုတ္ တံ။ ကမ္မနိမိတ္တဘူတဥ္ဟိ အာရမ္မဏံ ယံ ဝိပာကဿ ဇနကံ ကမ္မံ, တေန သဟဇာတာနံ, တဿ ကမ္မဿ သဒိသာ သန္တဇဝနသဟဇာတာနဉ္စ ရာဂါဒီနံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝတော ဟေတု ဟောတိ, သော ဧဝ စဿ ဟီနဘာဝေတိ ဒဿ သေတုံ **“တဥ္ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကမ္မဝသေန အနိဋ္ဌ** န္တိ ဟီနဿ အကုသလကမ္မဿ အာရမ္မဏတော အာရမ္မဏ တာဝသေန ဟီနန္တိ ကတ္ဝာ အနိဋ္ဌံ, သဘာဝေန ဣဋ္ဌမ္ပီတိ အဓိပ္ပာယော။ **“အညထာ စာ”**တိအာဒိနာ ကမ္မနိမိတ္တာရ

မ္မဏဿ အကုသလဝိပါကဿ န သမ္ဘဝေါတိ ဒဿေတိ။ **အာသန္နကတကမ္မာရမ္မဏသန္တတိယ** န္တိ အာသန္န ကတဿ ကမ္မဿ အာရမ္မဏသန္တာနေ။ **တံသဒိသန္တိ** ယထာဝုတ္တကမ္မာရမ္မဏသဒိသံ။ **ပဋိသန္ဓိအာရမ္မဏူပဋ္ဌာပကန္တိ** ပဋိသန္ဓိယာ အာရမ္မဏဿ ဥပဋ္ဌာပကံ။ စုတိအာသန္နဇဝနာနံ ပဋိသန္ဓိဇနကတ္တေ အယမတ္ထော လဗ္ဘေယျာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"န စ ပဋိသန္ဓိယာ"**တိအာဒိ။ **တံသမာနဝီထိယန္တိ** တာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဧကဝီထိယံ။ **န အဿာဒိတာနီ**တိ အဿာဒနဘူတာယ တဏှာယ န အာမဋ္ဌာနိ။

သမတ္တာ တိ ပရိပုဏ္ဏာ, ပရိယတ္တာ ဝါ။ "မရဏကာလေ။ပေ။ သမာဒိန္နာ"တိ ဝစနတော ယထာဝုတ္တစုတိအာသန္နဇဝနာနံ ပဋိသန္ဓိဇနနံ သိဒ္ဓန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"န စ ဒုဗ္ဗလေဟီ"** တိအာဒိ။ **"ဝက္ခတိ စာ"** တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥပစယေန ပါကဋတရံ ကရောတိ။ ဉာဏဝတ္ထုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာယဉှိ "ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီ"တိ ပဒါနံ အတ္ထံ ဝိဝရန္တော ဝက္ခတိ **"သဗ္ဗမ္ပိ။ပေ။ ပဋိက္ခိတ္တာနီ"** တိ။ တတ္ထ **ပဋိဝိဇာနနာဒီတိ အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဣရိယာပထကပ္ပနကာယဝစီကမ္မပဋ္ဌာပနကုသလာကုသလဓမ္မသမာဒာနသမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ ဥပပဇ္ဇနသုပိနဒဿနာဒီနံ မနောဒွါရိကစိတ္တေနေဝ ပဝတ္တိ ပါကဋာတိ တာနိ ဗဟိ ကရောန္တော **"စဝနပရိယောသာနံ ကိစ္စ"**န္တိ အာဟ။ **သဟဇဝနကာနီ**တိ ဇဝနသဟိတာနိ, ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေဟိ သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထာ တိ "ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီ"တိ ပဒဝဏ္ဏနာယံ။ **န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီ** တိ ဧတ္ထ န သဗ္ဗေ ရူပါဒိဓမ္မာ ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ ယထာဓိပ္ပေတဓမ္မဒဿနတ္ထံ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ"တိ (ဓ. ပ. ၁-၂) ဧဝံ ဝုတ္တံ ဧကမ္ပိ ကုသလံ ဝါ အကုသလံ ဝါ န ပဋိဝိဇာနာတီ"တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ တဿ အတ္ထံ ဝိဝရန္တော **"ယေသ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယေသံ** ကုသလာကုသလဓမ္မာနံ **ပဋိဝိဘာဝနပ္ပဝတ္တိယာ** သိဒ္ဓာ ဝိပါကဓမ္မတာ ယောနိသောမနသိကာရအယောနိသောမနသိကာရသမုဋ္ဌာနာ, ယာယ **သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ** တံသန္တာနေ **အနွေတိ** အနုဂစ္ဆတိ, ပဉ္စဝိညာဏာနံ **သာ** ဝိပါကဓမ္မတာ **ပဋိက္ခိတ္တာ** ပဋိသေဓိတာတိ။ **တာဒိသမေဝါတိ** ကုသလာကုသလဓမ္မပဋိဝိဇာနနသဒိသမေဝ။ ယဒိ ပဉ္စဒွါရေ ယထာဝုတ္တကိစ္စဿ ကရဏေ သဟဇဝနကာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ပဋိက္ခိတ္တာနိ, ကထံ တတ္ထ စဝနုပပဇ္ဇနာနိ သမ္ဘဝန္တီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တဒါရမ္မဏာနန္တရံ ပနာ"**တိအာဒိ။ နိပ္ပရိယာယေန မနောဒွါရိကဘာဝေ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိပုဗ္ဗကောတိ တဒဘာဝေနာဟ **"ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေနာ"**တိ။ အဝသေသေကစိတ္တက္ခဏာယုကေ ရူပါဒိမှီတိ ယောဇနာ။

ဥပစာရေန ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ သမာနာရမ္မဏတ္တာ, ဥပပတ္တိနိမိတ္တတ္တာ စ။ **ဧကေစီတိ ဓမ္မသိရိတ္ထေရံ** သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **မဟဂ္ဂတာဝသာနံ ဝဒန္တီ** တိ ယထာပစ္စယံ မဟဂ္ဂတသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ သာ ဝီထိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတော စုတိစိတ္တံ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ။ **အတီတာရမ္မဏာ ဧကာဒသဝိဓာ** တိ နဝ ကာမာဝစရသုဂတိစုတိယော, ဒွေ ဝိညာဏဉ္စာယတနနေဝသညာနာသညာယတနအာရုပ္ပစုတိယောတိ ဧဝံ အတီတာရမ္မဏာ ဧကာဒသဝိဓာ သုဂတိစုတိယော။ ပဉ္စ ရူပါဝစရာ, ဝုတ္တာဝသေသာ ဒွေ အရူပါဝစရာတိ **နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ သတ္တဝိဓာ** စုတိယော။ ဒုဂ္ဂတိစုတိ ပန ပရတော ဝုစ္စတီတိ ဣဓ န ဂဟိတာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ပန။ပေ။ န ဒဿိတာ"တိ။

ဧဝမာဒိကေတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန "သုဒ္ဓာယ ဝါ ဇဝနဝီထိယာ"တိအာဒိဝစနံ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သုဒ္ဓာယ ဝါတိ မဟဂ္ဂတကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏာယ ဇဝနဝီထိယာ"တိ။ **"ဝိညာယတီ"**တိ ဣမိနာ ယဒိပိ "ပထဝီကသိဏာဒီ"တိ အာဒိသဒ္ဒေန အရူပါဝစရဇ္ဈာနာရမ္မဏဿာပိ သင်္ဂဟော သမ္ဘဝတိ, "စက္ခုသောတာနံ ဝါ"တိ ပန ဒွါရဒွယဿေဝ ဝသေန ဝိကပ္ပန္တရကရဏံ ယထာဓိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ ဉာပကန္တိ ဒဿေတိ။ ဉာပကဉ္စ နာမ အဂတိကာ ဂတီတိ ယထာဝုတ္တံ ဉာပကံ အသမ္ဘာဝေန္တော **"အထာပီ"**တိအာဒိမာဟ။ ယော ယတ္ထ သမ္ဘဝတိ, တဿ ယောဇနာ **ယထာသမ္ဘဝယောဇနာ,** တာယ။ **အယမ္ပိ ပဋိသန္ဓီ** တိ အာရုပ္ပစုတိယာ အနန္တရံ ပဋိသန္ဓိံ ဝဒတိ။ **တတ္ထေဝ** တိ "ပထဝီကသိဏာဒိကံ ဝါ နိမိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တေ ပဉ္စမေ ဝိကပ္ပေ ဧဝ။ ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထီတိ ယောဇနာ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ။ **တတောတိ** စတုတ္ထာရုပ္ပစုတိတော။ **တတ္ထေဝ** တိ စတုတ္ထာရုပ္ပေ ဧဝ။ **အတီတာရမ္မဏာ** ပဋိသန္ဓိ, တတော စတုတ္ထာရုပ္ပစုတိတော **ကာမာဝစရေ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ** ။ **ဣတရာယာ**တိ အာရုပ္ပစုတိယာ။ ဒုတိယာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ အတီတာရမ္မဏာ, ဣတရာ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာတိ အာဟ **"ယထာသမ္ဘဝ"** န္တိ။ **အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ စ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဣတရာယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ သဗ္ဗတ္ထ စ "ယော

ဇေတဗ္ဗာ''တိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဣမဿ ဝိသေသဿာ**တိ ''တေနာ''တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တဿ ဝိသေသဿ။ **ဝိသုံ ဥဒ္ဓရဏံ ကတံ** အဓိကဝစနမညမတ္ထံ ဗောဓေတီတိ။

အာရမ္မဏဝသေန ကောဝိဓာယာတိ အတီတာရမ္မဏတာဝသေန ကောဝိဓာယ။ **ဒုဝိဓာ**တိ အတီတာရမ္မဏာ, ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ စာတိ ဒ္ဝိပ္ပကာရာ။ ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ အာရမ္မဏဝသေန ''ကောဝိဓာယာ''တိ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာယ ဒ္ဝိပ္ပကာရာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိ, နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတာယ ဧကပ္ပကာရာ ရူပာဝစရပဋိသန္ဓိ, နဝတ္တဗ္ဗာတီတာရမ္မဏတာယ ဒ္ဝိပ္ပကာရာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓီတိ အာဟ **''ဒ္ဝိဧကဒ္ဝိပ္ပကာရာနံ ကာမရူပာရုပ္ပဟာနံ ဝသေနာ''**တိ။ **''တထေတ''**တိ ဣမိနာ ''ဒ္ဝိဧကဒ္ဝိပ္ပကာရာနံ ကာမရူပာရုပ္ပာနံ ဝသေနာ''တိ ပဒဒ္ဝယံ အာကမ္ပတိ။ **ဒုဝိဓာယာ**တိ နဝတ္တဗ္ဗာတီတာရမ္မဏတာဝသေန ဒုဝိဓာယ။ **ပစ္စေက**န္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ။ **ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ကာမာရုပ္ပာန**န္တိ ဧတ္ထာယံ ယောဇနာ – နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာယ အာရုပ္ပစုတိယာ အနန္တရာ အတီတာရမ္မဏာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ စ ဒ္ဝေ ကာမပဋိသန္ဓီ, နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ အတီတာရမ္မဏာ စ ဒ္ဝေ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓီ, တထာ အတီတာရမ္မဏာယပီတိ ဣမာသံ ဝသေန အဋ္ဌဝိဓာ။

''ဒ္ဝိဒ္ဝီ''တိ ကထာယ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတိ။ ယဒိပိ ''ကမ္မဿ ကတတ္တာ''တိအာဒိနာပိ ကမ္မဿ ဝိပါကာနံ ဥပနိဿယပစ္စယဘာဝေါ ဂဟိတောယေဝ ဟောတိ, ''ကုသလာကုသလံ ကမ္မ''န္တိအာဒိနာ ပန ဝိသုံ ဥပနိဿယပစ္စယဘာဝေါ ဒဿိယတီတိ **''ကာမာဝစရဿ။ပေ.။ အာဒိနာ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေါ ဒဿိတပ္ပကာရော''**တိ အာဟ။

အာဒိနာ ဝိမိဿဝိညာဏေနာတိ ဧကဿ ဘဝဿ အာဒိဘူတေန ရူပဝိမိဿေန ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန။ **အညတ္ထာ**တိ သံသေဒဇဩပပါတိကယောနိယံ။ အဝစနံ ပဋိက္ခေပံ မညမာနော **''ဂန္ဓရသာဟာရာနံ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ''**တိ ဝတွာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ရူပဘဝေ တေ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''စက္ခုသောတဝတ္ထုသတ္တကဇီဝိတဆက္ကာဘာဝေပီ''**တိ။ **ဟဒယ**န္တိ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဟဒယံ။ **ပဉ္စာယတနာနီ**တိ စက္ခုသောတမနရူပဓမ္မာယတနာနိ။ **ပဉ္စ ဓာတုယော**တိ တာ ဧဝ ပဉ္စ ဓာတုယော။ ဝုတ္တဉှိ – ''ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကတမာနိ ပဉ္စာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ? စက္ခာယတနံ ရူပာယတနံ သောတာယတနံ မနာယတနံ ဓမ္မာယတနံ။ ဣမာနိ ပဉ္စာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ။ ကတမာ ပဉ္စ ဓာတုယော ပါတုဘဝန္တိ? စက္ခုဓာတု။ပေ.။ ဓမ္မဓာတု။ ဣမာ ပဉ္စ ဓာတုယော ပါတုဘဝန္တီ''တိ (ဝိဘ. ၁၀၁၆)။ **ဆ အာယတနာနီ**တိ သဒ္ဒါယတနေန သဒ္ဓိံ တာနိယေဝ။ **နဝ ဓာတုယော**တိ စက္ခုရူပစက္ခုဝိညာဏသောတသဒ္ဒသောတဝိညာဏမနောဓမ္မမနောဝိညာဏဓာတုယော။ **သဗ္ဗသင်္ဂဟဝသေနာ**တိ အနဝသေသပရိဂ္ဂဟဝသေန။ **တတ္ထာ**တိ ရူပဓာတုယံ။ **''ကထာဝတ္ထုမ္ဟိ စာ''**တိအာဒိနာ န ကေဝလံ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဟဒယံယေဝ, အထ ခော ပကရဏန္တရေပိ ဂန္ဓာဒယော ပဋိက္ခိတ္တာတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဃာနာယတနာဒီနံ ဝိယာ**တိ သဒိသူဒာဟရဏဒဿနံ။ ယထာ ဃာနာယတနာဒီနံ တတ္ထ ရူပဘဝေ ဘာဝေါ အတ္ထိ, တာ ပဋိက္ခိတ္တာ, ဧဝံ ဂန္ဓာယတနာဒီနမ္ပီတိ။ **အတ္ထိ တတ္ထ ဃာနာယတန**န္တိ ပုစ္ဆာ သကဝါဒိဿ။ ယဉှိ တတ္ထ အာယတနံ နတ္ထိ, တဿ ဝသေနာယံ စောဒနာ။ တတော ပရဝါဒီ ယံ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကာနံ တိဏ္ဏံ အာယတနာနံ ဃာနာဒိကံ သဏ္ဌာနနိမိတ္တံ, တဒေဝ အာယတနန္တိ လဒ္ဓိယာ **''အာမန္တာ''**တိ ပဋိဇာနာတိ။ ဗာဟိရာနံ ဂန္ဓာယတနာဒီနံ ဝသေန ပုစ္ဆော ယသ္မာ ဃာနပ္ပသာဒာဒယော တတ္ထ န ဣစ္ဆတိ, တသ္မာ တေသံ ကေစရံ ပဋိသေဓေန္တော **''န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ''**တိ ပဋိက္ခိပတိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ''အတ္ထိ တတ္ထ ဇိဝှာယတနန္တိ? အာမန္တာ။ အတ္ထိ တတ္ထ ရသာယတနန္တိ? န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာနံ အနုလောမပဋိလောမသံသန္ဒနပဉှာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနာန**န္တိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဘာဝရဟိတာနံ, အဖောဋ္ဌဗ္ဗသဘာဝါနန္တိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ အနာယတနသဘာဝေ ဂန္ဓရသေ ပဋိဇာနိတွာပိ ဒေါသံ ဝဒန္တော **''ယဒိ စာ''**တိအာဒိမာဟ။ **အဝစနေ နတ္ထိကာရဏံ** ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓမ္မေ, တေသံ တ နိသတ္တနိဇ္ဇီဝသဘာဝတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ စ ဓာတုဘာဝေါ, ဧဝံ ဓမ္မဘာဝေါ စ တေသံ ဧကန္တိကော, တထာ အာယတနဘာဝေါ စာတိ သဗ္ဗထာပိ တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ဂန္ဓရသာနံ အာယတနေသု အဝစနေ ကာရဏံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **''ဓမ္မဘာဝေ စာ''**တိအာဒိမာဟ။ **အညဿ** ပရမတ္ထဿ အဘာဝါ။ **ကောစိ အာယတနသဘာဝေါ**တိ ဓမ္မာယတနမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တေန ယဒိ ရူပဘဝေ ဂန္ဓရသာ ဝိဇ္ဇန္တိ, ယထာဝုတ္တကာရဏတော ဂန္ဓရသာယတနဘာဝေန အဝုစ္စမာနာပိ ဓမ္မာယတနဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗာ သိယုံ, န စ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ ''နတ္ထေဝ ရူပဘဝေ ဂန္ဓရသာ''တိ ဒဿေတိ။ ကိဉ္စ ရူပဓာတုယံ ဂန္ဓရသဘာဝေန အဝု

တ္တာနံ, ကာမဓာတုယံ ဝုတ္တာနံ တေသံ ကိံ ဂန္ဓရသဘာဝတော အညေန သဘာဝေန ရူပဓာတုယံ အတ္ထိဘာဝေ, ဥဒာဟု
ဂန္ဓရသဘာဝေနေ။ ယဒိ ပုရိမော ပက္ခော ဓမ္မာယတနေ တေသံ သင်္ဂဟော သိယာ အနာယတနသဘာဝဿ သဘာဝဓမ္မ
ဿ အဘာဝတ, အထ ဒုတိယော တေနေဝ ကာရဏေန နေသံ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝေ သိဒ္ဓေတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တ
ော **“ယဒိ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဂန္ဓရသာ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ န ဝုတ္တာ, ကထာဝတ္ထုမှိ စ တေသံ
ဘာဝေ ပဋိက္ခိတ္တော, ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျာ ပထဝီအာဒယော ဝိယ ဃာယိတုံ သာယိတုဉ္စ အသက္ကုဏေယျ
ယာ တေ နတ္ထိ, ဓာတုသဒ္ဒေန စ တေ ဂဟိတာ, ဓမ္မဘာဝေ စ တေသံ ဧကေန္တိကော, တသ္မိဉ္စ သတိ သိဒ္ဓော အာယတန
ဘာဝေ, တသ္မာ။ **တထာ**တိ ဟဒဋ္ဌိယံ အဝုတ္တဓမ္မေ ဟာပေတ္ဝာ စက္ခုသတ္တကာဒိဝသေန။ **ဧဝန္တိ** စက္ခုသတ္တကာဒိဝသေန
ရူပဂဏနာယ ကရိယမာနာယ။ **ဓမ္မတာ**တိ ဟဒဋ္ဌိဓမ္မော , ရူပဘာဝေ တ ပဝတ္တနကရူပဓမ္မတာ။ **“န ဝိလောမိတာ”**တိ ဣမိနာ
ယထာပဋ္ဌိညာတံ ဓမ္မံ ဒီပိတံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။

ဧတ္ထ စ ရူပဟဝစရသတ္တာနံ ဃာနဇိဝှာဟာယတနာဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာပိ ဂန္ဓရသာ အာယတနကိစ္စံ န ကရောန္တီ
တိ တေ အနာမသိတ္ဝာ ဟဒဋ္ဌိယံ “ပဉ္စာယတနာနိ ဟတုဘဝန္တိ, ဆ အာယတနာနီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ “တယော အာဟာ
ရာ”တိ စ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗဿ အာဟာရဿ အဘာဝေန ဩဇဋ္ဌမကရူပသမုဋ္ဌာပနသင်္ခါတဿ အာဟာရကိစ္စ
ဿ အကရဏတော, န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဂန္ဓရသာနံ ဩဇာယ စ အဘာဝတော။ ဣတိ ဝိသယိနော ကိစ္စဿ စ အဘာဝေန
ဝိသယော, ကိစ္စတ စ ဓမ္မော န ဝုတ္တော။ ယသ္မိံဥ္ဟိ ဘဝေ ဝိသယီ နတ္ထိ, တသ္မိံ တံဟေတုကော နိပ္ပရိယာယေန ဝိသ
ယဿ အာယတနဘာဝေ နတ္ထီတိ ဝိဇ္ဇမာနဿာပိ အဝစနံ, ယထာ ရူပဘဝေ ပထဝီတေဇောတယောဓာတူနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ
ဗာယတနဘာဝေနေ။ ယဿ ပန ယတ္ထ ဝစနံ, တဿ တတ္ထ ဝိသယီသဗ္ဘာဝဟေတုကော နိပ္ပရိယာယေန အာယတန
ဘာဝေ ဝုတ္တော ဒိဋ္ဌော ယထာ တတ္ထေဝ ရူပာယတနဿ။ ယဒိ ဝိသယီသဗ္ဘာဝဟေတုကော ဝိသယဿ နိပ္ပရိ
ယာယေန အာယတနဘာဝေ, ကထံ အသညသတ္တာနံ ဒေတနံ ဒွေဝ အာယတနာနိ ဟတုဘဝန္တီတိ။ အသညသတ္တာနဥ္
ဟိ စက္ခာယတနံ နတ္ထိ, အစက္ခာယတနဘာဝေန စ နေသံ ရူပာယတနံ အညေသံ အဝိသယောတိ? နာယံ ဝိရောဓော။ ယေန အ
ဓိပ္ပာယေန ရူပဓာတုယံ သညီနံ ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အဝစနံ, တေန ရူပာယတနဿာပိ အဝစနန္တိ အသညီနံ ဧကံ အာယတနံ
ဝတ္တဗ္ဗံ။ ယထာသကဥ္ဟိ ဣန္ဒြိယကေစရဘာဝတပေက္ခာယ ယေသံ နိပ္ပရိယာယေန အာယတနဘာဝေ အတ္ထိ, တေ
သု နိဒ္ဒိသိယမာနေသု တဒဘာဝတော ရူပဓာတုယံ သညီနံ ဂန္ဓာဒိကေ ဝိသုံ အာယတနဘာဝေန အဝတ္ဝာ ဓမ္မသဘာဝတနတိ
ဝတ္တနတော, မနောဝိညာဏဿ စ ဝိသယဘာဝူပဂမနတော ဓမ္မာယတနန္တောဂဓေ ကတ္ဝာ “ပဉ္စာယတနာနီ”တိ ဟ
ဒဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ။ ဧတဒတ္ထဥ္ဟိ “ဓမ္မာယတန”န္တိ သာမညတော နာမကရဏံ, ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာနိ တ တာနိ ကတ္ဝာ “ပဉ္စာယ
တနာနီ”တိ ဝုတ္တံ။ ယေန စ ပန အဓိပ္ပာယေန အသညီနံ ရူပာယတနံ ဝုတ္တံ, တေန သညီနမ္ပိ ဂန္ဓာဒီနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ ကာ
တဗ္ဗန္တိ ဣမဿ နယဿ ဒဿနတ္ထံ “အသညသတ္တာနံ ဒေတနံ ဒွေဝ အာယတနာနိ ဟတုဘဝန္တီ”တိ (ဝိဘ.
၁၀၁၇) ဝုတ္တံ။ အသတိပိ ဟိ အတ္တနော ဣန္ဒြိယေ ရူပဿ ဝဏ္ဏာယတနသဘာဝတတိက္ကမော နတ္ထေတတိ တံ ရူပ
ယတနန္တွေဝ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ စ နယဒဿနေန ဂန္ဓာဒီနိ တီဏိ ပက္ခိပိတ္ဝာ သညီနံ အဋ္ဌ အာယတနာနိ, အသညီနံ ပ
ဉ္စာတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ။ ဧဝဥ္စေတံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အညထာ ရူပလောကေ ဖုသိတုမသက္ကုဏေ
ယျတာယ ပထဝီအာဒီနံ ဝဇီဃောသော ဧဝ န သိယာ။ န ဟိ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသမန္တရေန သဒ္ဒုပ္ပဝတ္တိ အတ္ထိ, န စ ဖု
သနသဘာဝတနံ ကတ္ထစိ အဖုသနသဘာဝတာ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနသင်္ခါတဿ စ ဘူတတ္တယဿ
အဘာဝေ ရူပဘဝေ ရူပာယတနာဒီနမ္ပိ သမ္ဘဝေ ဧဝ န သိယာ, တသ္မာ ဖုသိတုံ သက္ကုဏေယျတာယပိ ပထဝီအာဒီနံ
တတ္ထ ကာယိန္ဒြိယာဘာဝေန တေသံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေ န ဝုတ္တော။ ဧဝဉ္စ ကတ္ဝာ ရူပဓာတုယံ တေသံ သပ္ပဋိဃဝ
စနဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ “အသညသတ္တာနံ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ ဒွေဝ မဟာ
ဘူတာ”တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၂၂.၁၇)။ ပဋိဃော ဟေတ္ထ ဘူတတ္တယဿ ကာယပ္ပသာဒံ ပတိ တံနိဿယဘူတဃဋ္ဋန
ဒ္ဓတရေန အဘိမုခဘာဝေ, သော စ ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျသဘာဝဿ ဃဋ္ဋနာယ အဘာဝတော နတ္ထိ။ နနု “ဒွေဝ
အာယတနာနီ”တိ ဧတ္ထ ပရိယာယာယတနံ အဓိပ္ပေတံ, အထ ကသ္မာ ဂန္ဓာယတနာဒီနိပိ ဂဟေတ္ဝာ “ပဉ္စာယတနာ
နီ”တိ န ဝုတ္တန္တိ? “နယဒဿနဝသေန ဒေသနာ ပဝတ္တာ”တိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ အထ တ တတ္ထ ရူပာယတ
နဿေဝ ဝစနံ ကအာစိ အညဘူမိကာနံ ပသာဒဿ ဝိသယဘာဝံ သန္ဓာယ, န ပန ဣတရေသံ အဘာဝတော။ နာပိ ပရိယာ
ယေန ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အာယတနသဘာဝတာဘာဝတော။ အသညီနဥ္ဟိ ရူပာယတနံ သမာနဘူမိကာနံ ဝေဟပ္ဖလာနံ, ဥပရိ
ဘူမိကာနဉ္စ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ပသာဒဿ ဝိသယဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, န ပန ဂန္ဓရသာတိ တေသံယေဝ တတ္ထာဝစနံ ယုတ္တံ။ က
ထာဝတ္ထုမှိ စ နိပ္ပရိယာယေန ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အတ္ထိဘာဝံ ပဋိဇာနန္တံ သန္ဓာယ ပဋိသေဓော ကတော။ ယဒိပိ စေ

တံ ဝစနံ တတ္ထ ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အဘာဝဝိဘာဝနံ န ဟောတိ, အတ္ထိဘာဝဒီပနမ္ပိ ပန အညဝစနံ နတ္ထေတတိ? နယိဒမေဝံ အဋ္ဌကထာသု တတ္ထ နေသံ အတ္ထိဘာဝဿ နိဒ္ဓာရေတဗ္ဗတ ဝုတ္တတ္တာ။ ယဉှိ အဋ္ဌကထာဝစနံ ပါဠိယာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တံ ပါဠိ ဝိယ ပမာဏဘူတံ အဂရဟိတာယ အာစရိယပရမ္ပရာယ ယာဝဇ္ဇတနာ အာဂတတ္တာ။ တတ္ထ သိယာ – ယံ ပါဠိယာ န ဝိရုဇ္ဈတိ အဋ္ဌကထာဝစနံ, တံ ပမာဏံ။ ကထံ ပန ဝိရုဇ္ဈတီတိ? နယိဒမေဝံ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ , တထာ ပဋိပါဒိတတ္တာ။ စက္ခာဒီနံ အာယတနာနံ, တန္နိဿယာနဉ္စ ဝိညာဏာနံ သတ္တသုညတာသန္ဒဿနတ္ထံ ဘဂဝတော ဓာတုဒေသနာတိ အာယတနဘာဝေန ဝုတ္တာနံယေဝ ဓာတုဘာဝဒီပနတော ဓာတုဘာဝဿာပိ နေသံ အဝစနံ ယုဇ္ဇတိ ဧဝ, တသ္မာ ယထာ ပါဠိယာ အဝိရောဓော ဟောတိ, တထာ စက္ခုဒသကာဒိဝသေန အဋ္ဌကထာယံ ရူပဂဏနာ ကတာတိ န ဧတ္ထ ဓမ္မတာဝိလောမနာသင်္ကာယ ဩကာသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဋ္ဌေကဿ ဇာတကာလေ ဥဏ္ဏာ **ဇာတိဥဏ္ဏာ** တိ ပဌမော အတ္ထော။ တတော သုခုမတရတံ သန္ဓာယ **"ဂဗ္ဘံ။ပေ.။ ကုတိပိ ဝဒန္တိ"**တိ ဝုတ္တံ။ သမ္ဘဝနဿ ဘေဒော တ **သမ္ဘဝဘေဒော,** ပဝတ္တိဘေဒောတိ အတ္ထော။

ရူပီဗြဟ္မေသူ တိ အဓိကရဏေ ဘုမ္မံ, **ဩပပါတိကယောနိကေသူ**တိ နိဒ္ဓါရဏေတိ ဒဿေန္တော **"ဩပပါတိကယောနိကေဟိ ရူပီဗြဟ္မေ နိဒ္ဓါရေတီ"**တိ အာဟ။ တေန "ဩပပါတိကယောနိကေသူ"တိ သာမညတော ဝုတ္တရာသိတော "ရူပီဗြဟ္မေသူ"တိ ဝိသေသံ နိဒ္ဓါရေတိ။ **န သမေတီ**တိ န သံသန္ဒတိ, ဝိရုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ယာယ ပါဠိယာ န သမေတိ, တံ ဒဿေန္တော **"ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ ဟိ"** တိအာဒိမာဟ။

ဧကာဒသာတိ ပရိပုဏ္ဏာယတနဿ သဒ္ဒာယတနဝဇ္ဇာနိ ဧကာဒသာယတနာနိ။ **ကဿစိ ဒသာယတနာနီ** တိ အန္ဓဿ စက္ခာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **ကဿစိ အပရာနိ ဒသာယတနာနီ** တိ ဗဓိရဿ သောတာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **ကဿစိ နဝါယတနာနီ**တိ အန္ဓဗဓိရဿ စက္ခုသောတာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **ကဿစိ သတ္တာယတနာနီ** တိ ဂဗ္ဘသေယျကဿ ရူပဂန္ဓရသကာယဖောဋ္ဌဗ္ဗမနောဓမ္မာယတနဝသေန ဝုတ္တံ။

"န ဝုတ္တံ အဋ္ဌာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ" တိ ကထံ "န ဟိ ပါဠိယံ။ပေ.။ ဝုတ္တာ"တိ ဧတဿ အတ္ထဝိဝရဏံ။ စက္ခုသောတဃာနဝိကလဿ ဟိ ဥပပဇ္ဇမာနဿ အဋ္ဌေဝ အာယတနာနိ သိယုန္တိ။ သတိ စ အဃာနကူပပတ္တိယံ ပုနပ္ပိ "ကဿစိ အပရာနိ ဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တထာ စ သတိ ယထာ အန္ဓဗဓိရဿ ဝသေန "ကဿစိ နဝါယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဧကတရံ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အန္ဓာဃာနကဿ, ဗဓိရာဃာနကဿ စ ဝသေန "ကဿစိ အပရာနိ နဝါယတနာနိ, ကဿစိ အပရာနိ နဝါယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဧဝံ န ဝုတ္တန္တိ ကမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"တထာ။ပေ.။ န စ တံ ဝုတ္တ"** န္တိ။ **ဧဝံ ဓာတုပါတုဘာဝါဒိပဉှေသူ**တိ "ကဿစိ ဧကာဒသ ဓာတုယော ပါတုဘဝန္တိ, ကဿစိ ဒသ ဓာတုယော, ကဿစိ အပရာ ဒသ ဓာတုယော, ကဿစိ နဝ ဓာတုယော, ကဿစိ သတ္တ ဓာတုယော ပါတုဘဝန္တီ"တိ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဧဝံ ဓာတုပါတုဘာဝပဉှော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန "ကဿစိ စုဒ္ဒသိန္ဒြိယာနိ ပါတုဘဝန္တီ"တိအာဒိ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) နယပ္ပဝတ္တာ ဣန္ဒြိယပဉှာဒယော သင်္ဂဟိတာ။

ဧတ္ထ စ ယထာ "သတ္တတိ ဥက္ကံသတော စ ရူပါနိ"တိ ပဒံ "သံသေဒဇောပပါတီသူ"တိ ဧတ္ထ ယောနိဒွယဝသေန ယောဇီယတိ, န ဧဝံ "အဝကံသတော တိံသာ"တိ ကထံ, ကထံ ပန သံသေဒဇယောနိဝသေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ, ဧကယောဂနိဒ္ဒိဋ္ဌဿာပိ ဧကဒေသော သမ္ဗန္ဓံ လဘတီတိ။ သံသေဒဇဿေဝ စ ဇစ္စန္ဓဗဓိရအဃာနကနပုံသကဿ ဇိဝှာကာယဝတ္ထုဒသကာနံ ဝသေန တိံသ ရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ, န ဩပပါတိကဿာတိ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာယ အဓိပ္ပာယော။ ယေ ပန "ဩပပါတိကဿ ဇစ္စန္ဓ။ပေ.။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ သော ဟိ ပမာဒပါဌော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အာယတနယမကဝဏ္ဏနာယ "ကာမဓာတုယံ ပန အဃာနကော ဩပပါတိကော နတ္ထိ။ ယဒိ ဘဝေယျ, 'ကဿစိ အဋ္ဌာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ'တိ ဝဒေယျာ"တိ (ယမ. အဋ္ဌ. အာယတနယမက ၁၈-၂၁) ဝက္ခတိ။ အပရေ ပနာဟု "ကဿစိ ဧကာဒသာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ, ယာဝ 'ကဿစိ နဝါယတနာနီ'တိ ပါဠိ ဩပပါတိကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ ပုဗ္ဗေနာပရံ အဋ္ဌကထာယံ အဝိရောဓော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ, တထာ စ ယထာဝုတ္တပါဠိယာ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတိယေဝါ"တိ။ ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ "ဩပပါတိကဂ္ဂဟဏေန သံသေဒဇာပိ သင်္ဂယှန္တိ။ တထာ ဟိ **ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ** 'ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿ

သစိ ကောဒသာယတနာနိ ဟတုဘဝန္တိ’တိအာဒီနံ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဥဒ္ဒေသေ ‘ဩပဟတိကာနံ ပေတာန’န္တိအာဒိနာ ဩပဟတိကဂ္ဂဟဏမေဝ ကတံ, န သံသေဒဇဂ္ဂဟဏ”န္တိ, တံ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံယေဝ သံသေဒဇာနံ ဩပဟတိကေသု သင်္ဂဟဏဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “သံသေဒဇယောနိကာ ပရိပုဏ္ဏာယတနာပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဩပဟတိကသင်္ဂဟံ ကတွာ ဝုတ္တာ”တိ “ပဓာနာယ တ ယောနိယာ သဗ္ဗံ ပရိပုဏ္ဏာယတနယောနိံ ဒဿေတုံ ‘ဩပဟတိကာန’န္တိ ဝုတ္တ”န္တိ စ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ယောနိဒွယံ သရူပေနေဝ ပကာသေတုံ, သံသေဒဇယောနိဝသေနေဝ စ အဝကံသတော ပဝတ္တိံ ဒဿေတုံ ဩပဟတိကယောနိယာ ဣတရံ အသင်္ဂဟေတွာ “သံသေဒဇောပဟတီသူ”တိ ဝုတ္တန္တိ။ သဗ္ဗံ တံ ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

စုတိပဋိသန္ဓီန န္တိ အနန္တရာတီတစုတိယာ, တဒနန္တရာယ မိဿာမိဿဘေဒာယ ပဋိသန္ဓိယာ။ **ခန္ဓာဒီဟီ**တိ ခန္ဓာရမ္မဏဂတိဟေတုဝေဒနာပီတိဝိတက္ကဝိစာရေဟိ။ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာယ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယ အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာတိ ဧဝမာဒိနော အရူပဘူမိသုယေဝ စုတိပဋိသန္ဓီနံ ဘေဒာဘေဒဝိသေသဿ သမ္ဘဝတော **“နယမုခမတ္တံ ဒဿေတွာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ကေစ္စသုဂတိ** တိ မဟဂ္ဂတဝဇ္ဇသုဂတိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ရူပာရူပာဝစရာန”**န္တိအာဒိ။ ကေစိ ပန “ယထာ မဟဂ္ဂတာဝဇ္ဇာ, ဧဝံ ဥတ္တရကုရုကဝဇ္ဇာ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ** တိ ဝုတ္တသုဂတိစုတိယာ။ ယဒိပိ “အယံ နာမ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ န ဟောတီ”တိ နိယမော နတ္ထိ, ဒေသနာ ပန သောတပတိတာ ဂတာတိ ဝဒန္တိ။ နိယတဗောဓိသတ္တာပေက္ခာယ တ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တေသညှိ ကေစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ အဝိစိအာဒီသု အနုပပဇ္ဇနတော။ **“ကေစ္စဒုဂ္ဂတိစုတိယာ”** တိ ဧတ္ထာပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကေစ္စသုဂတိပဋိသန္ဓိ တိ ပန ကာမာဝစရသုဂတိပဋိသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သယမေဝါ**တိ အတ္တနာ ဧဝ။ **“ဘေဒဝိသေသော ဧဝ စ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿိတော”**တိ ဣဒံ “အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယာ”တိအာဒိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **“စတုက္ခန္ဓာယ။ပေ။ ပဋိသန္ဓိ ဟောတီ”**တိ ဣဒံ ပန အဘေဒဝိသေသဒဿနမေဝါတိ။ **ဧကေကသ္မိံ ဘေဒေ** တိ “အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယာ”တိ ဧဝမာဒိကေ ဧကေကသ္မိံ ဘာဂေ။ **တတ္ထ တတ္ထေဝ** တိ “အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယ မဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ, အမဟဂ္ဂတဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာယ မဟဂ္ဂတဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ”တိအာဒိနာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘေဒေ, **တတ္ထ တတ္ထေဝ** တ ဘာတဒိကေ စဝိတွာ ဥပပဇ္ဇန္တဿ ဝသေန စုတိပဋိသန္ဓိယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဘုမ္မတ္တေ အယံ တော-သဒ္ဒောတိ ဒဿေန္တော **“တတော ဟေတုံ ဝိနာတိ တတ္ထ ဟေတုံ ဝိနာ”** တိ အာဟ။ တသ္မာ တတ္ထော – တသ္မိံ ပုရိမဘဝေ နိပ္ဖန္နံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခာရာဒိကံ ကာရဏံ ဝိနာ န ဟောတီတိ။

အတိမန္ဒဘာဝူပဂမနံ သကိစ္စာသမတ္ထတာ။ ပဋ္ဌဒ္ဓတရိကဝိညာဏဝသေန စုတိ ပဋိသိဒ္ဓာ, န တဒနန္တရဝိညာဏဝသေန။ သ္မတယမတ္ထော “ပဋ္ဌန္နံ ဒ္ဓတရာန”န္တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ အဋ္ဌကထာယမာဂတောတိ အာဟ **“ပဋ္ဌဒ္ဓတရိကဝိညာဏာနန္တရမ္ပိ ဟိ ပုဗ္ဗေ စုတိ ဒဿိတာ”**တိ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ စုတိစိတ္တေန သဒ္ဒိံ စက္ခာယတနာဒီနံ နိရောဓော ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **“ယမကေ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပရိဏတတ္တာ** တိ ပရိပာကဝသေန ပရိယောသာနံ ဂတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဖဿာဒယော** ယထာဝုတ္တစေတနာသဟဇာတဖဿာဒယော။ ယထာဥပဋ္ဌိတေ ကမ္မာဒိအာရမ္မဏေ အနေကတရံ ဥပ္ပတ္တိယာ သန္တာနဿ အဘိသင်္ခရဏံ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိ**ဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဿ ဟေတုဘာဝတော**။

သန္တာနဝသေန နိပ္ပဇ္ဇမာနာနံ နမနာဒိကိရိယာနံ ကေသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေယေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“နမန။ပေ။ ဒဿေတီ”** တိ။ **ပထဝိယံ သဗလပယောဂေဟီ**တိ ပထဝိယာ အာဓာရဏဘူတာယ အတ္တနော ဗလေန ပယောဂေန စ ကရဏဘူတေန။

သဒ္ဒဟေတုကော တိ သဒ္ဒဿ ပဓာနာဒိဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တာဒိသော ပဗ္ဗတကုစ္ဆိအာဒိပဒေသောပိ တဿ ဟေတုယေဝ။ **ပဒီပန္တရာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တေလဝဋ္ဋိအာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **တတော** သဒ္ဒါဒိပ္ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝ။ ပဋိဃောသာဒီနညှိ သဒ္ဒါဒိပ္ပဝတ္တိတော သတိ ပုရိမသိဒ္ဓိယံ တေ သဒ္ဒါဒိပစ္စယဒေသံ ဂစ္ဆေယျုံ, န ပန တေ အတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **“တတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝတ”** တိ။ ဥပမေယျေပိ ဧဝမေဝ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။ ယထာ စ ဟေတုဒေသံ န ဂစ္ဆတိ ဟေတုသမုပ္ပန္နံ, ဧဝံ တတော နာဂစ္ဆတီတိ အာဟ **“တသ္မာ န။ပေ။ အာဂတ”** န္တိ။ တေ သဒ္ဒ

အဒယော ပစ္စယာ ဧတေသန္တိ **တပ္ပစ္စယာ** ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ဥပမာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ပုရိမဘဝဟေတုဒေသေ သန္ဓိ ဟိတံ ဟုတွာ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ တတော အညတ္ထ ဘဝန္တရေ တံ ဥပဂန္တွာ တပ္ပစ္စယံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ ပစ္စယတော နိဗ္ဗတ္တမာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နံ အညတ္ထ အဂန္တွာ ပစ္စယဒေသံ အနုပဂတမေဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တတီတိ ပဌ မော အတ္ထော။ ပဌမံ ပစ္စယေန သမောဓာနဂတံ ဟုတွာ တတော အညတ္ထ ဂန္တွာ ပစ္စယုပ္ပန္နဝတ္ထုဘာဝံ နာပဇ္ဇတီ တိ ဒုတိယော အတ္ထော။ **ယထာသမ္ဘဝ** န္တိ ယာယ “န ခီရတော ဒဓိ သမ္ဘူတံ သိယာ, န ခီရသာမိနော ဒဓိ သိယာ”တိ စ ခီရဒဓီသု ဧကန္တဧကတာယ နာနတာယ စ အသေသယောဇနာ ကတာ။ ဣမိနာ နယေန ဗီဇာဒီသု သဗ္ဗဟေတူသု, အင်္ကုရာဒီ သု သဗ္ဗဟေတုသမုပ္ပန္နေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဟေတုအနုရူပံ, ဟေတုသမုပန္နာနုရူပဉ္စ အသေသယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ သန္တာန ဗဒ္ဓေသု ဓမ္မေသု ဧကန္တဧကတာပဋိသေဓနေ သဿတဂ္ဂဟဿ ပဋိသေဓိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“သယံကတံ သုခံ ဒုက္ခန္တိ ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ နိဝါရေတီ”**တိ။ တထာ ဧကန္တနာနတာပဋိသေဓနေ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဿ ပဋိသေဓိတော ဟောတီတိ အာဟ **“ပရံ ကတံ သုခံ ဒုက္ခံ အညော ကရောတိ, အညော ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ နိဝါရေတီ”**တိ။ တေန ကတနာသော, အက တာဂမော စ နိဝတ္တိတော ဟောတီတိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဒိဋ္ဌိနိဝါရဏေနေဝ နိယတိသဘာဝဝါဒပဋိသေဓောပိ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တတ္ထာ တိ အင်္ကုရာဒိပ္ပဗန္ဓသင်္ခါတေ ဘူတုပာဒာရူပသန္တာနေ။ **တန္တိ** ဝိဇ္ဇာဟဋ္ဌတဒိ။ **အညဿာ** တိ ဗာလကာ လေ ကတဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနာဒိတော အညဿ။ သင်္ခါရတော အညော တဏှုပာဒိကော **အညပစ္စယော** ။

နိယ္ယာတနာဒိ ဧဝ ဖလံ နိယ္ယာတနာဒိဖလံ, အဖလိတံ နိယ္ယာတနာဒိဖလံ ဧတဿာတိ **အဖလိ။ပေ။ ဖလံ,** ယထာဝု တ္တကိရိယာကရဏံ။

ပိဏ္ဍဝသေနာ တိ အကတာဝယဝဝိဘာဂဿ သမုဒာယဿ ဝသေန။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကေ သဗ္ ဗသ္မိံ ပစ္စယဓမ္မေ, ပဋိသန္ဓိဘေဒေ တ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ။ **ဗလဝကမ္မဿ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော** ။ ဘုသော နိဿ ယော ဟိ **ဥပနိဿယော** ။ “အဝိသေသေနာ”တိ ဝုတ္တေပိ ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရော စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ပဝ တ္တေ, ကုသလော ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကာဒီနံ ပဝတ္တေ စ ပဋိသန္ဓိယဉ္စ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဟာကဗ္ဗောယမတ္ထောတိ တံ အဝိဘဇိတွာ **“သဗ္ဗပုညာဘိသင်္ခါရံ သဟ သင်္ဂဏှာတိ”** စ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ဒွါဒသာကုသလစေတနာဘေဒေ**တိ နယိဒံ သမာသပဒံ, သန္ဓိဝသေန ပနေတံ ဝုတ္တံ။ **ဒွါဒသာ**တိ စ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဒွါဒသသု အကုသလစေတနာသု။ **အကုသလစေတနာဘေဒေ**တိ ကောဒသာကုသလစေတနာပဘေဒေ, ဒွါဒသာကုသလစေတနာပဘေဒေ ဇာတိ အတ္ ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ သတိ န တွေ ကိဉ္စိ ဝိစာရေတဗ္ဗံ ဟောန္တာ ဝိတ္ထာရိတတ္တာ။ ကေစိ ပန “ဒွါဒသာ ကုသလစေတနာဘေဒေတိ ဣဒံ ‘ဆန္နံ ပဝတ္တေ’တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗ”န္တိ ဝဒန္တိ, တေသံ မတေန ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ ယ ဂဟဏေ ပယောဇနံ ဝိစာရေတဗ္ဗမေဝ ပဋိသန္ဓိယာပိ ပစ္စယဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ။ **ကေဿာ** တိ တွေ ဧဝ-သဒ္ ဒေ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **“ကေဿေဝ ပစ္စယဘာဝနိယမော”** တိ။ **မိလာတမာလာဒီနန္တိ** မိလာတမာလကိလိဋ္ဌဝ တ္ထာဒီနံ။ မနောပဒေသိကာနံ တဒညဝတ္ထုနုမ္ပိ **အနိဋ္ဌတာ ကထံ န သိယာ,** သိယာ ဧတတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဋ္ဌကထာ ယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ပန ပစုရတာဘာဝတော တံ အနာမသိတွာ **“တထာ ကာမာဝစရဒေဝလောကေပီ”**တိ ဝုတ္တံ ။ ကေ စိ ပန “ဒေဝလောကေ အနိဋ္ဌံ နာမ ပရိကပ္ပနဝသေန, သဘာဝတော ပန တတ္ထုပ္ပန္နံ ဣဋ္ဌမေဝ”တိ ဝဒန္တိ။

“ဧကူနတိံသစေတနာဘေဒမ္ပိ” တိ ဣမိနာ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာယပိ ပဝတ္တိဝိပါကအာယိတံ အနုဇာနာတိ, အဋ္ဌကထာအဓိပ္ပာ ယဝသေန တ ဧဝမာဟ။ ပဉ္စဒသန္နံ အဟေတုကဝိပါကဝိညာဏာနံ ပဉ္စဋ္ဌာနာနိ ဒွေဝ အပနေတွာ အဝသေသာနံ **တေရသ န္နံ**။ ဒွေဝ ဒွေဝ စက္ခုသောတသမ္ပဋိစ္ဆနဝိညာဏာနိ, တီဏိ သန္တီရဏာနီတိ **နဝန္နံ** ။ **ကေဒေသပစ္စယဘာဝေနာ**တိ ဧကဒေ သဿ ဝီသတိစေတနာဘေဒဿ ကာမာဝစရစိတ္တသင်္ခါရဿ ပစ္စယဘာဝေန ဧကူနတိံသစေတနာဘေဒေ သမုဒာ ယော ဝုတ္တော။ **သော ဝတ**တိ အဝယဝဂတေနာပိ ဝိသေသေန သမုဒာယော တေဟရိယတိ ယထာ “အလင်္ကတော ရာဇကု မာရော”တိ။

ယတ္ထာ တိ ပဉ္စဝေကာရဘဝံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ ဟိ “ကာမာဝစရသုဂတိယံ တာဝ ဌိတဿာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တိယဉ္စ ဝိပါကဿ ဝိတ္ထာရပ္ပကာသနံ ကတံ။ **စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိ** တိ ဝေဟပ္ဖလ ဘူမိံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **“အသညာရုပ္ပဝဇ္ဇာ”** တိ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ ဟိ ဘာဝနာဝိသေသပ္ပဝတ္တံ အသညဘူမိံ အာရု

ပ္ပဘူမိဋ္ဌ နိပ္ဖာဒေတိ, စတုက္ကနယဝသေန တ သံဝဏ္ဏနာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဋ္ဌ မဟာဝိပာကာ, ပရိတ္တဝိပာ ကေသု ပဌ္ဌိမော, ပဌ္ဌ ရူပာဝစရဝိပာကာတိ ဧဝံ **စုဒ္ဒသန္နံ** ။ **သတ္တန္နံ** န္တိ သေသာနံ ပရိတ္တဝိပာကာနံယေဝ သတ္တန္နံ။

ဘာဝဒယောတိ ဘဝယောနိဂတိသတ္တာဝါသေ။ **တိဏ္ဏံ ဝိညာဏာန** န္တိ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ အာရုပ္ပဝိပာကဝိညာဏာ နံ။ **တီသူ**တိ ပဌ္ဌမာဒီသု တီသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''ကာမဘဝေ ပန ဒုဂ္ဂတိယံ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ပရိတ္တဝိပာ ကဝိညာဏာနံ တထေဝ ပစ္စယော ပဝတ္တေ, နော ပဋိသန္ဓိယ''န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဝုတ္တနယေနေဝ။

ဝိညာဏပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နာမရူပပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၈. ယဒိပိ သုတ္တန္တေ အဘိဓမ္မေ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနိဒ္ဒေသေ ရူပပဒဿ ဒေသနာဘေဒော နတ္ထိ, အဘိဓမ္မေ ပန ''သဗ္ဗံ ရူပံ န ဟေတူ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၅၈၄) သုတ္တန္တတော တဿ ဒေသနာဘေဒော အတ္ထေဝါတိ အာဟ **''သု တ္တန္တာ။ပေ။ ဘေဒော''**တိ။ သင်္ခေပဝေယျာသု ပရိစ္ဆေဒတော ဂဟိတေသု အတ္တသိဒ္ဓေ တတ္ထ သင်္ကာပရိစ္ ဆေဒောတိ ဝုတ္တံ **''အတ္ထတော ပန ဝုတ္တမေဝ ဟောတီ''** တိ။

သြပပါတိကသတ္တေသု တိ တ သာမညတော သဗ္ဗေ သြပပါတိကာ ဝုတ္တာ။ တေသု ဗြဟ္မကာယိကာဒိဂ္ဂဟ ဏေန ရူပါဝစရာဝ ဝုတ္တာတိ တဒညေ သန္ဓာယ **သေသသြပပါတိကာန**န္တိ သေသဂ္ဂဟဏံ သာတ္ထကမေဝ။ **ဝုတ္တန ယေနာ**တိ ''ဒွေဝ တ တယော တ ဒသကာ, သြမတော အာဒိနာ သဟာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ရူပမိဿကဝိညာ ဏေ ဝုတ္တနယေန။

''ဒွေဝ သန္တတိသီသာနိ''တိ အာရဒ္ဓ ယာဝ ''သတ္တ သန္တတိသီသာနိ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၈) တွေကံ အဋ္ဌက ထာဟဋ္ဌ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **''သတ္တကပရိယောသာန''**န္တိ။ ဧကေကစိတ္တက္ခဏေ တိက္ခတ္တုံ ရူပုပ္ပတ္တိ အနနုဇာနန္ တော အာဟ **''ကြမိနာခိပ္ပာယေနာ''** တိ။ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ သဗ္ဗံ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဟိ အတ္တနော အဓိပ္ ပာယော။

''ရူပဇနကကမ္မဇ''န္တိ ကြဒံ ဘူတကထနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ပဋ္ဌဝိညာဏာနံ အတံသဘာဝတာဘာတ။ **ရူပဇနကကမ္မဇန္** တိ တ စုတိစိတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ပန ''ပဝတ္တိယ''န္တိ ကြမိနာဝ နိဝတ္တိတံ။ ''သဗ္ဗေသမ္ပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတီ''တိ (ဓ. သ. မူလဋီ. ၆၃၆) အဋ္ဌသာလိနီဋီကာယံ ဝုတ္တောတယမတ္တော။ ပဋ္ဌဝိညာဏက္ခဏေ တပ္ ပစ္စယာ ရူပုပ္ပတ္တိယာ အဘာဝေန ဝုတ္တံ **''ပဋ္ဌဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလံ သန္ဓာယာ''** တိ။ တတ္ထာပိ အသဟဇာတဝိညာဏ ပစ္စယာ အတ္ထေဝ ရူပုပ္ပတ္တီတိ အာဟ **''သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယဉ္စာ''** တိ။ **ဘဝင်္ဂါဒီ** တိ ဘဝင်္ဂသမ္ပဋိစ္ဆနသန္ တီရဏတဒါရမ္မဏာနိ။ **အညေနာ**တိ ယထာဝုတ္တကမ္မဝိညာဏတော အညေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏေန။ ရူပမေဝ ဟိ ကု သလာကုသလကိရိယစိတ္တပ္ပဝတ္တိက္ခဏေ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န နာမံ ဘဝင်္ဂံ။ **တံဇနကေနာ**တိ ဘဝင်္ဂါဒိဇနကေန။ ကမ္မဝိညာဏပ္ပစ္စယာ ဝိပာကစိတ္တပ္ပဝတ္တိကာလေ ဝိပာကနာမဿ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဿ စ ဝသေ န။ သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယာ ပန ကြတရစိတ္တပ္ပဝတ္တိကာလေပိ ဝိပာကော ဝိပာကနာမဝသေန, စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဝသေ န စ နာမရူပဿ သမ္ဘတေ ဒဿေတဗ္ဗောတိ အာဟ **''သဟဇာတ။ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗ''** န္တိ။ ရူပသဒ္ဒေန စ အတ္တ နော ကေဒေသေနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ''သရူပာနံ ဧကဒေသော ဧကဝိဘတ္တိယ''န္တိ (ပါဏိနီ ၁.၂.၆၄) သဒ္ဒလက္ခဏံ သန္ ဓာယာဟ **''သရူပာနံ ဧကဒေသော''**တိ။ ကြစ္ဆိတော ဟိ ဧကဒေသရူပာနမ္ပိ ဧကဒေသော ယထာ ''နိဒဿိတဝိပက္ခေ ပါ''တိ။ နိဒဿိတော စ နိဒဿိတဝိပက္ခော စ **နိဒဿိတဝိပက္ခော** တိ အယမေ့ဟတ္ထ အတ္ထော။ **''ဌာန''**န္တိ ကြမိ နာ သေသသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ။ သရူပေန ဌပနဉ္စာပိ ကြဓ သေသနံ။

ယံ-တံ-သဒ္ဒာနံ အဗျဘိစာရိတသမ္ဗန္ဓတ္တာ အဝုတ္တမ္ပိ တတော-သဒ္ဒံ အာနေတွာ အာဟ **''တတော ယုတ္တ တမေဝ ကြဒန္တိ ယောဇေတဗ္ဗ''**န္တိ။ ဝိပာကဿ အဇနကံ ဝိပာကာဇနကံ, နိဿန္ဒဖလမတ္တဒာယကကမ္မံ, တံ သမု

ဌာနံ တေသ္မာတိ **ဝိပာကာဇနကကမ္မသမုဋ္ဌာနံ** ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''ဝတ္ထုကာယဝသေန ရူပတော ဒွေဝ သန္တတိသီသာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၈) ဝုတ္တေန နယေန။ **ဥဘယန္တိ** နာမံ ရူပဥ္စ။

ကမ္မာရမ္မဏပဋိသန္ဓိအာဒိကာလေ တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမ္မသနာဒိကာလသင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တန္တိ** အဘိသင်္ခာရဝိညာဏံ။

ယဒိပိ ''အတ္ထိ ရူပံ စိတ္တသမုဋ္ဌာန''န္တိအာဒိဝစနတော (ဓ. သ. ၅၈၄) ရူပသ္သပိ ဝိညာဏပစ္စယတာ သုတ္တတော ဇာနိတဗ္ဗာ, ဝိညာဏသန္နိဿိတာ ဣဋ္ဌာနုဘဝနာဒယော တသ္မိံ သတိ သဗ္ဘာဝတော, အသတိ စ အဘာဝတော ယထာ သဒ္ဒေယ္ယာဒိဝတ္ထုမ္ဟိ သဒ္ဒာဒယောတိ နာမဿပိ ယုတ္တိတော ဝိညာဏပစ္စယတာ သိဒ္ဓါ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝုတ္တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''သုတ္တတော နာမံ။ပေ.။ ဇာနိတဗ္ဗ''** န္တိ အာဟ။ ယာဝဒေဝ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမတ္တတာဝိဘာဝနမုခေန အဝိပရီတတော ပဝတ္တိနိဝတ္တိသန္ဒဿနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ, တာဝဒေဝ စ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနန္တိ ဒဿေန္တော **''ယသ္မာ''** တိအာဒိမာဟ ။ ယသ္မာ ပန ပဝတ္တိနိဝတ္တိဝိဘာဝနတော သစ္စဒေသနာဝ ပစ္စယာကာရဒေသနာ, သစ္စဒေသနာ စ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ။ ယထာဟ ''ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ မေ ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတ''န္တိအာဒိ, တသ္မာ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ပဒဿ သစ္စဒေသနာဘာဝဒီပနေန ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဘာဝံ ဒဿေတုံ **''နာမရူပမတ္တတာဝစနေနေဝ တ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

နာမရူပပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သဠာယတနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂၉. ယထာသမ္ဘဝ န္တိ သမ္ဘဝါနုရူပံ။ တေန စတုန္နံ ဘူတာနံ သဟဇာတနိဿယအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စက္ခာယတနာဒီနံ ပဥ္စန္နံ ပစ္စယဘာဝေ, ဝတ္ထုရူပဿ ပန ဟဒယဝတ္ထုနော ဆဋ္ဌာယတနဿ ပဋိသန္ဓိယံ သဟဇာတနိဿယအညမညဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန, ပဝတ္တိယံ ယသ္မာ အနန္တရစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နမေဝ ဝတ္ထု ဌိတိပ္ပတ္တိယာ ဗလဝဘာဝေန တဿ နိဿယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, န သဟဇာတံ, တသ္မာ ပုရေဇာတနိဿယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန။ ဣတရဝတ္ထုနံ ပဥ္စဝိညာဏသင်္ခါတဿ ဆဋ္ဌာယတနဿ ဣန္ဒြိယပစ္စယဝသေန စ, ဇီဝိတဿ ဣန္ဒြိယအတ္ထိအဝိဂတဝသေန ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကေပ္ပကာရေနေတ** တိ ယထာ စက္ခာဒီနံ မနာယတနဿ ပဋိနိယတဒဿနာဒိကိစ္စာနုဝိဓာနတော နိယတော ကေပ္ပကာရေနေဝ ပစ္စယဘာဝေ, န ဧဝံ ရူပာယတနာဒီနံ, တေသံ ပန ရူပာရမ္မဏာဒိနာ ပကာရန္တရေန တဿ ပစ္စယဘာဝေတိ **''အနိယမတော''**တိ ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန ''နိယမတော''တိ ပဒံ ''သသန္တတိပရိယာပန္န''န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတ္ဝာ အတ္ထံ ဝဒန္တိ ''ကေန္ဒေန သသန္တတိပရိယာပန္န''န္တိ။

''ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ မနာယတနဥ္စ ဆဋ္ဌာယတန'' န္တိ ဣမိနာ ဝိဂ္ဂဟေန အတ္ထတော, ဣတရေဟိ ဒွီဟိ သဒ္ဒတောပိ အတ္ထတောပိ သရူပတံ ဒဿေတိ။ **''စက္ခာဒီဟိ သဟ 'သဠာယတန'န္တိ ဝုတ္တ''** န္တိ ဝုတ္တနယေန ဧကသေသံ ကတ္ဝာ မနာယတနံ စက္ခာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ''သဠာယတန''န္တိ ဟဒိယံ ဝုတ္တံ ''နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ။ **ယထာ ဝုတ္တော**တိ ''ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ မနာယတနဥ္စာ''တိအာဒိနာ အတ္ထနာ ဝုတ္တပ္ပကာရော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ နာမရူပသဒ္ဒေန သဠာယတနသဒ္ဒေန စ သဒ္ဒသရူပတာသု, အတ္ထသရူပတာသု တ။ ယဒိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဝိပာကဆဋ္ဌာယတနမေဝ အဓိပ္ပေတံ, အထ ကသ္မာ ''ဣတရံ ပနာ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဝိပာကဥ္စဟိ တတ္ထ ဣတရန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ပစ္စယနယေ ပနာ''**တိအာဒိ။

သဟဇာတာဒီသု ဟေတုအာဟာရိန္ဒြိယပစ္စယေ ပက္ခိပိတ္ဝာ **ဒသဓာ,** တတော ဧကံ အပနေတ္ဝာ **နဝဓာ,** တတော ဧကံ အပနေတ္ဝာ **အဋ္ဌဓာ** ပစ္စယဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝမေတ္ထ သာဓာရဏဝသေန **အဝကံသော,** ဟေတုအာဒိအသာဓာရဏဝသေန **ဥက္ကံသော** တိ စ္ကာနာဒီနမ္ပိ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဋိသန္ဓိယံ အရူပဓမ္မာ ကမ္မဇရူပဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ **''ပဝတ္တေ''** တိ ဝိသေသေတိ။ **''ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တာဒယော တေ''**တိ နိယမေန သဟဇာတပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တာဒယော နိဝတ္တေတိ။

‘‘အဝသေသမနာယတနဿာ’’တိ အဝသေသဂ္ဂဟဏမ္ပိ ပကရဏတော ဝိသိဋ္ဌဝိသယမေဝါတိ ဒဿေတုံ **‘‘ပဋ္ဌ က္ခန္ဓဘဝေ’’**တိအာဒိမာဟ, ယတော အဋ္ဌကထာယံ ‘‘ဝတ္ထုရူပ’’န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော** တိ **နာမရူပဿ** ပဋိသန္ဓိယံ သဟဇာတအညမညနိဿယအတ္ထိအဝိဂတာဒိပစ္စယဘာဝေ **သဟဇာတာဒိသာဓာရဏပစ္စယ ဘာဝေ,** သမ္ပယုတ္တဝိပာကဟေတုအာဟာရိန္ဒြိယာဒိပစ္စယဘာဝေ **သမ္ပယုတ္တာဒိအသာဓာရဏပစ္စယဘာဝေ** နာမ ဿ, ရူပဿ ပန ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝေ ယောဇေတဗ္ဗော။

သဠာယတနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဖဿပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၀. **တဒဘာဝဝသေနာ**တိ တဿ ဖဿဿ အဘာဝဝသေန, ဖဿဘာဝဿာမညေနာတိ အတ္ထော။ **န ယုတ္တံ** ကေဿစိ ဝစနံ။ **အညဿာပိ** တိ ယထာဝုတ္တတော အညဿာပိ။ သဗ္ဗာယတနတော ဟိ ကေဿ ဖဿဿ အသမ္ဘဝစောဒနာယံ တပ္ပသင္ဂေန ကောယတနတော အနေကဿာပိ သမ္ဘဝေ နတ္ထီတိ စောဒနာ ‘‘ဤဒိသီ ဓမ္မတာ နတ္ထီ’’တိ ဉာပနတ္ထာတိ ဒဿေတိ **‘‘အညဿာပီ’’** တိအာဒိနာ။ **နိဒဿနဝသေနာ** တိ ဥဒာဟရဏဒဿနဝသေန ။ **ကေဖဿဿ သမ္ဘဝတော** တိ ကာရဏာပဒေသော။ ကေဖဿသမ္ဘဝဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ ‘‘သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော’’တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တန္တိ ပရိဟာရံ ဒဿေန္တောတိ ယောဇနာ။ **သေသေသူ**တိ ကေန္တိအာဒီသု။ နဝဓာ ပစ္စ ယတ္တေ ဧကံ ဝိပာကမနာယတနံ ဝိဘာဝယေ။ **တထာ စာ**တိ အာရမ္မဏပုရေဇာတအတ္ထိအဝိဂတဝသေန။ ယ္ပတယံ ပစ္စယ ဘာဝေ ယာဒိသာနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **‘‘ပစ္စုပ္ပန္နာနိ။ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တ’’** န္တိ အာဟ။ အတီတာနာဂတကာလ ဝိမုတ္တာနမ္ပိ အာရမ္မဏမတ္တတာယ သမ္ဘဝတော အာဟ **‘‘အာရမ္မဏ။ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တ’’** န္တိ။ တတ္ထ **တန္တိ** ရူပာယတနာဒိံ။

ဖဿပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၁. **အနန္တရာဒီဟီ**တိ အနန္တရသမနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတပစ္စယေဟိ။ **ဥပနိဿယေ** တိ အနန္တရူပနိဿယေ။ အနန္တရသမနန္တရပစ္စယာ ဟိ အနန္တရတာဝသေနေဝ အနန္တရူပနိဿယေ အန္တောဂဓာ။ နတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ ပန အနန္တရသမန န္တရပစ္စယဓမ္မာနံယေဝ တထာဘာဝတော တဒန္တောဂဓာ။ **တဿာ** တိ ဥပနိဿယဿ။

သဗ္ဗဿာ တိ ဝိပာကဿ, အဝိပာကဿ စ။ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိစိတ္တသမ္ပယုတ္တာယ ဟိ ဝေဒနာယ သဟဇာတမနောသမ္ဖဿော ဝုတ္တနယေန အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ အနန္တရော အနန္တရာဒိနာ, အနာနန္တရော ဥပနိ ဿယဝသေနေဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ သမ္ဘဝဒဿနန္တေဝေတံ, န တာသံ မနောဒွါရိကဘာဝဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝေဒနာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဏှာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၂. ယထာ စ ရသာယနဇာနိ ဩဇာဓီဝိတာနိ, ဇဝံ တံနိမိတ္တံ သုခံ, တဒပနေယျံ ဇရာဒိဒုက္ခဉ္စ ဓမ္မာရမ္မဏဘာ ဝေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကမ္မဖလာဘိပတ္ထနာဝသေန သတ္တာ ကမ္မာနိပိ အာယူဟန္တီတိ သာတိသယံ တဏှာယ ဝိပာကဝေဒနာ ဥပနိဿ ယော, န တထာ ဣတရာတိ အာဟ **‘‘ဝိပာကာ ဝိသေသေန။ပေ။ အဝိသေသေန ဣတရာ စာ’’**တိ။ **ဣတရာ**တိ အဝိပာ ကာတိ အတ္ထော။ **‘‘သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ’’** တိ ဣဋ္ဌံ ဣဋ္ဌသဘာဝံယေဝ ဥပေက္ခံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န အနိဋ္ဌသဘာဝံ။ တေနာဟ **‘‘ဥပေက္ခာ ပနာ’’**တိအာဒိ။ **သဗ္ဗဿာ** တိ အဝီတရာဂဿ ဝီတရာဂဿ စ ဝေဒနာဝတော ပုဂ္ဂလဿ။

ဝေဒနာပစ္စယာ စေတတိ အယံ နိယမော နိယမန္တရနိဝတ္တနပရောတိ နာဿ ပစ္စယန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ စေတေန ပစ္စယုပ္ပန္နန္တရပဋိက္ခေပေါပိ နိဝတ္တိတော ဟောတိ။

တဏှာပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥပာဒာနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၃. **ပုရိမဒိဋ္ဌိ** န္တိ "သဿတော အတ္တာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) ပဝေဂ အဘိနိဝိဋ္ဌံ သဿတကဟံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"အတ္တဂ္ဂဟဏံ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ"** န္တိ။ **ဥပာဒိယမာန**န္တိ ဂဏှန္တံ။ **လောကောတိ တ ဂဟဏ**န္တိ ယံ "လောကော သဿတော"တိ ဂဟဏံ, သာ ဒိဋ္ဌီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဒိဋ္ဌုပာဒာနဘူတ"** န္တိ။ **"ဓမ္မသင်္ခေပ။ပေ။ ဒိဋ္ဌိမတ္တမေတ"**တိ ဣဒံ ဗ္ယဝဟိတာနံ ပဒာနံ သမ္ဗန္ဓဒဿနံ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော တဏှာဒဠှတ္တံ, သင်္ခေပတော ဒိဋ္ဌိမတ္တမေဝ စတ္တာရိ ဥပာဒာနာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဓမ္မသင်္ခေပဝိတ္ထာရတော** တိ သမုဒာယဘူတတော ဓမ္မသင်္ခေပ ဝိတ္ထာရတော တဒဝယဝဘူတံ သင်္ခေပံ ဝိတ္ထာရဉ္စ နိဒ္ဒါရေတိ။

သဿတကဟပုဗ္ဗင်္ဂမော, ဥစ္ဆေဒကဟပုဗ္ဗင်္ဂမော စ အတ္တကဟောတိ ယောဇနာ။ **တေသ**န္တိ ယထာဝုတ္တသဿတုစ္ဆေဒကဟာနံ မူလဘာဝေန ဝိဓာယကတ္တာ **သာမိဘူတော**။ **အာဒိနာ တ**တိ "ပဉ္စမံ အတ္တတဒုပာဒာန"န္တိအာဒိနာ တ တက္ကေန။

ယေန ဘဝဿာဒေန ဂဓိတစိတ္တော ဘဝနိဗ္ဗတ္တကံ ကမ္မံ ကတ္တတ ဥပပန္နော, သာ ဘဝနိကန္တိ သန္တာနေ စိရာနုဗန္ဓာ အဘိဏှုပ္ပတ္တိကာ ဥပပန္နမတ္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အာဟ **"ယဒိပိ။ပေ။ ပဝတ္တိတဗ္ဗတ္တာ"** တိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈတ္တာ ဘဝရာဂဿပိ ကာမုပာဒာနဘာဝေ အတ္ထေတတိ အာဟ **"တဏှာဒဠှတ္တံ န ဟောတီတိ မညမာနော"**တိ။ ဘဝရာဂေပိ ဟိ သဝိသယေ ဒဠှံ ပဝတ္တတီတိ။ **သဗ္ဗာပိ တဏှာ ကာမုပာဒာန** န္တိ ဓိတ္ထာပိ တဿ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈတာ ဝုတ္တာတိ အာနေတ္တ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ န အာရမ္မဏဘူတာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တေနာ**တိ ခန္ဓာနံ အာလယဘာဝေန။ **အာရမ္မဏာနန္တရပကတူပနိဿယာ**တိ အာရမ္မဏူပနိဿယအနန္တရူပနိဿယပကတူပနိဿယာ။ **အနန္တရပစ္စယာဒီန**န္တိ အနန္တရသမနန္တရအာရမ္မဏပစ္စယာဒီနံ။

ဥပာဒာနပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘဝပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၄. **"ဘဝတီ"**တိ ဣဒံ ဥပပတ္တိဘဝနိဗ္ဗစနံ။ **ဒွဝယသ္သာ** တိ ကမ္မုပပတ္တိဘဝဒွဝယဿ။ **နိပ္ဖာဒနဖလံ** ဖလဿ ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာ။ **နိဗ္ဗတ္တနံ** နိပ္ဖာဒနံ။

"ဘဂဝံမူလကာ"တိ (အ. နိ. ၈.၈၃; ၉.၁; ၁၀.၅၈; ၁၁.၁၉) ဝိယ "သညာဝံဘဝေ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အတ္ထိ-အတ္ထေ တ ဝံ-သဒ္ဒေ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **"သညာဘဝေ"**တိ။ **တဿ တ အတ္ထေ** တိ တဿ ဝန္တုသဒ္ဒဿ အတ္ထေ, အတ္ထိ-အတ္ထေတိ အတ္ထော။ **အကာရံ ကတ္တတ**တိ ယထာ "ပီတိသုခံ အဿ အတ္ထီ"တိ အတ္ထေ အကာရံ ကတ္တတ ဥပ္ပာဒေတ္တတ စျာနံ ပီတိသုခန္တိ ဝုစ္စတိ, ဇဝံ သညာ အဿ အတ္ထီတိ သညော, ဘဝေ, သောဝ **သညာဘဝေ**။ **ဧကဝေါ** န္တိ ရူပက္ခန္ဓေ ဧဝ။ **ပဝတ္တတ္တာ** တိ ပဝတ္တကပဝတ္တနဋ္ဌာနာနံ အဘေဒေပိ ဥပစာရဝသေန ဘိန္နံ ဝိယ ကတ္တတ ဒဿေတိ။

ကမ္မသင်္ခာတတ န္တိ "ကမ္မ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ, ကမ္မကောဋ္ဌာသတံ တ။ "စေတနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ဝဒာမီ"တိ အာဒိနာ (အ. နိ. ၆.၆၃) သုတ္တေပိ စေတနာယ ကမ္မဘာဝေ အာဂတောဝ။ နိပ္ပရိယာယေန ပန စေတနာဝ ကမ္မဘာဝေတိ ဝုတ္တမတ္ထံ အဘိဓမ္မပဋိယာဝ သာဓေန္တော **"ဝုတ္တဥ္စာဟီ"** တိအာဒိမာဟ။ ကမာယ ဟိ ဝေဒနာသညာဝိညာဏက္ခန္ဓေ

ဟိ, မနာယတနမနောဝိညာဏဓာတူဟိ, သဠာယတနဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုဧကဒေသေန စ ကမ္မဘဝသ္သ သမ္ပယုတ္တ တံ ဝဒန္တိယာ ဓာတုကထာပာဠိယာ တဿ စေတနာဘာဝေါ ဒီပိတောတိ။

ဓမ္မဘေဒတောတိ စေတနာစေတနာသမ္ပယုတ္တဘာဝေန, ကုသလာကုသလာဗျာကတဘာဝေန စ ဓမ္မဝိဘာဂတော။ ''ပုနဝစန''န္တိ ဣမိနာဝ ပုနရုတ္တိဒေါသာပတ္တိ ပဋိညာတာတိ ပရဿ အာသင်္ကံ ဒဿေန္တော **''သာတ္ထကမေဝိဒံ ပုနဝစနန္တိ တော် န ယုတ္တန္တိ စေ''**တိ အာဟ။ **ဘဝေကဒေသဘာဝေနာ**တိ ကမ္မဘဝဿ ဧကဒေသတ္တာ သင်္ခါရာနံ။ တေန ယေသံ ဓမ္မာနံ သမုဒါယော ဘဝတေ ဝုတ္တော, တဒေကဒေသော သင်္ခါရာ, သမုဒါယေကဒေသော စ အတ္ထတော ဘိန္နာ ဟောတိ ဝုတ္တမေဝေတန္တိ ဒဿေတိ။ ပုန ယထာဝုတ္တမေဝ ဘေဒံ မနသိ ကတွာ အတ္ထတော ပုနဝစနာဘာဝံ ဒဿေန္တော **''ပရေန တ''**တိအာဒိမာဟ။

အန္တောဂဓေ တိ ကာမဘဝါဒိအန္တောဂဓေ သညာဘဝါဒိကေ။ **ကာမဘဝါဒိကေ**တိ ကာမရူပာရူပဘဝေ။

ဥပါဒါနဘေဒန္တိ ကာမုပါဒါနာဒိဥပါဒါနဝိသေသံ။

တေနာတိ သီလဗ္ဗတုပါဒါနေန။ **ဝက္ခမာနေနာ** တိ ''ဣဒံ သီလဗ္ဗတံ နာမ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၄) **အဋ္ဌကထာယံ** ဝက္ခမာနေန ပကာရေန။ **ပုရာဏံ** ဗ္ရဟ္မဏ္ဍလိင်္ဂဒန္တပုရာဏာဒိ။ ''သေတဝဓယေဖံ့ အာရဘာတေ ဘူတိကာမော''တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၆၅၀) ပသုမာရဏာဝိဓာနယုတ္တော ယညဝိဓိ **ပသုဗန္ဓဝိဓိ** ။

အတ္တနော သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမာသမတ္တတ္တာ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဿ အတ္တဝါဒုပါဒါနနိမိတ္တံ ဝုတ္တံ။

မဂ္ဂပစ္စယာ ဟောန္တိ မိစ္ဆာနိယျာနသဘာဝတ္တာ။ အနန္တရဿ ပန ကာမကမ္မဘဝဿ အနန္တရသမနန္တရအနန္တ ရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ ဥပါဒါနဿ ပစ္စယဘာဝေါ ဟာပေတဗ္ဗောယေတာတိ န ဝုတ္တော။

ဘဝပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇာတိဇရာမရဏာဒိပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃၅. **ဥပပတ္တိဘဝုပ္ပတ္တီ** တိ ဥပပတ္တိဘဝေ, ဥပပတ္တိဘဝဘာဝေန တ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာနံ ဥပ္ပတ္တိ။ **ဇာယမာနဿ** ခန္ဓဿ။ **ဇာတိ** နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရော။ ဥပပတ္တိဘဝေပိ ဇာတိယာ ပစ္စယော။ ကသ္မာ? ဥပပတ္တိဘဝေ အသတိ ဇာတိယာ အဘာဝတိ ယောဇနာ။ **''ဇာယမာနရူပပဒဋ္ဌာနတာ''** တိအာဒိနာပိ တဿ ဇာတိယာ ပစ္စယဘာဝံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။

သတိပိ သုက္ကသောဏိတာဒိကေ ပိတုဂတဝိသေသာဒိကာရဏေ ဗာဟိရေ ပစ္စယေ တဿ ပန အနိယတတ္တာ, ဟီနပဏီတာဒိဝိသေသဿ စ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝုတ္တံ **''အဇ္ဈတ္တ။ပေ။ အဘာဝတ''**တိ။

ဇာတိဇရာမရဏာဒိပဒနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘဝစက္ကကထာဝဏ္ဏနာ

၂၄၂. သမ္ဗန္ဓံ ဣတံ ဂတန္တိ **သမိတံ**။ တေနာဟ **''သင်္ဂတ''** န္တိ။

ဘဝစက္ကန္တော ဘဝရာကော။ **တဿာရုပ္ပကထာသဝန** န္တိ တဿ ဗာလဘာဝဿ အယုတ္တကာရိတာယ အနုစ္ဆဝိကကထာသဝနံ။ တေန ပရူပတဒပေတုကာဒိဒုက္ခံ ဒဿေတိ, **''ကမ္မကာရဏာဒဿန''** န္တိ ဣမိနာ ဒဏ္ဍဟေတု ကံ, ဣတရေန ဒုဂ္ဂတိနိဗ္ဗတ္တိဟေတုကံ ။ **ဂမေန္တီ** တိ ဉာပေန္တိ။ ဖလေနာပိ ဟိ အဗ္ဗဘိစာရိနာ ဟေတု ဉာယတိ, ဝုဋ္ဌိ နိမိတ္တေန ဝိယ မဟောဃေန ဥပရိဒေသေ ဝုဋ္ဌိနိဟာတော။ တေန ဝုတ္တံ **''ဗောဓေန္တီ''** တိ။

ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော မတ္တသဒ္ဒော “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၆) ဝိယ။ အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇာ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပတ္တိအရဟတာယ သမီပေယေတတိ အာဟ **“သန္နိဟိတဘာဝကရဏေနာ”** တိ။ **ဝေဒေတီ**တိ ဝေဒယတိ။ တဿ အတ္ထဝစနံ **အနုဘဝတီ**တိ။ ဝေဒံ တ ဉာဏံ ကရောတိ ဥပ္ပာဒေတီတိ **ဝေဒေတိ**။ တဿ အတ္ထဝစနံ **ဇာနာတီ**တိ။ **ဝေဒိယတီ**တိ ပန ကမ္မကတ္တုကမ္မာနံ ဝသေန နိဒ္ဒေသောတိ တဿပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ဇာနာတိ, ဉာယတိ စာ”**တိ အာဟ။ **စ-သဒ္ဒတ္ထော** တိ သမုစ္စယတ္ထော, ဗ္ရူဟ္မာဒိနာ စ ကာရကေန, အတ္တနာ စ ဝေဒကေန ရဟိတန္တိ အတ္ထော။ **စ-သဒ္ဒတ္ထသမာသ** န္တိ ဒွဝန္ဒသမာသမာဟ။

စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ တ သုညတ န္တိ ဓုဝဘာတဒိသုညတံ, အတ္တာဒိသုညတဥ္စ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ပုဗ္ဗန္တတော တိ အတီတကောဋ္ဌာသတော။ ဝေဒနာဝသာနမ္ပိ ဘဝစက္ကံ ပရိပုဏ္ဏမေဝတိ ဒဿေတုံ **“ဝေဒနာတ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဝိဇ္ဇာဂဟဏေန တ တဏှုပဟာအနာနိ, သင်္ခာရဂ္ဂဟဏေန ဘဝေ, ဝိညာဏာဒိဂ္ဂဟဏေန ဇာတိဇရာမရဏာနိ သောကာဒယော စ ဂဟိတာတိ ဝေမ္ပိ **ဝေဒနာဝသာနံ ဘဝစက္ကန္တိ ယုတ္တမေဝေတံ** ။ **တဏှာမူလကေ စာ**တိ တဏှုပဟာအနဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဒွဝိန္နံ။ပေ။ ဟောတိ”** တိ။ တတ္ထ **ဒွဝိန္န** န္တိ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ ဥဘိန္နံ ဟေတုဖလဝဇ္ဇာနံ။ **ဝိပရီတာဘိနိဝေသံ ကရောန္တီ** တိ နိမိတ္တံ ကတ္တုဥပစာရေန ဝဒတိ။ အနုပစ္ဆေဒမေဝ ပကာသေတီတိ ယောဇနာ။

ဟေတုဖလသန္ဓိ, ဖလဟေတုသန္ဓိ, ပုနပိ ဟေတုဖလသန္ဓီတိ ဇဝံ ဟေတုအာဒိပုဗ္ဗကာ **ဟေတုဖလဟေတုပုဗ္ဗကာ**။ **ဟေတုဖလဟေတုဖလဝသေနာ**တိ အဝိဇ္ဇာဒိဟေတု, ဝိညာဏာဒိဖလ, တဏှာဒိဟေတု, ဇာတိဖလဝသေန။ ဥပသဂ္ဂဝိသေသေန အတ္ထဝိသေသော ဟောတီတိ **“အာကိရီယန္တီ”** တိ ပဒဿ **ပကာသီယန္တီ** တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ကိလေသကမ္မဝိဟကာ**တိ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ဝေဒနာပရိယောသာနေ ဝဒတိ။ **ဝိဟာကကိလေသကမ္မေဟိ** တိ ဝိညာဏာဒီဟိ ဘဝပရိယောသာနေဟိ။ ပုန ကမ္မဿ ဝိဟာကသမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တနယတ္တာ န ဂဟိတော။ **“ဝဋ္ဋာနီ”** တိ စ ဣဒံ “တီဏိ ဝဋ္ဋာနီ”တိ ဝိဂ္ဂဟဝသေန လဗ္ဘမာနံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။

“ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ မောဟော”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၄၂) အဋ္ဌကထာယ အာဂတတ္တာ အာသန္နပစ္စက္ခတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ဣမိဿာ”** တိ။ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌိယာ ဝသေန ဒဿိတံ,** တသ္မာ န အဋ္ဌကထာယ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓော ယထာဟင်္ဂ အတ္ထဿ ပကာသိတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ စေတနာသမ္ပယုတ္တာနဥ္စ စေတနာယ စ သင်္ခါရဘာဝေန ကမ္မဘဝဘာဝေန စ ဝတ္တဗ္ဗမေဝတိ ဟဋ္ဌိဒွဝယာဓိပ္ပာယဝိဝရဏဝသေန ဒဿေတုံ **“တတ္ထ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝဿာ** တိ ဥပပတ္တိဘဝဿ။ “ဘဝေ”တိ ဝုတ္တာ စေတနာသမ္ပယုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဂဟဏ**န္တိ နိကာမနဝသေန အာရမ္မဏဿ ဂဟဏံ။ တေနာဟ **“ကာမုပာဒာနံ ကိစ္စေနာဟာ”** တိ။ ဣတရာနိ ကိစ္စေနာဟာတိ ယောဇနာ။ **တီသု အတ္ထဝိကပ္ပေသူ**တိ “တံ ကမ္မံ ကရောတော ပုရိမာ စေတနာယော”တိအာဒိနာ ဝုတ္တေသု တီသု အာယူဟန စေတနာနံ အတ္ထဝိကပ္ပေသု။ နနု စ တတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ အာယူဟနဿ အဝသာနေ စေတနာ န ဝုတ္တာတိ? ယဒိပိ သရူပတော န ဝုတ္တာ, “တံသမ္ပယုတ္တာ”တိ ပန သဒ္ဒတော ပဓာနဘာဝေန ဝုတ္တဿ အာယူဟနဿ အပ္ပဓာနဘာဝေန ဝုတ္တာ အဝသာနေ ပစ္ဆတော ဝုတ္တာ ဝိယ ဟောတီတိ ဣမံ ပရိယာယံ သန္ဓာယ **“တီသုပိ။ပေ။ အဝသာနေ”**တိ ဝုတ္တံ။

နိပ္ပရိယာယေန ပန ယေသု အာယူဟနဿ အဝသာနေ စေတနာ ဝုတ္တာ, တေ ဒဿေတုံ **“ဒွီသု။ပေ။ အာဟာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တတိယေ** အတ္ထဝိကပ္ပေ **ဝုတ္တေ** အာယူဟနသင်္ခါရေ တံသမ္ပယုတ္တာတိ အာဟာတိ ယောဇနာ။ **ကမ္မဿ ပစ္စယဘူတ** န္တိ သင်္ခါရပစ္စယံ။ တေန “ကမ္မကရဏကာလေ”တိ ဧတ္ထ ကမ္မ-သဒ္ဒေန သဗ္ဗဿပိ သင်္ခါရဿ ဂဟိတတံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“န ကမ္မသမ္ပယုတ္တမေဝ”** တိ။

ကမ္မာနေတ တိ ကမ္မာနိယေဝ။ ဝိဟာကမ္မေတာယ **ကမ္မသရိက္ခကာ** ။ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ, ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ စ တဿ ကမ္မဿ ဥပကာရကာတိ **တဒုပကာရကာ**။ **သံခိပ္ပန္တီ** တိ သံခိပီယန္တိ သံယူဟီယန္တိ။ “သံခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထာ”တိ အဓိကရဏသာဓနဝသေန သင်္ခေပသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ပုန ကမ္မသာဓနဝသေန ဝတ္တုံ **“သံခိပီယတီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထာပီ တိ "ကမ္မ"န္တိ ဝုတ္တကမ္မသမ္ဘာရေပိ။ **ဂမနဓမ္မန္တိ** ဘင်္ဂုပဂမနဓမ္မံ။ တေန **ဣတ္တရ** န္တိ ဘင်္ဂုပရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တေနာ**တိ ဝိနဿနဓမ္မတာဒီပကေန ဣတ္တရသဒ္ဒေန။ **နိဿာရတံ** အတ္တသာရာဘာဝံ ဒီပေတိ။ ဧဝံ "ဣတ္တရ"န္တိအာဒိနာ အနိစ္စံ စလံ ဣတ္တရံ အဒ္ဓုဝန္တိ စတုန္နံ ပဒါနံ အတ္ထဝိသေသတစိတံ ဒဿေတိ။ **ဌာနသော** တိ ဌာနေ ဝုတ္တဋ္ဌာနံ နာမ ပစ္စယော။ **အညမ္ပိ** တိ အညတ္ထ ဝုတ္တံ။ **တဿ တဿ** ဖလဿ။ ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝေ သတိ ဝဠ္ဍုပစ္ဆေဒေ သတီတိ ယောဇနာ။ **ဧဝ**န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန သမုစ္စယတ္ထေ စ-သဒ္ဒေ သတိ။

သစ္စာနိယေဝ ပဘာဝေတိ သမာနာဓိကရဏပက္ခံ သန္ဓာယာဟ **"သစ္စပ္ပဘာဝတောတိ သစ္စတော"** တိ။ "ယဿ ပဟာနတ္ထံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ"တိ ဧဝံဘူတံ အရိယသစ္စံ **ဝိသေသံ အကတွာ**။

တေဟိ သောကာဒီဟိ။ "သောကဒေမနဿုပာယာသာ အဝိဇ္ဇာယ အဝိယောဂိနော"တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန **သိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ** ။ **အတ္တနောယေဝ**တိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ အနပေက္ခိတွာ အတ္တနောယေဝ ပဝတ္တသင်္ခါတကိစ္စတော။

သောကာဒယောပိ ဟီတိ ဧတ္ထ ဟိ-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ "သောကာဒယော ပစ္စယာယတ္တာ အဝသ ဝတ္တိနော"တိ ဣဒံ "ဇာတိပစ္စယာ။ပေ။ သမ္ဘဝန္တီ"တိ ဧတေန ဝစနေန သိဒ္ဓံ, တသ္မာ တံ "အတ္တာ သောစတီ"တိ အာဒိဒဿနနိဝာရဏန္တိ အတ္ထော။

သတိ စ ပရိဂ္ဂဟေ ရဇ္ဇံ ဝိယ ဂတိယော အနေကာနတ္ထာနုဗန္ဓနာ, တာဟိ စ ဝိညာဏဿ ဥပဒ္ဒုတတာတိ ဒဿေ တုံ **"သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟိတံ။ပေ။ ရဇ္ဇေ"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာဥပဋ္ဌိတာနိ ကမ္မာဒီနိ စုတိအာသန္နဇဝနေဟိ ပရိကပ္ပေတွာ ဝိယ ဂဟိတာနိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေနပိ ပရိကပ္ပိတာနိ ဝိယ ဟောန္တိ, တံ ပနဿ ပရိကပ္ပနံ အတ္ထတော အာရမ္မဏကရဏမေဝါတိ ဝုတ္တံ **"ပရိ။ပေ။ တော"**တိ။ သင်္ကပ္ပနံ တ ပရိကပ္ပနန္တိ ဝုတ္တံ **"ဝိတက္ကေန ဝိတက္ကနတော"** တိ။ သသမ္ဘာရစက္ခုအာဒယော သင်္ဃာယတနဿ **ပတိဋ္ဌာဝိသေသော** ။

ယအာကာရာယ ဇာတိယာ ယအာကာရံ ဇရာမရဏံ သမ္ဘဝတိ, သမ္ဘဝန္တဉ္စ ယထာနုပုဗ္ဗံ ပဝတ္တံ, သော အတ္ထော **ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒါဂတဋ္ဌော,** သဟိတဿ သမုဒိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဇီရဏဘိဇ္ဇနာဝတ္ထာ ဓမ္မာ ဇရာမရဏာပဒေသေန ဝုတ္တာ, သာ စ နေသံ အဝတ္ထာ ဇာတိပုဗ္ဗိကာ, တေ စ သမုဒိတာ ဧဝ ပဝတ္တန္တီတိ ဧဝံ ဇာတိ တော ဇရာမရဏဿ သမ္ဘူတသမုဒါဂတဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န န ဟောတိ ဟောတိယေဝ ကေနစိ တေန ဇာတဿ ဇရာမရဏသမ္ဘဝတော, န စ ဇာတိံ ဝိနာ ဟောတိ အဇာတဿ တဒဘာဝတော ဇရာမရဏဿ ဇာတိပစ္စယတံ အနုဝိဓာယတိရေဝါကေဟိ ဝိဘာဝေတိ **"န ဇာတိတော"**တိအာဒိနာ။ **ဣတ္ထ** န္တိ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏဿ နိဗ္ဗတ္တာကာရံ ဝဒတိ။

နိရောဓာ နိရောဓသင်္ခါတ န္တိ ပစ္စယနိရောဓာ ပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓသင်္ခါတံ။ အနုလောမဒေသနာယ စ ဝေမဇ္ဈေ တော ပဋ္ဌာယာတိ ယောဇနာ။

အပုညာဘိသင်္ခါရေကဒေသော သရာဂေ ရာဂေန သဟဇေကဋ္ဌောတိ ကတွာ။ **သဗ္ဗောပိ အပုညာဘိသင်္ခါရော သရာဂေ** ပဟာနေကဋ္ဌဘာဝတော။ ယသ္မာ ပန အကုသလမ္မော အကုသလမ္မဿ သဘာဂေ, အနကုသလမ္မော ဝိသဘာဂေ, ယထာရဟံ ပစ္စယော စ ဟောတိ, တသ္မာ "အပဋိပက္ခဘာဝတော, ရာဂပ္ပဝမုကော"တိ စ ဝုတ္တံ ။ "တ ဒေဝ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတီ"တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ ဝိသဘာဂတော သံသရဏကိရိယာယပိ သဗ္ဗာဟရတာ ဝိညာဏဿ ဝုတ္တာ။ သဗ္ဗာဟရတာဘိနိဝေသဖလဝတာယ, သင်္ကန္တိအဘိနိဝေသဖလဝတာယာတိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **"အသဟဝတ္တနတော, သဟဝတ္တနတော"** တိ ဧတေန အသဟဝုတ္တိ ဝိနိဗ္ဘောကေ, သဟဝုတ္တိ အဝိနိဗ္ဘောကေ တိ ဒဿေတိ။

သဘာဝတဓိဂမနိမိတ္တတာ **သဘာဝသန်**။ စက္ခာဒိသန္နိဿယေန ဟိ ပဉ္စဝိညာဏာနိ ရူပါဒိသဘာဝံ ဥပလဘန္တိ။ **ဣတရေ** ဖုသနသင်္ဂတိသန္နိပါတဋ္ဌာ။ **ဆန္န** န္တိ ဆန္နမ္ပိ သမ္ဘဿာနံ။

အာအနန္တိ ဥပသဒ္ဒေန ဝိနာပိ ဒဠှဟကဟော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“အာအနဋ္ဌော စတုန္နမ္ပိ ဥပာအနာနံ သမာနော”**တိ။ **ဂဟဏန္တိ** နိကာမနဝသေန ဝိသယဿ ပဋိဗ္ဗန္ဓန္တိ ဝုတ္တံ **“ဂဟဏဋ္ဌော ကာမုပာအနဿာ”** တိ။ **ဣတရေသန္တိ** ဒိဋ္ဌုပာအနာဒီနံ။ **တသ္မာ** တိ ဝိဘတ္တိယာ အလုတ္တဘာဝတော။ **တေနာ**တိ ခိပနသဒ္ဒေန။ ဟာနိ တ ခီဏဘာဝေ ခယောတိ **“ခယဋ္ဌော တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒုဝိန္န** န္တိ ဇရာမရဏာနံ။ မရဏူပနယနရသတ္တာ တ ဇရာယပိ မရဏဋ္ဌော ဧဝ ဒဿိတော။

နီယန္တိ ဂမေန္တီတိ **နယာ,** ဧကတ္တာဒယော။ ဧကေဟိ နီယန္တိ? အဝိဇ္ဇာဒိအတ္ထေဟီတိ ဣမမတ္ထမာဟ **“အဝိဇ္ဇာဒီ”**တိအာဒိနာ။ **သေန ဘာဝေနာ**တိ သကေန အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေန, တံ အမုဉ္စိတွာတ ဧဝ။ န ဟိ အဝိဇ္ဇာဒိဝိနိမုတ္တံ ဧကတ္တံ နာမ ကိဉ္စိ ပရမတ္ထတော အတ္ထိ။ **သေန ဘာဝေနာ**တိ တ သကေန ဧကတ္တာဒိဘာဝေန။ အဝိဇ္ဇာဒီသု ဝိညာယမာနော ဟေတုဖလဓမ္မာနံ ဧကသန္တတိပတိတာဒိသင်္ခါတော ဧကတ္တာဒိဘာဝေ တေနေဝ သဘာဝေန ဉာယတိ, န အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေနာတိ။ တေ ဟိ နေတဗ္ဗာတိ **တေသံ နယာ**။ **အတ္ထာ ဧဝ တ** အဝိဇ္ဇာဒယော။ အနေကေပိ သမာနာ ဓမ္မာ ယေန သန္တာနာနုပစ္စဆေဒေန “ဧက”န္တိ ဉာယန္တိ တေဟရီယန္တိ, သော တတ္ထ ကရဏဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, တထာ ဣတရေပိတိ အာဟ **“ဧကတ္တာဒီဟိ စ အတ္ထာ ‘ဧက’န္တိအာဒိနာ နီယန္တီ”** တိ။ တတ္ထ **နီယန္တီ** တိ ဉာယန္တိ, ပညာပီယန္တိ စ။ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ ဓမ္မာနံ နိရောဓုပ္ပာဒနိရန္တရတာယ နာမကာယဿ, သမ္ဗန္ဓဝုတ္တိတာယ ရူပကာယဿ, ဥဘယသ္သ စ အညမညသန္နိဿိတတာယ ဒုဝိညေယျနာနတော ဧကီဘူတဿ ဝိယ ဃနဘာဝပ္ပဗန္ဓော ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓော သမ္မာ တာနောတိ သန္တာနော, တဿ အနုပစ္ဆေဒော တထာပဝတ္တိ ဧကတ္တန္တိ အာဟ **“သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေ ဧကတ္တ”**န္တိ။

သမ္ဗန္ဓရဟိတဿာ တိ ဟေတုဖလဘာဝေန အညမညသမ္ဗန္ဓဘာဝရဟိတဿ။ **သတ္တန္တရော** တိ အညော သတ္တော။ **ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမုပာဒိယတီ**တိ ယထာနုရူပကာရဏတော ဖလပ္ပဝတ္တိံ အသမနုပဿန္တော နာနာသန္တာနေ ဝိယ အသမ္ဗန္ဓနာနတ္တဒဿနတော ဟေတုဘာဝရဟိတာနံ နိပ္ပယောဇနာနံ ပုရိမုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ နိရောဓေ ဟေတုနိယမာဘာဝတော ဧကန္တေန ဥပ္ပတ္တိ န ယုတ္တာ, တထာ သန္တာနေန ဥပ္ပတ္တိ, သဒိသဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိ, သမာနဇာတိဒေသပရိဏာမဝယရူပဗလသဏ္ဌာနာနံ ဥပ္ပတ္တိ န ယုတ္တာတိအာဒီနိ ဝိကပ္ပေန္တော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။

ကသ္မာ ဥပ္ပတ္တိ န သိယာ တိ တလိကာဟိ ဝိယ တိလေဟိပိ တေလဿ, ဥစ္ဆုတော ဝိယ ကဝိတောပိ ခီရဿ အညာဘာဝတော ဧကေန ကာရဏေန တေဟိ တေသံ ဥပ္ပတ္တိ န သိယာ, ဣတရေဟိ ဧဝ စ နေသံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ။ **တသ္မာ** တိ အညဿ အညတော ဥပ္ပတ္တိယံ သဗ္ဗဿ သဗ္ဗသော ဥပ္ပတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ, န စေတံ အတ္ထိ, တသ္မာ။ ယသ္မာ နိယတိတဒီ အနုရူပ ဟေတုတော ဖလုပ္ပတ္တိ န ဣစ္ဆတိ, သဘာဝသိဒ္ဓမေဝ စ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိံ ဣစ္ဆတိ, တသ္မာ **“အဝိဇ္ဇမာနေပိ ဟေတုမှိ”** တိ ဝုတ္တံ။ သဘာဝသိဒ္ဓါ ဧဝ ဟိ အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏိ ဝိယ ကမလဒ္ဓနရဟိတာ တထာ တထာ သရီရိန္ဒြိယသုခါဒိဘာဝပရိဏာမာယ နိယတိယာဝ ကာယာ သမာဂစ္ဆန္တိ, ယတော ဂတိဇာတိဗန္ဓာ, အပဝဂ္ဂေ စ ဟောတီတိ နိယတိတဒော။ တေနာဟ **“နိယတတာယ။ပေ။ ပဝတ္တန္တီ”** တိ။ နိယတိအတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။

တေဿ အတ္တဿ **သာဓကံ** သုတ္တံ။ အာကုလမေဝ, အာကုလဘာဝေ တ **အာကုလကံ။ ဇဋ္ဌိတာ**တိ ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပဝတ္တမာနေဟိ ကိလေသကမ္မဝိပာကေဟိ ဇာတဇဋ္ဌာ။ **နီဠန္တိ** ကုလာဝကံ။ **သံသာရန္တိ** ဣဓ သမ္ပတ္တိဘဝပ္ပဗန္ဓမောဟ အပာယာဒိပဒေဟိ ဒုဂ္ဂတိပ္ပဗန္ဓဿ ဝုတ္တတ္တာ။

ဘဝစက္ကကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၂၄၃. **တံ** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ။ **ဧကေကစိတ္တာဝရုဒ္ဓ** န္တိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝိယ ဧကေကသ္မိံ စိတ္တေ အဝရုဒ္ဓံ အန္တောဂဓံ အကတွာ။ **အသဟဇာတာနဉ္စ** “အသဟဇာတာနံ, သဟဇာတာနဉ္စ”တိ ဧဝံ ပဌမပဒေ ဧကသေသနိဒ္ဒေသော

ဒဌဗ္ဗော။ ''သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ''န္တိ အသဟဇာတာယေဝ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာ ဒဿိတာ ဝိပာကဝိညာဏဿေ ဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ (ဝိဘ. ၂၂၅) စ ဧဝမာဒီသု အသဟဇာတာ, သဟဇာတာ စ။ **''ဧကေကေန နယေနာ''**တိ ပုရာတနော ဟဌော, တေရဟိ ပန ''ဧကေကေန စတုက္ကေန'' ဣစ္စေဝ ဗဟူ သု ပေါတ္ထကေသု ဟဌော။ **နယစတုက္ကတရာ** တိ နယေသု စတုက္ကာနံ တရာ, အဝိဇ္ဇာမူလကာဒီသု နဝသု နယေသု ပစ္စေကံ ပစ္စယစတုက္ကာဒီနံ စတုန္နံ စတုက္ကာနံ ''နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတန''န္တိအာဒိဝိသေသဘိန္နာ စတ္တာရော တရာ တိ အတ္ထော။ **ဝဝတ္ထိတာ** တိ ယထာဝုတ္တဝိသေသေန အသံကိဏ္ဏာ။ **စတုက္ကာန** န္တိ တရစတုက္ကာနံ တရ သောဠသကဿ နယဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

၁. ပစ္စယစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

ပစ္စယသဟိတပစ္စယုပ္ပန္နာနိ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာနိ, န ကေဝလံ ပစ္စယာ။ တသ္မာ ''ဆဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော''တိ ဧတ္ထ န ဆဋ္ဌာယတနဿ အင်္ဂတာ။ တေန ဝုတ္တံ **''န, တဿ အနင်္ဂတ္တာ''** တိ။ **ဧဝဥ္စ ကတွာ** တိ ပစ္စယသဟိတဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ အင်္ဂဘာဝတော။ **တီသု ပကာရေသူ**တိ ''ပဥ္စမော သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကဋ္ဌေနာ''တိ အာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၄၃) အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တေသု တီသုပိ ပကာရေသု။ **ပစ္စယဝိသေသာဒီ**တိ ဧတ္ထ နာမံ, ဆဋ္ဌာယတနဥ္စ ပစ္စယဝိသေသော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယောနိဝိသေသော, အာယတနာနံ အပာရိပူရိပာရိပူရိဘာဝဝိသေသော စ ဂဟိတော။ တေ ဟိ ဒုတိယတရာဒီနံ နာနတ္တကရာ။ **အတ္ထဝိသေသေနာ** တိ ယဒိပိ အညတ္ထ ''သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော''တိ သဠာယတနပစ္စယော ဝုတ္တော, တထာပိ သဟဇာတာဒိနာမသန္နိဿယေန ပဝတ္တနတော နာမမတ္တပစ္စယာပိ သော ဟောတီတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ နာနာနယဝိစိတ္တတာနုမိတဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဿ ဝိဘာဝနသင်္ခါတေန, အနဝသေသ နာမပစ္စယဒဿနသင်္ခါတေန စ အတ္ထဝိသေသေန။ တထာ ဟိ ''ယေဟိ, အာနန္ဒ, အာကာရေဟိ ယေဟိ လိင်္ဂေဟိ ယေ ဟိ နိမိတ္တေဟိ ယေဟိ ဥဒ္ဒေသေဟိ နာမကာယဿ ပညတ္တိ ဟောတိ, တေသု အာကာရေသု။ပေ။ ဥဒ္ဒေသေသု အ သတိ အပိ နု ခေါ ရူပကာယေ အဓိဝစနသမ္ဖဿော ပညာယေထာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၁၄) ဖဿဿ နာမပစ္စယတာဝိဘာဝ နဝသေန မဟာနိဒါနဒေသနာ ပဝတ္တာ။ တထာ ''နာမရူပပစ္စယာ ဖဿောတိ ဣစ္စဿ ဝစနီယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၇) ''နာမရူပပစ္စယာ''တိ ဝဒန္တေန ''နာမပစ္စယာ''တိပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ။

တရစတုက္ကေ ''သင်္ခါရော''တိ ဝုတ္တံ, သောကာဒယော န ဝုတ္တာ, ပုရိမသ္မိံ တရဒ္ဒယေ ရူပံ န ဝုတ္တံ, တရတ္တယေ သဠာယတနံ န ဝုတ္တန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗ။ပေ။ ရဏတောတိ သဗ္ဗဿ ဝိညာဏဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတသဗ္ဗဘဝသာဓာရဏတော, ဝိညာဏဿ တ ပ ဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတသဗ္ဗဘဝသာဓာရဏတော။ **သမာနံ ဖလံ** သမာနော **ပစ္စယော** သဟဇာတာဒိပစ္စယေဟိ ဥပကတ္တဗ္ဗ တော, ဥပကာရကတော စ။ **တဿ** ဝိညာဏဿ။ **ဝိညာဏာဟရဏ**န္တိ ဝိပာကဝိညာဏနိဗ္ဗတ္တနံ။ **အဿ** ဝိညာဏဿ။

ဂတိသူစကောတိ ဟိ-သဒ္ဒံ လောကေ ဂတိအတ္ထံ ဝဒန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ''ဝိဂတ''န္တိ ဧတ္ထ ဝိ-သဒ္ဒော ပဋိ သေဓဒီပကောတိ ဒွေဝ ပဋိသေဓာ ပကတိံ ဉာပေန္တီတိ အာဟ **''ဝိဂတတာနိတရဏာဝသေန ဂတိ ဧဝ ဟောတီ''**တိ။

တိဓာ စတုဓာ ပဥ္စဓာ တတိ ဧတ္ထ သညာမနသိကာရာဒယော သဟဇာတနိဿယအတ္ထိပစ္စယဝသေန တိဓာ, ဖဿ သစေတနာဒယော တေသဉ္စေဝ အာဟာရာဒီနဥ္စ ဝသေန စတုဓာ, ဝေဒနာဝိတက္ကာဒယော တေသဉ္စေဝ ဈာနိန္ဒြိယာဒီန ဥ္စ ဝသေန ပဥ္စဓာ။ ယထာ သမာဓိ, ဧဝံ ဝီရိယမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ အဓိပတိန္ဒြိယမဂ္ဂပစ္စယေဟိ **ဆဓာ** ပစ္စယော ဟောတိ။

''ဝစနဝသေနာ''တိ ဣမိနာ ဣမသ္မိံ စတုက္ကေ သဟဇာတပစ္စယံ ဓုရံ ကတွာ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ တေသံ အဓိပ္ပ ာယောတိ ဒဿေတိ။ **အတ္ထော** တိ ပစ္စယဓမ္မော။ **ကတ္ထစီ** တိ ကိသ္မိဉ္စိ တရေ အတ္ထနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ယထာ သကေဟိ ပစ္စယော န န ဟောတိ။ **''အတ္ထတော''** တိ စ ဟဌော။ ''ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ''တိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဝုတ္တဥ္စ တံ။ တသ္မာ သဟဇာတပစ္စယဝသေနေဝ ပဥ္စမစတုက္ကော ဝုတ္တောတိ န ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''န စ တံ န ဝုတ္တ''** န္တိအာဒိ။ ဣမဿ စ ''ဘဝပစ္စယာ ဇာတီတိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိ

တဗ္ဗော။ **ပစ္စယဝစနမေတ**တိ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ''တိအာဒီသု ဝုတ္တပစ္စယဝစနမေဝ စ။ **တေသ**န္တိ တေသံ အာစရိယာနံ။ အယောဇေတ္ဝာတ ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ကထံ ပန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''သာမညေန။ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တ''** န္တိ။ ဧတ္ထ စ **''သဟဇာတသုတ္တက''**န္တိအာဒိနာ ယထာဓိပ္ပေတသ္သ အတ္ထသ္သ ဝစနတော အသိဒ္ဓိမာဟ, **''သဟဇာတတော''**တိ အာဒိနာ ပန အတ္ထာပတ္တိတော။ အသမ္ဘဝေ ဟိ အညသ္သ အတ္ထတော သိဒ္ဓေယျ ဝစနတော တ အတ္ထတော တ အဓိပ္ပေတတ္ထသာဓနာတိ။

အညတ္ထာ တိ အညသ္မိံ သုတ္တေ။ အတီတဒ္ဓံ နိဒ္ဒိသေရေတ္ဝာတ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတေဟိ သဒ္ဓိံ **အဒ္ဓတ္တယဒဿန တ္ထံ။ တံဒေသနာပရိဂ္ဂဟတ္ထ**န္တိ မဟာနိဒ္ဒေသနာပရိဂ္ဂဟတ္ထံ။ သော စ ဥဘိန္နံ ဒေသနာနံ အညမညံ သံသန္ဒန ဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ဧဝံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာသိတာ ဒေသနာ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတီတိ။

ဣမဿာ တိ ဣမဿ တတိယတရဿ။

အပရာပေက္ခတာယ, အပရိကိလိဋ္ဌပဝတ္တိတာယ, အသုစိအမက္ခိတတာယ ကာမာဝစရဒေဝတနံ, သဗ္ဗေသဥ္စ ဗြဟ္မာနံ တထာ ဥပပဇ္ဇနတော စ ဩပပာတိကယောနိယာ ပဓာနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သင်္ဂဟနိဒဿနဝသေနာ** တိ ဩပပာတိကယောနိယာ ဧဝ သံသေဒဇယောနိယာ သင်္ဂဟဿ နိဒဿနဝသေန ဥဒာဟရဏဝသေန။ အာရမ္မဏပစ္စယဿာပိ ဖဿဿ သတိပိ ပဝတ္တိဟေတုဘာဝေ သော ပန သဟဇာတာဒိပစ္စယဘူတဿ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဆဒ္ဓာယတနဿ ဝိယ န သာတိသယောတိ ဝုတ္တံ **''အာရမ္မဏပစ္စယော စေတ္ထ ပဝတ္တကော န ဟောတီ''** တိ။

ကေသဥ္စီ တိ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ဂဗ္ဘသေယ္ယကာနံ။ **''ပဋ္ဌိမ။ပေ။ သဒ္ဒါ သမ္ဘဝတီ''** တိ ဣဒံ ဂဗ္ဘသေယ္ယကာနံ ဝိယ ဣတရယောနိကာနံ ကမေန အာယတနုပ္ပတ္တိ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ။ တထာ စာဟ အဋ္ဌကထာယံ ''သဟုပ္ပတ္တိ ဒီပနတော''တိ။

ပစ္စယစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဟေတုစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၂၄၄. **အဘာဝတော**တိ ဘာဝတဘာဝတော။ ယဥ္ဟိ ဇာတိက္ခဏမတ္တေယေဝ ဘဝတိ, န တတော ပရံ, တံ ဇာတိယာ အဝိဂတပစ္စယော သိယာ အဝိဂတပစ္စယနိယမသဗ္ဘာဝတော။ ဘဝေ ပန ယသ္မာ ဇာတိက္ခဏတော ပရမ္ပိ ဘဝတိ, တသ္မာ န သော တဿာ အဝိဂတပစ္စယော ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''တတော ဥဒ္ဓံ ဘာဝတောတိ အတ္ထော''** တိ။ **ဘဝေ** တိ ဘဝပဒေ, ဘဝေ တ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ။ သေ နယော **ဇာတိအာဒီသူ**တိ ဧတ္ထာပိ။ **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိနာ ''အဝိဂတပစ္စယဿ အဘာဝတော, နိယမာဘာဝတော စာ''တိ ဝုတ္တာနံ ဟေတူနံ ဝုတ္တနယေန အဗ္ဗာပိဘာဝဝိဘာဝနေန အကာရဏတံ ဒဿေတိ အယာဝဘာဝိနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ, ပစ္စယမ္မဿ စ အဝိဂတပစ္စယဘာဝဒဿနတော။ **သင်္ခါရက္ခန္ဓေ**တိအာဒိ မဂ္ဂသောဓနဝသေန ဝုတ္တံ။ တဿ ပရိဟာရံ သယမေဝ ဝဒတိ။ သော ခဏော ဧတဿ အတ္ထီတိ တင် ခဏိကော, န တင်္ခဏိကော **အတင်္ခဏိကော,** တဿ သဗ္ဘာတ, အယာဝဘာဝိကသဗ္ဘာတတိ အတ္ထော။ ယထာ ပန ဟေတူ ဟောန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **''သင်္ခတလက္ခဏာနံ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ။

ဧဝန္တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တနယေ သတိ, ဧဝံ သန္တေတိ အတ္ထော။ **''န ဟိ။ပေ။ အတ္ထိ''** တိ ဣမိနာ ဇာတိအာဒီနံ အဝိဂတပစ္စယဝသေန ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ ဝိယ ပစ္စယဘာဝေပိ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''အသဘာဝ ဓမ္မတ္တာ''**တိ။

ကထံ ပန အသဘာဝဓမ္မာနံ ဇာတိအာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာ, ပစ္စယတာ စာတိ အာဟ **''ဇာယမာနာနံ ပနာ''**တိအာဒိ။ **တဿာ** တိ ဇာတိဇရာမရဏဿ။ **ဝတ္တဗ္ဗပဒေသော** တိ ''ဌပေတွ''တိ ဝတ္တဗ္ဗပဒေသော။ ကော ပန သောတိ? ယထာဝုတ္တံ နာမံ, နာမရူပဥ္စ သင်္ခါရက္ခန္ဓေန ရူပက္ခန္ဓေန စ ဇရာမရဏာနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ ။ **''ယော ဘဝေ ဇာတိယာ ပစ္စယော''**တိ ဧတေန ဘဝသင်္ဂဟိတာနိပိ ဇာတိအာဒီနိ ဇာတိယာ အပ္ပစ္စယတ္တာ ဧဝ ''ဌပေတွ''တိ န ဝုတ္တာ

နီတိ ဒဿေတိ, ပစ္စယဘာဝတသင်္ကာ ဝေ နေသံ တဿာ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနေဝ **ဌပေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗဝိသေသေ သတီ**တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။

ဟေတုစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အညမညစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. **ပစ္စယုပ္ပန္နဿာ** တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝိနော။ **ဝိသုံ ဌိတဿာ** တိ ဘဝေန အသင်္ဂဟိတဿ။ **သပ္ပဒေသမေဝ ဂဟိတံ** က္ကမ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ နိရုဠှတ္တာ စ။ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဌပေတ္ဝာ ပစ္စယဘူတံယေဝ နာမံ ဂဟိတံ, အဝိဂတပစ္စယနိယမာဘာဝတော ဝိယ ဘဝေ ဥပာအနသ္သ အညမညပစ္စယနိယမာဘာဝတောတိ ယောဇနာ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''သင္ခတလက္ခဏာနံ ပနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။

အညမညပစ္စယော ဝိယ **အညမညပစ္စယော** တိ အယမတ္ထော က္ကဏာဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေန္တော **''အညမည။ပေ။ အဓိပ္ပေတော သိယာ''**တိ အာဟ။ တထာ စ ဝဒန္တိ ''အညမညစ္ဆေတ္တ န ပဋ္ဌာနေ အာဂတအညမည၀သေန ဂဟေတဗ္ဗ''န္တိ။ **စက္ခာယတနုပစယာဒီန** န္တိ ဥပရူပရိ စိတာနိ ဝိယ ဥပ္ပန္နစက္ခာယတနာဒီနိ, စက္ခာယတနာဒီနံ တ ဥပတ္ထမ္ဘကာနိ စက္ခာယတနုပစယာဒီနိ။

အညမညစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင္ခာရာဒိမူလကနယမာတိကာဝဏ္ဏနာ

၂၄၇. ယဒိပိ သာမညတော ဂတဝိသေသော, တထာပိ သာမညဂ္ဂဟဏေန နယဂတော ဝိသေသော သရူပတော ဒဿိတော ဟောတီတိ **''နာမပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''**တိ ဝတ္ဝာပိ နာမဝိသေသာနံ တဿာ ပစ္စယဘာဝတော ဒဿေတဗ္ဗောတိ အာဟ **''နာမဝိသေသာနံ။ပေ။ ဝုတ္တာ''** တိ။ ''ယဒေဝ ပန နာမ''န္တိအာဒိ ကဿာ ဝုတ္တံ, နနု နာမဂ္ဂဟဏေန အဂ္ဂဟိတောပိ ဇာတိအာဒိ ဘဝဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောတိ ဒဿိတောတယမတ္ထောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဘဝဂ္ဂဟဏေန စာ''** တိအာဒိ။ **က္ကဏာပီ**တိ ''ဘဝပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''တိ က္ကဏာပိ။ **န သိယာ**တိ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''တိ ဝုတ္တံ န သိယာ။ **တဿာ** တိ ယဿာ သာမညစောဒိတံ ဝိသေသစောဒိတမေဝ န ဟောတိ, တဿာ။ **သော**တိ ဘဝော။ **တေနာ**တိ သဘာဝတသဘာဝဓမ္မသင်္ဂဟဏေန။

ဥပာအနသ္သပိ ဘဝေကဒေသတ္တာ ဝုတ္တံ **''ဥပာအနပစ္စယာ။ပေ။ အဂ္ဂဟိတေ''** တိ။ ''ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ''တိ က္ကဒံ ဝစနံ သန္ဓာယာဟ **''ဘဝသဒ္ဒော။ပေ။ ဝုစ္စမာနော''** တိ။ ''နာမပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ''တိ ဧတ္ထ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဌပေတ္ဝာ ပစ္စယဿ ဂဟဏတော အဝိဇ္ဇာဝိနိမုတ္တာ ဝေ စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမသဒ္ဒေန ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **''န နာမသဒ္ဒော နိရဝသေသဖောဓကော''**တိ။ န စေတ္ထ ဇော်သတော ကာရဏံ မဂ္ဂိတဗ္ဗံ။ ယေန **ဘဝ**-သဒ္ဒော နိရဝသေသဖောဓကော, န **နာမ**-သဒ္ဒောတိ အာဟ **''ဧ၀ံသဘာဝတ ဟိ တော နိရုတ္တိယော''** တိ။ **က္ကမိနာ အဓိပ္ပာယေနာ** တိ ဘဝသဒ္ဒော နိရဝသေသဖောဓကော ဥပာဒိန္နစတုက္ခန္ဓဝိသယတ္တာတိ က္ကမိနာ အဓိပ္ပာယေန။ ဇာယမာနာဒိဓမ္မဝိကာရဘာဝတော ဇာယမာနာဒိက္ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓာ ဇာတိအာဒယော ဝုစ္စေယ္ယုံ, န ပန ဇာတိအာဒိပဋိဗဒ္ဓာ ဇာယမာနာဒိက္ခန္ဓာတိ န ကေစိတ္တက္ခဏေ ဇာတိအာဒီနံ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝတေ သမ္ဘဝတီတိ က္ကမမတ္ထမာဟ **''ဇာယမာနာနံ ပနာ''**တိအာဒိနာ။ နာနာစိတ္တက္ခဏေ ပန ဇာတိအာဒယော အဝိဇ္ဇာယ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောန္တီတိ **''ကေစိတ္တက္ခဏေ''** တိ ဝိသေသိတံ။ **တေနေတ**တိ အသမ္ဘဝေနေဝ။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၄၈-၉. **တန္တိ** ဒိဋ္ဌုပ္ပာဒနံ။ **ဣတရသ္မာ** တိ ကာမုပာဒါနသ္မာ။ **တဏ္ဟာဂဟဏေနာ**တိ "တဏ္ဟာပစ္စယာ"တိ ဧတ္ထ တဏ္ဟာဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ နာမဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ တဏ္ဟာ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တာတိ အာဟ **"နာမေ ဝိယ ဝိသေသပစ္စယတ္တာဘာဝတ"**တိ။ "နာမပစ္စယာ ဆဋ္ဌာယတန"န္တိ ဧတ္ထ ဟိ ကာမတဏ္ဟာပိ နာမေ သင်္ဂဟိတာတိ နာမဿ ယထာရဟံ ဆဋ္ဌာယတနဿ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တေတိ အတ္ထိ တတ္ထ ဝိသေသပစ္စယတ္တံ, ဥပာဒါနဿ ပန ဘဝဿ ဝိယ အတ္ထိတိ "တဏ္ဟာပစ္စယာ ဥပာဒါန"န္တိ ဧတေန "ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ"တိ ဧတဿ နတ္ထေဝ ဝိသေသောတိ ဝုတ္တံ **"နာမေ ဝိယ ဝိသေသပစ္စယတ္တာဘာဝတ"** တိ။ တဏ္ဟာ ဧဝိဿာ ပစ္စယောတိ **တဏ္ဟာပစ္စယာ,** ဒိဋ္ဌိ ။ **ဘဝဿ ပစ္စယဘူတာ** တိ ဒုဝိဓဿပိ ဘဝဿ ကာရဏဘူတာ။ ဥဘယေနပိ ဥပါဒါနဿ ဘဝနိဒ္ဒေသေ ဌပေတဗ္ဗတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **ပစ္စယုပ္ပန္နံ ပစ္စယော စ ကေမေတ** တိ "တဏ္ဟာပစ္စယာ ဥပါဒါန"န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပစ္စယုပ္ပန္နံ, "ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပစ္စယော စ ဧကော ဧဝေတ္ထော, တသ္မာ ပစ္စယော ဝိသုံ ပစ္စယုပ္ပန္နတော ဘိန္နံ ကတွာ န ဝိဘတ္တော။

၂၅၂. **ဥပတ္ထမ္ဘကသမုဋ္ဌာပနပစ္ဆာဇာတပစ္စယဝသေနာ** တိ ဥပတ္ထမ္ဘကဿ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ သမုဋ္ဌာပနဝသေန, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယဝသေန စ။

၂၅၄. **ပဋ္ဌန္န** န္တိ စက္ခာယတနာဒီနံ ပဋ္ဌန္နံ။ **သဟဇာတာဒိပစ္စယော** တိ သဟဇာတနိဿယအတ္ထိအဝိဂတာဒိပစ္စယော။ **ဝတ္ထုသင်္ခာတံ** ရူပံ။ **ပုရေဇာတာဒိပစ္စယော** တိ ပုရေဇာတနိဿယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယော။ **ပစ္ဆာဇာတာဒိပစ္စယော**တိ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယော။ **ဆဋ္ဌဿ သဟဇာတာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာဒယော ဂဟိတာ။

၂၆၄. **ယဿာ** တိ "ယဿ စ ဟောတီ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ "ယဿာ"တိ ပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗ"**န္တိ။

၂၈၀. **တဿာ** တိ "ဗလဝကိလေသဘူတာယ ဝိစိကိစ္ဆာယာ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၈၀) ပဒဿ။ **တေနာ**တိ "တဏ္ဟာဋ္ဌာနေ"တိ ပဒေန။ **စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍာဒီသု** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣမသ္မိံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

အကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုသလာဗျာကတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၀၆. **သဗ္ဗာဟာရာနီ** တိ သဥဿာဟာနိ, ဝိပါကဓမ္မာနီတိ အတ္ထော။ ပရိဟီနံ အဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ **ပရိဟီနာဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာ**။

သန္ဓာယာ တိ အဓိပ္ပာယံ ဝိဘာဝေန္တော ဝိယ ဝဒတိ, သရူပေနေဝ ပန "န စ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေန္တီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၀၆) **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ နာမရူပံ န န လဗ္ဘတီတိ ယောဇနာ။

ကုသလာဗျာကတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဝိဇ္ဇာမူလကကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၃၄. **ကုသလဖလေ**တိ ကုသလဝိပါကပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ဂဟိတတ္တာ တဿ သာဒုရသဝိသရုက္ခဗီဇသဒိသတာ ဝုတ္တာ။

ယဒိပိ "သင်္ခါရပစ္စယာ"န္တိအာဒိနာ ယောဇနာ လဗ္ဘတိ, အဝိဂတစတုက္ကာဒီနိ ပန န လဗ္ဘန္တိ ယထာလာဘ ယောဇနာယ ဒဿိတတ္တာ။

အဝိဇ္ဇာမူလကကုသလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုသလမူလကဝိပါကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၄၃. ကမ္မံ ဝိယ ပစ္စယော ဟောတိ ဝိပါကဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝိပါကဿ ကမ္မံ ပစ္စယော ဟောန္တံ သာတိသယံ ဟောတီတိ တဿ နိပ္ပရိယာယတာ, တံသမ္ပယုတ္တာနံ ပရိယာယတာ သိယာတိ အဓိပ္ပာယေန **"ပရိယာယေန ဥပနိဿယပစ္စယောတိ ဝုတ္တာနီ"**တိ အာဟ။ ''ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃), အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃), ဝိပါက ဓမ္မဓမ္မော နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၃.၁၀၃) ပန ဝစနတော နိပ္ပရိယာယေန သဗ္ဗေပိ ကုသလာကုသလာ ဓမ္မာ ဝိပါကဿ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတီတိ အယမတ္ထော ဒိဿတိ။ ''ကုသလမူလံ အကုသလမူလ''န္တိ ဣမေသံ အနန္တရဒေသောပိ ပစ္စယသဒ္ဒာပေက္ခာယ ''သော''တိ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"သောတိ။ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗ"** န္တိ။

"မနသိကာရောပီ"တိအာဒိနာ အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇာနမ္ပိ ကိရိယာယ ကုသလာကုသလမူလာနိ, အဝိဇ္ဇာ စ ဥပနိဿယာ န ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ ကမ္မဝဋ္ဋဝိပါကဝဋ္ဋဘူတာနိယေဝ သင်္ခာရဝိညာဏာနိ ပဋိသန္ဓိမနယေ အဓိပ္ပေတာနီတိ ဝုတ္တံ **"ကိရိယာနိ ပန။ပေ။ ဂဏ္ဍန္တီ"** တိ။ တေသံ ပစ္စယာနံ ဝသေန အနေကပ္ပကာရတောတိ အဓိပ္ပာယောတိ ယောဇနာ။

နတဒိဘေအာနန္တိ နဝအင်္ဂသတ္တဆာတိ ဇေပဘေအာနံ။ **စတုန္နံ စတုက္ကာန** န္တိ ပုရိမနယေ ပဋိမနယေ စ အာဂတာနံ ယထာလာဘံ စတုန္နံ စတုန္နံ စတုက္ကာနံ။ ''ကုသလာကုသလာနံ ပန ဝိပါကေ စာ''တိ **စ**-သဒ္ဒေန ကုသလာကုသလေ စာတိ သမုစ္စေတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ကုသလ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗ"** န္တိ။ **မူလပဒေကပစ္စယတာဝသေနာ**တိ မူလပဒဿ ဧကေ ပစ္စယဘာဝဝသေန ဥပနိဿယပစ္စယတာဝသေန။ **ဧကေဿဝ နယဿာ** တိ ကုသလာကုသလေသု အဝိဇ္ဇာမူလကဿ, ဝိပါကေသု ကုသလာကုသလမူလကဿာတိ ဇေ ဧကေဿဝ နယဿ ဝသေန။ **ဓမ္မပစ္စယဘေဒေ**တိ ဓမ္မဿ ပစ္စယဘူတဿ, ပစ္စယုပ္ပန္နဿ တ ပစ္စယဘာဝေန ဘေဒေတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"အဝိဇ္ဇာဒီန"**န္တိအာဒိံ ဝတ္ဝာ ပုန တမေဝ **"တံတံစိတ္တုပ္ပာအာ"** တိအာဒိနာ ပကာရန္တရေန ဝိဘာဝေတိ။

ကုသလမူလကဝိပါကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၃၅၅. သမာနသဒ္ဒဝစနီယာနံ အတ္ထာနံ ဥဒ္ဓရဏံ **အတ္ထုဒ္ဓာရော**။ သော ယသ္မာ သဒ္ဒတ္ထဝိစာရော န ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"န ဣဓ။ပေ။ အတ္ထဒသ္သန"န္တိ။ ပ-သဒ္ဒော ပဓာနတ္ထဒီပကော** "ပဏီတာ ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၄) ဝိယ။

အနဝဿုတတာ အနုပကိလိဋ္ဌတာ။ တေနာဟ **"တဒုဘယဝီတိဝတ္တတာ"** တိ။

ဘုသတ္ထံ ပက္ခန္ဒန န္တိ ဘုသတ္ထဝိသိဋ္ဌံ ပက္ခန္ဒနံ အနုပဝိသနံ။

အဿာဒဿာ တိ တဏှာယ။ "နိစ္စံ အတ္တာ"တိ အဘိနိဝေသဝတ္ထုတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသေသကာရဏာနံ စိတ္တဓမ္မာနံ တဏှာယပိ ဝတ္ထုဘာဝတော ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ, တထာ ကာယဝေဒနာနံ ဒိဋ္ဌိယာပိ ဝတ္ထုဘာဝသမ္ဘဝတော **"ဝိသေသေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ သရာဂဝီတရာဂါဒိဝိဘာဂဒ္ဝယဝသေနေဝ စိတ္တာနုပဿနာယ ဝုတ္တတ္တာ တံ **"နာတိပဘေဒဂတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မာ** တိ ဣဓ သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ အဓိပ္ပေတာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓော စ ဖဿာဒိဝသေန အနေကဘေဒေါတိ ဓမ္မာနုပဿနာ **"အတိပဘေဒဂတာ"**တိ ဝုတ္တာ။ သရာဂါဒိဝိဘာဂဝသေန သောဠသဘေဒတ္တာ တ စိတ္တာနုပဿနာ နာတိပဘေဒဂတာ ဝုတ္တာ, သုတ္တေ အာဂတနယေန နီဝရဏာဒိဝသေန အနေကဘေဒတ္တာ ဓမ္မာနုပဿနာ အတိပဘေဒဂတာ ဝုတ္တာ။ "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေတိ ဝုတ္တာနိ"တိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တာ အနုပဿနာ ဧတေသန္တိ **တဒနုပဿနာ,** စိတ္တဓမ္မာနုပဿိနော ပုဂ္ဂလာ, တေသံ။

တတ္ထ "အသုဘဘာဝဒဿနေနာ"တိ ယထာဝုတ္တဝသေနာပိ ယောဇနာ လဗ္ဘတေဝ။ **ဘတောယဿ ဝေဒနာ ဝတ္ထု** ဘဝဿာဒဘာဝတော။ **နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေနာ** တိ အတ္တာဘိနိဝေသဝိသိဋ္ဌဿ နိစ္စဂ္ဂဟဏဿ ဝသေန။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **"သဿတဿ အတ္တနော"** တိ။ ဩဠာရိကော ဝုတ္တနယော ဧဝ ယောကာသဝေသုပိ ယောဇနာ အတ္ထတော အဘိန္နတ္တာတိ တေ န ဂဟိတာ။ **နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေနာ** တိ အတ္တာဘိနိဝေသဝိသိဋ္ဌဿ နိစ္စဂ္ဂဟဏဿ ဝသေန။ ပဌမောဃတတိယစတုတ္ထဂန္ထယောဇနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ကာယစိတ္တဓမ္မာနံ ဣတရုပာဒါနဝတ္ထုတာ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဝေဒနာယ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဝတ္ထုတာ ဒဿိတာ။ တထာ ကာယဝေဒနာနံ ဆန္ဒာသောဂါတိဝတ္ထုတာ ကာမောဃဗ္ဘာဟာဒကာယဂန္ထဝတ္ထုတာဝစနေန ဝုတ္တာတိ။ တေနာဟ **"အဝုတ္တာနံ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထုဘာဝေါ ယောဇေတဗ္ဗော"**တိ။

ဓာရဏတာ အသမ္မုဿနတာ, အနုဿရဏမေဝ တ။ **ကေတ္ထေ** တိ ကေသဘာဝေ နိဿရဏာဒိဝသေန။ **သမာဂမော** သင်္ဂီကိရိယာ။ **သတိပဋ္ဌာနသဘာဝေ** သမ္မာသတိတာ နိယ္ယာနသတိတာ သမာနဘာဂတာ ကေဇာတိတာ သဘာဂတာ။ **ပုရိမသို** န္တိ "ကေတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ သမာဂမော ကေတ္တသမောသရဏ"န္တိ တေသုံ အတ္ထော။ **ဝိသုန္တိ** နာနာ အတ္ထဒ္ဝယဘာဝေန။ တဒေဝ ဂမနံ သမောသရဏန္တိ သတိသဒ္ဒတ္တန္တရာဘာဝ။ပေ။ ကေဘာဝဿာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သတိသဒ္ဒတ္ထဝသေန အဝုစ္စမာနေ** တိ "ကော သတိပဋ္ဌာနသဘာဝေ ကေတ္တ"န္တိအာဒိနာ အဝုစ္စမာနေ, "ကေတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ သမာဂမော ကေတ္တသမောသရဏ"န္တိ ဧဝံ ဝုစ္စမာနေတိ အတ္ထော။ **ဓာရဏတာဝ သတီ**တိ "သရဏတာ"တိ (ဓ. သ. ၁၄) ဝုတ္တဓာရဏတာ ဧဝ သတီတိ ကတ္ဝာ။ **သတိသဒ္ဒတ္တန္တရာဘာဝ** တိ သတိသင်္ခါတဿ သရဏေကတ္တသမောသရဏသဒ္ဒတ္ထတော အညဿ အတ္ထဿ အဘာဝ။ **ပုရိမန္တိ** သရဏပဒံ။ **နိဗ္ဗာနသမောသရဏေပီ**တိ ယထာဝုတ္တေ ဒုတိယေ အတ္ထေ သရဏေကတ္တသမောသရဏပဒါနိ သဟိတာနေဝ သတိပဋ္ဌာနေ ကဘာဝဿ ဉာပကာနိ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနသမောသရဏေပိ "ကေတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ သမာဂမော ကေတ္တသမောသရဏ"န္တိ ဧ တသ္မိမ္ပိ အတ္ထေ သတိ။ပေ။ ကာရဏာနိ။

အာနာပာနပဗ္ဗာဒီန န္တိ အာနာပာနပဗ္ဗက္ကရိယာပထစတုသမ္ပဇည ကောဋ္ဌာသ ဓာတုမနသိကာရနဝသိဝထိကပဗ္ဗာနီတိ ဧတေသံ။ ဣမေသု ပန ယသ္မာ ကေသုစိ ဒေတနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဣစ္ဆိတိ, တသ္မာ တာနိ အနာမသိတွာ ယဒိပိ ကောဋ္ဌာသဓာတုမနသိကာရဝသေနေဝေတ္ထ ဒေသနာ ပဝတ္တာ, ဒေသနန္တရေ ပန အာဂတံ အနဝသေသံ ကာယာနုပဿနာ သနာဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ ''စုဒ္ဒသဝိဓေန ကာယာနုပဿနံ ဘာဝေတွာ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၅) ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ ဝုတ္တာန''** န္တိ။ **''တထာ''**တိ ဣမိနာ ''မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၂) ဝုတ္တာန''န္တိ ဣမမေဝ ဥပသံဟရတိ။ **ပဋ္ဌဝိဓေနာ**တိ နီဝရဏာဥပာအနုက္ခန္ဓာယတနဗောဇ္ဈင်္ဂအရိယသစ္စာနံ ဝသေန ပဋ္ဌဓာ။ **ဘာဝနာနုဘာဝေ** အရိယမဂ္ဂဂုဏာသမတ္ထတာ။

တံနိယမတောတိ တဿာ ကာယာနုပဿနာဒိပဋိပတ္တိယာ နိယမတော။ တဿာ ဘိက္ခုဘာဝေ နိယတေ သာပိ ဘိက္ခုဘာဝေ နိယတာယေဝ နာမ ဟောတိ။

ကာယာနုပဿနာဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဧတ္တာ တိ ကာယေ။ အဝယဝ အဿ အတ္ထီတိ အဝယဝီ, သမုဒယော, သမူဟောတိ အတ္တော, သော ပန အဝယဝဝိနိမုတ္တံ ဒုဗ္ဗန္နရန္တိ ကဟော လဒ္ဓိ **အဝယဝီကဟော**။ ဟတ္ထပာဒါဒိအင်္ဂုလိနခါဒိအင်္ဂပစ္စင်္ဂေ သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌေ ဥပာဒာယ ယာယံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမညာ စေဝ ကာယသမညာ စ, တံ အတိက္ကမိတွာ ဣတ္ထိပုရိသရထဃဋာဒိဒုဗ္ဗန္ဓိပရိကပ္ပနံ **သမညာတိဓာဝနံ**။ အထ တ ယထာဝုတ္တသမညံ အတိက္ကမိတွာ ပကတိအာဒိဒုဗ္ဗာဒိဇီတဒိကာယာဒိပဒတ္ထန္တရပရိကပ္ပနံ **သမညာတိဓာဝနံ**။ နိစ္စသာရာဒိကဟဘူတော အဘိနိဝေသော **သာရာအနာဘိနိဝေသော**။

န တံ ဒိဋ္ဌန္တိ တံ ဣတ္ထိပုရိသာဒိ ဒိဋ္ဌံ န ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌံ တ ဣတ္ထိပုရိသာဒိ န ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **ယထာဝုတ္တ** န္တိ ကေသာဒိဘူတုပာဒာယသမူဟသင်္ခါတံ။

ကေသာဒိပထဝိန္တိ ကေသာဒိသညိတံ သသမ္ဘာရပထဝိံ။ **ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေနာ** တိ သန္တာနဝသေန။ **အညတ္တာ** တိ ''အာဟောကာယ''န္တိ ဝေမာဒီသု။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာ တိ သပရသန္တာနေ ကာယော ဝုတ္တောတိ။ **''ကာယော''**တိ စေတ္ထ သမ္ဗန္ဓပက ရူပမေ္မာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **''အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာဓမ္မာန''** န္တိ။ ယဋ္ဌိတံ ကောဗဒ္ဓံ အာရမ္မဏံ **ယဋ္ဌိတာရမ္မဏံ,** ကောရမ္မဏဘူတန္တိ အတ္တော။ တေနာဟ **''ကေတော အာရမ္မဏဘာဝေ နတ္ထိ''** တိ။

အန္တောသြလီယနာ အန္တောသင်္ကောစော အန္တရာတေသာနံ။

ဒ္ဓဝီဟီတိ အဘိဇ္ဈာဝိနယအောမနဿဝိနယေဟိ။

သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ **သတိသမ္ပဇည,** တေန။ **ဧတေန** ကရဏဘူတေန။ ဝိပက္ခဓမ္မေဟိ အနန္တရိတတ္တာ **အဝိစ္ဆိန္နသ္သ။** **တဿ** သဗ္ဗတ္ထိကကမ္မဋ္ဌာနဿ။

ကာယာနုပဿနာဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာနုပဿနာဒိဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

သုခာဒီနန္တိ သုခဒုက္ခာဒုက္ခမသုခါနံ။

ရူပာဒိအာရမ္မဏနာနတ္တဘေဒာနံ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တထာ စ သေသေသုပိ။ **သဝတ္တုကာဝတ္တုကာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟီနာဒိယောနိအာဒိဘေဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝိသုံ ဝိသုံ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စောဒနံ ဒဿေတီတိ ယောဇနာ။ **ကေတ္ထ** တိ ကာယာဒီသု ကေသ္မိံ။ **ပုရိမစောဒနာယာ**တိ ''ပုဗ္ဗေ ပဟီနတ္တာ ပုန ပဟာနံ န ဝတ္တဗ္ဗ''န္တိ စောဒနာယ။ **ပဟီန**န္တိ ဝိက္ခမ္ဘိတံ။ **ပဋိပက္ခဘာဝနာယာ**တိ မဂ္ဂဘာဝနာယ။ **ဥဘယတ္ထာ** တိ ဥဘယစောဒနာယ။ **ဥဘယ**

န္တိ ပရိဟာရဒ္ဒဝယံ။ ယသ္မာ ပုရိမစောဒနာယ နာနာပုဂ္ဂလပရိဟာရော, နာနာစိတ္တက္ခဏိကပရိဟာရော စ သမ္ဘဝတိ, ဒုတိယစောဒနာယ ပန နာနာစိတ္တက္ခဏိကပရိဟာရောယေဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သမ္ဘဝတော ယောဇေတဗ္ဗ"** န္တိ။ မဂ္ဂသတိပဋ္ဌာနဘာဝန္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု ကာယာဒီသု။

ဝေဒနာနုပဿနာဒိဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကာယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၅၆. အဇ္ဈတ္တာဒီ တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣဓ ဝုတ္တာ ဗဟိဒ္ဓာအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာအနုပဿနပ္ပကာရာ ဝိယ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ ဝုတ္တာ သမုဒယဓမ္မာနုပဿိအာဒိအနုပဿနပ္ပကာရာပိ ကာယာနုပဿနာဘာဝတော ဂဟိတာ ဣစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ အဇ္ဈတ္တာဒိအနုပဿနာယံ။ **စုဒ္ဒသ ပကာရာ** မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အာဂတစုဒ္ဒသပ္ပကာရာဒိကေ အပေက္ခိတ္ဝာ ဣဓ ဝုတ္တာ။ အဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပကာရော ဧကော ပကာရောတိ အာဟ **"ဧကပ္ပကာရနိဒ္ဒေသေနာ"**တိ။ **ဗာဟိရေသူ**တိ ဧကစ္စေသု အညတိတ္ထိယေသု။ တေသမ္ပိ ဟိ အာနာပာနာဒိဝသေန သမထပက္ခိကာ ကာယာနုပဿနာ သမ္ဘဝတိ။ တေနာဟ **"ဧကဒေသသမ္ဘဝတော"** တိ။

တစဿ စ အတစပရိစ္ဆိန္နတာ တစေန အပရိစ္ဆိန္နတာ အတ္ထီတိ ယောဇနာ။ "ဒီဃဗာဟု နစ္စတူ"တိအာဒီသု ဝိယ အညပဒတ္ထေပိ သမာသေ အဝယဝပဒတ္ထသင်္ဂဟော လဗ္ဘတေတတိ ဝုတ္တံ **"ကာယေကဒေသဘူတော တစော ဂဟိတော တေ"**တိ။ တစပဋိဗဒ္ဓါနံ နခဒန္တန္တဟာရုမံသာနံ, တစပဋိဗဒ္ဓါနံ တဒနုပ္ပဝိဋ္ဌမူလာနံ ကေသလောမာနံ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓါနံ ဣတရေသံ သမူဟဘူတော သဗ္ဗော ကာယော "တစပရိယန္တော"တ္ဝေဝ ဝုတ္တောတိ ဒဿေန္တော **"တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ"** တိအာဒိမာဟ။ အတ္ထိ ကေသာ, အတ္ထိ လောမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **အတ္ထီ** တိ ပုထုတ္တတာစီ ဧကံ နိပါတပဒံ, န ကိရိယာပဒံ။ ကိရိယာပဒတ္တေ ဟိ သန္တီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဝစနဝိပလ္လာသေန တ ဝုတ္တန္တိ။

ကမ္မဋ္ဌာနဿ တစုဂ္ဂတကရဏာဒိနာ ဥဂ္ဂဏှနံ **ဥဂ္ဂဟော** ။ ကောဋ္ဌာသဟဋ္ဌိယာ ဟိ တစုဂ္ဂတကရဏံ, မနသိကိရိယာယ ကေသာဒီနံ ဝဏ္ဏာဒိတော ဥပဓာရဏဿ စ ပဂုဏဘာဝတဟာဒနံ ဣဓ ဥဂ္ဂဟော။ ယေန ပန နယေန ယောကဝ စရော တတ္ထ ကုသလော ဟောတိ, သော **ဝိဓီ**တိ ဝုတ္တော။

ပုရိမေဟီတိ ပုရိမပုရိမေဟိ ပဉ္စကဆက္ကေဟိ သမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တော။ "မံသံ။ပေ။ ဝက္က"န္တိ ဟိ အနုလောမတော ဝက္ကပဉ္စကဿ ပုန "ဝက္ကံ။ပေ။ ကေသာ"တိ ဝက္ကပဉ္စကဿ, တစပဉ္စကဿ စ ပဋိလောမတော သဇ္ဈာယက္က မော သမ္ဗန္ဓော ဒဿိတော။ သ္ဝတယံ သဇ္ဈာယောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိသံ တိပဉ္စာဟ** န္တိ အနုလောမတော ပဉ္စာဟံ, ပဋိလောမတော ပဉ္စာဟံ, အနုလောမပဋိလောမတော ပဉ္စာဟန္တိ ဧဝံ ပဉ္စကဆက္ကေသု ပစ္စေကံ တိပဉ္စာဟံ။ **ပုရိမေဟိ ဧကေတော တိပဉ္စာဟ**န္တိ တစပဉ္စကာဒီဟိ သဒ္ဓိံ အနုလောမတော ဝက္ကပဉ္စကာဒီနိ ဧကဇ္ဈံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တနယေနေဝ တိပဉ္စာဟံ ။ **အာဒိအန္တဒဿနဝသေနာ** တိအာဒိဘူတဿ အနုလောမတော သဇ္ဈာယဿ, အနုလောမပဋိလောမတော သဇ္ဈာယေ အန္တဘူတဿ ပဋိလောမတော သဇ္ဈာယဿ ဒဿနဝသေန။ တေနာဟ **"အနုလောမ။ပေ။ အန္တိမော"**တိ။ **တေမိ** တိ ယဒိဒံ ပုရိမေဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္ဆိမဿ ပဉ္စကာဒိနော ဧကတော သဇ္ဈာယကရဏံ, ပဉ္စကာဒီနံ ပစ္စေကံ အနုလောမာဒိနာ သဇ္ဈာယပ္ပကာရတော အညော သဇ္ဈာယပ္ပကာရော ဧသောတိ အတ္ထော။ ဒ္ဝိန္နံ ဟတ္ထာနံ ဧကမုခာ အညမညသမ္ဗန္ဓာ ဌပိတာ အင်္ဂုလိယော ဣဓ ဟတ္ထသင်္ခလိကာတိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"အင်္ဂုလိပန္တီ"** တိ။ **အသုဘလက္ခဏံ** ကေသာဒီနံ ပဋိက္ကူလဘာဝေါ။ ထဒ္ဓါဒိဘာဝေါ **ဓာတုလက္ခဏံ** ။

အတ္တနော ကောဋ္ဌာသော, သမာနော တ ကောဋ္ဌာသော သကောဋ္ဌာသော, တတ္ထ ဘဝေ **သကောဋ္ဌာသိကော,** ကမ္မဋ္ဌာနံ။

ကာယာနုပဿနံ ဟိတွတ တိ အသုဘတော တ ဓာတုတော အနုပဿနံ မနသိကာရံ အကတွတ။ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ပရိယန္တ တတာလဋ္ဌ အာဒိတာလဋ္ဌ အဂန္တွ။

သမာဓာနာဒိဝိသေသယောဂေန အဓိကံ စိတ္တန္တိ **အဓိစိတ္တံ** ။ တေန ဝုတ္တံ **“သမထဝိပဿနာစိတ္တ”** န္တိ။ **မန သိကရဏံ စိတ္တ**န္တိ ဧကေန္တ သမာဓိနိမိတ္တဿေဝ သမန္နာဟာရကံ စိတ္တံ။ ဝိက္ခေပပဝသေန စိတ္တဿ နာနာရမ္မဏေ ဝိသဋ္ဌပ္ပဝတ္တိ ဣဓ ပဘဍ္ဂုနံ, သမာဓာနေန တဒဘာဝတော **န စ ပဘင္ဂုနသဘာဝံ** ။

သင်္ခိတ္တဘာဝနတာ ပစ္စက္ခကာရိတာ။ **ပုဗ္ဗေဟေတာဒိကေ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဒနုရူပမနသိကာရာနုယောဂါဒိ သင်္ဂဏှာတိ။

သမပ္ပဝတ္တ န္တိ လီနုဒ္ဓစ္စရဟိတံ။ **တထာပဝတ္တိယာ**တိ မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တံ ပဋိပတ္တိယာ, တတ္ထ စ ပက္ခန္ဒနေန သိဒ္ဓာယ ယထာဝုတ္တသမပ္ပဝတ္တိယာ။ **ပညာယ တောသေတီ**တိ ယာယံ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာ, ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသတာ, တဒုပဂဝီရိယဝါဟနာ, အာသေဝနာတိ ဣမာသံ သာဓိကာ ဘာဝနာပညာ, တာယ အဓိစိတ္တံ တောသေတိ ပဟံသေ့ ကရောတိ။ ယထာဝုတ္တဝိသေသသိဒ္ဓိယာဝ ဟိ တံသာဓိကာယ ပညာယ တံ စိတ္တံ သမ္ပဟံသိတံ နာမ ဟောတိ။ ဇဝံ သမ္ပဟံသနဉ္စ ယသ္မာ သဗ္ဗသော ပရိဗန္ဓဝိသောဓနေန ပညာယ စိတ္တံ တေဇာပေတီတိ စ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ **“သမုတ္တေဇေတိ စာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **နိရဿာဒ** န္တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသာလာဘေန ဘာဝနာရသဝိရဟိတံ။ **သမ္ပဟံသေတီ** တိ ဘာဝနာယ စိတ္တံ သမ္မာ ပဟာသေတိ ပမောဒေတိ။ **သမုတ္တေဇေတီ** တိ သမ္မာ တတ္ထ ဥတ္တေဇေတိ။

အာသယော ပဝတ္တိဌာနံ။

ဝဝတ္ထိတတ န္တိ အသံကိဏ္ဏတံ။

အန္တော တိ အဗ္ဘန္တရေ ကောဋ္ဌာသေ။ **သုခုမ**န္တိ သုခုမနူဟာရုအာဒိ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

တာလပဋ္ဋိကာ တာလပတ္တဝိလိဝေဟိ ကတကဋ္ဋသာရကော။

ဂဏနာယ **မတ္တာ** -သဒ္ဒော ကတိပယေဟိ ဦနဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုစ္စတိ။ ဒန္တဋ္ဌိဝဇ္ဇိတာနိ တီဟိ ဦနာနိ တီဏိ အဋ္ဌိသတာနိ။ တသ္မာ **“တိမတ္တာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ “အတိရေကတိသတအဋ္ဌိကသမုဿယ”န္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၂) ဝုတ္တံ, တံ ဒန္တဋ္ဌီနိပိ ဂဟေတွာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကနယေန ဝုတ္တံ။ “ကေဗ္ဗကဋ္ဌိကာဒီနိ အဝုတ္တာနီ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ “ဧကေကသ္မိံ ဟဒေ ဒွေ ဝ ကေဗ္ဗကဋ္ဌီနီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ, “အာနိသဒဋ္ဌိအာဒီနီ”တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ။

တေန အဋ္ဌိနာ တိ ဦရုဋ္ဌိနာ။

မရုမ္ပေဟီ တိ မရုမ္ပစုဏ္ဏေဟိ။

သုသမာဟိတစိတ္တေန ဟေတုဘူတေန။ **နာနာရမ္မဏဝိပ္ဖန္ဒနဝိရဟေနာ** တိ နာနာရမ္မဏဘာဝေန ဝိပ္ဖန္ဒနံ နာနာရမ္မဏဝိပ္ဖန္ဒနံ, တေန ဝိရဟေန။ **အနတိက္ကန္တပီတိသုခဿ** ဈာနစိတ္တဿ။ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလဿ ဝါ။

ပဋိက္ကူလဓာတုဝဏ္ဏဝိသေသ န္တိ ပဋိက္ကူလဝိသေသံ, ဓာတုဝိသေသံ, ဝဏ္ဏကသိဏဝိသေသံ။ ဝက္ကပဥ္စကာဒီသု ပဉ္စသု ဝိသုံ, ဟေဋ္ဌိမေဟိ ဧကေတော စ သဇ္ဈာယေ ဆန္နံ ဆန္နံ ပဉ္စာဟာနံ ဝသေန ပဉ္စ မာသာ ပရိပုဏ္ဏာ လဗ္ဘန္တိ, တစပဉ္စကေ ပန ဝိသုံ တိပဉ္စာဟမေဝါတိ အာဟ **“အဍ္ဎမာသေ ဦနေပီ”** တိ။ **မာသန္တရဂမနံ** သဇ္ဈာယဿ သတ္တမာဒိမာသဂမနံ။

ယမေန္တ န္တိ ဗန္ဓေန္တံ။

“နီလံ ပီတ”န္တိအာဒိနာ သင်္ဂဟေ နီလာဒိဝဝတ္ထာနံ တံနိဿယတ္တာ မဟာဘူတေ ဥပဟာဒယာတိ အာဟ **“မဟာဘူတံ။ပေ။ ဒုဂ္ဂန္ဓန္တိအာဒိနာ”** တိ။ ဥပဟာဒယရူပံ မဟာဘူတေန ပရိစ္ဆိန္နန္တိ ယောဇနာ။ **တဿာ** တိ ဥပဟာဒရူပဿ။ **တတော**တိ မဟာဘူတတော။ ဆာယာယ အာတပပစ္စယဘာဝတော အာတပဟေ ပစ္စယော ဇော်သ္သာတိ, အာတပဿ

သ ဆာယာယ ဥပ္ပာဒကဘာဝေ **ဆာယာတဟနံ အာတပပစ္စယဆာယုပ္ပာဒကဘာဝေ** ။ တေန ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗဥပ္ပာဒက ဘာဝေ အညမညပရိစ္ဆေဒကတာတိ ဒဿေတိ။ **အာယတနာနိ စ ဒ္ဓတရာနိ စာ**တိ ဒ္ဓတဒသာယတနာနိ, တဒေကဒေသဘူတာနိ ဒ္ဓတရာနိ စ။

သပ္ပစ္စယဘာဝ တိ သပ္ပစ္စယတ္တာ။

ယထာဝုတ္တေန အာကာရေနာ တိ ''က္လတိ က္လဒံ သတ္တဝိမံ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ သုဂ္ဂဟိတံ ကတ္ဝာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၆), ''က္လမံ ပန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတ္ဝာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတုကာမေနာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၆) တ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိဓိနာ။ ''အဝိသေသတော ပန သာဓာရဏာဝသေန ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ''တိ, ''က္လတော ပဋ္ဌာယာ''တိ စ ဝ ဒန္တိ။ **ဝဏ္ဏာဒိမုခေနာ** တိ ဝဏ္ဏပဋ္ဌိက္ကူလသုညတာမုခေန။ **ဥပဋ္ဌာန** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပဋ္ဌာနံ, ယော ဥဂ္ဂဟောတိ ဝုတ္တော။ **ဇွောဘာ** တိ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနပဋ္ဌမဇ္ဈာနဝိပဿနာသု ဧကေသံ သန္ဓိယတိ။ ဧကေန? ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာ ရေနေဝ, တသ္မာ ဥဂ္ဂဟော၀ သန္ဓိ **ဥဂ္ဂဟသန္ဓီ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥဋ္ဌာနကံ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ။ သာတိရေကာနိ ဆ အမ္ဗဏာနိ **ကုမ္ဘံ** ။ **တတောတိ** မုခဓောဝနခာဒနဘောဇနကိစ္စတော။ **နိဝတ္တတီ**တိ အရဟတ္တာဓိဂမေန အစ္စန္တနိဝတ္တိဝသေန နိဝတ္တတိ။

ကမ္မမေတတိ မနသိကာရကမ္မမေဝ။ **အာရမ္မဏ** န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာရမ္မဏံ။

တထာတိ ဝနမက္ကဋော ဝိယ။

ဧကေန္တိ ဧကံ ကောဋ္ဌာသံ။

သတ္တဂဟဏရဟိတေတိ သတ္တပညတ္တိမ္ပိ အနာမသိတ္ဝာ ဒေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ သသန္တာနတာယ အဟံကာရဝတ္ထုမ္ပိ အပ္ပဟီနမာနဿ ပဟီနာကာရံ သန္ဓာယာဟ **''ဝိဒ္ဓဿတ္ထာဟံကာရေ''** တိ။ **တတ္ထာ** တိ ပရဿ ကာယေ။

၃၅၇. **အာဒိမ္ဟိ သေဝနာ** မနသိကာရဿ ဥပ္ပာဒနာ အာရမ္ဘော။

၃၆၂. **ဂမိတာ**တိ ဝိဂမိတာ။

ကာယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၆၃. **သမ္ပဇာနဿာ** တိ သမ္မာ ပကာရေဟိ ဇာနန္တဿ, ဝတ္ထာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ သုခသာမိသာဒိပ္ပကာရေဟိ အဝိပရီတံ ဝေဒနံ ဇာနန္တဿာတိ အတ္ထော။ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ ဝေဟာရာနုသာရေနေဝ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **''ဝေဟာ ရမတ္တေနာ''**တိ။ **ဝေဒယာမီ**တိ ''အဟံ ဝေဒယာမီ''တိ အတ္တုပနာယိကာ ဝုတ္တာတိ, ပရိညာတဝေဒနောပိ တ ဥပ္ပန္နာ ယ သုခဝေဒနာယ လောကဝေဟာရေန ''သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမီ''တိ ဇာနာတိ, ဝေဟရတိ စ, ပဂေဝ က္လတရော။ တေနာဟ **''ဝေဟာရမတ္တေန ဝုတ္တ''** န္တိ။

ဥဘယန္တိ ဝီရိယသမာဓိံ။ **သဟ ယောဇေတ္ဝာ**တိ သမဓုရကိစ္စတော အနူနာဓိကံ ကတ္ဝာ။ အတ္တဓမ္မာဒီသု သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနဝသေန ပဝတ္တာ မဂ္ဂပညာ **ဧဝ လောကုတ္တရပဋ္ဌိသမ္ဘိဒာ** ။

ဝဏ္ဏမုခာဒီသု **တီသုပိ မုခေသု။ ပရိဂ္ဂဟဿာ** တိ အရူပပရိဂ္ဂဟဿ။ ''ဝတ္ထု နာမ ကရဇကာယော''တိ ဝစနေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေန္တော **''န စက္ခာဒီနိ ဆ ဝတ္ထူနီ''** တိ အာဟ။ အညမညုပတ္ထမ္ဘေန ဋ္ဌိတေသု ဒ္ဓဝီသု နဠကလာပေသု ဧကေဿ က္လတရပဋ္ဌိဗဒ္ဓဋ္ဌိတိတာ ဝိယ နာမကာယဿ ရူပကာယပဋ္ဌိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာဒဿနဥပမာတံ နိဿယပစ္စယ ဝိသေသဒဿနန္တိ။

တေသန္တိ ယေသံ ဖဿဝိညာဏာနံ ဟာကဗ္ဗာနံ, တေသံ။ **အညေသန္တိ** တတော အညေသံ, ယေသံ ဖဿဝိညာဏာနံ န ဟာကဗ္ဗာနံ။ သုခဒုက္ခဝေဒနာနံ သုဝိဘူတဝုတ္တိတာယ ဝုတ္တံ **“သဗ္ဗေသံ ဝိနေယျာနံ ဝေဒနာ ဟာကဗ္ဗာ”** တိ။ **ဝိလာပေတွတ ဝိလာပေတွတ**တိ သုဝိသုဒ္ဓံ နဝနီတံ ဝိလာပေတွ သီတိဘူတံ အတိသီတလေ ဥဒကေ ပက္ခိပိတွာ ပတ္ထိန္နံ ဌိတံ မတ္တေတွာ ပရိပိဏ္ဍေတွာ ပုန ဝိလာပေတွတတိ သတတာရံ ဧဝံ ကတွာ။

တတ္ထာပီ တိ ယတ္ထ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေ။ပေ.။ ဒဿိတံ, တတ္ထာပိ။ ယေသု သုတ္တေသု တဒန္တောဂဓံ ရူပကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ယောဇနာ။

ဝေဒနာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၆၅. ကိလေသသမ္ပယုတ္တာနံ န ဝိသုဒ္ဓတာ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣတရေဟိပီ**တိ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တကိလေသတော ဣတရေဟိပိ အသမ္ပယုတ္တေဟိ။ **ဝိသုံ ဝစနန္တိ** အညာကုသလတော ဝိသုံ ကတွာ ဝစနံ။ **ဝိသိဋ္ဌဂ္ဂဟဏ**န္တိ ဝိသိဋ္ဌတာဂဟဏံ, အာဝေဏိကသမောဟတာဒဿနန္တိ အတ္ထော, ယတော တဒုဘယံ မောမူဟစိတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။

စိတ္တာနုပဿနာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မာနုပဿနာနိဒ္ဒေသော

က. နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၆၇. ကေသုဉ္စိ ယုဂေ ဗဒ္ဓကေဏာနံ ဝိယ ကေတော ပဝတ္တိ **ယုဂနဒ္ဓတာ** ။

ဂဟဏာကာရေနာတိ အသုဘေပိ အာရမ္မဏေ ‘‘သုဘ’’န္တိ ဂဟဏာကာရေန။ **နိမိတ္တန္တိ စ** တိ သုဘနိမိတ္တန္တိ စ ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။ ဧကံသေန သတ္တာ အတ္တနော အတ္တနော ဟိတသုခမေဝ အာသီသန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“အာကင်္ခိတဿ ဟိတသုခဿာ”** တိ။ **အနုပာယော** ဧဝ စ ဟိတဝိသိဋ္ဌဿ သုခဿ အယောနိသောမနသိကာရော, အာကင်္ခိတဿ တ ယထာဓိပ္ပေတဿ ဟိတသုခဿ **အနုပာယဘူတော**။ အဝိဇ္ဇန္ဓာ ဟိ တာဒိသေပိ ပဝတ္တန္တီ တိ။ **နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ** တိ အယောနိသောမနသိကာရေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗေ ကာမစ္ဆန္ဒေတိ အတ္ထော။

တဒနုကူလတ္တာ တိ တေသံ အသုဘေ ‘‘သုဘ’’န္တိ, ‘‘အသုဘ’’န္တိ စ ပဝတ္တာနံ အယောနိသောမနသိကာရယောနိသောမနသိကာရာနံ အနုကူလတ္တာ။ ရူပာဒီသု အနိစ္စာဒိအဘိနိဝေသဿ, အနိစ္စသညာဒီနဉ္စ ယထာဝုတ္တမနသိကာရူပနိဿယတာ တဒနုကူလတာ။

အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညံ ဘော ဥပ္ပာဒေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဗ္ဗိပရိဏာမဿာ** တိ ဘောဇနပရိဏာမဿ နိဿန္ဒာဒိကဿ။ **တဒာဓာရဿာ** တိ ဥဒရဿ, ကာယဿေဝ တ။ **သော**တိ ဘောဇနေမတ္တညူ။ သုတ္တန္တပရိယာယေန ကာမရာဂေ ‘‘ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ’’န္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“အဘိဓမ္မပရိယာယေနာ”**တိ။ အဘိဓမ္မေ ဟိ ‘‘နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နပုရေဇာတပစ္စယာ’’တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၈.၈) ဧတဿ ဝိဘင်္ဂေ ‘‘အရူပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိအာဒိဝစနတော ဘဝရာဂေပိ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ဝုတ္တန္တိ ဝိညာယတိ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗောပိ လောဘော ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ”** န္တိ။

သီမာဘေဒေ ကတေတိ အတ္တာဒိမရိယာဒာယ ဘိန္နာယ, အတ္တာဒီသု သဗ္ဗတ္ထ ဧကရူပာယ မေတ္တာဘာဝနာယာတိ အတ္ထော။ **ဝိဟာရာဒိဥဒ္ဒေသရဟိတ**န္တိ ဝိဟာရာဒိပဒေသပရိစ္ဆေဒရဟိတံ။ **ဥဂ္ဂဟိတာယ** မေတ္တာယ။ **အဌဝီသတိဝိဓာ**တိ ဣတ္ထိအာဒိဝသေန သတ္တဝိဓာ ပစ္စေကံ အဝေရာဒီဟိ ယောဇနာဝသေန အဌဝီသတိဝိဓာ။ **သတ္တာဒိဣတ္ထိအာဒိအဝေရာဒိယောဂေနာ**တိ တေ သတ္တာဒိအဝေရာဒိယောဂေန ဝီသတိ, ဣတ္ထိအာဒိအဝေရာဒိယောဂေန အဌဝီသတီတိ

အဋ္ဌစတ္တာရီသံ ဇော်သ္ဌာ ဒိသာယ။ တထာ သေသဒိသာသုပီတိ သဗ္ဗာ သင်္ဂဟေတ္ဝာ အာဟ **"အသီတာဓိကစတုသ တပ္ပဘေအာ"**တိ။

ကတာကတာနုသောစနဒွ န ဟောတီတိ ယောဇနာ။ "ဗဟုကံ သုတံ ဟောတိ သုတ္တံ ဂေယျံ"န္တိအာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၄.၆) ဗဟုဿုတတာ နဝင်္ဂဿ သာသနဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ဝိနယမတ္တဿေဝာတိ ဝုမုတံ ပန အန ပေက္ခိတ္ဝာ ကူစ္စေဝ ဝုတ္တံ, န ဗဟုဿုတတဍ္ဍာတိ။

တိဋ္ဌတိ အနုပ္ပန္နာ ဝိစိကိစ္ဆာ **တတ္ထ** တေသု "အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန"န္တိအာဒိကာယ (မ. နိ. ၁.၁၈; သ. နိ. ၂.၂၀) ပဝတ္တိယာ အနေကဘေဒေသု ပုရိမုပ္ပန္နေသု ဝိစိကိစ္ဆာဓမ္မေသူတိ တေ **ဌာနီယာ** ဝုတ္တာ။

အဋ္ဌဝတ္ထုကာပီ တိ န ကေဝလံ သောဠသဝတ္ထုကာ, နာပိ ရတနတ္တယဝတ္ထုကာ စ, အထ ခေါ အဋ္ဌဝတ္ထုကာပိ။ ရတန တ္တယေ သံသယာပန္နဿ သိက္ခာဒီသု ကင်္ခာသမ္ဘဝတော, တတ္ထ နိဗ္ဗေမတိကဿ တဒဘာဝတော စ သေသ ဝိစိကိစ္ဆာနံ ရတနတ္တယဝိစိကိစ္ဆာမူလိကတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အနုပဝိသနံ** "ဝေမေတ"န္တိ သဒ္ဒဟနဝသေန အာရမ္မဏဿ ပ က္ခန္ဒနံ။

နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

တေနာတိ အတ္ထသန္နိဿိတဂ္ဂဟဏေန။

ပစ္စယဝသေန ဒုဗ္ဗလဘာဝေ **မန္ဒတာ** ။

ပဗ္ဗတပဒေသဝနဂဟနန္တရိတောပိ ကမော န ဒူရေ, ပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဂန္တဗ္ဗတာယ အာတသော အရည္ဉလ က္ခဏူပေတော, တသ္မာ မံသသောတေနေဝ အသ္သောသီတိ ဝဒန္တိ။

သမ္ပတ္တိဟေတုတာယ ပသာအေ သိနေဟပရိယာယေန ဝုတ္တော။

ကုန္ဒိယာနံ တိက္ခဘာတဟဒနံ **တေဇနံ။ တောသနံ** ပမောဒနံ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမထဝိပဿနာဝသေန ပဋ္ဌမဿ သတိပဋ္ဌာနဿ, **သုဒ္ဓဝိပဿနာဝသေန** ဣတရေသံ။ **အာဂမနဝသေန ဝု တ္တံ** အည္ဉထာ မဂ္ဂသမ္မာသတိယာ ကထံ ကာယာရမ္မဏတာ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကာယာနုပဿိအာဒီနံ** စတုဗ္ဗိဓာ နံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝုတ္တာနံ။ တေနာဟ **"န ဟိ သက္ကာ ဇော်ဿ။ပေ။ ဝတ္တုံ"** န္တိ။ **အနေကသတိသမ္ဘဝဘောဓပသင်္ဂ ကတိ** ဇော်စိတ္တုပ္ပာဒေ အနေကိဿာ သတိယာ သမ္ဘဝဿ, သတိ စ တဿိံ အနေကာဝဗောဓဿ စ အာပဇ္ဇန တော။ **သကိစ္စပရိစ္ဆိန္နေ** တိ အတ္တနော ကိစ္စဝိသေသဝိသိဋ္ဌေ။ **ဓမ္မဘေဒေနာ**တိ အာရမ္မဏဘေဒဝိသိဋ္ဌေန ဓမ္မဝိသေသေ န။ **န ဓမ္မဿ ဓမ္မော ကိစ္စ** န္တိ ဇော်ဿ ဓမ္မဿ အည္ဉဓမ္မော ကိစ္စံ နာမ န ဟောတိ တဒဘာဝတော။ **ဓမ္မဘေဒေန** ဓ မ္မဿ ဝိဘာဂေန။ **တဿ ဘေအေ** တိ တဿ ကိစ္စဿ ဘေအေ နတ္ထိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ နယိဓ ဓမ္မဿ ဝိဘာ ဂေန ကိစ္စဘေအေ ကူစ္ဆိတော, ကိစ္စဘေဒေန ပန ဓမ္မဝိဘာဂေ ကူစ္ဆိတော, တသ္မာ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဇော်တ"**တိအာဒိ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၇၄. **“ကာယေ ကာယာနုပဿီ”** တိ က္ကဒံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန သတိပဋ္ဌာနဝိသေသနံ, တဥ္စ အာဂမနသိဒ္ဓံ, အညထာ တဿ အသမ္ဘဝတောတိ အာဟ **“အာဂမနဝသေန။ပေ။ ဒေသေတဗ္ဗတ”**တိ။ **ပုဂ္ဂလံ အနာမသိတ္ဝာ** တိ ‘‘ကာယေ ကာယာနုပဿီ’’တိ ဧဝံ ပုဂ္ဂလံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ။ တထာ အနာမသနတော ဧဝ **အာဂမနဝိသေသနံ အကတ္ဝာ။ နယဒ္ဝယေ** တိ အနုပဿနာနယော, သုဒ္ဓိကနယောတိ ဧတသ္မိံ နယဒ္ဝယေ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သမ္ပပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၃၉၀. ကာရဏသဒ္ဒော ယုတ္တိတစကော “သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ ဝဒတီ”တိအာဒီသု ဝိယ, တသ္မာ **ကာရဏပ္ပဓာနာ**တိ ယုတ္တိပ္ပဓာနာ, အနုပ္ပန္နပာပကာနုပ္ပာဒနာဒိကိရိယာယ အနုရူပပ္ပဓာနာတိ ဧဝံ တ တ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနုပ္ပန္နပာပကာဒီနံ အနုပ္ပာဒာဒိ **အနုပ္ပန္နပာပကာနုပ္ပာဒါဒိ** ။

၃၉၁. **“န အညော ဓမ္မော** တိ ယထာ တဏှာပဟာယနမိစ္ဆာဘိနိဝေသတယမနသဘာဝတနံ တဏှာဒီနံ ဆန္ဒပရိယာယော အညဓမ္မော နာမ ဟောတိ ကတ္တုကမျတာသင်္ခါတဿ ဆန္ဒနိယဿ တေသု အဘာဝတ, ဓမ္မစ္ဆန္ဒော ပန တံ သဘာဝတ္တာ အညဓမ္မော န ဟောတိ။ တေနာဟ **“ဓမ္မစ္ဆန္ဒောတိ သဘာဝစ္ဆန္ဒော”** တိ။

၄၀၆. **အဋ္ဌကထာယန္တိ** ပေါရာဏဋ္ဌကထာယံ။ **ဝဋ္ဋာနုတ္ထသံဝတ္တနတော** တိ သံသာရဒုက္ခသမ္ဘဝတော။

န သင်္ကောန္တီတိ အာဟ “သန္တာယ သမာပတ္တိယာ ပရိဟီနာ ဗှဟ္မစရိယတသေ သန္ဓိတုံ န သင်္ကောန္တီ”တိ။

တတ္ထ ဒုဝိဓာယာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဥပ္ပန္နာယေတ** တိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သမုဒာစာရာဒိဝသေန။

သဗ္ဗာသု အဝတ္ထာသူ တိ ပကတတ္တာဒိအဝတ္ထာသု။ ပကတတ္တာဝတ္ထေန ဟိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တာနိ န စရိတဗ္ဗာနိ။ ဣတရာဝတ္ထေန စ တဒဝတ္ထာယ တာနိ တာနိယေဝ စရိတဗ္ဗာနိ။ **ဝတ္တဗ္ဗန္တိအာဒီနိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “န ဧကစ္ဆန္နေ အနာတသေ ဝတ္တဗ္ဗံ, န ဧကစ္ဆန္နေ အာတသေ တ အနာတသေ တ ဝတ္တဗ္ဗံ, န ကောသနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ, န နီစေ အာသနေ နိသိန္နေ ဥစ္စေ အာသနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ, န ဆမာယံ နိသိန္နေ အာသနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ, န ဧကစင်္ကမေ စင်္ကမိတဗ္ဗံ, န နီစေ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တေ ဥစ္စေ စင်္ကမေ စင်္ကမိတဗ္ဗံ, န ဆမာယံ စင်္ကမန္တေ စင်္ကမေ စင်္ကမိတဗ္ဗ”န္တိ ဣမာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **တေသန္တိ** ဟရိတသိကပုမုတရာဒီနံ ဝသေန။ **သမ္ပိဏ္ဍေတ္ဝတ** တိ သင်္ကမ္ပိတ္ဝတ။ **ဧကေကံ ကတ္ဝတ**တိ နတပိ ဧကမေကံ ကတ္ဝတ။ “အဘိတဒနပစ္စုဋ္ဌာနဥ္စလိကမ္မသာမီစိကမ္မံ န သာဒိတဗ္ဗံ, အာသနာဘိဟာရံ, သေယျာဘိဟာရံ, ပာဒောဒကံ, ပာဒပီဌံ, ပါဒကထလိကံ, ပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏံ န သာဒိတဗ္ဗ”န္တိ ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ အသာဒိယနသာမညေန ဧကံ။ **ဒသာ**တိ “န သီလဝိပတ္တိယာ, န အာစာရဝိပတ္တိယာ, န ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာ, န အာဇီဝဝိပတ္တိယာ, န ဘိက္ခူ ဘိက္ခူဟိ ဘေဒေတဗ္ဗာ, န ဂိဟိဒ္ဓဇော ဓာရေတဗ္ဗော, န တိတ္ထိယဒ္ဓဇော ဓာရေတဗ္ဗော, န တိတ္ထိယာ သေဝိတဗ္ဗာ, ဘိက္ခူ သေဝိတဗ္ဗာ, ဘိက္ခုသိက္ခာယ သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ (စူဠဝ. ၆၀) ဧဝမာဂတာ ဒသ။

“ကမ္မဋ္ဌာ” တိ ပစ္စတ္တဝသေန ဝုတ္တံ ကမ္မံ “အဝိပက္ကဝိပာကဿာ”တိ ဧတ္ထ “ကမ္မဿာ”တိ သာမိဝစနဝသေန ပရိဏာမေတ္ဝတ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဘူတာပဂတုပ္ပန္နန္တိ ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဓာ**တိ ဣမိဿာ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ။ “ဧဝံ ကတေ ဩကာသေ ဝိပာကော။ပေ။ ဥပ္ပန္နောတိ ဝုစ္စတီ”တိ ဝဒန္တော **ဝိပာကမေဝ ဝဒတိ**။ **တတ္ထာ**တိ အဋ္ဌသာလိနိယံ။ မဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နာ ထာမဂတာ ကာမရာဂာဒယော “အနုသယာ”တိ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **“အနုသယိတ။ပေ။ မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗာ”** တိ။

အာဟတခီရရုက္ခော ဝိယ အာရမ္မဏံ, ကထံ? နိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေန။ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ **“အဓိဂတ”**န္တိအာဒိနာ။ တတ္ထ နိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေန အာရမ္မဏဿ အဓိဂ္ဂဟိတတ္တာ တံ အာရမ္မဏံ အနုဿရိတာနုဿရိတက္ခဏေ ကိလေသုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော အဓိဂတမေဝ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“အဓိဂတံ နိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေနာ”**တိ, တံ အာရမ္မဏံ ဟတုဘူတကိလေသန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ကိလေသုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ ဥပ္ပတ္တိရဟံ ကိလေသံ **“အာရမ္မဏံ အန္တောဂဓကိလေသ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ တဋ္ဌ ခော ကဟကေ လဗ္ဘမာနံ ဂဟေတဗ္ဗေ ဥပစရိတ္ဝတ, ယထာ နိဿိတေ လဗ္ဘမာနံ နိဿယေ ဥပစရိတ္ဝတ “မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ”တိ။ ဣအာနိ ဥပစာရံ မုဉ္စိတ္ဝ

တ နိပ္ပရိယာယေနေဝ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“နိမိတ္တက္ကဟ။ပေ။ သဒိသာ”** တိ အာဟ။ **ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ** န္တိ “ယထာ ကိံ? သစေ ခီရရုက္ခ”န္တိအာဒိနာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

တိဏတိ အတီတာဒိဝသေန တိဏ။ **အာဘတော** ဥပမာဝသေန။ **အပ္ပဟီနတာဒဿနတ္ထမ္ပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန “တိဏ နဝတ္တဗ္ဗတာဒဿနတ္ထမ္ပိ”တိ ဝုတ္တမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **ဧဝံ မဂ္ဂေန ပဟီနကိလေသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ** မဂ္ဂေ အနုပ္ပန္နေ ဥပ္ပတ္တိရဟာနမ္ပိ ဥပ္ပန္နေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတော။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၄၂၇. **ဝီရိယဇေဋ္ဌိကာယ ပန မဂ္ဂဘာဝနာယ န ဝတ္တဗ္ဗာနိ** သမ္မပ္ပဓာနာနိ **“မဂ္ဂါဓိပတီနီ”တိ တ “နမဂ္ဂါဓိပတီနီ”တိ တ**တိ တတိ ဧတ္ထ ပဌမဿ ဝီရိယန္တရာဘာဝတော, ဣတရဿ ဣတရာဓိပတိနော, နမဂ္ဂဘူတဝီရိယာဓိပတိနော စ အဘာဝတော နဝတ္တဗ္ဗတာယ ကာရဏန္တိ ဣမမတ္ထမာဟ **“မဂ္ဂါဓိပတီနီ”** တိအာဒိနာ။ **တအာ**တိ ဝီရိယဇေဋ္ဌိက မဂ္ဂဘာဝနာကာလေ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၃၁. ပဌမော ကတ္တုအတ္ထော “ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓီ”တိ။ **ဒုတိယော ကရဏတ္ထော** “ဣဇ္ဈန္တိ ဧတာယာ”တိ။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ ဣဒ္ဓိ ဝုတ္တာ “ဣဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ပာပုဏန္တီ”တိ ကတ္တုသာဓနေသု ဣဒ္ဓိသဒ္ဒေသု ကရဏသာဓနေန ပါဒသဒ္ဒေန သမာနာဓိကရဏတာယ အသမ္ဘဝတော, ဣဇ္ဈနကဿ စ အတ္ထဿ ကရဏဘူတေန ပါဒေန ပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ “ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒော”တိ သဒ္ဒယောဇနာ န သမ္ဘဝတီတိ ဣမမတ္ထမာဟ **“န စ။ပေ။ ဝတ္တု”**န္တိ။ **ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေနာ**တိ ဣဇ္ဈနကိရိယာယ ကရဏဘူတေန အတ္ထေန သာဓေတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ **ဒွိန္နံ ကရဏာန**န္တိ ဣဇ္ဈနပဇ္ဇနကိရိယာကရဏာနံ ဣဒ္ဓိပါဒတ္ထာနံ။ **န အသမာနာဓိကရဏတာ သမ္ဘဝတီ**တိ ပဋိသေဓဒွယံ ပကတိယံ ဌပေတီတိ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ပဌမေနတ္ထေန သမာနာဓိကရဏသမာသော, ဒုတိယေန သာမိဝစနသမာသော ဣဒ္ဓိပါဒသဒ္ဒာနံ န ယုဇ္ဇတိ, တသ္မာ။ ယထာဝုတ္တာ ဝါ ပဌမေနတ္ထေန သမာနာဓိကရဏသမာသဝသေနေဝ ယောဇနာ ယုဇ္ဇတိ ပါဒဿ ပဇ္ဇမာနကောဋ္ဌာသဘာဝတော။ ဒုတိယေနတ္ထေန ဣတရသမာသေနေဝ ယောဇနာ ယုဇ္ဇတိ ပါဒဿ ဣဇ္ဈနကရဏူပါယဘာဝတော။

ဧကေစီတိ ဓမ္မသိရိတ္ထေရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဒုဝိဓတ္ထာယာ**တိ နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထာယ, ဝုဒ္ဓိအတ္ထာယ စ။ **ဝိသုန္တိ** “ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒော”တိ ဣမသ္မာ ဝိသုံ။ **သမာသယောဇနာဝသေနာ**တိ “ဣဒ္ဓိယာ ပါဒော ဣဒ္ဓိပါဒော”တိ ဧဝံ သမာသယောဇနာဝသေန။ **ယထာယုတ္တော**တိ ကတ္တုကရဏတ္ထေသု ယော ယော ယုတ္တော။ **ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂ**န္တိ ဝိသေသာဓိဂမတော ပုဗ္ဗဘာဂါနံ ယထာက္ကမံ ကတ္တိဒ္ဓိကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ ယောဇနာ။ ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ “ဆန္ဒော ယေဝ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒော, စိတ္တမေဝ, ဝီရိယမေဝ, ဝီမံသာဝ ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒော”တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ ဝါ ဝုတ္တေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ ဣဒ္ဓိပါဒေဟီ”**တိအာဒိ။

ဆန္ဒစိတ္တဝီမံသိဒ္ဓိပါဒေသု တာဝ ယုတ္တံ ပဓာနသင်္ခါရဂ္ဂဟဏံ အပုဗ္ဗတ္တာ, ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒေ ပန ကထန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒနိဒ္ဒေသေ”**တိအာဒိ။ ယဒိ ဒွေဝ ယေဝ သမန္နာဂမင်္ဂါနိ, ဆန္ဒာဒယော ကိမတ္ထိယာတိ အာဟ **“သမာဓိဝိသေသနာနီ”**တိ။ **န ဣဒ။ပေ။ ဝုတ္တာ ဟောတီ**တိ အတဗ္ဗိသေသနတ္တာ။ ယဒိပိ သမာဓိဝိသေသနသမန္နာဂမင်္ဂဒဿနတ္ထံ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝီရိယံ အာဂတန္တိ ဝုတ္တံ, တံ ပန “ဝီရိယသမာဓိသမန္နာဂတ”န္တိ ဧတ္တာဝတာပိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ဧဝံ သိဒ္ဓေ သတိ ပုန ဝစနံ ဝီရိယန္တရသဗ္ဘာဝံ နု ခော ဒီပေတီတိ ကဿစိ အာသင်္ကေယျာတိ တဒါသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **“ဝီရိယဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဆန္ဒာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌော** တိ ဆန္ဒာဒီနံ အဓိပတိပစ္စယတာဝိသေသေန ဝိသိဋ္ဌော။ တေနေဝ ဟိ ဆန္ဒာဒိမုခေနေဝ ဣဒ္ဓိပါဒါ ဒေသိတာ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “ဆန္ဒံ စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိ”န္တိအာဒိ။ **တံတံအဝတ္ထာယနဝသေနာ** တိ တဿ တဿ ဆန္ဒဿ သမာဓိနော အဝတ္ထာယတာဝသေန, ပစ္စယဝိသေသတာယာတိ အတ္ထော။ **ဥပါယတ္ထေန။ပေ။ ဝုတ္တာ ဟောတီ** တိ အဓိဂမူပါယတာပိ နိဿယဘာဝတောယေဝါတိ။ **“ဧတေနေတ”**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တံ ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိပါဒတံ ပါဠိယာယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ **ဧတေနေတ**တိ ဆန္ဒအာဒီနံယေဝ ဥပါယတ္ထဘာဝေနေဝ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **ဥပါယိဒ္ဓိပါဒဒဿနတ္ထမေဝ** တိ ဆန္ဒအာဒိကေ ဓုရေ ဇေဋ္ဌကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမေ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တိတသမာဓိ ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိယာ အဓိဂမူပါယတာဒဿနံ ဥပါယိဒ္ဓိပါဒဒဿနံ, တဒတ္ထမေဝ “တထာဘူတဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိ တတ္ထ တတ္ထ ပါဠိယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌိဒ္ဓိပါဒဒဿနံ ကတံ ဆန္ဒာဒိဝိသိဋ္ဌာနံယေဝ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဧဝဉ္စေတံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ **အညထာ** ကေဝလံ ဣဒ္ဓိသမ္ပယုတ္တာနံယေဝ ခန္ဓာနံ ဝသေန ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝေ ဂယှမာနေ **စတုဗ္ဗိဓတာ န ဟောတီ**တိ ဝိသေသကာရဏာဘာဝတောတိ အဓိပ္ပါယော။

၄၃၂. တောသနံ သတ္တု အာရာဓနံ, သိက္ခာယ ဝါ။ **ထာမဘာဝတော**တိ ထိရဘာဝတော။ ကုလာပဒေသေ ဇာတိမာ ပုရိဿရော ဟောတီတိ **“ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ စိတ္တဿ ဝိသိဋ္ဌဇာတိသဒိသတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဝိစာရဏာပညာဟေတုကတ္တာ မန္တဿ ဝီမံသာသဒိသတာ သုဝိညေယျာတိ န ဥဒ္ဓဋာ။

ဆန္ဒာဒိကေ တိ ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခာရာ, ဝီရိယစိတ္တဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခာရာတိ ကမေ တယော တယော ဓမ္မေ။ **အဘေဒတော** ဘေဒံ အကတွာ အဘိန္ဒိတွာ ဣဒ္ဓိဘာဝသာမညေန, ဣဒ္ဓိပာဒဘာဝသာမညေန စ သင်္ဂဏှိတွာ။ တေနာဟ **"သမ္ပိဏ္ဍေတွာ"** တိ။ ဘေဒန် တ သမ္ဘေဒန် မိဿီကရဏန္တိ အာဟ **"အမိဿေတွာ"** တိ။ တထာ ဟိ "သေသာ ပန သမ္ပယုတ္တကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိပာဒအယေတ" တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၄၃၃) ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိပာဒေ အမိဿေတွာပိ ကထိတံ။ **ဝိသေသေနာ**တိ ဘေဒေန စတူသု ဣဒ္ဓိပာဒေသု အသမ္မိဿဘာဝေန အာဝေဏိကတ္တာ။ အာဝေဏိကာ ဟိ ဆန္ဒာဒယော တဿ တဿ ဣဒ္ဓိပာဒဿ။ **အဝိသေသေနာ**တိ အဘေဒေန, စတုရိဒ္ဓိပာဒသာဓာရဏဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

ဆန္ဒိဒ္ဓိပာဒသမာဓိဒ္ဓိပာဒအာဒယော တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဓာနသင်္ခါရံ, ဝီရိယစိတ္တဝီမံသာ စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဟ အေ**တိ တေဟိ သမ္ပယုတ္တံ စတုက္ခန္ဓမာဟ။ "ဆန္ဒိဒ္ဓိပာဒေ ပဝိသန္တိ"တိအာဒိနာ **ဝိသိဋ္ဌေသ္ဝ ပဝေသံ အဝတ္တ**။ **စတူသူ**တိ ဆန္ဒော, သမာဓိ, ပဓာနသင်္ခါရာ, တံသမ္ပယုတ္တာ ခန္ဓာတိ ဧဝံ စတူသု။ ဆန္ဒဟေတုကော, ဆန္ဒာဓိကော တ သမာဓိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ဆန္ဒဝတော ကော သမာဓိ န ဣဇ္ဈိဿတီ"** တိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ အနေန ပကာရေန, ယံ သမာဓိဘာဝနာမုခံ။ သမာဓိဘာဝနာနုယောဂေန ဘာဝိတာ ခန္ဓာ **သမာဓိဘာဝိတာ**။

"ယေ ဟိ"တိအာဒိနာ "အဘိနဝံ နတ္ထိ"တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တံ ဝိဝရတိ။ **တိဏ္ဏ** န္တိ ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရာနံ။ **ဣဒန္တိ** "ကမေ ဟိ တယော"တိအာဒိဝစနံ။ **ပုရိမဿာ** တိ "ဆန္ဒော သမာဓိ"တိအာဒိဝစနဿ။ **ကာရဏဘာဝေနာ**တိ သာဓနဘာဝေန။ **တေနာ**တိ "ကမေ ဟိ တယော ဓမ္မာ"တိအာဒိဝစနေန။ ယသ္မာ ဆန္ဒာဒယော တယော ဓမ္မာ အညမညံ, သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ နိဿယဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ တေသမ္ပိ ဣဒ္ဓိပာဒဘာဝတော ဝုတ္တော။ သော ပန နိဿယဘာဝေ သမ္ပယောကဝိနာဘာဝီတိ အာဟ **"တဒန္တောဂဓတ္တာ"** တိ, သမ္ပယုတ္တကန္တောဂဓတ္တာတိ အတ္ထော။ ဆန္ဒာဒီနံ ဝိယ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာနံ သဘာဝတော ဣဒ္ဓိဘာဝေ နတ္ထီတိ အာဟ **"ဣဒ္ဓိဘာဝပရိယာယော အ တ္ထိ"**တိ။ တေန ဝုတ္တံ **"သေသာ သမ္ပယုတ္တကာ။ပေ။ န အတ္တနော သဘာဝေနာ"** တိ။ **ကေဒသေဿ** တိ ဆန္ဒာဒီနံ။ **စတုန္နမ္ပိ** ခန္ဓာနံ, ဆန္ဒာဒီနံ တ **စတုန္နံ။ ပုနပီ** တိ "သမ္ပယုတ္တကာ ပနာ"တိအာဒိံ သန္ဓာယာဟ။ **ဣမိနာ** စတုက္ခန္ဓ တဒေကဒေသာနံ ဣဒ္ဓိဘာဝဒီပနေန။

ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတော ဝစနက္ကမေန အညန္တိ အာဟ **"အပုဗ္ဗန္တိ ကတွာ"** တိ။ ကေနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိ ပဋိလာဘော, ကေနဋ္ဌေန ပာဒေ ပုဗ္ဗဘာဂေကတိ ယထာက္ကမံ ယောဇနာ။ ယဒိ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပာဒေ, နိဿယိဒ္ဓိပာဒေယေဝ ဝုတ္တော သိယာ, န ဥပာယိဒ္ဓိပာဒေတိ အာဟ **"ဥပာယော စာ"**တိအာဒိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ စ။ တေနာဟ **"သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ဟိ"** တိအာဒိ။ **သမာဓိဝိသေသနဘာဝေနာ**တိ "ဆန္ဒာဓိပတိ, ဆန္ဒဟေတုကော, ဆန္ဒာဓိကော တ သမာဓိ ဆန္ဒသမာဓိ"တိအာဒိနာ သမာဓိဿ ဝိသေသနဘာဝေန ။ "သမာဓိသေဝနဝသေနာ"တိ စ ပာဌော။ တတ္ထ **သမာဓိသေဝနဝသေနာ**တိ ဆန္ဒာဓိကေ အဓိပတိံ ကရိတွာ သမာဓိဿ အာသေဝနဝသေန။ **ဥပာယဘူ တာနန္တိ** "ဆန္ဒဝတော စေ သမာဓိ ဣဇ္ဈတိ, မယေွဟံ ဣဇ္ဈတီ"တိ သမာဓိအာသေဝနာယ ဥပာယဘူတာနံ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၄၄. သာဓိပတိတရာနိ အဋ္ဌသတာနိ, တေသု ပစ္စေကံ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒ န သမ္ဘဝန္တီတိ အာဟ **"သာဓိပ တိတရာနံ ပရိပုဏ္ဏာနံ အဘာဝတ"**တိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"န ဟိ အဓိပတီနံ အဓိပတယော ဝိဇ္ဇန္တီ"** တိ။ ယဒိ ဟိ အဓိပတီ သိယုံ သာဓိပတီတိ ဣဒ္ဓိပာဒဘေဒေန ဒွတ္တိံသ နယသတာနိ, သုဒ္ဓိကာနိ အဋ္ဌာတိ စတ္တာရိ နယသဟဿာ နိ ဘဝေယျုံ, တံ ပန နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ ယတ္တကာ ပန နယာ ဣဓ လဗ္ဘန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **"ကေကသ္မိံ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သုဒ္ဓိကာနိ အဋ္ဌ နယသတာနိ သာဓိပတိကာနိပိ အဋ္ဌေဝတိ စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ ဝသေန သောဠသ န ယသတာနိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

သယံ ဇေဋ္ဌကဘာဝေန ပဝတ္တနတော စတ္တာရော အဓိပတယော အညမညံ ဂရုံ န ကရောန္တိ။ တသ္မာ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ န မဂ္ဂါဓိပတိနော”တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **“အညမညဿ ပန အဓိပတယော န ဘဝန္တီ”** တိ။ **ဧတမတ္ထန္တိ** “အဓိပတယော အညမညဿ အဓိပတီ န ဘဝန္တီ”တိ ဧတမတ္ထံ။ **အဓိပတိနော**တိ အဓိပတိ ဘဝိတုံ သမတ္ထဿ။ **အဓိပတိံ န ကရောန္တီ** တိ အဓိပတိံ ကတွာ ဂရုံ ကတွာ နပ္ပဝတ္တန္တိ။ **အဓိပတီနံ သဟဘာဝေ**တိ အဓိပတိကိစ္စကရဏေန သဟပဝတ္တိယံ။ **“အဝီမံသာဓိပတိကဿ မဂ္ဂဿ အဘာဝတ”** တိ ဣဒံ “အဓိပတိတာသမတ္ထာ ဓမ္မာ အဓိပတိဘာဝေနေဝ ပဝတ္တေယျု”န္တိ အဇ္ဈာရောပနဝသေနာဟ, န ယထာဓိဂတဝသေန။ အဓိပတိဓမ္မာနဉှိ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရေ သတိ အဓိပတိဘာဝေန ပဝတ္တိ, န အညထာတိ သဟဘာဝေပိ တဒဘာဝံ သန္ဓာယ ဝိသေသနံ န ကတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ **အညမညာဓိပတိကရဏဘာဝေ**တိ အညမညံ အဓိပတိံ ကတွာ ပဝတ္တိယံ။ **ဝီမံသာဓိပတိကတ္တဝစနန္တိ** ဝီမံသာဓိပတိကဘာဝဿ ဝစနံ။ **န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ** သဗ္ဗေသမ္ပိ အဓိပတီနံ သာဓိပတိကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဟဘာဝေ ပဋိက္ခိတ္တော ဧဝ** သာဓိပတိဘာဝဿ အနေကံသိကတာဝစနတော။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

ပဌမနယဝဏ္ဏနာ

၄၆၆. ပတိဋ္ဌာနံ ကြမ သံသာရေ အဝဋ္ဌာနံ, တဿ မူလံ ကိလေသာတိ အာဟ **“ကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာန”** န္တိ။ ပတိဋ္ဌာနာယ ပန ဗျာပာရာပတ္တိ ကမ္မန္တိ ဝုတ္တံ **“အဘိသင်္ခါရဝသေန အာယူဟနာ”** တိ။ ယသ္မာ ကိလေသေသု တဏှာဟာဒိဋ္ဌိယော တဏှာဟာဒိဋ္ဌိစရိတာနံ ဝိသေသတော သံသာရနာယိကာ, ကိလေသသဟိတမေဝ စ ကမ္မံ ပတိဋ္ဌာနာယ ဟောတိ, န ကေဝလံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တဏှာဟာဒိဋ္ဌီဟိ။ပေ။ အာယူဟနာ”** တိ။ တထာ တဏှာယ ဘဝဿာဒဘာဝတော, ဒိဋ္ဌိယာ ဝိဘဝဘိနန္ဒနဘူတာယ ဝိဘဝဘိသင်္ခရဏဘာဝတော **“တဏှာဝသေန ပတိဋ္ဌာနံ, ဒိဋ္ဌိဝသေန အာယူဟနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဒိဋ္ဌိသုပိ အန္တောမုခပ္ပဝတ္တာယ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ ဝိသေသတော သံသာရေ အဝဋ္ဌာနံ, ယတော ဩလီယနာတိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“သဿတဒိဋ္ဌိယာ ပတိဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဗဟိမုခပ္ပဝတ္တာပိ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ ဘဝဘိသင်္ခရဏံ နာတိဝတ္တတီတိ ဝုတ္တံ **“ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ အာယူဟနာ”**တိ။ လယာပတ္တိ ယထာရဒ္ဓဿ အာရမ္ဘဿ အနိဋ္ဌာနံ အန္တောသင်္ကောစဘာဝတောတိ အာဟ **“လီနဝသေန ပတိဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဥဒ္ဓတာပတ္တိ အနုပာယဘူတာ ဗျာပာရာပတ္တီတိ အသင်္ကောစဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **“ဥဒ္ဓစ္စဝသေန အာယူဟနာ”**တိ။ တထာ ကောသဇ္ဇပက္ခိကတ္တာ စ ကာမသုခါနုယောဂဿ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကတ္တာ စ အတ္တကိလမထာနုယောဂဿ တဒုဘယဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာ ဝုတ္တာ, ကြတရံ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကြဏာ**တိ ကြမိဿာ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ ။ အဝုတ္တာန** န္တိ “ကိလေသဝသေန ပတိဋ္ဌာန”န္တိအာဒီနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာတိ ယောဇနာ။

သမပ္ပဝတ္တော ဓမ္မေ တိ လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟေန သမပ္ပဝတ္တေ သမ္မယုတ္တဓမ္မေ။ **ပဋိသင်္ခါတီ** တိ ပတိရူပံ သင်္ခလေတိ ဂဏေတိ တုလေတိ။ တေနာဟ **“ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီ”** တိ။ **တအာကာရော**တိ ပဋိသင်္ခါနာကာရော ဥပပတ္တိတော ဣက္ခနာကာရော။ **ဝေဠု ကတ္တ** တိ ပဋိသင်္ခါနသဘာဝတ္တာ ဝေ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ။ **ပစ္ဆိမပစ္ဆိမ ကာရဏဘာဝတော**တိ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ ကာရဏဘာဝတော။ ပုရိမံ ပုရိမဉှိ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိ။

၄၆၇. အဝိပရီတကာယာဒိသဘာဝဂ္ဂဟဏသမတ္ထတာယ **ဗလဝတီ ဧဝ သတိ။ ပညာ ဂဟိတာ** သတိနေပက္ကေနာတိ အတ္ထော။ **ဓေံစိတ္တော** တိ ဓေံ လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတစိတ္တော။ **စိရကတဝတ္တာဒိဝသေနာ** တိ စိရကတဝတ္တာဒိသီသေန။ **“ဝုတ္တော”** တိ ကြမိနာပိ “ကတ္တ အာဟ ကာယဝိညတ္တိံ။ပေ။ ကောဋ္ဌာသ”န္တိ ယောဇနာ။

ပရေသန္တိ န အနန္တရာနံ။ **သဗ္ဗေသံ။ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗာ** “သဗ္ဗေ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ သဗ္ဗေသံ ပစ္စယဝိသေသာ ဟောန္တိယေဝ”တိ။ ကာမေတီတိ ကာမော, အဿာဒနဝသေန အာမသတီတိ အာမိသံ, ကာမောဝ အာမိသန္တိ **ကာမာမိသံ,** ကိလေသကာမော။ ဝတ္ထုကာမော ပန အာမသီယတီတိ **အာမိသံ။** ဓေံ သေသဒွယမ္ပိ။ တေသု လောကိယန္တိ ဧတ္ထ သုခဝိသေသာတိ **လောကော,** ဥပပတ္တိဝိသေသော။ **ဝဋ္ဋံ** သံသာရော။ ကာမဿာဒဝသေန ပဝတ္တော လောဘော **ကာမာမိသံ။** ဘဝဝိသေသပတ္ထနာဝသေန ပဝတ္တော **လောကာမိသံ။** ဝိဘဝေ နာမ ကိမတ္ထိယော, ကော တ တံ အဘိပတ္ထေယျာတိ ဝဋ္ဋာနုဂေဓဘူတော လောဘော ဝဋ္ဋာမိသန္တိ စ ဝဒန္တိ။ **တအာရမ္မဏ** န္တိ တဿာ တဏှာယ အာရမ္မဏံ, ရူပာဒိ။ **လောကဓမ္မာ** လာဘာဒယော။ ဝုတ္တာဝသေသာ သဗ္ဗာဝ တဏှာ **သံသာရဇနကော ရာဂေါ။**

ပဌမနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယနယဝဏ္ဏနာ

၄၆၈-၉. သဗ္ဗေ သတ္တာ တိ ကာမဘဝါဒီသု, သညီဘဝါဒီသု, ဧကဝေါကာရဘဝါဒီသု စ သဗ္ဗဘဝေသု သဗ္ဗေ သတ္တာ။ အာဟာရတော ဌိတိ ဧတေသန္တိ **အာဟာရဋ္ဌိတိကာ,** ပစ္စယဋ္ဌိတိကာ။ ယေန ပစ္စယေန တေ တိဋ္ဌန္တိ, သော ဧ

ကောဝ ဓမ္မော ဉာတပရိညာသင်္ခါတာယ “အာဟာရဋ္ဌိတိကာ”တိ အဘိညာယ အဘိညေယျော။ **ဒွေဝ ဓာတုယောတိ** သင်္ခတာသင်္ခတဓာတုယော။ **တိဿော ဓာတုယော** တိ ကာမဓာတုရူပဓာတုအရူပဓာတုယော။ **ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနာနီ** တိ “ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၂, ၃၅၅; အ. နိ. ၅.၂၆) အာဂတာနိ ဝိမုစ္စနကာရဏာနိ။ **အနုတ္တရိယာနီ** တိ ဒဿနာနုတ္တရိယာဒီနိ ဆ အနုတ္တရိယာနိ။ **နိဒ္ဒသဝတ္ထူနီ**တိ ယေဟိ ကာရဏေဟိ နိဒ္ဒသော ဟောတိ, တာနိ နိဒ္ဒသဝတ္ထူနိ နာမ။ ဒေသနာမတ္တမေ္ဗတံ။ ခီဏာသဝေါ ဟိ ဒသဝဿော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုန ဒသဝဿော န ဟောတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဒသဝဿော, နဝဝဿောပိ။ပေ။ ဧကမုဟုတ္တိကောပိ န ဟောတိယေဝ ပုန ပဋိသန္ဓိယာ အဘာဝတော, အဇ္ဈုပ္ပတ္တိဝသေန ပနေဝံ ဝုတ္တံ။ တာနိ ပန “ဣဓ, ဘိက္ခု, သိက္ခာသမာဒါနေ တိဗ္ဗစ္ဆန္ဒော ဟောတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၁) သုတ္တေ အာဂတာနိယေဝ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဟောတီ”တိအာဒီနိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၆၀; အ. နိ. ၁၀.၁၀၆) **ဒသ နိဇ္ဇရဝတ္ထူနိ** ။ **ခန္ဓာဒယော** တိ ခန္ဓာယတနဓာတာဒယော။ **ဝိနန္ဓန** န္တိ “ဘဝါဒိဝိနန္ဓနဋ္ဌေန တနံ ဝုစ္စတိ တဏှာ”တိ ဒဿေတိ။ **ဂမန**န္တိ အသ္ဝာဒနဝသေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိမာဟ။ တေန ဝုတ္တံ **“ပိယရူပသာတရူပေသူ”**တိ။

ဝိပဿနာသဟဂတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကတ္တာ။ “မဂ္ဂံ အပ္ပတ္တံ ကာယိကံ ဝီရိယ”န္တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တတ္တာ ပန လောကုတ္တရဝီရိယမ္ပိ ပရိယာယေန ကာယိကံ နာမ အတ္ထီတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။

ရူပာဝစရေ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ န ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ရူပာဝစရေ။ပေ။ ပဋိက္ခိတ္တာ”** တိ။ ယထာ ဝိပဿနာသဟဂတာ ပီတိ ပရိယာယေန “ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ရူပာဝစရေ ပီတိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ ဧဝံ လဗ္ဘမာနာပိ အလဗ္ဘမာနံ ဥပာဒါယ န ဝုတ္တာ။ **“အဝိတက္ကအဝိစာရာ”**တိ ဝိသေသနံ သန္တပဏီတာယ ပီတိယာ ဒဿနတ္ထံ။ **ဗောဇ္ဈင်္ဂဘူတာ** တိ ပရိယာယဗောဇ္ဈင်္ဂဘူတာ။ **အဝိတက္ကအဝိစာရော ပီတိ။ပေ။ န ဝုတ္တော** သဝိတက္ကသဝိစာရတ္တာ တဿ။ န ဟိ ကာမာဝစရာ အဝိတက္ကအဝိစာရာ ပီတိ အတ္ထိ။

ဣဓ ဝုတ္တော ပရိယာယေနာတိ အတ္ထော။ မဂ္ဂပဋိဝေဓာနုလောမနတော ဝိပဿနာယ ဝိယ ဟာဒကဈာနေသုပိ သတိအာဒယော “ဗောဇ္ဈင်္ဂါ”တွေဝ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **“နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတ္တာ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗော”** တိ။ ဧဝံ ကသိဏဈာနာဒီသု ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဥဒ္ဓရန္တာနံ အဓိပ္ပာယံ ဝတွာ အနုဒ္ဓရန္တာနံ အဓိပ္ပာယံ ဝတ္တုံ **“အနုဒ္ဓရန္တာပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တေ ဟိ အာသန္နေကန္တကိစ္စနိဗ္ဗတ္တိံ ဟိ ဝိပဿနာက္ခဏေ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဥဒ္ဓရန္တိ, န ဈာနက္ခဏေ တဒဘာဝတော။ တေနာဟ **“ဝိပဿနာကိစ္စဿ ဝိယ။ပေ။ န ဥဒ္ဓရန္တီ”** တိ။ ကသိဏနိဿန္ဒော အရူပာနီတိ အာဟ **“တဒာယတ္တာနီ”** တိ။

ဒုတိယနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယနယဝဏ္ဏနာ

၄၇၀-၁. တေဿဝေ့ နံ ပဟာနံ တေဿဂ္ဂေ, တေဿဝေ့ နံ တ ဝိဿဋ္ဌဘာဝေ နိရာသင်္ကာနုပ္ပဝေသောတိ အာဟ **“တေဿဂ္ဂသဒ္ဒော။ပေ။ ဒုဝိဓော ဝုတ္တော”** တိ။ ဝိပဿနာက္ခဏေ **တဒင်္ဂတန္နိန္နပ္ပကာရေန,** မဂ္ဂက္ခဏေ **သမုစ္ဆေဒတဒာရမ္မဏကရဏပ္ပကာရေန** ။

တတိယနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၇၂. ဥပေက္ခနမုပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ သဘာဝေါ, သော စ သမာဓိဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဝိယ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥဿာဓိကဘာဝပ္ပာဝဘောဝေ အပဟုတွာ တေသံ အနူနာနဓိကဘာဝေ မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တီတိ ဣမမတ္ထံ အာဟ **“ဥပေက္ခနဝသေနာ”** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **ဥပပတ္တိတော ဣက္ခန** န္တိ ပဋိသင်္ခါနမာဟ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗောဇ္ဈင္ဂဝိဘင္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၄၉၀. အဘိဓမ္မေ တိ ဓမ္မသင်္ဂဟေ။ သော ဟိ နိဗ္ဗတ္တိတာဘိဓမ္မဒေသနာ, န ဝိဘင်္ဂဒေသနာ ဝိယ သုတ္တန္တနယဝိမိ သ္သာ။ **အရိယောပပဒတံ န ကရောတိ** ဝိနာပိ တေနသ္သ အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတော။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ ''ယထာ ဟိ''တိ အာဒိ။

၄၉၃. ''လောကိယကာလေနာ''တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာနုဘာဝေန ကိစ္စာတိရေကသိဒ္ဓီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဧ တေသန္တိ** သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ။ အပ္ပဟာနေ, ပဟာနေ စ အာဒီနတနိသံသဝိဘာဝနာဒိနာ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဒီနိ မိစ္ဆာတစာဒီနိ ပဇဟာပေန္တီတိ ဝုတ္တာနိ**။ မိစ္ဆာတစာဒိတော နိဝတ္တိ သမ္မာတစာဒိကိရိယာတိ ဝုတ္တံ **''သ မ္မာတစာဒိကိရိယာ ဟိ ဝိရတီ''**တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော ဝိယ **န ကာရာပကဘာဝေန,** တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော ဝိယ **န ကတ္တုဘာဝေန။ လောကုတ္တရက္ခဏေပီ**တိ န ကေဝလံ လောကိယက္ခဏေယေဝ, အထ ခော လောကုတ္တရက္ခဏေပိ။

ခန္ဓောပမိ ဝိပစ္စတီ တိ ပဋိသန္ဓိအယိကံ သန္ဓာယာဟ။ **တတ္ထ ဝိပစ္စတီ** တိ ပဝတ္တိဝိပာကအယိကံ။

ဧကေကန္တိ ''တတ္ထ ကတမာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ''တိအာဒိနာ ဧကေကံ အင်္ဂံ ပုစ္ဆိတ္ဝာ။ **တဿ တဿေဝ** တိ ဧကေ ကအင်္ဂဿေဝ, န အင်္ဂသမုဒာယဿ။ **သဟ ပန ပုစ္ဆိတ္ဝာ** တိ ''တတ္ထ ကတမော ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ''တိ ပုစ္ဆိ တွာ။ **ကေတော ဝိဿဇ္ဇနပဋိနိဒ္ဒေသတ္တာ** တိ ယဒိပိ ''တတ္ထ ကတမာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ? ယာ ပညာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၉၅) ဝိဿဇ္ဇနံ ကတံ, ''တတ္ထ ကတမော ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ''တိ (ဝိဘ. ၄၉၄) ပန ဧကတော ကတာယ ပုစ္ဆာယ ဝိဿ ဇ္ဇနဝသေန ပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝတော န ဟဋိယေက္ကံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ နာမ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပဉ္စင်္ဂိကတ ရေ ဧဝ ဟဋိယေက္ကံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ ကတံ, န အဋ္ဌင်္ဂိကတရေတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ။ **ဧကေက မုခာယာ**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိမုခာယ။ တေန ဝုတ္တံ ''အရိယံ တေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဒေသေဿာမိ သဉပနိသံ သပ ရိက္ခာရ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၂၈)။ **ပုဗ္ဗသုဒ္ဓိယာ သိဇ္ဈန္တိ** ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီ ကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၁), တသ္မာ သမ္မာတစာဒိမုခာ ဘာဝနာ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာ ယော။ တေနာဟ **''န မဂ္ဂဿ ဥပစာရေနာ''** တိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဈာနဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

မာတိကာဝဏ္ဏနာ

၅၀၈. ဟတိမောက္ခသံဝရာဒီ တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, သတိသမ္ပဇညံ, ဇာဂရိယာနုယောဂေတိ ဧဝမာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **အသုဘာနုဿတိယော** တိ အသုဘဈာနာနိ, အနုဿတိဈာနာနိ စ။ သတိ သမဏဘာဝကရပုဗ္ဗဘာဂကရဏီယသမ္ပတ္တိယံ သမဏဘာဝေပိ သိဒ္ဓေါယေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"သုညာ။ပေ.။ ဒဿေတီ"**တိ။ ကာရဏေ ဟိ သိဒ္ဓေ ဖလမ္ပိ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ။ သိက္ခာပဒါနံ သရူပံ, သိက္ခိတဗ္ဗာကာရံ, သင်္ခေပတော ဝိဘာဂဉ္စ ဒဿေတုံ **"သိက္ခာပဒေသူ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နာမကာယာဒိဝသေနာ**တိ နာမကာယပဒကာယဗျဉ္ဇနကာယဝသေန ဝုတ္တေသု။ ဣမိနာ သိက္ခာပဒါနံ သိက္ခာယ အဓိဂမူပာယဘူတပညတ္တိသဘာဝတံ ဒဿေတိ။ တေသု သိက္ခိတဗ္ဗာကာရော သတ္ထုအာဏာနတိက္ကမောယေဝါတိ အာဟ **"ဝစ။ပေ.။ တဗ္ဗေသူ"** တိ။ **သိက္ခာကောဋ္ဌာသေသူ**တိ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေသု အဓိသီလသိက္ခာဘာဂေသု။ တေသု သမာအနမေဝ သိက္ခိတဗ္ဗာကာရောတိ ဝုတ္တံ **"ပရိပူရဏဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗေသူ"**တိ။ **သိက္ခာပဒေကဒေသဘူတာ**တိ သိက္ခာပဒသမုဒာယဿ အဝယဝဘူတာ။ ဘိက္ခု သိက္ခာ ဟိ ဣစ္ဆာမိပ္ပေတာ "ဣစ ဘိက္ခု"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "သေသသိက္ခာ ပန အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန သိက္ခာသဒ္ဒဿ အတ္ထဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၅၁၆)။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၀၉. ဒိဋ္ဌတ္တာ တိ သယမ္ဘုဉာဏေန သစ္ဆိကတတ္တာ။ **ခန္တိ** အာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သယမ္ဘုဉာဏေန သစ္ဆိကရဏဝသေနေဝ ဟိ ဘဂဝတော ခမနရုစ္စနာဒယော, န အညေသံ ဝိယ အနုဿတကာရပရိဝိတက္ကာဒိမုခေန။ **အဝိပရီတဋ္ဌော** ဧကန္တနိယျာနဋ္ဌေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သိက္ခိယမာနော** တိ သိက္ခာယ ပဋိပဇ္ဇိယမာနော ။ **သိက္ခိတဗ္ဗာနိ သိက္ခာပဒါနီ**တိ သိက္ခာပဒဟင္ဂြိ ဝဒတိ။ **ခန္တတ္တယ** န္တိ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယံ။ "သဗ္ဗပါပဿ။ပေ.။ ဗုဒ္ဓါန သာသန"န္တိ (ဓ. ပ. ၁၈၃; ဒီ. နိ. ၁.၉၀; နေတ္တိ. ၃၀) ဝစနတော အာဟ **"အနုသာသနအာနဘူတံ သိက္ခတ္တယ"** န္တိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယတ္တာ တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဧကန္တဟေတုဘာဝတော။ တွေ စ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ, ကမ္မပထသမ္မာဒိဋ္ဌိ စ။ **ဖလကာရဏောပစာရေဟီ**တိ ဖလူပစာရေန သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာ, ကာရဏူပစာရေန သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ။ **ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္တနော ဧကဒေသဘူတေဟိ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိဓမ္မေ သန္ဓာယာဟ။ ကုသလပညာဝိညာဏာနံ တ ပဇာနနဝိဇာနနဝသေန ဒဿနံ **ဒိဋ္ဌိ** တိ။ တေန အဝယဝဓမ္မေန သမုဒာယဿ ဥပစရိတတံ ဒဿေတိ။ **ဝိနယနကိရိယတ္တာ** တိ ဒေသနာဘူတံ သိက္ခတ္တယမာဟ။ **ဓမ္မေနာ** တိ ဓမ္မတော အနပေတေန။ **အဝိသမသဘာဝေနာ**တိ အဝိသမေန သဘာဝေန, သမေနာတိ အတ္ထော။

၅၁၀. အနညတ္တေနာ တိ ဂရုဟာဒိအညတ္တရုပိတေန သကတ္တေန။ **ဘိန္နပဋ္ဋဓရေ** တိ ဘိက္ခုသာရုပ္ပဝသေန ပဉ္စခဏ္ဍာဒိနာ ဆေဒေန ဆိန္နစီဝရဓရေ။

ဘေဒနပရိယာယဝသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ ကိလေသာနံ ပဟာနာ ကိလေသာနံ ဘေဒအာ ဘိက္ခုတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဂုဏဝသေနာတိ သေက္ခဓမ္မာဒိဂုဏာနံ ဝသေန။ တေန ဘာဝတ္ထတော ဘိက္ခုသဒ္ဒေါ ဒဿိတော ဟောတိ။

ဣဒံ ဒွဝယန္တိ "ဧတ္ထ စာ"တိအာဒိနာ ပရတော သင်္ဂဟဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ "သေက္ခော"တိအာဒိကံ ဝစနဒွယံ။ **ဣမိနာ**တိ "သေက္ခော ဘိက္ခု ဘိန္နတ္တာ ပာပကာန"န္တိ ပဒါနံ အတ္ထဒဿနေန။ **န သမေတိ** သေက္ခအသေက္ခပုထုဇ္ဇနာသေက္ခဒီပနတော။ **တဒိဒန္တိ** ပဌမဒွယံ။ **နိပ္ပရိယာယဒဿနံ** အရိယာနံ , အသေက္ခာနံယေဝ စ သေက္ခဘိ

န္ကိလေသဘာဝဒီပနတော။ **ဝုတ္တော** တိ ပဋိညာဝစနံ, သစ္စံ ဝုတ္တောတိ အတ္ထော။ **န ပန ဣ္လောခိပေပ္ပေတော** အတ္ထု၊ဒ္ဓ ဓာရဝသေန ဒသ္သိတတ္တာ။

ဘဂဝတော ဝစနန္တိ ဥပသမ္ပအာကမ္မတစမာဟ။ **တဒနုရူပန္တိ** တဒနုစ္ဆဝိကံ, ယထာဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ ပရိ သာဝတ္ထုသီမာသမ္ပတ္တိယော "သမဂ္ဂေန သင်္ဃေန အကုပ္ပေနာ"တိ (ဝိဘ. ၅၁၀) ဣ္လမိနာ ပကာသိတာတိ **"ဌာနာရဟာ"န္တိ** ပဒသ္သ **"အနူန။ပေ။ အဝုတ္တ"** န္တိ ဧတ္တကမေဝ အတ္ထမာဟ။

၅၁၁. အဝီတိက္ကမနဝိရတိဘာဝတော တိ အဝီတိက္ကမသမာအနဘူတာ ဝိရတီတိ ကတ္ဝာ တရိတ္တသီလံ ပတ္ဝာ ဝိ ရတိ ဧဝ ပဓာနန္တိ စေတနာသီလသ္သပိ ပရိယာယတာ ဝုတ္တာ။ **"နဂရဝမုကီ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော"** တိ ဣ္လဒံ ဣ္လောခိပေပ္ပ တနဂရဝမုကီဒသ္သနံ။ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာ, ဟသာဒဝိဇ္ဇာတိ ဒုဝိဓာ ဟိ ဝမုကီဝိဇ္ဇာ။ **လေဟိတဗ္ဗ** န္တိ သာယိတဗ္ဗံ။ **စုဗိတဗ္ဗ** န္တိ ဟာတဗ္ဗံ။

ဣ္လန္ဒိယသံဝရာဟာရတ္တာ တိ ဣ္လန္ဒိယသံဝရဟေတုကတ္တာ။ ဟတိမောက္ခသီလံ သိက္ခာပဒသီလံ န ပကတိသီလာ ဒိကေန ဂယ္ဟတီတိ အာဟ **"ဟတိမောက္ခတော အည့ သီလံ ကာယိကအဝီတိက္ကမာဒိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတ"** န္တိ။ တံ ပန ဟတိမောက္ခသီလေန န သင်္ဂယ္ဟတီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, ကာယိကတစသိကသံဝရသ္သ တဗ္ဗိနိမုတ္တသ္သ အ ဘာဝတောတိ ဒသ္သေန္တော **"ဣ္လမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တ"** န္တိ အာဟ။

တတ္ထ ဟတိမောက္ခသဒ္ဒသ္သ ဧဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – ကိလေသာနံ ဗလဝဘာဝတော, ဟပ ကိရိယာယ သုကရဘာဝတော, ပုညကိရိယာယ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဗဟုက္ခတ္တုံ အပာယေသု ပတနသီလောတိ ဟတီ, ပုထုဇ္ဇနော, အနိစ္စတာယ တ ဘတဒီသု ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တော ဃဋိယန္တံ ဝိယ အနဝဋ္ဌာနေန ပရိဗ္ဗမန တော ဂမနသီလောတိ ဟတီ, မရဏဝသေန တ တမ္ဟိ တမ္ဟိ သတ္တနိကာယေ အတ္တဘာဝသ္သ ဟတနသီလောတိ ဟတီ, သတ္တသန္တာနော, စိတ္တမေဝ တ။ တံ ဟတိနံ သံသာရဒုက္ခတော မောက္ခေတီတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။ စိတ္တသ္ဝ သ ဟိ ဝိမောက္ခေန သတ္တောပိ "ဝိမုတ္တော"တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ "စိတ္တတေအနာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀), "အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ"န္တိ (မဟာဝ. ၂၈) စ။ အထ တ အဝိဇ္ဇာဒိနာ ဟေတုနာ သံ သာရေ ပတတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဟတီ။ "အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္ဓာဝတံ သံသရတ"န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄; ၃.၉၉; ၅.၅၂၀; ကထာ. ၇၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္သ ဟတိနော သတ္တသ္သ တဏှာ ဟာဒိသံကိလေသတ္တယတော မောက္ခော ဧတေနာတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။ "ကဏ္ဍကကာဠော"တိအာဒီနံ ဝိယ တသ္သ သမာသသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ တ ဟတေတိ ဝိနိပါတေတိ ဒုက္ခေတိ ဟတိ, စိတ္တံ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ "စိတ္တေန နီယတိ လောကော, စိတ္ တေန ပရိကဿတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၆၂)။ တသ္သ ဟတိနော မောက္ခော ဧတေနာတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။ ပတတိ တ ဧ တေန အပါယဒုက္ခေ တ သံသာရဒုက္ခေ တတိ ဟတိ, တဏှာဒိသံကိလေသော။ ဝုတ္တဥ္ဟိ "တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇), တဏှာဒုတိယော ပုရိသော"တိ (ဣ္လတိဝု. ၁၅; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ဟာရာယနာနုဂီတိက ထာ နိဒ္ဒေသ ၁၀၇) စ အာဒိ။ တတော မောက္ခောတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။

အထ တ ပတတိ ဧတ္ထာတိ ဟတီနိ, ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ "ဆသု လော ကော သမုပ္ပန္နော, ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၇၀; သု. နိ. ၁၇၁)။ တတော ဆအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိ ရာယတနသင်္ခာတတော ဟတိတော မောက္ခောတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။

အထ တ ဟတော ဝိနိပါတော အသ္သ အတ္ထီတိ ဟတီ, သံသာရော, တတော မောက္ခောတိ **ဟတိမောက္ခံ** ။

အထ တ သဗ္ဗလောကာဓိပတိဘာဝတော ဓမ္မိဿရော ဘဂဝါ "ပတီ"တိ ဝုစ္စတိ, မုစ္စတိ ဧတေနာတိ မော က္ခော, ပတိနော မောက္ခော တေန ပညတ္တတ္တာတိ ပတိမောက္ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ **ဟတိမောက္ခံ** ။ သဗ္ဗ ဂုဏာနံ တ မူလဘာဝတော ဥတ္တမဋ္ဌေန ပတိ စ သော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန မောက္ခော စာတိ ပတိမောက္

ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ **ဟာတိမောက္ခံ** ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ဟာတိမောက္ခန္တိ မုခမေတံ ပမုခမေတ”န္တိ (မဟာဝ. ၁၃၅) ဝိတ္ထာရော။

အထ တ ပ-ကာရော ပကာရေ, အတီတိ အစ္စန္တတ္ထေ နိပါတော, တသ္မာ ပကာရေဟိ အစ္စန္တံ မောက္ခေ တီတိ **ဟာတိမောက္ခံ** ။ ဣဒဉှိ သီလံ သယံ တဒင်္ဂဝသေန, သမာဓိသဟိတံ ပညာသဟိတဉ္စ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန သမုစ္ဆေဒဝသေန စ အစ္စန္တံ မောက္ခေတိ မောစေတီတိ **ဟာတိမောက္ခံ** ။ ပတိ ပတိ မောက္ခောတိ တ ပတိမော က္ခော, တမှာ တမှာ ဝီတိက္ကမဒေါသတော ပစ္စေကံ မောက္ခောတိ အတ္ထော, ပတိမောက္ခောယေဝ **ဟာ တိမောက္ခံ**။ မောက္ခော တ နိဗ္ဗာနံ, တဿ မောက္ခဿ ပဋိဗိမ္ဗဘူတောတိ ပတိမောက္ခံ။ သီလသံဝရော ဟိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော သူရိယဿ အရုဏုဂ္ဂမနံ ဝိယ နိဗ္ဗာနဿ ဥဒယဘူတော တပ္ပဋိဘာဂေါ ဝိယ ဟောတိ ယ ထာရဟံ ကိလေသနိဗ္ဗာပနတောတိ ပတိမောက္ခံ, ပတိမောက္ခံယေဝ **ဟာတိမောက္ခံ** ။

အထ တ မောက္ခံ ပတိ ဝတ္တတိ, မောက္ခာဘိမုခန္တိ တ ပတိမောက္ခံ, ပတိမောက္ခံယေဝ **ဟာတိမောက္ခ** န္တိ။ ဣဒမ္ပိ ဟာတိမောက္ခသဒ္ဒဿ မုခမတ္တဒဿနမေဝ။ သဗ္ဗာကာရေန ပန ဇိနဟာတိမောက္ခော ဘဂဝတာဝ အနဝဇ္ဇပတိမောက္ခံ ဟာတိမောက္ခံ သံဝဏ္ဏေယျ။

၅၁၃. ဂရုဘဏ္ဍဝိဿဇ္ဇနကရဏဘူတံ ဇေတဿ အတ္ထီတိ **ဂရုဘဏ္ဍဝိဿဇ္ဇနံ** ။ **ဂရုဘဏ္ဍန္တရဘူတံ** ထာဝ ရာဒိ။ ဦနကံ န ဝဋ္ဋတီတိ **ဖာတိကမ္မံ** ဝုတ္တံ။ အတိရေကဂ္ဃနကံ, တဒဂ္ဃနကမေဝ တ ဝဋ္ဋတီတိ။ **ယထာဝုတ္တ** န္တိ ပေါက္ခရဏိတော ပံသုဥဒ္ဓရဏာဒိထာဝရကမ္မံ။

ဓာရေတိ, ဟောသေတိ တ ပရေသံ အရဏော။

ဂိဟီနံ ကရိယမာနံ ဝုတ္တံ, န သဥဿ, ဂဏဿ တတိ အတ္ထော။ **ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍ** န္တိ ဥတ္တရပဒလောပံ, ပုရိမပ ဒေ ဥတ္တရပဒလောပဉ္စ ကတွာ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“ပိဏ္ဍတ္ထ”** န္တိအာဒိ။ **အယောနိသော ဝိစာရဏာ** အယာထာဝပဋိပ တ္တိ။

၅၁၄. ဂစ္ဆန္တိ ယထာသကံ ဝိသယေ ပဝတ္တန္တီတိ **ကတေ,** စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ။

ဝိဓုနနံ ပဖ္ဖောဋနံ, ပတာဟနန္တိ အတ္ထော။

၅၁၅. ယထာ ကရဏတ္ထော ကရဏီယသဒ္ဒော, ဧဝံ ဝိကိရဏတ္ထောပိ ဟောတီတိ အာဟ **“ဝိက္ခိပိတဗ္ဗာနီ”** တိ, ဝိ ဒ္ဓံသိတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ သံယမနီယာနိ တ **သံယမကရဏီယာနိ,** “န ပုန ဧဝံ ကရောမီ”တိ အတ္တနော ဒဟနံ မနသာ အ ဓိဋ္ဌာနံ သံယမနံ, သံယမနကရဏီယာနိ **သံဝရကရဏီယာနီ**တိ စိတ္တမတ္တာယတ္တာ ဧဝ သံယမသံဝရာ အာစရိယေန အ ဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“အနာပတ္တိဂမနီယာနီ”** တိ ။ အန္တေတသိကတ္ထေရော ပန ဒေသနာပိ စိတ္တုပ္ပာဒမနသိကာရေ ဟိ ဝိနာ န ဟောတီတိ ဒေသနာဝိသုဒ္ဓိ နိဿရဏံ ဝဒတိ။

၅၁၆. “အလင်္ကတော စေပိ။ပေ။ သ ဘိက္ခူ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၄၂) ဝိယ ဣဓာပိ **ဂုဏတော ဘိက္ခု အဓိပ္ပေတော** ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “ဣဓ ဘိက္ခူတိ ပဋိပတ္တိယာ ဘိက္ခုဘာဝဒဿနတော ဧဝမာဟာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၅)။ ယတ္တကံ ဧကေန ပုဂ္ဂလေန အသေသေတွာ သမာဒါတုံ သက္ကာ, တံ သန္ဓာယာဟ **“ယေန သမာဒါနေန သဗ္ဗာပိ သိက္ခာ သမာဒိ န္နာ ဟောန္တိ”**တိ ယထာ ဥပသမ္ပဒါဟရိပူရိယာ အသေသံ ဥပသမ္ပန္နသိက္ခာသမာဒါနံ။ **တန္တိ** သမာဒါနံ။ **အနေကေသူ** တိ ဝိသုံ ဝိသုံ သမာဒါနေသု။ ယထာ သမာဒိန္နာယ သိက္ခာယ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဝီတိက္ကမနံ သိက္ခိတဗ္ဗာကာရော, ဧဝံ သတိ ဝီတိက္ကမေ ဒေသနာကမ်နိယာ ဒေသနာ, ဝုဋ္ဌာနကမ်နိယာ ဝုဋ္ဌာနံ တဒုပာယဘူတံ ဟရိတသိကဝတ္တစရဏာဒီတိ ဝုတ္တံ **“အဝီတိ။ပေ။ အာကာရေနာ”**တိ။ ယံ သိက္ခာပဒံ ပမာဒေန ဝီတိက္ကန္တံ, တံ သိက္ခိယမာနံ န ဟောတီတိ သေသိ တံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“ဝီတိက္ကမနဝသေန သေသဿာ”** တိ။

၅၁၉. **စိတ္တပရိသောဓနေဘာဝနာ** တိ စိတ္တဿ ပရိသောဓနေဘူတာ အာဝရဏီယဓမ္မေဟိ ဝိက္ခမ္ဘိကာ သမာဓိဝိပဿနာဘာဝနာ စိတ္တပရိသောဓနေဘာဝနာ။ **သုပ္ပပရိဂ္ဂဟက** န္တိ နိဒ္ဒါပရိဂ္ဂဟကံ။ **ဣဒန္တိ** ဣဒံ အဇ္ဈောကာသေဝင်္ကမေတတ္တရဏသင်္ခါတံ ကိရိယမယစိတ္တာနံ အပ္ပဝတ္တနံ သုပ္ပံ နာမ။ **ဣတော** ဘဝင်္ဂေါတ္တရဏတော။ **ပုဗ္ဗေ ဣတော** ကိရိယမယစိတ္တပ္ပဝတ္တိတော ပရဥ္စ နတ္ထိ။ **အယံ** ကာယကိလမထော, ထိနမိဒ္ဓဥ္စ **တေဿ** သုတ္တဿ ပစ္စယော။

၅၂၂. **သတိပဋ္ဌာနာဒယော** တိ သတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနဣဒ္ဓိပါဒာ, ကေစ္စေ စ မဂ္ဂဓမ္မာ သဟ န ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ ဟဒ္ဒိယံ န ဝုတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ တေ ဝော ကေသိဉ္စိ အာရမ္မဏေ သဟ န ပဝတ္တန္တီတိ န ဂဏ္ဍေဟယုံ, ဣန္ဒြိယဗလာနိ ကသ္မာ န ဂဟိတာနီတိ အာဟ **"ပဝတ္တ။ပေ။ ဟောန္တိ"** တိ။ ဝေမိ့ သဒ္ဓိန္ဒြိယဗလာနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေဟိ န သင်္ဂယှန္တီတိ ကထံ တေသံ တဒန္တောဂဓတာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ပီတိ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ"** တိ။

၅၂၃. **သမန္တတော** တိ သဗ္ဗဘာဂေသု သဗ္ဗေသု အဘိက္ကမာဒီသု, သဗ္ဗဘာဂတော တ တေသု ဧဝ အဘိက္ကမာဒီသု အတ္တာနတ္တာဒိသဗ္ဗဘာဂတော သဗ္ဗာကာရတော။ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတံ ယောနိသော။ **သမန္တိ** အဝိသမံ, ဣဋ္ဌာဒိအာရမ္မဏေ ရာကဒိဝိသမရဟိတံ ကတ္တတိ အတ္ထော။

ဘိက္ခာ စရိယတိ ဧတ္တာတိ ဘိက္ခာစာရော, ဘိက္ခာယ စရဏဋ္ဌာနံ, သော ဧဝ ကေစရော, ဘိက္ခာယ စရဏမေဝ တ သမ္ပဇညဿ ဝိသယဘာဝတော ကေစရော, တသ္မိံ **ဘိက္ခာစာရကေစရေ** ။ သော ပန အဘိက္ကမာဒိဘေဒဘိန္နတ္တိ ဝိသေသနဝသေန ဝုတ္တံ **"အဘိက္ကမာဒီသု ပနာ"** တိ။ **ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ** တိ ယောဂကမ္မဿ ဘာဝနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနသင်္ခါတေ အာရမ္မဏေ, ဘာဝနာကမ္မေယေဝ တ, ယောဂိနော သုခဝိသေသဟေတုတာယ တ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ သမ္ပဇညဿ ဝိသယဘာဝေန **ကေစရေ**။ **အဘိက္ကမာဒီသု** တိ အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒီသု စေဝ စီဝရဟာရုပနာဒီသု စ။ **အသမ္မုယှနံ** စိတ္တကိရိယာတယောဓာတုဝိပ္ဖာရဝသေနေဝ တေသံ ပဝတ္တိ, န အညထာတိ ယာထာဝတော ဇာနနံ။

ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဓာနံ ကတွာ တိ စီဝရဟာရုပနာဒိသရီရပရိဟရဏကိစ္စကာလေပိ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရမေဝ ပဓာနံ ကတွာ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ဥဿုက္ကဇာတော ဟုတွာ အတိဝိယ မံ ယာစသိ, ယသ္မာ စ ဇီဝိတန္တရာယာနံ ဒုဇ္ဇာနတံ ဝဒသိ, ဣန္ဒြိယာနိ စ တေ ပရိပာကံ ဂတာနိ, တသ္မာ။ **တိဟာ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **တေ** တယာ။ **ဝေန္တိ** ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရံ ဝဒတိ။ **သိက္ခိတဗ္ဗ** န္တိ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ တိဿန္နမ္ပိ သိက္ခာနံ ဝသေန သိက္ခနံ ကာတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေန္တော **"ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တ** န္တိ ရူပာယတနေ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပေ ရူပမတ္တမေဝ ပဿတိ, န နိစ္စာဒိသဘာဝံ, ဧဝံ သေသတံဒွါရိကဝိညာဏေဟိပိ မေ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ ဘဝိဿတီတိ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အထ တ **ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌံ** နာမ စက္ခုဝိညာဏံ, ရူပေ ရူပဝိဇာနနန္တိ အတ္ထော။ **မတ္တာ** တိ ပမာဏံ။ ဒိဋ္ဌံ မတ္တာ ဧတဿာတိ **ဒိဋ္ဌမတ္တံ,** စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ မေ စိတ္တံ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အာပာထဂတေ ရူပေ စက္ခုဝိညာဏံ န ရဇ္ဇတိ န ဒုဿတိ န မုယှတိ, ဧဝံ ရာကဒိဝိရဟေန စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ မေ ဇဝနံ ဘဝိဿတိ, စက္ခုဝိညာဏပ္ပမာဏေနေဝ နံ ဌပေဿာမီတိ။ အထ တ **ဒိဋ္ဌံ** နာမ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌရူပံ။ **ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌံ** နာမ တတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နံ သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေါဋ္ဌဗ္ဗနသင်္ခါတံ စိတ္တတ္တယံ။ ယထာ တံ န ရဇ္ဇတိ န ဒုဿတိ န မုယှတိ, ဧဝံ အာပာထဂတေ ရူပေ တေနေဝ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒိပ္ပမာဏေန ဇဝနံ ဥပ္ပာဒေဿာမိ, နာဿ တံ ပမာဏံ အတိက္ကမိတွာ ရဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ ဒဿာမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေ နယော သုတမုတေ သု။ **မုတန္တိ** စ တဒာရမ္မဏဝိညာဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တန္တိ** ဧတ္ထ ပန **ဝိညာတံ** နာမ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနေန ဝိညာတာရမ္မဏံ, တသ္မိံ ဝိညာတေ။ **ဝိညာတမတ္တ**န္တိ အာဝဇ္ဇနပ္ပမာဏံ။ ယထာ အာဝဇ္ဇနံ န ရဇ္ဇတိ န ဒုဿတိ န မုယှတိ, ဧဝံ ရဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အဒတွာ အာဝဇ္ဇနပ္ပမာဏေနေဝ စိတ္တံ ဌပေဿာမီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ဧဝဉ္စဟိ တေ ဗာဟိယ သိက္ခိတဗ္ဗ** န္တိ ဧဝံ ဣမာယ ပဋိပဒာယ တယာ ဗာဟိယ တိဿန္နံ သိက္ခာနံ အနုပဝတ္တနဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဣတိ ဘဂဝါ ဗာဟိယဿ သံခိတ္တရုစိတာယ ဆဟိ

ဝိညာဏကာယေဟိ သဒ္ဓိံ ဆဋ္ဌာရမ္မဏဘေဒဘိန္နံ ဝိပဿနာဝိသယံ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ စတူဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ဝိဘဇိတ္ဝာ တ တ္ထ သူ ဉာတတီရဏပရိညံ ဒဿေတိ။

ကထံ? တွေ ဟိ ရူပာယတနံ ပဿိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဒိဋ္ဌံ** နာမ, စက္ခုဝိညာဏံ ပန သဒ္ဓိံ တံဒ္ဝါရိကဝိညာဏေဟိ ဒဿ နဋ္ဌေန, တဒုဘယမ္ပိ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနံ ဓမ္မမတ္တမေဝ, န ဧတ္ထ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ။ ယတော တံ ဟုတ္ဝာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စံ, ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာတိ ကုတော တတ္ထ ပ ဏ္ဍိတဿ ရဇ္ဇနာဒီနံ ဩကာသောတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ သေ နယော သုတာဒီသုပိ။

ဣအနိ ဉာတတီရဏပရိညာသု ပတိဋ္ဌိတဿ ဥပရိ သဟ ဖလေန ပဟာနပရိညံ ဒဿေတုံ **"ယတော ခော တေ ဗာ ဟိယာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ယတော**တိ ယဒာ, ယသ္မာ ဝါ။ **တေ**တိ တဝ။ **တတော**တိ တဒါ, တသ္မာ ဝါ။ **တေနာ** တိ တေန ဒိဋ္ဌာဒိနာ, ဒိဋ္ဌာဒိပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ရာဂါဒိနာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဗာဟိယ, တဝ ယသ္မိံ ကာလေ, ယေန ဝါ ကာရဏေန ဒိဋ္ဌာဒီသု မယာ ဝုတ္တဝိဓိံ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ အဝိပရီတသဘာဝဝဗောဓေန ဒိဋ္ဌာဒိမတ္တံ ဘဝိဿတိ, တ သ္မိံ ကာလေ, တေန ဝါ ကာရဏေန တွံ တေန ဒိဋ္ဌာဒိပဋိဗဒ္ဓေန ရာဂါဒိနာ သဟ န ဘဝိဿသိ, ရတ္တော ဝါ ဒုဋ္ဌော ဝါ မူဠှော ဝါ န ဘဝိဿသိ ပဟီနရာဂါဒိကတ္တာ, တေန ဝါ ဒိဋ္ဌာဒိနာ သဟ ပဋိဗဒ္ဓေါ န ဘဝိဿသီတိ။ **တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထာ**တိ ယဒာ, ယသ္မာ ဝါ တွံ တေန ရာဂေန ဝါ ရတ္တော, ဒေါသေန ဝါ ဒုဋ္ဌော, မောဟေန ဝါ မူဠှော န ဘဝိဿသိ, တဒါ, တသ္မာ ဝါ တွံ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒိကေ န ဘဝိဿသိ, တသ္မိံ ဒိဋ္ဌေ ဝါ သုတမုတဝိညာတေ ဝါ ''ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ''တိ (မဟာဝ. ၂၁) တဏှာမာနဒိဋ္ဌီဟိ အလ္လီနော ပတိဋ္ဌိတော န ဘဝိဿသိ။ ဧတ္တာဝတာ ပဟာနပရိညံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ခီဏာသဝဘူမိ ဒဿိတာ။ **တတော တွံ, ဗာဟိယ, နေဝိ ဓ, န ဟုရံ, န ဥဘယမန္တရေနာ**တိ ယဒါ တွံ, ဗာဟိယ, တေန ရာဂါဒိနာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒီသု ပဋိဗဒ္ဓေါ န ဘဝိဿသိ, တဒါ တွံ နေဝ ဣဓ လောကေ, န ပရလောကေ, န ဥဘယတ္ထ ဟောသိ။ **ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ**တိ ကိလေသဒုက္ခ ဿ, ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စ အယမေဝ အန္တော အယံ ပရိစ္ဆေဒေါ ပရိဝဋုမဘာဝေါတိ အယမေဝ ဟိ ဧတ္ထ အတ္ထော ။ ယေ ပန ''ဥဘယမန္တရေနာ''တိ ပဒံ ဂဟေတွာ အန္တရာဘဝံ နာမ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ တံ မိစ္ဆာ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော **အန္တရာဘဝကထာယံ** (ကထာ. ၅၀၅ အာဒယော) အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ဧတေသန္တိ အတိဟရဏဝီတိဟရဏာနံ။

"တတ္ထ ဟီ" တိအာဒိနာ ပဋ္ဌဝိညာဏဝီထိယံ ပုရေစရံ ပဝတ္တအယောနိသောမနသိကာရဝသေန အာဝဇ္ဇနာဒီနံ အ ယောနိသော အာဝဇ္ဇနာဒိနာ ဣဋ္ဌာဒိအာရမ္မဏေ လောဘာဒိပ္ပဝတ္တိမတ္တံ ဟောတိ, န ပန ဣတ္ထိပုရိသာဒိဝိကပ္ပက ဟော, မနောဒ္ဝါရေယေဝ ပန သော ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **တဿာ** တိ ''ဣတ္ထီ, ပုရိသော''တိ ရဇ္ဇနာဒိကဿ။ **ဘဝ ငဂါဒီ**တိ ဘဝင်္ဂအာဝဇ္ဇနဒဿနာနိ, သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေဋ္ဌဗ္ဗနပဋ္ဌဒ္ဝါရိကဇဝနဥ္စ။ **အပုဗ္ဗတိတ္တရတာဝ သေနာ**တိ အပုဗ္ဗတာဣတ္တရဘာဝေန ဝသေန။

အတိဟရတီတိ မုခဒ္ဝါရံ အတိက္ကမိတွာ ဟရတိ။ **တံတံဝိဇာနနနိပ္ဖာဒကော** တိ တဿ တဿ ပရိယေသနာဒိဝိ သယဿ, ဝိဇာနနဿ စ နိပ္ဖာဒကော။ ယေန ဟိ ပယောဂေန ပရိယေသနာဒိ နိပ္ဖဇ္ဇတိ, သော တဗ္ဗိသယံ ဝိဇာနနမ္ပိ နိ ပ္ဖာဒေတိ နာမ ဟောတိ။ **သမ္မာပဋိပတ္တိ** န္တိ ဓမ္မေသု အဝိပရီတပဋိပတ္တိံ ယထာဘူတာဝဗောဓံ။

ဂမနေပီတိ ဂမနပယောဂေပိ။ **အတိဟရဏံ** ယထာဌိတဿေဝ ကာယဿ ဣစ္ဆိတဒေသာဘိမုခကရဏံ။ **ဂမနံ** ဒေ သန္တရုပ္ပတ္တိ။ **ဝက္ခမာနော** တိ ''အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ။ပေ.။ အဒ္ဓာဂမနဝသေန ကထိတော။ ဂတေ ဌိတေ နိသိန္နေတိ ဧတ္ထ ဝိဟာရေ စုဏ္ဏိကဟာဒုအဒ္ဓာရက္ကရိယာပထဝသေန ကထိတော''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၅၂၃) ဝက္ခမာနော ဝိ သေသော။

ပဝတ္တေ တိ စင်္ကမာဒီသု ပဝတ္တေ ရူပာရူပဓမ္မေ။ **ပရိဂ္ဂဏှာပေန္တဿ** အနိစ္စာဒိတော။

ကာယိကကိရိယာဒိနိဗ္ဗတ္တကဇဝနံ ဖလူပစာရေန **"ကာယာဒိကိရိယာမယ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္တာ** တိ ပန ကာရဏူပစာရေန။

၅၂၆. ကမ္မဋ္ဌာနဉပဟာသနဿာ တိ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ။ **ယောဂပထန္တိ** ဘာဝနာယောဂ္ဂကိရိယာယ ပဝတ္တန မဂ္ဂံ။

၅၃၇. ကာယာဒီသူတိ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု။ **သုဋ္ဌု ပဝတ္တိယာ** တိ အသုဘာနုပဿနာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ။ **နိယ္ယာနသဘာဝေ** သမ္မာသတိတာ ဧဝ ။ **ဥပဋ္ဌာန** န္တိ သတိ ကိစ္စတော ဒဿေတိ။ ဧတ္ထ စ ယထာဝုတ္တော ပရိဂ္ဂ ဟော ဇာတော ဇေတိဿာတိ **ပရိဂ္ဂဟိတာ,** တံ ပရိဂ္ဂဟိတံ နိယ္ယာနဘူတံ သတိံ ကတ္ဂတတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၄၂-၃. ပကုပ္ပနံ က္လေ **ဝိကာရာပတ္တိဘာဝေ** ။

၅၅၀. တပ္ပဋိပက္ခသညာ တိ ထိနမိဒ္ဓပဋိပက္ခသညာ။ သာ အတ္ထတော တဒင်္ဂါဒိဝသေန ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနာကာရပ္ပဝတ္တာ ကုသလဝိတက္ကသမ္ပယုတ္တသညာ, တထာဘူတော တ စိတ္တုပ္ပာဒေ သညာသီသေန ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၅၃. သာရမ္ဘာ န္တိ အာရမ္ဘဝန္တံ, သဟာရမ္ဘန္တိ အတ္ထော။ **နိရာဝရဏာဘောဂ** ထိနမိဒ္ဓန္ဓကာရဝိဂမေန နိရာဝရဏသမန္နာဟာရသညာ။ **ဝိဝဋ္ဋာ** အပ္ပဋိစ္ဆာဒနာ။

၅၆၄. တတ္ထ တတ္ထာ တိ "က္လမိနာ ဟတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၅၁၁)။

၅၈၈. ယထာ ကေနစိ နိက္ကုဇ္ဇိတံ "က္လဒံ နာမေတ"န္တိ ပကတိဉာဏေန န ဉာယတိ, ဧဝံ သဗ္ဗပ္ပကာရေန အဝိဒိတံ နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **"သဗ္ဗထာ အညာတတာ နိက္ကုဇ္ဇိတဘာဝေ"** တိ။ **နိရဝသေသပရိစ္ဆိန္နနာဘာဝေ**တိ ဒုဝိညေယ္ယတာယ နိရဝသေသတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗတာဘာဝေ, ပရိစ္ဆိန္ဒိကာဘာဝေ တ။ ကေဒေသေနေဝ ဟိ ဂမ္ဘီရံ ဉာယတိ။

အာစိက္ခန္တီ တိအာဒိတော ပရိယ္ယတ္တံ ကထေန္တိ။ **ဒေသေန္တီ** တိ ဥပဒိသနဝသေန ဝဒန္တိ, ပဗောဓေန္တိ တ။ **ပညာပေန္တီ**တိ ပဇာနာပေန္တိ, သံပကာသေန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဋ္ဌပေန္တီ** တိ ပကာရေဟိ အသင်္ကရတော ဌပေန္တိ။ **ဝိဝရန္တီ**တိ ဝိဝဋံ ကရောန္တိ။ **ဝိဘဇန္တီ** တိ ဝိဘတ္တံ ကရောန္တိ။ **ဥတ္တာနီကရောန္တီ** တိ အနုတ္တာနံ ဂမ္ဘီရံ ဥတ္တာနံ ဟ ကဋံ ကရောန္တိ။ ဧတ္ထ စ **"ပညာပေန္တီ"** တိအာဒီဟိ ဆဟိ ပဒေဟိ အတ္ထပဒါနိ ဒဿိတာနိ။ **"အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တီ"**တိ ပန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ဗျဉ္ဇနပဒါနီတိ ဧဝံ အတ္ထဗျဉ္ဇနပဒသမ္ပန္နာယ ဉဋ္ဌာရာယ ပသံသာယ ပသံသနံ ဒဿေတိ။ ယံ ပနေတေသု အတ္ထဗျဉ္ဇနပဒေသု ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **နေတ္တိအဋ္ဌကထာယံ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၂၃ အာဒယော)** ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တမေဝ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၀၂. ဧတ္တာဝ ယောဇေတဗ္ဗံ တဿ ဟေဋ္ဌာဘူမိသမတိက္ကမနမုခေန ဘူမိဝိသေသာဓိဂမုဟယဒီပနတော။ **သဗ္ဗတ္ထာပီ**တိ "ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ, အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ"တိ သဗ္ဗေသုပိ သမတိက္ကမဝစနေသု။

၆၁၀. တံယေဝ အာကာသံ ဖုဋံ ဝိညာဏန္တိ တံယေဝ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ "အနန္တ"န္တိ မနသိကာရေန ဖုဋံ ဖရိတ္ဂတ ဌိတံ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ "အနန္တံ ဝိညာဏ"န္တိ **မနသိ ကရောတီ**တိ အတ္ထော။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန သာမည ဇောတနာ ဝိသေသေ တိဋ္ဌတီတိ "ဖုဋ"န္တိ က္လမိနာ ဝိညာဏမေဝ ဝုတ္တန္တိ **ဖုဋံ ဝိညာဏ**န္တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏမာဟ။ တဉ္ဟိ အာကာသဿ သဖရဏကဝိညာဏံ။ **ဝိညာဏေနာ**တိ စ ကရဏတ္ထေ ကရဏဝစနံ, တဉ္စ ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏံ ဝဒတီတိ အာဟ **"ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိညာဏေန မနသိ ကရောတီ"** တိ။ **တေနာ**တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏေန။ **ဂဟိတာကာရန္**တိ အနန္တဖရဏဝသေန ဂဟိတာကာရံ။ **မနသိ ကရောတီ**တိ ဒုတိယာရုပ္ပပရိကမ္မမနသိကာရေန မနသိ ကရောတိ။ **ဧဝန္တိ** ယထာဝုတ္တာကာရံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏေန အနန္တဖရဏဝသေန ယော ဂဟိတာကာရော, တံ မနသိ ကရောန္တဿေဝ။ **တံ ဝိညာဏ**န္တိ တံ ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏံ။ **အနန္တံ ဖရတီ** တိ "အနန္တ"န္တိ ဖရတိ, တသ္မာ ဒုတိယော ယေဝတ္ထော ယုတ္တောတိ။ **"ယဉ္ဟိ"**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋံ ကရောတိ။ **တံဖရဏာကာရသဟိတန္တိ** တသ္မိံ အာကာသေ ဖရဏာကာရသဟိတံ။ **ဝိညာဏ**န္တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ။

၆၁၅. ပုဗ္ဗေ တိ ဒုတိယာရုပ္ပပရိကမ္မကာလေ။ ယံ ''အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ မနသိ ကတံ, **တံယေဝ** ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏမေဝ။ တံယေဝ ဟိ အဘာဝေတိ။ အာရမ္မဏာတိက္ကမဝသေန ဟိ တော သမာပတ္တိယော လဒ္ဓဗ္ဗာတိ။

နိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၆၂၃. စတုက္ကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနမေဝ ယေသံ ဝိစာရော ဩဠာရိကတော န ဥပဋ္ဌာတိ, ယေသဉ္စ ဥပဋ္ဌာတိ, တေသံ ဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ဒေသိတန္တိ စတုက္ကနယတော ပဉ္စကနယော နီဟတောတိ အာဟ **''ဥဒ္ဓဋ္ဌာနံယေဝ စတုန္နံ။ပေ.။ ဒသ္သနတော စာ''**တိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉ္ဟပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၆၄၀. တီသူတိ ပဌမာဒီသု တီသု။ စတုက္ကနယေန ဟိ တံ ဝုတ္တံ။ **ဓဝံကောဋ္ဌာသိကာ** တိ အပ္ပမာဏာတိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **''လောကုတ္တရဘူတာ တေတိ အဓိပ္ပာယော''** တိ။ ပရိတ္တိန္နာကာသ။ပေ.။ စတုတ္ထာနံ ဝဋ္ဋဝိပဿနာပာဒကတ္တာ **''သဗ္ဗတ္ထပာဒကစတုတ္ထေ သင်္ဂဟိတာနီ''** တိ ဝုတ္တံ။

အယံ ကထာတိ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိကထာ။ ဟေဋ္ဌိမော အရိယော ဥပရိမဿ အရိယဿ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န သက္ကောတီတိ ဝုတ္တံ **''န စ။ပေ.။ သက္ကောတီ''** တိ။

''ကိရိယတော ဒွတ္တိဒသနန္တိ'' စ ဟဋ္ဌော အတ္ထိ။ **သဟ ဝဒတိ** လောကုတ္တရဖလစတုတ္ထတာသာမညေနာတိ အဓိပ္ပါယော။ ကြစ သဗ္ဗသဒ္ဒဿ ပဒေသသဗ္ဗတဝိဘာဝတော ကေဒေသဿ အသမ္ဘဝေပိ သဗ္ဗတ္ထပာဒကတာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **''သဗ္ဗတ္ထ။ပေ.။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''** န္တိ အာဟ။ **ပရိတ္တိန္နာကာသကသိဏစတုတ္ထာဒီနီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာနာပာနစတုတ္ထာဒယော သင်္ဂဟိတာ။ **နဝတ္တဗ္ဗတာယာ** တိ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတာယ။

နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ တအာရမ္မဏဿာပိ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏဘာဝတော။

''သသန္တာနဂတမ္ပီ'' တိ ဣဒံ **ရူပ**-သဒ္ဒေန, **ကမ္မ**-သဒ္ဒေန စ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ ''သသန္တာနဂတမ္ပိ အဟာကင်္ဇံ ရူပံ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိယ သသန္တာနဂတမ္ပိ အဟာကင်္ဇံ ကမ္မံ ဝိဘာဝေတီ''တိ။ ဟာကဋ္ဌေ ပန သသန္တာနဂတေ ရူပေ, ကမ္မေ စ အဘိညာဉာဏေန ပယောဇနံ နတ္ထီတိ **''အဟာကဋ္ဌ''**န္တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။

ပဉ္ဟပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဈာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၆၄၂. **ဒိသာဒေသောဓိနာ**တိ ''ဧကံ ဒိသ''န္တိအာဒိဒိသောဓိနာ, ဝိဟာရကမနိဂမနဂရဇနပဒရဇ္ဇာဒိဒေသောဓိနာ စ။ **သတ္တောဓိနာ**တိ ''သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော, သဗ္ဗေ ပုရိသာ, အရိယာ, အနရိယာ''တိအာဒိဝသပ္ပဝတ္တေန သတ္တောဓိနာ။ **ဧတဒ္ဓာ**တိ ဧတဒ္ဓ ပဒဒ္ဓ, ပဒတ္ထဒ္ဓ တ။ **အနုဝတ္တက** န္တိ အဓိကာရဝသေန ပဝတ္တကံ။ **တံ ဒုဝယန္တိ** တထာ-သဒ္ဒော, ဣတိ-သဒ္ဒောတိ ဥဘယံ။ ''တထာ ဒုတိယ''န္တိ ဟိ ဝုတ္တေ ''တထာ-သဒ္ဒော ယထာ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ပုရတ္ထိမာဒီသု ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယမ္ပိ ဒိသံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ယသ္မာ **ဣတီ**တိ အယံ ဣတိ-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထေ, ဧဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တသ္မာ ''ယထာ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ, ဒုတိယံ, တတိယံ, စတုတ္ထံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, ဧဝံ ဥဒ္ဓံ, အဓော, တိရိယံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''မေတ္တာ။ပေ။ တံ ဒုဝယ''န္တိ**။ **တဒ္ဓာ** တိ ဒုဝယဒ္ဓ။ **ဖရဏန္တရာဒိဌာန** န္တိ ဖရဏတော အညံ ဖရဏန္တရံ, တံ အာဒိ ယဒ္ဓ, တံ ဖရဏန္တရာဒိ။ ဖရဏန္တရဥ္စဟတံ မေတ္တာဘာဝနာယ, ယဒိဒံ ဝိပုလတာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘုမ္မန္တရပဂုဏဘာဝါဒိ ဂယှတိ, တဒ္ဓ ဖရဏန္တရာဒိနော ဌာနံ ဌာနဘူတော ''ဝိပုလေနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တမာနော မေတ္တာဘာဝနာဝိသေသော။ ဝုတ္တပ္ပကာရမတ္တပရာမသနဒ္ဓ **တဒ္ဓ** ဒုဝယဒ္ဓ **အဌာနံ** အနောကာသောတိ။ **ဣတိ ကတွာ** ဣမိနာ ကာရဏေန န ဝုတ္တံ တံ ဒုဝယန္တိ အတ္ထော။

၆၄၃. **ရာဂဒ္ဓာ** တိ ကာမရာဂဒ္ဓ။ **သိနေဟဒ္ဓာ** တိ ပုတ္တသိနေဟာဒိသိနေဟဒ္ဓ။ **ဝိပတ္တိယာ** တိ ရာဂသိနေဟသင်္ခါတာယ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝိပတ္တိယာ ဝိနာသဒ္ဓ။ **အနုပ္ပတ္တိတော** ဟိရောတ္တပ္ပဗလေန အနုပ္ပဇ္ဇနတော။

၆၄၅. **အဓိမုစ္စိတွာ** တိ ဘာဝနာစိတ္တံ အာရမ္မဏေ သုဋ္ဌု ဝိဿဇ္ဇေတွာ, တံ ပနေတ္ထ အဓိမုစ္စနံ ယသ္မာ ဖရဏဝသေနေဝ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''သုဋ္ဌု ပသာရေတွာ''** တိ။ ယသ္မာ ပန အာရမ္မဏေ သုဋ္ဌု အသံသပ္ပနဝသေနေဝ တံ မေတ္တာဘာဝနာယ အဓိမုစ္စနံ ဟောတိ, တသ္မာ **''ဗလဝတာ တ အဓိမောက္ခေန အဓိမုစ္စိတွာ''** တိ စ ဝုတ္တံ။

၆၄၈. **ဧတေသံ** ပဒါနံ **သဗ္ဗေန** သကလေန ဒိသာဒေသာဒိဘေဒေန **အဝဓိနာ။ သဗ္ဗာဝဓိဒိသာဒိဖရဏာကာရေဟီ** တိ သဗ္ဗာဝဓိဘူတဒိသာဒေသပုဂ္ဂလဖရဏပ္ပကာရေဟိ။

၆၅၀. **ဝိဃာတဝသေနာ**တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၆၉၉. **ကထိတာနံ** ကုသလာဒိဓမ္မာနံ။ ဣမသ္မိံ ပန အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေ ကထိတာ အပ္ပမညာ, တာ စ သဘာဝတော လောကိယာ ဧဝ, န ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု ကထိတာ ခန္ဓာဒယော ဝိယ လောကုတ္တရာပီတိ ဧကံသတော သဗ္ဗာသံ အပ္ပမညာနံ လောကိယဘာဝမေဝ ဒီပေတုံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဣမသ္မိံ ပနာ''တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဣမသ္မိံ ပန။ပေ။ ဟောတီ''**တိ။

ပဉှာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေါ

၁. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၇၀၃. သိက္ခာသင်္ခာတာနံ ကုသလဓမ္မာနံ ပဉ္စ သီလင်္ဂါနိ နိဿယဘာဝေန တ ပတိဋ္ဌာ သိယုံ, ဥပနိဿယဘာဝေ န တတိ တဒုဘယံ ဒဿေန္တော အာဟ **"သမ္ပယောဂဝသေန, ဥပနိဿယဝသေန စ ဩကာသဘာဝေနာ"** တိ။

၇၀၄. ''ကမ္မပထာ စေတ''တိ နိယမဿ ကတတ္တာ ဝုတ္တံ **"အသဗ္ဗသာဓာရဏောသူ"**တိ။ န ဟိ သက္ကာ ဣန္ဒြိ ယာဒိသာဓာရဏကောဋ္ဌာသဝသေန နိယမံ ကာတုံ။ **ကမ္မပထကောဋ္ဌာသိကာ ဧဝ,** န ဈာနာဒိကောဋ္ဌာသိကာ။ **ကမ္မပထဘာ ဝေန အာဂတတ္တိ ဝဒန္တိ,** ဒုဂ္ဂတိယာ, တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနဒုက္ခဿ စ ပဝတ္တိဥပာယဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အသ္ခ သ** သုရာပာနဿ။ **ဥပကာရကတ္တံ** သဗ္ဗေသံ။ **သဘာဂတ္တံ** မိစ္ဆာစာရဿ။

တထာဂဟိတသင်္ခာရာရမ္မဏတာယာ တိ ''သတ္တံ အဝဟရာမိ, သတ္တေ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇာမီ''တိအာဒိနာ သတ္တာကာ ရေန ဂဟိတသင်္ခာရာရမ္မဏတာယ, န ပန သတ္တပညတ္တိအာရမ္မဏတာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ပဉ္စ သိက္ခာပဒာ"**တိ အာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ။

တဿ တဿာ တိ ယဿ ယဿ ဗျသနတ္တာယ။ သယံ တ ဥသုအာဒီဓိ ခိပတိ, ဩဟာတခဏနာဒီ ကရောတိ, တာဒိသံ မန္တံ ပရိဇပ္ပတိ, ကမ္မဇဣဒ္ဓိံ ဝဠဉ္ဇေတိ, အညေန တ တံ သဗ္ဗံ ကာရေတီတိ အာဟ **"နိဿဂ္ဂိယ။ပေ။ ဒွေဝ ဧဝ ဂဟိတာ"**တိ။

ယဒိပိ ကောဋ္ဌာသတရေ ဝိရတိ သရူပေန နာဂတာ ''ယေဝါပနာ''တေ္ဝဝ ဝုတ္တာ, ဘဇာပိယမာနာ ပန မဂ္ဂဘာဝံယေ ဝ ဘဇတီတိ အာဟ **"ဝိရတိသီလံ ပန မဂ္ဂကောဋ္ဌာသိက"** န္တိ။ **သေသသီလာနန္တိ** သေသအဝီတိက္ကန္တသီလာနံ။

၇၁၂. **အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာ** တိ ဟဏာတိပာတာဒယော။ ယထာ ဟဏာတိပာတာဒယော ဝေရဟေတုတာယ ဝေရံ, ဧဝံ တဒ ညေပိ အကုသလာတိ ဝုတ္တံ **"တံသဘာဂတာယ ဝေရာဘူတာန"**န္တိ။ ဝိရတီနံ ဥပ္ပတ္တိ န န ဘဝိဿတိ သေက္ခာနန္တိ ယောဇနာ။ **"အကုသလသမုဋ္ဌိတာနိ စာ"** တိအာဒိနာပိ သေက္ခာနံ ဥဘယေန ဝိရတိသမ္ဘာဝံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ တဿ တ္ထော – ယာနိ အကုသလသမုဋ္ဌိတာနိ ကာယကမ္မာဒီနိ, တာနိ တေသံ သေက္ခာနံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနီတိ ဝေရာနိယေဝ , **တေဟိ** ဝေရေဟိ **တေသံ** သေက္ခာနံ ဝိရတိယော သမ္ဘဝန္တိယေဝ။ **ယတော**တိ ယသ္မာ ဟဏာတိပာတာဒိဝိရမိတဗ္ဗနိပ္ ပရိယာယဝေရာဘာဝေပိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝေရမတ္တတော သေက္ခာနံ ဝိရတိသမ္ဘဝတော။ **နဖလဘူတဿာပီ** တိ ယထာ ဖလဿ မဂ္ဂပဋိဗိမ္ဗဘူတတ္တာ မဂ္ဂသဒိသံ သတ္တအင်္ဂဋ္ဌိကတာ သိယာ, ဧဝံ အဖလဘူတဿာပိ သကအာကမိမဂ္ဂါဒိ ကဿ ယတော ဝိရတိသမ္ဘဝတော **အင်္ဂဋ္ဌိကတာ ဟောတိ,** အညထာ ပဉ္စင်္ဂိကော ဧဝ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ပဉ္စာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၇၁၄. **ယထာဝိရမိတဗ္ဗတော** တိ ယော ယော ဟဏာတိပာတာဒိ ဝိရမိတဗ္ဗော, တတော ဝိရတိဝသေန။

ပဉ္စာပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေါ

၁. သုတ္တန္တဘာဇနီယံ

၁. သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ

၇၁၈. ''ဧသေဝ နယော''တိ ဓမ္မာဒီသု ကတော အတိဒေသော သင်္ခေပတော တေသံ ဒဿနံ ဟောတီတိ အာဟ **''သင်္ခေပေန ဒဿေတွာ''** တိ။ တေသံ နိရုတ္တိပဋိဘာနာနံ ဝိသယာ **တဗ္ဗိသယာ,** တေသံ, နိရုတ္တိပဋိဘာနဝိသယဘူတာနန္တိ အတ္ထော။ **ပစ္စယုပ္ပန္နာဒိဘေဒေဟီ** တိ ပစ္စယုပ္ပန္နနိဗ္ဗာနဘာသိတတ္ထာဒိဘေဒေဟိ။

ဒုက္ခဟေတုဖလဇာတာဒိဓမ္မဇရာမရဏာနိ **ဒုက္ခာဒီနိ** ။ သစ္စဟေတုဓမ္မပစ္စယာကာရတရေသု ဒုက္ခသမုဒယာဒိပရိယာယေန အာဂတော ဖလနိဗ္ဗတ္တကော ဟေတု, သစ္စပစ္စယာကာရတရေသု အရိယမဂ္ဂေ, ပရိယတ္တိတရေ ဘာသိတံ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ကုသလံ, အကုသလန္တိ ဧဝံ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တာနံယေဝ ဝသေန ပဉ္စ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဣမမတ္ထမာဟ **''တထာ ဓမ္မာ စာ''** တိ ဣမိနာ။

နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒီန န္တိ နိဗ္ဗတ္တကသမ္ပာပကဉာပကာနံ။ **ပုရိမော**တိ ပဝတ္တနတ္ထော။ **တသ္မိံ** န္တိ မဂ္ဂေ။ **ပစ္ဆိမော** တိ ဟာပနတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဝိပရီတနိရုတ္တိ တိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အာစိဏ္ဏာ တဿ တဿ အတ္ထဿ တစကဘာဝေ နိရုဠှာ ယာထာဝနိရုတ္တိ။ ယသ္မာ ဝိညတ္တိဝိကာရသဟိတော သဒ္ဒော ပညတ္တီတိ အတ္တနော အဓိပ္ပါယော, တသ္မာ ပရမတတော တံ ဒဿေန္တော **''အဝစနဘူတာယာ''**တိ ဝိသေသေတွာ **''ကေစိ ဝဏ္ဏယန္တိ''** တိ အာဟ။ **ဧဝံ သတီ**တိ ဧဝံ နိရုတ္တိယာ ပညတ္တိဘာဝေ သတိ။ ပညတ္တိ အဘိလပိတဗ္ဗာတိ အာပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တေ, ဟောတု, ကော ဒောသော တဿာ ဝစနီယဘာဝတောတိ ကအာစိ ဝဒေယျာတိ အာသင်္ကန္တော အာဟ **''န စ ဝစနတော။ပေ။ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အတ္ထိ''** တိ။ **တေသံ** အတ္ထဓမ္မာနံ။ န ဝစနန္တိ **အဝစနံ** အဝစနသဘာဝံ။ **ဧဝံပကာရ**န္တိ ဧဝံဝိဓံ ဧဝံ နိယတလိင်္ဂဝိသေသဇောတနာကာရံ။

ပရတောတိ ပရဘာဂေ အနန္တရမနောဒွါရေ။ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေန ဂဟိတာယ နာမနိရုတ္တိယံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပဝတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ ''နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ''တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''နိရုတ္တိ။ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တ''** န္တိ။ **ပစ္ဆာ ဇာနန** န္တိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏုတ္တရကာလံ နာမနိရုတ္တိယာ ဇာနနံ။ **ဧဝ**န္တိ ဧဝံ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏတော ပစ္ဆာ နာမနိရုတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဂယှမာနေ။ ဧဝံ နိရုတ္တိယာ နာမပညတ္တိပက္ခေ ဟဋ္ဌိယာ, အဋ္ဌကထာယ စ ဝိရောဓံ ဒဿေတွာ သဒ္ဒပက္ခေ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိမာဟ။ **တံတံသဒ္ဒဝိဘာဝက** န္တိ ယထာ တဿ တဿ သဒ္ဒပ္ပဘေဒနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ သဒ္ဒာရမ္မဏမေဝ တံ တံ သဒ္ဒံ ဝိဘူတံ ကရောတိ, ဧဝံ နိရုတ္တိပ္ပဘေဒနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ နိရုတ္တိသဒ္ဒာရမ္မဏမေဝ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ တံ ဝိဘူတံ ကရောတီတိ တဿ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ သဒ္ဒံ ပန ဝိဘာဝေန္တံ ဧကန္တတော သဒ္ဒူပနိဗန္ဓံ ပညတ္တိမ္ပိ ဝိဘာဝေတိယေဝ, ယတော သဘာဝတသဘာဝဝိသေသဝိဘာဝနံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ အညထာ ဟိ သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂဟဏေ ဝိသေသာဝဗောဓော ဧဝ န သိယာတိ ဟောရဏာ ပညတ္တိဝိဘာဝနမ္ပိ တဿ ကုစ္ဆန္တိ။ **တံဝိဘာဝက**န္တိ နိရုတ္တိသဒ္ဒဝိဘာဝကံ။ **န ဟဋ္ဌိဝိရောဓော ဟောတီ**တိ ယဒိပိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ''ယာယ နိရုတ္တိယာ တေသံ ဓမ္မာနံ ပညတ္တိ ဟောတီ''တိ (ဝိဘ. ၇၂၇) ဝုတ္တံ, တမ္ပိ သဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒေန ဓမ္မာနံ ပဗောဓနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တဗ္ဗိနိမုတ္တံ ပညတ္တိန္တိ ''နိရုတ္တိသဒ္ဒာရမ္မဏာ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ ဝုစ္စမာနေ ဟဋ္ဌိယာ ဝိရောဓော န ဟောတီတိ အတ္ထော။ ''ပစ္စဝေက္ခန္တဿာ''တိ ဝုတ္တတ္တာ သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆာ ဂဟိတာယ ပညတ္တိယာ ပစ္စဝေက္ခဏေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာသင်္ကေယျာတိ တဒာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထမာဟ **''တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ''** တိအာဒိ။ **သဘာဝနိရုတ္တိံ ဝိဘာဝေန္တံယေဝ** တိ သဘာဝနိရုတ္တိဝိသယဿ သမ္မောဟဿ ပဂေဝ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ အတ္ထသာနဝသေန အဘိညာဉာဏံ ဝိယ တံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ **''နိရုတ္တိံ ဘိန္ဒန္တံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''** တိ။ ပဘေဒဂမနဉ္စေတ္ထ အနဝသေသတော နိရု

တ္တိဝိဘာဂဇာနန္။ တထာ သေသေသု။ **သက္ကဋ္ဌနာမာဒီ** တိ သက္ကဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တနာမာဋ္ဌာတာဒိ။ နိပာတပဒံ နာမာဒိပ အာနိ ဝိယ အတ္ထံ န ဝဒတိ, အထ ခော ဗ္ယဥ္ဇေတိ ဇောတေတီတိ **"ဗ္ယဥ္ဇန"** န္တိ ဝုတ္တံ နိပာတပဒံ။

ဗောဓိ ဉာဏံ မဏ္ဍဘူတံ ဧတ္ထာတိ **ဗောဓိမဏ္ဍော,** မဟာဗောဓိဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ **"ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓဋ္ဌာနေ"** တိ။ **အ ဋ္ဌေန ပကာရေနာ**တိ ဉဂ္ဂဟာဒိပ္ပကာရေန။

အညထာ ဟောန္တီ တိ ပုရိသယုဂေ ပုရိသယုဂေ ဧကဒေသေန ပရိဝတ္တန္တာ ကာလန္တရေ အညာကာရာ ဘဝန္တိ။ **ဝိနဿန္တီ** တိ တံတံဘာသာနံ မနုဿာနံ ဝိနာသေန န ပညာယန္တိ, မနုဿာနံ ဒုရုဂ္ဂဟဏာဒိနာ ကတ္ထစိ ကအာစိ ပရိဝ တ္တန္တိပိ ဗ္ရဟ္မလောကာဒီသု ယထာသဘာဝေနေဝ အဝဋ္ဌာနတော န သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗဒာ, သဗ္ဗထာ စ ပရိဝတ္တတိ။ တေနာဟ **"ကပ္ပဝိနာသေပိ တိဋ္ဌတိယေဝ"** တိ။ **တေသု** နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏသ္သု။

အတ္ထာဒီသု ဉာဏ န္တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာဒိ။ အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိဝသေန **တီသု**။ အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိပဋိဘာနဝ သေန **စတူသုပိ တ**။ အတ္ထဓမ္မာဒိနာ အတ္တနာ ဇောတေတဗ္ဗေန သဟ အတ္ထေနာတိ **သာတ္ထကာနိ။ သဗ္ဗော** အတ္ထ ဓမ္မာဒိကော **အတ္ထော** ဝိသယဘူတော **ဧတေသု** ဉာဏသ္သု အတ္ထီတိ **သဗ္ဗတ္ထကံ ။ သဗ္ဗသိံ** အတ္ထာဒိကေ ဝိသ ယေ **ခိတ္တံ** အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဌပိတံ ပဝတ္တိတံ။ **အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဝိသဒာ ဟောန္တိ** ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ သဗ္ဗသော ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ။ **ပဋ္ဌာန** န္တိ အဓိဂမပရိယတ္တိသဝနပရိပုစ္ဆာပုဗ္ဗယောဂာနံ။ **ယထာယောဂ**န္တိ ယံ ယံ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သ ဝိသဒတာယ ယုဇ္ဇတိ, တထာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ပရိပုစ္ဆာဟေတု ပဝတ္တာ ကထာ ပရိပုစ္ဆာတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ပုစ္ဆာယ။ပေ။ ပရိပုစ္ဆာတိ ဝုတ္တာ"** တိ။

တေဟီတိ မဂ္ဂေဟိ။ **ပဋိလာဘော** နာမ ပုဗ္ဗယောဂသမ္ပတ္တိယာ အတ္ထာဒိဝိသယဿ သမ္မောဟဿ သမုစ္ဆိန္နနံ, တံ ပန မဂ္ဂကိစ္စမေဝါတိ အာဟ **"သော လောကုတ္တရော"** တိ။ အတ္ထာဒီနံ ပဘေဒတော သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ ထာပနာ ယထာရဟံ ပရိတ္တကုသလမဟာကိရိယစိတ္တဝသေန ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ပဘေဒော ကာမာဝစရော"**တိ။ **ယထာ** ပုဗ္ဗယောဂေ **အဓိဂမဿ ဗလဝပစ္စယော** သဘာဝဟေတုဘာဝတော, **န တထာ ပဘေဒဿ** အသဘာဝဟေတု တာယ, ပရမ္ပရပစ္စယတာယ စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပရိယတ္တိအာဒီနံ** ပဘေဒဿ ဗလဝပစ္စယတာယ **, အဓိဂမဿ** စ တ ဒဘာဝေ ဧသေဝ နယော။ **တတ္ထာ** တိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ, တာသု ပရိယတ္တိသဝနပရိပုစ္ဆာသု နိမိတ္တဘူတာသူတိ အ တ္ထော။ **ယံ ဝုတ္တံ ဟောတီ** တိ ''ဧတေသု ပနာ''တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာဝစနေန ယံ အတ္ထဇာတံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တံ ဒ ဿေန္တော**တိ တံ နိဒ္ဒာရေတ္ဝာ ဒဿေန္တော။ **"ပုဗ္ဗယောဂဓိဂမာ"**တိ ဝတ္ဝာ **"ဒွေဝပီ"**တိ ဝစနံ အဓိဂမသဟိတော ယေဝ ပုဗ္ဗယောဂေ ပဘေဒဿ ဗလဝပစ္စယော, န ကေဝလောတိ ဒဿနတ္ထံ။ တေန ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဒွေဝပိ ဧကတော ဟုတွာ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၁၈)။ ''ဒွေဝပိ ဝိသဒကာရဏာ''တိ ဝုတ္တေ ပုဗ္ဗယောဂဿာပိ ဝိသဒကာရဏတ္တံ လဗ္ဘတေတတိ အာဟ **"ဒွေဝပိ ဝိသဒကာရဏာတိ။ပေ။ ဝုတ္တ"** န္တိ။

သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သစ္စဝါရာဒိဝဏ္ဏနာ

၇၁၉. ကာလတ္တယေပီ တိ အတီတာဒီသု တီသုပိ ကာလေသု။ **ဟေတုဖလဓမ္မာ** ဟေတူနံ ဖလဘူတာ ဓမ္မာ, ပစ္စယနိ ဗ္ဗတ္တာတိ အတ္ထော။ **တေသဥ္စ ဟေတုဓမ္မာ** တိ တေသံ ဟေတုဖလာနံ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တာနံ ဟေတုဘူတာ ဓမ္မာ ''ဓမ္ မာ''တိ ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ။ **ဝိနေယျဝသေနာ** တိ တထာဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန။ **ဥပ္ပန္နာ သမုပ္ပန္နာတိ အာဒိ န ဝုတ္တ**န္တိ ဥပ္ပန္နာ သမုပ္ပန္နာ ဉဋ္ဌိတာ သမုဋ္ဌိတာ ပစ္စုပ္ပန္နာတိအာဒိ န ဝုတ္တံ ဧကန္တပစ္စုပ္ပန္နသ္သေဝ သ င်္ဂဟကတ္တာ။ **တံနိဗ္ဗတ္တကာ** တိ တေသံ အတ္ထဘာဝေန ဝုတ္တာနံ နိပ္ဖာဒကာ။ **ဓမ္မာတိ ဝုတ္တာ** ဓမ္မဘာဝေန ကထိ တာ။

သစ္စဝါရာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ

၇၂၅. **သာမညေန ဝုတ္တ ဝိသေသေန အဝုတ္တတ္တာ** တိ “တေသံ ဝိပာကေ”တိ ယထာဝုတ္တကုသလဝိပာကတာဒိသာမညေန ဝုတ္တ သဟေတုကာဟေတုကာဒိဝိသေသေန အဝုတ္တတ္တာ, သရူပေန နိဒ္ဒါရေတွာ အဝုတ္တတ္တာတိ အတ္ထော။ **အဝိပာကတ္တာ**တိ အဝိပာကဓမ္မတ္တာ။ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ပစ္စယဘာဝတော လဗ္ဘမာနောပိ ဓမ္မဘာဝေ အဝိပာကဓမ္မတာယ ကိရိယာနံ ယဒိ န ဝုတ္တော, ဧဝံ သတိ။ သတိပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ အဝိပာကဘာဝတော အတ္ထဘာဝေပိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ တေနာဟ **“ဝိပာကာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထဘာဝေ စ န ဝတ္တဗ္ဗော”** တိ။ **ဧဝဉ္စ** တိ ယဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နတ္တာ ကိရိယာနံ အတ္ထဘာဝေ ဝုတ္တော။ **နပ္ပဋိသိဒ္ဓော** ဣစ္ဆိတောတတိ အတ္ထော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ န ဝုတ္တော တိ အာဟ **“ဝိပာကဿ ပနာ”** တိအာဒိ။ **တေသန္တိ** ကုသလာကုသလာနံ, ဝိပာကကိရိယဓမ္မာနဉ္စ။ **အတ္ထဓမ္မတာ** တိ ဝုတ္တနယေန လဗ္ဘမာနောပိ ယထာက္ကမံ အတ္ထဘာဝေ, ဓမ္မဘာဝေ စ န ဝုတ္တော။ **ပစ္စယဘာဝံ သတ္တိဝိသေသံ သနိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတန္တိ** ပဒတ္တယေနာပိ ဝိပာကဓမ္မတမေဝါဟ။ သာ ဟိ ဝိပာကာနံ ဟေတုဘာဝတော ပစ္စယဘာဝေ, တဒုပ္ပာဒနသမတ္ထတာယ သတ္တိဝိသေသော, **တေဟိ** သဂဗ္ဘာ ဝိယ ဟောတီတိ “သနိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတာ”တိ စ ဝုစ္စတိ။ တံ **ပသဝန္တီ** နိပ္ဖာဒကဝိသေသာပိ **နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗာပေက္ခာ ဟောတိ** ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ။ **တံသမ္ဗန္ဓေနာ** တိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗသမ္ဗန္ဓေန။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒံ ဝဒန္တေန အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါပိ ဝုတ္တာ။

သဘာဝဓမ္မေ ပညတ္တိ **သဘာဝပညတ္တီ** တိ အာဟ **“န သတ္တာဒိပညတ္တိယာ”** တိ။ သဘာဝေန, နိရုတ္တိယေဝ တ သဘာဝပညတ္တီတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“အဝိပရီတပညတ္တိယာ တ”** တိ။

၇၄၆. တေဟာရဘူမိံ, အဓိဂမဘူမိဉ္စ ကေဇ္ဈံ ကတွာ အာဟ **“ကာမာဝစရာ, လောကုတ္တရာ စ ဘူမိ ဘူမီ”**တိ။ **စိတ္တုပ္ပာဒ တ** ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော ဘူမိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဉှပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ

၇၄၇. **သဗ္ဗညာဏာရမ္မဏတာယာ** တိ ပဋိသမ္ဘိဒါပဋိသမ္ဘိဒါညာဏာရမ္မဏတာယ။ “သုတ္တန္တဘာဇနီယေ ပန။ပေ။ သိယာ”တိ ဣဒံ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေန ဝိရုဇ္ဈတိ, တသ္မာ တ သာဝသေသဒေသနတာ အာပဇ္ဇတီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **“အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ”**တိအာဒိ။ **နိရဝသေသကထနန္တိ** အသေသေတွာ ကထနံ။ တေန စိတ္တုပ္ပာဒသင်္ဂဟိတေ အတ္ထေ အသေသေတွာ ဒေသနာ ဣဓ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဿ ဘာရော, န သဗ္ဗဉေယျဓမ္မေတိ ဒဿေတိ။ **ယထာဒဿိတဝိသယဝစနဝသေနာ**တိ ဒဿိတပ္ပကာရဝိသယဿ ကထနဝသေန, ဓမ္မတ္ထဝသေန ဒဿိတေ တံတံစိတ္တုပ္ပာဒေ တတ္ထ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေန ဉာဏဿ ကထနဝသေနာတိ အတ္ထော။ **အညာရမ္မဏတံ န ပဋိသေဓေတိ** အတပ္ပရဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **န နိရဝသေသေန ကထနံ** အစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နဿ ဝိသယဿ အကထိတတ္တာ။ ဧဝံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယဿာပိ န နိရဝသေသေန ကထနန္တိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ အဝိသေသဝစနေန သဗ္ဗညာဏာရမ္မဏတံယေဝ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ တထာ **တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ** တိအာဒိပဉှပုစ္ဆကဟဋ္ဌိယာပိ။ **တိဿော** တိ အတ္ထဓမ္မပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ဟိ “ပရိတ္တာရမ္မဏာ”တေဝ ဝုတ္တာ။

ယဒိပိ သိယာ န တဿာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“န ဟိ မဂ္ဂော ပစ္စယုပ္ပန္နော န ဟောတီ”** တိ ဣမိနာ “အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ”တိ ဝစနဿ ယထာဝုတ္တတ္ထသာဓကတံ ဝိဘာဝေတိ။ **တဿာ** တိ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ **န မဟဂ္ဂတာရမ္မဏတာ** သမ္ဘဝတိ နနု နယံ အနုဿရန္တဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒွေဝပီ**တိ “အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ, တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ, သိယာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ, သိယာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ”တိ စ ဒွေဝပိ တော ဟဋ္ဌိယော။ တာသု ဗလဝတရာယ ဌာနဿ, ဣတရာယ အဓိပ္ပာယမဂ္ဂနဿ စ ဥပာယဒဿနမုခေန တာသံ အညမညံ အဝိရောဓံ ဒဿေတုံ **“ကုသလာကုသလာနံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **“နိပ္ပရိ

ယာယာ တတ္ထ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ"တိ ဧတေန တတ္ထ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာယ ပရိယာယဘာဝမာဟ။ **တထာ ဝိပာက ကိရိယာန**န္တိအာဒိ ယထာဓိပ္ပေတသ္သ အတ္ထသ္သ ဝိသဒိသူဒာဟရဏဒသ္သနံ။ ဥဘယေနပိ "အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ"တိ (ဝိဘ. ၇၄၉) ဝစနံ သုတ္တန္တနယာနုဂတံ နိပ္ပရိယာယတ္ထသ္သ တတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာတိ ဒီပေတိ။ **ကိဉ္စိ ပန ဉာဏ** န္တိအာဒိ "တိသ္သော ပဋိသမ္ဘိဒာ"တိအာဒိပာဠိယာ သမတ္ထနံ။ ယထာဓိပ္ပေတသ္သ အတ္ထသ္သ ပ ဋိဘာနံ ဒီပနံ **ပဋိဘာနံ**။ တေနာဟ **"ဉေယျပ္ပကာသနတော"** တိ။ ဣတိ ယာ "တိသ္သော ပဋိသမ္ဘိဒာ"တိ ပာဠိ, တသ္သာ ဗလဝဘာဝဝိဘာဝနေန ဣတရာယ အဓိပ္ပာယမဂ္ဂနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **နိပ္ပရိယာယာ** တိ ပရိယာယရဟိတာ ဥဇု ကံ သရူပေနေဝ ပဝတ္တာ။ **နိပ္ပရိယာယ။ပေ။ ပဝတ္တိယ** န္တိ ဧကန္တိကအတ္ထာရမ္မဏံ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ, ဉာ ဏာရမ္မဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာတိ ဂဟေတ္ဗ္ဗတ ဒေသနာယံ။

သော ဧတေတိ ပရသ္သ အဘိလာပသဒ္ဒော ဝေ။ အနုဝတ္တမာနတာ စသ္သ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ ပစ္စုပ္ပန္နမေဝ သ ဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကရောန္တီ, သဒ္ဒံ သုတ္ဝာ "အယံ သဘာဝနိရုတ္တိ, အယံ န သဘာဝနိရုတ္တီ"တိ ဇာနန္တီတိ စ အာဒိဝစ နဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဥ္စပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိသမ္ဘိဒာဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. ဉာဏဝိဘင်္ဂေါ

၁. ဧကကမာတိကာဒိဝဏ္ဏနာ

၇၅၁. သမ္ပယုတ္တာနံ နိဿယပစ္စယတာယ, အာရမ္မဏဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ဩကာသဘူတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **နဟေတာဒီတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''အဟေတုကာ''တိအာဒိကံ သဗ္ဗံ ဧကဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထုံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဧကံ နဟေတူ**တိ နဟေတုတာယ ဧကံ ပဉ္စဝိညာဏံ နဟေတူတိ ဝုတ္တာ တေသံ နဟေတုတာ။ ဧကန္တာဟေတုဘာဝေန ဟိ တေ ဧကပ္ပကာရာတတိ။ **အညမ္ပိ** တိ အဟေတုကာဒိ။ **အဝိတထသာမညယုတ္တ** န္တိ တေနေဝ အဟေတုကတာဒိနာ ယထာဘူတေန သမာနဘာဝေန ယုတ္တံ။ **ဉာဏာရမ္မဏ** န္တိ ဉာဏဿ အာရမ္မဏံ ယထာဝုတ္တပဉ္စဝိညာဏာဒိ။ **ဝတ္ထုဝိဘာဝနာ**တိ ပဉ္စဝိညာဏာဒိကဿ ဉာဏဝတ္ထုဿ ယထာဝုတ္တဝိသေသေန ဝိဘာဝနာ ပကာသနာ ပညာ။

ဩသာနဒုကဿာ တိ ''အတ္ထဇာပိကာ ပညာ, ဇာပိတတ္ထာ ပညာ''တိ ဣမဿ ဒုကဿ။ ဒုကမာတိကာ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ ဝုတ္တဒုကမာတိကာတိ အာဟ **''ဒုကမာတိကံ အနိဿာယာ''** တိ။

''စိန္တာမယာ ပညာ''တိအာဒိကာ တိကမာတိကံ အနိဿာယ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''ဧဝံ တိကာနုရူပေဟီတိ ဧတ္ထာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''**န္တိ။ ယဒိပိ ဇာပ-သဒ္ဒော ဗုဒ္ဓတ္တဝစနေ, မာနသေ စ ပဝတ္တတိ, ဇနနတ္ထေပိ ပန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုသဒ္ဒာန''** န္တိအာဒိ။ ကုသလပညာ ဝိပါကသင်္ခါတဿ, ကိရိယပညာ ပရိကမ္မာဒိဘူတာ အတ္တနာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗဖလသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ နိဗ္ဗတ္တနတော အတ္ထဇာပိကာတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''အတ္ထဇာပိကာ ကာရဏဂတာ ပညာ''** တိ။ ဝိပါကပညာ, ကိရိယပညာ စ သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသေန တံတံဝိပါကာဒိအတ္ထံ ဇာပေတိ ဇနေတီတိ အာဟ **''ဇာပိတော ဇနိတော အတ္ထော ဧတိဿာတိ ဇာပိတတ္ထာ''** တိ။ သတိပိ သဟဇာတာနံ ပစ္စယဘာဝေ ဝိပါကကိရိယပညာ န ကုသလာ ဝိယ ဝိပါကာနံ နိပ္ပရိယာယေန ကာရဏတေဟာရံ လဘတီတိ အာဟ **''ကာရဏပညာသဒိသီ''**တိ။ ဝိဘာဝနတ္ထေန ပညာ အာရမ္မဏံ ဝိယ သမ္ပယုတ္တေပိ ပကာသေတိယေတာတိ ဝုတ္တံ **''ဖလပ္ပကာသနဘူတာ''** တိ။ ယတော သာ အာလောကောဘာသပဇ္ဇောတပရိယာယေဟိ ဝိဘာဝိတာ။

၁၀. ဒသကမာတိကာဝဏ္ဏနာ

၇၆၀. ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ, အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ။ အတီတမ္ပိ အဒ္ဓာနံ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ, အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ။ အနာဂတမ္ပိ အဒ္ဓာနံ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ, အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ။ ယမ္ပိဿ တံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, တမ္ပိ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မန္တိ ဉာဏံ။ ဘဝပစ္စယာ။ပေ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ပေ။ နိရောဓဓမ္မ''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၃၄) ဧဝမာဂတာနိ **သတ္တသတ္တတိ ဉာဏာနိ**။ ''ဇရာမရဏေ ဉာဏံ, ဇရာမရဏသမုဒယေ ဉာဏံ, ဇရာမရဏနိရောဓေ ဉာဏံ, ဇရာမရဏနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ ဉာဏံ။ ဇာတိယာ ဉာဏံ။ပေ။ သင်္ခါရေသု ဉာဏံ။ပေ။ ပဋိပဒာယ ဉာဏ''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၃၃) ဧဝမာဂတာနိ **စတုစတ္တာရီသံ ဉာဏာနိ** ။ သုတမယဉာဏာဒီနိ အနာဝရဏဉာဏပရိယောသာနာနိ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ (ပဋိ. မ. မာတိကာ ၁.၁ အာဒယော) အာဂတာနိ **တေသတ္တတိ ဉာဏာနိ**။ တေနာဟ **''တေသတ္တတိ ပန။ပေ။ န သံယုတ္တကေ''** တိ။ ''သံယုတ္တကေ''တိ တ ဣဒံ ''သတ္တသတ္တတိ ဉာဏာနီ''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, န ''တေသတ္တတီ''တိ ဣမိနာ။ **အညတ္ထ** နိက္ခေပကဏ္ဍာဒီသု။ ယထာ သမ္မာပဋိဝေဓဘာဝတော မိစ္ဆာဉာဏာဒိ ထုသရာသိမ္ဟိ နိခာတခါဏုကော ဝိယ အာရမ္မဏေ စဉ္စလံ ဟောတိ, န ဧဝံ ဟောတိ ယထာဘူတာဝဗောဓကံ ဉာဏန္တိ အာဟ **''ယာထာဝပဋိဝေဓတော သယဉ္စ အကမ္ပိယ''**န္တိ။ အဓိဗလကရဏံ ဥပတ္ထမ္ဘနန္တိ တံ ပုဂ္ဂလေ အာရောပေန္တော အာဟ **''ပုဂ္ဂလဉ္စ။ပေ။ ကရောတီ''** တိ။ ဝိသဘာဂဓမ္မေသု တ အကမ္ပိယတ္တော, သဘာဂဓမ္မေသု ဥပတ္ထမ္ဘနတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တီ တိ ''ဥပဂစ္ဆန္တီ''တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ။ ဥပဂမနဉ္စေတ္ထ သဗ္ဗညုတာယ ပဋိဇာနနမေဝါတိ ဝုတ္တံ **''ပဋိဇာနနဝသေနာ''**တိ။ **အဋ္ဌ တ ပရိသာ ဥပသင်္ကမန္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ပဋိဇာနနဝသေန သဗ္ဗညုတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌသု ပရိသာသု ဒဿိတအကမ္ပိယဉာဏယုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဖလသမ္ပတ္တိပဝတ္တိ တိ သပ္ပုရိသူပနိဿယာဒိနံ ကာရဏသမ္ပတ္တီနံ ဖလဘူတာယ ပတိရူပဒေသတသအတ္တသမ္မာပဏိဓိအာဒိသမ္ပတ္တိယာ ပဝတ္တနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုတ္တသေသာ သင်္ဂဟိတာ။ **တတ္ထ** သပ္ပုရိသူပနိဿယာဒိကေ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ သမာနေ အတ္ထကိစ္စေ ပဋိဝေဓဉာဏဿ ဝိယ ဒေသနာဉာဏဿာပိ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂ ဉပ္ပ ဇ္ဇမာနတာ န ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ပဋိဝေဓနိဋ္ဌတ္တာ”** တိအာဒိ ။ **ပဋိဝေဓနိဋ္ဌတ္တာ** တိ ပဋိဝေဓဿ ပရိယောသာနတ္တာ။ **တေနာ**တိ ပဋိဝေဓပရိယောသာနဘူတေန အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန။ တဒဓိဂမေန ဟိ သမ္ပတ္တသက လသဗ္ဗညုဂုဏော ဘဂဝတ အနန္တပဋိဘာနော အနုပမာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ သမတ္ထော အဟောသိ။ **“ပဋိလဒ္ဓသ္ဂ သာပီ”**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗထာ လဘာပကဿ ပဋိဝေဓာနုရူပတာ ဒေသနာဉာဏဿ အသက္ကုဏေယျာတိ ဒီပေတိ, တေန စ ပဋိဝေဓနမတ္တေနေတ္ထ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ဒေသနာဉာဏဿာ”** တိအာဒိ။

ဟာနဘာဂိယဓမ္မန္တိ တ ဟာနဘာဂိယဘာဝဿ ကာရဏံ။ **ကာမသဟဂတသညာဒိဓမ္မန္တိ** ကာမဂုဏာရမ္မဏံ သညာမနသိကာရာဒိံ။ **ပုဗ္ဗေဝ ကတာဘိသင်္ခါရာဒိ** န္တိ ‘‘စန္ဒေ တ သူရိယေ တ တွေကံ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ’’တိ အာဒိနာ သမာပဇ္ဇနတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တစိတ္တာဘိသင်္ခါရပရိကမ္မာဒိံ။

တဒဘာဝဂ္ဂဟဏေနာ တိ ကိလေသာဝရဏာဘာဝဂ္ဂဟဏေန။ **ဌိတိန္တိ** အတ္ထိဘာဝံ။ **တဗ္ဗိပရီတာယာ** တိ ‘‘နတ္ထိ ဒိန္န’’န္တိအာဒိကာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ **ဌာနာဘာဝ**န္တိ အပ္ပဝတ္တိံ, နတ္ထိဘာဝံ တ။ **ဉပရီ**တိ ဣမိဿာ ဗလာနံ အနုက္ကမကထာယ ဉပရိ အနန္တရမေဝ။ **ဝိပာကာဝရဏာဘာဝဒဿနာဒိကဿာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကမ္မာဝရဏာဘာဝဒဿနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဣတရန္တိ** အဓိဂမဿ အဌာနဒဿနံ။ **တံသဟိတာနံ ဓာတူနန္တိ** ရာဂါဒိသဟိတာနံ သဘာတနံ။ **ဝေမတ္တတာ** စ တေသံ ပစ္စယဝိသေသသိဒ္ဓေန အဝတ္ထာဒိဝိသေသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **စရိယာဟေတူနန္တိ** ရာဂါဒိစရိယာကာရဏဘူတာနံ ဓမ္မာနံ။

၁. ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၁. **အယံ ဝိသေသော**တိ သမာနေပိ နယဒ္ဒဝယဿ တေသံ အဟေတုဘာတဒိဒီပနေ ဧကဿ ဟေတုဘာဝဒိပဋိ သေဓတော, ဣတရဿ ရာသန္တရာသင်္ဂဟောတိ ဣဒံ နာနာကရဏံ။ **ကောယ ဓာတိယာ**တိ အာအနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နသ သ ဧကဿ ဘဝဿ။ **တဒန္တောဂဓတာယာ** တိ ဂတိအန္တောဂဓတာယ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တံတံဂတိစုတိဘဝေသု။

၇၆၂. **တထာ**တိ အညဒ္ဒတရာရမ္မဏတာယ။ **ခီရာဒီနံ။ပေ။ ဝိလက္ခဏတာ** တိ ယထာ ခီရဿ ဒဓိဘာဝေန, ဒဓိနော တက္ကဘာဝေန ဝိလက္ခဏတာပတ္တိ, န ဧဝံ ပဥ္စဝိညာဏာနံ နဟေတုဘာတဒိတော အညဿ သဘာတပတ္တိ အတ္ထီတိ အတ္ထော။

၇၆၃. **မဟတ္တေပိ** တိ ပုထုတ္တေပိ။ ဗဟုဘာဝတစကော ဟိ အယံ မဟာ-သဒ္ဒော ‘‘မဟာဇနော’’တိအာဒီသု ဝိယ ရူပ သင်္ဃာဋ္ဌဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အညထာ သဘာဝဓမ္မဿ ကာ မဟန္တတာ, သုခုမတာ တ။ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝစနံ ကတ္တတ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“စက္ခုပသာဒေ မမ ဝတ္ထုမ္မဟီ”** တိ။ **ဣဿရိယဌာန** န္တိ ဣဿရိယပဝတ္တနဋ္ဌာနံ။ တထာ ဟိ နံ အညတ္ထ ဘာဝိတံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ တိဋ္ဌတိ, အညဝိညာဏာနိ စ တေန ဒိန္နနယာနေဝ တတ္ထ ပဝတ္တန္တိ, အပိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ, ယတော တံ အန္ဓဿ န နိပ္ဖဇ္ဇတိ။

၇၆၄. **ဝဝတ္ထိတာနမ္ပီ** တိ အညမညံ အသံကိဏ္ဏာနမ္ပိ။ **ပဋိဟဋ္ဋိနိယမော** နိယတာနုပုဗ္ဗိကတာ။ **တေနာ**တိ ‘‘အဗ္ဗောကိဏ္ဏာ’’တိ ဝစနေန။

၇၆၆. **အာဝဋ္ဋနဘာတေ** အာဝဇ္ဇနကိစ္စတာ။

တေသန္တိ ရူပာဒီနံ။ **တေသဥ္ဟိ** ရူပာဒီနံ ပဥ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ သမာဂမော။ **အဘိနိပတိတဗ္ဗာနိ** အာလမ္ဗိတဗ္ဗာနိ, ဝိဇာနိတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အာရမ္မဏကရဏေန ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနီ”** တိ။ ကုသလာကုသလစေတနာယ, တံ သမ္ပယုတ္တာနဥ္စ ယထာဝုတ္တာနံ ‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ပေ။ အကုသလံ တ’’တိ (ဝိဘ. အဌ. ၇၆၆) ဧဝံ ဝုတ္တာနံ ပဋိဝိ

ဓာနိတဗ္ဗာနံ ပဋ္ဌိဝိဓာနနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ကမ္မတ္တေ ဟိ ဧတံ သာမိဝစနံ။ **သဟဇပုဗ္ဗင်္ဂမဓမ္မေနာ** တိ ဒသ္သနာဒီဟိ သဟဇာတဖသ္သာဒိနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမေန အာဝဇ္ဇနာဒိနာ။ **ကိစ္စန္တရ** န္တိ ဒသ္သနာဒိကိစ္စတော အညံ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒိကိစ္စံ။

အဝိဟာကဘာဝေန ကာရဏေန, တေန တ သဒ္ဒိ။ **အညန္တိ** ရူပဘာတဒိ။ **ဘာသနကရဏကရာ**တိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပနဝသေန ပဝတ္တကုသလာကုသလစိတ္တုပ္ပာဒမ္မော။ တေ ဧဝ ကာယင်္ဂတစင်္ဂ အစောပေတ္ဝာ ပဝတ္တာ **တံသဒိသာ**။ **ပုဗ္ဗင်္ဂမပဋ္ဌိဝိဓာနန** န္တိ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝေန ဝိဓာနနံ မနောဒွာရိကဇဝနာနံ ပုရေစရဘာဝေန ဂဟဏံ။ **တတ္ထာ** တိ ပဉ္စဒွာရေ။ **"န ပဋ္ဌိသိဒ္ဓ"** န္တိ ဝတ္ဝာ သ္ဝာတယမပ္ပဋ္ဌိသေဓော သာမတ္ထိယလဒ္ဓောတိ ဒသ္သေတုံ **"န ကာယကမ္မံ။ပေ။ အနုညာတတ္တာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **"တထာ"**တိ က္လာဒံ ယထာ ကာယဝစီကမ္မပဋ္ဌပနံ, ဧဝံ ကုသလာဒိဓမ္မသမာအနမ္ပိ နတ္ထီတိ ဥပသံဟရဏတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒိ န ဘဝတော စဝတိ, ကထံ ပဉ္စဒွာရေ စုတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"န ပဉ္စဒွာရိက။ပေ။ အတံဒွာရိကတ္တာ"**တိ။ **တသ္သာ** ဟဋ္ဌိယာ။ **အာဟာထမတ္တန္တိ** အာပာထဂမနမတ္တံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝမတ္တံ။ **အညန္တိ** "ရူပံ နီလ"န္တိ ဧဝမာဒိဓမ္မဝိသေသံ။ တေနာဟ **"ဓမ္မသဘာဝ"**န္တိ။ **ရူပန္တိ စ န ဂဏှာတီ** တိ ရူပာရမ္မဏမ္ပိ သမာနံ "ရူပံ နာမေတ"န္တိ န ဂဏှာတိ။ တထာ စာဟု ဧကေ "စက္ခုဝိညာဏသမင်္ဂီ နီလံ ဝိဇာနာတိ, နော တု နီလ"န္တိ။ **ရူပနီလာဒိအာကာရော** ရူပာရမ္မဏရူပာအနာကာရပညတ္တိ။ တဇ္ဇာပညတ္တိ ဟောသာ ယထာ အနိစ္စတာဒိ။ **သာတိသယံ** သဝိတက္ကသဝိစာရတ္တာ။ **တတော အညန္တိ** သဒ္ဒာရမ္မဏတော အညံ နာမပညတ္တိအာရမ္မဏံ, အညထာ သဟုပ္ပတ္တိပဋ္ဌိသေဓော န သမ္ဘဝေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

မနောဒွာရေပီတိ န ပဉ္စဒွာရေယေဝ ဒုတိယေ မောဃဝါရေ, အထ ခော မနောဒွာရေပိ။ **အာဝဇ္ဇနံ ဒွဝတ္တိက္ခတ္တုံ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ** ဧကစိတ္တက္ခဏိကသ္သ အာဝဇ္ဇနသ္သ ဥပ္ပတ္တိယံ တထာ အသမ္ဘဝတော။

တသ္သာ တိ ယာထာဝကဝတ္ထုဝိဘာဝနာယ ပညာယ။

ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၇. **အဓိကရဏေသူ**တိ ပဒတ္ထေသု။ **အညတ္ထ သဘာဝံ ဂဟေတ္ဝာ** တိ အတ္ထသဒ္ဒသ္သ တတ္ထ ပဝတ္တနာကာရဒသ္သနံ, တေန အတ္ထသဒ္ဒသ္သ သဘာဝတ္တတံ ဒသ္သေတိ။ **အဓိကရဏဝသေန လိင်္ဂပရိဝတ္တိ ဂစ္ဆတိ** ။ "အဘိဓေယျာနုရူပံ လိင်္ဂဝစနာနီ"တိ ဟိ သဒ္ဒဝိဒူ ဝဒန္တိ။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၆၈. **ပရိဟာစိတေသူ**တိ သာဓိတေသု။ "ဝိဟိတေသူ"တိ ဧတ္တေ ဒုဗ္ဗိဓာဒီသု ဝိယ ဘူတကာလတာ နာဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"ဝိဒဟိတဝိသေသနမတ္တမေတ"**တိ။ **"ကမ္မံ, သိပ္ပ"** န္တိ ပညာ ကာရဏူပစာရေန ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ပညာ ဧဝ တာ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"**တိ။

ကုသလံ ကမ္မံ သကံ ဧကန္တံ ဟိတသုခါဝဟတ္တာ။ တပ္ပဋ္ဌိပက္ခတ္တာ **က္လတရံ** အကုသလံ ကမ္မံ **နောသကံ**။ သစ္စပဋ္ဌိဝေဓာနုလောမနံ သစ္စာနုလောမနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"တပ္ပဋ္ဌိဝေဓပစ္စယဘာဝေနာ"** တိ။ မဂ္ဂသစ္စသ္သ အနုလောမနတော တ သစ္စာနုလောမိကတာ, တထာ ပရမတ္ထသစ္စသ္သ အနုလောမနတော။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ **"မဂ္ဂသစ္စသ္သ"**တိအာဒိ။ **ပညာ ဝုတ္တာ** ပညာဝိသယေ ပညာကိစ္စသ္သ ဒသ္သိတတ္တာ။ "ယောဂဝိဟိတေသူ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တဘူမိနိဒ္ဒေသော, "ကမ္မသ္သကတံ သစ္စာနုလောမိက"န္တိ ဝုတ္တသရူပနိဒ္ဒေသော, "ရူပံ အနိစ္စ"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရနိဒ္ဒေသော စ **ယထာဝုတ္တာ။ပေ။ နိဒ္ဒေသာ** ။ "ယောဂဝိဟိတေသု ကမ္မာယတနေသု ခန္တိံ, ကမ္မသ္သကတံ ခန္တိံ, 'ရူပံ အနိစ္စ'န္တိ ခန္တိ"န္တိအာဒိနာ ခန္တိအာဒိပဒေဟိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ဩလောကနံ** ပစ္စက္ခကရဏံ။ **ဓမ္မာ ဩလောကနံ ခမန္တီ**တိ ပညာယ တဒေလောကနသမတ္ထတမာဟ။

၇၆၉. **မုဋ္ဌတီ** တိ ပဇဟတိ။ အာရဒ္ဓ-ကိရိယာယ အဓိဋ္ဌာနံ သမင်္ဂိဘာဝေ, အဓိကရဏံ ပဋ္ဌပနန္တိ အာဟ **“မုဋ္ဌ။ပေ.။ ဝတ္တုံ ယုတ္တ”**န္တိ။

၇၇၀. ပဥ္စသီလဒသသီလာနိ ကမ္မဝဋ္ဋေကဒေသဘူတာနိ သန္ဓာယ တေသံ ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ သမဝရောဓော ဝုတ္တော။ **သတိပိ သဝနေ**တိ “ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဟဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၃၉; ကထာ. ၄၈၀) တထာဂတတော သဝနေ သတိပိ။ **ဘိက္ခုအာဒီနမ္ပိ တံ ဝုတ္တံ** အဓိသီလပညာပနံ ဝိယ န ဗုဒ္ဓါဝေဏိကန္တိ။

အဓိပညာနိဗ္ဗတ္တေသူ တိ ဌပေတွာ အဓိပညံ တဒညေသု မဂ္ဂဖလဓမ္မေသု။ **တဒဓိဋ္ဌာနေသူ** တိ တဿာ အဓိပညာယ အဓိဋ္ဌာနေသု ဝိပဿနာဓမ္မေသု။

၇၇၁. **အပာယုပ္ပါဒနံ** အဝမိုနိဗ္ဗတ္တနံ။ **တဿိံယေဝ ဌာနေ** တိ တဿိံယေဝ ခဏေ။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၉၃. ပရိတဿနံ ပရိတ္တာသော, စိတ္တုတ္ရာသော စာတိ **“န ပရိတဿတီ”** တိ ပဒဿ **“န ပတ္ထေတိ န ဥတ္တသတီ”**တိ အတ္ထမာဟ။

၇၉၆. **အရိယသစ္စေသု ဓမ္မသဒ္ဒော** “ဒိဋ္ဌဓမ္မော”တိအာဒီသု ဝိယ။ **အရိယမဂ္ဂေ, တဿ စ ဖလံ ဓမ္မော** ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပန္နေ အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ။ **တတ္ထ ပညာ** တိ တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂဖလေ နိဿယဘူတေ ပညာ။ တေနာဟ **“တံသဟဂတာ”**တိ။ အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ဝိယ နေတီတိ ဉာပေတီတိ **နယော,** အနုမာနံ, တဿ **နယနံ** ပဝတ္တနံ, တံ ပန ဝိသုံယေဝေကံ ဉာဏုပ္ပါဒနန္တိ အာသင်္ကာယ နိဝတ္တနတ္ထမာဟ **“န အည။ပေ.။ ဝိသေသော”**တိ။ အတ္တနော ဟိ အဓိဂမာနုသာရေန ပရာဓိဂတာနံ ကာလတ္တယေ မဂ္ဂါဒီနံ ပဝတ္တိအာကာရာနုမာနံ **နယနယနံ**။ အနုမိနနာကာရမေဝ ဟိ သ္သ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ဉာဏဿေဝ ပဝတ္တိဝိသေသော”** တိ။ **ကာရဏဋ္ဌ နယနယနဿ** သစ္စေသု ပစ္စက္ခပဝတ္တနတော။ **“တထာ”**တိ ဣမိနာ ယထာ မဂ္ဂဉာဏတော အညာပိ “ဣမိနာ ဓမ္မေနာ”တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ, တထာ ပကာရန္တရေနပိ “ဣမိနာ ဓမ္မေန ဉာဏေနာ”တိ ဧတ္ထ အတ္ထော ယုဇ္ဇတီတိ ဣမမတ္ထံ ဥပသံဟရတိ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ ဉာဏေန ဉာတတော သမ္ပယောဂေဟိ နယနယနတော။ **ဉာဏဝိသယဘာဝေနာ**တိ ပဋိဝေဓဉာဏဿ ဝိသယဘာဝေန။ **ဉာတေန** ပဋိဝိဒ္ဓေန စတုသစ္စဓမ္မေန, ဉာဏသမ္ပယောဂေန တ ဉာတေန ဇာနိတွာ ဌိတေန မဂ္ဂဖလဓမ္မေန။

သဗ္ဗေန သဗ္ဗ န္တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန သဗ္ဗံ, အနဝသေသန္တိ အတ္ထော။ အဒ္ဓတ္တယပရိယာပန္နဥ္ဟိ သဗ္ဗံ တေဘူမကသင်္ခါရဂတံ သမ္မသီယတိ။ **နယနတော**တိ နယဂ္ဂါဟတော။ **အနုရူပတ္ထတာစကော တ ကာရဏသဒ္ဒော** “ကာရဏံ ဝဒတီ”တိအာဒီသု ဝိယ။

အနွယဉာဏဿပိ ပရိယောကဟေတွာ ပဝတ္တနတော သဝိသေသော ဝိသယာဝဗောဓောတိ ဝုတ္တံ **“ဓမ္မေ ဉာဏ။ပေ.။ အဘာတ”**တိ။ **ဝိသယောဘာသနမတ္တဇာနနသာမညေနာ**တိ အသတိပိ အဘိသမေစ္စ ဂဟဏေ ဝိသယဝိဘာဝန သင်္ခါတအဝဗောဓသာမညမတ္တေန။ **“ဉာဏ”န္တိ သမ္မတေသူ** တိ “ဉာဏ”န္တိ တေဟရိတေသု လဒ္ဓဉာဏတေဟာ ရေသု။ **သမ္မုတိဝသေနာ** တိ ဓမ္မဉာဏာဒိ ဝိယ သမုခေန ဝိသယေ အပ္ပဝတ္တိတွာ ပညတ္တိမုခေန ပဝတ္တံ။ **အဝသေသန္တ** တိ သမ္မုတိဉာဏမေတပာ။ **ဣတရဉာဏတ္တယဝိသဘာဂ** န္တိ ဓမ္မဉာဏာဒိဉာဏတ္တယဝိဓုရံ။

၇၉၇. **ကာမဘဝဓမ္မေ** တိ ကာမဘဝသင်္ခါတေ ဓမ္မေ။

၇၉၈. **သာ**တိ ပဌမဇ္ဈာနပညာ။ **ဝီတရာဂဘာဝနာဝတ္ထဿာ** တိ “ဝီတရာဂေ ဟောတီ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တဿ။ **တန္တ** တိ ဆဋ္ဌာဘိညံ။ မဂ္ဂဉာဏဥ္ဟိ ကိစ္စတော မဂ္ဂသစ္စမ္ပိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **ဣတရာ**တိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂပညာ။ **တဒုပနိဿယတ္တတာ**တိ တဿာ ဆဋ္ဌာဘိညာယ, တဿ တ ပဋိဝိဇ္ဈနဿ ဥပနိဿယတ္တာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ နာမ။ **ယထာနုရူပန္တိ** ဒိဋ္ဌ

ဌာသတဒိန္နံ ယထာနုရူပံ။ **အာသဝက္ခယေ** တိ အာသဝက္ခယပရိယာယေ ကာရဏူပစာရေန။ **တံနိဗ္ဗတ္တနတော** တိ တသ္မိံ အာသဝက္ခယသင်္ခါတသ္မိံ ဖလသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တနတော။ ဣဒဉ္စ ''အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ ဆဋ္ဌာဘိညာ''တိ သုတ္တပဒံ တေ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ။

၈၀၁. အဘိဝိသိဋ္ဌေန တ ဉာဏေန ပာကဋံ့ ကရောန္တေသ္မာ တိ အဓိဂမဝသေန ပကာသံ ဝိဘူတံ ကရောန္တေသု။

၈၀၂. ဝသိတာပဉ္စကရဟိတံ ဝသိဘာဝံ အပါပိတံ ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ။ ပဋိပအာရမ္မဏသဟဂတာ ပညာ ပဋိပအာရမ္မဏာ သမ္ဘိန္နိနိတိ အာဟ **''ပညာယ ပဋိပအာရမ္မဏုဒ္ဒေသေနာ''** တိ။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၄. တမေဝ ပဉ္စံ ''ဒွိသု စျာနေသု ပညာ ပီတိဖရဏေနာ''တိအာဒိနာ **ဝိဘဇတိ**။ အဘိသန္ဒနပရိသန္ဒနပရိပူရဏာနိ ပိ ပရိပ္ဖရဏံ ဝိယ ဖရဏာပီတိယာ, တံသဟဂတသုခဿ စ ကိစ္စဝိသေသဘူတာနိ အဓိပ္ပေတာနီတိ အာဟ **''အဘိသန္ဒေတီတိ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ''**န္တိ။ **အာဒိနာ နယေနာ**တိ ''အဘိသန္ဒေတီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၁.၄၂၇) သုတ္တေ အာဂတနယေန။ ဖရဏဉ္စေတ္ထ ပီတိသုခသမုဋ္ဌိတပဏီတရူပေဟိ ကာယဿ အဘိဗျာပနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အာရမ္မဏာ** တိ ပီတိဖရဏတာသုခဖရဏတာသီသေန ဝုတ္တာနံ တိကဒုကစျာနာနံ အာရမ္မဏာ။ **တာ**တိ ပီတိဖရဏတာသုခဖရဏတာ။

သမာဓိမုခေနာတိ သမာဓိံ မုခံ ပမုခံ ကတွာ, သမာဓိသီသေနာတိ အတ္ထော, သမာဓိပမုခေန တ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသေန။ **အညေ ကိလေသာ** ဒိဋ္ဌိမာနာဒယော ။ **အပ္ပယောဂေနော**တိ စျာနဝိမောက္ခာဒီနံ ဝိယ ဥပ္ပာဒနီယပရိကမ္မပယောဂေန ဝိနာ။ အာဝဇ္ဇနာသဒိသော ဟိ ဖလသမာပတ္တိအတ္ထော သမ္မသနစာရော။ **ဌပိတတ္တာ** တိ ပဝတ္တိတတ္တာ။ **သတိဗဟုလတာ ယာ**တိ သတိယာ အဘိဏှပ္ပဝတ္တိယာ။ ပရိစ္ဆိန္နသတိယာ ကာလသ္မိံ သတောတိ ဒသ္သေတီတိ ယောဇနာ။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၅. ဝိသုဒ္ဓိဘာဝံ န္တိ ဝိသုဒ္ဓိယာ သဗ္ဘာဝံ။ **''ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေကဒေသတ္တာ''** တိ ဣဒံ တသ္မိံ ပရိဘဏ္ဍဉာဏ တ္တာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ ''သတ္တာနံ စုတူပပာတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ အဘိနိန္နာမေတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၇) အာရဘိတွာ ''သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေနာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၆) ဝုတ္တံ။ ဒိဗ္ဗသ္မိံ တိရောဟိတဝိပ္ပ ကဋ္ဌာဒိဘေဒသ္မိံ, ဣတရသ္မိံ စ ရူပဟယတနသ္မိံ ဒဿနသမတ္ထသ္မာပိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏသ္မိံ သိဓာပတ္တိ စဝမာ နောပပဇ္ဇမာနသတ္တဒဿနန္တိ အာဟ **''မုဒ္ဒပ္ပတ္တေန စာ''** တိအာဒိ။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၆. ဆဗ္ဗိဓမ္မိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ န္တိ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏ''န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၀၆) ဝုတ္တံ ပ ဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနံ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ။ **သဟ ဂဟေတွာ**တိ ဧကေဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝိပဿနာရမ္မဏ ဘာဝသာမညေန ဧကတော့ ဂဟေတွာ။ **သင်္ခိပိတွာ ဝုတ္တေနာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဆဓာ ဝုတ္တံ ဝိယ ဒသ္သိတံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာ ဏန္တိ ဧဝံ သင်္ခိပိတွာ ဝုတ္တေန။ ''ခယဓမ္မ''န္တိအာဒိနာ ပကာရေန ဒဿနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဝတ္တဉာဏသ္မာ** တိ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိအာဒိနာ ပဝတ္တသ္မိံ ဉာဏသ္မိံ, ပဝတ္တေ တ သံသာရဝဋ္ဋေ ဉာဏသ္မိံ။ ဉာဏာရမ္မ ဏာ ဝိပဿနာ **ဉာဏဝိပဿနာ** ။ **ဝိပဿနာ** တိ စ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိအာဒိနာ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ ဝိ ဘာဂေန ဒဿနတော ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ တဿ ခယဓမ္မတာဒိဇာနနံ **ပဋိဝိပဿနာ** ။ တေနာဟ **''ဝိပဿ နာပဋိဝိပဿနာဒဿနမတ္တ''**န္တိ။

ဧဝမေတ္တ အင္ဒကထာဓိပ္ပာယဝသေန ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထံ ဒဿေတုံ တတ ဣအနို အတ္တနော အဓိပ္ပာယဝသေန ဒသ္ သေတုံ **“ဟဋ္ဌိယံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ အဒ္ဓတ္တယေ ပစ္စယဝိသေသေန ပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသနိဒ္ဒေသ ဏော။ **ဉာဏဝစနေနာ**တိ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိအာဒိနာ ဉာဏဿ ဂဟဏေန။ **အင်္ဂါန** န္တိ သတ္တသတ္တတိယာ အ င်္ဂါနံ။ **ဣတိသဒ္ဒေနာ** တိ ''နိရောဓဓမ္မ''န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဣတိသဒ္ဒေန။ **ပကာသေတဗ္ဗတ**တိ ဉာဏဿ ပဝတ္တိအာကာရံ ဇောတေတဗ္ဗတ။ တေန ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏတော အညံယေဝ ပရိယောသာနေ ဝုတ္တံ ဉာဏန္တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ဝိပဿနာဉာဏံ သတ္တမံ ဉာဏ”**န္တိ။ အယမေဝ စေတ္ထ အတ္ထော ယုတ္တောတိ ဒဿေန္တော **“န ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“တမ္ပိ ဉာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော န ဟောတီ”** တိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော န ယုတ္တော အင်္ဂန္တရဘာဝဿ အဝိဘာဝန တောတိ အတ္ထော။ တေန ဝုတ္တံ **“တံဉာဏ။ပေ။ အနဓိပ္ပေတတ္တာ”** တိ။ န ဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝုတ္တမေဝ ကေဇ္ဇ ဝစနမ တ္တေန အတ္ထန္တရံ ဟောတီတိ။ **“ခယဓမ္မံ။ပေ။ စာ”** တိ ဣမိနာ ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ ဥပစယေန အေသမာဟ။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၈. ပစ္စနီကဓမ္မေ တိ နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဓမ္မေ။ **ဒုက္ခန္တိ** သမာပဇ္ဇနေ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒုက္ခံ။

အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဒသကနိဒ္ဒေသော

ပဌမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၀၉. န ဌာနန္တိ **အဋ္ဌာနံ,** အနုပလဗ္ဘနတ္တော အယမကာရောတိ အာဟ **“အဝိဇ္ဇမာနံ ဌာနံ အဋ္ဌာန”** န္တိ။ အ ဘာဝတ္တော တ, န အညပဋ္ဋိပက္ခာဒိအတ္တောတိ အာဟ **“နတ္ထိ ဌာနန္တိ တ အဋ္ဌာန”** န္တိ။ ကော ပနေတဿ အတ္ထ ဒ္ဓဝယဿ ဝိသေသောတိ? ပဌမော ဟေတုပစ္စယေဟိ အနုပလဗ္ဘမာနတံ ဝဒတိ, ဒုတိယော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ တဏှာဟုဟအနာဒီနမ္ပိ သုခတော ဥပဂမနဿ ဟေတုဘာဝေ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဿ သော သာတိသယော အသုခေပိ ဒဋ္ဌဟံ ပဝတ္တာပနတောတိ အာဟ **“ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော၀။ပေ။ အဓိပ္ပေတ”** န္တိ။ ''အတ္တဒိဋ္ဌိ ဝသေနာ''တိ ကသ္မာ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ, နနု အရိယသာဝကဿ သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိယော နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, အတ္တဒိ ဋ္ဌိသန္နိဿယာ ပန သဗ္ဗဒိဋ္ဌိယောတိ ဒဿေတုံ **“အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေနာတိ ပဓာနဒိဋ္ဌိမာဟာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဘေအနုရူပဿ သ** ဝတ္ထုနော။ **ဘေအနုရူပေန** ''အဓမ္မေ ဓမ္မော''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေန။

သော ဓေတတိ ယော လိင်္ဂေ အပရိဝတ္တေ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဘဝင်္ဂဇီဝိတိန္ဒြိယုပ္ပဗန္ဓော, သော ဧဝ။ တဥ္ဆိ ဥ ဟာအယ ဧကဇာတိသမညာ, န စေတ္ထ ဘာဝကလာပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဝသေန စောဒနာ ကာတဗ္ဗာ တဒညဿ၀ အဓိ ပ္ပေတတ္တာ။ တဥ္ဆိ တတ္ထ အဝိစ္ဆေဒဝုတ္တိယာ ပဗန္ဓတေဟာရံ လဘတိ, ဣတရမ္ပိ တ ဘာတနုဟလနတာသာမ ညေနာတိ အနောကာသာ၀ စောဒနာ။

သပတ္တဝသေန ယောဇေတဗ္ဗ န္တိ ''သပတ္တံ မာရေမီတိ အဘိသန္ဓိနာ သပတ္တေန နိပန္နဋ္ဌာနေ နိပန္နံ မနုဿ ဘူတော မနုဿဘူတံ မာတရံ ပိတရံ တ မာရေန္တော''တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ စတူသုပိ ဝိကပ္ပေသု။ **ပုရိမံ အဘိသန္ဓိစိတ္တ** န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂိယော မရဏာဓိပ္ပာယော။ **အပ္ပမာဏံ** တေန အတ္ထသိဒ္ဓိယာ အဘာဝတော။ **ပုထုဇ္ဇန ဿေဝ တံ ဒိန္နံ ဟောတီ**တိ ဧတ္ထ ယထာ အရဟတ္တံ ပတ္တ ပရိဘုတ္တမ္ပိ ပုထုဇ္ဇနကာလေ ဒိန္နံ ပုထုဇ္ဇနအနမေဝ ဟောတိ, ဧဝံ မရဏာဓိပ္ပာယေန ပုထုဇ္ဇနကာလေ ပဟာရေ ဒိန္နေ အရဟတ္တံ ပတ္တ တေနေဝ ပဟာရေန မတေ ကသ္မာ အရဟန္တဃာတောယေဝ ဟောတိ, န ပုထုဇ္ဇနဃာတောတိ? ဝိသေသသမ္ဘဝတော။ ယထာ ဟိ အနံ ဒေယျဓမ္မဿ ပရိစ္စာဂမတ္တေန ဟောတိ, န ဧဝံ ဝဓော။ သော ဟိ ဟဏော, ဟဏသညိတာ, ဝဓကစေတနာ, ဥပက္ကမော, တေန မရ ဏန္တိ ဣမေသံ ပဥ္စန္နံ အင်္ဂါနံ ပာရိပူရိယာဝ ဟောတိ, န အပာရိပူရိယာ။ တသ္မာ အရဟတ္တံ ပတ္တဿေဝ မရဏန္ တိ အရဟန္တဃာတောယေဝ ဟောတိ , န ပုထုဇ္ဇနဃာတော။ ယသ္မာ ပန ''ဣမံ မာရေမီ''တိ ယံ သန္တာနံ အာရဗ္ဗ မာရ

ဏိစ္စာ, တဿ ပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝဘာဝေန ပယောဂမရဏာဘာဝေန ဝသေန သတိပိ သန္တာနဘေဒေ အဘေဒေယေဝ။ ယဒာ စ အတ္ထသိဒ္ဓိ, တဒာ ခီဏာသဝဘာဝေ။ တဿ အရဟန္တဃာတော ဟောတီတိ နိစ္ဆိတံ။ ကထံ ပနေတ္ထ ဝဓကစေတနာ ဝတ္တမာနဝိသယာ သိယာတိ အာဟ **"ဝဓကစိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏမ္ပိ။ပေ။ ပဝတ္တတီ"** တိ။ တတ္ထ **ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒဝသေနာ** တိ ယေန ပဗန္ဓော ဝိစ္ဆိဇ္ဇတိ, တာဒိသံ ပယောဂံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အတ္ထော။ တေန ယဒာ ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒော, တဒာ အရဟာတိ ယထာဝုတ္တံ အရဟန္တဃာတံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ **န ဇဝေန္တိ** ယထာ ကာလန္တရာပေက္ခံ ကိစ္စသိဒ္ဓံ ဝဓကစိတ္တံ, န ဇဝံ စာဂစေတနာ။ **"သာ ဟိ"**တိအာဒိနာ စာဂစေတနာယ ကာလန္တရာနပေက္ခကိစ္စသိဒ္ဓိတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **အညသကကရဏန္တိ** အတ္တတော ဝိနိမောစေတ္ဝာ အညဿ ဒက္ခိဏေယျဿ သန္တကဘာဝကရဏံ။ **တဿာ** တိ စဇိတဗ္ဗဿ ဝတ္ထုနော။ **ယဿာ** တိ ယဿ ပုထုဇ္ဇနဿ။ **တဿေဝ** တံ ဒိန္နံ **ဟောတိ,** သစေပိ အရဟတ္တံ ပတ္ဝာ တေန ပရိဘုတ္တန္တိ အတ္ထော။

''ကပ္ပဝိနာသေ''တိ ဣဒံ ''သဏ္ဌဟန္တေ ကပ္ပေ''တိ ဝုတ္တတ္တာ မဟာကပ္ပဝိနာသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ကပ္ပဋ္ဌကထာယ န သမေတီ"** တိ ဧတ္ထ အာယုကပ္ပဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အာယုကပ္ပော စေတ္ထ အဝီစိယံ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အန္တရကပ္ပပရိမာဏံ ပရမာယု ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္ဟိ သန္ဓာယ ''ဧကံ ကပ္ပံ အသီတိဘာဂေ ကတ္ဝာ တတော ဧကဘာဂမတ္တံ ကာလ''န္တိ (ကထာ. အဋ္ဌ. ၆၅၄-၆၅၇) ဝုတ္တံ။ တယိဒံ **"ဧကံ ကပ္ပ"** န္တိ ယဒိ ဧကံ မဟာကပ္ပန္တိ အတ္ထော, တထာ သတိ ဝီသတိအန္တရကပ္ပပရိမာဏော ဧကော အသင်္ခေယျကပ္ပောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဧကံ အသင်္ခေယျကပ္ပန္တိ အတ္ထော, သဗ္ဗထာပိ ''စတုသဋ္ဌိ အန္တရကပ္ပာ''တိ ဝစနေန ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဝီမံသိတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန ကပ္ပဋ္ဌကထာယ အယံ အဋ္ဌကထာ သမေတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ကပ္ပဝိနာသေယေဝါတိ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။

ပကတတ္တော တ အဟရာဇိကော။ **သမာနသံဝါသကော** ကမ္မလဒ္ဓိနံ ဝသေန အနာနာသံဝါသကောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

နိယတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝိဇ္ဇမာနတံ ပဋိသေဓေတ္ဝာတိ ယောဇနာ။ တတ္ထ **ပဋိသေဓေတ္ဝာ**တိ ''ပုဂ္ဂလော ပန နိယတော နာမ နတ္ထီ''တိ ဧဝံ ပဋိသေဓေတ္ဝာ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"မိစ္ဆတ္တသမ္မတ္တနိယတဓမ္မာနံ ဝိယ သဘာဝတော"**တိ။ ပညတ္တိမတ္တဉ္ဟေတံ မိစ္ဆတ္တသမ္မတ္တနိယတဓမ္မနိဿယံ, ယဒိဒံ နိယတော ပုဂ္ဂလောတိ ။ **ယထာပုစ္ဆိတန္တိ** ''ကိံ ပုဗ္ဗဟေတု နိယမေတီ''တိအာဒိနာ ပုစ္ဆိတပ္ပကာရံ နိယာမကဟေတုံ။ **ယေနာ**တိ ယေန ဉပရိမဂ္ဂတ္တယဝိပဿနာဉာဏေန။ **နိယတာနိယတဘေဒန္တိ** သောတာပန္နာဒိနိယတဘေဒံ, သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိအနိယတဘေဒဉ္စ။ သောတာပန္နော ဧဝ ဟိ ဧကော သတ္တက္ခတ္တုပရမော နာမ ဟောတိ, ဧကော ကောလံကောလော နာမ, ဧကော ဧကဗီဇီ နာမာတိ သောတာပန္နဿ နိယတဘာဝေ ဝုတ္တေတိ အာဟ **"သောတာပန္နော စ နိယတော"** တိ။ ဗျတိရေကတ္ထော ဟိ အယံ **စ**-သဒ္ဒော။ **တတော ပုဗ္ဗေ** တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတော ပုဗ္ဗေ။ **"ပုဗ္ဗဟေတုကိစ္စံ နတ္ထိ"** တိ ဣဒံ သောတာပန္နဿ နိယတတာယ ဝုတ္တတ္တာ ဝက္ခမာနဥ္စ အဒေသံ ဟဒယေ ဌပေတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ဥပရိမဂ္ဂါနံ သဥပနိဿယဿ ပဌမမဂ္ဂဿာပိ သဥပနိဿယတာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ယဒိ ဟိ"**တိအာဒိ။ **တဥ္စ** နိယတတ္တံ။ **အဿာ** တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ။

တေနေဝ ခီဏာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေနေဝ ခီဏာ။ ကာရဏာပစ္စယဒေန ဟိ ဖလုပစ္စယဒေ သိယာ။ **တတော**တိ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိတော။ **သာ**တိ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိတာ။ **ပဝတ္တိတော**တိ ဝိဟကပ္ပဗန္ဓတော။ **တေနာ**တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ **ဝုဋ္ဌာနေ** တိ ဝုဋ္ဌာနေ သတိ။ ကာရဏေန ဝိနာ ဖလံ နတ္ထီတိ အာဟ **"သက္ကာယ။ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗ"**န္တိ။ **"နာမကရဏနိမိတ္တတော"** တိ ဣမိနာ နာမကရဏဟေတုတာယ နိယာမကတံ ဝိဘာဝေတိ ဧကဗီဇိအာဒိသမညာနံ အနွတ္ထသညာဘာဝတော။ တေနာဟ **"ဝိပဿနာ။ပေ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တ"** န္တိ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန ''ဧကောမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော''တိအာဒိနိ (မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; မ. နိ. ၁.၂၈၅) သင်္ဂဏှာတိ။ ဧတ္ထ စ ''သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတိ, ဧကောမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ (မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; မ. နိ. ၁.၂၈၅)။ 'အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ'တိ ... ဘန္တေ, 'နော'တိ ဝဒေယျ''န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁) ဝစနေဟိ ဣမိဿာ လောကဓာတုယာ ဝိယ အညဿ

သ ဗုဒ္ဓဿ အညိဿာ လောကဓာတုယာ ဥပ္ပာဒေ နိတရိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ဝိဇ္ဇမာနေ “သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတီ”တိအာဒိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ယံ ပန ဝဒန္တိ “လောကဓာတုဝိသေသာပေက္ခာယ ဝုတ္တ”န္တိ, တမ္ပိ နတ္ထိ တထာဝိသေသနဿ အဘာဝတော, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဿ စ အသမတ္ထဘာဝဝိဘာဝနတော။ အာဏာခေတ္တဂ္ဂဟဏေနေဝ တဿ ဓမ္မတာဒဿနတ္ထံ။ သက္ကောတိ ဟိ ဘဂဝါ ယတ္ထ ယတ္ထ ဣစ္ဆတိ, တတ္ထ တတ္ထ အာဏံ ဝတ္တေတုံ။ **“ကောဿာ လောကဓာတုယာ”**တိ စ ဣဒံ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတာယ လောကဓာတုယာ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာယမတ္ထော – ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတာ ကောတယံ လောကဓာတု။ တတ္ထ ကေသ္မိံ ကာလေ ကော ဧဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ တေနာဟ **“ဗုဒ္ဓခေတ္တ။ပေ။ အဓိပ္ပာယော”** တိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ဥပသမ္ပဒာဓိနံ ဟတိမောက္ခံ, ဥပသမ္ပဒာ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓိနာ, တသ္မာ။ **ဟတိမောက္ခေ** သိဒ္ဓေ, သိဒ္ဓါသု **တာသု** ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒာသု။ **တတော ပရံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတီ** တိ ပစ္ဆိမပဋိဝေဓတော ပရံ ပဋိဝေဓသာသနံ, ပစ္ဆိမသီလဘေဒတော စ ပရံ ပဋိပတ္တိသာသနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ သာသနဘာဝသာမညေန ပန ဥဘယံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဒဿေန္တော **“ပစ္ဆိမ။ပေ။ ဧကတော ကတွာ”**တိ အာဟ။

ပရိဒေဝနကာရုညန္တိ ပရိဒေဝနေန ကရုဏာယိတဗ္ဗတာ ကရုဏာယနာ။

ဓမ္မာနံ သဘာဝဝိသေသော န သက္ကာ ဓာရေတုံ, ယတော ဟရမိပဝိစယာဒီသု ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ မဟာပထဝီ ကမ္ပော အဟောသိ, အဘိသမ္ဗောဓိဒိဝသေ စ ဌပေတွာ ပုဗ္ဗုတ္တရဒိသာဘာဂေ ဗောဓိရုက္ခမူလေ ဘူမိဘာဂေ မဟာပုရိသံ ဓာရေတုံ နာသက္ခိ, အညဒတ္ထု ဧကပဿေ ပက္ခိတ္တအတိဘာရသကဋိတနာဝ ဝိယ စက္ကတဋ္ဌဂတ္တော ဝိပရိဝတ္တော။ “သမုဟ္ပဒိကာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ သ-ကာရေ အ-ကာရဿ အာ-ကာရော, ဧကဿ စ ပ-ကာရဿ လောပော ကတောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သမံ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတီတိ သာမုဟာဒိကာ”** တိ။ သမံ ဥဟာဒိယတီတိ တ သမုဟာဒ, သမုဟာဒ ဧဝ **သာမုဟာဒိကာ,** သမုဟာဟိနီတိ အတ္ထော။

သန္တတိခဏဝသေနာ တိ သန္တတိဝသေန အာယူဟနသမင်္ဂိတာ, သပုဗ္ဗပစ္ဆာဘာဂဿ ဂဟဏဝသေန စေတနာက္ခဏဝသေန စေတနာသမင်္ဂိတာတိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ကေသ္မိံ ဥပဋ္ဌိတေ ပစ္စယဝသေန တဒညဿ ဥပဋ္ဌာနံ ပရိဝတ္တနံ။

ပဌမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုတိယဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၀. ဘောဂေ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဇာနာတိ, ဝိနာသေတီတိ ယောဇနာ။

လဟုပရိဝတ္တိတာယ ဇီဝိတဿာတိ အဓိပ္ပာယော။

န အအာသိ ပယုတ္တတာဝာယ ဥပ္ပန္နန္တိ အဓိပ္ပာယေန။

သမ္မာပယောဂေနာတိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ။

ဒုတိယဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၁၃. ဓာတုသဘာဝေတတိ ဘူတာဒိသင်္ခါတဓာတူနံ သဘာဝေ။ **သဘာဂဂဝသေန** ဖလဘူတေန။ **အဇ္ဈာသယဓာတုပရိစ္ဆိန္နနတော**တိ အဇ္ဈာသယသဘာဝဿ “ဟီနံ, ပဏီတ”န္တိ တ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနနတော, ဝုဋ္ဌိနိမိတ္တေန ဝိယ မဟာမေဃေန ဥပရိမေဃဝုဋ္ဌိယာ။

ပဉ္စမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဋ္ဌဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဒတ္ထော သမ္ဘဝတိ သမာသန္တေနေဝ တထာ သဒ္ဒသိဒ္ဓိတော။ **တေသ**န္တိ ပရောပရာနံ ဝိသဒာဝိသဒာနံ သဒ္ဓာဒိဣန္ဒြိယာနံ။ **ဝေဋ္ဌ ကတ္တ** တိ အာသယာဒိတော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဿ, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တတော စ အဓိမုတ္တိဘေဒဿ ဝိသိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ ဧဝ။

၈၁၅. ''ကေ ပန တေ အရိယာတသာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ တေ သုတ္တေနေဝ ဒဿေန္တော **''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိ ပါဠိံ အာဟရိတွာ **''ဧဝံ ဝုတ္တာ''** တိ နိဂမေတွာ ပုန မဂ္ဂဓိဂမေနေဝ တေသံ အဓိဂမံ ဒဿေန္တော **''ဧတေသူ''**တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဣတရေ**တိ ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂမကောရက္ခာသင်္ခါယပဋိသေဝနာဒယော။

၈၁၆. အာရမ္မဏသန္တာနာနုသယနေသု တိ အာရမ္မဏာနုသယနံ, သန္တာနာနုသယနန္တိ ဒွီသု အနုသယနေသု။ ယထာ ဟိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နော ရာဂေ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟော ထာမဂတဋ္ဌေန သန္တာနေ အနုသေတီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေပီတိ တဿ အာရမ္မဏာနုသယနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တံ ပနဿ အနုသယနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ အဋ္ဌကထာယံ ''ယထာ နာမာ''တိအာဒိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၁၆) ဝုတ္တံ။ **''အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာ''** တိ ဧတေန ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ရာဂဿ စိရပရိဘာဝနံ ဝိဘာဝေတိ။ ယဿ ပန ဧဝံ စိရပရိဘာဝိတံ ပရိဝေဌေတွာ ဝိယ ဌိတံ ဟောတိ, တသ္မာ **''သမန္တတော ဝေဌေတွာ ဝိယ ဌိတဘာဝေန အနုသယိတတံ ဒဿေတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဥဒကေ နိမုဂ္ဂသဒိသော ဥဒာဟဋော။ ''သဗ္ဗေပိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကာမနီယဋ္ဌေန ကာမာ''တိအာဒိပါဠိဝသေန ဘဝရာဂဿာပိ ဝတ္ထုကာမတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ရာဂဝသေနာ**တိ အာရမ္မဏရဇ္ဇနဝသေန။

၈၁၈. ဣန္ဒြိယဝိသေသော ဝိနေယျာနံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တံ။

၈၁၉. ပဟာတဗ္ဗေန ဥပဒ္ဒုတနိရောဓနေတ္တံ ပဟာယကံ ပရိယေသတီတိ ပဌမံ ပဟာတဗ္ဗံ, ပစ္ဆာ ပဟာယကန္တိ အယံ **ပဟာတဗ္ဗပဇဟနက္ကမော** ပဟာနက္ကမပဒေန ဝုတ္တော။ **ယဿာ** တိ ပဟာတဗ္ဗဿ။ **တန္တိ** ပဟာတဗ္ဗံ။ **ပဌမံ ဝုစ္စတီ**တိ ပဟာနဝိစာရဏာနံ ပဌမံ ဝုစ္စတိ။ **တတော** ပစ္ဆာ **အပ္ပဟာတဗ္ဗံ** ယထာ တံ ဒဿနတ္တိကာဒီသု။

၈၂၆. တန္တိ ဘဝင်္ဂံ။ **တဿာ** တိ လောကုတ္တရဿ။ **ဟဒကန္တိ** အန္တိမဘဝိကဿ ဘဝင်္ဂံ သန္ဓာယာဟ။

ဆဋ္ဌဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၂၈. သမာပန္နောမှီ တိ မညတီတိ အတ္ထော။

သမာဓိ တ တဿ အာရမ္မဏဘူတံ **ကမ္မဋ္ဌာနံ တ** စိတ္တမဉ္ဇူသာတိ ယောဇနာ။ **ဌပေတု**န္တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နံ ကာလံ သမာပတ္တိစိတ္တံ ပဝတ္တေတုံ။

တေဟီတိ သညာမနသိကာရေဟိ။ **တံသဘာဝတာ**တိ ကာမာဒိဒုတိယဈာနာဒိအနုပက္ခန္ဒနသဘာဝတာ။ **ပဂုဏတေအနံ** ပဂုဏဘာဝသိဒ္ဓာ ဈာနဿ ပဋိပက္ခတော ဝိသုဒ္ဓိ။

သတ္တမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒသမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၃၁. **ပညာဝ ဝိမုတ္တိ** တိ ရာဂါဒီဟိ ဝိမုတ္တိဘူတာ ပညာဝ ဝိမုတ္တီတိ ယောဇနာ။ **ကမ္မန္တရဿ ဝိပါကန္တရမေတ**
တိ အတ္ထော ဝိပါကန္တရဇာနနဿေဝ ဒုတိယဖလကိစ္စတ္တာ, ကမ္မန္တရဇာနနဿ စ တတိယဖလကိစ္စတ္တာ။ **ဖလ**
သဒိသတန္တိ ကေစ္စဖလသဒိသတံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဖလဉာဏကိစ္စေ ဝုစ္စမာနေ ဈာနာဒိအဖလဉာဏံ ဥဒာဟဋန္တိ
စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ယဒိပီ”**တိအာဒိ။ **တဒန္တောဂဓ** န္တိ တသ္မိံ ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏာသဘာဝေ သတ္တမဖလဉာဏေ
အန္တောဂဓံ။ **ဧဝန္တိ** ဈာနာဒိဉာဏံ ဝိယ။ **အပ္ပေတုံ, ဝိကုပ္ပိတုဉ္စာ** တိ အတ္တနာ ဝုတ္တာကာရံ သန္ဓာယာဟ။ သမုဒယပ္ပ
ဟာနာဒိကေစ္စဉာဏကိစ္စမ္ပိ အကရောန္တံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ကထမပ္ပနာဒိကံ ဈာနာဒိကိစ္စံ ကရေယျ, ဖလဉာဏေဟိ
ပန ဇာနိတဗ္ဗံ, တတော ဥတ္တရိဉ္စ ဇာနန္တမ္ပိ ယသ္မာ ကေစ္စဖလကိစ္စံ န ကရောတိ, တသ္မာ အညာနေဝ ဖလဉာဏာ
နိ, အညံ သဗ္ဗညုတဉာဏန္တိ ဒဿနတ္ထံ “ဧတေသံ ပန ကိစ္စံ န သဗ္ဗံ ကရောတီ”တိအာဒိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၃၁)
အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ သဗ္ဗညုတဉာဏံ အဖလကိစ္စံ ကေစ္စံ န ကရောတိ, ဧဝံ ဖလကိစ္စမ္ပီတိ ဥဒာဟရ
ဏဒဿနဝသေန “တဉှိ ဈာနံ ဟုတွာ အပ္ပေတု”န္တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ **“အထ တ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”** န္တိ ဝု
တ္တံ။

ဒသမဖလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဉာဏဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၇. ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေါ

၁. ဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၄၃-၄. အတ္ထိပဋိစ္စံ **နာမာ**တိ အတ္ထိတာ ပဋိစ္စတ္ထော နာမ, အသတိပိ သဟဇာတပုရေဇာတာဒိဘာဝေ ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ, သော တဿ ပစ္စယောတိ ကတွာ ယထာ တထာ အတ္ထိတာမတ္တံ ဣဓ ပဋိစ္စတ္ထောတိ အတ္ထော။ တံ ပန ပဋိစ္စတ္ထံ ဖုသတိရေကမုခေန ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နိဿယာဒိပစ္စယဘာဝေန ပဋိစ္စာတိ ဝုတ္တ**န္တိ နိဿယာဒိပစ္စယဘာဝတော ပစ္စယဘူတံ စက္ခာဒိ ''ပဋိစ္စာ''တိ ဝုတ္တံ။ **ဇေဋ္ဌာ သေဏိယာ**တိ အဋ္ဌာရသသု သေဏီသု မယံ အမုကာယ သေဏိယာ ဇာတာမှာ, န အညေ ဝိယ အပ္ပညာတာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။

ပုရတော ကရဏံ ပမုခဘာဝကရဏံ။ **နိစာနရာသီ**တိ နိဒဟိတွာ ဌပိတနေနိစယော။ **ယသော**တိ ကိတ္တိရိယံ။ တံ ပန ယေသု ဝတ္တတိ, တေသု ပဋ္ဌာပကအာဏာကရဏေဟိ ဟာကဋ္ဌော ဟောတီတိ **"ပဋ္ဌာပကမဒေါ, အာဏာကရဏမဒေါ"**တိ စ ဝုတ္တံ။

၈၄၅. ဝတ္ထုနာတိ ဇာတိအာဒိပဝတ္တိဟေတုနာ။

၈၄၆. ပတိဋ္ဌာဘာဝေ တိ ကုသလကမ္မေသု ပတိဋ္ဌာနာဘာဝေ, သော ပန ယသ္မာ ကုသလကိရိယာယ ဌာနံ န ဟောတိ, တသ္မာ **"ကုသလကရဏေ အဋ္ဌာန"** န္တိ အာဟ။ ပမာဒသဋ္ဌာတဿ အတ္ထဿ ဧဝမာဒိကော ပရိယာယောတိ ယောဇနာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''ဝစီဒုစ္စရိတေ, မနောဒုစ္စရိတေ စိတ္တဿ ဝေဿဂ္ဂေ, မဂ္ဂေါ, ပဋ္ဌာ သော''တိ စ ဧဝမာဒိကဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ''ပမာဒေ ပမဇ္ဇနာဒီ''တိအာဒိကော **တဒတ္ထပ္ပကာသကော,** ''စိတ္တဿ ဝေဿဂ္ဂေ ဝေဿဂ္ဂါနုပ္ပာဒန''န္တိအာဒိကော **တပ္ပရိယာယပ္ပကာသကော** ဖုဋ္ဌနပရိယာယော စ အပရိယန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **"စတ္တာရော ခန္ဓေ ဒဿေတီ"** တိ ဣမိနာ သတိဝေဿဂ္ဂကာရပ္ပဝတ္တာ စတ္တာရော အကုသလက္ခန္ဓာ ပမာဒောတိ ဝဒတိ။

၈၄၇. အနိတတဝုတ္တိတာယ ဟေတုဘူတော စိတ္တသမ္ပဂ္ဂဟော **မာနဝိသေသော**။

၈၄၈. ဥတ္တရဘာဝေ ဥတ္တရိယံ, ကရဏေန ဥတ္တရိယံ **ကရဏုတ္တရိယံ,** သာရမ္ဘေန ပရဿ ကိရိယတော ဥတ္တရိကိရိယာ။

၈၄၉. နေရုတ္တိကဝိဓာနေနာ တိ ဣ-ကာရဿ-ကာရာနဉ္စ ရ-ကာရတာဟာဒနေန။

အတ္တဟိတံ အတ္တာ တိ ဥတ္တရပဒလောပေန နိဒ္ဒေသမာဟ ယထာ ''ရူပဘဝေ ရူပံ, ဘီမသေနော ဘီမော''တိ စ။ **အာဒိန္နော, ပတ္တော** တ အတ္ထော **အတ္တာ** တိ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

မုဋ္ဌိတဿာ တိ အင်္ဂိတဿ။

၈၅၀. ဇာနန္တဿေဝ မဟာဇနဿ။ **ဥပဟာနာဒိပစ္စယေ** တိ ဣန္ဒနုဒကစီဝရာဒိကေ ဟရိပူရိဟေတုကေ။

၈၅၁. ဂဏ္ဌိကာ သယံ ဂဏ္ဌိကရဏတော။ ပတိရူပဝစနတော, အညေသံ ဂဏ္ဌိဘေဒတော စ **ဂဏ္ဌိဘူတာ** ။

၈၅၂. အဘေဇ္ဇန္တရတာယ **သမာသေဝိတတာယ** သုဋ္ဌု အာသေဝိတတာယ။

၈၅၃. စိရကာလပရိဘာဝိတတ္တေန **တေမနကရဏံ** အလ္လဘာဝကရဏံ, လောဘဝသေန အဝဿဝနန္တိ အတ္ထော။

ဇဝံ သန္တေ ကထံ ခီယနန္တိ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“ခီယနန္တိ စာ”** တိအာဒိ။

၈၅၄. စိဝရမဏ္ဍနာဒီန န္တိ စိဝရမဏ္ဍနာ ပတ္တမဏ္ဍနာ သေနာသနမဏ္ဍနာတိ ဣမေသံ။ ဣအနိ တံ ဝိသေသနဘာဝံ ယောဇေတွာ ဒဿေတုံ **“စီဝရေန ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၈၅၅. သဘာဂရဟိတော, သဘာဂပဋိပက္ခော တ **အသဘာဂေ,** အနနုကူလာနံ ပဋိက္ကူလတာ တ။ တေနာဟ **“မာန ထဒ္ဓတာ, ဝိရောဓော တ”**တိ။

၈၅၆. သင်္ကပ္ပနာ ဥက္ကဏ္ဍနာဝသေန အနဝဋ္ဌာနံ, အနဝဓာနံ တ။ **တဿ တဿ** အာရမ္မဏဿ **တဏှာယ ယနာ။**

၈၅၇. ကာယဿာ တိ နာမကာယဿ။ တဿိဉ္ဇဟိ အဝိပ္ဖာရိကေ ရူပကာယောပိ အဝိပ္ဖာရိကော ဟောတိ။

၈၆၀. ရာကဒီနန္တိ ရာဂမောဟအဟိရိကာနောတ္တပ္ပဝိစိကိစ္ဆာဒီနံ။

၈၆၁. တိဝိဓမ္ပိ ကုဟနဝတ္ထုံ ဒဿေတုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထာ** တိ မဟာနိဒ္ဒေသေ။ ‘‘တတ္ထ ကတမာ ကုဟနာ လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတဿာ’’တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၆၁) ဣဓ ခုဒ္ဒကဝိဘင်္ဂေ အာဂတံ ဒေသနာနယံ နိဿာယ မဟာနိဒ္ဒေသဒေသနာ ပဝတ္တာတိ အာဟ **“နိဿယဘူတာယ ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ”** တိ။

အန္တရဟိတာနီ တိ အန္တဝိကလာနိ ဆိန္နန္တာနိ။

လာဘသက္ကာရသိလောကဟေတု သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယေန သံယတာကာရဒဿနံ ကောဟညန္တိ အာဟ **“ဟပိစ္ဆတာယ နိရတ္ထကကာယဝစီဝိပ္ဖန္ဒနိဂ္ဂဟဏံ ကောရဇ”**န္တိ။ ယော သံဝေဂဗဟုလော ကုက္ကုစ္စကော ပုဗ္ဗေနာပရံ အတ္တနောပိ ကိရိယံ ပရိသင်္ကန္တော ပစ္စဝေက္ခမာနော တိဋ္ဌတိ, တာဒိသံ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော **“အတိပရိသင်္ကိ တော”**တိ ဝုတ္တော။

၈၆၄. ပသံသာမုခေန နိန္ဒနန္တိ ပသံသာဝတ္ထုတော ခိပနံ **ဗဟိ ဆဍ္ဍနံ** ယထာ ‘‘အအယကံ အဟော အနပတီ’’တိ။

၈၆၅. ဂဝေသနကမ္မန္တိ အပ္ပကေန လာဘေန မဟန္တဿ ပရိယေသနကဏ္ဍာဟရော။

၈၆၆. ဟောက္ခရံ ဝုစ္စတိ သုန္ဒရံ, ဝဏ္ဏဿ သုန္ဒရဘာဝေ ဝဏ္ဏဟရိပူရီ ဟောတီတိ အာဟ **“ဝဏ္ဏဟရိပူရီ တ ဝဏ္ဏဟောက္ခရတာ”**တိ။

၈၇၉. သေယျမာနာဒိနိဒ္ဒေသေသူ တိ ‘‘တတ္ထ ကတမော သေယျဿ ‘သေယျောဟမသ္မိ’တိ မာနော’’တိ အာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၇၉) နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု နဝသု မာနနိဒ္ဒေသေသု။ **“သေယျာဒိပုဂ္ဂလော”** တိ ဣဒံ တတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ သေယျာဒီနံ နဝန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အာမဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဣမ ပန ပုဂ္ဂလာမသနေ သတိ သေယျပုဂ္ဂလော စ အာမသိတဗ္ဗော သိယာ။ တေနေတဟ **“သေယျမာနဘာဝေပီ”** တိ။ **သေယျမာနဘာဝေပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒော အာကမုကော အသေယျမာနနိဒ္ဒေသေပိ ပုဂ္ဂလာမသနဿ ကတတ္တာ။ **ယဿ ကဿစီ** တိ သေယျာဒီသု ယဿ ကဿစိ ပုဂ္ဂလဿ။

၈၈၀. ပုရိမမာနဿာ တိ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဿ သဒိသမာနဿ, ဟီနမာနဿ တ, သဒိသမာနဝသေနေဝ ပန ဟဋ္ဌိ အာဂတာ။

၈၈၁. ‘‘မိကနံ ကောတ္ထုကော အန္တော, ပက္ခီနံ ပန တယသော’’တိ (ဇာ. ၁.၃.၁၃၅) ဝစနတော အာဟ **“ပက္ခိဇာတီသု တယသော အန္တော လာမကော”**တိ။

၈၈၂. ဝိရာဂန္တိ အရဟတ္တံ။

၈၈၃. မာနသမ္ပယုတ္တစ္ဆန္ဒော တဏှာဟာဆန္ဒော။ **မာနသဘာဝံ အနုဂတော** သေယျာဒိတော သမ္ပဂ္ဂဏှာဟနဝသေန ပဝတ္တော မာနသမ္ပယုတ္တကတ္တုကမျတာဆန္ဒော **တ မာနစ္ဆန္ဒော** ။

၈၈၄. တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ဝိလမ္ဗနေ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ။ **ယုတ္တံ** အနုစ္ဆဝိကံ။ **မုတ္တံ** ဝိသ္သဋ္ဌံ။ **သိလိဋ္ဌံ** သဟိတံ, အတ္ထဒွဝယဝိဘာဝကံ တ။

၈၈၈. အနုဒ္ဒယသ္သေတ တိ မေတ္တာယန္တဿ ဝိယ အနုကမ္ပတဿ ဝိယ ဝိကပ္ပနာတိ အာဟ **"သဟာနန္ဒိတာဒိကဿာ"**တိ, မေတ္တာဒိပတိရူပေန ပဝတ္တဂေဟသိတသိနေဟဿာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"တာဒိသော ရာဂေ"**တိ။ **အတ္ထော ယုဇ္ဇတီ** တိ ဧဝမ္ပိ "တတ္ထာ"တိ ဟဋ္ဌိပဒဿ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ ပရာနုဒ္ဒယတာပဟေတုကော ဟိ ပရာနုဒ္ဒယတာသဟိတော သော ဝိတက္ကောတိ။

၈၉၀. ကာမဂုဏဟာရိပူရိယာ ယေဘုယျေန လောကော သမ္မာဝေတီတိ အာဟ **"အနဝညတ္တတ္ထမေဝ ကာမဂုဏော စ ပတ္ထေတီ"**တိ။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၉၁. ဗန္ဓတီ တိ ကုဇ္ဈနာကာရံ ဗန္ဓတိ ဃဋ္ဋေတိ။ ဥပနာဟော ဟိ အာဃာတဝတ္ထုနာ စိတ္တံ ဗန္ဓန္တော ဝိယ ဟောတိ, ယတော အညထာ ပဝတ္တိတုတပိ အဝိဒိတေ ဥပနာဟေ အာဃာတဝတ္ထုသန္နိဿိတောဝ ဟောတိ။

၈၉၂. ဒန္တေဟိ ဆိန္ဒိတွတ တိ ဒန္တေဟိ ဆိန္ဒိတွတ ဝိယ ဧကဒေသံ အပနေတွတ ဧကဒေသံ ဂဟေတွတာတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၉၄. အစ္စယံ ကတွတ တိ ဝီတိက္ကမံ ကတွတ။ **ပဋိစ္ဆာဒနေ** တိ အတ္တနာ ကတဿ အစ္စယဿ ပဋိစ္ဆာဒနေ။ တေစ္ဆိန္ဒနံ ဝီတိက္ကမကိရိယာယ အပ္ပဋိဇာနဝသေန ဥပစ္ဆိန္ဒနံ, တေစ္ဆိန္ဒနေန ဆာဒနာ **တေစ္ဆိန္ဒနဆာဒနာ** ။

အသမ္မာဘာသနေ သဌ-သဒ္ဒော လောကေ နိရုဠ္ဟောတိ အာဟ **"ယော န သမ္မာ ဘာသတိ, သော သဌော"**တိ။ သဌဿ ယက္ခသူကရသဒိသတံ ဒဿေန္တော **"ကုစ္ဆိ တ ပိဋ္ဌိ တ ဇာနိတုံ န သက္ကာ"** တိ အာဟ, ကုန္ဒဇာလသဒိသော တဗေသော ဒဠ္ဟဗ္ဗော။

ယော သဗ္ဗထာ ဝိပန္နဇ္ဈာသယောပိ သမာနော ကာယဝစီဘေဒမတ္တေန အတ္တာနံ သမ္ပန္နံ ဝိယ ဒဿေတွတ လောကံ ဝဉ္စေန္တော အညထာ သန္တံ အညထာ ပဝေဒေတိ။ တေနာဟ **"တေနေတံ သာဌေယျံ မာယာတော ဗလဝတရာ ဝဉ္စနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ"**န္တိ။ သန္တအေသပဋိစ္ဆာဒနမေဝ ဟိ မာယာ။ **တေနေတ**တိ ဗလဝတရဝဉ္စနာဘာဝေနေဝ။ ဒဠ္ဟဗ္ဗော ကေရာဋိယဉ္စဟိ **"ပရိက္ခတတာ"** တိ ဝုတ္တံ။

၉၀၈. အဘာဝေပီတိ **ပိ**-သဒ္ဒေန "ကော ပန တအော ဘာဝေ"တိ ဒဿေတိ။ ယဒိပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနာနံ, ကေစ္စာနဉ္စ သေက္ခာနံ ယထာရဟံ အတ္တာဘိနိဝေသာဒီဟိ ကတူပကာရံ ရူပရာကဒိသံယောဇနကိစ္စံ သာဓေတိ, ကေစ္စာနံ ပန ဝိနာဝေ တေဟီတိ ကဿစိပိ ကိလေသဿ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ကထဉ္စိပိ အဝိမုတ္တော ကာမဘာဝေ အဇ္ဈတ္တဂ္ဂဟဏဿ ဝိသေသပစ္စယောတိ "အဇ္ဈတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ, တဒဘာဝတော "ဗဟိဒ္ဓာ"တိ လဒ္ဓတေဟာရေ ရူပာရူပဘဝေ ကေဝလမ္ပိ သံယောဇနကိစ္စံ သာဓေန္တံ ပဝတ္တတီတိ, တတော ဧဝ ရူပာရူပာဝစရသတ္တာနံ ဗဟိဒ္ဓာသံယောဇနဘာဝဟေတုဇာတန္တိ စ "ဗဟိဒ္ဓာသံယောဇန"န္တိ ဝုစ္စတီတိ ကမ္မမတ္ထမာဟ **"သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ။ပေ။ ယောဇနံ နာမာ"**တိ။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၀၉. အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟာဟိ ဝိယ ဣဿာမစ္ဆရိယအေမနဿာဒိသဟာယဘူတေန အေသေနပိ ဘတဘိသင်္ခရဏံ ဟောတီတိ **“အကုသလမူလာနေဝ ဝဋ္ဋမူလာနီ”** တိ။ တေနာဟ **“တီဟိ။ပေ။ ကထိတော”**တိ။

၉၁၉. ရူပာရူပာဝစရဝိပာကာနံ သန္တပဏီတဘာဝေန ဥဋ္ဌာရတမတ္တာ တတ္ထ **သာတိသယော ဘဝရာဂေ** ဝုတ္တော။

၉၂၀. မာနေန ဌပနာတိ မာနေန သေယျာဒိဝသေန အတ္တနော ဌပနာ။ **ဌပနာ**တိ စ ဒဟနာ, ပဂ္ဂဏှနာ တ။

၉၂၁. တံသမ္ပယုတ္တာ တိ အေသသမ္ပယုတ္တာ။

၉၂၂. တေသံ ဝဏ္ဏဘေဒန္တိ တေသံ ဇီတနံ ဝဏ္ဏဝိသေသံ, တေသံ တ တထာ ကထေန္တာနံ သုတ္တ။ **ဖွာပီ** တိ သကလလောကဖွာပီ, သကလသရီရဖွာပီ တ။ **ပရိမဏ္ဍလော** တိ ပရမာဏုပ္ပမာဏော ဟုတွတ ပရိမဏ္ဍလော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အင်္ဂုဋ္ဌပ္ပမာဏော ဝယပ္ပမာဏောတိအာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။

၉၂၃. ဥတုဝိပရိဏာမဇော သီတာဒိဥတုဝိပရိဝတ္တဇာတော။ **ဩပက္ကမိကော** အတ္တနော, ပရဿ တ တာဒိသဥပက္ကမနိဗ္ဗတ္တော။ **ဝိသမပရိဟာရဇော** စိရာသနစိရဋ္ဌာနာဒိနာ ကာယဿ ဝိသမပရိဟရဏတော ဇာတော။ **သန္နိပာတဇော** သဥ္စယတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စေကံ ဝိသမာကာရတော အေသတ္တယသမောဓာနတော ဇာတော။ **ကမ္မသမုဋ္ဌာနော** ဥတုဝိပရိဏာမာဒီဟိ ဝိနာ ကမ္မတော သမုဋ္ဌိတော။ **ပိတ္တသေမှဟတတတသမုဋ္ဌာနာ** ပန ပိတ္တာဒီနံ အဓိကဘာဝေနေဝ ဝုတ္တာ။ သဗ္ဗဿာပိ ဟိ ရောဂဿ အေသတ္တယံ အာသန္နကာရဏံ အေသပ္ပကောပေန ဝိနာ အဘာဝတော။ ကမ္မံ ပဓာနကာရဏံ ကတောကာသေ ဧဝ တသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော, ဣတရံ ပန တဿ သဟကာရိကာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တယိဒံ ပုဗ္ဗေကတဟေတုတဒိနော ပဋိက္ခိပန္တိ။ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဖလမ္ပိ ပုဗ္ဗေကတဟေတုကပက္ခိကမေဝ အတီတဒ္ဓိကတ္တာ ကမ္မဿာတိ အရုစိသူစနတ္ထံ ကိရ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ကရောတိ **“ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဥ္စ ကိရ ပဋိက္ခိပန္တိ”** တိ။

၉၂၄. အဟာကာရဏတာယာတိ ရာကဒိဒသဝိဓဂ္ဂိအဟာဿ, နရကဂ္ဂိအဟာဿ စ ကာရဏတာယ။

၉၂၆. ပုထုနိမိတ္တသဘာဝေသူ တိ ပုထု နာနာကိလေသာဒီနံ ကာရဏသဘာဝေသု။

၉၃၁. အဒ္ဒနံ **အဒ္ဒာ** မဒ္ဒတေ, အနေကတ္တတ္တာ ဓာတူနံ တပ္ပဋိက္ခေပေန **အနဒ္ဒာ** တိ အာဟ **“အမုဒုတာ တ အနဒ္ဒာ”**တိ။

၉၃၆. အယောနိသောမနသိကာရဟေတုကတ္တာ အာဝဇ္ဇနာယ အကုသလာနုကူလကိစ္စတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၃၉. ဧဝံ-သဒ္ဒေနာ တိ နိဒဿနတ္ထေန ဧဝံ-သဒ္ဒေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဘဝေ ဧဝ အဘိဝုဒ္ဓေ **အဘာဝေ** ယထာ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၁)။ ဒုတိယသ္မိံ ပက္ခေ ဘဝာဘဝသဒ္ဒေန သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယော, ဝုဒ္ဓိဟာနိယော တ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဂတိယာတိ အယုတ္တဂတိယာ, အပ္ပတိရူပကိရိယာယာတိ အတ္ထော။

ကောစူပဟာသ။ပေ။ မာတုကမာ တ ဉီမိအာဒိဘယန္တိ ယောဇနာ။ **ပဥ္စကာမဂုဏမာတုကမဂ္ဂဟဏေ** တိ ပဥ္စကာမဂုဏဂ္ဂဟဏေ, မာတုကမဂ္ဂဟဏေ စ။

‘‘သယံကတံ သုခဒုက္ခ’’န္တိအာဒိကာ ဒိဋ္ဌိ ယဒိပိ အညေသမ္ပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ အတ္ထေဝ, **တိမ္ဗရုကော** ပန တထာဒိဋ္ဌိကော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆီတိ သာ ဒိဋ္ဌိ **‘‘တိမ္ဗရုကဒိဋ္ဌိ’’** တိ (သံ. နိ. ၂.၁၈) ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **‘‘တိမ္ဗရုကော။ပေ။ အာဂတတ္တာ’’**တိ။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၄၀. **အာဂမနဿ** ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

၉၄၁. **ဥပစယနတော**တိ ဝဍ္ဎနတော။ **အညထာ**တိ လာဘတော တက္ကနတော စ အညပ္ပကာရော ဂဟိတောတိ တံ ဒဿေန္တော **‘‘သဒ္ဓာရုစိအာဒီဟီ’’** တိ အာဟ။ အနုဿဝတော ဟိ သဒ္ဒဟနံ, ရုစ္စနံ ပန ဇာတိဿရဉာဏတောပိ ဟောတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ခန္တိအာဒီနံ သင်္ဂဟော။

၉၄၂. အကုသလံ မူလံ ဧတေသန္တိ **အကုသလမူလကာ**။ **ဒုက္ကဋဒုဗ္ဘာသိတတာဒိအေဝသာ** တာဒိသာနိ ကာယဝစီမနောဒုစ္စရိတာနိ။

၉၄၃. **ဥဒဂ္ဂတာသင်္ခါတော အဝူပသမော** န ဥဒ္ဓစ္စသင်္ခါတောတိ ပီတိယာ ဧဝ သဝိပ္ဖာရိကတာသင်္ခါတံ အသန္တသဘာဝံ အာဟ။ **အဝူပသမဟေတုဘူတော**တိ ဝိက္ခေပဟေတုဘူတော။ **ပီတိယာ အာကာရော**တိ ပီတိယာ ပဝတ္တိအာကာရော။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၄၄. **တေနာ**တိ ကောဓာဒီနံယေဝ ဝိဝာဒမူလတ္တာ။

၉၄၅. ကုသလာနုယောဂေ သာတစ္စံ **ကုသလာနုယောဂသာတစ္စံ**။

ဂဏေန သတ္တသမူဟေန သင်္ဂဏိ သန္နိပတနံ ယေန သဒ္ဓိံ, တေန သင်္ဂတိ **ဂဏသင်္ဂဏိကာ**။ **ကဿစိ** ယာသဥ္စာ ဒနာဒိကဿ။

၉၄၆. **ဥပဝိတက္ကေတီ** တိ အာရမ္မဏံ ဥပေစ္စ တက္ကေတိ။

၉၄၈. **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကော** တိ ‘‘အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော အတ္တာ စ လောကော စာ’’တိ ဧဝံဝါဒီ။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၅၂. **သြသီဒနာကာရေနာ**တိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေ အနုဿဟနာကာရေန။

၉၅၈. **တေ** အဘိနိဝေသာ **အသညီတအ** ဝဒန္တိ ဧတေဟီတိ။

အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. နဝကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၀-၉၆၃. **ဒသမသ္သာ** တိ အင္ဂာနုဃာတသ္သ။

အဇ္ဈတ္တန္တိ ကေစရဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ **တေသ္သ** ကထာဝစနသ္သ။ **နိဋ္ဌပေတ္ဝာ** တိ အဘိနိဝိသ္သ။

၉၆၄. **အညေသံ** ဖသ္သာဒီနံ **သဥ္ဇတဘာဝေ** ယထာသကံပစ္စယေဟိ။ ယေနာကာရေန မာနသ္သ သာတိသယာ ပဝတ္တိ, တံ ဒသ္သေတုံ **"အဟန္တိ, အသ္မီတိ စာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **အတ္တနောတိ** ဒိဋ္ဌိဂတပရိကပ္ပိတသ္သ အတ္တနော။ ယထာ မာနသ္သ သမ္ပဂ္ဂဟာဝသေန, ဇဝံ တဏှာယ မမတ္တာဝသေန, ဒိဋ္ဌိယာ နိစ္စာဒိဝသေန **ပဝတ္တိ ဝိသေသဝတီ** သမာနေပိ အနာဂတကာလာမသနေတိ အာဟ **"ဘဝိသ္သန္တိ။ပေ။ ဝုတ္တော"** တိ။ "အဟမသ္မီ"တိ ပန ပဝတ္တမာနသ္သေဝ ဘဝတီတိ သဗ္ဗပဒသာဓာရဏသ္သ မာနသ္သေဝ ဝသေန ဣဓ္ဓိတာဒိတာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ။

နဝကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၀. **သဋ္ဌပ္ပနံ** န္တိ "ကုသလတာ"တိ ဝုတ္တပဒသ္သ အတ္ထဝစနံ။ **တသ္သာ** ဥဟာယစိတ္တာယ။ **မိစ္ဆာဘာဝေ** သာဝဇ္ဇဘာဝေ။ **တအာကာရော မောဟော**တိ ယထာဝုတ္တာကာရေန ပဝတ္တေ စိတ္တုပ္ပာဒေ မောဟော။ **တသ္သာပိ** ယထာဝုတ္တပစ္စဝေက္ခဏာယပိ ယထာကတဟပေပိ။ **အဓိမာနသမ္ပယုတ္တံ သဥ္ဇာနန်** ပကတိပုရိသန္တရဒသ္သနာဒိဝသေန ပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ ဖလံ ဝိယ ဝိမုတ္တန္တိ ဂဟိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၃. **ဝိသေသံ အကတ္ဝာတိ** အနုပနိဓာနံ, သမတော စ အသမတော စ ဥပနိဓာနန္တိ ဣမံ ဝိဘာဂံ အကတ္ဝာ, ယော "ဣတ္ထံ, ဇဝံ, အညထာ"တိ ပဒေဟိ ပကာသိတော။

ဝိသေသသ္သာ တိ "ဣတ္ထံ, ဇဝံ, အညထာ"တိ ယထာဝုတ္တသ္သေဝ ဝိသေသသ္သ။ **ဒိဋ္ဌိယာ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတာယ တဒဝိနာဘာဝိနီ **တဏှာ** ဒသ္သိတာ။ **သီသသီသမူလကေဟီ**တိ စတူဟိ သီသေဟိ, ဒွာဒသဟိ စ သီသမူလကေဟိ။ သယမေဝ စ တဏှာ ဒသ္သိတာတိ ယောဇနာ။ ယဒိ ဒိဋ္ဌိမာနကဟောပိ ဣဓာဓိပ္ပေတော, ယတော "တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေန သမူဟကဟတော"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၉၇၃) အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, ကထံ "တဏှာဝိစရိတာနီ"တိ ဝစနန္တိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌိမာနေသု"** တိအာဒိ။ **တံမူလကတ္တာ**တိ တဏှာမူလကတ္တာ။

၉၇၄. န အဝက္ကရီယတီတိ **အနဝကာရီ,** တံ အနဝကာရိံ ကတ္ဝာ, တံ ပဒန္တရေန ဝိဘာဝေန္တော **"အနဝက္ကရိံ, တံ ကတ္ဝာ"**တိ အာဟ။ **ဝိက္ခေပနံ** အဝယဝတော ဝိဘာဂေ။ **အတ္တတော အဝိနိဗ္ဘုဇိတ္ဝာ** တိ ယွတယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကပရိကပ္ပိတော အတ္တာ, တတော အဝိသုံ ကတ္ဝာ။

၉၇၆. ဗဟိကတာနိ ရူပာဒီနိ ဥပဂန္တ္ဝာ ပဝတ္တာ တဏှာ ဥပာအယာတိ ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ။

ဧကေစ္စသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ ဧကေသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ကသ္သစိ တဏှာဝိစရိတသ္သ အသမ္ဘဝေ, ကသ္သစိဒေဝ သမ္ဘဝေတိ အာဟ **"ကသ္သစိ သမ္ဘဝဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တ"** န္တိ။

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၈. ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေါ

၁. သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရဝဏ္ဏနာ

၉၇၈. ဓာတုသမ္ဘဝ။ပေ။ သင်္ဂဟိတတ္တာ တိ ဧတ္ထ ခန္ဓာဒီနံ ကာမဓာတုအာဒိဓာတူသု သမ္ဘဝဘေဒဘိန္နာနံ နိရ
ဝသေသတော သင်္ဂဟိတတ္တာတိ ဝိဘာဂေန ယောဇနာ, တထာ သေသေသုပိ ပရိယာပန္နပဘေဒဘိန္နာနန္တိအာဒိနာ။ တ
တ္ထ **“နိရဝသေသတော သင်္ဂဟိတတ္တာ”** တိ ဣမိနာ “သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရော”တိ အယမဿ အတ္ထာနုဂတာ သမ
ညာတိ ဒဿေတိ။ ယသ္မာ စေတ္ထ ခန္ဓာဒီနံ ဒွတ္တဒသန္နံ ကောဋ္ဌာသာနံ အနဝသေသသင်္ဂဟော, တသ္မာ ဧဝံ ဒုတိယတ
ရာဒီနဉ္စေတ္ထ အနုပ္ပဝေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခန္ဓာဒီနမေဝ ဟိ တေသံ သမ္ဘဝတာဒိဝိစာရော ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနတ
ရောတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တောတိ ယောဇနာ။ အနုပ္ပတ္တိဒဿနဉ္စေတ္ထ အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ တတ္ထ
“ကတိ ခန္ဓာ န ဟာတုဘဝန္တီ”တိအာဒိပာဠိ အတ္ထိ။

၉၇၉. ပုစ္ဆာနုရူပန္တိ ယေနာဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆာ ကတာ, တဒနုရူပံ။ **အဝိတထဗျာကရဏံ** နာမ ဗုဒ္ဓါနံ ဧဝ အာဝေဏိကံ,
အညေသံ တံ ယာဒိစ္ဆိကံ သုတကဒ္ဓရသဒိသန္တိ အာဟ **“သဗ္ဗညုဝစနံ ဝိညာယ ကတတ္တာ”** တိ။

သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ

၉၉၁. “ကာမဘဝေ”တိ ဣဒံ ဩကာသဝသေန ဝုတ္တံ ပုန သတ္တသန္တာနဝသေန ဝတ္တုံ “ကာမဓာတုသမ္ဘူတာနဉ္စ
စာ”တိ ဝုတ္တန္တိ တမတ္ထဝိသေသံ ဒဿေန္တော **“ဣဒ္ဓိယာ။ပေ။ အတ္ထော”** တိ အာဟ။ “န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ”တိ
ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ယဒိပိ အသညသတ္တာနံ အစက္ခုကတ္တာ ရူပာယတနံ အစ္စန္တသုခုမတ္တာ ဟေဋ္ဌိမဘူမိကာနဉ္စ အကေ
စရော, သမာနဘူမိကာနံ ပန ဝေဟပ္ဖလာနံ, ဥပရိဘူမိကာနဉ္စ သုဒ္ဓါဝါသာနံ စက္ခာယတနဿ ဂေါစရော ဟောတီတိ
အာယတနာဒိကိစ္စံ ကရောတိယေဝါတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေ
ဝ။ “ဟေဋ္ဌတော အဝီစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကတွာ ဥပရိတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ အန္တောကရိတွာ ယံ ဧတသ္
မိ”န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၈၇) ဝုတ္တပဒေသာ **ကာမာဝစရာဒိဩကာသာ။ တေ သတ္တနိကာယာ စ ဓာတူတိ ဝုစ္စန္တိ** သမု
အာယဿ အဝယဝဓာရဘာဝတော ယထာ “မာသပုဉ္ဇော မာသော”တိ။ သတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ သတ္တုပ္ပတ္
တိ, ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌေန သတ္တာဝ ဥပ္ပတ္တိ သတ္တုပ္ပတ္တီတိ ဧဝံ ဩကာသသတ္တလောကဒွယဿ သတ္တုပ္ပတ္တိပရိ
ယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သတ္တဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိ,** န အနုပာဒိန္နကခန္ဓာ ဝိယ သင္ခာရဘာဝေနေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ ကေ
ပန တေတိ အာဟ **“သတ္တာဝါသဝသေန။ပေ။ ဥပာဒိန္နကက္ခန္ဓာ”** တိ။ **တံတံပရိယာပန္နာန** န္တိ တံတံသတ္တာဝါသပ
ရိယာပန္နာနံ သတ္တာနံ, သင္ခာရာနမေဝ ဝါ။ **သဒိသာဓိဋ္ဌာနဘာဝေနာ** တိ သဒိသာကာရေန ပဝတ္တမာနာနံ ခန္ဓာနံ ပတိဋ္
ဌာနဘာဝေန။ ယေဘုယျေန ဟိ တသ္မိံ သတ္တာဝါသေ ဓမ္မာ သမာနာကာရေန ပဝတ္တန္တိ။

ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပရိယာပန္နာပရိယာပန္နဝါရဝဏ္ဏနာ

၉၉၉. တတ္ထ, အညတ္ထ စာ တိ တသ္မိံ, အညသ္မိဉ္စ ဘဝေ, ဩကာသေ စ။ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ ကာမာဒိတဏှာယ
ယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ အာပန္နာ ဂဟိတာတိ ပရိယာပန္နာတိ တံတံဘဝဒိအန္တောဂဓာ **တံတံပရိယာပန္နာ** ။

ပရိယာပန္နာပရိယာပန္နဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဥပ္ပာဒကကမ္မအာယုပ္ပမာဏဝါရော

၁. ဥပ္ပာဒကကမ္မဝဏ္ဏနာ

၁၀၂၁. ဓာတုတ္တယဘူတဒေဝဝသေနာ တိ ကာမာဒိဓာတုတ္တယေ နိဗ္ဗတ္တဒေဝတနံ ဝသေန။

ဥပပ္ပာဒကကမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အာယုပ္ပမာဏဝဏ္ဏနာ

၁၀၂၆. သုပရိမဇ္ဈိတကဍ္ဎနာအသံ ဝိယ သောဘတိ ဝိဇ္ဇောတတီတိ သုဘော, သရီရောဘာသော, တေန သုဘေန ကိဏ္ဏာ ဝိကိဏ္ဏာတိ **သုဘကိဏ္ဏာ** ။

၁၀၂၇. တံတံမနသိကာရန္တိ ပရိတ္တာပထဝီကသိဏာဒိဂတမနသိကာရံ။ **အပ္ပနာကွဏေပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ပုဗ္ဗဘာဂံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ဆန္ဒနံ အာရမ္မဏပရိယေသနံ **ဆန္ဒော,** ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော။ ပဏိဓာနံ စိတ္တဋ္ဌပနာ **ပဏိဓိ,** သညာဝိရာဂာဒီဟိ အာရမ္မဏသ္သ ဝိသေသနံ တထာပဝတ္တာယ ဘာဝနာယ အာရမ္မဏကရဏမေဝ။

ဝိပုလံ ဝုစ္စတိ မဟန္တံ, သန္တဘာဝေပိ မဟနီယတာယ မဟန္တမေဝတိ အာဟ **"ဝိပုလာ ဖလာတိ ဝိပုလသန္တသုခာယုဝဏ္ဏာဒိဖလာ"**တိ။

၁၀၂၈. ယံ စာတုမဟာရာဇိကာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, **သဋ္ဌိဝေ** သော ကော ရတ္တိဒိဝေ, တာယ ရတ္တိယာ တိံသ ရတ္တိယော မာသော, တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိကော သံဝစ္ဆရော, တေန သံဝစ္ဆရေန ပဉ္စ ဝဿသတာနိ သဋ္ဌိဝေ အာယုပ္ပမာဏံ။ ယံ တာဝတိံသာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, သော **ကာဋ္ဌသုတ္တေ** ကော ရတ္တိဒိဝေ။ပေ။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဝဿသဟဿံ ကာဋ္ဌသုတ္တေ အာယုပ္ပမာဏံ။ ယံ ယာမာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, သော **သင်္ဃာတေ** ကော ရတ္တိဒိဝေ။ ပေ။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒွေ ဝဿသဟဿာနိ သင်္ဃာတေ အာယုပ္ပမာဏံ။ ယံ တုသိတာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, **ရောရုဝေ** သော ကော ရတ္တိဒိဝေ။ပေ။ တေန သံဝစ္ဆရေန စတ္တာရိ ဝဿသဟဿာနိ ရောရုဝေ အာယုပ္ပမာဏံ။ ယံ နိမ္မာနရတီနံ အာယုပ္ပမာဏံ, **မဟာရောရုဝေ** သော ကော ရတ္တိဒိဝေ။ပေ။ တေန သံဝစ္ဆရေန အဋ္ဌ ဝဿသဟဿာနိ မဟာရောရုဝေ အာယုပ္ပမာဏံ။ ယံ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝတနံ အာယုပ္ပမာဏံ, **တာပနေ** သော ကော ရတ္တိဒိဝေ။ပေ။ တေန သံဝစ္ဆရေန သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ တာပနေ အာယုပ္ပမာဏံ။ **မဟာတာပနေ** ဥပမုန္တရကပ္ပော။ **အဝီစိယံ** ကော အန္တရကပ္ပော စ အာယုပ္ပမာဏန္တိ ဝဒန္တိ။ ဒေဝတနံ အဓိမုတ္တကာလကိရိယာ ဝိယ တာဒိသေန ပုညဖလေန အန္တရာပိ မရဏံ ဟောတီတိ **"ကမ္မမေဝ ပမာဏ"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ အဗ္ဗုဒာဒိအာယုပရိစ္ဆေဒောပိ ယုတ္တတရော ဟောတီတိ။

ကိံ ဈာနန္တိ အဋ္ဌသု ဈာနေသု ကတရံ ဈာနံ။ **ဘဝသီသာနီ**တိ ဘဝဂ္ဂါနိ, ပုထုဇ္ဇနဘဝဂ္ဂံ အရိယဘဝဂ္ဂံ သဗ္ဗဘဝဂ္ဂန္တိ ဝေဟပ္ဖလာဒီနံ သမညာ။ **ကဿစိ သတ္တာ** တိ ပုထုဇ္ဇနဿ, **ကဿစိ ပဉ္စ** တိ သောတာပန္နဿ, သကဒာဂါမိနော စ, **ကဿစိ တယော** တိ အနာဂါမိနော ဝသေန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သော ဗြဟ္မကာယိကာဒီဟိ စုတော အရူပံ ဥပပဇ္ဇန္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ "နဝသု ဗြဟ္မလောကေသု နိဗ္ဗတ္တအရိယသာဝကာနံ တတ္ထူပပတ္တိယေဝ ဟောတိ, န ဟေဋ္ဌူပပတ္တီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၀၂၈) အယံ အဋ္ဌကထာဟဒ္ဒောတိ အဓိပ္ပာယေန **"ယံ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "တတ္ထူပပတ္တိပိ ဟောတိ ဥပရူပပတ္တိပိ, န ဟေဋ္ဌူပပတ္တီ"တိ ပန ဟဒ္ဒောတိ တေန "ဟေဋ္ဌူပပတ္တိယေဝ နိတရိတာ"တိ အာဒိဝစနေန ပယောဇနံ နတ္ထိ။ အရူပဓာတူပပတ္တိ စ န နိတရိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ အရူပဓာတူပပတ္တိ န နိတရိတာ "မတ္တထကေ ဌိတောဝ ပရိနိဗ္ဗာတီ"တိ နိယမဿ အနိစ္ဆိတတ္တာ။

အညတ္ထာ တိ ကာမလောကေ။ **တတ္ထာ** တိ ရူပလောကေ။ **အယံ အဋ္ဌကထာ**တိ "ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တော။ ပေ။ ပရိနိဗ္ဗာတီ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ အဋ္ဌကထာ။ **တေနေတ**တိ ယသ္မာ ရူပဓာတုယံ ဥပပန္နော အဓိပ္ပေတော, န ဥပပဇ္ဇနာရဟော, တေနေဝ ကာရဏေန။ **တဿာ** တိ ယထာဝုတ္တဿ ရူပဓာတုယံ ဥပပန္နဿ အရိယသာဝကဿ။ ယေန ရူပရာဂေန တတ္ထ ရူပဘဝေ ဥပပန္နော, တသ္မိံ အရူပဇ္ဈာနေန ဝိက္ခမ္ဘိတေ သမ္မဒေဝ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု ယထာ ကာမရူပဘဝေသု အာယတိံ ဘဝာဘိလာသော န ဘဝိဿတိ, ဧဝံ အရူပဘဝေပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ပုန။ပေ။ ဘဝိဿတီယေဝ"**တိ။ **တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော** တိ ရူပဓာတုယံ ဥပပန္နော။ **အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ** တိ ဟေဋ္ဌိမံ အရိယမဂ္ဂံ သမ္ပာဒေတွာ။ **နိဗ္ဗတ္တဘဝတဒိနဝဒဿနဝသေနာ** တိ တသ္မိံ ရူပဘဝေ နိဗ္ဗတ္တောပိ တတ္ထေဝ အာဒီနဝဒဿနဝ

သေန။ **အနိဝတ္တိတဘတဘိလာသော** တိ ဥပရိ အရူပဘဝေ အဝိသ္သဋ္ဌဘဝပတ္ထနော, ယတော အရူပဓာတုယံ ဥပပဇ္ဇနာရဟော။ **တဿ ဝသေနာ** တိ တာဒိသဿ အရိယသာဝကဿ ဝသေန။ ''ကဿစိ ပဉ္စ, ကဿစိ တယော အနုသယာ အနုသေန္တီ''တိ အယံ **ယမကဟဋ္ဌိ** (ယမ. ၂.အနုသယယမက.၃၁၂) **ပဝတ္တာ** ။

အာယုပ္ပမာဏဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အဘိညေယျာဒိတရဝဏ္ဏနာ

၁၀၃၀. ''ရုပ္ပနလက္ခဏံ ရူပံ, အနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ''တိအာဒိနာ **သာမညလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ** ။ ''ဖုသနလက္ခဏော ဖဿော, သာတလက္ခဏံ သုခ''န္တိအာဒိနာ **ဝိသေသလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ** ။

''စတ္တာရော ခန္ဓာ သိယာ ကုသလာ''တိအာဒီသု ဣဓ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု ဝုတ္တံ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ သေသံ ယဒေတ္ထ န ဝုတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝါတိ။

အဘိညေယျာဒိတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ ဋီကာယ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ

ဝိဘင်္ဂ-အနုဋီကာ သမတ္တာ။